

KUR'ÂN-I KERİM ve CÜMLE MEÂLİ

Prof. Dr.
Süleyman Ateş

yeni ufuklar neşriyat

KUR'ÂN-I KERÎM VE CÜMLE MEÂLİ

Hazırlayan
Prof.Dr.Süleyman Ateş

YENİ UFUKLAR NEŞRİYAT
Nuhkuyusu Caddesi 267 Bağlarbaşı
Üsküdar İstanbul
Tel: 0216 (492 66 12-492 66 13)

Kur'an-ı Kerîm ve Cümle Meâli
Prof.Dr. Süleyman Ateş
Baskı : Alemdar Ofset
Yeni Ufuklar Neşriyat
Nuhkuyusu Caddesi 267
Bağlarbaşı Üsküdar
İstanbul
Tel: 021604926612-13
www.yeniufuklarnesriyat.com

Kur'an-ı Kerim

Allah'ın kelamı Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed(s.a.v.)'e indirilmiştir. Hz. Muhammed(s.a.v.), Hz İsa'nın doğumundan 571 yıl sonra, 20 Nisan'da Mekke'de doğmuştur. Babası Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah, annesi de Vehb'in kızı Amine'dir. Doğumundan birkaç ay önce babasını altı yaşında iken de annesini kaybeden Hz. Muhammed(s.a.v.), sekiz yaşına kadar dedesi Abdu'l-Muttalib'in daha sonra da amcası Ebutalib'in yanında kalmış, 25 yaşında Huveylid kızı Hatice ile evlenmiştir. Kırk yaşında kendisine peygamberlik gelmiş, onüç yıl Mekke'de peygamberlik görevini yaptıktan sonra 622 tarihinde Medine'ye göç etmiş, on yıl da orada İslam'ı yaymıştır. Nihayet Kur'an-ı Kerim'in inişi tamamlanmış İslam insanların kalblerine yerleşmiş ve kendisi de görevini tamamlamış olarak dünyadan ayrılmış, Refik-i A'la'ya(en yüce dostu olan Allah'a) gitmiştir.

Hz. Muhammed(s.a.v.) çevresi içinde normal bir insan olarak büyümüştü. Okuma yazma bilmiyordu. Zaten o zaman toplum içinde okur yazar olanlar çok azdı. Bütün dünyayı cehalet sarmıştı. İnsanlar, elleriyle yaptıkları putlara tanrı diye tapıyorlardı. Zayıflar eziliyor, insanlar köle diye eşya gibi alınıp satılıyor, kadınlar hor görülüyor, yeni doğan kız çocuklarından utanç duyuluyordu. Dünyanın üstüne tam bir karanlık çökmüştü. Dünyayı bu karanlıktan kurtaracak bir nur, insanlığı hidayete götürecek bir rehber bekleniyordu.

Hz. Muhammed(s.a.v.) sonradan varolmuş şeylerin tanrı olamayacağını bildiği için, putatapan bir ortam içinde yetişmesine rağmen hiçbir zaman puta tapmadı. Kainatın bir yaratıcısı olduğunu düşünüyor, ancak O'na kulluk edileceğine inanıyordu. Otuzbeş yaşlarına geldiği zaman içinde bir başkalık hissetmeğe başladı. Yalnız kalıp düşünceye dalmak, Kainatın yaratıcısını düşünmek istiyordu. Bu maksatla Mekke'nin 5 km kuzeyine düşen Nur dağı üzerindeki Hira mağarasına çekilir, Allah'ın varlığını bütün ihtişamıyla ifade eden mehtaplı çöl gecelerinin parlak yıldızlarını, mağaranın hakim olduğu harika manzarayı seyreder, derin düşüncelere dalardı. Yanına biraz azık , biraz su alarak mağaraya gider, azığı tükeninceye kadar orada kalırdı. Azığı tükenince gelip azık alır, yine mağaraya dönerdi. O'nun bu halini görenler, "Muhammed Rabbine aşık

oldu"diyorlardı[1] Bu tefekkürler, bu riyazetler, onu son peygamberlik görevine hazırlıyordu. Böylece birkaç yıl geçti.

Gördüğü her rüya sabah aydınlığı gibi çıkmağa başladı. İşte bu hal, vahyin başlangıcı idi. Nihayet kırk yaşlarına geldiği sırada bir gece yine mağarada iken Allah'ın meleği Cebrail(a.) ona göründü Gerisini Buhari'deki hadisten dinleyelim:

"Melek beni tuttu, takatim kesilinceye kadar sıktı, sonra bırakıp 'Oku!' dedi:'Ben okumak bilmem ' dedim. İkinci kez beni tuttu, takatim kesilinceye kadar sıktı, bıraktı ve:'Yaratan Rabbin adıyla oku, O insanı kan pıtısından yarattı. O keremi sonsuz Rabbin adıyla oku. O(insana) kalemle(yazmayı) öğretti.' dedi"

Allah'ın Resulü(s.a.v.) kendisine vahyedilen bu ayetlerin dehşetinden titreye titreye hanımı Hatice'nin yanına geldi. 'Beni örtün' dedi. Kendisini örttüler. Korkusu geçince olayı Hatice'ye anlattı:

"-Başıma bir şey gelmesinden korkuyorum, dedi. Hatice:

"-Korkma, dedi, Allah seni asla utandırmaz. Çünkü sen akrabayı ziyaret eder, işini görmekten aciz olanların ağırlıklarını yüklenirsin, yoksula bakarsın, misafiri ağırlarsın, Hak uğruna halka yardım edersin." Dedi ve onu amcasının oğlu bulunan Nefvel oğlu Varaka'ya götürdü. Varaka, İbranice okuyup yazmasını bilen, İncil'den Allah'ın nasibettiği kadar bir şeyler yazan, gözleri kör olmuş ihtiyar bir insandı. Hz: Muhammed'den olayı dinleyince şöyle dedi:

"-Bu sana gelen, Allah'ın Musa'ya indirdiği namus(melek)tir. Keşke kavmin seni (yurdundan) çıkaracakları zaman ben sağ olsam." Hz. Muhammed:

"-Onlar beni çıkaracaklar mı ki?" diye sordu. Varaka:

"-Evet, dedi, zira senin getirdiğin gibi bir şey getiren herkese düşmanlık edilmiştir. Eğer o günlerine yetişirsem sana çok yardım ederim." Sonra çok geçmeden Varaka öldü.

Kur'an-Kerim'in Vahyi:

İşte Kur'an-ı Kerim, bu şekilde vahyedilmeğe başlamıştır. Vahiy fısıldamak, gizli konuşmak... anlamlarına gelir. Peygamberlere vahiy, Allah'ın gönderdiği melek (Cebrail Aleyhisselam)'ın, Allah'ın emirlerini peygambere okumasıdır. Peygamber insanlarla Allah arasında bir elçidir. Allah insanlar arasında seçtiği bir kimseye meleğini gönderip emirlerini

---

[1] El-Munkız mina'd-d s.50 Mısır baskısı

bildirir. Meleğin gelişini peygamberden başkası görmez, konuşmasını da ondan başkası duymaz.

Vahiy esnasında peygamber, beşeri duygularından geçer kendinden habersiz hale gelir, melekle temas eder, meleğin sözlerini dinler. Meleğin sözleri onun hafızasına, hiç unutulmayacak biçimde nakşedilir. Bazan da melek, insan şekline bürünerek peygambere gelir, Allah'ın emirlerini okur. Melekle temas insan bünyesinde büyük sarsıntılar meydana getirir. Peygamberimiz vahiy esnasında kendinden geçer, yüzü sararır, soğuk kış günlerinde bile yüzünde ter taneleri belirirdi. Etrafında bulunanlar dahi, vahyin ağırlığını hisseder, o anda ellerini bile kaldıracak güçleri kalmazdı. Orada arı uğultusuna benzer bir ses duyulurdu. Bir kere peygamberimiz, deve üzerine binmiş iken kendisine vahiy gelmiş, üzerine bindiği deve, vahyin ağırlığına dayanamayarak arka ayakları üzerine çöküvermişti.

Bazanda araya hiç melek girmeden Peygamber(s.a.v.) doğrudan doğruya Allah'tan vahiy almıştırki: buna vasıtasız vahiy denir. Bakara Suresinin son iki ayetinde böyle vahyedilmiştir. Kuran'ın diğer ayetleri, tamamen Cebrail tarafından getirilmiştir. Bu sözlerde Hz. Peygamber(s.a.v.)'in en ufak bir düşünce payı, bir katkısı yoktur. Zaten vahiy esnasında o bir şey düşünecek durumda değildi.

Vahyin yazılması ve ezberlenmesi

Hz. Peygamber(s.a.v.), gelen vahyi, etrafında bulunan vahiy katiplerine yazdırırdı. Her ayetin hangi sureye yazılacağını işaret buyururdu. Derilere, kemik ve taş parçaları, hurma kabukları üzerine yazılan vahiyler, en mu'tena yerlerde saklandığı gibi sahabiler tarafından ezberlenirdi. Kur'an-ı Kerim, Cebrail'in işaretine dayanarak peygamberimizin koyduğu tertib üzerine ezberlenir, namazlarda okunurdu. Peygamberin arkadaşları, Hz. Peygamber(s.a.v.)'in kendisi de gelen vahyi hemen ezberlemiş olur ve asla unutmazlardı. A'la suresinin altıncı ayetinde yüce Allah, Hz. Peygamber(s.a.v.)'e: "Sana okutacağız ve sen hiç unutmayacaksın." demiştir.

Her Ramazan ayında da Hz. Peygamber(s.a.v.), sene içerisinde inmiş olan Kur'an'ı Cebrail'e okur, onunla karşılaştırırdı. Nihayet en son inen ayetle Kur'an son tertibini almıştı. Fakat Hz. Peygamber(s.a.v.) hayatında bu sahifeler, bir cilt halinde bir araya getirilip bağlanmamıştı. Çünkü Kur'an'ın inişi devam ediyordu.

Kur'an-ı Kerim'in toplanması ve çoğaltılması

Hz. Peygamber(s.a.v.)'in vefatından altı ay sonra Hz. Ebubekir devrinde, Hz: Ömer'in işaretiyle Zeyd ibn Sabit başkanlığında bir Kur'an derleme komisyonu kuruldu Herkes bildiği ayetleri komisyona getiriyor, bunların ayet olduğunu iki şekilde ispat ediyordu. Öylece Kur'an-ı Kerim, bir cilt halinde toplandı.

Üçüncü halife Hz. Osman zamanında bu nüsha, yine Zeyd ibn Sabit başkanlığında toplanan bir komisyon tarafından çoğaltıldı, altı nüsha yazıldı. Biri Medine'de bırakıldı ki bunun adı el-Umm(ana nüsha)dır. Diğerleri büyük İslam şehirlerine gönderildi. İşte bugün Kur'an-ı Kerim, tek harfi değişmeden elimizdedir. Bu vasfa sahip tek ilahi kitap da ancak o dur. Diğer kitaplar vahyolundukları zaman yazılmamışlardı. Suhuf denen eski kitaplardan hiçbiri mevcut değildi. Tevrat ise muhafaza edilememiş, çıkan yangınlarda yanmış veya ortadan kaybolmuştur. Nihayet Azra adında biri Hz. Musa'dan yediyüz yıl sonra şifahi nakle dayanarak Tevrat'ı yazmıştır.

İncil'de Hz İsa zamanında yazılmamıştı. Ondan çok sonra havariler hatırlarında kalanı naklettiler ve bunların nakillerine dayanılarak İncil'ler yazıldı Birbirinden farklı yüzden fazla İncil meydana geldi. Nihayet Hz. İsa'nın doğumundan 325 yıl sonra toplanan bir komisyon kararıyla bu yüzlerce İncil, dörde indirildi ki bu dört İncil'de birbirini tutmaz. Bunlar Hz. İsa'nın değil, yazarlarının eserleridir ve onların adlarıyla adlandırılmışlardır. Ancak bunlarda Hz. İsa'ya gelmiş olan bazı ayetlerin nakledildiği muhakkaktır.

Hasılı, Allah'tan indiği gibi muhafaza edilen tek ilahi kitap, Kur'an-ı Kerim'dir. O'nun muhafazasını Allah kendi üzerine almıştır:"O'nu biz indirdik ve onu biz koruyacağız."[2] Allah'ın korumakta olduğu bir kitabın kaybolmasına imkan yoktur.

Kur'an- ı Kerim'in Muhtevası: Kur'an- Kerim'in son derece özlü bir ifadesi vardır. Az kelime ile çok mana anlatır. Bazan iki kelimesini izah etmek için sayfalarca yazı yazmak gerekir.

Kur'an-ı Kerim, önce gelen peygamberlerin hayatını anlatır, o hikayelerle insanlara öğüt verir. Okula gitmemiş okuma yazma öğrenmemiş, şifahen de tarih dinlememiş bir insanın, kendinden binlerce yıl evvel yaşamış insanların hayatlarını anlatması, o anlatılanların Allah tarafından bildirilmiş olduğunu gösterir. Hud Suresinin 49 uncu ayeti

---

[2] Hıcr Suresi

şöyle diyor: "Bu sana vahyettiğimiz, gayb haberleridir (görünmez bilgilerdir). Bunları daha önce ne sen biliyordun., ne de babaların"

Kur'an-ı Kerim Allah'a kulluğu, ebeveyne saygıyı, insanlarla kardeş olmayı emreder, insanların dünyada dirlik ve düzenlik içinde yaşamaları ahirette mutlu olmaları için gerekli hukuk ve ahlak kurallarını bildirir. Onun getirdiği kurallar.insanlığın mutluluk kaynağı olmuştur. Okumamış, yazmamış, filozofların içinde bulunmamış bir insanın ağzından, asırlarca insanları yönetecek bu yüce adalet düzeninin, yüksek ahlak prensiplerinin söylemesine imkan yoktur. Bunlar ancak Allah'ın sözü olabilir.

Kur'an-ı Kerim, yıllarca sonra çıkacak hadiseleri haber vermiştir: Rumların İranlılara galip geleceğini, Müslümanların Mekke'ye salimen gireceklerini, inanıp yararlı işler yapanların yeryüzüne hükümran olacaklarını.... söylemiş, bu söyledikleri aynen olmuştur.

Kur'an-ı Kerim, öyle ilmi gerçeklere dokunmaktadır ki; bu günün ispatlı ilim verileri de bunları desteklemektedir. Mesela göğe doğru yükselmekle göğsün daralacağını, nefes almanın güçleşeceğini söyler[3] Gerçekten yükseğe çıktıkça hava basıncı düşeceği içini nefes alma güçleşir. Yüce Allah'ın dünyanın uçlarını eksiltip kıstığını söyler. Gerçekten arzın uç kısımları, yani kutupları basıktır. Bundan dolayı arz tam küre değil, "elipsoit" şekline yakındır. Kur'an arzın ve diğer yıldızların, önceleri birbirine yapışık olduklarını, Cenabı Hakk'ın bunları birbirinden ayırıp her canlı şeyi sudan yarattığını söyler[4] Bu günün pozitif ilmi de bunun böyle olduğunu ispat ediyor. Daha bunun gibi kainatın yaratılışı hakkında nice gerçekler Kur'an dilinde özlü bir biçimde anlatılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in üslubu da ap ayrı bir mucizedir. Anlattığı en soyut olayları canlandırarak anlatan Kur'an, göze kulağa, bütün duyulara seslenir ve akla açılan bütün yollara ruha nüfus eder.

Onun metni içindeki her kelimede, İlahi bir ahenk kulağı okşar. O, her haliyle insan sözü olmayıp Allah sözü olduğunu ispatlar. Bundan dolayı o indiği zaman şairler, şiirlerini Ka'be duvarlarından indirmişler inananlar da inanmayanlar da onun üstünde bir söz olamayacağını itiraf etmişlerdir. O, her asırda yeni ışıklar saçan ilahi bir nurdur. Bu ana kadar hiç kimse onun tek bir ayetine denk olacak bir söz söyleyememiştir, bundan sonra da söyleyemeyecektir. Yüce Allah şöyle diyor:" Bu Kuran'ın bir benzerini

---

Ra'd Suresi

[4] Enbiya Suresi 30

getirmek için insanlar ve cinler bir araya gelip birbirine yardımcı olsalar, yine onun bir benzerini getiremeyeceklerdir."[5]

Kur'an-Kerim'in tercümesi meselesi:

Kur'an insanları doğru yola iletmek için indirilmiştir. Var oldukları sürece O, insanlığın yol göstericisidir. Kur'an'ın gösterdiği yolu bulabilmek için onu okuyup manasını anlamak lazımdır. Bu hususu, yüce Allah, defalarca hatırlatır:"Biz onu, Arapça bir Kur'an olarak indirdik ki anlayasınız."[6]

Allah kelamı Arap soyundan çıkan bir peygamber aracılığı ile ve ilk önce Arap toplumundan oluşan bir çevreye indiğinden, onların anlamaları için Arap diliyle indirilmiştir. Fakat Hz. Peygamber(s.a.v.), yalnız Araplara değil bütün insanlığa müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderilmiştir. Kur'an bütün insanlığın hidayet kaynağıdır. Böyle olduğuna göre onu, yalnız Arapların okuyup anlaması yetmez. Diğer insanların da onu okuyup anlamaları gerekir.

O sadece ölülere okunmak için inmiş bir kitap değildir. O Allah'ın insanlığa mesajıdır. Bu mesajdaki emirlerin yapılması için anlaşılması lazımdır. Manasını anlamak için de Arapça bilmesi ve öğrenmesi ne istenebilir, ne de mümkündür. O halde Kur'an- Kerim'in anlamının, başka dillere çevrilmesi gerekir. Burada tercümenin zarureti ortaya çıkmaktadır.

Tercüme ne demektir

Tercüme, bir sözü, bir dilden, başka bir dile nakletmek demektir. Bir sözü bir dilden başka bir dile naklederken asıl sözün, bütün özelliklerini ifade etmeğe dikkat ve itina göstermek icabeder Edebi bir sözü, bir şi'ri bütün nüanslarıyla, bütün ayrıntı ve özellikleriyle başka bir dile aktarmak çok zordur. Hele bu söz, Allah kelamı olursa iş imkansız denecek duruma gelir.

Kur'an-ı Kerim'in başka bir dile bütün özellikleriyle aynen tercüme edilmesi mümkün değildir. Zira Kur'an, yalnız manasıyla değil, kelimeleri yapan harflerin seçilişi, kelimelerin cümledeki dizilişi ve bu dizilişten doğan ahengiyle bütün olarak mucizedir. Motamot, tercüme, aslın yerini tutan sözdür. Hiçbir tercüme Kur'an'ın aslını tutamaz. Kur'an'ın bütün i'caz yönlerini yansıtamaz. Çünkü Kur'an vahiydir

Kur'an-ı Kerim'in manası da lafzı da Allah'tandır. O'nun kelimeleri, Hz. Peygamber'in kendi sözleri değildir. Tercümede Kur'an'ın bütün nüanslarıyla manasının başka dile aktarılacağını farz etsek bile o manaları

İsra Suresi 88

Yusuf Suresi 2

ancak bizim koyacağımız kalıplar içinde ifade edebiliriz. Bu suretle tercüme, vahiy mahsulü olan esaslı bir unsurdan yoksun kalır ve Kur'an olmak vasfını kaybeder. Kaldı ki Kur'an'ı bütün edebi üslubu ile başka dile çevirmek de imkansızdır. Zira Kur'an'ın asıl manaları yanında tali manaları da vardır. Asıl mana, cümlenin terkibinden çıkan ve mesela emir nehiy, tarihi kıssalar ve adabı ifade eden manalardır. Tali manalar ise Belağat ve i'caz bakımından kelimelerin ihtiva ettiği gizli manalardır. Kur'an-ı Kerim'in hem asıl hem de tali manalarını hakkiyle ve bütün belağatiyle ifade edecek yabancı bir dil, İslam bilginlerince tasavvur edilemez.

Bütün İslam alimleri Kur'an'ın aynen tercümesinin mümkün olmadığı ve tercümeye Kur'an denilemeyeceği hususunda ittifak halindedirler. Batılı bilginler de Kur'an'ın aynen tercüme edilemeyeceği kanaatindedirler. Cenevre Üniversitesi Profesörü Edouard Montet, yaptığı Fransızca Kur'an tercümesinin önsözünde bu hususu şöyle ifade ediyor:"..Arapça Kur'an'ı bilenlerin hepsi, bu dini kitabın güzelliğini, üslubunun son derecedeki mükemmeliyetini tecil etmekte ittifak edeceklerdir ki Avrupa dillerindeki bütün tercümeler, bunu hissettirip ifade etmek imkanından mahrumdurlar[7]

Mealen Tercüme

Bütün güçlüklerine rağmen yine de Kur'an-ı Kerim'in başka dillere çevrilmesi lazımdır. Arapça bilmeyen Müslümanlara, Allah kelamının manasını mümkün olduğu kadar anlatmak ve Müslüman olmayan ülkelere İslam'ı doğru biçimde tanıtabilmek için Kur'an-ı Kerim'in tercüme edilmesi zaruridir. Esasen bu iş, ta baştan beri yapıla gelmiştir. Ancak Kur'an tercümelerine tercüme yerine meal denmiştir. Çünkü tercüme aslın yerini tutar. Meal ise sözü biraz eksiklikle başka bir dile aktarmaktır. Yapılan tercümenin, aslın yerini tutmayıp eksik kaldığını belirtmek için Kur'an tercümelerine meal denmesi uygun görülmüştür.

Kur'an-ı Kerim'in dilimize pek çok tercümesi yapılmıştır. Bunların bir kısmının dili eskimiş, gençlerimiz onları anlayamaz duruma gelmiştir. Bir kısım tercümeler de hayli tasarruflarla yapıldığından aslından uzak düşmüştür. Başka kitapların tercümesinde belki tasarruf yapılabilir, ama İlahi vahyin tek harfinde nice manalar gizlidir. Bir harfin atılması, mananın hatta hükmün değişmesine sebep olur. Bundan dolayı Kur'an-ı

---

[7] Prof Dr. İsmail Cerrahoğlu

Kerim'in tercümesinde tasarruf yapılamaz. Ancak onu harfi harfine tercüme etmek de mümkün değildir. Bu iş o kadar zordur ki, bir ayeti okursunuz, anlarsınız, fakat onu aslından sezdiğiniz o belağatle çeviremezsiniz. Okuduğunuz iki üç kelimeden sezdiğiniz mana ve belağatı başka bir dilde ifade etmeğe kalkarsanız, birkaç cümle yazmanız gerekir ki o zaman da aslında ki özlük (vecizlik) kaybolup gider. Ama başka çaresi yoktur., ancak onu açıklamalar koyarak tercüme edebilirisiniz.

Biz de öyle hareket ettik. Mananın anlaşılması için yaptığımız açıklamaları, ayetin asıl anlamına karıştırmamak için italik harflerle parantez içine aldık. Kelimeler arasında açılan parantezler, ayetin lafzında olmayıp sözgeliminde bulunan anlamları içermektedir. Ayetin işaret ettiği diğer tali manaları, ayetten ayırarak açıkladık. Ilk baskılarda bazen bir ayeti bölerek yapılmış olan bu açıklamalar, son baskıda ayetten ayrılıp küçük harflerle yazılmıştır.

Mealimiz, ilk defa 1975 yılında metinsiz olarak çıkmıştı. Daha sonra metinli olarak yayına giren Yüce Meal, halkımızın büyük ilgisini gördü.

Ara baskılarında birkaç kez, farkına varabildiğimiz, gözden kaçmış tertip ve tercüme hataları düzeltildi. İlk tercümeyi, Envaru't Tenzil, Celaleyn, el-Mushafu'l Müfesser gibi oldukça kısa özlü Arapça tefsirler ile Hak Dini Kuran Dili, Kur'an-ı Kerim ve Meal-i Hakim gibi Türkçe tefsir ve tercümelerden yararlanarak yapmıştık. Henüz kendimiz bizzat Tefsir yapmağa başlamamıştık

1975 yılından itibaren Tefsir yapmağa koyulup da Kur'an'ın ayet ve kelimeleriyle yoğrulmağa başladıktan ve İlahiyat Fakültesinde yıllarca süren Tefsir hocalığına ilaveten sekiz yılda Arap Üniversitelerinde Tefsir hocalığı deneyimi kazandıktan sonra vaktiyle bütün dikkat ve itinayı göstermiş olmamıza rağmen yine de mealimizde bazı tercüme hatalarını ve gereksiz bazı parantez açıklamaların fark ettik. Aslında bizi yanıltan, o zaman kaynak aldığımız tefsir ve tercümelerdi. Bundan dolayı Meali, büyük bir dikkat ve özenle yeniden hazırladık. Gerekli olanlar dışındaki parantez açıklamaları da dipnota aldık.

Hiçbir tercümenin İlahi vahyi, bütün belağatiyle yansıtamayacağı muhakkaktır. Kur'an'ın aslındaki senfoni, nimetleri tasvir eden ayetlerdeki letafet, peygamber kıssalarındaki duygu ve gözyaşları, cehennemi canlandıran ayetlerdeki letafet, peygamber kıssalarındaki duygu ve gözyaşları, cehennemi canlandıran ayetlerdeki ateşin ifadeler, tercümelerde sönük kalmaktadır. Bundan dolayı Meâl adını verdiğimiz bu

tercüme, Kur'an'ın kendisi değil, anlamıdır. Ama bu anlam da iyi niyetle ve özenle okuyanlara, İlahi vahyin ihtişamını yansıtır.

Vahyin asıl amacı anlaşılmaktadır. Çünkü vahiy, anlaşılıp hayata geçirilmesi gayesiyle indirilmiştir. Anlaşılmadan okunan Kur'an ayetleri dahi gönüle huzur doldururken, anlaya anlaya okununca elbette insanın gönlüne ve ruhuna çok daha büyük bir haz ve huzur verir. İnsanların mutluluk kaynağı olan İlahi vahyin anlaşılmasına biraz katkımız olursa ne mutlu bize! Eseri okuyanlardan ricamız, bu acizi hayır ile yad etmeleridir.

Son baskının tashihlerini kendim iki kez okuduğum gibi asistanlarım da karşılaştırmalı olarak dikkatle okudular. Bu baskının, mümkün olduğu kadar hatasız çıkmasına özen gösterdik.

Son olarak, beni, çocukluğumda Kur'an'a yönelten babam İbrahim Ateş'i sekiz yaşında Kur'an'ı ezberlemem için gece yarılarında uyandıran annem Behiye Ateş'i rahmetle anar; provaları dikkatle okuyup düzeltmede bana yardımcı olan oğlum Muharrem Ateş ve değerli asistanlarım Mehmet Okuyan ile Mustafa Ünver ve Talat Can Çöğen'e teşekkür ederim.

Allah bizleri, vahyine hizmet yolunda başarıya ulaştırsın!

Prof. Dr. Süleyman ATEŞ

قَالَ اللهُ تَعَالَى

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۞ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

١ - سُورَةُ الْفَاتِحَة

1-FÂTİHA SÛRESİ

Kur'ân-ı Kerîm'in başlangıcı olduğundan bu adı almıştır. "Ummu'l-Kitâb (Kitâb'ın Anası)", "el-Esâs", "el-Vâfiye", "el-Kâfiye", "es-Seb'u'l-Mesânî", "el-Kenz" gibi adları da vardır. Mekke'de inen ilk sûrelerdendir. Hattâ tam sûre olarak inen ilk sûredir. Peygamberimiz, Fâtiha'sız namaz olmayacağını buyurmuştur.[1] Müddessir Sûresi'nden sonra inmiş olan Fâtiha, Mushaf'ta 1., İnişte 5. sûredir; 7 âyettir.

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (١)

1-Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyle.[2]

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (٢)

2- Âlemlerin Rabb'i Allah'a hamdolsun.

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (٣)

3-*(O)* Rahmân ve Rahîm'dir.[3]

1.Müslim, *Salât:* b. 11, h. 34-36.

2.Allah, yüce Rabbin, en büyük adıdır. Allah'ın doksan dokuz adı vardır. Fakat onların hepsi, bu adın sıfatıdır. Onlar sıfat bildirir, bu ise Cenab-ı Hakk'ın bütün sıfatlarını kendinde taşır.

Araplar, İslâm'dan önce de Allah'ı tanırlardı. Fakat O'nun yanında şefaat bildikleri birtakım putlara da taparlardı. Bunlara ilah, çoğulu (âlihe) derlerdi. Allah adıyle yalnız yüce Tanrı'yı kastederlerdi. İlah, hem Allah, hem de putlar için ortak bir isimdir. Bu bakımdan Allah adı, Türkçe'ye tanrı diye çevrilemez. Tanrı, ilâh adının karşılığıdır. Tanrı kelimesiyle Allah da kastedilebilir, tanrı diye tapınılan diğer yaratıklar da. Kelimeyi kullananın amacı ne ise o anlaşılır. Fakat puta Allah denmez. Allah adı Yüce Rabb'e mahsus, diğer bütün isim ve sıfatları içinde taşıyan çok büyük bir isimdir. Yabancı dillere yapılan birçok çeviride de Allah adı, aynen kullanılmıştır. el-Esmâu'l-Husnâ'yı nazmen şerheden İbrahim Cûdî, "Allah" adını şöyle açıklıyor:

Dese bir kimse ya'ni yâ Allah.
Azze sultânuhû ve celle senâh,
Yâdedilmiş olur Hudâ fi'l-hâl,
Bi-cemî'i's-sıfâti ve'l-ef'âl!

(*el-Kenzu'l-Esnâ fî Şerhi Esmâillâhi'l-Husnâ* s. 16, İstanbul, 1325).

3.Rahman ve Rahîm: رحم (rahime) filinden yapılmış, mübalağa bildiren iki sıfat-isimdir. Rahmet kalbdeki acıma duygusudur. Bu duygu sahibini Lütuf ve iyiliğe sevk eder. Rahman'daki mübalağa (abartma) daha fazladır. Bundan dolayı Allah'tan başkasına Rahman adı verilemez, fakat Rahîm adı verilebilir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.): ***"Mü'minlere şefkatli, rahîmdir"*** (*Tevbe:* 128; *Ahzâb:* 43) şeklinde nitelendirilmiştir.

Rahman'ın tam mânâsıyle Türkçe karşılığı yoktur. *Çok merhamet eden, rahmeti herşeyi kuşatan, ihsânı herşeye yaygın* sözleriyle açıklanabilir. Rahman'ın rahmeti, ezelî rahmettir. Bu rahmet, iyiye de, kötüye de, Mü'mine de, kâfire de yaygındır. Varlıklar zorunlu olarak bu rahmetten yararlanıp varlık alanına çıkmışlardır. Rahîm de

(٤) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

4-Dîn *(cezâ ve mükâfat)* gününün sâhibidir.

(٥) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

5-*(Yâ Rabbi!)* Ancak sana kulluk eder, ancak senden yardım isteriz.

(٦) إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

6-Bizi doğru yola ilet,

(٧) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

7-Ni'met verdiğin kimselerin yoluna

(٨) غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

8-Kendilerine gazâb edilmiş olanların ve sapmışların yoluna değil.

٢- سُورَةُ الْبَقَرَةِ

2-BAKARA SÛRESİ

Bakara, *inek* demektir. 67-71. âyetlerinde Yahûdîlerin boğazlamaları emredilen inekten söz edildiği için bu adı almış olan sûre, hicretin 1 ve 2. yıllarında Medine'de inmiştir. Yalnız 281. âyeti Vedâ Haccı'nda, Mekke'de nâzil olmuştur. 286 âyettir. Mushaf'ta 2, iniş tarihine göre 92. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyle

1-Elif Lâm Mîm[1] (١) الٓمٓ

2-İşte o Kitâb, (٢) ذٰلِكَ الْكِتَابُ

لَا رَيْبَ فِيهِ

kendisinde hiç şüphe yoktur.

çok merhametli demektir. Fakat bu rahmet, varlıkların başlangıcından çok sonuçlarına, yani âhirete ilişkindir. Bundan dolayı Allah "Dünyanın Rahmanı, âhiretin rahîmidir." Yani O'nun ihsanı, dünyada inananlara da, inanmayanlara da yaygındır. Âhirette ise yalnız inananlara özgüdür (Râgıb el-Isfahanî, Müfredât) Allah'ın herşeyi yaratması, Rahmanlığının rahmetinden ileri gelir. Bu fıtrî (yaratılış) rahmetinden uzak kalan hiçbir şey yoktur. Her varlık bu rahmetin içindedir.

Rahîm'in rahmeti, iradeleriyle çalışanları yaratılış amaçlarına götürür. İyilerin mükâfat, kötülerin ceza görmesi, rahîmlik rahmetinin eseridir. Demek ki Rahîm adının içeriğinde Allah'ın adaleti, mükâfatı ve cezası da vardır. Bundan dolayı "Rahman, bütün mahlûkatı rahmetiyle yaratıp besleyen; Rahîm, âhirette Mü'minlere Lütfuyla cennet veren, kâfirlere de adaletiyle azap edendir" diye tefsîr edilmiştir.

1.Bazı sûrelerin başlarında bulunan bu harfler, Allah ile Elçisi arasında bir şifredir. Bunların gerçek mânâsını ancak Allah ve Rasûlü bilir. Bunlar, okunacak olan söze, dinleyenlerin dikkatini çektiği gibi, Arapların mânâsını anlamadıkları, fakat bütün dillerin temeli olan harfler ile indirilmiş önceki İlâhî Kitâb'a da işaret etmekte ve o Kitâb'ın içeriğinin, Hz. Muhammed'e de vahyedildiğini düşündürmektedir.

Bütün kâinat başlıca iki kategoriye ayrılmıştır. Bir kısmı beş duyudan gizli kalan gayb âlemidir; bir kısmı da gözle, yahut beş duyu ile algılanan şehâdet âlemi. Gayb âlemi, kâinatın ruhu durumundadır. Manevî varlıklar gayb âlemindendir.

Gayb âlemi varlıkları da iki kısma ayrılır: 1) Bir kısmının delili yoktur. Varlığını Allah'tan başka kimse bilmez. Kâinatta, mevcûdiyetini yalnız Allah'ın bildiği, duyularımızdan saklı nice yaratıklar vardır. "Gaybin anahtarları O'nun yanındadır; onları O'ndan başka kimse bilmez" (En'âm: 59) âyeti, gaybın bu kısmına işaret etmektedir. 2) Bir kısım varlıklar da idrâk edilemez, fakat varlıkları delil ile anlaşılabilir. Allah'ın sıfatları, melekler, cennet, cehennem gibi âhiret âlemi bu tür gaybe dahildir *(Envâru't-Tenzîl:* 1/21. İst 1298).

Hz. Peygamber (s.a.v.)'i gören Ashâbın en büyük meziyetleri, O (s.a.v.)'nun bu hususlara ilişkin sözlerini kabul ve tasdik etmeleridir. Peygamber'i görmeyen diğer ümmet ise, bunun yanında, görmedikleri halde Peygamber'e de inanma meziyetine sâhiptir.

Gayba iman, bazı insanlarda sezgi ve keşif ile, bazılarında da düşünce ve akıl yürütme ile oluşur. Düşünce tarihinin başlangıcından beri birçok mutasavvıf ve filozofa göre asıl hakikat, gayb âlemidir. Görünen şekiller dünyası, o gerçekler dünyasının tecellisi(görüntüsü)dir.

Modern felsefeye göre de dış görünüş, duyularımızın algılarından ibarettir. Meselâ ses, aslında bir titreşimdir. Atmosferin taşıdığı bu titreşim, kulağımızın zarına çarpınca mahiyetini

هُدًى لِلْمُتَّقِينَ ۙ

Müttakîler[1] için yol göstericidir.

(٣) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

3-Onlar ki, gaybde *(gizlide, içtenlikle)* inanıp[2]

1.Müttekîn (المتقين) kelimesi vikaye kökünden gelir. Vikaye korumak, müttekî korunan, takvâ sahibi demektir.

Aynı kökten gelen takvâ, Arap dilinde canlı bir varlığın, dışarıdan gelecek tehlikeli bir güce karşı kendini korumasını ifade eder. Bu kelime, daha önce de Arapçada kullanılıyordu. Fakat Kur'ân sistemi içine girince önemli bir mânâ kazandı. Kur'ân'da takvâ, herhangibir tehlikeden değil, Allah'ın azâbından ve insanı bu azâba sürükleyecek günahlardan korunma mânâsını kazanmıştır. Daha sonra inen âyetlerde takvâ, saf dindarlık mânâsına gelmektedir.

2.الذين يؤمنون بالغيب (ellezîne yu'minûne bi'l-ğaybi)" iki mânâya gelebilir: 1) Korunanlar gaybe inanırlar; 2) Korunanlar, kimsenin görmediği yerde, içtenlikle inanırlar, yahut görmedikleri halde kendilerine söylenen gayb haberlerine inanırlar.

Gözden gizli şeye غيب (gayb) dendiği gibi, duyularla algılanamayan, insan bilgisi dışında kalan şeye de gayb denilir. Bir şey ancak yaratıklara oranla gayb olur. Allah'a oranla gayb yoktur. Herşeyi yaratan Allah'ın bilgisinden hiçbir şey kaybolmaz. Kur'ân-ı Kerîm'e göre varlıklar iki bölüme ayrılır: gayb âlemini oluşturan görülmez, algılanmaz varlıklar; şehâdet âlemini oluşturan görülür, algılanır varlıklar.

وَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

namazlarını kılarlar

وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۙ

ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infâk ederler.

(٤) وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

4-Ve onlar ki, sana indirilene inanırlar

bilemediğimiz bir işlem ile beyine ses şeklinde intikal etmektedir. Demek ki ses, dışarıdaki görünmez hareketin bir tecellisidir. Işık dediğimiz parıltı da dış dünyadan bize gelen bir şey değildir. Dışarıdan bize gelen, sadece titreşimdir. İşte o titreşim, görme duyumuza çarpınca ışık haline dönüşmektedir. İmam Gazâlî'ye göre sıcaklık, soğukluk aslında birer titreşimdir. Bundan dolayı ısı ışığa, ışık ısıya dönüşebilmektedir. Koku ve tad da maddelerden gelen titreşimlerin, duyularımızda bıraktığı izlenimlerdir. Frekansları değişik olan titreşimlerin tecellileri (izlenimleri, görüntüleri) de değişmekte, kimi bizde ses, kimi ışık, kimi koku, kimi de tad halinde görünmektedir. Hakikat, izlenimler değil, bunların dayandığı titreşim, yani harekettir. Biz hareketin kendini değil, görüntüsünü algılarız. Hareket de kuşkusuz, görünmez bir hakikatin tecellisidir. O halde beş duyumuzla algıladığımız şu âlem, mutasavvıfların dediği gibi, aslında bir tecelli(görüntü)den ibarettir (Bkz. Hamdi Yazır, *Hak Dîni Kur'ân Dili*: 1/172-174; Muhammed İkbal, *Reconstrution of the Religious Thought in Islam*).

وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ

ve senden önce indirilene *(inanırlar)*.

وَ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۗ

Âhirete de kesinlikle îmân ederler.

(٥) أُولٰئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ

5-İşte onlar Rabb'lerinden bir hidâyet üzeredirler

وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ve umduklarına erenler onlardır.

(٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

6-İnkâr edenlere gelince,

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ

onları uyarsan da uyarmasan da birdir;

لَا يُؤْمِنُونَ

onlar inanmazlar.

(٧) خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَ عَلٰى سَمْعِهِمْ ۖ

7-Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir;

وَ عَلٰى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۘ

gözlerinde de perde vardır.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۟

Onlar için büyük bir azab vardır.

(٨) وَ مِنَ النَّاسِ

8-İnsanlardan kimi de var ki,

مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

"Allah'a ve âhiret gününe inandık" derler;

وَ مَا هُمْ بِمُؤْمِن۪ينَۢ

oysa inanmamışlardır.

(٩) يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُواۚ

9-Allah'ı ve Mü'minleri aldatmaya çalışırlar.

وَ مَا يَخْدَعُونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ

Halbuki yalnızca kendilerini aldatırlar da,

وَ مَا يَشْعُرُونَ

farkında olmazlar.

(١٠) ف۪ي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌۙ

10-Onların kalblerinde hastalık vardır.

فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضاًۚ

Allah da hastalıklarını artırmıştır.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌۙ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

Yalan söylemelerinden ötürü onlara acı bir azâb vardır.

(١١) وَ اِذَا ق۪يلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِۙ

11-Onlara: "Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın" dendiği zaman:

قَالُٓوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

"Biz sadece düzelticileriz" derler.

(١٢) اَلَٓا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ

12-İyi bilin ki, onlar bozgunculardır;

وَ لٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ

fakat anlamazlar.

(١٣) وَ اِذَا ق۪يلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَٓا اٰمَنَ النَّاسُ

13-Onlara: "İnsanların inandıkları gibi siz de inanın" dense,

قَالُٓوا اَنُؤْمِنُ كَمَٓا اٰمَنَ السُّفَهَٓاءُۜ

"O beyinsizlerin inandığı gibi inanır mıyız!?" derler.

اَلَٓا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَٓاءُ

İyi bilin ki, asıl beyinsizler kendileridir;

وَ لٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ

fakat bilmezler.

(١٤) وَ اِذَا لَقُوا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا

14-İnanmış olanlara rastladıkları zaman

قَالُٓوا اٰمَنَّاۚ

"İnandık" derler.

وَ اِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيَاط۪ينِهِمْۙ

Fakat şeytanlarıyla yalnız kaldıkları zaman,

قَالُٓوا اِنَّا مَعَكُمْۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُ۫نَ

"Biz sizinle beraberiz; biz sadece *(onlarla)* alay ediyoruz" derler.

(١٥) اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ

15-Allah da kendileriyle alay eder

وَ يَمُدُّهُمْ

ve onları bırakır;

فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

taşkınlıkları içinde bocalayıp dururlar.

(١٦) اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى

16-İşte onlar o kimselerdir ki, hidâyet karşılığında sapıklığı satın aldılar.

فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ

Ticâretleri kâr etmedi;

وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

doğru yolu da bulamadılar.

(١٧) مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا

17-Onların durumu, tıpkı şuna benzer ki, *(aydınlanmak için)* bir ateş yakmak istedi.

فَلَمَّٓا اَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ

(Ateş) çevresini aydınlatır aydınlatmaz

ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ

Allah onların nurunu giderdi

وَ تَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ

ve onları karanlıklar içinde bıraktı,

لَا يُبْصِرُونَ

artık görmezler.

(١٨) صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ

18-*(Onlar)* sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler.

فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ

Onlar *(Hakk'a)* dönmezler.[1]

(١٩) اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَٓاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَ رَعْدٌ وَ بَرْقٌ

19-Ya da *(onlar)*, gökten boşanan, içinde karanlıklar, gök gürlemesi ve şimşek*(ler)* bulunan bir yağmur*(a tutulmuş)* gibi*(dirler)*.

1.İnsanlar, cehalet ve inkâr karanlıkları içerisinde yüzüyorlardı. Zayıflar eziliyor, güçlüler sivriliyorlardı. Hak haklının değil, güçlünün idi. Zulümden bunalan insanlar, bir Tanrı ateşinin yanıp kendilerini aydınlığa çıkarmasını istiyorlardı. Ateş yakmak istemeleri, kendilerine yol gösterecek bir nûr, bir kılavuz beklemelerini sembolize etmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.) ile o bekledikleri ışık gelmiş, yakmak istedikleri ateş yanmıştı. Ama bu kez kendileri direndiler. Direnmeleri, psikolojik olarak basiretlerinin bağlanmasına yol açtı. Ateş yanmış, çevreleri aydınlanmıştı, ama ateşin yaydığı ışıktan yararlanacak basîret yoktu. Böylece yine karanlıklar içinde kalıyorlardı. İşte bu âyet, onların bu durumlarını canlandırmaktadır.

يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ط

Yıldırım seslerinden ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar.

وَ اللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ

Oysa Allah, inkârcıları tamâmen kuşatmıştır.

(٢٠) يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ ط

20-Şimşek neredeyse gözlerini kapıverecek.[1]

كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ لا

(Şimşek) önlerini aydınlattı mı o*(nun ışığı)*nda yürürler;

وَ إِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا ط

üzerlerine karanlık çökünce dikilip kalırlar.

Allah dileseydi وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَ أَبْصَارِهِمْ ط

elbette işitmelerini ve görmelerini de götürürdü.

إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ع

Şüphesiz Allah'ın her şeyi yapmağa gücü yeter.

21-Ey insanlar! (٢١) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ لا

(azaptan) korunasınız.

(٢٢) الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا

22-O *(Rabb)* ki yeri, sizin için döşek yaptı,

وَ السَّمَاءَ بِنَاءً ص

göğü de binâ *(yaptı)*.

وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

Gökten su indirdi

فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ج

onunla size rızık olarak çeşitli ürünler çıkardı.

فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ أَنْدَادًا وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Öyleyse siz de, bile bile Allah'a eşler koşmayın.

(٢٣) وَ إِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا

23-Eğer kulumuz *(Muhammed)*e indirdiğimizden şüphe içinde iseniz,

---

1.Önlerini aydınlatan şimşek, Hz. Muhammed'in getirdiği Kur'ân nûrudur. Onun ışığına çıkınca çevrelerini görür, ilerlerler. Üstlerine çöken karanlık, küfür ve inkâr karanlığıdır. Ona dalınca da dikilip kalırlar, bir adım atamazlar.

أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

altlarından ırmaklar akan cennetlerin onlara aittir.

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا

Onlardaki herhangi bir meyveden rızıklandırıldıkça:

قَالُوا هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

"Bu, daha önce de rızıklandığımız şeydir, *(dünyada iken de bu rızıktan yemiştik)*" derler.

وَ أُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا

(Cennetteki bu rızık), onlara, o*(dedikleri)*ne benzer verilmiştir.

وَ لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ

Onlar için orada tertemiz eşler de vardır

وَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

ve onlar orada ebedî kalacaklardır.[2]

2.Kur'ân-ı Kerîm'de mesânî denilen, karşılıklı, alternatif bir zıtlık (karşıtlık) üslûbu vardır. Kur'ân, karşıt şeyleri birlikte anarak anlatmak istediği mânâyı insan zihnine perçinler. Bundan dolayı Allah'ın, Kitabı mesânî (ikişerli, karşıtlı) olarak indirdiği belirtilmiştir. İşte bu üslûp gereği, bundan önceki âyetlerde kötülerin davranışları ve sonuçları anlatıldıktan sonra bu âyette de onların tam karşıtı olan iyilerin davranışları ve sonuçları özetle belirtilmektedir.

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ

haydi onun gibi bir sûre getirin;

وَ ادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Allah'tan başka bütün şâhit*(yardımcı)*larınızı da çağırın;

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

eğer doğru iseniz *(bunu yapın)*.

(٢٤) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا

24-Yok eğer yapamadınızsa

وَ لَنْ تَفْعَلُوا

-ki aslâ yapamayacaksınız-

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ

o halde yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının.[1]

أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

(o ateş) inkârcılar için hazırlanmıştır.

(٢٥) وَ بَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

25-İnanıp yararlı işler yapanlara müjdele

1.Burada "taşlar" ile, tapınılan putlara işaret edilmektedir. Yani bu ateş, hem o putları, hem de onlara tapan insanları yakan bir ateştir. İşte bundan sakınmak gerekir. Kendisini yanmaktan kurtaramayan şeylere tapmanın ne yararı var?

(٢٦) إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَسْتَحْيِى أَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ

26-Allah, bir sivrisineği hattâ onun da üstünde olanı*(ondan daha zayıf bir varlığı)* misal vermekten utanmaz.

فَأَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۚ

İnananlar onun, Rablerinden *(gelen)* bir gerçek olduğunu bilirler.

وَ أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلاًۘ

İnkâr edenler ise, "Allah, bu misalle ne demek istedi?" derler.

يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا

(Allah), onunla birçoğunu saptırır

وَ يَهْدِى بِهِ كَثِيرًاۜ

ve yine onunla birçoğunu yola getirir.

وَ مَا يُضِلُّ بِهِ إِلاَّ الْفَاسِقِينَۙ

Onunla sadece fâsıkları saptırır.[1]

1.Yani verilen bu misal birçoğunun yola gelmesine, birçoğunun da şaşkınlıkta kalmasına, inkârından dolayı iyice sapmasına sebep olur. Tabiî onu inkâr edip yoldan çıkanlar, fâsıklardan başkası değildir. Zaten şaşkındırlar; doğru yola çağıranın sözünü dinlemeyince şaşkınlıkları içinde kalakalırlar.

(٢٧) اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِۖ

27-Onlar ki, söz verip bağlandıktan sonra Allah'a verdikleri sözü bozarlar.

وَ يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ

Allah'ın, birleştirilmesini emrettiği şeyi *(îman ve akrabâlık bağlarını)* keserler

وَ يُفْسِدُونَ فِى الْأَرْضِۜ

ve yeryüzünde bozgunculuk yaparlar;

أُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

İşte, ziyâna uğrayanlar onlardır.

(٢٨) كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ

28-Allah'a nasıl nankörlük edersiniz ki,

وَ كُنْتُمْ أَمْوَاتًا

siz ölüler idiniz,

فَأَحْيَاكُمْ

O sizi diriltti;

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

yine öldürecek,

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ

yine diriltecek,

ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

sonra O'na döndürüleceksiniz.

(٢٩) هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا

29-O ki, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı;

ثُمَّ اسْتَوٰى إِلَى السَّمَاءِ

sonra göğe yöneldi,

فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ ط

onları yedi gök olarak düzenledi.

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ع

O, herşeyi bilir.

(٣٠) وَ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ إِنِّي

جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ط

30-Bir zamanlar Rabbin meleklere: "Ben yeryüzünde bir halîfe[1] yapacağım" demişti.

قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَ

يَسْفِكُ الدِّمَاءَ ج

(Melekler dediler ki:) "Orada bozgunculuk yapan, kan döken birisini mi halîfe yapacaksın?"

وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ قلے

"Oysa biz seni överek tesbîh ediyor ve seni takdîs ediyoruz."

قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

(Rabbin): Ben sizin bilmediklerinizi bilirim" dedi.

(٣١) وَ عَلَّمَ اٰدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا

31-Âdem'e isimlerin tümünü öğretti,

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ

sonra onları meleklere sundu

فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هٰؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ

صَادِقِينَ

ve dedi ki: "Haydi, doğru iseniz onların isimlerini bana söyleyin!"

(٣٢) قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا

مَا عَلَّمْتَنَا ط

32-Dediler ki: "Sen yücesin *(yâ Rab)*; bizim senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur.

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Şüphesiz sen bilensin, hakimsin *(her şeyin içyüzünü bilen, her şeyi yerli yerince yapansın)*.

(٣٣) قَالَ يَا اٰدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ج

33-*(Allah)* dedi ki: "Ey Âdem! Bunlara onların isimlerini haber ver."

فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ لا

(Âdem), bunlara onların isimlerini haber verince

1.Halîfe: vekil, birinin yerine bakan, yahut yerine gelen kimse ve hükümdar mânâlarına gelir. Âyette insanın, Allah'ın halîfesi yapılacağından değil, halîfe yapılacağından söz edilir. Bundan, insanın yeryüzüne egemen olacağı anlaşılır. Fakat genellikle bu âyet, Allah'ın, insanı Kendisinin halîfesi yapacağı ve insanın, Allah'ın sıfatlarının mazharı olarak yaratıldığı şeklinde yorumlanmıştır. Herhalde bu yorumda Tevrat'taki "Allah Adamı kendi suretinde yarattı" âyetinin etkisi olmuştur.

قَالَ أَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ إِنِّى أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

(Allah): "Ben size "Ben göklerin ve yerin gayblarını bilirim, sizin açıkladığınızı ve içinizde gizlemekte olduğunuz şeyleri bilirim." dememiş miydim!?" dedi.[1]

1.Bunlar, meleklerin halini temsil yoluyla anlatan ve tasvir üslûbunun gereği ifadelerdir; söz diliyle değil, hal diliyle olan konuşmalardır. İnsanın halîfe yapılacağını öğrenen meleklerin içinden geçen düşünceleri yansıtır. Kur'ân'da bunun örnekleri vardır: "Allah, göğe ve yere isteyerek veya istemeyerek (buyruğuma) geliniz, dedi. İsteyerek (buyruğuna) geldik, dediler" (*Fussilet:* 11). Burada göğün ve yerin konuşması, sözlü bir konuşma değil, Allah'ın iradesine uyduklarını belirten durum konuşmasıdır. İşte bu âyetlerde de, daha iyi kavranması için yaratılış sahnesindeki Tanrı-melek düşünceleri, böyle bir diyalog biçiminde anlatılmıştır. Yoksa meleklerin, hâşâ Allah'ın karşısında itiraz etmeleri mümkün değildir. Demek ki halîfe yapılacak insanın doğasında bozgunculuk ve kan dökücülük olduğunu gözlemlemiş olan melekler, bu bozguncu ve kan dökücü varlığın nasıl hilafete lâyık görüldüğünü düşünmüşler; fakat insandaki üstün akıl ve ilerleme yeteneğini de anlayınca Allah'ın hüküm ve hikmetine boyun eğmiş ve O'nun buyruğu uyarınca da insana hizmet etmiş, yardımcı olmuşlardır.

(٣٤) وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ

34-Meleklere: "Âdem'e secde edin" demiştik,

فَسَجَدُوا — hemen secde ettiler;

إِلَّا إِبْلِيسَ ط — yalnız İblis etmedi.

أَبٰى — diretti

وَ اسْتَكْبَرَ — ve böbürlendi,

وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

nankörlerden oldu.

(٣٥) وَ قُلْنَا يَا آدَمُ

35-Dedik ki: "Ey Âdem!

اسْكُنْ أَنْتَ وَ زَوْجُكَ الْجَنَّةَ

Sen ve eşin cennette oturun,

وَ كُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا ص

ondan dilediğiniz yerde bol bol yeyin

وَ لَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ

Ama şu ağaca yaklaşmayın,

فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

yoksa zâlimlerden olursunuz!"

(٣٦) فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا

36-Derken Şeytan onlar*(ın ayağın)*ı oradan kaydırdı,

فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ص

içinde bulundukları *(nimet yurdu)*ndan çıkardı.

وَ قُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ج

(Biz de) dedik ki: "Birbirinize düşman olarak inin.

وَ لَكُمْ فِى الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَ مَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

Sizin, yeryüzünde kalıp bir süre yaşamanız lâzımdır."

(٣٧) فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ

37-Âdem, Rabbinden birtakım kelimeler aldı *(onlarla amel edip Rabbine yalvardı,*

فَتَابَ عَلَيْهِ ط

O da) onun tevbesini kabul etti.

إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Şüphesiz O, tevbeyi çok kabul eden*(kulunun günahından geçen)*dir, çok esirgeyendir.

(٣٨) قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ج

38-"Hepiniz oradan inin" dedik

فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّى هُدًى

"Yalnız *(iyi bilin ki)* size benden bir hidâyet geldiği zaman

فَمَنْ تَبِعَ هُدَاىَ

kimler benim hidâyetime uyarsa,

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

artık onlara bir korku yoktur

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir." (dedik

(٣٩) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

39-"İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar var ya,

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

işte onlar ateş halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ع

Onlar orada ebedî kalacaklardır."

(٤٠) يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

40-Ey İsrâiloğulları!

اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِى أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

Size verdiğim ni'metleri hatırlayın.

وَ أَوْفُوا بِعَهْدِى

Bana verdiğiniz sözü tutun ki,

أُوفِ بِعَهْدِكُمْ

ben de size verdiğim sözü tutayım.

وَ إِيَّاىَ فَارْهَبُونِ

Ve sadece benden korkun!

(٤١) وَ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ

41-Sizin yanınızda bulunanı doğrulayıcı olarak indirmiş bulunduğum *(Kur'ân)*a inanın,

وَ لَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ص

onu ilk inkâr eden, siz olmayın,

وَ لاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً ز

benim âyetlerimi birkaç paraya satmayın

وَ إِيَّاىَ فَاتَّقُونِ

ve benden sakının.

(٤٢) وَ لاَ تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَ تَكْتُمُوا الْحَقَّ وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

42-Bile bile gerçeği bâtıla bulayıp hakkı gizlemeyin.

(٤٣) وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

43-Namazı kılın

وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ

ve zekâtı verin,

وَ ارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

rükû edenlerle *(Allah'ın huzûrunda eğilenlerle)* beraber eğilin.

(٤٤) أَ تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ

44-insanlara iyiliği emrediyorsunuz da,

وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ

kendinizi unutuyor musunuz?

وَ أَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ط

Siz Kitâb'ı okuduğunuz halde *(böyle mi yapıyorsunuz?)*

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz!?

(٤٥) وَ اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلٰوةِ ط

45-Sabırla, namazla *(Allah'tan)* yardım dileyin.

وَ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلاَّ عَلَى الْخَاشِعِينَ لا

Şüphesiz bu, *(Allah'a)* saygı gösterenlerden başkasına ağır gelir.

(٤٦) اَلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلاَقُوا رَبِّهِمْ

46-O*(saygılı insa)*nlar, Rablerine kavuşacaklarını bilirler

وَ أَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ع

ve gerçekten O'na döneceklerini *(de bilirler)*.

(٤٧) يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

47-Ey İsrâîloğulları!

اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِى أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

Size verdiğim ni'metimi hatırlayın

وَ أَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

ve sizi âlemlere üstün kıldığımı *(da hatırlayın)*.

(٤٨) وَ اتَّقُوا يَوْمًا

48-Ve öyle bir günden sakının ki

لاَ تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا

o gün hiç kimse, kimsenin cezâsını çekmez *(borcunu ödemez)*;

وَ لاَ يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ

kimseden şefâat *(aracılık, iltimas)* da kabul edilmez;

وَ لاَ يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ

kimseden fidye de alınmaz

وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

ve onlara hiç bir yardım yapılmaz.

(٤٩) وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ

49-Sizi Firavun âilesinden de kurtarmıştık.

يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ

Hani *(onlar)*, size azâbın en kötüsünü revâ görüyorlardı;

يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ

oğullarınızı boğazlıyor,

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ

kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı

وَفِى ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

ve bunda sizin için Rabbinizden büyük bir imtihan vardı.

(٥٠) وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ

50-Sizin için denizi yarmıştık,

فَأَنْجَيْنَاكُمْ

sizi kurtarmıştık

وَأَغْرَقْنَآ آلَ فِرْعَوْنَ

ve Firavun ailesini boğmuştuk;

وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

siz de bunu görüyordunuz.

(٥١) وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسٰٓى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً

51-Mûsâ ile kırk gece için sözleşmiştik,

ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ

sonra siz onun ardından buzağıyı *(tanrı)* edinmiştiniz,

وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

(kendinize böylece) zulmediyordunuz.

(٥٢) ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

52-Bundan sonra da yine belki şükredersiniz diye sizi affetmiştik.

(٥٣) وَإِذْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

53-Yola gelesiniz diye Mûsâ'ya Kitâb ve Furkân *(gerçekle bâtılı birbirinden ayıran ölçü)* vermiştik.

(٥٤) وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ

54-Mûsâ kavmine[1] demişti ki:

1.Kavim, *dil ve kültür birliğine sahip insan topluluğu*, yani *millet* mânâsına geldiği gibi, *bir kaç kişiden oluşan erkekler topluluğu* ve *bir peygamberin gönderildiği geniş toplum* mânâlarına da gelir. Kur'ân-ı Kerîm'de kavim, bu mânâların hepsinde de kullanılmıştır. Ancak peygamberlerle ilişkili olan kavim kelimesi, genellikle *ümmet* mânâsını taşır; milletten geniştir, bir kaç milletten oluşabilir. Bundan dolayı biz bu kelimeyi, peygamberlerle birlikte anıldığı yerlerde aynen kullandık. Yer yer de *toplum, millet* kelimeleriyle tercüme ettik.

يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ

"Ey kavmim! Sizler, buzağıyı *(tanrı)* edinmekle kendinize zulmettiniz;

فَتُوبُوا إِلَى بَارِئِكُمْ

Gelin Yaratıcınıza tevbe edin de

فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ط

nefislerinizi öldürün.[1]

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ

Bu, Yaratıcınız katında sizin için daha iyidir.

فَتَابَ عَلَيْكُمْ ط

(Bu sûretle O), sizin tevbenizi kabul buyurmuş olur.

إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Çünkü O, öyle bağışlayıcı, öyle merhametlidir.

(٥٥) وَإِذْ قُلْتُمْ

55-Bir zaman da demiştiniz ki:

"Ey Mûsâ! يَا مُوسَى

لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً

Biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana inanmayız."

فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ

(bu sözünüzün üzerine) sizi derhal yıldırım gürültüsü yakalamıştı;

وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

siz de bunu görüyordunuz.

(٥٦) ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

56-Sonra belki şükredersiniz diye sizi ölümünüzün ardından tekrar diriltmiştik.

(٥٧) وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ

57-Bulutu üstünüze gölgelik çektik,

وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى ط

size kudret helvası ve bıldırcın indirdik:

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ط

"Size verdiğimiz güzel rızıklardan yiyin" *(dedik)*.

وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Ama onlar bize değil, kendi kendilerine zulmediyorlardı.

Demiştik ki: وَإِذْ قُلْنَا

"Şu kente girin, ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ

فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا

oradan dilediğiniz yerde bol bol yeyin;

وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا

secde ederek kapıdan girin

1.Yahut: "İçinizden buzağıya tapanları öldürün."

وَ قُولُوا حِطَّةٌ

ve "Hitta! *(Yâ Rabbi! Bizi affet!)*" deyin ki.

نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ ط

biz de sizin hatâlarınızı bağışlayalım.

وَ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

Güzel davrananlara daha fazlasını da vereceğiz.

(٥٩) فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلاً غَيْرَ

الَّذِى قِيلَ لَهُمْ

59-Derken o zâlimler, onu, kendilerine söylenenden başka bir sözle değiştirdiler.

فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ

السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Biz de yaptıkları kötülüklerden dolayı o zulmedenlerin üzerine gökten bir azâb indirdik.

(٦٠) وَ إِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ

60-Bir zaman da Mûsâ, kavmi için su istemişti;

فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ط

"Asânla taşa vur" demiştik.

فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ط

Bunun üzerine taştan on iki göze fışkırmıştı.

قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ط

Her bölük, kendi içeçekleri pınarı bilmişti;

كُلُوا وَ اشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ

"Allah'ın rızkından yiyin, için

وَ لاَ تَعْثَوْا فِى الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak *(başkalarına)* saldırmayın" *(demiştik)*.

(٦١) وَ إِذْ قُلْتُمْ

61-Hani siz demiştiniz ki:

"Ey Mûsâ! يَا مُوسَى

لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ

Biz bir yemeğe dayanamayız.

فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ

Bizim için Rabbine duâ et de

يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا

وَ قِثَّائِهَا وَ فُومِهَا وَ عَدَسِهَا وَ

بَصَلِهَا ط

bize yerin bitirdiği sebzesinden, acurundan, sarmısağından, mercimeğinden, soğanından çıkarsın."

قَالَ أَ تَسْتَبْدِلُونَ الَّذِى هُوَ أَدْنَى

بِالَّذِى هُوَ خَيْرٌ ط

(Mûsâ): "İyi olanı, daha aşağı olanla mı değiştirmek istiyorsunuz?" dedi.

اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ ط

Bir şehre inin, orada sizin istediğiniz var."

وَ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَ الْمَسْكَنَةُ

Üzerlerine alçaklık ve yoksulluk damgası vuruldu;

وَ بَاۤؤُ۫ا بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ ط

Allah'ın gazabına uğradılar.

Öyle oldu, ذٰلِكَ

بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

çünkü onlar, Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı

وَ يَقْتُلُونَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ط

ve haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı.

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَ كَانُوا يَعْتَدُونَ ع

İsyâna daldıkları, sınırı aştıkları için bunu hak ettiler.

(٦٢) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ الَّذِينَ هَادُوا

وَ النَّصَارٰى وَ الصَّابِئِينَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ

وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا

62-Şüphesiz inananlar, Yahûdîler, Hıristiyanlar ve Sâbiîler*(den)* Allah'a ve âhiret gününe inanan ve iyi iş*(ler)* yapanlar var ya

فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ صل

onlara Rableri katında mükâfat vardır;

وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

onlara korku yoktur

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٦٣) وَ إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ

63-Bir zaman da sizin sözünüzü almıştık da

وَ رَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ ط

üzerinize dağı kaldırmıştık:

خُذُوا مَا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

"Size verdiğimizi kuvvetle tutun

وَ اذْكُرُوا مَا فِيهِ

içinde olanı hatırlayın ki

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(azâbımızdan) korunasınız" *(demiştik).*

(٦٤) ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ج

64-Ardından yine dönmüştünüz;

فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ

Eğer Allah'ın size iyiliği ve merhameti olmasaydı

لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

elbette ziyâna uğrayanlardan olurdunuz.

(٦٥) وَ لَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ

65-İçinizden, Cumartesi günü *(avlanma yasağı)*nı çiğneyenleri elbette bilmişsinizdir;

فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ج

işte onlara: "Aşağılık maymunlar olun!" dedik.[1]

1.İbn Abbâs'a ve başka Sahâbîlere da-

(٦٦) فَجَعَلْنَاهَا نَكَالاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ مَا خَلْفَهَا وَ مَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

66-Ve bunu, önündekilere ve ardından geleceklere ibret bir cezâ, *(Allah'ın azâbından)* korunanlara da bir öğüt yaptık.

(٦٧) وَ إِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ط

67-Mûsâ, kavmine: "Allah size bir inek kesmenizi emrediyor." demişti.

قَالُوا أَ تَتَّخِذُنَا هُزُواً ط

"Bizimle alay mı ediyorsun?" dediler.

قَالَ أَعُوذُ بِاللّٰهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

"Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım!" dedi.

(٦٨) قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ

68-Dediler ki: "Bizim için Rabbine duâ et,

يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ط

onun ne olduğunu bize açıklasın."

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لاَ فَارِضٌ وَ لاَ بِكْرٌ ط

Dedi ki: "O diyor ki: "O *(inek)* ne yaşlı, ne körpe*(dir)*,

عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ ط

ikisinin ortasında*(bir inek)*tir!"

فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ

Haydi, size emredileni yapın."

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا ط

69-Dediler ki: "Bizim için Rabbine duâ et, renginin nasıl olduğunu açıklasın."

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ لا فَاقِعٌ لَوْنُهَا

Dedi ki: "O diyor ki: "Rengi parlak, sarı bir inektir

تَسُرُّ النَّاظِرِينَ

bakanlara sevinç verir."

(٧٠) قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ

70-Dediler ki: "Bizim için Rabbine duâ et de

يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ لا

onun nasıl bir şey olduğunu bize açıklasın.

---

yandırılan rivâyetlere göre çocuğu olmayan bir İsrâiloğlunun, tek vârisi olan yeğeni, malına konmak için öldürdüğü amcasının cesedini, sırtlayıp geceleyin gizlice başka bir adamın kapısı önüne koydu. Sabahleyin de amcasının, o kimse tarafından öldürüldüğünü iddia etti. Olayın intikal ettiği Hz. Mûsâ da vahye dayanarak, bir inek kesmelerini ve ineğin bir parçasıyle maktule vurmalarını emretti. Onun tanımladığı biçimde bir inek bulup kestiler, maktule vurdular. Dirilen maktul, kendisini yeğeninin öldürdüğünü söyledi.

إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَاط

Zîrâ o inek bize *(başka ineklere)* benzer geldi.

وَ إِنَّا إِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ

Ama Allah dilerse, mutlaka*(emredileni yapmaya)* yol buluruz." *(dediler).*

(٧١) قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ

71-Dedi: "O şöyle diyor:

إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ

"O henüz boyunduruk altına alınmamış bir inektir. Yeri sürmez,

ekin de sulamaz. وَلَا تَسْقِى الْحَرْثَج

مُسَلَّمَةٌ لَاشِيَةَ فِيهَاط

Salma *(çifte koşulmamış)* hiç alacası yoktur."

قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّط

"İşte şimdi gerçeği getirdin." dediler.

فَذَبَحُوهَا

Böylece onu *(ineği)* boğazladılar;

وَ مَا كَادُوا يَفْعَلُونَع

az daha yapmayacaklardı.

(٧٢) وَ إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا

72-Hani siz bir adam öldürmüştünüz de

فَادَّرَءْتُمْ فِيهَاط

onun *(kâtili)* hakkında birbirinizle atışmıştınız;

وَ اللّٰهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَج

oysa Allah, gizlediğinizi ortaya çıkaracaktı.

(٧٤) فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَاط

73-Onun için *(ineğin)* bir parçasıyla o *(öldürülene)* vurun." demiştik.

ذٰلِكَ يُحْيِى اللّٰهُ الْمَوْتٰى

İşte Allah böylece ölüleri diriltir,

وَ يُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ

(Allah) size âyetlerini gösterir ki

düşünesiniz. لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

(٧٤) ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ

74-Sonra bunun ardından yine kalbleriniz katılaştı;

فَهِىَ كَالْحِجَارَةِ

şimdi onlar, taş gibi

أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةًط

hattâ daha da katıdırlar.

وَ إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ

Çünkü öyle taş var ki

لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُط

içinden ırmaklar fışkırır;

öylesi var ki وَ إِنَّ مِنْهَا

çatlar da لَمَا يَشَّقَّقُ

فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَٓاءُۜ

bağrından su kaynar;

وَ إِنَّ مِنْهَا

öylesi de var ki,

لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِۜ

Allah korkusundan aşağı düşer.

وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Allah, yaptıklarınızı bilmez değildir.

(٧٥) أَ فَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ

75-Şimdi *(ey Mü'minler!)* siz, bunların size inanmalarını mı umuyorsunuz?

وَ قَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ

oysa bunlardan bir grup vardı ki

يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللّٰهِ

Allah'ın sözünü işitirlerdi de

ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

düşünüp akıl erdirdikten sonra, bile bile onu değiştirirlerdi.

وَ إِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا

76-İnananlara rastladıkları zaman

قَالُٓوا اٰمَنَّاۚ

"İnandık" derler;

وَ إِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلٰى بَعْضٍ

birbirleriyle yalnız kaldıkları zaman

قَالُٓوا أَ تُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ

derler ki: "Allah'ın size açtığını onlara söylüyorsunuz ki,

لِيُحَٓاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ

onu Rabbiniz katında sizin aleyhinizde delil olarak mı kullansınlar?

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?"

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ

77-Bilmiyorlar mı ki, Allah onların gizlediklerini ve açığa vurduklarını biliyor?

(٧٨) وَ مِنْهُمْ أُمِّيُّونَ

78-Onların içinde bir de ümmîler var ki,

لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ

Kitâb'ı bilmezler,

إِلَّٓا أَمَانِيَّ

(bütün bildikleri) bir takım kuruntular*(yahut kulaktan dolma şeyler)*dir;

وَ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

onlar sadece zannediyorlar.

(٧٩) فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ

79-Vay haline o kimselerin ki

يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ

Kitâb'ı elleriyle yazarlar da

ثُمَّ يَقُولُونَ هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلاً

az bir paraya satmak için, "Bu Allah katındandır" derler!

فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ

Ellerinin yazdığından ötürü vay haline onların!

وَ وَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

Kazandıklarından ötürü vay haline onların!

(٨٠) وَ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلاَّ أَيَّامًا مَعْدُودَةً

80-Bir de dediler ki: "Sayılı birkaç gün dışında bize ateş dokunmayacaktır."

قُلْ اَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا

De ki: "Allah'tan *(bu hususta)* bir söz mü aldınız?

فَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهُ

(şayet öyle ise) Allah verdiği sözden dönmez.

أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

Yoksa Allah hakkında bilmediğiniz bir şey mi söylüyorsunuz?

(٨١) بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً

81-Evet kim bir günah kazanır da

وَ أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ

suçu kendisini kuşatmış olursa,

فَأُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ج

işte onlar, ateş halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

orada sürekli kalacaklardır.

(٨٢) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

82-İnanıp yararlı işler yapanlara gelince:

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ج

onlar da cennet halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

orada sürekli kalacaklardır.

(٨٣) وَ إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

83-Biz İsrâiloğulları'ndan şöyle söz almıştık:

لاَ تَعْبُدُونَ إِلاَّ اللّٰهَ

"Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz,

وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ ذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ

anaya-babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz.

وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

İnsanlara güzel söz söyleyin,

وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

namazı kılın,

وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ ط zekâtı vereceksiniz!"

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلاَّ قَلِيلاً مِنْكُمْ

Sonra siz, pek azınız hâriç, döndünüz;

وَ اَنْتُمْ مُعْرِضُونَ

hâlâ da yüz çevirip duruyorsunuz.

(٨٤) وَ اِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ

84-Sizden şöyle kesin söz almıştık;

لاَ تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ

"Birbirinizin kanını dökmeyeceksiniz,

وَ لاَ تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız!"

ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَ اَنْتُمْ تَشْهَدُونَ

Sonra göre göre bunu kabul etmiştiniz.

(٨٥) ثُمَّ اَنْتُمْ هٰؤُلاَءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ

85-Ama siz yine birbirinizi öldürüyorsunuz,

وَ تُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ ز

sizden bir grubu yurtlarından çıkarıyorsunuz;

تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ ط

onlara karşı günah ve düşmanlık yapmakta birleşiyorsunuz.

وَ اِنْ يَأْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ وَ هُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ ط

onları çıkarmak size yasaklanmış iken *(çıkarıyorsunuz, sonra da)* esir olarak geldiklerinde fidyelerini veriyor*(kurtarıyor)*sunuz.

اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَ تَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ج

Yoksa siz Kitâb'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz?

فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلاَّ خِزْىٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ج

Sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezîl olmaktan başka nedir?

وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلٰى اَشَدِّ الْعَذَابِ ط

Kıyâmet gününde de *(onlar)* azâbın en şiddetlisine itilirler.

وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızı bilmez değildir.

(٨٦) اُولٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ز

86-İşte onlar, âhireti verip dünya hayatını satın alan kimselerdir.

فَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلاَ هُمْ يُنْصَرُونَ ع

Onlardan azap hiç hafifletilmez ve onlara hiç yardım edilmez.

(٨٧) وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ

87-Andolsun, Mûsâ'ya Kitâb'ı verdik, arkasından peygamberler gönderdik.

وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ

Meryem oğlu Îsâ'ya da açık deliller verdik

وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ط

ve onu Rûhu'l-Kudüs *(Cebrâîl)* ile destekledik.

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لاَ تَهْوَى أَنْفُسُكُمُ

Her ne zaman bir peygamber, size canınızın istemediği bir şey getirdiyse,

اسْتَكْبَرْتُمْ ج

büyüklük taslamadınız mı?

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ

Kimini yalanladınız,

وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

kimini de öldürüyordunuz.

(٨٨) وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ط

88-"Kalplerimiz, perdelidir" dediler.

بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ

Hayır, ama inkârlarından dolayı Allah onları lânetlemiştir;

فَقَلِيلاً مَا يُؤْمِنُونَ

artık çok az inanırlar.

(٨٩) وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

89-Ne zaman ki, onlara Allah katından, yanlarında bulunan *(Tevrât)*ı doğrulayıcı bir Kitap *(Kur'ân)* geldi

وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ج

daha önce inkâr edenlere karşı yardım isteyip duruyorlardı.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا

bildikleri *(Kitap)* kendilerine gelince

كَفَرُوا بِهِ

onu inkâr ettiler;

فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

artık Allah'ın lâneti, inkârcıların üzerine olsun!

(٩٠) بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ج

90-Allah'ın, kullarından dilediğine lütfuyla *(vahiy)* indirmesini çekemeyerek, Allah'ın indirdiğini inkâr etmek için kendilerini ne alçak şeye sattılar.

فَبَاؤُ بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ ط

Bu yüzden gazab üstüne gazaba uğradılar.

وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

İnkâr edenler için alçaltıcı bir azap vardır.

(٩١) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

91-Onlara: "Allah'ın indirdiğine inanın!" denilse,

قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا

"Bize indirilene inanırız." derler,

وَ يَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ

ötesini kabul etmezler.

وَ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ط

Halbuki o, kendi yanlarında bulunanı doğrulayıcı bir gerçektir.

قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

De ki: "Gerçekten inanıyor idiyseniz, neden daha önce Allah'ın peygamberlerini öldürüyordunuz!?"

(٩٢) وَ لَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ

92-"Andolsun Mûsâ, size açık deliller getirmişti,

ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ

sonra onun ardından tuttunuz buzağıya taptınız;

وَ أَنْتُمْ ظَالِمُونَ

siz öyle zâlimlersiniz işte!"

(٩٣) وَ إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَ رَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ ط

93-Bir zaman üzerinize Tur*(dağın)*ı kaldırıp sizden kesin söz almıştık:

خُذُوا مَا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَ اسْمَعُوا ط

"Size verdiğimiz şeyi kuvvetle tutun, dinleyin!" *(demiştik)*.

قَالُوا سَمِعْنَا وَ عَصَيْنَا

"Dinledik ve isyan ettik." dediler.

وَ أُشْرِبُوا فِى قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ط

Nankörlükleri yüzünden kalblerine buzağı sevgisi içirildi.

قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

De ki: "Eğer inanan kimseler iseniz, îmanınız size ne kötü şey emrediyor *(sizinki ne biçim îman!?)*"

(٩٤) قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ

94-De ki: "Eğer *(dediğiniz gibi)* gerçekten Allah katında âhiret yurdu kimsenin değil, yalnız sizin ise,

فتمنوا الموت إن كنتم صادقين

sözünüzde doğru iseniz, haydi ölümü temennî edin!"

(٩٥) و لن يتمنوه أبدا بما قدمت أيديهم ط

95-Fakat ellerinin yapıp öne sürdüğü işlerden dolayı ölümü aslâ istemezler.

و الله عليم بالظالمين

Allah zâlimleri bilir.

(٩٦) و لتجدنهم أحرص الناس على حيوة ج و من الذين أشركوا

96-Onları, insanların hayata en düşkünü, ortak koşanlardan daha tutkunu bulursun;

يود أحدهم لو يعمر ألف سنة ج

her biri, bin yıl yaşatılmasını ister.[1]

و ما هو بمزحزحه من العذاب أن يعمر ط

Oysa yaşatılması, onu azaptan uzaklaştıracak değildir.

1.Başka bir ihtimâle göre âyetin mânâsı şöyledir: "Onları, insanların, hayata en düşkünü bulursun. Müşrikler içinde de bin yıl yaşatılmasını isteyenler vardır."

و الله بصير بما يعملون ع

Allah ne yaptıklarını görüyor.

(٩٧) قل من كان عدوا لجبريل فإنه نزله على قلبك بإذن الله مصدقا لما بين يديه و هدى و بشرى للمؤمنين

97-De ki: "Allah'ın izniyle Kur'ân'ı kendinden öncekini doğrulayıcı ve inananlara yol gösterici ve müjdeci olarak senin kalbine indirdiği için, kim Cebrâil'e düşman olursa;

(٩٨) من كان عدوا لله و ملئكته و رسله و جبريل و ميكال

98-"*(Evet!)* Kim Allah'a, meleklerine, elçilere, Cebrâîl'e ve Mîkâil'e düşman olursa,

فإن الله عدو للكافرين

(bilsin ki) Allah da inkâr edenlerin düşmanıdır.

(٩٩) و لقد أنزلنا إليك آيات بينات ج

99-Andolsun, sana apaçık âyetler indirdik;

و ما يكفر بها إلا الفاسقون

onları yoldan çıkmışlardan başkası inkâr etmez.

(١٠٠) أو كلما عاهدوا عهدا

100-Ne zaman bir ahid *(andlaşma)* yaptılarsa,

نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ط

onlardan bir grup o ahdi bozup atmadı mı?

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ

Zaten çokları inanmazlar.

(١٠١) وَ لَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

101-Allah tarafından kendilerine, yanlarında bulunanı doğrulayıcı bir elçi gelince

نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ق كِتَابَ اللهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

Kitap verilmiş olanlardan bir grup, Allah'ın Kitâb'ını sanki bilmiyorlarmış gibi, sırtlarının arkasına attılar.

(١٠٢) وَ اتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَنَ ج

102-Süleyman'ınhükümdarlığı hakkında onlar, şeytanların uydurdukları sözlere uydular *(Süleyman'ın, büyü yaparak saltanatını kazandığını söyleyen şeytan ruhlu insanlara uyup, Süleyman'ın büyücü olduğuna inandılar).*

وَ مَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ

Oysa Süleyman *(büyü yaparak)* küfre gitmemişti.[1]

وَ لَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا

Fakat o şeytanlar küfre gittiler:

يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ ق وَ مَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَ مَارُوتَ

İnsanlara büyü ve Bâbil'de Hârut ve Mârut adlı melekler*(den ilham alan iki kişiy)*e indirileni öğretiyorlar.

وَ مَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولاَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلاَ تَكْفُرْ ط

Halbuki onlar: "Biz bir fitneyiz *(sizin için bir sınavız)*, sakın, küfre gitme*(yin)*!" demedikçe kimseye bir şey öğretmiyorlardı.

1.Yahûdîler arasında büyü yaygındı. Süleyman Aleyhisselâm'ın da büyük bir büyücü olduğunu, hükümdarlığını büyü ile elde ettiğini, büyüsüyle hayvanları ve doğa güçlerini buyruğu altına aldığını söylüyor ve onu, büyü konusunda da kendilerinin lideri kabul ediyorlardı. İbn İshâk'a göre Kur'ân-ı Kerîm, Süleyman'ı bir peygamber olarak tanıtınca Yahûdîler: "Muhammed, Dâvûd oğlunu peygamber sanıyor. Oysa o, bir büyücü idi" dediler. İşte bu âyette Süleyman'ın, hükümdarlığını büyü ile kazanmış bir büyücü olmadığını, büyü yaparak Allah'a karşı nankörlük etmediğini, büyü yapan şeytanların kâfir olduğunu vurgulamıştır (İbnu'l-Cevzî, *Zâdu'l-Mesîr:* 1/120, Beyrut).

فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ زَوْجِهِ

Fakat bunlar, onlardan, erkekle karısının arasını açacak şeyler öğreniyorlardı.

وَ مَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ اَحَدٍ اِلاَّ بِاِذْنِ اللّٰهِ ط

Ama, onlar, Allah'ın izni olmadán onunla hiç kimseye zarar veremezler.

وَ يَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَ لاَ يَنْفَعُهُمْ ط

Onlar, kendilerine yarar vereni değil, zarar vereni öğreniyorlardı.

وَ لَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰيهُ مَا لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلاَقٍ قف

Andolsun, onu sat*(ıp onunla çıkar sağlay)*anın, âhirette bir nasîbi olmadığını gâyet iyi biliyorlardı.

وَ لَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ ط

Vicdanlarını sattıkları şey ne kötüdür,

keşke bilselerdi! لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

(١٠٣) وَ لَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا وَ اتَّقَوْا

103-Eğer onlar inanıp *(Allah'ın azâ- bından)* korunmuş olsalardı,

لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ ط

elbette Allah katından *(verilecek)* sevap, *(kendileri için)* daha hayırlı olurdu.

Keşke bilselerdi! لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

(١٠٤) يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

104-Ey inananlar!

لاَ تَقُولُوا رَاعِنَا

"Râ'inâ *(bizi gözet, yahut: kaba söz)*" demeyin,

وَ قُولُوا انْظُرْنَا

"unzurna *(bize bak)*" deyin

ve dinleyin. وَ اسْمَعُوا ط

وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَلِيمٌ

Kâfirler için acı bir azap vardır.

(١٠٥) مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَ لاَ الْمُشْرِكِينَ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ

105-Ne Kitap Ehli'nin, ne de müşriklerin nankörleri, Rabbinizden size bir hayır indirilmesini isterler.

وَ اللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَٓاءُ ط

Oysa Allah, rahmetini dilediğine tahsis eder.

وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah, büyük lütuf sahibidir.

(١٠٦) مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا

106-Biz bir âyeti siler veya unutturursak[1]

1.Yahut: Ertelersek.

نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا
ondan daha iyisini getiririz

ya da benzerini *(getiririz)*. أَوْ مِثْلِهَا

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
Allah'ın her şeye gücü yeter olduğunu bilmedin mi?

(١٠٧) أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ
107-Bilmedin mi ki, göklerin ve yerin mülkü *(hükümranlığı, yönetimi, mülkiyeti)* yalnız Allah'ındır.

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ
Sizin için Allah'tan başka ne bir koruyucu, ne de bir yardımcı vardır.

(١٠٨) أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْـَٔلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ
108-Yoksa siz de Elçinizden, daha önce Mûsâ'dan istendiği gibi bir takım isteklerde bulunmak mı istiyorsunuz?

وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ
Kim îmânı küfürle değiştirirse,

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ
şüphesiz *(o)*, dümdüz yolu sapıtmıştır.

(١٠٩) وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا
109-Kitap sahiplerinden bir çoğu, sizi îmânınızdan sonra inkâra döndürmek istediler;

حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ
gerçek kendilerine belli olduğu halde, sırf içlerindeki kıskançlıktan ötürü *(böyle yapmak istediler.)*

affedin, فَاعْفُوا

hoş görün... وَاصْفَحُوا

حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِأَمْرِهِ
Allah, emrini getirinceye kadar.

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
Şüphesiz Allah, her şeye gücü yetendir.

(١١٠) وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ
110- Namazı kılın,

zekâtı verin; وَآتُوا الزَّكٰوةَ

وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ
kendiniz için yapıp gönderdiğiniz her hayrı,

تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ
Allah'ın yanında bulursunuz.

إِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
Allah yaptıklarınızı görür.

(١١١) وَ قَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاَّ
مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارٰى ط

111-"Yahûdi yahut Hıristiyan olandan başkası cennete girmeyecek" dediler.

تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ط

Bu, onların kuruntusudur.

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki: "Doğru iseniz, delîlinizi getirin."

112- Hayır, (١١٢) بَلٰى

مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ

kim işini güzel yaparak özünü Allah'a teslim ederse,

فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ ص

onun mükâfatı, Rabbinin yanındadır.

وَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

Onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ ع

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(١١٣) وَ قَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ
النَّصَارٰى عَلٰى شَيْءٍ ص

113-Yahûdîler: "Hıristiyanlar, bir temel üzerinde değiller" dediler.

وَ قَالَتِ النَّصَارٰى لَيْسَتِ الْيَهُودُ
عَلٰى شَيْءٍ لا

Hıristiyanlar da: "Yahûdîler bir temel üzerinde değiller" dediler.

وَ هُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ط

Oysa hepsi de Kitâb'ı okuyorlar.

كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ مِثْلَ
قَوْلِهِمْ ج

Bilmeyenler de, tıpkı onların dedikleri gibi demişlerdi.

فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Artık Allah, ayrılığa düştükleri şey hakkında, kıyâmet günü aralarında hüküm verecektir.

(١١٤) وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ
مَسَاجِدَ اللّٰهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَ
سَعٰى فِي خَرَابِهَا ط

114-Allah'ın mescidlerinde, Allah'ın adının anılmasına engel olan ve onların harâb olmasına çalışandan daha zâlim kim vardır?

أُولٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلاَّ
خَائِفِينَ ط

Bunların, oralara korka korka girmeleri gerekir *(başka türlü girmeye hakları yoktur).*

لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ

Onlar için dünyada rezillik vardır

وَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

onlar için âhirette de büyük azap vardır.

(١١٥) وَ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَ الْمَغْرِبُ

115-Doğu da, Batı da Allah'ındır.

Nereye dönerseniz فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا

فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ط

Allah'ın yüzü *(zâtı)* oradadır.

إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Şüphesiz Allah*(ın rahmeti ve nimeti)* boldur; O *(her şeyi)* bilendir.

وَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا لا

116-"Allah, çocuk edindi" dediler.

Hâşâ! O, yücedir. سُبْحَانَهُ ط

بَلْ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur;

كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

hepsi O'na boyun eğmiştir.

(١١٧) بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

117-*(O)*, göklerin ve yerin yaratıcısıdır.

وَ إِذَا قَضٰى أَمْرًا

Bir şeyi yaratmak istedi mi,

فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

ona sadece "Ol!" der;

o da hemen oluverir. فَيَكُونُ

(١١٨) وَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

118-Bilmeyenler dediler ki:

لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ أَوْ تَأْتِينَا اٰيَةٌ ط

"Allah bizimle konuşmalı ya da bize bir âyet *(mu'cize)* gelmeli değil miydi?"

كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ط

Onlardan öncekiler de onların dedikleri gibi demişlerdi.

تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ط

Kalpleri birbirine benzedi.

قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Gerçekleri iyice bilmek isteyenlere âyetleri açıkladık.

(١١٩) إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا لا

119-Doğrusu biz seni, gerçekle, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.

وَ لَا تُسْئَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ

Cehennem halkından sen sorumlu değilsin.

(١٢٠) وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَ
لَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ط

120-Sen onların, kendi dinlerine uymadıkça ne Yahûdîler, ne de Hıristiyanlar senden razı olmazlar.

قُلْ إِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ط

De ki: "Asıl doğru yol, Allah'ın yoludur"

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِى
جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ لا

Sana gelen ilimden sonra eğer onların arzularına uyarsan

مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

(andolsun ki), Allah'tan sana ne bir dost, ne de bir yardımcı olur.

(١٢١) اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

121-Kendilerine Kitâb'ı verdiklerimiz

يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ ط

onu hakkıyla okurlar.

أُولٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ط

Onlar, ona *(o Kitâb'a)* inanırlar.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ

Onu inkâr edenler ise,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ع

işte onlar, ziyâna uğrayanlardır.

(١٢٢) يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا
نِعْمَتِيَ الَّتِى أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

122-Ey İsrâiloğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi âlemlere üstün kılmış olduğumu hatırlayın.

(١٢٣) وَاتَّقُوا يَوْمًا

123-Ve şu günden sakının ki,

لَا تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا

kimse kimsenin cezasını çekmez *(borcunu ödemez)*,

وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ

kimseden fidye kabul edilmez,

وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ

hiç kimseye şefâat *(aracılık, iltimas)* fayda vermez;

وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ

kendilerine yardım da edilmez.

(١٢٤) وَإِذِ ابْتَلٰى إِبْرٰهِيمَ رَبُّهُ
بِكَلِمَاتٍ

124-Bir zaman Rabbi İbrahim'i birtakım kelimelerle sınamıştı.

O da onları tamamlayınca: فَأَتَمَّهُنَّ لا

قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ط

"Ben seni insanlara önder yapacağım" demişti.

قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِىۜ

"Soyumdan da *(önderler yap, ya Rabbi!)*" dedi.

قَالَ لاَ يَنَالُ عَهْدِى الظَّالِمِينَ

(Rabbi): "Zâlimlere ahdim ermez *(onlar için söz vermem!)*" buyurdu.

(١٢٥) وَ إِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ أَمْنًاۜ

125-Biz Beyt'i *(Kâbe'yi)* insanlara sevap kazanılacak bir toplantı ve güven yeri yaptık.

وَ اتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرٰهِيمَ مُصَلًّىۜ

Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinin *(orada namaz kılın).*

وَ عَهِدْنَا إِلَى إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْمٰعِيلَ

İbrâhim ve İsmâil'e şöyle emretmiştik:

أَنْ طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّائِفِينَ وَ الْعَاكِفِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ

"Tavâf edenler, ibâdete kapananlar, rükû ve secde edenler için Ev'imi temizleyin!"

(١٢٦) وَ إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ

126- İbrahim demişti ki:

رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا أَمِنًا

"Rabbim, bu şehri güvenli bir şehir yap;

وَ ارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ أَمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ

halkından Allah'a ve âhiret gününe inananları çeşitli ürünlerle besle!"

(Rabbi) buyurdu: قَالَ

وَ مَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلاً

"İnkâr edeni dahi az bir süre geçindiririm,

ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِۜ

sonra onu cehennem azabına *(girmeğe)* zorlarım,

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

ne kötü varılacak yerdir orası!"

وَ إِذْ يَرْفَعُ إِبْرٰهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَ إِسْمٰعِيلُۜ

127-İbrâhim, İsmâil ile beraber Ev'in temellerini yükseltiyor:[1]

1.Kur'ân-ı Kerîm'in üslûbu, tasvirî anlatımdır. Yani Kur'ân, olayları canlandırarak anlatır. Bunun için fiillerin zaman kiplerini uygun biçimde kullanır. Meselâ geçmişteki veya gelecekteki bir olayı, şimdi cereyan ediyormuş gibi gözümüzün önüne getirmek ve bize seyrettirmek için geçmiş veya gelecek zamanı, geniş zaman kipiyle anlatır. Bakarsınız ki geçmişteki olay canlanmakta, gözünüzün önünde cereyan etmektedir.

Bu âyetlerde Kur'ân, Hz. İbrahim'in, oğlu İsmail ile birlikte Kâbe'yi yaptığını anlatmaktadır. Hâdise binlerce

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا

"Rabbimiz! Bizden kabul buyur.

إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Kuşkusuz sen işitensin, bilensin."

(١٢٨) رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ

128-"Rabbimiz, bizi sana teslim olanlar yap,

وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ

neslimizden de sana teslim olan bir ümmet çıkar;

وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا

bize ibâdet yerlerimizi göster,

tevbemizi kabul et; وَتُبْ عَلَيْنَا

إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

zîrâ, tevbeleri kabul eden, çok merhametli olan ancak Sensin, Sen!"

(١٢٩) رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ

olduğunu unutur da, hareket eden kişilerin yaptığı olayları görür. Kur'ân'ın anlattığı kıssalar, onun ifade stilinde hayatın hikâyesi olmaktan çıkar hayatın kendi olur. Kur'ân'ın bütün anlatımında bu tasvirî ifadeyi görürüz. İşte bu ifade tarzında zaman kipinin çok önemi vardır. Onun kullandığı zamanları, genel ifade tarzı içinde düşünmek ve değerlendirmek gerekir.

yıl önce geçmiş bir olaydır. Fakat Kur'ân, bu geçmiş olayı, "İbrahim Kâbe'yi yaptı" şeklinde geçmiş zaman kipiyle anlatmıyor; "İbrahim, İsmail ile birlikte Kâbe'nin temellerini yükseltiyor" şeklinde, şimdiki zaman kipiyle anlatmağa başlıyor ve hemen sözü, sanki gözümüzün önünde Kâbe'yi yapmakta olan İbrahim'in ağzına koyuyor: "Rabbimiz, bizden kabul buyur, kuşkusuz sen, işitensin, bilensin!" Artık biz, İbrahim'in, oğlu İsmail ile birlikte Kâbe'yi yapmakta olduklarını görüyor ve onların duâlarını işitiyoruz. Artık olay eski değil, gözümüzün önünde geçen bir olaydır.

Kur'ân, gelecekte vuku bulacak bir olayı, cennette inananların, cehennemde nankör inkârcıların durumlarını anlatırken de genellikle gelecek zaman kipini değil, geçmiş veya şimdiki zaman kipini kullanır. Bu da olayın kesinlikle vuku bulacağını gösterdiği gibi, aynı zamanda olayı karşımıza da getirir. Âdeta cennetliklerin nimet içinde sevinçlerini, cehennemliklerin azap içinde kıvranışlarını seyrederiz.

Kur'ân, görülen manzarayı, soyut bir mânâsı, psişik bir durumu olduğu kadar insan karakterlerini, zaaflarını ve meziyetlerini canlı tablolar halinde gözle görülür biçime sokarak anlatır. Çizdiği tablolara hayat verir. Bakarsınız ki o soyut mânâ, biçimlenmiş; o insan karakteri cisimlenmiş; o geçmiş olay canlanmıştır. Canlanan olaylara bir de konuşma katınca sahnenin bütün elemanları tamamlanmış olur. Okuyucu veya dinleyici, olayın sergilendiği alana çekilir. Dinleyici, gördüğü manzara karşısında bunun okunan bir söz veya anlatılan bir mesel

129-"Rabbimiz, onlara kendi içlerinden, senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara Kitâb'ı ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir elçi gönder.

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Her zaman üstün gelen, her şeyi yerli yerince yapan yalnız Sensin, Sen!"

(١٣٠) وَ مَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرٰهِيمَ

إِلاَّ مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ

130-Nefsini aşağılık yapan*(beyinsiz)*den başka, kim İbrâhim dîninden yüz çevirir?

وَ لَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِى الدُّنْيَا

Andolsun ki, biz onu dünyada beğenip seçmiştik;

وَ إِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

âhirette de, o iyilerdendir.

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ

131-Rabbi ona: "İslâm ol!" demişti;

قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Âlemlerin Rabbi'ne teslim oldum." dedi.

(١٣٢) وَ وَصّٰى بِهَا إِبْرٰهِيمُ بَنِيهِ وَ

يَعْقُوبُ

132-İbrahim de bunu kendi oğullarına vasiyet etti, Ya'kûb da *(vasiyet etti)*.

يَا بَنِىَّ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدِّينَ

"Oğullarım! Allah, sizin için o dîni seçti;

فَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

bundan dolayı sadece Müslümanlar olarak ölün." *(dedi)*.

(١٣٣) أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ

يَعْقُوبَ الْمَوْتُ

133-Yoksa siz, Yakub'a ölüm *(hali)* geldiği zaman orada mı idiniz?

إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ

O zaman *(Ya'kûb)*, oğullarına demişti ki:

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِى

"Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?"

قَالُوا نَعْبُدُ إِلٰهَكَ وَ إِلٰهَ اٰبَائِكَ إِبْرٰهِيمَ

وَ إِسْمٰعِيلَ وَ إِسْحٰقَ إِلٰهًا وَاحِدًا

"Senin tanrın ve ataların İbrâhim, İsmâil ve İshâk'ın tanrısı olan tek Tanrı'ya kulluk edeceğiz dediler;

وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

biz O'na teslim olanlarız."

(١٣٤) تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ

134-Onlar bir ümmetti, gelip geçti.

لَهَا مَا كَسَبَتْ

Onların kazandıkları kendilerine aittir.

وَ لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ج

sizin kazandıklarınız size aittir.

وَ لَا تُسْئَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Siz, onların yaptıklarından sorumlu tutulmazsınız.

(١٣٥) وَ قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ
نَصَارٰى تَهْتَدُوا ط

135-"Yahûdî veya Hıristiyan olun ki, doğru yolu bulasınız." dediler.

قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ط

De ki: "Hayır, biz dosdoğru İbrâhim dînine *(uyarız)*.

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

O, *(Allah'a)* ortak koşanlardan değildi."

(١٣٦) قُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ مَا أُنْزِلَ
إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزِلَ إِلٰى إِبْرٰهِيمَ وَ
إِسْمٰعِيلَ وَ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ وَ
الْأَسْبَاطِ وَ مَا أُوتِيَ مُوسٰى وَ عِيسٰى
وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ ج

136-"Allah'a, bize indirilene, İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Ya'kûb'a ve sıbt*(torun kabîle)*lere indirilene, Mûsâ ve Îsâ'ya verilene ve *(diğer)* peygamberlere Rableri tarafından verilene inandık deyin.

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ز

Onlar arasında bir ayırım yapmayız;

وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

biz Allah'a teslim olanlarız." *(deyin)*.

(١٣٧) فَإِنْ اٰمَنُوا بِمِثْلِ مَا اٰمَنْتُمْ بِهِ

137-Eğer onlar da sizin inandığınız gibi inanırlarsa,

فَقَدِ اهْتَدَوْا ج

doğru yolu bulmuş olurlar;

وَ إِنْ تَوَلَّوْا

ama dönerlerse,

فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ج

mutlaka anlaşmazlık içine düşerler.

فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللّٰهُ ج

Onlara karşı Allah sana yeter.

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir.

(١٣٨) صِبْغَةَ اللّٰهِ ج

138-Allah'ın boyası *(ile boyan)*.

وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً ز

Allah'ın boyasından daha güzel boyası olan kimdir?

وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

Biz ancak O'na kulluk ederiz.

(١٣٩) قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللّٰهِ

139-Söyle *(onlara)*: "Allah hakkında bizimle tartışıyor musunuz?

وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ج

Halbuki O, bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir.

وَلَنَا أَعْمَالُنَا

Bizim yaptıklarımız bize âittir,

وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ج

sizin yaptıklarınız da size aittir.

وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

Biz O'na gönülden bağlananlarız."

(١٤٠) أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرٰهِيمَ وَ
إِسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَ
الْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارٰى ط

140-"Yoksa siz, İbrâhim, İsmâil, İshâk, Ya'kûb ve sıbt*(torun kabîle)*lerin, Yahûdî, yahut Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz?"

قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللّٰهُ ط

De ki: "Siz mi daha iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı?"

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ
مِنَ اللّٰهِ ط

Allah tarafından bildiği bir *(gerçeğin)* tanıklığını gizleyenden daha zâlim kim olabilir?

وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızdan gâfil değildir.

(١٤١) تِلْكَ أُمَّةٌ

141-Onlar bir ümmetti gelip geçti.

قَدْ خَلَتْ ج

لَهَا مَا كَسَبَتْ

Onların kazandıkları kendilerinedir;

وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ج

sizin kazandıklarınız size aittir.

وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ع

Siz, onların yaptıklarından sorumlu tutulmazsınız.[1]

1.Allah'ın Elçisi, Mekke'de ibâdetini, Arapların yaptığı üzere Kâbe'ye yönelerek yapıyordu. Medine'ye geldiği zaman, Kitap ehliyle din birliğini ve kardeşliğini göstermek üzere on altı, on yedi ay kadar onların kıblesi olan Kudüs'e doğru yönelerek namaz kıldılar. Bu durum, Kitap ehlini Müslümanlara yaklaştıracığı yerde şımarttı, bazı Yahûdîler: "Muhammed ve adamları, nereye yöneleceklerini bilmiyorlardı; biz onlara yönelecekleri kıbleyi gösterdik" gibi lâflar etmeğe başladılar. Bu durumdan sıkılan Allah'ın Elçisi, başını göğe kaldırdı, hangi tarafa yönelmeleri gerektiği konusunda gökten bir haber bekliyordu. İşte bu sırada inen bu âyetler, Allah'ın Elçisi'ne, bundan böyle Kâbe'ye yönelerek ibâdet etmesini emretti ve bazı beyinsizlerin, bu durumu bahane ederek kalblere kuşku sokmağa çalışacaklarını, onların tutumuna aldırış etmemesini bildirdi.

(١٤٢) سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ

142-İnsanlardan bazı beyinsizler diyecekler ki:

مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِى كَانُوا عَلَيْهَا

"Onları, üzerinde bulundukları kıbleden çeviren nedir?"

قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَ الْمَغْرِبُ

De ki: "Doğu da, Batı da Allah'ındır.

يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

O, dilediğini doğru yola iletir."

(١٤٣) وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا

143-Böylece sizi orta bir ümmet yaptık ki,

لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

insanlara şâhit olasınız;

وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

Elçi de size şâhit olsun.

وَ مَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِى كُنْتَ عَلَيْهَا

üzerinde bulunduğun *(Kâbe'y)*i kıble yaptık ki

إِلاَّ لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ

Elçi'ye uyanı, ökçesi üzerinde geriye dönenden ayıralım;

وَ إِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلاَّ عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ

bu, Allah'ın yol gösterdiği kimselerden başkasına elbette ağır gelir.

وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ

Allah sizin îmanınızı zâyi edecek değildir.

إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah, insanlara şefkatli, merhametlidir.

(١٤٤) قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَاءِ

144-*(Ey Muhammed!)* Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilip durduğunu *(gökten haber beklediğini)* görüyoruz.

فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَا

(Merak etme) Elbette seni, hoşlanacağın bir kıbleye döndüreceğiz.

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(Bundan böyle) Yüzünü Mescid-i Harâm tarafına çevir.

وَ حَيْثُ مَا كُنْتُمْ

Nerede olursanız olun

فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

yüzlerinizi o yöne çevirin.

وَ إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

Kendilerine Kitap verilenler

لِيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ط

bunun Rableri tarafından bir gerçek olduğunu bilirler.

وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Allah onların yaptıklarından habersiz değildir.

(١٤٥) وَ لَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ

145-Kitap verilenlere her türlü âyeti[1] getirsen

مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ ج

yine onlar senin kıblene uymazlar;

وَ مَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ

sen de onların kıblesine uyacak değilsin.

وَ مَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ط

Onlar birbirlerinin kıblesine de uymazlar.

وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ لا

Sana gelen ilimden sonra onların keyiflerine uyarsan

إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ م

o takdirde sen, mutlaka zâlimlerden olursun.

(١٤٦) اَلَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

146-Kendilerine Kitap verdiklerimiz,

يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ط

onu, oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar.

وَ إِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

Ama yine de onlardan bir grup, bile bile gerçeği gizlerler.

(١٤٧) اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

147-Gerçek, Rabbinden gelendir;

فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ع

artık kuşkulananlardan olma.

(١٤٨) وَ لِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا

148-Her ümmetin yöneldiği bir yönü vardır.

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ط

O halde hayır işlerine koşun.

أَيْنَ مَا تَكُونُوا

Nerede olsanız

يَأْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا ط

Allah sizi bir araya getirir.

إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

kuşkusuz Allah, her şeyi yapabilir.

وَ مِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

149-Nereden *(yola)* çıkarsan,

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط

yüzünü Mescid-i Harâm'a doğru çevir.

1.Mu'cizeyi, delîli.

وَ إِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ط

Bu, elbette Rabbinden gelen gerçektir.

وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

(١٥٠) وَ مِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

150-Nereden *(yola)* çıkarsan

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط

yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir.

وَ حَيْثُ مَا كُنْتُمْ

Nerede olursanız olun

فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

yüzünüzü o yana çevirin ki,

لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ق إِلاَّ
الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

haksızlardan başka hiç kimsenin, aleyhinizde bir delili olmasın.

فَلاَ تَخْشَوْهُمْ

Onlardan da çekinmeyin,

benden çekinin وَ اخْشَوْنِى

وَ لأُتِمَّ نِعْمَتِى عَلَيْكُمْ

ve *(o yana dönün ki)* size olan nimetimi tamamlayayım,

وَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

böylece yolu bulmuş olasınız.

(١٥١) كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً
مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَ يُزَكِّيكُمْ
وَ يُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ
يُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ط

151-Nitekim kendi içinizden, size âyetlerimizi okuyan, sizi temizleyen, size Kitâb'ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğreten bir Elçi gönderdik.

(١٥٢) فَاذْكُرُونِى

152-Öyle ise beni anın ki,

ben de sizi anayım; أَذْكُرْكُمْ

bana şükredin, وَ اشْكُرُوا لِى

وَ لاَ تَكْفُرُونِ ع

bana nankörlük etmeyin.

(١٥٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

153-Ey inananlar!

اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلٰوةِ ط

Sabır ve namazla *(Allah'tan)* yardım isteyin.

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Muhakkak ki Allah, sabredenlerle beraberdir.

وَ لاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ
أَمْوَاتٌ ط

154-Allah yolunda öldürülenlere, "ölüler" demeyin;

بَلْ أَحْيَاءٌ

Hayır, onlar diridirler;

وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

ama siz farkında olamazsınız.

(١٥٥) وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ط

155-Andolsun, sizi korku, açlık, mallar*(ınız)*dan, canlar*(ınız)*dan ve ürünler*(iniz)*den eksiltmek gibi şeylerle deneriz;

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ لا

sabredenleri müjdele.

(١٥٦) الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ

156-Ki onlara bir belâ eriştiği zaman:

قَالُوا إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ط

"Biz Allah içiniz ve biz O'na döneceğiz" derler.

(١٥٧) أُولٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ

157-İşte Rablerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır

وَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

ve doğru yolu bulanlar da onlardır.

(١٥٨) إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ ج

158-Safâ ile Merve Allah'ın nişanlarındandır.

فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ

Kim Ev'i[1] hacceder, ya da umre yaparsa,

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ط

onları tavâf etmesinde kendisine bir günah yoktur.

وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا

Kim kendiliğinden bir iyilik yaparsa,

فَإِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

bilsin ki, Allah karşılığını verir, *(kimin ne yaptığını)* bilir.

(١٥٩) إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ

159-İndirdiğimiz açık delilleri ve hidâyeti -biz Kitap'ta insanlara açıkça belirttikten sonra- gizleyenler *(var ya)*,

أُولٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ

işte onlara hem Allah lânet eder,

وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ لا

hem bütün lânet edebilenler lânet eder.

1.Kâbe'yi.

(١٦٠) إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا وَ أَصْلَحُوا وَ بَيَّنُوا

160-Ancak tevbe edip uslananlar ve *(gerçeği)* açıklayanlar başka;

فَأُولَٓئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ج

onları bağışlarım.

وَ أَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Çünkü ben tevbeyi çok kabul edenim, çok esirgeyenim.

(١٦١) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَاتُوا وَ هُمْ كُفَّارٌ

161-Ama âyetlerimizi inkâr etmiş ve kâfir olarak ölmüş olanlar,

أُولَٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللهِ وَ الْمَلٓئِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ لا

işte Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların lâneti onların üstünedir.

(١٦٢) خَالِدِينَ فِيهَا ج

162-Sürekli lânet içinde kalırlar.

لاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ

Ne kendilerinden azap hafifletilir,

وَ لاَ هُمْ يُنْظَرُونَ

ne de onlara fırsat verilir.

(١٦٣) وَ إِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ ج

163-Tanrınız bir tek Tanrı'dır.

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur,

الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ع

O Rahmân'dır, Rahîm'dir.

(١٦٤) إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَ الأَرْضِ

164-Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında

وَ اخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ

gece ve gündüzün değişmesinde

وَ الْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ

insanların faydasına olan şeyleri denizde taşıyıp giden gemilerde

وَ مَا أَنْزَلَ اللهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ص

Allah'ın gökten su indirip onunla ölmüş olan yeri dirilterek üzerine her çeşit canlıyı yaymasında

وَ تَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَ السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الأَرْضِ

rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları evirip çevirmesinde

لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

elbette düşünen bir topluluk için *(Allah'ın varlığına ve birliğine)* deliller vardır.

(١٦٥) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَنْدَادًا

165-İnsanlardan kimileri, Allah'tan başka eşler tutarlar

يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ط

Allah'ı sever gibi onları severler.

وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ ط

İnananlar ise en çok Allah'ı severler.

وَ لَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ لا

Zulmedenler, keşke, azabı gördükleri zaman

أَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا

bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu

وَ أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

ve Allah'ın azabının çetin olduğunu anlayacaklarını bilselerdi!

(١٦٦) إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا

166-İşte *(kendilerine)* uyulanlar, uyanlardan uzak durdular;

وَ رَأَوُا الْعَذَابَ

azabı gördüler de

وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الأَسْبَابُ

aralarındaki bağlar kesildi.

(١٦٧) وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا

167-Uyanlar, şöyle dediler:

لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً

"Ah keşke bir daha *(dünyaya gitmemiz)* mümkün olsaydı da

فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا ط

şimdi onların bizden uzak durdukları gibi biz de onlardan uzak dursaydık!"

كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ط

Böylece Allah, onlara işledikleri bütün fiilleri hasretler *(pişmanlık kaynağı olarak)* gösterir.

وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ع

Ve onlar, ateşten çıkamazlar.

(١٦٨) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

168-Ey insanlar!

كُلُوا مِمَّا فِى الأَرْضِ حَلاَلاً طَيِّبًا

Yeryüzünde bulunan helâl ve temiz şeylerden yiyin;

وَ لاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ط

Şeytan'ın adımlarını izlemeyin;

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

çünkü o, sizin apaçık düşmanınızdır.

(١٦٩) إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَ الْفَحْشَاءِ

169-O size daima kötülük ve çirkin iş *(yapmanızı)*, emreder,

وَ أَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

Allah hakkında bilmediğiniz şeyler söylemenizi *(emreder)*.

(١٧٠) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

170-Onlara: "Allah'ın indirdiğine uyun!" dense,

قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ط

"Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz*(yol)*a uyarız!" derler.

أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لاَ يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَ لاَ يَهْتَدُونَ

Peki ama, ataları bir şey düşünmeyen, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı *(atalarının yoluna uyacaklar)*?

(١٧١) وَ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِى يَنْعِقُ بِمَا لاَ يَسْمَعُ إِلاَّ دُعَاءً وَ نِدَاءً ط

171-O inkâr edenler*(i Hakk'a çağıran)*ın durumu, tıpkı bağırıp çağırmadan başka bir şey işitmeyen *(işittiği sesin mânâsını anlamayan hayvanlar)*a haykıran kimsenin durumu gibidir.

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ

(Onlar), sağır, dilsiz ve kördürler,

فَهُمْ لاَ يَعْقِلُونَ

onun için düşünmezler.

(١٧٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

172-Ey inananlar!

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

Size verdiğimiz rızıkların iyilerinden yiyin,

وَ اشْكُرُوا لِلّٰهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Allah'a tapıyorsanız, O'na şükredin.

(١٧٣) إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللّٰهِ ج

173-Allah size leş, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kesileni haram kıldı.

فَمَنِ اضْطُرَّ

Ama kim mecbur kalırsa,

غَيْرَ بَاغٍ وَ لاَ عَادٍ

(başkasına) saldırmadan ve sınırı aşmadan

فَلاَ إِثْمَ عَلَيْهِ ط

(bunlardan) yemesinde bir günah yoktur.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Muhakkak ki Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

(١٧٤) إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتَابِ

174-Allah'ın indirdiği Kitap'tan bir şey gizleyip

وَ يَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا لا

onu birkaç paraya satanlar var ya,

أُولٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ

işte onlar karınlarına ateşten başka bir şey koymuyorlar.

وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ ج

Kıyâmet günü Allah ne onlara konuşacak, ne de onları temizleyecektir.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.[1]

(١٧٥) أُولٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى

175-Onlar hidâyet karşılığında sapıklık satın almışlardır.

وَ الْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ج

mağfiret karşılığında da azap *(satın almışlardır)*.

فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

Onlar ateşe karşı ne kadar da dayanıklıdırlar*(!)*

(١٧٦) ذٰلِكَ

176-*(Onlara)* böyle*(azap edilecek)*dir.

بِأَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ط

Çünkü Allah, Kitâb'ı gerçekle indirmiştir.

وَ إِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ

Kitap'ta ayrılığa düşenler

لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ع

elbette derin bir anlaşmazlık içindedirler.

(١٧٧) لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ

177-Yüzlerinizi Doğu ve Batı tarafına çevirmeniz iyilik değildir.

وَ لٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ الْمَلٰئِكَةِ وَ الْكِتَابِ وَ النَّبِيِّنَ ج

Asıl iyilik, o*(kimsenin iyiliği)*dir ki, Allah'a, âhiret gününe, meleklere, Kitâb'a ve peygamberlere inandı;

1.Bazı Yahûdî bilginleri, Tevrat'ta âhir zaman Peygamberinin vasıflarını görmüşlerdi. Hz. Muhammed'in (s.a.v.), o son Peygamber olduğunu bildikleri halde bunu gizlediler, halka söylemediler. Âyette, gerçeği gizleyip insanları şaşırtan kimseler şiddetle uyarılmaktadır.

وَ اٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّه۪

sevdiği malını verdi:

ذَوِى الْقُرْبٰى yakınlarına,

وَ الْيَتَامٰى yetimlere,

وَ الْمَسَاكِينَ yoksullara,

وَ ابْنَ السَّب۪يلِ yolda kalmışlara,

وَ السَّٓائِل۪ينَ dilencilere

وَ فِى الرِّقَابِۚ

ve boyunduruk altında bulunan*(köle ve esir)*lere.

وَ اَقَامَ الصَّلٰوةَ namazı kıldı,

وَ اٰتَى الزَّكٰوةَ zekâtı verdi.

وَ الْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عَاهَدُواۚ

Andlaşma yaptıkları zaman andlaşmalarını yerine getirenler;

وَ الصَّابِر۪ينَ فِى الْبَأْسَٓاءِ وَ الضَّرَّٓاءِ وَ ح۪ينَ الْبَأْسِؕ

sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabredenler,

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ صَدَقُواؕ

işte doğru olanlar onlardır,

وَ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

(Allah'ın azâbından) korunanlar da onlardır.

(١٧٨) يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا

178-Ey inananlar!

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى الْقَتْلٰىؕ

Öldürmelerde kısas size farz kılındı. *(Kâtilin de öldürülmesi gerekir).*

اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ Hüre hür,

وَ الْعَبْدُ بِالْعَبْدِ köleye köle,

وَ الْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰىؕ kadına kadın.[1]

فَمَنْ عُفِىَ لَهُ مِنْ اَخ۪يهِ شَىْءٌ

Kardeşi tarafından kısmen affedilen kimse,

فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَ اَدَٓاءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍؕ

örfe uyup o*(affeden kardeşi)*ne güzelce *(diyeti)* ödemelidir!

ذٰلِكَ تَخْف۪يفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ رَحْمَةٌؕ

Bu, Rabbiniz tarafından bir hafifletme ve acımadır.

فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ

Kim bundan sonra da saldırıya kalkarsa,

فَلَهُ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

artık onun için acı bir azap vardır.

1.Yani öldürülen hür bir insan yerine hür bir insan, köle yerine bir köle, kadın yerine kadın öldürülür. Bu şekilde kısas istemek öldürülenin velisinin hakkıdır.

(١٧٩) وَلَكُمْ فِى الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَٓا اُو۬لِى الْاَلْبَابِ

179-Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır;

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

böylece korunursunuz.

(١٨٠) كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًاۚ

180-Birinize ölüm geldiği zaman, eğer bir hayır *(mal)* bırakacaksa,

الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

anaya, babaya, yakınlara uygun bir biçimde vasiyet etmek, korunanlar üzerine bir borçtur.[1]

1,Âyetteki "hayr", "mal" mânâsına gelir. Hz. Ali ve Hz. Ayşe'nin anlatımlarına göre bırakılacak az miktarda maldan değil, çok maldan vasiyet edilir. Mîras âyetleri gelmeden önce kişinin, bıraktığı maldan, anne babasına ve akrabasına bir hisse verilmesini vasiyet etmesi bu âyetle farz kılınmış idi. Fakat Nisâ: 11-12. âyetleriyle yakın akrabanın mîras payları belirtildiğinden ve Peygamber'in de: "Allah her hak sahibine hakkını vermiştir; artık vârise vasiyet olmaz" (Ebû Dâvûd, *Vasâyâ*: 6, *Buyû'*: 88) dediği rivâyet edildiğinden, bu âyetin, ana babaya vasiyet hükmünün kaldırıldığı görüşü yaygınlaşmıştır. Fakat eski ve yeni bazı bilginlere göre miras âyetlerinin inmesiyle bu âyetin yakın akrabaya vasiyet hükmü kaldırılsa bile, miras alamayan uzak akrabaya vasiyet hükmü sürmektedir.

Genel olarak vasiyet câizdir. Böyle bir tek kişi haberiyle âyetin hükmü daraltılamaz. İçinde çelişki olmayan Kur'ân âyetlerinin birbirini neshetmeyeceği de kesin bir gerçektir. Malında istediği gibi tasarruf hakkına sahip olan kişi, akrabasına vasiyet edebileceği gibi, başkalarına da vasiyet edebilir. Hattâ kendince korunmaya muhtaç mîras sahibine de vasiyetle bir şey bırakıp onun mîras payını artırabilir. Çünkü mîras âyetleri, mîrasın ancak vasiyet yerine getirildikten ve borç ödendikten sonra bölüştürüleceğini söylüyor. Böyle olduğuna göre kişi, istediğine vasiyet etme hakkına sahiptir. Ancak vasiyet edeceği mal, bıraktığı malın üçte birini geçmemelidir.

Sa'd ibn Ebî Vakkâs, Mekke'de hastalandığı zaman kendisini sormağa gelen Allah'ın Elçisine: "Ya Rasûlallah! Malımın tamamını vasiyet edeyim mi?" diye sormuş; Hz. Peygamber, malının tamamını veya yarısını vasiyet etmesine razı olmayıp ancak üçte birini vasiyet edebileceğini; çünkü geride, başkalarına el açan vârisler bırakma yerine, zengin vârisler bırakmasının, kendisi için daha hayırlı olduğunu; çoluk-çocuğuna yedirdiği nafakanın, kendisi için sadaka yerine geçeceğini söylemiştir (Buhârî, *Vasâyâ*: 2).

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

181-Kim işittikten sonra onu *(vasiyeti)* değiştirirse,

فَاِنَّمَٓا اِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۜ

günahı, onu değiştirenin boynunadır.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ط

Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir.

(١٨٢) فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا

182-Kim de vasiyet edenin bir hata veya günah işlemesinden korkar da

فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ

(tarafların) aralarını düzeltirse,

ona günah yoktur. فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ط

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ع

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٨٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

183-Ey inananlar!

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ

Sizin üzerinize oruç yazıldı;

كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

tıpkı sizden öncekilere yazıldığı gibi

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ لا

(günahlardan) korunmanız için *(oruç size farz kılındı).*

(١٨٤) أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ط

184-Sayılı günler olarak.

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلٰى سَفَرٍ

Sizden kim hasta veya seferde olursa,

فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ط

tutamadığı günler sayısınca başka günlerde *(tutar).*

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ط

Oruca *(güç)* dayananların fidye vermesi, bir yoksulu doyurması lâzımdır.

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا

Bunumla beraber gönül isteğiyle kim bir iyilik yapar*(oruç tutar)*sa,

o, kendisi için iyidir. فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ ط

وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Bilirseniz, oruç tutmanız, sizin için daha hayırlıdır.

(١٨٥) شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ج

185-Ramazan ayı, insanlara yol gösteren, hidâyeti, doğruyu ve yanlışı ayırdedip açıklayan Kur'ân'ın indirildiği aydır.

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ

İçinizden kim o aya yetişir*(Ay'ı görür)*se,

oruç tutsun. فَلْيَصُمْهُ ط

Kim hasta olursa, وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا

أَوْ عَلٰى سَفَرٍ

yahut seferde bulunursa,

فعدة من أيام أخر ط

tutamadığı günler sayısınca başka günlerde oruç tutsun.

يريد الله بكم اليسر

Allah sizin için kolaylık ister;

و لا يريد بكم العسر ز

sizin için güçlük istemez.

و لتكملوا العدة و لتكبروا الله على ما هديكم

Sayıyı tamamlamanızı, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı tekbir etmenizi ister.

و لعلكم تشكرون

Şükredesiniz diye *(size bu kolaylığı gösterir).*

(١٨٦) و إذا سألك عبادى عنى

186-Kullarım, sana beni sorar*(lar)*sa

فإنى قريب ط

(söyle): Ben *(onlara)* yakınım.

أجيب دعوة الداع إذا دعان لا

Duâ eden, bana duâ ettiği zaman onun duâsına karşılık veririm.

فليستجيبوا لى

O halde onlar da bana karşılık versin*(benim çağrıma uysun)*lar

و ليؤمنوا بى

bana inansınlar ki,

لعلهم يرشدون

doğru yolu bulmuş olalar.

أحل لكم ليلة الصيام الرفث إلى نسائكم ط

187-Oruç gecesi, kadınlarınıza yaklaşmak, size helâl kılındı.

هن لباس لكم

Onlar sizin elbisenizdir,

و أنتم لباس لهن ط

siz de onların elbisesisiniz.

علم الله أنكم كنتم تختانون أنفسكم

Allah, sizin kendinize yazık etmekte olduğunuzu bildi de

فتاب عليكم و عفا عنكم ج

tevbenizi kabul edip sizi affetti.

فالئن باشروهن

Artık şimdi onlara yaklaşın

و ابتغوا ما كتب الله لكم صلى

ve Allah'ın sizin için yaz*(ıp takdir etmiş ol)*duğunu arayın;

و كلوا و اشربوا حتى يتبين لكم الخيط الأبيض من الخيط الأسود من الفجر صلى

şafağın beyaz ipliği siyah iplikten ayırdedilinceye kadar yiyin, için;

ثم أتموا الصيام إلى اليل ج

sonra tâ gece oluncaya dek orucu tamamlayın;

وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِى الْمَسَاجِدِ

mescidlerde ibâdete çekilmiş iken kadınlara yaklaşmayın.

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ

Bunlar, Allah'ın *(yasak)* sınırlarıdır, bunlara yaklaşmayın. فَلَا تَقْرَبُوهَا

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِ لِلنَّاسِ

Allah, insanlara âyetlerini böyle açıklar ki

korunup sakınsınlar.[1] لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

(١٨٨) وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ

188-Mallarınızı, aranızda bâtıl *(sebepler)* ile yemeyin;

وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

bile bile insanların mallarından bir kısmını günah bir biçimde yemeniz için onları hâkimler*(in önün)*e atmayın *(hâkimlere götürmeyin veya onlara rüşvet vermeyin)*.[2]

(١٨٩) يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ

189-Sana doğan aylardan soruyorlar.

1.İlk zamanlarda oruçlu, akşam iftar ettikten sonra uyumamak ve yatsıyı kılmamak şartıyle yiyip içebilirdi. İftardan sonra uyur, ya da yatsıyı kılarsa artık yiyip içemez, cinsel ilişkide bulunamazdı. Bazı Müslümanlar, yorgunlukla gece bir şey yemeden uyur, ertesi akşama kadar aç kalır, perişan olurlardı. Zaman zaman, uyuduktan sonra yeme yasağı dışına çıkan Müslümanlar da vardı. İşte onların bu durumu karşısında inen âyetler, oruç şartlarını hafifletmiştir. Âyetin iniş sebebi olarak şu vaka anlatılır:

Ebû Sırma veya Kays ibn Sırma adlı bir Ensarlı, akşamleyin Hz. Peygamber'in yanına gelir. Orucun hayli yıprattığı bu adama Peygamber, perişan durumunun nedenini sorar. Adam der ki:

–Yâ Rasûlallah! Bütün gün akşama kadar hurma topladım. Akşamleyin, karımın takdim edeceği yemek için eve geldim. Fakat o da yemek yapmakta gecikince uyumuşum. Uyandırdıklarında artık bir şey yemek haram olmuştu.

Orada bulunan Ömer de kalkıp:

–Yâ Rasûlallah! Ben de buna benzer bir hareketimden dolayı senden özür dileyeceğim. Son yatsıyı kıldıktan sonra karıma yaklaştım.

Başka adamlar da benzeri şeyler yaptıklarını söylediler. İşte bunun üzerine bu âyet indi (İbnu'l-Arabî, *Ahkâmu'l Kur'ân:* 1/89).

2.Bu âyette "Mallarınız hakkındaki hükmü hâkimlere götürmeyiniz" mânâsı mevcut olduğu gibi, "Mallarınızı rüşvet olarak hâkimlere peşkeş çekip haksız yere birbirinizin malını yemeyiniz" mânâsı da vardır.

قُلْ هِىَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَ الْحَجِّ ط

De ki: "Onlar, insanlar ve hac için vakit ölçüleridir."

وَ لَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا

Evlere arkalarından girmek iyilik değildir.

وَ لٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ج

İyilik, Allah'tan korkanın iyiliğidir.

وَ اْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ص

Evlere kapılarından girin

ve Allah'tan korkun ki, وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

başarıya eresiniz, *(umduğunuzu bulasınız.)*[1]

(١٩٠) وَ قَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ

190-Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın;

وَ لاَ تَعْتَدُوا ط

fakat haksız yere saldırmayın.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Çünkü Allah saldırganları sevmez.

(١٩١) وَ اقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ

191-Onları nerede yakalarsanız öldürün;

وَ اَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ اَخْرَجُوكُمْ

onların sizi çıkardıkları yer*(Mekke)*den siz de onları çıkarın!

وَ الْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ج

Fitne *(baskı yapmak)*, adam öldürmekten daha kötüdür.

وَ لاَ تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

Mescid-i Harâm'da onlarla savaşmayın ki

حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ ج

onlar da sizinle orada savaşmasınlar.

فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ

Fakat onlar sizinle savaşırlarsa,

hemen onları öldürün; فَاقْتُلُوهُمْ ط

كَذٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

kâfirlerin cezası böyledir.

1.Hz. Peygamber'e, hilâlin neden önce ince görünüp sonra kalınlaşarak dolunay olduğunu ve tekrar incelip eski halini aldığını sormuşlardı. Onlara yanıt olarak inen bu âyet, hilâlin bu durumunun hikmetini açıklamıştır: insanların zamanı bilmelerine, vakitleri hesap etmelerine yardım etmektedir.

Araplar, ihrâma girdikleri zaman bir gölgeliğe oturmaz, evlerine gitmek zorunda kalsalar gölge altından geçmemek için kapıdan girmez, arka duvardan açtıkları bir delikten geçip evin bahçesine girerler ve bu uygulamayı bir iyilik sayarlardı. Kur'ân, iyiliğin böyle şekillerle değil, gönüldeki takvâ ile, Allah'a bağlılık ile olacağını belirtmektedir.

(١٩٢) فَإِنِ انْتَهَوْا

192-Eğer onlar *(saldırılarına)* son verirlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٩٣) وَقَاتِلُوهُمْ

193-Onlarla savaşın ki

حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ

fitne *(baskı)* ortadan kalksın,

وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّٰهِ ط

din yalnız Allah'ın dîni olsun *(Yalnız O'na tapılsın).*

فَإِنِ انْتَهَوْا

Eğer *(saldırılarına)* son verirlerse,

فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ

artık zâlimlerden başkasına düşmanlık olmaz.

(١٩٤) اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ

194-Haram ayı, haram aya karşılıktır.

وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ

Hürmetler, karşılıklıdır.

فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ

Kim size saldırırsa,

فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ

onun size saldırdığı kadar siz de ona saldırın;

Allah'tan korkun وَاتَّقُوا اللّٰهَ

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

ve bilin ki Allah *(günahlardan)* korunanlarla beraberdir.[1]

(١٩٥) وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

195-*(Mallarınızı)* Allah yolunda harcayın,

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ج

kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın;

iyilik edin, وَأَحْسِنُوا ج

1.Hz. Peygamber (s.a.v.), umre yapmak maksadıyle Mekke'ye doğru hareket etti. Fakat müşrikler onun Mekke'ye girmesine engel oldular. Taraflar arasında süren çetin tartışmalardan sonra Hudeybiye Barış Andlaşması yapıldı. Andlaşmanın şartlarından biri de Müslümanların, bu yıl dönüp, ertesi yıl umreye gelmeleriydi. Olay, haram aylarından Zilkade ayında olmuştu. Müşrikler, Müslümanları geri çevirmekle övündüler. Yüce Allah da müşriklerin, bu ayda Müslümanların Mekke'ye girmelerini önlemelerine karşılık, bir yıl sonra aynı ayda Müslümanları Mekke'ye sokmak suretiyle, bu ayla o ayı değiştirdi. Müslümanlara, bir yıl önceki ay yerine, bir yıl sonraki aynı ayda istediklerini yapma fırsatı verdi.

Âyette ayrıca hangi ayda olursa olsun, saldırıya cevap verme prensibi getirilmiştir. Kamunun güvenliği ve İslâmın otoritesi için saldırıya misliyle karşılık vermek gereklidir.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

doğrusu Allah iyilik edenleri sever.

(١٩٦) وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلّٰهِ ط

196-Allah için haccı ve umreyi tamamlayın.

فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ

Eğer engellenmiş olursanız

فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ج

kolayınıza gelen kurbanı *(gönderin)*;

وَ لَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ط

(Kurban) yerine ulaşıncaya kadar, başlarınızı tıraş etmeyin.

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ

İçinizden hasta olan, ya da başından bir rahatsızlığı bulunan *(bundan ötürü tıraş olmak zorunda kalan)* kimse,

فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ج

oruçtan, sadakadan veya kurbandan *(biriyle)* fidye *(versin)*.

فَإِذَا أَمِنْتُمْ قف

Güvene kavuştuğunuzda,

فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ

hac*(zamanın)*a kadar umre ile faydalanmak isteyen kimse,

فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ج

kolayına gelen kurbanı keser.

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

(Kurban) bulamayan kimse,

فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ

üç gün hacda oruç tutar

وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ط

yedi gün de döndüğünüz zaman *(oruç tutar)*.

تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ط

(Fidye olarak tutulacak oruç,) tam on gündür.

ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط

Bu, âilesi Mescid-i Harâm*(civârın)*da oturmayanlar içindir.

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun

وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ع

ve Allah'ın cezâsının çetin olduğunu bilin.

(١٩٧) اَلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ج

197-Hac, bilinen aylardadır.

فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ

Kim o aylarda *(ihrâma girerek)* haccı *(kendisine)* gerekli kılarsa,

فَلاَ رَفَثَ وَلاَ فُسُوقَ وَلاَ جِدَالَ فِى الْحَجِّ ط

bilsin ki, hacda cinsel ilişkide bulunmak, günaha sapmak, kavga etmek yoktur.

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ط

Allah, yaptığınız her iyiliği bilir.

وَتَزَوَّدُوا

Yanınıza azık alın *(da açlıktan korunun),*

فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ز

azığın en iyisi korunmadır.

وَاتَّقُونِ يَا أُولِى الْأَلْبَابِ

Ey akıl sâhipleri! Benden korunun!

(١٩٨) لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ ط

198-Rabbinizin lütuf ve keremini aramanızda sizin için bir günah yoktur.

فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ

Arafat*(taki duruş)*tan ayrılıp *(Müzdelife'ye)* akın edince

فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ص

Meş'ar-i Harâm'da Allah'ı anın,

وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدٰيكُمْ ج

O'nun size gösterdiği biçimde O'nu anın.[1]

وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّٓالِّينَ

O'nun yol göstermesinden önce siz, sapıklardan idiniz.

(١٩٩) ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ

199-Sonra insanların akın akın döndüğü yerden siz de akın edin

وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ط

ve Allah'tan mağfiret dileyin

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٢٠٠) فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ

200-Hac ibâdetlerinizi bitirince

فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰبَٓاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ط

atalarınızı andığınız gibi, hattâ daha kuvvetli bir anışla Allah'ı anın.

فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا

İnsanlardan kimi "Rabbimiz bize dünyada ver!" der;

1.Yahut: O size nasıl güzel yol gösterdiyse, siz de O'nu öyle güzel bir biçimde anın (*Envâru't-Tenzîl:* 1/146).

Cahiliyye çağında Hac aylarında ticaret pazarları kurulurdu. Müslümanlar bu geleneğin günah olduğunu sandılar. İşte bu âyette, hac görevini yaptıktan sonra ticaret yapıp Allah'ın lütfunu (vereceği rızkı) aramada bir sakınca olmadığı belirtilmiştir.

وَ مَا لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

onun âhirette bir payı yoktur.

(٢٠١) وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ

201-Onlardan kimi de der ki:

رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً

"Rabbimiz, bize dünyada da güzellik ver;

وَ فِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً

âhirette de güzellik ver;

وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ

bizi ateş azabından koru!"

(٢٠٢) اُولٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ط

202-İşte onlara, kazandıklarından bir pay vardır.

وَ اللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Allah, hesabı çabuk görendir.

(٢٠٣) وَ اذْكُرُوا اللّٰهَ فِى اَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ ط

203-Sayılı günlerde Allah'ı anın *(tekbir alın)*.

فَمَنْ تَعَجَّلَ فِى يَوْمَيْنِ

Kim hemen iki gün içinde *(Minâ'dan Mekke'ye)* dönerse,

ona günah yoktur. فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ ج

Kim geri kalırsa, وَ مَنْ تَاَخَّرَ

فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ لا لِمَنِ اتَّقٰى ط

korunduğu takdirde, ona da günah yoktur.

Allah'tan korkun وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

وَ اعْلَمُوا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

ve O'nun huzuruna toplanacağınızı bilin.

(٢٠٤) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

204-İnsanlardan öylesi var ki, dünya hayatına dair sözü, senin hoşuna gider.

وَ يُشْهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فِى قَلْبِهِ لا

Kalbinde olana *(samîmi olduğuna)* Allah'ı şahit tutar.

وَ هُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ

Oysa o, hasımların en yamanıdır.

(٢٠٥) وَ اِذَا تَوَلّٰى

205-Dönüp gitti mi *(veya iş başına geçti mi)*,

سَعٰى فِى الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَ يُهْلِكَ الْحَرْثَ وَ النَّسْلَ ط

yeryüzünde bozgunculuk yapmağa, ekin ve nesli yok etmeğe çalışır;

وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ

Allah da bozgunculuğu sevmez.[1]

1.Müşriklerden Ahnes ibn Şerîk, Hz. Peygamber'e gelip Müslüman oldu-

(٢٠٦) وَ إِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ

206-Ona: "Allah'tan kork!" dense,

أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ

gurûru, kendisini günaha sürükler.

فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ط

Artık ona cehennem yetişir;

وَ لَبِئْسَ الْمِهَادُ

ne kötü bir yataktır o!

(٢٠٧) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِى نَفْسَهُ

ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ط

207-İnsanlardan öylesi var ki, kendisini Allah'ın rızasın*(ı kazanmay)*a satar.

وَ اللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

Allah da kullar*(ın)*a çok şefkatlidir.

(٢٠٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

208-Ey inananlar!

ادْخُلُوا فِى السِّلْمِ كَافَّةً ص

Hepiniz birlikte İslâma *(veya barışa)* girin;

وَ لاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ط

Şeytan'ın adımlarını izlemeyin;

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

çünkü o size apaçık düşmandır.

(٢٠٩) فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ

209-Size açık açık deliller geldikten sonra yine *(hak yoldan)* kayarsanız,

فَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

bilin ki, Allah dâimâ üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢١٠) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلاَّ أَنْ يَأْتِيَهُمُ
اللّٰهُ فِى ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلٰئِكَةُ وَ
قُضِىَ الْأَمْرُ ط

210-Onlar, ille de buluttan gölgeler içinde Allah'ın ve meleklerin gelmesini ve işin bitirilmesini mi bekliyorlar?

وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Halbuki bütün işler tekrar Allah'a döndürülüp götürülecektir.

(٢١١) سَلْ بَنِى إِسْرَائِيلَ

211-İsrâiloğulları'na sor;

كَمْ اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ اٰيَةٍ بَيِّنَةٍ ط

onlara nice açık âyetler verdik.

وَ مَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُ

Kim, Allah'ın kendisine gelen nimetini değiştirirse,

فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

bilsin ki, Allah'ın cezası çetindir.

ğunu söyledi. Dönerken de Müslümanların ekinlerini yakıp hayvanlarını kesti. Âyette, böyle içi başka, dışı başka insan karakteri nitelenmektedir.

(٢١٢) زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

212-İnkâr edenlere dünya hayatı süslü gösterildi;

وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا ۘ

(onlar) inananlarla alay ederler.

وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ

Oysa korunanlar, kıyâmet gününde onlardan üstündürler.

وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Allah, dilediğine hesapsız rızık verir.

(٢١٣) كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً

213-İnsanlar bir tek ümmet idi.

فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۖ

Sonra Allah, peygamberleri, müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi.

وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ؕ

Onlarla beraber, anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hükmetmek üzere, içinde gerçekleri taşıyan Kitâb'ı indirdi.

وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ اِلَّا الَّذِينَ اُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ

Kendilerine Kitap verilmiş olanlar, kendilerine açık deliller geldikten sonra, sırf aralarındaki kıskançlıktan ötürü o*(Kitap hakkı)*nda anlaşmazlığa düştü*(ler)*.

فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهِ ؕ

Bunun üzerine Allah, kendi izniyle inananları, onların üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti.

وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah, dilediğini doğru yola iletir.

(٢١٤) اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ

214-Yoksa siz, sizden önce geçenlerin durumu başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَٓاءُ وَالضَّرَّٓاءُ

Onlara öyle yoksulluk ve sıkıntı dokunmuştu,

وَزُلْزِلُوا

öyle sarsılmışlardı ki,

حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ

nihayet peygamber ve onunla birlikte inananlar: "Allah'ın yardımı ne zaman?" diyecek olmuşlardı.

اَلَٓا اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ

İyi bilin ki, Allah'ın yardımı yakındır.[1]

1.Yani; ey Allah'a ve Elçisine inanan-

(٢١٥) يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ط

215-Sana *(Allah yolunda)* ne harcayacaklarını soruyorlar.

قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَ الْأَقْرَبِينَ وَ الْيَتَامٰى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ ط

De ki: "Verdiğiniz hayır *(mal)*, ana-baba, yakınlar, öksüzler, yoksullar ve yolda kalmış*(lar)* içindir.

وَ مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ

Yaptığınız her hayrı

فَإِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ

muhakkak Allah bilir.[1]

(٢١٦) كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَ هُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ج

216-Hoşunuza gitmese de, size savaş yazıldı *(farz kılındı)*.

وَ عَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا

Bazen hoşlanmadığınız bir şey

وَ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ج

hakkınızda iyi olabilir.

وَ عَسٰى أَنْ تُحِبُّوا شَيْـًٔا

Ve hoşlandığınız bir şey de

وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ ط

hakkınızda kötü olabilir.

---

lar, siz, sizden önceki peygamberlere ve elçilere uyanların çektikleri sıkıntı, güçlük ve belâlara uğrayıp onlar gibi çeşitli sınavlardan geçmeden, düşmanlardan korku çekerek sarsılmadan ve "Allah'ın yardımı nerede?" diyecek duruma gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

Taberî'ye göre bu âyet, Hendek Savaşında Mü'minlerin çektikleri zahmet ve sıkıntılar üzerine; *(Câmi'u'l-Beyân:* 2/198), başka rivayete göre Uhud Savaşında Müslümanların uğradıkları felâket üzerine inmiştir. İbn Abbâs'a göre Allah'ın Elçisi ve arkadaşları, Medine'ye geldiklerinde bu göçten çok zarar gördüler. Çünkü Müslümanlar, evlerini barklarını, mallarını mülklerini kâfirlere bırakarak göç etmişlerdi. İşte âyet, hicret yüzünden uğradıkları sıkıntı ve zararlardan dolayı Müslümanları teselli etmiştir.

Bu son rivayet, âyetin ruhuna daha uygundur. Âyet, Mü'minlere Allah'ın rızasına ancak metanet ve sabır göstermekle erişilebileceğini hatırlatmaktadır. Allah tarih boyunca kendisine inananları böyle sıkıntılarla deneyip olgunlaştırmıştır.

1.Sûre içinde yeni bir hukuki konu açan bu âyet, farz olan zekâtın yanında, gönülden yapılacak harcamaların kimlere sarfedileceğini belirtmektedir. Bütün mezheb imamları, yoksul ana-babayı beslemenin, evlâd üzerine farz olduğunu belirtmişler ve bu husustaki harcamayı zekât saymamışlardır. Bundan dolayı zekât, böyle gönülden yapılacak iyiliklerden ayrıdır. Kur'ân, her vesile ile Müslümanları iyiliğe teşvik etmekte ve yapılacak iyiliğin, herşeyden önce ana-babaya, akrabaya, yetimlere, rızkını kazanmaktan âciz yoksullara, yolda kalmışlara yapılmasını öğütlemektedir *(Tefsîru Âyâti'l-Ahkâm*, 1/114).

وَ مَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَ هُوَ كَافِرٌ

Sizden kim dîninden döner ve kâfir olarak ölürse,

فَأُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ج

işte onların bütün yaptıkları dünyada da, âhirette de boşa çıkmıştır.

وَ أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

Ve onlar, ateş halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Orada sürekli kalacaklardır.[1]

1.Peygamber (s.a.v.) Abdullah b. Cahş kumandası altında muhâcirlerden bir grup Sahâbîyi Kureyş kervanından haber getirmek üzere Nahle'ye göndermişti.

Maksat keşifti, fakat bölüktekiler ticâret kervanını görünce Kureyşlilerin kendilerine yaptıkları kötülükleri hatırlayarak, kervana saldırdılar; o gün Receb ayının birinci günü idi. Halbuki Müslümanlar henüz Recep ayına girmediklerini sanıyorlardı. Kervandan iki kişiyi esir aldılar. Bir kişiyi öldürdüler ve kervanı sürüp Hz. Peygamber'e getirdiler. Müşrikler, Araplarca savaşmanın kesinlikle yasak olduğu Receb ayında bu olayın vukûunu fırsat bilerek: "Muhammed haram ayları helâl saydı." diye propaganda yapmaya başladılar. İşte bu âyet, bu olayla ilgili olarak inmiştir.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ

Allah bilir,

وَ أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ع

siz bilmezsiniz.

(٢١٧) يَسْئَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ط

217-Sana haram ayında savaşmaktan soruyorlar.

قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ط

De ki: "Onda savaş, büyük bir günahtır.

وَ صَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

Fakat Allah yoluna engel olmak,

وَ كُفْرٌ بِهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

Allah'a ve Mescid-i Harâm'a karşı nankörlük etmek,

وَ إِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ

halkını ondan *(Mekke'den)* sürüp çıkarmak,

أَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ ج

Allah yanında daha büyük bir günahtır.

وَ الْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ط

Fitne *(baskı yapmak, adam)* öldürmekten daha büyük *(bir günah)*tır."

وَ لَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا ط

Onlar yapabilseler sizi dîninizden döndürünceye kadar sizinle savaşmaya devam ederler.

(٢١٨) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا

218-Onlar ki inandılar,

وَ الَّذِينَ هَاجَرُوا

göç ettiler,

وَ جَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ۙ

Allah yolunda savaştılar;

أُولٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللّٰهِ ۗ

işte onlar, Allah'ın rahmetini umarlar.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ ۗ

219-Sana şaraptan ve kumardan soruyorlar.

قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ ز

De ki; "O ikisinde büyük günah ve insanlara bazı yararlar vardır.

وَ إِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ

Fakat onların günahı, yararından büyüktür."

وَ يَسْئَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۗ

Ve sana Allah yolunda ne vereceklerini soruyorlar.

قُلِ الْعَفْوَ ۗ

De ki; "Af *(yani ihtiyaçlarınızdan fazlasını veya helâl ve güzel olan şeyleri verin!)*"

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ

Allah size âyetleri böyle açıklıyor

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۙ

ki düşünesiniz:

(٢٢٠) فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۗ

220-Dünya ve âhiret hakkında*(ki işleri düşünesiniz).*

وَ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامٰى ۗ

Ve sana öksüzlerden soruyorlar.

قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ ۗ

De ki: "Onları*(n durumlarını)* düzeltmek hayırlıdır.

وَ إِنْ تُخَالِطُوهُمْ

Eğer onlara karışır *(onlarla bir arada yaşar)*sanız

فَإِخْوَانُكُمْ ۗ

(onlar) sizin kardeşlerinizdir.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۗ

Allah, bozanı düzeltenden ayırır.

وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

Allah dileseydi,

لَأَعْنَتَكُمْ ۗ

sizi zora sokardı.

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Şüphesiz Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٢١) وَ لَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ

حَتّٰى يُؤْمِنَّ ۗ

221-Allah'a ortak koşan kadınlarla, onlar inanıncaya kadar evlenmeyin.

وَ لَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَ لَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ج

(Allah'a ortak koşan hür kadın), hoşunuza gitse dahi, inanan bir câriye, ortak koşan *(hür)* kadından iyidir.

وَ لَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا ط

Ortak koşan erkekler de inanıncaya kadar, onları *(kadınlarınızla)* evlendirmeyin.

وَ لَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَ لَوْ أَعْجَبَكُمْ ط

(Allah'a ortak koşan hür erkek) hoşunuza gitse dahi, inanan bir köle, ortak koşan *(hür)* adamdan iyidir.

أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ج

(Zîrâ) onlar ateşe çağırıyorlar.

وَ اللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَ الْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ج

Allah ise izniyle cennete ve mağfirete çağırıyor.

وَ يُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ

İnsanlara âyetlerini açıklıyor

ki öğüt alsınlar. لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ع

(٢٢٢) وَ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ط

222-Sana âdet görmeden soruyorlar.

De ki: "O eziyettir." قُلْ هُوَ أَذًى لا

فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ لا

Âdet halindeki kadınlardan çekilin,

وَ لَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ ج

temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın.

فَإِذَا تَطَهَّرْنَ

Temizlendikleri zaman

فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ط

Allah'ın emrettiği yerden onlara varın.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ

Allah tevbe edenleri sever,

وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

temizlenenleri de sever.

(٢٢٣) نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ ص

223-Kadınlarınız sizin tarlanızdır.

فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ز

Tarlanıza dilediğiniz biçimde varın.

وَ قَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ ط

Kendiniz için ileriye hazırlık yapın

Allah'tan korkun وَ اتَّقُوا اللَّهَ

وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ ط

ve mutlaka Allah'a kavuşacağınızı bilin.

İnananları müjdele. وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

(٢٢٤) وَ لاَ تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَ تَتَّقُوا وَ تُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ط

224-Allah'ı, yemin*(ettiğiniz iş)*lerinize *(yani)* iyilik etmenize, *(kötülüklerden)* korunmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel yapmayın.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah, işitendir, bilendir.

(٢٢٥) لاَ يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِى أَيْمَانِكُمْ

225-Allah sizi, yaptığınız kasıtsız yeminlerinizden sorumlu tutmaz;

وَ لٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ ط

fakat kalplerinizin kazandığı *(bile bile yaptığınız)* yeminlerden sorumlu tutar.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Allah bağışlayandır, halîmdir.

(٢٢٦) لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ

226-Kadınlarına yaklaşmamağa yemin edenler için

تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ج

ancak dört ay bekleme *(hakkı)* vardır.

فَإِنْ فَاؤُا

Eğer *(o süre)* içinde dönerlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayan, merhamet edendir.

(٢٢٧) وَ إِنْ عَزَمُوا الطَّلاَقَ

227-Eğer boşamağa kesin karar verirlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

şüphesiz Allah işitendir, bilendir.

(٢٢٨) وَ الْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوءٍ ط

228-Boşanmış kadınlar, üç kur'*(üç âdet veya üç temizlik süresi bekleyip)* kendilerini gözetlerler *(hâmile olup olmadıklarına bakarlar).*

وَ لاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِى أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط

Eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın kendi rahimlerinde yarattığını gizlemeleri *(karınlarında çocuk bulunduğunu saklamaları)* kendilerine helâl olmaz.

وَ بُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِى ذٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلاَحًا ط

Kocaları da bu arada barışmak isterlerse, onları geri almağa daha çok hak sahibidirler.

وَ لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِى عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ص

Erkeklerin kadınlar üzerinde bulunan hakları gibi, kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır.

وَ لِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ط

Erkeklerin, kadınlar üzerinde, bir derece*(fazla hak)*ları vardır.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ع

Allah azîzdir, hakîmdir.

(٢٢٩) اَلطَّلَاقُ مَرَّتَانِ ص

229-Boşama iki defadır.

فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ

(Bundan sonra kadını) ya iyilikle tutmak vardır

أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ط

ya da güzelce salıvermek *(lâzım)*dır.

وَ لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا اٰتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا

Onlara verdiklerinizden bir şey geri almanız, size helâl değildir.

إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ ط

Şayet erkek ve kadın, Allah'ın sınırlarında duramayacaklarından korkarlarsa başka.

فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ

Eğer erkek ve kadının, Allah'ın sınırlarında duramayacaklarından korkarsanız

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ط

o zaman kadının *(ayrılmak için)* verdiği fidye*(hakkından vazgeçmesin)*de ikisine de bir günah yoktur.

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ

İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır;

فَلَا تَعْتَدُوهَا ج

sakın bunları aşmayın.

وَ مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ

Kim*(ler)* Allah'ın sınırlarını aşarsa,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte onlar zâlimlerdir.

(٢٣٠) فَإِنْ طَلَّقَهَا

230-Erkek yine boşarsa,

فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ط

artık bundan sonra kadın, başka bir kocaya varmadan kendisine helâl olmaz.

فَإِنْ طَلَّقَهَا

O *(vardığı adam)* da bunu boşarsa,

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ ط

Allah'ın sınırları içinde duracaklarına inandıkları takdirde *(eski karıkocanın)* tekrar birbirlerine dönmelerinde kendilerine bir günah yoktur.

وَ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ

İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır.

يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

(Allah) bunları, bilen bir toplum için açıklamaktadır.

(٢٣١) وَ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

231-Kadınları boşadığınız zaman, bekleme sürelerini bitirdiler mi,

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

ya onları iyilikle tutun,

أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

ya da iyilikle bırakın;

وَ لَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا

haklarına tecavüz edip zarar vermek için onları *(yanınızda)* tutmayın.

Kim bunu yaparsa, وَ مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ

فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

kendine yazık etmiş olur.

وَ لَا تَتَّخِذُوا اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا

Allah'ın âyetlerini eğlence yerine koymayın.

وَ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ مَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَ الْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ

Allah'ın size olan nimetini ve size öğüt vermek için Kitap ve Hikmet'ten size indirdiklerini düşünün,

Allah'tan korkun وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ve bilin ki, Allah her şeyi bilir.

(٢٣٢) وَ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ

232-Kadınları boşadığınız zaman,

فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

bekleme sürelerini bitirdiler mi,

فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ

kendi aralarında güzelce anlaştıkları takdirde, *(eski)* kocalarıyle evlenmelerine engel olmayın.

ذٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

Bu, içinizden Allah'a ve âhiret gününe inanan kimseye verilen öğüttür.

ذٰلِكُمْ أَزْكٰى لَكُمْ

Bu, sizin için daha iyidir

ve daha temizdir. وَ أَطْهَرُ

Allah bilir, وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ

siz bilmezsiniz. وَ أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

(٢٣٣) وَ الْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ

233-Anneler, çocuklarını -emzirmeyi tamamlamak isteyen kimse için-tam iki yıl emzirirler.

وَ عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَ كِسْوَتُهُنَّ
بِالْمَعْرُوفِ ط

Onların uygun biçimde yiyeceğini ve giyeceğini sağlamak, çocuğun babasına aittir.

لاَ تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلاَّ وُسْعَهَا ج

Herkes ancak gücü ölçüsünde bir şeyle yükümlü tutulur.

لاَ تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَ لاَ مَوْلُودٌ لَهُ
بِوَلَدِهِ

Ne anne çocuğu yüzünden, ne de çocuğun ait olduğu baba, çocuğu yüzünden zarara sokulmasın.

وَ عَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ ج

Mîrasçının da aynı şeyi yapması gerekir.

فَاِنْ اَرَادَا فِصَالاً عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَ
تَشَاوُرٍ

Eğer *(ana-baba)*, anlaşıp danışarak *(çocuğu)* sütten kesmek isterlerse,

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ط

kendilerine günah yoktur.

وَ اِنْ اَرَدْتُمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوا اَوْلاَدَكُمْ

Çocuklarınızı *(sütannesi tutup)* emzirtmek isterseniz,

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِذَا سَلَّمْتُمْ مَا
اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ط

verdiğiniz*(ücret)*i güzelce verdikten sonra yine üzerinize bir günah yoktur.

Allah'tan korkun وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

وَ اعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

ve bilin ki Allah, yaptığınız her şeyi görmektedir.

(٢٣٤) وَ الَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَ
يَذَرُونَ اَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ
اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَ عَشْرًا ج

234-İçinizden ölenlerin, geriye bıraktıkları eşleri, dört ay on gün *(bekleyip)* kendilerini gözetlerler.

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِى اَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ط

Sürelerini bitirince artık kendileri için uygun olanı yapmalarında size bir günah yoktur.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah yaptıklarınızı haber alır.

(٢٣٥) وَ لاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا
عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ اَوْ
اَكْنَنْتُمْ فِى اَنْفُسِكُمْ ط

235-Böyle *(iddetini bekleyen)* kadınlara evlenme isteğinizi üstü kapalı biçimde bildirmenizden, yahut içinizde tutmanızdan dolayı size bir günah yoktur.

عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ

(Çünkü) Allah, sizin onları anacağınızı bilmektedir.

وَلٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا اِلَّٓا اَنْ
تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا ط

Sakın *(kapalı evlenme teklifi sırasında)*, iyi söz söylemeniz dışında, onlarla bir gizli*(buluşma)*ya sözleşmeyin

وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ
الْكِتَابُ اَجَلَهُ ط

ve farz olan bekleme süresi dolmadan nikâh bağını bağlamaya kalkmayın.

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فٖٓى
اَنْفُسِكُمْ

Ve bilin ki, Allah içinizden geçeni bilir;

O'ndan sakının. فَاحْذَرُوهُ ج

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلٖيمٌ ع

Ve yine bilin ki, Allah bağışlayandır, halîmdir *(ceza vermekte aceleci değildir)*.

(٢٣٦) لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ طَلَّقْتُمُ
النِّسَٓاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ اَوْ تَفْرِضُوا
لَهُنَّ فَرٖيضَةً ج

236-Henüz dokunmadan, ya da mehir kesmeden kadınları boşarsanız, size bir günah yoktur.

وَمَتِّعُوهُنَّ

Ancak onları faydalandırın *(bir miktar bir şey verin)*.

عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ
قَدَرُهُ ج مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ج

Eli geniş olan, kendi gücü nisbetinde, eli dar olan da kendi kaderince güzel bir şekilde faydalandırmalı *(herkes gücü ölçüsünde bir şey vermeli)*dir.

حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنٖينَ

Bu, iyilik edenlerin üzerine bir borçtur.

(٢٣٧) وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ
تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرٖيضَةً

237-Bir mehir kestiğiniz takdirde, henüz dokunmadan onları boşamışsanız,

فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

kestiğinizin yarısını *(verin)*.

إِلَّآ أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذى بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ؕ

Ancak kadınlar vazgeçer, yahut nikâh bağı elinde bulunan *(erkek)* vazgeçerse başka.

وَ أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ؕ

(Erkekler,) sizin affetmeniz *(fazla vermeniz)* takvâya daha yakındır.

وَ لاَ تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ؕ

Aranızda birbirinize iyilik etmeyi unutmayın.

إِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Şüphesiz Allah, yaptıklarınızı görür.

(٢٣٨) حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ الصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى

238-Namazları ve orta namazı koruyun,

وَ قُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ

gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzuruna durun.

(٢٣٩) فَإِنْ خِفْتُمْ

239-Eğer *(bir tehlikeden)* korkarsanız,

فَرِجَالاً أَوْ رُكْبَانًا ج

yaya, yahut binmiş olarak kılın.

فَإِذَآ أَمِنْتُمْ

Güvene kavuştuğunuz zaman,

فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği şekilde Allah'ı anın.

(٢٤٠) وَ الَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَ يَذَرُونَ أَزْوَاجًا ج وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ؕ

240-İçinizden ölüp geriye eşler bırakan*(erkek)*ler eşlerinin, *(evlerinden)* çıkarılmadan bir yıla kadar geçimlerinin sağlanmasını vasiyet etsinler.

فَإِنْ خَرَجْنَ

Şayet kendileri çıkarlarsa,

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِى أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ؕ

onların, kendileri hakkında uygun olanı yapmalarında sizin için bir günah yoktur.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٤١) وَ لِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ؕ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

241-Boşanmış kadınların uygun olan geçimlerini sağlamak, korunanlar üzerine bir borçtur.

(٢٤٢) كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِه۪ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ع

242-Düşünesiniz diye Allah size âyetlerini böyle açıklamaktadır.

(٢٤٣) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذ۪ينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ هُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ صلے

243-Şu, binlerce kişi iken ölüm korkusuyla yurtlarından çıkanları görmedin mi?

فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا

Allah onlara, "Ölün!" demişti de,

ثُمَّ أَحْيَاهُمْ ط

sonra kendilerini diriltmişti.

إِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Şüphesiz Allah, insanlara karşı ikram sahibidir.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

Ama insanların çoğu şükretmezler.[1]

(٢٤٤) وَ قَاتِلُوا ف۪ى سَب۪يلِ اللّٰهِ

244-Allah yolunda savaşın

وَ اعْلَمُوا

ve bilin ki,

أَنَّ اللّٰهَ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ

Allah, işitendir, bilendir.

(٢٤٥) مَنْ ذَا الَّذ۪ى يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَث۪يرَةً ط

245-Kimdir o adam ki, Allah'a güzel bir borç versin de, Allah da ona kat kat fazlasıyla *(verdiğini)* ödesin!

وَ اللّٰهُ يَقْبِضُ وَ يَبْصُطُ صلے

Allah *(rızkı)* kısar da, açar da.

وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Hep O'na döndürüleceksiniz.

(٢٤٦) أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَن۪ى إِسْرَائ۪يلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى م

246-Mûsâ'dan sonra İsrâiloğulları'nın ileri gelenlerini görmedin mi?

إِذْ قَالُوا لِنَبِىٍّ لَهُمُ

Peygamberlerine demişlerdi ki:

1.Müfessirlere göre İsrâiloğullarının kasabasında vebâ çıkmış, binlerce kişi vebâdan korkup kaçmışlar. Allah da onları öldürüp, sonra ibret almaları için yeniden diriltmiştir. Ferid Vecdî'ye göre âyetin şöyle bir felsefî mânâ taşıması da olasıdır: Onlar öyle bir korkuya kapıldılar ki, ölmemek için çalışmayı dahi bıraktılar, kasabalarını verimsizleştirdiler. Böylece geriledilcr, âdetâ ölmüş gibi uyuşuk insanlar oluverdiler. Daha sonra Allah onların içlerine çalışma şevki verdi. Böylece sosyal bir canlılığa kavuştular. Ölümden kaçmanın, aslında ölmenin ta kendisi olduğunu gösterdi, yok olmaktan kurtulmak için silkinip çalışmayı ve savaşmayı emretti (*el-Mushafu'l-Mufesser*, s. 50).

ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا

"Bize bir hükümdar gönder,

نُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ط

(onun önderliğinde) Allah yolunda savaşalım."

قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلاَّ تُقَاتِلُوا ط

"Ya size savaş yazılınca savaşmazsanız?" dedi.

قَالُوا وَ مَا لَنَآ اَلاَّ نُقَاتِلَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Dediler ki: "Bizler neden Allah yolunda savaşmayalım ki;

وَ قَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَ اَبْنَائِنَا ط

oysa biz yurtlarımızdan ve oğullarımızın arasından çıkarılıp sürüldük?"

فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

Fakat kendilerine savaş yazılınca,

تَوَلَّوْا اِلاَّ قَلِيلاً مِنْهُمْ ط

içlerinden pek azı hariç, yüz çevirdiler.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Allah zâlimleri bilir.[1]

وَ قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ (٢٤٧)

247-Peygamberleri onlara dedi ki:

اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ط

"Allah Tâlût'u size hükümdar gönderdi."

1.Mısır'la Filistin arasında sakin olan Amâlika adlı bir kavim vardı. Krallarının adı Câlût idi. Bunlar, İsrailoğullarına saldırıp onları bozguna uğrattılar. İsrâiloğulları da, içlerinde bulunan peygamberlerine, düşmanla çarpışmak için kendilerine bir komutan atamasını istediler. Tabiî bu peygamber, Hz. Mûsâ'dan sonra gelen nebîlerden biri idi.

Kitâb-ı Mukaddes'in I. ve II. Samuel Sifrinde, ayrıntı ile anlatılan bu öykü, ana çizgileriyle Kur'ân'ın anlattığına uymaktadır. Kitâb-ı Mukaddes'te İsrâil peygamberlerinin, kralları, bedenlerine yağ sürüp okuyarak kutsayıp tahta geçirdikleri anlatılır. Kral olan kişi, peygamber tarafından meshedildiği için kendisine "mesîh" denilir.

Peygamber Yeşû''un ölümünden sonra *sınırı* aşan İsrâiloğulları, birçok düşmanın istîlâsına uğradılar, çeşitli uluslara esir oldular. İsrâil yurdunu istîlâ eden Filistinliler, onların atalarından gelen, dînî Kitap ve emânetlerini içinde taşıyan Allah'ın Ahid Sandığı Tâbût'u götürdüler.

İsrailoğularının peygamberi Samuel, kendilerini esâretten kurtarmak için uzun boylu, yiğit, Saul(Tâlût)'u onlara kral olarak meshetti. Bu sırada Filistinliler, Tâbût'u geri gönderdiler. Tâbût'un gelişi, İsrailoğullarının moralini yükseltti.

Saul (Tâlût) kumandasında toplanan İsrâiloğulları, Filistin ordusuyla çarpıştı. İsrâil askerlerinden Dâvûd, Filistin komutanı Golyat(Câlût)ı, attığı sapan taşıyla öldürdü. Filistinliler yenildiler ve Dâvûd, Tâlût(Saul)'un ölümünden sonra onun yerine kral oldu.

قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا

Dediler ki: "O bizim üzerimize nasıl hükümdar olabilir?

وَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ

Biz hükümdarlığa ondan daha lâyıkız;

وَ لَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ط

ona bol mal da verilmemiştir."

قَالَ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ

Dedi ki: "Allah onu sizin üzerinize *(hükümdar)* seçti,

وَ زَادَهُ بَسْطَةً فِى الْعِلْمِ وَ الْجِسْمِ ط

onun bilgisini ve gücünü artırdı."

وَ اللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ ط

Allah mülkünü dilediğine verir.

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Allah*(ın lütfu)* geniştir, *(O, herşeyi)* bilendir.

(٢٤٨) وَ قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ

248-Ve peygamberleri onlara dedi ki;

إِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهِ

"Onun hükümdarlığının alâmeti,

أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ

(Allah'ın Ahid sandığı) Tâbût'un size gelmesidir.

فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

(o Tâbût'un) içinde Rabbinizden bir huzur vardır

وَ بَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَ اٰلُ هٰرُونَ

ve Mûsâ âilesinin, Hârûn âilesinin geriye bıraktığından bir kalıntı bulumaktadır.

تَحْمِلُهُ الْمَلٰئِكَةُ ط

Onu melekler taşımaktadır.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ع

Eğer inanıyorsanız bunda sizin için *(Tâlût'un hükümdarlığına)* kesin bir alâmet vardır."

(٢٤٩) فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ

249-Tâlût, askerleri*(ni)* yürütüp *(ordugâhtan)* çıkarınca,

قَالَ إِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ ج

dedi ki: "Allah sizi bir ırmakla deneyecektir.

فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ

Kim ondan içerse,

فَلَيْسَ مِنِّى ج

benden değildir.

وَ مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّى إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ج

Ondan *(kana kana)* tatmayıp sadece eliyle bir avuç alan bendendir."

فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ط

İçlerinden pek azı hariç, hepsi ondan içtiler.

فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ ۙ

Nihayet Tâlût ve kendisiyle beraber inananlar, ırmağı geçince,

قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَ جُنُودِهِ ؕ

dediler ki: "Bugün Câlût'a ve askerlerine karşı bizim gücümüz yok."

قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللّٰهِ ۙ

Allah'a kavuşacaklarına kanaat getirenler ise dediler ki:

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ

"Nice az bir topluluk var ki, Allah'ın izniyle çok topluluğa galip gelmiştir."

وَ اللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

Allah, sabredenlerle beraberdir."

(٢٥٠) وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَ جُنُودِهِ قَالُوا

250-*(Tâlût'un askerleri)* Câlût ve askerlerinin karşısına çıktıklarında şöyle dediler:

رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا

"Rabbimiz, üzerimize sabır dök!

وَ ثَبِّتْ اَقْدَامَنَا

ayaklarımızı sağlam tut

وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

ve o kâfir millete karşı bize yardım et!"

(٢٥١) فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۙ

251-Derken, Allah'ın izniyle onları bozdular

وَ قَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ

ve Dâvûd, Câlût'u öldürdü;

وَ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَ الْحِكْمَةَ

Allah ona *(Dâvûd'a)* hükümdarlık ve hikmet verdi

وَ عَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ؕ

ve ona dilediğini öğretti.

وَ لَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

Eğer Allah, insanların bir kısmıyla diğerlerini savmasaydı,

dünya bozulurdu. لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ

Fakat Allah, bütün âlemlere karşı lütuf sahibidir.

(٢٥٢) تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ

252-Şunlar, Allah'ın âyetleridir;

نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ؕ

onları sana gerçek ile okuyoruz *(bunlarla sana gerçekleri açıklıyoruz).*

وَ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Elbette sen gönderilen elçilerdensin.

(٢٥٣) تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۘ

253-İşte o elçilerden kimini kiminden üstün kıldık.

مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ

Allah onlardan kimine konuştu,

وَ رَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ط

kimini de derecelerle yükseltti.

وَ اٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ

Meryem oğlu Îsâ'ya da açık deliller verdik

وَ اَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ط

ve onu Rûhu'l-Kudüs'le destekledik.

وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ Allah dileseydi,

مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

onların arkasından gelen milletler, kendilerine açık deliller gelmiş olduktan sonra birbirlerini öldürmezlerdi.

وَ لٰكِنِ اخْتَلَفُوا

Fakat anlaşmazlığa düştüler,

فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ

onlardan kimi inandı,

وَ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ط kimi de inkâr etti.

وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ Allah dileseydi,

مَا اقْتَتَلُوا birbirlerini öldürmezlerdi.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ع

Ama Allah dilediğini yapar.

(٢٥٤) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

254-Ey inananlar!

اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَ لَا خُلَّةٌ وَ لَا شَفَاعَةٌ ط

Ne alışverişin, ne dostluğun ve ne de şefâatin olmadığı gün gelmeden önce, size verdiğimiz rızıktan *(Allah için)* harcayın.

وَ الْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Kâfirler, zâlimlerin tâ kendileridir.

(٢٥٥) اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ج

255-Allah, ki O'ndan başka tanrı yoktur;

اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ ج

daima diri ve yaratıklarını koruyup yöneticidir.

لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ ط

Kendisini ne bir uyuklama, ne de uyku tutmaz.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ط

Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur.

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلَّا بِاِذْنِهِ ط

O'nun izni olmadan kendisinin katında kim şefaat edebilir?

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ ج

Onların önlerinde ve arkalarında olanı bilir.

وَ لاَ يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاءَ ج

O'nun ilminden, ancak kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar.

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ ج

O'nun Kürsüsü, gökleri ve yeri kaplamıştır *(O yüce padişah, göklere, yere, bütün kâinata hükmetmektedir).*

وَ لاَ يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا ج

Onları koru*(yup gözet)*mek, kendisine ağır gelmez.

وَ هُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ

O yücedir, büyüktür.

(٢٥٦) لاَ إِكْرَاهَ فِى الدِّينِ

256-Dinde zorlama yoktur.

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَىِّ ج

Doğruluk, sapıklıktan seçilip belli olmuştur.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Kim Tâğût*(Şeytan)*ı inkâr edip Allah'a inanırsa,

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ق لاَ انْفِصَامَ لَهَا ط

muhakkak ki o, kopmayan, sağlam bir kulpa yapışmıştır.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah işitendir, bilendir.

(٢٥٧) اَللّٰهُ وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا لا

257-Allah, inananların dostudur.

يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ط

Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ لا

Kâfirlerin dostları da Tâğût'tur.

يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ط

(Onlar da) onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar.

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

Onlar ateş halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ع

orada ebediyyen kalacaklardır.

(٢٥٨) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِى حَاجَّ
إِبْرٰهِيمَ فِى رَبِّهِ أَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ م

258-Allah, kendisine hükümdarlık verdi diye *(şımararak)* Rabbi hakkında İbrâhim'le tartışanı görmedin mi?

إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ

İbrâhim demişti ki:

رَبِّىَ الَّذِى

"Benim Rabbim O'dur ki,

يُحْيِى وَ يُمِيتُ لا

yaşatır, öldürür"

قَالَ أَنَا أُحْيِى وَ أُمِيتُ ط

"Ben de yaşatır, öldürürüm" dedi.

قَالَ إِبْرٰهِيمُ فَإِنَّ اللّٰهَ يَأْتِى بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ

İbrahim dedi ki: "Allah, Güneş'i doğudan getirir;

فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ

sen de onu batıdan getir!"

فَبُهِتَ الَّذِى كَفَرَ ط

Bunun üzerine inkâr eden o adam şaşırıp kaldı. *(söyleyecek söz bulamadı.)*

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah, zâlim toplumu doğru yola iletmez.

(٢٥٩) أَوْ كَالَّذِى مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَ هِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا ج

259-Yahut şu kimse gibisini *(görmedin mi)* ki, duvarları, çatıları üstüne yığılmış *(alt üst olmuş)* ıssız bir kasabaya uğramıştı;

قَالَ أَنّٰى يُحْيِى هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ج

"Allah, bunu böyle öldükten sonra nasıl diriltecek?" demişti.

فَأَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ط

Allah da kendisini öldürüp yüz sene sonra diriltti.

قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ط

"Ne kadar kaldın?" dedi.

قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ط

"Bir gün, ya da bir günün birazı kadar kaldım" dedi.

قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ

(Allah) "Hayır, dedi, yüz yıl kaldın.

فَانْظُرْ إِلٰى طَعَامِكَ وَ شَرَابِكَ

Yiyecek ve içeceğine bak,

(hâlâ) bozulmamış. لَمْ يَتَسَنَّهْ ط

Eşeğine bak, وَ انْظُرْ إِلٰى حِمَارِكَ

وَ لِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ

seni insanlar için bir ibret kılalım diye *(böyle yaptık)*.

Kemiklere bak, وَ انْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ

كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا ط

nasıl onları birbiri üstüne koyuyor, sonra onlara et giydiriyoruz!"

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ لا

Bu işler ona açıkça belli olunca:

قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

"Allah'ın herşeye kâdir olduğunu biliyorum." dedi.[1]

1.Bu âyette öldükten sonra dirilme olayına tanık olan kişinin adı belirtilmemiştir. Âyetin içeriğinden, bu zâtın Mü'min bir kişi olduğunu anlıyoruz. Müfessirlerin çoğuna göre bu zât, İsrâil peygamberlerinden biridir. Uzeyr, Hilkiya oğlu Yeremya veya Hızır olduğu hakkında görüşler vardır.

(٢٦٠) وَ إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ

260-İbrahim de bir zaman demişti ki:

رَبِّ أَرِنِى كَيْفَ تُحْيِى الْمَوْتٰى ط

"Rabbim, ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster!"

قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ ط

(Allah) "İnanmadın mı?" dedi,

قَالَ بَلٰى

(İbrahim) "Hayır *(inandım)*, dedi,

وَ لٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِى ط

fakat kalbim kuvvet bulsun diye *(görmek istiyorum)*.

قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ

"O halde kuşlardan dördünü tut, dedi,

فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ

onları kendine çek *(kendine alıştır)*

ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا

sonra her dağın başına onlardan bir parça koy.

ثُمَّ ادْعُهُنَّ

Sonra onları kendine çağır;

يَأْتِينَكَ سَعْيًا ط

koşarak sana gelecekler.

وَ اعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ع

Bil ki, Allah daima üstün, hüküm ve hikmet sahibidir."[1]

1.Taberî'nin belirttiğine göre İbrahim Aleyhisselâm, yolda yürürken hayvanlar ve kuşlarca parçalanmış bir hayvan ölüsü görüp düşünceye dalmış: "Biliyorum, bütün canlıları dirilteceksin, ama bu işi nasıl yapacağını bana göster!" diye Allah'a yalvarmış.

Allah'ın emri uyarınca dört kuş, -rivayete göre tavus, güvercin, karga ve horoz- almış, bunları inceledikten sonra kesmiş, her parçasını bir dağın başına koymuş, sonra bunları kendisine çağırmıştır. Dağılan parçaları bir araya toplayan Allah'ın kudretiyle can bulan hayvanlar, koşarak Hz. İbrahim'e gelmişlerdir.

صرهن kelimesinin asıl mânâsı "alıştır" demektir. Temel mânâsına göre İbrahim'e, dört kuş alıp bunları kendisine

Abdullah ibn Abbâs, 243. âyetin tefsîrinde, bu âyette anlatılana benzer bir olay anlatır: "İsrâil peygamberlerinden Hezekiel, ölmüş olan bir kent halkının yanından geçti, bunları diriltmesini Allah'tan diledi. Kemikler bir araya toplandı, toplanan kemiklere et giydirildi" der. Kitabı Mukaddes'in Hezekiel: 37/1-14. âyetlerinde bu olay anlatılır. Orada bu zât, Hezekiel'dir.

Önemli olan, bu zatın ya da gördüğü yıkık kentin adı değildir. Kur'ân, 258 ve 259. âyetlerinde iki şahsı karakterize etmektedir. Birincisi Allah'a inanmayıp, kendisini tanrılaştıran, gördüğü deliller karşısında şaşırıp kaldığı halde kibir ve inadı yüzünden inkârında direnen kâfir; ikincisi de vîrâne bir ülkeyi görüp bunun dirileceği hakkında umutsuzluğa düşen, fakat Allah'ın diriltici gücünü görünce bütün içtenliğiyle O'na yönelen Mü'min bir insan karakteridir. Ayrıntıya dalmak, Kur'ân'ın amacına aykırıdır.

(٢٦١) مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

261-Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu,

كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ ط

her başağında yüz dâne olmak üzere yedi başak veren bir dânenin durumu gibidir.

وَ اللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ط

Allah dilediğine kat kat verir.

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Allah*(ın lutfu)* geniştir, *(O)* bilendir.

(٢٦٢) اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

262- Mallarını Allah yolunda verip de,

ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا اَنْفَقُوا مَنًّا وَ لَا اَذًى لا

sonra verdiklerinin ardından başa kakmayan ve eziyet etmeyenler var ya,

لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ج

Onların Rableri katında ödülleri vardır.

وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

Onlara korku yoktur

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٢٦٣) قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَ مَغْفِرَةٌ

263-Güzel bir söz *(söylemek)* ve affetmek,

خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا اَذًى ط

peşinden eziyet gelen sadakadan iyidir.

وَ اللّٰهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ

Allah, zengindir, halîmdir.

(٢٦٤) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

264-Ey inananlar!

لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْاَذٰى لا كَالَّذِى يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط

insanlara gösteriş için malını verip Allah'a ve âhiret gününe inanmayan adam gibi, başa kakmak ve eziyet etmekle sadakalarınızı boşa çıkarmayın.

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ط

Öylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan şu kayaya benzer ki, bir sağnak indi de *(üstündeki toprağı silip süpürerek)* onu sert bir taş halinde bıraktı.

---

alıştırdıktan sonra, her kuşu bir dağa koyması, sonra bunları çağırması emredilmiştir. Sahibine alışan kuşlar, hemen onun sesine koşarlar. İşte ruhlar da Allah'ın çağırması üzerine tıpkı sahibinin sesine koşan kuşlar gibi, bedenlerine koşar, hayat verirler.

لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا ۗ

(Böyleleri) kazandıklarından bir şey elde edemezler.

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Allah, kâfir toplumu doğru yola iletmez.

(٢٦٥) وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

265-Allah'ın rızasını kazanmak ve ruhlarındaki*(îmâ)*nı kökleştirmek için mallarını harcayanların durumu da,

كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ

tepe üzerinde bulunan bir bahçeye benzer ki,

أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ ۚ

bol yağmur değince ürününü iki kat verdi.

فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ

Yağmur değmeseydi bile,

فَطَلٌّ ۗ

çiselti olurdu.

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah yaptıklarınızı görmektedir.

(٢٦٦) أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ

266-Sizden biriniz ister mi ki,

أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۙ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۙ

kendisinin altından ırmaklar akan, içinde her çeşit meyvası bulunan, hurmalardan ve üzümlerden oluşmuş bir bahçesi olsun da,

وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ ۖ

kendisinin üstüne tam ihtiyarlığın çöktüğü, âciz çocuklarının da bulunduğu bir sırada,

فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ

birden ateşli bir kasırga gelsin de,

فَاحْتَرَقَتْ ۗ

(bahçeyi) yakıp kül etsin?

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۟

Allah, düşünesiniz diye size âyetleri böyle açıklıyor.

(٢٦٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

267-Ey inananlar!

أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

kazandıklarınızın ve yerden sizin için çıkardığımız nimetlerin iyilerinden *(Allah için)* verin.

وَ لَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَ

لَسْتُمْ بِاٰخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ ط

Kendiniz *(utandığınızdan ve iğrendiğinizden dolayı)* göz yummadan alamayacağınız kötü şeyleri sadaka vermeye kalkmayın.

وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Bilin ki Allah zengindir, övülmüştür.

(٢٦٨) اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ

268-Şeytan sizi fakirlikle korkutur, *(fakir düşeceğinizi söyleyerek sadaka vermekten geri kalmanızı ister)*

وَ يَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ ج

ve size çirkin şeyleri yapmayı emreder.

وَ اللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا ط

Allah ise size kendi tarafından bağışlama ve lütuf va'dediyor.

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ج

Şüphesiz Allah*(ın lütfu)* geniştir, *(O)* bilendir.

(٢٦٩) يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ج

269-Hikmeti dilediğine verir.

وَ مَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا

كَثِيرًا ط

Hikmet verilen kimseye çok hayır verilmiştir.

وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ

Bunu ancak sağduyu sahipleri düşünüp anlar*(lar)*.[1]

1.Hikmet, حكم (hkm) kökünden gelir. Hükm, hükûmet ve ihkâm mânâlarıyle ilgili olarak isim ve mastar olabilir. İslâm bilginleri, hikmeti çeşitli şekillerde tanımlamışlardır. Bütün tanımların birleştiği husus, hikmetin, sebep ve netice ile ilgili, düşünce düzeyinden eyleme çıkabilen bilgi olmasıdır. Hikmet, derin ve yararlı bilgidir. Bu bilgi ancak düşüncenin ürünü olacağından, yüce Allah "Ancak sağduyu sahipleri düşünüp ibret alır" buyurmuştur. Kur'ân'ın amaçladığı hikmet, bir yığın işe yaramaz felsefî nazariyeler değildir. Asırlarca insanların kafalarını boş yere uğraştırıp durmuş olan bu tür nazariyelerden kaçınmayı, Hz. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz bize tavsiye etmişlerdir: "Allah'tan yararlı bilgi isteyiniz, yararsız bilgiden Allah'a sığınınız" (İbn Mâce, *Duâ'*: 3, h. 3843; Beyhakî, *Şu'abu'l-İmân; Feydu'l-Kadîr*: 4/108). Kur'ân insanların gözünü kâinatın yaratılış yasalarını ve bir de kendi iç dünyalarını incelemeğe yöneltir: "Biz onlara, âyetlerimizi ufuklarda (dış dünyada) ve kendi içlerinde göstereceğiz" (*Fussilet*: 53) diyor. İşte Kur'ân, öğrenmeğe değerli iki bilgi yolunu böylece tespit ediyor: Pozitif ilim ve insanın rûhunu temizleyip ebedî mutluluğa ulaştıracak din ilmi, ruh bilgisi.

Kur'ân, develerin nasıl yaratıldığını, göğün nasıl yükseltildiğini, arzın nasıl döşendiğini, gölgenin nasıl uzayıp kısaldığını, Ay'ın ve Güneş'in nasıl ışık verdiğini, gecenin ve gündüzün nasıl

(٢٧٠) وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُ ط

270-*(Allah için)* Yaptığınız her harcamayı yahut adadığınız her adağı Allah bilir.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Zâlimlerin yardımcısı yoktur.

(٢٧١) إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ

271-Sadakaları açıktan verirseniz,

فَنِعِمَّا هِيَ ج

ne güzel!

وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ

Eğer onları gizleyerek fakirlere verirseniz,

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ط

bu, sizin için daha iyidir.

وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ ط

Ve sizin günahlarınızdan bir kısmını kapatır.

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah yaptıklarınızı duyar.

(٢٧٢) لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ

272-*(Ey Muhammed!)* Onları yola iletmek sana düşmez.

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ط

Dilediğini doğru yola ileten Allah'tır.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ

Verdiğiniz her hayır,

فَلِأَنْفُسِكُمْ ط

kendiniz içindir.

وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللّٰهِ ط

Çünkü yalnız Allah'ın rızasını kazanmak için veriyorsunuz.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ

Verdiğiniz her hayır,

يُوَفَّ إِلَيْكُمْ

size tastamam verilir

---

değiştiğini, kuşların nasıl gökte uçtuklarını incelememizi bize sık sık emrederken, gözümüzü pozitif bilime çevirmekte; bu ilimle kâinat yasalarını keşfedip Allah'a daha gönülden bağlanmamızı istemektedir. Kur'ân, doğa yasalarına Allah'ın âdeti "Sünnetullah" diyor. Allah'ın yaratma âdetini, yani sebep ve sonuç arasındaki ilişkileri, tabiat kanunlarını iyi bilen insan, bu bilgisini îmanla da desteklemişse işte Allah'a huşu'un, Allah'tan korkmanın zirvesine varmış, O'nu şuurla ve içten sevmesini bilmiştir. Bundan dolayıdır ki yüce Mevlâ: "Allah'a ancak bilgin kulları gereğince saygı duyar" (*Fâtır:* 28) demektedir.

Kur'ân insan duyusuna çarpan bütün doğa olaylarını Allah'ın varlığının ve kudretinin âyetleri (işaretleri) görmektedir. Müslümanların görevi, bu âyetleri derince düşünüp incelemek, bunların yanından körü körüne geçmemektir: "Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki onların yanından (hiç düşünmeden) yüz çevirerek geçerler" (*Yûsuf:* 105).

وَ أَنْتُمْ لاَ تُظْلَمُونَ

ve hiç hakkınız yenmez.

(٢٧٣) لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

273-*(Sadakalar)* şu fakirlere mahsustur ki, Allah yolunda kapanıp kalmışlardır.

لاَ يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِى الْأَرْضِ

Yeryüzünde gezip dolaşamazlar.

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ج

Bilmeyen, utangaçlıklarından dolayı onları zengin sanır.

تَعْرِفُهُمْ بِسِيمٰيهُمْ ج

Onları sîmâlarından *(yüzlerinden)* tanırsın.

لاَ يَسْـَٔلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا ط

Yüzsüzlük edip insanlardan istemezler.

وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ ع

İnfâk ettiğiniz her hayrı Allah bilir.

(٢٧٤) اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ سِرًّا وَ عَلاَنِيَةً

274-Mallarını gece gündüz, gizli ve açık Allah yolunda verenler var ya,

فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ج

işte onların ödülü Rableri yanındadır.

وَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

Onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٢٧٥) اَلَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبٰوا

275-Ribâ[1] yiyenler,

لاَ يَقُومُونَ إِلاَّ كَمَا يَقُومُ الَّذِى يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ط

ancak Şeytan'ın dokunup çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا م

Bu, onların: "alışveriş de ribâ gibidir." demelerinden ötürüdür.

وَ أَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ

Oysa Allah, alışverişi helâl kılmıştır;

وَ حَرَّمَ الرِّبٰوا ط

ribâyı haram kılmıştır.

فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ

Kime Rabbi'nden bir öğüt gelir de,

فَانْتَهٰى

(o öğüte uyarak ribâdan) vazgeçerse,

فَلَهُ مَا سَلَفَ ط

geçmişte olan kendisinindir.

وَ أَمْرُهُ إِلَى اللّٰهِ ط

Ve işi de Allah'a kalmıştır *(Allah onu affeder)*.

1.Ribâ: tefe, gerçek faiz.

وَ مَنْ عَادَ

Kim tekrar *(ribâya)* dönerse,

فَأُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

onlar ateş halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Orada ebedî kalacaklardır.

(٢٧٦) يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا

276-Allah, ribâyı mahveder,

وَ يُرْبِى الصَّدَقَاتِ ط

sadakaları da artırır.

وَ اللّٰهُ لاَ يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

Allah, hiçbir günahkâr nankörü sevmez.

(٢٧٧) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا

277-Onlar ki, inandılar,

وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

güzel işler yaptılar,

namazı kıldılar, وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

zekâtı verdiler; وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ

لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ج

işte onların ödülleri, Rableri yanındadır.

وَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

Onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٢٧٨) يَاۤ أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

278-Ey inananlar!

Allah'tan korkun. اتَّقُوا اللّٰهَ

وَ ذَرُوا مَا بَقِىَ مِنَ الرِّبٰوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

eğer inanıyorsanız ribâdan *(henüz alınmayıp)* geri kalan kısmı bırakın *(almayın)*.

(٢٧٩) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا

279-Eğer *(böyle)* yapmazsanız,

فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ ج

Allah ve Elçisiyle savaşa girdiğinizi bilin.

Tevbe ederseniz, وَ إِنْ تُبْتُمْ

فَلَكُمْ رُؤُسُ أَمْوَالِكُمْ ج

ana malınız sizindir

Ne haksızlık edersiniz, لاَ تَظْلِمُونَ

وَ لاَ تُظْلَمُونَ

ne de haksızlığa uğratılırsınız.

(٢٨٠) وَ إِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ

280-Eğer *(borçlu)* darlık içinde ise,

فَنَظِرَةٌ إِلٰى مَيْسَرَةٍ ط

bir kolaylığa çıkıncaya kadar beklemek *(lâzımdır)*.

وَلْيُمْلِلِ الَّذِى عَلَيْهِ الْحَقُّ

borçlu olan da yazdırsın,

وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ

Rabbi olan Allah'tan korksun,

وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ط

borcundan hiçbir şeyi eksik etmesin.

فَإِنْ كَانَ الَّذِى عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ

Eğer borçlu olan kimse aklı ermez, yahut zayıf, ya da kendisi yazdıramayacak durumda ise,

فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ ط

velîsi onu adaletle yazdırsın.

وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ ج

Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun.

فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ

Eğer iki erkek yoksa,

فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ

razı olduğunuz şahitlerden bir erkek, iki kadın *(şahitlik etsin).*

أَنْ تَضِلَّ إِحْدٰيهُمَا

Tâ ki kadınlardan biri şaşırırsa,

فَتُذَكِّرَ إِحْدٰيهُمَا الْأُخْرٰى ط

diğeri ona hatırlatsın.

وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Eğer bilirseniz *(verdiğiniz borcu, eli darda olan borçluya)* sadaka olarak bağışlamanız sizin için daha hayırlıdır.

(٢٨١) وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللّٰهِ

281-Şu günden sakının ki, o gün Allah'a döndürüleceksiniz;

ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

sonra herkese kazandığı tastamam verilecek

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ع

ve onlara haksızlık edilmeyecektir.

(٢٨٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

282-Ey inananlar!

إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلٰى أَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ط

Belirli bir süreye kadar birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın.

وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ص

Aranızda bir yazıcı, adaletle yazsın.

وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ ج

Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, yazsın;

وَ لاَ يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا ط

Şâhitler çağrıldıkları zaman *(gelmekten)* kaçınmasınlar.

وَ لاَ تَسْـَٔمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ط

(Borç miktarı) Az olsun, çok olsun, onu süresine kadar yazmaktan üşenmeyin.

ذٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ

Bu, Allah katında daha adâletlidir,

وَ أَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ

şâhitlik için daha sağlamdır,

وَ أَدْنَى أَلاَّ تَرْتَابُوا

kuşkulanmamanız için daha elverişlidir.

إِلاَّ أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ

Yalnız aranızda hemen alıp vereceğiniz peşin ticaret olursa,

فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلاَّ تَكْتُبُوهَا ط

onu yazmamanızdan ötürü üzerinize bir günah yoktur.

وَ أَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ ص

alışveriş yaptığınız zaman da şâhit tutun.

وَ لاَ يُضَارَّ كَاتِبٌ وَ لاَ شَهِيدٌ ط

Yazana da, şâhide de aslâ zarar verilmesin.

وَ إِنْ تَفْعَلُوا

Eğer *(bir zarar)* yaparsanız,

فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ ط

bu kendinize kötülük olur.

Allah'tan korkun, وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

وَ يُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ط

Allah size öğretiyor.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah herşeyi bilir.

(٢٨٣) وَ إِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَ لَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا

283-Ve eğer seferde olur da yazacak birini bulamazsanız,

فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ ط

alınan rehinler *(yeter)*.

فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا

Birbirinize güvenirseniz,

فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ

kendisine güvenilen kimse emânetini ödesin

وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ ط

ve Rabbi olan Allah'tan korksun.

وَ لاَ تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ط

Şâhitliği gizlemeyin.

وَ مَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ ط

Onu gizleyenin kalbi günahkârdır.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ع

Allah, yaptıklarınızı bilir.

(٢٨٤) لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

284-Göklerdekilerin ve yerdekilerin hepsi Allah'ındır.

وَ إِنْ تُبْدُوا مَا فِى أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ

İçlerinizdekini açıklasanız da gizleseniz de,

يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ط

Allah sizi onunla hesâba çeker;

فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ

dilediğini bağışlar,

وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğine azâb eder.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Allah, herşeye kâdirdir.

(٢٨٥) اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَ الْمُؤْمِنُونَ ط

285-Elçi, Rabbinden, kendisine indirilene inandı, Mü'minler de *(inandılar)*.

كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ مَلٰئِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ ط

Hepsi Allah'a, meleklerine, Kitaplarına ve peygamberlerine inandı.

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ قف

"O'nun elçilerinden hiçbirini diğerinden ayırdetmeyiz" *(dediler)*.

Ve dediler ki: وَ قَالُوا

"İşittik, سَمِعْنَا

itaat ettik! وَ أَطَعْنَا

غُفْرَانَكَ رَبَّنَا

Rabbimiz, *(bizi)* bağışlamanı dileriz.

وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Dönüş*(ümüz)* sanadır!"

(٢٨٦) لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ط

286-Allah, kimseye gücünün üstünde bir şey teklif etmez.

لَهَا مَا كَسَبَتْ

Herkesin kazandığı iyilik kendi yararınadır;

وَ عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ط

kötülük de kendi zararınadır.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ج

"Rabbimiz, unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!

رَبَّنَا وَ لَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ج

Rabbimiz, bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme!

رَبَّنَا وَ لاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ ج

Rabbimiz, bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme!

وَ اعْفُ عَنَّا قف

Bizi affet,

وَ اغْفِرْ لَنَا قف

bizi bağışla,

وَ ارْحَمْنَا قف

bize acı!

أَنْتَ مَوْلٰينَا

Sen bizim mevlâmız*(sahibimiz, efendimiz)*sin!

فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Kâfirler toplumuna karşı bize yardım eyle!"

٣ ـ سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

3 – ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ

32. âyetinde "İmrân âilesi"nden söz edildiği için bu adı almıştır. Medîne'de Enfâl Sûresinden sonra nâzil olmuştur. 200 âyettir. Mushaf'ta 3., iniş tarihine göre 94. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) الۤمۤ

1-Elif lâm mîm.

(٢) اَللّٰهُ لَۤا إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ لا

2-Allah ki, O'ndan başka tanrı yoktur,

اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ ط

dâimâ diri ve *(yaratıklarını)* koruyup yöneticidir.

(٣) نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

3-Sana Kitâb'ı gerçek ile ve kendinden öncekini doğrulayıcı olarak indirdi,

وَ أَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ وَ الْإِنْجِيلَ لا

Tevrât ve İncîl'i de indirmişti.

(٤) مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ أَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ط

4-Daha önce, insanlara yol gösterici olarak, Furkan*(doğruyu ve eğriyi birbirinden ayırdeden Kitâb')*ı da indirdi,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ط

Muhakkak ki Allah'ın âyetlerini tanımayanlar için çetin bir azap vardır.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Allah daima üstündür ve öc alandır.

(٥) إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لاَ فِي السَّمَاءِ ط

5-Ne yerde, ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.

(٦) هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ط

6-Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur.

لَآ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O azizdir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٧) هُوَ الَّذِى أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

7-Kitâb'ı sana O indirdi.

مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ

Onun bazı âyetleri muhkemdir *(ki)*,

هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ

onlar Kitâb'ın Anası'dır;

وَ أُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ط

diğerleri de müteşâbih*(birbirine benzeyen, sonucu tam bilinmeyen)*-dir.

فَأَمَّا الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ

Kalplerinde eğrilik olanlar,

فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ

ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ج

fitne çıkarmak, uyardığı sonuca uğra*(yıp belâlarını bul)*mak için onun müteşâbih âyetlerinin ardına düşerler.

وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلاَّ اللّٰهُ م

Oysa onun te'vîlini (*uyardığı sonucun ne zaman gerçekleşeceğini)* Allah'tan başka kimse bilmez.

وَ الرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ

Derin bilgi sahipleri derler ki:

اٰمَنَّا بِهِ لا

"Ona inandık,

كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ج

hepsi Rabbimiz katındandır"

وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُولُوا الْأَلْبَابِ

Sağduyu sahiplerinden başkası düşünüp öğüt almaz.

(٨) رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا

8-"Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalblerimizi eğriltme;

وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ج

bize katından bir rahmet ver.

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

Kuşkusuz sen çok bağış yapansın."

(٩) رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لاَ رَيْبَ فِيهِ ط

9-"Rabbimiz, sen mutlaka insanları, aslâ şüphe olmayan bir günde toplayacaksın."

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ع

Allah sözünden dönmez.

(١٠) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

10-İnkâr edenler var ya,

لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ لَآ أَوْلاَدُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا ط

ne malları, ne de çocukları, onlara Allah'a karşı hiçbir yarar sağlamaz.

وَ اُولٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ

Onlar ateşin yakıtıdırlar;

(١١) كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

11-Firavun âilesinin ve onlardan öncekilerin durumu gibi.

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

Onlar da âyetlerimizi yalanladılar.

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ

Allah da onları günahlarıyla yakaladı.

وَ اللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Allah'ın cezâsı çetindir.

(١٢) قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

12-İnkâr edenlere söyle:

"Yenileceksiniz سَتُغْلَبُونَ

وَ تُحْشَرُونَ اِلٰى جَهَنَّمَ

ve cehenneme sürüleceksiniz.

وَ بِئْسَ الْمِهَادُ

Orası ne kötü bir yataktır!"

(١٣) قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِى فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا

13-Karşılaşan şu iki toplulukta sizin için bir ibret vardır:

فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

bir topluluk Allah yolunda çarpışıyordu

öteki de nankördü, وَ اُخْرٰى كَافِرَةٌ

يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْىَ الْعَيْنِ

onları, gözleriyle kendilerinin iki katı görüyorlardı.

وَ اللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğini yardımıyle destekler.

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُولِى الْاَبْصَارِ

Elbette *(bunda)* gözleri olanlar için bir ibret vardır.[1]

(١٤) زُيِّنَ لِلنَّاسِ

14-*(Şunlar)* insanlara süslü *(câzip)* gösterildi:

حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ

Kadınlara duyulan şehvet,

evlâtlar, وَ الْبَنِينَ

وَ الْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ

kantarlarca yığılmış altın ve gümüşler,

salma atlar, وَ الْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ

davarlar, وَ الْاَنْعَامِ

1.Bu âyette Allah için çarpışan îmanlı, ama sayıca az bir topluluğun, kendilerinin iki katı olan üstün düşman gücünü yendiği anlatılarak Müslümanlara moral verilmektedir.

وَ الْحَرْثِ ط

ve ekinler.

ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ج

Bunlar, sadece dünya hayatının geçimidir.

وَ اللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ

Asıl varılacak güzel yer, Allah'ın yanındadır.

(١٥) قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ ط

15-De ki: "Bunlardan daha iyisini size söyleyeyim mi?

لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ

Korunanlar için Rableri katında,

جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا وَ أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَ

رِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ ط

altlarından ırmaklar akan, içinde sürekli kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın rızâsı vardır."

وَ اللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ج

Allah, kulları görür:

(١٦) اَلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا اٰمَنَّا

16-"Rabbimiz, biz inandık diyenleri,

فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

bizim günahlarımızı bağışla *(diyenleri)*

وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ ج

ve bizi ateş azâbından koru!" *(diyenleri)*;

(١٧) اَلصَّابِرِينَ

17-Sabredenleri,

وَ الصَّادِقِينَ

doğru olanları,

وَ الْقَانِتِينَ

huzûrunda gönülden boyun büküp dîvan duranları,

وَ الْمُنْفِقِينَ

Allah için *(mal)* harcayanları

وَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ

ve seherlerde istiğfâr edenleri *(Allah'tan bağışlanmalarını dileyenleri Allah görmektedir).*

(١٨) شَهِدَ اللّٰهُ أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ لا

18-Allah, kendisinden başka tanrı olmadığına şâhiddir.

وَ الْمَلٰئِكَةُ وَ أُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ط

Melekler ve ilim sahipleri de adâletle şâhiddir ki,

لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur;

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ط

(O) azîzdir, hakîmdir.

(١٩) إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلَامُ قف

19-Allah katında dîn, İslâmdır.

وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ط

Kitap verilmiş olanlar, kendilerine ilim geldikten sonra sırf aralarındaki aşırılık yüzünden ayrılığa düştüler.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللّٰهِ

Kim Allah'ın âyetlerini inkâr ederse,

فَإِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

(bilsin ki) Allah, hesâbı çabuk görendir.

(٢٠) فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ

20-Seninle tartışmaya girişirlerse, de ki:

أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ

"Ben de özümü Allah'a teslim ettim,

وَمَنِ اتَّبَعَنِ ط

bana uyanlar da."

وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ

Kendilerine Kitap verilenlere ve ümmîlere de ki:

ءَأَسْلَمْتُمْ ط

"Siz *(de)* İslâm oldunuz mu?"

فَإِنْ أَسْلَمُوا

Eğer İslâm olurlarsa,

فَقَدِ اهْتَدَوْا ج

doğru yolu bulmuşlardır.

وَإِنْ تَوَلَّوْا

Yok eğer dönerlerse,

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ط

sana düşen, sadece duyurmaktır.

وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ع

Allah kulları*(nın yaptıklarını)* görmektedir.

(٢١) إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ

21-Allah'ın âyetlerini inkâr edenler,

وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ

haksız yere peygamberleri öldürenler,

وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ

insanlar arasında adâleti emredenleri öldürenler *(var ya),*

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

onlara, acı bir azâbı müjdele!

(٢٢) أُولٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ز

22-Onların yaptıkları, dünyada da, âhirette de boşa çıkmıştır

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

ve onların hiçbir yardımcıları da yoktur.

(٢٣) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

23-Baksana, Kitap'tan kendilerine bir pay verilmiş olanlar, aralarında hüküm versin diye Allah'ın Kitâbı'-na çağırılıyorlar da,

ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ

sonra onlardan bir topluluk yüz çevirerek dönüyorlar.

(٢٤) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ

24-Bu hareketleri, onların: "Bize ateş, sayılı birkaç günden başka dokunmayacak." demelerinden ileri gelmektedir.

وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Uydurdukları şeyler, onları dinlerinde yanıltmıştır.

(٢٥) فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

25-Peki, ya kendilerini, hiç şüphe olmayan bir gün için topladığımız ve herkesin kazandığı, kendisine tastamam verilip hiç kimseye haksızlık edilmediği zaman *(durumları)* nasıl *(olacak)*?

(٢٦) قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ

26-De ki: "Allahım! *(ey)* mülkün sahibi!

تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ

Sen dilediğine mülkü verirsin;

وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ

dilediğinden mülkü alırsın;

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ

dilediğini yükseltirsin,

وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ

dilediğini alçaltırsın.

بِيَدِكَ الْخَيْرُ

Hayır *(mal)*, senin elindedir.

إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Sen her şeye kâdirsin!"

(٢٧) تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

27-"Geceyi gündüze sokarsın, gündüzü geceye sokarsın;

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

ölüden diri çıkarırsın,

وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

diriden ölü çıkarırsın,

وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

dilediğini hesapsız rızıklandırırsın!"

(٢٨) لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

28-Mü'minler, inananları bırakıp, kâfirleri dost edinmesin.

Kim böyle yaparsa, وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ

فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فى شَىْءٍ

Allah ile bir dostluğu kalmaz.

إِلاَّ أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً ط

Ancak onlardan *(gelebilecek tehlikeden)* korunmanız başka *(şerlerinden korunmak için dost gözükebilirsiniz).*

وَ يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ ط

Allah sizi kendisin*(in emirlerine karşı gelmek)*den sakındırır.

وَ إِلَى اللّٰهِ الْمَصيرُ

(Sakın hükümlerine aykırı davranarak, düşmanlarını dost tutarak O'nun gazabına uğramayın. Çünkü) dönüş Allah'adır.

(٢٩) قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فى صُدُورِكُمْ

29-De ki: "Göğüslerinizde olanı gizleseniz de,

أَوْ تُبْدُوهُ açığa vursanız da,

يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ط Allah onu bilir;

وَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

göklerde ve yerde olanları da bilir.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَديرٌ

Allah her şeye kadirdir.

(٣٠) يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ج

30-O gün her nefis, yaptığı her hayrı hazır bulacaktır;

وَ مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوٓءٍ ج

işlediği her kötülüğü de. *(hazır bulacaktır)*

تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَ بَيْنَهُ أَمَدًا بَعيدًا ط

O kötülükle kendisi arasında uzak bir mesafe bulunmasını ister.

وَ يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ ط

Allah sizi kendisin*(in emirlerine karşı gelmek)*den sakındırıyor.

وَ اللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ع

Allah, kullarına şefkatlidir.

(٣١) قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ

31-De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız,

فَاتَّبِعُونى bana uyun ki,

يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ Allah da sizi sevsin

وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ط

ve günahlarınızı bağışlasın.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir."

(٣٢) قُلْ أَطيعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُولَ ج

32-De ki: "Allah'a ve Elçi'ye itaat edin!"

فَإِنْ تَوَلَّوْا Eğer dönerlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ الْكَافِرينَ

muhakkak ki Allah, kâfirleri sevmez.

(٣٣) إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى اٰدَمَ وَنُوحًا وَ
اٰلَ إِبْرٰهِيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۙ

33-Allah Âdem'i, Nûh'u, İbrahim âilesini ve İmrân âilesini seçip â-lemlere üstün kıldı.

(٣٤) ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ

34-*(Bunlar)* birbirinden türeyen ne-sil*(ler)*dir.

وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ

Allah işitendir, bilendir.

(٣٥) إِذْ قَالَتِ امْرَاَةُ عِمْرٰنَ

35-İmrân'ın karısı demişti ki:

رَبِّ إِنِّى نَذَرْتُ لَكَ مَا فِى بَطْنِى
مُحَرَّرًا

"Rabbim, karnımda olanı tam hür olarak sana adadım,

benden kabul buyur; فَتَقَبَّلْ مِنِّى ۚ

إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

şüphesiz sen işitensin, bilensin."

(٣٦) فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ

36-Onu doğurunca dedi ki:

رَبِّ إِنِّى وَضَعْتُهَا أُنْثٰى ۗ

"Rabbim, onu kız doğurdum,

وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ ۗ

Oysa Allah onun ne doğurduğunu daha iyi bilir.

وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثٰى ۚ

erkek, kız gibi değildir.

وَإِنِّى سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ

Ona Meryem adını verdim.

وَإِنِّى أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Onu ve soyunu kovulmuş Şeytan'ın şerrinden sana ısmarlıyorum."

(٣٧) فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ

37-Rabbi onu güzel bir şekilde ka-bul buyurdu,

وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۙ

onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi

وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۗ

ve Zekeriyyâ da onun bakımını üst-lendi.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ ۙ

Zekeriyyâ, onun yanına, mihraba her girdiğinde,

وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۚ

yanında bir rızık bulurdu.

قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنّٰى لَكِ هٰذَا ۗ

"Ey Meryem! Bu sana nereden *(gel-di)*?" derdi.

قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ

(O da) "Bu, Allah katından *(geldi)*" derdi.

إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"Allah, dilediğine hesapsız rızık verir."

(٣٨) هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ج

38-Orada Zekeriya, Rabbine duâ etmiş *(ve)*:

قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ج

"Rabbim, demişti, bana katından temiz bir nesil ver.

إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَٓاءِ

Sen duâyı işitensin!"

(٣٩) فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ هُوَ قَٓائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ لا

39-Zekeriya, mâbedde durmuş namaz kılarken, melekler ona şöyle ünlediler:

أَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَ سَيِّدًا وَ حَصُورًا وَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

"Allah sana, Allah'tan bir Kelime'yi[1] doğrulayıcı, efendi, nefsine hâkim ve iyilerden bir peygamber olacak Yahyâ'yı müjdeler"

1.Burada "Kelime" ile, Hz. Îsâ'ya işaret edilmektedir. Başka bir âyette de Hz. Îsâ'dan "Allah'ın Kelimesi" olarak söz edilir. Hz. Yahyâ, onun gerçek peygamber olduğunu tasdik etmiştir.

(٤٠) قَالَ رَبِّ أَنّٰى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَ قَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَ امْرَأَتِي عَاقِرٌ ط

40-Dedi ki: "Rabbim, bana ihtiyarlık gelip çatmış, karım da kısırken benim nasıl oğlum olur?"

قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ

(Allah): "Öyle *(ama)* Allah, dilediğini yapar." dedi.

(٤١) قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي اٰيَةً ط

41-"Rabbim, o halde bana *(oğlum olacağına dair)* bir alâmet ver!" dedi.

قَالَ اٰيَتُكَ

(Allah) buyurdu ki: "Senin alâmetin,

أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ط

üç gün insanlarla işâretten başka türlü konuşmamandır;

وَ اذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا

Rabbini çok an

وَ سَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَ الْإِبْكَارِ ع

ve akşam sabah *(O'nu)* tesbîh et!"

(٤٢) وَ إِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ

42-Melekler demişti ki:

يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَ طَهَّرَكِ

"Ey Meryem! Allah seni seçti, temizledi

وَ اصْطَفٰيكِ عَلٰى نِسَٓاءِ الْعَالَمِينَ

ve seni dünyaların kadınlarına üstün kıldı."

(٤٣) يَا مَرْيَمُ اقْنُتِى لِرَبِّكِ

43-"Ey Meryem, Rabbine dîvan dur,

وَ اسْجُدِى

secde et

وَ ارْكَعِى مَعَ الرَّاكِعِينَ

ve *(O'nun huzûrunda)* eğilenlerle beraber eğil!"

(٤٤) ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ط

44-*(Ey Muhammed!)* Bunlar sana vahyettiğimiz, görünmez âlemin haberlerindendir.

وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلاَمَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ص

Meryem'e hangisi kefil olacak diye *(kur'a)* oklarını atarlarken, sen onların yanında değildin;

وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ

birbirleriyle çekiştikleri zaman da sen yanlarında değildin.

(٤٥) إِذْ قَالَتِ الْمَلٰئِكَةُ

45-Melekler demişti ki:

يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ ق

"Ey Meryem, Allah seni, kendisinden bir kelime ile müjdeliyor:

اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Adı Meryem oğlu Îsâ Mesîh'dir;

وَجِيهًا فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ لا

dünyada da, âhirette de yüzde *(şerefli)* ve *(Allah'a)* yakın olanlardandır."

(٤٦) وَ يُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَ كَهْلاً وَ مِنَ الصَّالِحِينَ

46-"Beşikte ve yetişkinlikte insanlara konuşacak ve iyilerden olacaktır."

(٤٧) قَالَتْ رَبِّ أَنّٰى يَكُونُ لِى وَلَدٌ وَ لَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ ط

47-Dedi ki: "Rabbim, bana bir beşer dokunmamışken benim nasıl çocuğum olur?."

قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ط

"Allah, böylece dilediğini yaratır, dedi,

إِذَا قَضٰى أَمْرًا

bir şey*(in olmasını)* istedi mi,

فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

ona "Ol!" der,

فَيَكُونُ

o da oluverir."

(٤٨) وَ يُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ التَّوْرٰيةَ وَ الْإِنْجِيلَ ج

48-"Ona Kitâb'ı, Hikmeti, Tevrât'ı ve İncil'i öğretecek."

(٤٩) وَ رَسُولاً إِلَى بَنِى إِسْرَائِيلَ

49-"Onu İsrâiloğulları'na *(şöyle diyen)* bir elçi yapacak:

أَنِّى قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ لا

"Ben size Rabbinizden bir mucize getirdim:

أَنِّى أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ

ben çamurdan kuş şeklinde bir şey yaratır, ona üflerim,

فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللّٰهِ ج

Allah'ın izniyle hemen kuş oluverir;

وَ أُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَ الْأَبْرَصَ

körü ve alacalıyı iyileştiririm;

وَ أُحْيِى الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللّٰهِ

Allah'ın izniyle ölüleri diriltirim;

وَ أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَ مَا تَدَّخِرُونَ لا فِى بُيُوتِكُمْ ط

evlerinizde ne yiyip, ne biriktirdiğinizi size haber veririm.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ج

Eğer inanıcı iseniz, elbette bunda sizin için bir ibret vardır."

(٥٠) وَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَ لِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِى حُرِّمَ عَلَيْكُمْ

50-"*(Ben)*, Benden önce gelen Tevrât'ı doğrulayıcı olarak ve size haram kılınan bazı şeyleri size helâl yapayım diye gönderildim.

وَ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Size Rabbinizden bir mucize getirdim,

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ أَطِيعُونِ

Allah'tan korkun ve bana itaat edin!"

(٥١) إِنَّ اللّٰهَ رَبِّى وَ رَبُّكُمْ

51-"Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir;

فَاعْبُدُوهُ ط

O'na kulluk edin,

هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

doğru yol budur."

(٥٢) فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ

52-Îsâ onlardan inkârı sezince:

قَالَ مَنْ أَنْصَارِى إِلَى اللّٰهِ ط

"Allah yolunda kimler bana yardımcı olacak?" dedi.

قَالَ الْحَوَارِيُّونَ

Havârîler dediler ki:

نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ ج

"Biz, Allah*(yolun)*un yardımcılarıyız;

اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ج

Allah'a inandık,

وَ اشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

şahit ol, biz Müslümanlarız."

(٥٣) رَبَّنَا اٰمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ

53-"Rabbimiz, senin indirdiğine inandık,

Elçi'ye de uyduk; وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

bizi şâhitlerle beraber yaz!"

54-Tuzak kurdular, (٥٤) وَ مَكَرُوا

وَ مَكَرَ اللّٰهُ ط

Allah da onların tuzaklarına karşılık verdi. [1]

وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ع

Çünkü Allah, en iyi tuzak kurandır.[1]

(٥٥) إِذْ قَالَ اللّٰهُ

55-Allah demişti ki:

يَا عِيسٰى إِنِّى مُتَوَفِّيكَ

"Ey Îsâ, ben senin canını alacağım,

وَ رَافِعُكَ إِلَىَّ

seni bana yükselteceğim,

وَ مُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

seni inkâr edenlerden temizleyeceğim

وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ج

ve sana uyanları kıyâmet gününe kadar inkâr edenlerin üstünde tutacağım.

ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ

Sonra dönüşünüz bana olacaktır.

فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim."

(٥٦) فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

56-"İnkâr edenlere gelince;

فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ز

onlara dünyada da, âhirette de şiddetle azap edeceğim,

وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

onların yardımcıları da olmayacaktır."

(٥٧) وَ أَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

57-İnanıp iyi şeyler yapanlara da,

1.Lâfzan tam mânâ böyledir. Fakat Allah'a tuzak kurmak isnâd edilemez. O, kendisine hile yapanların hilelerini boşa çıkaran, onlara istediği takdirde zarar vermesini iyi bilendir. Kim O'na tuzak kurmak isterse, Allah onun tuzağını alt-üst eder, kurduğu tuzağı başına geçirir.

فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ط

(Allah) mükâfatlarını tam olarak verecektir.

وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Allah zâlimleri sevmez.

(٥٨) ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَ الذِّكْرِ الْحَكِيمِ

58-İşte bu sana okuduğumuz, o âyetlerden ve o hikmetli Zikir*(Kitap')*tandır.

(٥٩) إِنَّ مَثَلَ عِيسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ آدَمَ ط

59-Allah'a göre Îsâ'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir:

خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ

Onu, topraktan yarattı,

sonra ona "Ol!" dedi, ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ

artık olur, فَيَكُونُ

(٦٠) اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

60-*(Bu,)* Rabbinden gelen gerçektir.

فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Öyleyse kuşkulananlardan olma.

(٦١) فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ

61-Kim sana gelen ilimden sonra seninle tartışmaya kalkarsa,

فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ

De ki: "Gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım,

ثُمَّ نَبْتَهِلْ

sonra gönülden lânetle duâ edelim de,

فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

Allah'ın lânetini yalancıların üstüne atalım!"

(٦٢) إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ج

62-İşte *(Îsâ hakkındaki)* gerçek kıssa *(öykü)* budur.

وَ مَا مِنْ إِلٰهٍ إِلَّا اللّٰهُ ط

Allah'tan başka tanrı yoktur.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah, elbette azîz *(kesin gâlip)*, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦٣) فَإِنْ تَوَلَّوْا

63-Eğer dönerlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ع

muhakkak ki Allah, bozguncuları bilir.

(٦٤) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

64-De ki: "Ey Kitap Ehli!

تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ

Bizim ve sizin aranızda eşit olan bir kelimeye gelin:

أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللّٰهَ

Yalnız Allah'a tapalım;

وَ لاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا

O'na hiç bir şeyi ortak koşmayalım;

وَ لاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

birbirimizi Allah'tan başka tanrılar edinmeyelim."

Eğer yüz çevirirlerse; فَإِنْ تَوَلَّوْا

فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Şahit olun, biz Müslümanlarız!" deyin.

(٦٥) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

65-Ey Kitâb Ehli!

لِمَ تُحَاجُّونَ فِى إِبْرٰهِيمَ

Neden İbrâhim hakkında tartışıyorsunuz?

وَ مَا أُنْزِلَتِ التَّوْرٰيةُ وَ الْإِنْجِيلُ إِلاَّ مِنْ بَعْدِهِ ط

Oysa Tevrât da, İncil de ondan sonra indirilmiştir.

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

Düşünmüyor musunuz?

(٦٦) هَا أَنْتُمْ هٰؤُلاَءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ

66-Haydi siz, biraz bilginiz olan şey hakkında tartıştınız;

فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ ط

ama hiç bilginiz olmayan şey hakkında neden tartışıyorsunuz?

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ أَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

Allah bilir, siz bilmezsiniz.[1]

(٦٧) مَا كَانَ إِبْرٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَ لاَ نَصْرَانِيًّا

67-İbrahim ne Yahûdi, ne de Hıristiyandı;

وَ لٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا ط

dosdoğru bir Müslümandı.

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Müşriklerden de değildi.

(٦٨) إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرٰهِيمَ

68-Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı,

1.Yahûdîler, Hz. İbrâhim'i Yahûdî, Hıristiyanlar da onu Hıristiyan kabul ediyor ve bu yüzden tartışıyorlardı. Kur'ân, İbrâhim'in Yahûdî ve Hıristiyan değil, bir Müslüman olduğunu vurguluyor.

لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَ هٰذَا النَّبِىُّ وَ الَّذِينَ

اٰمَنُوا ط

ona uyanlar, bu peygamber ve Mü'minlerdir.

وَ اللّٰهُ وَلِىُّ الْمُؤْمِنِينَ

Allah da Mü'minlerin dostudur.

(٦٩) وَدَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ

لَوْ يُضِلُّونَكُمْ ط

69-Kitâb ehlinden bir grup istedi ki sizi saptırsınlar.

وَ مَا يُضِلُّونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ

Oysa sadece kendilerini saptırıyorlar;

وَ مَا يَشْعُرُونَ

fakat farkında değiller.

(٧٠) يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ

70-Ey Kitâb Ehli!

لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَ اَنْتُمْ

تَشْهَدُونَ

(gerçeği) gördüğünüz halde, niçin Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorsunuz?

(٧١) يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ

الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ

71-Ey Kitâb Ehli! Niçin hakkı bâtıla karıştırıyorsunuz da,

وَ تَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ع

bile bile gerçeği gizliyorsunuz?

(٧٢) وَ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ

الْكِتَابِ

72-Kitâb ehlinden bir grup dedi ki:

اٰمِنُوا بِالَّذِىٓ اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا

وَجْهَ النَّهَارِ

"İnananlara indirilmiş olana, günün önünde inanın,

sonunda inkâr edin; وَ اكْفُرُوٓا اٰخِرَهُ

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ج

belki *(size bakarak onlar da)* dönerler;"[1]

(٧٣) وَ لَا تُؤْمِنُوٓا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ

دِينَكُمْ ط

73-"Sizin dininize uyandan başkasına güvenmeyin!" *(dediler.)*

1.Hayber Yahûdîlerinden 12 kişilik bir Haham topluluğu, Müslümanları şaşırtmak için şöyle bir hile düşündüler: Günün başında İslâma girecekler, fakat akşama doğru: "Biz Kitabımıza baktık, Muhammed'in sıfatını onda bulamadık" diyerek İslâmdan çıkacaklar; böylece kuşkuya düşürecekleri Müslümanların da dinden dönmelerine kapı açmış olacaklardı. İşte âyet, onların bu *davranışına işaret etmektedir.*

قُلْ إِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ ۙ

De ki: "Hidâyet Allah'ın hidâyetidir.

أَنْ يُؤْتٰى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۗ

Birine, size verilenin benzerinin verilmesinden veya Rabbinizin huzûrunda aleyhinize deliller getirecek-lerinden ötürü mü *(böyle söylüyorsunuz)*?[1]

قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ ۚ

De ki: "Lütuf Allah'ın elindedir,

يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ

onu dilediğine verir,

وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۚ

Allah*(ın lütfu)* geniştir, *(O, her şeyi)* bilendir.

(٧٤) يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ

74-Rahmetini dilediğine has kılar.

وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah, büyük lütuf ve ikram sahibidir.

(٧٥) وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ

75-Kitap Ehli'nden öylesi vardır ki,

إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ

ona yüklerle emânet bıraksan,

يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ ۚ

onu sana öder.

وَمِنْهُمْ مَنْ

Onlardan öylesi de vardır ki,

إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ

ona bir dinar versen,

لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ۗ

devamlı olarak başına dikilmeden onu sana ödemez.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ ۚ

Onlar "Ümmîlere karşı bize bir sorumluluk yoktur." dedikleri için böyle yapıyorlar

وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

ve Allah'a karşı bile bile yalan söylüyorlar.

(٧٦) بَلٰى مَنْ أَوْفٰى بِعَهْدِهِ وَاتَّقٰى

76-Hayır, kim sözünü yerine getirir ve *(günahtan)* korunursa,

---

1.Bu mânâ daha güçlü olmakla beraber şu mânâ da muhtemeldir: "Size verilenin benzeri bir başkasına da verileceğine dair inancınızı veya Rabbinizin katında aleyhinizde delil getirecekleri şeyleri açıklamayın." أَنْ يُؤْتٰى da أَنْ i nâfiye kabul edenler de vardır. O takdirde de mânâ şöyle olur: Dîninize tâbi olandan başkasına uymayın ve onlara size verilene benzer bir şeyin hiç kimseye verilmeyeceğini söyleyin.

فَإِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

şüphesiz Allah da korunanları sever.

(٧٧) إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَ أَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلاً

77-Fakat Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir paraya satanlar var ya,

أُولٰئِكَ لاَ خَلاَقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ

işte onların âhirette bir payı yoktur;

وَ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَ لاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Allah kıyâmet günü onlara konuşmayacak, onlara bakmayacaktır

وَ لاَ يُزَكِّيهِمْ

ve onları yüceltmeyecektir.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(٧٨) وَ إِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا

78-Onlardan bir grup var ki,

يَلْوُنَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ

siz Kitâb'dan sanasınız diye dillerini Kitap'la eğip büker*(sözlerini, Kitâb'ın sözü imiş gibi göstermek için kelimeleri dillerinde bükerek okur, onları, Kitâb'ın sözlerine benzetmeğe çalışır)*lar.

وَ مَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ

halbuki o *(okudukları şey)* Kitap'tan değildir.

وَ يَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

ve: "O, Allah katındandır." derler.

وَ مَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

Oysa o, Allah katından değildir.

وَ يَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

Bile bile Allah'a karşı yalan söylerler.

(٧٩) مَا كَانَ لِبَشَرٍ

79-Hiçbir insana yakışmaz ki,

أَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ

Allah ona Kitap, hüküm *(hikmet)* ve peygamberlik versin de,

ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِى مِنْ دُونِ اللّٰهِ

sonra *(o kalksın)* insanlara: "Allah'ı bırakıp bana kullar olun", desin;

وَ لٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

fakat: "Öğrettiğiniz Kitap ve okuduğunuz şeyler gereğince Rabb'e hâlis kullar olun!" der.

(٨٠) وَ لاَ يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَ النَّبِيّٖنَ أَرْبَابًا ؕ

80-Ve size: "Melekleri ve peygamberleri tanrılar edinin!" diye de emretmez.

أَ يَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۟ع

Siz Müslüman olduktan sonra, size inkârı emreder mi?

(٨١) وَ إِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيّٖنَ

81-Allah, peygamberlerden şöyle söz almıştı:

لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَ حِكْمَةٍ

"Bakın, size Kitap ve hikmet verdim;

ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ

Şimdi yanınızda bulunan*(Kitâb')*ı doğrulayıcı bir peygamber geldiğinde,

لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ

ona mutlaka inanacaksınız

وَ لَتَنْصُرُنَّهُ ؕ

ve ona mutlaka yardım edeceksiniz!

قَالَ ءَ أَقْرَرْتُمْ

Demişti ki: Bunu kabul ettiniz mi?

وَ أَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ إِصْرِى ؕ

Ve bu hususta ağır ahdimi üzerinize aldınız mı?"

قَالُوا أَقْرَرْنَا ؕ "Kabul ettik!" dediler.

قَالَ فَاشْهَدُوا

Dedi ki: "O halde tanık olun,

وَ أَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

ben de sizinle beraber tanık olanlardanım."

(٨٢) فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ

82-Artık kim bundan sonra dönerse,

فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

işte onlar fâsıklardır.

(٨٣) أَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ

83-Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar?

وَ لَهُٓ أَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا

Oysa göklerde ve yerde olanların hepsi, ister istemez, O'na teslim olmuştur

وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

ve O'na döndürüleceklerdir.

(٨٤) قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ مَآ أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَ مَآ أُنْزِلَ عَلٰٓى إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْمٰعِيلَ وَ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ مَآ أُوتِىَ مُوسٰى وَ عِيسٰى وَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ

84-De ki: "Allah'a, bize indirilene, İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Ya'-kûb'a ve sıbtlara *(Ya'kûb oğullarından türeyen kabîlelere)* indirilene; Mûsâ'ya, Îsâ'ya ve peygamberlere Rableri tarafından verilene inandık;

لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ز

onlar arasında bir ayrım yapmayız,

وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

biz O'na teslim olanlarız."

(٨٥) وَ مَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلاَمِ دِينًا

85-Kim İslâm'dan başka bir din ararsa,

فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ج

bilsin ki, *(o din)* ondan kabul edilmeyecektir

وَ هُوَ فِى الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

ve o, âhirette kaybedenlerden olacaktır.

(٨٦) كَيْفَ يَهْدِى اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ شَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَ جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ط

86-Îmân ettikten, Rasûl'ün hak olduğunu gördükten ve kendilerine açık deliller geldikten sonra, inkâr eden bir topluma Allah nasıl yol gösterir?

وَ اللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah, zâlim toplumu doğru yola iletmez.

(٨٧) أُولٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ

87-İşte onların cezası:

أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَ الْمَلٰئِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ لا

Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onların üzerine olmasıdır.

(٨٨) خَالِدِينَ فِيهَا ج

88-O*(lânet)*in içinde ebedî kalacaklardır.

لاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ

Onlardan azap hafifletilmeyecek

وَ لاَ هُمْ يُنْظَرُونَ لا

ve onlara aslâ fırsat verilmeyecektir.

(٨٩) إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَ أَصْلَحُوا

89-Ancak ondan sonra, tevbe edip uslananlar başka.

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٩٠) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ

90-Onlar ki, inandıktan sonra inkâr ettiler,

sonra inkârları arttı; ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا

لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ج

işte, onların tevbeleri aslâ kabul edilmeyecektir.

وَ اُولٰۤئِكَ هُمُ الضَّۤالُّونَ

Onlar sapıkların tâ kendileridir.

(٩١) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَاتُوا وَ هُمْ كُفَّارٌ

91-İnkâr edip kâfir olarak ölenler,

فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَ لَوِ افْتَدٰى بِهِ ط

dünya dolusu altın fidye vermiş olsa dahi hiçbirinden kabul edilmeyecektir.

أُولٰۤئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ع

ve onların hiçbir yardımcıları yoktur!

(٩٢) لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ط

92-Sevdiğiniz şeylerden *(Allah için)* harcamadıkça aslâ iyiliğe eremezsiniz.

Ne harcarsanız وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ

Allah onu bilir. فَإِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ

(٩٣) كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِى إِسْرَۤائِيلَ

93-İsrâiloğulları'na bütün yiyecekler helâldi;

إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَۤائِيلُ عَلٰى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰيةُ ط

ancak, Tevrât indirilmeden önce, İsrâil'in[1] kendisine haram kıldığı şeyler hariç.

قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرٰيةِ فَاتْلُوهَۤا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki: "Doğru iseniz, Tevrât'ı getirip okuyun."

(٩٤) فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ

94-Artık bundan sonra da kim Allah'a yalan uydurursa,

فَأُولٰۤئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte onlar zâlimlerdir.

(٩٥) قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ

95-De ki: "Allah doğru söyledi,

فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ط

Öyle ise dosdoğru, Allah'ı birleyici olarak İbrâhim dînine uyun.

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

O, ortak koşanlardan değildi."

(٩٦) إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِى بِبَكَّةَ

1.İsrâil: Hz. Ya'kûb'un ünvânıdır.

96-Doğrusu insanlara *(mâbed olarak)* ilk kurulan ev, Mekke'de olandır.[1]

مُبَارَكًا وَ هُدًى لِلْعَالَمِينَ ج

Âlemlere uğur, bereket ve hidayet kaynağı olarak kurulmuştur.

(٩٧) فِيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرٰهِيمَ ج

97-Onda açık açık deliller, İbrâhim'in Makâmı vardır.

وَ مَنْ دَخَلَهُ

Ona giren,

كَانَ اٰمِنًا ط

güvene erer.

وَ لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ط

Yoluna gücü yeten herkesin, o Ev'e gi*(dip haccet)*mesi, insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır.

وَ مَنْ كَفَرَ

Kim nankörlük ederse,

فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

şüphesiz Allah, bütün âlemlerden zengindir.

(٩٨) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

98-De ki: "Ey Kitap Ehli!

لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ق

Neden Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorsunuz?"

وَ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınıza şahittir.

1.Kâbe-i Muazzama.

(٩٩) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

99-De ki: "Ey Kitap Ehli!

لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَ أَنْتُمْ شُهَدَاءُ ط

gerçeğe tanık olduğunuz halde, niçin Allah'ın yolunu eğri göstermeğe yeltenerek, inanmak isteyenleri Allah yolundan çevirmeğe çalışıyorsunuz?

وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir."

(١٠٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

100-Ey inananlar!

إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

Kitap verilenlerden herhangi bir gruba uyarsanız,

يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

îmânınızdan sonra, *(onlar)* sizi döndürüp kâfir yaparlar.

(١٠١) وَ كَيْفَ تَكْفُرُونَ وَ أَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيَاتُ اللّٰهِ وَ فِيكُمْ رَسُولُهُ ط

101-Size Allah'ın âyetleri okunmakta ve O'nun Elçisi de aranızda iken nasıl inkâr edersiniz?

وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ

Kim Allah'a sarılırsa,

فَقَدْ هُدِىَ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ع

muhakkak ki o, doğru yola iletilmiştir.

(١٠٢) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

102-Ey inananlar!

اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ

Allah'tan, O'na yaraşır biçimde korkun

وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

ve ancak Müslümanlar olarak ölün.

(١٠٣) وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا

103-Ve topluca Allah'ın ipine yapışın

وَلَا تَفَرَّقُوا ص

ve ayrılmayın;

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın:

إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَٓاءً

Hani siz birbirinize düşman idiniz;

فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ

(Allah) kalplerinizi uzlaştırdı.

فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ج

O'nun nimetiyle kardeşler haline geldiniz.

وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ

Siz ateşten bir çukurun kenarında bulunuyordunuz,

فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ط

(Allah) sizi ondan kurtardı.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ

Allah size âyetlerini böyle açıklıyor ki,

لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

yola gelesiniz.

(١٠٤) وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ط

104-İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk olsun;

وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

işte onlar kurtuluşa erenlerdir.[1]

(١٠٥) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ط

105-Kendilerine açık deliller geldikten sonra bölünüp ihtilâf edenler gibi olmayın.

1.Bu âyet, bir İslâm irşâd örgütünün kurulmasını gerekli kılmaktadır. Çünkü Hakk'a dâvet için bir grubun görevlendirilip yetiştirilmesini emretmektedir.

وَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

İşte onlar *(evet)* onlar için büyük bir azap vardır.

(١٠٦) يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ

106-O gün bazı yüzler ağarır,

bazı yüzler kararır. وَ تَسْوَدُّ وُجُوهٌ

فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ

Yüzleri kararanlara *(şöyle denilir)*:

أَ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

"İnanmanızdan sonra inkâr ettiniz ha!

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Öyle ise inkâr etmenize karşılık azâbı tadın!"

(١٠٧) وَ أَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِى رَحْمَةِ اللّٰهِ

107-Yüzleri ağaranlar ise Allah'ın rahmeti içindedirler,

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

orada sürekli kalacaklardır.

(١٠٨) تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ

108-İşte şunlar Allah'ın âyetleridir.

نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

Onları sana gerçek ile okuyoruz.

وَ مَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ

Allah, âlemlere zulmetmek istemez.

(١٠٩) وَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

109-Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Bütün işler Allah'a döndürülür.

(١١٠) كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

110-Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmet oldunuz.

İyiliği emreder, تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

وَ تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten men edersiniz

وَ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ

ve Allah'a inanırsınız.

وَ لَوْ اٰمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ

Eğer Kitap Ehli inanmış olsaydı,

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

elbette kendileri için iyi olurdu.

مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ

Onlardan inananlar da var.

وَ أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

Ama çokları yoldan çıkmışlardır.

(١١١) لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى

111-Size eziyetten başka bir zarar veremezler.

وَ إِنْ يُقَاتِلُوكُمْ

Sizinle savaşsalar bile,

يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ قف

size arkalarını dönüp kaçarlar,

ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ

sonra onlara yardım da edilmez.

(١١٢) ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوا

112-Nerede olsalar, onlara alçaklık *(damgası)* vurulmuştur *(ezilmeğe mahkûmdurlar)*.

إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللّٰهِ وَ حَبْلٍ مِنَ النَّاسِ

Meğer ki Allah'ın ahdine ve *(inanan)* insanların ahdine sığınmış olsunlar.

وَ بَاؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ

Allah'ın gazabına uğradılar

وَ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ط

ve üzerlerine miskinlik damgası vuruldu *(yoksulluk içinde ezildiler)*.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ قف

Böyle oldu, çünkü onlar Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı

وَ يَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ط

ve haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı.

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَ كَانُوا يَعْتَدُونَ

(Ve) çünkü isyân etmişlerdi, haddi aşıyorlardı.

(١١٣) لَيْسُوا سَوَاءً ط

113-Ama hepsi bir değildir.

مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ اٰيَاتِ اللّٰهِ اٰنَاءَ الَّيْلِ وَ هُمْ يَسْجُدُونَ قف

Kitâb ehli içinde, gece saatlerinde kalkıp Allah'ın âyetlerini okuyarak secdeye kapanan bir topluluk da vardır.

(١١٤) يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

114-Onlar, Allah'a ve âhiret gününe inanırlar,

iyiliği emreder, وَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten men ederler;

وَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ط

hayır işlerine koşarlar.

وَ أُولٰٓئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

İşte onlar iyilerdendir.

(١١٥) وَ مَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ

115-Yapacakları hiçbir iyilik,

inkâr edilmeyecektir. فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ط

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

Şüphesiz Allah, *(günahlardan)* korunanları bilmektedir.

(١١٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

116-Nankörlere gelince,

لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ لَآ أَوْلَادُهُمْ
مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ

ne malları, ne de evlâtları onlara, Allah'a karşı hiç bir yarar sağlamayacaktır.

وَ أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِۚ

Onlar ateş halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

onlar orada sürekli kalacaklardır.

(١١٧) مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِى هٰذِهِ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

117-Onların bu dünya hayatında harcadıkları malların durumu,

كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ
قَوْمٍ ظَلَمُوٓا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُۜ

nefislerine zulmeden bir topluluğun ekinine vurup onu mahveden dondurucu bir rüzgâr*(ın tahribâtın)*a benzer.

وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ

Allah onlara zulmetmedi;

وَ لٰكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat onlar, kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(١١٨) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

118-Ey inananlar!

لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ

kendinizden başkasını kendinize dost edinmeyin;

لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًاۜ

onlar sizi bozmaktan geri durmazlar.

وَدُّوا مَا عَنِتُّمْۚ

Size sıkıntı verecek şeyleri isterler.

قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَٓاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ

Onların ağızlarından öfke taşmaktadır.

وَ مَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُۜ

Göğüslerinin gizlediği *(kin)* ise daha büyüktür.

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Düşünürseniz, size âyetleri açıkladık.

(١١٩) هَٓا أَنْتُمْ أُولَٓاءِ

119-İşte, siz öyle kimselersiniz ki,

onları seversiniz, تُحِبُّونَهُمْ

وَ لَا يُحِبُّونَكُمْ

halbuki onlar sizi sevmezler.

وَ تُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِۚ

Kitâb'ın hepsine inanırsınız.

وَ إِذَا لَقُوكُمْ

Onlar sizinle karşılaştıkları zaman,

"İnandık" derler. قَالُوٓا اٰمَنَّاۗ

وَ إِذَا خَلَوْا

Ama kendi başlarına kaldıklarında,

عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ط

size karşı öfkeden parmak uçlarını ısırırlar.

قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ط

De ki: "Öfkenizden ölün!

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Şüphesiz Allah, göğüslerin özünü bilir."

(١٢٠) اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ

120-Size bir iyilik dokunsa,

تَسُؤْهُمْ ز

(bu,) onları tasalandırır;

وَ اِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ

size bir kötülük dokunsa,

يَفْرَحُوا بِهَا ط

ona sevinirler.

وَ اِنْ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا

Eğer sabreder, korunursanız,

لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ط

onların tuzağı size hiçbir zarar vermez.

اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ع

Şüphesiz Allah, onların yaptıklarını kuşatmıştır.[1]

(١٢١) وَ اِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ

121-Hani sen, erkenden ailenden ayrılmıştın,

1.Onlar ne yapsalar, Allah onu bilir ve kurdukları tuzakları sizden uzak tutar.

تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ط

(Uhud'da) Mü'minleri savaş üslerine yerleştiriyordun.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ لا

Allah da işitendi, bilendi.

(١٢٢) اِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا لا

122-Sizden iki takım, korkup bozulmaya yüz tutmuştu.

وَ اللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ط

Halbuki Allah, kendilerinin dostu idi.

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

İnananlar, Allah'a dayansınlar.

(١٢٣) وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَ اَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ج

123-*(Allah Mü'minlere yardım eder.)* Nitekim Allah, zayıf durumda bulunduğunuz Bedir'de de size yardım etmişti.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ

O halde Allah'tan korkun ki,

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

şükredesiniz.

(١٢٤) اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِينَ ط

124-O zaman sen Mü'minlere: "Rabbinizin, size, indirilmiş üç bin melek ile yardım etmesi, size yetmez mi?" diyordun.

(١٢٥) بَلٰى إِنْ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا

125-Evet, sabreder, korunursanız;

وَ يَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا

onlar hemen şu dakikada üzerinize gelseler,

يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلٰئِكَةِ مُسَوِّمِينَ

Rabbiniz size nişanlı beş bin melekle yardım eder.

(١٢٦) وَ مَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَ لِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ط

126-Allah bu*(yardım va'di)*ni sırf size müjde olsun ve kalbleriniz bununla güven bulsun diye yaptı.

وَ مَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لا

Yardım, yalnız, daima galip, hüküm ve hikmet sahibi Allah katındandır.

(١٢٧) لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

127-İnkâr edenlerden bir kısmını kessin ve perişan etsin diye,

أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ

ya da umutsuz olarak dönüp gitsinler *(diye size yardım eder)*.

(١٢٨) لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ

128-O konuda senin yapacağın bir şey yoktur.

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ

Allah, ya tevbelerini kabul edip onları affeder,

أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ

ya da zulmettikleri için onlara azâb eder.

(١٢٩) وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ ط

129-Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ

(O,) dilediğini bağışlar,

وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğine azap eder;

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ع

Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(١٣٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰوا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ص

130-Ey inananlar! kat kat ribâ[1] yemeyin,

Allah'tan korkun, وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ج

ki kurtuluşa eresiniz.

1.Ribâ: tefe, gerçek fâiz.

(١٣١) وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِى أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ج

131-Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının!

(١٣٢) وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُولَ

132-Allah'a ve Elçi'ye itaat edin

لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ج

ki, size merhamet edilsin.

(١٣٣) وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

133-Rabbinizden bir bağışlanmaya koşun

وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَ الْأَرْضُ لا

أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ لا

ve genişliği göklerle yer arası kadar olan, korunanlar için hazırlanmış cennete *(koşun)*!

(١٣٤) اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِى السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ

134-O*(koruna)*nlar bollukta ve darlıkta Allah için harcarlar,

وَ الْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ

öfke*(lerin)*i yutkunurlar,

وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ط

insanları affederler.

وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ج

Allah da güzel davrananları sever.

(١٣٥) وَ الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

135-Ve onlar bir kötülük yaptıkları, ya da nefislerine zulmettikleri zaman,

ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ صلى

Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler;

وَ مَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ اللّٰهُ صلى

günahları da Allah'tan başka kim bağışlayabilir?

وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

Ve onlar, bile bile hatâlarında ısrar etmezler.

(١٣٦) أُولٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ

136-İşte onların mükâfatı,

مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ

Rableri tarafından bağışlanma

وَ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط

ve altlarından ırmaklar akan, içinde sürekli kalacakları cennetlerdir.

وَ نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ط

Çalışanların ücreti ne güzeldir!

(١٣٧) قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ

137-Sizden önce de yasalar uygulanmıştır.

فَسِيرُوا فِى الْأَرْضِ

Yeryüzünde dolaşın da,

فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

yalanlayıcıların sonunun nasıl olduğunu görün.

(١٣٨) هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ

138-Bu, insanlara bir açıklamadır,

وَ هُدًى وَ مَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

korunanlara da yol gösterme ve öğüttür.

(١٣٩) وَ لَا تَهِنُوا

139-Gevşemeyin,

وَ لَا تَحْزَنُوا

üzülmeyin,

وَ أَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

eğer inanıyorsanız, mutlaka siz üstün geleceksiniz.

(١٤٠) إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ

140-Eğer size bir yara dokunduysa,

فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ

o topluluğa da benzeri bir yara dokunmuştu.

وَ تِلْكَ الْأَيَّامُ

O günler,

نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

onları biz insanlar arasında çevirip dururuz *(kâh bir kavme, kâh ötekine galibiyet veririz; bazen bir topluma iyi veya kötü günler gösteririz, bazan ötekine).*

وَ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ

Allah inananları ortaya çıkarmak, sizden şehitler edinmek için *(zamanı kâh lehinize, kâh aleyhinize çevirmektedir).*

وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Allah, zâlimleri sevmez.

(١٤١) وَ لِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا

وَ يَمْحَقَ الْكَافِرِينَ

141-Ve inananları iyice özleştirmek, kâfirleri de mahvetmek için *(günleri insanlar arasında böyle çevirmektedir).*

(١٤٢) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ

وَ لَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

وَ يَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

142-Yoksa siz, Allah, içinizden cihâd edenleri *(sınayıp)* bilmeden, sabredenleri *(sınayıp)* bilmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

(١٤٣) وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ ص

143-Andolsun ki, siz ölümle karşılaşmadan önce onu arzuluyordunuz.

فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ع

İşte onu gördünüz, ama bakıp duruyorsunuz.

(١٤٤) وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ ج

144-Muhammed, sadece bir elçidir.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ط

Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir.

Şimdi o ölürse, أَفَئِنْ مَاتَ

veya öldürülürse, أَوْ قُتِلَ

انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ ط

siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz?

وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ

Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse,

فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْئًا ط

Allah'a hiçbir ziyan veremez.

وَسَيَجْزِى اللّٰهُ الشَّاكِرِينَ

Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır.

(١٤٥) وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّٰهِ

145-Allah'ın izni olmadan hiçbir kişi ölmez.

كِتَابًا مُؤَجَّلاً ط

(Ölüm) Belirli bir süreye göre yazılmıştır.

وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا

Kim dünya sevabını *(menfaatini)* isterse,

kendisine ondan veririz; نُؤْتِهِ مِنْهَا ج

وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ

kim âhiret sevabını isterse,

kendisine ondan veririz, نُؤْتِهِ مِنْهَا ط

وَسَنَجْزِى الشَّاكِرِينَ

şükredenleri mükâfatlandıracağız.

(١٤٦) وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ لا مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ ج

146-Nice peygamber var ki, kendileriyle beraber birçok erenler çarpıştılar;

فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda başlarına gelenlerden yılmadılar,

zayıflık göstermediler, وَمَا ضَعُفُوا

boyun eğmediler. وَمَا اسْتَكَانُوا ط

وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ

Allah sabredenleri sever.

(١٤٧) وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلاَّ أَنْ قَالُوا

147-Sadece şöyle diyorlardı:

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ إِسْرَافَنَا فِى أَمْرِنَا

"Rabbimiz, bizim günahlarımızı ve işimizde taşkınlığımızı bağışla,

وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا

ayaklarımızı *(yolunda)* sağlam tut,

وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

kâfir topluma karşı bize yardım eyle!"

(١٤٨) فَآتَيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ حُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ط

148-Allah da onlara hem dünya karşılığını, hem âhiret karşılığının en güzelini verdi.

وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Çünkü Allah, güzel davrananları sever.

(١٤٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

149-Ey inananlar!

إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا

eğer inkâr edenlere itaat ederseniz,

يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ

sizi arkanıza *(küfre)* çevirirler,

فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ

o zaman büsbütün kaybedersiniz.

(١٥٠) بَلِ اللّٰهُ مَوْلَيكُمْ ج

150-Hayır, Mevlânız Allah'a *(itâat edin)*,

وَ هُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

yardımcıların en iyisi O'dur.

(١٥١) سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ط

151-Allah'ın, kendilerine hiçbir güç *(vermediği, haklarında hiçbir delil)* indirmediği şeyleri, Allah'a ortak koştuklarından dolayı inkâr edenlerin kalplerine korku salacağız;

وَ مَأْوَيهُمُ النَّارُ ط

gidecekleri yer de ateştir!

وَ بِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ

Zâlimlerin varacağı yer, ne kötüdür!

(١٥٢) وَ لَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ

152-Kendi izniyle onları öldürdüğünüz sürece Allah, size *(yardım)* va'dini doğruladı:

حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَ تَنَازَعْتُمْ فِى الْأَمْرِ وَ عَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَيكُمْ مَا تُحِبُّونَ ط

Nihayet siz korktunuz, Allah size sevdiğiniz*(galibiyet)*i gösterdikten sonra *(verilen)* emir hakkında *(birbirinizle)* çekişip isyan ettiniz:

مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا

Kiminiz dünyayı istiyordu,

وَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ ۚ

kiminiz âhireti istiyordu.

ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ

Sonra Allah sizi denemek için onlardan geri çevirdi *(yenilgiye uğrattı).*

وَ لَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۗ

(Buna rağmen) sizi bağışladı.

وَ اللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Allah Mü'minlere karşı çok lütufkârdır.

(١٥٣) إِذْ تُصْعِدُونَ وَ لَا تَلْوُونَ عَلٰى أَحَدٍ وَ الرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرٰيكُمْ

153-Elçi, arkanızdan sizi çağırırken siz, boyuna uzaklaşıyor, hiç kimseye dönüp bakmıyordunuz.

فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ

Bundan dolayı *(Allah)*, size gam üstüne gam verdi

لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَ لَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ

ki, ne elinizden gidene, ne de başınıza gelene üzülmeyesiniz.

وَ اللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Allah, yaptıklarınızı duymaktadır.[1]

(١٥٤) ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَائِفَةً مِنْكُمْ ۙ

154-Sonra o üzüntünün ardından *(Allah)* size bir güven, bir kısmınızı bürüyen bir uyku indirdi;

1.Bu âyetler, Uhud Savaşındaki olayları hatırlatmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.v.), başlangıçta bir birliği, düşmanın arkadan sızabileceği bir geçide yerleştirdi. Müslümanlar galip de gelseler, mağlup da olsalar, buradan aslâ ayrılmamalarını emretti. Fakat geçidi tutanlar, ilk anda Müslümanların galib gelmekte olduklarını görünce savaş ganimeti toplamak amacıyla bulundukları yeri bırakıp savaş alanına daldılar. Yalnız komutanları, on kişi ile birlikte orada kaldı. Bu durumu fırsat bilen düşman, oradan sızarak geçitte bulunanları öldürüp Müslümanları arkadan çevirdi. İki kuvvet arasında kalan Müslümanlar, dağılmaya yüz tuttular. Bu savaşta yaralanmış olan Hz. Peygamber, onları kendi çevresinde toplanmaya çağırıyordu. Sonunda Müslümanlar toparlanıp kesin bir bozgundan kurtuldular, ama savaşı kaybettiler. Eğer geçide yerleştirilmiş olan okçular, Allah Elçisi'nin sözünü dinleyip yerlerinden ayrılmasalardı, Müslümanlar bu duruma düşmeyeceklerdi. Bununla beraber bu sonuç da onlara ders oldu. Artık bir daha Allah Elçisi'nin buyruğuna aykırı hareket etmediler.

وَ طَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ

bir kısmınız da kendi canlarının kaygısına düşmüştü.

يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ط

Allah'a karşı Câhiliye zannı gibi haksız bir zanda bulunuyorlar:

يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ط

"Bu işten bize bir şey var mı?" diyorlardı.

قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ ط

De ki: "Bütün iş, Allah'a aittir."

يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ ط

Onlar sana açıklayamadıklarını içlerinde gizliyorlar.

يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ

Diyorlar ki: "Bu işten bize bir fayda olsaydı,

مَا قُتِلْنَا هٰهُنَا ط

burada öldürülmezdik."

قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ

De ki: "Evlerinizde dahi olsaydınız,

لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ ج

yine üzerine öldürülme*(si)* yazılmış olanlar, mutlaka *(vurulup)* yatacakları yeri boylardı.

وَ لِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَ لِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ط

Allah göğüslerinizdekini denemek, kalplerinizdekini açığa çıkarmak için *(bunları başınıza getirdi)*."

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Allah göğüslerin özünü bilir.

(١٥٥) إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ لا

155-İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirip gidenleri,

إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ج

yaptıkları bazı işlerden dolayı Şeytan, *(yoldan)* kaydırmak istemişti.

وَ لَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ط

Ama yine de Allah, onları affetti.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ع

Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, halîmdir.

(١٥٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

156-Ey inananlar!

لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَ مَا قُتِلُوا ج

Siz inkâr edenler ve yeryüzünde sefere, ya da savaşa çıkan gazi kardeşleri için: "Eğer bizim yanımızda olsalardı ölmezlerdi ve vurulmazlardı" diyenler gibi olmayın.

لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ ط

Allah, onların bu düşünce ve sözlerini, kalplerinde dert yapar.

وَ اللّٰهُ يُحْيِى وَ يُمِيتُ ط

Yaşatan da, öldüren de Allah'tır.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah, yaptıklarınızı görmektedir.

(١٥٧) وَ لَئِنْ قُتِلْتُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ أَوْ مُتُّمْ

157-Eğer Allah yolunda öldürülür, ya da ölürseniz,

لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَ رَحْمَةٌ

Allah'ın bağışlaması ve rahmeti,

خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

onların topladıkları*(dünya malı)*ndan daha hayırlıdır.

(١٥٨) وَ لَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ

158-Ölür veya öldürülürseniz,

لَإِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ

elbette Allah'a götürüleceksiniz!

(١٥٩) فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ

159-Allah'ın rahmeti sebebiyledir ki,

لِنْتَ لَهُمْ ج

sen onlara yumuşak davrandın.

وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ

Eğer kaba, katı yürekli olsaydın,

لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ص

çevrenden dağılır, giderlerdi.

فَاعْفُ عَنْهُمْ

Öyleyse onlar*(ın kusurların)*dan geç,

وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ

onlar için mağfiret dile.

وَ شَاوِرْهُمْ فِى الْأَمْرِ ج

İşini onlara danış,

فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ط

karar verince de Allah'a dayan;

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

çünkü Allah kendine dayanıp güvenenleri sever.

(١٦٠) إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ

160-Eğer Allah size yardım ederse,

فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ج

artık sizi yenecek yoktur.

وَ إِنْ يَخْذُلْكُمْ

Ve eğer sizi yüzüstü bırakırsa,

فَمَنْ ذَا الَّذِى يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ ط

O'ndan sonra size kim yardım edebilir?

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Mü'minler, Allah'a dayansınlar.

(١٦١) وَ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّ ط

161-Bir peygamberin aşırması, hıyânet etmesi, olur şey değildir.

وَ مَنْ يَغْلُلْ

Kim *(emânete hıyânet eder)*, aşırırsa,

يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ج

kıyâmet günü aşırdığını boynuna yüklenip getirir.

ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

Sonra herkese kazandığı tastamam verilir,

وَ هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ

hiçbir haksızlığa uğratılmazlar.

(١٦٢): اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ

162-Hiç Allah'ın rızâsına uyan kimse,

كَمَنْ بَٓاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ وَ مَأْوٰيهُ جَهَنَّمُ ط

Allah'ın hışmına uğrayan, yeri de cehennem olan adam gibi olur mu?

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

Ne kötü sonuçtur orası!

(١٦٣) هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ ط

163-O*(insa)*nlar, Allah katında derece derecedirler.

وَ اللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Allah, onların yaptıklarını görmektedir.

(١٦٤) لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

164-Andolsun ki, Allah, Mü'minlere büyük lütufta bulundu;

اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ ج

Onlara, kendi içlerinden, kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, kendilerini yücelten ve kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir elçi gönderdi.

وَ اِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Zîrâ daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlardı.

(١٦٥) اَوَلَمَّٓا اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا لا قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا ط

165-Başınıza bir belâ gelince, siz, onun iki katını onların başlarına getirmiş olduğunuz halde yine "Bu nereden başımıza geldi?" dediniz.

قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ ط

De ki: "O *(belâ)*, kendinizdendir."

اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah, herşeye kâdirdir.

(١٦٦) وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللّٰهِ

166-İki topluluğun karşılaştığı gün, sizin başınıza gelen, ancak Allah'ın izniyle olmuştur,

وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

ki *(O)*, inananları bilsin *(deneyip ortaya çıkarsın)*.

(١٦٧) وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا

167-Ve ikiyüzlülük edenleri bilsin *(ortaya çıkarsın)*.

وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ أَوِ ادْفَعُوا

Onlara: "Gelin, Allah yolunda savaşın, ya da savunun" dendiği halde,

قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالاً

(onlar) "Eğer savaş *(olacağını)* bilseydik,

sizinle gelirdik" dediler. لَاتَّبَعْنَاكُمْ

هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ

Onlar, o gün, îmandan çok, küfre yakın idiler.

يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ

Ağızlarıyla, kalplerinde olmayanı söylüyorlar.

وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ

Halbuki Allah, içlerinde sakladıkları şeyi çok iyi bilmektedir.

(١٦٨) اَلَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا

168-*(Savaştan geri kalıp)* oturarak, kardeşleri için "Bizim sözümüzü tutsalardı, öldürülmezlerdi." diyenler var ya,

قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(Onlara şöyle) söyle: "Eğer doğru iseniz, kendinizden ölümü savınız!"

(١٦٩) وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ أَمْوَاتًا

169-Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanma;

hayır, *(onlar)* diridirler, بَلْ أَحْيَاءٌ

عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

Rableri katında rızıklanmaktadırlar.

(١٧٠) فَرِحِينَ بِمَا آتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

170-Allah'ın, keremiyle kendilerine verdiklerinden sevinçli olarak, arkalarından henüz kendilerine yetişemeyenlere de korku olmadığına, onların da üzüntüye uğramayacaklarına sevinirler.

(١٧١) يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَ فَضْلٍ لا وَ أَنَّ اللّٰهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ج

171-Allah'ın nimetine, lütfuna ve Allah'ın Mü'minlerin ecrini zâyi etmeyeceğine sevinirler.

(١٧٢) اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ط

172-O *(Mü'mi)*nler ki yaralandıkları halde yine Allah'ın ve Elçi'nin çağrısına uydular.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَ اتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ج

Onlardan güzel davrananlar ve *(günahlardan)* korunanlar için pek büyük ecir vardır.

(١٧٣) اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

173-Onlar ki, halk kendilerine: "*(Düşman)* İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun!" deyince,

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا ق

(bu söz) onların îmanını artırdı.

وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ

Ve: "Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir" dediler.

(١٧٤) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَ فَضْلٍ

174-Bundan dolayı Allah'tan bir nimet ve bollukla geri döndüler;

لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ لا

kendilerine hiçbir kötülük dokunmadı.

وَ اتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللّٰهِ ط

Ve Allah'ın rızâsına uydular.

وَ اللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

Allah büyük lütuf sahibidir.

(١٧٥) إِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ ص

175-O Şeytan sizi kendi dostlarından korkutur.[1]

فَلاَ تَخَافُوهُمْ وَ خَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Eğer inanmış iseniz, onlardan korkmayın; benden korkun!

1.Yahut: "Size o haberi getiren şeytan, sadece kendi dostlarını korkutabilir, siz onlardan korkmayın." (*Envâru't-Tenzîl*: 1/246)

(١٧٦) وَ لاَ يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِى الْكُفْرِ ج

176-İnkâra koşanlar seni üzmesin,

إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ط

onlar Allah'a hiçbir zarar veremezler.

يُرِيدُ اللّٰهُ أَلاَّ يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِى الْاٰخِرَةِ ج

Allah onlara âhirette hiç bir nasip koymamak istiyor.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ve onlar için büyük bir azap vardır.

(١٧٧) إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ

177-İman karşılığında inkârı satın alanlar,

لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ج

Allah'a hiçbir zarar veremezler.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(١٧٨) وَ لاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ

178-İnkâr edenler sanmasınlar ki, kendilerine süre vermemiz,

خَيْرٌ لِأَنْفُسِهِمْ ط

kendileri için hayırlıdır.

إِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ

Biz onlara süre veriyoruz,

ki, günahı artırsınlar. لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ج

وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

(١٧٩) مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلٰى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ

179-Allah Mü'minleri, *(şu)* üzerinde bulunduğunuz halde bırakacak değildir,

حَتّٰى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ط

Tâ ki temizi pisten ayırsın.

وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ

Ve Allah sizi gaybe vâkıf kılacak değildir.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِى مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ

Fakat Allah, elçilerinden dilediğini seçer *(onu gaybe vâkıf kılar)*.

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ ج

O halde Allah'a ve elçilerine inanın.

وَ إِنْ تُؤْمِنُوا وَ تَتَّقُوا

Eğer inanır ve *(günahlardan)* korunursanız,

فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ

sizin için büyük mükâfat vardır.

(١٨٠) وَ لاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَآ اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ ط

180-Allah'ın kereminden kendilerine verdiğine cimrilik edenler, onu kendileri için hayırlı sanmasınlar.

بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ط

Hayır, o, kendileri için şerlidir.

سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ط

Cimrilik ettikleri şeyler, kıyâmet günü boyunlarına dolandırılacaktır.

وَ لِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ط

Göklerin ve yerin mîrâsı Allah'ındır *(bütün mülk O'na âittir ve O'na kalacaktır).*

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ع

Allah yaptıklarınızı haber alandır.

(١٨١) لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَ نَحْنُ اَغْنِيَاءُ م

181-Allah: "Allah fakirdir, biz zenginiz." diyenlerin sözünü işitti.

سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَ قَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ لا

Onların dediklerini ve haksız yere peygamberleri öldürmelerini yazacağız

وَ نَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

Ve: "Yangın azâbını tadın!" diyeceğiz.

(١٨٢) ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ

182-"Bu, sizin ellerinizin yapıp öne sürdüğünün karşılığıdır."

وَ اَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ج

Allah, kullara aslâ zulmedici değildir.

(١٨٣) اَلَّذِينَ قَالُوا

183-Onlar dediler ki:

اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَا

"Allah bize, and verdi ki,

اَلاَّ نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ

"Hiçbir elçiye inanmayalım,

حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ ط

(o elçi) bize ateşin yiyeceği bir kurban getirene kadar.

قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِى بِالْبَيِّنَاتِ وَ بِالَّذِى قُلْتُمْ

De ki: "Size benden önce açık deliller ve bu dediğinizi de getiren elçiler gelmişti.

فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru idiyseniz, niçin onları öldürdünüz!?"

(١٨٤) فَاِنْ كَذَّبُوكَ

184-Eğer seni yalanladılarsa,

فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ

senden önce peygamberler de yalanlanmıştı.

جَاؤُا بِالْبَيِّنَاتِ وَ الزُّبُرِ وَ الْكِتَابِ الْمُنِيرِ

(O peygamberler) senden önce açık deliller, hikmetli sahîfeler ve aydınlatıcı Kitâb'ı getirmişlerdi.

(١٨٥) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ط

185-Her can ölümü tadacaktır.

وَ إِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيمَةِ ط

Kıyâmet günü ecirleriniz size eksiksiz verilecektir.

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ

Kim ki ateşin elinden çekilip kurtarılır da cennete sokulursa,

işte o, kurtuluşa ermiştir. فَقَدْ فَازَ ط

وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا إِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ

Dünya hayatı, aldatıcı zevkten başka bir şey değildir.

(١٨٦) لَتُبْلَوُنَّ فِى أَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ

186-Mallarınız ve canlarınız husûsunda deneneceksiniz;

وَ لَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا ط

sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden ve ortak koşanlardan çok incitici *(sözler)* duyacaksınız.

وَ إِنْ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا

Ama sabreder, korunursanız;

فَإِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

işte bunlar, yapmağa değer işlerdendir.

(١٨٧) وَ إِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَ لَا تَكْتُمُونَهُ ز

187-Allah, kendilerine Kitap verilenlerden: "Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz!" diye söz almıştı.

فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ

Fakat onlar, verdikleri sözü sırtlarının ardına attılar

وَ اشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ط

ve karşılığında birkaç para aldılar.

فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ

Ne kötü şey satın alıyorlar.

(١٨٨) لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَ يُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ ج

188-O ettiklerine sevinen, yapmadıkları şeylerle övülmeyi sevenlerin, azaptan kurtulacaklarını sanma.

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(١٨٩) وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ

189-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır.

وَاللَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah herşeye kâdirdir.

(١٩٠) إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

190-Göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün gidip gelişinde,

لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

elbette sağduyu sahipleri için ibretler vardır.

(١٩١) الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ

191-Onlar ayakta, oturarak ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar

وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ

ve göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler:

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا

"Rabbimiz *(derler)*, bunu boş yere yaratmadın.

سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Sen yücesin, bizi ateş azabından koru!"

(١٩٢) رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ

192-"Rabbimiz, sen birini ateşe soktun mu,

فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ

onu perişan etmişsindir.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Zâlimlerin yardımcıları yoktur."

193-"Rabbimiz, (١٩٣) رَبَّنَا

إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ

biz, 'Rabbinize inanın diye îmâna çağıran bir dâvetçi işittik,

hemen inandık. فَآمَنَّا

رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

Rabbimiz, bizim günahlarımızı bağışla,

وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا

kötülüklerimizi ört,

وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ

canımızı iyilerle beraber al *(bizi mânâda onlarla beraber eyle)!"*

(١٩٤) رَبَّنَا وَ اٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ

194-"Rabbimiz bize, elçilerine va'-dettiğini ver,

وَ لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

kıyâmet günü bizi rezil, perişan etme.

إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Zîrâ sen verdiğin sözden caymazsın!"

(١٩٥) فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ

195-Rableri onlara karşılık verdi:

اَنِّى لَآ اُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى

"Ben, sizden erkek kadın, hiçbir çalışanın işini zâyi etmeyeceğim.

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ

Hepiniz birbirinizdensiniz.

Göç edenler, فَالَّذِينَ هَاجَرُوا

وَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

yurtlarından çıkarılanlar,

وَ اُوذُوا فِى سَبِيلِى

yolumda işkence edilenler,

vuruşanlar وَ قَاتَلُوا

ve öldürülenler; وَ قُتِلُوا

لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

elbette onların kötülüklerini örteceğim

وَ لَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

ve onları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım.

ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

(Yaptıklarına), Allah katından bir karşılık olarak *(onlara bu nimetleri vereceğim).*

وَ اللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

Karşılıkların en güzeli Allah katındadır."

(١٩٦) لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى الْبِلَادِ

196-İnkâr edenlerin, öyle şehirlerde gezip dolaşması seni aldatmasın.

(١٩٧) مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ

197-Bu, az bir geçimdir. Sonra gidecekleri yer, cehennemdir.

وَ بِئْسَ الْمِهَادُ

Ne kötü bir yataktır orası!

(١٩٨) لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ

198-Fakat Rablerinden korkanlar var ya,

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

onlar için, altlarından ırmaklar akan cennetler var.

خَالِدِينَ فِيهَا

Orada ebedî kalacaklar,

نُزُلاً مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ط

Allah tarafından ağırlanacaklardır.

وَ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ

İyiler için Allah yanında bulunan ödüller ise *(dünya varlığından)* daha hayırlıdır.

(١٩٩) وَ إِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

199-Kitâb ehlinden öyleleri var ki,

Allah'a inanırlar, لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ

وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ

size indirilene ve kendilerine indirilene inanırlar;

خَاشِعِينَ لِلّٰهِ لا

Allah'a karşı saygılıdırlar;

لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلاً ط

Allah'ın âyetlerini birkaç paraya satmazlar.

أُولٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط

Onların da Rableri katında ödülleri vardır.

إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Şüphesiz Allah, hesâbı çabuk görendir.

(٢٠٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا

200-Ey inananlar! Sabredin, direnin.

وَ رَابِطُوا وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Savaşa hazırlıklı, uyanık bulunun ve Allah'tan korkun ki, başarıya eresiniz.

٤ - سُورَةُ النِّسَاءِ

4 – NİSÂ SÛRESİ

Büyük kısmı kadın haklarından söz ettiği için bu adı almış olan sûre, Medîne'de, hicretin 3-5. yılları arasında, Ahzâb Sûresinden sonra inmiştir. 176 âyettir. Mushaf'ta 4., inişte 98. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

1-Ey insanlar, (١) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

Rabbinizden korkun! اتَّقُوا رَبَّكُمُ

الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

(O Rab ki) sizi bir tek nefisten *(nefes alan candan)* yarattı

وَ خَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا

ve ondan eşini yarattı,

وَ بَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَ نِسَاءً ج

ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretti.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذٖى تَسَٓاءَلُونَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ؕ

adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık *(bağlarını kırmak)*tan sakının.

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقٖيبًا

Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir.

(٢) وَاٰتُوا الْيَتَامٰٓى اَمْوَالَهُمْ

2-Öksüzlere mallarını verin,

وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبٖيثَ بِالطَّيِّبِ ۖ

temizi pis olanla değiştirmeyin,

وَلَا تَأْكُلُٓوا اَمْوَالَهُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ؕ

onların mallarını sizin mallarınıza katarak *(helâl, temiz malınızı kirletip)* yemeyin;

اِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبٖيرًا

çünkü bu, büyük bir günahtır.

(٣) وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوا فِى الْيَتَامٰى

3-Şayet öksüz*(kızlarla evlendiğiniz takdirde on)*lar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız,

فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَٓاءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ ۚ

size helâl olan kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın.

فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوا

O*(kadı)*nlar arasında da adâlet yapamayacağınızdan korkarsanız,

فَوَاحِدَةً

bir tane alın;

اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ؕ

Yahut ellerinizin altında bulunan *(câriye)*lerle yetinin.

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا تَعُولُوا ؕ

Cevr *(ve haksızlık)* etmemeniz için en uygun olan budur.

(٤) وَاٰتُوا النِّسَٓاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ؕ

4-Kadınlara mehirlerini bir hak olarak *(gönül hoşluğuyla)* verin.

فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنٖيٓـًٔا مَرٖيٓـًٔا

Eğer kendi istekleriyle o mehrin bir kısmını size bağışlarlarsa, onu da âfiyetle yeyin.

(٥) وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَٓاءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتٖى جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيَامًا

5-Allah'ın, sizin için geçim kaynağı yaptığı mallarınızı aklı ermezlere vermeyin;

وَارْزُقُوهُمْ فٖيهَا وَاكْسُوهُمْ

o mallarla onları besleyin, giydirin

وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا

ve onlara güzel söz söyleyin.

(٦) وَ ابْتَلُوا الْيَتَامٰى حَتّٰى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ج

6-Nikâh çağına varıncaya kadar öksüzleri deneyin,

فَإِنْ اٰنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا

Eğer onlarda bir olgunluk görürseniz,

فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ج

mallarını kendilerine verin.

وَ لاَ تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَ بِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ط

Büyürler *(de mallarına sahibolurlar)* diye alıkoyup israf ile tez elden onların mallarını yemeğe kalkmayın.

Zengin olan, وَ مَنْ كَانَ غَنِيًّا

çekinsin; فَلْيَسْتَعْفِفْ ج

وَ مَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ط

yoksul olan da *(malın muhâfazası için gösterdiği çabaya ve ihtiyacına)* uygun şekilde yesin.

فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ

Onlara mallarını geri verdiğiniz zaman da

فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ط

yanlarında şâhit bulundurun.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا

Hesapçı olarak da Allah yeter *(O, her yaptığınızı hesap etmektedir).*

(٧) لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَ الْأَقْرَبُونَ ص

7-Ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından erkeklere pay vardır;

وَ لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَ الْأَقْرَبُونَ

ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından kadınlara da pay vardır.

مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ط

Gerek azından, gerek çoğundan

نَصِيبًا مَفْرُوضًا

(hem erkeğe, hem de kadına) bir hisse ayrılmıştır.

(٨) وَ إِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبٰى وَ الْيَتَامٰى وَ الْمَسَاكِينُ

8-*(Mîras düşmeyen)* Akrabalar, öksüzler, yoksullar da *(mîras)* taksim*(in)*de hazır bulunursa,

فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ

bir şeyler vererek onları da ondan rızıklandırın *(gönüllerini hoş edin)*

وَ قُولُوا لَهُمْ قَوْلاً مَعْرُوفًا

Ve onlara güzel söz söyleyin.

(٩) وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ
خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ ص

9-Kendileri, geriye zayıf çocuklar bıraktıkları takdirde onların durumundan endişe edecek olanlar, *(öksüzlerin hakkına dokunmaktan)* çekinsinler.

فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

Allah'tan korksunlar ve doğru söz söylesinler.

(١٠) إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
الْيَتَامٰى ظُلْمًا

10-Zulüm ile öksüzlerin mallarını yiyenler,

إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا ط

karınlarına sadece ateş koymaktadırlar.

وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ع

Ve çılgın bir ateşe gireceklerdir.

(١١) يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِى أَوْلَادِكُمْ
لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ ج

11-Allah size, çocuklarınız*(ın alacağı mîras)* hakkında, erkeğe kadının payının iki katını tavsiye eder.

فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ ج

(Çocuklar) İkiden fazla kadın iseler,

فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ج

(ölenin geriye) bıraktığının üçte ikisi onlarındır.

وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ط

Eğer *(çocuk)* yalnız bir kadınsa *(mîrâsın)* yarısı onundur.

وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ
مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ج

Ölenin çocuğu varsa, bıraktığı mîrasta, ana babasından her birinin altıda bir hissesi vardır.

فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ

Eğer çocuğu yok da ana babası ona vâris oluyorsa,

فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ج

anasına üçte bir düşer.

فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ

Eğer kardeşleri varsa,

فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ

anasının payı altıda birdir.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِى بِهَا أَوْ دَيْنٍ ط

(Bu hükümler, ölenin) Yapacağı vasiyetten, ya da borcundan sonradır.

آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ ج لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ
أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ج

Babalarınız ve oğullarınızdan, hangisinin fayda bakımından size daha yakın olduğunu bilmezsiniz.

فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ ط

Bunlar, Allah'ın koyduğu haklardır.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Şüphesiz Allah bilendir, *(hüküm ve)* hikmet sahibidir.

(١٢) وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ج

12-Eğer çocukları yoksa, bıraktıkları mîrâsın yarısı sizindir.

فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ Çocukları varsa,

فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ

bıraktıklarının dörtte biri sizindir.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ط

Bu *(hak)* onların yapacakları vasiyetten ve borçtan sonradır.

وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ج

Sizin de çocuğunuz yoksa, bıraktığınızın dörtte biri onlarındır;

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ

Çocuğunuz varsa ,

فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ

bıraktığınızın sekizde biri onlarındır.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ط

Bu *(hak)* yapacağınız vasiyet ve bor*ç(un ödenmesin)*den sonradır.

وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ

Eğer miras bırakan erkek veya kadının evlâdı ve ana babası olmayıp bir erkek veya bir kızkardeşi varsa,

فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ج

her birine altıda bir düşer.

فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ

Bundan fazla iseler,

فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ

onlar, üçte bire ortaktırlar.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ ج

(Bu hak) zarar verici olmayan vasiyet ve borçtan sonra *(uygulanır)*.

وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ ط

Bunlar, Allah'tan *(size)* vasiyettir.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ط

Allah bilendir, halîmdir.

(١٣) تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ ط

13-Bunlar Allah'ın sınırlarıdır.

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allah'a ve Elçisine itâat ederse,

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

Allah onu, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar

خَالِدِينَ فِيهَا ط

orada sürekli olarak kalırlar.

وَ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte büyük başarı budur.

(١٤) وَ مَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

14-Kim de Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse

وَ يَتَعَدَّ حُدُودَهُ

ve O'nun sınırlarını aşarsa,

يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا

(Allah) onu, sürekli kalacağı ateşe sokar.

وَ لَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ

Ve onun için alçaltıcı bir azap vardır.

(١٥) وَ الّٰتِى يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ

15-Kadınlarınızdan fuhuş yapanlara karşı,

فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ

içinizden dört şahit getirin;

فَإِنْ شَهِدُوا

Eğer onlar şahitlik ederlerse,

فَأَمْسِكُوهُنَّ فِى الْبُيُوتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا

o kadınları ölüm alıncaya, ya da Allah onların yararına bir yol gösterinceye kadar evlerde tutun *(dışarı çıkarmayın)*.

(١٦) وَ الَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ

16-İçinizden iki kişi fuhuş yaparsa,

onlara eziyet edin; فَاٰذُوهُمَا

فَإِنْ تَابَا وَ أَصْلَحَا

Eğer tevbe eder, uslanırlarsa,

فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا

artık onlardan vazgeçin.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا

Çünkü Allah, tevbeleri çok kabul edendir, çok esirgeyendir.

(١٧) إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

17-Allah'a göre, şu kimselerin tevbesi makbuldür ki, câhillikle *(nefsine uyarak)* bir kötülük yapıp hemen ardından dönerler.

فَأُولٰئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

İşte Allah onların tevbesini kabul eder.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٨) وَ لَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتّٰى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّى تُبْتُ الْئٰنَ وَ لَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَ هُمْ كُفَّارٌ

وَ يَجْعَلَ اللّٰهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

Allah o şeye bir çok hayır koymuş olabilir.[1]

(٢٠) وَ إِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ لا

20-Bir eşin yerine başka bir eş almak istediğiniz takdirde,

وَ اٰتَيْتُمْ إِحْدٰيهُنَّ قِنْطَارًا

onlardan birine *(evvelki eşinize)* kantarlarca mal vermiş olsanız dahi,

فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ط

verdiğinizden hiçbir şeyi geri almayın.

أَ تَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُبِينًا

İftira ederek ve açık günâha girerek verdiğinizi alacak mısınız?

1.Câhiliye çağında kişinin kan akrabası malına vâris olduğu gibi, dul kalan karısına da vâris olurdu. Bir adam, yakınlarından biri öldüğü zaman onun karısının üzerine paltosunu atar: "Malına vâris olduğum gibi karısına da vâris olurum, benim onda hakkım var" diyerek kadını yönetimine alırdı. Artık dilerse kadını kocasının ödediği mehirle başka bir adamla evlendirip parayı kendisi alırdı; dilerse kocasından kadına düşen mala sahip çıkmak için kadını bekletir, evlenmekten men ederdi. Bu hususta kadının rızası olup olmadığına bakılmazdı. O bir eşya gibi devredilirdi. İşte Kur'ân bu çirkin geleneği yasaklayarak kadını özgürlüğüne kavuşturmuştur.

18-Yoksa kötülükler yapıp yapıp da nihayet kendilerine ölüm gelip çatınca: "Ben şimdi tevbe ettim" diyenlere ve kâfir olarak ölenlere tevbe *(af)* yoktur.

أُولٰٓئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Onlar için acı bir azap hazırlamışızdır!

(١٩) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

19-Ey inananlar!

لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَٓاءَ كَرْهًا ط

Kadınları miras yoluyla zorla almanız size helâl değildir.

وَ لَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ

Onlara verdiklerinizin bir kısmını alıp götürmek için onları sıkıştırmayın.

إِلَّٓا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ج

Şâyet açık bir edepsizlik yaparlarsa başka.

وَ عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ج

Onlarla iyi geçinin.

فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ

Eğer onlardan hoşlanmazsanız,

فَعَسٰٓى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا

(bilin ki) bazen siz bir şeyden hoşlanmazsınız ama,

(٢١) وَ كَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَ قَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ

21-Nasıl alırsınız ki, birbirinize geçmiş *(içli dışlı olmuş)* idiniz.

وَ أَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Ve onlar, sizden sağlam söz almışlardı.

(٢٢) وَ لاَ تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ

22-Artık babalarınızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin.

إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ ط

Geçmişte olanlar bunun dışındadır.

إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ مَقْتًا ط

Çünkü bu, edepsizliktir, *(Allah'ın)* hışm*(ı)*dır.

وَ سَاءَ سَبِيلاً ع — Ve iğrenç bir yoldur.

(٢٣) حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ

23-Size *(şunlarla evlenmeniz)* haram kılındı:

أُمَّهَاتُكُمْ — analarınız,

وَ بَنَاتُكُمْ — kızlarınız,

وَ أَخَوَاتُكُمْ — kızkardeşleriniz,

وَ عَمَّاتُكُمْ — halalarınız,

وَ خَالاَتُكُمْ — teyzeleriniz,

وَ بَنَاتُ الْأَخِ — kardeş kızları,

وَ بَنَاتُ الْأُخْتِ — kızkardeş kızları,

وَ أُمَّهَاتُكُمُ الّٰتِى أَرْضَعْنَكُمْ

sizi emziren analarınız,

وَ أَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ

süt bacılarınız,

وَ أُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ

karılarınızın anaları,

وَ رَبَائِبُكُمُ الّٰتِى فِى حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الّٰتِى دَخَلْتُمْ بِهِنَّ ز

birleştiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız.

فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ

-eğer onlarla henüz birleşmemişseniz,

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ز

(kızlarını almaktan ötürü) üzerinize bir günah yoktur-

وَ حَلاَئِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلاَبِكُمْ لا

kendi sulbünüzden gelen oğullarınızın karıları

وَ أَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ

ve iki kızkardeşi birlikte almanız.

إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ ط

Ancak geçmişte olanlar hâriç.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Şüphesiz Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٢٤) وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

24-*(Savaşta tutsak olarak)* Ellerinize geçen*(câriye)*ler dışında, evli kadınlar*(la evlenmeniz)* de *(haramdır)*.

كِتَابَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

(İşte bunlar) size Allah'ın yazdığı yasaklardır.

وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ

Bunlardan ötesini, iffetli yaşamak, zinâ etmemek şartıyla mallarınızla istemeniz *(evlenmeniz)*, size helâl kılındı.

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَاٰتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

O halde onlardan yararlanmanıza karşılık, kesilen ücretlerini bir hak olarak onlara verin.

وَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ

Hakkın kesiminden sonra karşılıklı anlaşma*(k sûretiyle kesilenden az veya çok vermeniz)*de üzerinize bir günah yoktur.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٥) وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

25-İçinizden inanmış hür kadınlarla evlenmeğe gücü yetmeyen kimse,

فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ

ellerinizin altında bulunan inanmış genç kızlarınız*(olan câriyeleriniz)*den alsın.

وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ

Allah sizin îmanınızı daha iyi bilir.

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ

Hepiniz birbirinizdensiniz *(hepiniz aynı kökten gelmekte, aynı toplumun bireylerisiniz; insanlık bakımından aranızda bir fark yoktur)*.

فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَاٰتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلاَ مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ

Öyle ise iffetli yaşamaları, zinâ etmemeleri ve gizli dost da tutmamaları şartıyla, sahiplerinin izniyle onlarla evlenin, ücretlerini *(mehirlerini)* de güzelce verin.

فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ

Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa,

فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ط

onlara, hür kadınlara yapılan işkencenin yarısı uygulanır.

ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ط

Bu *(câriye ile evlenme)*, içinizden sıkıntıya düşmekten korkanlar içindir.

وَ أَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ ط

Sabretmeniz ise sizin için daha iyidir.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ع

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٢٦) يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ

26-Allah size *(helâl ve haram olanı)* açıklamak istiyor,

وَ يَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

ve sizi, sizden öncekilerin yasalarına iletmek

وَ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ ط

ve günahlarınızı bağışlamak *(istiyor)*.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ع

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٧) وَ اللّٰهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ

27-Allah, sizin tevbenizi kabul etmek istiyor;

وَ يُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلاً عَظِيمًا

şehvetlerine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa düşmenizi istiyorlar.

(٢٨) يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ج

28-Allah sizden *(ağır teklifleri)* hafifletmek istiyor.

وَ خُلِقَ الْاِنْسَانُ ضَعِيفًا

Çünkü insan zayıf yaratılmıştır.

(٢٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

29-Ey inananlar!

لاَ تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ

Mallarınızı aranızda bâtılla *(doğru olmayan yollarla, haksız yere)* yemeyin.

إِلاَّ أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ

Kendi rızanızla yaptığınız ticaret olursa başka.

وَ لاَ تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ط

Canlarınızı da öldürmeyin.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

Doğrusu Allah, size karşı çok merhametlidir.

(٣٠) و من يفعل ذلك عدوانا و ظلما

30-Kim düşmanlık ve zulüm ile bunu yaparsa,

فسوف نصليه نارا ط

(bilsin ki) onu cehenneme sokacağız.

و كان ذلك على الله يسيرا

Bu, Allah'a kolaydır.

(٣١) إن تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه

31-Eğer size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız,

نكفر عنكم سيئاتكم

sizin küçük günahlarınızı örteriz

و ندخلكم مدخلا كريما

ve sizi güzel bir yere sokarız.

(٣٢) و لا تتمنوا ما فضل الله به بعضكم على بعض ط

32-Allah'ın sizi birbirinizden üstün kıldığı şeylere göz dikmeyin.

للرجال نصيب مما اكتسبوا

Erkeklere de kazandıklarından bir pay var;

و للنساء نصيب مما اكتسبن ط

kadınlara da kazandıklarından bir pay var.

و اسئلوا الله من فضله ط

Allah'tan, O'nun lütfunu isteyin.

إن الله كان بكل شيء عليما

Kuşkusuz Allah, her şeyi bilendir.

(٣٣) و لكل جعلنا موالي مما ترك الوالدان و الأقربون ط

33-Ana babanın ve akrabanın bıraktıklarından her birine vârisler kıldık.

و الذين عقدت أيمانكم فآتوهم نصيبهم ط

Yeminlerinizin bağladığı kimselere de hisselerini verin.[1]

إن الله كان على كل شيء شهيدا

Allah herşeyi görmektedir.

(٣٤) الرجال قوامون على النساء

34-Erkekler, kadınlar üzerinde yöneticidirler.

بما فضل الله بعضهم على بعض و بما أنفقوا من أموالهم ط

1.Burada yeminlerin bağladığı kimseler ile, kişilerin ant yaparak sıkı kardeşlik kurdukları insanlar kasdedilmektedir. Araplarda bir adam, başka biriyle yardımlaşmak ve birbirine arka çıkmak üzere antlaşırdı. İşte âyet, böyle antlaşma yapılan kimselere mîrastan pay verilmesini emretmektedir.

Allah'ın, insanları birbirinden üstün kıldığı ve mallarından harca*(yıp kadınların geçimini sağla)*dıkları için *(erkekler aile reisidir)*.

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ

Bundan dolayı iyi kadınlar itaatkâr olup, Allah'ın kendilerini korumasına karşılık *(Allah'ın verdiği başarı ile)* gizliyi korurlar *(kocalarına aslâ ihânet etmezler)*.

وَالّٰت۪ي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ

Hırçınlık etmelerinden korktuğunuz kadınlara öğüt verin;

وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ

yataklarda onlara sokulmayın.

وَاضْرِبُوهُنَّ ۚ

(Yine de vazgeçmezlerse) onları *(hafifçe)* dövün.

فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ

Eğer size itaat ederlerse,

فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَب۪يلًا ؕ

artık onların aleyhine başka bir yol aramayın.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَب۪يرًا

Allah yücedir, büyüktür.

(٣٥) وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا

35-Eğer *(karı-kocanın)* aralarının açılmasından endişe duyarsanız,

فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِه۪ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا ۚ

erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin.

إِنْ يُر۪يدَا إِصْلَاحًا

Bunlar uzlaştırmak isterlerse,

يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ؕ

Allah onların arasını bulur.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَل۪يمًا خَب۪يرًا

Çünkü Allah *(herşeyi)* bilendir, haber alandır.

(٣٦) وَاعْبُدُوا اللّٰهَ

36-Allah'a kulluk edin,

وَلَا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـًٔا

O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın,

وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

ana babaya iyilik edin,

وَبِذِي الْقُرْبٰى akrabaya,

وَالْيَتَامٰى öksüzlere,

وَالْمَسَاك۪ينِ yoksullara,

وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى yakın komşuya,

وَالْجَارِ الْجُنُبِ uzak komşuya,

وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ

yan*(ınız)*daki arkadaşa,

وَ ابْنِ السَّبِيلِ لا

yolcuya

وَ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ط

ve ellerinizin altında bulunanlara *(iyilik edin).*

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالاً فَخُورًا لا

Allah, kurumlu, böbürlenen insanları sevmez.

(٣٧) اَلَّذِينَ

37-Bunlar öyle insanlardır ki,

يَبْخَلُونَ

cimrilik ederler

وَ يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ

ve insanlara da cimriliği emrederler,

وَ يَكْتُمُونَ مَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ ط

Allah'ın bol hazinesinden kendilerine verdiğini gizlerler.

وَ أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ج

(Biz de) o nankörlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır.

(٣٨) وَ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ

38-Bunlar mallarını insanlara gösteriş için verirler,

وَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ لاَ بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط

Allah'a, ve âhiret gününe inanmazlar.

وَ مَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا

Kimin arkadaşı Şeytan ise,

فَسَاءَ قَرِينًا

o*(nun)* ne kötü bir arkadaş*(ı var)*dır!

(٣٩) وَ مَاذَا عَلَيْهِمْ

39-Onlara ne olurdu sanki,

لَوْ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

Allah'a ve âhiret gününe inansalardı

وَ أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ط

ve Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan Allah yolunda harcasalardı!

وَ كَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيمًا

Allah onları biliyordu.

(٤٠) إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ج

40-Allah zerre kadar haksızlık etmez.

وَ إِنْ تَكُ حَسَنَةً

Zerre miktarı bir iyilik olsa,

يُضَاعِفْهَا

onu kat kat yapar

وَ يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا

ve kendi katından da büyük bir mükâfat verir.

(٤١) فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَ جِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ط

أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ

yahut da kadınlara dokunmuşsanız,

فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً

(bu durumlarda) su bulamadığınız takdirde,

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

temiz toprağa teyemmüm edin:

فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَ أَيْدِيكُمْ ط

(toprağı) yüzlerinize ve ellerinize sürün.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا

Şüphesiz Allah, çok affeden, çok bağışlayandır.

(٤٤) اَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ

44-Şu kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri görmedin mi?

يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ

Sapıklığı satın alıyorlar

وَ يُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ط

ve istiyorlar ki, siz de yolu sapıtasınız.

(٤٥) وَ اللّٰهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ ط

45-Allah sizin düşmanlarınızı daha iyi bilir.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ق

Dost olarak Allah yeter.

41-Her ümmetten *(davranışlarına)* bir şâhit, seni de bunlara şâhit getirdiğimiz zaman *(halleri)* nice olur?

(٤٢) يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ عَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْأَرْضُ ط

42-Nankörlük edip, *(Allah'ın)* Elçi*(sin)*e karşı gelenler, o gün yerin dibine geçirilmeyi isterler.

وَ لَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا ع

Ve Allah'tan hiç bir söz gizleyemezler.

(٤٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

43- Ey inananlar!

لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَ أَنْتُمْ سُكَارٰى

Sarhoşken namaza yaklaşmayın,

حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

ki ne dediğinizi bilesiniz.

وَ لَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوا ط

Yoldan geçici olmanız dışında, cünüp iken de yıkanıncaya kadar *(namaza yaklaşmayın)*.

وَ إِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى

Eğer hasta iseniz,

أَوْ عَلٰى سَفَرٍ

yahut yolculukta iseniz,

أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ

yahut biriniz tuvaletten gelmişse,

وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا

Yardımcı olarak da Allah yeter.

(٤٦) مِنَ الَّذِينَ هَادُوا

46-Yahûdîlerden öyleleri var ki,

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ

kelimeleri yerlerinden kaydırıyorlar.

وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ ط

Dillerini eğip bükerek ve dîni taşlayarak: “İşittik ve isyân ettik”, “Dinle, dinlemez olası” ve: “râinâ” diyorlar.[1]

وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا

Eğer onlar: “İşittik ve itaat ettik”, “Dinle ve bize bak!” deselerdi,

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ لا

elbette kendileri için daha iyi ve daha doğru olurdu.

وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ

Fakat Allah, inkârlarından dolayı onları lânetlemiştir.

فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

Bu yüzden pek az inanırlar.

(٤٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

47-Ey Kitap verilenler!

اٰمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ ط

Biz bazı yüzleri silip arkalarına döndürmeden,[2] ya da Cumartesi adamlarını[3] lânetlediğimiz gibi onları da lânetlemeden önce, yanınızdakini doğrulayıcı olarak indirdiğimiz-*(Kur'ân)*a inanın.

وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا

Allah'ın buyruğu yapılır.

1. رُعُونَةٌ (ru'ûnet) kökünden رَاعِنِ (râ'i-ne) *kaba konuşmak, kaba söz söylemek* mânâsında isimdir. Cümle içinde mef'ûl olduğundan mansub olmuştur. Âyette Müslümanlara kaba konuşmamaları, zarif konuşmaları emredilmektedir.

2. Âyette Yahûdî Nadiroğulları kabilesinin, hıyânetlerinden dolayı Müslümanlar tarafından yurtlarından sürülmesine; sürülenlerin, giderken hasretle arkalarına dönüp bakakalmalarına işaret vardır.

3. Yahûdîlikte kutsal sayılan Cumartesi yasağını çiğneyen Yahûdîler kastedilmektedir.

(٤٨) إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ

48-Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz.

وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ج

Bundan başkasını dilediğine bağışlar.

وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ

Allah'a ortak koşan da,

فَقَدِ افْتَرٰى إِثْمًا عَظِيمًا

gerçekten büyük bir günah işlemiştir.

(٤٩) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ ط

49-Şu kendilerini övüp yüceltenleri görmedin mi?

بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ

Hayır, ancak Allah dilediğini yüceltir.

وَ لَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Onlara kıl kadar zulmedilmez.

(٥٠) أُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ط

50-Bak nasıl Allah'a yalan uyduruyorlar.

وَ كَفٰى بِهِ إِثْمًا مُبِينًا ع

Apaçık bir günah olarak bu *(onlara)* yeter.

(٥١) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ

51-Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri görmedin mi?

يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ

(Baksana onlar) Cibt ve tâğûta[1] inanıyorlar

وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

ve inkâr edenler için diyorlar ki:

هٰؤُلَاءِ أَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلًا

"Bunlar, inananlardan daha doğru yoldadır"[2]

(٥٢) أُولٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ط

52-İşte onlar, Allah'ın lânetlediği insanlardır.

وَ مَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ

Allah, kimi lânetlerse,

1.Cibt: put; tâğût: şeytan, bâtıl demektir.

2.Yahûdî ileri gelenlerinden bazıları, Kureyş'i, Müslümanlara karşı savaşa kışkırtmak için Mekke'ye gitmişlerdi. Müşrikler, Kitâb ehli ve bilgili kabul ettikleri bu adamlara, kendilerinin dîninin mi, yoksa Muhammed'in dîninin mi daha doğru olduğunu sordular. Bunlar da düşmanlık ve kin yüzünden: "Sizin dîniniz, onun ve ona uyanların dîninden daha doğrudur!" diyerek şirki tevhîdden, yani putataparlığı Allah'a tapmaktan üstün gösterdiler (*Câmi'u'l-Beyân*: 5/79). İşte âyet, onların bu davranışını anlatmaktadır.

فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ط

artık onun için hiçbir yardımcı bulamazsın.

(٥٣) أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ

53-Yoksa onların mülkten bir payı mı var?

فَإِذًا لاَ يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا لا

Öyle olsaydı insanlara bir çekirdek zerresi bile vermezlerdi.

(٥٤) أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا

اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ ج

54-Yoksa Allah'ın, lütfundan insanlara verdiği *(vahiyler)* yüzünden onları kıskanıyorlar mı?

فَقَدْ اٰتَيْنَا اٰلَ إِبْرٰهِيمَ الْكِتَابَ وَ

الْحِكْمَةَ

Oysa biz İbrâhim soyuna da Kitâb'ı ve hikmeti vermiştik

وَ اٰتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا

ve onlara büyük bir mülk de vermiştik.

(٥٥) فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهِ

55-Onlardan kimi O*(Hak Kitâbı')*na inandı,

وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ط

kimi de ondan yüz çevirdi.

وَ كَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا

Öylesine de çılgın alevli cehennem yetti.

(٥٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا

56-O âyetlerimizi inkâr edenleri,

سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا ط

yakında bir ateşe sokacağız.

كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ

جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ط

Derileri piştikçe azâbı tatsınlar diye onlara başka deriler vereceğiz!

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

Şüphesiz Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥٧) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ

57-İnanıp iyi işler yapanları da,

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ

altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağız.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ط

Orada sürekli kalacaklardır.

لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ

Orada kendilerine tertemiz eşler de vardır

وَ نُدْخِلُهُمْ ظِلاًّ ظَلِيلاً

Ve onları *(hiç güneş sızmayan)* eşsiz bir gölgeye sokacağız.

(٥٨) إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَ إِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ

58-Allah, size emanetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder.

إِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ

Allah size böylece ne güzel öğüt veriyor.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا

Doğrusu, Allah işiten, görendir.[1]

(٥٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

59-Ey inananlar!

أَطِيعُوا اللّٰهَ

Allah'a itaat edin,

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ

Elçi'ye itaat edin

وَ أُولِى الْأَمْرِ مِنْكُمْ

ve sizden olan buyruk sahibine *(itaat edin).*

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِى شَيْءٍ

Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz,

فَرُدُّوهُ إِلَى اللّٰهِ وَ الرَّسُولِ

onu Allah'a ve Elçi'ye götürün.

إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

-Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız- *(böyle yapın)*

ذٰلِكَ خَيْرٌ

Bu, daha iyidir

وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلاً

ve sonuç bakımından da daha güzeldir.

(٦٠) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ

60-Şunları görmedin mi?:

يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

Kendilerinin, sana indirilene ve senden önce indirilene inandıklarını sanıyorlar da,

يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ

hakem olarak Tâğût'a *(o azgın Şeytan'a)* başvurmak istiyorlar!

1.Mekkeli müşriklerden Osman ibn Tâlha, Kâbe'nin anahtarını taşırdı. Bu adam, Fetih günü, kapıyı kilitleyip Hz. Peygamber'in Kâbe'ye girmesine engel oldu, "Peygamber olduğunu bilseydim, onun girmesine engel olmazdım!" dedi. Hz. Ali, onun elinden anahtarı alıp kapıyı açtı. Hz. Peygamber (s.a.v.), içeri girip çıktıktan sonra amcası Abbas, anahtarın kendisine verilmesini istedi. Allah'ın Elçisi ise anahtarın yine eski sahibine verilmesini emretti. Onun bu emri, sonuçta Osman İbn Tâlha'nın Müslüman olmasına sebep oldu.

وَ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

Oysa kendilerine onu inkâr etmeleri emredilmişti.

وَ يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلاَلاً بَعِيدًا

Şeytan da onları iyice saptırmak istiyor.[1]

(٦١) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللّهُ وَ إِلَى الرَّسُولِ

61-Kendilerine: "Allah'ın indirdiğine ve Elçi'ye gelin!" denince,

رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا

o ikiyüzlülerin, senden büsbütün uzaklaştıklarını görürsün.

(٦٢) فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاؤُكَ

62-Ya nasıl, elleriyle yaptıkları *(kötülükler)* yüzünden başlarına bir felâket gelince, hemen sana gelirler:

يَحْلِفُونَ بِاللّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلاَّ إِحْسَانًا وَ تَوْفِيقًا

"Biz sadece iyilik etmek ve uzlaştırmak istedik." diye Allah'a yemin ederler?

(٦٣) أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ

63-Allah onların kalplerinde olanı bilir.

Onlara aldırma, فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ

onlara öğüt ver وَ عِظْهُمْ

وَ قُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلاً بَلِيغًا

ve onların içlerine işleyecek güzel söz söyle!

(٦٤) وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلاَّ لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّهِ

64-Biz hiçbir elçiyi, Allah'ın izniyle itaat edilmekten başka bir amaçla göndermedik.

وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ

Eğer onlar, kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler,

فَاسْتَغْفَرُوا اللّهَ

Allah'tan, günahlarını bağışlamasını isteseler

وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ

ve Elçi de onların bağışlanmalarını dileseydi,

1.Münâfıklardan biri, bir Yahûdî ile çekişmişti. Yahûdî, aralarındaki davanın çözümü için Hz. Muhammed'e başvurmayı önerdi. Bunu kabul etmeyen münafık, Yahûdî taraftarı olup şiirleriyle Hz. Peygamber'i yeren, halkı Müslümanlara karşı kışkırtan Ka'b ibn el-Eşref'i hakem yapmayı öne sürdü. Bu âyet, o münâfık hakkında inmiştir.

لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

elbette Allah'ı affedici, merhametli bulurlardı.

(٦٥) فَلاَ وَ رَبِّكَ لاَ يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لاَ يَجِدُوا فِى أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

65-Hayır, Rabbin hakkı için onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da senin verdiğin hükme, içlerinde bir burukluk duymadan tam anlamıyle teslim olmadıkça inanmış olmazlar.

(٦٦) وَ لَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ

66-Eğer onlara: "Kendinizi öldürün, ya da yurtlarınızdan çıkın!" diye yazmış olsaydık,

مَا فَعَلُوهُ إِلاَّ قَلِيلٌ مِنْهُمْ ط

içlerinden pek azı hariç, bunu yapmazlardı.

وَ لَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ

Ama kendilerine öğütleneni yapsalardı,

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَ أَشَدَّ تَثْبِيتًا لا

elbette kendileri için daha iyi ve daha sağlam olurdu.

(٦٧) وَ إِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا لا

67-O zaman kendilerine katımızdan büyük mükâfat verirdik.

(٦٨) وَ لَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

68-Ve onları doğru bir yola iletirdik.

(٦٩) وَ مَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَ الرَّسُولَ

69-Kim Allah'a ve Elçi'ye itaat ederse,

فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ ج

işte onlar, Allah'ın nimet verdiği peygamberler, sıddîkler, şehitler[1] ve sâlihlerle beraberdir.

وَ حَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيقًا ط

Onlar da ne güzel arkadaştır!

(٧٠) ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ط

70-Bu nimet, Allah'tandır.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ع

Bilen olarak Allah yeter.

(٧١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

71-Ey inananlar!

1.Gerçeği söyleyen bilginler

خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا

(uyanık bulunup) korunma*(tedbirleri)*nizi alın, bölük bölük, ya da hep birlikte savaşa gidin.

(٧٢) وَ إِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ ج

72-İçinizden bir kısmı var ki, pek ağır davranır.

فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ

Eğer size bir felâket erişirse:

قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَىَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا

"Allah bana lütfetti de onlarla beraber bulunmadım" der.

(٧٣) وَ لَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّٰهِ

73-Eğer Allah'tan size bir nimet erişirse,

لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُ مَوَدَّةٌ

sizinle kendisi arasında hiç sevgi yokmuş gib der ki:

يَا لَيْتَنِى كُنْتُ مَعَهُمْ

"Keşke ben de onlarla beraber olsaydım da,

فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا

büyük bir başarı kazansaydım!"

(٧٤) فَلْيُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ط

74-Dünya hayatını âhiret hayatı karşılığında satanlar, Allah yolunda savaşsınlar.

وَ مَنْ يُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Kim Allah yolunda savaşır da,

فَيُقْتَلْ

öldürülürse

أَوْ يَغْلِبْ

veya galip gelirse,

فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

biz ona yakında büyük bir mükâfat vereceğiz.

(٧٥) وَ مَا لَكُمْ

75-Size ne oldu ki,

لَا تُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا ج وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ط

Allah yolunda ve; "Rabbimiz bizi şu, halkı zâlim kentten çıkar, bize katından bir koruyucu ver, bize katından bir yardımcı ver!" diyen zayıf erkek, kadın ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?

(٧٦) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ج

76-İnananlar Allah yolunda savaşırlar.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ الطَّاغُوتِ

İnkâr edenler de tâğût yolunda savaşırlar.

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ج

O halde Şeytan'ın dostlarıyle savaşın.

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ع

Çünkü Şeytan'ın hilesi zayıftır.

(٧٧) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ ج

77-Kendilerine: "Ellerinizi *(savaştan)* çekin, namazı kılın, zekâtı verin!" denilenleri görmedin mi?

فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

Kendilerine savaş yazılınca,

إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ج

hemen içlerinden bir grup, insanlardan, Allah'tan korkar gibi, hattâ daha fazla korkmaya başladılar:

وَ قَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ج

Ve dediler ki:"Rabbimiz, niçin bize savaş yazdın?

لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ ط

Bizi yakın bir süreye kadar ertelesen *(savaş emrini bir süre geciktirsen)* olmaz mıydı?"

قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ج

De ki: "Dünya geçimi azdır.

وَ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰى

Korunan için âhiret daha iyidir.

وَ لَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Ve size kıl kadar haksızlık edilmez."

(٧٨) أَيْنَ مَا تَكُونُوا

78-Nerede olsanız,

يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ

ölüm sizi bulur.

وَ لَوْ كُنْتُمْ فِى بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ ط

sağlam kaleler içinde bulunsanız da *(sonuç değişmez)*

وَ إِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ

Onlara bir iyilik erişirse:

يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ج

"Bu, Allah tarafındandır" derler.

وَ إِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ

Onlara bir kötülük erişirse:

يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ط

"Bu, senin yüzündendir" derler.

قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ط

De ki: "Hepsi Allah tarafındandır."

فَمَا لِهٰٓؤُلَٓاءِ الْقَوْمِ

Bu topluma ne oluyor ki,

لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا

hemen hiç söz anlamıyorlar?

(٧٩) مَٓا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ز

79-Sana gelen her iyilik Allah'tandır,

وَمَٓا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ ط

sana gelen her kötülük de kendi*(günahın yüzü)*ndendir.

وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ط

Seni insanlara elçi gönderdik.

وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

(Buna) şâhit olarak Allah yeter.

(٨٠) مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ

80-Kim Elçi'ye itaat ederse,

فَقَدْ أَطَاعَ اللّٰهَ ج

Allah'a itaat etmiş olur.

Kim de yüz çevirirşe وَمَنْ تَوَلّٰى

فَمَٓا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ط

(bil ki), biz seni onların üzerine bekçi göndermedik.

(٨١) وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ ز

81-"Peki" derler.

فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ

Ama yanından çıktıklarında,

بَيَّتَ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذٖى تَقُولُ ط

içlerinden birtakımı senin söylemiş olduğunun tersini kurar.

وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ج

Allah, onların geceleyin ne düşünüp kurduklarını yazmaktadır.

Sen onlara aldırma. فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ

Allah'a dayan. وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ط

وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

(Sana) vekîl olarak Allah yeter.[1]

(٨٢) أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ ط

82-Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı?

وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ

Eğer Allah'tan başkası tarafından *(indirilmiş)* olsaydı,

لَوَجَدُوا فٖيهِ اخْتِلَافًا كَثٖيرًا

onda birbirini tutmaz çok şey bulurlardı.

1.Hz. Peygamber devrinde münâfıklar, İslâm topluluğunu dağıtmak için her çareye başvurdular. Fakat Allah onların bütün düzenlerini boşa çıkardı. Ortaya çıkma zamanı gelen hakkın önünde hiçbir engel duramaz.

(٨٣) وَ إِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ

83-Onlara güven veya korkuya dair bir haber gelse,

أَذَاعُوا بِهِ

onu yayarlar.

وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ

Halbuki onu Elçi'ye ve aralarında buyruk sahiplerine götürselerdi,

لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ

işin içyüzünü araştırıp çıkaranlar, onun ne olduğunu *(haberin taşıdığı anlamı)* bilirlerdi.

وَ لَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ

Eğer size Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı,

لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

birçoğunuz, çok azınız dışında, işinizde Şeytan'a uyardınız.[1]

(٨٤) فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

84-*(Ey Muhammed!)*, Allah yolunda savaş;

لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ

Sen yalnız kendinden sorumlusun!

وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ

İnananları da *(savaşa)* teşvik et.

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا

Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar.

وَ اللّٰهُ أَشَدُّ بَأْسًا

Allah'ın baskını daha güçlüdür

وَ أَشَدُّ تَنْكِيلًا

ve cezası daha çetindir.

(٨٥) مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً

85-Kim güzel bir *(işe)* destek olursa,

يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا

onun da o işten bir payı olur.

وَ مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً

Kim kötü bir *(işe)* destek olursa,

يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا

onun da o işten bir payı olur.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا

Allah her şeyi gözetip karşılığını verendir.

(٨٦) وَ إِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ

86-Bir selâm ile selâmlandığınız zaman,

فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا

siz de ondan daha güzeliyle selâm verin;

1.yahut: Çoğu işlerinizde şeytana uyardınız. Şeytana uymadığınız işleriniz az olurdu.

أَوْ رُدُّوهَا ط

yahut verilen selâmı aynen iâde edin.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

Şüphesiz Allah, her şeyi hesaplayandır.

(٨٧) اَللّٰهُ لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط

87-Allah -ki O'ndan başka tanrı yoktur-

لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ط

Sizi, vukûunda aslâ şüphe olmayan kıyâmet *(duruşma)* gününde bir araya toplayacaktır.

وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيثًا ع

Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?

(٨٨) فَمَا لَكُمْ 88-Size ne oldu ki,

فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ

münafıklar hakkında iki gruba ayrıldınız?

وَاللّٰهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ط

Oysa yaptıkları işlerden dolayı Allah onları baş aşağı etmiştir.

أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللّٰهُ ط

Allah'ın saptırdığını doğru yola iletmek mi istiyorsunuz?

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Allah birini saptırırsa,

فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

artık onun için bir yol bulamazsınız!

(٨٩) وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا

89-Sizin de kendileri gibi inkâr etmenizi istediler

فَتَكُونُونَ سَوَٓاءً

ki, onlarla bir olasınız.

فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَٓاءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ط

O halde onlar Allah yolunda göç edinceye kadar onlardan dostlar edinmeyin.

فَإِنْ تَوَلَّوْا Eğer yüz çevirirlerse,

فَخُذُوهُمْ onları yakalayın

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ص

ve nerede bulursanız, onları öldürün.

وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا لا

Ve onlardan ne dost, ne de yardımcı tutmayın!

(٩٠) إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَٓاؤُكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ط

أُرْكِسُوا فِيهَا ج

o*(fitne)*nin içine baş aşağı atılırlar.

فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ

Eğer onlar sizden uzak durmazlarsa,

وَ يُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ

sizinle barış içinde yaşamak istemezlerse

وَ يَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ

ve ellerini *(saldırıdan)* çekmezlerse,

onları yakalayın فَخُذُوهُمْ

وَ اقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ط

ve nerede bulursanız, onları öldürün!

وَ أُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ع

İşte öylelerine karşı size açık bir yetki verdik.

(٩٢) وَ مَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا

92-Bir Mü'min, bir Mü'mini öldüremez;

إِلَّا خَطَأً ج

yanlışlıkla olursa, o başka.

وَ مَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً

Yanlışlıkla bir Mü'mini öldüren kimse,

فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ

Mü'min bir köle âzâd etmeli

90-Ancak sizinle kendileri arasında andlaşma bulunan bir topluma sığınanlar, yahut ne sizinle ne de kendi toplumlarıyle savaşmak*(istemedikleri)*nden yürekleri sıkılarak size gelenler hariç.

Allah dileseydi, وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ

onları sizin üstünüze salardı da,

sizinle savaşırlardı. فَلَقَاتَلُوكُمْ ج

فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ

O halde onlar, sizden uzak durursa,

sizinle savaşmazlarsa فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ

وَ أَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ لا

ve sizinle barış içinde yaşamak isterlerse,

فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا

Allah size, onlara saldırmak için bir yol vermemiştir.

(٩١) سَتَجِدُونَ آخَرِينَ

91-Başka birtakım insanlar da bulacaksınız

يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَ يَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ ط

ki, hem sizden, hem de kendi toplumlarından emin olmak isterler.

كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ

Ama ne zaman fitneye götürülseler,

وَ كَانَ اللّٰهُ عَليمًا حَكيمًا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٩٣) وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا

93-Herkim bir Mü'mini kasden öldürürse,

فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فيهَا

onun cezâsı, içinde sürekli kalacağı cehennemdir.

وَ غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ

Allah ona gazap etmiştir,

ona lânet etmiştir وَ لَعَنَهُ

وَ أَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظيمًا

ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır!

(٩٤) يَا أَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا

94-Ey inananlar!

إِذَا ضَرَبْتُمْ فى سَبيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda savaşa çıktığınız zaman,

iyi anlayın, dinleyin. فَتَبَيَّنُوا

وَ لَا تَقُولُوا لِمَنْ اَلْقٰى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ج تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ز

Size selâm verene, dünya hayatının geçici menfaatini gözeterek: "Sen Mü'min değilsin!" demeyin.

وَ دِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلٰى أَهْلِهِ

ve ölenin ailesine de bir diyet vermelidir.

إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا ط

Eğer*(ölenin ailesi)* bağışlar*(diyetten vazgeçer)*lerse, o başka.

فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

(Öldürülen) Mü'min, düşmanınız olan bir topluluktan ise,

فَتَحْريرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ط

Mü'min bir köle azat etmek gerekir.

وَ إِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ ميثَاقٌ

Ve eğer sizinle kendileri arasında andlaşma bulunan bir topluluktan ise,

فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلٰى أَهْلِهِ وَ تَحْريرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ج

ailesine verilecek bir diyet ve Mü'min bir köle azâd etmek lâzımdır.

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

Bunları bulamayan kimsenin,

فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ز تَوْبَةً مِنَ اللّٰهِ ط

Allah tarafından tevbesinin kabulü için iki ay ard arda oruç tutması gerekir.

فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ط

Çünkü Allah'ın yanında çok ganimet vardır.

كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ

Önceden siz de öyle idiniz,

فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ

Allah size lütfetti *(îmâna geldiniz).*

فَتَبَيَّنُوا ط

O halde iyice anlayın *(dinleyin, peşin hüküm vermeyin).*

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Çünkü Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٩٥) لَا يَسْتَوِى الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِى الضَّرَرِ وَ الْمُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ ط

95-İnananlardan özürsüz olarak yerlerinde oturanlar ile, mallarıyla canlarıyla Allah yolunda cihâd edenler bir olmaz.

فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ط

Allah, mallarıyla canlarıyle cihâd edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kılmıştır.

وَ كُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ط

Gerçi Allah hepsine de güzellik va'detmiştir.

وَ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا لا

Ama mücâhidleri oturanlardan çok daha büyük ecirle üstün kılmıştır:

(٩٦) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَ مَغْفِرَةً وَ رَحْمَةً ط

96-Kendi katından yüksek dereceler, bağış ve rahmet.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ع

Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

(٩٧) إِنَّ الَّذِينَ تَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِى أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ط

97-Nefislerine yazık eden kimselere, canlarını alırken melekler: "Ne işte idiniz *(dîniniz için ne yapıyordunuz)*?" dediler.

قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى الْأَرْضِ ط

(Bunlar): "Biz yeryüzünde âciz düşürülmüştük." diye cevap verdiler.

قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً

Melekler dediler ki: "Allah'ın yeri geniş değil miydi ki,

فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ط

onda göç ed*(ip gönlünüzce yaşayabileceğiniz bir yere gid)*eydiniz?"

فَأُولٰئِكَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ط

İşte onların durağı cehennemdir.

وَ سَاءَتْ مَصِيرًا لا

Ne kötü bir gidiş yeridir orası!

(٩٨) إِلاَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ

وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانِ لاَ يَسْتَطِيعُونَ

حِيلَةً وَ لاَ يَهْتَدُونَ سَبِيلاً

98-Yalnız hiçbir çareye gücü yetmeyen ve göç için yol bulamayan, gerçekten zayıf erkekler, kadınlar ve çocuklar hariç.

(٩٩) فَأُولٰئِكَ عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَعْفُوَ

عَنْهُمْ ط

99-Çünkü Allah'ın onları affetmesi umulur.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُورًا

Allah, çok affeden, çok bağışlayandır.

(١٠٠) وَ مَنْ يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

100-Allah yolunda göç eden kimse,

يَجِدْ فِى الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَ

سَعَةً ط

yeryüzünde gidecek çok yer ve bolluk bulur.

وَ مَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللّٰهِ

وَ رَسُولِهِ

Kim Allah ve Elçisi için göç etmek amacıyle evinden çıkar da,

ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ

kendisine ölüm yetişirse,

فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ ط

onun mükâfatı Allah'a düşer.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ع

Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٠١) وَ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى الْأَرْضِ

101-Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman,

فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ

الصَّلٰوةِ ق إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ

كَفَرُوا ط

inkâr edenlerin size bir kötülük yapmalarından korkarsanız, namazı kısaltmanızdan ötürü size bir günah yoktur.

إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا

Muhakkak ki kâfirler, sizin açık düşmanınızdır.

(١٠٢) وَ إِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ

لَهُمُ الصَّلٰوةَ

102-Sen de içlerinde bulunup onlara namazı başlattığın zaman,

فَلْتَقُمْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ

onlardan bir bölük seninle beraber namaza dursun.

وَلْيَأْخُذُوا اَسْلِحَتَهُمْ قف

Ve silâhlarını da yanlarına alsınlar.

فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ ص

(Namazda olanlar) secde edince arkanıza geçsinler;

وَلْتَأْتِ طَٓائِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا

Bu kez namaz kılmayan öteki bölük gelsin,

فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ

seninle beraber namaz kılsınlar.

وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَ اَسْلِحَتَهُمْ ج

Korunma*(tedbir)*lerini ve silâhlarını da alsınlar.

وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

İnkâr edenler istediler ki,

لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَ اَمْتِعَتِكُمْ

siz silâhlarınızdan ve eşyanızdan gaflet etseniz de,

فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً ط

birden üzerinize baskın yapsalar.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

Size bir günah yoktur:

اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ

Eğer yağmurdan zahmet çekerseniz,

اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰى

ya da hasta olursanız,

اَنْ تَضَعُوا اَسْلِحَتَكُمْ ج

silâhlarınızı bırakmanızda *(bir günah yoktur).*

وَ خُذُوا حِذْرَكُمْ ط

Ama korunma tedbirinizi alın *(uyanık bulunun).*

اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

Allah, kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.

(١٠٣) فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ

103-Namazı bitirdiğiniz zaman,

فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلٰى جُنُوبِكُمْ ج

ayakta, oturarak ve yanlarınız üzerinde *(uzanarak)* Allah'ı anın;

فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ج

güvene kavuştunuz mu namazı *(tam)* kılın.

اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

Çünkü namaz, Mü'minlere vakitli olarak farz kılınmıştır.

(١٠٤) وَلاَ تَهِنُوا فِى ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ط

104-O topluluğu takip etmekte gevşeklik göstermeyin.

إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ

Eğer siz acı çekiyorsanız,

فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ج

onlar da sizin acı çektiğiniz gibi acı çekmektedirler.

وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لاَ يَرْجُونَ ط

Üstelik siz Allah'tan, onların umamayacakları şeyleri ummaktasınız.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ع

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٠٥) إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

105-Biz sana Kitâb'ı gerçek ile indirdik ki,

لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرٰيكَ اللّٰهُ ط

insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği biçimde hüküm veresin.

وَلاَ تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا لا

Hâinlerin savunucusu olma!

(١٠٦) وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ط

106-Allah'tan mağfiret dile.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ج

Kuşkusuz Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٠٧) وَلاَ تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ط

107-Kendilerine hâinlik edenleri savunma.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ج

Zîrâ Allah, hâinlik yapıp günah işleyen insanı sevmez!

(١٠٨) يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ

108-*(Günah işlerken)* İnsanlardan gizleniyorlar da,

وَلاَ يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ

Allah'tan gizlenmiyorlar.

وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لاَ يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ط

Oysa geceleyin O'nun istemediği sözü söyle*(yip plan kura)*rlarken O, onlarla beraberdir.

وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا

Allah, onların yaptıkları herşeyi kuşatmıştır *(hiçbir şeyi O'ndan gizleyemezler)*.

(١٠٩) هَا أَنْتُمْ هٰؤُلاَءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

109-Haydi siz, dünya hayatında onları savundunuz.

فَمَنْ يُجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Ya kıyâmet günü onları Allah'a karşı kim savunacak,

أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً

ya da kim onlara vekîl olacak?

(١١٠) وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءً

110-Kim bir kötülük yapar,

أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ

yahut nefsine zulmeder de,

ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ

sonra Allah'tan mağfiret dilerse,

يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah'ı bağışlayıcı ve esirgeyici bulur.

(١١١) وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا

111-Kim bir günah işlerse,

فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ ط

onu kendi aleyhine kazanır.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١١٢) وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا

112-Kim bir hatâ, ya da günah işler de,

ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا

sonra onu bir suçsuzun üstüne atarsa,

فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ع

muhakkak ki büyük bir iftirâ ve açık bir günah yüklenmiş olur.

(١١٣) وَلَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ

113-Allah'ın sana lütfu ve acıması olmasaydı,

لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ ط

onlardan bir grup, seni saptırmağa yeltenmişti.

وَمَا يُضِلُّونَ إِلاَّ أَنْفُسَهُمْ

Onlar sadece kendilerini saptırırlar

وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ط

ve sana hiçbir zarar veremezler.

وَأَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

Allah, sana Kitâb'ı ve hikmeti indirdi

وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ط

ve sana bilmediğin şeyleri öğretti.

وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

Allah'ın sana lütfu, cidden büyüktür.

(١١٤) لاَ خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوٰيهُمْ

114-Onların aralarındaki gizli konuşmaların çoğunda hayır yoktur.

إِلاَّ مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلاَحٍ بَيْنَ النَّاسِ ط

Yalnız sadaka, yahut iyilik, ya da insanların arasını düzeltmeyi emreden*(in konuşması)* hariç.

وَ مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ

Kim Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla bunu yaparsa,

فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

yakında ona büyük bir mükâfat vereceğiz.

(١١٥) وَ مَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى

115-Kim de kendisine doğru yol belli olduktan sonra Elçi'ye karşı gelirse

وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ

ve Mü'minlerin yolundan başka bir yola uyarsa,

نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى

onu döndüğü yola yöneltiriz

وَ نُصْلِهِ جَهَنَّمَ

ve cehenneme sokarız.

وَ سَاءَتْ مَصِيرًا

Ne kötü bir gidiş yeridir orası!

(١١٦) إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ

116-Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz,

وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

bundan başka herşeyi dilediğine bağışlar.

وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ

Allah'a ortak koşan da,

فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

uzak bir sapıklığa düşmüştür.

(١١٧) إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا

117-O*(Allah'a ortak koşa)*nlar, O'nu bırakıp birtakım dişilerden başkasına çağırmıyorlar.

وَ إِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا

Ve onlar, *(hayırsız)* âsî Şeytan'dan başkasına yalvarmıyorlar.

(١١٨) لَعَنَهُ اللّٰهُ

118-*(O Şeytan)* ki, Allah ona lânet etti.

وَ قَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا

Ve o da, "Elbette senin kullarından belirli bir pay alacağım" dedi.

(١١٩) وَ لَأُضِلَّنَّهُمْ

119-"Onları mutlaka saptıracağım,

وَ لَأُمَنِّيَنَّهُمْ

mutlaka onları boş kuruntulara sokacağım

ve onlara emredeceğim: وَ لَآمُرَنَّهُمْ

فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ

hayvanların kulaklarını yaracaklar.

Onlara emredeceğim: وَ لَآمُرَنَّهُمْ

فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ

Allah'ın yaratışını değiştirecekler!"

وَ مَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Kim Allah'ın yerine Şeytan'ı dost tutarsa,

فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًاؕ

muhakkak ki açık bir ziyâna uğramıştır.

(١٢٠) يَعِدُهُمْ وَ يُمَنِّيهِمْؕ

120-*(Şeytan)* onlara söz verir, umut verir.

وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلاَّ غُرُورًا

Fakat Şeytan'ın onlara sözü, aldatmadan başka bir şey değildir.

(١٢١) أُولٰئِكَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ

121-İşte onların varacağı yer cehennemdir.

وَ لاَ يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا

Asla ondan kaçmak *(imkânı)* bulamazlar.

(١٢٢) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

122-İnanıp iyi işler yapanları da,

سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağız;

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًاؕ

orada ebedî kalacaklardır.

وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّاؕ

Bu, Allah'ın gerçek va'didir.

وَ مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلاً

Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?

(١٢٣) لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَ لاَ أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِؕ

123-*(İş)* Ne sizin kuruntularınızla, ne Kitap Ehli'nin kuruntularıyla olmaz.

Kötülük yapan, مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا

onunla cezalandırılır. يُجْزَ بِهٖۙ

وَ لاَ يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَ لاَ نَصِيرًا

Ve kendisine Allah'tan başka ne dost, ne de yardımcı bulamaz *(Allah'ın vereceği cezayı hiç kimse ondan savamaz).*

(١٢٤) وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

124-Erkek veya kadından her kim inanarak güzel işler yaparsa,

فَأُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

işte öyle kimseler cennete girerler

وَ لاَ يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar.

(١٢٥) وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ
أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ
مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًاۜ

125-Hangi insan, din yönünden, iyilik edici olarak yüzünü Allah'a teslim edip dosdoğru İbrahim dînine tâbi olandan daha güzel olabilir?

وَاتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا

Allah, İbrahim'i dost edinmişti.

(١٢٦) وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا
فِي الْأَرْضِۜ

126-Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا ع

Allah*(ın bilgisi)*, herşeyi kuşatmıştır.

(١٢٧) وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِۜ

127-Senden, kadınlar hakkında fetvâ istiyorlar.

قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ لا

De ki: "Allah, size onlar hakkında hükmünü açıklıyor:

وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي
يَتَامَى النِّسَاءِ الّٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا
كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَ
الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ لا وَأَنْ
تَقُومُوا لِلْيَتَامٰى بِالْقِسْطِۜ

Kendilerine yazılmış olan*(mîras hakların)*ı vermeyip kendileriyle evlenmek istediğiniz öksüz kadınlar, zavallı çocuklar ve öksüzlere karşı adâleti yerine getirmeniz hakkında Kitap'ta size okunan*(âyet)*ler*(de Allah'ın hükmünü açıklamaktadır)*."

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا

Yapacağınız her hayrı muhakkak ki Allah bilir.[1]

(١٢٨) وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا
نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا

128-Ve eğer bir kadın, kocasının huysuzluğundan, yahut kendisinden yüz çevirmesinden korkarsa,

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا
صُلْحًاۜ

anlaşma ile aralarını düzeltmelerinde ikisine de günah yoktur.

1.Allah sırf mallarını yemek niyetiyle yetim kızlarla evlenmemenizi, öksüzlere adâletle muâmele etmenizi emrediyor.

وَ الصُّلْحُ خَيْرٌ ط Barış daima iyidir.

وَ أُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ ط

Zaten nefisler cimriliğe hazır duruma getirilmiştir *(insanın mayasında cimrilik vardır).*

وَ إِنْ تُحْسِنُوا وَ تَتَّقُوا

Eğer güzel geçinir, *(kötülükten)* sakınırsanız,

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Allah yaptıklarınızı haber alır *(yaptığınız güzel işler boşa gitmez).*

(١٢٩) وَ لَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَ لَوْ حَرَصْتُمْ

129-Ne kadar isteseniz de kadınlar arasında *(tam)* adâlet yapamazsınız.

فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ط

Öyle ise *(birine)* tamamen yönelip ötekini askıda *(kocasızmış)* gibi bırakmayın.

وَ إِنْ تُصْلِحُوا وَ تَتَّقُوا

Eğer arayı düzeltir, sakınırsanız,

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٣٠) وَ إِنْ يَتَفَرَّقَا

130-Eğer *(eşler)* ayrılırlarsa,

يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ط

Allah bol nimetiyle onların her birini zengin eder *(diğerine muhtaç eylemez).*

وَ كَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا

Allah*(ın ni'meti)* geniştir, *(O)* hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٣١) وَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

131-Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

وَ لَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ إِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

Sizden önce Kitap verilenlere de, size de "Allah'tan korkun!" diye tavsiye ettik.

وَ إِنْ تَكْفُرُوا

Eğer inkâr ederseniz,

فَإِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

(bilin ki) göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيدًا

Allah, zengindir; övgüye lâyıktır.

(١٣٢) وَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

132-Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلاً

Vekil olarak Allah yeter.

(١٣٣) إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِاٰخَرِينَ

133-Ey insanlar, *(Allah)* dilerse sizi götürür ve başkalarını getirir.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلَى ذٰلِكَ قَدِيرًا

Allah, bunu yapabilir.[1]

(١٣٤) مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا

134-Kim dünya sevabını isterse,

فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

(bilsin ki) dünya ve âhiret sevabı Allah katındadır.

وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Allah işitendir, görendir.

(١٣٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

135-Ey inananlar!

كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ

Adâleti tam yerine getirerek Allah için şahitlik edenler olun,

وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

kendinizin, ana babanızın ve yakınlarınızın aleyhinde bile olsalar

إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا

(şahitlik ettiğiniz kimseler) zengin veya fakir de olsalar *(adâletten ayrılmayın)*.

فَاللّٰهُ أَوْلَى بِهِمَا

Çünkü Allah, ikisine de daha yakındır *(onları sizden çok kayırır)*.

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَى أَنْ تَعْدِلُوا

Öyle ise keyfinize uyarak doğruluktan sapmayın.

وَإِنْ تَلْوُا

Eğer *(şahitlik ederken dilinizi)* eğip bükerseniz,

أَوْ تُعْرِضُوا

ya da doğruyu söylemezseniz,

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

muhakkak ki Allah yaptıklarınızı bilir.

(١٣٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

136-Ey inananlar!

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ — Allah'a inanın

وَرَسُولِهِ — ve Elçisine *(inanın)*

1.İslâm dîni, hem dünya, hem de âhiret mutluluğunu üstlenmiştir. Eğer Müslümanlar Kitaplarının gösterdiği yolda, onun rûhu doğrultusunda gitseler, çağlar boyu sürdürdükleri bilimsel, askerî, ekonomik ve ahlâkî üstünlüğe tekrar kavuşabilirler.

و الكتاب الذى نزل على رسوله

ve Elçisine indirdiği Kitâb'a *(inanın)*

و الكتاب الذى أنزل من قبل ط

ve daha önce indirmiş bulunduğu Kitâb'a *(inanın)*.

و من يكفر بالله و ملئكته و كتبه و رسله و اليوم الاخر

Kim Allah'ı, meleklerini, Kitaplarını, elçilerini ve âhiret gününü inkâr ederse,

فقد ضل ضلالا بعيدا

o, uzak bir sapıklığa düşmüştür.

(١٣٧) إن الذين امنوا

137-Onlar ki inandılar,

ثم كفروا sonra inkâr ettiler;

ثم امنوا sonra yine inandılar,

ثم كفروا yine inkâr ettiler,

ثم ازدادوا كفرا sonra inkârları arttı;

لم يكن الله ليغفر لهم

işte Allah onları ne bağışlayacak,

و لا ليهديهم سبيلا ط

ne de onlar doğru yola iletecektir.

(١٣٨) بشر المنافقين بأن لهم عذابا اليما لا

138-Münâfıklara, acı bir azâbın kendilerinin olacağını müjdele!

(١٣٩) الذين يتخذون الكافرين أولياء من دون المؤمنين ط

139-Onlar Mü'minleri bırakıp kâfirleri dost tutuyorlar.

أ يبتغون عندهم العزة

Onların yanında şeref mi arıyorlar?

فإن العزة لله جميعا ط

Bütün şeref, tamamen Allah'a aittir.

(١٤٠) و قد نزل عليكم فى الكتاب

140-*(Allah)* size Kitap'ta indirmişti ki:

أن إذا سمعتم أيات الله يكفر بها و يستهزأ بها

Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman,

فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا فى حديث غيره

onlar *(bu sözü bırakıp)* başka bir söze dalıncaya kadar onlarla beraber oturmayın;

إنكم إذا مثلهم ط

yoksa siz de onlar gibi olursunuz.

إِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْكَافِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۙ

Şüphesiz Allah, bütün iki yüzlüleri ve kâfirleri cehennemde toplayacaktır.

(١٤١) اَلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ۚ

141-Onlar sizi gözetleyip dururlar.

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ

Eğer size Allah'tan bir fetih nasip olursa:

قَالُوا اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۘ

"Biz de sizinle beraber değil miydik?" derler.

وَ إِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ ۙ

Ve eğer savaşta kâfirlerin bir payı olur*(savaşı düşmanlarınız kazanır)*sa, *(bu kez onlara)*:

قَالُوا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَ نَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

"Biz size üstünlük sağlayıp, sizi Mü'minlerden korumadık mı?" derler.

فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ

Artık kıyâmet gününde Allah, aranızda hükmedecek

وَ لَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۟

ve Mü'minlere karşı kâfirlere aslâ yol vermeyecektir.

(١٤٢) إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللّٰهَ

142-İki yüzlüler, Allah'ı *(gûyâ)* aldatmağa çalışırlar.

وَ هُوَ خَادِعُهُمْ ۚ

Oysa O, onları aldatır.

وَ إِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى ۙ

Namaza kalktıkları zaman da üşene üşene kalkarlar,

يُرَاؤُنَ النَّاسَ

insanlara gösteriş yaparlar,

وَ لَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلَّا قَلِيلًا ۘ

Allah'ı pek az anarlar.

(١٤٣) مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ

143-Arada yalpalayıp dururlar.

لَا إِلٰى هٰؤُلَاءِ وَ لَا إِلٰى هٰؤُلَاءِ ۚ

Ne bunlara *(bağlanırlar)*, ne de onlara.

وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Allah'ın şaşırttığı kimseye,

فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

bir *(çıkar)* yol bulamazsın!

(١٤٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

144-Ey inananlar!

لاَ تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ط

Mü'minleri bırakıp kâfirleri dost tutmayın!

أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

Allah'a, aleyhinizde olacak açık bir delil vermek mi istiyorsunuz?

(١٤٥) إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِى الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ج

145-Doğrusu iki yüzlüler, ateşin en aşağı tabakasındadırlar.

وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا لا

Onlar için hiçbir yardımcı bulamazsın.

(١٤٦) إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا

146-Ancak tevbe edenler,

uslananlar, وَأَصْلَحُوا

Allah'a yapışanlar وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ

وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ

ve dinlerini sırf Allah için yapanlar *(yalnız O'na tapanlar var ya),*

فَأُولٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ط

işte onlar Mü'minlerle beraberdir;

وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

Allah da yakında Mü'minlere büyük bir mükâfat verecektir.

(١٤٧) مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ ط

147-Siz şükreder inanırsanız, Allah size azap etmeyi ne yapacak?

وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا

Allah şükrün karşılığını veren, *(her-şeyi)* bilendir.

(١٤٨) لاَ يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلاَّ مَنْ ظُلِمَ ط

148-Allah, kendisine haksızlık edilen dışında *(hiç kimse tarafından)* açıkça kötü söz söylenmesini sevmez.

وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا

Doğrusu Allah, işitendir, bilendir.

(١٤٩) إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا

149-Bir iyiliği, açığa vurursanız,

veya onu gizlerseniz, أَوْ تُخْفُوهُ

أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ

yahut bir kötülüğü affederseniz,

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا

(bilin ki) Allah da affedicidir, güçlüdür.

(١٥٠) إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ

150-Onlar ki Allah'ı ve elçilerini inkâr ederler,

وَ يُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللّٰهِ وَ رُسُلِهِ

Allah ile elçilerinin arasını ayırmak isterler

وَ يَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ

ve derler ki: "Kimine inanırız,

وَ نَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۙ

kimini inkâr ederiz!"

وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ۙ

bu ikisinin *(inanmakla inkârın)* arasında bir yol tutmak isterler.

(١٥١) أُولٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ

151-İşte onlar gerçek kâfirlerdir.

وَ أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır!

(١٥٢) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ

152-Ve onlar ki, Allah'a ve elçilerine inandılar,

وَ لَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ

onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmadılar;

أُولٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ

işte *(Allah)*, pek yakında onların da mükâfatlarını verecektir.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۟

Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(١٥٣) يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ

153-Kitap Ehli, senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar.

فَقَدْ سَأَلُوا مُوسٰى أَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ

Mûsâ'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi:

فَقَالُوا أَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً

"Allah'ı bize açıkça göster!" demişlerdi.

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ

Haksızlıklarından dolayı derhal onları yıldırım gürültüsü yakalamıştı.

ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

Sonra kendilerine açık deliller gelmişken buzağıyı *(tanrı)* tutmuşlardı.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ۚ

Bundan da vazgeçtik

وَ اٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا

ve Mûsâ'ya açık bir yetki verdik.

(١٥٤) وَ رَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ

154-Söz vermeleri için Tûr'u üzerlerine kaldırdık

وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا

ve onlara: "Secde ederek kapıdan girin!" dedik.

وَقُلْنَا لَهُمْ لاَ تَعْدُوا فِى السَّبْتِ

Ve onlara: "Cumartesi*(yasakları)*nı çiğnemeyin!" dedik.

وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Ve onlardan sağlam bir söz aldık.

(١٥٥) فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ

155-Sözlerini bozmalarından ötürü,

وَكُفْرِهِمْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

Allah'ın âyetlerini inkâr etmelerinden *(ötürü)*

وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ

haksız yere peygamberleri öldürmelerinden *(ötürü)*

وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ط

ve "Kalblerimiz kılıflı" demelerinden *(ötürü başlarına belâlar getirdik)*.

بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ

Hayır, fakat inkârlarından ötürü Allah o kalplerin üzerini mühürlemiştir.

فَلاَ يُؤْمِنُونَ إِلاَّ قَلِيلاً ص

Artık pek az inanırlar.

(١٥٦) وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا لا

156-Küfürlerinden ve Meryem'e büyük bir iftira atmalarından,

(١٥٧) وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ ج

157-"Biz Allah'ın elçisi, Meryem oğlu Îsâ Mesîh'i öldürdük!" demelerinden ötürü *(belâlara uğradılar)*.

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ

Oysa onu öldürmediler ve asmadılar;

وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ج

fakat *(bu iş)* kendilerine, benzer gösterildi.[1]

وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِى شَكٍّ مِنْهُ ط

Onun hakkında ayrılığa düşenler, ondan yana tam bir kuşku içindedirler.

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ

O hususta kesin bilgileri yoktur.

إِلاَّ اتِّبَاعَ الظَّنِّ ج

Sadece zanna uyuyorlar.

وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا لا

Onu yakînen öldürmediler *(onu öldürdüklerini kesin biçimde bilemediler)*.

1.Yani İncil yazarlarınca Îsâ, öldürülen veya asılan efsânevi nitelikteki (Dionysius, Oziris, Orfeus, Attis, Adonis gibi) bâtıl tanrılara benzetildi.

(١٥٨) بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ إِلَيْهِ ط

158-Hayır, Allah onu kendisine yükseltti.

وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٥٩) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

159-Andolsun, Kitap Ehli'nden hiç kimse yoktur ki,

إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ج

ölümünden önce ona inanacak olmasın.

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ج

Kıyâmet günü de O, *(Îsâ)* onların aleyhine şahit olacaktır.

(١٦٠) فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا

حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَ

بِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيرًا لا

160-Yahûdîlerin yaptıkları zulümlerden, çok kimseyi Allah yolundan çevirmelerinden dolayı kendilerine helâl kılınmış temiz ve hoş şeyleri onlara yasakladık.

(١٦١) وَأَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا

عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ط

161-Men edildikleri halde ribâ almalarından ve haksız yere insanların mallarını yemelerinden ötürü *(böyle yaptık)*.

وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

İçlerinden inkâr edenlere de acı bir azap hazırladık.

(١٦٢) لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ

إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

162-Fakat içlerinden ilimde derinleşmiş olanlar ve Mü'minler, sana indiriline ve senden önce indirilene inanırlar.

وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ

O namazı kılanlar,

zekâtı verenler, وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ

وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط

Allah'a ve âhiret gününe inananlar *(var ya)*,

أُولٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ع

işte onlara büyük bir mükâfat vereceğiz!

(١٦٣) إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا

إِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ج

163-Biz, Nuh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik.

وَ أَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْمٰعِيلَ وَ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ عِيسٰى وَ أَيُّوبَ وَ يُونُسَ وَ هٰرُونَ وَ سُلَيْمٰنَ ج

Nitekim İbrahim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Yakûb'a, sıbtlara,[1] Îsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a, Süleyman'a da vahyetmiştik

وَ اٰتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ج

ve Dâvûd'a da Zebûr'u vermiştik.

(١٦٤) وَ رُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَ رُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ط

164-Daha önce sana anlattığımız elçilere ve sana anlatmadığımız elçilere de *(vahyetmiştik)*.

وَ كَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلِيمًا ج

Ve Allah Mûsâ'yla da konuşmuştu.

(١٦٥) رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ

165-*(Bunları)* Müjdeleyici ve uyarıcı elçiler olarak *(gönderdik)*

لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ط

ki, elçiler geldikten sonra insanların Allah'a karşı bahaneleri kalmasın.

1. Yakuboğullarına.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٦٦) لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ج

166-Allah, sana indirdiğini kendi bilgisiyle indirmiş olduğuna şahitlik eder.

وَ الْمَلٰئِكَةُ يَشْهَدُونَ ط

Melekler de *(buna)* şahitlik ederler.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

Allah'ın şahitliği de *(bir şeyin gerçekliği için)* kâfidir.

(١٦٧) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

167-*(Sana gelenleri)* İnkâr edip Allah yolundan men edenler,

قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا

hakikaten uzak bir sapıklığa düşmüşlerdir.

(١٦٨) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ ظَلَمُوا

168-O inkâr edip zulmedenler var ya,

لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ

Allah onları ne bağışlayacaktır,

وَ لَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا لا

ne de yola iletecektir.

(١٦٩) إِلاَّ طَرِيقَ جَهَنَّمَ

169-Sadece cehennemin yoluna *(iletecek ve)*

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ط

orada sürekli kalacaklardır.

وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا

Bu da Allah'a çok kolaydır.

(١٧٠) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

170-Ey İnsanlar,

قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ

Elçi size, Rabbinizden gerçeği getirdi.

فَامِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ط

Kendi yararınıza olarak *(ona)* inanın.

Eğer inkâr ederseniz, وَ إِنْ تَكْفُرُوا

فَإِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

bilin ki göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٧١) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

171-Ey Kitap Ehli!

لاَ تَغْلُوا فِى دِينِكُمْ

Dîninizde taşkınlık etmeyin

وَ لاَ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ إِلاَّ الْحَقَّ ط

ve Allah hakkında gerçek olmayan şeyleri söylemeyin!

إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَ كَلِمَتُهُ ط أَلْقٰيهَا إِلٰى مَرْيَمَ وَ رُوحٌ مِنْهُ ز

Meryem oğlu Îsâ Mesîh, Allah'ın elçisi ve Meryem'e attığı bir kelimesi ve O'ndan bir rûhtur.

فَامِنُوا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ ج

Allah'a ve elçilerine inanın,

وَ لاَ تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ ط

(Allah) "Üçtür" demeyin.

اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ ط

Kendi yararınıza olarak buna son verin.

إِنَّمَا اللّٰهُ إِلٰهٌ وَاحِدٌ ط

Çünkü Allah, yalnız bir tek tanrıdır.

سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ م

Hâşâ O, çocuk sahibi olmaktan yücedir.

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلاً ع

Vekil olarak Allah yeter.

(١٧٢) لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلّٰهِ

172-Ne Mesîh Allah'a kul olmaktan çekinir,

وَ لَا الْمَلٰئِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ط

ne de *(Allah'a)* yaklaştırılmış melekler.

وَ مَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ يَسْتَكْبِرْ

Kim O'na kulluktan çekinir ve büyüklük taslarsa,

فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا

(bilsin ki) O, onların hepsini kendi huzuruna toplayacaktır.

(١٧٣) فَأَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ

173-İnanıp iyi işler yapanların mükâfatlarını eksiksiz ödeyecek

وَ يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ج

ve lütfundan onlara daha fazlasını da verecektir.

وَ أَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَ اسْتَكْبَرُوا

(Kulluktan) çekinip büyüklük taslayanlara da,

فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا لا

acı bir şekilde azap edecek*(tir)*

وَ لَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَ لَا نَصِيرًا

ve onlar kendilerine Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı bulacaklardır.

(١٧٤) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

174-Ey insanlar!

قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Size Rabbinizden delil geldi

وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

ve size apaçık bir nur indirdik.

(١٧٥) فَأَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ اعْتَصَمُوا بِهِ

175-Allah'a inanıp O'na sarılanları *(Allah)*,

فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَ فَضْلٍ لا

kendisinden bir rahmetin ve lütfun içine sokacak

وَ يَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ط

ve onları kendisine varan doğru bir yola iletecektir.

(١٧٦) يَسْتَفْتُونَكَ ط

176-Senden fetvâ istiyorlar.

قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ط

De ki: Allah size ana-babasız ve çocuksuz kişinin mirası hakkında hükmünü şöyle açıklıyor:

إِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ

Ölen kişinin çocuğu yok,

وَ لَهُ أُخْتٌ

bir kızkardeşi varsa,

فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ج

bıraktığı malın yarısı o*(kızkardeşi)*nindir.

وَ هُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ ط

Fakat kendisi, *(ölen)* kızkardeşinin çocuğu yoksa, onun mirasını *(tamamen)* alır.

فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ

Eğer *(ölenin)* iki kızkardeşi varsa,

فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ ط

bıraktığının üçte ikisi onlarındır.

وَ إِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالاً وَ نِسَاءً

Ve eğer *(vârisler)* erkek kadın birçok kardeşler olursa,

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ ط

erkeğe, iki kadının payı kadar *(pay)* verilir.

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا ط

Şaşırırsınız diye Allah size *(hükmünü)* açıklıyor.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah, herşeyi bilir.

٥- سُورَةُ الْمَائِدَةِ

5-MÂİDE SÛRESİ

112. ve 114. âyetlerinde Hz. Îsâ'nın Allah'tan istediği sofradan söz edildiğinden, sûreye Mâide *(sofra)* adı verilmiştir. Vahiy tarihi, 6. Hicret yılıdır. Medine'de, Fetih Sûresinden sonra inmiştir, 120 âyettir. 3. âyeti, Vedâ Haccı'nda, Arafat'ta nâzil olmuştur. Mushaf'ta 5., inişte 110. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

1-Ey inananlar!

أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ط

akitleri*(nizi)* yerine getirin.

أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلاَّ مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ

Size oku*(nup açıkla)*nacak olanların dışında kalan hayvanlar sizin için helâl kılındı.

غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَ أَنْتُمْ حُرُمٌ ط

Yalnız ihramda iken avı helâl saymamak şartiyle.

إِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Allah, istediği hükmü verir.

(٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تُحِلُّوا

2-Ey inananlar! Saygısızlık etmeyin:

شَعَائِرَ اللّٰهِ
Allah'ın işaretlerine,

وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
haram aya,

وَلَا الْهَدْيَ
kurbana,

وَلَا الْقَلَائِدَ
gerdanlık*(lı kurban)*lara

وَلَا اۤمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ط

ve Rablerinin lütuf ve rızasını arzu ederek Beyt-i Harâm'a doğru gelenlere *(saygısızlık etmeyin).*

وَإِذَا حَلَلْتُمْ
İhramdan çıktığınız zaman,

فَاصْطَادُوا ط
avlanabilirsiniz.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا م

Sizi Mescid-i Harâm'dan çevirdiklerinden dolayı bir topluma karşı beslediğiniz kin, sizi suç işlemeğe itmesin.

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ص
İyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşın;

وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ص
günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ ط
Allah'tan korkun.

اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ
Çünkü Allah'ın azabı çetindir.

(٣) حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ
3-Size *(şunlar)* haram kılınmıştır:

الْمَيْتَةُ
Leş,

وَالدَّمُ
kan,

وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ
domuz eti,

وَمَا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ
Allah'tan başkası adına boğazlanan *(hayvan),*

وَالْمُنْخَنِقَةُ
boğulmuş,

وَالْمَوْقُوذَةُ
(tahta veya taşla) vurul*(arak öldürül)*müş,

وَالْمُتَرَدِّيَةُ
yukarıdan düşmüş,

وَالنَّطِيحَةُ
boynuzlanmış

وَمَا اَكَلَ السَّبُعُ
canavar parçalayarak ölmüş *(olan hayvanlar),*

اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ
-henüz canları çıkmadan kestikleriniz hariç-

وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ
dikili taşlar *(putlar)* adına boğazlanan *(hayvanlar)*

وَ أَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ط

ve fal oklarıyle kısmet *(şans)* aramanız *(size haram kılındı).*

ذٰلِكُمْ فِسْقٌ ط

Bunlar fısktır *(insanı yoldan çıkaran kötü şeylerdir).*

اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ

Bugün artık inkâr edenler, sizin dininiz*(i yok etmek)*den umudu kesmişlerdir.

Onlardan korkmayın; فَلَا تَخْشَوْهُمْ

benden korkun! وَ اخْشَوْنِ ط

اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

Bugün sizin için dininizi olgunlaştırdım;

وَ أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

size nimetimi tamamladım

وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ط

ve size din olarak İslâm'a razı oldum.

فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ لا

Kim açlıktan daralır, günaha istekle yönelmeden bunlardan yemek zorunda kalırsa *(ona günah yoktur).*

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Doğrusu, Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٤) يَسْئَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ ط

4-Sana, kendilerine neyin helâl kılındığını soruyorlar.

قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ لا

De ki: "Size iyi ve temiz şeyler helâl kılındı.

وَ مَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ ز فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ

Allah'ın size öğrettiğinden öğreterek yetiştirdiğiniz avcı hayvanların, sizin için tuttuklarını yiyin

وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ

ve üzerine Allah'ın adını anın.

Allah'tan korkun. وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Çünkü Allah, hesabı çabuk görendir.

(٥) اَلْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ط

5-Bugün size iyi ve temiz şeyler helâl kılındı.

وَ طَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ ص

Kendilerine Kitap verilenlerin yemeği, size helâldir.

وَ طَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ ز

Sizin yemeğiniz de onlara helâldir.

وَ الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ

İnanan, namuslu, hür kadınlar ve sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden namuslu hür kadınlar

إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَ لاَ مُتَّخِذِى أَخْدَانٍ ط

-zinâ etmeksizin, gizli dost tutmaksızın, namuslu bir biçimde *(evlenmek üzere)*- mehirlerini verdiğiniz takdirde *(size helâldir)*.

وَ مَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ

Kim inanmayı kabul etmezse,

فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ ز

onun ameli boşa çıkmıştır.

وَ هُوَ فِى الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ع

Ve o, âhirette kaybedenlerdendir.

(٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

6-Ey inananlar!

إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا

Namaza dur*(mak iste)*diğiniz zaman yıkayın:

yüzlerinizi وُجُوهَكُمْ

وَ أَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ

ve dirseklere kadar ellerinizi;

وَ امْسَحُوا

(şu âzâlarınızı da) meshedin:

Başlarınızı بِرُؤُسِكُمْ

وَ أَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ط

ve aşıklara kadar ayaklarınızı.

Eğer cünüp iseniz, وَ إِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا

tam temizlenin. فَاطَّهَّرُوا ط

وَ إِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ

Hasta, yahut yolcu iseniz,

أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ

yahut biriniz tuvaletten gelmişse,

أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ

ya da kadınlara dokunmuş da,

su bulamamış iseniz فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

temiz toprağa teyemmüm edin;

فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَ أَيْدِيكُمْ مِنْهُ ط

ondan yüzlerinize ve ellerinize sürün.

مَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ

Allah size güçlük çıkarmak istemiyor.

وَ لٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ

Fakat sizi temizlemek ve size olan nimetini tamamlamak istiyor

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ki, şükredesiniz.

(٧) وَ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ مِيثَاقَهُ الَّذِى وَاثَقَكُمْ بِهٖ ۙ

7-Allah'ın size olan nimetini ve O'na verdiğiniz sözü hatırlayın:

إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا ز

Hani "İşittik ve itaat ettik!" demiştiniz!

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

Allah'tan korkun!

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Çünkü Allah, göğüslerin özünü bilir.

(٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

8-Ey inananlar!

كُونُوا قَوَّامِينَ لِلّٰهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ز

Allah için adâletle şahitlik edenler olun.

وَ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰى أَلَّا تَعْدِلُوا ط

Bir topluluğa karşı duyduğunuz kin, sizi adâletten saptırmasın.

إِعْدِلُوا قف

Âdil davranın,

هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ز

Takvâya yakışan budur.

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

Allah'tan korkun.

إِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Kuşkusuz Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٩) وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۙ

9-Allah, inanıp iyi işler yapanlara va'detmiştir:

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Bağışlama ve büyük mükâfat onlarındır.

(١٠) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

10-İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlara gelince,

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

onlar da cehennemin halkıdır.

(١١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

11-Ey inananlar!

اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın:

إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ

hani bir topluluk size ellerini uzatmağa *(saldırmaya)* yeltenmişti de,

فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ج

(Allah) onların ellerini sizden çekmişti.

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

Allah'tan korkun.

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ع

Mü'minler Allah'a dayansınlar.

(١٢) وَلَقَدْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِى إِسْرَٓائِيلَ ج

12-Allah, İsrâiloğulları'ndan söz almıştı.

وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا ط

Ve içlerinden on iki başkan göndermiştik.

وَقَالَ اللّٰهُ إِنِّى مَعَكُمْ ط

Allah demişti ki: "Ben sizinle beraberim.

لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ

eğer namazı kılarsanız,

zekâtı verirseniz, وَأٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ

وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِى

elçilerime inanırsanız,

yardım ederseniz وَعَزَّرْتُمُوهُمْ

وَأَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

ve Allah'a güzel borç verirseniz,

لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

elbette sizin günahlarınızı örterim

وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ج

ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere sokarım.

فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ

Bundan sonra sizden kim nankörlük ederse,

فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّبِيلِ

düz yoldan sapmış olur.

(١٣) فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ

13- Sözlerini bozdukları için,

onları lânetledik لَعَنَّاهُمْ

وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ج

ve kalplerini katılaştırdık.

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ لا

Kelimeleri yerlerinden kaydırıyorlar.

وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ج

Kendilerine öğütlenen şeyden pay almayı unuttular.

وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ

İçlerinden pek azı hariç, daima onlardan hâinlik görürsün.

فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ط

Yine de onları affet, aldırma.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Çünkü Allah güzel davrananları sever.

(١٤) وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى

أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ

14-"Biz Hıristiyanız" diyenlerin de sözünü almıştık.

فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ

Ama kendilerine öğütlenen şeyden pay almayı unuttular.

فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى

يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

Bu yüzden kıyâmet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık.

وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا

يَصْنَعُونَ

Yakında Allah, onlara, ne yaptıklarını haber verecektir.

(١٥) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

15-Ey Kitap Ehli!

قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا

Elçimiz size geldi.

يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ

مِنَ الْكِتَابِ

Kitap'tan gizlediğiniz şeylerin çoğunu size açıklıyor,

وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

çoğundan da geçiyor.

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

Gerçekten size Allah'tan bir nur ve açık bir Kitap gelmiştir.

(١٦) يَهْدِى بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ

سُبُلَ السَّلَامِ

16-Allah, onunla rızâsına uyanları esenlik yollarına iletir.

وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Ve onları kendi izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarıp dosdoğru bir yola iletir.

(١٧) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ

هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ

17-"Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler küfre gitmişlerdir.

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ

أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَ

مَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا

De ki: "Öyle ise Allah, Meryem oğlu Mesîh'i, annesini ve yeryüzünde olanların hepsini helâk etmek istese, Allah'a karşı kimin elinde bir şey var?"

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

بَيْنَهُمَا

Göklerde, yerde ve ikisinin arasında bulunan herşey O'nundur.

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ط O, dilediğini yaratır.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah, herşeyi yapabilendir.

(١٨) وَ قَالَتِ الْيَهُودُ وَ النَّصَارٰى

نَحْنُ أَبْنَاءُ اللّٰهِ وَ أَحِبَّاؤُهُ ط

18-Yahûdîler ve Hıristiyanlar; "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz" dediler.

قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ط

De ki: "O halde niçin günahlarınızdan ötürü *(Allah)* size azap ediyor?"

بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ ط

Hayır, siz de O'nun yaratıklarından birer insansınız.

يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ

O dilediğini bağışlar,

وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğine azap eder.

وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ز

Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan herşeyin mülkü Allah'ındır.

وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ Dönüş de O'nadır.

(١٩) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

19-Ey Kitap Ehli!

قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ

Elçilerin arasının kesildiği sırada size Elçimiz geldi, size gerçekleri açıklıyor ki,

أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ لَا نَذِيرٍ ز

(yarın kıyâmette); "Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi" demeyesiniz.

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَ نَذِيرٌ ط

İşte size müjdeleyici ve uyarıcı geldi.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ع

Allah, herşeyi yapabilendir.

(٢٠) وَ إِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ

20-Mûsâ, kavmine demişti ki:

يَا قَوْمِ "Ey kavmim!

اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın;

إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ

zira *(O)*, aranızda peygamberler var etti

وَ جَعَلَكُمْ مُلُوكًا ق sizi krallar yaptı

وَاٰتٰيكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

ve size dünyalarda hiç kimseye vermediğini verdi."

21-"Ey kavmim, (٢١) يَا قَوْمِ

ادْخُلُوا الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِى كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ

Allah'ın size yaz*(ıp nasibet)*diği Kutsal Toprağa girin,

وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِكُمْ

Arkanıza dönmeyin.

فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ

Yoksa kaybedersiniz!"

(٢٢) قَالُوا يَا مُوسٰى

22-Dediler ki: "Ey Mûsâ!

اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ

Orada zorba bir millet var.

وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا

Onlar oradan çıkmadıkça biz oraya girmeyiz.

فَاِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا

Eğer oradan çıkarlarsa,

فَاِنَّا دَاخِلُونَ

o zaman *(oraya)* gireriz."

(٢٣) قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا

23-*(Allah'tan)* Korkanlardan Allah'ın nimet verdiği iki adam dedi ki:

ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ

"Onların üzerine kapıdan girin.

فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ

Eğer o*(kapı)*dan girerseniz,

فَاِنَّكُمْ غَالِبُونَ

muhakkak ki siz galip gelirsiniz.

وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Haydi eğer inanıyorsanız Allah'a dayanın!"[1]

(٢٤) قَالُوا يَا مُوسٰى

24-Dediler ki: "Ey Mûsâ!

1.Tefsîrler bu iki zatın Nuh oğlu Yeşû ile Yefunne oğlu Kaleb olduğunu yazar. Kitab-ı Mukaddes'in Sayılar, 14/6-10'uncu âyetlerinde şöyle deniliyor:

"Ve memleketi çaşıtlamış olanlardan Nuh oğlu Yeşû ve Yefunne oğlu Kaleb, esvaplarını yırttılar; ve bütün İsrailoğulları cemâatine söyleyip dediler: "Çaşıtlamak için içinden geçtiğimiz memleket, çok çok iyi bir memlekettir. Eğer Rab bizden razı olursa o zaman bizi o diyara götürecek ve onu bize verecektir. Siz memleketin kavminden korkmayın...Ve Rab bizimledir, onlardan korkmayın."

إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَآ أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا

Onlar orada olduğu sürece biz oraya aslâ girmeyiz.

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَ رَبُّكَ فَقَاتِلَا

Sen ve Rabbin, gidin, savaşın.

إِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ

Biz burada oturuyoruz!"

(٢٥) قَالَ رَبِّ

25-*(Mûsâ)*, "Ya Rabbi, dedi,

إِنِّى لَآ أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِى وَ أَخِى

Ben kendimden ve kardeşimden başkasına mâlik değilim.

فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Bizimle, o yoldan çıkmış toplumun arasını ayır."

(٢٦) قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ

أَرْبَعِينَ سَنَةً ج

26-*(Allah)* Buyurdu ki: "Orası onlara kırk yıl yasaklandı.

يَتِيهُونَ فِى الْأَرْضِ

O yerde şaşkın şaşkın dolaşacaklar.

فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ع

Sen, yoldan çıkmış o toplum için üzülme."

(٢٧) وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَىْ اٰدَمَ

بِالْحَقِّ م

27-Onlara iki Âdemoğlunun haberini gerçek olarak oku.[1]

إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا

Hani her biri birer kurban sunmuşlardı,

فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا

(kurban) birinden kabul edilmişti;

وَ لَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ط

ötekinden kabul edilmemişti.

قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ ط

(Kurbanı kabul edilmeyen, kabul edilene): "Seni öldüreceğim" demişti.

قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

(O da): "Allah, sadece korunanlardan kabul eder" dedi.

1.Hâbil ve Kâbil, Hz. Âdem'in oğulları idi. Rivayete göre Âdem, onlardan her birine, öteki erkek kardeşinin ikizi olan kızkardeşiyle evlenmesini emretmişti. O zaman insan yeni türediği için bu tür evlenme zorunlu idi. Kâbil, daha güzel olan kendi ikizini Hâbil'e vermek istemedi. Âdem de bunlara, birer kurban sunmalarını, gökten gelecek bir ateş hangisinin kurbanını yakarsa, onun haklı olacağını söyledi. Böyle yaptılar. Gökten inen ateş, Hâbil'in kurbanını yakınca, Habil'in haklı olduğu ortaya çıktı.

Âyetlerin, bu öyküye işaret ettiğini söyleyenler yanında, bu iki kişinin, iki İsrailoğlu olduğunu söyleyenler de vardır. Hasan Basrî de bu görüştedir. Kur'ân, kızkardeşle evlenme öyküsünden söz etmez.

(٢٨) لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِى

28-"Andolsun, eğer sen beni öldürmek için bana elini uzatırsan,

مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِىَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ ج

ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam.

إِنِّى أَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

Çünkü ben Âlemlerin Rabbi'nden korkarım!"

(٢٩) إِنِّى أُرِيدُ أَنْ تَبُوأَ بِإِثْمِى وَإِثْمِكَ

29-"Ben isterim ki sen, benim günahımı da, senin günahını da yüklenip,

فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ج

ateş halkından olasın!

وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ج

Zâlimlerin cezası budur."

(٣٠) فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ

30-Nefsi, onu kardeşini öldürmeye çağırdı,

فَقَتَلَهُ

(o da nefsine uyarak) onu öldürdü,

فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Böylece ziyana uğrayanlardan oldu.

(٣١) فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِى الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِى سَوْأَةَ أَخِيهِ ط

31-Derken Allah, ona kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi.

قَالَ يَا وَيْلَتٰى

(Karganın yaptığını görünce); dedi ki: "Yazık bana!

أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِىَ سَوْأَةَ أَخِى ج

Şu karga kadar olup da kardeşimin cesedini gömmekten âciz miyim *(ben?)*"

فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ج

Ve pişman olanlardan oldu!

(٣٢) مِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ ج كَتَبْنَا عَلٰى بَنِى إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ

32-Bundan dolayı İsrâiloğulları'na şöyle yazdık:

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ

Kim, bir cana kıymamış olan bir canı öldürürse,

أَوْ فَسَادٍ فِى الْأَرْضِ

ya da yeryüzünde bozgunculuk yapmamış *(bir canı öldürürse)*

فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ط

sanki bütün insanları öldürmüş gibidir.

وَمَنْ أَحْيَاهَا

Kim de onu*(n hayatını kurtarmak suretiyle)* yaşatırsa,

فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

bütün insanları yaşatmış gibi olur.

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

Andolsun elçilerimiz onlara açık delilller getirdiler.

ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِى الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ

Ama bundan sonra da onlardan çoğu, yine yeryüzünde israf etmekte*(aşırı gitmekte)*dirler.

(٣٣) إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِى الْأَرْضِ فَسَادًا

33-Allah ve Elçisiyle savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuk yapmağa çalışanların *(cezası)*:

أَنْ يُقَتَّلُوا

(ya) öldürülmeleri,

أَوْ يُصَلَّبُوا

ya asılmaları,

أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ

ya ellerinin, ayaklarının çapraz kesilmesi,

أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ

veya bulundukları yerden sürülmeleridir.

ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِى الدُّنْيَا

Bu, onların dünyada çekecekleri rezilliktir.

وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Âhirette ise onlara büyük bir azap vardır.

(٣٤) إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ

34-Ancak sizin onları *(yenip)* ele geçirmenizden önce tevbe edenler *(bunun dışındadır)*

فَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

bilin ki Allah bağışlayandır, esirgeyendir *(tevbe edenleri affeder)*.

(٣٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

35-Ey inananlar!

اتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun,

وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

O'na *(yaklaşmağa)* yol arayın.

وَجَاهِدُوا فِى سَبِيلِهِ

Ve O'nun yolunda cihâd edin ki,

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

kurtuluşa eresiniz.

(٣٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

36-O inkâr edenler var ya,

لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا

eğer yeryüzünde olanların hepsi onların olsa

وَمِثْلَهُ مَعَهُ

ve onun bir katı daha *(kendilerinin olsa da)*,

لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

kıyâmet gününün azabından kurtulmak için *(bunları)* fidye verseler,

مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ج

kendilerinden kabul edilmez.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(٣٧) يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ

37-Ateşten çıkmak isterler.

وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا ز

Ama oradan çıkacak değillerdir.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ

Onlar için sürekli bir azap vardır.

(٣٨) وَ السَّارِقُ وَ السَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالاً مِنَ اللّٰهِ ط

38-Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık Allah'tan bir ceza olarak ellerini kesin!

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٣٩) فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ

39-Kim yaptığı haksızlıktan sonra tevbe ederse

ve uslanırsa, وَ أَصْلَحَ

فَإِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ط

şüphesiz Allah, onun tevbesini kabul eder.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah bağışlayan, acıyandır.[1]

(٤٠) أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

40-Göklerin ve yerin mülkünün Allah'a ait olduğunu bilmedin mi?

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ

(O) dilediğine azap eder,

وَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ ط

dilediğini bağışlar.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah herşeye kâdirdir.

41-Ey Elçi! (٤١) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ

1.Genellikle hırsızın tevbesi, günahının affına sebep olursa da, elini kesilmekten kurtarmaz, görüşü egemendir. Fakat âyetin sonunda tevbe edip uslananlara karşı Allah'ın bağışlayan, esirgeyen sıfatlarının vurgulanması, tevbe eden hırsızın elinin kesilmemesini öğütler mahiyettedir. Nitekim bazı müfessirlere göre tevbe edip uslanan hırsızın elini kesmek caiz değildir. (Bkz. *el-Mushafu'l-Mufesser*: s. 143, Kahire, 1337 ve *Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri* [Milliyet]: c. 2; s. 781-787)

لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِى الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا اٰمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ ج

Ağızlariyle "İnandık" dedikleri halde kalpleri inanmamış olanlar arasında küfre koşanlar seni üzmesin.

وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ

Yahûdîler arasında da yalana kulak veren,

سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ ط

sana gelmemiş olan bir kavme kulak verenler vardır.

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ ج

Onlar kelimeleri yerlerinden kaydırırlar:

يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هٰذَا

Derler ki: "Eğer size bu verilirse,

alın; فَخُذُوهُ

bu verilmezse, وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ

sakının!" فَاحْذَرُوا ط

وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ

Allah birini şaşırtmak isterse,

فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ط

sen onun için Allah'a karşı hiçbir şey yapamazsın.

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ط

Onlar, Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir.

لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ

Onlar için dünyada rezillik vardır.

وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ve yine onlar için âhirette de büyük bir azap vardır.

(٤٢) سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ

42-Yalana kulak verirler,

haram yerler. أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ ط

Sana gelirlerse, فَإِنْ جَاؤُكَ

فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ

ister aralarında hüküm ver,

أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ ج

ister onlardan yüz çevir.

وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ

Eğer onlardan yüz çevirirsen,

فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا ط

sana hiçbir zarar veremezler.

وَإِنْ حَكَمْتَ

Ve eğer hüküm verirsen,

فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ط

aralarında adaletle hüküm ver.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Çünkü Allah, adalet yapanları sever.

(٤٣) وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ

43-Seni nasıl hakem yapıyorlar,

وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰيةُ فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ

İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında duruyor ya!

ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ط

Ondan sonra da *(verdiğin hükümden)* dönüyorlar.

وَمَا أُولٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ع

Onlar inanıcı değillerdir.

(٤٤) إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ

44-Gerçekten Tevrat'ı biz indirdik.

فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ج

Onda yol gösterme ve nur vardır.

يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا

İslâm olmuş peygamberler, onunla Yahûdîlere hüküm verirlerdi.

وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ

Kendilerini Tanrıya vermiş zâhidler ve âlimler de Allah'ın Kitâbı'nı korumakla görevlendirildiklerinden, onunla *(hüküm verirlerdi)*

وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ ج

ve onu gözetip kollarlardı.

فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ

(Ey hâkimler) İnsanlardan korkmayın,

benden korkun وَاخْشَوْنِ

وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ط

ve benim âyetlerimi az bir paraya satmayın!

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

işte kâfirler onlardır!

(٤٥) وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا

45-O*(Hak Kitâbı')*nda onlara yazdık ki:

Cana can, أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ لا

göze göz, وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ

buruna burun, وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ

kulağa kulak, وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ

dişe diş وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ لا

وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ ط

ve yaralara karşılıklı kısas *(yapılacaktır)*.[1]

1.Haksız yere bir cana kıyan öldürülür.

فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ

Kim bunu bağışlar*(kısas hakından vazgeçer)*se,

فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ

o, kendisi için keffâret olur.

وَ مَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

Ve kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte zâlimler onlardır.

(٤٦) وَ قَفَّيْنَا عَلٰى اٰثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ

46-Onların ardından, yanlarındaki Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu Îsâ'yı gönderdik.

وَ اٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ

Ve ona İncil'i verdik,

فِيهِ هُدًى وَ نُورٌ

(O İncil'in) içinde hidâyet ve nûrvardır,

وَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ

(İncil'i) önündeki Tevrat'ı doğrulayıcı,

وَ هُدًى وَ مَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

korunanlar için yol gösterici ve öğüt *(yaptık)*.

(٤٧) وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْاِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ فِيهِ

47-İncil sahipleri, Allah'ın onda indirdiği ile hükmetsinler.

وَ مَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

işte onlar, yoldan çıkmışlardır.

(٤٨) وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَ مُهَيْمِنًا عَلَيْهِ

48-Sana da kendinden önceki Kitâb'ı doğrulayıcı ve onu kollayıp koruyucu olarak Kitâb'ı gerçekle indirdik.

فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

Artık onların aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet

وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ

Göz çıkaranın gözü çıkarılır; burun kesenin burnu kesilir; kulak kesenin kulağı kesilir; diş sökenin dişi sökülür; başka türlü yaralayan, aynı şekilde yaralanır. Tevrat'ta böyle yapılması buyurulmuştur.

ve sana gelen gerçekten ayrılıp onların keyiflerine uyma!

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَ مِنْهَاجًا ط

Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol belirledik.

وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

Allah isteseydi,

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً

hepinizi bir tek ümmet yapardı.

وَ لٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِى مَا اٰتٰيكُمْ

Fakat size verdiği *(nimetler)* içinde sizi sınamak istedi.

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ط

Öyleyse hayır işlerine koşun.

إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا

Hepinizin dönüşü Allah'adır;

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ لا

O size ayrılığa düştüğünüz şeyler*(in hakikatin)*i haber verecektir.

(٤٩) وَ أَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

49-Aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet.

وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ

Onların keyiflerine uyma.

وَ احْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ إِلَيْكَ ط

Ve onların, Allah'ın indirdiği şeylerin bir kısmından seni şaşırtmalarından sakın!

فَإِنْ تَوَلَّوْا

Eğer dönerlerse,

فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ط

bil ki, Allah bazı günahları yüzünden onları felâkete uğratmak istiyordur.

وَ إِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ

Zaten insanlardan çoğu, yoldan çıkmışlardır.

(٥٠) أَ فَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ط

50-Yoksa Câhiliye hükmünü mü arıyorlar?

وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ع

İyi bilen bir toplum için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir?

(٥١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

51-Ey inananlar!

لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَ النَّصَارٰى أَوْلِيَاءَ م

Yahûdîleri ve Hıristiyanları velîler edinmeyin!

بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ط

Onlar, birbirlerinin velileridir.

وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ

Sizden kim onları kendine veli yaparsa,

فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

o onlardandır.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Şüphesiz Allah, zâlim toplumu doğru yola iletmez.

(٥٢) فَتَرَى الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ

تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ

52-Kalblerinde hastalık bulunanların: "Bize bir felâket gelmesinden korkuyoruz!" diyerek onların arasına koştuklarını görürsün.

فَعَسَى اللّٰهُ أَنْ يَأْتِىَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ

عِنْدِهِ

Belki Allah fetih ya da kendi katından bir iş getirir de,

فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا فِى

أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ

onlar, içlerinde gizlediklerine pişman olurlar.

(٥٣) وَ يَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَ هٰؤُلاَءِ

الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ

إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ

53-*(O zaman)* İnananlar, "Bunlar mı o, bütün güçleriyle sizinle beraber olduklarına yemin edenler?" derler.

حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

Bütün çabaları boşa çıkmış,

فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

kaybedenlerden olmuşlardır.

(٥٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

54-Ey inananlar!

مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ

Sizden kim dininden dönerse,

فَسَوْفَ يَأْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ

(bilsin ki) Allah, yakında öyle bir toplum getirecek ki ,

يُحِبُّهُمْ

(O) onları sever,

وَ يُحِبُّونَهُ

onlar da O'nu severler.

أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Mü'minlere karşı alçak gönüllüdürler;

أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ

kâfirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler.

يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda cihâd ederler.

وَ لاَ يَخَافُونَ لَوْمَةَ لاَئِمٍ

Hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazlar.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ

Bu, Allah'ın bir lütfudur;

onu dilediğine verir. يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Allah'*(ın lütfu)* geniştir, *(O)*, bilendir.[1]

1.Bu âyette iki topluluktan söz edilir. Biri İslâmdan dönen ve bu yüzden silinip gidecek olan mürted toplum, diğeri onların yerine gelip İslâm uğrunda cihat ederek yükselecek olan toplum. İslâmın ilk devirlerinde on bir fırka dinden dönmüştür. Ridde olayı denen bu vak'alardan üçü, Hz. Peygamber'in hayatının sonlarına doğru meydana gelmiş, yedisi Hz. Ebû bekir devrinde, biri de Hz. Ömer devrinde olmuştur. İrtidad edenler, çabucak silinip gitmişlerdir. Âyette bunların tam karşısına, Allah uğrunda cihat eden, Allah'ı seven ve Allah tarafından sevilen kahraman insanlar konmuştur. Acaba bu kahramanlar kimlerdir? Bu hususta çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bunların Hz. Ebû bekir ve adamları; Ensâr ; Yemen halkı vs. olduğu söylenmiştir. Fakat âyetin mânâsı geneldir. Kur'ân'ın bu hükmü kıyamete kadar bâkîdir. İrtidad olayını bir devre hasretmek doğru olmadığı gibi, Allah yolunda cihat edenleri de belirli bir milletle sınırlamak doğru değildir. Her çağda böyle dinden dönen topluluklar olacak, onların yerine yüce Allah, uğrunda cihat eden, Kendisini seven ve Kendisi tarafından sevilen kahraman insanlar getirecek, onlar İslâm bayrağını ufuklara dikeceklerdir. Bir zaman Araplar İslama hizmet etmişler, sonra İranlılar bu hizmeti sürdürmüşler; onların yoldan çıkmaları üzerine hizmet şerefini üstlenen Türk milleti, İslama sayısız hizmet vermişlerdir. Kim bilir daha nice mürted topluluklar gelecek ve nice kahraman mücahid milletler onları tarih sahnesinden silip İslâm bayrağını yücelteceklerdir.

(٥٥) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ

55-Sizin veliniz ancak, Allahtır,

Elçisidir وَ رَسُولُهُ

وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ

ve namazlarını kılan, zekâtlarını veren, rükûa varan Mü'minlerdir.

(٥٦) وَ مَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ وَ

الَّذِينَ اٰمَنُوا

56-Kim Allah'ı, Elçisini ve Mü'minleri dost tutarsa,

فَإِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

(bilsin ki) galip gelecek olanlar, yalnız Allah'ın taraftarlarıdır.

(٥٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

57-Ey inananlar!

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا

وَ لَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ

قَبْلِكُمْ وَ الْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ

Sizden önce Kitap verilmiş olanlardan ve kâfirlerden dîninizi eğlence ve oyun yerine koyanları dost tutmayın.

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

İnanıyorsanız Allah'tan korkun.

(٥٨) وَ إِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ

58-Namaza çağırdığınız zaman,

اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَ لَعِبًا ط

onu eğlence ve oyun yerine koydular.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

Düşüncesiz bir topluluk oldukları için böyle yaptılar.

(٥٩) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

59-De ki: "Ey Kitap Ehli!

هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ لا

Allah'a, bize indirilene ve bizden önce indirilene inandığımız için mi bizden hoşlanmıyorsunuz?

وَ أَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ

Oysa sizin çoğunuz yoldan çıkmıştır."

(٦٠) قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللّٰهِ ط

60-De ki: "Allah katında yeri bundan daha kötü olanı size söyleyeyim mi?

مَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ وَ غَضِبَ عَلَيْهِ

Allah kim*(ler)*e lânet ve gazap etmişse,

وَ جَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَ الْخَنَازِيرَ وَ عَبَدَ الطَّاغُوتَ ط

kimlerden maymunlar, domuzlar ve Şeytan'a tapanlar yapmışsa,

أُولٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا

işte onların yeri daha kötüdür

وَ أَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

ve onlar düz yoldan daha çok sapmışlardır."

(٦١) وَ إِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا اٰمَنَّا

61-*(Onlar)* size geldiklerinde "İnandık" derler.

وَ قَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ

Oysa küfürle *(yanınıza)* girmişlerdir,

وَ هُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ط

yine onunla *(yanınızdan)* çıkmışlardır.

وَ اللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ

Allah onların *(içlerinde)* gizlediklerini daha iyi bilir.

(٦٢) وَ تَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ أَكْلِهِمُ السُّحْتَ ط

Andolsun, Rabbinden sana indirilen, onların çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracaktır

وَ اَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَاءَ

إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ط

Biz onların aralarına tâ kıyâmet gününe kadar düşmanlık ve kin atmışızdır.

كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ

Ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa,

Allah onu söndürmüştür. أَطْفَأَهَا اللّهُ

وَ يَسْعَوْنَ فِى الْأَرْضِ فَسَادًا ط

(Onlar) Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar.

وَ اللّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Allah da bozguncuları sevmez.

(٦٥) وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ اٰمَنُوا وَ

اتَّقَوْا

65-Eğer Kitap Ehli inanıp *(Allah'ın azâbından)* korunsalardı,

لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

onların kötülüklerinden geçerdik

وَ لَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

ve onları nimeti bol cennetlere sokardık.

62-Onlardan çoğunun günah, düşmanlık ve haram yemede birbirleriyle yarıştıklarını görürsün.

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yaptıkları şey ne kötüdür!

(٦٣) لَوْلاَ يَنْهٰيهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَ

اْلأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَ أَكْلِهِمُ

السُّحْتَ ط

63-Rabbânîlerin ve hahamların, onları günah söz söylemekten, haram yemekten menetmeleri gerekmez miydi?

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

Yaptıkları şey ne kötüdür!

(٦٤) وَ قَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّهِ مَغْلُولَةٌ ط

64-Yahûdîler "Allah'ın eli bağlıdır *(Allah cimridir)*" dediler.

Kendi elleri bağlandı غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ

وَ لُعِنُوا بِمَا قَالُوا م

ve söyledikleri sözden ötürü lânetlendiler.

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ لا

Hayır, Allah'ın iki eli de açıktır,

dilediği gibi verir. يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ط

وَ لَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَ كُفْرًا ط

(٦٦) وَ لَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَ الْاِنْجِيلَ وَ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ

66-Eğer onlar Tevrât'ı, İncil'i ve Rablerinden kendilerine indirileni gereğince uygulasalardı,

لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ط

muhakkak ki üstlerinde*(ki ağaçların meyvelerinde)*n ve ayaklarının altın*(daki ürünler)*den yerlerdi.

مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ط

İçlerinde tutumlu *(ılımlı)* bir ümmet var.

وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ سَٓاءَ مَا يَعْمَلُونَ ع

Ama onlardan çoğu, ne kötü işler yapıyorlar!

(٦٧) يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ

67-Ey Elçi!

بَلِّغْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ط

Rabbinden sana indirileni duyur.

وَ اِنْ لَمْ تَفْعَلْ

Eğer bunu yapmazsan,

فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ط

O'nun mesajını duyurmamış olursun.

وَ اللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ط

Allah seni insanlardan korur

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Doğrusu Allah, kâfirler toplumunu yola iletmez.

(٦٨) قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ

68-De ki: "Ey Kitap Ehli!

لَسْتُمْ عَلٰى شَىْءٍ

Siz bir esas üzerinde değilsiniz,

حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَ الْاِنْجِيلَ وَ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ط

siz Tevrât'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirileni uygulamadıkça *(dînî bir temeliniz yoktur).*

وَ لَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَ كُفْرًا ج

(Ey Muhammed!), Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun azgınlık ve inkârını artıracaktır.

فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Sen o kâfirler toplumu için üzülme!

(٦٩) اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ الَّذِينَ هَادُوا وَ الصَّابِئُونَ وَ النَّصَارٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا

69-İnananlar, Yahûdîler, Sâbiîler ve Hıristiyanlar*(dan)* Allah'a ve âhiret gününe inanan ve iyi işler yapanlar *(var ya)*

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٧٠) لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِى
إِسْرَائِيلَ وَ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلاً ط

70-Andolsun, biz İsrâiloğulları'ndan söz almış ve onlara elçiler göndermiştik.

كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لاَ تَهْوَى
أَنْفُسُهُمْ لا

Ne zaman bir elçi onlara canlarının istemediği bir şey getirdiyse,

فَرِيقًا كَذَّبُوا

(gelen elçilerin) bir kısmını yalanlıyordu,

وَ فَرِيقًا يَقْتُلُونَ

bir kısmını da öldürüyorlardı.

(٧١) وَ حَسِبُوا أَلاَّ تَكُونَ فِتْنَةٌ

71-Bir fitne kopmayacak sandılar;

kör oldular, فَعَمُوا

sağır kesildiler. وَ صَمُّوا

ثُمَّ تَابَ اللّهُ عَلَيْهِمْ

Sonra Allah onların tevbelerini kabul etti.

ثُمَّ عَمُوا وَ صَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ ط

Sonra yine çokları kör, sağır kesildiler.

وَ اللّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarını görmektedir.

(٧٢) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّهَ
هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ط

72-Andolsun, "Allah, Meryem oğlu Mesîh'tir" diyenler elbette kâfir olmuşlardır.

وَ قَالَ الْمَسِيحُ

Halbuki Mesîh demişti ki:

"Ey İsrâiloğulları! يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

اعْبُدُوا اللّهَ رَبِّى وَ رَبَّكُمْ ط

Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّهِ

Zira kim Allah'a ortak koşarsa,

فَقَدْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

muhakkak ki, Allah ona cenneti haram etmiştir

وَ مَأْوٰيهُ النَّارُ ط

ve onun varacağı yer ateştir;

وَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Zâlimlerin yardımcıları yoktur!"

(٧٣) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّهَ
ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ

73-"Allah, üçün üçüncüsüdür" diyenler elbette kâfir olmuşlardır.

وَ مَا مِنْ إِلٰهٍ إِلاَّ إِلٰهٌ وَاحِدٌ ط

Oysa yalnız bir tek tanrı vardır, başka tanrı yoktur.

وَ إِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ

Bu dediklerinden vazgeçmezlerse,

لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

elbette onlardan inkâr edenlere acı bir azap dokunacaktır.

(٧٤) أَفَلاَ يَتُوبُونَ إِلَى اللّٰهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَهُ ط

74-Hâlâ Allah'a tevbe edip O'ndan af dilemiyorlar mı?

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٧٥) مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلاَّ رَسُولٌ ج

75-Meryem oğlu Mesîh, bir elçiden başka bir şey değildir.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ط

Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir.

وَ أُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ط

Annesi de dosdoğruydu.

كَانَا يَأْكُلاَنِ الطَّعَامَ ط

İkisi de yemek yerlerdi.[1]

1.Yaşamak için yemeğe muhtaç olan, nasıl tanrı olabilir?

أُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيَاتِ

Bak, onlara nasıl âyetleri açıklıyoruz,

ثُمَّ انْظُرْ أَنّٰى يُؤْفَكُونَ

sonra bak nasıl *(haktan)* çevriliyorlar!?

(٧٦) قُلْ أَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَ لاَ نَفْعًا ط

76-De ki: "Allah'ı bırakıp size ne zarar, ne de yarar vermeğe gücü yetmeyen şeylere mi tapıyorsunuz?

وَ اللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Oysa Allah, işiten, bilendir *(O'na tapmanız gerekmez mi?)*."

(٧٧) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

77-De ki: "Ey Kitap Ehli!

لاَ تَغْلُوا فِى دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ

dininizde haksız yere aşırılığa dalmayın

وَ لاَ تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَ ضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ع

ve önceden sapmış, birçoğunu da saptırmış, düz yoldan şaşmış bir milletin keyiflerine uymayın!"

(٧٨) لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِى إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

78-İsrâiloğulları'nın nankörlerine, Dâvûd ve Meryem oğlu Îsâ diliyle lânet edilmiştir.

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا

Çünkü *(onlar)* isyan etmişlerdi

وَ كَانُوا يَعْتَدُونَ

ve saldırıyorlardı.

(٧٩) كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ

79-Yaptıkları kötülükten vazgeçmiyorlardı.

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Ne kötü işler yapıyorlardı!

(٨٠) تَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

80-Onlardan çoğunun, inkâr edenlerle dostluk ettiklerini görürsün.

لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ

Gerçekten nefislerinin, kendileri için yapıp gönderdiği ne kötüdür

أَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

(ki o yüzden) Allah onlara gazap etmiştir

وَ فِى الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ

ve azapta sürekli kalacaklardır.

(٨١) وَ لَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ النَّبِىِّ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ

81-Eğer Allah'a, Peygambere ve ona indirilene inansalardı,

مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ

o*(inkâr ede)*nleri veli yapmazlardı.

وَ لٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Ama onlardan çoğu yoldan çıkmış insanlardır.

(٨٢) لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الْيَهُودَ وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا

82-İnsanlar içerisinde, inananlara en yaman düşman olarak Yahûdîleri ve *(Allah'a)* ortak koşanları bulursun.

وَ لَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارٰى

İnananlara sevgice en yakınları da "Biz Hıristiyanlarız" diyenleri bulursun.

ذٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَ رُهْبَانًا

Çünkü onların içlerinde keşişler ve rahipler vardır

وَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

ve onlar büyüklük taslamazlar.

(٨٣) وَ إِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ

83-Elçi'ye indirilen*(Kur'ân)*ı dinledikleri zaman,

تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ج

tanıdıkları gerçekten dolayı gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün.

يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا

Derler ki: "Rabbimiz, inandık;

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

bizi şâhitlerle beraber yaz!"

(٨٤) وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ لا وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ

84-"Biz, Rabbimizin bizi iyiler arasına katmasını umarken, neden Allah'a ve bize gelen gerçeğe inanmayalım?"

(٨٥) فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط

85-Bu sözlerinden dolayı Allah onlara, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler verdi.

وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

Güzel davrananların mükâfatı işte budur!

(٨٦) وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

86-İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar a gelince,

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ع

onlar da cehennem halkıdır.

(٨٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

87-Ey inananlar!

لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ

Allah'ın size helâl kıldığı güzel ve temiz şeyleri haram etmeyin

وَلَا تَعْتَدُوا ط

ve sınırı aşmayın.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Çünkü Allah, sınırı aşanları sevmez.

(٨٨) وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ص

88-Allah'ın size verdiği rızıklardan helâl ve temiz olarak yiyin

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

Ve inandığınız Allah'tan korkun!

(٨٩) لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ

89-Allah sizi, yeminlerinizdeki lağv *(kasıtsız olarak yaptığınız yeminler)*den ötürü sorumlu tutmaz.

وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ ج

Fakat bilerek yaptığınız yeminlerden ötürü sizi sorumlu tutar.

فَكَفَّارَتُهُ

Bu*(geleceğe bağlı yemini bozma)*nın keffareti:[1]

إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ

Âilenize yedirdiğinizin orta derecesinden on fakiri yedir*(ip doyur)*mak,

أَوْ كِسْوَتُهُمْ

yahut onları giydirmek,

أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ط

ya da bir boyunu*(köleyi)* hürriyete kavuşturmaktır

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

Bunu bulamayan[2] kimse,

فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ أَيَّامٍ ط

üç gün oruç tutsun.

ذٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ط

İşte yemin ettiğiniz zaman, yeminleriniz*(i bozman)*ın keffareti budur.

وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ط

Yeminlerinizi koruyun.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ

Allah, âyetlerini size böyle açıklıyor

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ki, şükredesiniz.

(٩٠) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

90-Ey inananlar!

إِنَّمَا الْخَمْرُ — şarap,

وَالْمَيْسِرُ — kumar,

وَالْأَنْصَابُ — dikili taşlar,

وَالْأَزْلَامُ — ve şans okları,

رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

Şeytan işi birer pisliktir.

فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

(٩١) إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ

91-Şeytan, şarap ve kumar ile aranıza düşmanlık ve kin sokmak istiyor

وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ج

ve sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak *(istiyor)*.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ

Artık *(bunlardan)* vazgeçecek misiniz?

1.Keffaret: örtücü, affettirici bir fidye demektir.

2.Bunları yapamayan.

(٩٢) وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ

92-Allah'a itaat edin

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ

ve Elçi'ye itaat edin,

وَ احْذَرُوا

(kötü şeylerden) sakının!

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

Eğer *(kabul etmez)* dönerseniz,

bilin ki, فَاعْلَمُوا

elçimize düşen, أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا

açıkça duyurmaktır. الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

(٩٣) لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا

93-İnanıp iyi işler yapanlara bundan böyle yediklerinden ötürü bir günah yoktur:

إِذَا مَا اتَّقَوْا

(kötülüklerden) korundukları,

inandıkları وَ آمَنُوا

وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

ve iyi işler yaptıkları

ثُمَّ اتَّقَوْا وَ آمَنُوا

sonra *(yasaklardan)* korunup *(onların yasaklığına)* inandıkları,

ve yine korundukları ثُمَّ اتَّقَوْا

وَ أَحْسَنُوا

ve iyilik ettikleri takdirde *(bir günah yoktur)*.

وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Allah güzel davrananları sever.

(٩٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

94-Ey inananlar!

لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِمَاحُكُمْ

Allah sizi, ellerinizin ve mızraklarınızın erişeceği bir av'la dener

لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ

ki, gizlide kendisinden kimin korktuğunu bilsin. *(görmeden Allah'a inanıp O'ndan korkanlar ortaya çıksın, bilinsin)*.

فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذٰلِكَ

Kim bundan sonra saldırıda bulunursa,

فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

onun için acı bir azap vardır.

(٩٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

95-Ey inananlar!

لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَ أَنْتُمْ حُرُمٌ

İhramda iken av öldürmeyin.

وَ مَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا

Sizden kim kasden onu öldürürse,

فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ

öldürdüğünün dengi olan bir hayvan cezası vardır ki,

يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ

(bu, öldürülene denk olduğuna) içinizden iki âdil kişinin karar vereceği,

هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ

Kâbe'ye varacak *(bir kurban)*;

أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ

yahut yoksullara yedirme şeklinde keffâret;

أَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا

ya da buna denk oruçtur.

لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ط

Tâ ki böylece *(o insan)*, yaptığı işin vebâlini tatsın.

عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ ط

Allah, geçmişi affetmiştir.

وَ مَنْ عَادَ

Kim yine *(ihramlı iken av öldürmeğe)* dönerse,

فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ ط

Allah ondan öc alır.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ

Allah, daima galiptir,

ذُو انْتِقَامٍ

intikam alandır.

(٩٦) أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ طَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَ لِلسَّيَّارَةِ ج

96-Hem kendinize, hem de yolculara bir geçimlik olmak üzere deniz avı ve yiyeceği, size helâl kılındı.

وَ حُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ط

İhramda olduğunuz sürece size kara avı yasaklandı.

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun!

(٩٧) جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ

97-Allah Kâbe'yi, o saygıdeğer evi, insanlar için *(hayat ve güven)* durak*(ı)* yaptı.

وَ الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ الْهَدْىَ وَ الْقَلَائِدَ ط

O saygıdeğer ayı, kurbanı, tasmalı kurbanlıkları da

ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

(böyle yaptı) ki, Allah'ın göklerde ve yerde olanları bildiğini anlayasınız

وَ أَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

ve Allah'ın her şeyi bilici olduğunu *(anlayasınız)*.

(٩٨) اِعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

98-İyi bilin ki Allah'ın cezası çetindir

وَ أَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ط

ve *(yine iyi bilin ki)* Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٩٩) مَا عَلَى الرَّسُولِ

99-Elçi'ye düşen,

إِلاَّ الْبَلاَغُ ط

sadece duyurmaktır.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَ مَا تَكْتُمُونَ

Allah, gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz şeyleri bilir.

(١٠٠) قُلْ لاَ يَسْتَوِى الْخَبِيثُ وَ الطَّيِّبُ

100-De ki:"Murdarla temiz bir olmaz.

وَ لَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ ج

Murdarın çokluğu hoşuna gitse de

فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَا أُولِى الْأَلْبَابِ

O halde ey sağduyu sahipleri! Allah'tan korkun

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ع

ki, kurtuluşa eresiniz!"

(١٠١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

101-Ey inananlar!

لاَ تَسْئَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ج

Açıklandığı zaman hoşunuza gitmeyecek şeyleri sormayın.

وَ إِنْ تَسْئَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ

Eğer Kur'ân indirilirken onları sorarsanız,

تُبْدَ لَكُمْ ط

size açıklanır.

عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا ط

Halbuki Allah onlardan geçmiştir.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Allah bağışlayandır, halîmdir.[1]

(١٠٢) قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ

102-Sizden önce gelen bir toplum da onları sormuştu da,

ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ

sonra onları tanımaz olmuşlardı.

1.Hac âyeti indiği zaman Sürâka ibn Mâlik, Hz. Peygamber'e:
– Her sene mi hac yapacağız ey Allah'ın Elçisi? diye sordu.
Hz. Peygamber cevap vermedi. Sürâka sorusunu üç kez tekrarladı. Hz. Peygamber:
– Hayır, dedi; evet, deseydim, hac her sene farz olurdu. (Her sene) Farz olsaydı, bunu yapamazdınız. Benim sizi (serbest) bıraktığım şeylerde siz de beni (serbest) bırakınız.
İşte âyetin, bu olay üzerine indiği söylenir.

(١٠٣) مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَ لاَ سَائِبَةٍ وَ لاَ وَصِيلَةٍ وَ لاَ حَامٍ

103-Allah "bahîre", "sâibe", "vasîle" ve "hâm" diye bir şey yapmamıştır.

وَ لٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

Fakat inkâr edenler,

يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ

Allah'a yalan uyduruyorlar

وَ أَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْقِلُونَ

ve çokları da akıl erdiremiyorlar.[1]

(١٠٤) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ وَ إِلَى الرَّسُولِ

104-Onlara: "Allah'ın indirdiğine ve Elçi'ye gelin!" dense,

قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا

"Babalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter!" derler.

أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَ لاَ يَهْتَدُونَ

Babaları hiçbir şey bilmeyen, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı?

(١٠٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

105-Ey inananlar!

عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ

Siz kendinize bakın.

لاَ يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ

Siz doğru yolda olduğunuz takdirde sapan kimse size zarar vermez.

إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا

Hepinizin dönüşü Allah'adır.

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

O size ne yaptığınızı haber verecektir.

(١٠٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

106-Ey inananlar!

شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ

Birinize ölüm gelince vasiyet sırasında içinizden iki âdil kişi, aranızda şahitlik etsin.

1.Cahiliye Araplarında, deve beş kez doğurur, beşinci yavru dişi olursa, o deve, kulağı çentilip serbest bırakılırdı. Binilmez, sütü sağılmaz olan o deveye bahîre denilirdi. Tutulduğu bir hastalıktan kurtulan kimse, devesini putlara adardı. Bahîre gibi sağılmayan ve üstüne binilmeyen o deveye de sâibe denilirdi. Bir koyun hem erkek, hem dişi doğurursa "Kızkardeşine kavuştu" deyip dişinin hatırı için erkeği de kesmezlerdi. Buna da vasîle denilirdi. Kendisinden on kez döl alınan erkek devenin sırtı haram sayılır "Sırtını korudu" diyerek onu sudan ve otlaktan menetmezlerdi. Buna da hâm denilirdi.

أَوْ اٰخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِى الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ ط

Ya da yeryüzünde yolculuk ederken başınıza ölüm musîbeti gelmişse, sizden olmayan iki kişi *(şahitlik etsin).*

تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ

(Kuşkulanırsanız) Namazdan sonra onları tutarsınız:

فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِى بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى لا

(Kuşkulanmanız halinde onlar:) "Akraba da olsa yeminimizi hiçbir paraya satmayacağız, diye Allah'a yemin ederler.

وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ

Allah'ın *(üzerimizde bir borç olarak bulunan)* şahitliğini gizlemeyeceğiz

إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْاٰثِمِينَ

yoksa biz, elbette günahkârlardan oluruz" *(diye Allah'a yemin ederler).*

(١٠٧) فَإِنْ عُثِرَ عَلٰى أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا

107-Eğer onların bir günah işledikleri *(yalan söyleyip hakkı gizledikleri)* anlaşılırsa,

فَاٰخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ

(o iki şahidin), haklarına tecavüz etmek istediği kimselerden *(mîrasçılardan, ölüye yakınlıklarından ve durumu daha iyi bildiklerinden dolayı şahitliğe)* daha lâyık olan iki kişi, onların yerine geçer.

فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ

Allah'a *(şöyle)* yemin ederler:

لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا

"Mutlaka bizim şahitliğimiz, onların şahitliğinden daha doğrudur;

وَمَا اعْتَدَيْنَا ز

biz *(hakka)* tecâvüz etmedik;

إِنَّا إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

yoksa biz elbette zâlimlerden oluruz" *(derler).*

(١٠٨) ذٰلِكَ أَدْنٰى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ط

108-Şahitliği gereği gibi yapmalarına, yahut yemin*(etme)*lerinden sonra yeminlerin*(in)* reddedilmesinden korkmalarına en uygun olan budur.[1]

1.Böyle kesin biçimde yemin edenler, yalanları ortaya çıkar da rezil olurlar diye korkup yalan söyleyemezler. Çünkü bir yandan yemin etmekle âhiret sorumluluğunu üstlenirler, bir yandan

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun

وَ اسْمَعُوا ط

ve iyi dinleyin:

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ع

Allah, yoldan çıkan topluluğu doğru yola iletmez.

(١٠٩) يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ

109-Allah, Elçileri toplayacağı gün:

فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ ط

"Size ne cevap verildi?" der.

قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا ط

"Bizim bilgimiz yok, derler.

إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Gizlileri bilen yalnız sensin, sen!"

(١١٠) إِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

110-Allah demişti ki: "Ey Meryem oğlu İsâ!

اذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَ عَلٰى وَالِدَتِكَ م

Sana ve annene olan nimetimi hatırla!

إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ

Hani seni Rûhu'l-Kudüs ile desteklemiştim;

تُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَ كَهْلًا ج

beşikte ve yetişkin iken insanlara konuşuyordun;

وَ إِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ التَّوْرٰيةَ وَ الْإِنْجِيلَ ج

sana Kitâb'ı, hikmeti, Tevrât'ı ve İncil'i öğrettim.

وَ إِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِى

Benim iznimle çamurdan kuş şeklinde bir şey yaratıyor*(dun)*,

فَتَنْفُخُ فِيهَا

İçine üflüyordun,

فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِى

benim iznimle kuş oluyordu;

وَ تُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَ الْأَبْرَصَ بِإِذْنِى ج

anadan doğma körü ve alacalıyı benim iznimle iyileştiriyordun;

وَ إِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِإِذْنِى ج

benim iznimle ölüleri *(diriltip kabirlerden)* çıkarıyordun.

وَ إِذْ كَفَفْتُ بَنِى إِسْرَائِيلَ عَنْكَ

Ve İsrâiloğulları'nı da senden savmıştım.

إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Hani sen onlara açık deliller getirdiğin zaman,

da yalanları ortaya çıkınca rezil olacakları korkusu vardır. Bu iki korkunun yüreklerinde birleşmesi, şahitleri doğru söylemeğe sevk eder. Doğrunun ortaya çıkmasına en elverişli yol budur.

فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

içlerinden inkâr edenler demişlerdi ki:

إِنْ هٰذَٓا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu açık bir büyüden başka bir şey değil!"

(١١١) وَ إِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيّٖنَ

أَنْ اٰمِنُوا بِي وَ بِرَسُولِي ج

111-Havârîlere: "Bana ve Elçime inanın!" diye vahyetmiştim *(kalplerine bu düşünceyi atmıştım)*;

Dediler ki: "İnandık! قَالُٓوا اٰمَنَّا

وَ اشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

Bizim Müslümanlar olduğumuza şahit ol!"

(١١٢) إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ

112-Havârîler demişlerdi ki:

يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

"Ey Meryem oğlu Îsâ!

هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا

مَٓائِدَةً مِنَ السَّمَٓاءِ ط

Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi?

قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(Îsâ): "İnanıyorsanız Allah'tan korkun!" dedi.

(١١٣) قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا

113-Dediler ki: "İstiyoruz ki, ondan yiyelim,

وَ تَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا

kalplerimiz iyice yatışsın,

وَ نَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا

senin bize doğru söylediğini bilelim

وَ نَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ

ve buna bizzat şahit olalım"

(١١٤) قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

114-Meryem oğlu Îsâ da dedi ki:

"Allahım! Rabbimiz! اللّٰهُمَّ رَبَّنَٓا

أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَٓائِدَةً مِنَ السَّمَٓاءِ

Bizim üzerimize gökten bir sofra indir,

تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَ اٰخِرِنَا

ki bizim için, önce ve sonra gelenlerimiz için *(o gün)* bir bayram olsun

وَ اٰيَةً مِنْكَ ج

ve *(o olay)* senden de bir mucize olsun.

Bizi rızıklandır. وَ ارْزُقْنَا

وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Sen rızık verenlerin en hayırlısısın!"

(١١٥) قَالَ اللّٰهُ

115-Allah buyurdu ki:

إِنِّى مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ج

"Ben onu sizin üzerinize indireceğim.

فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ

Ama ondan sonra sizden kim inkâr ederse,

فَإِنِّـــى أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَآ أُعَذِّبُهُٓ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ع

ben ona dünyalarda hiç kimseye yapmayacağım azabı yaparım!"

(١١٦) وَ إِذْ قَالَ اللّٰهُ

116-Ve yine Allah demişti ki:

يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

"Ey Meryem oğlu Îsâ!

ءَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِــذُونِى وَ أُمِّىَ إِلٰـهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

Sen mi insanlara "Beni ve annemi, Allah'tan başka iki tanrı edinin" dedin!?"

قَالَ سُبْحَانَكَ

(Îsâ) "Hâşâ" dedi, "Sen yücesin!

مَــا يَكُونُ لِــى أَنْ أَقُــولَ مَــا لَيْسَ لِى بِحَقٍّ ط

Benim için gerçek olmayan bir şeyi söylemek benim haddime değildir!

Eğer demiş olsaydım, إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ

فَقَدْ عَلِمْتَهُ ط Sen bunu bilirdin.

تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى

Sen benim nefsimde olanı bilirsin,

وَ لَآ أَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِكَ ط

Ben Senin nefsinde olanı bilmem.

إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Çünkü gizlileri bilen yalnız Sensin, Sen!"

(١١٧) مَــا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَــآ أَمَــرْتَنِى بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَ رَبَّكُمْ ج

117-"Ben onlara: benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin" diye Senin bana emretmiş olduğundan başka bir şey söylemedim.

وَ كُنْتُ عَلَيْــهِمْ شَــهِــيدًا مَــا دُمْتُ فِيهِمْ ج

Ben onların içinde olduğum sürece onları kolladım.

فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى

Fakat Sen beni vefat ettirince,

كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ط

onları gözetleyen *(yalnız)* sen oldun.

وَ أَنْتَ عَلٰــى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

Sen herşeyi görensin.

(١١٨) إِنْ تُعَذِّبْهُمْ

118-"Eğer onlara azap edersen,

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

O, herşeye kâdirdir!

٦- سُورَةُ الْأَنْعَامِ

6-EN'ÂM SÛRESİ

"Kul te'âlev"den itibaren 137, 139. ve 141. âyetlerinde Arapların, hayvanlara uyguladıkları bazı gelenekler kınandığı için En'âm *(hayvanlar)* adını alan sûre, Mekke döneminin ikinci yarısında inmiştir. 20, 23, 91, 93, 114, 141, 151-152. âyetleri Medîne'de nâzil olmuştur. Tamamı 165 âyettir. Mushaf'ta 6., inişte 55. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

1-Hamdolsun o Allah'a ki, gökleri ve yeri yarattı,

وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ ط

karanlıkları ve aydınlığı var etti.

ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

Yine de inkârcılar, Rablerine eşler tutuyorlar.

(٢) هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ

2-O, sizi çamurdan yaratmış,

ثُمَّ قَضٰى أَجَلاً ط

sonra *(da hayatınıza)* bir süre koymuştur.

فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ج

onlar Senin kullarındır *(dilediğini yaparsın).*

وَ إِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ

Eğer onları bağışlarsan,

فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

şüphesiz Sen daima üstünsün, hüküm ve hikmet sahibisin!"

119-Allah buyurdu: قَالَ اللّٰهُ (١١٩)

هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ط

"Bu, sadıklara, doğruluklarının fayda sağlayacağı gündür.

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ط

Onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler vardır."

رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

Allah onlardan razı olmuştur;

وَ رَضُوا عَنْهُ ط

onlar da O'ndan razı olmuşlardır.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte büyük başarı budur!

(١٢٠) لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

وَ مَا فِيهِنَّ ط

120-Göklerin, yerin ve bunlarda bulunan herşeyin mülkü Allah'ındır.

وَ أَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ

(Kâfirlerin cezalandırılması için) belirli bir süre de kendi katındadır.

ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ

Böyle iken siz hâlâ kuşkulanıyorsunuz.

(٣) وَ هُوَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوَاتِ وَ فِى الْأَرْضِ ط

3-O, göklerde de, yerde de *(tek)* Allah'tır.

يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَ جَهْرَكُمْ وَ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ

Sizin gizlinizi, açığınızı ve ne kazandığınızı bilir.

(٤) وَ مَا تَأْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ

4-Onlara Rablerinin âyetlerinden hiçbir âyet gelmez ki,

إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

ondan yüz çevirmesinler.

(٥) فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ط

5-İşte, kendilerine gelen hakkı da yalanladılar.

فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

Fakat alay ettikleri şeyin haberleri, yakında kendilerine gelecek*(uyarıldıkları azap onları kuşatacak)*tır.

(٦) أَلَمْ يَرَوْا

6-Görmediler mi,

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ

onlardan önce nice nesiller yok ettik;

مَكَّنَّاهُمْ فِى الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ

hem onlara, yeryüzünde size vermediğimiz imkânları vermiştik,

وَ أَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا ص

göğü de üzerlerine bol bol boşaltmıştık

وَ جَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمْ

ve ırmakları ayaklarının altından akar kılmıştık.

فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ

Fakat günahlarından ötürü onları helâk ettik

وَ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ

ve onların ardından başka bir nesil yarattık.

(٧) وَ لَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِى قِرْطَاسٍ

7-Eğer sana kâğıt üzerine yazılı bir Kitap indirmiş olsaydık da,

فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ

onu elleriyle tutsalardı,

لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا

yine inkâr edenler şöyle derlerdi:

إِنْ هٰـذَٓا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir!"

(٨) وَ قَالُوا لَوْلآَ أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ط

8-"O'na bir melek indirilmeli değil miydi?" dediler.

وَ لَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا

Eğer bir melek indirseydik,

لَقُضِىَ الْأَمْرُ

iş bitirilmiş olurdu;

ثُمَّ لاَ يُنْظَرُونَ

artık kendilerine hiç göz açtırılmazdı.

(٩) وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا

9-Eğer O*(Hak Elçisi)*ni melek yapsaydık,

لَجَعَلْنَاهُ رَجُلاً

yine bir adam *(şeklinde)* yapardık.

وَ لَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ

Ve onları yine düştükleri kuşkuya düşürürdük.

(١٠) وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ

10-Senden önce de peygamberlerle alay edilmişti.

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ع

Fakat onlarla alay edenleri, alay ettikleri gerçek kuşatıverdi.

(١١) قُلْ سِيرُوا فِى الْأَرْضِ

11-De ki: "Yeryüzünde dolaşın da,

ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

yalanlayanların sonu nasıl olmuş, görün!"

(١٢) قُلْ لِمَنْ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

12-De ki: "Göklerde ve yerde olanlar kimindir?"

قُلْ لِلّٰهِ ط

"Allah'ındır" de.

كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ط

O, rahmet etmeyi kendi üstüne yazmış*(acımayı kendisine ilke edinmiş)*tir.

لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لاَ رَيْبَ فِيهِ ط

Sizi, elbette varlığında şüphe olmayan, kıyâmet gününde toplayacaktır.

اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ

Ama kendilerini ziyana sokanlar, inanmazlar.

(١٣) وَ لَهُ مَا سَكَنَ فِى الَّيْلِ وَ النَّهَارِ ط

13-Gece ve gündüzde barınan her şey O'nundur.

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir.

(١٤) قُلْ أَغَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ يُطْعِمُ وَ لَا يُطْعَمُ ط

14-De ki: "Gökleri ve yeri yoktan var eden, besleyen, fakat kendisi beslenmeyen Allah'tan başka dost mu tutayım?"

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ

"Bana, İslâm olanların ilki olmam emredildi" de.

وَ لَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Ve sakın ortak koşanlardan olma!

(١٥) قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

15-De ki: "Eğer Rabbime isyan edersem, büyük bir günün azabından korkarım!"

(١٦) مَنْ يَصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ

16-*(O öyle bir gündür ki)* o gün kimden azap çevrilip savılırsa,

فَقَدْ رَحِمَهُ ط

gerçekten *(Allah)* ona acımıştır.[1]

وَ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

İşte apaçık başarı budur.

(١٧) وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ

17-Allah sana bir zarar dokundursa,

فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ط

onu yine kendisinden başka açacak yoktur.

وَ إِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ

Ve eğer sana bir hayır dokundursa,

فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

kuşkusuz O, herşeyi yapabilendir.

(١٨) وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ط

18-O, kullarının üstünde tam hâkimdir *(onları istediği gibi yönetir)*,

وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

O herşeyi yerli yerince yapan, *(herşeyi)* haber alandır.

(١٩) قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ط

19-De ki: "Şahitlik bakımından hangi şey daha büyüktür?"

قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ

De ki: "Benimle sizin aranızda Allah şahittir.

وَ أُوحِيَ إِلَيَّ هٰذَا الْقُرْآنُ

Bu Kur'ân bana vahyolundu ki,

1.Hamza, Kisâî, Yakub ve Ebû bekir'in, Âsım'dan aldıkları kıraate göre etken olan يصرف ın fâ'ili Allah'tır. Mânâ şöyledir: "Allah, kimden azabı savarsa, gerçekten ona acımıştır!"

لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ط

onunla sizi ve ulaştığı herkesi uyarayım.

أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً أُخْرٰى ط

Siz gerçekten Allah ile beraber başka tanrılar olduğuna şahitlik ediyor musunuz?"

قُلْ لَٓا أَشْهَدُ ج

De ki: "Ben şahitlik etmem!"

قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ

De ki: "O, ancak tek bir Tanrıdır.

وَإِنَّنِي بَرِيٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ م

Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."

(٢٠) اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

20-Kendilerine Kitap verdiklerimiz,

يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ م

oğullarını tanıdıkları gibi onu tanırlar *(onun Allah tarafından vahyedildiğini bilirler).*

اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ع

Ama kendilerini ziyâna sokanlar inanmazlar.

(٢١) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهِ ط

21-Allah'a yalan uyduran, ya da O'nun âyetlerini yalanlayandan daha zâlim kim olabilir?

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Zâlimler de kurtuluş yüzü görmezler.

(٢٢) وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا

22-Hepsini topladığımız gün,

ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا أَيْنَ شُرَكَٓاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

sonra ortak koşanlara; "Hani *(Allah'a)* ortak sandığınız şeyler nerede?" dediğimiz *(gün)*;

(٢٣) ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّٓا أَنْ قَالُوا وَاللّٰهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ

23-Sonra onların: "Rabbimiz Allah'a andolsun ki biz ortak koşanlar değildik." demelerinden başka çareleri kalmadığı *(gün)*;

(٢٤) أُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلٰٓى أَنْفُسِهِمْ

24-Bak ki, nasıl kendilerine karşı yalan söylediler

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

ve uydurdukları şeyler kendilerinden *(nasıl)* sapıp gitti.

(٢٥) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ج

25-İçlerinden seni dinleyenler vardır;

وَ جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ
يَفْقَهُوهُ وَ فٖى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ط

fakat biz onu anlamalarına engel olmak için kalplerinin üstüne kılıflar, kulaklarının içine de ağırlık koyduk.

وَ اِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ

(Onlar) Her mucizeyi görseler de,

yine ona inanmazlar; لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ط

حَتّٰى اِذَا جَاؤُكَ يُجَادِلُونَكَ

hattâ sana geldiklerinde seninle tartışırlar.

يَقُولُ الَّذٖينَ كَفَرُوا

O kâfirler derler ki:

اِنْ هٰذَا اِلَّا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَ

"Bu, eskilerin masallarından başka bir şey değildir."

(٢٦) وَ هُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ

26-Onlar hem *(insanları)* ondan men ederler,

وَ يَنْـَٔوْنَ عَنْهُ ج

hem de kendileri ondan uzak dururlar.

وَ اِنْ يُهْلِكُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ

Böylece yalnız kendilerini mahvediyorlar,

ama farkında değiller! وَ مَا يَشْعُرُونَ

(٢٧) وَ لَوْ تَرٰى اِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ
فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَ لَا نُكَذِّبَ بِاٰيَاتِ
رَبِّنَا وَ نَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنٖينَ

27-Onların, ateşin başında durdurulmuş iken: "Ah ne olurdu, keşke biz *(dünyaya)* geri döndürülseydik de Rabbimizin âyetlerini yalanlamasaydık, inananlardan olsaydık!" dediklerini bir görsen!

(٢٨) بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ
مِنْ قَبْلُ ط

28-Hayır, daha önce gizlemekte oldukları, onlara göründü.

Geri gönderilselerdi, وَ لَوْ رُدُّوا

لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ

yine men olundukları şeyi yapmağa dönerlerdi.

وَ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Çünkü onlar yalancılardır.

(٢٩) وَ قَالُوا اِنْ هِىَ اِلَّا حَيَاتُنَا
الدُّنْيَا

29-Dediler ki: "Dünya hayatımızdan başka bir hayat yoktur.

وَ مَا نَحْنُ بِمَبْعُوثٖينَ

Ve biz diriltilecek değiliz."

(٣٠) وَ لَوْ تَرٰى اِذْ وُقِفُوا عَلٰى رَبِّهِمْ ط

30-Onları Rablerinin huzurunda durdurulmuş iken bir görsen:

قَالَ أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ط

(Allah) "Bu gerçek değil miymiş?" dedi.

قَالُوا بَلٰى وَ رَبِّنَا ط

Dediler ki, "Evet, Rabbimiz hakkı için gerçektir!"

قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ع

"Öyle ise inkâr ettiğinizden dolayı azâbı tadın!" dedi.

(٣١) قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ ط

31-Allah'ın huzuruna çıkmayı yalanlayanlar, gerçekten ziyana uğradı*(lar)*.

حَتّٰى إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

Nihâyet kendilerine ansızın o saat gelip çatınca,

قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلٰى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَ هُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلٰى ظُهُورِهِمْ ط

günahlarını sırtlarına yüklenmiş olarak: "Hayatta *(iyi işler yapmaktan)* geri kalıp günah işlememizden ötürü vah bize!" dediler.

أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ

Bakın, ne kötü şeyler yüklenip taşıyorlar!

(٣٢) وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ ط

32-Dünya hayatı sadece bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir.

وَ لَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ط

Korunanlar için elbette âhiret yurdu daha iyidir.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Düşünmüyor musunuz?

(٣٣) قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِى يَقُولُونَ

33-Biliyoruz, onların dedikleri seni üzüyor.

فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ

Gerçekte onlar seni yalanlamıyorlar.

وَ لٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

Fakat o zâlimler bile bile Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar.

(٣٤) وَ لَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ

34-Senden önce de elçiler yalanlanmıştı.

فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَ أُوذُوا

Yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine sabrettiler.

حَتّٰى أَتٰيهُمْ نَصْرُنَا ج

Nihayet onlara yardımımız yetişti.

وَ لاَ مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ج

Allah'ın kelimelerini değiştirebilecek kimse yoktur.

وَ لَقَدْ جَٓاءَكَ مِنْ نَبَاِ۬ئ الْمُرْسَل۪ينَ

Sana da elçilerin haberinden bir parça gelmiştir.

(٣٥) وَ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ

35-Eğer onların yüz çevirmesi sana ağır geldiyse *(inanmaları için kendin bir mu'cize getirmek istiyorsan)*,

فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ

haydi *(yapabilirsen)* yerin içine *(inebileceğin)* bir delik ara,

أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ

ya da göğe *(çıkabileceğin)* bir merdiven

فَتَأْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ ط

ki, onlara bir mucize getiresin! *(Mu'cizeyi ancak Allah yaratır.)*

وَ لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ

Allah, dileseydi,

لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى

elbette onları hidayet üzerinde toplardı.

فَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِل۪ينَ

O halde cahillerden olma![1]

(٣٦) إِنَّمَا يَسْتَج۪يبُ الَّذ۪ينَ يَسْمَعُونَ ط

36-Ancak işitenler *(çağrıya)* gelir.

وَ الْمَوْتٰى

Ölülere gelince;

يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ

Allah onları diriltir,

ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

Sonra O'na döndürülürler.

(٣٧) وَ قَالُوا لَوْلاَ نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ ط

37-Dediler ki: "Ona Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi?"

قُلْ إِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰى أَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً

De ki: "Şüphesiz Allah, bir mucize indirmeğe kadirdir.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmezler."

(٣٨) وَ مَا مِنْ دَٓابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لاَ طَٓائِرٍ يَط۪يرُ بِجَنَاحَيْهِ

38-Yeryüzünde yürüyen hiçbir hayvan ve iki kanadıyle uçan hiçbir kuş yoktur ki,

1.Mucize getirmek, peygamberin elinde değildir. Allah, onu istediği zaman peygamberin elinde yaratır. Bu husus, tamamen Allah'ın iradesine bağlıdır. Allah ne zaman isterse, o zaman mucizeyi yaratır; peygamberin istediği zaman mucize olmaz. Ancak Allah, gerçekten mucize görmekle yola gelecek insanlar bulunduğu zaman, İlâhî hikmeti uyarınca, peygamberin elinde mucizeler meydana getirir.

إِلَّآ أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ ط

(onlar da) sizin gibi birer ümmet olmasınlar.

مَا فَرَّطْنَا فِى الْكِتَابِ مِنْ شَىْءٍ

Biz, Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmamışızdır.

ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

Sonra *(onlar)*, Rableri*(nin huzuru)*na toplanacaklardır.

(٣٩) وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

39-Bizim âyetlerimizi yalanlayanlar,

صُمٌّ وَ بُكْمٌ فِى الظُّلُمَاتِ ط

karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizlerdir.

مَنْ يَشَإِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ

Allah dilediği kimseyi şaşırtır;

وَ مَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

dilediği kimseyi de doğru yola koyar.

(٤٠) قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ

40-De ki: "Düşündünüz mü kendinizi hiç?

إِنْ أَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ

Size Allah'ın azâbı gelse,

أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ

ya da o *(Duruşma)* saat*(i)* gelse,

أَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُونَ ج

Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız?

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Doğru *(sözlü)* iseniz *(söyleyin)*.

(٤١) بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ

41-"Hayır, yalnız O'na yalvarırsınız;

فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَٓاءَ

O da dilerse *(kaldırmasını)* istediğiniz belâyı kaldırır

وَ تَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ع

ve o zaman ortak koştuğunuz şeyleri unutursunuz."

(٤٢) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَٓا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ

42-Senden önce de ümmetlere elçiler gönderdik.

فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّٓاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ

(İnkârlarından dönüp bize) Yalvarsınlar diye onları darlık ve sıkıntı ile yakalayıp cezalandırdık.

(٤٣) فَلَوْلَٓا إِذْ جَٓاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا

43-Hiç olmazsa kendilerine böyle baskınımız geldiği zaman yalvarsalardı!

وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ

Fakat kalpleri katılaştı

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ve Şeytan da onlara yaptıklarını süslü gösterdi.

(٤٤) فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖ

44-Kendileri yapılan uyarıları unutunca,

فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ط

üzerlerine her şeyin kapılarını açıverdik. *(Bolluk ve refahları arttı. Böylece biz onları sınıyorduk.)*

حَتّٰى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا

Kendilerine verilenle sevinip şımardıkları sırada

أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً

ansızın onları yakaladık.

فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

Birden bire bütün umutlarını kaybettiler.

(٤٥) فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ط

45-Böylece haksızlık eden milletin ardı kesildi.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun!

(٤٦) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ

46-De ki: "Söyleyin bana, eğer Allah işitme*(duyu)*nuzu ve gözlerinizi alsa,

وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ

kalplerinizin üstüne de mühür vursa,

مَنْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِهٖ ط

Allah'tan başka bun*(lar)*ı size getir*(ip ver)*ecek tanrı kimdir?"

أُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ

Bak, nasıl âyetleri döndürüp türlü türlü açıklıyoruz,

ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

sonra yine onlar *(bak nasıl)* yüz çeviriyorlar?

(٤٧) قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ

47-De ki: "Düşündünüz mü kendinizi hiç?

إِنْ أَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً

Size Allah'ın azabı ansızın, ya da açıkça gelse,

هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ

zâlim toplumdan başkası mı helâk edilir?"

(٤٨) وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ج

48-Biz elçileri sadece müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz.

فَمَنْ اٰمَنَ وَ اَصْلَحَ

Kim inanır ve uslanırsa,

فَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٤٩) وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

49-Âyetlerimizi yalanlayanlara da,

يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

yaptıkları fenalık yüzünden azap dokunacaktır.

(٥٠) قُلْ لاَ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَائِنُ اللّٰهِ

50-De ki: "Ben size, Allah'ın hazineleri yanımdadır, demiyorum.

Gaybı da bilmem. وَ لاَ اَعْلَمُ الْغَيْبَ

وَ لاَ اَقُولُ لَكُمْ اِنِّى مَلَكٌ ج

Size, Ben meleğim, de demiyorum.

اِنْ اَتَّبِعُ اِلاَّ مَا يُوحٰى اِلَىَّ ط

Ben sadece bana vahyolunana uyuyorum.

قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَ الْبَصِيرُ ط

" De ki: "Körle, gören bir olur mu?

اَفَلاَ تَتَفَكَّرُونَ ع

Düşünmüyor musunuz?"

(٥١) وَ اَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُوا اِلٰى رَبِّهِمْ

51-Rablerin*(in huzurun)*a toplanacakların*(a inanıp bu durum)*dan korkanları onunla uyar ki,

لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِىٌّ وَ لاَ شَفِيعٌ

kendilerinin, O'ndan başka ne dostları, ne de destekçileri yoktur. *(Onları uyar)*

Belki korunurlar. لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

(٥٢) وَ لاَ تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ

بِالْغَدٰوةِ وَ الْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ط

52-Sabah akşam Rablerinin rızasını isteyerek, O'na yalvaranları kovma.

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَىْءٍ

Onların hesabından sana bir sorumluluk yok

وَ مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَىْءٍ

ve senin hesabından da onlara bir sorumluluk yok ki,

onları kovup da, فَتَطْرُدَهُمْ

فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

zâlimlerden olasın!

(٥٣) وَ كَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

53-Böylece biz onların kimini kimi ile denedik ki,

لِيَقُولُوا أَهٰؤُلَٓاءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَاۜ

"Allah, aramızdan şunlara mı lütfu lâyık gördü?" desinler.

أَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ

Allah, şükredenleri daha iyi bilmez mi?

(٥٤) وَإِذَا جَٓاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا

54-Âyetlerimize inananlar, sana geldikleri zaman,

فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

"Size selâm olsun" de.

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ

Rabbiniz, kendi üzerine rahmeti yazmış*(yaratıklarına acımayı prensip edinmiş)*tir.

أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا بِجَهَالَةٍ

Sizden kim, bilmeyerek bir kötülük yapar da,

ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ

sonra ardından tevbe eder

وَأَصْلَحَ

ve uslanırsa,

فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

muhakkak ki O, bağışlayandır, esirgeyendir.

(٥٥) وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ

55-Böylece âyetleri *(döne, döne)* açıklıyoruz ki,

وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ۟

böylece suçluların yolu belli olsun.

(٥٦) قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ

56-De ki: "Ben, Allah'tan başka yalvardıklarınıza tapmaktan men olundum."

قُلْ لَٓا أَتَّبِعُ أَهْوَٓاءَكُمْۙ

De ki: "Ben sizin keyiflerinize uymam.

قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا

Çünkü o takdirde sapıtmış olurum

وَمَٓا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ

ve yola gelenlerden olmamış olurum."

(٥٧) قُلْ إِنِّي عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي

57-De ki: "Ben, Rabbimden *(gelen)* açık bir delil üzerindeyim.

وَكَذَّبْتُمْ بِهِۜ

Siz ise onu yalanladınız.

مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۜ

Acele istediğiniz *(azap)* da benim yanımda değildir.

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِۜ

Hüküm vermek, yalnız Allah'a aittir.

يَقُصُّ الْحَقَّ
(O) gerçeği anlatır.

وَ هُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ
Ve O, *(dâvâyı çözüp)* ayırdedenlerin en iyisidir."

(٥٨) قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ
58-De ki: "Eğer acele istediğiniz şey benim yanımda olsaydı,

لَقُضِىَ الْأَمْرُ بَيْنِى وَ بَيْنَكُمْ ط
elbette benimle sizin aranızda iş, şimdi *(çoktan)* bitirilmişti."

وَ اللّٰهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ
Allah zâlimleri daha iyi bilir.

(٥٩) وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ
59-Gayb'ın *(görünmez bilginin)* anahtarları, O'nun yanındadır;

لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ ط
onları O'ndan başkası bilmez.

وَ يَعْلَمُ مَا فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ ط
(O) Karada ve denizde olan herşeyi bilir.

وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
Düşen bir yaprak, -ki mutlaka onu bilir,-

وَ لَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ
ne yerin karanlıkları içinde gömülen tane,

وَ لَا رَطْبٍ
ne yaş

وَ لَا يَابِسٍ
ve ne de kuru hiç bir şey yoktur ki,

إِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ
apaçık bir Kitap'ta olmasın.

(٦٠) وَ هُوَ الَّذِى يَتَوَفّٰيكُمْ بِالَّيْلِ
60-O'dur ki, geceleyin sizi öldürür *(gibi uyutur)*,

وَ يَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ
Gündüzün ne işlediğinizi bilir.

ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ
Sonragündüzün sizi diriltir

لِيُقْضٰى أَجَلٌ مُسَمًّى ج
ki, belirlenmiş süre geçirilip tamamlansın.

ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ
Sonra dönüşünüz O'nadır.

ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ع
Sonra *(O, dünyada)* yaptıklarınızı size haber verecektir.

(٦١) وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ
61-O, kulların üstünde tek hâkimdir.

وَ يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً ط
Size koruyucu*(melek)*ler gönderir.

حَتّٰى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
Nihayet birinize ölüm gelince,

تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا

elçilerimiz onun canını alırlar.

وَهُمْ لاَ يُفَرِّطُونَ

Onlar *(bu hususta)* hiç geri kalmazlar.

(٦٢) ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ

62-Sonra o*(ca)*nlar, gerçek Tanrıları olan Allah'a döndü*(rülüp götü)*rülürler.

أَلاَ لَهُ الْحُكْمُ

Doğrusu hüküm, yalnız O'nundur;

وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ

O hesap görenlerin en çabuğudur.

(٦٣) قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنْجٰينَا مِنْ هٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

63-De ki: "Gizli ve açık olarak: 'Bizi bundan kurtarırsa elbette şükredenlerden olacağız!' diye O'na yalvarıp yakardığınız zaman, karanın ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarıyor?"

(٦٤) قُلِ اللهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ

64-De ki: "Ondan ve bütün sıkıntılardan sizi Allah kurtarıyor.

ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ

Sonra siz yine O'na ortak koşuyorsunuz!"

(٦٥) قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ

65-De ki: "O, sizin üzerinize üstünüzden, yahut ayaklarınızın altından bir azap göndermeğe kâdirdir,

أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ

ya da sizi parti parti birbirinize düşürüp kiminize kiminizin hıncını tattırmağa *(kâdirdir).*"

أُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ

Bak, anlasınlar diye âyetleri nasıl açıklıyoruz!?

(٦٦) وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ

66-O, gerçek iken kavmin onu yalanladı.

قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

De ki: "Ben size vekil değilim!"

(٦٧) لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ

67-Her haberin gerçekleşeceği bir zaman vardır.

وَ سَوْفَ تَعْلَمُونَ Yakında bilirsiniz.

(٦٨) وَ إِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِى اٰيَاتِنَا

68-Âyetlerimiz hakkında *(münasebetsizliğe)* dalanları gördüğün zaman,

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِ ط

onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan yüz çevir.

وَ إِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ

Eğer Şeytan sana *(bunu)* unutturursa,

فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

hatırladıktan sonra *(hemen kalk)*, zâlimler topluluğuyla beraber oturma!

(٦٩) وَ مَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَىْءٍ

69-Korunanlara, o*(inanmaya)*nların hesâbından bir sorumluluk yoktur.

وَ لٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Ama belki *(inanıp)* korunurlar diye bir hatırlatmak lâzımdır.

(٧٠) وَ ذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَ لَهْوًا وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

70-Bırak o dinlerini oyun, eğlence yerine koyan ve dünya hayatının aldattığı kimseleri de ,

وَ ذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ ق

sen o *(Kur'ân)* ile *(şunu)* hatırlat ki, bir kişi, yaptığı işin eline teslim edilmeyegörsün,

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِىٌّ وَ لاَ شَفِيعٌ ج

(yoksa) Allah'tan başka onun ne bir dostu, ne de bir yardımcısı olmaz.

وَ إِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ

(Eyleminin elinden kurtulmak için) Her türlü fidyeyi verse de,

لاَ يُؤْخَذْ مِنْهَا ط ondan kabul edilmez.

أُولٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ج

İşte onlar, kazandıklarının eline teslim edilmişlerdir.

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ

Onlar için kaynar sudan bir içki vardır

وَ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ع

ve inkârlarından dolayı da acı bir azap *(vardır)*!

(٧١) قُلْ أَ نَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنْفَعُنَا وَ لاَ يَضُرُّنَا

71-De ki: "Allah'tan başka, bize ne yarar, ne zarar vermeyen şeylere mi yalvaralım?

وَ نُرَدُّ عَلٰٓى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدٰينَا اللّٰهُ

Ve Allah bizi doğru yola ilettikten sonra ökçelerimiz üzerinde *(eski durumumuza)* mı dönelim?

كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِى الْأَرْضِ حَيْرَانَ صلے لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ط

Tıpkı şeytanların ayartarak şaşkın bir halde çölde bıraktıkları, arkadaşlarının ise "Bize gel!" diye doğru yola çağırdıkları kimse gibi *(şaşkın bir duruma)* mı düşelim?"

قُلْ إِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ط

De ki: "Yol gösterme, ancak Allah'ın yol göstermesidir.

وَ أُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ لا

Bize, Âlemlerin Rabbi'ne teslim olmamız emredilmiştir."

(٧٢) وَ أَنْ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَ اتَّقُوهُ ط

72-"Namazı kılın ve O'ndan korkun *(diye emredilmiştir)*!"

وَ هُوَ الَّذِى إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Varıp huzuruna toplanacağınız O'dur.

(٧٣) وَ هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ ط

73-Gökleri ve yeri hak *(ve hikmet)* ile yaratan O'dur.

وَ يَوْمَ يَقُولُ كُنْ

"Ol!" dediği gün,

فَيَكُونُ ط

oluverir.

قَوْلُهُ الْحَقُّ ط

Sözü haktır.

وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ ط

Sûr'a üfleneceği gün de, mülk O'nundur.

عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ ط

Gizliyi ve açığı bilendir.

وَ هُوَ الْحَكِيمُ

O, hükümdardır,

الْخَبِيرُ

herşeyi haber alandır.

(٧٤) وَ إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ

74-İbrahim, babası Âzer'e demişti ki:

أَ تَتَّخِذُ أَصْنَامًا اٰلِهَةً ج

"Sen putları tanrılar mı ediniyorsun?

إِنِّى أَرٰيكَ وَ قَوْمَكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Doğrusu ben seni ve kavmini açık bir sapıklık içinde görüyorum."

(٧٥) وَ كَذٰلِكَ نُرِى إِبْرٰهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

75-Böylece biz İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu *(büyük ve harikulâde muhteşem varlıklarını)* gösteriyorduk ki,

وَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

kesin inananlardan olsun.

(٧٦) فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ

76-*(İbrahim,)* Üzerine gece basınca,

رَاٰ كَوْكَبًاۚ

bir yıldız gördü;

قَالَ هٰذَا رَبّ۪يۚ

"Budur Rabbim" dedi.

فَلَمَّٓا اَفَلَ

(Yıldız) batınca:

قَالَ لَٓا اُحِبُّ الْاٰفِل۪ينَ

"Batanları sevmem" dedi.

(٧٧) فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا

77-Ay'ı doğarken görünce:

قَالَ هٰذَا رَبّ۪يۚ

"Budur Rabbim" dedi.

فَلَمَّٓا اَفَلَ

O da batınca,

قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِن۪ي رَبّ۪ي

dedi ki: "Rabbim bana doğru yolu göstermeseydi,

لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّٓالّ۪ينَ

elbette sapan topluluktan olurdum" dedi.

(٧٨) فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً

78-Güneş'i doğarken görünce,

قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي

dedi ki: "Budur Rabbim;

هٰذَٓا اَكْبَرُۚ

bu daha büyük!"

فَلَمَّٓا اَفَلَتْ

(O da) batınca,

قَالَ يَا قَوْمِ

dedi ki: "Ey kavmim!

اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Ben sizin *(Allah'a)* ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."

(٧٩) اِنّ۪ي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذ۪ي فَطَرَ

السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَن۪يفًا

79-"Ben yüzümü tamamen, gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim

وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُشْرِك۪ينَۚ

ve artık ben *(O'na)* ortak koşanlardan değilim!"

(٨٠) وَحَٓاجَّهُ قَوْمُهُۜ

80-Kavmi onunla tartışmaya girişti.

قَالَ اَتُحَٓاجُّٓونّ۪ي فِي اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينِۜ

(O, onlara) dedi ki: "Beni doğru yola iletmiş iken, Allah hakkında benimle tartışıyor musunuz!?

وَلَٓا اَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِه۪ٓ

Ben, sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden korkmam.

اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ رَبّ۪ي شَيْـٔاًۜ

Ancak Rabbimin dilediği olur!

وَسِعَ رَبّ۪ي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ

Rabbim, bilgice herşeyi kuşatmıştr.

اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Hâlâ öğüt almıyor musunuz?

(٨١) وَ كَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَ
لاَ تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ مَا لَمْ
يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ط

81-Hem siz, Allah'ın size, *(tanrı oldukları)* hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri, O'na ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da ben nasıl sizin *(O'na)* ortak koştuğunuz şeylerden korkarım?

فَأَىُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ج إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ع

Şimdi biliyorsanız *(söyleyin)*, iki topluluktan hangisi *(tek Allah'a inananlar mı, yoksa Allah'a ortak koşanlar mı)* güvende olmağa daha lâyıktır?

(٨٢) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا
إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ

82-İnananlar ve îmanlarını bir haksızlıkla bulaştırmayanlar,

أُولٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ

İşte güven onlarındır

وَ هُمْ مُهْتَدُونَ ع

ve doğru yolu bulanlar da onlardır.

(٨٣) وَ تِلْكَ حُجَّتُنَا اٰتَيْنَاهَا إِبْرٰهِيمَ
عَلٰى قَوْمِهِ ط

83-İşte bunlar, kavmine karşı İbrahim'e verdiğimiz hüccet*(kanıt)*lerimizdir.

نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ ط

Dilediğimizi derecelerle yükseltiriz.

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Şüphesiz Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir, bilendir.

(٨٤) وَ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ ط

84-Biz ona İshâk'ı ve *(İshâk'ın oğlu)* Ya'kûb'u da hediye ettik;

كُلًّا هَدَيْنَا ج

Hepsine de doğru yolu gösterdik.

وَ نُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ
دَاوُدَ وَ سُلَيْمٰنَ وَ أَيُّوبَ وَ يُوسُفَ وَ
مُوسٰى وَ هٰرُونَ ط

Nitekim daha önce Nûh'a ve onun soyundan Dâvûd'a, Süleymân'a, Eyyûb'a, Yûsuf'a, Mûsâ'ya ve Hârûn'a da yol göstermiştik.

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ لا

Biz güzel davrananları böyle ödüllendiririz.

(٨٥) وَ زَكَرِيَّا وَ يَحْيٰى وَ عِيسٰى وَ
إِلْيَاسَ ط

85-Zekeriyâ'ya, Yahyâ'ya, Îsâ'ya ve İlyâs'a da *(yol göstermiştik)*.

كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ لا

Hepsi iyilerden idi.

(٨٦) وَ إِسْمٰعِيلَ وَ الْيَسَعَ وَ يُونُسَ وَ لُوطًا ط

86-İsmail'e, el-Yesa'a, Yûnus'a ve Lût'a da *(yol gösterdik)*,

وَ كُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ لا

Hepsini âlemlere üstün kıldık.

(٨٧) وَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَ ذُرِّيَّاتِهِمْ وَ إِخْوَانِهِمْ

87-Babalarından, çocuklarından ve kardeşlerinden bazılarını da,

وَ اجْتَبَيْنَاهُمْ وَ هَدَيْنَاهُمْ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Onları seçtik ve onları doğru yola ilettik.

(٨٨) ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ

88-İşte bu, Allah'ın hidayetidir.

يَهْدِى بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ط

Kullarından dilediğini bununla doğru yola iletir.

وَ لَوْ أَشْرَكُوا

Eğer *(onlar Allah'a)* ortak koşsalardı,

لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

yaptıkları *(güzel)* şeyler hiç olur giderdi.

(٨٩) أُولٰئِكَ الَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ ج

89-İşte onlar, kendilerine Kitap, hüküm ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir.

فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هٰؤُلَاءِ

Şimdi şunlar *(şu Kureyş kavmi)*, bunları inkâr ederse,

فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ

(bilsinler ki) biz, bunları inkâr etmeyecek *(koruyacak)* bir toplumu, bunlara vekil bırakmışızdır.

(٩٠) أُولٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ

90-İşte onlar, Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir.

فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْ ط

Onların yoluna uy

قُلْ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ط

ve de ki: "Ben ona karşılık sizden bir ücret istemiyorum.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَمِينَ ع

O, sadece âlemlere bir öğüttür."

(٩١) وَ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ

91-Allah'ı şanına yaraşır biçimde tanıyamadılar.

إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ ط

Zira "Allah, insana bir şey indirmedi" dediler.

قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِى جَاءَ بِهِ مُوسٰى نُورًا وَ هُدًى لِلنَّاسِ

De ki: "Öyleyse Mûsâ'nın, insanlara nur ve yol gösterici olarak getirdiği kitabı kim indirdi?

تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا

-ki siz onu parça parça kâğıtlar haline getirip gösteriyorsunuz,

وَ تُخْفُونَ كَثِيرًا ج

çoğunu da gizliyorsunuz-

وَ عُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَ لَا اٰبَاؤُكُمْ ط

ve ne sizin, ne de babalarınızın bilmediği şeylerin size öğretildiği *(Kitâb'ı kim indirdi?)*"

قُلِ اللّٰهُ لا "Allah" de.

ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ

Sonra bırak onları, daldıkları bataklıkta oynayadursunlar.

(٩٢) وَ هٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرٰى وَ مَنْ حَوْلَهَا ط

92-Bu da Anakent*(Mekke'y)*i ve çevresindeki*(kasaba)*ları uyarman için sana indirdiğimiz feyz kaynağı ve kendinden önceki *(Tanrı Kitâbı')*nı doğrulayıcı bir Kitap'tır.

وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

Âhirete inananlar,

يُؤْمِنُونَ بِهِ buna inanırlar

وَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

ve onlar, namazlarına devam ederler.

(٩٣) وَ مَنْ أَظْلَمُ

93-*(Şunlardan)* daha zâlim kim olabilir?

مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

Allah'a karşı yalan uydurandan

أَوْ قَالَ أُوحِىَ إِلَىَّ وَ لَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَىْءٌ

ya da kendisine bir şey vahyedilmemiş iken "Bana vahyolundu" diyenden

وَ مَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ ط

ve "Ben de Allah'ın indirdiği gibi indireceğim!" diyenden *(daha zâlim kim olabilir!?)*

وَ لَوْ تَرٰى إِذِ الظَّالِمُونَ فِى غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَ الْمَلٰئِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ ج

O zâlimleri ölüm dalgaları içinde, melekler ellerini uzatmışken bir görsen:

أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ ط

(Melekler onlara şöyle derler:) "Haydi canlarınızı çıkarın!

اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ

Bugün alçaklık azabıyla cezalandırılacaksınız!

بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ

Allah'a gerçek olmayanı söylemenizden

وَ كُنْتُمْ عَنْ اٰيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

ve O'nun âyetlerine karşı büyüklük taslamanızdan *(ötürü cezâlandırılacaksınız).*

(٩٤) وَ لَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ

94-"Andolsun, sizi ilk kez yarattığımız gibi, yine tek olarak bize geldiniz

وَ تَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاۤءَ ظُهُورِكُمْ

ve *(dünyada)* sizi hayaline daldırdığımız şeyleri arkanızda bıraktınız.

وَ مَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَاۤءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكٰۤؤُاۜ

Hani, siz*(in yaratılışınızda ve ibadetleriniz)*de *(bize)* ortak olduklarını sandığınız şefaatçilerinizi de yanınızda görmüyoruz.

لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ

Aranızdaki bağlar kesilmiştir

وَ ضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

ve *(şefaatçi)* sandığınız şeyler sizden kaybolup gitmiştir!"

(٩٥) اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَ النَّوٰىۜ

95-Dâneyi ve çekirdeği yaran, şüphesiz Allah'tır.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

(O), ölüden diriyi çıkarır,

وَ مُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّۜ

diriden de ölüyü çıkarır.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ

İşte Allah budur.

فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

O halde nasıl *(yalnız O'na tapmaktan)* çevriliyorsunuz?

(٩٦) فَالِقُ الْاِصْبَاحِ

96-Karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkaran O'dur.

وَ جَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ حُسْبَانًاۜ

Geceyi dinlenme zamanı, Güneş'i ve Ay'ı *(vakitlerin bilinmesi için)* birer hesap *(ölçüsü)* yapmıştır.

ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Bu, o üstün ve bilen*(Allah)*ın takdiridir.

(٩٧) وَ هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِۜ

97-O'dur ki size, karanın ve denizin karanlıklarında, yıldızlardan yararlanıp yol bulma imkânı verdi.

قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Gerçekten biz, bilen bir toplum için âyetleri geniş bir şekilde açıkladık.

(٩٨) وَ هُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

98-O'dur ki sizi bir tek nefisten inşa etti.

فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ

Sizin için bir kalış ve bir emanet olarak konuluş yeri ve süresi vardır.[1]

قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

Gerçekten biz, anlayan bir toplum için âyetleri geniş geniş açıkladık.

(٩٩) وَ هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

99-O'dur ki, size gökten su indirdi.

فَاَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ

Onunla her çeşit bitkiyi çıkardık,

فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا

o bitkiden bir filiz çıkardık,

نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا

ondan da birbiri üzerine binmiş dâneler çıkarıyoruz.

وَ مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَ جَنَّاتٍ مِنْ اَعْنَابٍ وَ الزَّيْتُونَ وَ الرُّمَّانَ

Hurmanın tomurcuğundan sarkan salkımlar, üzüm bağları, zeytin ve nar *(ağaçları çıkarıyoruz).*

مُشْتَبِهًا

(Bunların kimi) birbirine benzer,

وَ غَيْرَ مُتَشَابِهٍ

(kimi) benzemez.

اُنْظُرُوا اِلٰى ثَمَرِهِ

(Her birinin) meyvesine bakın:

اِذَا اَثْمَرَ وَ يَنْعِهِ

meyve verirken ve olgunlaştığı zaman *(bakın).*

اِنَّ فِى ذٰلِكُمْ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şüphesiz bu size gösterilenlerde, inananlar toplumu için elbette çok ibret vardır.

(١٠٠) وَ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ

100-*(Tuttular)* Cinleri Allah'a ortak yaptılar.

وَ خَلَقَهُمْ

Halbuki onları, O yaratmıştır.

وَ خَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَ بَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Bilmeden O'na oğullar ve kızlar icat ettiler.

سُبْحَانَهُ

Hâşâ!

1. Yani siz bir süre babalarınızın belinde kalacak ve sonra da bir emanet olarak annelerinizin rahmine konulup bir süre de orada duracaksınız. Yahut sizin yeryüzünde bir kalış ve toprağın altına konuluş yeriniz ve süreniz vardır.

وَ تَعَالٰى عَمَّا يَصِفُونَ ۟

O, onların ileri sürdüğü niteliklerden münezzehtir!

(١٠١) بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

101-*(O)* Gökleri ve yeri yoktan var edendir.

أَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ

O'nun nasıl çocuğu olabilir ki?

وَ لَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ ط

Kendisinin bir eşi bile yoktur.

وَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ج

Herşeyi O yaratmıştır

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ve O, herşeyi bilendir.

(١٠٢) ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ج

102-Rabbiniz Allah, işte budur.

لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ج

O'ndan başka tanrı yoktur.

خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

(O), herşeyin yaratıcısıdır.

O'na kulluk edin. فَاعْبُدُوهُ ج

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

O herşeye vekildir.

(١٠٣) لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ز

103-Gözler O'nu algılamaz,

وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ج

O, gözleri algılar;

وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

O latîf *(gözle görülmez veya lütuf sahibi)*, herşeyi haber alandır.

(١٠٤) قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ج

104-Doğrusu size Rabbinizden basiretler[1] geldi.

فَمَنْ أَبْصَرَ

Artık kim *(gerçeği)* görürse,

faydası kendisinedir. فَلِنَفْسِهِ ج

وَ مَنْ عَمِيَ

kim de *(gerçeğe karşı)* kör olursa,

zararı kendisinedir. فَعَلَيْهَا ط

وَ مَآ أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ

Ben sizin üzerinize bekçi değilim.

(١٠٥) وَ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ

105-İşte böylece âyetleri döne döne açıklıyoruz,

وَ لِيَقُولُوا دَرَسْتَ

ki *(onlar sana)*: "Sen ders almışsın *(bunları bir yerden okumuş, öğrenmişsin)*" desinler

وَ لِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

ve *(böylece)* bilen bir toplum için de onu iyice açıklayalım.

1.Gönül gözleri, gerçeğin kanıtları.

(١٠٦) اِتَّبِعْ مَٓا اُوحِىَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۚ

106-Rabbinden sana vahyolunana uy;

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ

O'ndan başka tanrı yoktur.

وَ اَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

(O'na) ortak koşanlara da aldırma!

(١٠٧) وَ لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ

107-Allah isteseydi,

مَٓا اَشْرَكُواۜ

ortak koşmazlardı.

وَ مَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًاۚ

Biz seni onların üzerine bekçi yapmadık.

وَ مَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Sen onlara vekil de değilsin!

(١٠٨) وَ لَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

108-*(Onların)* Allah'tan başka yalvardıklarına sövmeyin ki,

فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍۜ

onlar da bilmeyerek taşkınlıkla Allah'a sövmesinler!

كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ

Biz, her ümmete yaptıkları işi böyle süslü gösterdik;

ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ

Sonunda dönüşleri Rablerinedir.

فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

O, onlara ne yaptıklarını haber verecektir.

(١٠٩) وَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ

109-Olanca güçleriyle Allah'a yemin ettiler:

لَئِنْ جَٓاءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَاۜ

"Eğer kendilerine bir mucize gelirse ona mutlaka inanacaklar" diye.

قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ

De ki: "Mucizeler ancak Allah'ın yanındadır."

وَ مَا يُشْعِرُكُمْۙ

Hem bilir misiniz,

اَنَّهَٓا اِذَا جَٓاءَتْ

o *(mucize)* gelmiş olsa da,

لَا يُؤْمِنُونَ

onlar yine inanmazlar?

(١١٠) وَ نُقَلِّبُ اَفْئِدَتَهُمْ وَ اَبْصَارَهُمْ

110-Gönüllerini ve gözlerini ters çeviririz.

كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٖٓ اَوَّلَ مَرَّةٍ

İlkin ona inanmadıkları gibi *(mucizeyi gördükten sonra da inanmazlar).*

وَ نَذَرُهُمْ

Ve bırakırız onları,

فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ع

azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar.

(١١١) وَ لَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلٰئِكَةَ

111-Biz onlara melekleri indirseydik,

وَ كَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى

ölüler kendileriyle konuşsaydılar

وَ حَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَىْءٍ قُبُلاً

ve her şeyi toplayıp karşılarına getirseydik,

مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ

Allah dilemedikten sonra yine inanmazlardı.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ

Fakat çokları câhillik eder*(kaprislerine uyar)*lar.

(١١٢) وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ

عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ

112-Böylece biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık.

يُوحِى بَعْضُهُمْ إِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ

الْقَوْلِ غُرُورًا ط

(Bunlar) Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar.

وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ

Rabbin dileseydi,

مَا فَعَلُوهُ

onu yapamazlardı.

فَذَرْهُمْ وَ مَا يَفْتَرُونَ

Artık onları, uydurdukları şeylerle baş başa bırak.

(١١٣) وَ لِتَصْغٰى إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ

لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

113-Ki âhirete inanmayanların kalpleri o*(nların yaldızlı sözleri)*ne kansın,

وَ لِيَرْضَوْهُ

ondan hoşlansınlar

وَ لِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

ve onlar, işledikleri suçları işlemeğe devam etsinler.

(١١٤) أَفَغَيْرَ اللّٰهِ أَبْتَغِى حَكَمًا وَ هُوَ

الَّذِى أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلاً ط

114-Allah, size Kitâb'ı açıklanmış olarak indirmiş iken, O'ndan başka bir hakem mi arayayım?

وَ الَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

Kendilerine Kitap verdiklerimiz,

يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

O*(Kur'â)*nın, gerçekten Rabbin tarafından indirilmiş olduğunu bilirler.

فَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

(Bu yüzden) Hiç kuşkulananlardan olma.

(١١٥) وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلاً ط

115-Rabbinin sözü hem doğruluk, hem de adalet bakımından tamamlanmıştır.

لاَ مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ج

O'nun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur.

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir.

(١١٦) وَ إِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِى الأَرْضِ

116-Yeryüzünde bulunan*(insan)*ların çoğuna uysan,

يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ ط

seni Allah'ın yolundan şaşırtırlar.

إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ

Onlar sadece zannediyorlar

وَ إِنْ هُمْ إِلاَّ يَخْرُصُونَ

ve onlar sadece saçmalıyorlar.

(١١٧) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ج

117-Rabbin, *(evet)* O, yolundan sapan*(lar)*ı çok iyi bilir.

وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Ve O, yolda olan*(lar)*ı çok iyi bilir.

(١١٨) فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ

118-O halde Allah'ın âyetlerine inanıyorsanız, üzerine O'nun adı anılan *(hayvan)*lardan yiyiniz.

(١١٩) وَ مَا لَكُمْ أَلاَّ تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ

119-Üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan niçin yemeyesiniz?

وَ قَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلاَّ مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ط

Çaresiz yemek zorunda kaldıklarınız dışında, size haram kıldığı şeyleri *(Allah)* size açıklamıştır.

وَ إِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ط

Doğrusu birçokları, bilmeden keyiflerine uyarak halkı şaşırtıyorlar.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ

Muhakkak ki Rabbin, *(evet)* O, sınırı aşanları çok iyi bilir.

(١٢٠) وَ ذَرُوا ظَاهِرَ الإِثْمِ وَ بَاطِنَهُ ط

120-Günahın açığını da, gizlisini de bırakın!

إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الإِثْمَ

Günah kazananlar,

سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ

yaptıklarının cezasını çekecekler-dir.

(١٢١) وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ

121-*(Kesilirken)* Üzerine Allah'ın adı anılmayan*(hayvan)*lardan yemeyiniz!

وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ط

Çünkü o*(nu yemek)*, yoldan çıkmadır.

وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ج

Şeytanlar, dostlarına, sizinle mücadele etmelerini fısıldarlar.

وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ

Eğer onlara uyarsanız,

إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ع

şüphesiz siz de ortak koşanlar*(gibi olur)*sunuz.

(١٢٢) أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ

122-Ölü iken kendisini dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse,

كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ط

karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayan kimse gibi olur mu?

كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İşte kâfirlere, yaptıkları *(işler)*, öyle süslü gösterilmiştir.

(١٢٣) وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا

123-Böylece her kentin büyüklerini, oranın suçluları yaptık

لِيَمْكُرُوا فِيهَا ط

ki, orada tuzak kursunlar *(her kentin ileri gelenlerine, tuzak kurmaları için fırsat verdik)*.

وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ

Onlar kendilerinden başkasına tuzak kurmuyorlar;

ama farkında değiller. وَمَا يَشْعُرُونَ

(١٢٤) وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ

124-Onlara bir âyet gelince,

قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللّٰهِ ط

dediler ki: "Allah'ın elçilerine verilenin aynı bize de verilmedikçe katiyen inanmayız!"

اللّٰهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ط

Allah, mesajını koyacağı yeri *(elçilik görevini kime vereceğini)* bilir.

سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ

Suç işleyenlere Allah katında bir aşağılık ve yaptıkları hileye karşı çetin bir azap erişecektir.

(١٢٥) فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ أَنْ يَهْدِيَهُ

125-Allah kimi doğru yola iletmek isterse,

يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ج

onun göğsünü İslâm'a açar.

وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ

Kimi de saptırmak isterse,

يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ ط

onun göğsünü, *(o kimse)* göğe çıkıyormuş gibi dar ve tıkanık yapar.

كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

Allah, inanmayanların üstüne işte böyle pislik *(sıkıntı)* çökertir.[1]

(١٢٦) وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ط

126-İşte Rabbinin doğru yolu budur.

قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Biz, öğüt alanlar için âyetleri geniş geniş açıkladık.

(١٢٧) لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ

127-Rableri katında esenlik yurdu o*(öğüt ala)*nlarındır.

وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yaptıkları *(güzel)* işlerden dolayı O, onların dostudur.

(١٢٨) وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ج

128-Hepsini bir araya toplayacağı gün:

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ

"Ey cin*(şeytan)*lar topluluğu! *(der)*

قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ ج

Siz insanlarla çok uğraştınız."

1.Bu âyet, bir doğa yasasına da işaret etmektedir: insan yükseğe çıktıkça hava basıncı azalacağından nefes alışı güçleşir. Her yüz metre yükseldikçe hava basıncı bir derece düşer. En rahat nefes, basıncın en yüksek olduğu deniz düzeyinde alınır. Yükseldikçe basınç azalacağından o oranda da teneffüs zorlaşır. Hattâ 20 bin metreyi geçince özel cihazlar olmadığı takdirde, insan nefes alamaz ve ölür. İşte âyette bu tabiat yasasına da işaret edilerek İslama gelmeyenlerin göğüslerinin, göğe yükseliyormuş gibi dar ve tıkanık olacağı belirtilmektedir. Ayrıca nefes tıkanıklığını belirtmek için boğazı tıkayan bir kelime olan yassa'adu (يَصَّعَّدُ) kelimesinin kullanılması da son derece ilginçtir.

وَ قَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ

Onların, insan dostları derler ki:

رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ

"Rabbimiz, birbirimizden yararlandık

وَ بَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِى أَجَّلْتَ لَنَا ط

ve bize verdiğin sürenin sonuna ulaştık"

قَالَ النَّارُ مَثْوٰيكُمْ

(Allah da) buyurur ki "Durağınız ateştir.

خَالِدِينَ فِيهَا إِلاَّ مَا شَاءَ اللّٰهُ ط

Allah'ın dile*(yip affet)*mesi hariç, orada ebedî kalacaksınız."

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Şüphesiz Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir, bilendir.

(١٢٩) وَ كَذٰلِكَ نُوَلِّى بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ع

129-İşte kazandıkları*(günahları)*ndan ötürü zâlimlerin bir kısmını diğer bir kısmının peşine böyle takarız.

(١٣٠) يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ

130-"Ey cin ve insan topluluğu!

أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِى

İçinizden, size âyetlerimi anlatan elçiler gelmedi mi?

وَ يُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ط

Ve bugününüzle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran *(elçiler gelmedi mi?)*"

قَالُوا شَهِدْنَا عَلٰى أَنْفُسِنَا

"Kendi aleyhimize şahidiz." dediler.

وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

Dünya hayatı onları aldattı.

وَ شَهِدُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

Ve kendilerinin kâfir olduklarına şahitlik ettiler.

(١٣١) ذٰلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا غَافِلُونَ

131-Bu böyledir, çünkü Rabbin, halkı habersiz iken ülkeleri zulüm ile helâk edici değildir.

(١٣٢) وَ لِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ط

132-Her birinin yaptıkları işlere göre dereceleri vardır.

وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Rabbin, onların yaptıklarından habersiz değildir.

(١٣٣) وَ رَبُّكَ الْغَنِىُّ ذُو الرَّحْمَةِ ط

133-Rabbin zengin, rahmet sahibidir.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ

Dilerse sizi götürür,

وَ يَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ

sizden sonra da dilediğini *(yaratıp)* sizin yerinize getirir,

كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَ ط

nasıl ki sizi başka bir topluluğun soyundan yaratmıştır.

(١٣٤) إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَاٰتٍ لا

134-Size söylenen uyarı, muhakkak gelecektir

وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

ve siz onu engelleyemezsiniz.

(١٣٥) قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ

135-De ki: "Ey kavmim! Gücünüz yettiğince yapacağınızı yapın.

إِنِّى عَامِلٌ ج

ben de yapacağımı yapıyorum.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لا مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ط

Yakında *(dünya)* yurdu*(nu)*n sonunun kime ait olacağını bileceksiniz.

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Zâlimler, aslâ iflâh olmazlar.

(١٣٦) وَ جَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَ الْاَنْعَامِ نَصِيبًا

136-Allah'ın yarattığı, ekin*(ler)*den ve hayvanlardan Allah'a pay ayırdılar.

فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ

Zanlarınca dediler ki: "Bu Allah'a,

وَ هٰذَا لِشُرَكَائِنَا ج

bu da ortaklarımıza."

فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللّٰهِ ج

Ortakları için ayrılan Allah'a ulaşmıyor.

وَ مَا كَانَ لِلّٰهِ

Fakat Allah için ayrılan,

فَهُوَ يَصِلُ إِلٰى شُرَكَائِهِمْ ط

ortaklarına ulaşıyor.

سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Ne kötü hüküm veriyorlar![1]

1.Cahiliye Araplarından bazıları, ekinlerinden ve hayvanlarından bir kısmını Allah ile putları arasında bölüştürürlerdi. "Şu Allah'ın payı, şu da tanrılarımızın payı" derlerdi. Allah için ayırdıklarını konuklara ve fakirlere harcarlar; tanrıları için ayırdıklarını da onların huzurunda yapılacak âyin ve diğer şeylere harcarlardı. Eğer Allah'ın hakkından putun tarafına bir şey geçerse onu öyle bırakırlardı. Putun hakkından Allah için ayrılan tarafa bir şey geçerse, onu alıp tekrar putun hakkına katarlar, "Allah zengindir, bunlar fakirdir" derlerdi. Puta ayrılan, sonuçta yine kendilerine kalacağından, onun hakkından Allah için ayrılan tarafa bir şey geçmemesine özen gösterirlerdi. İşte âyet, onların bu geleneğine dokunmak-

(١٣٧) وَ كَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلاَدِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ

137-Yine ortakları, müşriklerden çoğuna evlâtlarını öldürmeyi süslü gösterdi*(ler)*.

لِيُرْدُوهُمْ

ki *(böylece)* hem onları mahvetsinler,

وَ لِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ط

hem de dinlerini karıştırıp bozsunlar.

Allah dileseydi, وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

bunu yapamazlardı. مَا فَعَلُوهُ

فَذَرْهُمْ وَ مَا يَفْتَرُونَ

Öyleyse onları, uydurduklarıyla baş başa bırak!

(١٣٨) وَ قَالُوا هٰذِهِ أَنْعَامٌ وَ حَرْثٌ حِجْرٌ ز

138-*(Zanlarınca)* dediler ki: "Bunlar dokunulmaz hayvanlar ve ekinlerdir.

لاَ يَطْعَمُهَا إِلاَّ مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ

(Yine) Zanlarınca "Bunları bizim dilediğimizden başkası yiyemez" *(dediler)*.

وَ أَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا

(Yine zanlarınca) "Bunlar da sırtı*(na binilmesi)* yasaklanmış hayvanlardır" *(dediler)*.

وَ أَنْعَامٌ لاَ يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا

Bir kısım hayvanları da üzerlerine Allah'ın adını anma*(dan boğazlar)*lar.

افْتِرَاءً عَلَيْهِ ط

(Bütün bunları) Allah'a iftira ederek *(ortaya çıkardılar*.

سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Allah) onları iftiralarıyla cezalandıracaktır.

(١٣٩) وَ قَالُوا مَا فِي بُطُونِ هٰذِهِ الْأَنْعَامِ

139-Dediler ki: "Bu hayvanların karınlarında olanlar,

خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا

yalnız erkeklerimize aittir,

وَ مُحَرَّمٌ عَلٰى أَزْوَاجِنَا ج

kadınlarımıza haramdır."

وَ إِنْ يَكُنْ مَيْتَةً

Eğer *(hayvanın karnındaki yavru)* ölü doğarsa,

فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ط

o zaman hepsi onda ortaktır.

سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ط

Bu nitelendirmelerinden dolayı *(Allah)* onların cezasını verecektir.

---

tadır. (Bkz. İbn Hişâm: *Sîret: 1/80)*

إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Çünkü O, hüküm ve hikmet sahibidir, bilendir.

(١٤٠) قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

140-Bilgisizlik yüzünden beyinsizce, çocuklarını öldürenler muhakkak ki ziyâna uğradılar

وَ حَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَاءً عَلَى اللّٰهِ ط

ve Allah'ın kendilerine verdiği rızkı, Allah'a iftira ederek haram kılanlar da *(ziyâna uğradılar)*.

قَدْ ضَلُّوا

Saptılar;

وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ع

yola gelici de değiller!

(١٤١) وَ هُوَ الَّذِى أَنْشَأَ

141-O'dur ki inşâ etti:

جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَ غَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ

Çardaklı ve çardaksız *(üzüm)* bahçeleri

وَ النَّخْلَ وَ الزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ

ürünleri, çeşit çeşit hurma*(ları)*, ekin*(ler)*i,

وَ الزَّيْتُونَ وَ الرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَ غَيْرَ مُتَشَابِهٍ ط

zeytin*(ler)*i, nar*(lar)*ı,-birbirine benzer ve benzemez biçimde- *(yaratan hep O'dur)*.

كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ

Her biri meyva verdiği zaman meyvasından yiyin.

وَ اٰتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ز

Hasat günü hakkını *(sadakasını)* verin;

وَ لَا تُسْرِفُوا ط

fakat israf etmeyin.

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ لا

Çünkü O, israf edenleri sevmez!

(١٤٢) وَ مِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَ فَرْشًا ط

142-Hayvanlardan da *(çeşit çeşit yarattı)*. Kimi yük *(taşır)*, kimi*(nin tüyünden)* sergi *(yapılır)*.[1]

كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ

Allah'ın size verdiği rızıktan yiyin.

وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ط

Şeytanın adımlarını izlemeyin *(onun peşinden gitmeyin)*.

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ لا

Zira o, sizin için apaçık bir düşmandır.

---

1. Âyetteki ferş kelimesi, sergi mânâsına geldiği gibi, yatırmak mânâsına da gelebilir. Yatırmak, boğazlamaktan kinâyedir. O zaman mânâ şöyle olur: "Hayvanlardan kimini yük taşımak, kimini yatır*(ılıp boğazlan)*mak için yaratmıştır."

(١٤٣) ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ج

143-Sekiz çift *(hayvan yaratan O'-dur)*:

Koyundan iki, مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ

keçiden iki. وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ط

قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ

De ki: "*(Allah)*, iki erkeği mi haram etti,

iki dişiyi mi? أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ

أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ط

yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunan*(yavru)*ları mı?

نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ لا

Eğer doğru iseniz bana bilgi ile haber verin.[1]

(١٤٤) وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ط

144-Ve deveden iki, sığırdan iki.

قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ

De ki: "İki erkeği mi haram etti?

iki dişiyi mi? أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ

أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ط

yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunan*(yavru)*ları mı?

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ج

Yoksa Allah'ın size böyle vasiyet ettiğine şahitler mi oldunuz?" *(Allah, böyle tavsiye ederken siz O'nun yanında mıydınız?)*

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ط

Öyle bilmeden insanları saptırmak için Allah'a karşı yalan uydurandan daha zâlim kim olabilir?

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ع

Allah o zâlim topluluğu doğru yola iletmez.

(١٤٥) قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ

145-De ki: "Bana vahyolunanda, *(bu haram dediklerinizi)* yiyen kimse için haram edilmiş bir şey bulamıyorum.

إِلَّا أَنْ يَكُونَ

Ancak şunlar *(harâmdır)*:

مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا

Leş yahut akıtılmış kan,

أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ

yahut domuz eti -ki pistir-

أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ج

ya da Allah'tan başkası adına boğazlanmış bir fısk *(murdar olmuş hayvan. Bunlar haramdır)*.

1.Araplar, kâh hayvanların erkeklerini, kâh dişilerini, kâh da bunların yavrularını haram sayarlardı. Âyette onların bu tutumu kınanmaktadır.

فَمَنِ اضْطُرَّ

Ama kim çaresiz kalırsa,

غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ

(başkasının hakkına) saldırmamak ve *(zorunluluk)* sınırı*(nı)* aşmamak üzere *(bunlardan yiyebilir)*.

فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Rabbin bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٤٦) وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا

كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ج

146-Yahûdîlere bütün tırnaklı*(hayvan)*ları haram ettik.

وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ

شُحُومَهُمَا

Sığır ve koyunun da, yağlarını onlara haram kıldık;

إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا

yalnız *(hayvanların)* sırtlarının taşıdığı *(yağları)*

أَوِ الْحَوَايَا

bağırsakları*(nın taşıdığı yağları)*

أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ط

ya da kemiğe karışan *(yağ)*ları *(haram etmedik)*.

ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ ز

Aşırılıkları yüzünden onları böyle cezalandırdık.

وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

Biz elbette doğru söyleyenleriz.

(١٤٧) فَإِنْ كَذَّبُوكَ

147-Eğer seni yalanladılarsa,

فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ج

de ki: "Rabbiniz bol rahmet sahibidir.

وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Fakat O'nun azabı da suçlu toplumdan geri çevrilmez *(gazabı suçluların üzerine bir indi mi, onu kimse geri çeviremez)*."

(١٤٨) سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا

148-*(Allah'a)* ortak koşanlar diyecekler ki:

"Allah isteseydi, لَوْ شَاءَ اللَّهُ

مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا

ne biz, ne de babalarımız ortak koşmazdık;

وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ ط

hiçbir şeyi de haram yapmazdık."

كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Onlardan önce yalanlayanlar da öyle demişlerdi de,

حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا ط

nihayet azâbımızı tatmışlardı.

قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ

De ki: "Yanınızda bize çıka*(rıp gösterece)*ğiniz bir bilgi *(yazılı belge)* var mı?

إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ

Siz sadece zanna uyuyorsunuz

وَ إِنْ أَنْتُمْ إِلاَّ تَخْرُصُونَ

ve siz sadece saçmalıyorsunuz."

(١٤٩) قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُۚ

149-De ki: "Üstün delil, Allah'ındır.

فَلَوْ شَاءَ

Allah dileseydi,

لَهَدٰيكُمْ أَجْمَعِينَ

elbette hepinizi doğru yola iletirdi."[1]

1.Ama Allah sizlere de irade vermiş, hidayetini sizin iradenize de bağlamıştır. Siz yola gelmek isteyeceksiniz ki Allah da sizi yola getirsin. Allah, doğru yolu gösterdiği halde siz yola gelmezseniz, Allah sizi zorla yola getirmez. Sizi, kendi seçiminizin sonucuna bırakır. Artık davranışınızın sorumluluğuna katlanırsınız. Yoksa elbette Allah, zorla insanları doğru yola getirmek istese, kim O'nun iradesine ve gücüne karşı gelebilir? Kim O'nun fermanı dışına çıkabilir? Ama insanlar için belli bir süre özgürlük, akıl ve iradelerine göre davranma yetkisi vermiştir. İnsan neyi isterse Allah onu yaratır. Fakat isteyerek yaptığından dolayı insan, eyleminden sorumludur.

(١٥٠) قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ

150-De ki: "Haydi Allah'ın bunu yasakladığına şahitlik edecek tanrılarınızı getirin."

فَإِنْ شَهِدُوا

Eğer *(onlar)* şahitlik ederlerse,

فَلاَ تَشْهَدْ مَعَهُمْۚ

sen onlarla beraber şahitlik etme.

وَ لاَ تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

Âyetlerimizi yalanlayanların ve âhirete inanmayanların keyiflerine uyma.

وَ هُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَۚ

(Nasıl uyarsın ki) onlar, Rablerine eş tutmaktadırlar.

(١٥١) قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ

151-De ki: "Gelin, Rabbinizin size haram kıldığı şeyleri okuyayım:

أَلاَّ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın.

وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًاۚ

Ana-babaya iyilik edin.

وَ لاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ مِنْ إِمْلاَقٍۜ

Fakirlik*(korkusuy)*la çocuklarınızı öldürmeyin;

نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ إِيَّاهُمْ ج

Sizi de, onları da biz besliyoruz.

وَ لاَ تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ ج

Fuhuşların açığına da, kapalısına da yaklaşmayın.

وَ لاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّٰهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ ط

Ve haksız yere Allah'ın yasakladığı cana kıymayın!

ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Düşünesiniz diye Allah size bunları tavsiye etti.

(١٥٢) وَ لاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ

152-Yetimin malına yaklaşmayın;

إِلاَّ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ج

yalnız ergenlik çağına erişinceye kadar *(onun malına)* en güzel biçimde *(yaklaşabilir, onu uygun tarzda harcayabilirsiniz)*;

وَ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ج

Ölçü ve tartıyı tam adâletle *(dengeli)* yapın.

لاَ نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا

Biz, kişiye gücünün yettiğinden fazlasını teklif etmeyiz.

وَ إِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَ لَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ج

Söylediğiniz zaman, akrabanız da olsa adalet yapın.

وَ بِعَهْدِ اللّٰهِ أَوْفُوا ط

Ve Allah'a verdiğiniz sözü tutun.

ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ لا

Hatırlayıp öğüt alasınız diye *(Allah)* size bunları tavsiye etti.

(١٥٣) وَ أَنَّ هٰذَا صِرَاطِى مُسْتَقِيمًا

153-İşte benim doğru yolum budur;

فَاتَّبِعُوهُ ج

ona uyun,

وَ لاَ تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ط

(başka) yollara uymayın ki, sizi O'nun yolundan ayırmasın!

ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Korunmanız için *(Allah)* size böyle tavsiye etti.

(١٥٤) ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِى أَحْسَنَ وَ تَفْصِيلاً لِكُلِّ شَىْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً

154-Sonra iyilik edenlere *(nimetimizi)* tamamlamak, her şeyi açıklamak ve yola iletici ve rahmet olmak üzere Mûsâ'ya Kitâb'ı verdik ki,

لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ع

Rablerinin huzuruna varacaklarına inansınlar.

(١٥٥) وَ هٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ

155-İşte bu *(Kur'ân)* da indirdiğimiz mübarek Kitap'tır.

فَاتَّبِعُوهُ وَ اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ لا

Ona uyun ve korunun ki, size rahmet edilsin!

(١٥٦) أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ

عَلٰى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا ص

156-*(Onu size indirdik ki)* "Kitap, yalnız bizden önceki iki topluluğa *(Yahûdîlere, Hıristiyanlara)* indirildi, demeyesiniz

وَ إِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ لا

biz ise onların okumasından habersizdik *(o Kitapları okuyamıyor, dillerini anlayamıyorduk demeyesiniz."*

(١٥٧) أَوْ تَقُولُوا

157-Yahut şöyle demeyesiniz diye:

لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ

"Eğer bize Kitap indirilseydi,

لَكُنَّا أَهْدٰى مِنْهُمْ ج

biz onlardan daha çok doğru yolda olurduk."

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ هُدًى وَ

رَحْمَةٌ ج

İşte size de Rabbinizden açık delil, hidayet ve rahmet geldi.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَ

صَدَفَ عَنْهَا ط

Allah'ın âyetlerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha zâlim kim olabilir?

سَنَجْزِى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا

سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmelerinden ötürü, azabın en kötüsüyle cezalandıracağız.

(١٥٨) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ

الْمَلٰئِكَةُ

158-*(İnanmak için)* ille de meleklerin gelmesini mi bekliyorlar?

أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ

Yahut Rabbinin *(emrinin)* gelmesini *(mi bekliyorlar?)*,

أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ط

ya da Rabbinin bazı âyetlerinin gelmesini *(mi bekliyorlar?)*

يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ

Ama Rabbinin bazı âyetleri geldiği gün,

لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ

مِنْ قَبْلُ

daha önce inanmamış kimsenin inanması bir fayda sağlamaz,

أَوْ كَسَبَتْ فِى إِيمَانِهَا خَيْرًا ط

ya da îmânında bir hayır kazanmamış olan *(kimseye de artık inanması bir yarar sağlamaz)*.

قُلِ انْتَظِرُوا

De ki: "Bekleyin;

إِنَّا مُنْتَظِرُونَ

biz de beklemekteyiz."

(١٥٩) إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَ كَانُوا شِيَعًا

159-Dinlerini parça parça edip, grup grup olanlar var ya,

لَسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ط

senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur.

إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللّٰهِ

Onların işi Allah'a kalmıştır,

ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Sonra *(Allah)* onlara yaptıklarını haber verecektir.

(١٦٠) مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

160-Kim iyilik getirirse,

فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ج

ona o*(getirdiği)*nin on katı vardır.

وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim kötülük getirirse,

فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا

sadece onun dengiyle cezalandırılır

وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

ve onlar haksızlığa uğratılmazlar.

(١٦١) قُلْ إِنَّنِى هَدٰينِى رَبِّى إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ج

161-De ki: "Rabbim beni doğru yola iletti,

دِينًا قِيَمًا

dosdoğru dîne,

مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ج

Allah'ı birleyen İbrâhîm'in dinine.

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

O, ortak koşanlardan değildi."

(١٦٢) قُلْ إِنَّ صَلَاتِى

162-De ki: "Benim namazım,

وَ نُسُكِى

ibâdetim,

وَ مَحْيَاىَ

hayâtım,

وَ مَمَاتِى

ve ölümüm,

لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لا

Âlemlerin Rabbi Allah içindir.

(١٦٣) لَا شَرِيكَ لَهُ ج

163-O'nun ortağı yoktur.

وَ بِذٰلِكَ أُمِرْتُ

Bana böyle emrolundu

وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

ve ben Müslümanların ilkiyim."

(١٦٤) قُلْ أَغَيْرَ اللّٰهِ أَبْغِى رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ط

٧ ـ سُورَةُ الْأَعْرَافِ

7 – A'RÂF SÛRESİ

46. âyetinde A'râf'ta, yani cennetliklerle cehennemlikler arasında yüksek bir bölgede bulunan adamlardan söz edildiği için sûreye bu ad verilmiştir. Mekke'de, Sâd Sûresinden sonra inmiştir. 206 âyetten oluşur. 163-170. âyetlerinin Medîne'de indiği söylentisi vardır. Mushaf'ta 7, inişte 39. sûredir. 206 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

1-Elif lâm mîm sâd.[1] ١ : الۤمۤصۤ

(٢) كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ

2-*(Bu,)* sana indirilen bir Kitap'tır.

فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ

Onunla *(insanları)* uyarman ve insanlara öğüt *(vermen)* hususunda göğsünde bir sıkıntı olmasın *(hiç kuşkulanma, tasalanma, bu tamamen Allah tarafındandır. Sen hemen insanları uyar).*

1.Bazı sûre başlarında bulunan bu harflerin asıl mânâsını ve amacını yalnız Allah ve Elçisi bilir. Ancak bu harflerle, Arapların mânâsını anlamadıkları Kur'ân öncesi İlâhî Kitâb'a işâret edilerek onun içeriğinin, Hz. Muhammed'e de vahyedildiğine dikkat çekildiği kanâatindeyiz.

164-De ki: "Allah, herşeyin Rabbi iken, ben O'ndan başka Rab mi arayayım?

وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَاۚ

Herkesin kazandığı yalnız kendisine aittir.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰىۚ

Kendi *(günah)* yükünü taşıyan hiç kimse, bir başkasının *(günah)* yükünü taşımaz.

ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ

Sonra dönüşünüz Rabbinizedir;

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

(O) ayrılığa düştüğünüz gerçeği size haber verecektir."

(١٦٥) وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ

165-O (Allah)'tır ki sizi yeryüzünün halifeleri yaptı,

وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

kiminizi kiminizden derecelerle üstün kıldı,

لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا اٰتٰيكُمْۚ

ki böylece size verdiği şeylerde, sizi denesin.

إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِۘ

Doğrusu Rabbin, cezası çabuk olandır.

وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

ve O, bağışlayandır, esirgeyendir."

(٣) اِتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

3-*(Ey insanlar!)* Rabbinizden size indirilene uyun

وَ لاَ تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ط

ve O'ndan başka velîlere uymayın.[1]

قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ

Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz!

(٤) وَ كَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا

4-Nice kent*(ler)*i helâk ettik.

فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ

Gece yatarlarken, yahut gündüz uyurlarken, azâbımız onlara geliverdi.

(٥) فَمَا كَانَ دَعْوٰيهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ

بَأْسُنَا إِلاَّ أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

5-Azâbımız onlara geldiğinde "Biz gerçekten zâlimlermişiz!" demelerinden başka yalvarıları kalmadı.

(٦) فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ

6-Hem kendilerine elçi gönderilmiş olanlara soracağız,

وَ لَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ لا

hem de gönderilen elçilere soracağız.

(٧) فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ

7-Ve elbette onlara, olan biten herşeyi bilgi ile anlatacağız.

وَ مَا كُنَّا غَائِبِينَ

Zira biz onlardan uzak değildik.

(٨) وَ الْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ج

8-O gün tartı tam doğrudur.

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

Kimin *(sevâp)* tartıları ağır gelirse,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

işte onlar kurtulanlardır.

(٩) وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

9-Kimin *(sevâp)* tartıları hafif gelirse,

فَأُولٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَظْلِمُونَ

işte onlar da âyetlerimize haksızlık etmelerinden ötürü kendilerini ziyana sokanlardır.

(١٠) وَ لَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ

10-Doğrusu biz sizi yeryüzünde yerleştirdik

وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ط

ve orada size geçimlikler verdik.

قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ ع

Ne kadar da az şükrediyorsunuz!

(١١) وَ لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ

11-Sizi yarattık;

ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ

sonra size biçim verdik;

1.Bir kırâate göre: "O'ndan başka velîler *(koruyucu dostlar)* aramayın" şeklindedir.

ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

sonra da meleklere: "Âdem'e secde edin!" dedik;

فَسَجَدُوٓا

hepsi secde ettiler,

إِلَّآ إِبْلِيسَ ط

yalnız İblîs etmedi,

لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

O secde edenlerden olmadı.[1]

(١٢) قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ط

12-*(Allah)* buyurdu: "Sana emrettiğim zaman seni secde etmekten alıkoyan nedir?"

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ج

(İblîs): "Ben, dedi, ondan hayırlıyım.

خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ

Beni ateşten yarattın,

وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

onu çamurdan yarattın."

1.Âyet, "Sizi yarattık, sonra size biçim verdik, sonra meleklere, 'Âdem'e secde edin' dedik" ifâdesiyle Âdem'in birden bire değil, bir tekâmül sonucunda yaratıldığını belirtmektedir. Çünkü önce insanın esas maddesi yaratılmış, sonra ona insan biçimi verilmiş, sonra duyularını kazanıp halîfelik makamına yükseltilen Âdem durumuna gelince meleklere, ona secde, yani hizmet etmeleri emredilmiştir.

(١٣) قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا

13-*(Allah)* buyurdu: "Öyle ise oradan in!

فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا

Orada büyüklük taslamak senin haddin değildir!

فَاخْرُجْ

Çık!

إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ

Çünkü sen aşağılıklardansın!"

(١٤) قَالَ أَنْظِرْنِى إِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

14-*(İblîs)* dedi: "*(Bâri)* bana *(insanların)* tekrar dirilecekleri güne kadar süre ver."

(١٥) قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

15-*(Allah)* buyurdu: "Haydi sen süre verilmişlerdensin."

(١٦) قَالَ فَبِمَآ أَغْوَيْتَنِى

16-"Öyle ise" dedi, "beni azdırmana karşılık,

لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ لا

and içerim ki, ben de onları *(ı saptırmak)* için senin doğru yolunun üstüne oturacağım."

(١٧) ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ

17-Sonra onlara sokulacağım:

مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ

önlerinden onlara sokulacağım,

وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

arkalarından

وَ عَنْ أَيْمَانِهِمْ sağlarından

وَ عَنْ شَمَائِلِهِمْ ط sollarından.

وَ لاَ تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ

Ve çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın!"

(١٨) قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْؤُماً مَدْحُوراً ط

18-*(Allah)* buyurdu: "Haydi, sen, yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık.

لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ

Andolsun ki onlardan sana kim uyarsa,

لَأَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ

(bilin ki) sizin hepinizden *(derleyip)* cehennemi dolduracağım *(azdıran sizler de, size uyup yoldan çıkan insanlar da cehenneme gireceksiniz)*!"

(١٩) وَ يَا آدَمُ

19-*(Sonra Allah, Âdem'e hitâb etti)*: "Ey Âdem!

اسْكُنْ أَنْتَ وَ زَوْجُكَ الْجَنَّةَ

Sen ve eşin cennette durun;

فَكُلاَ مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا

dilediğiniz yerden yiyin;

وَ لاَ تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ

fakat şu ağaca yaklaşmayın!

فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

Yoksa zâlimlerden olursunuz."

(٢٠) فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا

20-Derken Şeytan, onların, kendilerinden gizlenmiş olan çirkin yerlerini kendilerine göstermek için onlara fısıldadı

وَ قَالَ مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ

ve şöyle dedi: "Rabbiniz, size şu ağacı başka bir sebepten dolayı yasaklamadı,

إِلاَّ أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ

sırf ikiniz de birer melek, ya da ebedî kalıcılardan olursunuz diye yasakladı.

(٢١) وَ قَاسَمَهُمَا إِنِّى لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ لا

21-Ve onlara: "Elbette ben size öğüt verenlerdenim." diye de yemîn etti.

(٢٢) فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍ ج

22-Böylece onları aldatarak aşağı sarkıttı, *(önceki mevkilerinden indirdi)*.

فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ

Ağac*(ın meyvesin)*i tadınca,

بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا

kötü yerleri kendilerine göründü

وَ طَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ط

ve cennet yapraklarını üst üste yamayıp üzerlerine örtmeğe başladılar.

وَ نَادٰيهُمَا رَبُّهُمَا اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ

Rableri onlara ünledi: "Ben sizi o ağaçtan men etmedim mi!?

وَ اَقُلْ لَكُمَا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ

Ve Şeytan size apaçık düşmandır, demedim mi!?"

(٢٣) قَالاَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا

23-Dediler: "Rabbimiz, biz kendimize zulmettik.

وَ اِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا

Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan,

لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

muhakkak ziyana uğrayanlardan oluruz!"

(٢٤) قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ج

24-*(Allah)* buyurdu: "Birbirinize düşman olarak inin.

وَ لَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَ مَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ

Sizin, yeryüzünde bir süreye kadar kalıp geçinmeniz gerekmektedir."

(٢٥) قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ

25-Dedi ki: "Orada yaşayacaksınız,

وَ فِيهَا تَمُوتُونَ

orada öleceksiniz

وَ مِنْهَا تُخْرَجُونَ ع

ve yine oradan *(diriltilip)* çıkarılacaksınız!"

(٢٦) يَا بَنِى اٰدَمَ

26-Ey Âdem oğulları!

قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِى سَوْاٰتِكُمْ وَ رِيشًا قف

Size kötü yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise indirdik.

وَ لِبَاسُ التَّقْوٰى

Korunma giysisi

ذٰلِكَ خَيْرٌ ط

en iyisidir.

ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ

İşte bu*(nlar)*, Allah'ın âyetlerindendir;

لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

belki düşünüp öğüt alırlar.

(٢٧) يَا بَنِى اٰدَمَ

27-Ey Âdem oğulları!

لاَ يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ

Şeytân, sizi *(şaşırtıp)* bir belâya düşürmesin!

كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا ط

tıpkı ana babanızı, kötü yerlerini onlara göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi.

إِنَّهُ يَرٰيكُمْ هُوَ وَ قَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لاَ تَرَوْنَهُمْ ط

Çünkü o ve kabîlesi, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler.

إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ

Biz şeytanları, inanmayanların dostları yaptık.

(٢٨) وَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً

28-Onlar bir kötülük yaptıkları zaman,

قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا

"Babalarımızı bu yolda bulduk, dediler

وَ اللّٰهُ أَمَرَنَا بِهَا ط

ve bunu bize Allah emretti." *(dediler)*

قُلْ إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ط

"Allah kötülüğü emretmez" de.

أَ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

"Allah'a karşı bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?"

(٢٩) قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ قف

29-De ki: "Rabbim adâleti emretti.

وَ أَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Her mescidde yüzlerinizi O'na doğrultun

وَ ادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ط

ve dîni yalnız kendisine has kılarak O'na yalvarın *(Allah'a hiçbir benzer, eş, ortak koşmadan, gönlünüze başka tanrılar getirmeden sırf Allah'a yönelerek O'na kulluk edin).*

İlkin sizi yarattığı gibi, كَمَا بَدَأَكُمْ

تَعُودُونَ ط

(yine O'na) döneceksiniz."

(٣٠) فَرِيقًا هَدٰى

30-*(O)* bir topluluğu doğru yola iletti,

وَ فَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلاَلَةُ ط

bir topluluğa da sapıklık hak oldu.

إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Çünkü onlar, şeytanları Allah'tan başka dostlar tuttular

وَ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ

ve kendilerinin de doğru yolda olduklarını sanıyorlar.

(٣١) يَا بَنِى اٰدَمَ

31-Ey Âdemoğulları!

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Her mesci*(de gidişiniz)*de süs*(lü, güzel giysiler)*inizi alın.

وَ كُلُوا Yiyin,

وَ اشْرَبُوا için;

وَ لاَ تُسْرِفُوا ج fakat israf etmeyin.

إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ع

Çünkü O, israf edenleri sevmez.

(٣٢) قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللهِ الَّتِى أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ط

32-De ki: "Allah'ın, kulları için çıkardığı süsü ve güzel rızıkları kim harâm etti?"

قُلْ هِىَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

De ki: "O, dünyâ hayâtında inananlarındır;

خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ط

kıyâmet günü de yalnız onlarındır.

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

"İşte biz, bilen bir topluluk için âyetleri böyle açıklıyoruz.

(٣٣) قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ

33-De ki: "Rabbim, şunları kesinlikle harâm etmiştir:

الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا

fuhuşları, gerek açığını,

وَ مَا بَطَنَ gerek kapalısını;

وَ الْإِثْمَ günâhı

وَ الْبَغْىَ بِغَيْرِ الْحَقِّ

ve haksız yere saldırmayı;

وَ أَنْ تُشْرِكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا

hakkında hiçbir delil indirmediği bir şeyi Allah'a ortak koşmanızı

وَ أَنْ تَقُولُوا عَلَى اللهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyler söylemenizi *(kesinlikle harâm kılmıştır).*

(٣٤) وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ج

34-Her ümmetin bir süresi vardır.

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ Süreleri gelince,

لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً

(onlar), ne bir an geri kalırlar,

وَ لاَ يَسْتَقْدِمُونَ

ne de öne geçerler *(tam vaktinde batıp giderler).*

(٣٥) يَا بَنِى اٰدَمَ

35-Ey Âdem oğulları!

إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ

kendi içinizden elçiler gelip,

يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِى

size âyetlerimi anlattıkları zaman,

فَمَنِ اتَّقٰى وَ أَصْلَحَ فَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

korunup uslananlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٣٦) وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا

36-Âyetlerimizi yalanlayıp onları kabûle tenezzül etmeyenlere gelince,

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ

onlar da ateş halkıdır;

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

onlar orada sürekli kalacaklardır.

(٣٧) فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

37-Allah'a yalan uydurandan daha zâlim kim olabilir!?

أَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهِ

ya da O'nun âyetlerini yalanlayan*(dan daha zâlim kim olabilir!?)*

أُولٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ

Onlara Kitap'tan nasipleri erişir *(ezelde kendileri için ne rızık takdîr edilmişse onu alır ve kendilerine yazılmış süre kadar yaşarlar)*;

حَتّٰى إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ

nihâyet *(ömürleri tükendiği zaman)* melek elçilerimiz gelip canlarını alırken:

قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

"Hani Allah'tan başka yalvardıklarınız nerede?" dediklerinde:

قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا

"Bizden sapıp, kayboldular" dediler.

وَ شَهِدُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

Ve kendi aleyhlerine, kendilerinin kâfir olduklarına şâhidlik ettiler.

(٣٨) قَالَ ادْخُلُوا فِى أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ فِى النَّارِ

38-*(Allah)* buyurdu: "Sizden önce geçen cin ve insan topluluklarıyla beraber ateşin içine girin!

كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا

Her ümmet girdikçe yoldaşına lânet etti.

حَتّٰى إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا

Hepsi birbiri ardından orada toplanınca,

قَالَتْ أُخْرٰيهُمْ لِأُولٰيهُمْ

sonrakiler, öncekiler için dediler ki:

رَبَّنَا هٰؤُلَاۤءِ أَضَلُّونَا

"Rabbimiz, bunlar bizi saptırdılar.

فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ ط

Bunlara ateşten bir kat daha azap ver!"

قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ

(Allah): "Hepsi için bir kat fazla *(azap)* vardır dedi,

وَ لٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ

Ama siz bilmezsiniz."

(٣٩) وَ قَالَتْ أُولٰيهُمْ لِأُخْرٰيهُمْ

39-Öncekiler de sonrakilere dediler ki:

فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ

"Sizin bize bir üstünlüğünüz yok.

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ع

O halde siz de kazandıklarınıza karşılık azâbı tadın!"

(٤٠) إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا

40-Bizim âyetlerimizi yalanlayan ve onlara inanmaya tenezzül etmeyenler var ya,

لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاۤءِ

işte onlara gök kapıları açılmayacak

وَ لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فِى سَمِّ الْخِيَاطِ ط

ve deve, iğne deliğinden geçinceye kadar onlar cennete giremeyeceklerdir!

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُجْرِمِينَ

İşte suçluları böyle cezâlandırırız.

(٤١) لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ

41-Onlar için cehennemden bir yatak vardır

وَ مِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ط

ve üstlerinde de *(yine ateşten)* örtüler vardır.

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى الظَّالِمِينَ

İşte zâlimleri böyle cezâlandırırız!

(٤٢) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

42-İnanıp iyi işler yapanlar,

لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

-ki hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemeyiz-

أُولٰۤئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ج

İşte onlar cennet halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Onlar orada ebedî kalacaklardır.

(٤٣) وَ نَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ

43-Göğüslerinde bulunan kin*(ve tasay)*ı çıkarıp atmışızdır.

تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ج

Altlarından ırmaklar akmaktadır.

وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا

"Lütfedip bizi buraya getiren Allah'a hamdolsun, dediler,

وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ ج

Allah bizi getirmeseydi, biz bunu bulamazdık!

لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ط

Rabbimizin elçileri, gerçeği getirmişler *(söyledikleri doğruymuş dediler).*"

وَ نُودُوا أَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Onlara: "İşte size cennet; yaptıklarınıza karşılık o size mîrâs verildi" diye seslenildi.

(٤٤) وَ نَادٰى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ

أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ

44-Cennet halkı, ateş halkına şöyle seslendi:

قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا

"Rabbimizin bize va'dettiğini biz gerçek bulduk.

فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ط

Siz de Rabbinizin size va'dettiğini gerçek buldunuz mu?"

قَالُوا نَعَمْ ج

(Onlar da): "Evet" dediler

فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ

ve aralarından bir ünleyici şöyle seslendi:

لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ لا

"Allah'ın la'neti zâlimlerin üzerine olsun!"

(٤٥) الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

45-Onlar ki, Allah'ın yolundan menetmek isterler

وَ يَبْغُونَهَا عِوَجًا ج

ve onu eğriltmek isterler;

وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ط

âhireti de inkâr ederler.

(٤٦) وَ بَيْنَهُمَا حِجَابٌ ج

46-İki taraf arasında bir perde *(vardır)*

وَ عَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا

بِسِيمٰيهُمْ ج

ve A'râf üzerinde de hepsini *(hem cennetlikleri hem de cehennemlikleri, yüzlerindeki)* işâretleriyle tanıyan erkekler vardır.

وَ نَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ

عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَ هُمْ يَطْمَعُونَ

(Bunlar), henüz cennete girmemiş olan, fakat girmeyi bekleyen, cennet halkına: "Selâm size!" diye seslendiler.

(٤٧) وَ إِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ ۙ

47-Gözleri ateş halkı tarafına çevrildiği zaman da,

قَالُوا رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۚ

"Rabbimiz, bizi şu zâlim toplulukla beraber bulundurma!" dediler.

(٤٨) وَ نَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالاً يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَيهُمْ قَالُوا

48-A'râf halkı, yüzlerindeki işâretleriyle tanıdıkları birtakım adamlara da ünleyerek dediler ki:

مَا أَغْنَى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ

"Ne topluluğunuz, size bir yarar sağladı,

وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ

ne de büyüklük taslamanız.

(٤٩) أَ هٰؤُلاَءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لاَ يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ ۗ

49-"Allah onları hiçbir rahmete erdirmeyecek, diye yemîn ettiğiniz kimseler bunlar mıydı?"

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ

(Cennetliklere dönerek): "Girin cennete!

لاَ خَوْفٌ عَلَيْكُمْ

Artık size ne korku vardır,

وَ لاَ أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ

ne de siz üzüleceksiniz!"

(٥٠) وَ نَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ

50-Ateş halkı, cennet halkına şöyle seslendi:

أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۗ

"Suyunuzdan veya Allah'ın size verdiği rızıktan biraz da bizim üzerimize akıtın *(ne olur)*!"

قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ۙ

(Onlar da) dediler ki; "Allah, bu ikisini kâfirlere harâm etmiştir."

(٥١) اَلَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَ لَعِبًا

51-Onlar ki dinlerini eğlence ve oyun yerine koydular

وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ

ve dünyâ hayâtı, kendilerini aldattı.

فَالْيَوْمَ نَنْسٰيهُمْ

Bugün onları unuturuz,

كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا ۙ

nasıl onlar bu günleriyle karşılaşacaklarını unuttular

وَ مَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

ve âyetlerimizi bile bile inkâr ettilerse *(biz de onları bugün unuturuz. Cezâ evinde kapı giderler.)*

(٥٢) وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

52-Gerçekten onlara, bilgiye göre açıkladığımız, inanan bir toplum için yol gösterici ve rahmet olan bir Kitap getirdik.

(٥٣) هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَأْوِيلَهُ ط

53-İlle de onun te'vîlini mi gözetliyorlar?

يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ

Onun te'vili geldiği *(haber verdiği şeyler ortaya çıktığı)* gün, önceden onu unutmuş olanlar derler ki:

قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ج

"Doğrusu Rabbimizin elçileri gerçeği getirmiş.

فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا

Şimdi bizim şefaatçilerimiz var mı ki, bize şefaat etsinler,

اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ط

yahut tekrar geri döndürül*(üp dünyâya gönderil)*memiz mümkün mü ki, *(orada eski)* yaptıklarımızdan başkasını yapalım?"

قَدْ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ

Onlar, kendilerini ziyana soktular

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ع

ve uydurdukları şeyler, kendilerinden saptı *(kaybolup gitti)*.

(٥٤) اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي

54-Rabbiniz o Allah'tır ki,

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ

gökleri ve yeri altı günde yarattı.

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ

Sonra Arş'a istivâ etti *(tahta kuruldu)*.

يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا لا

(O), geceyi, durmadan onu kovalayan gündüzün üzerine örter.

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ ط

Güneş'i, Ay'ı ve yıldızları buyruğuna boyun eğmiş vaziyette *(yaratan O'dur)*.

اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ ط

İyi bilin ki, yaratma ve emir O'nundur.

تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Âlemlerin Rabbi Allah, ne uludur!

(٥٥) اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ط

55-Rabbinize yalvararak ve gizlice duâ edin.

اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ج

Çünkü O, haddi aşanları sevmez.

(٥٦) وَلاَ تُفْسِدُوا فِى الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاَحِهَا

56-Yeryüzü düzeltildikten sonra onda bozgunculuk yapmayın.

وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ط

Korkarak ve umarak O'na du'â edin.

إِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ

Muhakkak ki Allah'ın rahmeti,

قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

iyilik edenlere yakındır.

(٥٧) وَهُوَ الَّذِى يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ ط

57-O ki rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci gönderir.

حَتّٰى إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالاً

Nihâyet onlar, ağır ağır bulutları yüklenince,

سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ

onu ölü bir ülkeye yollarız;

فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ

onunla su indiririz

فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ط

ve türlü türlü meyvalar çıkarırız.

كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى

İşte ölüleri de böyle çıkaracağız.

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Herhalde bundan ibret alırsınız.

(٥٨) وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ج

58-Güzel olan ülkenin bitkisi, Rabbinin izniyle çıkar.

وَالَّذِى خَبُثَ لاَ يَخْرُجُ إِلاَّ نَكِدًا ط

Kötü olandan ise yararsız bitkiden başka bir şey çıkmaz.

كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ع

İşte biz, şükreden bir toplum için âyetleri böyle döndürüp *(tekrar tekrar)* açıklarız.

(٥٩) لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلٰى قَوْمِهِ

59-Andolsun Nûh'u kavmine gönderdik:

فَقَالَ يَا قَوْمِ

"Ey kavmim!" dedi,

اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Allah'a kulluk edin.

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ط

Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur.

إِنِّى أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Doğrusu ben, size büyük bir günün azâbın*(ın inmesin)*den korkuyorum."

(٦٠) قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ

60-Kavminden ileri gelenler dediler ki:

إِنَّا لَنَرٰيكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Biz seni açık bir sapıklık içinde görüyoruz!"

(٦١) قَالَ يَا قَوْمِ

61-Dedi ki: "Ey kavmim!

لَيْسَ بِى ضَلَالَةٌ

Bende bir sapıklık yok.

وَلٰكِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ben, Âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim."

(٦٢) أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّى

62-"Size Rabbimin mesajlarını duyuruyorum.

Size öğüt veriyorum. وَأَنْصَحُ لَكُمْ

وَأَعْلَمُ مِنَ اللهِ مَالَا تَعْلَمُونَ

Ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum."

(٦٣) أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

63-"Korunup da merhamete uğramanız için, içinizden sizi uyaracak bir adam aracılığı ile bir Zikir *(sizi ikaz eden bir Kitap, size şan ve şeref verecek bir kanun)* gelmesine şaştınız mı?"

(٦٤) فَكَذَّبُوهُ

64-O'nu yalanladılar.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ

Biz de O'nunla beraber gemide bulunanları kurtardık.

وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

Âyetlerimizi yalanlayanları da boğduk!

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ

Çünkü onlar kör bir kavim idiler.

(٦٥) وَإِلٰى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا

65-Âd*(kavmin)*ede kardeşleri Hûd'u *(gönderdik)*:

"Ey kavmim dedi, قَالَ يَا قَوْمِ

Allah'a kulluk edin. اعْبُدُوا اللهَ

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ

Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur.

أَفَلَا تَتَّقُونَ

(O'na karşı gelmekten) sakınmaz mısınız?" dedi.

(٦٦) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

66-Kavminden ileri gelen inkârcılar dediler ki:

إِنَّا لَنَرٰيكَ فِى سَفَاهَةٍ

"Biz seni bir beyinsizlik içinde görüyoruz.

وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Ve biz seni yalancılardan sanıyoruz!"

(٦٧) قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِى سَفَاهَةٌ

67-Dedi ki: "Ey kavmim, bende beyinsizlik yok.

وَ لَـكِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ben, Âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim."

(٦٨) أُبَلِّغُكُمْ رِسَالاَتِ رَبِّى

68-"Size Rabbimin mesajlarını duyuruyorum.

وَ أَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ

Ve ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm."

(٦٩) أَوَ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ط

69-"Sizi uyarması için içinizden bir adam aracılığı ile Rabbinizden size bir Zikir gelmesine şaştınız mı?

وَ اذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ

Düşünün ki *(Allah)* sizi, Nûh kavminden sonra, onların yerine hâkimler yaptı.

وَ زَادَكُمْ فِى الْخَلْقِ بَصْطَةً ج

Üstelik, yaratılışta, size irilik verdi *(sizi daha iri yapılı yarattı).*

فَاذْكُرُوا آلاَءَ اللهِ

Allah'ın ni'metlerini hatırlayın

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

ki, başarıya eresiniz."

(٧٠) قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللهَ وَحْدَهُ

70-Dediler ki; "Ya, demek sen, tek Allah'a kulluk edelim diye mi bize geldin

وَ نَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ج

ve atalarımızın taptıklarını bırakalım diye ha!?

فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Eğer doğrulardan isen bizi tehdit ettiğin*(o azâb)*ı bize getir!"

(٧١) قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَ غَضَبٌ ط

71-Dedi ki: "Artık size Rabbinizden bir rics *(pislik)* ve gazab inmiştir.

أَ تُجَادِلُونَنِى فِى أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ط

Allah'ın, kendileri için hiçbir delil indirmediği *(ve hiçbir güç vermediği)*, sadece sizin ve atalarınızın taktığı *(boş)* isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz?

Bekleyin öyle ise; فَانْتَظِرُوا

إِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!"

(٧٢) فَأَنْجَيْنَاهُ وَ الَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا

72-O'nu ve O'nunla beraber olanları, bizden bir rahmetle kurtardık.

وَ قَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ مَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ع

Âyetlerimizi yalanlayanların ve inanmayacak olanların ardını kestik.

(٧٣) وَ إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا م

73-Semûd*(kavmin)*e de kardeşleri Sâlih'i *(gönderdik)*.

قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin,

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ط

sizin O'ndan başka tanrınız yoktur.

قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ط

Size Rabbinizden açık delil geldi.

هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً

İşte şu, Allah'ın devesi, size bir mu'cizedir.

فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللّٰهِ

Bırakın onu Allah'ın arzından yesin *(içsin)*,

وَ لَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ

Sakın ona bir kötülük etmeyin.

فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Yoksa sizi acı bir azâb yakalar."

(٧٤) وَ اذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ

74-"Düşünün ki *(Allah)*, Âd'dan sonra sizi hükümdarlar yaptı

وَ بَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ

ve yeryüzünde sizi yerleştirdi:

تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا

Onun düzlüklerinde saraylar ediniyorsunuz;

وَ تَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ج

dağlarını yontup evler yapıyorsunuz.

فَاذْكُرُوا اٰلَاءَ اللّٰهِ

Artık Allah'ın ni'metlerini hatırlayın da,

وَ لَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklık çıkarmayın.

(٧٥) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ

75-Kavminden büyüklük taslayan ileri gelenler, içlerinden zayıf görülen inananlara şöyle dediler:

أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ ط

"Siz, Sâlih'in, gerçekten Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?"

قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ

(Onlar da): "*(Evet)*, doğrusu biz onunla gönderilene inananlarız!" dediler.

(٧٦) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

76-Büyüklük taslayanlar şöyle dediler:

إِنَّا بِالَّذِى اٰمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Biz, sizin inandığınızı inkâr edenleriz!"

(٧٧) فَعَقَرُوا النَّاقَةَ

77-Derken dişi deveyi boğazladılar

وَ عَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ

ve Rablerinin buyruğu dışına çıktılar;

وَ قَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Ey Sâlih, eğer hakikaten elçilerdensen, bizi tehdîd ettiğin*(azâb)*ı bize getir!" dediler.

(٧٨) فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

78-Bunun üzerine hemen onları, o sarsıntı yakaladı;

فَأَصْبَحُوا فِى دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

yurtlarında diz üstü çökekaldılar.

(٧٩) فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَ قَالَ

79-*(Sâlih)*, onlardan öteye döndü ve şöyle dedi:

يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّى

"Ey kavmim, ben size Rabbimin mesajlarını duyurdum

vesize öğüt verdim. وَ نَصَحْتُ لَكُمْ

وَ لٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ

Fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz!"

(٨٠) وَ لُوطًا

80-Lût'u da *(gönderdik)*.

Kavmine dedi ki: إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ

أَ تَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

"Siz, sizden önce dünyâlarda hiç kimsenin yapmadığı fuhşu mu yapıyorsunuz?"

(٨١) إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ

81-"Siz, kadınları bırakıp şehvetle erkeklere gidiyorsunuz ha!

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

Doğrusu siz, israfçı *(aşırı)* bir kavimsiniz!"

(٨٢) وَ مَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

82-Kavminin cevabı şöyle demelerinden başka bir şey olmadı:

أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ج

"Onları *(şu Lût taraftarlarını)* kentinizden çıkarın!

إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Çünkü onlar, fazla temizlenen insanlarmış!"

(٨٣) فَأَنْجَيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ

83-Biz de onu ve âilesini kurtardık.

إِلاَّ امْرَأَتَهُ ز كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

Yalnız karısı geride kalanlardan oldu.

(٨٤) وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ط

84-Ve üzerlerine bir *(taş)* yağmur*(u)* yağdırdık.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ع

Bak işte, suçluların sonu nasıl oldu!

(٨٥) وَ إِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ط

85-Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı *(gönderdik)*:

قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin.

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ط

Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur.

قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Size Rabbinizden açık bir delil geldi.

فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيزَانَ

Ölçüyü ve tartıyı tam yapın.

وَ لاَ تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ

İnsanların eşyalarını eksik vermeyin.

وَ لاَ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاَحِهَا ط

Düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ج

Eğer inananlar iseniz, böylesi sizin için daha iyidir!"

(٨٦) وَ لاَ تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ
تُوعِدُونَ وَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ
آمَنَ بِهِ وَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا ج

86-"Ve her yolun başına oturup da tehdit ederek inananları Allah yolundan çevirmeğe ve o*(Hak yolu)*nu eğriltmeğe çalışmayın.

وَ اذْكُرُوا — Düşünün;

إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلاً — siz az idiniz.

فَكَثَّرَكُمْ ص — O sizi çoğalttı.

وَ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Ve bakın, bozguncuların sonu nasıl oldu!"

(٨٧) وَ إِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا
بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ

87-"Eğer içinizden bir kısmı benimle gönderilene inanmış ise,

وَ طَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا

bir kısmı da inanmamış *(ise)*,

فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ج

Allah aramızda hükmedinceye kadar sabredin;

وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

O, hükmedenlerin en iyisidir!"

(٨٨) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

88-Kavminden büyüklük taslayan ileri gelenler dediler ki:

لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا

"Ey Şu'ayb, mutlaka seni ve seninle beraber inananları kentimizden çıkarırız,

أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا ط

ya da dînimize dönersiniz!"

قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ

Dedi ki: "İstemesek de mi *(bizi yurdumuzdan çıkaracak veya dînimizden döndüreceksiniz)*?

(٨٩) قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَا ط

89-Allah, bizi sizin dîninizden kurtardıktan sonra eğer tekrar ona dönersek, Allah'ın üzerine yalan atmış oluruz.

وَ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ط

Rabbimiz Allah, dilemedikten sonra o*(sizin dediğiniz dî)*ne dönmemiz, bizim için olur şey değildir.

وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ط

Rabbimiz, bilgice her şeyi kuşatmış- tır.

عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ط

Biz Allah'a dayanmışız.

رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ

(Ey) Rabbimiz, bizimle kavmimizin arasın*(daki iş)* i gerçekle aç*(ığa çıkar)*.

وَ أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

Muhakkak ki sen *(gerçekleri)* aç*(ığa çıkar)*anların en iyisisin!"

(٩٠) وَ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

90-Kavminden inkâr eden ileri gelenler dediler ki:

لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا

"Eğer Şu'ayb'e uyarsanız,

إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ

muhakkak siz ziyana uğrarsınız!"

(٩١) فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

91-Derken o müthiş sarsıntı onları yakalayıverdi,

فَأَصْبَحُوا فِى دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ج
yurtlarında diz üstü çökekaldılar.

(٩٢) اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا
92-Şu'ayb'ı yalanlayanlar,

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ج
sanki yurtlarında hiç oturmamış gibi oldular.

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا
Şu'ayb'ı yalanlayanlar,

كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ
işte ziyana uğrayanlar, onlar oldular.

(٩٣) فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ
93-*(Şu'ayb)*, onlardan öteye döndü de,

وَ قَالَ يَا قَوْمِ
"Ey kavmim dedi,

لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالاَتِ رَبِّى
ben size Rabbimin mesajlarını duyurdum

وَ نَصَحْتُ لَكُمْ ج
ve size öğüt verdim.

فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِرِينَ ع
Artık kâfir bir kavme nasıl acırım?"

(٩٤) وَ مَآ أَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِنْ نَبِىٍّ
94-Biz hangi ülkeye bir peygamber gönderdiysek,

إِلَّآ أَخَذْنَآ أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ
onun halkını -yalvarıp yakarsınlar diye- mutlaka yoksulluk ve darlıkla sıkmışızdır.

(٩٥) ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ
95-Sonra kötülüğü değiştirip yerine iyilik getirdik de,

حَتّٰى عَفَوْا
(insanlar) çoğaldılar.

وَ قَالُوا قَدْ مَسَّ اٰبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَ السَّرَّاءُ
ve: "Atalarımıza da darlık ve sevinç dokunmuştu *(onlar da üzüntülü ve sevinçli günler geçirmişlerdi)*." dediler *(de olaylardan ibret alıp şükretmediler)*.

فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ
Biz de onları, hiç farkında olmadıkları bir sırada ansızın yakaladık.

(٩٦) وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرٰى اٰمَنُوا وَ اتَّقَوْا
96-*(O)* ülkelerin halkı inanıp *(kötülüklerden)* korunsalardı,

لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ
elbette üzerlerine gökten ve yerden bolluklar açardık;

وَلٰكِنْ كَذَّبُوا fakat yalanladılar,

فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

biz de onları kazandıklarıyle yakaladık.

(٩٧) أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرٰى أَنْ يَأْتِيَهُمْ

بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ط

97-Peki *(o)* ülkelerin halkı, geceleyin uyurlarken azâbımızın kendilerine gelmeyeceğinden emîn midirler?

(٩٨) أَوَ أَمِنَ أَهْلُ الْقُرٰى أَنْ يَأْتِيَهُمْ

بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ

98-Ya da *(o)* ülkelerin halkı, kuşluk vakti eğlenirlerken azâbımızın onlara gelmeyeceğinden emîn midirler?

(٩٩) أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللّٰهِ ج

99-Allah'ın tuzağından *(kurtulacaklarına)* emîn mi oldular?

فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ إِلَّا الْقَوْمُ

الْخَاسِرُونَ ع

Ziyana uğrayan topluluktan başkası, Allah'ın tuzağın*(a yakalanmayacağın)*dan emîn olamaz.

(١٠٠) أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ

الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا

100-*(Geçmiştekilerin başlarına gelenler)*, sâhiplerinden sonra şu toprağa vâris olanları yola getirmedi mi?

أَنْ لَوْ نَشَاءُ

(Hâlâ anlamadılar mı) ki biz dilesek,

أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ

kendilerini de günâhlarıyle cezâlandırırız

وَنَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ ج

ve kalblerini mühürleriz.

فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

Artık hiç işitmezler.

(١٠١) تِلْكَ الْقُرٰى

101-İşte o ülkeler;

نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَائِهَا ج

sana onların haberlerinden bir kısmını anlatıyoruz.

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ج

Andolsun, elçileri onlara açık deliller getirmişlerdi.

فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ط

Fakat önceden yalanladıklarından ötürü, inanmak istemediler.

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ

الْكَافِرِينَ

İşte Allah, kâfirlerin kalblerini böyle mühürler.

(١٠٢) وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ

عَهْدٍ ج

102-Onların çoklarını yoldan çıkmış bulduk.

وَ إِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ

Ama, çoklarında sözde durma diye bir şey bulmadık.

(١٠٣) ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى

بِاٰيَاتِنَا إِلٰى فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ

103-Onlardan sonra Mûsâ'yı âyetlerimizle Fir'avn'a ve onun ileri gelen adamlarına gönderdik.

فَظَلَمُوا بِهَاج

Âyetlerimize haksızlık ettiler.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Fakat bak, bozguncuların sonu nasıl oldu!

(١٠٤) وَ قَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ

104-Mûsâ dedi ki: "Ey Fir'avn!

إِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَج

Ben Âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim."

(١٠٥) حَقِيقٌ عَلٰى أَنْ لَا أَقُولَ

عَلَى اللهِ إِلَّا الْحَقَّ ط

105-"Allah'a karşı gerçekten başkasını söylememek, benim üzerime borçtur.

قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Size Rabbinizden açık bir delil getirdim.

فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِى إِسْرَائِيلَ ط

Artık İsrâîloğullarını benimle gönder!"

(١٠٦) قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ

106-*(Fir'avn)* dedi. "Eğer bir âyet *(mu'cize)* getirmiş isen,

فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

hakikaten doğru söylüyorsan göster onu bakalım!"

(١٠٧) فَأَلْقٰى عَصَاهُ

107-Bunun üzerine *(Mûsâ)*, asâsını attı

فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌج

Birden o, açıkça bir ejderha *(oluverdi)*.

(١٠٨) وَ نَزَعَ يَدَهُ

108-Ve elini *(böğründen)* çıkardı.

فَإِذَا هِىَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَع

Birden o, bakanlar için, bembeyaz parlayan bir şey oldu.

(١٠٩) قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ

109-Fir'avn kavminden ileri gelen bir topluluk dediler ki:

إِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ لا

"Bu, çok bilgili bir büyücüdür!"

(١١٠) يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ

أَرْضِكُمْ ج

110-"Sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor.

Ne buyurursunuz?" فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

(١١١) قَالُوا أَرْجِهْ وَ أَخَاهُ

111-"Onu da kardeşini de beklet, dediler,

وَ أَرْسِلْ فِى الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۙ

şehirlere toplayıcılar yolla."

(١١٢) يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

112-"Bütün bilgili büyücüleri *(toplayıp)* sana getirsinler."

(١١٣) وَ جَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا

113-Büyücüler Fir'avn'a gelip dediler ki:

إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

"Eğer üstün gelen biz olursak, elbet bize bir mükâfât var, değil mi?"

(١١٤) قَالَ نَعَمْ

114-*(Fir'avn):* "Evet, dedi

وَ إِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

hem de siz *(benim)* yakınlar*(ım)*-dan*(olacak)*sınız!"

(١١٥) قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِىَ

115-Dediler ki "Ey Mûsâ, sen mi *(önce hünerini ortaya)* atacaksın,

وَ إِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ

yoksa *(önce)* atanlar biz mi olalım?"

(١١٦) قَالَ أَلْقُوا ج

116-"Siz atın" dedi.

فَلَمَّا أَلْقَوْا

(Hünerlerini ortaya) atınca,

سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ

insanların gözlerini büyülediler,

وَ اسْتَرْهَبُوهُمْ

onları ürküttüler

وَ جَاؤُا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ

ve büyük bir büyü *(ortaya)* getirdiler.

(١١٧) وَ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ج

117-Biz de Mûsâ'ya: "Asanı at!" diye vahyettik.

فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ج

Bir de baktılar ki o, onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor. *(Mûsâ'nın ejderha olan değneği, büyücülerin büyülerini yutup yok etmişti).*

(١١٨) فَوَقَعَ الْحَقُّ

118-Gerçek ortaya çıktı

وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ج

ve onların bütün yaptıkları bâtıl oldu.

(١١٩) فَغُلِبُوا هُنَالِكَ

119-Orada yenildiler

وَ انْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ج

ve küçük düştüler.

(١٢٠) وَ أُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ج

120-Ve büyücüler secdeye kapandılar.

(١٢١) قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ

121-"Âlemlerin Rabbi'ne inandık!" dediler

(١٢٢) رَبِّ مُوسٰى وَ هٰرُونَ

122-"Mûsâ ve Hârûn'un Rabbine!"

(١٢٣) قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ج

123-Fir'avn: "Ben size izin vermeden ona inandınız mı?" dedi.

اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ

"Bu bir tuzaktır.

مَكَرْتُمُوهُ فِى الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا اَهْلَهَا ج

Şehirde bu tuzağı kurdunuz ki, halkını oradan çıkarasınız.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

Ama yakında *(başınıza gelecekleri)* bileceksiniz!"

(١٢٤) لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ

124-"Elbette ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim.

ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ

Sonra hepinizi *(hurma dallarına)* asacağım!"

(١٢٥) قَالُوا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ج

125-Dediler ki: "Biz zaten Rabbimize döneceğiz!"

(١٢٦) وَ مَا تَنْقِمُ مِنَّا اِلَّا اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ط

126-"Rabbimizin, bize gelmiş olan âyetlerine inandığımız için bizden öc alıyorsun.

رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا

(Ey) Rabbimiz, üzerimize sabır boşalt

وَ تَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ع

ve bizi Müslümanlar olarak öldür!"

(١٢٧) وَ قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ

127-Fir'avn kavminden ileri gelen bir topluluk dedi ki:

اَ تَذَرُ مُوسٰى وَ قَوْمَهُ

"Mûsâ'yı ve kavmini *(serbest)* bırakıyorsun

لِيُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ وَ يَذَرَكَ وَ اٰلِهَتَكَ ط

ki, seni ve tanrılarını terk edip yeryüzünde bozgunculuk mu yapsınlar

قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَاءَهُمْ

(Fir'avn): "Biz onların oğullarını öldüreceğiz,

وَ نَسْتَحْيِى نِسَاءَهُمْ ج

kadınlarını sağ bırakacağız.

وَ اِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ

Biz dâimâ onların üstünde eziciler olacağız!" dedi.

(١٢٨) قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ

128-Mûsâ, kavmine dedi ki:

اسْتَعِينُوا بِاللّٰهِ

"Allah'tan yardım isteyin

ve sabredin!" وَ اصْبِرُوا ج

إِنَّ الْأَرْضَ لِلّٰهِ قف

Yeryüzü Allah'ındır.

يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ط

Onu kullarından dilediğine verir.

وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

Sonuç, korunanlarındır!"

(١٢٩) قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَ مِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ط

129-"*(Ey Mûsâ)*, sen bize gelmeden önce de, sen bize geldikten sonra da bize işkence edildi." dediler.

قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ

(Mûsâ) dedi ki: "Umulur ki Rabbiniz düşmanınızı yok eder

وَ يَسْتَخْلِفَكُمْ فِى الْأَرْضِ

ve onların yerine sizi yeryüzüne hâkim kılar da,

فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ع

nasıl hareket edeceğinize bakar."

(١٣٠) وَ لَقَدْ أَخَذْنَا اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَ نَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

130-Andolsun biz, Fir'avn âilesini tuttuk, öğüt alsınlar diye yıllarca kıtlıkla ve ürünleri azaltmakla sıktık.

(١٣١) فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هٰذِهِ ج

131-Onlara bir iyilik geldiği zaman: "Bu, bizimdir *(kendi becerimizle bunu elde ettik)*" derler;

وَ إِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ

kendilerine bir kötülük ulaşırsa,

يَطَّيَّرُوا بِمُوسٰى وَ مَنْ مَعَهُ ط

Mûsâ ve onunla beraber olanları uğursuz sayarlar*(onların yüzünden belâya uğradıklarını sanırlar)*dı.

أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ

İyi bilin ki, onların uğursuzluğu Allah katındadır.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmezler.

(١٣٢) وَ قَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ اٰيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا لا

132-Ve dediler ki: "Bizi büyülemek için ne kadar mu'cize getirirsen getir,

فما نحن لك بمؤمنين

biz sana inanacak değiliz!"

(١٣٣) فأرسلنا عليهم الطوفان و الجراد و القمل و الضفادع و الدم آيات مفصلات

133-Biz de onların üzerine ayrı ayrı mu'cizeler olarak Tûfân, Çekirge, Kımıl[1] *(haşerât)*, Kurbağalar ve Kan gönderdik.

فاستكبروا

ama yine büyüklük tasladılar

و كانوا قوما مجرمين

ve suçlu bir topluluk oldular.

(١٣٤) و لما وقع عليهم الرجز

134-Üzerlerine azâb çökünce:

"Ey Mûsâ, dediler, قالوا يا موسى

ادع لنا ربك بما عهد عندك ج

sana verdiği söz uyarınca bizim için Rabbine du'â et.

لئن كشفت عنا الرجز

Eğer bizden azâbı kaldırırsan,

لنؤمنن لك

muhakkak sana inanacağız

و لنرسلن معك بنى إسرائيل ع

ve mutlaka İsrâîl oğullarını seninle beraber göndereceğiz!"

1.Bit, Tevrat'a göre, atsineği.

(١٣٥) فلما كشفنا عنهم الرجز إلى أجل هم بالغوه

135-Biz onlardan, geçirecekleri bir süreye kadar azâbı kaldırınca,

إذا هم ينكثون

hemen yeminlerini bozmağa başladılar.

(١٣٦) فانتقمنا منهم

136-Biz de onlardan öc aldık.

فأغرقناهم فى اليم

Onları yemm*(su)*da boğduk!

بأنهم كذبوا بآياتنا

Çünkü onlar, âyetlerimizi yalanlamışlardı

و كانوا عنها غافلين

ve onları umursamaz olmuşlardı.

(١٣٧) و أورثنا القوم الذين كانوا يستضعفون مشارق الأرض و مغاربها التى باركنا فيها ط

137-Hor görülüp ezilmekte olan milleti de içini bereketlerle donattığımız yerin, doğularına ve batılarına mîrâsçı kıldık.

و تمت كلمة ربك الحسنى على بنى إسرائيل بما صبروا ط

Rabbinin İsrâîloğullarına verdiği güzel söz, sabretmeleri yüzünden tam yerine geldi.

وَ دَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَ قَوْمُهُ

وَ مَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

Fir'avn'ın ve kavminin yapageldiği şeyleri ve yükseltmekte olduklarını *(saraylarını ve bahçeleri)*ni de yıktık.

(١٣٧) وَ جَاوَزْنَا بِبَنِى إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ

138-İsrâîloğullarını denizden geçirdik,

فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ ج

kendilerine mahsus birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar:

قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا

"Ey Mûsâ, dediler, bize bir tanrı yap,

كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ط

tıpkı bunların tanrıları gibi.

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

(Mûsâ) dedi: "Siz, gerçekten câhil bir toplumsunuz."

(١٣٩) إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ

139-"Şunların içinde bulundukları *(dîn)* yıkılmıştır

وَ بَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ve yaptıkları şeyler boşa çıkmıştır."

(١٤٠) قَالَ أَغَيْرَ اللهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا

وَ هُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

140-"Allah, sizi âlemlere üstün yapmış iken size Allah'tan başka bir tanrı mı arayayım?" dedi.

(١٤١) وَ إِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ

141-*(Ey İsrâîloğulları!)* Hatırlayın o zamanı ki biz sizi Fir'avn âilesinden kurtarmıştık.

يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ج

Onlar size azâbın en kötüsünü yapıyorlardı:

يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ

"Oğullarınızı öldürüyorlardı,

وَ يَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ط

kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı.

وَ فِى ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ع

Bunda, size Rabbiniz tarafından büyük bir sınav vardı.

(١٤٢) وَ وَعَدْنَا مُوسَى ثَلَثِينَ لَيْلَةً

142-Mûsâ ile otuz gece *(bana ibâdet etmesi için)* sözleştik

وَ أَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ

ve buna on gece daha kattık.

فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ج

Böylece Rabbinin tayin ettiği vakit, kırk geceye tamamlandı.

وَ قَالَ مُوسٰى لِأَخِيهِ هٰرُونَ

Mûsâ, kardeşi Hârûn'a dedi ki:

اخْلُفْنِى فِى قَوْمِى

"Kavmim içinde benim yerime geç

ve ıslâh et; وَ أَصْلِحْ

وَ لاَ تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

bozguncuların yoluna uyma."

(١٤٣) وَ لَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِمِيقَاتِنَا

143-Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte bizimle buluşmağa gelip de,

وَ كَلَّمَهُ رَبُّهُ

Rabbi ona konuşunca,

قَالَ رَبِّ أَرِنِى

dedi ki: "Rabbim, bana görün,

sana bakayım." أَنْظُرْ إِلَيْكَ

قَالَ لَنْ تَرٰينِى

(Rabbi) buyurdu ki: "Sen beni göremezsin.

وَ لٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ

Fakat dağa bak.

فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ

Eğer o yerinde durursa,

فَسَوْفَ تَرٰينِى

sen de beni göreceksin!"

فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ

Rabbi dağa görününce,

onu darmadağın etti جَعَلَهُ دَكًّا

وَ خَرَّ مُوسٰى صَعِقًا

ve Mûsâ da baygın düştü.

Ayılınca dedi ki: فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ

"Sen yücesin, سُبْحَانَكَ

sana tevbe ettim. تُبْتُ إِلَيْكَ

وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

Ben inananların ilkiyim!"

(١٤٤) قَالَ يَا مُوسٰى

144-*(Allah)* buyurdu ki: "Ey Mûsâ!

إِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالاَتِى

وَ بِكَلاَمِى

Ben mesajlarımla ve konuşmamla seni insanların başına seçtim;

sana verdiğimi al فَخُذْ مَٓا اٰتَيْتُكَ

وَ كُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

ve şükredenlerden ol!"

(١٤٥) وَ كَتَبْنَا لَهُ فِى الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ مَوْعِظَةً وَ تَفْصِيلاً لِكُلِّ شَىْءٍ

145-Öğüte ve her şeyin açıklamasına dair ne varsa hepsini Mûsâ için levhalara yazdık:

"Bunları kuvvetle tut. فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ

وَ أْمُرْ قَوْمَكَ
kavmine de emret,

يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا
bunların en güzelini tutsunlar *(bu en güzel buyruklar gereğince uygulasınlar).*

سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ
size, yoldan çıkmışların yurdunu *(nasıl târumâr ettiğimi)* göstereceğim!"

(١٤٦) سَأَصْرِفُ عَنْ اٰيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
146-Yeryüzünde haksız yere büyüklenenleri âyetlerimden uzaklaştıracağım.

وَ إِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ
Onlar her âyeti görseler de,

لَا يُؤْمِنُوا بِهَا
yine ona inanmazlar.

وَ إِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
Doğru yolu görseler, onu yol edinmezler.

وَ إِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ
Ama azgınlık yolunu görseler,

يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
onu yol edinirler.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
Çünkü onlar, âyetlerimizi yalanladılar

وَ كَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ
ve onları umursamaz oldular.

(١٤٧) وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ لِقَاءِ الْاٰخِرَةِ
147-Âyetlerimizi ve âhirete kavuşmayı yalanlayanlar var ya,

حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
onların eylemleri boşa çıkmıştır.

هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
Onlar, yalnız yaptıklarıyle cezâlanmıyorlar mı?

(١٤٨) وَ اتَّخَذَ قَوْمُ مُوسٰى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ
148-Mûsâ kavmi, kendisin*(in, Rabbi ile mülâkata gitmesin)*den sonra kendilerinin zînet takımlarından yapılmış, böğürmesi olan bir buzağı heykelini *(tanrı diye)* benimsediler.

أَلَمْ يَرَوْا
Görmediler mi ki,

أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ
o, ne kendilerine söz söylüyor,

وَ لَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا
ne de onlara yol gösteriyor?

اتَّخَذُوهُ
Onu benimsediler

وَ كَانُوا ظَالِمِينَ
ve zâlimler*(den)* oldular.

(١٤٩) وَلَمَّا سُقِطَ فِى أَيْدِيهِمْ

149-Ne zaman ki *(pişmanlıklarından ötürü)* başları elleri arasına düşürüldü

وَ رَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا

ve kendilerinin gerçekten sapmış olduklarını gör*(üp anla)*dılar,

قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَ يَغْفِرْ لَنَا

dediler ki: "Eğer Rabbimiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa,

لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

elbette ziyana uğrayanlardan oluruz!"

(١٥٠) وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا

150-Mûsâ, kavmine kızgın ve üzgün bir halde dönünce,

قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنْ بَعْدِى

dedi ki: "Benden sonra arkamdan ne kötü işler yaptınız!?

أَ عَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ

Rabbinizin emrini *(beklemeyip)* acele mi ettiniz!?"

وَ أَلْقَى الْأَلْوَاحَ

Levhaları yere attı

وَ أَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ

ve kardeşinin başını tutup kendine doğru çekmeye başladı.

قَالَ ابْنَ أُمَّ

(Kardeşi): "Anamın oğlu!" dedi,

إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِى

"Bu insanlar beni hırpaladılar.

وَ كَادُوا يَقْتُلُونَنِى

Az daha beni öldürüyorlardı.

فَلَا تُشْمِتْ بِىَ الْأَعْدَاءَ

(Ne olur) düşmanları üstüme güldürme.

وَ لَا تَجْعَلْنِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Beni bu zâlim kavimle beraber tutma!"

(١٥١) قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِى وَ لِأَخِى

151. *(Mûsâ):* "Rabbim, dedi, beni ve kardeşimi bağışla.

وَ أَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ

Bizi rahmetinin içine sok.

وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Merhametlilerin en merhametlisi sensin!"

(١٥٢) إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ

152-Buzağıyı *(tanrı diye)* benimseyenler var ya,

سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ ذِلَّةٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

onlara muhakkak Rablerinden bir öfke ve dünyâ hayâtında bir alçaklık erişecektir!

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرِينَ

İşte biz iftirâcıları böyle cezâlandırırız.

(١٥٣) وَ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ

153-Ama kötülükler yapıp da,

ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ اٰمَنُوا

sonra ardından tevbe edip inananlar*(a karşı),*

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا

muhakkak ki Rabbin, o*(tevbe ve îmâ)*ndan sonra,

لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

elbette bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٥٤) وَ لَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى

الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ

154-Öfkesi dinince Mûsâ, levhaları aldı.

وَ فِى نُسْخَتِهَا هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلَّذِينَ

هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ

Onlardaki yazıda Rablerinden korkanlar için yol gösterme ve rahmet vardı.

(١٥٥) وَ اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ

سَبْعِينَ رَجُلاً لِمِيقَاتِنَا

155-*(Allah, Mûsâ'ya kırk gece ibâdetten sonra buluşma va'detmiş ve kavminden yetmiş kişiyi de seçip o huzûra getirmesini emretmişti).* Mûsâ, bizimle buluşma vakti için kavminden yetmiş adam seçti *(huzûra getirdi.)*

فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

(Gelenler, Mûsâ ile Allah arasındaki o yüce konuşmayı işitmekle yetinmeyip Allah'ı açıkça görmedikçe inanmayacaklarını söylediler. Bunun üzerine) onları sarsıntı yakalayınca

قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ

(Mûsâ) dedi ki: "Rabbim! Dileseydin,

أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَ إِيَّاىَ

bunları da, beni de daha önce helâk ederdin.

أَ تُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا

İçimizden bazı beyinsizlerin yaptıklarından ötürü bizi helâk mı edeceksin?

إِنْ هِىَ إِلاَّ فِتْنَتُكَ

Bu *(iş),* senin imtihanından başka bir şey değildir.

تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ

Onunla dilediğini şaşırtırsın,

وَ تَهْدِى مَنْ تَشَاءُ

dilediğine yol gösterirsin.

أَنْتَ وَلِيُّنَا Sen bizim velîmizsin,

فَاغْفِرْ لَنَا bizi bağışla,

وَ ارْحَمْنَا bize acı!

وَ أَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

Sen bağışlayanların en iyisisin!"

(١٥٦) وَ اكْتُبْ لَنَا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً

156-"Bize bu dünyâda da iyilik yaz,

وَ فِى الْاٰخِرَةِ âhirette de.

اِنَّا هُدْنَٓا اِلَيْكَ Biz sana yöneldik."

قَالَ عَذَابٖٓى اُصٖيبُ بِهٖ مَنْ اَشَٓاءُ

(Allah) buyurdu ki: "Azâbıma, dilediğimi uğratırım.

وَ رَحْمَتٖى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ

Rahmetim ise her şeyi kaplamıştır.

فَسَاَكْتُبُهَا Onuyazacağım:

لِلَّذٖينَ يَتَّقُونَ Korunanlara,

وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ zekâtı verenlere

وَ الَّذٖينَ هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ

ve âyetlerimize inananlara *(yazacağım)*"

(١٥٧) اَلَّذٖينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِىَّ الْاُمِّىَّ

157-Onlar ki o Elçi'ye, o ümmî Peygamber'e uyarlar,

الَّذٖى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَ الْاِنْجٖيلِ

O Elçi'nin yanlarındaki Tevrât ve İncîl'de yazılmış olduğunu bulmaktadırlar.

يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ

O *(Peygamber)*, kendilerine iyiliği emreder,

وَ يَنْهٰيهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ

kendilerini kötülükten meneder.

وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ

Onlara güzel şeyleri helâl kılar,

وَ يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَٓائِثَ

çirkin şeyleri harâm kılar.

وَ يَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَ الْاَغْلَالَ الَّتٖى كَانَتْ عَلَيْهِمْ

Üzerlerindeki ağırlıkları, sırtlarındaki zincirleri kaldırıp atar.

فَالَّذٖينَ اٰمَنُوا بِهٖ O'na inananlar,

وَ عَزَّرُوهُ

destekleyerek O'na saygı gösterenler,

وَ نَصَرُوهُ O'na yardım edenler

وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذٖٓى اُنْزِلَ مَعَهُٓ

ve O'nunla beraber indirilen nura uyanlar *(var ya)*,

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

işte felâha erenler onlardır.

(١٥٨) قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ

158-De ki: "Ey insanlar!

إِنِّى رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا

Ben sizin hepinize *(gönderilmiş olan)* Allah Elçisiyim.

الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ج

(O Allah ki) göklerin ve yerin sâhibidir,

لَآ إِلٰـهَ إِلاَّ هُوَ

kendisinden başka tanrı yoktur,

يُحْيِى

yaşatır

وَ يُمِيتُ صلى

ve öldürür.

فَاٰمِنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ

Gelin Allah'a ve O'nun ümmî peygamberi olan Elçisine inanın

الَّذِى يُؤْمِنُ بِاللهِ وَ كَلِمَاتِهِ

-ki o *(peygamber)* de Allah'a ve O'nun sözlerine inanmaktadır,-

وَ اتَّبِعُوهُ

O'na uyun

لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

ki, doğru yolu bulasınız!"

(١٥٩) وَ مِنْ قَوْمِ مُوسٰى

159-Mûsâ kavmi içinde,

أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ

bir ümmet vardır ki, doğrulukla hakka götürürler

وَ بِهِ يَعْدِلُونَ

ve hak ile adâlet yaparlar.

(١٦٠) وَ قَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَىْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ط

160-Biz onları *(Ya'kûb'un on iki oğlundan gelen)* on iki torun kabîleye ayırdık.

وَ أَوْحَيْنَآ إِلٰى مُوسٰى إِذِ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ج

Kavmi kendisinden su isteyince, Mûsâ'ya: "Asânla taşa vur!" diye vahyettik.

فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ط

Taştan oniki göze fışkırdı.

قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ط

Her kabîle içeceği yeri bildi.

وَ ظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ

(Ayrıca) üzerlerine bulutla gölge yaptık

وَ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَ السَّلْوٰى ط

ve onlara kudret helvasıyle bıldırcın eti indirdik:

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ط

"Size verdiğimiz güzel rızıklardan yeyin!" *(dedik).*

وَ مَا ظَلَمُونَا

Ama onlar *(saptılar, haksızlık ettiler. Böylece onlar)* bize zulmetmediler,

وَ لٰكِنْ كَانُوآ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(١٦١) وَ إِذْ قِيلَ لَهُمُ

161-Onlara denildi ki:

اسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ

"Şu kentte oturun,

وَ كُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ

Orada dilediğiniz yerden yeyin,

وَ قُولُوا حِطَّةٌ

(Allah'a niyaz edip bizi) affet deyin

وَ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا

ve secde ederek kapıdan girin ki,

نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ط

hatâlarınızı bağışlayalım.

سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

Biz iyilik edenlere daha fazlasını da vereceğiz."

(١٦٢) فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

قَوْلاً غَيْرَ الَّذِى قِيلَ لَهُمْ

162-İçlerinden zulmedenler, *(söylediğimiz)* sözü, kendilerine söylenmeyen bir sözle değiştirdiler.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا

كَانُوا يَظْلِمُونَ ع

Biz de haksızlık ettiklerinden dolayı üzerlerine gökten bir azâb gönderdik.

(١٦٣) وَ سْئَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِى

كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ م

163-Onlara, deniz kıyısında bulunan kent*(halkın)*ın durumunu sor.

إِذْ يَعْدُونَ فِى السَّبْتِ

Hani onlar Cumartesine saygısızlık edip haddi aşıyorlardı.

إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا

Çünkü Cumartesi *(tatil)* yaptıkları gün, balıkları onlara akın akın gelirdi.

وَ يَوْمَ لاَ يَسْبِتُونَ لا

Cumartesi *(tatil)* yapmadıkları gün,

لاَ تَأْتِيهِمْ ج

(balıklar) onlara gelmezdi.[1]

كَذٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Biz onları yoldan çıkmalarından ötürü böyle sınıyorduk.

(١٦٤) وَ إِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ

164-İçlerinden bir topluluk dedi ki:

لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا لا اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ

مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ط

---

1. Yani Cumartesi olmayan günlerde veya Cumartesi gününe saygı gösterilmeyen zamanlarda, avlanacaklarını anlayan balıklar, artık gelmez olmuş ve Allâh'ın koyduğu yasağı delenlerin rızkı daralmıştı.

(١٦٧) وَ إِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ ط

167-Rabbin, "Elbette tâ kıyâmet gününe kadar onlara azâbın en kötüsünü yapacak kimseler gönderecektir!" diye ilân etmişti.

إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ج

Doğrusu, Rabbin çabuk cezâ verendir

وَ إِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

ve O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

yasağını çiğneyenler), dejenere edilip hınzır ve maymun kılığına sokulmuşlardır. Bir insanın kılığının değiştirilip hayvan kılığına sokulmasına mesh (مسخ) denilir. Rivâyetlere göre eski uluslarda mesh olurdu. Bu, ahlâkan bozulan insanlara, Allah tarafından verilen bir cezâ idi. Ancak bunun, gerçekten insanın maymun biçimine sokulması mı, yoksa ahlâkan bozulup maymun gibi taklitçi ve aç gözlü duruma düşürülmesi mi olduğu hakkında görüş ayrılığı vardır. Eğer âyet, ahlâkî bozulmaya işâret ise bu, her zaman ve her ulusta olur. İnsanlar nefislerinin zebûnu olunca şeklen değil, sîreten yani huy bakımından herhangi bir hayvanın karakterine girmiş olurlar. Bunlar görünürde insan olsalar da gerçekte hayvan düzeyinde ve ahlâkındadırlar. O halde insan, ahlâkını korumalıdır ki ma'nen insan mertebesinden çıkıp herhangi bir hayvan düzeyine inmesin, nefsinin esîri olmasın!

"Allah'ın helâk edeceği, yahut şiddetli bir şekilde azâb edeceği bir kavme artık ne diye öğüt veriyorsunuz?"

قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَى رَبِّكُمْ

Dediler ki: "Rabbinize ma'zeret *(beyân edebilmek)* için,

وَ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

bir de belki korunurlar diye *(öğüt veriyoruz).*"

(١٦٥) فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٓ

165-Ne zaman ki onlar, kendilerine hatırlatılanı unuttular,

أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوٓءِ

biz de kötülükten men edenleri kurtardık;

وَ أَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

Zulmedenleri de, yoldan çıkmaları yüzünden çetin bir azâb ile yakaladık.

(١٦٥) فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ

166-Kibirlerinden dolayı kendilerine yasak kılınan şeylerden vazgeçmeyince,

قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

onlara: "Aşağılık maymunlar olun!" dedik.[1]

1.Mâide Sûresinin 60. âyetinde belirtildiği gibi, Yahûdî kabîlelerinden bir grup, işte bu Ashâbu's-Sebt *(Cumartesi*

(١٦٨) وَ قَطَّعْنَاهُمْ فِى الْأَرْضِ أُمَمًا ج

168-Onları yeryüzünde topluluklara ayırdık.

مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ

Onlardan kimi iyi kişilerdi,

وَ مِنْهُمْ دُونَ ذٰلِكَ ز

kimi de alçak!

وَ بَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَ السَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki dönerler diye onları iyiliklerle de, kötülüklerle de sınadık.

(١٦٩) فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ

169-Onların ardından, yerlerine geçip Kitâb'a vâris olan birtakım insanlar geldi ki,

يَأْخُذُونَ عَرَضَ هٰذَا الْأَدْنٰى

onlar, şu alçak*(dünyân)*ın menfaatini alıyorlar:

وَ يَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا ج

"Biz nasıl olsa bağışlanacağız!" diyorlar.

وَ إِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ

Kendilerine, ona benzer bir menfaat daha gelse,

يَأْخُذُوهُ ط

onu da alırlar.

أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ إِلَّا الْحَقَّ

Peki Allah hakkında, gerçekten başkasını söylememeleri hususunda kendilerinden Kitap mîsâkı[1] alınmamış mıydı?

وَ دَرَسُوا مَا فِيهِ ط

Ve onun içindekini okuyup öğrenmediler mi?

وَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ط

Âhiret yurdu, korunanlar için daha hayırlıdır.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Düşünmüyor musunuz?

(١٧٠) وَ الَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ

170-O*(koruna)*nlar ki Kitâb'a sımsıkı sarılırlar

وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ ط

ve namazı kılarlar.

إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ

Elbette biz, iyiliğe çalışanların ecrini zayi etmeyiz.

(١٧١) وَ إِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ

171-Bir zaman da üzerlerine dağı, bir gölge gibi kaldırmıştık

1.Kitapları vâsıtasiyle söz veya yazılı söz.

وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ج

üstlerine düşecek sanmışlardı:

خُذُوا مَا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

"Size verdiğim*(Kitâb')*ı kuvvetle tutun

وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ

ve içinde olanı hatırlay*(ıp yap)*ın

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ع

ki, *(azâbımızdan)* korunasınız!" *(demiştik).*

(١٧٢) وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي اٰدَمَ

مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

172-Rabbin, Âdem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini almıştı

وَأَشْهَدَهُمْ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ ج أَلَسْتُ

بِرَبِّكُمْ ط

ve: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye onları kendilerine şâhid tutmuştu.

"Evet" dediler. قَالُوا بَلٰى ج

(buna) şâhidiz!" شَهِدْنَا ج

أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ

هٰذَا غَافِلِينَ لا

Kıyâmet günü "Biz bundan habersizdik!" demeyesiniz *(diye)*

(١٧٣) أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ اٰبَاؤُنَا

مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ ج

173-Yahut: "*(Ne yapalım)* daha önce babalarımız *(Allah'a)* ortak koştu, biz de onlardan sonra gelen bir nesil old*(uğumuz için öyle yapt)*ık *(demeyesiniz)*

أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

(Gerçekleri) iptal edenlerin yaptıkları yüzünden bizi helâk mı ediyorsun?" demeyesiniz diye *(sizin Rabbiniz olduğum hakkında sizleri şâhid tutmuştuk).*

(١٧٤) وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ

174-İşte biz, âyetleri böyle açıklıyoruz,

وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

artık herhalde döner*(yola gelir)*ler.

(١٧٥) وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي

175-Onlara şu adamın haberini de oku:

اٰتَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا

Kendisine âyetlerimizi verdik de ,

onlardan sıyrıldı, çıktı; فَانْسَلَخَ مِنْهَا

فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ

Şeytan onu peşine taktı;

فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ

böylece azgınlardan oldu.

176-Dileseydik, (١٧٦) وَلَوْ شِئْنَا
لَرَفَعْنَاهُ بِهَا
elbette onu o *(âyet)*lerle yükseltirdik.
وَلٰكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
Fakat o, yere saplandı
وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ ج
ve hevesinin peşine düştü.
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ج
Onun durumu, tıpkı şu köpeğin durumuna benzer:
Üstüne varsan da, إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ
dilini sarkıtıp solur. يَلْهَثْ
Onu bıraksan da, أَوْ تَتْرُكْهُ
dilini sarkıtıp solur. يَلْهَثْ ط
ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا ج
İşte âyetlerimizi yalanlayanların durumu budur.
Bu kıssayı anlat, فَاقْصُصِ الْقَصَصَ
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
belki düşünür*(öğüt alır)*lar.
(١٧٧) سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ
177.Âyetlerimizi yalanlayan ve kendilerine de zulmeden topluluğun durumu ne kötüdür!

(١٧٨) مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ
178-Allah kime yol gösterirse,
işte yolu bulan odur. فَهُوَ الْمُهْتَدِى ج
Kimi de saptırırsa, وَمَنْ يُضْلِلْ
فَأُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
işte ziyana uğrayanlar onlardır.
(١٧٩) وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ز
179-Andolsun, cehennem için de birçok cin ve insan yarattık ki,
kalbleri var, لَهُمْ قُلُوبٌ
لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ز
fakat onlarla anlamazlar;
gözleri var, وَلَهُمْ أَعْيُنٌ
لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ز
fakat onlarla görmezler;
kulakları var, وَلَهُمْ اٰذَانٌ
لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ط
fakat onlarla işitmezler.
أُولٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ
İşte onlar hayvanlar gibidir,
hattâ daha da sapık. بَلْ هُمْ أَضَلُّ ط
أُولٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ
Ve işte gafiller onlardır!

(١٨٠) وَ لِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى

180-En güzel isimler Allah'ındır.

فَادْعُوهُ بِهَا

O halde O'na o *(güzel isim)*lerle duâ edin

وَ ذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فٖى اَسْمَائِهٖ

ve O'nun isimleri hakkında eğriliğe sapanları bırakın.

سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar yaptıklarının cezâsını çekeceklerdir.

(١٨١) وَ مِمَّنْ خَلَقْنَا اُمَّةٌ

181-Yarattıklarımız içinde öyle bir ümmet vardır ki,

يَهْدُونَ بِالْحَقِّ

doğrulukla hakka götürürler

وَ بِهٖ يَعْدِلُونَ

ve hak ile adâlet yaparlar.

(١٨٢) وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

182-Âyetlerimizi yalanlayanlara gelince,

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

Onları hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helâke yaklaştıracağız.

(١٨٣) وَ اُمْلٖى لَهُمْ

183-Onlara mühlet veriyorum.

اِنَّ كَيْدٖى مَتٖينٌ

Çünkü benim tuzağım sağlamdır.

(١٨٤) اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا

184-Düşünmediler mi ki,

مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ

arkadaşlarında[1] hiçbir delilik yoktur,

اِنْ هُوَ اِلَّا نَذٖيرٌ مُبٖينٌ

o, apaçık bir uyarıcıdır?

(١٨٥) اَوَلَمْ يَنْظُرُوا

185-Bak*(ıp ibret al)*madılar mı,

فٖى مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

göklerin, yerin melekûtuna,

وَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَیْءٍ

Allah'ın yarattığı şeylere

وَ اَنْ عَسٰى اَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ

ve ecellerinin yaklaşmış olabileceğine?

فَبِاَىِّ حَدٖيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

Peki bun*(a inanmadık)*dan sonra hangi söze inanacaklar?

(١٨٦) مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

186-Allah kimi saptırırsa,

فَلَا هَادِىَ لَهُ

artık onun için yol gösteren olmaz.

وَ يَذَرُهُمْ

Ve bırakır onları,

1.Yani Hz. Muhammed'de.

فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar.

(١٨٧) يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ

187-Sana *(Duruşma)* saat*(in)*den soruyorlar:

اَيَّانَ مُرْسٰيهَاۜ

"Gelip çatması ne zaman?" diye.

قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا

De ki: "Muhakkak ki onun bilgisi,

Rabbimin yanındadır. عِنْدَ رَبّ۪يۚ

لَا يُجَلّ۪يهَا لِوَقْتِهَٓا اِلَّا هُوَۜ

Onu tam zamanında açığa çıkaracak olan, yalnız O'dur.

ثَقُلَتْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ

O, göklere de, yere de ağır gelmiştir.

لَا تَأْت۪يكُمْ اِلَّا بَغْتَةًۜ

O size ansızın gelecektir."

يَسْئَلُونَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَاۜ

Sanki sen, onu biliyormuşsun gibi, sana soruyorlar.

قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ

De ki: "Onun bilgisi, Allah'ın yanındadır.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat insanların çoğu bilmezler."

(١٨٨) قُلْ لَٓا اَمْلِكُ لِنَفْس۪ي نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُۜ

188-De ki: "Ben kendime, Allah'ın dilediğinden başka ne bir fayda, ne de bir zarar verme gücüne sâhip değilim.

وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ

Eğer gaybı bilseydim,

لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِۚ

elbette çok hayır *(mal ve mülk)* elde ederdim.

وَمَا مَسَّنِيَ السُّٓوءُ

Bana kötülük dokunmamış *(beni cin çarpmamış)*tır.

اِنْ اَنَا اِلَّا نَذ۪يرٌ وَبَش۪يرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۟

Ben sadece inanan bir kavim için bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.

189-O'dur ki, (١٨٩) هُوَ الَّذ۪ي

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

sizi bir tek nefisten yarattı,

وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ اِلَيْهَاۚ

gönlü ısınsın diye ondan eşini var etti;

فَلَمَّا تَغَشّٰيهَا

eşini sarıp örtünce *(eşiyle birleşince)*

حَمَلَتْ حَمْلًا خَف۪يفًا

eşi, hafif bir yük yüklendi,

فَمَرَّتْ بِهٖۚ onu gezdirdi.

فَلَمَّٓا أَثْقَلَتْ *(Yükü)* Ağırlaşınca,

دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا

ikisi beraber Rableri Allah'a duâ ettiler:

لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا

"Eğer bize iyi, güzel bir çocuk verirsen,

لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

elbette şükredenlerden oluruz!" *(dediler)*.

(١٩٠) فَلَمَّٓا اٰتٰيهُمَا صَالِحًا

190-Fakat *(Allah)* onlara iyi, güzel bir çocuk verince,

جَعَلَا لَهُ شُرَكَٓاءَ فِيمَٓا اٰتٰيهُمَاۚ

kendilerine verdiği şeyde Allah'a ortaklar koşmağa başladılar.

فَتَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah ise onların ortak koştukları şeylerden yücedir.

(١٩١) أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا

وَهُمْ يُخْلَقُونَۘ

191-Hiçbir şey yaratmayan, kendileri yaratılan şeyleri *(Allah'a)* ortak mı koşuyorlar?

(١٩٢) وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا

192-*(O putlar)*, ne onlara bir yardım edebilirler,

وَلَٓا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

ne de kendilerine yardım ederler.

(١٩٣) وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدٰى

193-Onları doğru yola çağırsanız,

لَا يَتَّبِعُوكُمْۜ size uymazlar.

سَوَٓاءٌ عَلَيْكُمْ Sizin için aynıdır,

أَدَعَوْتُمُوهُمْ

ha onları çağırmışsınız,

أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ha susmuşsunuz.

(١٩٤) إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ

194-Allah'tan başka yalvardıklarınız da sizler gibi kullardır.

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(onların tanrı olduğu hakkındaki iddianızda) doğru iseniz, çağırın onları da size cevap versinler.

(١٩٥) أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَٓاۘ

195-Onların yürüyecekleri ayakları mı var?

أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَٓاۘ

Yoksa tutacakları elleri mi var?

أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَٓاۘ

Yoksa görecekleri gözleri mi var?

أَمْ لَهُمْ أٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۜ

Yahut işitecekleri kulakları mı var?

قُلِ ادْعُوا شُرَكَٓاءَكُمْ

De ki: "*(Allah'a)* ortak*(koştuk)*larınızı çağırın.

Sonra bana tuzak kurun. ثُمَّ كِيدُونِ

فَلَا تُنْظِرُونِ

Haydi *(elinizden geliyorsa)* hiç göz açtırmayın bana!"

(١٩٦) إِنَّ وَلِيِّـۧ اللّٰهُ الَّذ۪ي نَزَّلَ الْكِتَابَۘ

196-Benim velîm, Kitâb'ı indiren Allah'tır.

وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِح۪ينَ

O, iyileri yönetir *(korur)*.

(١٩٧) وَالَّذ۪ينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِه۪

197-O'ndan başka yalvardıklarınız ise,

لَا يَسْتَط۪يعُونَ نَصْرَكُمْ

ne size yardım edebilirler,

وَلَٓا اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

ne de kendilerine yardım ederler.

(١٩٨) وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُواۜ

198-Onları hidâyete çağırırsanız, işitmezler.

وَتَرٰيهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ

Onların sana baktıklarını sanırsın.

وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

Oysa onlar görmezler.

(١٩٩) خُذِ الْعَفْوَ

199-Affı *(ihtiyaçtan fazlayı)* al;

iyiliği emret; وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ

وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِل۪ينَ

câhillere aldırış etme.

(٢٠٠) وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ

200-Ne zaman Şeytan'dan kötü bir düşünce seni dürtüklerse,

Allah'a sığın. فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِۜ

إِنَّهُ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ

Çünkü O, işitendir, bilendir.

(٢٠١) إِنَّ الَّذ۪ينَ اتَّقَوْا

201-Allah'tan korkanlar,

إِذَا مَسَّهُمْ طَٓائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ

kendilerine Şeytan'dan gelen bir vesvese dokunduğu zaman,

düşünürler تَذَكَّرُوا

فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَۚ

ve böylece *(gerçeği)* görürler.

(٢٠٢) وَ إِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى الْغَىِّ

202-Kardeşleri ise onları, azgınlığa çekerler,

ثُمَّ لاَ يُقْصِرُونَ

hiç yakalarını bırakmazlar.

(٢٠٣) وَ إِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ

203-Onlara bir âyet getirmediğin zaman:

قَالُوا لَوْلاَ اجْتَبَيْتَهَا ط

"Bunu da derleseydin ya!" derler.

قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَى إِلَىَّ مِنْ رَبِّى ج

De ki: "Ben, ancak Rabbimden bana vahyolunana uyuyorum.

هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ

Bu *(Kur'ân),* Rabbinizden gelen basîretler *(gönül gözlerini açan nurlar, gerçeğe ileten kanıtlar)* dır.

وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Ve inanan bir toplum için yol gösterici ve rahmettir!"

(٢٠٤) وَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ

204-Kur'ân okunduğu zaman,

فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنْصِتُوا

onu dinleyin ve susun ki,

لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

ki, size rahmet edilsin.

(٢٠٥) وَ اذْكُرْ رَبَّكَ فِى نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَ خِيفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَ الْاٰصَالِ

205-Rabbini, içinden, yalvararak ve korkarak, yüksek olmayan bir sesle sabah akşam an;

وَ لاَ تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

gâfillerden olma!

(٢٠٦) إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ

206-Rabbinin yanında olanlar, büyüklük taslayıp O'na kulluktan geri kalmazlar,

وَ يُسَبِّحُونَهُ

(dâimâ) O'nu tesbîh ederler

وَ لَهُ يَسْجُدُونَ

ve O'na secde ederler.

٨ - سُورَةُ الْأَنْفَالِ

8-ENFÂL SÛRESİ

Enfâl, savaş ganimeti anlamındaki *nefel*'in çoğuludur. Birinci âyette savaşta ele geçen ganimetlerin, Allah'a ve Elçisine (yani devlete) ait olduğu açıklandığı için Enfâl adını alan sûre, Medine'de, Bedir Savaşından sonra inmiştir. 30-36. âyetlerinin Mekke'de indiği rivayet edilir. 75 âyettir. Mushaf'ta 8., inişte 93. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ ط

1-Sana ganimetlerden sorarlar.

قُلِ الْأَنْفَالُ لِلّٰهِ وَ الرَّسُولِ ج

De ki: "Ganimetler, Allah'ın ve Elçi*(si)*nindir.

Allah'tan korkun فَاتَّقُوا اللّٰهَ

وَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ص

ve aranızı düzeltin.

وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Siz, *(gerçekten)* inananlar iseniz, Allah'a ve Elçisine itaat edin!"

(٢) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

2-Mü'minler o kimselerdir ki,

Allah anıldığı zaman, إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ

yürekleri ürperir, وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ

وَ إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ

O'nun âyetleri kendilerine okunduğu zaman,

îmanlarını artırır زَادَتْهُمْ إِيمَانًا

وَ عَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ج

ve Rablerine tevekkül ederler.

(٣) اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

3-*(Onlar ki)* namazlarını kılarlar

وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

ve kendilerine verdiğimiz rızıktan,

(Allah için) harcarlar. يُنْفِقُونَ ط

(٤) أُولٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ط

4-İşte gerçek Mü'minler onlardır.

لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ ج

Onlara Rablerinin katında dereceler, bağışlanma ve tükenmez rızık var.

(٥) كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ص

5-*(Ganimetlerin bölüştürülmesinde bazı kimselerin hoşnutsuzluk göstermesi, daha önce, Bedir Savaşı'na çıkmanı hoş görmeyenlerin durumuna benzer.)* Nitekim hak uğruna *(savaşa gitmek için)* Rabbin seni, evinden çıkardığı zaman,

وَ إِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ لا

Mü'minlerden bir takımı, bundan hoşlanmıyordu.

(٦) يُجَادِلُونَكَ فِى الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَ هُمْ يَنْظُرُونَ ط

6-Hak ortaya çıkmış iken sanki gözleri göre göre ölüme sürülüyorlarmış gibi seninle tartışıyorlardı.

Kureyş, 1000 kişi civarında bir kuvvetle kervanı korumak için yola çıkmıştı. Durumu öğrenen Müslümanlar, artık 40 kişilik kafile ile değil, Kureyş'in en iyi savaşçılarından seçilmiş ordusuyla savaşmak zorunda kalacaklardı. Karşılarındaki kuvvet, kendilerinin üç katı idi. Geri dönmek ise korkaklık olurdu. Hz. Peygamber dövüşmek yanlısı idi. Yalnız kervanı yakalamak için yola çıkarken bazı kimseler isteksizlik göstermişlerdi. Şimdi de böyle isteksizlik gösterenler vardı. "Biz kervanı yakalamak için çıktık, böyle bir savaşa hazırlıklı değiliz" diyorlardı. Sayı itibarıyle zaten düşmanın üçte biri kadar idiler. Bir de gönül birliği olmayınca savaş kazanılamazdı. Allah'ın Elçisi, önce Muhâcirlerden fikirlerini sordu. Onlar, bütün gönülleriyle savaşa istekli olduklarını söylediler. Her ne pahasına olursa olsun, Allah Elçisi'nin emrinde idiler. Allah'ın Elçisi, asıl, Ensâr'ın düşüncesini öğrenmek istiyordu. Ensâr'dan Sa'd ibn Mu'âz, Allah'ın Elçisi'ne gönülden inandıklarını ve her zaman onunla beraber olacaklarını söyledi. Onun bu sözleri, bütün gönülleri savaşmak hususunda birleştirdi. Allah, Elçisine, iki takımdan birinin, yani ya kervan kafilesinin veya Kureyş ordusunun, kendileri tarafından yenileceğini vaat etmişti. Kervan kaçınca vaad edilenin, Kureyş ordusu olduğu anlaşıldı. Bu Bedir Savaşında müşriklerin ileri gelenlerinden 40 kişi öldürüldü, 40 kişi de esir alındı. Allah Müslümanlara bin melek ile yardım etti.

(٧) وَ إِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ

7-Allah size, iki topluluktan birinin sizin olduğunu vaad ediyordu.

وَ تَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ

Siz de kuvvetsiz olanın sizin olmasını istiyordunuz.

وَ يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ

Oysa Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirmek istiyordu

وَ يَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۙ

ve *(kuvvetli olan takımı yok ederek)* kâfirlerin ardını kesmek *(istiyordu).*

(٨) لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَ يُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۚ

8-Ki suçlular istemese de hakkı gerçekleştirsin, bâtılı da ortadan kaldırsın.[1]

1.Allah'ın Elçisi, Hicretin ikinci yılında, Ebû Süfyan komutasında, 30-40 kişi tarafından korunan bir Kureyş kervanının, Şam'dan dönmekte olduğunu haber almıştı. Kendilerini, yerlerinden, yurtlarından çıkaran Kureyş'in yaptığı zulüm ve cefâya bir yanıt olmak üzere bu kervanını vurmak için 300 küsur Sahâbî ile yola çıktı. Fakat Ebû Süfyan, durumu öğrenip hem Kureyş'e kervanı korumak için çabuk yetişmeleri hususunda haber salmış, hem de yolunu değiştirerek kervanı kurtarmıştı. Ama

(٩) إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ

9-Siz Rabbinizden yardım istiyordunuz.

فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّى مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلٰئِكَةِ مُرْدِفِينَ

O da: "Ben size birbiri ardınca bin melek ile yardım edeceğim" diye duânızı kabul buyurmuştu.

(١٠) وَ مَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلاَّ بُشْرٰى وَ لِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ

10-Allah bunu ancak müjde olsun *(sevinesiniz)* ve kalbiniz bununla yatışsın *(güvene ve huzura kavuşsun)* diye yapmıştı.

وَ مَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

Yardım, yalnız Allah katındandır.

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstün, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١١) إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ

11-O zaman sizi, Allah'tan bir güven olmak üzere hafif bir uyku bürüyordu.

وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

(Allah) Üzerinize gökten bir su indiriyordu

لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ

ki, sizi o *(su)* ile temizlesin

وَ يُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ

ve Şeytan'ın pisliğini *(içinize attığı kötü düşünceleri)* sizden gidersin.

وَ لِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ

ve kalplerinizi *(birbirine)* bağlasın

وَ يُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ

ve ayakları*(nızı)* pekiştirsin.

(١٢) إِذْ يُوحِى رَبُّكَ إِلَى الْمَلٰئِكَةِ

12-Rabbin meleklere vahyediyordu ki:

"Ben sizinle beraberim; أَنِّى مَعَكُمْ

فَثَبِّتُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا

siz inananları pekiştirin.

سَأُلْقِى فِى قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ

Ben inkâr edenlerin yüreklerine korku salacağım;

فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ

vurun *(onların)* boyunların*(ın)* üstüne,

وَ اضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

vurun onların her parmağına!"

13-Böyle *(olacak)*, (١٣) ذٰلِكَ

بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Çünkü, onlar Allah'a ve Elçisine karşı geldiler.

وَ مَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Kim Allah'a ve Elçisine karşı gelirse,

فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

muhakkak ki, Allah'ın cezası çetin olur.

(١٤) ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ

14-"İşte siz şimdi tadın onu;

وَ أَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ

(ayrıca) kâfirler için ateş azabı da vardır!"

(١٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

15-Ey inananlar!

إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا

İnkâr edenlerle toplu halde karşılaşırsanız,

فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ج

onlara arkalar*(ınız)*ı döndür*(üp kaç)*mayın.

(١٦) وَ مَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا

مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلٰى فِئَةٍ

16-Kim o gün savaşmak için bir tarafa çekilmek, ya da başka bir birliğe katılmak dışında arkasını döner*(kaçar)*sa

فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ

o, Allah'tan bir gazaba uğrar.

وَ مَأْوٰيهُ جَهَنَّمُ ط

Onun yeri cehennemdir;

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

o ne kötü varılacak bir yerdir!

(١٧) فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ

17-*(O gün)* onları siz öldürmediniz,

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ص

fakat onları Allah öldürdü;

وَ مَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

(ey Muhammed), attığın zaman sen atmadın,

fakat Allah attı. وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ج

وَ لِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ط

Mü'minleri güzel bir imtihanla sınamak için *(bunu yaptı)*.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Doğrusu Allah işitendir, bilendir.[1]

(١٨) ذٰلِكُمْ

18-İşte *(size)* böyle *(yaptı)*.

وَ أَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ

Çünkü Allah, kâfirlerin tuzağını zayıflatır.

1.Kureyşliler, Müslümanlarla savaşmak için ilerleyince Allah'ın Elçisi: "Allahım! Kureyş, senin Elçini yalanlayan kibirli önderleriyle geldi. Allahım! Bana verdiğin sözü gerçekleştirmeni diliyorum!" dedi ve iki topluluk karşılaşınca yerden bir avuç toprak alıp yüzlerine doğru serpti. Gözleri görmez olan Kureyş ordusu, sonunda bozuldu. İşte âyet, bu kutsal atışa işaret etmekte, onu atanın, gerçekte Allah olduğunu bildirmektedir. Çünkü Elçi, onu atarken kendi varlığıyla değil, Allah ile atmıştı.

(١٩) إِنْ تَسْتَفْتِحُوا

19-Eğer fetih istiyorsanız,

فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ج

işte size fetih geldi.

وَ إِنْ تَنْتَهُوا

Eğer *(eski yaptıklarınızdan)* vazgeçerseniz,

bu, sizin için iyidir. فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ج

وَ إِنْ تَعُودُوا

Ama yine *(eski yaptıklarınıza)* dönerseniz,

نَعُدْ ج

biz de döneriz *(size yardım etmekten vazgeçeriz)*.

وَ لَنْ تُغْنِىَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَ لَوْ كَثُرَتْ لا

O zaman topluluğunuz çok da olsa, size hiçbir yarar sağlayamaz.

وَ أَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ع

Allah, inananlarla beraberdir.

(٢٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

20-Ey inananlar!

أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Allah'a ve Elçisine itaat edin;

وَ لاَ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ أَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ج

işittiğiniz halde ondan dönmeyin.

(٢١) وَ لاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَ هُمْ لاَ يَسْمَعُونَ

21-İşitmedikleri halde "İşittik" diyenler gibi olmayın.

(٢٢) إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ

22-Allah katında canlıların en kötüsü,

الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لاَ يَعْقِلُونَ

düşünmeyen sağırlar ve dilsizlerdir.

(٢٣) وَ لَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ خَيْرًا

23-Allah onlarda bir iyilik olduğunu bilseydi,

elbette onlara işittirirdi. لَأَسْمَعَهُمْ ط

وَ لَوْ أَسْمَعَهُمْ

Onlara işittirseydi de,

لَتَوَلَّوْا وَ هُمْ مُعْرِضُونَ

yine aldırmayarak dönerlerdi.[1]

(٢٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

24-Ey inananlar!

1.Bu âyetler, Allah'ın, Elçisi'nin sözlerini işitip ondan yararlanmayan, onu yüreklerine sindirmeyen, ona önem vermeyen insanlara uyarıdır. Böyle kimseler, işittiklerini, gerçek mânâda işitmedikleri için söz anlamayan sağır ve dilsiz hayvanlara benzetilmişlerdir. Bu insanlarda hayır istidâdı (yeteneği) yoktur. Eğer hayra, mutluluğa yetenekli olsalardı, Allah onlara sözlerinin gerçek mânâsını işittirirdi.

اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ج

(Elçi), sizi yaşatacak şeylere çağırdığı zaman Allah'ın ve Elçisinin çağrısına koşun

ve bilin ki, وَ اعْلَمُوا

أَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ

Allah, kişi ile onun kalbi arasına girer.

وَ أَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Ve *(bilin ki)* siz, O'nun huzuruna toplanacaksınız.

(٢٥) وَ اتَّقُوا فِتْنَةً

25-*(Öyle)* Bir fitneden sakının ki,

لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ج

aranızdan yalnız haksızlık edenlere erişmekle kalmaz *(hepinize erişir).*

Bilin ki وَ اعْلَمُوا

أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Allah'ın azabı çetindir.

(٢٦) وَ اذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ

26-Düşünün ki bir zaman siz az idiniz,

مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ

yeryüzünde hırpalanıyordunuz.

تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ

İnsanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz.

(Allah), sizi barındırdı, فَآوَيكُمْ

وَ أَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ

sizi yardımıyle destekledi

وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

ve sizi güzel şeylerle besledi

ki, şükredesiniz. لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(٢٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

27-Ey inananlar!

لاَ تَخُونُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُولَ وَ تَخُونُوا

أَمَانَاتِكُمْ وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Bile bile emanetlerinize hıyânet etmek suretiyle Allah'a ve Elçisine hıyânet etmeyin.[1]

1.Allah'ın Elçisi(s.a.v.)in, andlaşmalarını bozup, Kureyş ordusuyla işbirliği yaparak Müslümanlara hiyanet ettiklerinden dolayı kuşattığı Kurayza Yahûdî kabilesi, barış istediler. Bunlar, Müslümanları silip yok etmek üzere gelen birleşik Arap ordusuyla birleşmişlerdi. Böylece, daha önce soydaşları olan başka bir Yahûdî kabilesinin, yine benzeri bir hyanetlerinden ötürü yurtlarından sürülüp çıkarılmış olmasından da ders almamış, Müslümanların düşmanlarıyle birleşip, yardım edeceklerine söz verdikleri Müslümanlara en büyük hıyaneti yapmışlardı. Birleşik Arap orduları çekilip gittikten sonra Allah'ın

28-Bilin ki, (٢٨) وَ اعْلَمُوا

أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَ أَوْلاَدُكُمْ فِتْنَةٌ لا

mallarınız ve çocuklarınız birer fitne*(sınav)*dır.

Allah'a gelince, وَ أَنَّ اللّٰهَ

عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ع

büyük mükâfat, o'nun yanındadır.

(٢٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

29-Ey inananlar!

Allah'tan korkarsanız, إِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ

يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا

O size iyi ile kötüyü ayırdedici bir anlayış verir,

وَ يُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

kötülüklerinizi örter

ve sizi bağışlar. وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ط

وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah büyük lütuf sahibidir.

(٣٠) وَ إِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا

لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ط

30-İnkâr edenler seni tutup bağlamaları, öldürmeleri, ya da sürmeleri için sana tuzak kuruyorlardı.

Onlar tuzak kurarlarken, وَ يَمْكُرُونَ

وَ يَمْكُرُ اللّٰهُ ط

Allah da tuzak kuruyordu.

وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

Allah tuzak kuranların en iyisidir. *(O, kendisine karşı tuzak kuranların tuzaklarını başlarına geçirir).*

وَ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا

31-Onlara âyetlerimiz okunduğu zaman,

"İşittik" dediler, قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا

"İstesek, لَوْ نَشَاءُ

لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَا لا

biz de bunun gibisini söyleriz.

إِنْ هٰذَا إِلاَّ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bu, evvelkilerin masallarından başka bir şey değildir!"

Elçisi, Müslümanlara hıyanet etmiş olan bu Yahûdî kabilesinin kalesini kuşattı, barış isteklerini de kabul etmedi. Yalnız, kendi istekleriyle seçecekleri bir hakemin vereceği karara razı olacağını bildirdi. Sa'd'ı hakem seçen Yahûdîler, bu arada konuşup danışmak üzere çağırdıkları Ebû Lübâbe'ye, Sa'd'ın vereceği karar hakkındaki düşüncesini sordular. O da boğazını göstererek teslim oldukları takdirde boğazlanacaklarına işaret etti. İşte âyet, Ebû Lübâbe'nin bu yanlış davranışına işaret etmektedir. Sonra bu yaptığına son derece pişman olan Ebû Lübâbe, kendisini mescidin direğine bağlatıp, ölünceye, ya da Allah tarafından affedildiği bildirilinceye dek yiyip içmeyeceğine yemin etti. Yedi gün sonra bayıldı. Sonra Allah, onun affedildiğine dair bir âyet indirdi.

(٣٢) وَ إِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ إِنْ كَانَ هٰذَا

هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ

32-Ve demişlerdi ki: "Allahım! Eğer bu, senin yanından gelmiş gerçekse,

فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ

başımıza gökten taş yağdır,

أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

yahut bize acı bir azap getir!"

(٣٣) وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ

أَنْتَ فِيهِمْ ط

33-Oysa sen onların içinde bulundukça Allah, onlara azap edecek değildi

وَ مَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ

يَسْتَغْفِرُونَ

ve onlar istiğfâr ederlerken *(içlerinde istiğfâr edenler var iken)* de Allah, onlara azap edecek değildi.

(٣٤) وَ مَا لَهُمْ أَلاَّ يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَ هُمْ

يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَا

كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ط

34-Onlar, *(inananları)* Mescid-i Haram'dan geri çevirdikleri ve onun velisi, *(bakıcısı, koruyucusu)* olmadıkları halde neden Allah onlara azap etmesin?

إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلاَّ الْمُتَّقُونَ

Onun velileri, *(bakıcıları, koruyucuları)* sadece *(günahlardan)* korunanlardır.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmezler.

(٣٥) وَ مَا كَانَ صَلاَتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ

إِلاَّ مُكَاءً وَ تَصْدِيَةً ط

35-Onların Beyt*(ullah)* yanındaki namazları da, ıslık çalmadan ve el çırpmadan ibarettir.

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

"O halde inkârınızdan dolayı azabı tadın!"[1]

(٣٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

36-İnkâr edenler,

يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ

اللّٰهِ ط

Allah yoluna engel olmak için mallarını harcarlar

ve harcayacaklar da. فَسَيُنْفِقُونَهَا

ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً

Sonra bu, kendilerine dert olacak;

nihayet yenilecekler. ثُمَّ يُغْلَبُونَ ط

1.Sözgeliminden anlaşıldığı üzere bu azap, müşriklerin, Bedir Savaşında uğradıkları felâkettir.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

Ve inkâr edenler cehenneme sürüleceklerdir.

(٣٧) لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

37-*(Sürüleceklerdir)* Ki, Allah, murdarı temizden ayıklasın

وَ يَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ

فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا

ve bütün murdarları birbiri üzerine koyup yığsın da,

فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ

hepsini cehenneme atsın.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

İşte ziyana uğrayanlar onlardır.

(٣٨) قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

38-İnkâr edenlere söyle:

"Eğer vazgeçerlerse, إِنْ يَنْتَهُوا

يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

geçmişteki *(günahları)* kendilerine bağışlanır.

وَ إِنْ يَعُودُوا

Yok yine *(eski hallerine)* dönerlerse,

فَقَدْ مَضَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ

öncekilerin *(başlarına gelen, Allah)* kanunu geçmiştir *(bunların da başına gelecektir. Onu beklesinler).*

(٣٩) وَ قَاتِلُوهُمْ

39-Onlarla savaşın,

حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ

tâ ki fitne *(baskı)* kalmasın

وَ يَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِ

ve din tamamen Allah'ın olsun *(yalnız O'na tapılsın).*

فَإِنِ انْتَهَوْا

Eğer *(baskıya)* son verirlerse,

فَإِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

muhakkak ki Allah, ne yaptıklarını görmektedir.

(٤٠) وَ إِنْ تَوَلَّوْا

40-Eğer dönerlerse,

bilin ki, فَاعْلَمُوا

أَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ

Allah sizin sahibinizdir.

O, ne güzel sahiptir نِعْمَ الْمَوْلَى

وَ نِعْمَ النَّصِيرُ

ve ne güzel yardımcıdır!

41-Bilin ki, (٤١) وَ اعْلَمُوا

أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ

aldığınız ganimetlerin beşte biri, Allah'a,

Elçisine, وَ لِلرَّسُولِ

وَ لِذِى الْقُرْبٰى

(Allah'ın Elçisi ile) akrabalığı bulunan*(lara),*

وَ الْيَتَامٰى

yetimlere,

وَ الْمَسَاكِينِ

yoksullara,

وَ ابْنِ السَّبِيلِ

ve yolculara âittir.

إِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَ مَا أَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

Eğer Allah'a ve *(hak ile bâtılın)* ayrılma gününde, o iki topluluğun karşılaştığı *(Bedir)* gün*(ün)*de kulumuz*(Muhammed)*e indirdiğimiz*(âyetler)*e inanmışsanız *(bunu böyle bilin)*!

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah her şeye kadirdir.[1]

(٤٢) إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا

42-O gün siz, vâdinin yakın kenarında idiniz;

وَ هُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى

onlar da uzak kenarında idiler.

وَ الرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ

Kervan da sizden daha aşağıda idi.

وَ لَوْ تَوَاعَدْتُمْ

Eğer sözleşmiş olsaydınız dahi,

لَاخْتَلَفْتُمْ فِى الْمِيعَادِ

sözleştiğiniz vakitte öyle buluşamazdınız.

وَ لٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا

Fakat Allah, yapılması gereken bir işi yerine getirmek için *(sizi böyle buluşturdu)*

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ

ki helâk olan, açık delille helâk olsun;

وَ يَحْيٰى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ

yaşayan da açık delille yaşasın.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

Çünkü Allah, işitendir, bilendir.

(٤٣) إِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِى مَنَامِكَ قَلِيلًا

43-Allah, sana onları uykunda az gösteriyordu.

وَ لَوْ أَرٰيكَهُمْ كَثِيرًا

Eğer sana onları çok gösterseydi,

لَفَشِلْتُمْ

çekinirdiniz

1.Allah'ın Elçisine akraba olanlar: Hâşim Oğulları ve Abdu'l-Muttalib Oğullarıdır. Bir görüşe göre de Yalnız Hâşim Oğullarıdır. Başka bir görüşe göre de bütün Kureyş kabîlesi, Allah Elçisi'nin akrabasıdır. İşte, beşe bölünen ganimetlerin beşte biri, bu sayılanlara ayrılır. Beşte dördü de savaşa katılanlara bölüştürülür.

وَ لَتَنَازَعْتُمْ فِى الْأَمْرِ

ve *(savaş)* iş*(in)*de çekişirdiniz.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ ط

Fakat Allah, *(sizi bundan)* kurtardı.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Doğrusu O, göğüslerin özünü bilir.

(٤٤) وَ إِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِى أَعْيُنِكُمْ قَلِيلاً

44-Karşılaştığınız zaman onları sizin gözlerinize az gösteriyordu;

وَ يُقَلِّلُكُمْ فِى أَعْيُنِهِمْ

sizi de onların gözlerinde azaltıyordu,

لِيَقْضِىَ اللّٰهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولاً ط

ki yapılması gereken bir işi yerine getirsin.

وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ع

İşler, hep Allah'a döndürülecektir.

(٤٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

45-Ey inananlar!

إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً

Bir toplulukla karşılaştığınız zaman,

sebât edin فَاثْبُتُوا

وَ اذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا

ve Allah'ı çok anın

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ج

ki, başarıya erişesiniz.

(٤٦) وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

46-Allah'a ve Elçisine itaat edin

وَ لَا تَنَازَعُوا

ve birbirinizle çekişmeyin;

yoksa korkuya kapılırsınız فَتَفْشَلُوا

ve devletiniz gider. وَ تَذْهَبَ رِيحُكُمْ

Sabredin; وَ اصْبِرُوا ط

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ج

çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.

(٤٧) وَ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

47-Şu kimseler gibi olmayın ki,

خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا

onlar yurtlarından çalım satarak çıktılar,

وَ رِئَاءَ النَّاسِ

insanlara gösteriş yaparak çıktılar

وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ط

ve Allah yolundan men ederek çıktılar.

وَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Allah, onların bütün yaptıklarını kuşatmıştır.

(٤٨) وَ إِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَ قَالَ

48-O zaman Şeytan onlara yaptıkları işi süslemiş ve demişti ki:

لاَ غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ

"Bugün insanlardan sizi yenecek kimse yoktur,

وَ إِنِّى جَارٌ لَكُمْ ج

(korkmayın), ben sizin yanınızdayım!"

فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ

Fakat iki topluluk birbirini görünce,

نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَ قَالَ

iki ökçesi üzerine *(geriye)* dönüp dedi ki:

"Ben sizden uzağım; إِنِّى بَرِىءٌ مِنْكُمْ

إِنِّى أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ

ben sizin görmediğinizi görüyorum;

إِنِّى أَخَافُ اللّهَ ط

ben Allah'tan korkarım.

وَ اللّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ع

Allah'ın cezası çetindir!"

(٤٩) إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

49-Münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar *(sizin için)* diyorlardı ki:

غَرَّ هَؤُلاَءِ دِينُهُمْ ط

"Bunları dinleri aldatmış, *(baksana başa çıkamayacakları bir kuvvetle savaşmağa kalkıyorlar).*"

وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ

Oysa, kim Allah'a dayanırsa,

فَإِنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

şüphesiz Allah, daima galip, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥٠) وَ لَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا لا الْمَلَئِكَةُ

50-Görsen melekleri, o inkâr edenlerin canlarını alırken:

يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَ أَدْبَارَهُمْ ج

(Melekler) onların yüzlerine ve kıçlarına vuruyor

وَ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

ve "Haydi, yangın azabını tadın!" *(diyorlardı).*

(٥١) ذَلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ

51-"İşte bu, ellerinizin yapıp öne sürdüğü işler yüzündendir.

وَ أَنَّ اللّهَ لَيْسَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ لا

Yoksa Allah, kullara zulmedici değildir."

(٥٢) كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ لا وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

52-*(Bunlar da)* Tıpkı Firavun ailesi ve onlardan öncekilerin gidişi gibi *(davrandılar.)*

كَفَرُوا بِآيَاتِ اللّهِ

(Onlar da): Allah'ın âyetlerini inkâr etmişlerdi.

فَأَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ ط

Allah da onları, günahlarıyla yakalamıştı.

إِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Şüphesiz Allah güçlüdür, O'nun cezası çetindir.

53-Bu böyledir. (٥٣) ذٰلِكَ

بِأَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ

Çünkü Allah bir millete verdiği nimeti değiştirmez,

حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ لا

(o millet) kendilerinde bulunan*(güzel meziyet)*i değiştirmedikçe.

وَ أَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ لا

Allah işitendir, bilendir.

(٥٤) كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ لا وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

54-*(Evet)* Firavun ailesi ve onlardan öncekilerin gidişi gibi:

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ ج

Rablerinin âyetlerini yalanlamışlardı;

فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ

biz de onları günahlarıyle mahvetmiştik

وَ أَغْرَقْنَا اٰلَ فِرْعَوْنَ ج

ve Firavun ailesini boğmuştuk.

وَ كُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ

Hepsi de zulmedicilerdi.

(٥٥) إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا

55-Allah'a göre canlıların en kötüsü, kâfirlerdir;

فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ج

artık onlar inanmazlar.

(٥٦) اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ

56-Sen kendileriyle andlaşma yaptığın halde,

ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِى كُلِّ مَرَّةٍ وَ هُمْ لَا يَتَّقُونَ

onlar, hiç çekinmeden, her defa andlaşmalarını bozarlar.

(٥٧) فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِى الْحَرْبِ

57-Savaşta onları yakalarsan,

فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ

onlar*(a vereceğin ceza)* ile arkalarında bulunan kimseleri de dağıt

ki, ibret alsınlar. لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

(٥٨) وَ إِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً

58-Bir kavmin, *(andlaşmaya)* hıyanet etmesinden korkarsan,

فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلٰى سَوَاءٍ ط

sen de *(onlarla yaptığın andlaşmayı)* aynı şekilde onlara at.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَٓائِنِينَ۟ ع

Çünkü Allah, hainleri sevmez.

(٥٩) وَ لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

سَبَقُوا ط

59-İnkâr edenler *(bizim elimizden kurtulup)* geçtiklerini sanmasınlar.

إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ

Onlar *(bizi)* âciz bırakamazlar.

(٦٠) وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ

قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ

60-Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihâd için bağlanıp beslenen atlar[1] hazırlayın.

تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَ عَدُوَّكُمْ

Bununla Allah'ın ve sizin düşmanınızı korkutursunuz

وَ اٰخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ ج

ve onların dışındaki *(düşmanlarınızı korkutursunuz).*

لَا تَعْلَمُونَهُمْ ج

Siz onları bilmezsiniz.

اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ ط

Ama Allah o*(düşma)*nları bilir.

وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَىْءٍ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda ne harcarsanız,

1.Her türlü savaş araçları ve malzemesi.

يُوَفَّ إِلَيْكُمْ

tam olarak size ödenir;

وَ أَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

hiç haksızlığa uğratılmazsınız.

(٦١) وَ إِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ

61-Eğer onlar barışa yanaşırlarsa,

فَاجْنَحْ لَهَا

sen de ona yanaş

وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ط

ve Allah'a dayan.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Çünkü O, işitendir, bilendir.

(٦٢) وَ إِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ

62-Eğer sana hile yapmak isterlerse,

فَإِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ط

(korkma) Allah sana yeter.

هُوَ الَّذِى أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِينَ لا

O ki, yardımıyla ve sana tâbi olan Mü'minlerle seni destekledi.

(٦٣) وَ أَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ط

63-Ve onların kalplerinin arasını uzlaştırdı.

لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا

Sen yeryüzünde bulunan herşeyi verseydin,

مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ

yine onların kalplerinin arasını uzlaştıramazdın;

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ط

fakat Allah, onların arasını uzlaştırdı.

اِنَّهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Çünkü O, daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦٤) يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ

64-Ey peygamber!

حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ ع

Allah ve sana tâbi olan Mü'minler sana yeter.

(٦٥) يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِن۪ينَ عَلَى الْقِتَالِ ط

65-Ey peygamber, Mü'minleri savaşa teşvik et.

اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ

Eğer sizden sabreden yirmi kişi olursa,

يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ج

iki yüz*(kâfir)*i yenerler.

وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ

Sizden yüz kişi olursa,

يَغْلِبُٓوا اَلْفًا مِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا

kâfirlerden bin kişiyi yenerler.

بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Çünkü kâfirler, anlamaz bir topluluktur.

(٦٦) اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ

66-Şimdi Allah sizden hafifletti

وَعَلِمَ اَنَّ ف۪يكُمْ ضَعْفًا ط

ve sizde zayıflık bulunduğunu bildi.

فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ

Bundan böyle sizden sabreden yüz kişi olsa,

يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ج

iki yüz*(kâfir)*i yenerler.

وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ

Ve eğer sizden bin kişi olsa,

يَغْلِبُٓوا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ط

Allah'ın izniyle iki bin*(kâfir)*i yenerler.

وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِر۪ينَ

Allah, sabredenlerle beraberdir.[1]

(٦٧) مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِ ط

67-Yeryüzünde ağır bas*(ıp küfrün belini iyice kır)*ıncaya kadar hiçbir peygambere esirler sahibi olmak yakışmaz.

1.Bedir'de İslâm ordusu kırk kâfiri öldürmüş ve kırkını da esir almıştı. Allah'ın Elçisi (s.a.v.), alınan esirlere yapılacak işlem hakkında Ashâbıyle istişâre etti. Düşüncelerini sorduğu Ömer, esirlerin öldürülmesini; Ebû Bekir ise fidye karşılığında salıverilmesini önerdi. Ebû Bekir'in düşüncesini uygun bulan Hz. Peygamber, fidye karşılığında bu esirleri serbest bıraktı.

تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا

Siz, geçici dünya malını istiyorsunuz;

وَ اللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ

Allah ise *(sizin için)* âhireti istiyor.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstün, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦٨) لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ

68-Eğer Allah'tan, *(yanılma ile verilen hükümlerden ötürü azap etmemek hakkında)* bir yazı geçmemiş olsaydı,

لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

aldığınız fidyeden dolayı size mutlaka büyük bir azap dokunurdu.

(٦٩) فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا

69-Artık aldığınız ganimetten helâl ve temiz olarak yiyin

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

ve Allah'tan korkun.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

(٧٠) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ

70-Ey peygamber!

قُلْ لِمَنْ فِى أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرٰى

Ellerinizde bulunan esirlere şöyle söyle:

إِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِى قُلُوبِكُمْ خَيْرًا

"Eğer Allah, sizin kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse,

يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ

size, sizden alınan*(fidye)*den daha hayırlısını verir

وَ يَغْفِرْ لَكُمْ

ve sizi bağışlar.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٧١) وَ إِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ

71-Eğer sana hainlik yapmak isterlerse,

فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ

daha önce Allah'a da hainlik yapmışlardı.

فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ

Bu yüzden *(Allah)* onlara karşı *(sana)* imkân verdi.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah *(herşeyi)* bilendir, yerliyerince yapandır.

(٧٢) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا

72-Onlar ki inandılar,

وَ هَاجَرُوا

hicret ettiler,

وَ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda mallarıyle, canlarıyle savaştılar,

وَ الَّذِينَ اٰوَوْا

onlar ki *(yurtlarına göçenleri)* barındırdılar

وَ نَصَرُوا ve yardım ettiler;

اُولٰئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

işte onlar, birbirlerinin velisi *(dostu, koruyucusu)*durlar.

وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ لَمْ يُهَاجِرُوا

İnanıp da hicret etmeyenlere gelince,

مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوا

onlar hicret edinceye kadar, onların velâyetinden size bir şey yoktur *(onları korumakla yükümlü değilsiniz)*.

وَ اِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِى الدِّينِ

Fakat dinde yardım isterlerse,

فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ

(onlara) yardım etmeniz gerekir.

اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ

Yalnız, aranızda andlaşma bulunan bir topluma karşı *(onlara yardım etmeniz)* olmaz.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah, yaptıklarınızı görmektedir.

(٧٣) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

73-İnkâr edenler, birbirlerinin velisidirler.

اِلَّا تَفْعَلُوهُ

Eğer bunu yapmazsanız *(Mü'minleri bırakıp kâfirleri dost tutarsanız)*,

تَكُنْ فِتْنَةٌ فِى الْاَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ

yeryüzünde fitne ve büyük bir kargaşa olur.

(٧٤) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

74-Onlar ki, inandılar,

وَ هَاجَرُوا hicret ettiler,

وَ جَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda savaştılar,

وَ الَّذِينَ اٰوَوْا

onlar ki, *(göçmenleri)* barındırdılar

وَ نَصَرُوا ve *(onlara)* yardım ettiler,

اُولٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا

işte gerçek Mü'minler onlardır.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ

Onlar için bağış ve bol rızık vardır.

(٧٥) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْ بَعْدُ

75-Onlar ki sonradan inandılar,

وَ هَاجَرُوا hicret ettiler

وَ جَاهَدُوا مَعَكُمْ

ve sizinle beraber savaştılar;

فَاُولٰئِكَ مِنْكُمْ

işte onlar da sizdendir.

وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِى كِتَابِ اللّٰهِ ۜ

Rahim sahipleri *(kan akrabası)*, Allah'ın Kitâbı'na göre birbirlerine daha yakın dostturlar.

إِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah herşeyi bilir.

٩- سُورَةُ التَّوْبَةِ

9 - TEVBE SÛRESİ

Adını 104. âyetten alan bu sûreye Berâ'e Sûresi de denilir. Başka isimleri de vardır. Hicretin dokuzuncu yılında Medine'de, Hadîd Sûresinden sonra inmiştir. Son âyeti Mekke'de nâzil olmuştur. Mushaf'ta 9, inişte 113. sûre olup 129 âyeti içermektedir.[1]

(١) بَرَاءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۜ

1-Allah ve Elçisinden, andlaşma yaptığınız müşriklere ihtardır.

(٢) فَسِيحُوا فِى الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ

2-Dört ay daha yeryüzünde dolaşın.

وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى اللّٰهِ ۙ

Ve bilin ki siz, Allah'ı âciz bırakamazsınız

وَ أَنَّ اللّٰهَ مُخْزِى الْكَافِرِينَ

ve Allah, kâfirleri rezil, perişan edecektir!

1.Hz. Peygamber (s.a.v.), Tebûk seferinden döndükten sonra, Hac mevsiminde Hz. Ebû Bekir'i Hac Emîri olarak atamış, Ebû Bekir'in hareketinden sonra bu sûre inmişti. Hz. Peygamber, "Benden olan bir şeyi ancak benden olan biri tebliğ edebilir" diyerek, sûreyi halka okumak üzere Hz. Ali'yi görevlendirdi. Hz. Ali, yolda Ebû Bekir'e katıldı. Hz. Ebû Bekir'in, âmir olarak mı, memur olarak mı geldiğini sorduğu Hz. Ali, memur olarak geldiğini, ancak sûreyi insanlara kendisinin tebliğ edeceğini söyledi.

Müşriklerin Allah ile ilgilerinin kesildiğini, bundan böyle kendilerinin Kâbe'ye yaklaştırılmayacaklarını, dört ay içinde Allah'ın birliğini, O'ndan başka tanrı tanımamayı kabul etmedikleri takdirde öldürüleceklerini bildiren sûre, artık şirkin sonunun geldiğini gösterir. Enfâl Sûresi ile bu sûre arasında güçlü bir bağ vardır. Bazı Sahâbîler ikisinin bir olmasından dolayı araya besmele konmadığını söylemişlerdir. Fakat Tevbe Sûresinin bağımsız bir sûre olduğunda şüphe yoktur. Sûrenin başına besmele konmaması şöyle izah edilir: Besmeledeki Rahman ve Rahîm sıfatları güvence verir. Oysa müşriklere ültimatom olan bu sûrede, ahidlerini bozanların güvencesi kaldırılmaktadır. Sûrenin başında besmele çekilmesi caiz görülmemekle beraber, herhangi bir yerinden okumaya başlarken besmele çekilir.

38-39. âyetleri Tebuk Seferine değinmekte ve büyük bir savaşın gelmekte olduğu işaretini vermektedir. Çünkü Bizans İmparatorluğu, büyüyen İslâm devletine karşı savaş hazırlığı içinde idi.

(٣) وَ أَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ

3-En büyük Hac günü, Allah ve Elçisinden insanlara duyurudur:

أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ رَسُولُهُ

Allah ve Elçisi puta tapanlardan uzaktır.

Eğer tevbe ederseniz, فَإِنْ تُبْتُمْ

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

bu sizin için daha iyidir.

Ve eğer dönerseniz, وَ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ

فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ

bilin ki siz Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz!

وَ بَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

(Ey Muhammed!) Kâfirlere acı bir azâbı müjdele.

(٤) إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَ لَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا

4-Andlaşma yaptığınız müşriklerden, *(andlaşma şartlarından)* hiçbir şeyi size eksik bırakmayan ve size karşı hiç kimseye arka çıkmayanlara gelince,

فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَى مُدَّتِهِمْ

onların andlaşmalarını, kendilerine tanıdığınız süreye kadar tamamlayın.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Çünkü Allah korunanları sever.

(٥) فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ

5-Haram aylar çıkınca,

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

(Allah'a) ortak koşanları nerede bulursanız öldürün;

onları yakalayın, وَ خُذُوهُمْ

onları hapsedin وَ احْصُرُوهُمْ

وَ اقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ

ve her gözetleme yerinde oturup onları bekleyin.

Eğer tevbe ederler, فَإِنْ تَابُوا

namazı kılarlar, وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

zekâtı verirlerse, وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ

فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ

yollarını serbest bırakın.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٦) وَ إِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ

6-Ve eğer ortak koşanlardan biri güvence dileyip yanına gelmek isterse,

فَأَجِرْهُ

onu yanına al

حَتَّى يَسْمَعَ كَلاَمَ اللهِ

ki, Allah'ın sözünü işitsin;

ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ط

sonra onu güven içinde bulunacağı yere ulaştır.

ذٰلِكَ

Böyle *(yap)*,

بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَعْلَمُونَ ع

çünkü onlar, bilmez bir topluluktur.

(٧) كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللهِ وَ عِنْدَ رَسُولِهِ

7-Ortak koşanların, Allah'ın yanında ve Elçisinin yanında nasıl andlaşması olabilir?

إِلاَّ الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ج

Ancak Mescid-i Haram'da andlaştıklarınız hariç.

فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ

Onlar size dürüst davrandıkça,

فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ط

siz de onlara dürüst davranın.

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Çünkü Allah, korunanları sever.

(٨) كَيْفَ

8-Evet *(Allah ve Elçisi yanında onların)* nasıl *(ahdi olabilir)*?

وَ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ

Eğer onlar size galip gelselerdi,

لاَ يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلاًّ وَ لاَ ذِمَّةً ط

sizin hakkınızda ne and, ne de andlaşma gözetmezlerdi.

يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ

Ağızlarıyla sizi razı ederler;

وَ تَأْبَى قُلُوبُهُمْ ج

fakat kalpleri *(sizi)* istemez.

وَ أَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ج

Çokları da yoldan çıkmışlardır.

(٩) اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللهِ ثَمَنًا قَلِيلاً

9-Allah'ın âyetlerini az bir paraya sattılar da,

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ط

O'nun yoluna engel oldular.

إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların yaptıkları, gerçekten ne kötüdür!

(١٠) لاَ يَرْقُبُونَ فِى مُؤْمِنٍ إِلاًّ وَ لاَ ذِمَّةً ط

10-Bir Mü'mine karşı ne and, ne de andlaşma gözetmezler.

وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ

İşte saldırganlar onlardır.

(١١) فَإِنْ تَابُوا

11-Eğer tevbe ederler,

وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ
namazı kılarlar,

وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ
ve zekâtı verirlerse,

فَإِخْوَانُكُمْ فِى الدِّينِ
dinde sizin kardeşlerinizdirler.

وَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ
Biz, bilen bir kavme âyetleri böyle uzun uzun açıklıyoruz.

(١٢) وَ إِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ
12-Eğer andlaşma yaptıktan sonra andlarını bozarlarsa

وَ طَعَنُوا فِى دِينِكُمْ
ve dininize dil uzatırlarsa,

فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ
o küfür önderleriyle savaşın.

إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ
Çünkü onların andları yoktur;

لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ
belki *(böylece küfürden)* vazgeçerler.

(١٣) أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَ هَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَ هُمْ بَدَؤُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
13-Andlarını bozan, Elçi'yi *(Mekke'den)* çıkarmağa yeltenen ve ilk önce kendileri siz*(inle savaş)*a başlamış olan bir kavimle savaşmayacak mısınız?

أَتَخْشَوْنَهُمْ
Yoksa onlardan korkuyor musunuz?

فَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
Eğer gerçekten inanan insanlar iseniz, kendisinden korkmanıza en lâyık olan, Allah'tır.

(١٤) قَاتِلُوهُمْ
14-Onlarla savaşın ki,

يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِأَيْدِيكُمْ
Allah, sizin ellerinizle onlara azap etsin,

وَ يُخْزِهِمْ
onları rezil etsin,

وَ يَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ
sizi onlara üstün getirsin

وَ يَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ
ve inananlar toplumunun göğüslerine şifa versin;

(١٥) وَ يُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ
15-Yüreklerinin öfkesini gidersin.

وَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ
Allah, dilediğinin tevbesini kabul eder.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ
Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٦) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلاَ رَسُولِهِ وَلاَ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً

16-Yoksa siz, Allah içinizden cihâd eden ve Allah'tan, Elçisinden ve Mü'minlerden başkasını kendisine sırdaş edinmeyenleri bilmeden, bırakılacağınızı mı sandınız?

وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(١٧) مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ

17-*(Allah'a)* ortak koşanlar, nefislerinin küfrünü göre göre Allah'ın mescitlerini şenlendiremezler.

أُولٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

Onların yaptıkları işler, boşa çıkmıştır.

وَفِى النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ

Ve onlar, ateşte sürekli kalacaklardır.

(١٨) إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

18-Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve âhiret gününe inananlar şenlendirirler,

وَأَقَامَ الصَّلٰوةَ

namazı kılan,

وَاٰتَى الزَّكٰوةَ

zekâtı veren,

وَلَمْ يَخْشَ إِلاَّ اللّٰهَ

ve Allah'tan başka kimseden korkmayan*(lar şenlendirirler)*.

فَعَسٰى أُولٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ

İşte onların, doğru yolu bulanlardan olacakları umulur.

(١٩) أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

19-*(Ey müşrikler! Siz)*, hacılara su verme ve Mescid-i Harâm'ı şenlendirmeyi Allah'a, âhiret gününe inanan ve Allah yolunda cihâd eden*(in eylemiy)*le bir mi tuttunuz?

لاَ يَسْتَوُنَ عِنْدَ اللّٰهِ

Bunlar, Allah katında bir olmazlar.

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah, zâlimler topluluğuna yol göstermez.

(٢٠) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte zâlimler onlardır.

(٢٤) قُلْ إِنْ كَانَ

24-De ki: "Eğer olursa:

babalarınız, آبَاؤُكُمْ

oğullarınız, وَ أَبْنَاؤُكُمْ

kardeşleriniz, وَ إِخْوَانُكُمْ

eşleriniz, وَ أَزْوَاجُكُمْ

hısım akrabanız, وَ عَشِيرَتُكُمْ

وَ أَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا

kazandığınız mallar,

وَ تِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا

düşmesinden korktuğunuz ticaret*(i-niz)*

وَ مَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا

hoşlandığınız konutlar,

أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

size Allah'tan, Elçisinden daha sevgili

وَ جِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ

ve O'nun yolunda cihâd etmek*(ten daha sevgili olursa)*,

فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللّٰهُ بِأَمْرِهِ ط

o halde Allah emrini getirinceye kadar gözetleyin *(başınıza gelecekleri göreceksiniz)*!

20-İnanan, hicret eden ve Allah yolunda mallarıyle, canlarıyle savaşanlar,

أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ط

Allah katında yüksek derecededirler.

وَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

İşte kurtuluşa erenler onlardır.

(٢١) يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ لا

21-Rableri onlara, kendisinden bir rahmet, rıza ve içinde sürekli kalacakları nimeti bol cennetleri müjdeler.

(٢٢) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ط

22-Orada ebedî kalacaklardır.

إِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Şüphesiz büyük mükâfat Allah katında bulunmaktadır.

(٢٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

23-Ey inananlar!

لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَ إِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ

إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ط

-eğer îmâna karşı küfrü seviyorlarsa-, babalarınızı ve kardeşlerinizi veliler edinmeyin.

وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ

Sizden kim onları veli tanır*(dost tutar)*sa,

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Allah, yoldan çıkmış topluluğu *(doğru)* yola iletmez.

(٢٥) لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ

25-Andolsun Allah size birçok yerlerde yardım etmişti,

وَ يَوْمَ حُنَيْنٍ

Huneyn gününde de *(yardım etmişti).*

إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ

Hani *(o gün)* çokluğunuz sizi böbürlendirmişti.

فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا

Fakat size hiçbir yarar da sağlamamıştı.

وَ ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

Bütün genişliğine rağmen yeryüzü başınıza dar gelmişti.

ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ

Nihayet bozularak arkanızı dönmüş*(kaçmağa başlamış)*tınız.

(٢٦) ثُمَّ أَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

26-Sonra Allah, Elçisinin ve Mü'minlerin üzerine sekinetini *(güven veren rahmetini)* indirdi;

وَ أَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا

sizin görmediğiniz askerler indirdi

وَ عَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا

ve kâfirlere azap etti *(onları bozguna uğrattı).*

وَ ذٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

İşte kâfirlerin cezası budur!

(٢٧) ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ

27-Sonra Allah, bunun ardından yine dilediğinin tevbesini kabul eder.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٢٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

28-Ey inananlar!

إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ

(Allah'a) ortak koşanlar pisliktir,

فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا

Artık bu yıllarından sonra Mescid-i Harâm'a yaklaşmasınlar.

وَ إِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً

Eğer *(onların hacca gelmemeleri sonucu ekonominiz bozulup)* yoksulluğa düşmekten korkarsanız;

فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ

biliniz ki Allah dilerse yakında sizi kendi lütfundan zengin edecektir.

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Şüphesiz Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.[1]

(٢٩) قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ لَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ لَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ وَ لَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ

29-Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Elçisinin haram kıldığını haram saymayan ve gerçek dîni din edinmeyen kimselerle savaşın,

حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَ هُمْ صَاغِرُونَ

tâ ki onlar küçül*(üp boyun eğ)*erek elleriyle cizye versinler.

(٣٠) وَ قَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ

30-Yahûdîler: "Uzeyr, Allah'ın oğludur." dediler.

وَ قَالَتِ النَّصَارٰى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ

Hıristiyanlar da: "Mesih Allah'ın oğludur." dediler.

ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ

Bu, onların ağızlariyle geveledikleri sözleridir.

1.Gerçekten o yıldan sonra fetihler birbirini izlemiş, Müslümanlar çok zengin olmuşlardır.

يُضَاهِؤُنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ

(Sözlerini), Önceden inkâr etmiş*(olan müşrik)*lerin sözlerine benzetiyorlar.

قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ

Allah onları kahretsin!

اَنّٰى يُؤْفَكُونَ

Nasıl da *(haktan bâtıla)* çevriliyorlar!?

(٣١) اِتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَ رُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ

31-Hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan ayrı rabler edindiler

وَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

Meryem oğlu Mesih'i de öyle.

وَ مَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اِلٰهًا وَاحِدًا

Oysa kendilerine yalnız tek Tanrı olan Allah'a ibadet etmeleri emredilmişti.

لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.[2]

2.Rivayetlere göre Yahûdîler, Tevrat'ın hükümlerini uygulamayı bırakınca, yüce Allah, Tevrat'ın içinde bulunduğu Tâbût'u ortadan kaldırmış. Tevrat'ın yazılı metni ellerinden gittiği gibi, belleklerindeki âyetler de tamamen silinmiş. Tevrat'ın ortadan kalk-

(٣٢) يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِـــؤُا نُورَ اللّٰهِ بِأَفْوَاهِهِمْ

32-Allah'ın nurunu ağızlarıyle söndürmek istiyorlar.

وَ يَأْبَى اللّٰهُ إِلاَّ أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَ لَوْ كَـــرِهَ الْكَافِرُونَ

Halbuki, kâfirler hoşlanmasa da Allah, mutlaka nurunu tamamlamak ister, *(bundan başka bir şeye razı olmaz).*

(٣٣) هُوَ الَّذِى أَرْسَلَ رَسُـــــولَهُ بِالْهُدٰى وَ دِينِ الْحَقِّ

33-O, Elçisini hidayetle ve hak dinle gönderdi

لِيُظْهِـــرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَـــرِهَ الْمُشْرِكُونَ

ki *(Allah'a)* ortak koşanlar hoşlanmasa da o*(hak di)*ni, bütün din*(ler)*in üstüne çıkarsın.

(٣٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

34-Ey inananlar!

إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَ الرُّهْبَانِ

hahamlardan ve rahiplerden birçoğu,

لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ

insanların mallarını haksızlıkla yerler

masına çok üzülen Uzeyr (Kitâb-ı Mukaddes'e göre Ezra), Tevrat'ın kendisine verilmesi için Allah'a çok yalvarmış. Nihayet bir gün, Allah'a yönelmiş vaziyette namaz kılarken Allah'tan inen bir nur, içine dolmuş ve Tevrat, olduğu gibi kalbine doğmuş olan Uzeyr, Allah'ın, Tevrat'ı kendisine verdiğini kavmine duyurmuş ve Kutsal Kitabı onlara öğretmiş. İşte bunun için İsrailoğulları: "Uzeyr, Allah'ın oğlu olmasaydı, Tevrat kendisine verilmezdi" demişler (Taberî, *Câmi'u'l-Beyân*: 10/111).

Bu rivayetlerin, İsrailoğulları geleneklerinden tefsirlere geçtiğinde şüphe yoktur. Gerçek şu ki: Yahûdîlerin Kutsal Kitaplarını taşıyan sandık, birkaç kez düşmanlarının eline geçmiş; Kutsal Kitap saldırıya uğramış; bizzat Hz. Mûsâ'ya verilen levhaların orijini ortadan kaybolmuştur. Yahûdî din uzmanları, belleklerinde kalan Tevrat âyetlerini parça parça yazmışlar. Babil tutsaklığı sırasında, iyi bir yazıcı olan kâhin Ezra, bu şifâhî ve kısmen yazılı rivayetleri bir araya toplayıp Yahûdî Kutsal Kitabını bir bütün halinde ortaya çıkarmıştır. Bu hizmetinden dolayı Ezra, İsrâiloğullarının takdir ve saygısını kazanmış, zamanla aşırılığa doğru tırmanan bu saygı, onun "Allah'ın Oğlu" sayılması noktasına kadar ileri götürülmüştür (Ezra hakkında, *Kitâbı Mukaddes*, Ezra, s. 466-476'ya bakınız). İşte Kur'ân-ı Kerîm, insanı tanrılaştıran bu aşırı inanç ve davranışları reddetmektedir.

وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ط

ve *(insanları)* Allah yolundan çevirirler.

وَ الَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ

onlar ki, altın ve gümüşü yığarlar

وَ لَا يُنْفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ لا

ve onları Allah yolunda harcamazlar.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ لا

İşte onlara acı bir azabı müjdele!

(٣٥) يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِى نَارِ جَهَنَّمَ

35-O gün cehennem ateşinde bunların üzeri ısıtılı*(p pullanı)*r;

فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَ جُنُوبُهُمْ وَ ظُهُورُهُمْ ط

bunlarla, onların alınları, yanları ve sırtları dağlanır:

هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ

"İşte nefisleriniz için yığdıklarınız;

فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

yığdıklarınızı tadın!" *(denilir).*

(٣٦) إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِى كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ

36-Gökleri ve yeri yarattığı gündeki yazısına göre Allah'ın katında ayların sayısı on ikidir.

مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ط

Bunlardan dördü haram*(ay)*lardır.

ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ

İşte doğru din budur.

فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ

O aylar içinde *(konulmuş yasağı çiğneyerek)* kendinize zulmetmeyin

وَ قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً

ve *(Allah'a)* ortak koşanlarla topyekün savaşın;

كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ط

tıpkı onların sizinle topyekün savaştıkları gibi

وَ اعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

ve bilin ki Allah korunanlarla beraberdir.

(٣٧) اِنَّمَا النَّسِىۤءُ

37-*(Haram ayını)* Ertelemek,

زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ

küfürde daha ileri gitmektir.

يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا

İnkâr edenler, onunla saptırılır.

يُحِلُّونَهُ عَامًا

O*(haram ayı)*nı bir yıl helâl sayarlar,

وَ يُحَرِّمُونَهُ عَامًا

bir yıl haram sayarlar,

لِيُوَاطِؤُا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ

ki, Allah'ın haram kıldığının sayısını denk getirip,

فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ط

Allah'ın haram kıldığını helâl yapsınlar.

زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ أَعْمَالِهِمْ ط

Yaptıkları işin kötülüğü, kendilerine süslü gösterildi.

وَ اللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ع

Allah, kâfirler toplumuna yol göstermez.

(٣٨) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

38-Ey inananlar!

Size ne oldu ki مَا لَكُمْ

إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

"Allah yolunda topluca savaşa çıkın!" dendiği zaman,

اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْاَرْضِ ط

yere çakılıp kaldınız?

أَ رَضِيتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ج

Âhirettense dünya hayatına mı razı oldunuz?

فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ إِلاَّ قَلِيلٌ

Ama dünya hayatının geçimi, âhiretin yanında pek azdır.

(٣٩) إِلاَّ تَنْفِرُوا

39-Eğer topluca *(savaşa)* çıkmazsanız,

يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

(Allah) size acı *(bir şekilde)* azap eder

وَ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

ve yerinize sizden başka bir topluluk getirir,

وَ لاَ تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا ط

O'na hiçbir zarar veremezsiniz,

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Allah herşeyi yapabilendir.

(٤٠) إِلاَّ تَنْصُرُوهُ

40-Eğer siz O*(Hak elçisi)*ne yardım etmezseniz, *(iyi bilin ki)*,

فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ

Allah ona yardım etmişti:

إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِىَ اثْنَيْنِ

Hani yalnız iki kişiden biri olduğu halde, inkâr edenler kendisini *(Mekke'den)* çıkardıkları sırada,

ikisi mağarada iken, إِذْ هُمَا فِى الْغَارِ

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ

arkadaşına diyordu ki:

"Üzülme! لاَ تَحْزَنْ

إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ج

Allah bizimle beraberdir!"

فَأَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ

(İşte o zaman) Allah *(ona yardım etti)* onun üzerine sekîne*(huzur ve güven duygu)*sunu indirdi

وَ أَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

ve onu, sizin görmediğiniz askerlerle destekledi;

وَ جَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰى

inanmayanların sözünü alçalttı.

وَ كَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا

Yüce olan, yalnız Allah'ın sözüdür.

وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٤١) اِنْفِرُوا خِفَافًا وَ ثِقَالًا

41-Gerek hafif, gerek ağır olarak[1] savaşa çıkın,

وَ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihâd edin.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.

1.Silahlı silahsız; binekli, bineksiz; kolay, zor hangi halde olursa olsun, topluca savaşa çıkınız.

(٤٢) لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَ سَفَرًا قَاصِدًا

42-Yakın bir dünya menfaati ve orta bir yolculuk olsaydı,

لَاتَّبَعُوكَ

(savaşa katılmayan o münâfıklar), elbette sana tâbî olurlardı.

وَ لٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ

Fakat güçlükle aşılacak mesafe, kendilerine uzak geldi.

وَ سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ

Bir de Allah'a şöyle yemin edecekler:

"Gücümüz yetseydi, لَوِ اسْتَطَعْنَا

لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ

sizinle beraber çıkardık!"

يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ

Boşuna kendilerini mahvediyorlar.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Allah, onların yalancı olduklarını biliyor.

(٤٣) عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ

43-Allah seni affetsin!

لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ تَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ

Doğru söyleyenler sana iyice belli olup, yalan söyleyenleri bilmeden önce niçin onlara izin verdin?

(٤٤) لاَ يَسْتَـأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ ط

44-Allah'a ve âhiret gününe inananlar; mallarıyle, canlarıyle, cihâd etmek*(ten geri kalmaları)* için senden izin istemezler.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

Allah, korunanları bilir.

(٤٥) إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ

45-Senden izin isteyen ancak şu kimselerdir ki,

لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

Allah'a ve âhiret gününe inanmazlar,

وَ ارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ

kalpleri kuşkuya düşmüştür

فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

ve şüpheleri içinde bocalayıp duranlar, *(geri kalmak için senden izin isterler).*

(٤٦) وَ لَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ

46-Eğer *(cihâda)* çıkmak isteselerdi,

لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً

onun için bir hazırlık yaparlardı.

وَ لٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ

Fakat Allah, onların davranışlarından hoşlanmadığı için onları durdurdu:

وَ قِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ

"Oturan*(kadın ve çocuk)*larla beraber oturun!" denildi.

(٤٧) لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ

47-Sizin içinizde *(sefere)* çıkmış olsalardı,

مَا زَادُوكُمْ إِلاَّ خَبَالاً

size bozgunculuktan başka bir katkıları olmazdı.

وَ لَأَوْضَعُوا خِلاَلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ج

Sizi birbirinize düşürmek için hemen aranıza sokulurlardı.

وَ فِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ط

İçinizde de onlara kulak verenler vardı.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Allah zâlimleri bilir.

(٤٨) لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ

48-*(Onlar)* Önceden de fitne çıkarmak istediler

وَ قَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ

ve sana nice işleri ters çevirdiler.

Nihayet hak geldi حَتّٰى جَاءَ الْحَقُّ

وَ ظَهَرَ أَمْرُ اللّٰهِ وَ هُمْ كَارِهُونَ

ve onlar istemedikleri halde Allah'ın emri galebe çaldı.[1]

1.Bu âyetler, Tebuk Seferindeki olay-

(٤٩) وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ

49-İçlerinden öylesi var ki şöyle der:

"Bana izin ver, ائْذَنْ لِى

beni fitneye düşürme." وَلاَ تَفْتِنِّى

اَلاَ فِى الْفِتْنَةِ سَقَطُوا

İyi bilin ki, onlar zaten fitneye düşmüşlerdir.

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

Cehennem de kâfirleri kuşatacaktır.

(٥٠) إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ

50-Sana bir iyilik ulaşsa,

تَسُؤْهُمْ

(bu,) onların hoşuna gitmez

وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ

ve eğer sana bir kötülük ulaşsa:

يَقُولُوا قَدْ اَخَذْنَا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ

"Biz önceden *(sefere katılmamakla)* başımızın çaresine bakmışız" derler

وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ

ve sevinerek döner*(gider)*ler.

ları anlatmaktadır. Münafıklar bu çetin günlerde İslâm ordusuna katılmamışlar, bahaneler uydurarak Allah'ın Elçisi'nden izin istemişler; Allah'ın Elçisi de onlara izin vermişti. Çünkü gönülsüz savaşa katılanlardan bir hayır gelmeyeceğini biliyordu. İşte âyetler, onların bu kötü davranışlarını anlatmaktadır.

(٥١) قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلاَّ مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا

51-De ki: "Allah, bizim için ne yazmış *(ne takdir etmiş)* ise ancak o, bize ulaşır.

Bizim sahibimiz O'dur. هُوَ مَوْلٰينَا

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

İnananlar Allah'a dayansınlar."

(٥٢) قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا اِلاَّ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ

52-De ki: "Bize yalnız iki iyilikten *(ya gazilik veya şehitlikten)* birini gözetmiyor musunuz?

وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُصِيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ اَوْ بِاَيْدِينَا

Ama biz, Allah'ın size ya kendi tarafından veya bizim ellerimizle bir azap ulaştırmasını gözetiyoruz.

Haydi gözetin; فَتَرَبَّصُوا

اِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ

biz de sizinle beraber gözetenleriz."

(٥٣) قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا

53-De ki: "İster gönüllü, ister gönülsüz sadaka verin;

لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ

sizden kabul edilmeyecektir.

إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ

Çünkü siz yoldan çıkan bir kavimsiniz!"

(٥٤) وَ مَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلاَّ أَنَّهُمْ

54-Sadakalarının kabul edilmesine engel olan sadece şudur:

كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَ بِرَسُولِهِ

Onlar Allah'a ve elçisine karşı nankörlük ettiler;

وَ لاَ يَأْتُونَ الصَّلٰوةَ إِلاَّ وَ هُمْ كُسَالٰى

namaza da üşene üşene gelirler

وَ لاَ يُنْفِقُونَ إِلاَّ وَ هُمْ كَارِهُونَ

ve istemeye istemeye sadaka verirler.

(٥٥) فَلاَ تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَ لاَ أَوْلاَدُهُمْ ط

55-Onların ne malları, ne de evlâtları seni imrendirmesin.

إِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Allah bunlarla onlara dünya hayatında azap etmek istiyor

وَ تَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَ هُمْ كَافِرُونَ

ve kâfir olarak canlarının çıkmasını *(istiyor)*.

(٥٦) وَ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ

56-Sizden olduklarına Allah'a yemin ediyorlar.

وَ مَا هُمْ مِنْكُمْ

Oysa onlar sizden değiller;

وَ لٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ

fakat onlar korkak bir topluluktur.

(٥٧) لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً

57-Eğer *(sizden korunmak için)* sığınacak bir yer bulsalardı,

أَوْ مَغَارَاتٍ

yahut *(barınacak)* mağaralar,

أَوْ مُدَّخَلاً

ya da sokulacak bir delik *(bulsalardı)*,

لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَ هُمْ يَجْمَحُونَ

hemen oraya doğru koşarlardı.

وَ مِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِى الصَّدَقَاتِ ج

Onlardan kimi de sadakalar*(ın bölüştürülmesi husûsun)*da sana dil uzatır.

فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا

Eğer o*(sadakalar)*dan kendilerine *(bir pay)* verilirse,

رَضُوا

hoşlanırlar.

وَ إِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا

Onlardan kendilerine pay verilmezse,

إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ

hemen kızarlar.

(٥٩) وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَيهُمُ اللّٰهُ

وَ رَسُولُهُ وَ قَالُوا

59-*(Ne olurdu)* onlar, Allah'ın ve Elçisinin kendilerine verdiğine razı olup deselerdi ki:

حَسْبُنَا اللّٰهُ

"Allah bize yeter,

سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ رَسُولُهُ لا

yakında Allah da bize bol lütfundan verecek, Elçisi de.

إِنَّا إِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ ع

Biz sadece Allah'a rağbet ederiz!"

(٦٠) إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ

60-Sadakalar, *(zekâtlar)* ancak fakirlere,

وَ الْمَسَاكِينِ

düşkünlere

وَ الْعَامِلِينَ عَلَيْهَا

onlar üzerinde çalışan *(zekât toplayan)* memurlara,

وَ الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ

kalpleri *(İslam'a)* ısındırılacak olanlara,

وَ فِي الرِّقَابِ

kölelik altında bulunanlara,

وَ الْغَارِمِينَ

borçlulara,

وَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yoluna

وَ ابْنِ السَّبِيلِ ط

ve yolcuya *(mahsustur. Toplanan zekât, ancak bu sayılanlara verilir).*

فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ ط

Allah'tan bir farz olarak *(yapılmalıdır)*

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦١) وَ مِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ

61-İçlerinden bazıları da Peygamberi incitirler:

وَ يَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ ط

"O, *(her söyleneni dinleyen)* bir kulaktır" derler.

قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ

De ki: "*(O)*, sizin için hayır kulağıdır.

يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ

Allah'a inanır,

وَ يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ

Mü'minlere inanır.

وَ رَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ ط

Sizden inananlar için de *(O)*, bir rahmettir,

وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Allah'ın Elçisini incitenlere acı bir azap vardır."

(٦٢) يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ ج

62-Gönlünüzü hoş etmek için size *(gelip)* Allah'a yemin ederler.

وَ اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ

Halbuki inanmış olsalardı, Allah'ı ve Rasûlünü hoşnut etmeleri daha uygundu.

(٦٣) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ

63-Bilmediler mi ki,

مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

kim Allah'a ve Elçisine karşı koymağa kalkarsa,

فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ط

onun için sürekli kalacağı cehennem ateşi vardır.

ذٰلِكَ الْخِزْىُ الْعَظِيمُ

İşte, büyük rezillik budur.

(٦٤) يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ ط

64-Münafıklar, kendileri hakkında, kalplerinde bulunanı kendilerine haber verecek bir sûrenin indirileceğinden çekiniyorlar.

De ki; "Siz alay edin; قُلِ اسْتَهْزِؤُا ج

إِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ

Allah çekindiğiniz şeyi ortaya çıkaracaktır.

(٦٥) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ

65-Eğer onlara sorsan,

derler ki: لَيَقُولُنَّ

إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ

"Biz sadece lafa dalmıştık

ve şakalaşıyorduk!" وَ نَلْعَبُ ط

قُلْ أَ بِاللّٰهِ وَ اٰيَاتِهِ وَ رَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُنَ

De ki: "Allah ile, O'nun âyetleriyle ve O'nun Elçisi ile mi alay ediyordunuz?"

(٦٦) لَا تَعْتَذِرُوا

66-Hiç özür dilemeyin!

قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ط

Siz inandıktan sonra inkâr ettiniz.

إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ

Sizden bir kısmını affetsek bile,

نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ع

suç işlediklerinden dolayı bir kısmına da azap edeceğiz.

(٦٧) اَلْمُنَافِقُونَ وَ الْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ م

67-Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendir.

يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ

Kötülüğü emrederler,

وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ

iyilikten menederler

وَ يَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ط

ve ellerini sıkı tutarlar.

نَسُوا اللّٰهَ

Allah'ı unuttular,

فَنَسِيَهُمْ ط

O da onları unuttu.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ

Münafıklar,

هُمُ الْفَاسِقُونَ

işte, yoldan çıkanlar onlardır.

(٦٨) وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط

68-Allah münafık erkeklere ve münafık kadınlara ve kâfirlere, içinde ebedî kalacakları cehennem ateşini va'detmiştir.

هِيَ حَسْبُهُمْ ج

O, onlara yeter.

وَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ج

Allah, onları lânetlemiştir.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ لا

Onlar için sürekli bir azap vardır.

(٦٩) كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

69-*(Siz de)* sizden öncekiler gibi *(yaptınız)*.

كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً

Onlar kuvvetçe sizden daha yamandılar

وَ أَكْثَرَ أَمْوَالاً وَ أَوْلاَدًا ط

ve mal ve evlâtça *(sizden)* daha çok idiler.

فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلاَقِهِمْ

Onlar, *(dünya malından)* kendi paylarına düşenle zevklerine baktılar,

فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلاَقِكُمْ

siz de kendi payınıza düşenle zevkinize baktınız,

كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلاَقِهِمْ

tıpkı sizden öncekilerin, *(dünyadan)* kendi paylarına düşenle zevklerine baktıkları gibi

وَ خُضْتُمْ كَالَّذِى خَاضُوا ط

ve *(bâtıla)* dalanlar gibi siz de *(bâtıla)* daldınız.

أُولٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ج

Onlar, eylemleri, dünya ve âhirette boşa gitmiş kimselerdir

وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

ve ziyana uğrayanlar da onlardır.

(٧٠) أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
قَوْمِ نُوحٍ وَ عَادٍ وَ ثَمُودَ وَ قَوْمِ إِبْرٰهِيمَ
وَ أَصْحَابِ مَدْيَنَ

70-Onlara kendilerinden öncekilerin, Nuh, Âd, Semûd kavminin, İbrâhim kavminin, Medyen halkının haberi gelmedi mi

وَ الْمُؤْتَفِكَاتِ ط

ve başları üstüne ters dönen şehirler*(in haberi gelmedi mi?)*

أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ج

Elçileri, onlara açık deliller getirmişti *(Ama inanmadılar, bundan dolayı Allah'ın gazabına uğradılar).*

فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ

Allah onlara zulmediyor değildi,

وَ لٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(٧١) وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ م

71-İnanan erkekler ve inanan kadınlar, birbirlerinin velisidirler.

İyiliği emrederler, يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten men ederler,

namazı kılarlar, وَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

zekâtı verirler, وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ

وَ يُطِيعُونَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ ط

Allah'a ve Elçisine itaat ederler.

أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ط

İşte onlara Allah rahmet edecektir.

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah daima üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٧٢) وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ مَسَاكِنَ طَيِّبَةً
فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ ط

72-Allah inanan erkeklere ve inanan kadınlara, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler va'detmiştir.

وَ رِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ أَكْبَرُ ط

Allah'ın *(onlardan)* râzı olması ise hepsinden büyüktür.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ع

İşte büyük başarı budur.

(٧٣) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ

73-Ey peygamber!

جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ

Kâfirlerle ve münâfıklarla cihâd et,

onlara sert davran. وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ ط

وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ط

Onların varacakları yer cehennemdir.

وَ بِئْسَ الْمَص۪يرُ

Ne kötü bir gidiş yeridir o!

(٧٤) يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا ط

74-*(Senin aleyhinde söyledikleri yakışıksız sözleri)* söylemediklerine Allah'a yemin ediyorlar.

وَ لَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ

Halbuki o küfür sözünü söylediler,

وَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ

İslam olduktan sonra inkâr ettiler,

وَ هَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ج

başaramadıkları bir şeye yeltendiler.

وَ مَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ

مِنْ فَضْلِه۪ ج

Sırf Allah ve Elçisi, Allah'ın lütfuyla kendilerini zengin etti diye *(şimdi)* öç almağa kalktılar *(Allah ve Elçisinin iyiliğine karşı böyle nankörlük ettiler.)*

Eğer tevbe ederlerse, فَإِنْ يَتُوبُوا

يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ج

kendileri için daha iyi olur.

وَ إِنْ يَتَوَلَّوْا

Yok eğer *(inkâr yoluna)* dönerlerse,

يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا أَل۪يمًا فِى الدُّنْيَا وَ

الْاٰخِرَةِ ج

Allah onlara dünyada da, âhirette de acı bir biçimde azap edecektir.

وَ مَا لَهُمْ فِى الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا

نَص۪يرٍ

Yeryüzünde onların ne velîsi, ne de yardımcısı vardır.

(٧٥) وَ مِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللّٰهَ

75-Kimileri de Allah'a şöyle and içtiler:

لَئِنْ اٰتٰينَا مِنْ فَضْلِه۪

"Eğer Allah, lütfundan bize verirse,

elbette sadaka vereceğiz لَنَصَّدَّقَنَّ

وَ لَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِح۪ينَ

ve yararlı insanlardan olacağız!"

(٧٦) فَلَمَّا اٰتٰيهُمْ مِنْ فَضْلِه۪

76-Ne zaman ki Allah lutfundan onlara verdi,

بَخِلُوا بِه۪

O'n*(un verdiğin)*e cimrilik ettiler

وَ تَوَلَّوْا وَ هُمْ مُعْرِضُونَ

ve yüz çevirerek *(sözlerinden)* döndüler.

(٧٧) فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

77-Kendisine verdikleri sözden döndüklerinden ve yalan söylediklerinden dolayı Allah, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar onların kalplerine ikiyüzlülük sokmuştur.

(٧٨) أَلَمْ يَعْلَمُوا

78-Bilmediler mi ki,

أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَ نَجْوٰيهُمْ

Allah, onların sırlarını ve gizli konuşmalarını bilir

وَ أَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ج

ve Allah, gizlileri bilendir?

(٧٩) اَلَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِى الصَّدَقَاتِ

79-Sadakalar hususunda gönülden veren Mü'minleri çekiştirenler var ya,

وَ الَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ إِلاَّ جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ط

Ve güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanlarla alay edenler var ya,

سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ ز

Allah da onlarla alay etmiştir

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ve onlar için acı bir azap vardır.

(٨٠) اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ط

80-Onlar için ister af dile, ister dileme!

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً

Onlar için yetmiş defa af dilesen,

فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ط

yine Allah onları affetmez.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ ط

Böyledir, çünkü onlar Allah'ı ve Elçisini tanımadılar.

وَ اللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ع

Allah, yoldan çıkan kavmi yola iletmez.

(٨١) فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلاَفَ رَسُولِ اللّٰهِ

81-Allah'ın Elçisinin arkasından oturmakla sevindiler,

وَ كَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

mallarıyle ve canlarıyle Allah yolunda cihâd etmekten hoşlanmadılar:

وَ قَالُوا لاَ تَنْفِرُوا فِى الْحَرِّ ط

"Sıcakta sefere çıkmayın." dediler.

قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا ط

De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcaktır!"

لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ Keşke anlasalardı!

(٨٢) فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلاً وَلْيَبْكُوا كَثِيرًاۚ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

82-Artık kazandıkları işlere karşılık az gülsünler, çok ağlasınlar!

(٨٣) فَإِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ إِلٰى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ

83-Eğer Allah, seni onlardan bir topluluğun yanına döndürürse

فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ

ve *(onlar savaşa)* çıkmak için senden izin isterlerse,

فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِىَ أَبَدًا

de ki: "Asla benimle çıkmayacaksınız,

وَ لَنْ تُقَاتِلُوا مَعِىَ عَدُوًّاۜ

benimle beraber düşmanla savaşmayacaksınız.

إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ

Siz ilk önce oturmağa razı olmuştunuz.

فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ

Öyle ise geri kalanlarla beraber oturun!"

(٨٤) وَ لاَ تُصَلِّ عَلٰى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا

84-Ve Onlardan ölen birinin üzerine aslâ namaz kılma;

وَ لاَ تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهِۜ

onun kabri başında da durma.

إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

Çünkü onlar Allah'ı ve Elçisini tanımadılar

وَ مَاتُوا وَ هُمْ فَاسِقُونَ

ve yoldan çıkmış olarak öldüler.

(٨٥) وَ لاَ تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَ أَوْلاَدُهُمْۜ

85-Onların malları ve evlâtları seni imrendirmesin;

إِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الدُّنْيَا

Allah onlara dünyada, bunlarla azap etmeyi istiyor

وَ تَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَ هُمْ كَافِرُونَ

ve kâfir olarak canlarının çıkmasını *(istiyor)*.

(٨٦) وَ إِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَ جَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ

86-"Allah'a inanın, Elçisiyle beraber cihâd edin!" diye bir sûre indirildiği zaman,

اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ

içlerinden servet sahibi olanlar, senden izin istediler

وَ قَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ

ve "Bizi bırak, oturanlarla beraber oturalım." dediler.

(٨٧) رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ

87-Geride kalan kadınlarla beraber olmağa razı oldular.

وَ طُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ

Böylece kalpleri mühürlendi;

فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

artık onlar anlamazlar.

(٨٨) لَكِنِ الرَّسُولُ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

88-Fakat Elçi ve onunla beraber inananlar,

جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ ط

mallarıyle, canlarıyle cihâd ettiler.

وَ أُولٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ز

İşte bütün hayırlar onlarındır

وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ve işte başarıya erenler onlardır.

(٨٩) أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط

89-Allah, onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ع

İşte büyük başarı budur.

(٩٠) وَ جَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ

90-Özür bahane eden Bedevî Araplar, kendilerin*(in savaşa katılmamasın)*a izin verilmesi için geldiler;

وَ قَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ ط

Allah'a ve Elçisine yalan söyleyenler oturdular.

سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlardan inkâr edenlere, acı bir azap erişecektir.

(٩١) لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَ لَا عَلَى الْمَرْضٰى وَ لَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَ رَسُولِهِ ط

91-Zayıflara, hastalara, harcayacak bir şey bulamayanlara, Allah ve Elçisi için çalış*(ıp öğüt verdikleri, görevlerini yap)*tıkları takdirde *(sefere katılmamalarından ötürü)* bir günah yoktur.

مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ط

İyilik edenlerin aleyhine bir yol yoktur *(onlar kınanmazlar)*.

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ لا

Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

(٩٢) وَلاَ عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لاَ أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ
عَلَيْهِ صـ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلاَّ يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ط

92-Kendilerini *(binek sağlayıp)* bindirmen için sana geldikleri zaman, sen: "Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözlerinden yaş akarak dönen kimselerin aleyhine de *(yol yoktur, onlar da kınanmazlar)*.

(٩٣) إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ

93-Ancak şu kimselerin kınanmasına yol vardır ki,

يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ ج

zengin oldukları halde *(geri kalmak için)* senden izin isterler.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ لا

Geri kalan kadınlarla beraber olmağa razı oldular.

وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

Allah da onların kalplerini mühürledi;

artık onlar bilmezler. فَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

(٩٤) يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ
إِلَيْهِمْ ط

94-*(Seferden)* Geri dönüp onların yanına geldiğiniz zaman sizden özür dilerler.

قُلْ لاَ تَعْتَذِرُوا

De ki: "Hiç özür dilemeyin!

Size inanmayız! لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ

قَدْ نَبَّأَنَا اللّٰهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ط

Allah bize sizin haberlerinizden *(bize karşı çevirdiğiniz entrikalardan)* bazılarını bildirdi.

وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ

Yaptığınızı Allah da görecek, Elçisi de.

ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ
الشَّهَادَةِ

Sonra görülmeyeni ve görüleni bilenin huzuruna döndürüleceksiniz,

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

O size yaptıklarınızı haber verecek."

(٩٥) سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ إِذَا
انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ط

95-Siz yanlarına geldiğiniz zaman kendilerinden vazgeçesiniz diye Allah'a yemin edecekler.

Onlardan vazgeçin; فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ط

çünkü onlar murdardır. إِنَّهُمْ رِجْسٌ ز

وَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ج

varacakları yer de cehennemdir.

جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Kazandıkları işlerin cezası olarak *(chenneme varacaklardır)*

(٩٦) يَحْلِفُونَ لَكُمْ

96-Size yemin ediyorlar

لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ج

ki, kendilerinden razı olasınız.

فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Siz onlardan razı olsanız bile Allah, yoldan çıkan o topluluktan razı olmaz.

(٩٧) اَلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَ نِفَاقًا

97-Bedevî Araplar, küfür ve iki yüzlülükçe daha yamandırlar

وَ أَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَٓا أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ ط

ve Allah'ın, Elçisine indirdiği şeylerin sınırlarını tanımamağa daha müsaittirler.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٩٨) وَ مِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا

98-Bedevî Araplardan kimi var ki, verdiğini angarya sayar

وَ يَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَٓائِرَ ط

ve sizin başınıza belâlar gelmesini gözetler.

عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِ ط

Kötü belâ onların başına gelsin.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah işitendir, bilendir.

(٩٩) وَ مِنَ الْأَعْرَابِ

99-Bedevî Araplardan kimi de var ki,

مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ

Allah'a ve âhiret gününe inanır,

وَ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَ صَلَوَاتِ الرَّسُولِ ط

verdiğini Allah'a yakın dereceler kazanmağa ve Elçi'nin duâlarını almağa vesile sayar.

أَلَٓا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ ط

Gerçekten o *(verdikleri)* kendileri için yakın dereceler*(e vesile)*dir.

سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِى رَحْمَتِهِ ط

Allah onları rahmetinin içine sokacaktır.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ع

Muhakkak ki Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٠٠) وَ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ

100-Muhacirlerden ve Ensardan *(İslam'a girmekte)* ilk öne geçenler ile bunlara güzelce tâbi olanlar,

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

Allah onlardan razı olmuştur,

وَ رَضُوا عَنْهُ

onlar da O'ndan razı olmuşlardır.

وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

(Allah) onlara, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte büyük kurtuluş budur.

(١٠١) وَ مِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ

101-Çevrenizdeki Bedevî Araplardan münâfıklar vardır

وَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ

ve Medine halkından iki yüzlülüğe iyice alışmış kimseler vardır.

لَا تَعْلَمُهُمْ

Sen onları bilmezsin.

نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ

Onları biz biliriz.

سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ

Onlara iki kere azap edeceğiz.

ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ

Sonra da onlar, büyük azaba itileceklerdir.

(١٠٢) وَ آخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ

102-Başka bir kısmı da günahlarını itiraf ettiler;

خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَ آخَرَ سَيِّئًا

iyi işle kötü işi birbirine karıştırdılar.

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ

Belki Allah, onların tevbesini kabul eder.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٠٣) خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ تُزَكِّيهِمْ بِهَا

103-Onların mallarından, kendilerini temizleyeceğin, yücelteceğin bir sadaka al

وَ صَلِّ عَلَيْهِمْ

ve onlara duâ et.

إِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ

Çünkü senin duân, onlara huzur verir.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah işitendir, bilendir.

(١٠٤) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ

104-Bilmediler mi ki, kullarından tevbeyi kabul eden, sadakaları alan Allah'tır

وَ أَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

ve Allah, tevbeyi çok kabul eden, çok esirgeyendir?

(١٠٥) وَ قُلِ اعْمَلُوا

105-De ki: "Yapın *(yapacağınızı)*;

فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ

yaptığınız işleri Allah da görecek,

وَ رَسُولُهُ

Elçisi de,

وَ الْمُؤْمِنُونَ

Mü'minler de.

وَ سَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

Sonra görülmeyeni ve görüleni bilen*(Allah)*a döndürüleceksiniz.

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

O size yaptıklarınızı bir bir haber verecek.

(١٠٦) وَ اٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللّٰهِ

106-Başka bir takımları da var ki Allah'ın emrine bırakılmışlardır.

إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ

(Allah) Ya onlara azap eder,

وَ إِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ

ya da onları affeder.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٠٧) وَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَ كُفْرًا وَ تَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ

107-*(Seferden geri kalanlar arasında kimileri de)* Zarar vermek, nankörlük etmek, Mü'minlerin arasını açmak ve önceden Allah ve Elçisiyle savaşmış olan *(adamın gelmesin)*i gözetlemek için bir mescit yaptılar.

وَ لَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى

"İyilikten başka bir niyetimiz yoktu" diye de yemin edecekler.

وَ اللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Oysa Allah onların yalan söylediklerine şahittir.[1]

1.Amr ibn Avf Oğulları, Kubâ Mescidi'ni yaptıkları zaman Allah'ın Elçisi'nden, gelip mescitlerinde teberrüken namaz kılmasını rica etmişler, o da gidip orada namaz kılmıştı. Ganem ibn Avf oğulları da bir mescit yaptılar. Bunlar, İslâm düşmanı olan münafık Ebû Âmir er-Râhib'in, Şam'dan dönünce, kendilerine imamlık yapması için bu mescidi yapmışlardı. Ebû Â-

(١٠٨) لاَ تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ط

108-Orada aslâ namaza durma!

لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

Tâ ilk günden takvâ üzere kurulan mescit,

أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ط

elbette içinde namaza durmana daha uygundur.

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا ط

Onda temizlenmeyi seven erkekler vardır.

وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ

Allah da temizlenenleri sever.

(١٠٩) أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانٍ خَيْرٌ

109-Yapısını, Allah'tan korku ve rıza üzerine kuran mı hayırlıdır,

أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ

yoksa yapısını bir yarın kenarına kurup,

فَانْهَارَ بِهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ط

onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı?

وَ اللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez.

(١١٠) لاَ يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِى بَنَوْا رِيبَةً فِى قُلُوبِهِمْ إِلاَّ أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ط

110-Yaptıkları bina, kalpleri parçalanıncaya dek yüreklerinde bir kuşku olarak kalacaktır.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ع

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١١١) إِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَ أَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ط

111-Allah, Mü'minlerden canlarını ve mallarını cennet kendilerinin olmak üzere satın almıştır.

يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda savaşırlar,

فَيَقْتُلُونَ öldürürler

وَ يُقْتَلُونَ ve öldürülürler.

وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى التَّوْرٰيةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْقُرْاٰنِ ط

Bu, Allah'ın, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da üstlendiği gerçek bir sözdür!

---

mir'in önderliğinde o mescitte toplanıp İslâmın ve Müslümanların aleyhine planlar hazırlayacaklardı. İşte âyet o münafık insanların bu niyet ve davranışını sergilemektedir.

وَ مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ

Kim Allah'tan daha çok sözünde durabilir!?

فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِى بَايَعْتُمْ بِهِ

O halde O'nunla yaptığınız bu alışverişinizden ötürü sevinin.

وَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Gerçekten bu, büyük başarıdır.

(١١٢) اَلتَّائِبُونَ 112-Tevbe edenler,

اَلْعَابِدُونَ ibâdet edenler,

اَلْحَامِدُونَ hamdedenler,

اَلسَّائِحُونَ seyahat edenler,

اَلرَّاكِعُونَ rükû edenler,

اَلسَّاجِدُونَ secde edenler,

اَلْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

iyiliği emredenler,

وَ النَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten men edenler

وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ

ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar,

وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

İşte o Mü'minleri müjdele *(ne mutlu onlara)*![1]

1. Âyette اَلسَّائِحُونَ sıfatı oruç tutanlar mânâsına geldiği gibi, cihat eden ve yeryüzünde Allah'ın güzel eserlerini görmek, bilgi ve görgülerini artırmak veya özgürlük içinde ibadet ve taatlerini yapabilmek için seyahat edenler mânâsına da gelir.

(١١٣) مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ

113-*(Allah'a)* ortak koşanlar için mağfiret dilemek, ne Peygamberin, ne de inananların yapacağı bir iş değildir,

وَ لَوْ كَانُوا أُولِى قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

cehennem halkı oldukları belli olduktan sonra Akraba bile olsalar *(onlar için mağfiret dilenmez).*

(١١٤) وَ مَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرٰهِيمَ لِأَبِيهِ

114-İbrahim'in babası için mağfiret dilemesi,

إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ

sadece ona verdiği bir sözden ötürü idi.[2]

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ

Fakat onun, bir Allah düşmanı olduğu, kendisine belli olunca,

ondan uzak durdu. تَبَرَّأَ مِنْهُ

2. "Senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim" diye söz verdiği için ona duâ etmişti.

إِنَّ إِبْرٰهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

Gerçekten İbrahim, çok içli ve yumuşak huylu idi.

(١١٥) وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ

115-Allah, bir kavmi doğru yola iletttikten sonra, sakınmaları gereken şeyleri kendilerine açıklamadıkça, onları saptıracak değildir.

إِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah herşeyi bilendir.

(١١٦) إِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ

116-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır,

يُحْيِي وَيُمِيتُ

Yaşatan da öldüren de O'dur.

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Sizin Allah'tan başka bir dost ve yardımcınız yoktur.

(١١٧) لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

117-Andolsun Allah, Peygamber'i, Muhâcirleri ve Ensâr'ı affetti.

الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ

onlar ki, o zaman, içlerinden bir kısmının kalpleri kaymağa yüz tuttuktan sonra *(o durumda)* o güçlük saatinde ona uymuşlardı.

ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ

Yine de *(Allah)* onların tevbesini kabul buyurdu.

إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Çünkü O, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.

(١١٨) وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا

118-Ve *(seferden)* geri bırakılan o üç kişinin de tevbesini kabul buyurdu.

حَتّٰى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

Bütün genişliğiyle beraber dünya başlarına dar gelmiş,

وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ

canları sıkıldıkça sıkılmış

وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا إِلَيْهِ

ve Allah'tan, yine kendisine sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı.

ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا

Allah onların tevbesini kabul buyurdu ki, tevbe etsinler.

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ع

Çünkü Allah, tevbeyi çok kabul eden, çok esirgeyendir.

(١١٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

119-Ey inananlar!

اتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun

وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

ve doğrularla beraber olun.

(١٢٠) مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَ مَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ

120-Ne Medine halkının, ne de onların çevresinde bulunan Bedevî Arapların, Allah'ın Elçisi'nden geri kalmaları yakışık almaz

وَ لَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ط

ve onun canından önce kendi canlarının kaygısına düşmeleri *(de onlara yakışmaz)*.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَ لَا نَصَبٌ وَ لَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَ لَا يَطَؤُنَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَ لَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا

Böyledir, çünkü Allah yolunda uğrayacakları susuzluk, yorgunluk, açlık; kâfirleri öfkelendirecek bir yeri çiğne*(yip zaptet)*meleri ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları yoktur ki,

إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ط

mutlaka bunlarla kendilerine iyi bir amel yazılmış olmasın.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ لا

Allah güzel davrananların ecrini zayi etmez.[1]

(١٢١) وَ لَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً

121-Küçük, büyük bir masraf yapmaları,

وَ لَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا

bir vadiyi geçmeleri,

إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ

mutlaka onların lehine yazılır,

لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ki Allah onları, yaptıklarının en güzeliyle mükâfatlandırsın.

(١٢٢) وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ط

122-İnananların hepsi toptan sefere çıkacak değillerdi.

فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ع

1.Yani Mü'minler, Allah yolunda açlığa ve susuzluğa, sıkıntıya uğradıkça, bir yeri zaptettikçe veya düşmana karşı başarı kazandıkça kendilerine sevap yazılır.

Ama her kabileden bir cemaatin dini iyice öğrenmeleri ve dönüp kavimlerine geldiklerinde, sakınmaları umuduyla onları uyarmaları için sefere çıkmaları gerekmez miydi?[1]

(١٢٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

123-Ey inananlar!

قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ

Yakınınızda bulunan kâfirlerle savaşın,

وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً

(onlar), sizde bir katılık bulsunlar.

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Bilin ki Allah, korunanlarla beraberdir.

(١٢٤) وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ

124-Ne zaman bir sûre indirilse,

فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ

onlardan kimi der ki:

أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهِ إِيمَانًا

"Bu, hanginizin îmanını artırdı?" der.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا

Bu, inananların îmânını artırır,

وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

onlar sevinirler.

(١٢٥) وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

125-Fakat yüreklerinde hastalık olanlara gelince,

فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ

(bu), onların pisliklerine pislik katar.

وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ

Ve onlar kâfir olarak ölürler.

(١٢٦) أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ

126-Kendilerinin her yıl bir iki defa sınandıklarını görmüyorlar mı?

1.Bu âyet, bir ulusun, savaş zamanında dahi bilimsel faaliyetlerini sürdürmesini ve ilimle uğraşacak bir zümrenin görevlendirilip, onların sadece bu işe tahsis edilmesini öngörmektedir. Çünkü savaş yıllarca sürebilir. Bir ulusun ayakta kalabilmesi için din ve bilim adamlarının bilgi, inanç ve teknik bakımdan savaşan kütleyi beslemeleri gerekir.

Bazı kimseler, İslâmda din adamı olmadığını söylerler. Gerçi İslâmda dini seven, kendini ona veren mânâsında din adamı yoktur. Çünkü dini sevmek ve dinin yanında yer almak her bireyin üstüne farzdır. Bu mânâda herkes dinin adamıdır. Allah ile kul arasında aracılık yapan kişi mânâsında da din adamı yoktur. Ancak, din uzmanı vardır. Bu âyet, toplumda din ve bilim uzmanlarının yetiştirilmesini öngörmektedir. Millet içinde bir grubun, din bilimlerini öğrenmek üzere görevlendirilmesini bu âyet, kifâye olarak farz kılmaktadır. Şayet toplumda din görevlerini öğretecek ve yönetecek hiç kimse bulunmazsa, bütün toplum günahkâr olur.

ثُمَّ لاَ يَتُوبُونَ
Yine de tevbe etmiyorlar,
وَ لاَ هُمْ يَذَّكَّرُونَ
öğüt de almıyorlar.
(١٢٧) وَ إِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ
127-Bir sûre indirildiği zaman,
نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ
birbirine bakarlar,
هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ أَحَدٍ
(ve) "Sizi birisi görüyor mu?"*(diye sorarlar)*
Sonra da sıvışırlar. ثُمَّ انْصَرَفُوا
صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَفْقَهُونَ
Anlamaz bir topluluk oldukları için Allah onların kalplerini çevirmiştir.
(١٢٨) لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
128-Andolsun, içinizden size öyle bir Elçi geldi ki,
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ
sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir;
size düşkündür, حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ
Mü'minlere şefkatli, merhametlidir.

(١٢٩) فَإِنْ تَوَلَّوْا
129-Eğer yüz çevirirlerse,
فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ
de ki: "Allah bana yeter!
لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ
O'ndan başka tanrı yoktur.
O'na dayandım, عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
O büyük Arş'ın sahibidir!"

١٠-سُورَةُ يُونُسَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ

10 – YÛNUS SÛRESİ

99. âyetinde cezalandırılacaklarını anlayınca tevbe edip uslanan Yûnus kavminden azabın kaldırıldığı anlatıldığından bu adı almıştır. Mekke'de, İsrâ Sûresinden sonra inmiştir. 40, 94 ve 96. âyetlerinin Medine'de indiği rivâyet edilmiştir. Tamamı 109 âyettir. Mushaf'ta 10., inişte 51. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

1-Elif lâm râ. (١) الٓر
تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ
İşte şunlar, o hikmetli Kitâb'ın âyetleridir.

(٢) أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ

2-İçlerinden bir adama: "İnsanları uyar ve inananlara, Rableri katında kendileri için bir doğruluk kademesi bulunduğunu müjdele!" diye vahyetmemiz, insanlara tuhaf mı geldi?

قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

Kâfirler: "Bu, apaçık bir büyücüdür" dediler.

(٣) إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ

3-Rabbiniz O Allah'tır ki, gökleri ve yeri altı günde yarattı,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ

sonra Arş'a istivâ etti *(kuruldu)*.

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ؕ

Emri tedbir *(buyruğunu)* icrâ eder *(yaratıklarını yönetir)*.

مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ؕ

O'nun izni olmadan hiç kimse şefaat edemez.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

İşte Rabbiniz Allah budur.

O'na kulluk edin, فَاعْبُدُوهُ ؕ

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

düşünmüyor musunuz?[1]

(٤) إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ؕ

4-Hepinizin dönüşü, O'nadır.

وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ؕ

Bu, Allah'ın gerçek olarak verdiği sözdür.

O, yaratmağa başlar, إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ

sonra yeniden yaratır ki, ثُمَّ يُعِيدُهُ

لِيَجْزِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ؕ

inanıp iyi işler yapanlara adâletle karşılık versin.

1.Âyette, göklerin ve yerin altı günde yaratıldığı buyurulmaktadır. Allah'a göre gün, ân mânâsına geldiği gibi, uzun devirler mânâsına da gelir. Çünkü Meâric Sûresinde Allah katında bizim sayımızca elli bin yıl süren bir günün var olduğu belirtilmektedir. Başka yerlerde de Allah katında bizim sayımızca bin yıl süren bir günün varlığından söz edilir. Bu ifadelerden, Allah katında günün, itibarî olduğu, çeşitli zaman birimlerini ifade ettiği anlaşılmaktadır. İşte bu âyette belirtilen gün, dünyaların oluşum devresi mânâsında bir zaman birimini göstermektedir. Demek ki Allah, evreni altı günde, yani altı büyük oluşum devrinde yaratıp bugünkü biçimine koymuştur.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا

İnkâr edenlere gelince,

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

küfürlerinden dolayı onlara kaynar sudan bir içki ve acı bir azap vardır.

(٥) هُوَ الَّذِى جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً

5-Güneş'i ziyâ yapan O'dur,

وَ الْقَمَرَ نُورًا

Ay'ı da nûr yapan *(O'dur)*

وَ قَدَّرَهُ مَنَازِلَ

ve ona *(Ay'a dolaşma)* konaklar*(ı)* düzenlemiştir

لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَ الْحِسَابَ ط

ki, yılların sayısını ve *(vakitlerin)* hesabı*(nı)* bilesiniz.

مَا خَلَقَ اللهُ ذٰلِكَ إِلاَّ بِالْحَقِّ ج

Allah, bunları *(boş yere değil)*, gerçek ile *(hikmeti uyarınca)* yaratmıştır.

يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Bilen bir kavim için âyetleri açıklamaktadır.

(٦) إِنَّ فِى اخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ

6-Gece ve gündüzün değişmesinde

وَ مَا خَلَقَ اللهُ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

ve Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı şeylerde,

لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

korunan bir topluluk için nice ibretler vardır.

(٧) إِنَّ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

7-Bizimle buluşmayı ummayanlar,

وَ رَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

dünya hayatına razı olanlar

وَ اطْمَاَنُّوا بِهَا

ve onunla rahat edenler

وَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ اٰيَاتِنَا غَافِلُونَ لا

ve bizim âyetlerimizden gaflet edenler,

(٨) أُولٰئِكَ مَأْوٰيهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

8-İşte kazandıkları işlerden ötürü onların varacakları yer, ateştir!

(٩) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

9-İnanıp iyi işler yapanlara gelince,

يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ ج تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ

îmanlarından dolayı Rableri onları altlarından ırmaklar akan nimet cennetlerine iletir.

(١٠) دَعْوٰيهُمْ فِيهَا

10-Onların orada duâsı:

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ

"Allahım! Sen her türlü eksiklikten uzaksın!"dır;

وَ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

orada birbirlerine sağlık dilekleri: "Selâm"dır;

وَ اٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

duâlarının sonu da: "Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun!"*(sözleri)*dir.

(١١) وَ لَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ

11-İnsanların, hayrı acele istemeleri gibi, Allah da onlara şerri acele verseydi,

لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ

süreleri hemen bitirilmiş olurdu.

فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

Ama biz, bizimle buluşmayı ummayanları bırakırız,

فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

azgınlıkları içinde bocalar, dururlar.

(١٢) وَ إِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ

12-İnsana bir darlık dokunduğu zaman,

دَعَانَا لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا

yanı üzere yatarken, yahut otururken, ya da ayakta bize yalvarır;

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ

ama biz onun darlığını aç*(ıp kaldır)*ınca,

مَرَّ كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرٍّ مَسَّهُ

sanki kendisine dokunan bir darlıktan ötürü bize hiç yalvarmamış gibi hareket eder.

كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

İşte aşırı gidenlere, yaptıkları iş böylesine süslü gösterilmiştir.

(١٣) وَ لَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا

13-Sizden önce zulmettikleri için nice nesilleri helâk etmişizdir.

وَ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Ve peygamberleri kendilerine açık kanıtlar getirmişlerdi ama

وَ مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا

yine de inanmamışlardı.

كَذٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

İşte suç işleyen kavmi böyle cezalandırırız.

(١٤) ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِى الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ

14-Sonra onların ardından, bu dünyada onların yerine sizi geçirdik ki,

لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

ki, sizin de nasıl davranacağınızı görelim.

(١٥) وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ

15-Onlara açık açık âyetlerimiz okunduğu zaman,

قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

bizimle buluşmayı ummayanlar derler ki:

ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَا

"Bundan başka bir Kur'ân getir,

أَوْ بَدِّلْهُ

veya bunu değiştir."

قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي

De ki: "Onu kendi tarafımdan değiştiremem.

إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحٰى إِلَيَّ

Ben sadece bana vahyolunana uyarım.

إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Şayet ben Rabbime karşı gelirsem, büyük bir günün azabından korkarım."

(١٦) قُلْ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

16-De ki: "Eğer Allah dileseydi,

مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ

onu size okumazdım

وَلَا أَدْرٰيكُمْ بِهِ

ve onu size hiç bildirmezdi.

فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ

Ben ondan önce aranızda bir ömür boyu kalmıştım *(böyle bir şey yapmamıştım).*

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Düşünmüyor musunuz?"

(١٧) فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

17-Uydurduğu yalanı Allah'ın üzerine atandan daha zâlim kim olabilir!?

أَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهِ

Yahut O'nun âyetlerini yalanlayandan *(daha zâlim kim olabilir!?)*

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ

Şüphesiz suçlular aslâ onmazlar.

(١٨) وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

18-Allah'ı bırakıp kendilerine ne zarar, ne de yarar veremeyen şeylere tapıyorlar

وَيَقُولُونَ هٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ

ve "Bunlar Allah katında bizim şefaatçilerimizdir!" diyorlar.

قل أتنبئون الله بما لا يعلم في السموات ولا في الأرض ط

De ki: "Allah'ın, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi Allah'a haber veriyorsunuz?"

سبحانه وتعالى عما يشركون

O, onların koştukları ortaklardan uzak ve yücedir.

(١٩) وما كان الناس إلا أمة واحدة

19-İnsanlar bir tek milletten başka bir şey değildi,

فاختلفوا ط

ama ayrılığa düştüler.

ولولا كلمة سبقت من ربك

Eğer Rabbinden bir söz geçmemiş olsaydı,

لقضي بينهم فيما فيه يختلفون

ayrılığa düştükleri konuda hemen aralarında hüküm verilir*(işleri bitirilir)*di.

(٢٠) ويقولون لولا أنزل عليه آية من ربه ج

20-"Ona Rabbinden bir mucize indirilmeli değil mi?" diyorlar.

فقل إنما الغيب لله

De ki: "Gayb Allah'ındır *(görülmeyeni bilen O'dur).*

فانتظروا ج

Bekleyin.

إني معكم من المنتظرين ع

Ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim."

(٢١) وإذا أذقنا الناس رحمة من بعد ضراء مستهم

21-Kendilerine dokunan bir darlıktan sonra insanlara bir rahmet *(sağlık ve bolluk zevkini)* tattırdığımız zaman,

إذا لهم مكر في آياتنا ط

bakarsın ki, yine onların, âyetlerimiz hakkında bir tuzakları vardır.

قل الله أسرع مكرا ط

De ki: "Allah daha çabuk tuzak kurar!"

إن رسلنا يكتبون ما تمكرون

Elçilerimiz, sizin kurduğunuz tuzakları yazıyorlar.

(٢٢) هو الذي يسيركم في البر والبحر ط

22-Sizi karada ve denizde yürüten O'dur.

حتى إذا كنتم في الفلك ج

Gemide olduğunuz zaman*(ı düşünün):*

وجرين بهم بريح طيبة

gemiler, içinde bulunanları hoş bir rüzgârla alıp götürdüğü

وَ فَرِحُوا بِهَا

ve *(yolcular)* bununla sevindikleri sırada,

جَٓاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ

birden ona *(gemiye)*, şiddetli bir kasırga gelip de,

وَ جَٓاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

her yerden gelen dalgalar onları sardığı zaman

وَ ظَنُّٓوا اَنَّهُمْ اُحِيطَ بِهِمْ لا

ve artık kendilerinin tamamen kuşatıldıklarını *(bir daha kurtulamayacaklarını)* sandıkları zaman,

دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

dîni, yalnız Allah'a hâlis kılarak O'na şöyle yalvarmağa başlarlar:

لَئِنْ اَنْجَيْتَنَا مِنْ هٰذِهِ

"Andolsun, eğer bizi bundan kurtarırsan,

لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

şükredenlerden olacağız.

(٢٣) فَلَمَّٓا اَنْجٰيهُمْ

23-Ama *(Allah)* onları kurtarınca,

اِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ط

hemen yeryüzünde haksız yere taşkınlık yaparlar.

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ

Ey insanlar!

اِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ لا

Taşkınlığınız kendi aleyhinizedir.

مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Sadece şu yakın *(geçici)* hayatın zevkinden ibarettir.

ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ

Sonra dönüşünüz bizedir;

فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

size bütün yaptıklarınızı haber veririz.

(٢٤) اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

24-Şu yakın hayatın misâli,

كَمَٓاءٍ اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَٓاءِ

tıpkı gökten indirdiğimiz bir suya benzer:

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَ الْاَنْعَامُ ط

insanların ve hayvanların yediği arz bitkisi o su ile karıştı;

حَتّٰٓى اِذَٓا اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ ازَّيَّنَتْ

nihayet yer ziynetini takınıp süslendiği zaman

وَ ظَنَّ اَهْلُهَٓا اَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَٓا لا

ve halkı da on*(un ürününü devşirmeğ)*e kadir olduklarını zannettikleri sırada,

اَتٰيهَٓا اَمْرُنَا لَيْلاً اَوْ نَهَارًا

birden buyruğumuz ona gece veya gündüz geldi;

فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ ط

sanki dün o hiç *(bitkisiyle süslenip)* şenlenmemiş gibi, onu biçilmiş yaptık *(süsünü, zenginliğini biçtik, yok ettik).*

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

İşte biz, düşünen bir toplum için âyetleri böyle geniş geniş açıklarız.

(٢٥) وَ اللّٰهُ يَدْعُوا إِلٰى دَارِ السَّلَامِ ط

25-Allah; esenlik yurduna çağırır

وَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

ve dilediğini doğru bir yola iletir.

(٢٦) لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَ زِيَادَةٌ ط

26-Güzel davrananlara daha güzel karşılık ve fazlası var.

وَ لَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ

Onların yüzlerine ne bir kara bulaşır,

ne de horluk. وَ لَا ذِلَّةٌ ط

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ج

İşte onlar cennet halkıdır,

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

orada ebedî kalacaklardır.

(٢٧) وَ الَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا لا

27-Kötü işler yapanlara da *(yaptıkları)* kötülüğün aynen cezası verilir.

وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ط

Ve onların yüzlerini bir horluk kaplar.

مَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ج

Onları Allah'tan kurtaracak hiç kimse yoktur.

كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ط

Sanki yüzleri, karanlık geceden parçalara bürünmüştür.

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

İşte onlar da ateş halkıdır,

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

hep orada kalacaklardır.

(٢٨) وَ يَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا

28-O gün onları hep bir araya toplarız,

ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا

sonra ortak koşanlara deriz ki:

مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَ شُرَكَاؤُكُمْ ج

"Haydi siz ve koştuğunuz ortaklar yerlerinize!"

فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ

Artık *(tanrılarıyle)* aralarını açmışızdır *(dünyadaki gibi aralarında bir bağ kalmamıştır)*.

وَ قَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ

Koştukları ortaklar: "Siz bize tapmıyordunuz?" demektedirler.

(٢٩) فَكَفَى بِاللهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ

29-"Şimdi bizimle sizin aranızda Allah'ın şahit olması yeter.

إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ

Doğrusu biz sizin *(bize)* tapmanızdan tamamen habersizdik!"

(٣٠) هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ

30-İşte orada her can, geçmişte yaptıklarını dener *(yaptıklarının yararını ve zararını görür)*

وَ رُدُّوا إِلَى اللهِ مَوْلَيهُمُ الْحَقِّ

ve gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülürler

وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ؏

ve uydurdukları şeyler, kendilerinden kaybolup gider.

(٣١) قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ

31-De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor?

أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ

Ya da o kulak*(lar)*ın ve gözlerin sahibi kimdir?

وَ مَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor?

وَ مَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ط

Kim buyruğu*(nu)* yürütüyor *(kâinatı yönetiyor)*?"

"Allah." diyecekler. فَسَيَقُولُونَ اللهُ ؏

فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

"O halde, korunmuyor musunuz?" de.

(٣٢) فَذَلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ؏

32- İşte sizin gerçek Rabbiniz Allah budur.

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ؏

Gerçekten sonra sapıklıktan başka ne var?

فَأَنَّى تُصْرَفُونَ

Öyleyse nasıl *(hak'tan sapıklığa)* çevriliyorsunuz?

(٣٣) كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا

33-Böylece Rabbinin, yoldan çıkanlar için söylediği şu söz gerçekleşti:

أَنَّهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ

"Onlar inanmazlar."

(٣٤) قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ
يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ط

34-De ki: "Sizin koştuğunuz ortaklardan ilk defa yaratacak, sonra onu çevirip yeniden yaratacak olan var mı?"

قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ

De ki: "Allah ilk defa yaratır,

ثُمَّ يُعِيدُهُ

sonra onu çevirip yeniden yaratır.

فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ

Öyleyse nasıl *(doğru yoldan)* çevriliyorsunuz?"

(٣٥) قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ
يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ ط

35-De ki: "Sizin ortaklarınızdan hak-ka götürecek var mı?"

قُلِ اللّٰهُ يَهْدِى لِلْحَقِّ ط

De ki: "Allah, hakka götürür.

أَفَمَنْ يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ

Hakka götüren mi uyulmağa daha lâyıktır

أَمْ مَنْ لاَ يَهِدِّى إِلاَّ أَنْ يُهْدٰى ج

yoksa *(tutulup)* yola götürülmedikçe kendisi doğru yolu bulamayan mı?

O halde neyiniz var? فَمَا لَكُمْ قف

كَيْفَ تَحْكُمُونَ

Nasıl hükmediyorsunuz?"

(٣٦) وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلاَّ ظَنًّا ط

36-Onların çoğu, zandan başka bir şeye uymuyorlar.

إِنَّ الظَّنَّ لاَ يُغْنِى مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ط

Zan ise gerçekten hiçbir şey kazandırmaz.

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

Muhakkak ki Allah, onların ne yaptıklarını bilir.

(٣٧) وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ أَنْ
يُفْتَرٰى مِنْ دُونِ اللّٰهِ

37-Bu Kur'ân, Allah'tan başkası tarafından uydurulacak bir şey değildir.

وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَ
تَفْصِيلَ الْكِتَابِ

Ancak kendinden öncekinin doğrulaması ve Kitâb'ın açıklamasıdır.

لاَ رَيْبَ فِيهِ

Onda aslâ şüphe yoktur.

مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ قف

Âlemlerin Rabbi tarafından *(indirilmiş)*dir.

(٣٨) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ط

38-Yoksa "Onu uydurdu" mu diyorlar?

قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ

De ki: haydi onun benzeri bir sûre getirin

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

ve Allah'tan başka çağırabildiklerinizi de çağırın!

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru iseniz *(bunu yapın).*"

(٣٩) بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا

بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ط

39-Hayır, bilgisini kavrayamadıkları, sonucu henüz başlarına gelmemiş olan bir şeyi yalanladılar.

كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

Bak, o zâlimlerin sonu nice oldu?

(٤٠) وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ

40-Onlardan kimi, ona inanır,

وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ ط

onlardan kimi de ona inanmaz.

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ع

Rabbin bozguncuları çok iyi bilir.

(٤١) وَإِنْ كَذَّبُوكَ

41-Eğer onlar seni yalanladılarsa,

فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ج

de ki: "Benim yaptığım bana, sizin yaptığınız size.

أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ

Siz benim yaptığımdan uzaksınız,

وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

ben de sizin yaptığınızdan uzağım!"

(٤٢) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ط

42-İçlerinde sana kulak verip dinleyenler de vardır.

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ

Fakat sağırlara sen mi duyuracaksın?

وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ

Hele akıllarını da kullanmıyorlarsa!

(٤٣) وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ ط

43-İçlerinde sana bakanlar da var.

أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ

Fakat körleri sen mi yola götüreceksin?

وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ

Hele sezgileriyle de görmüyorlarsa?

(٤٤) إِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا

44-Allah insanlara hiç zulmetmez;

وَلٰكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat insanlar kendi kendilerine zulmediyorlar.

(٤٥) وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ

45-Onları bir araya toplayacağı gün,

كَأَنْ لَمْ يَلْبَثُوا إِلاَّ سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ط

sanki onlar sadece gündüzün, görüşüp tanıştıkları bir saati kadar dünyada kalmış olurlar.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Allah'ın huzuruna çıkmayı yalanlayıp, yola gelmemiş olanlar, en büyük ziyana uğramışlardır.

(٤٦) وَ إِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ

46-Ya onları uyardığımız şeylerin bir kısmını sana gösteririz,

أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

ya da *(bundan önce)* seni vefat ettiririz *(fark etmez)*.

فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

(Nasıl olsa) Dönüşleri bizedir.

ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ

Sonra Allah onların yaptıklarına da şahittir.

(٤٧) وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ ج

47-Her ümmetin bir elçisi vardır.

فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ

Elçileri gel*(ip de bunlar onu yalanlay)*ınca

قُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ

aralarında adaletle hükmolunur

وَ هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ

onlara hiç haksızlık edilmez.

(٤٨) وَ يَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

48-"Doğru iseniz bu *(bizi)* tehdit*(ettiğiniz azâb)* ne zaman?" diyorlar.

(٤٩) قُلْ لاَ أَمْلِكُ لِنَفْسِى ضَرًّا وَ لاَ نَفْعًا إِلاَّ مَا شَاءَ اللّٰهُ ط

49-De ki: "Ben kendime dahi, Allah'ın dilediğinden başka, ne zarar, ne de yarar verme gücüne sahip değilim.

لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ط

Her ümmetin bir süresi vardır.

Süreleri gelince, إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ

فَلاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً

ne bir an geri kalırlar,

ne de ileri giderler." وَ لاَ يَسْتَقْدِمُونَ

(٥٠) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا

50-De ki: "Bakın, eğer O'nun azabı size geceleyin ya da gündüzün gelirse,

مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ

suçlular bun*(lar)*dan hangisini acele istiyor?"

(٥١) أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهِ ط

51-*(Azap)* Başınıza geldikten sonra mı ona inanacaksınız?

آٰلْئٰنَ

Şimdi mi *(inandınız)*?

وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ

Hani ya siz, onu çabuk isteyip duruyordunuz *(nasılmış)*?

(٥٢) ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ج

52-Sonra zulmedenlere: "Sürekli azabı tadın!" denilecek,

هَلْ تُجْزَوْنَ إِلاَّ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

"Yalnız kazandığınız şeylerle cezalandırılmıyor musunuz?"

(٥٣) وَيَسْتَنْبِؤُنَكَ أَحَقٌّ هُوَ ط

53-"Sahiden o gerçek midir?" diye senden soruyorlar.

قُلْ إِى وَرَبّٖى إِنَّهُ لَحَقٌّ

De ki: "Evet, Rabbim hakkı için o gerçektir.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ع

Siz *(onu)* önleyemezsiniz!"

(٥٤) وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِى الْأَرْضِ

54-*(O zaman)*, kendisine zulmeden her kişi, yeryüzünde ne varsa hepsi kendisinin olsaydı,

لَافْتَدَتْ بِهِ ط

(azaptan kurtulmak için) onu fidye verirdi.

وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ج

Azabı gördükleri zaman, içlerinde pişmanlık duyarlar,

وَقُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ

aralarında adaletle hükmedilir;

وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ

asla haksızlığa uğratılmazlar.

(٥٥) أَلآَ إِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ط

55-İyi bil ki, göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır.

أَلآَ إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

İyi bil ki Allah'ın va'di gerçektir;

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

fakat çokları bilmiyorlar.

(٥٦) هُوَ يُحْيِى وَيُمِيتُ

56-O, yaşatır ve öldürür

وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ve siz O'na döndürülüp götürüleceksiniz.

57-Ey insanlar! (٥٧) يَآ أَيُّهَا النَّاسُ

قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

size Rabbinizden bir öğüt gelmiştir,

وَ شِفَاءٌ لِمَا فِى الصُّدُورِ

göğüslerde olan*(sıkıntılar)*a şifâ

وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

ve inananlara yol gösterici ve rahmet *(gelmiştir)*.

(٥٨) قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَ بِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا

58-De ki: "Allah'ın lütfuyle, rahmetiyle *(evet)* ancak onunla ferahlansınlar.

هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

O, onların toplayıp yığdıklarından hayırlıdır."

(٥٩) قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَ حَلَالًا

59-De ki: "Gördünüz mü, Allah'ın size rızık olarak indirdiği şeylerin bir kısmını haram ve bir kısmını helâl yaptınız."

قُلْ آللّٰهُ أَذِنَ لَكُمْ

De ki: "Allah mı size böyle izin verdi,

أَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ

yoksa siz Allah'a iftirâ mı ediyorsunuz?"

(٦٠) وَ مَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

60-Allah'a yalan uyduranların kıyâmet günü hakkındaki zanları nedir?

إِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Muhakkak ki Allah, insanlara karşı lütuf sahibidir,

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

ama çokları şükretmiyorlar.

(٦١) وَ مَا تَكُونُ فِى شَأْنٍ

61-Ne işde bulunsan,

وَ مَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ

Kur'ân'dan ne okusanız

وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ

ve siz ne iş yapsanız,

إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ

mutlaka biz, içine daldığınız an üzerinizde şahidiz *(her yaptığınızı görürüz)*.

وَ مَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى الْأَرْضِ وَ لَا فِى السَّمَاءِ

Ne yerde, ne de gökte zerre ağırlığınca bir şey, Rabbin*(in bilgisin)*den kaçmaz.

وَلَآ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرَ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

Ne bundan küçük, ne de büyük hiçbir şey yoktur ki, hepsi apaçık bir Kitap'ta olmasın.[1]

(٦٢) اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَاۤءَ اللّٰهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

62-İyi bilin ki, Allah'ın velîlerine *(sevdiklerine)* korku yoktur

وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ ج

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(٦٣) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ط

63-Onlar ki, inandılar ve korunurlardı.

(٦٤) لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ ط

64-Dünya hayatında da, âhirette de müjde onlara!

لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ط

Allah'ın kelimeleri değişmez *(O'nun verdiği söz, mutlaka yerine getirilir).*

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte bu, büyük kurtuluştur.

1.Allah'ın bilgisi her şeyi içine almıştır. O'nun bilgisi dışında kalan hiçbir şey yoktur. Her olay, ancak O'nun bilgisi ve izniyle olur.

(٦٥) وَلاَ يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ

65-Onların sözü seni üzmesin.

اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ط

Üstünlük tamamen Allah'ındır.

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

İşiten ve bilen O'dur.

(٦٦) اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ ط

66-İyi bil ki, göklerde ve yerde kim varsa hepsi Allah'ındır.

وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكَاۤءَ ط

Allah'tan başkasına yalvaranlar *(gerçekte koştukları)* ortaklara uymuyorlar,[2]

اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلاَّ الظَّنَّ

onlar sadece zanna uyuyorlar, *(hayallerine kapılıyorlar)*

وَاِنْ هُمْ اِلاَّ يَخْرُصُونَ

ve onlar sadece saçmalıyorlar.

(٦٧) هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

67-Geceyi sizin istirahat etmenize elverişli yapan O'dur.

2.Âyette ما (mâ) soru edâtı da olabilir. Bu takdirde mânâ şöyledir: "Allah'tan başka birtakım ortaklara yalvaranlar, neye yalvarıyorlar?"

وَ النَّهَارَ مُبْصِرًاط

gündüzü de *(çalışmanız için)* aydınlık *(yapan O'dur)*.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Şüphesiz, bunda işiten bir toplum için ibretler vardır.

(٦٨) قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا

68-"Allah çocuk edindi" dediler.

سُبْحَانَهُط

Hâşâ, Allah bundan uzaktır.

هُوَ الْغَنِىُّط

O zengindir *(hiçbir şeye muhtaç değildir)*.

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِط

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur.

إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهٰذَاط

Bu hususta hiçbir deliliniz yok.

أَ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Allah hakkında bilmediğiniz şeyi mi söylüyorsunuz?

(٦٩) قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ

الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَط

69-De ki: "Allah hakkında yalan uyduranlar, iflâh olmazlar!"

(٧٠) مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا

70-Dünyada biraz geçinir,

ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

sonra bize dönerler.

ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا

كَانُوا يَكْفُرُونَ۬ع

Sonra da biz, inkârlarından dolayı onlara şiddetli azabı tattırırız.

(٧١) وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍم

71-Onlara Nuh'un haberini oku.

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ

Kavmine: "Ey kavmim!" demişti,

إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِى وَ

تَذْكِيرِى بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

"Eğer benim kalkıp size Allah'ın âyetlerini hatırlatmam, size ağır geldiyse,

فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ

o halde ben Allah'a dayandım.

فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَ شُرَكَاءَكُمْ

Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınız işi kararlaştırın da,

ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً

işiniz başınıza dert olmasın.

ثُمَّ اقْضُوا إِلَىَّ

Sonra hükmünüzü bana uygulayın,

وَ لَا تُنْظِرُونِ

bana hiç fırsat da vermeyin!"

(٧٢) فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

72-"Eğer yüz çevirdiyseniz *(neden?)*,

فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ ط

ben sizden bir ücret istemedim ki!

إِنْ أَجْرِىَ إِلاَّ عَلَى اللّٰهِ لا

Benim ücretim, ancak Allah'ın üzerinedir.

وَ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Bana Müslümanlardan olmam emredilmiştir."

(٧٣) فَكَذَّبُوهُ

73-Yine de onu yalanladılar.

فَنَجَّيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ

Biz de onu ve gemide onunla beraber bulunanları kurtardık,

وَ جَعَلْنَاهُمْ خَلاَئِفَ

onları egemen yaptık

وَ أَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا ج

ve âyetlerimizi yalanlayanları da boğduk.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

Bak işte uyanıl*(ıp da yola gelmey)*enlerin sonu nice oldu!

(٧٤) ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلاً إِلَى قَوْمِهِمْ

74-Sonra onun ardından bir çok elçileri kavimlerine gönderdik;

فَجَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

onlara, belgeler getirdiler.

فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ط

(Fakat onlar) önce yalanlamış oldukları şeye bir türlü inanmıyorlardı.

كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ

İşte haddi aşanların kalplerini böyle mühürleriz.

(٧٥) ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَ هٰرُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَإِهِ بِاٰيَاتِنَا

75-Sonra onların ardından Mûsâ ve Harun'u âyetlerimizle birlikte Firavun'a ve adamlarına gönderdik;

فَاسْتَكْبَرُوا

böbürlendiler

وَ كَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ

ve suç işleyen bir topluluk oldular.

(٧٦) فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا

76-Onlara katımızdan gerçek gelince:

قَالُوا إِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu, apaçık bir büyüdür." dediler.

(٧٧) قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ط

77-Mûsâ dedi ki: "Size gelen gerçek için böyle mi diyorsunuz?

Büyü müdür bu? أَسِحْرٌ هٰذَا ط

وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

Halbuki büyücüler, iflah olmazlar!"

(٧٨) قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ ط

78-Dediler ki: "Sen bizi, babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyden çeviresin de yeryüzünde büyüklük yalnız ikinize kalsın diye mi geldin?

وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ

Biz size inanacak değiliz!"

(٧٩) وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

79-Firavun: "Bana bütün bilgili büyücüleri getirin." dedi.

(٨٠) فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ

80-Büyücüler gelince,

قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ

Mûsâ onlara: "Atacağınızı atın *(hünerinizi gösterin).*" dedi.

(٨١) فَلَمَّا أَلْقَوْا

81-Onlar *(iplerini ve değneklerini atınca),*

قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ط

Mûsâ dedi ki: "Sizin getirdiğiniz şey, büyüdür.

إِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ ط

Allah, onu mutlaka boşa çıkaracaktır.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

Çünkü Allah bozguncuların işini düzeltmez!"

(٨٢) وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ع

82-"Ve suçlular istemese de Allah, sözleriyle gerçeği ortaya çıkaracaktır!"

(٨٣) فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ ط

83-Firavun'un ve liderlerinin, kendilerine kötülük yapmasından korktukları için kavminin içinde Mûsâ'ya, yalnız genç bir kuşaktan başkası inanmadı.

وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ ج

Çünkü Firavun, yeryüzünde çok ululanan

وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

ve çok aşırı gidenlerden idi.

(٨٤) وَقَالَ مُوسَى

84-Mûsâ dedi ki:

"Ey kavmim! يَا قَوْمِ

إِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ

Eğer Allah'a inandıysanız,

فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا

O'na dayanın.

إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ

Gerçekten Müslüman insanlar iseniz *(böyle yapın)*"

(٨٥) فَقَالُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ج

85-Dediler ki: "Allah'a dayandık.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ لا

Rabbimiz bizi o zulmeden kavme fitne yapma *(bizi onların işkencesiyle deneme)!*

(٨٦) وَ نَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

86-Acımanla bizi o inkârcı toplumdan kurtar."

(٨٧) وَ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَ أَخِيهِ

87-Mûsâ'ya ve kardeşine şöyle vahyettik:

أَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا

"İkiniz kavminiz için Mısır'da evler hazırlayın

وَ اجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً

(ey İsrâiloğulları) evlerinizi karşı karşıya kurun,

وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ط

namaz kılın

وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

ve *(ey Mûsâ)* Mü'minleri müjdele."

(٨٨) وَ قَالَ مُوسَى

88-Mûsâ dedi ki:

رَبَّنَا إِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَ مَلَأَهُ زِينَةً وَ أَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لا

"Rabbimiz, sen Firavun'a ve adamlarına yakın hayatta süs ve nice mallar verdin.

رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ ج

Rabbimiz, senin yolundan saptırsınlar diye mi?

رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ

Rabbimiz, onların mallarını yok et,

وَ اشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ

kalplerini sık ki,

فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

acı azabı görünceye kadar inanmasınlar!"

(٨٩) قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا

89-*(Allah)*: "İkinizin duâsı kabul olundu." dedi,

فَاسْتَقِيمَا

"Doğru olun;

وَ لَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

bilmezlerin yoluna uymayın."

(٩٠) وَ جَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ

90-İsrâiloğullarını denizden geçirdik;

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا ط

Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için onların arkalarına düştü.

حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ لا

Nihayet boğulma kendisini yakalayınca,

dedi ki: "İnandım ki, قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ

gerçekten İsrâiloğulları'nın inandığından başka tanrı yoktur.

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Ben de Müslümanlardanım!"

91-"Şimdi mi? (٩١) آلْآنَ

وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

Oysa daha önce isyan etmiş, bozgunculardan olmuştun?" *(denildi)*.

(٩٢) فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ

92-"Bugün senin *(canından ayırdığımız)* bedenini, (denizin dibinden) kurtar*(ıp sahilde bir tepeye at)*acağız ki,

لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً ط

senden sonra gelenlere ibret olasın.

وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ع

Ama insanlardan çoğu bizim âyetlerimizden gafildirler."

(٩٣) وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ

93-Andolsun biz, İsrâiloğulları'nı iyi bir yere yerleştirdik

وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ط

ve onlara güzel rızıklar verdik.

فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ط

Kendilerine ilim gelinceye kadar ayrılığa düşmediler *(de bilgi geldikten sonra ayrılığa düştüler)*.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Şüphesiz Rabbin, kıyâmet günü, anlaşmazlığa düştükleri şey hakkında aralarında hüküm verecektir.

(٩٤) فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ

94-Eğer sen, sana indirdiğimizden kuşkuda isen,

فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ج

senden önce Kitâb'ı okuyanlara sor.

لَقَدْ جَٓاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

Andolsun, sana Rabbinden hak geldi;

فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَۙ

sakın kuşkulananlardan olma!

(٩٥) وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

95-Ve sakın Allah'ın âyetlerini yalanlayanlardan olma!

فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Yoksa ziyana uğrayanlardan olursun.

(٩٦) إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَۙ

96-Üzerlerine Rabbinin *(azap)* kelimesi hak olanlar inanmazlar.

(٩٧) وَلَوْ جَٓاءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ

97-Onlara bütün âyetler gelmiş olsa bile,

حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

acı azabı görünceye kadar *(inanmazlar)*.

(٩٨) فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ

98-Keşke bir kasaba olsaydı, inansaydı da

فَنَفَعَهَٓا إِيمَانُهَٓا

inanması kendisine fayda verseydi!

إِلَّا قَوْمَ يُونُسَۜ لَمَّٓا اٰمَنُوا

Yalnız, Yûnus'un kavmi inanınca,

كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

dünya hayatında onlardan rezillik azabını kaldırmıştık

وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلٰى حِينٍ

ve onları bir süre daha yaşatmıştık.

(٩٩) وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ

99-Rabbin isteseydi,

لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًاۜ

yeryüzündekilerin hepsi mutlaka inanırdı.

أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

O halde sen mi insanları inanmaları için zorlayacaksın?

(١٠٠) وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِۜ

100-Allah'ın izni olmadan hiç kimse inanmaz.

وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

Ve *(Allah)* pisliği *(huzursuzluğu, azabı)*, akıllarını kullanmayanların üzerine koyar.

(١٠١) قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ط

101-"Göklerde ve yerde olanlara bakın!" de;

وَ مَا تُغْنِى الْاٰيَاتُ وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لاَ يُؤْمِنُونَ

ama o âyetler ve uyarılar, inanmayacak bir kavme yarar sağlamaz.

(١٠٢) فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلاَّ مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ط

102-Onlar sadece kendilerinden önce gelip geçenlerin başlarına gelen günler gibisini bekliyorlar öyle mi?

قُلْ فَانْتَظِرُوا

De ki: "O halde bekleyin!

اِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

Ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!"

(١٠٣) ثُمَّ نُنَجِّى رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

103-Sonunda elçilerimizi ve inananları kurtarırız.

كَذٰلِكَ ج حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ ع

İşte böyle, üzerimize bir borç olarak Mü'minleri kurtarırız.

(١٠٤) قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِى شَكٍّ مِنْ دِينِى

104-De ki: "Ey insanlar, benim dinimden kuşkuda iseniz,

فَلاَ اَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

ben sizin, Allah'tan başka taptıklarınıza tapmam;

وَ لٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِى يَتَوَفّٰيكُمْ ج

fakat sizi öldürecek olan Allah'a taparım.

وَ اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لا

Bana Mü'minlerden olmam emredilmiştir."

(١٠٥) وَ اَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ج

105-Ve: "Yüzünü hanîf *(Allah'ı birleyici)* olarak dine çevir;

وَ لاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

sakın *(Allah'a)* ortak koşanlardan olma!"

(١٠٦) وَ لاَ تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنْفَعُكَ وَ لاَ يَضُرُّكَ ج

106-"Allah'tan başka; sana ne fayda, ne de zarar veremeyecek olan şeylere yalvarma!

Eğer böyle yaparsan, فَاِنْ فَعَلْتَ

فَاِنَّكَ اِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ

o takdirde sen muhakkak zâlimlerden olursun."

(١٠٧) وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ

107-Eğer Allah sana bir zarar dokundursa,

فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ ج

onu, yine O'ndan başka kaldıracak yoktur.

وَ إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ

Ve eğer sana bir hayır dilesc,

فَلاَ رَادَّ لِفَضْلِهِ ط

O'nun keremini de geri çevirecek yoktur.

يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ط

Hayrını, kullarından dilediğine verir.

وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

O, bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٠٨) قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ج

108-De ki: "Ey insanlar! İşte size Rabbinizden gerçek geldi.

فَمَنِ اهْتَدَى

Artık yola gelen,

فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ج

kendisi için gelir;

وَ مَنْ ضَلَّ

sapan da,

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ج

kendi zararına sapar.

وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ط

Ben sizin üzerinize vekil değilim!"

(١٠٩) وَ اتَّبِعْ مَا يُوحَى إِلَيْكَ

109-Sana vahyolunana uy

وَ اصْبِرْ حَتَّى يَحْكُمَ اللّٰهُ ج

ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret.

وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

O, hüküm verenlerin en iyisidir

١١ - سُورَةُ هُودٍ عَلَيْهِ السَّلاَمُ

11 – HÛD SÛRESİ

50. âyetinden itibaren Hz. Hûd'un hayatı anlatıldığından, sûreye bu ad verilmiştir. Hûd, Arabistan'da yetişen peygamberlerdendir. Kitâb-ı Mukaddes'te adı geçmez. Aynı zamanda Semûd kavminin peygamberi Salih ile Medyen halkının peygamberi Şuayb'dan da söz eden sûre, Mekke'de, Yûnus Sûresinden sonra inmiştir. 12, 17 ve 114. âyetlerinin Medine'de indiği söylenir. Mushaf'ta 11., inişte 52. sûredir; 123 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) الر قف

1-Elif lâm râ.

كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ لا

(Bu,) bir Kitap'tır ki, hikmet sahibi, herşeyden haberi olan *(Allah)* tarafından âyetleri sağlamlaştırılmış ve güzelce açıklanmıştır.

(٢) أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ اللّٰهَ ط

2-Tâ ki Allah'tan başkasına tapmayasınız.

إِنَّنِى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَ بَشِيرٌ لا

Ben de, O'ndan size *(gönderilmiş)* bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.

(٣) وَ أَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

3-Ve Rabbinizden mağfiret dileyesiniz,

ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ

sonra O'na tevbe edesiniz ki,

يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى

sizi belirtilmiş bir süreye kadar güzelce yaşatsın

وَ يُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُ ط

ve her lütuf sahibine lütfetsin.

Ve eğer yüz çevirirseniz, وَ إِنْ تَوَلَّوْا

فَإِنِّى أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ

ben sizin için büyük bir günün azabından korkarım.

(٤) إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ ج

4-Dönüşünüz Allah'adır.

وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

O, herşeyi yapacak güçtedir.

(٥) أَلاَ إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ

لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ط

5-İyi bilin ki, onlar O'ndan gizlenmek için göğüslerini bükerler.

أَلاَ حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ لا

Yine iyi bilin ki onlar, örtülerine büründükleri zaman dahi,

يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ ج

(Allah onların) içlerinde gizlediklerini ve açığa vurduklarını bilir.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Çünkü O, göğüslerin özünü bilendir.

(٦) وَ مَا مِنْ دَابَّةٍ فِى الْأَرْضِ

6-Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki,

إِلاَّ عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا

rızkı Allah'a ait olmasın.

وَ يَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا ط

(Allah) onun durduğu ve emanet bırakıldığı yeri bilir.

كُلٌّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

Bunların hepsi apaçık bir Kitap'tadır.

(٧) وَ هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ

الْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ

7-Gökleri ve yeri altı günde yaratan O'dur.

وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ

O zaman Arş'ı su üzerinde idi.[1]

لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً

(Bu kâinatı yarattı) ki, hanginizin daha güzel iş yaptığınızı denesin.

وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ

Böyle iken yine sen: "Öldükten sonra diriltileceksiniz" desen,

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ

inkâr edenler, mutlaka: "Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir." derler.

(٨) وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ

8-Andolsun onlardan azabı sayılı bir ümmete *(belli bir süreye)* ertelesek,

لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ

"Onu tut*(up bize gelmesine engel ol)*an nedir?" derler.

أَلاَ يَوْمَ يَأْتِيهِمْ

İyi bilin ki, o *(azap)* başlarına geldiği gün,

لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ

bir daha onlardan geri çevrilmez

وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

ve alay ettikleri şey, kendilerini kuşatmış olur.

(٩) وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً

9-Eğer biz insana, bizden bir rahmet tattırsak da,

ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ

sonra onu kendisinden çekip alsak,

إِنَّهُ لَيَؤُسٌ كَفُورٌ

hemen o, umutsuzluğa düşer, nankör olur.

(١٠) وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ

10-Ve eğer kendisine dokunan bir zarardan sonra ona bir nimet tattırsak,

لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي

mutlaka: "Kötülükler benden gitti" der,

إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ

sevinir, övünür.

1.Gökler ve yer yaratılırken Allah'ın Arşının su üzerinde olması, belki de kâinattaki hayatın büyük ölçüde suya dayalı olduğuna işarettir. Nitekim Tevrat'ın, yaratılış sırasında "Allah'ın Ruhu suların yüzü üzerinde hareket ediyordu" (*Tekvîn* 1/2) ifadesinde de, suyun hayat kaynağı olduğuna işaret sezilmektedir. Gerçekten Allah, kâinatın tahtı durumunda olan hayat ile kâinatı yönetmektedir. Bu da suya bağlıdır. Gerçeği Allah bilir.

(١١) إِلاَّ الَّذِينَ صَبَرُوا وَ عَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ ط

11-Ancak sabredip iyi işler yapanlar böyle değildir.

أُولَٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ أَجْرٌ كَبِيرٌ

İşte onlar için mağfiret ve büyük mükâfat vardır.

(١٢) فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى
إِلَيْكَ

12-Herhalde sen sana vahyolunanın bir kısmını bırakacaksın

وَ ضَٓائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ

ve bununla göğsün daralacak;

أَنْ يَقُولُوا لَوْلَٓا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَٓاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ ط

(İnkârcıların) "Ona bir hazine indirilmeli veya beraberinde bir melek gelmeli değil miydi?" demelerinden ötürü *(bu durumlara düşeceksin)*,

إِنَّمَٓا أَنْتَ نَذِيرٌ ط

(Üzülmene gerek yok.) Sen sadece bir uyarıcısın.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ط

Allah, her şeye vekildir.

(١٣) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ط

Yoksa "Onu uydurdu" mu diyorlar!?

قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ

De ki: "Öyleyse siz de onun benzeri on uydurulmuş sûre getirin;

وَ ادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Allah'tan başka çağırabildiklerinizi de *(yardıma)* çağırın.

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru iseniz *(bunu yapın)*

(١٤) فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ

14-Eğer size cevap veremedilerse,

فَاعْلَمُوا أَنَّمَٓا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ

bilin ki *(o)* Allah'ın bilgisiyle indirilmiştir

وَ أَنْ لَٓا إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ ج

ve O'ndan başka tanrı yoktur.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

Nasıl, artık Müslüman oldunuz mu?

(١٥) مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَ
زِينَتَهَا

15-Kimler dünya hayatını ve süsünü isterse,

نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا

onlara oradaki amellerin*(in karşılığın)*ı tam veririz

وَ هُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

ve onlar orada hiçbir eksikliğe uğratılmazlar.

فَلاَ تَكُ فِى مِرْيَةٍ مِنْهُ

O(*Kur'â*)n'dan hiç kuşkun olmasın.

إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

Muhakkak o, Rabbinden gelen gerçektir.

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يُؤْمِنُونَ

Fakat insanların çoğu inanmazlar.

(١٨) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللهِ كَذِبًا

18-Allah'a yalan uyduranlardan daha zâlim kim olabilir?

أُولٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلٰى رَبِّهِمْ

Onlar Rablerine sunulacaklar,

وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلٰى رَبِّهِمْ

şahitler de: "İşte Rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır!" diyecekler.

أَلاَ لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

İyi bilin ki Allah'ın lâneti zâlimlerin üzerinedir.

(١٩) الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ

19-Onlar ki Allah'ın yoluna engel olurlar,

وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا

onu eğriltmek isterler

(١٦) أُولٰئِكَ الَّذِينَ

16-Ama onlar öyle kimselerdir ki,

لَيْسَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ إِلاَّ النَّارُ

âhirette onlar için ateşten başka bir şey yoktur

وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا

ve yaptıklarının hepsi orada boşa çıkmıştır,

وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

amelleri hep bâtıl olmuştur.

(١٧) أَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ

17-(*Hiç böyleleri,*) Şu kimse gibi olur mu ki, o Rabbinden bir delil üzerinde bulunur,

وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ

ayrıca O'ndan bir şahit de onu takip eder.

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰى إِمَامًا وَرَحْمَةً

O(*Hak şahidi Kur'a*)n'dan önce de bir önder ve rahmet olarak Mûsâ'nın Kitâb'ı var.

أُولٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

İşte onlar O(*Kur'â*)n'a inanırlar.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ

Topluluklardan kim onu inkâr ederse,

فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ

onun yeri ateştir!

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

ve onlar, *(evet)* onlar, âhireti de tanımazlar.

(٢٠) أُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِى الْأَرْضِ

20-Onlar dünyada Allah'ı âciz bırakacak değillerdir.

وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

Ve onların Allah'tan başka dostları da yoktur.

يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ

Onlar için azap kat kat yapılır.

مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ

Çünkü *(gerçeği)* işitmeğe tahammül edemezlerdi

وَ مَا كَانُوا يُبْصِرُونَ

ve *(onu)* görmezlerdi.

(٢١) أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ

21-İşte onlar canlarını ziyana sokan kimselerdir.

وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Ve uydurdukları şeyler, kendilerinden kaybolup gitmiştir.

(٢٢) لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ

22-Elbette âhirette en çok ziyana uğrayanlar onlardır.

(٢٣) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ أَخْبَتُوا إِلٰى رَبِّهِمْ

23-İnanıp iyi işler yapan ve Rablerine gönülden boyun eğenlere gelince;

أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ

işte onlar da cennet halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Onlar orada ebedî kalacaklardır.

(٢٤) مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ

24-Bu iki zümrenin durumu,

كَالْأَعْمٰى وَ الْأَصَمِّ وَ الْبَصِيرِ وَ السَّمِيعِ

kör ve sağır ile gören ve işiten gibidir.

هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

Bunlar bir olur mu hiç?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Hâlâ ibret almaz mısınız?

(٢٥) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلٰى قَوْمِهِ

25-Andolsun biz Nuh'u da kavmine gönderdik:

إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

"Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım."

(٢٦) أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللّٰهَ

26-"Allah'tan başkasına tapmayın.

إِنِّـى أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ

Gerçekten ben, sizin, acı bir günün azabına uğramanızdan korkuyorum." *(dedi).*

(٢٧) فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

27-Kavminden ileri gelen inkârcı grup dedi ki:

مَا نَرِيكَ إِلاَّ بَشَرًا مِثْلَنَا

"Biz seni de bizim gibi insan görüyoruz

وَ مَا نَرِيكَ اتَّبَعَكَ إِلاَّ الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِىَ الرَّأْىِ

ve sana bizim basit görüşlü ayak takımlarımızdan başkasının uyduğunu görmüyoruz.

وَ مَا نَرى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ

Sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz;

بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ

tersine sizi yalancı sanıyoruz!"

(٢٨) قَالَ يَا قَوْمِ أَ رَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى

28-Dedi ki: "Ey kavmim, bakın, ya ben Rabbimden bir delil üzerinde isem

وَ اٰتٰينِى رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ

ve *(O)*, kendi katından bana bir rahmet vermiş de,

فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ

o *(rahmet)* sizin gözlerinizden gizli bırakılmış ise?

أَ نُلْزِمُكُمُوهَا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ

Şimdi siz onu istemezken, biz sizi o*(Tanrı rahmeti)*ne zorla mı sokacağız?"

(٢٩) وَ يَا قَوْمِ لاَ أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالاً

29-"Ey kavmim, buna karşı ben sizden bir mal istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلاَّ عَلَى اللّٰهِ

Benim ücretim Allah'a aittir.

وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ اٰمَنُوا

Ve *(siz istemiyor, hor görüyorsunuz diye)* ben, inananları *(yanımdan)* kovacak değilim.

إِنَّهُمْ مُلاَقُوا رَبِّهِمْ

Çünkü onlar Rablerinin huzuruna gidecek*(yaptıklarının hesabını verecek)*lerdir. *(Herkes kendi amelinden sorumludur. Onları niçin kovayım?)*

وَ لٰكِنِّى أَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

Fakat ben sizi, cahillik eden bir kavim görüyorum."

(٣٠) وَ يَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِى مِنَ اللّٰهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ

30-"Ey kavmim, ben onları kovarsam, Allah'a karşı beni kim savunur?

أَفَلاَ تَذَكَّرُونَ

Düşünmüyor musunuz?"

(٣١) وَ لاَ أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَائِنُ اللّٰهِ

31-Ben size "Allah'ın hazineleri benim yanımdadır" demiyorum.

وَ لاَ أَعْلَمُ الْغَيْبَ

Gaybı da bilmem.

وَ لاَ أَقُولُ إِنِّى مَلَكٌ

"Ben meleğim" de demiyorum.

وَ لاَ أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِى أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًاط

Sizin gözlerinizin hor gördüğü kimseler için "Allah onlara bir hayır vermeyecek" de demem.

اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا فِى أَنْفُسِهِمْج

Allah, onların içlerinde olanı daha iyi bilir.

إِنِّى إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Böyle bir şey yaptığım takdirde ben, mutlaka zâlimlerden olurum."

(٣٢) قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا

32-Dediler ki: "Ey Nuh, bizimle mücâdele ettin.

فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا

Hem bizimle mücadelede çok ileri gittin.

فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Eğer doğrulardan isen, haydi bizi tehdit ettiğin şeyi bize getir!"

(٣٣) قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللّٰهُ إِنْ شَاءَ

33-Dedi: "Onu, ancak Allah dilerse size getirir;

وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

ve siz *(ona)* engel olamazsınız!"

(٣٤) وَ لاَ يَنْفَعُكُمْ نُصْحِى إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْط

34-"Eğer Allah, sizi azdırmak diliyorsa, ben size öğüt de vermek istesem, öğütüm size yarar sağlamaz.

هُوَ رَبُّكُمْ

Rabbiniz O'dur

وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَط

ve siz O'na döndürüleceksiniz."

(٣٥) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيهُط

35-Yoksa "O*(Kur'â)*n'ı uydurdu" mu diyorlar?

قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ

De ki: "Eğer O'nu uydurmuşsam,

فَعَلَىَّ إِجْرَامِى

suçum banadır.

وَ أَنَا بَرِئٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ع

Ama ben sizin işlediğiniz suçlardan uzağım."

(٣٦) وَ أُوحِىَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلاَّ مَنْ قَدْ آمَنَ

36-Nuh'a vahyolundu ki: "Kavminden, inanmış olanlardan başka kimse inanmayacak;

فَلاَ تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ج

onların yaptıklarından dolayı üzülme!"

(٣٧) وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَ وَحْيِنَا

37-"Gözlerimizin önünde ve vahyimiz gereğince gemiyi yap

وَ لاَ تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا ج

ve zulmedenler hakkında bana hitap etme *(onların kurtuluşu için bana yalvarma).*

إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

Onlar mutlaka boğulacaklardır!"

(٣٨) وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ

38-Nuh gemiyi yapıyor,

وَ كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلأٌ مِنْ قَوْمِهِ

kavminden ileri gelenler yanından geçtikçe,

سَخِرُوا مِنْهُ ط

onunla alay ediyorlardı.

قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا

"Siz bizimle alay ederseniz,

فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ط

sizin alay ettiğiniz gibi, biz de sizinle alay edeceğiz" dedi.

(٣٩) فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لا

39-"Yakında bileceksiniz:

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ

İnsanı rezil eden azap kime geliyor,

وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

sürekli azap kimin başına konuyor?"

(٤٠) حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَ فَارَ التَّنُّورُ لا

40-Nihayet emrimiz gelip de tandır kaynayınca *(iş ciddîleşip sular kaynamağa başlayınca),*[1]

قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ أَهْلَكَ إِلاَّ مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ آمَنَ ط

(Nuh'a) dedik ki: "Her şeyden ikişer çifti ve aleyhlerinde hüküm verdiklerimiz hariç olmak üzere aileni ve inananları gemiye yükle!"

1.Tandırın feveran etmesi, buharlı gemide suyu ısıtacak ocağın alev alev yanması mânâsına gelir. Kelimenin temel mânâsı budur. Bu da o zaman buharlı geminin varlığını düşündürmektedir. Fakat bu deyim mecaz olarak işin ciddîleşmesi mânâsını da verir.

وَ مَٓا اٰمَنَ مَعَهُٓ اِلَّا قَلِيلٌ

Zaten onunla beraber inanan pek azdı.

(٤١) وَ قَالَ ارْكَبُوا فِيهَا

41-"Haydi, gemiye binin, dedi.

بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖيهَا وَ مُرْسٰيهَاؕ

Onun akıp gitmesi de durması da Allah'ın adıyledir.

اِنَّ رَبّٖى لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ

Rabbim, elbette bağışlayandır, esirgeyendir!"

(٤٢) وَ هِىَ تَجْرٖى بِهِمْ فٖى مَوْجٍ كَالْجِبَالِ

42-Gemi, onları dağlar gibi dalga*(lar)* arasından geçiriyordu.

وَ نَادٰى نُوحٌ ابْنَهُ وَ كَانَ فٖى مَعْزِلٍ

Nuh, bir kenarda duran oğluna şöyle seslendi:

يَا بُنَىَّ ارْكَبْ مَعَنَا

"Yavrum, bizimle beraber bin;

وَ لَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرٖينَ

kâfirlerle beraber olma!"

(٤٣) قَالَ سَاٰوٖٓى اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُنٖى مِنَ الْمَٓاءِؕ

43-*(Oğlu)*: "Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım" dedi.

قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ

(Nuh): dedi ki: "Bugün, Allah'ın emrinden koruyacak hiçbir şey yoktur,

اِلَّا مَنْ رَحِمَۚ

ancak O'nun acıdığı *(kurtulur)*."

وَ حَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ

Ve aralarına dalga girdi;

فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقٖينَ

o da boğulanlardan oldu.

(٤٤) وَ قٖيلَ يَٓا اَرْضُ ابْلَعٖى مَٓاءَكِ وَ يَا سَمَٓاءُ اَقْلِعٖى

44-"Ey yer, suyunu yut ve ey gök tut!" denildi.

وَ غٖيضَ الْمَٓاءُ Su azaldı,

وَ قُضِىَ الْاَمْرُ iş bitirildi.

وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ

(Gemi) Cûdî'ye oturdu.

وَ قٖيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمٖينَ

"Haksızlık yapan kavim yok olsun!" denildi.

(٤٥) وَ نَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ

45-Nuh Rabbine seslendi:

فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنٖى مِنْ اَهْلٖى

"Rabbim, dedi, oğlum benim ailemdendir.

وَ إِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ

Senin sözün elbette haktır

وَ أَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ

ve sen hâkimlerin hâkimisin!"

(٤٦) قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ج

46-*(Rabbi)*: "Ey Nuh, dedi, o senin ailenden değildir.

إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ق

O, yaramaz iş *(yaptı)*.

فَلاَ تَسْئَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ط

Bilmediğin bir şeyi benden isteme.

إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Sana cahillerden olmamanı öğütlerim!"

(٤٧) قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْئَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ط

47-*(Nuh)* dedi ki: "Rabbim, bilmediğim bir şeyi senden istemekten sana sığınırım.

وَ إِلاَّ تَغْفِرْ لِي وَ تَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Eğer beni bağışlamaz, bana acımazsan ziyana uğrayanlardan olurum!"

(٤٨) قِيلَ يَا نُوحُ

48-"Ey Nuh, denildi,

اهْبِطْ بِسَلاَمٍ مِنَّا وَ بَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ عَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ ط

sana ve seninle beraber bulunan ümmetlerden bir bölüme bizden selâmet ve bolluklarla *(gemiden)* in.

وَ أُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ

Ama öyle ümmetler de var ki, onları bir süre yaşatacağız.

ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

Sonra onlara bizden acı bir azap dokunacaktır!"

(٤٩) تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ج

49-*(Ey Muhammed!)* Bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir.

مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَ لاَ قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا ط

Ne sen, ne de kavmin, daha önce bunları bilmiyordunuz.

O halde sabret; فَاصْبِرْ ط

إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ع

sonuç korunanlarındır.

(٥٠) وَ إِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ط

50-Âd*(kavmin)*e de kardeşleri Hûd'u *(gönderdik)*:

قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin,

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ

O'ndan başka tanrınız yoktur.

إِنْ أَنْتُمْ إِلاَّ مُفْتَرُونَ

Siz sadece uyduruyorsunuz!"

51-"Ey kavmim, (٥١) يَا قَوْمِ

لاَ أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

ben sizden bunun için bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلاَّ عَلَى الَّذِى فَطَرَنِى

Benim ücretim, beni yaratana düşer.

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?"

52-"Ey kavmim, (٥٢) وَ يَا قَوْمِ

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

Rabbinizden mağfiret dileyin,

sonra O'na tevbe edin ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا

(O'na yönelin) ki gökten üzerinize bol bol rahmet göndersin,

وَ يَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ

kuvvetinize kuvvet katsın.

وَ لاَ تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

Suç işleyerek *(Allah'tan)* yüz çevirmeyin!"

(٥٣) قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ

Dediler ki: "Ey Hûd! Bize bir mucize getirmedin.

وَ مَا نَحْنُ بِتَارِكِى اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ

Biz senin sözünle tanrılarımızı terkedecek değiliz

وَ مَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

ve biz sana inanacak değiliz!"

(٥٤) إِنْ نَقُولُ إِلاَّ اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوءٍ

54-"*(Senin hakkında)*" Seni tanrılarımızdan biri fena çarpmış!" demekten başka bir söz bulamıyoruz."

قَالَ إِنِّى أُشْهِدُ اللّٰهَ

Dedi ki: "Ben Allah'ı şahit tutuyorum.

وَ اشْهَدُوا أَنِّى بَرِىءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Siz de şahit olun ki, ben sizin *(Allah'a)* ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."

(٥٥) مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِى جَمِيعًا

55-O*(Allah)*'dan başka *(taptığınız tanrılardan)*. Haydi hepiniz bana tuzak kurun,

ثُمَّ لاَ تُنْظِرُونِ

sonra bana hiç göz açtırmayın *(elinizden ne gelirse yapın)*!"

(٥٦) إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ ط

56-"Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a dayandım.

Hiçbir canlı yoktur ki, مَا مِنْ دَابَّةٍ

إِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ط

O, onun perçeminden tutmuş olmasın *(onu dilediği gibi yönetmesin).*

إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Gerçekten Rabbim, doğru bir yol üzerindedir *(O âdildir, yanında kimse zulme uğramaz).*"

(٥٧) فَإِنْ تَوَلَّوْا

57-"Eğer yüz çevirirseniz,

فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ ط

artık ben size sunmakla görevlendirildiğim mesajı size duyurdum.

وَ يَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ ج

Rabbim, sizin yerinize başka bir kavim de getirebilir.

وَ لاَ تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ط

Siz O'na hiçbir zarar veremezsiniz.

إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

Şüphesiz Rabbim, herşeyi koruy*(up gözet)*endir."

(٥٨) وَ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا

58-Emrimiz gelince,

نَجَّيْنَا هُودًا وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ج

Hûd'u ve onunla beraber inanmış olanları bizden bir rahmetle kurtardık;

وَ نَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

onları katı bir azapdan kurtardık.

(٥٩) وَ تِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ

59-İşte Âd *(kavmi)*, Rablerinin âyetlerini inkâr ettiler,

وَ عَصَوْا رُسُلَهُ

peygamberlerine karşı geldiler

وَ اتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

ve her inatçı zorbanın emrine uydular.

(٦٠) وَ أُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ط

60-Böylece hem bu dünyada, hem de kıyâmet gününde peşlerine lânet takıldı.

أَلاَ إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ط

İyi bilin, Âd *(kavmi)* Rablerini inkâr ettiler;

أَلاَ بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ع

iyi bilin Hûd'un kavmi Âd, *(Allah'ın rahmetinden)* uzak olsun *(yok olup gitsin)*!

(٦١) وَ إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا

61-Semûd*(kavmin)*e de kardeşleri Salih'i *(gönderdik)*.

قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin;

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ

Sizin, O'ndan başka tanrınız yoktur!

هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا

Sizi yerden inşa eden ve orada yaşatan O'dur;

O'ndan mağfiret dileyin, فَاسْتَغْفِرُوهُ

ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ

sonra O'na tevbe edin!

إِنَّ رَبِّى قَرِيبٌ مُجِيبٌ

Çünkü Rabbim yakındır, *(duâları)* kabul edendir."

(٦٢) قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا

62-Dediler ki: "Ey Salih! Sen bundan önce bizim aramızda ümit beslenen bir kişi idin.

أَ تَنْهٰينَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا

Şimdi atalarımızın taptıklarına tapmaktan bizi men mi ediyorsun?

وَ إِنَّنَا لَفِى شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

Biz senin bizi çağırdığın şeyden şüphe içindeyiz, kuşkulanıyoruz!"

(٦٣) قَالَ يَا قَوْمِ

63-"Ey kavmim, dedi,

أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى

bakın, ya ben Rabbimden bir kanıt üzerinde isem

وَ اٰتٰينِى مِنْهُ رَحْمَةً

ve O, bana kendinden bir rahmet vermişse?

فَمَنْ يَنْصُرُنِى مِنَ اللّٰهِ إِنْ عَصَيْتُهُ

Peki bu durumda O'na karşı gelirsem beni Allah'tan kim kurtarır?

فَمَا تَزِيدُونَنِى غَيْرَ تَخْسِيرٍ

Sizin bana, ziyanımı artırmaktan başka bir katkınız olamaz!"

64-"Ey kavmim! (٦٤) وَ يَا قَوْمِ

هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً

işte şu, Allah'ın devesi, size bir mucizedir.

Bırakın onu! فَذَرُوهَا

تَأْكُلْ فِى أَرْضِ اللّٰهِ

Allah'ın arzında yesin,

وَ لَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ

ona bir kötülük dokundurmayın;

فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ

yoksa sizi yakın bir azap yakalar!"

(٦٥) فَعَقَرُوهَا

65-Fakat onu kesip devirdiler.

(*Salih*) dedi ki: فَقَالَ

تَمَتَّعُوا فِى دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ أَيَّامٍ

"Yurdunuzda üç gün yaşayın, (*sonra mahvolacaksınız*);

ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ

bu, yalan olmayan bir uyarıdır!"

(٦٦) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا

66-Nihayet emrimiz gelince,

نَجَّيْنَا صَالِحًا وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

بِرَحْمَةٍ مِنَّا

Salih'i ve onunla beraber inanmış olanları, bizden bir rahmetle kurtardık

وَ مِنْ خِزْىِ يَوْمِئِذٍ

ve (*onları*) o günün zilletinden (*kurtardık*).

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ

İşte Rabbin öyle güçlü, öyle galiptir.

(٦٧) وَ أَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ

67-Zulmedenleri de o korkunç ses yakaladı da,

فَأَصْبَحُوا فِى دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ

yurtlarında çöküp kaldılar.

(٦٨) كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا

68-Orada hiç şenlik kurmamış gibi oldular.

أَلَآ إِنَّ ثَمُودَا كَفَرُوا رَبَّهُمْ

İyi bilin ki Semûd (*kavmi*), Rablerini inkâr ettiler.

أَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ

(*Ve yine*) iyi bilin ki Semûd (*kavmi*) def olup gittiler!

(٦٩) وَ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرٰهِيمَ

بِالْبُشْرٰى

69-Elçilerimiz, İbrahim'e müjde getirip,

"Selâm!" demişlerdi. قَالُوا سَلَامًا

O da "Selâm!" dedi. قَالَ سَلَامٌ

فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ

Çok durmadan hemen (*elçilere*) kızarmış bir buzağı getirdi.

(٧٠) فَلَمَّا رَآ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ

نَكِرَهُمْ

70-Ellerinin buzağıya uzanmadığını görünce durumlarını beğenmedi

وَ أَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً

ve onlardan ötürü içinde bir korku duydu.

"Korkma!" dediler, قَالُوا لَا تَخَفْ

إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ

"Biz Lût kavmine gönderildik."

(٧١) وَ امْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ

71-Ayakta durmakta olan karısı güldü.

فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحٰقَ

Biz de ona İshak'ı müjdeledik.

وَ مِنْ وَرَاءِ إِسْحٰقَ يَعْقُوبَ

İshak'ın ardından da Yakub'u. *(müjdeledik).*

(٧٢) قَالَتْ يَا وَيْلَتٰى ءَ أَلِدُ وَ أَنَا

عَجُوزٌ وَ هٰذَا بَعْلِى شَيْخًا

72-"Vay, dedi, ben bir kocakarı, bu kocam da bir pîr iken doğuracak mıyım?

إِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ

Bu, cidden şaşılacak bir şey!"

(٧٣) قَالُوا أَ تَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ

73-Dediler ki: "Allah'ın işine mi şaşıyorsun?

رَحْمَتُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ

الْبَيْتِ

Allah'ın rahmeti ve bereketleri sizin üzerinizdedir, ey ev halkı!

إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

O, övülmeğe lâyıktır, iyiliği boldur."

(٧٤) فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرٰهِيمَ الرَّوْعُ وَ

جَاءَتْهُ الْبُشْرٰى

74-İbrahim'den korku gidip kendisine sevinç gelince,

يُجَادِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ

Lût kavmi hakkında bizimle tartışmağa başladı *(onlardan azabı kaldırmamızı veya hafifletmemizi rica ediyordu).*

(٧٥) إِنَّ إِبْرٰهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ

75-Çünkü İbrahim, gerçekten halîmdir, içlidir, *(Allah'a)* yüz tutup yalvarandır.

(٧٦) يَا إِبْرٰهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هٰذَا

76-*(Melekler)*: "Ey İbrahim, *(dediler)*, bundan vazgeç *(boşuna uğraşma).*

إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ

Zira Rabbinin emri gelmiştir.

وَ إِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ

Mutlaka onlara, geri çevrilmez azap gelecektir!"

(٧٧) وَ لَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا

77-Elçilerimiz Lût'a gelince,

سِىءَ بِهِمْ

onlar yüzünden kaygılandı.[1]

1.Çünkü elçiler, delikanlılar şeklinde gelmişlerdi. Lût onları insan sandı. Oğlancı olan kavminin, onlara saldıracaklarından korktu.

وَ ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا

Onlar için arşını daraldı *(ne yapacağını şaşırdı)*:

وَ قَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ

"Bu, çetin bir gündür!" dedi.

(٧٨) وَ جَٓاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَ
مِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ ط

78-Daha önce de kötü işler yapmakta olan kavmi koşarak ona geldiler.

قَالَ يَا قَوْمِ هٰٓؤُلَٓاءِ بَنَاتِى هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ

(Lût): "Ey kavmim, dedi, işte kızlarım, onlar sizin için daha *(güzel, daha)* temiz!

Allah'tan korkun; فَاتَّقُوا اللّٰهَ

وَ لَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِى ط

konuklarımın içinde beni rezil etmeyin!

أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ

İçinizde aklı başında bir adam yok mu sizin!?"

(٧٩) قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِى
بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ج

79-Dediler ki: "Senin kızlarında bizim bir hakkımız olmadığını bilmişsindir.

وَ إِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ

Ve sen bizim ne istediğimizi de pekâlâ bilirsin!"

(٨٠) قَالَ لَوْ أَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً

80-*(Lût)*: dedi ki: "Keşke sizi savacak gücüm olsaydı,

أَوْ اٰوِى إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ

yahut da çok sarp bir kaleye sığınabilseydim!"

(٨١) قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ

81-*(Melekler)* dediler ki: "Ey Lût, biz senin Rabbinin elçileriyiz.

لَنْ يَصِلُٓوا إِلَيْكَ

Onlar sana aslâ dokunamazlar.

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ

Gecenin bir kısmında aileni yürüt,

وَ لَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ ط

içinizden karından başka hiç kimse geri dönüp bakmasın.

إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَٓا أَصَابَهُمْ ط

Çünkü ötekilerine erişen *(azap)* ona da erişecektir.

إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ط

Başlarına gelecek azap zamanı, sabah vaktidir.

أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ

Sabah da yakın değil mi?"

(٨٢) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا

82-*(Azap)* Emrimiz gelince,

جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا

oranın üstünü altına getirdik,

وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ

üzerine de taş yağdırdık: Çamurdan pişmiş, *(azap için)* hazırlanmış, istif edilmiş.

(٨٣) مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ

83-Rabbinin katında işaretlenmiş *(taşlar)*.

وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ

O, zâlimlerden uzak değildir.

(٨٤) وَ إِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا

84-Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı *(gönderdik)*:

قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Ey kavmim!" dedi, "Allah'a kulluk edin.

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ

Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur;

وَ لَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَ الْمِيزَانَ

ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın.

إِنِّي أَرٰيكُمْ بِخَيْرٍ

Ben sizi bolluk içinde görüyorum

وَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ

ve ben sizin için kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum!"

(٨٥) وَ يَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَ الْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ

85-"Ey kavmim, ölçüyü ve tartıyı tam dengeli yapın,

وَ لَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ

insanların eşyasını eksik vermeyin

وَ لَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak kötülük etmeyin!"

(٨٦) بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

86-"Eğer inanan insanlar iseniz, Allah'ın bıraktığı *(kâr)*, sizin için daha hayırlıdır.

وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ

Fakat ben sizin üzerinize bekçi değilim!"

(٨٧) قَالُوا يَا شُعَيْبُ

87-"Ey Şuayb!" dediler,

أَ صَلٰوتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا

"Senin namazın mı sana, babalarımızın taptığı şeylerden vazgeçmemizi emrediyor?

أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِى أَمْوَالِنَا مَا نَشَؤُاۜ

Yahut mallarımız üzerinde dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi *(emrediyor?)*

إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ

Oysa sen, yumuşak huylu, akıllı*(bir insan)*sın!"

(٨٨) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَاَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى

88-"Ey kavmim!" dedi, "Bakın, ya ben Rabbimden bir kanıt üzerinde isem

وَ رَزَقَنِى مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًاۜ

ve *(O)*, bana kendinden güzel bir rızık vermişse?

وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلٰى مَا أَنْهٰيكُمْ عَنْهُۜ

Ben size men ettiğim şeylerde size aykırı davranmak istemiyorum.

إِنْ أُرِيدُ إِلاَّ الْإِصْلاَحَ مَا اسْتَطَعْتُۜ

Sadece gücümün yettiği kadar düzeltmek istiyorum.

وَ مَا تَوْفِيقِى إِلاَّ بِاللّٰهِۜ

Başarım ancak Allah*(ın yardımı)* iledir.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

Yalnız O'na dayandım

وَ إِلَيْهِ أُنِيبُ

ve yalnız O'na yönelirim!"

(٨٩) وَ يَا قَوْمِ لاَ يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِى أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍۜ

89-"Ey kavmim, bana karşı gelmeniz, sakın sizi Nuh kavminin, yahut Hûd kavminin veyahut Salih kavminin başlarına gelenler gibi bir felâkete uğratmasın!

وَ مَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

Lût kavmi henüz sizden uzak değildir."

(٩٠) وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

90-"Rabbinizden mağfiret dileyin

ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِۜ

sonra O'na tevbe edin!

إِنَّ رَبِّى رَحِيمٌ وَدُودٌ

Doğrusu Rabbim çok esirgeyen, çok sevendir."

(٩١) قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ

91-Dediler ki: "Ey Şuayb, senin söylediklerinden çoğunu anlamıyoruz,

وَ إِنَّا لَنَرٰيكَ فِينَا ضَعِيفًاۚ

biz seni içimizde zayıf görüyoruz.

وَ لَوْلاَ رَهْطُكَ
Kabîlen olmasaydı

لَرَجَمْنَاكَ ز

seni mutlaka taşla*(yarak öldürü)*rdük!

وَ مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

Senin bizim yanımızda hiçbir değerin yoktur!"

(٩٢) قَالَ يَا قَوْمِ أَ رَهْطِى أَعَزُّ

عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ ط

92-"Ey kavmim, dedi, size göre kabilem Allah'tan daha mı değerli ki

وَ اتَّخَذْتُمُوهُ وَ رَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ط

O'nu arkanıza at*(ıp unut)*tunuz?

إِنَّ رَبِّى بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Şüphesiz Rabbim yaptıklarınızi kuşatıcıdır*(herşeyinizibilmektedir)*."

(٩٣) وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ

93-"Ey kavmim, olduğunuz yerde *(yaptığınızı)* yapın,

إِنِّى عَامِلٌ ط
ben de yapıyorum.

سَوْفَ تَعْلَمُونَ لا

kime azabın gelip kendisini rezil
Yakında bileceksiniz,

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ

kime azabın gelip kendisini rezil edeceğini

وَ مَنْ هُوَ كَاذِبٌ ط

ve kimin yalancı olduğunu!

وَ ارْتَقِبُوا
Gözetin;

إِنِّى مَعَكُمْ رَقِيبٌ

ben de sizinle beraber gözetmekteyim!"

(٩٤) وَ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا

94-Emrimiz gelince,

نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

بِرَحْمَةٍ مِنَّا

Şuayb'ı ve onunla beraber inanmış olanları bizden bir acıma ile kurtardık;

وَ أَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ

zulmedenleri de o korkunç ses yakaladı,

فَأَصْبَحُوا فِى دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ لا

yurtlarında çöküp kaldılar.

(٩٥) كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ط

95-Sanki orada hiç şenlik kurmamışlardı!

أَلاَ بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ع

İyi bilin ki, Semûd *(kavmi)* nasıl uzaklaşıp gittiyse Medyen halkı da öyle uzaklaşıp gitti.

(٩٦) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَ

سُلْطَانٍ مُبِينٍ لا

96-Andolsun, Mûsâ'yı da âyetlerimizle ve açık bir delille gönderdik.

(٩٧) إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَإِئِه

97-Firavun'a ve adamlarına,

فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ج

(Ama o insanlar), Firavun'un buyruğuna uydular.

وَ مَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيد

Oysa, Firavun'un buyruğu, doğruya iletici değildi.

(٩٨) يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

98-*(Firavun)*, Kıyâmet günü kavminin önünde gidiyor.

فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ط

İşte onları ateşe getirdi.

وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

O varılan yer de ne fena bir yerdir!

(٩٩) وَ أُتْبِعُوا فِى هٰذِهِ لَعْنَةً

99-Bu dünyada da *(onların)* ardına lânet takılmıştır,

وَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ط

kıyâmet gününde de *(burada da lânetle anılacaklardır, âhirette de)*!

بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ

Bu vergi, ne kötü bir vergidir!

(١٠٠) ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ

100-*(Ey Muhammed!)* Bu sana anlattıklarımız, o kentlerin haberlerinden *(başlarına gelen olaylardan)*dır.

مِنْهَا قَائِمٌ وَ حَصِيدٌ

Onlardan kimi hâlâ ayakta, kimi de biçilmiştir.

(١٠١) وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ

101-Biz onlara zulmetmedik,

وَ لٰكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

Fakat onlar, kendi kendilerine zulmediyorlardı.

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِى يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ط

Rabbinin emri geldiği zaman, Allah'tan başka yalvardıkları tanrıları, kendilerinden hiçbir şeyi savamadı

وَ مَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ

ve onların ziyanlarını artırmaktan başka bir işe yaramadı!

(١٠٢) وَ كَذٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَ هِىَ ظَالِمَةٌ ط

102-İşte Rabbin zulmeden kentleri yakaladığı zaman böyle yakalar.

إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ

Doğrusu O'nun yakalaması, çok acı ve çok çetindir.

(١٠٣) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ط

103-Şüphesiz âhiret azabından korkanlar için, bunda elbette ibret vardır.

ذٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ

O, bütün insanların toplandığı bir gündür

وَ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ

ve o, görülecek bir gündür.

(١٠٤) وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلاَّ لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ

104-Biz onu, sadece sayılı bir süre için erteliyoruz.

(١٠٥) يَوْمَ يَأْتِ لاَ تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلاَّ بِإِذْنِهِ

105-O geldiği gün, hiç kimse O'nun izni olmadan konuşamaz.

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَ سَعِيدٌ

O*(raya toplana)*nlardan kimi şakî *(bahtsız)*, kimi said*(mutlu)*dur.

(١٠٦) فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ

106-Bahtsızlar ateştedirler.

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهِيقٌ

Onların orada *(o bunaltıcı ateş içinde)* bir soluk alıp verişleri vardır ki!

(١٠٧) خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَ الأَرْضُ

107-Gökler ve yer durdukça orada sürekli kalacaklardır.

إِلاَّ مَا شَاءَ رَبُّكَ

Meğer Rabbin, çıkmalarını dilemiş olsun.

إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

Çünkü Rabbin, istediğini yapandır.

(١٠٨) وَ أَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ

108-Mutlu kılınanlar ise cennettedirler.

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَ الأَرْضُ

Gökler ve yer durdukça orada sürekli kalacaklardır.

إِلاَّ مَا شَاءَ رَبُّكَ

Meğer Rabbin, *(çıkmalarını)* dilemiş olsun.

عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ

Bu, kesintisiz bir vergidir!

(١٠٩) فَلاَ تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هٰؤُلاَءِ

109-Şunların taptıkları şeyler*(in, yararsızlığın)*dan hiç kuşkun olmasın.

مَا يَعْبُدُونَ إِلاَّ كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ

Onlar da önceden atalarının taptığı gibi tapıyorlar.

وَ إِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ

Biz onların da paylarını eksiksiz vereceğiz!

(١١٠) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

110-Andolsun, Mûsâ'ya Kitâb'ı verdik de,

فَاخْتُلِفَ فِيهِ ط

onda da ayrılığa düşüldü.

وَ لَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ

Rabbin, *(süre tanıyacağına)* söz vermemiş olsaydı,

لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ط

derhal aralarında hüküm verilmiş, *(hak eden, cezasını bulmuş)* olurdu.

وَ إِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Onlar, bu*(Kur'â)*n'dan kuşkulu bir şüphe içindedirler.

(١١١) وَ إِنَّ كُلاًّ لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ

رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ط

111-Şüphesiz Rabbin, hepsinin işlerini*(n karşılığını)* tam verecektir.

إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Çünkü Allah, yaptıklarını bilmektedir.

(١١٢) فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ

112-Öyleyse emrolunduğun gibi dosdoğru ol;

وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ

seninle beraber tevbe edenler de *(doğru olsunlar)*,

وَ لاَ تَطْغَوْا ط

Aşırı gitmeyin!

إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Zira O, yaptıklarınızı görmektedir.

(١١٣) وَ لاَ تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

113-Sakın zulmedenlere dayanmayın;

فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ لا

sonra size ateş dokunur.

وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur.

ثُمَّ لاَ تُنْصَرُونَ

Sonra size yardım edilmez.

(١١٤) وَ أَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ

وَ زُلَفًا مِنَ الَّيْلِ ط

114-Gündüzün iki tarafında *(sabah, akşam)* ve geceye yakın saatlerde namaz kıl.

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ط

Çünkü iyilikler, kötülükleri giderir.[1]

ذٰلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ ج

Bu, ibret alanlara bir öğüttür.

115-Sabret, (١١٥) وَ اصْبِرْ

1.Hz. Peygamber (s.a.v.): *"Büyük günahlardan sakınıldığı sürece bir namaz, öteki namaza kadar olan günahlara kefarettir"* buyurmuştur.

فَإِنَّ اللّٰهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

çünkü Allah güzel davrananların ecrini zayi etmez.

(١١٦) فَلَوْلاَ كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِى الْأَرْضِ

116-Sizden önceki nesillerden akıllı kimselerin, yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan men etmeleri gerekmez miydi?

إِلاَّ قَلِيلاً مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ج

Fakat onlar arasından, ancak kendilerini kurtardığımız pek az kişi böyle yaptı.

وَ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ

Zulmedenler ise kendilerine verilen refahın peşine düşüp şımardılar

وَ كَانُوا مُجْرِمِينَ

ve suç işleyenler olup çıktılar.

(١١٧) وَ مَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا مُصْلِحُونَ

117-Halkı uslu kimseler olsaydı, Rabbin o kentleri, zulüm ile helâk edecek değildi.

(١١٨) وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ

118-Rabbin dileseydi,

لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً

insanları bir tek ümmet yapardı.

وَ لاَ يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ لا

Ama ihtilaf edip durmaktadırlar.

(١١٩) إِلاَّ مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ط

119-Yalnız Rabbinin acıdıkları *(bu ihtilafın dışında kalmışlardır).*

وَ لِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ ط

Zaten *(Allah)* onları bunun için yaratmıştır.[1]

وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

Rabbinin: "Andolsun, ben cehennemi hep cinlerden ve insanlardan bir kısmıyle dolduracağım!" sözü tam yerine gelmiştir.

1.İhtilâf etmeleri gerekir ki dünyada rekabet ortamı oluşup, arzu edilen ilerleme gerçekleşsin. İnsanların ihtilâfları, görünürde sevgisizlik, hattâ düşmanlık meydana getirirse de, onları yarışa, birbirinden daha üstün ve güçlü olmağa iter. İhtilâfın oluşturduğu gerginlik, insanları ileri itici bir rol oynar. Bu bakımdan Allah, insanlar arasında ihtilâfın olmasını istemiştir. Bu da O'nun hikmeti gereğidir. Ayrıca Allah'ın isim ve sıfatlarının ortaya çıkması için de ihtilâf zorunludur. Çünkü Allah'ın lütfedici sıfatı yanında kahredici sıfatı da vardır. İttifak edenlere lütfedici sıfatıyle, ihtilaf edenlere kahredici sıfatıyle görünecektir.

(١٢٠) وَ كُلاًّ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ج

120-Peygamberlerin haberlerinden, senin kalbini sağlamlaştıracak her şeyi sana anlatıyoruz.

وَ جَاءَكَ فِى هٰذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَةٌ وَ ذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ

Bunda da sana hak ve inananlar için bir öğüt ve ibret gelmiştir.

(١٢١) وَ قُلْ لِلَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ

121-İnanmayanlara de ki:

اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ ط

"Olduğunuz yerde yapacağınızı yapın;

إِنَّا عَامِلُونَ لا

biz de yapıyoruz!"

(١٢٢) وَ انْتَظِرُوا ج

122-"Bekleyin,

إِنَّا مُنْتَظِرُونَ

biz de bekliyoruz!"

(١٢٣) وَ لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

123-Göklerin ve yerin gaybı *(görünmez bilgisi)*, Allah'a aittir.

وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ

Bütün işler hep Allah'a döndürülüp götürülür.

فَاعْبُدْهُ

O'na kulluk et

وَ تَوَكَّلْ عَلَيْهِ

ve O'na dayan.

وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Rabbin sizin yaptıklarınızdan gafil değildir.

١٢ – سُورَةُ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ

12 – YÛSUF SÛRESİ

Mekke'de ve Hûd Sûresinden sonra inmiştir. Baştan başa bir konuyu anlatan tek sûredir, 111 âyeti içermektedir. Mushaf'ta 12., inişte 53. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) الٓر قف

1-Elif lâm râ.

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ قف

Bunlar apaçık Kitâb'ın âyetleridir.

(٢) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا

2-Biz onu Arapça bir Kur'ân olarak indirdik,

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

ki anlayasınız.

(٣) نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ق

3-Biz, bu Kur'ân'ı vahyetmekle sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz.

وَ إِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

Sen ondan önce *(bunları)* bilmeyenlerden idin.

(٤) إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَٓا أَبَتِ

4-Hani bir zaman Yusuf, babasına: "Babacığım!" demişti,

إِنِّى رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

"Ben *(rüyada)* on bir yıldız, Güneş'i ve Ay'ı gördüm.

رَأَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ

Bunların bana secde ettiklerini gördüm."

(٥) قَالَ يَا بُنَىَّ

5-*(Babası Yakub)*: "Yavrum" dedi,

لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَٓى إِخْوَتِكَ

"Rüyânı kardeşlerine anlatma!

فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًاؕ

Sonra sana bir tuzak kurarlar.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Çünkü Şeytan, insanın apaçık düşmanıdır!

(٦) وَ كَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ

6-Böylece Rabbin seni seçecek

وَ يُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

ve sana düşlerin yorumundan bir parça öğretecek,

وَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ عَلَٓى اٰلِ يَعْقُوبَ

sana ve Yâkub soyuna nimetini tamamlayacaktır;

كَمَٓا أَتَمَّهَا عَلَٓى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْحٰقَؕ

tıpkı daha önce ataların İbrahim'e ve İshâk'a da nimetini tamamladığı gibi.

إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ۟

Şüphesiz Rabbin, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."

(٧) لَقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَ إِخْوَتِهِ اٰيَاتٌ لِلسَّٓائِلِينَ

7-Andolsun, Yusuf ve kardeşlerin*(in kıssaların)*da, soranlar için ibretler vardır:

(٨) إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَ أَخُوهُ أَحَبُّ إِلَٓى أَبِينَا مِنَّا

8-*(Kardeşleri)* demişlerdi ki: "Yusuf ve *(öz)* kardeşi *(Bünyamin)*, babamıza bizden daha sevgilidir.

وَ نَحْنُ عُصْبَةٌؕ

Oysa biz bir cemaatiz.

إِنَّ أَبَانَا لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍۚ

Babamız açık bir yanlışlık içindedir!"

(٩) اُقْتُلُوا يُوسُفَ

9-"Yusuf'u öldürün,

أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا

ya da onu bir yere bırakın da,

يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ

babanızın yüzü yalnız size kalsın *(bundan böyle babanız yalnız sizi görsün ve sevsin)*!

وَ تَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

Ondan sonra da *(tevbe eder)*, iyi bir topluluk olursunuz!"

(١٠) قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لاَ تَقْتُلُوا يُوسُفَ

10-İçlerinden bir sözcü dedi ki: "Yusuf'u öldürmeyin;

وَ أَلْقُوهُ فِى غَيَابَةِ الْجُبِّ

onu kuyunun dibine atın;

يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ

kervanlardan biri onu *(görüp)* alsın;

إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

eğer yapacaksanız *(böyle yapın)*."

(١١) قَالُوا

11-*(Bu fikirde karar kıldılar ve babalarına gelip)* dediler ki:

"Ey babamız! يَا أَبَانَا

مَا لَكَ لاَ تَأْمَنَّا عَلٰى يُوسُفَ

Neden Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun!?

وَ إِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ

oysa biz ona öğüt verenler*(onun iyiliğini isteyenler)*iz?"

(١٢) أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا

12-"Yarın onu da bizimle beraber *(kıra)* gönder,

gezsin, oynasın; يَرْتَعْ وَ يَلْعَبْ

وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

biz onu elbette koruruz."

(١٣) قَالَ إِنِّى لَيَحْزُنُنِى أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ

13-*(Yakub)* dedi ki: "Onu götürmeniz beni üzer;

وَ أَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَ أَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ

korkarım ki, sizin haberiniz yokken onu kurt yer!"

(١٤) قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ

14-Dediler ki: "Biz bir topluluk olduğumuz halde onu kurt yerse,

إِنَّا إِذًا لَخَاسِرُونَ

o zaman biz tamamen beceriksiz kimseleriz, demektir!"

(١٥) فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِى غَيَابَةِ الْجُبِّ

15-Nihayet onu götürüp de kuyunun dibine atmağa topluca karar verdikleri zaman,

وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِ

biz ona *(Yusuf a)*: şöyle vahyettik:

لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هٰذَا وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

"Andolsun sen onların bu işlerini, hiç farkında olmayacakları bir sırada kendilerine haber vereceksin!"

(١٦) وَ جَاؤُ أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ط

16-Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler.

(١٧) قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا

17-"Ey babamız, dediler, biz gittik, yarışıyorduk; نَسْتَبِقُ

وَ تَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

Yusuf'u yiyeceğimizin yanında bırakmıştık.

Onu kurt yemiş! فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ ج

وَ مَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَ لَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

Ama biz doğru söylesek de sen bize inanmazsın!"

(١٨) وَ جَاؤُ عَلٰى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ط

18-*(Yusuf'un)* gömleğinin üstünde yalan kan getirdiler.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ط

(Yakub): "Herhalde, dedi, nefisleriniz sizi aldatıp bir işe sürükledi.

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ط

Artık tek çarem güzelce sabretmektir.

وَ اللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ

Dediğinize *(dayanmak için)* ancak Allah'tan yardım istenir!"

(١٩) وَ جَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ

19-Bir kervan geldi, sucularını gönderdiler,

فَأَدْلٰى دَلْوَهُ ط

(o da gidip kuyuya) kovasını sarkıttı:

قَالَ يَا بُشْرٰى هٰذَا غُلاَمٌ ط

"Müjde!" dedi, "İşte bir oğlan!"

وَ أَسَرُّوهُ بِضَاعَةً ط

Onu ticaret için sakladılar,

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

halbuki Allah, onların ne yaptıklarını biliyordu.

(٢٠) وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ ج

20-Nihayet *(Mısır'a varınca)* onu düşük bir pahaya, birkaç paraya sattılar.

وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ع

Onlar, ona *(Yusuf'a)* karşı isteksiz idiler.[1]

(٢١) وَ قَالَ الَّذِى اشْتَرٰيهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ

21-Onu satın alan Mısırlı *(hazine bakanı Kotafir)*, karısı*(Zeliha'y)*a dedi ki:

أَكْرِمِى مَثْوٰيهُ

"Ona iyi bak!

عَسٰٓى أَنْ يَنْفَعَنَا

Belki bize yararı dokunur,

أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ط

ya da onu evlât ediniriz!"

وَ كَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْأَرْضِ ز

Böylece biz Yusuf'a o yerde güzel bir imkân verdik ki,

وَ لِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ط

ona düşlerin yorumunu öğretelim.

وَ اللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى أَمْرِهِ

Allah, buyruğunu yerine getirendir,

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

ama insanların çoğu bilmezler.

(٢٢) وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ

22-*(Yusuf,)* Kuvvetli çağına erişince,

1.Buluntu olduğu için ona değer vermediler, hemen onu ellerinden çıkarmak istediler.

اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا ط

ona hüküm ve ilim verdik.

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

İşte biz, güzel hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız.

(٢٣) وَ رَاوَدَتْهُ الَّتِى هُوَ فِى بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ

23-Yusuf'un, evinde kaldığı kadın, onun nefsinden murat almak istedi

وَ غَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَ قَالَتْ هَيْتَ لَكَ ط

ve kapıları kilitleyip: "Haydi gelsene!" dedi.

قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ

(Yusuf): "Allah'a sığınırım!" dedi,

إِنَّهُ رَبِّٓى أَحْسَنَ مَثْوَاىَ ط

efendim bana güzel baktı.

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Zâlimler iflâh olmazlar!"

(٢٤) وَ لَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ق

24-Andolsun, kadın onu arzu etmişti,

وَ هَمَّ بِهَا ج لَوْلَٓا أَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ ط

eğer Rabbinin doğruyu gösteren delilini görmeseydi o da onu arzu etmişti.

كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوٓءَ وَ الْفَحْشَٓاءَ ط

Böylece biz kötülüğü ve fuhşu ondan çevirmek istedik;

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

çünkü o, ihlâsa erdirilmiş *(temiz)* kullarımızdandır.

(٢٥) وَ اسْتَبَقَا الْبَابَ

25-Kapıya doğru koşuştular.

وَ قَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ

Kadın *(Yusuf'un)* gömleğini arkadan yırttı.

وَ أَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ط

Kapının yanında kadının beyine rastladılar.

قَالَتْ مَا جَزَٓاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوٓءً

Kadın: "Senin ailene kötülük yapmak isteyenin cezası nedir?

إِلَّٓا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Zindana kapatılmak veya acı bir biçimde işkence edilmek değil midir?" dedi.

(٢٦) قَالَ هِىَ رَاوَدَتْنِى عَنْ نَفْسِى

26-*(Yusuf)*: "O benden murat almak istedi!" dedi.

وَ شَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا ج

Kadının ailesinden bir şahit de şöyle şahitlik etti:

إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ

"Eğer Yusuf'un gömleği önden yırtılmışsa,

فَصَدَقَتْ

kadın doğrudur,

وَ هُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

o yalancılardandır."

(٢٧) وَ إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ

27-"Ve eğer onun gömleği arkadan yırtılmışsa,

فَكَذَبَتْ

kadın yalancıdır,

وَ هُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ

o *(Yûsuf)* doğrulardandır!"

(٢٨) فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ

28-*(Kadının kocası, Yusuf'un)* gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce *(kadına)*:

قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ ط

"Bu, sizin düzeninizdendir, dedi,

إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ

gerçekten sizin düzeniniz büyüktür!"

(٢٩) يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هٰذَا

29-"Yusuf, sen bundan vazgeç *(bunu kimseye söyleme)*,

وَ اسْتَغْفِرِى لِذَنْبِكِ ج

(Kadın), sen de günahının bağışlanmasını dile!

إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ع

Çünkü sen, günahkârlardan oldun!"

(٣٠) وَ قَالَ نِسْوَةٌ فِى الْمَدِينَةِ

30-Şehirde birtakım kadınlar dediler ki:

Vezirin karısı, امْرَأَةُ الْعَزِيزِ

تُرَاوِدُ فَتَيهَا عَنْ نَفْسِهِ ج

uşağının nefsinden murat almak istemiş!

قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ط

Sevda onun bağrını yakmış!

إِنَّا لَنَرَيهَا فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Biz onu açık bir sapıklık içinde görüyoruz!"

(٣١) فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ

31-*(Kadın)*, Onların *(dedikodu yaparak kendisini dile düşürme)* düzenlerini işitince,

أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ

onlara *(adam)* gönderdi *(onları yemeğe davet etti)*.

وَ أَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً

Onlar için dayanacak yastıklar hazırladı

وَ أَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا

ve her birine de birer bıçak verdi.

وَ قَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ج

(Yusuf'a): "Çık karşılarına!" dedi.

فَلَمَّا رَأَيْنَهُ

Kadınlar, *(önlerine konan meyveleri soyup yemekle meşgul iken)* Yusuf'u görünce,

onu *(gözlerinde)* büyüttüler, أَكْبَرْنَهُ

وَ قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ

(ona hayranlıklarından ötürü) ellerini kestiler

وَ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ

ve dediler ki: "Allah için, hâşâ!

Bu, insan değildir; مَا هٰذَا بَشَرًا ط

إِنْ هٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

bu ancak güzel bir melektir!"

32-*(Kadın)* dedi ki: (٣٢) قَالَتْ

فَذٰلِكُنَّ الَّذِى لُمْتُنَّنِى فِيهِ ط

"İşte siz, beni bunun için kınamıştınız!

وَ لَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ

Andolsun ben kendisinden murat almak istedim de,

فَاسْتَعْصَمَ ط

o, iffetinden ötürü reddetti.

وَ لَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا اٰمُرُهُ

Ama kendisine emrettiğimi yapmazsa,

لَيُسْجَنَنَّ وَ لَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرِينَ

elbette zindana atılacak ve alçalanlardan olacaktır!"

(٣٣) قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَىَّ مِمَّا يَدْعُونَنِى إِلَيْهِ ج

33-*(Yusuf)*: "Rabbim, dedi, bana göre zindan, bunların beni çağırdığı şeyden iyidir.

وَ إِلاَّ تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ

Eğer onların düzenini benden savmazsan,

onlara kayarım أَصْبُ إِلَيْهِنَّ

وَ أَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

ve câhillerden olurum!"

(٣٤) فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ

34-Rabbi onun duâsını kabul buyurdu da,

فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ط

onların düzenini ondan savdı.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Şüphesiz O, işitendir, bilendir.

(٣٥) ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ

35-Sonra *(aziz Kıtfir ve adamları, Yusuf'un masumluğu hakkındaki)* bu delilleri gördükleri halde,

لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّى حِينٍ ع

yine onu bir süre zindana atmaları kendilerine uygun geldi.

(٣٦) وَ دَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ ط

36-Onunla beraber iki genç daha zindana girdi.

Onlardan biri dedi ki: قَالَ أَحَدُهُمَا

إِنِّى أَرَيْنِى أَعْصِرُ خَمْرًا ط

"Ben düşümde şarap sıktığımı görüyorum."

وَ قَالَ الْآخَرُ إِنِّى أَرَيْنِى

Öteki de dedi ki: "Ben de, görüyorum ki,

أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا

başımın üstünde ekmek taşıyorum,

kuşlar ondan yiyor. تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ط

نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ج

Bunun yorumunu bize haber ver;

إِنَّا نَرَيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

zira biz seni güzel davranan*(iyi rüya yoran)*lardan görüyoruz."

(٣٧) قَالَ لاَ يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلاَّ نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ط

37-*(Yusuf)* Şöyle dedi: "Size rızık olarak verilen yemek henüz size gelmeden önce bunun yorumunu size haber vermiş olurum.

ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّى ط

Bu *(yorum)* Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir *(bu bilgileri Rabbim bana lütfetti)*.

إِنِّى تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

Ben, Allah'a inanmayan, âhireti de inkâr eden bir kavmin dinini terk ettim:

(٣٨) وَ اتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَائِى إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ

38-"Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum.

مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ

Bizim, herhangi bir şeyi Allah'a ortak koşmağa hakkımız yoktur.

ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَ عَلَى النَّاسِ

Bu *(tevhîd)*, bize ve bütün insanlara Allah'ın bir lütfudur.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَشْكُرُونَ

Ama insanların çoğu şükretmezler."

(٣٩) يَا صَاحِبَىِ السِّجْنِ

39-"Ey benim zindan arkadaşlarım!

ءَ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ

Çeşitli tanrılar mı iyi,

أَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

yoksa herşeyi *(hükmü altında tutan)* kahredici tek Allah mı?

(٤٠) مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلاَّ أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ اٰبَاؤُكُمْ

40-Siz, O'nu bırakıp ancak sizin ve atalarınızın taktığı birtakım *(boş)* isimlere tapıyorsunuz.

مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

Allah onlar*(ın gerçekliği)* hakkında hiçbir delil indirmemiş*(onlara hiçbir güç vermemiş)*tir.

إِنِ الْحُكْمُ إِلاَّ لِلّٰهِ

Hüküm, yalnız Allah'ındır.

أَمَرَ أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ إِيَّاهُ

O, yalnız kendisine tapmanızı buyurmuştur.

ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ

İşte doğru din budur.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ

Ama insanların çoğu bilmezler."

(٤١) يَا صَاحِبَىِ السِّجْنِ

41-"Ey zindan arkadaşlarım, *(rüyanıza gelince)*,

أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُ خَمْرًا

biriniz *(eskisi gibi)* yine efendisine şarap sunacak;

وَ أَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ

diğeri ise asılacak;

فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ

kuşlar onun başından yiyecek.

قُضِىَ الْأَمْرُ الَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ط

Sorduğunuz iş *(bu şekilde)* kesinleşmiştir."

(٤٢) وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا

42-O iki kişiden kurtulacağını sandığı kimseye dedi ki:

اذْكُرْنِى عِنْدَ رَبِّكَ ز

"Beni efendin*(kralın)*ın yanında an *(benim suçsuz olduğumu krala hatırlat)*"

فَأَنْسَيهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ

Fakat Şeytan o adama, *(Yusuf'un durumunu)* efendisine söylemeyi unutturdu,

فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ط ع

(bundan ötürü Yusuf), birkaç yıl zindanda kaldı.

(٤٣) وَقَالَ الْمَلِكُ

43-*(Bir gün)* Kral dedi ki:

إِنِّى أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ

"Ben, düşümde yedi semiz inek görüyorum;

يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ

bunları yedi zayıf inek yiyor.

وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ط

Ve yedi yeşil, yedi de kuru başak *(görüyorum)*.

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ

Ey efendiler,

أَفْتُونِى فِى رُءْيَاىَ

bu rüyamın tabirini bana anlatın.

إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ

eğer siz rüya tabir ediyorsanız *(bunu da tabir edin)*"

(٤٤) قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ط

44-*(Yorumcular)* dediler ki: "Bu, karışık düşlerden ibarettir.

وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ

Biz, karışık düşlerin yorumunu bilmeyiz."

(٤٥) وَقَالَ الَّذِى نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ

45-*(Zindandaki)* İki kişiden kurtulan *(adam)*, uzun bir süre sonra *(bu olay üzerine Yusuf'u)* hatırladı da dedi ki:

أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ

"Ben size onun yorumunu haber veririm,

فَأَرْسِلُونِ

hemen beni *(zindana)* gönderin."

(٤٦) يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ

46-*(Zindana, Yusuf'un yanına geldi, dedi ki)*: "Yusuf, ey çok doğru söyleyen!

أَفْتِنَا فِى سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَ سَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَ أُخَرَ يَابِسَاتٍ

Bize şu rüyayı çöz: Yedi semiz ineği, yedi zayıf *(inek)* yiyor ve yedi yeşil, yedi de kuru başak *(neyi gösterir)*?

لَعَلِّى أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ

Umarım ki senin yorumunla insanlara dönerim;

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

onlar da bilirler."

(٤٧) قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا

47-*(Yusuf)* dedi ki: "Siz, âdetiniz üzere yedi yıl *(ürün)* ekersiniz.

فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِى سُنْبُلِهِ

Biçtiğinizi başağında bırakırsınız;

إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ

ancak yiyeceğiniz az bir mikdar*(ı alırsınız, gerisini depolarsınız)*."

(٤٨) ثُمَّ يَأْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ

48-"Sonra onun ardından yedi kurak *(yıl)* gelir,

يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ

ki *(tohumluk olarak)* sakladığınız az miktar dışında, o yıllar için önceden biriktirdiklerinizi yiyip bitirir."

(٤٩) ثُمَّ يَأْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ

49-"Sonra onun ardından bir yıl gelir ki,

فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ

o yılda insanlara bol yağmur verilir

وَ فِيهِ يَعْصِرُونَ

ve *(insanlar)* o yıl *(bol bol meyva)* sıkarlar *(hayvan sağarlar)*."

(٥٠) وَ قَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهِ

50-*(Elçi bu yorumu getirince)* Kral: "Onu bana getirin." dedi.

فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ

Elçi, Yusuf'un yanına gelince,

قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْئَلْهُ

(Yusuf): dedi ki: "Efendine dön de ona sor,

مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِى قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ

ellerini kesen o kadınların maksadı neydi? *(Bunu ortaya çıkarsın)*.

إِنَّ رَبِّى بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ

Şüphesiz Rabbim, onların tuzaklarını biliyor" *(dedi)*.

(٥١) قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ

51-*(Kral, kadınlara)*: "Yusuf'un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi?" dedi.

قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ

Dediler ki: "Hâşâ, Allah için *(doğru söylemek lâzım)*;

مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوٓءٍ ط

biz onda hiçbir kötülük görmedik!"

قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْئٰنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ

Aziz'in karısı da: "İşte şimdi hak yerini buldu.

أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ

Ben onun nefsinden murat almak istemiştim.

وَ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

O tamamen doğrulardandır!" dedi.

(٥٢) ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّى لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ

52-*(Gerçeği söyledim)* Yusuf benim, arkadan kendisine hainlik etmediğimi bilsin.

وَ أَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى كَيْدَ الْخَائِنِينَ

ve Allah'ın, hainlerin tuzağını başarıya ulaştırmayacağını *(bilsin)*.

(٥٣) وَ مَا أُبَرِّئُ نَفْسِى ج

53-"Ben nefsimi temize çıkarmam.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ

Çünkü nefis, daima kötülüğü emredicidir.

إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّى ط

Meğer Rabbimin esirgediği bir nefis ola.

إِنَّ رَبِّى غَفُورٌ رَحِيمٌ

Rabbim bağışlayandır, esirgeyendir."

(٥٤) وَ قَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهِ

54-Kral: "Onu bana getirin, dedi,

أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِى ج

onu kendime özel *(dost)* yapayım!"

فَلَمَّا كَلَّمَهُ

Kendisiyle konuş*(up ondaki olgunluğu gör)*ünce,

قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ

(Yusuf'a): "Sen, dedi, artık bugün yanımızda mevki sahibi, güvenilir*(bir kimse)*sin.

(٥٥) قَالَ اجْعَلْنِى عَلٰى خَزَائِنِ الْأَرْضِ ج

55-*(Yusuf, krala)*: "Beni ülkenin hazineleri üstüne bakan yap.

إِنِّى حَفِيظٌ عَلِيمٌ

Çünkü ben *(onları)* iyi korur, *(yönetmesini)* iyi bilirim." dedi.

(٥٦) وَ كَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْأَرْضِ ج

56-Böylece biz Yusuf'a o ülkede iktidar verdik.

يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ

Orada dilediği yerde konaklardı.

نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ

Biz, dilediğimiz kimseye rahmetimizi ulaştırırız,

وَ لاَ نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

güzel davrananların ecrini zayi etmeyiz.

(٥٧) وَ لَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ

اٰمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

57-İnananlar ve *(kötülüklerden)* korunanlar için elbette âhiret ödülü, daha hayırlıdır.

(٥٨) وَ جَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ

58-Yûsuf'un kardeşleri geldiler

فَدَخَلُوا عَلَيْهِ

ve onun yanına girdiler;

فَعَرَفَهُمْ

o onları tanıdı;

وَ هُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

fakat onlar onu tanımıyorlardı.[1]

(٥٩) وَ لَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ

59-*(Yusuf)* onların *(zahire)* yüklerini hazırlatınca,

قَالَ ائْتُونِى بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ

dedi ki: "Sizin baba bir kardeşinizi de bana getirin.

أَلاَ تَرَوْنَ أَنِّى أُوفِى الْكَيْلَ

Görüyorsunuz ya ben, ölçüyü tam yapıyorum

وَ أَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

ve ben konukseverlerin en iyisiyim!"

(٦٠) فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِى بِهِ

60-"Eğer onu bana getirmezseniz,

فَلاَ كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِى

artık benim yanımda size ölçü*(lüp verilecek bir şey)* yok.

وَ لاَ تَقْرَبُونِ

(Bir daha) bana yaklaşmayın!"

(٦١) قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ

61-Dediler ki: "Onu babasından isteyip getirmeğe çalışacağız;

1.Yusuf vezir oldu. Kral bütün Mısır'ın yönetimini ona verdi. O sırada ölmüş bulunan vezirin karısı Zeliha'yı da onunla evlendirdi. Tarıma önem veren Yusuf, üretimi artırdı, fazla ürünü depolattı. Nihayet kıtlık yılları girdi. Her taraftan insanlar gelip Mısır'da devlet ambarından azık satın alırdı. Kıtlığın etkisinde bulunan Kenan ilindeki Yakub Aleyhisselam, Yusuf'un özkardeşi Bünyamin dışındaki oğullarını azık almak üzere Mısır'a göndermişti.

Yusuf, kardeşlerine kim olduklarını, nereden geldiklerini sormuş, onlar da Yakub isimli bir peygamberin oğlu ve on iki kardeş olduklarını, bir kardeşlerinin çöle gidip helâk olduğunu, öteki baba bir kardeşlerinin de babalarının yanında kaldığını anlatmışlardı.

وَ إِنَّا لَفَاعِلُونَ

(bunu) mutlaka yapacağız."

(٦٢) وَ قَالَ لِفِتْيَانِهِ

62-*(Yusuf)* uşaklarına dedi ki:

اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِى رِحَالِهِمْ

"Onların sermayelerini yüklerinin içine koyun.

لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki ailelerine döndükleri zaman bunun farkına varırlar da yine gelirler"

(٦٣) فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ قَالُوا

63-Babalarına döndüklerinde dediler ki:

يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ

"Ey babamız, bizden ölçü men'edildi.

فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ

Kardeşimizi bizimle beraber gönder de *(ihtiyacımız olanı)* ölç*(üp al)*alım.

وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Biz onu mutlaka koruruz."

64-*(Yakub)* dedi ki: (٦٤) قَالَ

هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلاَّ كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ط

"Daha önce kardeşi için size güvendiğim gibi onun için de size güveneyim, öyle mi?

فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا

En iyi koruyan Allah'tır

وَ هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

ve O, merhametlilerin merhametlisidir!"

(٦٥) وَ لَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ

65-Zahire yüklerini açtıklarında,

وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ط

sermayelerinin kendilerine geri verilmiş olduğunu gördüler.

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِى ط

Dediler ki: "Ey babamız, daha ne istiyoruz?

هٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا

İşte sermayemiz de bize geri verilmiş!

وَ نَمِيرُ أَهْلَنَا

Yine ailemize yiyecek getiririz

وَ نَحْفَظُ أَخَانَا

ve kardeşimizi koruruz,

وَ نَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ط

bir deve yükü de fazla *(azık)* alırız.

ذٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ

(Çünkü) Bu, az bir ölçüdür *(bize yetmez).*"

(٦٦) قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ

66-*(Yakub)* dedi ki: Onu aslâ sizinle göndermem,

حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَأْتُنَّنِى بِهِ

إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ج

Siz hepiniz kuşatılıp engellenmedikçe siz, onu bana getireceğinize dair Allah adına bana sağlam söz vermden *(onu göndermem).*

فَلَمَّا اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ

Ne zaman ki, sözlerini verdiler,

قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

(Yakub): "Söylediğimize Allah, vekildir!" dedi.

(٦٧) وَقَالَ يَا بَنِىَّ

67-Ve dedi ki: "Oğullarım!

لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ

(Mısır'a) bir kapıdan girmeyin;

وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ط

ayrı ayrı kapılardan girin.

وَمَا أُغْنِى عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ط

Ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam.

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِ ط

Hüküm, yalnız Allah'ındır. *(O size ne takdir etmişse muhakkak olacaktır.)*

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ج

Ben O'na tevekkül ettim,

وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

tevekkül edenler de O'na tevekkül etsinler!"

(٦٨) وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ

أَبُوهُمْ ط

68-Babalarının emrettiği yerden *(Mısır'a)* girdiler;

مَا كَانَ يُغْنِى عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ

(gerçi) bu, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı.

إِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا ط

Ama sadece Yakub, içindeki bir dileği söylemişti.

وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ

O, kendisine öğrettiğimizden ötürü bilgi sahibi idi *(bundan dolayı 'Allah'ın takdirinden hiçbir şeyi sizden savamam' demişti).*

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ع

Fakat insanların çoğu bilmezler.

(٦٩) وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ

69-*(Kardeşleri)*, Yusuf'un yanına girince,

اٰوٰى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ

(Yusuf, öz) kardeşi*(Bünyami)*n'i yanına aldı ve dedi ki:

إِنِّى أَنَا أَخُوكَ

"Ben senin kardeşinim,

فَلاَ تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

onların *(bizim hakkımızda)* yaptıklarına üzülme!"

(٧٠) فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ

70-Onların yüklerini hazırlatırken,

جَعَلَ السِّقَايَةَ فِى رَحْلِ أَخِيهِ

su tasını *(öz)* kardeşinin yükünün içine koydu.

ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ

(Kervan hareket ettikten) sonra bir ünleyici şöyle seslendi:

أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ

"Ey kervan, siz hırsızlarsınız!"

(٧١) قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ

71-Bunlara döndüler: "Ne kaybettiniz, *(ne arıyorsunuz)*? dediler.

(٧٢) قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ

72-Dediler ki: "Kralın su tasını kaybettik *(onu arıyoruz)*.

وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ

Onu getirene bir deve yükü *(mükâfat)* var.

وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ

Ben buna kefilim."

(٧٣) قَالُوا تَاللّٰهِ

73-*(Yusuf'un kardeşleri)*: "Allah Allah!" dediler,

لَقَدْ عَلِمْتُمْ

herhalde siz de bilmişsinizdir ki,

مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِى الْأَرْضِ

biz bu yere bozgunculuk yapmak için gelmedik.

وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ

Ve biz hırsız değiliz!"

(٧٤) قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ

74-*(Yusuf'un adamları)*: "Peki, dediler, ya yalancı çıkarsanız o*(hırsızlık ede)*nin cezası nedir?"

(٧٥) قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِى رَحْلِهِ

75-Dediler ki: "Cezası, *(tas)* kimin yükünde bulunursa,

فَهُوَ جَزَاؤُهُ

işte o, onun karşılığıdır *(hırsızlığına karşılık kendisine el konur)*.

كَذٰلِكَ نَجْزِى الظَّالِمِينَ

Biz haksızları böyle cezalandırırız!"

(٧٦) فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ

76-Bunun üzerine *(Yusuf)*, kardeşinin yükünden önce ötekilerin yüklerini aramağa başladı;

ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ ط

sonra tası kardeşinin yükünden çıkardı.

كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ط

İşte Yusuf'a böyle bir çare öğrettik.

مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِى دِينِ الْمَلِكِ

Yoksa kralın dini*(kanunu)*na göre *(Yusuf)* kardeşini alamazdı.

إِلَّآ أَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ ط

Meğer Allah dilemiş olsun.

نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَآءُ ط

(Biz) dilediğimizi derecelerle yükseltiriz.

وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ

Her bilgi sahibinin üstünde daha bir bilen vardır.

(٧٧) قَالُوٓا إِنْ يَسْرِقْ

77-*(Yusuf'un kardeşleri)* dediler ki: "*(Bu)* çaldıysa,

فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ ج

bundan önce kardeşi de çalmıştı."

فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِ

Yusuf bunu içinde sakladı da,

وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ

onlara açmadı.

قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا ج

(İçinden): "Siz fena bir durumdasınız,

وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ

Allah, sizin anlattığınızın içyüzünü çok iyi biliyor!" dedi.[1]

(٧٨) قَالُوا يَٓا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا

78-Dediler ki: "Ey vezir, onun büyük bir ihtiyar babası var! *(Onun alıkonduğuna çok üzülür.)*

فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ج

Onun yerine *(bizden)* birimizi al;

إِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

doğrusu, biz seni iyilik edenlerden görüyoruz."

(٧٩) قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُٓ لا

79-"Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını almaktan Allah'a sığınırız;

---

1. Rivayete göre Yusuf'u çok seven halası, artık büyüyen Yusuf'u yanına almak isteyen Yakub'a vermemek için: İbrahim'den kalma kuşağını, Yusuf'un beline bağladı; sonra kuşağının kaybolduğunu söyledi. Aranan kuşak, Yusuf'un üzerinde bulundu. Onların yasalarına göre birinin malını çalan, yakalanınca mal sahibinin kölesi olurdu. İşte hala da böyle bir çare ile çok sevdiği Yusuf'u yanında bırakmak istemişti.

إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ع

yoksa biz zulmedenler oluruz!" dedi.

(٨٠) فَلَمَّا اسْتَيْئَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ط

80-Ondan umudu kesince aralarında konuşmak üzere *(bir kenara)* çekildiler.

قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا

Büyükleri dedi ki: "Bilmiyor musunuz ki,

أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ

babanız sizden Allah adına kesin söz aldı,

وَ مِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِى يُوسُفَ ج

daha önce de Yusuf hakkında ne kusur işlediniz *(bilmiyor musunuz?)*

فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتّٰى يَأْذَنَ لِى أَبِى أَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ لِى ج

Babam bana izin verinceye, yahut Allah benim hakkımda bir hüküm verinceye kadar bu yerden ayrılmayacağım.

وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

O, hüküm verenlerin en iyisidir."

(٨١) ارْجِعُوا إِلَى أَبِيكُمْ فَقُولُوا

81-"Babanıza dönüp deyin ki:

يَا أَبَانَا

"Ey babamız!

إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ج

Oğlun hırsızlık etti!

وَ مَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا

Biz ancak bildiğimize şahitlik ettik *(tasın, onun yükünden çıktığını gördük, ötesini bilmiyoruz)*,

وَ مَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ

Biz gizliyi bilenler değiliz.

(٨٢) وَ اسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِى كُنَّا فِيهَا وَ الْعِيرَ الَّتِى أَقْبَلْنَا فِيهَا ط

82-*(İnanmazsan)* İçinde bulunduğumuz kente ve beraber geldiğimiz kervana sor.

وَ إِنَّا لَصَادِقُونَ

Biz doğru söylüyoruz!"

(٨٣) قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ط

83-*(Dönüp babalarına geldiler ve kardeşlerinin sözünü söylediler. Yakub)*: "Herhalde, dedi, nefisleriniz size bir işi süs*(leyerek sizi ona sürük)*ledi.

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ط

Artık *(bana)* güzelce sabretmek gerek.

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ط

Belki de Allah, onların hepsini bana getirir.

إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Çünkü O, bilendir, herşeyi hikmetle *(yerli yerince)* yapandır.

(٨٤) وَ تَوَلَّى عَنْهُمْ وَ قَالَ

84-Ve yüzünü onlardan öteye çevirdi ve dedi ki:

يَٓا أَسَفٰى عَلٰى يُوسُفَ

"Ey Yusuf üzerindeki tasam *(gel, gel, tam senin gelme zamanındır)!*"

وَ ابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ

Ve tasadan gözleri ağardı.

فَهُوَ كَظِيمٌ

(Acısını) yutkunuyor*(açığa vurmamağa çalışıyor)*du.

(٨٥) قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ

حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا

85-Dediler ki: "Vallahi sen, Yusuf'u ana ana hasta olacaksın,

أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ

yahut helâk olanlardan olacaksın!"

(٨٦) قَالَ إِنَّمَٓا أَشْكُو بَثِّى وَ حُزْنِى

إِلَى اللّٰهِ

86-"Ben üzüntü ve tasamı yalnız Allah'a arz ederim

وَ أَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim." dedi.

(٨٧) يَا بَنِىَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ

يُوسُفَ وَ أَخِيهِ

87-"Ey oğullarım! Gidin, Yûsuf'u ve kardeşini araştırın.

وَ لَا تَايْـَٔسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ ط

Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin;

إِنَّهُ لَا يَايْـَٔسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ إِلَّا الْقَوْمُ

الْكَافِرُونَ

zira kâfir kavimden başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez!"

(٨٨) فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا

88-*(Yakub'un oğulları, tekrar Mısır'a)* Yusuf'un yanına döndüklerinde dediler ki:

يَٓا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَ أَهْلَنَا الضُّرُّ

"Ey vezir! Bize ve çocuklarımıza darlık dokundu.

وَ جِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجٰيةٍ

Değersiz de bir sermaye ile geldik.

فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ

Ama sen bizim için tam ölçü ver,

bize tasadduk eyle; وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنَا ط

إِنَّ اللّٰهَ يَجْزِى الْمُتَصَدِّقِينَ

Çünkü Allah, tasadduk edenleri mükâfatlandırır."

(٩٦) فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَيهُ عَلَى وَجْهِهِ

96-Müjdeci gelip de *(Yusuf'un gömleği)*ni *(Yakub'un)* yüzüne koyunca,

فَارْتَدَّ بَصِيرًا ج

derhal *(gözü açıldı)*, görür oldu:

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

"Size demedim mi ben, Allah'tan sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim?" dedi.

(٩٧) قَالُوا يَا أَبَانَا

97-*(Oğulları)*: dediler ki: "Ey babamız!

اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

Bizim günahlarımızın bağışlanmasını dile.

إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ

Gerçekten biz günah işledik."

(٩٨) قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّى ط

98-"Sizin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim, dedi,

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

şüphesiz O, bağışlayandır, esirgeyendir."

(٩٩) فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ

99-*(Hep beraber Mısır'a hareket ettiler)*. Nihayet Yusuf'un yanına vardıklarında,

آوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ

(Yusuf) ana-babasını[1] kendine çekip kucakladı

وَ قَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللهُ آمِنِينَ ط

ve: "Allah'ın dileğiyle güven içinde Mısır'a girin!" dedi.

(١٠٠) وَ رَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ

100-Ana-babasını tahtın üstüne çıkardı

وَ خَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ج

ve hepsi onun için secdeye kapandılar *(önünde saygı ile eğildiler.)*

وَ قَالَ يَا أَبَتِ هٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَاىَ مِنْ قَبْلُ ز

(Yusuf): "Babacığım, dedi, işte bu, önceden *(gördüğüm)* rüyanın yorumudur.

قَدْ جَعَلَهَا رَبِّى حَقًّا ط

Rabbim onu gerçek yaptı,

وَ قَدْ أَحْسَنَ بِى

bana iyilik etti;

إِذْ أَخْرَجَنِى مِنَ السِّجْنِ وَ جَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِى وَ بَيْنَ إِخْوَتِى ط

1.Bir rivayete göre bu sırada Yusuf'un annesi sağdı. Diğer rivayete göre öz annesi ölmüştü. Burada üvey annesi olan teyzesi, annesi yerine konmuştur.

(٨٩) قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَ أَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ

89-*(Yusuf)* dedi: "Sizler câhil iken Yusuf'a ve kardeşine neler yaptığınızı bildiniz mi?"

(٩٠) قَالُوا ءَ إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ

90-"A! Yoksa sen, Yûsuf musun?" dediler.

قَالَ أَنَا يُوسُفُ

Dedi ki: "Ben Yusuf'um,

وَ هٰذَا أَخِي

bu da kardeşimdir.

قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا

Allah bize lütfetti *(bizi korudu, yüceltti)*.

إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَ يَصْبِرْ

Doğrusu kim *(Allah'tan)* korkar ve sabrederse,

فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

Allah iyilik edenlerin ecrini zayi etmez."

(٩١) قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا

91-"Vallahi dediler, Allah seni bizden üstün kıldı.

وَ إِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ

Doğrusu biz suç işlemiştik!"

(٩٢) قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ

92-Dedi ki: "Bugün sizi kınama yok;

يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ

Allah sizi bağışlar;

وَ هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

O merhametlilerin merhametlisidir!"

(٩٣) اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هٰذَا

93-"Şimdi benim şu gömleğimi götürün,

فَأَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ أَبِي

babamın yüzüne koyun da,

يَأْتِ بَصِيرًا

gözü açılsın.

وَ أْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ

Ve bütün ailenizle birlikte bana gelin."

(٩٤) وَ لَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ

94-Kervan *(Mısır'dan)* ayrıl*(ıp yola koyul)*unca,

قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ

babaları, *(yanında bulunanlara)*: "Eğer bana bunak demezseniz, ben Yusuf'un kokusunu alıyorum." dedi.

(٩٥) قَالُوا تَاللّٰهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ

95-"Vallahi sen hâlâ eski şaşkınlığın içindesin!" dediler.

zira Şeytan, benimle kardeşlerim arasına fitne soktuktan sonra O, beni zindandan çıkardı, sizi de çölden getirdi.

إِنَّ رَبِّى لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ ط

Gerçekten Rabbim dilediği şeyi çok ince düzenler.

إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

O, *(her tedbiri)* bilen, her şeyi yerli yerince yapandır."

(١٠١) رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِى مِنَ الْمُلْكِ

101-"Rabbim, bana bir parça mülk verdin

وَ عَلَّمْتَنِى مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ ج

ve bana düşlerin yorumunu öğrettin.

فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

Ey göklerin ve yerin yaratıcısı!

اَنْتَ وَلِيِّى فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ج

Dünyada da, âhirette de benim yârim sensin!

تَوَفَّنِى مُسْلِمًا

Beni Müslüman olarak öldür

وَ اَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَ

ve beni iyilere kat!"

(١٠٢) ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ

إِلَيْكَ ج

102-*(Ey Muhammed!)* Bu *(anlatılanlar)*, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir.

وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَ

هُمْ يَمْكُرُونَ

Onlar kararlarını verip tuzak kurarlarken sen yanlarında değildin.

(١٠٣) وَ مَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَ لَوْ

حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

103-Ama sen, ne kadar istesen de, yine insanların çoğu inanacak değillerdir.

(١٠٤) وَ مَا تَسْئَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ط

104-Sen bu*(okudukları)*na karşılık onlardan bir ücret istemiyorsun.

إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ع

O, sadece bütün âlemler için bir öğüttür.

(١٠٥) وَ كَأَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِى

السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

105-Göklerde ve yerde nice âyet*(ler)* var ki,

يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

onların yanından yüzlerini çevirerek geçerler.[1]

1.Onlardaki incelikleri düşünüp ibret almazlar. Kur'ân-ı Kerîm'de âyet, Allah'ın varlığını, birliğini ve kudretini gösteren işaret, delil mânâsına geldiği gibi, olağan üstü olay (mucize) mânâsına da gelir. Zaten Allah'ın varlığını ve kudretini gösteren herşey, olağanüstü bir olaydır. Kur'ân'ın âyetleri de insanların, benzerini getirmekten âciz

(١٠٦) وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ إِلاَّ وَ هُمْ مُشْرِكُونَ

106-Onların çoğu, Allah'a ortak koşmadan inanmazlar.

(١٠٧) أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ

107-Onlar, Allah'ın azabından, sargın bir belanın, kendilerine gelmeyeceğinden emin midirler?

أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

veya hiç farkında değillerken ansızın O *(Duruşma)* saatin*(in)* kendilerine gelmeyeceğinden *(emin midirler)*?

(١٠٨) قُلْ هٰذِهِ سَبِيلِى

108-De ki: "İşte benim yolum budur:

أَدْعُوا إِلَى اللّٰهِ عَلٰى بَصِيرَةٍ

Allah'a basiretle davet ederim.

أَنَا وَ مَنِ اتَّبَعَنِى

Ben ve bana uyanlar,

وَ سُبْحَانَ اللّٰهِ

Allah'ın şanı yücedir,

وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ben ortak koşanlardan değilim."

(١٠٩) وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلاَّ رِجَالاً نُوحِى إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرٰى

109-Senden önce de kentler halkından, yalnız kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başka, *(elçi)* göndermedik.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Yeryüzünde hiç gezmediler mi ki kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler?

---

bulundukları birer mucizedir. Tabiat olayları da aslında birer mucizedir. Onun için Kur'ân, inen vahiylere âyet dediği gibi, tabiat olaylarına da âyet demektedir. Demek ki âyet ikiye ayrılmaktadır: Sözlü âyet, sözsüz âyet. Sözlü âyetler, Hz. Muhammed'e ve diğer peygamberlere gelen vahiylerdir. Sözsüz âyetler ise doğa olaylarıdır. Kur'ân anlayışına göre her doğa olayı, dikkatle incelenince insanı Allah'ın birliğini düşünmeğe götüren birer işarettir. Nasıl yola dikilen işaretler, yolcuyu varacağı istikamete sevk ederse, doğa olayları da âhiret yolcusu olan insanı Allah'ın birliğine götürmektedir. Demek ki derin düşünce düzeyine ulaşan insan için doğa olayları da dillenmekte, konuşmakta, birer sözlü âyet oluvermektedir.

Kur'ân, Allah'ın birliğini ve kudretini gösteren bu doğa olaylarının yanından körü körüne geçmememizi, bunlardaki incelikleri ve bunlara hâkim olan Tanrı kanunlarını bulup çözmemizi emretmektedir. Doğa olayları üzerinde düşünmeyen, onlardaki İlâhî yasaları keşfe çalışmayanlar, Allah'ın âyetleri yanından körü körüne geçmiş olurlar.

وَ لَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْاۜ

Korunanlar için âhiret yurdu daha iyidir.

اَفَلَا تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?

(١١٠) حَتّٰى إِذَا اسْتَيْئَسَ الرُّسُلُ

110-*(Bir süre serbest bırakılmalarına aldanmasınlar. Kendilerinden önce gelenlere de öyle fırsat verilmişti. Fakat)* ne zaman ki, elçiler umutlarını kestiler

وَ ظَنُّوا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا

ve kendilerinin yalancı çıkarıldıklarını *(kâfirlere karşı kendilerine yapılacağı va'dedilen yardımın yapılmayacağını)* sandılar,

جَاءَهُمْ نَصْرُنَا

işte o zaman onlara yardımımız geldi

فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُۜ

ve dilediğimiz kimseler kurtarıldı.

وَ لَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Azabımız suçlular topluluğundan aslâ geri çevrilmez.

(١١١) لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِاُولِي الْاَلْبَابِۜ

111-Elbette onların hikâyelerinde akıl sahipleri için ibret vardır.

مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرٰى

Bu *(Kur'ân)*, uydurulacak bir söz değildir;

وَ لٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

ancak kendinden önceki*(Hak Kitâbı')*nın doğrulanması,

وَ تَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ

her şeyin açıklaması

وَ هُدًى وَ رَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

ve inananlar için bir kılavuz ve rahmettir.

١٣ - سُورَةُ الرَّعْدِ

13 – RA'D SÛRESİ

Râ'd, gökgürültüsü demektir. 13'üncü âyetinde gökgürültüsünün Allah'ı tesbîh ettiği anlatıldığından, sûre bu adı almıştır. Mekke'de mi, Medine'de mi indiği hakkında görüş ayrılığı vardır. Fahreddin Râzî'ye göre Medine'de inmiştir. Ferîd Vecdî de bu görüşü benimsemiş ve Muhammed Sûresinden sonra indiğini söylemiştir. Fakat üslûbu, Mekke üslûbudur. Derteze'ye göre Mutaffifîn'den sonra inmiştir ve iniş tarihine göre 87. sûredir; Mushaf'ta ise 13. sırayı alan sûre, 43 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) الٓمٓرٰ

1-Elif lâm mîm râ.

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ ط

Şunlar Kitâb'ın âyetleridir;

وَ الَّذِى اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

Rabbinden, sana indirilen haktır.

وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Fakat insanların çoğu inanmazlar.

2-Allah odur ki, (٢) اَللّٰهُ الَّذِى

رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

gökleri, görebileceğiniz bir direk olmadan yükseltti,[1]

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ

Sonra Arş üzerine istivâ etti *(mülkünün tahtına oturdu)*,

وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ ط

Güneş'i ve Ay'ı iradesine boyun eğdirdi.

كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى ط

Her biri, belli bir süre için akıp gitmektedir.

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ

(Yaratma) işi*(ni)* düzenler,

âyetleri açıklar يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ

لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

ki, Rabbinizle karşılaşacağınıza kesin olarak inanasınız.

(٣) وَ هُوَ الَّذِى مَدَّ الْاَرْضَ

3-O'dur ki Arz'ı uzattı,

وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِىَ وَ اَنْهَارًا ط

orada sabit dağlar ve ırmaklar var etti,

وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ

orada her meyvadan iki çift *(erkek-dişi)* yarattı.

1.Bu âyette cisimler arasındaki itme ve çekme yasasına işaret vardır: Allah'ın, gökleri, bizim görebileceğimiz bir direk olmadan yükselttiği belirtilmektedir. Demek ki göğü yükselten, gök cisimlerini birbirinden uzakta tutan bir direk vardır, ama bu direk gözümüzle görülür türden bir direk değil, bir güçtür. Bu direk, cisimler arasındaki itme yasasıdır. "Göğü tutup yer üzerine düşmesini önlüyor. Ancak O'nun izniyle düşebilir" (Hac: 65) âyeti de gök cisimlerinin yer üzerine düşme eğiliminde olduğunu, fakat Allah'ın bu düşmeyi engellediğini bildirmektedir. Gök cisimlerinin birbiri üzerine düşme eğilimi ise, cisimler arasındaki çekim yasasıdır. Bu suretle Kur'ân, cisimler arasında itme ve çekme güçlerinin bulunduğuna işaret etmiş olmaktadır. Cisimler arasındaki çekim gücü, itme gücünden fazla olsa, gök cisimleri birbiri üzerine düşerdi. Şayet itme gücü daha fazla olsaydı, gök cisimleri birbirinden belli uzaklıkta duramaz, sonsuzca uzaklaşırdı. Cisimlerin birbirinden belli uzaklıkta, ölçülü durabilmesi için iki gücün birbirine denk olması gerekir. "Allah göğü yükseltti, dengeyi koydu" (*Rahman*: 7) âyetiyle de bu iki gücün denk olduğu bildirilmiştir. Şüphesiz bu, Kur'ân'ın bir mucizesidir.

يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ ط

Geceyi gündüzün üzerine örter.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için âyetler vardır.

(٤) وَ فِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَ جَنَّاتٌ مِنْ اَعْنَابٍ وَ زَرْعٌ وَ نَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَ غَيْرُ صِنْوَانٍ

4-Arz'da birbirine komşu kıtalar, üzüm bağları, ekinler, çatallı ve çatalsız hurmalıklar vardır;

يُسْقٰى بِمَاءٍ وَاحِدٍ قف

bunların hepsi bir su ile sulanır,

وَ نُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ط

ama ürünlerini birbirinden üstün yaparız.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Şüphesiz bunda, aklını kullanan bir toplum için âyetler vardır.

(٥) وَ إِنْ تَعْجَبْ

5-Eğer şaşacaksan,

فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ

onların şu sözlerine şaşmak lâzım:

ءَ إِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَ إِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ط

"Biz toprak olduğumuz zaman mı, biz mi yeniden yaratılacağız?"

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ج

İşte onlar, Rablerine karşı nankörlük edenlerdir.

وَ أُولٰٓئِكَ الْاَغْلَالُ فِى اَعْنَاقِهِمْ

Ve Onlar, boyunlarında halkalar bulunan kimselerdir,

وَ أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ج

onlar ateş halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Onlar orada sürekli kalacaklardır.

(٦) وَ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ

6-Senden, iyilikten önce kötülüğü acele istiyorlar.

وَ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ط

Oysa onlardan önce benzerleri*(ne nice cezalar)* gelip geçti *(Niçin onlardan ibret almazlar?)*.

وَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ ج

Şüphesiz Rabbin, o*(insa)*nların zulümlerine rağmen mağfiret sahibidir.

وَ إِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ

Fakat Rabbinin azabı da pek çetindir.

(٧) وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا

7-İnkâr edenler diyorlar ki:

لَوْلَاۤ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ؕ

"Ona Rabbinden bir âyet indirilmeli değil miydi?"

إِنَّمَاۤ أَنْتَ مُنْذِرٌ

Sen, ancak bir uyarıcısın

وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

ve her toplumun bir yol göstericisi vardır.

(٨) اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثٰى وَ

مَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَزْدَادُ ؕ

8-Allah, her dişinin neyi yüklendiğini ve Rahimlerin neyi eksiltip artırdığını[1] bilir.

وَ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

Onun yanında her şey, bir miktar iledir.

(٩) عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

9-*(O)*, Gizliyi ve âşikâreyi bilendir, büyüktür, yücedir. الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ

(O'na göre) birdir: (١٠) سَوَاءٌ

مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ

Aranızdan sözü gizleyen de,

1.Yüklendikleri çocukları, dışarı çıkardıkları ve içine aldıkları yavruları.

وَ مَنْ جَهَرَ بِهِ

onu açıkça söyleyen de,

وَ مَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِالَّيْلِ

gece*(nin karanlığı)* ile gizlenen de,

وَ سَارِبٌ بِالنَّهَارِ

gündüz*(ün ışığı)* ile görünen de *(O'nca birdir).*[2]

(١١) لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ

مِنْ خَلْفِهِ

11-O*(insa)*nın önünden ve arkasından izleyen*(melek)*ler vardır,

يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ ؕ

onu Allah'ın emrinden korurlar.[3]

2.O, hepsini bilir, görür. O'nun bilgisinden ve görmesinden hiçbir şey kaybolmaz.

3.Âyette kelimesi kelimesine mânâ şöyledir: Her birini, önünden ve arkasından izleyen, kendini Allah'ın emrinden koruyan melekler vardır. (مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ) taki (مِنْ) in (ب) bâ mânâsında olduğu kabul edildiğine göre melekler, insanı Allah'ın emriyle korurlar, demek olur. Yâhut insanı Allah'ın emrinden korurlar, demektir. Yani insan günah işlediği zaman ona süre verip, ya da onu istiğfâra yöneltip onu Allah'ın azabından korurlar veya insanı izleyip kötülüklerden koruyan melekler, Allah'ın emrindendir, demek olur. Âyet için bu üç mânâ da muhtemeldir.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ

Allah bir kavmin durumunudeğiştirmez,

حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ

onlar kendi durumlarını değiştirmedikçe.

وَ إِذَآ أَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوٓءًا

Allah da bir kavme kötülük istedi mi,

فَلاَ مَرَدَّ لَهُ

artık onu geri çevirecek yoktur.

وَ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ

Zaten onların, O'ndan başka koruyucuları da yoktur.

(١٢) هُوَ الَّذِى يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَ طَمَعًا

12-O'dur ki size, korku ve umut içinde şimşeği gösterir[1]

وَ يُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ

ve *(yağmurla yüklü)* ağır, ağır bulutlar yapar.

(١٣) وَ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ

13-Gök gürültüsü, övgüsüyle, melekler de korkusundan O'nu tesbîh ederler.

1.Şimşeği gördüğünüz zaman onun tahribatından korkarsınız, fakat yağmurun işareti olduğu için de sevinir, yağmur umarsınız.

وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ

Yıldırımlar gönderir de,

فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَآءُ

onlarla dilediğini çarpar.

وَ هُمْ يُجَادِلُونَ فِى اللّٰهِ وَ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ

Allah'ın tuzağı *(cezası)* pek çetin olduğu halde, onlar hâlâ O'nun hakkında tartışmaktadırlar.

(١٤) لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ

14-Gerçek duâ, ancak O'na yapılır.

وَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاَ يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَىْءٍ

O'ndan başka duâ ettikleri ise, kendilerinin hiçbir isteklerini karşılayamazlar.

إِلاَّ كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَآءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ

(Onların durumu) tıpkı ağzına gelsin diye suya avuçlarını uzatan kimse gibidir.

وَ مَا هُوَ بِبَالِغِهِ

Oysa *(uzanıp suyu avuçlamadıkça su)* on*(un ağzın)*a gelmez.

وَ مَا دُعَآءُ الْكَافِرِينَ إِلاَّ فِى ضَلاَلٍ

İşte kâfirlerin duâsı, öyle boşa gider.

(١٥) وَ لِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا

15-Göklerde ve yerde olanların hepsi, ister istemez Allah'a secde ederler.

وَ ظِلاَلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الْأٰصَالِ

Gölgeleri de sabah akşam *(uzanıp kısalarak O'na secde etmektedir).*

(١٦) قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

16-De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?"

De ki: "Allah!" قُلِ اللّٰهُ ط

قُلْ أَ فَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لاَ يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لاَ ضَرًّا ط

"O halde, de, O'ndan başka kendilerine dahi bir fayda ve zarar veremeyen veliler mi edindiniz?"

قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْأَعْمٰى وَ الْبَصِيرُ لا

De ki: "Kör ile gören bir olur mu,

أَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمَاتُ وَ النُّورُ ج

yahut karanlıklar ile aydınlık *(bir olur mu?)*"

أَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ

Yoksa Allah'a, O'nun yarattığı gibi yaratan ortaklar mı buldular da,

فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ط

(ikisinin) yaratma*(sı)* onlara, benzer mi göründü?

قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

De ki: "Her şeyin yaratıcısı Allah'tır.

وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

O, tektir, kahreden*(herşeye üstün gelen)*dir."

(١٧) أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

17-Gökten bir su indirdi de,

فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا

dereler kendi ölçüsünce *(o su ile)* çağlayıp aktı;

فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا ط

sel üste çıkan köpüğü taşıdı.

وَ مِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ ط

Süs, yahut eşya yapmak için ateşte yak*(ıp erit)*tikleri madenlerde de bunun gibi bir köpük *(posa)* vardır.

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ ط

Allah, hak ve bâtılı böyle *(benzetme ile)* anlatır.

فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ج

Köpük yok olup gider.

وَ أَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِى الْأَرْضِ ط

İnsanlara yararlı olan ise yeryüzünde kalır.

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ط

İşte Allah, böyle güzel meseller verir.[1]

(١٨) لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى ط

18-Rablerinin buyruğuna uyanlara, en güzel karşılık vardır.

وَ الَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ

Ona uymayanlar ise,

لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا وَ مِثْلَهُ مَعَهُ

yeryüzünde bulunan her şey ve bunun bir misli daha kendilerinin olsa,

لَافْتَدَوْا بِهِ ط

(Allah'ın azabından kurtulmak için) onu fidye verirlerdi.

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوٓءُ الْحِسَابِ لا

Onların hesabı çok kötüdür.

وَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ط

Varacakları yer de cehennemdir;

وَ بِئْسَ الْمِهَادُ ع

ne kötü bir yataktır o!

(١٩) اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

19-Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse,

كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ط

(bunu kabul etmeyen) kör gibi olur mu?

اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ لا

Ancak sağduyu sahipleri öğüt alır.

(٢٠) اَلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ

20-Onlar, Allah'ın ahdini yerine getirirler

وَ لَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ لا

ve andlaşmayı bozmazlar.

(٢١) وَ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا اَمَرَ اللّٰهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ

21-Ve onlar Allah'ın bitiştirilmesini istediği şeyi bitiştirirler.[2]

وَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ

Rablerine karşı saygılı olurlar

وَ يَخَافُونَ سُوٓءَ الْحِسَابِ ط

ve en kötü hesaptan korkarlar.

1.Bâtıl, önce oluşup sonra yok olan köpük gibidir. Hak ise insanlara yararlı ve kalıcı olan su ve madenler gibidir.

2.Akraba ile, mü'minlerle ilgiyi kesmez, ayırım yapmadan bütün peygamberlere inanırlar.

(٢٢) وَ الَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ

22-Ve onlar Rablerinin yüzünü *(rızasını)* arzu ederek *(nefse zor gelen şeylere)* sabrederler;

وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

namazı kılarlar,

وَ أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً

kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık olarak *(hayır yoluna)* harcarlar

وَ يَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ

ve kötülüğü iyilikle savarlar.

أُولٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

İşte şu yurdun sonucu onlarındır:

(٢٣) جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا

23-*(Onlar)* Adn cennetlerine girerler.

وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَ أَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرِّيَّاتِهِمْ

Babalarından, eşlerinden ve çocuklarından iyi olanlar da kendileriyle beraber olur.

وَ الْمَلٰئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ

Melekler de her kapıdan yanlarına varırlar:

(٢٤) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ

24-"Sabretmenize karşılık selâm size!

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

Yurdun sonu ne güzel!" *(derler)*.

(٢٥) وَ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ

25-Ama Allah'a verdikleri sözü iyice pekiştirdikten sonra bozanlar

وَ يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ

ve Allah'ın bitiştirilmesini istediği şeyi kesenler

وَ يُفْسِدُونَ فِى الْأَرْضِ

ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlar,

أُولٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

İşte lânet onlara, yurdun kötü sonucu da onlaradır!

(٢٦) اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

26-Allah, dilediğine rızkı açar da,

وَ يَقْدِرُ

kısar da.

وَ فَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Dünya hayatıyla sevindiler.

وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ

Oysa âhiretin yanında dünya hayatı,

إِلَّا مَتَاعٌ

bir geçimden ibarettir.

(٢٧) وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ط

27-İnkâr edenler: "Ona Rabbinden bir âyet indirilmeli değil miydi?" diyorlar.

قُلْ إِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

De ki: "Allah, dilediğini *(bu tür sözlerle)* şaşırtır.

وَ يَهْدِى إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ ج

Yöneleni de kendisine iletir."

(٢٨) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ
بِذِكْرِ اللّٰهِ ط

28-Onlar inanan ve Allah'ı anmakla gönülleri huzur bulan kimselerdir.

أَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ط

İyi bilin ki gönüller, ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.

(٢٩) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ طُوبٰى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَاٰبٍ

29-İşte mutluluk ve güzel gelecek, o inanıp güzel işler yapanlarındır.

(٣٠) كَذٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِى أُمَّةٍ قَدْ
خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ

30-Seni de böylece, kendilerinden önce nice milletler geçmiş bulunan bir millete gönderdik

لِتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِى أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

ki, sana vahyettiğimizi onlara okuyasın.

وَ هُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ ط

Oysa onlar Rahman'a nankörlük etmektedirler.[1]

قُلْ هُوَ رَبِّى

De ki: "O *(Rahman)*, benim Rabbimdir.

لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ج

O'ndan başka tanrı yoktur.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

O'na dayandım;

وَ إِلَيْهِ مَتَابِ

tevbem yalnız O'nadır."

(٣١) وَ لَوْ أَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ
أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ
الْمَوْتٰى ط

31-Eğer kendisiyle dağların yürütüldüğü, yahut Arz'ın parçalandığı, yahut ölülerin konuşturulduğu bir Kur'ân olsaydı *(inanırdık, dediler)*.[2]

1.Çok merhametli Allah'ın nimetlerine şükretmezler.

2.Bu söylem, inanmayanların, bahane için mucize istediklerini dile getirmekte ve okuma ile dağların yürütülmeyeceğini, mucizeyi ancak Allah'ın yaratacağını vurgulamaktadır. Benzerî ifadeleri, İsrâ: 90-93. âyetlerde de geçer.

بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعًا ط

Hayır, bütün işleı Allah'a aittir.

أَفَلَمْ يَايْـَٔسِ الَّذِينَ اٰمَنُوا

İnananlar hâlâ anlamadılar mı ki,

ki, Allah dileseydi, أَنْ لَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ

لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا ط

bütün insanları yola iletirdi?

وَ لَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا

صَنَعُوا قَارِعَةٌ

Yaptıkları işler yüzünden inkâr edenlerin başlarına ânî belâ*(lar)* gelmeğe devam edecek,

أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ

yahut yurtlarının yakınına konacak *(yahut sen onların yurtlarının yakınına konacaksın),*

حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ط

Allah'ın va'di gelinceye kadar bu, böyle sürüp gidecektir.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ع

Allah sözünden caymaz.

(٣٢) وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ

32-Senden önceki peygamberlerle alay edildi de,

فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

inkâr edenlere bir süre meydan verdim.

ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ قف

Sonra onları yakaladım.

فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

Cezam nasılmış *(gördüler)*!

(٣٣) أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ج

33-Her nefsin yaptığı işin başında duran, *(hiçbir şeyden haberi olmayanla bir olur)* mu?

وَ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ ط

Onlar Allah'a ortaklar koştular.

قُلْ سَمُّوهُمْ ط

De ki: "Onları isimlendirin *(nitelendirin bakalım, tapılmağa değer bir yanları var mı?)*

أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْاَرْضِ

Yoksa siz Allah'ın, yeryüzünde bilmediği bir şeyi mi kendisine haber veriyorsunuz?

أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ط

Yoksa boş söz mü söylüyorsunuz?

بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ

Hayır, inkâr edenlere tuzakları süslü gösterildi.

وَ صُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ط

(Hak) Yoldan çıkarıldılar.

وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Allah kimi şaşırtırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

artık ona yol gösteren olmaz!

(٣٤) لَهُمْ عَذَابٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

34-Dünya hayatında onlar için azap vardır.

وَ لَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ أَشَقُّ ج

Âhiret azabı ise daha zordur.

وَ مَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ

Onları Allah*(ın azabın)*dan koruyacak kimse de yoktur.

(٣٥) مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ط

35-*(Allah'ın emirlerine karşı gelmekten)* korunanlara va'dedilen cennetin durumu şöyledir:

تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ط

Altından ırmaklar akar;

أُكُلُهَا دَائِمٌ وَ ظِلُّهَا ط

yemişi de süreklidir, gölgesi de.

تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ق

İşte korunanların sonu budur.

وَ عُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ

İnkâr edenlerin sonu da ateştir.

(٣٦) وَ الَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

36-Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler,

يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

sana indirilene sevinirler.

وَ مِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ط

Fakat kabîlelerden onun bir kısmını inkâr edenler vardır.

قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللّٰهَ وَ لَا أُشْرِكَ بِهِ ط

De ki: "Bana, yalnız Allah'a kulluk etmem ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamam emredildi.

إِلَيْهِ أَدْعُوا

Ben *(insanları)* O'na davet ederim;

dönüşüm de O'nadır." وَ إِلَيْهِ مَاٰبِ

(٣٧) وَ كَذٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ط

37-Ve işte biz onu, Arapça bir hüküm *(hikmet gereğince hükmeden bir Kitap)* olarak indirdik.

وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ لا

Eğer sana gelen bu ilimden sonra onların keyiflerine uyarsan,

مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا وَاقٍ ع

artık seni Allah'tan kurtaracak ne bir veli, ne de koruyucu olmaz.

(٣٨) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ

38-Andolsun, biz senden önce de elçiler gönderdik,

وَ جَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَ ذُرِّيَّةً ط

onlara da eşler ve çocuklar verdik.

وَ مَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِىَ بِاٰيَةٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّٰهِ ط

Allah'ın izni olmadan hiçbir elçi, bir âyet *(mucize)* getiremezdi.

لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ

Her sürenin bir yazısı vardır *(herşeyin zamanı yazılıp tespit edilmiştir).*

(٣٩) يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثْبِتُ ج

39-Allah, dilediğini siler, *(dilediğini)* bırakır.

وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

Ana Kitap, O'nun yanındadır.[1]

(٤٠) وَ إِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ

40-Ya onları uyardığımız şeylerin bir kısmını sana gösteririz,

أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

ya da *(bundan önce)* senin canını alırız *(fark etmez).*

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلاَغُ

Sana düşen, sadece duyurmaktır.

وَ عَلَيْنَا الْحِسَابُ

Hesap görmek bize düşer.

(٤١) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِى الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ط

41-Bizim o toprağa gelip nasıl onu, uçlarından eksilttiğimizi görmediler mi?

Hüküm veren Allah'tır. وَ اللّٰهُ يَحْكُمُ

لاَ مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ط

O'nun hükmünü izley*(ip iptal ed)*ecek yoktur.

وَ هُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

O, hesabı çabuk görendir.

(٤٢) وَ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

42-Onlardan öncekiler de tuzak kurmuştu.

1.Cenabı Hak, kâinatta bazı şeyleri yok ederken, bazılarını bırakır, yeniden yaratır. Bazı uluslar tarih sahnesinden silinirken, başkaları onların yerini alır. Bazı doğa varlıklarını, canlı türlerini ortadan kaldırırken, bazılarını sürdürür. Dinazorlar gibi bugün ortadan kalkmış olan nice hayvan türleri vardır. Âyetin asıl amacı, Allah'ın, insanları uyardığı azap geldiği gün, dilediği toplumları yok edip, dilediklerini koruyacağını vurgulamaktır.

Ahmed ibn el-Mübârek diyor ki: "Bu âyetin tefsîrini, ümmî mürşidim Abdu'l-Azîz ed-Debbâğ'a sormuştum, bana şu cevabı verdi: Geleceğe ait işlerden bir yağmur yağması, bir kişinin gelmesi, bir hâdisenin olması gibi şeylerden bir kısmı vukua gelmez, ki "Allah mahveder"den maksat budur. Bir kısmı da vukua gelir, ki "Allah bırakır"dan maksat da budur. "Ana Kitap, kendisinin yanındadır" demek de, O'nun kadîm ilminin aslâ şaşmayacağını vurgular. Bu tefsîri bana, dün bizzat Allah'ın Elçisi (s.a.v.) öğretti" (el-İbrîz).

فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ط

Fakat bütün tuzaklar, *(tedbirler)* Allah'ındır *(Allah'ın tedbiri, onların tuzaklarını bozar).*

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ط

(O,) her canın ne kazandığını *(ne yaptığını)* bilir.

وَ سَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ

Kâfirler de, bu yurdun sonunun kimin olacağını bileceklerdir!

(٤٣) وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلاً ط

43-İnkâr edenler: "Sen gönderilmiş bir elçi değilsin!" diyorlar.

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَ بَيْنَكُمْ لا

وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

De ki: "Benimle sizin aranızda Allah'ın ve yanında Kitap bilgisi bulunanların şahit olması yeter.

١٤ - سُورَةُ إِبْرٰهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

14 – İBRÂHİM SÛRESİ

35-41. âyetlerinde Hz. İbrahim'in yaptığı duâ anıldığından sûreye bu ad verilmiştir. Mekke döneminin sonlarına doğru inmiş olan son sûrelerdendir. Yalnız 28 ve 29. âyetlerinin Medine'de indiği söylenmiştir. Nuh Sûresinden sonra inen sûre, 52 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) الر

1-Elif lâm râ.

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ

(Bu) Kitâb'ı sana indirdik ki,

لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ

Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarıp,

إِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ لا

o güçlü ve övgüye lâyık olan*(Allah)*ın yoluna iletesin

(٢) اَللّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

2-O Allah ki, göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur.

وَ وَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ لا

Çetin azaptan dolayı vay şu nankörlerin haline!

(٣) اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ

3-Ki onlar, dünya hayatını âhirete tercih ederler,

وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah'ın yoluna engel olurlar

وَ يَبْغُونَهَا عِوَجاً ط

ve onun eğrilmesini isterler.

أُولٰئِكَ فِى ضَلاَلٍ بَعِيدٍ

İşte onlar, derin bir sapıklık içindedirler.

(٤) وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلاَّ بِلِسَانِ قَوْمِهِ

4-Biz, her elçiyi kendi kavminin diliyle gönderdik

لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ط

ki onlara açıklasın.

فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğini şaşırtır,

وَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğini de *(doğru)* yola iletir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, azizdir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا أَنْ

5-Andolsun biz, Mûsâ'yı da âyetlerimizle birlikte göndermiştik:

أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

"Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar

وَ ذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللّٰهِ ط

ve onlara Allah'ın günlerini *(geçmiş milletlerin başlarına gelen olayları)* hatırlat!" diye

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Şüphesiz bunda sabreden, şükreden herkes için âyetler *(ibret verici işaretler)* vardır.

(٦) وَ إِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ

6-Mûsâ, kavmine demişti ki:

اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

"Allah'ın, üzerinizdeki nimetini hatırlayın,

إِذْ أَنْجٰيكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ

O sizi Firavun soyundan kurtardı.

يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ

Onlar sizi işkencenin en kötüsüne koşuyorlar,

وَ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ

oğullarınızı kesiyorlar,

وَ يَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ط

kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı.

وَ فِى ذٰلِكُمْ بَلاَءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ع

Bunda Rabbinizden size büyük bir sınav vardı.

(٧) وَ إِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ

7-Ve Rabbiniz size şöyle bildirmişti:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ

"Andolsun şükrederseniz,

لَأَزِيدَنَّكُمْ

elbette size daha fazla veririm.

وَ لَئِنْ كَفَرْتُمْ

Ve eğer nankörlük ederseniz,

إِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ

azabım pek çetindir."

(٨) وَ قَالَ مُوسٰى إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَ

مَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا

8-Ve Mûsâ dedi ki: "Siz ve yeryüzünde bulunanlar hep nankörlük etseniz,

فَإِنَّ اللّٰهَ لَغَنِىٌّ حَمِيدٌ

iyi bilin ki Allah zengindir, övülmüştür *(sizin şükrünüze muhtaç değildir).*"

(٩) أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ

قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَ عَادٍ وَ ثَمُودَ

9-Sizden öncekilerin, Nuh, Âd ve Semud kavimlerinin haberi gelmedi mi?

وَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ

Ve onlardan sonra gelenlerin *(haberleri gelmedi mi)*?

لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللّٰهُ

-ki onları*(n sayısını)* Allah'tan başka kimse bilmez-

جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Elçileri onlara kanıtlar getirdi de,

فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِى أَفْوَاهِهِمْ

onlar, ellerini ağızlarına koydu *(öfkelerinden parmaklarını ısırdı)*lar *(yahut, peygamberlerin ağızlarını tuttular)*:

وَ قَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ

Dediler ki: "Biz sizinle gönderilen mesajı tanımadık

وَ إِنَّا لَفِى شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ

مُرِيبٍ

ve biz sizin bizi çağırdığınız şeye karşı derin bir kuşku içindeyiz!"

(١٠) قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَ فِى اللّٰهِ شَكٌّ

فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

10-Elçileri dediler ki: "Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe *(edilir)* mi?

يَدْعُوكُمْ

O, sizi çağırıyor

لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ

ki, günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın

وَ يُؤَخِّرَكُمْ إِلٰى أَجَلٍ مُسَمًّى

ve sizi belirtilmiş bir süreye kadar ertelesin."

قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

Dediler ki: "Siz de bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsiniz.

تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا

Bizi, atalarımızın taptığından çevirmek istiyorsunuz.

فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

O halde bize açık bir delil getirin!"

(١١) قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ

11-Elçileri onlara dediler ki:

إِنْ نَحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

"Evet, biz de sizin gibi insandan başka bir şey değiliz.

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

Fakat Allah, kullarından dilediğine lütfeder.

وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّٰهِ

Allah'ın izni olmadan biz size delil *(mucize)* getiremeyiz.

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

İnananlar, Allah'a dayansınlar."

(١٢) وَمَا لَنَا أَلاَّ نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينَا سُبُلَنَا

12-"Bize yollarımızı göstermişken, neden biz Allah'a dayanmayalım?

وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَا آذَيْتُمُونَا

Sizin bize yaptığınız eziyetlere elbette katlanacağız.

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Tevekkül edenler, Allah'a dayansınlar."

(١٣) وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ

13-İnkâr edenler, elçilerine dediler ki:

لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا

"Ya sizi mutlaka yurdumuzdan çıkarırız,

أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا

ya da bizim dinimize dönersiniz!"

فَأَوْحٰى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

Rableri de onlara şöyle vahyetti:

لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ

"Zâlimleri mutlaka helâk edeceğiz!"

(١٤) وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ

14-"Ve onların ardından sizi o yere yerleştireceğiz.

ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ

Bu, makamımdan korkan ve tehdidimden korkan için *(verdiğim söz)*dür."

(١٥) وَ اسْتَفْتَحُوا

15-*(Elçiler, düşmanlarına karşı Allah'tan)* fetih istediler

وَ خَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

ve her inatçı zorba perişan oldu.

(١٦) مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَ يُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ

16-Ardından da kendisine irin *(gibi)* bir suyun içirileceği cehennem vardır.

(١٧) يَتَجَرَّعُهُ

17-O suyu yutmağa çalışır,

وَ لاَ يَكَادُ يُسِيغُهُ

fakat boğazından geçiremez

وَ يَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

ve her yandan ona ölüm geldiğinde,

yine ölemez. وَ مَا هُوَ بِمَيِّتٍ

وَ مِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ

Bunun ardından da kaba bir azap!

(١٨) مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ

18-Rablerine karşı nankörlük edenlerin iyi işleri,

كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ

tıpkı fırtınalı bir günde rüzgârın savurduğu küle benzer.

لاَ يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَىْءٍ

Kazandıklarından hiçbir şeyi ele geçiremezler.[1]

ذٰلِكَ هُوَ الضَّلاَلُ الْبَعِيدُ

İşte derin sapıklık budur!

(١٩) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ

19-Allah'ın, gökleri ve yeri hak *(ve hikmet)* ile yarattığını görmedin mi?

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ

Dilerse sizi götürür

وَ يَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

ve yepyeni bir halk getirir.

(٢٠) وَ مَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ

20-Bu, Allah'a güç değildir.

(٢١) وَ بَرَزُوا لِلّٰهِ جَمِيعًا

21-Hepsi Allah'ın huzurunda göründüler.

فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

Zayıflar, büyüklük taslayan*(önder)*ler*(in)*e dediler ki:

"Biz size tâbi idik. إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا

1.Çünkü yaptıkları işler, rüzgârın savurduğu kül gibi hakikat karşısında savrulup gitmiştir, kendilerine sevaptan eser kalmamıştır.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ

Şimdi siz, bizden Allah'ın azabından *(en ufak)* bir şey savabilir misiniz?"

قَالُوا لَوْ هَدٰينَا اللّٰهُ

(Büyüklük taslayanlar kendilerini mâzur göstermek için: "Ne yapalım?") Dediler ki: "Allah bize yol gösterseydi,

لَهَدَيْنَاكُمْ

biz de size yol gösterirdik.

سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا

Artık biz sızlansak da, sabretsek de birdir;

مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ

kaçıp sığınacak bir yerimiz yoktur!"

(٢٢) وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ

22-İş bitirildikten sonra Şeytan *(onlara)* şöyle dedi:

إِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ

"Allah size gerçek va'detti;

وَوَعَدْتُكُمْ

ben de size va'dettim;

فَأَخْلَفْتُكُمْ

ama ben sözümden caydım!

وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

Benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu.

إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ

Sadece sizi *(küfür ve isyâna)* davet ettim.

فَاسْتَجَبْتُمْ لِي

Siz de benim davetime koştunuz.

فَلَا تَلُومُونِي

O halde beni kınamayın,

وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ

kendi kendinizi kınayın!

مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ

Ne ben sizi kurtarabilirim,

وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ

ne de siz beni kurtarabilirsiniz!

إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ

Ben, önceden beni *(Allah'a)* ortak koşmanızı da tanımamışım zaten.

إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Doğrusu zâlimler için acı bir azap vardır!"

(٢٣) وَأُدْخِلَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ

23-İnanıp iyi işler yapanlar da Rablerinin izniyle sürekli kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokuldular.

تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلاَمٌ

Onların orada dirlik temennîleri "Selâm"dır.

(٢٤) أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً

24-Görmedin mi Allah nasıl bir benzetme yaptı:

كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِى السَّمَاءِ لا

Güzel söz, kökü *(yerde)* sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaç gibidir.

(٢٥) تُؤْتِى أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ط

25-*(O ağaç,)* Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir.

وَ يَضْرِبُ اللّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Allah, öğüt almaları için insanlara böyle benzetmeler yapar.

(٢٦) وَ مَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ نِ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

26-Kötü sözün durumu da gövdesi yerin üstünden koparılmış, sabit olmayan kötü bir ağaca benzer.

(٢٧) يُثَبِّتُ اللّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ فِى الْاٰخِرَةِ ج

27-Allah inananları, dünya hayatında da, âhirette de sağlam sözle tesbît eder.[1]

وَ يُضِلُّ اللّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَفْعَلُ اللّهُ مَا يَشَاءُ ع

Allah, zâlimleri de şaşırtır ve Allah, dilediğini yapar.

(٢٨) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللّهِ كُفْرًا

28-Baksana şunlara, Allah'ın nimetini nankörlüğe çevirdiler *(O'nun verdiği nimete şükredecekleri yerde, nankörlük edip inkâra saptılar),*

وَ أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ لا

kavimlerini de helâk yurduna kondurdular.

(٢٩) جَهَنَّمَ ج يَصْلَوْنَهَا ط

29-Yaslanacakları cehenneme *(götürdüler).*

Ne kötü bir duraktır o! وَ بِئْسَ الْقَرَارُ

(٣٠) وَ جَعَلُوا لِلّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ط

30-Allah'ın yolundan saptırmak için, O'na eşler koştular.

قُلْ تَمَتَّعُوا

De ki: "*(Şimdilik)* Eğlenin;

1.O sözden aslâ ayrılmazlar, daima o tevhid sözüyle Allah'ın birliğini haykırırlar.

فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

gideceğiniz yer ateştir!"

(٣١) قُلْ لِعِبَادِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

31-İnanan kullarıma söyle:

Namazı kılsınlar, يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ

وَ يُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً

kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık sarfetsinler,

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِىَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَ لَا خِلَالٌ

(bunu) ne alışverişin, ne de dostluğun olmadığı bir gün gelmeden önce *(yapsınlar)*.

(٣٢) اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

32-Allah O'dur ki, gökleri ve yeri yarattı,

وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

gökten su indirdi

فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ

ve onunla size rızık olarak çeşitli meyveler çıkardı.

وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِىَ فِى الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ

Buyruğuyla denizde akıp gitmesi için gemileri emrinize verdi,

وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ

ırmakları da emrinize verdi.

(٣٣) وَ سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ دَائِبَيْنِ

33-Sürekli olarak *(seyir ve aydınlatma)* görevlerini yapan Güneş'i ve Ay'ı emrinize verdi;

وَ سَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ

geceyi ve gündüzü de emrinize verdi.

(٣٤) وَ اٰتٰيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ

34-Ve kendisinden istediğiniz herşeyden size bir parça verdi.

وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ

Eğer Allah'ın nimetini saymak isteseniz,

sayamazsınız! لَا تُحْصُوهَا

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

(Doğrusu) İnsan çok haksızlık edendir, çok nankördür!

(٣٥) وَ إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ

35-Bir zaman İbrahim, şöyle demişti:

رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا

"Rabbim, bu şehri güvenli kıl,

وَ اجْنُبْنِى وَ بَنِىَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ

beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!"[1]

1.Şimdi yüce Allah, bir misal olarak Hz. İbrahim'i anlatmaktadır. Hz. İb-

(٣٦) رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ج

36-"Rabbim, onlar insanlardan birçoğunu şaşırttılar.

فَمَنْ تَبِعَنِى

Artık bundan böyle kim bana uyarsa,

فَإِنَّهُ مِنِّى ج

o bendendir.

وَمَنْ عَصَانِى

Kim bana karşı gelirse *(o da Senin merhametine kalmıştır),*

فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

şüphesiz Sen bağışlayan, esirgeyensin."

(٣٧) رَبَّنَا إِنِّى أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِى بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ لا

37-"Rabbimiz, ben çocuklarımdan kimini, senin Harâm Evinin yanında, ekinsiz bir vâdiye yerleştirdim.

رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ

Rabbimiz, namazı kılsınlar diye *(böyle yaptım).*

فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِى إِلَيْهِمْ

Artık Sen de insanlardan birtakım gönüllüleri, onları sever yap

وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

ve onları çeşitli meyvalarla besle ki şükretsinler."

(٣٨) رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ ط

38-"Rabbimiz, sen bizim gizlediğimizi ve açığa vurduğumuzu hep bilirsin.

---

rahim, Yukarı Mezopotamya'daki Ur kentinde doğdu. Allah kendisini peygamberlikle görevlendirdi. Putatapanlara karşı geldi, putları yerdi. Kral Nemrud kendisini ateşe attırdı. Fakat Allah onu yanmaktan korudu. O da kardeşinin oğlu Lût'u ve ailesini yanına alarak Mezopotamya'dan çıktı, Harran'dan geçip Mısır'a gitti. Mısır'da bir süre kaldıktan sonra Filistin'e gelip yerleşti. Karısı Sâre'nin çocuğu olmuyordu. Sâre'nin teşvikiyle Hacer'le birleşen İbrahim'in İsmail adlı bir oğlu oldu. Bir zaman sonra çok ileri yaştaki Sâre'den de İshak adını verdiği oğlu doğdu. Bunun üzerine Sâre, Hacer'den olan çocuğun, kendi çocuğuyla birlikte İbrahim'in mirasına sahip olmasını önlemek için İbrahim'e, Hacer'i, çocuğu ile beraber evden uzaklaştırmasını söyledi. Aslında Hacer, kendi cariyesi olduğu için yasal olarak buna hakkı vardı. Hz. İbrahim de Allah'ın vahyine dayanarak Hacer'le İsmail'i alıp Faran'a yani Mekke yöresindeki dağların eteğine yerleştirdi. İşte şimdi okuduğumuz âyetler, Hz. İbrahim'in, karısını ve çocuğunu bu vâdiye getirdikten sonra Allah'a yalvarışını anlatmaktadır.

وَ مَا يَخْفَى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ فِى الْأَرْضِ وَ لَا فِى السَّمَاءِ

Ne yerde, ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz."

(٣٩) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ إِسْمٰعِيلَ وَ إِسْحٰقَ ط

39-"İhtiyarlık çağımda bana İsmail ve İshak'ı lütfeden Allah'a hamdolsun.

إِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

Şüphesiz Rabbim, duâyı işiten*(kabul buyuran)*dır."

(٤٠) رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِى ق

40-"Rabbim, beni ve zürriyetimden bir kısmını namazı kılan yap;

رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءِ

Rabbimiz, duâmı kabul buyur!"

(٤١) رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَ لِوَالِدَىَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ع

41-"Rabbimiz, hesabın görüleceği gün, beni, anamı-babamı ve Mü'minleri bağışla!"

(٤٢) وَ لَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ط

42-Zâlimlerin yaptığından Allah'ı gafil sanma,

إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ لا

O, sadece onları, gözlerin dehşetten donup kalacağı bir güne ertelemektedir.

(٤٣) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِى رُؤُسِهِمْ

43-*(O gün)* başlarını dikerek koşarlar,

لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ج

bakışları kendilerine dönmez, *(öyle donup kalmıştır sanki)*.

وَ أَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ط

Yüreklerinin içi de bomboş havadır *(şaşkınlıktan, kafalarında düşünce adına bir şey kalmamıştır)*.

(٤٤) وَ أَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ

44-İnsanları, kendilerine azabın geleceği şu güne karşı uyar ki,

فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ لا

(o gün) zâlimler derler ki: "Rabbimiz! Bizi yakın bir süreye kadar ertele de,

نُجِبْ دَعْوَتَكَ

senin çağrına gelelim,

وَ نَتَّبِعِ الرُّسُلَ ط

elçilere de uyalım!

أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ

"Peki, önceden sizin için hiç zeval olmadığına *(sürekli yaşayacağınıza)* yemin etmemiş miydiniz?"

(٤٥) وَ سَكَنْتُمْ فِى مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

45-*(Sizden önce Âd ve Semud gibi)* kendilerine yazık eden milletlerin yerlerinde oturmuştunuz,

وَ تَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ

onlara nasıl yaptığımız, size belli olmuştu

وَ ضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ

ve size benzetmeler de yapıp anlatmıştık *(değil mi?)*"

(٤٦) وَ قَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ

46-Onlar tuzaklarını kurdular.

وَ عِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ

Oysa tuzakları Allah'ın yanındaydı,

وَ إِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ

onların tuzakları, dağları yerinden kaldıracak *(cinsten)* olsa bile *(Allah onların tuzaklarını bozar, cezalarını verirdi).*

(٤٧) فَلاَ تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ

47-Sakın Allah'ı, elçilerine verdiği sözden cayar sanma!

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Çünkü Allah daima üstündür, öç alandır!

(٤٨) يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَ السَّمٰوَاتُ

48-O gün yer başka yere, gökler de *(başka göklere)* değiştirilir.

وَ بَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

(Bütün insanlar) Tek ve kahredici Allah'ın huzurunda görünürler.

(٤٩) وَ تَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِى الْأَصْفَادِ

49-Ve o gün suçluları, birbirine *(veya elleri ayaklarına)* yaklaştırılarak zincirlere vurulmuş görürsün!

(٥٠) سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ

50-Gömlekleri katrandandır,

وَ تَغْشٰى وُجُوهَهُمُ النَّارُ

yüzlerini de ateş kaplamaktadır.

(٥١) لِيَجْزِىَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

51-Allah, her canı kazandığı ile cezalandırmak için *(böyle yapar).*

إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Şüphesiz Allah, hesabı çabuk görendir.

(٣) ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَ يَتَمَتَّعُوا

3-Bırak onlar yesinler, eğlensinler;

arzu, onları oyalasın. وَ يُلْهِهِمُ الْأَمَلُ

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Yakında *(yaptıklarının kötü sonucunu)* bileceklerdir.

(٤) وَ مَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ

4-Biz hiç bir kenti yok etmedik ki,

إِلاَّ وَ لَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ

onun mutlaka bilinen bir yazısı olmasın *(helâk ettiğimiz her ülkenin yazılmış, tespit edilmiş bir süresi vardır. O süre dolunca onları yok etmişizdir.)*

(٥) مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا

5-Hiçbir millet ne süresini geçebilir,

وَ مَا يَسْتَأْخِرُونَ

ne de *(ondan)* geri kalır *(her kavim mutlaka, kendileri için belirtilmiş sürede helâk olur).*

(٦) وَ قَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِى نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ

6-Dediler ki: "Ey kendisine Zikir *(Kitap)* indirilmiş olan!

إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ

Sen mutlaka cinlenmişsin!"[1]

1.Eskiden Arabistan'da şi'ir bir san'at olmaktan çok, cinlerle, gizli güçlerle temas kurup onlardan birtakım bilgiler

(٥٢) هٰذَا بَلاَغٌ لِلنَّاسِ

52-Bu *(Kur'ân)*, insanlara bir tebliğdir.

وَ لِيُنْذَرُوا بِهِ

(İnsanlar) bununla uyarılsınlar diye;

وَ لِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ

O'nun yalnız "Tek Tanrı" olduğunu bilsinler

وَ لِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ

ve sağduyu sahipleri öğüt alsınlar diye *(gönderimiştir).*

١٥- سُورَةُ الْحِجْرِ

15 – HİCR SÛRESİ

80-84. âyetlerinde, bir yer adı olan Hicr'de oturanlardan söz edildiği için bu adı almış bulunan sûre, Mekke'de, Yusuf Sûresinden sonra inmiştir. 87. âyetinin Medine'de indiği söylenir. 99 âyettir. Mushaf'ta 15., inişte 54. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmanve Rahîm Allah'ınadıyle

1-Elif lâm râ. (١) الر

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَ قُرْآنٍ مُبِينٍ

Şunlar Kitâb'ın ve apaçık Kur'ân'ın âyetleridir.

(٢) رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ

2-Bir zaman gelir ki nankörlük edenler, "Keşke Müslüman olsaydılar" diye arzu ederler.

(٧) لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلٰئِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

7-"Eğer doğrulardansan, bize melekleri getirsene!"

(٨) مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰئِكَةَ إِلاَّ بِالْحَقِّ

8-Biz, melekleri ancak hak ile *(hikmet gereğince)* indiririz,

وَ مَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ

o zaman da kendilerine aslâ göz açtırılmaz, *(derhal işleri bitirilir, mahvolup giderler).*

(٩) إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ

9-O Zikri *(Kitâb'ı)* biz indirdik biz;

وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

ve O'nun koruyucusu da elbette biziz!

(١٠) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِى شِيَعِ الْأَوَّلِينَ

10-Andolsun, senden önceki milletlerin kolları içine de elçiler gönderdik.

(١١) وَ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ

11-Onlara hiçbir elçi gelmezdi ki,

إِلاَّ كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

onunla alay etmesinler.

(١٢) كَذٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِى قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ[7]

12-İşte biz o*(Tanrı Zikri)*ni suçluların kalplerine böyle sokarız.

(١٣) لاَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ قَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ

13-Kendilerinden öncekilerin sünneti *(inkârcıların mahvedileceği yasası)* geçtiği halde, yine de ona inanmazlar.

---

alma mesleği idi. Herkes ile konuşmayan cin, ancak seçtiği adamla konuşurdu. Her cinin seçtiği bir şair vardı. Erkek veya dişi cin, sevgisine lâyık gördüğü adamın üzerine çullanır, onu yere atar, göğsünün üstüne çıkar ve onu dünyada kendisinin sözcüsü olmaya zorlardı. İşte şiir seremonisi böyle başlardı . O andan itibaren o adama şair denilirdi. Şairle cin arasında çok içten bir ilişki kurulurdu. Her şairin, zaman zaman kendisine ilham veren özel bir cini vardı. Şair, genellikle kendi cinine halil (samimî dost) derdi. Şairle ilişki kuran cin, insan isimlerinden biriyle anılırdı. Meselâ büyük şair el-A'şâ'nın cininin adı, Mishal (kesici bıçak) idi.

İşte müşrikler, Hz. Muhammed'i de böyle cinden ilham alan bir şair sandıklarından dolayı ona "mecnun şair", "öğretilmiş mecnun", "kâhin", "sâhir: büyücü" demişlerdi. Mecnun, cin çarpmış, demektir. Basitçe "deli" mânâsına gelir. Fakat kelimenin, böyle tarihî bir mânâsı vardı ve Araplar, Hz. Peygamber için bu kelimeyi bu tarihî mânâsında kullanıyorlardı. Bundan dolayı biz, bu kelimeyi "cinlenmiş" şeklinde tercüme ettik.

(١٤) وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ

14-Onlara gökten bir kapı açsak da,

فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ

oraya çıkacak olsalardı,

(١٥) لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا

15-"Herhalde gözlerimiz döndürüldü" derlerdi;

بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ

"Biz büyülenmiş bir topluluğuz" *(derlerdi)*.

(١٦) وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا

16-Andolsun biz, gökte burçlar yaptık.

وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ

Ve onu bakanlar için süsledik.[1]

(١٧) وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ

17-Ve onu, her recim *(taşlanmış, kovulmuş uydurma sözler atan)* şeytandan koruduk.

1.Burç: yüksek köşk, demektir. Gökte toplanan birtakım yıldızlar kümesine burç denilir. Bu âyet, gökte bulunan çeşitli yıldız kümelerine işaret etmektedir.

(١٨) إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ

18-Ancak kulak hırsızlığı eden olursa,

فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ

onu da parlak bir ışın kovalar.[2]

(١٩) وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا

19-Arz'ı da yaydık,

وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

oraya sağlam dağlar attık

وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ

ve orada ölçülü mütenâsip şeyler bitirdik.

(٢٠) وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ

20-Orada sizin için ve *(beslediğinizi sandığınız, fakat aslında)* sizin beslemediğiniz kimseler için geçimlikler var ettik.

(٢١) وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ

21-Hiçbir şey yoktur ki,

إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ

onun hazineleri, bizim yanımızda olmasın;

2.Cinler de gaybı bilmezler. Ancak ruhanî göklerden haber çalmaya çalışmışlar, bundan dolayı üzerlerine kıvılcımlar gönderilmiştir. Rahman Sûresinin 23-25'inci âyetlerinde insanların da göklere çıkmaya çalışacaklarına işaret vardır. Bu, Kur'ân'ın bir mucizesidir.

وَ مَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

ama biz onu, bilinen bir miktar ile indiririz.

(٢٢) وَ أَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ

22-Rüzgârları, aşılayıcı olarak gönderdik[1] de

فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

gökten su indirdik,

böylece sizi suladık فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ

وَ مَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

Onu depolayan siz değilsiniz.

(٢٣) وَ إِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَ نُمِيتُ

23-Biziz, elbette biz ki, yaşatır, öldürürüz;

وَ نَحْنُ الْوَارِثُونَ

gerçek vâris olan da biziz *(her fânînin mülkü bize geçer. Ölmeyen, daima kalan yalnız biziz).*

(٢٤) وَ لَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ

24-Andolsun, sizden önce geçenleri de bildik;

وَ لَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ

sonra gelenleri de bildik.

(٢٥) وَ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ

25-Gerçekten onları toplayacak olan, Rabbindir.

إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

O hükümdardır, bilendir.

(٢٦) وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

26-Andolsun biz insanı pişmemiş çamurdan, değişmiş cıvık balçıktan yarattık.

(٢٧) وَ الْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ

27-Cine gelince, onu da *(insandan)* daha önce, *(vücudun gözeneklerine)* nüfûz eden kavurucu ateşten yarattık.

(٢٨) وَ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ

28-Bir zaman Rabbin meleklere demişti ki:

1.Rüzgârlar, su buharından oluşan bulutları birbirine çarpıştırır. Bu çarpışmadan bulutlar arasında elektron alışverişi olur; şimşek meydana gelir. Rüzgârlar bulutlara elektriği, bulutları sıkıştırmak suretiyle de yere yağmuru aşılar. Aynı zamanda rüzgârlar bitkiler üzerinde eserken, bitkilerin erkek tohumlarını, dişi çiçeklerin üzerine kondurmak suretiyle bitkiler arasında tozlandırma görevi yapar, bitkilerin döllenmesine yardım eder. İşte Kur'ân, on beş asır önce bu tabiat kanununa işaret etmiştir.

Yine bu âyet, gökten inen yağmur sularının, yerin dibine depo edildiğini, oradan çeşmelerden ve kuyulardan çıkarılarak canlıların sulandığını anlatmaktadır, ki bu da Kur'ân'ın ayrı bir mucizesidir.

إِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

"Ben kupkuru çamurdan, değişken balçıktan bir insan yaratacağım!"

(٢٩) فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى

29-"Onu düzenle*(yip insan şekline koydu)*ğum ve ona ruhumdan üflediğim zaman,

فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

hemen ona secdeye kapanın!"

(٣٠) فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

30-Meleklerin hepsi topluca secde ettiler.

(٣١) إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبٰٓى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

31-Yalnız İblis, secde edenlerle beraber olmayı kabul etmedi.

(٣٢) قَالَ يَٓا إِبْلِيسُ مَا لَكَ

32-*(Allah)*: Dedi ki: "Ey İblis, nen var ki,

أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

sen secde edenlerle beraber olmuyorsun?"

(٣٣) قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

33-*(İblis)*: "Ben bir çamurdan, değişken bir balçıktan yarattığın insana secde edemem!" dedi.

(٣٤) قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا

34-*(Allah)*: "Öyleyse çık oradan *(meleklerin içinden çık)*, dedi,

çünkü sen kovuldun!" فَإِنَّكَ رَجِيمٌ

(٣٥) وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلٰى يَوْمِ الدِّينِ

35-"Tâ ceza gününe kadar üzerine lânet edilecektir!"

(٣٦) قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِى إِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

36-*(İblis)*: "Rabbim, dedi bari tekrar dirilecekleri güne kadar beni*(m canımı almayı)* ertele!"

(٣٧) قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

37-*(Allah)*: "Haydi, dedi, sen ertelenmişlerdensin!"

(٣٨) إِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

38-"O bilinen vaktin gününe kadar!"

(٣٩) قَالَ رَبِّ بِمَٓا أَغْوَيْتَنِى لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْأَرْضِ

39-*(İblis)*: "Rabbim, dedi, beni azdırmandan ötürü, andolsun ki, ben de yeryüzünde onlara *(günahları)* süsleyeceğim

وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

ve onların hepsini azdıracağım.

(٤٠) إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ

40-Ancak içlerinden kendilerine ihlas verilen kulların hariç *(Benim azdırmam, onları etkilemez).*

(٤١) قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ

41-*(Allah)* Buyurdu ki: "İşte bana varan doğru yol budur."[1]

(٤٢) إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ

42-"Benim hâlis kullarıma karşı senin bir gücün yoktur.

إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ

Ancak sana uyan azgınlar*(ı azdırabilirsin).*"[2]

1.Ben, halis kullarımı senin azdırmandan, vesvesenden korurum. Yahut: doğru yol ihlâstır.

2.Bu konuşmaları, kelime kelime, düz mânâsıyle almak doğru değildir; hiçbir yaratığın, Allah'a karşı öyle dik kafalılıkla cevap vermeğe gücü yetmez. Ancak bu konuşma, şeytan'ın içindeki gizli karakteri ifade etmektedir; onun düşüncelerinin ifadesidir. Nitekim başka bir âyette de bunun örneğini görmekteyiz. Yüce Allah, göğü ve yeri yarattıktan sonra: "Duman halinde olan göğe yönel (ip onu yarat)dı, ona ve yere 'İsteyerek veya istemeyerek buyruğuma gelin' dedi. Onlar da 'İsteyerek geldik' dediler." (Fussilet: 11). Burada yerin ve göğün konuşmasını harf ve sesten oluşan bir konuşma sanmak hatadır. Bu konuşma, onların hal diliyle, verilen emre hemen itaat ettiklerini anlatmaktadır.

(٤٣) وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ

43-Cehennem o *(Şeytan'a uya)*nların hepsinin buluşma yeridir.

(٤٤) لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ

44-Onun yedi kapısı vardır.

لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ

Her kapıya, onlardan bir bölüm ayrılmıştır.

(٤٥) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

45-*(Şeytana uymaktan, küfür ve isyandan)* korunanlar ise cennetlerde, pınar başlarındadırlar.

(٤٦) أُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ

46-*(Onlara)*: "Oraya esenlikle, güven içinde girin!" *(denilir).*[3]

(٤٧) وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ

47-Onların göğüslerindeki kini çıkarıp atmışızdır;

3.Udhulûhâ (أُدْخُلُوهَا = oraya giriniz) kelimesi, meçhul mazi olarak udhilûhâ (أُدْخِلُوهَا = oraya sokuldular) şeklinde de okunmuştur. Bu takdirde mânâ: "Onlar esenlikle, güven içinde oraya sokulmuşlardır" demek olur.

إِخْوَانًا عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

(hepsi) kardeşler olarak divanlar üzerinde karşı karşıya oturur*(sohbet eder)*ler.

(٤٨) لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ

48-Orada onlara hiç bir yorgunluk dokunmaz

وَ مَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ

ve onlar oradan çıkarılacak da değillerdir.

(٤٩) نَبِّئْ عِبَادِى

49-*(Ey Muhammed!)* Kullarıma haber ver:

أَنِّى أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

İşte ben öyle bağışlayan, öyle esirgeyenim.

(٥٠) وَ أَنَّ عَذَابِى هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ

50-Fakat benim azabım da çok acı bir azapdır.

(٥١) وَ نَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ

51-Onlara İbrahim'in konuklarından haber ver;

(٥٢) إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا

52-Onun yanına girmişler: "Selâm" demişlerdi.

قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ

O da: "Biz sizden korkuyoruz." dedi.

(٥٣) قَالُوا لَا تَوْجَلْ

53-"Korkma dediler,

إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

biz sana bilgin bir çocuk*(un olacağını)* müjdeleriz!"

(٥٤) قَالَ أَ بَشَّرْتُمُونِى عَلٰى أَنْ مَسَّنِىَ الْكِبَرُ

54-Dedi ki: "Bana ihtiyarlık dokunduktan sonra mı beni müjdelediniz?

فَبِمَ تُبَشِّرُونَ

Ne tuhaf bir şey ile müjdeliyorsunuz beni?"

(٥٥) قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ

55-"Sana gerçeği müjdeledik dediler,

فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ

umutsuzlardan olma!" *(dediler)*.

(٥٦) قَالَ وَ مَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّآلُّونَ

56-"Sapıklardan başka kim Rabbinin rahmetinden umut keser?" dedi.

(٥٧) قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

57-*(İbrahim gelenlerin Hak elçileri melekler olduklarını anlayınca)*: "Ey elçiler, dedi, işiniz nedir?"

(٥٨) قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ

58-"Biz suç işleyen bir kavme gönderildik" dediler.

(٥٩) إِلَّا آلَ لُوطٍ

59-Yalnız Lût ailesi suçlu değildir.

إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ

Biz onların hepsini kurtaracağız."

(٦٠) إِلَّا امْرَأَتَهُ

60-Ancak karısı hariç.

قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ

Onun da *(suçlularla beraber)* kalanlardan olmasını uygun gördük."

(٦١) فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ

61-Elçiler, Lût ailesine geldiklerinde:

(٦٢) قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

62-*(Lût:)* "Siz hiç tanınmamış kimselersiniz!" dedi.

(٦٣) قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ

63-Dediler ki: "Doğrusu, biz onların, hakkında şüphe ettikleri*(Tanrı azabı)*nı sana getirdik"

(٦٤) وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

64-"Sana gerçeği getirdik, biz elbette doğru söyleyenleriz!"

(٦٥) فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ

65-"Hemen gecenin bir parçasında âileni yürüt,

وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ

Sen de arkalarından git,

وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ

İçinizden hiç kimse ardına dönüp bakmasın.

وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ

Emredildiğiniz yere gidin!"

(٦٦) وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ

66-Ona: "Şunlar sabaha girerlerken arkaları kesilecektir!" buyruğunu bildirdik.

(٦٧) وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ

67-*(Lût kavminin oturduğu Sodom)* kent*(inin)* halkı, *(Lût'un genç konuklarını duyup)* sevinerek geldiler.

(٦٨) قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي

68-*(Lût onlara:)* "Bunlar benim konuğumdur" dedi,

فَلَا تَفْضَحُونِ ۙ

"Beni mahçup etmeyin!"

(٦٩) وَاتَّقُوا اللّٰهَ

69-"*(Ne olur,)* Allah'tan korkun!

وَلَا تُخْزُونِ

Beni rezil etmeyin!"

(٧٠) قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ

70-"Seni âlemlerden *(başkalarının işine karışmaktan)* men etmemiş miydik?" dediler.

(٧١) قَالَ هٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ۗ

71-"Eğer yapacaksanız, işte kızlarım." dedi.[1]

(٧٢) لَعَمْرُكَ

72-Senin ömrüne andolsun ki,

إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ

onlar, sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı.

(٧٣) فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۙ

73-Güneşin doğma zamanına girerlerken korkunç ses onları yakaladı.

(٧٤) فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا

74-O kentin üstünü altına getirdik

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ۗ

ve üzerlerine de çamurdan pişmiş taşlar yağdırdık.

(٧٥) إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ

75-Şüphesiz bunda işaretten anlayanlara *(nice)* ibretler vardır.

(٧٦) وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ

76-Ve o *(kent, herkesin gelip geçtiği)* bir yol üzerinde durmaktadır.

(٧٧) إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ۗ

77-Elbette bunda inananlar için bir ibret vardır.

(٧٨) وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ۙ

78-Gerçekten Eyke halkı da zâlim kimselerdi.[2]

(٧٩) فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ

79-Onlardan da öcümüzü aldık,

وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ ۗ ع

her ikisi de *(Sodom da, Eyke de)* hâlâ *(yol üzerinde, gözler)* ön*(ün)*de apaçık durmaktadır.

1.Hz. Lût konuklarını kurtarmak için kavmine kızlarını arz etmiş veya kızları durumunda olan diğer kadınlarla evlenmelerini önermiştir.

2.Bunlar, Şuayb'ın kavmi idiler. Ormanlık bölgede oturduklarından, bunlara Ağaç Sahipleri mânâsında Ashâbu'l-Eyke denmiştir. el-Eyke, *birbirine girmiş sık ağaçlar* demektir.

(٨٠) وَ لَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ

80-Andolsun Hicr halkı *(Semud kavmi)* de peygamberleri yalanladılar.

(٨١) وَ اٰتَيْنَاهُمْ اٰيَاتِنَا

81-Onlara âyetlerimizi verdik,

فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

ama onlardan yüz çeviriyorlardı.

(٨٢) وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنِينَ

82-Dağlardan güvenli evler yontuyorlardı.

(٨٣) فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ

83-Sabaha girerlerken onları da *(o)* korkunç ses yakaladı.

(٨٤) فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

84-Kazandıkları, kendilerinden hiçbir şeyi savamadı.

(٨٥) وَ مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِالْحَقِّ

85-Biz gökleri yeri ve bunlar arasında bulunanları hak ile yarattık;

وَ إِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ

(gerçeğin ortaya çıkacağı) o saat, mutlaka gelecektir!

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

Şimdi sen güzel bir hoşgörü ile hareket et.

(٨٦) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ

86-Yaratan, bilen ancak Rabbindir.

(٨٧) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَ الْقُرْاٰنَ الْعَظِيمَ

87-Andolsun sana ikililerden "yedi" ve bu büyük Kur'ân'ı verdik.[1]

(٨٨) لاَ تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ

88-Onlardan bazı çiftlere *(sınıflara)* verdiğimiz dünyalığa gözlerini dikme

---

1.Âyetteki *mesânî, mesnâ*'nın çoğulu olabildiği gibi, *senâ*'dan da gelebilir. Mesnâ (مثنى) nın çoğulu ise âyet: "Sana, ikişerlerden yedi verdik" demektir. Bu yedi şeyin ne olduğu ihtilaflıdır. Bunların, Hz. peygamber'e, Kur'ân'dan ayrı olarak verilen yedi mucize olduğu da düşünülebilir. Fakat genellikle kabul edildiğine göre bunlar, Fâtiha'nın yedi âyetidir. Her namazda, bir bütün olan iki rekâtın ikisinde de okunduğu için, Fâtiha'nın âyetleri, ikişerli yedi âyet sıfatını almıştır. *Senâ*'dan ise mimli masdarın çoğulu olan mesânî (مثانى) övgüler mânâsına gelir. Bununla da yine Fâtiha'ya işaret edildiği kanaati vardır. Fâtiha yedi âyettir. Allah övüldüğü için Fâtiha âyetlerine (مثانى) (=Övgüler)" denmiştir.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

ve *(sana inanmadıkları için)* onlara üzülme.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

Mü'minlere kanadını indir, *(onlara karşı mütevazi, şefkatli davran).*

(٨٩) وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ج

89-Ve: "Ben, ancak ben, apaçık bir uyarıcıyım!" de.

(٩٠) كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ لا

90-*(Siz bilirsiniz, inanmazsanız Allah'ın azabı başınıza inecektir.)* Tıpkı o bölücülere *(veya and içenlere)* indirdiğimiz gibi *(sizin başınıza da azap indiririz)!*

(٩١) الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ

91-Onlar ki Kur'ân'ı bölük bölük ettiler.[1]

(٩٢) فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ لا

92-Senin Rabbin hakkı için biz onların hepsine mutlaka soracağız:

(٩٣) عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

93-Yaptıkları şeylerden.[2]

(٩٤) فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ

94-Sen emrolunduğun şeyi açıkça söyle

وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

ve ortak koşanlara aldırma.

(٩٥) إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ لا

95-O alay edenlere karşı biz sana yeteriz.

(٩٦) الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ج

96-O, Allah ile beraber başka tanrı tutanlar,

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

yakında *(yaptıklarının sonucunu)* bileceklerdir!

(٩٧) وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ لا

97-Andolsun onların söylediklerine senin göğsünün daraldığını *(canının sıkıldığını)* biliyoruz.

(٩٨) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

98-Sen Rabbini hamd ile tesbîh et *(O'nu övecek sözlerle an, subhânallâhi ve'l-hamdu lillâhi de)*

1."Kur'ân'ın bir kısmına şiir, bir kısmına büyü ve kehanet, bir kısmına eskilerin masalları" dediler. Veya "Kur'ân'ı çarpıtarak yorumlayıp asıl amacının dışına çıkardılar."

2.Bu soru, "Şunu yaptın mı?" şeklinde bir öğrenme sorusu değil, "Şunu niçin yaptın?" şeklinde bir azar ve rezil etme sorusudur. Yoksa zaten birçok âyette, Allah'ın, suçlulara neler yaptıklarını haber vereceği vurgulanmaktadır. Onların suçlarını itiraf etmelerine gerek yoktur. Bütün yaptıkları, ruh defterlerinde açık açık vardır.

وَ كُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

ve secde edenlerden ol.

(٩٩) وَ اعْبُدْ رَبَّكَ

99-Ve Rabbine kulluk et,

حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

ki sana yakîn gelsin *(kesin bilgiye eresin)*!

١٦- سُورَةُ النَّحْلِ

16 – NAHL SÛRESİ

68'inci âyetinde Allah'ın, balarısına, dağlarda ev yapma içgüdüsü verdiği anlatıldığından, sûreye bu ad verilmiştir. Mekke döneminin sonlarında, Kehf sûresinden sonra inmiştir. Yalnız üç âyetinin Medine'de indiği rivayet edilir. 128 âyeti içermektedir. Mushaf'ta 16., inişte 70. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) أَتٰى أَمْرُ اللّٰهِ

1-Allah'ın emri geldi;

فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ

artık onu acele istemeyin.

سُبْحَانَهُ وَ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah, onların ortak koştukları şeylerden uzaktır, yücedir.

(٢) يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ

عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

2-Melekleri, kullarından dilediğine, emrinden olan ruh *(vahy)* ile indirir:

أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ

"*(İnsanları)* Benden başka tanrı yoktur, benden korkun! diye uyarın!"

(٣) خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ

3-*(Allah,)* gökleri ve yeri hak ile *(hikmeti uyarınca)* yarattı.

تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

(O,) onların ortak koştuklarından yücedir.

(٤) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ

4-İnsanı nutfe*(sperm)*den yarattı,

فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

birden o *(insan)* konuşkan bir karşı koyucu olup çıktı.

(٥) وَ الْأَنْعَامَ خَلَقَهَا

5-Hayvanları da yarattı.

لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَ مَنَافِعُ

Onlarda sizin için ısınma*(nızı sağlayan şeyler)* ve daha birçok yararlar vardır.

وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

Ve onlardan kimini de yersiniz.

(٦) وَ لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَ حِينَ تَسْرَحُونَ

6-Ve akşamleyin meradan getirdiğiniz, sabahleyin meraya götürdüğünüz zaman onlarda sizin için bir güzellik de vardır. *(Onların gidiş gelişleri size ayrı bir güzellik ve zevk verir.)*

(٧) وَ تَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلٰى بَلَدٍ

7-Ağırlıklarınızı öyle *(uzak)* şehirlere taşırlar ki,

لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ ط

(onlar olmasa) canlar*(ınız)*, büyük zahmetler çekmeden oraya varamazdınız.

إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ لا

Doğrusu Rabbiniz, çok şefkatli, çok acıyandır.

(٨) وَ الْخَيْلَ وَ الْبِغَالَ وَ الْحَمِيرَ

لِتَرْكَبُوهَا وَ زِينَةً ط

8-Binmeniz ve süs için atları, katırları ve merkepleri *(yarattı)*

وَ يَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

ve daha sizin bilmediğiniz nice şeyler yaratmaktadır.

(٩) وَ عَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيلِ

9-En kestirme yol, Allah'a varan yoldur.

وَ مِنْهَا جَائِرٌ ط

Buna karşın, o yoldan sapan da var.

وَ لَوْ شَاءَ لَهَدٰيكُمْ أَجْمَعِينَ ع

(Allah) Dileseydi, hepinizi doğru yola iletirdi.

(١٠) هُوَ الَّذِى أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ

10-O'dur ki, sizin için gökten bir su indirdi.

مِنْهُ شَرَابٌ

İçeceğ*(iniz)* ondandır

وَ مِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ

ve hayvanları otlattığınız ağaç*(lar, bitkiler)* ondan*(sulanıp filizlenmekte)*dir.

(١١) يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَ الزَّيْتُونَ وَ النَّخِيلَ وَ الْأَعْنَابَ وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ط

11-Onunla size ekin, zeytin, hurma, üzümler ve her çeşit meyvelerden bitirmektedir.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için ibret vardır.

(١٢) وَ سَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ لا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ ط

12-Geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı sizin hizmetinize verdi.

وَ النُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ط

Yıldızlar da O'nun emriyle *(size)* boyun eğdirilmiştir.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ لا

Şüphesiz bunda aklını kullanan bir toplum için ibretler vardır.

(١٣) وَ مَا ذَرَأَ لَكُمْ فِى الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ

13-Yeryüzünde yarattığı çeşitli renklerdeki*(hayvanları, bitki)*leri de *(sizin hizmetinize verdi).*

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Şüphesiz bunda öğüt alan bir toplum için ibret vardır.

(١٤) وَ هُوَ الَّذِى سَخَّرَ الْبَحْرَ

14-O, denizi de *(hizmetinize)* verdi ki,

لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا

ondan taptaze et yiyesiniz

وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا

ve ondan kuşanacağınız süsler çıkarasınız.

وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ

Görüyorsun, ki gemiler, denizi yara yara akıp gitmektedir.

وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Allah'ın lütfunu aramanız ve O'na şükretmeniz için.

(١٥) وَ أَلْقَى فِى الْأَرْضِ رَوَاسِىَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ

15-Sizi sarsar diye Arz'a ağır baskılar attı,

وَ أَنْهَارًا وَ سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

ırmaklar ve yollar yaptı ki doğru yolu bulasınız *(amaçlarınıza eresiniz).*

(١٦) وَ عَلَامَاتٍ

16-*(Yol bulmak için yararlanılacak)* İşaretler de *(yarattı).*

وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

Onlar yıldız*(lar)*la da yol bulurlar.

(١٧) أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ

17-Yaratan, yaratmayan gibi midir?[1]

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Hiç düşünmüyor musunuz?

(١٨) وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ

18-Eğer Allah'ın nimetini saysanız,

لَا تُحْصُوهَا

sayamazsınız.

إِنَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Doğrusu Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(١٩) وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَ مَا تُعْلِنُونَ

19-Allah, gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz her şeyi bilir.

1.Hiçbir şey yaratamayan o putlar, bunca varlıkları yaratan Allah'a denk tutulur mu?

(٢٠) وَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لاَ يَخْلُقُونَ شَيْئًا

20-Allah'tan başka yalvardıkları *(tanrılar)*, hiçbir şey yaratamazlar;

وَ هُمْ يُخْلَقُونَ ط

zaten kendileri yaratılmaktadırlar.

(٢١) أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ج

21-Onlar ölüdürler, diri değildirler.

وَ مَا يَشْعُرُونَ لا أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ع

Ne zaman dirileceklerini de bilmezler.

(٢٢) إِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ ج

22-Tanrınız bir tek Tanrıdır.

فَالَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ

Ama âhirete inanmayanların kalpleri inkârcıdır;

وَ هُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

onlar büyüklük taslarlar.

(٢٣) لاَ جَرَمَ أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ

23-Gerçekten Allah, onların gizlediklerini de bilir,

وَ مَا يُعْلِنُونَ

açığa vurduklarını da.

إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ

O, büyüklük taslayanları sevmez.

(٢٤) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ لا

24-Onlara: "Rabbiniz ne indirdi?" dendiği zaman,

قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ لا

"Evvelkilerin masalları!" derler.

(٢٥) لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لا

25-Ki kıyâmet günü hem kendi veballerini tam olarak yüklensinler,

وَ مِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ط

hem de bilgisizce saptırdıkları kimselerin veballerinden bir kısmını *(yüklensinler)*.

أَلاَ سَاءَ مَا يَزِرُونَ ع

Bak, ne kötü şey yükleniyorlar!

(٢٦) قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

26-Onlardan öncekiler de tuzak kurmuşlardı da,

فَأَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ

Allah, binalarına temellerinden gelmişti;

فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ

üstlerindeki tavan, başlarına çökmüştü!

وَ أَتَيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَشْعُرُونَ

Ve azap onlara ummadıkları yerden gelmişti.

(٢٧) ثُمَّ يَوْمَ الْقِيمَةِ يُخْزِيهِمْ

27-Sonra kıyâmet günü de, onları rezil eder

وَ يَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ ط

ve "Hani uğrunda *(Mü'minlere)* düşmanlık ettiğiniz ortaklarım nerede?" der.

قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

Kendilerine ilim verilmiş olanlar dediler ki:

إِنَّ الْخِزْىَ الْيَوْمَ وَ السُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ لا

"Bugün rezillik ve kötülük kâfirleredir!"

(٢٨) اَلَّذِينَ تَتَوَفّيهُمُ الْمَلٓئِكَةُ ظَالِمِى أَنْفُسِهِمْ صص

28-Nefislerine zulmederlerken meleklerin, canlarını aldığı kimseler,

فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ ط

"Biz hiçbir kötülük yapmıyorduk!" diye teslim olurlar.

بَلٓى إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Hayır, Allah sizin yaptıklarınızı biliyor."

(٢٩) فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط

29-"Onun için, içinde sürekli kalmak üzere cehennemin kapılarına girin.

فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

Kibirlenenlerin yeri ne kötüdür!"

(٣٠) وَ قِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ ط

30-*(Allah'ın azabından)* Korunanlara da:"Rabbiniz ne indirdi?" dendi.

قَالُوا خَيْرًا ط

"Hayır *(indirdi)*." dediler.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ط

Bu dünyada güzel iş yapanlara güzellik vardır,

وَ لَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ ط

(onlar için) âhiret yurdu ise daha hayırlıdır.

وَ لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ لا

Korunanların yurdu ne güzeldir!

(٣١) جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِى
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

31-Altlarından ırmaklar akan Adn cennetlerine girerler.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاؤُنَ ط

Orada onlar için diledikleri herşey vardır.

كَذٰلِكَ يَجْزِى اللّٰهُ الْمُتَّقِينَ لا

İşte Allah, korunanları böyle mükâfatlandırır.

(٣٢) اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰئِكَةُ
طَيِّبِينَ لا

32-Melekler, iyi insanlar olarak canlarını aldığı kimselere de,

يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ لا

derler ki: "Selâm size!

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Yaptıklarınıza karşılık cennete girin!"

(٣٣) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ
الْمَلٰئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ أَمْرُ رَبِّكَ ط

33-*(İnkâr edenler)* İlle kendilerine meleklerin gelmesini, yahut Rabbinin *(azap)* emrinin gelmesini mi bekliyorlar?

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

Onlardan öncekiler de öyle yapmıştı.

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ

Allah onlara zulmetmedi;

وَلٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(٣٤) فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا

34-Nihayet yaptıklarının kötülükleri onlara ulaştı

وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ع

ve alay ettikleri şey onları kuşattı.

(٣٥) وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا

35-*(Allah'a)* ortak koşanlar dediler ki:

لَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ
شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا

"Allah dileseydi ne biz, ne de atalarımız O'ndan başka bir şeye tapmazdık

وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ط

ve O'nsuz hiçbir şeyi haram kılmazdık!"

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ج

Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı.

فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Elçilere düşen, yalnız açıkça tebliğ etmek değil midir?

(٣٦) وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولاً

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۚ

36-Andolsun biz, her millet içinde "Allah'a kulluk edin, Şeytan*(a tapmak)*dan kaçının" diye bir elçi gönderdik.

فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ

Onlardan kimine Allah hidayet etti,

وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلاَلَةُ ۚ

onlardan kimine de sapıklık gerekli oldu.

فَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا

İşte yeryüzünde gezin de bakın,

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

yalanlayanların sonu nasıl olmuş!

(٣٧) اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰيهُمْ

37-*(Ey Muhammed!)* Sen onların yola gelmelerini ne kadar istesen de,

فَاِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِى مَنْ يُضِلُّ

Allah şaşırttığını yola getirmez

وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

ve onların yardımcıları da olmaz!

(٣٨) وَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ

38-*(Onlar,)* yeminlerinin bütün şiddetiyle Allah'a şöyle yemin ettiler:

لاَ يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَمُوتُ ۚ

"Allah ölen kimseyi diriltmez!"

بَلٰى

Hayır *(diriltecektir)*!

وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا

Bu, O'nun gerçek olarak verdiği sözdür.

وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ۙ

Ama insanların çoğu bilmezler.

(٣٩) لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ

39-*(Diriltecektir ki,)* hakkında ihtilâf ettikleri gerçeği onlara açıklasın

وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ

ve inkâr edenler de yalancı olduklarını bilsinler.

(٤٠) اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ اِذَا اَرَدْنَاهُ

40-Biz bir şeyi*(n olmasını)* istediğimiz zaman,

اَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ

söyleyeceğimiz söz, sadece ona "ol" dememizdir,

فَيَكُونُ ۟

derhal oluverir.

(٤١) وَ الَّذِينَ هَاجَرُوا فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا

41-Kendilerine zulmedildikten sonra Allah uğrunda göç edenler var ya,

لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً

onları dünyada güzelce yerleştireceğiz.

وَلَأَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ

(Onlara vereceğimiz) âhiret mükâfatı ise daha büyüktür.

Keşke bilseler! لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

(٤٢) اَلَّذِينَ صَبَرُوا

42-Onlar ki sabrettiler

وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

ve Rablerine dayanmaktadırlar.

(٤٣) وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا

رِجَالًا نُوحِى اِلَيْهِمْ

43-Biz senden önce de, kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını elçi göndermedik.

فَاسْـَٔلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ

Sorun, Zikir ehline;

اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

eğer bilmiyorsanız:

(٤٤) بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ

44-Açık delilleri ve Kitapları.

وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الذِّكْرَ

Sana da o Zikr'i indirdik,[1]

لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ

ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın,

وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

tâ ki düşünüp öğüt alsınlar.

(٤٥) اَفَاَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّـَٔاتِ

اَنْ يَخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ

45-Kötülükler yapmayı kuranlar, Allah'ın, kendilerini yer*(in dibin)*e geçirmeyeceğinden emin midirler?

اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا

يَشْعُرُونَ

Yahut hiç ummadıkları bir yerden kendilerine azabın gelmeyeceğinden *(emin midirler?)*

(٤٦) اَوْ يَأْخُذَهُمْ فِى تَقَلُّبِهِمْ

46-Yahut dönüp dolaşırlarken onun, kendilerini yakalamayacağından *(emin midirler)*?

فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Kendileri buna engel olacak değillerdir!

(٤٧) اَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ

47-Yahut *(azabın)* kendilerini bir korku üzerinde yakalamayacağından *(emin midirler)*?

1.Burada iki mânâ muhtemeldir: Birine göre bi'l-beyyinât (بِالْبَيِّنَاتِ)ta "bâ" 43'üncü âyetteki erselnâ (اَرْسَلْنَا)'ya bağlıdır. "Biz, elçileri, açık kanıtlarla ve Kitaplarla gönderdik" demektir. Fakat bu, zorlama bir yorumdur. İkinci ihtimale göre: bi'l-beyyinât, lâ ta'lemûne (لَا تَعْلَمُونَ)'nin tümlecidir. Biz, bu mânâyı tercih ettik.

فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Doğrusu Rabbiniz, çok şefkatli, çok acıyandır!

(٤٨) أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَ الشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلّٰهِ وَ هُمْ دَاخِرُونَ

48-Allah'ın yarattığı şeylerin gölgelerinin dahi nasıl sağdan, soldan sürünüp Allah'a secde ederek döndüğünü görmediler mi? *(Her şeyin gölgesi yerde uzanıp kısalarak hep Allah'a secde etmektedir).*

(٤٩) وَ لِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَ الْمَلٰئِكَةُ

49-Göklerde ve yerde bulunan canlıların, meleklerin hepsi Allah'a secde ederler;

وَ هُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

onlar aslâ büyüklük taslamazlar.

(٥٠) يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ

50-Üstlerindeki Rablerinden korkarlar

وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ع

ve emredildikleri şeyi yaparlar.

(٥١) وَ قَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ج

51-Allah: dedi ki: "İki tanrı tutmayın.

إِنَّمَا هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ

O, ancak tek Tanrıdır.

فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Yalnız benden korkun!"

(٥٢) وَ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

52-Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur.

وَ لَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ط

Kulluğun da yalnız O'na yapılması lâzımdır.

أَ فَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُونَ

Siz, Allah'tan başkasından mı korkuyorsunuz?

(٥٣) وَ مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ

53-Size ulaşan her nimet Allah'tandır.

ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ

Sonra size bir sıkıntı dokunduğu zaman da,

فَإِلَيْهِ تَجْئَرُونَ ج

yalnız O'na yalvarırsınız.

(٥٤) ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ

54-Sonra, sizden o sıkıntıyı kaldırdığı zaman,

إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ لا

içinizden bir grup, hemen Rablerine ortak koşarlar.

(٥٥) لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ط

55-Ki kendilerine verdiğimiz *(nimetlere ve yaptığımız iyiliğ)*e karşı nankörlük etsinler.

Öyleyse eğlenin; فَتَمَتَّعُوا قف

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

yakında bileceksiniz!

(٥٦) وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ

نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ط

56-Kendilerine verdiğimiz rızıktan, *(hiçbir şey)* bilmeyen*(tanrı)*lar*(ın)*a pay ayırıyorlar.

تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ

Allah'a andolsun ki siz, bu uydurduğunuz şeylerden mutlaka sorulacaksınız.

(٥٧) وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنَاتِ

سُبْحَانَهُ لا

57-O şanı yüce Allah'a kızları veriyorlar *(melekleri Allah'ın kızları sanıyorlar)* da,

وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ

kendilerine hoşlandıkları*(erkek çocukları)*nı *(alıyorlar)*. *(Kız çocuklarından arlanıyorlar. Peki ama neden arlandıkları şeyleri Allah'a lâyık görüyorlar?)*

(٥٨) وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثٰى

58-Onlardan birine dişi *(çocuğu olduğu)* müjdelendiği zaman,

ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ج

içi öfkeyle dolarak yüzü kapkara kesilir.

(٥٩) يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوٓءِ مَا

بُشِّرَ بِهِ ط

59-Kendisine verilen müjdenin kötülüğünden dolayı kavminden gizlenir.

أَيُمْسِكُهُ عَلٰى هُونٍ

(Şimdi ne yapsın?) Onu, hakaretle tutsun mu;

أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ط

yoksa onu toprağa mı gömsün!

أَلَا سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Bak, ne kötü hüküm veriyorlar![1]

(٦٠) لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ

السَّوْءِ ج

60-Âhirete inanmayanların durumu kötüdür.

وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰى ط

En yüce durum, Allah'ındır.

1.İslâmdan önceki Arap toplumunda kız çocuklarından hoşlanılmazdı. Erkek çocuk isterlerdi ki, kendilerini, düşmanlarına karşı savunsun. Kız çocukları savaşamazdı. Bu yüzden kız çocuğu olması, bir insan için utanç verici bir şeydi. Bu utanç ve ezliklikten kurtulmak için çölde, küçücük kız yavrularını diri diri toprağa gömenler vardı.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, üstün, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦١) وَ لَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ

61-Eğer Allah, insanları, yaptıkları *(her)* haksızlıkla cezalandırsaydı,

مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ

onun üzerinde *(yeryüzünde)* tek canlı bırakmazdı.

وَ لٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلٰى أَجَلٍ مُسَمًّى

Fakat onları takdir edilen bir süreye kadar erteler.

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً

Süreleri geldiği zaman da bir saat dahi ne geri kalırlar,

وَ لَا يَسْتَقْدِمُونَ

ne de ileri geçerler *(derhal mahvolup giderler)*.

(٦٢) وَ يَجْعَلُونَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُونَ

62-Kendilerinin hoşlanmadıkları şeyi Allah'a veriyorlar;

وَ تَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى

üstelik de dilleri, "En güzel sonuç, kendilerinin olacak" diye yalan söylüyor.

لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ

Onlara mutlaka ateş vardır

وَ أَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ

ve onlar ona sürüleceklerdir![1]

(٦٣) تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلٰى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ

63-Allah'a andolsun ki senden önceki milletlere de elçi gönderdik;

فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

Şeytan onlara yaptıkları işleri süsledi. *(Bu yüzden peygamberleri yalanladılar).*

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ

O, bugün de onların dostudur.[2]

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(٦٤) وَ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوا فِيهِ

1.Âyetin sonundaki (مُفْرَطُونَ) (mufratûn) kelimesinde râ (üstün) okunduğu takdirde: "Onlar, ateşe sürüleceklerdir" demek olur. Fakat râ "esre" okunursa "Onlar ifrât edenler, yani aşırı gidenlerdir" mânâsı çıkar.

2.Bu âyetteki (اَلْيَوْمَ) (el-yevm: bugün) tabiri, ya "dünya" mânâsına gelir; yani dünyada onların velisi şeytandır, demek olur. Yahut "O gün" mânâsına gelir. Yani şeytan onları azdırdığı zaman onların dostu idi, demektir. Yahut (هُمْ) zamiri, Kureyş'e ait olabilir; yani şeytan, bugün de şunların velisidir, demek olur.

64-Biz sana Kitâb'ı indirdik ki, hakkında ayrılığa düştükleri şeyi onlara açıklayasın

وَ هُدًى وَ رَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

ve *(o Kitap)*, inanan bir kavim için yol gösterici ve rahmet olsun.

(٦٥) وَ اللّٰهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

65-Allah, gökten bir su indirdi,

فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

onunla yeri ölümünden sonra diriltti.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Şüphesiz bunda işiten bir millet için ibret vardır.

(٦٦) وَ إِنَّ لَكُمْ فِى الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً

66-Hayvanlarda da sizin için ibret vardır.

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِى بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَ دَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ

Size onların karınlarından, fışkı ile kan arasından *(çıkardığımız)* hâlis, içenlere *(içimi)* kolay süt içiriyoruz.

(٦٧) وَ مِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَ الْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَ رِزْقًا حَسَنًا

67-Hurma ağaçlarının meyvalarından ve üzümlerden de sarhoşluk ve güzel rızık elde edersiniz.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Şüphesiz bunda aklını kullanan bir toplum için ibret vardır.

(٦٨) وَ أَوْحٰى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ

68-Rabbin, bal arısına şöyle vahyetti:

اتَّخِذِى مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَ مِنَ الشَّجَرِ وَ مِمَّا يَعْرِشُونَ

"Dağlardan, ağaçlardan ve kurdukları çardaklardan evler edin!"

(٦٩) ثُمَّ كُلِى مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

69-"Sonra her çeşit meyvalardan ye de,

فَاسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا

Rabbinin yollarında boyun eğerek yürü!"

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ

Onun karınlarından, renkleri çeşit çeşit bir içecek çıkar ki,

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ

onda insanlara şifa vardır.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şüphesiz bunda düşünen bir millet için ibret vardır.[1]

1.Allah'ın arıya vahyetmesi, ona verdiği içgüdüyü gösterir. Arının karnından çıkan bal da gerçekten insanın birçok derdine devâdır.

(٧٠) وَ اللّٰهُ خَلَقَكُمْ

70-Allah sizi yarattı,

ثُمَّ يَتَوَفّٰيكُمْ

sonra öldürür;

وَ مِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلٰٓى أَرْذَلِ الْعُمُرِ

içinizden kimi de ömrün en reziline *(bebeklik çağı gibi güçsüz ihtiyarlık çağına)* itilir

لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ط

ki, biraz bilgiden sonra hiçbir şey bilmez olsun!

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ع

Doğrusu Allah bilendir. *(O, her şeye)* kâdirdir.[1]

(٧١) وَ اللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِى الرِّزْقِ ج

71-Allah, rızıkta kiminizi kiminizden üstün kıldı.

فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَآدّٖى رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَآءٌ ط

(Rızıkça) üstün kılınanlar, ellerinin altında bulunanlara kendi rızıklarını verip de hepsi rızıkta eşit olmuyorlar.

أَ فَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar?

(٧٢) وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا

72-Allah size kendi nefislerinizden eşler yarattı

وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً

ve eşlerinizden de size oğullar ve torunlar yarattı

وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ط

ve sizi güzel rızıklarla besledi.

أَ فَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ

Böyle iken onlar, bâtıla inanıp da,

وَ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَ لا

Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?

(٧٣) وَ يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ شَيْـًٔا وَ لَا يَسْتَطِيعُونَ ج

73-Allah'tan başka, göklerden ve yerden kendileri için hiçbir rızık veremeyecek ve bunu aslâ yapamayacak olan şeylere *(mi)* tapıyorlar?

1. İnsan, çocukluğunda âcizdir, bir şey bilmez. Sonra güçlenir, bir şeyler öğrenir. Kendine güvenir. Ama ihtiyarlık basınca tekrar gücü azalır, akıl yetenekleri zayıflar, bunaklık başlar. Yine bebekliğinde olduğu gibi bir şey bilmez duruma gelir.

(٧٤) فَلَا تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ

74-Allah'a meseller vermeğe *(benzetmeler yapmağa)*[1] kalkmayın!

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ

Çünkü Allah *(benzetme yapmayı)* bilir;

وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

siz ise bilmezsiniz!

(٧٥) ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا

75-Allah, şu *(ikisi)*ni misâl olarak anlattı:

عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ

Hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle *(ile)*

وَ مَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَ جَهْرًا ؕ

ve kendisine güzel rızık verdiğimiz, o rızıktan gizli ve açık harcayan kimse,

هَلْ يَسْتَوُنَ ؕ

Hiç bunlar bir olurlar mı?

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ

Hamd Allah'a mahsustur;

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

fakat çokları bilmezler.[2]

(٧٦) وَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ

76-Ve Allah şu iki adamı da misal olarak anlattı:

اَحَدُهُمَا اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ

Birisi dilsizdir, hiçbir şey yapamaz,

وَ هُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰيهُ لا

efendisinin üzerine bir yüktür.

اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ

(Efendisi) onu nereye gönderse,

لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ؕ

bir hayır getirmez *(bir iş beceremez)*.

هَلْ يَسْتَوِى هُوَ لا وَ مَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ لا وَ هُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ع

Şimdi bu *(adam)*, doğru yolda giderek adâleti emreden kimse gibi olur mu?

1.Birtakım benzerler ortaya çıkararak Allah'ı onlara benzetmeğe ve O'nu koştuğunuz ortaklarla kıyaslamaya kalkmayın.

2.Allah'tan başkasına tapan kimse, başkasının malı olan, hürriyetten yoksun, âciz köle durumundadır. Çünkü o, iradesini bir yaratığın eline vermiş, köleleşmiştir. Allah'a kul olan ise, yaratıklara kölelikten kurtulmuş, tam özgürlüğe kavuşmuştur. Zira o, herşeyi yalnız Allah'tan beklediğinden, menfaat için kimseye boyun eğmez. İşte böylesi de elindeki malı, istediği gibi sarf edebilen hür insan durumundadır. Elbette bu iki tip insan bir olmaz. Âyetteki misal ile, bu gerçek anlatılıyor.

(٧٧) وَ لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

77-Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir.

وَ مَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ

O saatin işi, bir göz açıp yumma gibidir,

أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

yahut daha yakın*(kısa)*dır.

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Şüphesiz Allah, her şeye gücü yetendir.[1]

(٧٨) وَ اللّٰهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ شَيْئًا

78-Allah sizi, *(hiçbir şey bilmediğiniz durumda)* annelerinizin karınlarından çıkardı.

وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ

Size işitme *(duyusu)*, gözler ve gönüller verdi,

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ki şükredesiniz.

1.Zaman, yaratıkların üzerinden geçen bir şeydir. Allah'ın zâtı için zaman yoktur. O, daima bir ân'dadır. Bundan dolayı milyonlarca yıl, Allah için yine göz açıp yumma süresi kadar veya daha az bir süre, yani bir ân'dır.

(٧٩) أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ

79-Göğün boşluğunda, O'nun emrine boyun eğdirilmiş olan kuşlara bakmadılar mı?

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلاَّ اللّٰهُ

Onları Allah'tan başka tutan yoktur.

إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şüphesiz bunda inanan bir kavim için âyetler *(Allah'ın büyüklüğüne işaretler)* vardır.

(٨٠) وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا

80-Allah size, evlerinizi oturma yeri yaptı

وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ يَوْمَ إِقَامَتِكُمْ

ve size hayvan derilerinden, göç gününüzde *(yolculukta)* ve ikamet gününüzde *(oturma zamanlarınızda)* kolayca kullanacağınız hafif evler *(çadırlar, portatif evler yaptı)*

وَ مِنْ أَصْوَافِهَا وَ أَوْبَارِهَا وَ أَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَ مَتَاعًا إِلٰى حِينٍ

ve yünlerinden, yapağılarından ve kıllarından bir süreye kadar *(kullanacağınız)* giyilecek, döşenecek eşya ve geçimlik *(ticaret malı yaptı)*.

(٨١) وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلاَلاً

81-Allah, yarattıklarından sizin için gölgeler yaptı

وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا

ve sizin için dağlarda oturulacak barınaklar *(mağaralar)* var etti,

وَ جَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ

sizi sıcaktan koruyan elbiseler var eyledi

وَ سَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ

ve savaşta sizi koruyan elbiseler *(zırhlar var eyledi).*

كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ

Allah size nimetini böyle tamamlıyor,

لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

ki, siz Müslüman olup esenliğe eresiniz.

(٨٢) فَإِنْ تَوَلَّوْا

82-Eğer yine yüz çevirirlerse,

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلاَغُ الْمُبِينُ

artık senin üzerine düşen sadece açık bir şekilde duyurmaktır.

(٨٣) يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللّٰهِ

83-Allah'ın nimetini bilirler *(bu nimetleri Allah'ın yarattığını kabul ederler),*

ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا

sonra da *(bunları kendilerine verenden başkasına taparak)* bu nimetleri inkâr ederler,

وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ

çokları da nankördürler.

(٨٤) وَ يَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا

84-Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz gün,

ثُمَّ لاَ يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

artık ne nankörler*(in konuşmaların)*a izin verilir,

وَ لاَ هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

ne de onların özür dilemeleri istenir.

(٨٥) وَ إِذَا رَأَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ

85-Zulmedenler azabı gördükleri zaman,

فَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمْ

artık ne azap onlardan hafifletilir,

وَ لاَ هُمْ يُنْظَرُونَ

ne de onlara fırsat verilir.

(٨٦) وَ إِذَا رَأَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ

86-Ortak koşanlar, ortak koştukları şeyleri gördükleri zaman:

قَالُوا رَبَّنَا هٰٓؤُلَٓاءِ شُرَكَٓاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَۚ

"Rabbimiz, işte senden başka yalvar*(ıp tap)*dığımız ortaklarımız!" derler.

فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَۚ

(Onlar da bunlara): "Siz tamamen yalancılarsınız!" diye söz atarlar.

(٨٧) وَأَلْقَوْا إِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ

87-O gün *(ortak koşanlar)* Allah'a teslim olmuşlar

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

ve uydurup durdukları şeyler kendilerinden sapıp gitmiştir.

(٨٨) اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

88-Nankörlük edip Allah'ın yoluna engel olan kimselerin,

زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ

-bozgunculuklarından dolayı- azaplarının üstüne azap katmışızdır!

(٨٩) وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ

89-Her ümmet içinde, kendi aralarından aleyhlerine bir şahit getireceğimiz gün,

وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هٰٓؤُلَٓاءِۜ

seni de bunların aleyhine şahit getirmiş olacağız.

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ

Sana bu Kitâb'ı, her şeyi açıklayıcı olarak indirdik

وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَۚ

ve Müslümanlara yol gösterici, rahmet ve müjde *(olarak indirdik)*.

(٩٠) إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَٓائِ ذِي الْقُرْبٰى

90-Allah adaleti, ihsanı akrabaya vermeyi emreder;

وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَٓاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِۚ

fahşâ*(edepsizlik)*dan, münker*(fenalık)*den ve bağy*(azgınlık)*den men eder.

يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Öğüt almanız için size böyle öğüt verir.[1]

1.Bu âyette, dünya ve âhiretin düzenini sağlayan üç güzel şey emredilmekte; dünya ve âhiretin düzenini bozan üç kötü şey men edilmektedir: Adalet: herşeyi tam yerine koymak, her hususta ölçülü hareket etmek, hakkı yerine getirmek demektir ki, zulmün karşıtıdır. Allah bunu emrediyor. Fahşâ: özellikle aşırı derecede şehvetlere uyarak,

(٩١) وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ

91-Antlaşma yaptığınız zaman Allah'ın ahdini tam yerine getirin.

وَلاَ تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا

(Verdiğiniz sözü tutun); pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın.

وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلاً ط

Çünkü Allah'ı üzerinize kefil *(şahit)* yaptınız.

إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

Allah yaptıklarınızı bilir.

(٩٢) وَلاَ تَكُونُوا كَالَّتِى نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا ط تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِىَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ ط

92-Bir topluluk, diğer bir topluluktan *(sayıca ve malca)* daha çok olduğu için, yeminlerinizi aranızda bozucu bir vasıta yaparak, ipliğini kuvvetli büktükten sonra çözen kadın gibi olmayın![1]

إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللّٰهُ بِهِ ط

Çünkü Allah, sizi bununla dener.

وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Hakkında ayrılığa düştüğünüz şeyleri kıyâmet günü size açıklayacaktır.

(٩٣) وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ

93-Allah dileseydi,

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً

hepinizi, bir tek ümmet yapardı.

وَلٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

Fakat *(O)*, dilediğini şaşırtır,

---

zina gibi yasaklara saparak ölçü dışına taşmaktır. Bunu da yasaklıyor. İhsan: güzellik, iyilik demektir. Güzel iş yapmak ihsan olduğu gibi, başkasına iyilikte bulunmak da ihsandır. İhsan, ibadette en yüksek mertebedir. "Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmek" ibadette ihsan derecesidir. Bunun karşıtı olan münker kötü görülen şeyler, çirkin işlerdir. Öfkeye kapılarak hareket etmek ihsanın zıddı olan münkerdir. Allah, ihsanı emrederken zıddı olan bağy(insanlara saldırmak, onların hakkını gasbetmek, zorbalık yapmak)ı yasaklamıştır. Kapsamlı mânâsından ötürü Abdullah ibn Mes'ud: "Eğer bundan başka âyet olmasaydı dahi bu âyet, Kur'ân'ın, herşeyi açıklayıcı ve âlemlere hidayet ve rahmet olmasına yeterdi!" demiştir *(Envâru't-Tenzîl: 1/679)*.

1.Yani kuvvetli taraf, yeminini bir hile vasıtası yaparak zayıf tarafa zulmetmesin. Kuvvetliye verdiğiniz sözde durup da zayıfa karşı ettiğiniz yeminden caymayınız.

وَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğini doğru yola iletir.

وَ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Ve siz, mutlaka yaptığınız şeylerden sorulacaksınız.

(٩٤) وَ لاَ تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ

94-Yeminlerinizi aranızı bozan bir şey yapmayın.

فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا

Sonra sağlam basmış olan ayak kayar

وَ تَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللهِ

ve Allah'ın yoluna engel olduğunuzdan dolayı kötülüğü*(n cezasını)* tadarsınız

وَ لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

ve büyük bir azaba uğrarsınız.

(٩٥) وَ لاَ تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللهِ ثَمَنًا قَلِيلاً ط

95-Allah'a verdiğiniz sözü *(Peygambere yaptığınız bey'ati)* az bir paraya satmayın.

إِنَّمَا عِنْدَ اللهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Zira bilirseniz Allah'ın yanında olan, sizin için daha hayırlıdır.

(٩٦) مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ

96-Sizin yanınızda bulunan *(dünya malı)* tükenir.

وَ مَا عِنْدَ اللهِ بَاقٍ ط

Allah'ın yanında bulunan ise kalıcıdır.

وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Biz sabredenlerin karşılığını yaptıklarının en güzeliyle vereceğiz.

(٩٧) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

97-Erkek ve kadından her kim inanmış olarak iyi bir iş yaparsa,

فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً ج

onu *(dünyada)* hoş bir hayatla yaşatırız,[1]

وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

onların ücretini yaptıklarının en güzeliyle veririz.

(٩٨) فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

1.Daima huzur içinde bulunur, halinden memnun olur, âhirette ise, yaptıkları işlerin en güzeline göre ecirleri verilir. Bütün işleri, en güzel yapılmış biçimde ödüllendirilir.

98-Kur'ân, oku*(mak iste)*diğin zaman kovulmuş Şeytan'dan Allah'a sığın.[1]

(٩٩) إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

99-Çünkü inananlara ve Rablerine dayananlara o*(Şeyta)*nın bir gücü yoktur.

(١٠٠) إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ع

100-Onun gücü, sadece kendisini dost tutanlara ve Allah'a ortak koşanlaradır *(o, sadece onları etkileyebilir).*

(١٠١) وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ لا

101-Biz bir âyetin yerine başka bir âyet getirdiğimiz zaman,

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ

–Allah ne indirdiğini bilirken–

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ط

"Sen *(Allah'a)* iftira ediyorsun *(bu sözleri kendin uydurup Allah'ın üstüne atıyorsun)*" derler.

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Hayır, onların çokları bilmiyorlar.

(١٠٢) قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

102-De ki: Ruhu'l-Kudüs *(Cebrail)* onu Rabbinden gerçek *(bilgi)* olarak indirdi

لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ

ki, inananları sağlamlaştırsın ve Müslümanlara yol gösterici ve müjde olsun."

(١٠٣) وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ط

103-Biz onların, "Ona bir insan öğretiyor" dediklerini biliyoruz.

لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ

Hak'tan saparak kendisine yöneldikleri adamın dili acemi *(yabancıdır, açık değildir)*;

وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

bu ise apaçık Arapça bir dildir.[2]

1.Seni şeytanın vesveselerinden korumasını Allah'tan iste. Eûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, de.

2.Araplar, kalplere şüphe atmak için Hz. Muhammed(s.a.v.)e şair, mecnun gibi çeşitli iftiralar yanında bir de: "Kur'ân'ı ona bir insan öğretiyor" demişlerdi. Gûya, Hz. Peygamber, bazan Cebrâ, yahut Yaîş adlı Hıristiyan bir Rum köleyi dinlermiş de bu sözleri ondan öğrenirmiş. Bugün de bazı kişiler, Hz. Peygamber'in, çocukluğunda rahib Bahîra ile bir iki saat görüşmesini ele alarak, fikirlerini ondan öğrendiği gibi, mantıksız görüşler ileri sürmüş-

(١٠٤) إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللّٰهُ

104-Allah'ın âyetlerine inanmayanları Allah doğru yola iletmez.

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onlar için acı bir azap vardır.

(١٠٥) إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ

105-Yalanı ancak Allah'ın âyetlerine inanmayanlar uydurur;

وَأُولٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ

yalancılar, işte onlardır.

(١٠٦) مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ

106-İnandıktan sonra Allah'a nankörlük eden,

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

–kalbi îmanla yatışmış olduğu halde *(inkâra)* zorlanan değil–,

وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا

fakat küfre göğüs açan *(küfürle sevinç duyan)* kimseler var ya,

فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ

onlara Allah'tan bir gazap iner.

وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Ve onlar için büyük bir azap vardır.[1]

107-Bu böyledir. (١٠٧) ذٰلِكَ

---

lerdir. Önce basit bir köleyi dinlemekle, asırlarca cihanı yöneten prensipler, ilmin doğruladığı, kâinat yasalarını özetleyen bilgiler öğrenilemeyeceği gibi, herhangi bir kişi ile bir iki saat görüşme ile de öyle yüksek bilgiler kazanılamaz. Nitekim bu insanlarla görüşenler pek çoktu; neden onlardan böyle bir şey çıkmadı? Sonra bunlar, bu yüksek bilgilere sahip olsalardı, kendileri pekâlâ peygamberliklerini îlân ederlerdi. Kaldı ki doğru dürüst Arapça konuşmasını dahi bilmeyen bir Rum köle, nasıl bütün edebiyatçıları susturup hayran bırakan bu sözleri öğretebilir? İşte âyet, onların bu tutarsız iddialarını çürütmektedir.

1.Kureyş, Ammar'ı, babası Yâsir'i ve annesi Sümeyye'yi inkâr etmeğe zorladı. Kabul etmeyince Sümeyye'nin her ayağını bir deveye bağlayıp: "Sen erkekler için Müslüman oldun!" diyerek bir darbe ile vücudunu ortadan biçtiler. Yâsir'i de öldürdüler. İslâmda ilk şehit bu ikisidir. İşkence üzerine Ammar, diliyle, onların istediklerini söyleyip inkâr etmek zorunda kaldı. Hz. Peygamber'e, Ammar'ın inkâr ettiği haber verilince: "Ammâr, başından ayağına kadar îmanla doludur; iman onun etine, kanına karışmıştır" diyerek yanında bulunan Ammar'ın gözlerini sildi ve: "Seni yine zorlarlarsa, istediklerini söyle!" dedi. Bu da gösterir ki zorlama karşısında kalben değil, fakat sözle inkâr caizdir. Metânet göstermek daha efdaldir.

بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ

Zira onlar dünya hayatını âhirete tercih etmişlerdir.

وَ أَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

ve Allah'ın, inkâr eden kavmi doğru yola iletmez.

(١٠٨) أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَ سَمْعِهِمْ وَ أَبْصَارِهِمْ ۚ

108-Onlar, Allah'ın kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir.

وَ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

İşte gafiller onlardır.

(١٠٩) لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

109-Elbette onlar, âhirette ziyana uğrayacaklardır.

(١١٠) ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَ صَبَرُوا ۙ

110-Sonra Rabbin, şunların, şu işkenceye uğratıldıktan sonra göç eden, sonra savaşan ve sabredenlerin yanındadır.

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۟ع

Elbette *(bütün)* bun*(lar)*dan sonra Rabbin bağışlayan, esirgeyendir.

(١١١) يَوْمَ تَأْتِى كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا

111-O gün herkes gelir, kendi canını kurtarmak için uğraşır

وَ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ

ve herkese yaptığının tam karşılığı verilir,

وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

onlara aslâ haksızlık edilmez.

(١١٢) وَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً

112-Allah şöyle bir kenti misal olarak anlattı:

كَانَتْ اٰمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

güven, huzur içinde idi;

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

her yerden rızkı bol bol kendisine geliyordu.

فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللّٰهِ

Fakat Allah'ın nimetlerine nankörlük etti.

فَأَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَ الْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

Bunun üzerine *(halkının)* yaptıklarından ötürü Allah ona açlık ve korku elbisesi tattırdı.

(١١٣) وَ لَقَدْ جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ

113-Andolsun, onlara, kendilerinden bir elçi geldi de,

فَكَذَّبُوهُ

onu yalanladılar.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

Bunun üzerine onlar zulümlerine devam ederken azap onları yakalayıverdi.

(١١٤) فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًا ص

114-Allah'ın size verdiği rızıktan helâl, hoş olarak yeyin de,

وَاشْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ

Allah'ın nimetine şükredin;

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

eğer O'na kulluk ediyorsanız.

(١١٥) إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ج

115-Allah size ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkasının adı anılarak kesilen*(hayvanlar)*ı haram kıldı.

فَمَنِ اضْطُرَّ

Kim mecbur kalırsa,

غَيْرَ بَاغٍ

(başkasının hakkına) saldırmadan,

وَلَا عَادٍ

sınırı da aşmadan *(bunlardan yerse),*

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

şüphesiz Allah, bağışlayan, esirgeyendir.

(١١٦) وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلَالٌ وَهٰذَا حَرَامٌ

116-Dillerinizin yalan yere nitelendirmesinden ötürü "Şu helâldir, şu haramdır" demeyin;

لِتَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ط

sonra Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz.

إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ط

Allah'a karşı yalan uyduranlar ise iflâh olmazlar.[1]

(١١٧) مَتَاعٌ قَلِيلٌ ص وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

117-Azıcık yaşama*(nın ardından)*, onlara acı bir azap gelecektir.

1.Çeşitli insanlar, kendi kendilerine bazı şeyleri helal, bazılarını haram kılmışlardı. Bazı hayvanları erkeklere mahsus görüyor, kadınlara yasaklıyorlardı. Böylece çevrelerine hurâfe ağları örüyorlar, hem kendilerine, hem de çevrelerine zulmediyorlardı. İşte Kur'ân, Allah'ın yasakladığı şeyler dışında bir şeyin haram olmadığını vurgulayarak, kafalara vurulan prangaları kırıyor.

(١١٨) وَ عَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ج

118-Yahûdî olanlara da, bundan önce sana anlattıklarımızı haram kılmıştık.[1]

وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ

Biz onlara zulmetmedik;

وَ لٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı!

(١١٩) ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ

119-Sonra Rabbin şunlardan yanadır ki, cehâletle kötülük işlediler;

ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ

sonra onun ardından tevbe ettiler

وَ أَصْلَحُوا لا

ve uslandılar.

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ع

Bütün bunlardan sonra Rabbin, elbette bağışlayandır, esirgeyendir.

(١٢٠) إِنَّ إِبْرٰهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلّٰهِ حَنِيفًا ط

120-İbrahim Allah'ı birleyerek O'na itaat eden bir ümmet *(her iyiliği kendinde toplayan bir önder)* idi;

1.En'âm: 146; Âl-i İmrân: 93; Nisâ: 160'ıncı âyetlere bakınız.

وَ لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لا

ortak koşanlardan değildi.

(١٢١) شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ط

121-O'nun nimetlerine şükredici idi.

اجْتَبٰيهُ وَ هَدٰيهُ إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(Allah) onu seçmiş ve doğru yola iletmişti.

(١٢٢) وَ آتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ط

122-Ona dünyada iyilik vermiştik.

وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ط

O, âhirette de iyilerdendir.

(١٢٣) ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

123-Sonra sana şöyle vahyettik:

أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ط

"Allah'ı birleyerek İbrahim'in yoluna uy;

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

o, ortak koşanlardan değildi."

(١٢٤) إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ط

124-Cumartesi *(gününü tatil ve ibâdet günü yapmak)*, onda ayrılığa düşen *(Yahûdî)*lere *(farz)* kılındı.

وَ إِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Rabbin, elbette ayrılığa düştükleri şey hakkında kıyâmet günü aralarında hükmünü verecektir.

(١٢٥) أُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

125-Hikmetle ve güzel öğütle Rabbinin yoluna çağır

وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ط

ve onlarla en güzel biçimde mücadele et.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ

Kuşkusuz Rabbin, işte yolundan sapanları en iyi bilen O'dur

وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

ve O, yola gelenleri de en iyi bilendir.

(١٢٦) وَإِنْ عَاقَبْتُمْ

126-Eğer azap edecekseniz,

فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ط

size yapılan azap kadar azap edin.

Ama sabrederseniz, وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ

لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

andolsun ki o, sabredenler için daha iyidir.[1]

127-Sabret! (١٢٧) وَاصْبِرْ

وَمَا صَبْرُكَ إِلاَّ بِاللهِ

Sabrın ancak Allah*(ın yardımı)* iledir.

Onlara üzülme, وَلاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

وَلاَ تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

kurdukları tuzaklardan da sıkıntıya düşme.

(١٢٨) إِنَّ اللهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

128-Çünkü Allah, korunanlarla ve iyilik edenlerle beraberdir.

١٧ – سُورَةُ الْإِسْرَى

17 – İSRÂ SÛRESİ

İsrâ, *gece yürütmek* demektir. Hz. Muhammed(s.a.v.)'in, geceleyin Mescid-i Aksâ'ya götürülüşünü anlatan âyetle başladığından, bu adı almıştır. Mekke döneminin ortalarında ve Kasas Sûresi'nden sonra inmiştir. 111 âyettir. 26, 32, 33, 57 ve 73-80. âyetlerinin Medîne'de indiği rivâyeti vardır. Mushaf'ta 17., inişte 50. sûredir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

1.Hz. Peygamber, Uhud Savaşında, amcası Hamza'yı kâfirler tarafından burnu ve kulakları kesilmiş, ciğeri çıkartılmış bir durumda görünce: "Allah'a andolsun ki, eğer Allah bana zafer verirse, senin yerine, onlardan yetmiş kişiyi böyle yapacağım!" demişti. Fakat yeminine kefaret vererek bu sözünü uygulamamış, Mekke'nin fethinde düşmanlarını affetmiştir.

(١) سُبْحَانَ الَّذِى

1-Eksiklikten uzaktır O *(Allah)* ki,

أَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ

gecenin bir vaktinde kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini bereketli kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya yürüttü,

لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا ط

ki, âyetlerimizden bir bölümünü kendisine gösterelim.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Gerçekten O, işitendir, görendir.

(٢) وَ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

2-Biz Mûsâ'ya Kitâb'ı verdik

وَ جَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِى إِسْرَائِيلَ أَلاَّ تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِى وَكِيلاً ط

ve onu İsrâiloğulları'na "Benden başka bir vekil tutmayın!" diye bir kılavuz yaptık.

(٣) ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ط

3-*(Ey)* Nuh ile beraber *(gemide)* taşıdıklarımızın çocukları!

إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

Doğrusu o *(Nuh)*, çok şükreden bir kuldu. *(Siz de atanız gibi olun.)*

(٤) وَ قَضَيْنَا إِلَى بَنِى إِسْرَائِيلَ فِى الْكِتَابِ

4-Kitap'ta İsrâiloğulları'na şu hükmü verdik:

لَتُفْسِدُنَّ فِى الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ

"Siz o ülkede iki kez bozgunculuk yapacaksınız

وَ لَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا

ve çok böbürleneceksiniz *(zorbalık edeceksiniz)!*

(٥) فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولٰيهُمَا

5-Birincisinin zamanı gelince,

بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِى بَأْسٍ شَدِيدٍ

üzerinize çok güçlü kullarımızı gönderdik;

فَجَاسُوا خِلاَلَ الدِّيَارِ ط

evlerin aralarına girip *(sizi)* araştırdılar.

وَ كَانَ وَعْدًا مَفْعُولاً

Bu, yapılması gereken bir vaatti.

(٦) ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ

6-Sonra tekrar size, onları yenme imkanı verdik

وَ أَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ

ve sizi mallarla, oğullarla destekledik

وَ جَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا

ve savaşçılarınızı çoğalttık.

7-İyilik ederseniz, (٧) إِنْ أَحْسَنْتُمْ

أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ

kendinize iyilik etmiş olursunuz.

وَ إِنْ أَسَأْتُمْ

Ve eğer kötülük ederseniz,

o da kendi aleyhinizedir. فَلَهَا

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ

Son taşkınlığınızın zamanı gelince *(yine öyle kullar göndeririz)* ki,

لِيَسُؤُا وُجُوهَكُمْ

yüzlerinizi kötü duruma soksunlar *(üzüntüden suratlarınızın asılmasına sebeb olsunlar)*

وَ لِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ

ve ilk kez girdikleri gibi yine Mescid'e *(Kudüs'e)* girsinler

وَ لِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا

ve ele geçirdiklerini mahvetsinler.

(٨) عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ

8-*(Bundan sonra)* belki Rabbiniz size acır.

وَ إِنْ عُدْتُمْ

Ama siz *(bozgunculuk yapmaya)* dönerseniz,

عُدْنَا

biz de *(sizi cezalandırmağa)* döneriz.

وَ جَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا

Cehennemi, kâfirler için kuşatıcı *(bir zindan)* yapmışızdır!

(٩) إِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

9-Gerçekten bu Kur'ân da en doğru yola iletir

وَ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

ve iyi işler yapan Mü'minlere, kendileri için büyük bir ecir olduğunu müjdeler.

(١٠) وَ أَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

10-Âhirete inanmayanlar var ya,

أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Biz onlara acı bir azap hazırlamışızdır.

(١١) وَ يَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ

11-İnsan, hayra duâ eder gibi, şerre duâ etmekte*(hayrı ister gibi şerri istemekte)*dir.

وَ كَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا

İnsan pek acelecidir.

(١٢) وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ

12-Biz gece ve gündüzü, *(kudretimizi gösteren)* iki âyet yaptık.

Gece âyetini sildik, فَمَحَوْنَا اٰيَةَ الَّيْلِ

وَجَعَلْنَا اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً

gündüz âyetini aydınlatıcı yaptık,

لِتَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ

ki hem Rabbinizin lütfunu arayasınız

وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ط

ve hem de yılların sayısını ve hesabı bilesiniz.

وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلاً

Biz her şeyi açık açık anlattık.[1]

(١٣) وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ط

13-Her insanın tâir*(kuş)*ini boynuna bağladık,

وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتَابًا يَلْقٰيهُ مَنْشُورًا

kıyâmet günü onun için, açılmış olarak bulacağı bir Kitap çıkarırız:

(١٤) إِقْرَأْ كِتَابَكَ ط

14-"Kitabını oku! *(deriz)*.

كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ط

Bugün nefsin sana hesapçı olarak yeter!" *(deriz)*.

(١٥) مَنِ اهْتَدٰى

15-Kim yola gelirse,

فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ج

kendisi için yola gelmiş olur.

Kim de saparsa, وَمَنْ ضَلَّ

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ط

kendi aleyhine sapar.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى ط

Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü taşımaz.

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُولًا

Biz elçi göndermedikçe azap edecek değiliz.

1.Bu âyetten gece âyetinin karanlık, gündüz âyetinin de aydınlık olduğu anlaşılır. Karanlık ve aydınlık olayları, Allah'ın kudretinin belirtilerindendir. Abdullah ibn Abbas ve başka Sahâbîlerden gelen rivayetlere göre gece âyeti Ay, gündüz âyeti Güneş'tir. Eğer gece ve gündüz âyetlerinden maksat Ay ve Güneş ise,"Gece âyetini sildik" ifadesinden, Ay'ın da bir zamanlar Güneş gibi ışık veren parlak bir yıldız iken zamanla ışığını ve ısısını kaybettiği mânâsı çıkar. Güneş hâlâ ışık ve ısısını yaymağa devam etmektedir ve bu özelliğini daha çok uzun zaman koruyacaktır. Ancak kıyamet olayında Güneş de öteki yıldızlar gibi büzülüp karartılacak, ışığını ve ısısını kaybedecektir. Ay'ın, önceleri Güneş gibi parlak bir yıldız olduğu ve sonradan ışığını kaybettiği bilinmiyordu. Bilimsel çalışmaların saptadığı bu gerçeğe Kur'ân, asırlar önce işaret buyurmuştur.

(١٦) وَ إِذَٓا أَرَدْنَٓا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً

16-Biz bir kenti helâk etmek istediğimiz zaman,

أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا

onun varlıklılarına emrederiz,[1],

فَفَسَقُوا فِيهَا

orada kötü işler yaparlar.

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ

Böylece o ülkeye *(azap)* karar*(ı)* gerekli olur;

فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا

biz de orayı darmadağın ederiz.

(١٧) وَ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ

17-Nitekim Nuh'tan sonra nice kuşakları helâk ettik.

وَ كَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Kullarının günahlarını haber alıcı, görücü olarak Rabbin yeter.

(١٨) مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ

18-Kim bu aceleci*(dünya)*yı isterse,

عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَٓاءُ لِمَنْ نُرِيدُ

orada ona, *(evet)* istediğimiz kimseye hemen çabucak dilediğimiz kadar veririz;

ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ

ama sonra yerini cehennem yaparız!

يَصْلٰيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا

Kınanmış ve kovulmuş olarak oraya girer.

(١٩) وَ مَنْ أَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَ سَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

19-Kim de âhireti ister ve inanarak ona yaraşır biçimde çalışırsa,

فَأُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

öylelerinin çalışmalarının karşılığı verilir.

(٢٠) كُلًّا نُمِدُّ هٰٓؤُلَٓاءِ وَ هٰٓؤُلَٓاءِ مِنْ عَطَٓاءِ رَبِّكَ

20-Hepsine, onlara da, onlara da *(dünyayı isteyenlere de, âhireti isteyenlere de, Mü'minlere de, kâfirlere de)* Rabbinin vergisinden uzatırız.

1.Burada emir, yöneltmek veya çoğaltmak mânâsındadır. Yani helâk etmek istediğimiz ülkenin varlıklılarını yöneltiriz veya çoğaltırız, demektir. Aslında bu ve benzeri âyetler, insanların psikolojik durumlarını ve bu durumların, İlâhî yasalara göre oluştuğunu anlatmaktadır. İnsanların kötülük istemeleri ve buna alışmaları, içlerinde kötülüğe karşı büyük bir eğilim doğurur, ki bu hal, Allah'ın yasasından başka bir şey değildir. İnsanın içinde oluşan bu yasa, Allah'ın emri olarak ifade edilmiştir. Çünkü herşey, O'nun yasası çerçevesinde olur.

وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

Rabbinin vergisi kesilmez.[1]

(٢١) أُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ ط

21-Bak, *(rızık bakımından)* nasıl onların kimini kiminden üstün yaptık.

وَ لَلْاٰخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ

Elbette âhiret, dereceler bakımından da daha büyüktür,

وَ أَكْبَرُ تَفْضِيلاً

üstünlük bakımından da daha büyük*(tür)*.

(٢٢) لاَ تَجْعَلْ مَعَ اللهِ إِلٰهًا اٰخَرَ

22-Allah ile beraber başka bir tanrı edinme!

فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولاً ع

Sonra kınanmış ve yalnız başına bırakılmış olarak oturup kalırsın!

(٢٣) وَ قَضٰى رَبُّكَ اَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ط

23-Rabbin, yalnız kendisine tapmanızı ve anaya babaya, iyilik etmenizi emretti.

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلاَهُمَا

İkisinden birisi, yahut her ikisi, senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşır *(ihtiyarlık zamanlarında senin yanında kalırlar)*sa,

فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ

sakın onlara "Öf!" *(bile)* deme,

وَ لاَ تَنْهَرْهُمَا

onları azarlama!

وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا

Onlara güzel söz söyle.

(٢٤) وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ

24-Onlara acımadan dolayı, küçülme kanadını indir, *(onlara karşı alçak gönüllü ol)*

وَ قُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ط

ve: "Ey *(her varlığı terbiye edip yetiştiren)* Rabbim! Bunlar, beni küçükken nasıl *(acıyıp)* yetiştirdilerse sen de bunlara *(öyle)* acı!" de.

(٢٥) رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ط

25-Rabbiniz içlerinizdekini daha iyi bilir.

إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ

Eğer siz iyi kişiler olursanız,

1.Herkes neye çalışırsa, Rabbin onu verir. Rabbin, kimseyi çalışmasının amacından mahrum etmez. İnsan çalışmasının karşılığını görür. Çünkü bu, Rabbinin yasası ve kararıdır. İnsana çalışmasından başka bir şey yoktur.

فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا

şüphesiz O, tevbe edenleri bağışlayandır.

(٢٦) وَ اٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَ الْمِسْكِينَ وَ ابْنَ السَّبِيلِ

26-Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver;

وَ لَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا

fakat saçıp savurma.

(٢٧) إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ط

27-Çünkü savurganlar, şeytanların kardeşleri olmuşlardır.

وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür!

(٢٨) وَ إِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا

28-Eğer *(elin dar olduğu için)* Rabbinden umduğun bir rahmeti bekleyerek onlardan yüz çevirecek *(onlara birşey veremeyecek)* olursan,

فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

bari onlara yumuşak söz söyle.[1]

(٢٩) وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلٰى عُنُقِكَ

29-El*(ler)*ini boynuna bağlanmış yapma,

وَ لَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ

tamamen de açma.

فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا

Sonra kınanır, hasret içinde kalırsın.[2]

(٣٠) إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

30-Rabbin dilediğine rızkı açar *(bol bol verir)*

ve *(dilediğine)* kısar. وَ يَقْدِرُ ط

إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Çünkü O, kulları*(nın hali)*ni bilir, görür.

(٣١) وَ لَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ط

31-Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin.

1.Yani elin dar olduğu için şimdilik onlara bir şey verecek durumda değilsen, onlara bir şey verebilmek için Rabbinin sana vereceği rızkı, bolluğu bekliyorsan, bâri kaba davranıp onları kırma. Yumuşak sözlerle onların gönüllerini al, bolluğa kavuşmaları için Allah'a duâ et.

2.Ellerin boyna bağlanmış olması, cimriliği temsil eder. Ellerin açılması da savurganlıktan kinâyedir. Yani ne öyle ellerini boynuna bağlamış gibi cimri ol, ne de malını saçıp savur. Her iki hal de insanın kınanıp üzüntü içine düşmesine neden olur.

نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَ إِيَّاكُمْ ط

Onları da, sizi de biz besliyoruz.

إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْأً كَبِيرًا

Onları öldürmek, büyük günahtır.

(٣٢) وَ لاَ تَقْرَبُوا الزِّنَى

32-Zinaya yaklaşmayın;

إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ط

çünkü o, açık bir kötülüktür

ve çok kötü bir yoldur! وَ سَاءَ سَبِيلاً

(٣٣) وَ لاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ ط

33-Allah'ın haram kıldığı canı haksız yere öldürmeyin.

وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا

Kim haksızlıkla öldürülürse,

فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا

onun velisi *(olan mirasçısı)*na yetki vermişizdir *(öldürülenin hakkını arar).*

فَلاَ يُسْرِفْ فِى الْقَتْلِ ط

(Fakat o da) Öldürmede aşırı gitmesin[1]

1.Katil yerine, katilin akrabasını veya katille beraber bir başkasını öldürmesin.

إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا

Çünkü kendisine yardım edilmiş *(yetki verilmiş)*tir.[2]

(٣٤) وَ لاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ

34-Yetimin malına yaklaşmayın,

إِلاَّ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ص

ancak ergenlik çağına erişinceye kadar en güzel bir tarzda *(onun malını kullanıp geliştirebilirsiniz).*

وَ أَوْفُوا بِالْعَهْدِ ج

Ahdi de yerine getirin.

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُلاً

Çünkü ahd'den sorulacaktır.

(٣٥) وَ أَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ

35-Ölçtüğünüz zaman ölçüyü tam yapın,

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ط

doğru terazi ile tartın.

Bu daha iyidir, ذٰلِكَ خَيْرٌ

وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلاً

sonuç bakımından da daha güzeldir.

2.Kendisine verilen bu yetkiyi kötüye kullanmasın. Öldürülenin velisi, katilden kısas talep eder. Ona kısas hakkını ancak mahkeme kararıyla devlet verir. Yoksa kendisi, mahkemesiz kimseyi öldüremez. Çünkü o takdirde düzen bozulur, anarşi olur.

(٣٦) وَ لاَ تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ط

36-Bilmediğin bir şeyin ardına düşme!

إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُلاً

Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi o*(yaptığı)*ndan sorumludur.

(٣٧) وَ لاَ تَمْشِ فِى الْأَرْضِ مَرَحًا ج

37-Yeryüzünde kabara kabara yürüme.

إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ

Çünkü sen yeri yırtamazsın,

وَ لَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولاً

boyca da dağlara erişemezsin!

(٣٨) كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

38-Bu*(anıla)*nların hepsi, kötü olan, Rabbinin katında hoş görülmeyen eylemlerdir.

(٣٩) ذٰلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ط

39-Şunlar, Rabbinin, Hikmet'ten sana vahyettiği*(emirleri)*ndendir.

وَ لاَ تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا اٰخَرَ

Allah ile berebar başka tanrı edinme.

فَتُلْقٰى فِى جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

Sonra kınanmış, *(Allah'ın rahmetinden)* uzaklaştırılmış olarak cehenneme atılırsın.

(٤٠) أَ فَأَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ

40-Rabbiniz, oğulları size seçti de,

وَ اتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰئِكَةِ إِنَاثًا ط

kendisine meleklerden kadınlar mı edindi?

إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلاً عَظِيمًا ع

Gerçekten siz büyük *(çok tehlikeli)* bir söz söylüyorsunuz![1]

(٤١) وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ

41-Biz Kur'ân'da sözü türlü biçimlerde anlattık

لِيَذَّكَّرُوا ط

ki, düşünüp anlasınlar.

وَ مَا يَزِيدُهُمْ إِلاَّ نُفُورًا

Fakat bu, onların sadece kaçışlarını artırıyor.

(٤٢) قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ

42-De ki: "Eğer dedikleri gibi O'nunla beraber *(başka)* tanrılar olsaydı,

إِذًا لاَبْتَغَوْا إِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلاً

o zaman onlar da Arş'ın Sahibi'ne gitmenin yolunu ararlardı.

1.Melekleri Allah'ın kızları sananlara hitap ediliyor.

(٤٣) سُبْحَانَهُ وَ تَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا

43-Hâşâ, O, onların dediklerinden çok yücedir, uludur.

(٤٤) تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ ط

44-Yedi gök, Arz ve bunların içinde bulunanlar, O'nu tesbîh ederler.

وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

O'nu övgü ile tesbîh etmeyen hiçbir şey yoktur.

وَ لٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ط

Ama siz onların tesbîhlerini anlamazsınız.

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

O, halîmdir, çok bağışlayandır.[1]

1.Cansız sanılan herşeyde, insanların fark edemedikleri bir canlılık vardır. Bütün eşya atomlardan oluşur. Atomun çekirdeği çevresindeki elektronlar, akla şaşkınlık verecek bir hızla dönmektedir. Meselâ bir hidrojen atomundaki elektron, çekirdeği çevresinde, saniyede 2000 km. hızla döner. Sanki bir zerre, koca bir güneş sistemini temsil etmektedir. İşte maddenin en küçük parçası, bu hareketleriyle Allah'ı tesbîh etmektedir. "Tesbîh" Yaratıcının şânının yüceliğini söylemektir. Her zerre O'nun şânının yüceliğini söylemiyor mu? Bir atomdaki bu düzen, O'nun kemâlini haykırmıyor mu?

(٤٥) وَ إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْاٰنَ

45-Kur'ân okuduğun zaman,

جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا لا

seninle, âhirete inanmayanların arasına gizli bir perde çekeriz.

(٤٦) وَ جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَ فِى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ط

46-Kalplerine -onu anlamalarına engel olacak- kabuklar, kulaklarına da bir ağırlık koyarız.

وَ إِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِى الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ

Kur'ân'da yalnız Rabbini andığın zaman,

وَلَّوْا عَلٰى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا

(tek Tanrı inancından hoşlanmadıkları için) arkalarına dönüp kaçarlar.[2]

(٤٧) نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ

2.Kureyş kabîlesinin ileri gelenleri, Hz. Peygamber ile alay ediyorlardı; "Boş yere nefes tüketme, biz senin söylediklerini anlamıyoruz; söylediklerine kalplerimiz kapalı; kulaklarımızda da ağırlık var. Senin söylediklerini duymuyoruz!..." gibi laflar etmişlerdi. Bu âyette onların bu sözlerine işaret vardır. Yüce Allah, onların inanmalarına engel olan şeyin, önyargılarından oluşan manevî bir perde olduğunu haber vermektedir.

47-Biz onların, seni dinlerken ne sebeple dinlediklerini gâyet iyi biliyoruz.

وَ إِذْ هُمْ نَجْوٰى

Kendi aralarında gizli konuşurlarken de,

إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلاَّ رَجُلاً مَسْحُورًا

o zâlimlerin: "Siz büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz!" dediklerini *(de gâyet iyi biliyoruz).*

(٤٨) اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا

48-Bak, nasıl misaller verdiler *(seni şaire, büyücüye, kâhine ve mecnuna benzettiler)* de şaştılar.

فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً

Artık bir daha yolu bulamazlar.

(٤٩) وَ قَالُوا ءَ إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَ رُفَاتًا

49-Dediler ki: "Biz kemikler haline geldikten, ufalanıp toprak olduktan sonra mı,

ءَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

sahiden biz mi yeni bir yaratılışla diriltileceğiz?"

(٥٠) قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا

50-De ki: "İster taş olun, ister demir."

(٥١) أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ

51-"İster gönlünüzde büyüyen, *(aklınıza tuhaf gelen)* herhangi bir yaratık, *(ne olursanız olun, Allah sizi mutlaka diriltecektir).*"

فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا

"Bizi kim tekrar (hayata) döndürebilir?" diyecekler.

قُلِ الَّذِى فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

"Sizi ilk defa yaratan *(döndürür)*" de.

فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُؤُسَهُمْ

Sana alaylı alaylı başlarını sallayacaklar

وَ يَقُولُونَ مَتٰى هُوَ

ve: "Ne zaman o?" diyecekler.

قُلْ عَسٰى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا

"Pek yakın olabilir" de.

(٥٢) يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ

52-Sizi çağıracağı gün O'na hamdederek çağrısına uyarsınız *(dirilip kalkarsınız)*

وَ تَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلاَّ قَلِيلاً

ve *(dünyada)* pek az kaldığınızı sanırsınız.

(٥٣) وَقُلْ لِعِبَادِى يَقُولُوا الَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ط

53-Kullarıma söyle, en güzel sözü söylesinler *(puta tapanlara sert davranmasınlar).*

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ ط

Çünkü Şeytan aralarına girer *(onları tartışmaya ve kavgaya dürtükler).*

إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا

Doğrusu Şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.

(٥٤) رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ط

54-Rabbiniz sizi daha iyi bilir.

Dilerse size acır, إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ

أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ط

dilerse size azap eder.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً

Biz seni, onların üzerine vekil göndermedik.

(٥٥) وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ط

55-Rabbin, göklerde ve yerde olan kimseleri daha iyi bilir *(O, peygamber olmağa kimi lâyık görürse, onu seçer).*

وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ

Andolsun ki biz, peygamberlerin kimini kimine üstün kıldık,

وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا

Dâvûd'a da Zebûr'u verdik.

(٥٦) قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ

56-De ki: "O'ndan başka *(tanrı olduğunu)* sandığınız şeylere yalvarın;

فَلاَ يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ

onlar ne sizden sıkıntıyı kaldırabilirler,

وَلاَ تَحْوِيلاً

ne de *(onu)* başka bir yana *(çevirebilirler).*

(٥٧) أُولٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ

57-O yalvardıkları da, onların *(Allah'a)* en yakın olan*(lar)*ı da Rablerine yaklaşmak için vesile ararlar;

وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ

O'nun merhametini umarlar,

وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ط

azabından korkarlar.[1]

1.Böyle iken onlar, nasıl Allah ile kendileri arasında aracı olabilir?

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

Çünkü Rabbinin azabı, cidden korkunçtur.

(٥٨) وَ إِنْ مِنْ قَرْيَةٍ

58-Hiçbir kent yoktur ki,

إِلاَّ نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا

biz, kıyâmet gününden önce onu yok edecek, yahut ona şiddetli bir şekilde azap edecek olmayalım.

كَانَ ذَٰلِكَ فِى الْكِتَابِ مَسْطُورًا

Bu, Kitâb'da yazılmıştır.

وَ مَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ

59-Bizi âyetler *(mucizeler)* göndermekten alıkoyan şey,

إِلاَّ أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ

sadece evvelkilerin, *(onları)* yalanlamış olmasıdır.

وَ اٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً

Semûd*(kavmin)*e açık bir mucize olarak dişi deveyi verdik,

فَظَلَمُوا بِهَا

o, zulmetmelerine sebeb oldu *(deveyi boğazlayarak kendilerine yazık etmiş oldular)*.

وَ مَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلاَّ تَخْوِيفًا

Biz mucizeleri, yalnız korkutmak için göndeririz.

(٦٠) وَ إِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ

60-Bir zaman sana: "Rabbin insanları kuşatmıştır *(suçluları cezalandırmak üzeredir)*" demiştik.[1]

وَ مَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِى أَرَيْنَاكَ إِلاَّ فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَ الشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِى الْقُرْاٰنِ

Sana gösterdiğimiz rüyayı ve Kur'ân'da lânetlenmiş ağacı, insanları*(n îmânını)* sınama *(aracı)* yaptık.

وَ نُخَوِّفُهُمْ

Biz onları *(çeşitli biçimlerde)* korkutuyoruz.

فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلاَّ طُغْيَانًا كَبِيرًا

Fakat korkutmamız onların azgınlıklarını daha da artırmaktan başka bir katkı yapmıyor.[2]

1.Bu söz, Bedir zaferinin müjdesi idi.

2.Burada işaret edilen rüya, ya Mirac gecesi Hz. Peygamber(s.a.v.)e lütfedilen müşahededir ki Mirac'ın uykuda olduğunu söyleyenler bunu rüya diye açıklamışlar; uyanık iken olduğunu söyleyenler ise, buradaki rüya kelimesini *açıktan görme* diye tefsîr etmişlerdir. Rüya, uykuda görülen şeylerin adı ise de, asıl kelime mânâsı *görmek*tir. Mirac gecesi vukû bulan görme, bir rüya değil, uyanıklık halinde bir müşâhede (vizyon) idi. Kur'ân'da lânetlenen ağaç da cehennemdeki Zakkum ağacıdır. Putatapanlar bu ağacın adını

وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

61-Bir zaman meleklere: "Âdem'e secde edin!" demiştik.

فَسَجَدُوٓا

Secde ettiler,

إِلَّآ إِبْلِيسَ

yalnız İblis etmedi:

قَالَ ءَ أَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا

"Ben, çamur olarak yarattığın kimseye secde eder miyim? dedi.

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هٰذَا الَّذِى كَرَّمْتَ عَلَىَّ

62-"Şu benden üstün yaptığını gördün mü *(nesi var onun, ki onu benden üstün kıldın?)* dedi.

لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

Andolsun, eğer beni kıyâmet gününe kadar ertelersen,

لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُٓ إِلَّا قَلِيلًا

onun zürriyetini, pek azı hariç kökünden koparıp sürükleyeceğim!" *(dedi)*

(٦٣) قَالَ اذْهَبْ

63-*(Allah)* "*(Defol)* git!" dedi;

فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ

onlardan kim sana uyarsa,

فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ

cezanız cehennemdir;

جَزَآءً مَوْفُورًا

mükemmel bir ceza *(size)*!"

(٦٤) وَ اسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ

64-"Onlardan gücünün yettiğini sesinle yerinden oynat;

وَ أَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَ رَجِلِكَ

atlıların ve yayalarınla onların üzerine yaygarayı bas;

وَ شَارِكْهُمْ فِى الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ

mallarda ve evlâtlarda onlara ortak ol;

وَ عِدْهُمْ

onlara *(çeşitli)* vaatler yap *(vaatlerinle onları oyala)*;

وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا

Şeytan, onlara aldatmadan başka bir şey va'detmez."

(٦٥) إِنَّ عِبَادِى

65-"Benim *(gerçek)* kullarım*(a gelince)*

لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ

senin onlar*(ı kandırmağ)*a gücün yetmez!"

duyunca: "Muhammed, cehennemin taşları yaktığını sanıyor; sonra orada ağaç bittiğini söylüyor(!)" diyerek alay etmişlerdi. Halbuki bu ağaç, kendi bildikleri türden bir ağaç değil, sembolik mânâ taşıyan bir ağaç idi. Bununla Allah, cehennemde biten, cehennemin ürünü olan odun gibi insanları temsil etmiş olabilir. Nitekim bu ağacın şeytan veya Ebû Cehil veya Hakem ibn Ebu'l-Âs olduğu söylenmiştir.

وَ كَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلاً

Vekil olarak Rabbin yeter.

(٦٦) رَبُّكُمُ الَّذٖى

66-*(Ey insanlar,)* Rabbiniz O'dur ki,

يُزْجٖى لَكُمُ الْفُلْكَ فِى الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ ط

lütfundan *(payınızı)* aramanız için size gemileri denizde yürütür.

اِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحٖيمًا

Doğrusu O, size çok acır.

(٦٧) وَ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِى الْبَحْرِ

67-Denizde size bir sıkıntı *(boğulma korkusu)* dokunduğu zaman,

ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ اِلَّا اِيَّاهُ ج

O'ndan başka bütün yalvardıklarınız kaybolur *(artık o zaman, Allah'tan başka kimseden yardım istemezsiniz. Çünkü O'ndan başka sizi kurtaracak kimse yoktur).*

فَلَمَّا نَجّٰيكُمْ اِلَى الْبَرِّ

Fakat *(O)* sizi kurtarıp karaya çıkarınca,

اَعْرَضْتُمْ ط

yine *(Allah'ı bir tanımaktan)* yüz çevirirsiniz.

وَ كَانَ الْاِنْسَانُ كَفُورًا

Gerçekten insan nankördür.

(٦٨) اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ

68-*(Allah'ın)* Karayı ters çevirip sizi batırmayacağından emin misiniz?

اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا

yahut üzerinize taşlar savuran bir kasırga göndermeyeceğinden *(emin misiniz?)*

ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلاً لا

(Ki bunlar olduktan) sonra kendinize bir koruyucu bulamazsınız!

(٦٩) اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُعٖيدَكُمْ فٖيهِ تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرّٖيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ لا

69-Yoksa O'nun sizi bir kere daha denize gönderip, üstünüze, kırıp geçiren bir fırtına salarak, inkâr ettiğinizden dolayı sizi boğmayacağından emin misiniz?

ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبٖيعًا

O zaman bize karşı sizi izleyip koruyacak birini bulamazsınız!

(٧٠) وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنٖى اٰدَمَ

70-Andolsun biz, Âdemoğullarına çok ikram ettik:

وَ حَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ

Onları karada ve denizde *(hayvanlar ve taşıtlar üzerinde)* taşıdık.

وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

Onları güzel rızıklarla besledik

وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثٖيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضٖيلاً

ve onları yarattıklarımızın bir çoğundan üstün kıldık.

(٧١) يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ ج

71-Her milleti, imamıyla *(eylemlerini saptayan defteriyle veya izlediği önderiyle)*[1] çağırdığımız gün,

فَمَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ بِيَمٖينِهٖ

kimlerin kitâbı sağından verilirse,

فَاُولٰئِكَ يَقْرَؤُنَ كِتَابَهُمْ

işte onlar, kitaplarını okurlar

وَ لاَ يُظْلَمُونَ فَتٖيلاً

ve en ufak bir haksızlığa uğratılmazlar.

(٧٢) وَ مَنْ كَانَ فٖى هٰذِهٖ اَعْمٰى

72-Şu*(dü)*n*(ya)*da kör olan kimse,

فَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى

âhirette de kördür *(dünyada doğru yolu göremeyen, âhirette de kurtuluş yolunu göremeyecektir)*.

وَ اَضَلُّ سَبٖيلاً

(hattâ onun) yolu daha da sapıktır.

(٧٣) وَ اِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذٖى اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ ق

73-Az daha onlar, baskı ile seni, sana vahyettiğimizden ayırarak ondan başkasını üstümüze atman için kandıracaklardı.

وَ اِذًا لاَتَّخَذُوكَ خَلٖيلاً

İşte o zaman seni dost edinirlerdi.[2]

(٧٤) وَ لَوْلاَ اَنْ ثَبَّتْنَاكَ

74-Eğer biz seni sağlamlaştırmamış olsaydık,

لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلٖيلاً ق

neredeyse onlara bir parça yanaşacaktın.

1.İmam, önder mânâsına geldiği gibi, Yâsîn: 12. âyette olduğu üzere, kayıt defteri mânâsına da gelir. Birinci takdirde Allah'ın, her milleti, izinde gittikleri önderleriyle; ikinci takdirde eylemlerinin tutanaklarıyla Yüce Dîvân'a çağıracağı anlaşılır. "Her ümmet, kendi Kitabına çağırılır" (Câsiye: 28) âyeti de imamın, amel defteri mânâsında kullanıldığını kanıtlar.

2.Bu âyetin, dinde bazı ödünler isteyen müşrikler hakkında indiği rivayet edilir. Demek ki kâfirler Müslüman olmak için Hz. Peygamber(s.a.v.)den bazı ödünler istemişlerdi. Peygamber de onları İslama çekebilmek için bu isteklerine kalben biraz eğilim duymuştu. Bu âyet, onu ödün vermekten men etmiştir. Çünkü gerçekten ödün verilmez. Hak eğriltilemez. Tevhid inancından aslâ dönülemez.

(٧٥) إِذًا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَ ضِعْفَ الْمَمَاتِ

75-O takdirde sana hayatın da, ölümün de kat kat*(azap)*ını tattırırdık.

ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا

Sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın.

(٧٦) وَ إِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا

76-Neredeyse seni yurdundan çıkarmak için tedirgin edeceklerdi.

وَ إِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا

O takdirde kendileri de senin ardından pek az kalabilirler.[1]

(٧٧) سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا

77-Senden önce gönderdiğimiz elçilerimizin de yasası *(budur)*.[2]

وَ لَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا

Bizim yasamızda bir değişiklik bulamazsın.

1.Nitekim Allah'ın Elçisini rahatsız edip onu yurdundan çıkaranlar, onun Mekke'den ayrılışından kısa bir süre sonra Bedir'de helâk olup gitmişlerdir. Mekke'de inmiş olan bu âyetler, ileride vukû bulacak bir olayı haber vermektedir, ki gaybe ilişkin bir mucizedir.

2.Peygamberini aralarından çıkaran her millete aynı kanunu uygulayıp onları mahvetmişizdir.

(٧٨) أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ

78-Güneşin sarkmasından *(aşağı kaymasından)* gecenin kararmasına *(yatsı vaktine)* kadar namaz kıl

وَ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ ط

ve sabahın Kur'ân'ını *(uzunca Kur'ân okunan sabah namazını)* da *(unutma)*.

إِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

Çünkü sabah Kur'ân *(okuması)* görülecek şeydir.

(٧٩) وَ مِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ ق

79-Ayrıca sana özgü olarak gecenin bir kısmında da Kur'ân oku*(yup namaz kıl)*mak üzere uyan!

عَسٰى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

Rabbinin, seni güzel bir makama ulaştırması umulur.

(٨٠) وَ قُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ

80-De ki: "Rabbim, beni doğruluk sokuşuyla sok

وَ أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ

ve beni doğruluk çıkarışıyla çıkart.

وَ اجْعَلْ لِى مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

Bana katından yardımcı bir güç ver."

(٨١) وَ قُلْ جَٓاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ

81-De ki: "Hak geldi, bâtıl gitti;

إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

zaten bâtıl yok olmağa mahkûmdur."

(٨٢) وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَٓاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

82-Biz Kur'ân'dan Mü'minlere şifâ ve rahmet olan şeyler indiriyoruz.[1]

وَ لَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

Ama bu, zâlimlerin ziyanını artırmaktan başka bir katkıda bulunmaz.[2]

(٨٣) وَ إِذَٓا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ

83-İnsana nimet verdiğimiz zaman,

أَعْرَضَ وَ نَاٰ بِجَانِبِهِ

yüz çevirip yan çizer.

وَ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ

Ona bir zarar dokununca da,

1.Kur'ân, Mü'minlere şifadır. İnananlar, onunla dünya ve âhiret dertlerinin şifasını bulurlar. Onun hükümlerine uyarak ruhen huzura kavuşurlar.

2.Çünkü onlar Kur'ân'ı inkâr ederler. İnkârlarından ötürü de hüsranları artar.

كَانَ يَؤُسًا

umutsuzluğa düşer.

(٨٤) قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهِ

84-De ki: "Herkes kendi karakterine göre hareket eder.

فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدٰى سَبِيلًا

Rabbiniz kimin en doğru yolda olduğunu daha iyi bilir."

(٨٥) وَ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ

85-Sana ruhtan sorarlar.

قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى

De ki: "Ruh, Rabbimin emrindendir.

وَ مَٓا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا

Size ilimden pek az bir şey verilmiştir."[3]

(٨٦) وَ لَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِٓى أَوْحَيْنَٓا إِلَيْكَ

86-Andolsun, biz dilesek, sana vahyettiğimiz*(âyetler)*i tamamen gideririz;

ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا

sonra onun *(geri alınması)* için bize karşı sana bir yardımcı bulamazsın.

3.Ruh, Allah'ın emrinden, yani O'nun yaratma işlerindendir. O'nun mahiyetini ancak Allah bilir. Ruhun kendini göremiyorsak da varlığını, yaptığı işlerden anlıyoruz. Allah'a en yakın yaratık ruhtur. Ruh, hayat kaynağıdır, herşeye canlılık veren odur. Burada Ruh'un, Peygamber'e vahiy getiren Cebrail olması daha güçlü bir ihtimaldir.

(٨٧) إِلاَّ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ط

87-Ancak Rabbin sana acıyarak âyetlerini geri almamaktadır.

إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا

Çünkü O'nun sana olan lütfu cidden büyüktür.

(٨٨) قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ

88-De ki: "Andolsun eğer insan*(lar)* ve cin*(ler)* bu Kur'ân'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar,

لاَ يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

yine onun benzerini getiremezler.

وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

Birbirlerine arka ol*(up yardım et)*seler *(bile yine de onun benzerini getiremezler)*.

(٨٩) وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ز

89-Andolsun biz bu Kur'ân'da insanlara her çeşit misali türlü biçimlerde anlattık.

فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلاَّ كُفُورًا

Ama insanlardan çoğu inkârda direttiler.

(٩٠) وَ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا لا

90-Dediler ki: "Yerden bize bir göze fışkırtmadıkça sana inanmayız!"

(٩١) أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَ عِنَبٍ

91-"Yahut senin hurmalardan ve üzümlerden oluşan bir bahçen olmalı,

فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلاَلَهَا تَفْجِيرًا لا

aralarından ırmaklar fışkırtmalısın!"

(٩٢) أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا

92-"Yahut zannettiğin gibi üzerimize gökten parçalar düşürmelisin,

أَوْ تَأْتِىَ بِاللّٰهِ وَ الْمَلٰئِكَةِ قَبِيلاً لا

yahut Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmelisin *(onlar senin doğru söylediğine şahitlik etmelidirler)*!"

(٩٣) أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ

93-"Yahut altundan bir evin olmalı,

أَوْ تَرْقَى فِى السَّمَاءِ ط

ya da göğe çıkmalısın.

وَ لَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ ط

Ama, sen üzerimize, okuyacağımız bir kitap indirmedikçe senin sadece göğe çıkmana da inanmayız!"

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى

De ki: "Rabbimin şanı yücedir. *(Böyle şeyleri yapmak benim işim değildir).*

هَلْ كُنْتُ إِلاَّ بَشَرًا رَسُولاً

Ben, sadece elçi ol*(arak gönderil)*en bir insan değil miyim?"

(٩٤) وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى

94-Zâten kendilerine hidayet geldiği zaman insanları doğru yola gelmekten alıkoyan şey,

إِلاَّ أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَسُولاً

hep: "Allah, bir insanı elçi mi gönderdi?" demeleridir.

(٩٥) قُلْ لَوْ كَانَ فِى الْأَرْضِ مَلٰئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ

95-De ki: "Eğer yeryüzünde uslu uslu yürüyen melekler olsaydı,

لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولاً

elbette onlara gökten bir meleği elçi gönderirdik."

(٩٦) قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَ بَيْنَكُمْ

96-De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter.

إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

O, kulları*(nın halleri)*ni haber alır, görür."

(٩٧) وَ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ

97-Allah kime hidayet ederse,

فَهُوَ الْمُهْتَدِ

işte doğru yolu bulan odur.

وَ مَنْ يُضْلِلْ

Kimi de sapıklıkta bırakırsa,

فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ

artık onlar için O'ndan başka veliler bulamazsın.

وَ نَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَ بُكْمًا وَ صُمًّا

Kıyâmet günü onları, yüzükoyun, kör, dilsiz ve sağır bir halde süreriz.

مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ

Varacakları yer cehennemdir.

كُلَّمَا خَبَتْ

Ateş her dindikçe,

زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا

onlara çılgın alevi artırırız.

(٩٨) ذٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ

98-İşte cezaları budur.

بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا

Çünkü onlar, âyetlerimizi inkâr ettiler

وَ قَالُوا ءَ إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَ رُفَاتًا

ve dediler ki: "Biz kemikler ve ufalanmış toprak haline geldikten sonra mı,

ءَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

biz mi yeni bir yaratılışla diriltileceğiz?"

(٩٩) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

99-Görmediler mi ki, gökleri ve yeri yaratan Allah,

قَادِرٌ عَلٰى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

kendilerinin benzerini yaratmağa da kâdirdir?

وَ جَعَلَ لَهُمْ أَجَلاً

Kendileri için, bir süre koymuştur,

لَا رَيْبَ فِيهِ ط

onda hiç şüphe yoktur.[1]

فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا

Ama zâlimler inkârdan başka bir şey yapmazlar.

(١٠٠) قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّى

100-De ki: "Eğer Rabbimin rahmet hazinelerine siz sahip olsaydınız,

إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ط

harcamaktan korkarak tutardınız.

وَ كَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ع

Gerçekten insan çok cimridir!

1.O süre dolunca mutlaka ölecekler, sonra dirileceklerdir.

(١٠١) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

101-Andolsun biz Mûsâ'ya açık açık dokuz mucize vermiştik.[2]

فَاسْئَلْ بَنِى إِسْرَائِيلَ

İşte İsrâiloğulları'na sor:

إِذْ جَاءَهُمْ

(Mûsâ) Onlara gelmişti de,

فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَا مُوسٰى مَسْحُورًا

Firavun ona: "Ey Mûsâ! Ben seni büyülenmiş sanıyorum" demişti.

(١٠٢) قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ بَصَائِرَ ج

102-*(Mûsâ)* Dedi ki: "Bunları, ancak göklerin ve yerin Rabbinin, *(benim doğ- ruluğumu belgeleyen)* kanıtlar olarak indirdiğini pekâlâ bildin.

وَ إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

Ey Firavun! Ben de seni mahvolmuş[3] görüyorum."

2.Hz. Mûsâ'ya verilen mucizeler: "Ejderha olan asâ, ışık veren el, çekirge, kımıl (bit veya at sineği), kurbağa, kan, taştan suyun fışkırması, denizin yarılması, Dağın, İsrailoğullarının başının üstüne kaldırılmasıdır.

3.Bir ihtimale göre: ben seni hayırdan

(١٠٣) فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ

103-Firavun onları o ülkeden sürüp çıkarmak istedi.

فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ۙ

Biz de onu, yanındakilerle birlikte toptan boğduk.

(١٠٤) وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ

104-Onun ardından İsrâiloğulları'na dedik ki:

"O ülkede oturun, اسْكُنُوا الْأَرْضَ

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ

âhiret zamanı gelince,

جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ط

hepinizi toplayıp bir araya getireceğiz" *(dedik)*.

(١٠٥) وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ

105-Biz o*(Kur'â)*nı hak olarak indirdik

ve o, hak ile inmiştir. وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ط

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا م

Seni de ancak bir müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.

çevrilmiş bir insan görüyorum, demektir.

(١٠٦) وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ

106-Onu, insanlara ağır ağır okuman için, okuma parçalarına ayırdık

وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

ve onu azar azar indirdik.

(١٠٧) قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا ط

107-De ki: "Siz ister ona inanın, ister inanmayın,

إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ

o, daha önce kendilerine bilgi verilenlere okunduğu zaman,

يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ۙ

onlar, derhal çeneleri üstüne secdeye kapanırlar."

(١٠٨) وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا

108-"Rabbimizin şanı yücedir, derler.

إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا

Gerçekten Rabbimizin sözü mutlaka yerine getirilir!"

(١٠٩) وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ

109-Ağlayarak çeneleri üstüne kapanırlar

وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا

ve *(Kur'ân)* onların derin saygısını artırır.

(١١٠) قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ط

110-De ki: "İster Allah diye çağırın, ister Rahman diye çağırın.

أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ج

Hangisiyle çağırsanız en güzel isimler O'nundur.[1]

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ

Namazında pek bağırma,

وَلَا تُخَافِتْ بِهَا

pek de sesini gizleme,

وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا

bu ikisinin arasında bir yol tut.

(١١١) وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا

111-De ki: "Çocuk edinmeyen Allah'a hamdolsun,

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ

O'nun mülkte ortağı yoktur.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ

âcizlikten ötürü yardımcıya da ihtiyacı yoktur.

وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

Ve O'nu gereği gibi tekbir et *(saygı ve tekbir ile an).*

١٨- سُورَةُ الْكَهْفِ

18 – KEHF SÛRESİ

9.-27. âyetlerinde, puta tapan kavimlerinden kaçıp Mağaraya sığınan bir grup gencin öyküsü anlatıldığından Kehf (mağara) sûresi adını alan sûre, Mekke dönemi ortalarında inmiştir ve 110 âyeti içermektedir. 28., 83. ve 101. âyetlerinin Medine'de indiği rivayeti vardır. Mushaf'ta 18., inişte 69. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى أَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ

1-Allah'a hamdolsun ki, kuluna Kitâb'ı indirdi

وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ط

ve ona hiçbir eğrilik koymadı.

(٢) قَيِّمًا

2-*(Onu)* Dosdoğru *(bir Kitâb olarak indirdi)*,

1.Putatapanlar, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in: "Yâ Allah, yâ Rahman!" diye duâ ettiğini duyunca dediler ki: "Muhammed bizim iki tanrıya tapmamızı yasaklıyor, ama kendisi de başka tanrılara yalvarıyor!" Bunun üzerine inen bu âyet, Allah'ın birçok güzel isim ve sıfatı bulunduğunu, bunların söylenmesiyle yine Allah'a duâ edilmiş olacağını bildiriyor.

لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ

ki katından gelecek şiddetli azaba karşı *(insanları)* uyarsın

وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًاۙ

ve iyi işler yapan Mü'minlere de kendileri için güzel mükâfat bulunduğunu müjdelesin.

(٣) مَاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًاۙ

3-Onlar sürekli olarak o mükâfat içinde bulunacaklardır.

(٤) وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًاۗ

4-Ve: "Allah çocuk edindi" diyenleri de uyarsın.

(٥) مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْۜ

5-Bu hususta ne kendilerinin, ne de atalarının hiçbir bilgisi yoktur.

كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْۜ

Ağızlarından ne büyük *(küstahça)* söz çıkıyor!

إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

Onlar, yalandan başka bir şey söylemiyorlar.

(٦) فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰٓى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا

6-Herhalde sen, onlar bu söze inanmıyorlar diye, peşlerinde üzüntüden kendini helâk edeceksin!

(٧) إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا

7-Biz yeryüzündeki şeyleri, kendisine süs olsun diye yarattık

لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

ki, onların, hangisinin daha güzel iş yaptığını deneyelim.

(٨) وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًاۜ

8-Biz elbette *(bir gün)* yerin üzerindekileri kupkuru bir toprak yaparız.[1]

(٩) أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

9-Yoksa sen, sadece Kehf ve Rakîm sahiplerinin bizim şaşılacak âyetlerimizden olduklarını mı sandın? *(Onlardan başka çok daha acaip âyetlerimiz vardır. Arzı yeşertip sonra kurutmamız da şaşılacak âyetlerimizden değil midir?)*[2]

1.Şimdi, doğadaki hayatın, her zaman gözümüzün önünde ölüp tekrar dirilişi ile, insanların dirilişini karşılaştırmamız için önümüze şöyle bir sahne konmaktadır:

2.Kehf adamlarından daha acaip nice âyetlerimiz var ki, gözünüzün önünde her an tekrarlanmaktadır. Fakat siz onların farkında değilsiniz.

(١٠) إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ

10-O gençler mağaraya sığındılar

فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

ve dediler ki:"Rabbimiz, bize katından bir rahmet ver

وَ هَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

ve bize şu işimizden bir çıkış yolu hazırla!"

(١١) فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا

11-Bunun üzerine mağarada nice yıllar onların kulaklarına ağırlık vurduk *(onları derin bir uykuya daldırdık).*

(١٢) ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ

12-Sonra onları uyandırdık

لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا

ki, *(onların uyuma müddetleri hakkında ihtilaf eden)* iki zümreden hangisinin, *(onların)* kaldıkları süreyi daha iyi hesap edeceğini bilelim.

(١٣) نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ

13-Biz sana onların haberlerini gerçek olarak anlatıyoruz:

إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ

Onlar Rablerine inanmış gençlerdi.

وَ زِدْنَاهُمْ هُدًى

Biz de onların hidayetlerini artırmıştık.

(١٤) وَ رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ

14-Kalblerinin üstüne metanet bağlamıştık.

Kehf (كهف) dağdaki mağara; Rakîm (رقيم) de mağaranın bulunduğu dağın adıdır. Yahut rakîm, Ashâb-ı Kehfin isimlerini taşıyan kitâbenin yahut Ashâb-ı Kehf'in köpeklerinin adıdır. Bir rivayete göre de Ashâb-ı Kehf başka, Ashâb-ı Rakîm de başkadır. Beyzâvî'nin anlattığına göre Ashâb-ı Rakîm, Buhârî ve Müslim'de öyküleri anlatılan üç yolcudur. Yağmura tutulan bu üç kişi, bir mağaraya sığınırlar. Birden yuvarlanan bir kaya, mağaranın ağzını kapatır, içeride kapanıp kalırlar. Sonra her biri, Hak rızası için yaptığı bir iyiliği anarak o işin hatırına bu mağaradan kurtarılmalarını Allah'tan niyaz eder. Mağaranın ağzını tıkayan kaya, her birinin duâsı sonunda biraz aralanır, sonunda tamamen açılır, oradan kurtulurlar. Fakat bu üç kişinin Rakîm ile ilgisi kuvvetli değildir. Celâleyn'in ifadesine göre Rakîm, Ashâb-ı Kehf'in başına konan kitâbedir. Tahmine dayalı başka görüşler de vardır.

إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

Kalktılar, dediler ki: "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir.

لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهِ إِلٰهًا

Biz O'ndan başkasına Tanrı demeyiz.

لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا

Yoksa saçma söylemiş oluruz."

(١٥) هٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً ط

15-"Şunlar, şu kavmimiz O'ndan başka tanrılar edindiler.

لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ ط

Onların tanrı olduğuna açık bir delil getirmeleri gerekmez miydi?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ط

Allah'a karşı yalan uydurandan daha zâlim kim olabilir?"

(١٦) وَ إِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللّٰهَ

16-*(İçlerinden biri şöyle dedi)*: "Madem ki siz onlardan ve Allah'tan başka taptıkları şeylerden ayrıldınız,

فَأْوُا إِلَى الْكَهْفِ

o halde mağaraya sığının ki,

يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ

Rabbiniz size rahmetinden bir parça yaysın *(rızkınızı açıp bollaştırsın)*

وَ يُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

ve *(şu)* işinizden size yararlı bir şey hazırlasın."[1]

(١٧) وَ تَرَى الشَّمْسَ

17-Güneş'i görürsün,

إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ

doğduğu zaman mağaralarından sağa doğru eğiliyor.

وَ إِذَا غَرَبَتْ

Battığı zaman da,

تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ

sola doğru onları makaslayıp geçiyor *(hiçbir halde onların üzerine düşüp kendilerini rahatsız etmiyor)*

وَ هُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ط

ve onlar, mağaranın geniş bir dehlizi içindedirler.

ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ ط

Bu *(durum)*, Allah'ın âyetlerindendir.

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ

Allah kimi doğru yola iletirse,

1.Bu konuşmadan sonra uykuya dalmışlardır. Şimdi onların, uykudaki durumları tasvir edilecektir.

فَهُوَ الْمُهْتَدِ ج

o, yolu bulmuştur;

وَمَنْ يُضْلِلْ

kimi de sapıklıkta bırakırsa,

فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ع

artık onun için yol gösteren bir dost bulamazsın.

(١٨) وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا

18-Sen onları uyanıklar sanırsın,

وَهُمْ رُقُودٌ ق

Halbuki onlar uykudadırlar.

وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ق

Onları *(uykuda)* sağa sola çeviririz.

وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ط

Köpekleri de girişte iki kolunu *(ön ayaklarını)* uzatmış vaziyettedir.

لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ

Onların durumunu görseydin,

لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا

mutlaka onlardan dönüp kaçardın.

وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

Ve onlardan içine korku dolardı.[1]

(١٩) وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ط

19-Yine böyle onları dirilttik ki, kendi aralarında *(birbirlerine)* sorsunlar:

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ط

içlerinden biri: "Ne kadar kaldınız?" dedi.

Dediler ki: "Bir gün, قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا

أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ط

ya da günün bir parçası *(kadar kaldık. Fakat işin içyüzünü iyice bilmediklerinden her şeyi en iyi bilenin Allah olduğunu ifade ettiler)*:

قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ

"Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir." dediler,

فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ

birinizi şu gümüş *(para)* ile şehre gönderin,

فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ

baksın, hangi yiyecek daha temiz *(ve nefis)* ise ondan size bir azık getirsin;

1.Burada onların uyuma sahnesi kapanmakta ve uyanmalarını gösteren yeni bir perde açılmaktadır.

وَلْيَتَلَطَّفْ

fakat çok dikkatli davransın;

وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا

sakın sizi birisine sezdirmesin."

(٢٠) إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ

20-"Çünkü onlar sizi ellerine geçirirlerse,

يَرْجُمُوكُمْ

taşla*(yarak öldürü)*rler,

أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ

yahut kendi dinlerine döndürürler,

وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

ki o takdirde aslâ iflâh olamazsınız."[1]

(٢١) وَكَذٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ

21-*(Nasıl onları uyutup sonra uyandırdıksa yine)* böylece onları *(bazı insanlara)* buldurduk ki,

لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا ج

Allah'ın *(öldükten sonra diriltme)* vaadinin gerçek olduğunu ve *(duruşma)* saatin*(in geleceğin)*de aslâ şüphe olmadığını bilsinler.

إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ

(Bulanlar) o sırada kendi aralarında onların durumlarını tartışıyorlardı:

فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ط

"Onların üstüne bir bina yapın!" dediler.

رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ط

Rableri onları daha iyi bilir.

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلٰى أَمْرِهِمْ

Onların işine galip gelen*(yetkili)*ler dediler ki:

لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا

"Mutlaka onların üstüne bir mescid yapacağız"

(٢٢) سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ج

"Onlar üçtür, dördüncüleri köpekleridir" diyecekler;

وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ج

22-Görülmeyene taş atar gibi: "Beştir, altıncıları köpekleridir" diyecekler."

1.Rivayete göre gönderilen genç, çarşıda alışveriş yaparken, üzerinde elinden kaçtıkları Kral Dakyanus'un adı bulunan paraları verince, halk bu genci hazine bulmuş sanarak kralın huzuruna götürdüler. Aradan çok zaman geçmiş, kent halkı Hıristiyan olmuştu. Kral da Hıristiyandı. Genç, krala kaçmaları olayını anlatınca kral ve kent halkı Mağaraya gittiler, onları bulup konuştular. Sonra onlar yeniden, ebedî uykuya daldılar. Kral onları Mağaranın içine gömdü ve üstlerine mescid (mabed) yaptırdı. Böylece Ashâb-ı Kehf perdesi kapanmaktadır. Şimdi Kur'ân, onların sayısı üzerinde tartışanlar hakkında bir sahne göstermektedir.

وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَ ثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ط

(Hayır,) yedidir, sekizincileri köpekleridir." diyecekler.

قُلْ رَبّٖى أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ

De ki: "Onların sayısını Rabbim daha iyi bilir.

مَا يَعْلَمُهُمْ إِلاَّ قَلِيلٌ قف

Onları bilen azdır."

فَلاَ تُمَارِ فِيهِمْ إِلاَّ مِرَاءً ظَاهِرًا ص

Onun için onlar hakkında, sathî tartışma dışında, bir münakaşaya girme

وَ لاَ تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ع

ve onlar hakkında bunlardan hiçbirine bir şey sorma.

(٢٣) وَ لاَ تَقُولَنَّ لِشَاىْءٍ إِنّٖى فَاعِلٌ

ذٰلِكَ غَدًا لا

23-Hiçbir şey için "Bunu yarın yapacağım" deme.

(٢٤) إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ ز

24-Ancak "Allah dilerse *(yapacağım)*" *(de)*.

وَ اذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسٖيتَ

Unuttuğun zaman Rabbini an

وَ قُلْ عَسٰى أَنْ يَهْدِيَنِ رَبّٖى لِأَقْرَبَ

مِنْ هٰذَا رَشَدًا

ve "Rabbimin beni bundan daha doğru bir bilgiye ulaştıracağını umarım" de.

وَ لَبِثُوا فٖى كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنٖينَ

25-"Mağaralarında üç yüz yıl kaldılar.

وَ ازْدَادُوا تِسْعًا

Dokuz *(yıl)* da ilave ettiler."[1]

(٢٦) قُلِ اللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ج

26-De ki: "Onların ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir.

لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

Göklerin ve yerin gaybı O'nundur.

أَبْصِرْ بِهٖ وَ أَسْمِعْ ط

O ne güzel görendir, ne güzel işitendir!

مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهٖ مِنْ وَلِيٍّ ز

Onların, O'ndan başka bir yardımcısı yoktur.

وَ لاَ يُشْرِكُ فٖى حُكْمِهٖ أَحَدًا

Ve O, kendi hükmüne kimseyi ortak etmez.

1. Yani sayıları üzerinde ihtilaf edenler, uyuma süreleri üzerinde de ihtilaf ettiler. Kimi onların üç yüz yıl uyuduğunu söylerken, kimi de üç yüz dokuz yıl uyuduklarını söyledi. Âyetin güçlü mânâsı budur. Eğer söz, sayıları ve uyuma süreleri üzerinde görüş ayrılığına düşenlerin söyledikleri sözler değil de orijinal vahiy ise, yani Mağaradakilerin ne kadar uyuduklarını bildiren vahiy ise, dokuz fazlasıyle üç yüz yıl Mağarada kaldıkları anlatılmış olur. Güneş takvimine göre 300 yıl, Ay takvimine göre 309 yıl eder.

(٢٧) وَ اتْلُ مَا أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ج

27-Rabbinin Kitâbı'ndan sana vahyedileni oku;

لاَ مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِه

O'nun sözlerini değiştirecek yoktur.

وَ لَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِه مُلْتَحَدًا

O'ndan başka sığınılacak bir kimse de bulamazsın.

(٢٨) وَ اصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَ الْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَه

28-Nefsini, sabah akşam, rızasını isteyerek Rablerine yalvaranlarla beraber tut *(onlarla beraber bulunmağa candan sabret).*

وَ لاَ تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ ج تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Gözlerin, dünya hayatının süsünü isteyerek onlardan başka yana sapmasın.

وَ لاَ تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَ اتَّبَعَ هَوٰيهُ وَ كَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

Kalbini bizi anmaktan alıkoyduğumuz[1] keyfine uyan ve işi, hep aşırılık olan kişiye itaat etme.[2]

(٢٩) وَ قُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ

29-De ki: "Bu gerçek, Rabbinizdendir.

فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ

Artık dileyen inansın,

وَ مَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ لا

dileyen inkâr etsin.

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا لا

"Çünkü biz zâlimlere öyle bir ateş hazırladık ki,

أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ط

çadırı[3] onları kuşatmıştır.

وَ إِنْ يَسْتَغِيثُوا

Eğer *(susuzluktan)* feryat edip yardım isteseler

يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِى الْوُجُوهَ ط

erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile kendilerine yardım edilir!

1.Yahut: kalbinin, kendisini, bizi anmaktan alıkoyduğu.

2.En'âm Sûresi'nin 52'nci âyetinde de işaret edildiği üzere bazı Kureyş ileri gelenleri, yoksul kişilerle bir arada bulunmağa tenezzül etmiyorlardı. Bunları yanından kovduğu takdirde gelip Hz. Muhammed ile konuşacaklarını söylemişlerdi. Onların Müslüman olmasını çok isteyen Peygamber Aleyhisselâm da o adamlar geldiği zaman, bu yoksul Müslümanların dışarı çıkmasını bir an için düşünmüş olmalı ki bu âyet de, kendisini böyle bir şey yapmaması konusunda uyarmaktadır.

3.Başka bir tefsire göre dumanı veya duvarı.

بِئْسَ الشَّرَابُ ط

O ne kötü bir içecektir

وَ سَاءَتْ مُرْتَفَقًا

ve ne kötü bir dayanacak*(koltuk)*-dur!

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

30-Onlar ki inandılar ve iyi işler yaptılar;

إِنَّا لاَ نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلاً ج

elbette biz işi güzel yapanın ecrini zâyi etmeyiz.

(٣١) أُولٰئِكَ

31-Onlar öyle kimselerdir ki,

لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ

kendileri için Adn cennetleri vardır.

تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ

Altlarından ırmaklar akar.

يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ

Orada altın bileziklerle bezenirler;

وَ يَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَ

إِسْتَبْرَقٍ

ince ipekten yeşil giysiler giyerek,

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ط

koltuklar üzerine yaslanırlar.

نِعْمَ الثَّوَابُ ط

Ne güzel sevap

وَ حَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ع

ve ne güzel dayanacak *(koltuk)*!

(٣٢) وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلاً رَجُلَيْنِ

32-Onlara şu iki adamı misal olarak anlat:

جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ

İkisinden birine iki üzüm bağı vermiştik de,

وَ حَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ

onların etrafını hurmalarla çevirmiştik;

وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ط

ortalarında da ekin bitirmiştik.

(٣٣) كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ أُكُلَهَا

33-Her iki bağ da yemişini vermişti

وَ لَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا لا

ve ondan hiçbir şey eksik etmemişti.

وَ فَجَّرْنَا خِلاَلَهُمَا نَهَرًا

Aralarından bir de ırmak akıtmıştık.

(٣٤) وَ كَانَ لَهُ ثَمَرٌ ج

34-O*(adam)*ın *(başka)* ürünü de vardı.

فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَ هُوَ يُحَاوِرُهُ

Arkadaşıyla konuşurken ona dedi ki:

أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالاً

"Ben malca senden zenginim;

وَ أَعَزُّ نَفَرًا

adamca da *(senden)* güçlü*(yüm)*."[1]

(٣٥) وَ دَخَلَ جَنَّتَهُ وَ هُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ

35-*(Böylece)* kendisine yazık ederek bağına girdi:

قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هٰذِهِ أَبَدًا

"Bunun yok olacağını hiç sanmam" dedi.

(٣٦) وَ مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً

36-"Kıyâmetin kopacağını da sanmıyorum.

وَ لَئِنْ رُدِدْتُ إِلَى رَبِّى

Şayet Rabbime döndürülsem bile,

لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا

(orada) bundan daha güzel bir sonuç *(daha güzel bir yer)* bulurum."

(٣٧) قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَ هُوَ يُحَاوِرُهُ

37-Kendisiyle konuşan arkadaşı ona dedi ki:

أَ كَفَرْتَ بِالَّذِى خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّيكَ رَجُلًا

"Seni topraktan, sonra nutfe*(sperm)*den yaratan, sonra da seni bir adam biçimine koyan Rabbine nankörlük mü ettin?"

(٣٨) لٰكِنَّا هُوَ اللّٰهُ رَبِّى

38-"Fakat O Allah benim Rabbimdir.

وَ لَا أُشْرِكُ بِرَبِّى أَحَدًا

Ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam!"

(٣٩) وَ لَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ

39-"Bağına girdiğin zaman şöyle demen gerekmez miydi!?:

مَا شَاءَ اللّٰهُ

Mâşâallah *(Allah dilemiş de olmuş)*;

لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ

kuvvet yalnız Allah iledir.

إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَ وَلَدًا

Gerçi sen beni malca ve evlâtça senden az görüyorsun ama,

(٤٠) فَعَسَى رَبِّى أَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ

40-Rabbim bana, senin bağından daha iyisini verebilir.

وَ يُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ

Ve o*(senin bağı)*nın üzerine de gökten bir hesap görme âfeti gönderir de,

فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا

(bağın) kupkuru bir toprak kesilir."

(٤١) أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا

41-"Yahut suyu dibe çekilir de,

1.Herhalde adam bahçeye giderken arkadaşına rastladı. Böyle konuşa konuşa bahçeye vardılar.

فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا

bir daha onu arayamazsın."

(٤٢) وَ أُحِيطَ بِثَمَرِهِ

42-Derken *(o inkârcı kişinin)* ürünü yok edildi,

فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَ هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا

çardakları üzerine yıkılmış durumda olan*(bağ)*ın karşısında ona harcadıklarına acıyarak ellerini uğuşturmağa başladı:

وَ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا

"Ah n'olaydı, ben Rabbime kimseyi ortak koşmamış olaydım!" diyordu.

(٤٣) وَ لَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

43-Allah'tan başka, kendisine yardım eden bir topluluğu da olmadı,

وَ مَا كَانَ مُنْتَصِرًا

kendi kendisini de kurtaramadı.

(٤٤) هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ

44-İşte o durumda velilik *(koruyuculuk)* yalnız hak olan Allah'a mahsustur.[1]

هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا

O'nun vereceği sevap da daha hayırlıdır,

وَ خَيْرٌ عُقْبًا

sonuç da daha hayırlıdır.

(٤٥) وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

45-Onlara dünya hayatının, tıpkı şöyle olduğunu anlat:

كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ

Gökten bir su indirdik;

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ

yerin bitkisi onunla karıştı

فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ

ve *(sonunda bitkiler)*, rüzgârların savurduğu çöp kırıntıları haline geliverdi.[2]

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا

Allah, her şeye kâdirdir.

اَلْمَالُ وَ الْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

46-Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür.

وَ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

Kalıcı olan güzel işler ise Rabbinin katında sevapça da daha hayırlıdır,

وَ خَيْرٌ أَمَلًا

umutça da daha hayırlıdır.

1.Öyle durumlarda insanı yalnız gerçek kudret sahibi olan Allah koruyup kurtarabilir.

2.İşte hayat böyle bir mevsim kadar kısadır. Hayatı yeşerten, kurutan, tekrar yeşertecek olan hep Allah'tır.

(٤٧) وَ يَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ

47-*(Yalnız kalıcı eylemlerin yarar sağlayacağı)* o gün dağları yürütürüz;

وَ تَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً

yeri apaçık *(çırılçıplak)* görürsün *(dağlar savrulup dümdüz olmuş, engebeler kalkmıştır)*

وَ حَشَرْنَاهُمْ

onları *(hep bir yere)* toplamışız,

فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

hiçbirini bırakmamışızdır.

(٤٨) وَ عُرِضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا

48-Ve hepsi sıra sıra senin Rabbine sunulmuşlardır:[1]

لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

"Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi *(çırılçıplak, yalnız, malsız, mülksüz)* bize geldiniz!

بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

Oysa siz, size *(yaptıklarınızdan hesap sorulacak)* bir zaman tayin etmeyeceğimizi sanmıştınız!"

(٤٩) وَ وُضِعَ الْكِتَابُ

49-Kitap *(ortaya)* konulmuştur.

فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَ يَقُولُونَ

Suçluların onun içindekilerden korktuklarını ve şöyle dediklerini görürsün:

"Vah bize! يَا وَيْلَتَنَا

مَالِ هٰذَا الْكِتَابِ

Bu Kitâb'a ne oluyor da,

لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصٰيهَا

sayıp dökmediği ne küçük ne de büyük hiçbir şey bırakmıyor, *(her yaptığımız şeyi sayıp döküyor!)*

وَ وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

Yaptıklarını hazır bulmuşlardır.

وَ لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

Rabbin kimseye zulmetmez.

(٥٠) وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

50-Meleklere: "Âdem'e secde edin!" demiştik;

secde ettiler; فَسَجَدُوٓا

yalnız İblis etmedi. إِلَّآ إِبْلِيسَ

O, cinlerdendi; كَانَ مِنَ الْجِنِّ

1.Mahşerde toplananlar, padişahın denetimine sunulan askerlere benzetilmektedir. Yüce Allah, kendisine takdim edilenlere hitap etmektedir.

فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ط

Rabbinin buyruğu dışına çıktı.

أَ فَتَتَّخِذُونَهُ وَ ذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِى

Şimdi siz, benden ayrı olarak onu ve onun neslini dostlar mı ediniyorsunuz?

وَ هُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ط

Oysa onlar, sizin düşmanınızdır.

بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلاً

Zâlimler için ne kötü bir değiştirmedir *(bu. Dost olan Allah'ı bırakıp, düşman olan Şeytan'ı ve zürriyetini dost tutmak)*!

(٥١) مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمٰوَاتِ

وَ الْأَرْضِ وَ لاَ خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ ص

51-Ben onları ne göklerin, ne yerin yaratılmasında ve ne de kendilerinin yaratılmasında hazır bulundurdum;

وَ مَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا

yoldan şaşırtanları *(kendime)* yardımcı tutmuş da değilim.

(٥٢) وَ يَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِىَ

الَّذِينَ زَعَمْتُمْ

52-O gün *(Allah, kâfirlere)* der ki: "Benim ortaklarım zannettiğiniz şeyleri çağırın *(da sizi azabımdan kurtarsınlar)*!

İşte çağırdılar. فَدَعَوْهُمْ

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ

Ama *(çağırdıkları)*, kendilerine cevap vermediler.

وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا

Ve biz onların aralarına tehlikeli bir uçurum koyduk.[1]

(٥٣) وَ رَأَ الْمُجْرِمُونَ النَّارَ

53-Suçlular ateşi gördüler,

فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا

artık içine düşeceklerini iyice anladılar.

وَ لَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ع

Fakat ondan kaçacak bir yer bulamadılar.

(٥٤) وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ

لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ط

54-Andolsun biz bu Kur'ân'da insanlara her çeşit misâli türlü biçimlerde anlattık.

وَ كَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَىْءٍ جَدَلاً

Ama insan, tartışmaya her şeyden daha çok düşkündür.

(٥٥) وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ

جَاءَهُمُ الْهُدٰى وَ يَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ

55-Kendilerine hidayet geldiği zaman insanları inanmaktan ve Rablerine istiğfâr etmekten alıkoyan şey,

1. Yahut: Aralarına helâk eden bir düşmanlık koyduk.

şey,

إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا

ancak evvelkilerin yasasının kendilerine de gelmesi*(ni)* yahut azabın açıkça karşılarına gelmesi*(ni beklemeleri)*dir.

(٥٦) وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ج

56-Biz elçileri sadece müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz.

وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ

İnkâr edenler, hakkı bâtılla gidermek için mücâdele ediyorlar.

وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنْذِرُوا هُزُوًا

(Onlar,) Âyetlerimle ve uyarıldıkları şeylerle alay ettiler.

(٥٧) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۚ

57-Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatıldığı halde onlardan yüz çeviren ve ellerinin *(yapıp)* öne sürdüğü*(günahlarını, isyanları)*nı unutandan daha zâlim kim olabilir?

إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ

Biz onların kalpleri üzerine, onu anlamalarına engel olan örtüler koymuşuzdur

وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ط

ve kulaklarının içine de ağırlık *(koymuşuzdur)*.

وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى

Onları doğru yola çağırsan da,

فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا

bu halde aslâ doğru yola gelmezler *(çünkü gerçeğe basiretlerini kapamışlardır)*.

(٥٨) وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ط

58-Ama çok bağışlayan, esirgeyen Rabbin,

لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا

eğer onları, yaptıklarıyle hemen cezalandıracak olsaydı,

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ط

onların azabını çabuklaştırırdı.

بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ

Fakat onlar için va'dedilen bir zaman vardır ki,

لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا

ondan *(kaçıp)* sığınacak bir yer bulamayacaklardır.

(٥٩) وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا

59-İşte şu kentler de zulmetmeğe başlayınca onları helâk ettik.

وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا

Onları helâk etmek için de bir süre belirlemiştik.[1]

(٦٠) وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَيهُ

60-Mûsâ uşağına demişti ki:

لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ

"Durmayıp ya iki denizin birleştiği yere varacağım

أَوْ أَمْضِىَ حُقُبًا

veya uzun bir zaman yürüyeceğim."

(٦١) فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا

61-İkisi *(yürüdüler)*, iki denizin birleştiği yere varınca,

balıklarını unuttular, نَسِيَا حُوتَهُمَا

فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِى الْبَحْرِ سَرَبًا

(balık) sıyrılıp denizde yolunu tuttu.

(٦٢) فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَيهُ

62-Orayı geçip gittiklerinde *(Mûsâ)* uşağına dedi ki:

اٰتِنَا غَدَاءَنَا

"Kahvaltımızı bize getir *(de yiyelim)*,

لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا

andolsun ki, bu yolculuğumuzdan *(epey)* yorgunluk çektik."[2]

(٦٣) قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّى نَسِيتُ الْحُوتَ

63-*(Uşağı)*: "Gördün mü, dedi, kayaya sığındığımız vakit balığı unuttum.

1.Şimdi Cenabı Allah, manevî ilimle, olayların sadece dış yüzünü gösteren ilmi bizlere anlatmak için canlı bir vak'a gösteriyor.

2.Tefsirlerdeki rivayete göre Hz. Mûsâ'nın buluşacağı zat, Hızır Aleyhis-selam, uşağının adı da Yûşa'dır. Fakat Kur'ân, ne Mûsâ'nın uşağının adından, ne de onun karşılaşacağı bilge kulun adından söz etmemiştir. Bu zatın, sadece Allah'ın, katından ilim verdiği bir kul olduğunu söyler. Hızır'ın ebedî yaşadığı hakkındaki rivayetleri, İbn el-Kayyım ve Âlûsî sağlam görmemişlerdir. Maddî hayat bakımından kıyamete dek yaşayan bir kimsenin olmaması gerekir. Çünkü Enbiyâ Sûresi'nin 34'üncü âyetinde: "Senden önce hiçbir insana ebedî yaşama vermedik..." denmektedir. Demek ki maddî olarak ebedî yaşayan insan yoktur. Ancak Hızır'ın, bildiğimiz maddî hayatla değil, misal âleminde yaşaması düşünülür. Nitekim Sadreddin Konevî, *"Tabsıratu'l-Mubtedî ve Tezkiretu'l-Muntehî"* adlı eserinde, "Hızır'ın vücudunun misal âleminde" olduğunu aktarmıştır.

Hz. Mûsâ, Ledün ilminin temsilcisini aramak üzere yola çıkmıştır. İki denizin birleştiği yere varınca, tuttukları balığı, sakladıkları zenbil ile, bir su bi- rikintisine koyup bir kaya gölgesine çekilmişler, burada Mûsâ uyumuş, balık da bu arada zenbilden sıyrılıp denize gitmiştir. Fakat Yuşâ durumu Hz. Mûsâ'ya söylemeyi unutmuştur. Hz. Mûsâ uyandıktan sonra kalkıp yürürler.

وَ مَٓا اَنْسَانِيهُ اِلاَّ الشَّيْطَانُ اَنْ اَذْكُرَهُۚ

Onu söylememi, bana ancak Şeytan unutturdu.

وَ اتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِى الْبَحْرِۗ عَجَبًا

(Balık) şaşılacak biçimde denizin içinde yolunu tuttu!

(٦٤) قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِۗ

64-*(Mûsâ)*: "İşte aradığımız o idi." dedi.

فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًاۙ

Tekrar izlerini takip ederek geriye döndüler, *(kayaya vardılar)*.

(٦٥) فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَٓا

65-*(Orada)* Kullarımızdan bir kul buldular ki,

اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا

biz ona katımızdan bir rahmet vermiştik

وَ عَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

ve ona katımızdan bir ilim öğretmiştik.

(٦٦) قَالَ لَهُ مُوسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ

عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا

66-Mûsâ ona: "Sana öğretilenden, bana da bir bilgi öğretmen için sana tâbi olabilir miyim?" dedi.

(٦٧) قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِىَ

صَبْرًا

67-*(O da)*: "Sen benimle beraber bulunmağa dayanamazsın" dedi.

(٦٨) وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ

تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

68-"Sana bildirilmeyen bir şeye nasıl dayanabilirsin?"

(٦٩) قَالَ سَتَجِدُنِٓى اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ

صَابِرًا

69-*(Mûsâ)*: "İnşâallah, dedi, beni sabredici bulursun

وَ لَٓا اَعْصِى لَكَ اَمْرًا

senin emrine karşı gelmem."

(٧٠) قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِى

70-*(O kul)*: "O halde, dedi, eğer bana tâbi olursan,

فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَنْ شَىْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ

لَكَ مِنْهُ ذِكْرًاۚ

ben sana anlatıncaya kadar *(yaptığım)* hiçbir şey hakkında bana soru sorma."

(٧١) فَانْطَلَقَاࣞ

71-Bunun üzerine yürüdüler.

حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِى السَّفِينَةِ خَرَقَهَاۜ

Nihayet gemiye bindikleri zaman gemiyi deliverdi.

قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَاۚ

(Mûsâ): "Halkını boğmak için mi gemiyi deldin? dedi.

لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا

Gerçekten sen çok tehlikeli bir iş yaptın!" *(dedi).*

(٧١) قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

72-*(O kul):* "Sen benimle beraber bulunmağa dayanamazsın, demedim mi?" dedi.

(٧٢) قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ

73-*(Mûsâ)* Dedi ki: "Unuttuğum şeyden ötürü beni kınama!

وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا

Ve bana bu işimden dolayı bir güçlük çıkarma."

(٧٣) فَانْطَلَقَا

74-Yine yürüdüler.

حَتَّى إِذَا لَقِيَا غُلَامًا

Nihayet bir oğlana rastladılar.

(O kul) Hemen onu öldürdü. فَقَتَلَهُ

قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ

*(Mûsâ):*Dedi ki: "Bir can karşılığı olmadan temiz bir cana kıydın ha!?

لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا

Doğrusu sen, çirkin bir iş yaptın!"

(٧٤) قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

75-*(O kul):* "Ben sana, sen benimle beraber bulunmağa dayanamazsın, dememiş miydim? dedi.

(٧٥) قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا

76-*(Mûsâ)* dedi ki: "Eğer bundan sonra *(bir daha)* sana bir şey sorarsam,

فَلَا تُصَاحِبْنِي

artık bana arkadaş olma,

قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا

(O zaman) Benim tarafımdan sana özür ulaşmıştır *(artık benden ayrılmakta mazur sayılırsın).*[1]

(٧٦) فَانْطَلَقَا

77-Yine yürüdüler.

حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا

Nihayet bir kent halkına varıp onlardan yemek istediler,

فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا

(kent halkı) onları ağırlamaktan kaçındılar.

فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ

Derken orada yıkılmağa yüz tutan bir duvar buldular;

1.Hz. Peygamber (s.a.v.): "Allah, kardeşim Mûsâ'ya rahmet etsin. Utandığı için böyle söyledi. Eğer arkadaşıyla kalsaydı, daha ne tuhaf şeyler görecekti!" demiştir.

فَأَقَامَهُ ط hemen onu doğrulttu.

قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا

(Mûsâ): "İsteseydin buna karşılık bir ücret alırdın" dedi.

(٧٨) قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِى وَ بَيْنِكَ ج

78-"İşte, dedi bu, benimle senin aramızın ayrılmasıdır.

سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim."

(٧٩) أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِى الْبَحْرِ

79-"O *(yaraladığım)* gemi, denizde çalışan yoksullarındı.

فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا

Onu kusurlu yapmak istedim;

وَ كَانَ وَرَاءَهُمْ

çünkü onların ilerisinde,

مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

her *(sağlam)* gemiyi zorla alan bir kral vardı."

(٨٠) وَ أَمَّا الْغُلَامُ

80-"Oğlana gelince:

فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ

Onun anası ve babası Mü'min insanlardı.

فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَ كُفْرًا ج

Bunun, onlara azgınlık ve küfür sarmasından[1] korktuk."

(٨١) فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكٰوةً وَ أَقْرَبَ رُحْمًا

81-"İstedik ki Rableri onun yerine onlara ondan daha temiz, daha merhametli *(ana babasına saygılı)* birini versin."

(٨٢) وَ أَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِى الْمَدِينَةِ

82-"Duvar ise şehirde iki yetim çocuğun idi.

وَ كَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا

Altında onlara ait bir hazîne vardı.

وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا ج

Babaları da iyi bir kimse idi.

فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا

Rabbin istedi ki onlar *(büyüyüp)* güçlü çağlarına ersinler

وَ يَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا ق رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ج

ve Rabbinden bir rahmet olarak hazînelerini çıkarsınlar.

1.İsyanı ile onları şerre sürüklemesinden, yahut onların imanına kendi azgınlık ve inkârını bulaştırmasından veya onları da kendisi gibi azgınlığa ve küfre sürüklemesinden...

وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْرِى ط

Bunları, ben kendiliğimden yapmadım.

ذٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ط ع

İşte senin sabredemediğin şeylerin içyüzü budur."

(٨٣) وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِى الْقَرْنَيْنِ ط

83-*(Ey Muhammed!)* Sana Zü'l-Karneyn'den soruyorlar.

قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ط

De ki: "Size ondan bir anı okuyacağım."[1]

(٨٤) اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِى الْاَرْضِ

84-Biz onu yeryüzünde güçlü kıldık

وَاٰتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ سَبَبًا لا

ve ona herşeyden bir sebep *(istediği herşeye ulaşmanın yolunu, aracını)* verdik.

(٨٥) فَاَتْبَعَ سَبَبًا

85-O da *(kendisini batı ülkelerine ulaştıracak)* bir yol tuttu.

(٨٦) حَتّٰى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ

86-Nihâyet güneşin battığı yere ulaşınca,

وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ

onu, kara balçıklı bir gözede batar buldu.[2]

1.Burada anılan Zü'l-Karneyn'in, kimliği tam olarak belli değildir. Bunun, Makedonya kralı Büyük İskender olduğu en kuvvetli görüş kabul edilir ise de, Büyük İskender, âyetlerde anlatılan niteliği taşımaz. Karn: çağ, boynuz, hükümdar... mânâlarına gelir. Zü'l-Karneyn, *iki çağ veya iki boynuz sahibi* demektir. İskender, dünyanın batısını, doğusunu dolaştığından kendisine doğunun ve batının hâkimi mânâsında Zü'l-Karneyn denmiştir. Diğer bir görüşe göre de Karn, *nesil* demektir. İskender zamanında iki nesil ortadan kalktığından kendisine, bu ünvan verilmiştir. Başka bir görüşe göre de İskender'in iki küçük boynuzu varmış. Onun için kendisine Zü'l-Karneyn (iki boynuzlu) denmiş.

Kitabı Mukaddes'in Daniel Sifri (8/3-20)'de peygamber Daniel'in, rüyada iki boynuzlu, batıya, kuzeye ve güneye tos vurup bütün hayvanları kaçıran bir koç gördüğü, bunun Media ve Fars kralları olduğu, sonra batıdan gelen tek boynuzlu bir ergecin, bu koçu vurup çiğnediği anlatılır. Zü'l-Karneyn'in, Daniel Sifrinde, iki boynuzlu koç diye işaret edilen Fars kralı I. Dârâ olması da muhtemeldir; fakat kesin değildir. Çünkü Kur'ân'da geçen Zü'l-Karneyn, peygamber olmasa dahi olgun bir velî ve cihangir bir hükümdardır.

2.Âyetteki ayn, su gözesi, hami'e kara balçık diye tefsir edilir. Demek ki Uzak Batıya kadar giden Zü'l-Karneyn, vardığı Atlas Okyanusu kıyısında Güneşin batışını seyretmiş. Allah'ın büyük ve geniş mülkü karşısında Atlas Okyanusu, kendisine bir su gözesi kadar küçük gelmiş ve Güneş, sislerle kaplı deniz ufkunda, sanki balçıktaki bir su gözesine gömülür gibi görünmüştür.

وَ وَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًاۜ

Onun yanında da bir kavim buldu.

قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّآ أَنْ تُعَذِّبَ

Dedik ki: "Ey Zü'l-Karneyn, *(onlara)* ya azap edersin,

وَ إِمَّآ أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا

veya kendilerine güzel davranırsın *(onları güzellikle yola getirirsin. Nasıl istersen öyle yaparsın)*."

(٨٧) قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ

87-Dedi: ki "Kim haksızlık ederse,

فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ

ona azap edeceğiz,

ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى رَبِّهِ

sonra o, Rabbine döndürülecektir.

فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

O da ona görülmemiş bir azap edecektir."

(٨٨) وَ أَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

88-"Fakat inanıp iyi iş yapan kimseye de,

فَلَهُ جَزَآءً نِ الْحُسْنٰىۚ

(işte ona) en güzel mükâfat vardır.

وَ سَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًاۜ

Ona buyruğumuzdan kolay olanı söyleyeceğiz *(onu zor işlere koşmayacağız)*."

(٨٩) ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا

89-Sonra yine bir yol tuttu.

(٩٠) حَتّٰى إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ

90-Nihayet güneşin doğduğu yere ulaşınca,

وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًاۙ

onu, güneşe karşı kendilerine siper yapmadığımız bir kavim üzerine doğar buldu.

(٩١) كَذٰلِكَۜ

91-İşte *(Zü'l-Karneyn)* böyle *(yüksek bir mevkie ve hükümranlığa sahip)* idi.

وَ قَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

Onun yanında *(daha)* nice bilgi ve yetki bulunduğunu biliyorduk.

(٩٢) ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا

92-Sonra yine bir yol tuttu.

(٩٣) حَتّٰى إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ

93-Nihayet iki sed arasına ulaşınca,

وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًاۙ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا

onların önünde hemen hiç söz anlamayan bir kavim buldu.

(٩٤) قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ

94-Dediler ki: "Ey Zü'l-Karneyn!

إِنَّ يَأْجُوجَ وَ مَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِى الْأَرْضِ

Ye'cûc ve Me'cûc, bu yerde bozgunculuk yapıyorlar.

فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰى أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ سَدًّا

Bizimle onların arasına bir sed yapman için sana bir vergi verelim mi?"

(٩٥) قَالَ مَا مَكَّنِّى فِيهِ رَبِّى

95-Dedi ki: "Rabbimin, beni içinde bulundurduğu imkânlar,

خَيْرٌ

(sizin vereceğinizden) daha hayırlıdır.

فَأَعِينُونِى بِقُوَّةٍ

Siz bana *(insan)* güc*(üy)*le yardım edin de,

أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ رَدْمًا

sizinle onlar arasına sağlam bir engel yapayım."

(٩٦) اٰتُونِى زُبَرَ الْحَدِيدِ

96-"Bana demir kütleleri getirin."

حَتّٰى إِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ

(Zü'l-Karneyn) İki dağın arasını *(demir kütleleriyle doldurtup dağlarla)* aynı seviyeye getirince:

"Üfleyin!" dedi. قَالَ انْفُخُوا

حَتّٰى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا

Nihayet o*(demir kütleleri)*ni bir ateş haline sokunca,

قَالَ اٰتُونِى أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا

"Getirin bana, üzerine erimiş katran dökeyim" dedi.

(٩٧) فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ

97-Artık *(Ye'cûc Me'cûc)* onu ne aşabildiler,

وَ مَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

ne de delebildiler.

(٩٨) قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّى

98-*(Zü'l-Karneyn)* dedi ki: "Bu, Rabbimin bir rahmetidir.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّى

Rabbimin va'di gel*(ip Ye'cüc ve Me'cüc'ün çıkması, yahut kıyametin kopması gerek)*diği zaman,

onu yerle bir eder; جَعَلَهُ دَكَّاءَ

وَ كَانَ وَعْدُ رَبِّى حَقًّا

şüphesiz Rabbimin va'di gerçektir."

(٩٩) وَ تَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِى بَعْضٍ

99-Biz o gün *(Ye'cüc ve Me'cüc'ü)* bırakmışızdır, birbiri içinde dalgalanır*(lar)*.[1]

وَ نُفِخَ فِى الصُّورِ

Sûr'a da üflenmiştir

1.Dalga dalga ülkeleri istîlâ ederler. Veya halk, şaşkınlıktan dalgalar gibi birbirine çarpar, sarsılır, karışırlar.

فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا

ve onları hep bir araya toplamışızdır.

(١٠٠) وَ عَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا

100-O gün cehennemi kâfirlere açıkça göstermişizdir.

(١٠١) اَلَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِى غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِى

101-Onlar ki beni anmağa karşı gözleri perde içinde idi

وَ كَانُوا لاَ يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا

ve *(Kur'ân'ı)* dinlemeğe tahammül edemezlerdi.

(١٠٢) أَ فَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِى مِنْ دُونِى أَوْلِيَاءَ

102-O nankörler benden ayrı olarak kullarımı kendilerine veliler yapacaklarını mı sandılar?

إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلاً

Biz kâfirlere cehennemi konak olarak hazırladık.

(١٠٣) قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالاً

103-De ki: "Size işleri bakımından en çok ziyana uğrayacak olanları söyleyelim mi?"

(١٠٤) اَلَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

104-O, dünya hayatında bütün çabaları boşa gitmiş olan

وَ هُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

ve kendilerinin iyi iş yaptıklarını sa- nan kimseleri? *(söyleyeyim mi?)*

(١٠٥) أُولٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَ لِقَائِهِ

105-İşte onlar Rablerinin âyetlerini ve O'na kovuşmayı inkâr eden kimselerdir.

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

Bu yüzden eylemleri boşa çıkmıştır.

فَلاَ نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا

(Yaptıkları işler tamamen boşa çıktığından,) kıyâmet günü onlar için bir terazi kurmayız *(veya: Onlara hiçbir değer vermeyiz).*

(١٠٦) ذٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ

106-Onların cezası cehennemdir.

بِمَا كَفَرُوا

İnkâr ettikleri için

وَ اتَّخَذُوا آيَاتِى وَ رُسُلِى هُزُوًا

ve âyetlerimi ve elçilerimi eğlence yerine koydukları *(için cehenneme gideceklerdir)*!

(١٠٧) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

107-İnanıp iyi işler yapanlara gelince,

كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلاً

onların konağı da Firdevs cennetleridir.

(١٠٨) خَالِدِينَ فِيهَا

108-Orada sürekli kalacaklardır.

لاَ يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلاً

Oradan hiç ayrılmak istemezler.

(١٠٩) قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي

109-De ki: "Rabbimin sözleri*(ni yazmak)* için deniz mürekkep olsa,

لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي

Rabbimin sözleri tükenmeden önce deniz tükenir."

وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً

Yardım için bir o kadarını daha getirsek *(yine yetmez)*.

(١١٠) قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

110-De ki: "Ben de sizin gibi bir insanım;

يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ

Tanrınızın bir tek Tanrı olduğu bana vahyolunuyor.

فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ

Kim Rabbine kavuşmayı arzu ediyorsa,

فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحاً

iyi iş yapsın

وَلاَ يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَداً

ve Rabbine *(yaptığı)* ibadete hiç kimseyi ortak etmesin.

١٩ - سُورَةُ مَرْيَمَ

19 – MERYEM SÛRESİ

Mekke'de Müslümanların henüz Habeşistan'a hicret etmelerinden önce, Fâtır Sûresi'nden sonra inmiştir. 58 ve 71. âyetlerinin Medine'de indiği rivayet edilir. Tamamı 98 âyettir. Mushafta 19., inişte 44. sûredir.[1]

1.Hz. Muhammed'in peygamberliğinin beşinci yılında Kureyş'in zulmüne artık dayanamayan Müslümanlar, hem işkenceden kurtulmak, hem de Müslümanlığı başka ülkelere yaymak amacıyla Habeşistan'a göç ettiler. Putatapanlar, bunları geri getirmek için iki kişiyi, hediyelerle birlikte Habeş kralına gönderdiler. Gidenler, hükümdara çıkıp:

"– Ey hükümdar! İçimizden hayalci, akılsız bir adam çıktı, kendisinin peygamber olduğunu sanıyor. Sizi de bozmak için buraya bir cemaat göndermiş. Bunlar bizim de tanımadığımız, sizin de tanımadığınız bir din uydurdular..." deyip bunları geri göndermesini istediler.

Kral, Müslümanları da dinlemeğe

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

كٓهٰيٰعٓصٓ (١)

1-Kâf hâ yâ 'ayn sâd.

ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّاۚ (٢)

2-Bu, Rabbinin, kulu Zekeriyâ'ya rahmetini anıştır.

اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَٓاءً خَفِيًّا (٣)

3-O, Rabbine gizli bir seslenişle yalvarmıştı:

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنّ۪ي (٤)

4-"Rabbim, demişti; ben, bende kemik gevşedi;

وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا

baş, ihtiyarlık aleviyle tutuştu.

وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَٓائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

Rabbim, sana duâ ile hiçbir zaman bahtsız olmadım *(her duâ ettikçe kabul buyurdun, beni istediğimden mahrum etmedin).*"

وَاِنّ۪ي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَٓائ۪ي (٥)

5-"Doğrusu ben arkamdan, yerime geçecek yakınlar*(ımın iyi hareket etmeyeceklerin)*den korktum;

وَكَانَتِ امْرَاَت۪ي عَاقِرًا karım da kısır.

فَهَبْ ل۪ي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۙ

(Ne olur,) katından bana yerime geçecek bir velî lütfet ki,

يَرِثُن۪ي وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَۗ (٦)

6-"bana ve Yakupoğullarına mirasçı olsun.

وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

Rabbim! Onu beğendiğin bir insan yap."

يَا زَكَرِيَّٓا اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍۨ (٧)

7-*(Allah buyurdu)*: "Ey Zekeriya, biz sana bir oğul müjdeleriz,

اسْمُهُ يَحْيٰىۙ adı Yahya'dır.

لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

Daha önce ona hiç kimseyi adaş yapmadık *(o, eşsiz bir insan olacaktır.)*"

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي غُلَامٌ (٨)

8-*(Zekeriya)*: "Rabbim, dedi; benim nasıl oğlum olur?

karar verdi. Müslümanların sözcüsü olarak konuşan Ebûtâlib oğlu Cafer (Tayyar):

"– Ey hükümdâr! Biz cahil bir millettik, putlara tapardık. Kötülüğün her türlüsünü yapardık. Allah içimizden soyunu sopunu tanıdığımız, doğruluğunu bildiğimiz bir kimseyi peygamber olarak görevlendirdi. O bizi Allah'ı bir bilmeğe, putlara tapmaktan vazgeçmeğe çağırdı..." diyerek İslâmı anlattı.

Kral, o peygamberin Allah tarafından getirdiği sözlerden biraz kendisine okumasını istedi. Cafer de "Kâf hâ yâ 'ayn sâd"ı okudu. Ve Kral, Müslümanları serbest bıraktı, müşrik elçilerini de kovdu (İbn Hişâm, *Sîret*: 1/392, Mısır baskısı).

وَكَانَتِ امْرَاَتِي عَاقِرًا

Karım da kısırdır.

وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

Ben ise ihtiyarlığın son sınırına vardım."

9-Dedi: "Öyledir, (٩) قَالَ كَذٰلِكَ

ama Rabbin dedi ki: قَالَ رَبُّكَ

"O bana kolaydır. هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ

وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا

Daha önce sen de hiçbir şey değilken seni de yaratmıştım"

(١٠) قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي اٰيَةً

10-"Rabbim, dedi, *(öyle ise)* bana bir işaret ver."

قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

"Senin işaretin, sapasağlam olduğun halde tam üç gece *(ve gündüz)* insanlarla konuşamamandır." dedi.

(١١) فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ

11-*(Zekeriya)*, Mâbedden kavminin karşısına çıktı.

فَاَوْحٰى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

(ve) onlara: "Sabah akşam *(Rabbinizi)* tesbîh edin!" diye işaret etti.[1]

(١٢) يَا يَحْيٰى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ

12-"Ey Yahya, Kitâb'ı kuvvetle tut *(Onun emirlerini uygula" dedik)*

وَاٰتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

ve ona çocuk iken hikmet verdik.

(١٣) وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكٰوةً

13-Katımızdan bir rahmet *(bir acıma duygusu)* ve temizlik de *(verdik)*;

وَكَانَ تَقِيًّا

(o günahlardan) korunan oldu.

(١٤) وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ

14-Ana babasına iyilik ediciydi;

وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

baş kaldıran bir zorba değildi.

(١٥) وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ

15-Doğduğu gün ona selâm olsun!

وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

Öleceği gün ve diri olarak kaldırılacağı gün *(de ona selâm olsun!)*

(١٦) وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ

16-Kitâb'da Meryem'i de an.

إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا

Bir zaman o ailesinden ayrılıp doğu yönünde bir yere çekilmişti.[2]

1.Kur'ân, olayın ana çizgilerini belirtir, ayrıntıları tamamlamayı hayalimize bırakır. İşte Yahya doğmuş, büyümüştür. Şimdi Tanrı hitabı ona yönelmektedir:

2.Evinde veya mâbedde bir kenara çe-

(١٧) فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا

17-Onlarla kendisi arasına bir perde çekmişti.

فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

Biz de ruhumuzu *(Cebrâil'i)* ona gönderdik.

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

(O) ona düzgün bir insan şeklinde göründü

(١٨) قَالَتْ إِنِّى أَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ

18-*(Meryem)* dedi ki: "Ben senden, çok esirgeyen*(Allah)*'a sığınırım.

إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

Eğer *(Allah'tan)* korkuyorsan *(bana dokunma)*."

(١٩) قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ ق

19-*(Ruh)*: "Ben, dedi, sadece Rabbinin elçisiyim.

لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

Sana tertemiz bir erkek çocuğu hediye edeyim, diye *(geldim)*."

(٢٠) قَالَتْ أَنّٰى يَكُونُ لِى غُلَامٌ

20-"Benim nasıl oğlum olur, dedi;

وَلَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ

bana bir insan dokunmadı

وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا

ve ben bir kahpe de değilim."

(٢١) قَالَ كَذٰلِكِ ج

21-*(Ruh)*: "Öyledir, dedi;

قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ ج

Rabbin: 'O bana kolaydır dedi.

وَلِنَجْعَلَهُ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا ج

Onu insanlara bir mucize ve bizden bir rahmet kılmak için *(bunu yapacağız dedi)*

وَكَانَ اَمْرًا مَقْضِيًّا

ve iş olup bitti.

(٢٢) فَحَمَلَتْهُ

22-*(Meryem,)* ona gebe kaldı.

فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا

Onunla uzak bir yere çekildi.

(٢٣) فَاَجَاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِ ج

23-Doğum sancısı onu, bir hurma dalı*(nın altı)*na getirdi.

قَالَتْ يَا لَيْتَنِى مِتُّ قَبْلَ هٰذَا

"Keşke dedi, bundan önce ölseydim de,

وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا

unutulup gitseydim!"

(٢٤) فَنَادٰيهَا مِنْ تَحْتِهَا اَلَّا تَحْزَنِى

24-Altından *(Rûh)* ona şöyle seslendi: "Üzülme!

---

kilip kendisini ibadete vermişti.

قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

Rabbin alt tarafında bir su arkı var etti."[1]

(٢٥) وَ هُزِّى إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ

25-"Hurma dalını sana doğru silkele de,

تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ز

üzerine olmuş, taze hurma dökülsün."

(٢٦) فَكُلِى وَ اشْرَبِى وَ قَرِّى عَيْنًا ج

26-"Ye, iç, gözün aydın olsun!

فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا لا

Eğer insanlardan birini görürsen,

فَقُولِى إِنِّى نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا

de ki: "Ben Rahmân için *(susma)* oruc*(u)* adadım.

فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ج

Bugün hiçbir insanla konuşmayacağım"

(٢٧) فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ط

27-*(Meryem)* onu taşıyarak kavmine getirdi:

"Ey Meryem, dediler, قَالُوا يَا مَرْيَمُ

لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

sen tuhaf bir iş yaptın.

(٢٨) يَا أُخْتَ هٰرُونَ

28-"Ey Hârûn'un kızkardeşi!

مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ

Baban kötü bir adam değildi;

وَ مَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ج

annen de fahişe değildi *(sen ne yaptın böyle)*?"

(٢٨) فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قف

29-*(Meryem,)* çocuğu gösterdi. *(Ona sorun dedi).*

قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِى الْمَهْدِ صَبِيًّا

Dediler ki: "Beşikteki çocukla nasıl konuşuruz?"

(٣٠) قَالَ إِنِّى عَبْدُ اللّٰهِ قف

30-*(Çocuk)*: "Ben Allah'ın kuluyum, dedi;

اٰتَانِىَ الْكِتَابَ

(O) bana Kitâb'ı verdi

وَ جَعَلَنِى نَبِيًّا لا

ve beni peygamber yaptı."

(٣١) وَ جَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ ص

31-"Beni bulunduğum her yerde yararlı kıldı.

1.Bir tefsire göre de: "Rabbin, altındaki çocuğu büyük bir lider yaptı" demektir.

وَ أَوْصَانِى بِالصَّلٰوةِ وَ الزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

Sağ olduğum sürece bana namaz kılmayı, zekât vermeyi emretti!"

(٣٢) وَ بَرًّا بِوَالِدَتِى

32-"*(Beni)* anneme iyilik eder *(kıldı)*;

وَ لَمْ يَجْعَلْنِى جَبَّارًا شَقِيًّا

beni baş kaldıran bir zorba yapmadı."

(٣٣) وَ السَّلَامُ عَلَىَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَ يَوْمَ أَمُوتُ وَ يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

33-"Doğduğum gün de, öleceğim gün de ve diri olarak kaldırılacağım gün de bana esenlik verilmiştir.

(٣٤) ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

34-İşte Meryem Oğlu Îsâ.

قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ

Şüphe edip ayrılığa düştükleri şey, "gerçek söz"e göre budur.

(٣٥) مَا كَانَ لِلّٰهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ

35-Çocuk edinmek, Allah'a yakışmaz.

سُبْحَانَهُ

O'nun şanı yücedir.

إِذَا قَضَى أَمْرًا

Bir işi yapmak istedi mi,

فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

ona sadece "Ol!" der;

فَيَكُونُ

(o da) olur.

(٣٦) وَ إِنَّ اللّٰهَ رَبِّى وَ رَبُّكُمْ

36-"Şüphesiz. Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir;

فَاعْبُدُوهُ

O'na kulluk edin."

هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

İşte doğru yol budur.

(٣٧) فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ

37-Kendi aralarından çıkan hizipler, ayrılığa düştüler.[1]

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Artık büyük bir gün*(ün duruşmasın)*da bulunmaktan ötürü vay kâfirlerin haline!

(٣٨) أَسْمِعْ بِهِمْ وَ أَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا

38-Bize geldikleri gün ne güzel işitir, ne güzel görürler.

لٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Ama o zâlimler, bugün apaçık sapıklık içindedirler!

1.Çeşitli görüşteki insan toplulukları, Îsâ hakkında değişik inançlar beslediler. Kimi Îsâ'yı Allah'ın oğlu; kimi Allah ile beraber bir tanrı; kimi Allah'ı oluşturan üç elemandan biri kabul etti.

(٣٩) وَ أَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ

39-Onları şu hasret gününe karşı uyar ki,

إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ هُمْ فِى غَفْلَةٍ وَ هُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ

o zaman kendileri gaflet içinde inanmamakta ısrar ederlerken iş bitirilmiş olur *(yaptıklarına pişman olup hasret çeker dururlar, ama iş işten geçmiştir artık).*

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا

40-Dünyaya ve üzerinde bulunanlara biz vâris oluruz biz!

وَ إِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

ve bize döndürülürler.

(٤١) وَ اذْكُرْ فِى الْكِتَابِ إِبْرٰهِيمَ

41-Kitap'taki İbrahim'i de an;

إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

gerçekten o, çok doğru bir peygamberdi.

(٤٢) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ

42-Babasına demişti ki:

"Babacığım! يَا أَبَتِ

لِمَ تَعْبُدُ مَا لاَ يَسْمَعُ وَ لاَ يُبْصِرُ وَ لاَ يُغْنِى عَنْكَ شَيْئًا

İşitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir yararı olmayan şeylere niçin tapıyorsun?"

(٤٣) يَا أَبَتِ إِنِّى قَدْ جَاءَنِى مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ

43-"Babacığım bana, sana, gelmeyen bir bilgi geldi;

bana uy ki, فَاتَّبِعْنِى

أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

seni düzgün bir yola ileteyim."

(٤٤) يَا أَبَتِ لاَ تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ

44-"Babacığım, şeytana tapma.

إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا

Çünkü şeytan, Rahman'a isyan etmiştir."

45-"Babacığım! (٤٥) يَا أَبَتِ

إِنِّى أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ

Ben sana Rahman'dan bir azâbın dokunmasından korkuyorum.

فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

O zaman, şeytanın dostu olursun."

(٤٦) قَالَ أَ رَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِى يَا إِبْرٰهِيمُ

46-*(Babası)*: "Ey İbrahim, dedi, sen benim tanrılarımdan yüz mü çeviriyorsun?

لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ

Eğer *(onlara dil uzatmaktan)* vazgeçmezsen,

لَأَرْجُمَنَّكَ

andolsun seni taşlarım.

وَ اهْجُرْنِى مَلِيًّا

Uzun süre benden ayrıl, git!"

(٤٧) قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ ج

47-(*İbrahim*): "Selâm sana, *(esenlik içinde kal)*, dedi;

سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّى ط

senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim.

إِنَّهُ كَانَ بِى حَفِيًّا

Çünkü O, bana çok lütufkârdır."

وَ أَعْتَزِلُكُمْ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

48-"Sizden de, Allah'tan başka yalvardıklarınızdan da ayrılıyorum

وَ أَدْعُوا رَبِّى ز

ve yalnız Rabbime yalvarıyorum.

عَسٰى أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّى شَقِيًّا

Umarım ki Rabbime yalvarmakla bahtsız olmam *(istediklerimden mahrum bırakılmam)*."

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لا

49-İşte onlardan ve onların Allah'tan başka taptıklarından ayrılınca,

وَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ ط

biz ona İshâk'ı ve *(İshâk'ın oğlu)* Yâkub'u armağan ettik

وَ كُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

ve hepsini de peygamber yaptık.

(٥٠) وَ وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا

50-Onlara rahmetimizden *(mal ve çocuk)* lütfettik

وَ جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ع

ve onlar için yüce bir doğruluk dili verdik.[1]

(٥١) وَ اذْكُرْ فِى الْكِتَابِ مُوسٰى ز

51-Kitap'taki Mûsâ'yı da an.

إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا

Çünkü o, içi temiz *(bir insan)*dı

وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

ve elçi bir peygamberdi.

(٥٢) وَ نَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ

52-Ona Tûr'un sağ yanından seslendik

وَ قَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

ve onu, özel konuşmak için *(kendimize)* yaklaştırdık.

(٥٣) وَ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا

53-Ona, acıdığımızdan dolayı kardeşi Hârûn'u da peygamber olarak armağan ettik.

1.Bütün din mensuplarınca onların, övülüp hayr ile yad edilmelerini sağladık. Herkes onları doğrulukla andı.

(٥٤) وَ اذْكُرْ فِى الْكِتَابِ إِسْمٰعِيلَ ز

54-Kitap'taki İsmail'i de an.

إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ

Çünkü o sözüne çok sadık idi

وَ كَانَ رَسُولاً نَبِيًّا ج

ve elçi bir peygamberdi.

(٥٥) وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَ الزَّكٰوةِ صلى

55-Halkına namaz kılmayı, zekât vermeyi emrederdi.

وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا

Rabbi yanında beğenilmişti.

(٥٦) وَ اذْكُرْ فِى الْكِتَابِ إِدْرِيسَ ز

56-Kitap'taki İdris'i de an.

إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ق

Çünkü o, çok doğru bir peygamberdi.

(٥٧) وَ رَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

57-Onu yüce bir yere yükseltmiştik.

58-İşte bunlar, (٥٨) أُولٰئِكَ

الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

Allah'ın nimet verdiği peygamberlerden,

Âdem neslinden, مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ

وَ مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ز

Nûh ile beraber gemide taşıdıklarımızın neslinden,

وَ مِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْرَائِيلَ

İbrâhim ve İsrâil *(Yâkub)* neslinden

وَ مِمَّنْ هَدَيْنَا وَ اجْتَبَيْنَا ط

ve yol gösterdiğimiz ve seçtiğimiz kimseler*(in neslin)*dendir.

إِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ

Onlara Rahman'ın âyetleri okunduğu zaman,

خَرُّوا سُجَّدًا وَ بُكِيًّا

ağlayarak secdeye kapanırlardı.

(٥٩) فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ

59-Onlardan sonra yerlerine öyle bir nesil geldi ki,

namazı zâyi ettiler, أَضَاعُوا الصَّلٰوةَ

وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ

şehvetlerine uydular.

فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا لا

Onlar kötülük bulacaklardır.

(٦٠) إِلاَّ مَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

60-Ancak tevbe eden, inanan ve iyi işler yapanlar,

فَأُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

işte onlar cennete girecekler

وَ لاَ يُظْلَمُونَ شَيْئًا لا

ve hiç haksızlığa uğratılmayacaklardır.

(٦١) جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِى وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ ط

61-Rahman'ın kullarına gıyâben va'dettiği Adn cennetleri*(ne gireceklerdir).*

إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا

Şüphesiz O'nun va'di yerine gelecektir.[1]

(٦٢) لاَ يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلاَّ سَلاَمًا ط

62-Orada boş söz değil, yalnız selâm işitirler.

وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَ عَشِيًّا

Orada sabah akşam rızıkları da hazırdır.

(٦٣) تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِى نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا

63-İşte kullarımızdan, korunanlara vereceğimiz cennet budur.

(٦٥) وَ مَا نَتَنَزَّلُ إِلاَّ بِأَمْرِ رَبِّكَ ج

64-Biz ancak Rabbinin emriyle ineriz.

لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَ مَا خَلْفَنَا وَ مَا بَيْنَ ذَلِكَ ج

Önümüzde, arkamızda ve bunlar arasında olan herşey O'na aittir.

1.Yahut: O'nun söz verdiği cennet, iyi kullarının varacakları bir yerdir.

وَ مَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا

Rabbin, aslâ unutkan değildir.[2]

(٦٥) رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا

65-*(O,)* Göklerin, yerin ve bunlar arasında bulunan şeylerin Rabbidir.

O'na kulluk et. فَاعْبُدْهُ

وَ اصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ط

ve O'na kullukta sabret *(diren).*

هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ع

Hiç O'nun adıyla anılan birini biliyor musun?[3]

(٦٦) وَ يَقُولُ الْإِنْسَانُ ءَ إِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا

66-İnsan: "Ben öldükten sonra mı diri olarak çıkarılacağım?" diyor.

(٦٧) أَوَلاَ يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ يَكُ شَيْئًا

2.Vahiy birkaç gün gecikince Hz. Peygamber (s.a.v.) Cebrâil'e neden geç kaldığını sormuştur. İşte bu âyet Cebrâil'in cevâbıdır.

3.Araplar Allah'ı tanır, fakat O'nunla kendileri arasında aracı olduğuna inandıkları başka tanrılara da taparlardı. Ancak onlara sadece ilâh (çoğulu âlihe) derlerdi. Allah, kâinatın tek yaratıcısının adı idi.

67-İnsan önceden hiçbir şey değilken kendisini nasıl yarattığımızı düşünmüyor mu?

(٦٨) فَوَرَبِّكَ

68-Rabbine andolsun ki,

لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ

onları ve şeytanları mutlaka toplayacağız;

ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ج

sonra onları diz çökmüş vaziyette cehennemin çevresinde bulunduracağız.

(٦٩) ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ
أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ج

69-Sonra her milletten Rahmân'a en çok karşı gelen*(elebaşıy)*ı ayıracağız.

(٧٠) ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ
أَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا

70-Sonra, elbette biz, kimlerin oraya girmeğe uygun olduğunu daha iyi biliriz.[1]

(٧١) وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ج

71-İçinizden oraya gitmeyecek hiç kimse yoktur.

كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ج

Bu, Rabbinin üzerine aldığı kesin borçtur.

1.Şimdi yüce Allah, Cehennemin çevresinde bulunan insanlara hitâb ediyor:

(٧٢) ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا

72-Sonra korunanları kurtarırız

وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا

ve zâlimleri orada öyle diz üstü çökmüş olarak bırakırız.

(٧٣) وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ

73-Onlara açık açık âyetlerimiz okunduğu zaman,

قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا لا

inkâr edenler, inananlar için derler ki:

أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا

"İki topluluktan hangisinin makamı daha hayırlıdır

وَأَحْسَنُ نَدِيًّا

ve *(hangisinin)* meclisi *(mevkîi)* daha güzeldir?"[2]

(٧٤) وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ

74-Onlardan önce nice nesiller helâk ettik,

2.Kâfirler, Allah'ın âyetlerine nazîre yapmaktan, fikren cevap vermekten âciz kalınca kendilerinin sosyal durumlarıyle övündüler. "Baksana bizim mevkiimiz yüksek, adamlarımız çok, itibarımız fazla. Müslüman olanlar ise yoksul insanlar. Biz onlardan daha iyiyiz" dediler. İşte âyet, onların bu yüzeysel düşüncelerine işaret etmektedir.

هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَ رِءْيًا

ki onlar eşyaca ve gösterişçe daha güzeldi.

(٧٥) قُلْ مَنْ كَانَ فِى الضَّلَالَةِ

75-De ki: "Kim sapıklık içinde ise,

فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ج

Rahman ona süre versin *(ne çıkar)*.

حَتّٰى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ

وَ إِمَّا السَّاعَةَ ط

Nihayet va'dedildiklerini -azâbı veya *(Duruşma)* saati*(ni)*- gördükleri zaman,

فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَ

أَضْعَفُ جُنْدًا

kimin yerce daha kötü ve adamca daha zayıf olduğunu bileceklerdir.

(٧٦) وَ يَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ط

76-Allah, yola gelenlerin hidayetini artırır.

وَ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ

Kalıcı olan yararlı işler ise

خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

Rabbinin yanında hem mükâfat bakımından daha iyidir,

وَ خَيْرٌ مَرَدًّا

hem de varılacak yer bakımından daha iyidir!

(٧٧) أَفَرَأَيْتَ الَّذِى كَفَرَ بِاٰيَاتِنَا وَ

قَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَ وَلَدًا ط

77-Âyetlerimizi inkâr edip: "Bana mal ve evlât verilecek" diyen adamı gördün mü?[1]

(٧٨) اَطَّلَعَ الْغَيْبَ

78-Gayba mi çık*(ıp bak)*tı,

أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا لا

yoksa Rahman'ın huzurunda bir söz mü aldı *(Allah ile bir andlaşma mı yaptı)*?

79-Hayır *(yanılıyor)*, (٧٩) كَلَّا ط

سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ

biz onun dediğini yazacağız

وَ نَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا لا

ve onun için azabı uzattıkça uzatacağız.

(٨٠) وَ نَرِثُهُ مَا يَقُولُ

80-O dediği*(malı ve evlâdı)*na biz vâris olacağız *(nesi varsa hepsi bize kalacak)*

وَ يَأْتِينَا فَرْدًا

ve o, bize tek başına gelecek *(yanında ne malı, ne de evlâdı olmayacak)*.

1.Dünyada mal ve evlat sahibi bazı kimseler, kendilerinin, Allah katında değerli olduklarından dolayı bu imkânlara kavuşturulduklarını sanıyor ve Allah'ın, âhirette de kendilerine mal ve evlat vereceğini söyleyip böbürleniyorlardı. İşte âyet, bunlardan birinin tutumunu anlatıyor.

(٨١) وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً
لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۙ

81-Kendilerine destek olsunlar diye Allah'tan başka tanrılar edindiler.

(٨٢) كَلَّا ۜ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ

82-Hayır, *(yarın o taptıkları tanrılar)*, bunların tapmalarını inkâr edecekler

وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۟

ve bunlara zıt olacaklardır.[1]

(٨٣) اَلَمْ تَرَ اَنَّا اَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ
عَلَى الْكَافِرِينَ

83-Görmedin mi, biz kâfirlere şeytanları gönderdik;

تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ۙ

onları oynatıp duruyorlar.

(٨٤) فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۜ

84-Onlar hakkında acele etme!

اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ۚ

Biz onlar*(ın günlerini ve nefeslerini doldurmaları)* için saydıkça sayıyoruz.

(٨٥) يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ اِلَى
الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ۙ

85-Korunanları, binek üzerinde ikram ile Rahman'a götürdüğümüz gün,

(٨٦) وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ اِلٰى
جَهَنَّمَ وِرْدًا ۘ

86-Suçluları da yaya ve susuz olarak cehenneme sürdüğümüz *(gün)*,

(٨٧) لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ
اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ۘ

87-Yalnız Rahman'ın huzurunda söz almış olanlardan başkaları şefaat edemezler.

(٨٨) وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ۜ

88-"Rahman çocuk edindi" dediler.

(٨٩) لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا اِدًّا ۙ

89-Andolsun ki, "Siz pek kötü bir cür'ette bulundunuz!"

(٩٠) تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ

90-Neredeyse o*(sözün dehşeti)*nden gökler çatlayacak,

وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ

yer yarılacak

وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۙ

ve dağlar yıkılıp dağılacaktır!

(٩١) اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ۚ

91-Rahman için çocuk iddia ettiklerinden ötürü!

(٩٢) وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ
وَلَدًا ۜ

92-Çocuk edinmek Rahman'a yakışmaz.

1.Veya "Yarın bunlar o tanrılara tapmalarını inkâr edecekler ve onlara düşman olacaklardır."

هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ

Şimdi onlardan hiçbirini duyuyor musun,

أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

yahut onların gizli bir sesini işitiyor musun?

٢٠- سُورَةُ طٰهٰ

20 – TÂHÂ SÛRESİ

İsmini sûrenin başındaki hurûf-i mukatta'adan alır. 135 âyeti içeren Sûre, Meryem Sûresi'nden sonra ve Hz. Ömer Müslüman olmadan önce inmiştir. Hz. Ömer, peygamberliğin beşinci yılında Müslüman olduğuna göre, bu sûre, ilk Mekke sûrelerindendir. 130-131. âyetleri Medine'de inmiştir.[1]

1.Hz. Muhammed'in amansız düşmanlarından biri olan Ömer ibn el-Hattâb, Peygamber'i öldürmek amacıyle kılıcını kuşanıp evinden çıkmış, yolda rastladığı bir arkadaşından, kendi kızkardeşi Fâtıma'nın ve eniştesi Said'in de Müslüman olduklarını öğrenince, kızarak önce onların işini bitirmek üzere kızkardeşinin evine yollanmıştı. Said ve Fâtıma Kur'ân öğreniyorlardı. Ömer'in geldiğini fark edince, Tâhâ Sûresi'nin yazılı bulunduğu Kur'ân sayfasını sakladılar. Ömer:

– İşittim, okuduğunuz şey, ne idi? dedi.

Önce bir şey okumadıklarını söylediler. Fakat Ömer Said'in üstüne çullandı. Kocasını kurtarmağa çalışan Fâtıma, cesaretle Müslüman olduklarını

(٩٣) إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا

93-Göklerde ve yerde bulunan herkes Rahman'a kul olarak gelecektir.

(٩٤) لَقَدْ أَحْصٰيهُمْ وَ عَدَّهُمْ عَدًّا

94-O, onların hepsini kuşatmış ve onları bir bir saymıştır.

(٩٥) وَ كُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا

95-Onların hepsi, kıyâmet günü O'na tek başına gelecektir.

(٩٦) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

96-İnanıp faydalı işler yapanlar için,

سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا

Rahman, *(gönüllerde)* bir sevgi yaratacak*(onları herkese sevdirecek)*tir.

(٩٧) فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ

97-Biz o*(Kur'â)*n'ı senin diline kolaylaştırdık ki,

لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ

onunla korunanları müjdeleyesin

وَ تُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

ve inatçı bir kavmi onunla uyarasın.

(٩٨) وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ

98-Biz onlardan önce nice nesilleri helâk ettik.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

طٰهٰ (١)

1-Tâ, Hâ.

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰى لا (٢)

2-Biz bu Kur'ân'ı sana güçlük çekesin diye indirmedik.

إِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰى لا (٣)

3-Ancak *(Allah'tan)* korkanlara bir öğüt *(olarak indirdik).*

تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَ السَّمٰوَاتِ الْعُلٰى ط (٤)

4-*(O)* Yeri ve yüce gökleri yaratan tarafından azar azar indirilmiştir.

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى (٥)

5-Rahman Arş'a istivâ etmiş*(kurulmuş)*tur.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ الثَّرٰى (٦)

6-Göklerde, yerde, ikisinin arasında ve toprağın altında bulunanlar hep O'nundur *(ne kadar kapalı olursa olsun, O'ndan hiçbir şey gizli kalmaz).*

وَ إِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ

7-Sözü açık söylesen de *(gizli söylesen de),*

فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ

muhakkak O, gizliyi de bilir,

وَ أَخْفٰى

(ondan) daha gizlisini de *(bilir).*[1]

اَللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط (٨)

8-Allah ki, O'ndan başka tanrı yoktur.

لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى

En güzel isimler O'nundur.

وَ هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى م (٩)

9-Mûsâ'nın haberi sana geldi mi?

إِذْ رَأَا نَارًا (١٠)

10-Hani *(o)* bir ateş görmüştü de,

فَقَالَ لِأَهْلِهِ

ailesine demişti ki:

امْكُثُوا

"Siz durun,

إِنِّي اٰنَسْتُ نَارًا

ben bir ateş gördüm,

لَعَلِّي اٰتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ

belki ondan size bir kor getiririm,

---

haykırdı ve Ömer'den yediği tokat yüzünü kanattı. Kardeşinin yüzünü kan içinde gören Ömer, üzüldü, yumuşadı, sonra okudukları o sayfayı görmek istedi. Bu sûrenin yazılı bulunduğu sayfaları Ömer'e verdiler. Ömer bunları okuyunca değişti ve Hz. Peygamber'in yanına gidip Müslüman oldu.

1.Âyetteki «أخفى» kelimesi, *daha gizli* mânâsına geldiği gibi, *açık* mânâsına da gelir. İkinci takdirde âyetin mânâsı "O, gizliyi de, açığı da bilir" şeklinde olur.

أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى

yahut ateşin yanında bir yol gösteren bulurum"

(١١) فَلَمَّا أَتٰيهَا

11-*(Mûsâ,)* o*(ateşin yanı)*na gelince,

نُودِىَ يَا مُوسٰى

kendisine "Ey Mûsâ!" diye seslenildi,

(١٢) إِنِّى أَنَا رَبُّكَ

12-"Ben, *(evet)* ben senin Rabbinim!

Papuçlarını çıkar. فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ

إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

Çünkü sen, Kutsal Vâdi'de, Tuvâ'dasın."

(١٣) وَ أَنَا اخْتَرْتُكَ

13-"Ben seni seçtim;

فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى

şimdi vahyolunanı dinle."

(١٤) إِنَّنِى أَنَا اللّٰهُ

14-"Muhakkak ben, *(evet)* ben Allahım!

لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِى

benden başka tanrı yoktur.

وَ أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِى

(Yalnız) bana kulluk et ve beni anmak için namaz kıl."

(١٥) إِنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ

15-"*(Duruşma)* saat*(i)* mutlaka gelecektir.

أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى

Herkesin, peşinde koştuğu işlerle cezalanması için, neredeyse onu gizleyeceğim."[1]

(١٦) فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَ اتَّبَعَ هَوٰيهُ

16-"Ona inanmayıp keyfine uyan kimse, seni on*(a inanmak)*dan alıkoymasın,

sonra helâk olursun!" فَتَرْدٰى

(١٧) وَ مَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسٰى

17-"Sağ elindeki nedir ey Mûsâ?"

(١٨) قَالَ هِىَ عَصَاىَ

18-*(Mûsâ)* dedi: "O, asâmdır.

Ona dayanıyorum, أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا

وَ أَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِى

onunla davarıma yaprak silkeliyorum

وَ لِىَ فِيهَا مَاٰرِبُ أُخْرٰى

ve onda benim daha birçok ihtiyaçlarım var *(onunla birçok ihtiyacımı gideririm).*"

1. Âyette « إِخْفَاء » *gizlemek* mânâsına geldiği gibi, *açıklamak* mânâsına da gelir. Bu durumda "Neredeyse onu açıklayacağım" demek olur.

(١٩) قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسٰى

19-*(Allah)* buyurdu: "*(Yere)* at onu ey Mûsâ!"

(٢٠) فَأَلْقٰيهَا

20-*(Mûsâ)* attı;

فَإِذَا هِىَ حَيَّةٌ تَسْعٰى

bir de ne görsün o, koşan kocaman bir yılan!

(٢١) قَالَ خُذْهَا

21-*(Allah)*: "Al onu, dedi,

وَلَا تَخَفْ قف

Korkma!

سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولٰى ط

Biz onu yine ilk durumuna sokacağız.

(٢٢) وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلٰى جَنَاحِكَ

22-Elini böğrüne sok;

تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ اٰيَةً أُخْرٰى لا

bir hastalık olmadan, ayrı bir mucize olarak bembeyaz bir durumda çıksın.

(٢٣) لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيَاتِنَا الْكُبْرٰى ج

23-Ki sana en büyük mucizelerimizden bazılarını göstermiş olalım.

(٢٤) اِذْهَبْ إِلٰى فِرْعَوْنَ

24-İmdi sen Firavun'a git:

إِنَّهُ طَغٰى ع

çünkü o azdı."

(٢٥) قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِى لا

25-*(Mûsâ)* dedi ki: "Rabbim, benim göğsümü aç *(risalet görevini yüklenebilmesi için yüreğimi genişlet)*.

(٢٦) وَيَسِّرْ لِى أَمْرِى لا

26-Bana işimi kolaylaştır.

(٢٧) وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِى لا

27-Dilimin düğümünü çöz.

(٢٨) يَفْقَهُوا قَوْلِى ص

28-Ki sözümü anlasınlar.

(٢٩) وَاجْعَلْ لِى وَزِيرًا مِنْ أَهْلِى لا

29-Bana ailemden bir vezîr ver:

(٣٠) هٰرُونَ أَخِى ج

30-Kardeşim Hârûn'u.

(٣١) اُشْدُدْ بِهِ أَزْرِى لا

31-Onunla arkamı kuvvetlendir.

(٣٢) وَأَشْرِكْهُ فِى أَمْرِى لا

32-Onu da işime ortak yap,

(٣٣) كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا لا

33-Ki seni çok tesbîh edelim

(٣٤) وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ط

34-Ve seni çok analım.

(٣٥) إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا

35-Şüphesiz sen, bizi görmektesin."

(٣٦) قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسٰى

36-*(Allah)* Buyurdu: "Ey Mûsâ! İstediğin sana verildi.

(٣٧) وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرٰى

37-Zaten biz sana bir kez daha lütufta bulunmuştuk:

(٣٨) إِذْ أَوْحَيْنَا إِلٰى أُمِّكَ مَا يُوحٰى

38-*(Sen doğduğun zaman,)* Annene vahyedileni vahyetmiştik:[1]

(٣٩) أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ

39-"Onu sandığa koy,

فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ

suya at;

1.Bakara Sûresi'nde açıklandığı üzere Firavun, İsrailoğullarının yeni doğan erkek çocuklarını öldürtüyor, kız çocuklarını sağ bırakıyordu. Hz. Mûsâ doğunca, onun da öldürtüleceğinden korkan annesi, tasalanmağa başladı. Yüce Allah, onun içine, Mûsâ'yı bir sandığa koyup suya bırakmasını ilham etti.

Annesi, içine doğan düşünceye uyup uygun bir sandığa koyduğu Mûsâ'yı denize veya Nil ırmağına bıraktı. Ailesiyle birlikte sahildeki bahçesinde oturmakta olan Firavun, su üstünde bir sandığın geldiğini görünce onu çıkartıp açtırdı, içinden çıkan çocuğa karşı yüreğinde derin bir sevgi duydu. İşte âyetlerde Allah'ın, Mûsâ'ya olan bu lütfu yâd edilmektedir.

فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ

su onu sahile bıraksın;

يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ

onu benim de düşmanım, onun da düşmanı olan biri alacaktır."

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنِي

Gözümün önünde yetiştirilmen için senin üzerine benden bir sevgi koydum *(görenler senin üzerine koyduğum bu sevgiden ötürü seni sevdiler).*"

(٤٠) إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهُ

40-Kızkardeşin: "Ona bakacak birini size göstereyim mi?" diyordu.[2]

فَرَجَعْنَاكَ إِلٰى أُمِّكَ

Böylece seni annene geri verdik ki,

كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ

gözü aydın olsun, üzülmesin.[3]

2.Verilen hiçbir memeyi tutmayan bebek Mûsâ'ya bir süt annesi gerekti. Mûsâ'nın sonucunu merak edip gizlice onu araştırmakta olan kızkardeşi, onun için bir süt annesi arandığını öğrenince Firavun ailesine sokulup, Mûsâ'ya bakacak bir süt annesi tanıdığını söyledi ve annesinin adresini verdi.

3.Bir Mısırlı ile dövüşen İsrail'li bir adam senden yardım isteyince, vurduğun bir yumrukla Mısırlı'yı öldürmüştün.

وَ قَتَلْتَ نَفْسًا

Sen bir de adam öldürmüştün.

فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ

O zaman da seni tasadan kurtarmıştık

وَ فَتَنَّاكَ فُتُونًا قف

ve seni iyice denemiş*(sıkıntılardan kurtarmış)*tık.

فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِى أَهْلِ مَدْيَنَ

Medyen halkı arasında yıllarca kaldın.

ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يَا مُوسٰى

Sonra belirlediğimiz bir vakitte bize geldin ey Mûsâ!

(٤١) وَ اصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِى ج

41-Seni kendim için yetiştirdim.

(٤٢) اِذْهَبْ أَنْتَ وَ أَخُوكَ بِاٰيَاتِى

42-Sen ve kardeşin, âyetlerimi götürün;;

وَ لاَ تَنِيَا فِى ذِكْرِى ج

beni anmakta gevşeklik etmeyin.

(٤٣) اِذْهَبَا إِلٰى فِرْعَوْنَ

43-Firavun'a gidin;

çünkü o azdı. إِنَّهُ طَغٰى ج

(٤٤) فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا

44-Ona yumuşak söz söyleyin.

لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشٰى

Belki öğüt alır veya korkar.

(٤٥) قَالاَ رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا

45-Dediler ki: "Rabbimiz, onun bize taşkınlık etmesinden korkuyoruz,

أَوْ أَنْ يَطْغٰى

yahut iyice azmasından."

(٤٦) قَالَ لاَ تَخَافَا

46-"Korkmayın,dedi,

Ben sizinle beraberim; إِنَّنِى مَعَكُمَا

işitir ve görürüm." أَسْمَعُ وَ أَرٰى

(٤٧) فَأْتِيَاهُ فَقُولاَ

47-Haydi, varın ona, deyin ki:

إِنَّا رَسُولاَ رَبِّكَ

"Biz senin Rabbinin elçileriyiz;

فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

İsrâiloğulları'nı bizimle gönder;

onlara işkence etme. وَ لاَ تُعَذِّبْهُمْ ط

قَدْ جِئْنَاكَ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكَ ط

Biz Rabbinden sana bir âyet getirdik.

وَ السَّلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى

Esenlik, hidayete uyanlaradır.

(٤٨) إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا

48-Bize vahyolundu

أَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَّبَ وَ تَوَلّٰى

ki, yalanlayıp yüz çeviren azâba uğrayacak."

(٤٩) قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسٰى

49-*(Firavun)*: "Rabbiniz kimdir ey Mûsâ?" dedi.

(٥٠) قَالَ رَبُّنَا الَّذِي

50-*(Mûsâ)* Dedi ki: "Rabbimiz O'dur ki,

أَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ

her şeye yaratılışını *(varlığını ve biçimini)* verendir

ثُمَّ هَدٰى

ve sonra onu, *(yaratılış amacına varan)* yola yöneltti.

(٥١) قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولٰى

51-*(Firavun)*: "Peki ya ilk nesillerin hali ne olacak?" dedi.

(٥٢) قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي

كِتَابٍ

52-Dedi ki: "Onların bilgisi Rabbimin yanında bir Kitap'tadır.

لَا يَضِلُّ رَبِّي وَ لَا يَنْسٰى

Rabbim şaşmaz ve unutmaz."

(٥٣) الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا

53-O ki, yeri size beşik yaptı,

وَ سَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

onda sizin için yollar açtı

وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

ve gökten bir su indirdi.

فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتّٰى

Onunla her çeşit bitkiden çiftler çıkardık.[1]

(٥٤) كُلُوا وَ ارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ

54-Yiyin, hayvanlarınızı otlatın.

إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهٰى

Şüphesiz bunda, akıl sahipleri için ibretler vardır.

(٥٥) مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ

55-Sizi ondan *(topraktan)* yarattık;

وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ

yine oraya döndürürüz

وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرٰى

ve sizi bir kez daha ondan çıkarırız.

(٥٦) وَ لَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا

56-Andolsun biz o*(Firavu)*n'a âyetlerimizin hepsini gösterdik;

فَكَذَّبَ وَ أَبٰى

yine de yalanladı ve dayattı.

1.Bitkilerin de çiftli, erkekli, dişili olduğunu bildiren bu âyet de Kur'ân'ın bilimsel mucizelerinden biridir.

(٥٧) قَالَ أَ جِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسٰى

57-Ve: "Sen bizi büyünle yurdumuzdan çıkarasın diye mi geldin ey Mûsâ!?" dedi.

(٥٨) فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ

58-"Biz de mutlaka sana o*(se)*nin *(büyün)* gibi bir büyü getireceğiz.

فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَ لَآ أَنْتَ

Sen şimdi seninle bizim aramızda bir buluşma zamanı ve yeri belirle,

مَكَانًا سُوًى

(ne senin, ne de bizim caymayacağımız) uygun bir yer *(olsun)*."

(٥٩) قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَ أَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى

59-*(Mûsâ)*: "Buluşma zamanınız, Süs *(bayram)* günü ve insanların toplanacağı kuşluk vakti olsun" dedi.

(٦٠) فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ

60-Firavun, dönüp gitti,

فَجَمَعَ كَيْدَهُ

hilesini *(büyücüleri ve onların âletlerini)* topladı,

sonra*(belirtilen yere)* geldi. ثُمَّ أَتٰى

(٦١) قَالَ لَهُمْ مُوسٰى

61-Mûsâ onlara dedi ki:

"Yazık size! وَيْلَكُمْ

لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

Allah'a yalan uydurmayın!

فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ج

Sonra *(O)*, bir azap ile kökünüzü keser.

وَ قَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى

Doğrusu iftira eden perişan olmuştur!"

(٦٢) فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ

62-*(Firavun'un topladığı büyücüler,)* işlerini kendi aralarında tartıştılar

ve gizli konuştular. وَ أَسَرُّوا النَّجْوٰى

(٦٣) قَالُوا إِنْ هٰذَانِ لَسَاحِرَانِ

63-Dediler ki: "Bunlar iki büyücüden başka bir şey değil.

يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا

Büyüleriyle sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor

وَ يَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلٰى

ve sizin örnek yolunuzu, *(üstün dîninizi)* gidermek *(istiyorlar.)*"

(٦٤) فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ

64-Onun için siz hilenizi toplayın,

ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ج

sonra sıra halinde gelin.

وَ قَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى

Bugün üstün gelen başarmıştır.

(٦٥) قَالُوا

65-*(Büyücüler önce Mûsâ'nın işe başlamasını isteyerek)* Dediler ki:

يَا مُوسَى

"Ey Mûsâ!

إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ

Ya sen at,

وَ إِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى

yahut önce atan biz olalım."

(٦٦) قَالَ بَلْ أَلْقُوا ج

66-*(Mûsâ)*: "Hayır, siz atın!" dedi.

فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَ عِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ

مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى

(Attılar; Mûsâ) bir de ne görsün: Büyülerinden ötürü onların ipleri ve sopaları gerçekten koşuyor gibi görünüyor.

(٦٧) فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِ خِيفَةً

مُوسَى

67-Bu yüzden Mûsâ, içinde bir korku duydu.

(٦٨) قُلْنَا لاَ تَخَفْ

68-*(Biz kendisine)*: "Korkma!" dedik,

إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى

"Üstün gelecek sensin, sen!

(٦٩) وَ أَلْقِ مَا فِى يَمِينِكَ

69-Sağ elindekini at!

تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ط

Onların yaptıklarını yutsun.

إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ط

Çünkü onların yaptıkları, bir büyücünün hilesidir.

وَ لاَ يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى

Büyücü de nereye varsa iflâh olmaz!"[1]

(٧٠) فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا

70-Bunun üzerine büyücüler secdeye kapandılar:

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ وَ مُوسَى

"Hârûn'un ve Mûsâ'nın Rabbine inandık!" dediler.

(٧١) قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ط

71-*(Firavun)* Dedi ki: "Ben size izin vermeden ona inandınız ha?

1.Hz. Mûsâ, asâsını attı. Mûsâ'nın ejderha olan asâsı, büyücülerin hayallerini yutuverdi.

إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ج

O, size büyü öğreten büyüğünüzdür.

فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَ أَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ

Öyleyse ben de sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz keseceğim

وَ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ النَّخْلِ ز

ve sizi hurma dallarına asacağım;

وَ لَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَ أَبْقَى

hangimizin azabı daha çetin ve sürekli imiş, bileceksiniz!" dedi.

(٧٢) قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ الَّذِى فَطَرَنَا

72-Dediler ki: "Biz, seni, bize gelen açık delillere ve bizi yaratana tercih edemeyiz.

فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ ط

Yapacağını yap!

إِنَّمَا تَقْضِى هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ط

Sen ancak bu dünya hayatında istediğini yapabilirsin."

(٧٣) إِنَّا اٰمَنَّا بِرَبِّنَا

73-"Biz Rabbimize inandık ki,

لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَ مَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ط

ki, *(O)* bizim günahlarımızı ve senin bizi yapmaya zorladığın büyüyü bağışlasın.

وَ اللّٰهُ خَيْرٌ وَ أَبْقَى

(Elbette) Allah daha hayırlı ve *(O'nun mükâfatı ve cezası)* daha süreklidir."

(٧٤) إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا

74-Kim Rabbine suçlu olarak gelirse,

فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ ط

onun için cehennem vardır;

لَا يَمُوتُ فِيهَا وَ لَا يَحْيٰى

orada ne ölür, ne de yaşar.

(٧٥) وَ مَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ

75-Kim de iyi işler yapmış bir Mü'min olarak O'na gelirse,

فَأُولٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلٰى لا

işte onlar için de yüksek dereceler vardır:

(٧٦) جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

76-Altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri.

خَالِدِينَ فِيهَا ط

Orada sürekli kalırlar.

وَ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ تَزَكّٰى ع

İşte arınanların mükâfatı budur!

(٧٧) وَ لَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى

77-Andolsun biz Mûsâ'ya şöyle vahyettik:

أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِى

"Kullarımı geceleyin *(Mısır'dan çıkarıp)* yürüt;

فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِى الْبَحْرِ يَبَسًا

(asânla suya) vur, denizde onlar için kuru bir yol *(aç)*.

لاَ تَخَافُ دَرَكًا

Yakalanmaktan korkmayacaksın,

وَ لاَ تَخْشَى

(boğulmaktan) endişe etmeyeceksin."

(٧٨) فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ

78-Firavun, askerleriyle onların ardına düştü.

فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ

Onları örten örttü yemm*(su)*den.

(٧٩) وَ أَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ

79-Firavun toplumunu saptırdı;

وَ مَا هَدَى

doğru yola iletmedi.

(٨٠) يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

80-Ey İsrâiloğulları!

قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ

Biz sizi düşmanınızdan kurtardık

وَ وَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ

ve Tûr'un sağ yanında, *(Mûsâ ile konuşmayı)* size va'dettik;

وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَ السَّلْوَى

üzerinize kudret helvasıyle bıldırcın[1] indirdik.

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

81-"Size verdiğimiz rızkın temizlerinden yiyin;

وَ لاَ تَطْغَوْا فِيهِ

ama bu hususta taşkınlık etmeyin;

فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِى

sonra gazabım üzerinize iner,

وَ مَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِى

kimin üstüne gazabım inerse,

فَقَدْ هَوَى

o, düşmüş *(mahvolmuş)*tur.

(٨٢) وَ إِنِّى لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ

وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى

82-"Ve Ben, tevbe eden, inanan ve yararlı iş yapan, sonra da yola gelen kimseye karşı çok bağışlayıcıyımdır."

1.Âyette geçen "menn" kudret helvası olarak açıklanır. Aslında menn, bazı mıntıkalarda ağaçların ifraz ettiği, bal gibi tatlı bir reçinedir. Selvâ da bıldırcın eti demektir. Yüce Allah, İsrailoğullarının bulunduğu mıntıkadaki ağaçlardan bu reçineyi akıtarak ve mıntıkaya bol miktarda bıldırcın göndererek onları beslemiştir.

(٨٣) وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسٰى

83-"Seni kavminden çabucak ayrıl*(ıp gel)*meğe sevk eden nedir *(niçin onları hemen bırakıp geldin)* ey Mûsâ? *(dedik).*"[1]

قَالَ هُمْ أُولَٓاءِ عَلٰٓى أَثَرِى

84-*(Mûsâ)* dedi ki: "Onlar benim arkamdan geliyorlar.

وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى

Yâ Rabbi! Râzı olman için sana çabuk geldim."

(٨٥) قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ

85-*(Allah)* Dedi ki: "Ama biz senden sonra kavmini sınadık

وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِىُّ

ve Sâmirî onları saptırdı."

(٨٦) فَرَجَعَ مُوسٰٓى إِلٰى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ج

86-Bunun üzerine Mûsâ, çok kızgın ve üzüntülü bir halde kavmine döndü.

1.Hz. Mûsâ, kavmini Mısır'dan kurtarıp Sina'ya geçirdikten sonra kardeşi Hârun'u yerine vekil bırakıp Tûr'da Allah'a ibadete çekilir. Şimdi yüce Allah, bu işte acele ettiği için Mûsâ'yı azarlamaktadır.

قَالَ يَا قَوْمِ

Dedi ki: "Ey Kavmim!

أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ط

Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmamış mıydı?

أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ

Süre mi size uzun geldi *(zamanla verdiğiniz sözü unuttunuz mu)*?

أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Yoksa Rabbinizden bir gazabın üstünüze inmesini mi istediniz ki,

فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِى

bana verdiğiniz sözden caydınız *(beni izlemediniz)*?"

(٨٧) قَالُوا مَٓا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا

87-Dediler ki: "Kendi malımızla senin sözünden çıkmadık.

وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَٓا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ

Fakat o milletin *(yani Mısırlıların)* süs*(eşyas)*ından bize yükler yükletilmişti.

فَقَذَفْنَاهَا

Onları *(ateşe)* attık.

فَكَذٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِىُّ لا

Aynı şekilde Sâmirî de attı.

(٨٨) فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلاً جَسَداً لَهُ خُوَارٌ

88-Onlara, böğürmesi olan bir buzağı heykeli ortaya çıkardı."

فَقَالُوا هٰذَا إِلٰهُكُمْ وَ إِلٰهُ مُوسٰى

Dediler ki, "Bu sizin de tanrınız, Mûsâ'nın da tanrısıdır.

Fakat o *(Mûsâ)* unuttu." فَنَسِيَ ط

(٨٩) أَفَلاَ يَرَوْنَ

89-Onlar görmüyorlar mı ki,

أَلاَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلاً لا

o *(buzağı)* kendilerine bir söz söyleyemez;

وَ لاَ يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَ لاَ نَفْعًا ع

bir zarar ve yarar veremez?

(٩٠) وَ لَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ

90-Önceden Hârûn, kendilerine demişti ki:

يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ج

"Ey kavmim! Andolsun siz bununla sınandınız.

وَ إِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ

Rabbiniz, o çok esirgeyendir.

فَاتَّبِعُونِي وَ أَطِيعُوا أَمْرِي

Bana uyun, buyruğuma itaat edin!."

(٩١) قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتّٰى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسٰى

91-Dediler ki: "Mûsâ bize dönünceye kadar buna tapmaktan vazgeçmeyeceğiz!"[1]

(٩٢) قَالَ يَا هٰرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا لا

92-*(Mûsâ)* "Ey Hârûn!Onların saptıklarını gördüğün zaman sana ne engel oldu *(da önlemedin)*?"dedi,

(٩٣) أَلاَّ تَتَّبِعَنِ ط

93-Neden bana uymadın!?

أَ فَعَصَيْتَ أَمْرِي

Buyruğuma karşı mı geldin?"*(Ve kardeşinin sakalından tutup çekmeğe başladı.)*

(٩٤) قَالَ يَبْنَؤُمَّ

94-*(Hârûn, kardeşini yumuşatabilmek için)*: "Ey anamın oğlu!" dedi;

لاَ تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَ لاَ بِرَأْسِي ج

"Sakalımı, başımı tutma!

إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ

Ben senin şöyle diyeceğinden korktum:

1.Tevrat'ı almak üzere Sînâ Dağı'na giderken yerine kardeşi Hârun'u bırakmış olan Hz. Mûsâ, kavmin sapıklığa düşmelerine göz yumduğunu sanarak kardeşi Hârun'a çıkışmıştır.

فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِى إِسْرَائِيلَ

"İsrâiloğulları arasında ayrılık çıkardın

وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِى"

ve sözümü tutmadın."

(٩٥) قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِىُّ

95-*(Mûsâ, Samirî'ye döndü)*: "Ey Samirî! Ya senin amacın nedir!?" dedi.

(٩٦) قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ

96-*(Sâmirî)*: "Ben dedi, onların görmediklerini gördüm.

فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا

Elçinin eserinden bir avuç aldım da attım;

وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى

nefsim bana böyle *(yapmayı)* hoş gösterdi."

(٩٧) قَالَ فَاذْهَبْ

97-*(Mûsâ)*: "Git!" dedi,

فَإِنَّ لَكَ فِى الْحَيٰوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ

"Artık hayat boyunca sen: "Bana dokunmayın!" diyeceksin *(toplumdan dışlanıp yalnız başına kalacaksın)*.

وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا

Sana va'dedilen bir ceza var ki,

لَنْ تُخْلَفَهُ

ondan aslâ şaşırılmayacaksın *(mutlaka o cezanı tam zamanında bulacaksın)*.

وَانْظُرْ إِلٰى إِلٰهِكَ الَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا

Şimdi durup taptığın tanrına bak!

Biz onu yakacağız, لَنُحَرِّقَنَّهُ

ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِى الْيَمِّ نَسْفًا

sonra onu ufalayıp denize savuracağız."

(٩٩) إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِى لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

98-Tanrınız ancak kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır.

وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا

O'nun bilgisi her şeyi kuşatmıştır.

(٩٩) كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ

99-Böylece sana geçmişlerin haberlerinden bir miktar anlatıyoruz.

وَقَدْ اٰتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا

Gerçekten sana katımızdan bir Zikir *(geçmiş olaylardan bir anı)* verdik.

(١٠٠) مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ

100-Kim ondan yüz çevirirse,

فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ۙ

o, kıyamet günü bir günah yüklenecektir.

(١٠١) خَالِدِينَ فِيهِ ؕ

101-Sürekli olarak o yükün altında kalacaklardır.

وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ۙ

Kıyamet gününde bu, onlar için ne kötü bir yüktür!

(١٠٢) يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

102-O gün Sûr'a üflenir

وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۚ

ve o gün suçluları, gömgök *(kör bir durumda)* süreriz.

(١٠٣) يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا

103-Kendi aralarında gizli gizli, "*(Dünyada)* on günden fazla kalmadınız" derler.

(١٠٤) نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ

104-Onların dedikleri*(kalış süresi)*-ni biz daha iyi biliriz.

إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۟

En akıllıları ise: "Siz yalnız bir gün kaldınız" der.

(١٠٥) وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ

105-Sana dağlardan soruyorlar.

فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۙ

De ki: "Rabbim onları ufalayıp savuracak!

(١٠٦) فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۙ

106-Yerlerini boş, dümdüz bırakacaktır.

(١٠٧) لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا

107-Orada ne bir eğrilik, ne de bir tümsek görmeyeceksin.

(١٠٨) يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۚ

108-O gün hiç pürüzü olmayan çağırıcıya uyarlar; *(ondan sapma imkanı yoktur).*

وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ

Rahman'ın huzurunda sesler kısılır,

فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا

fısıltıdan başka bir şey işitemezsin.

(١٠٩) يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا

109-O gün Rahman'ın izin verip sözünden hoşlandığı kimseden başkasının şefaati fayda vermez.

(١١٠) يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

110-O, onların önlerindekini ve arkalarındakini *(geçmişlerini ve geleceklerini)* bilir;

وَ لاَ يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا

onlar ise bilgice O'nu kavrayamazlar.

(١١١) وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ط

111-Bütün yüzler, o Diri ve Yönetici'ye boyun eğmiştir.

وَ قَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا

Zulüm yüklenen perişan olmuştur.

(١١٢) وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

112-Kim inanarak iyi olan işlerden yaparsa,

فَلاَ يَخَافُ ظُلْمًا

artık o, ne zulümden korkarlar

وَ لاَ هَضْمًا

ne de hakkının çiğnenmesinden.

(١١٣) وَ كَذٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا

113-Biz sana onu böyle Arapça bir Kur'ân olarak indirdik

وَ صَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

ve onda tehditleri türlü biçimlere çevirip açıkladık,

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

ki korunsunlar.

أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا

Yahut *(Kur'ân,)* onlara bir hatırlama yaptırsın.

(١١٤) فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ج

114-Gerçek hükümdar olan Allah, yücedir.

وَ لاَ تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضٰى إِلَيْكَ وَحْيُهُ ز

Sana vahyedilmesi henüz tamamlanmadan Kur'ân'ı acele okumağa kalkma;

وَ قُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا

"Rabbim, ilmimi artır!" de.

(١١٥) وَ لَقَدْ عَهِدْنَا إِلٰى اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ

115-Andolsun biz, önceden Âdem'e *(o ağaçtan yememesini)* emretmiştik;

فَنَسِىَ

unuttu.

وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ع

Biz onda bir azim *(ve sebat)* bulmadık.

(١١٦) وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

116-Meleklere: "Âdem'e secde edin" demiştik,

فَسَجَدُوا

secde ettiler,

إِلاَّ إِبْلِيسَ ط

yalnız İblis etmedi,

أَبٰى

diretti.

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ

117-Dedik ki: "Ey Âdem! Bu, senin ve eşinin düşmanıdır.

فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ

Sakın, sizi cennetten çıkarmasın,

sonra yorulursun. فَتَشْقٰى

(١١٨) إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا

118-Şimdi burada acıkmayacaksın

وَلَا تَعْرٰى

ve çıplak kalmayacaksın.

(١١٩) وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا

119-Ve sen susamayacaksın,

وَلَا تَضْحٰى

kuşluk vakti güneşi*(nin ısısı)*ndan etkilenmeyeceksin."[1]

(١٢٠) فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ

120-Nihayet şeytan ona fısıldadı.

Dedi ki: "Ey Âdem! قَالَ يَا آدَمُ

هَلْ أَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلٰى

Sana ebedîlik ağacını ve yok olmayacak bir hükümranlığı göstereyim mi?

(١٢١) فَأَكَلَا مِنْهَا

121-O ağaçtan yediler.

فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا

Böylece kendilerine kötü yerleri göründü *(üreme organları ortaya çıktı)*.

وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ز

Üstlerini cennet yaprağıyle örtmeğe başladılar.[2]

1.Herhalde bu ifadeler, insanın henüz duyusal güçlerine kavuşmadığı için açlık, susuzluk, sıcaklık, soğukluk hissetmediği bir aşamasını işaretlemektedir. Demek ki bu aşamada insan, doğanın etkilerini anlayacak bir düzeye gelmemişti. Yorulmak bilmiyordu. Bu maddî beden giysisini giyince yaşayabilmek için çalışıp çabalayacak, zahmetlere katlanacaktır. Bu yorgunluk, hep bu maddî duyuların, duyusal yaşamın sonucudur. İşte âyet, insanın bu maddî varlıktan önceki düzeyini anlatmaktadır. Gerçeği Allah bilir.

2.Ölümlülükten kurtulup ebedî yaşamak arzusunda olan insanın ataları, şeytanın ölümsüzlük ağacı diye sunduğu ağaçtan yediler. Bu konuya işaret eden âyetin sözgeliminden bu ağacın cinsel üremeden kinâye olduğu anlaşılır. Demek ki bireysel varlıklarının sonlu olduğunu gören insanın ataları: Âdem ile Havva, varlıklarını, kendilerinden üreyecek çocuklarda sürdürebilmek için cinsiyet ağacının meyvasından yemek zorunluluğunu hissettiler. Muhakkak ki bu meyvadan ilk yiyen onlar da değildi. Kendilerinden

وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ

Âdem Rabbinin buyruğuna karşı geldi de,

فَغَوَى

şaşırdı.

(١٢٢) ثُمَّ اجْتَبَيهُ رَبُّهُ

122-Sonra Rabbi onu seçti,

فَتَابَ عَلَيْهِ

tevbesini kabul etti

وَهَدَى

ve doğru yola iletti.

(١٢٣) قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا

123-Dedi ki: "Hepiniz oradan inin,

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

birbirinize düşmansınız.

فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى

İmdi benden size bir hidayet geldiği zaman,

فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ

kim benim hidayetime uyarsa

فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى

o, sapmaz ve sıkıntıya düşmez."

(١٢٤) وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِى

124-"Ama kim beni anmaktan yüz çevirirse,

فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا

onun için de dar bir geçim vardır.

وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيمَةِ أَعْمَى

Kıyamet günü onu kör olarak *(Yüce Divana)* süreriz."

(١٢٥) قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِى أَعْمَى

125-"Rabbim!" der, "Niçin beni kör sürdün?

وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا

Oysa ben görür idim."

(١٢٦) قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ اٰيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا

126-*(Allah)* buyurur ki: "Nasıl sana âyetlerimiz geldiği zaman, sen onları unuttuysan,

وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى

bugün de sen öyle unutulursun!"

(١٢٧) وَكَذٰلِكَ نَجْزِى مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِ

127-İşte isrâf eden ve Rabbinin âyetlerine inanmayanları böyle cezalandırırız.

وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ أَشَدُّ

Elbette âhiretin azabı daha çetindir

وَأَبْقَى

ve daha süreklidir.

önceki canlılar da bu yolla ürüyorlardı. Ancak hilâfet düzeyine getirilmiş olan insanın ataları, rastgele değil, evlenmeyi, edep yerlerini kapatmayı gerekli görmüşler ve böylece medeniyetin temellerini atmaya başlamışlardır.

(١٢٨) أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِى مَسَاكِنِهِمْ ط

128-*(Bugün)* meskenlerinde dolaştıkları, kendilerinden önce yaşamış nice nesilleri yok edişimiz, onları hâlâ yola getirmedi mi?

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِأُولِى النُّهٰى ع

Elbette bunda akıl sahipleri için ibretler vardır.

(١٢٩) وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَ أَجَلٌ مُسَمًّى ط

129-Eğer Rabbin tarafından söylenmiş bir söz ve belirtilmiş bir süre olmasaydı *(bunların da hemen helâk edilmeleri)* gerekli olurdu.

(١٣٠) فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ

130-Onların dediklerine sabret;

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا ج

güneşin doğmasından ve batmasından önce Rabbini överek tesbîh et;

وَ مِنْ اٰنَاءِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَ أَطْرَافَ النَّهَارِ

gece saatlerinin bir kısmında ve gündüzün taraflarında da tesbîh et,

لَعَلَّكَ تَرْضٰى

ki memnun olasın!

وَ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ط

131-Onlardan bazı zümrelere kendilerini denemek için verdiğimiz dünya hayatının süsüne gözlerini dikme.

وَ رِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَ أَبْقٰى

Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir.

وَ أْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ

132-Ailene namazı emret;

وَ اصْطَبِرْ عَلَيْهَا ط

kendin de namaz kılmaya dayan.

لَا نَسْئَلُكَ رِزْقًا ط

Biz senden rızık istemiyoruz.

نَحْنُ نَرْزُقُكَ ط

Seni biz besliyoruz.

وَ الْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى

Sonuç takvâ*(sahipleri)*nindir.

(١٣٣) وَ قَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ط

133-Dediler ki: "Rabbinden bize bir âyet *(mucize)* getirmeli değil mi?"

أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِى الصُّحُفِ الْأُولٰى

Onlara, önceki Kitaplarda bulunan delil gelmedi mi?

(١٣٤) وَلَوْ اَنَّا اَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِه

134-Şâyet onları, ondan önce bir azap ile helâk etseydik,

لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلاَ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولاً

derlerdi ki: "Rabbimiz, bize bir elçi gönderseydin de,

فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَذِلَّ وَنَخْزٰى

böyle alçak ve rezîl olmadan önce senin âyetlerine uysaydık!"

(١٣٥) قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ

135-De ki: "Herkes gözetlemektedir.

فَتَرَبَّصُوا

Gözetleyin.

فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ اَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى

Düzgün yolun sahipleri kimdir, doğru yolda olan kimdir, bileceksiniz!"

٢١ - سُورَةُ الْاَنْبِيَاء

21-ENBİYÂ SÛRESİ

Peygamberlerden ağırlıklı olarak söz eden bu sûreye, *Peygamberler* mânâsındaki *Enbiyâ* adı verilmiştir. Mekke döneminin ortalarında ve İbrahim Sûresi'nden sonra inmiş olması kuvvetle muhtemel bulunan sûre, 112 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ

1-İnsanların hesapları yaklaştı;

وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ

fakat onlar hâlâ gaflet içinde yüz çevirmektedirler.

(٢) مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ

2-Kendilerine Rablerinden gelen her yeni uyarıyı,

اِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

mutlaka eğlenerek dinlerler.

(٣) لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ

3-Kalpleri eğlencededir.

وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

O zulmedenler, aralarında şu konuşmayı gizlediler:

هَلْ هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

"Bu *(Muhammed)* de sizin gibi bir insan değil mi?

اَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

Şimdi siz, göre göre büyüye mi kapılacaksınız?"

(٤) قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ

4-Dedi ki: "Rabbim gökte ve yerde konuşulan her sözü bilir. *(O'ndan gizli kalan hiçbir şey yoktur).*

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir."

(٥) بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلاَمٍ

5-"Hayır!" dediler, "*(Bu)* karmakarışık hayallerdir;

بَلِ افْتَرِيهُ hayır onu uydurmuş;

بَلْ هُوَ شَاعِرٌ hayır o şairdir.

فَلْيَأْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ

(Eğer peygamberse) (mucizelerle) gönderilen önceki elçiler gibi bize bir mucize getirsin."

مَا اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا

6-Bunlardan önce helâk ettiğimiz hiçbir kent *(halkı)* inanmamıştı;

أَ فَهُمْ يُؤْمِنُونَ

şimdi bunlar mı inanacaklar?

(٧) وَ مَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلاَّ رِجَالاً نُوحِى إِلَيْهِمْ

7-Biz, senden önce yalnız kendilerine vahyedilen erkeklerden başkasını elçi göndermedik.

فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

Eğer bilmiyorsanız, Zikir Ehli'ne *(kitap sahiplerine)* sorun.

(٨) وَ مَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لاَ يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ

8-Biz onları yemek yemeyen ceset*(ler)* yapmadık.

وَ مَا كَانُوا خَالِدِينَ

(Onlar,) ölümsüz de değillerdi.

(٩) ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ

9-Sonra onlara verdiğimiz sözü yerine getirdik,

فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَ مَنْ نَشَاءُ

onları ve dilediklerimizi kurtardık;

وَ أَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ

aşırı gidenleri de helâk ettik.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ

10-Andolsun, size, içinde Zikr'iniz bulunan bir Kitap indirdik.

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?[1]

(١١) وَ كَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً

11-*(Halkı)* zulmeden nice şehri kırıp geçirdik

1.Şan, şeref, uyarı mânâsına gelen Zikr kelimesi, hem Kur'ân öncesi İlâhî Kitabın, hem de Kur'ân'ın ortak adıdır. Burada insanlara, şan, şeref getiren, kendilerini uyaran bir Kitap indirildiği anlatılmaktadır.

وَ أَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ

ve onlardan sonra başka bir topluluk getirdik.

(١٢) فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا

12-Azâbımızı hissettikleri zaman,

إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ

onlar, derhal oradan *(kaçmak için hayvanlarını)* mahmuzluyorlardı.

(١٣) لَا تَرْكُضُوا

13-*(Boşuna)* kaçmayın,

وَ ارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِنِكُمْ

(bol bol verilip) içinde şımartıldığınız*(nimetler)*e ve yurtlarınıza dönün.

لَعَلَّكُمْ تُسْئَلُونَ

çünkü sorguya çekileceksiniz![1]

(١٤) قَالُوا يَا وَيْلَنَا

14-"Eyvah bize!" dediler,

إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

"Gerçekten biz zâlimlermişiz!"

1.Bu konuşmalar, başlarına azap inen kavmin psikolojik durumunu ve Allah'ın, onlar hakkındaki gazabını sembolize eden ve durumu canlandıran mecâzî anlatımlardır. Gerçekten arada böyle bir konuşmanın geçmiş olması gerekmez.

(١٥) فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوٰيهُمْ

15-Bu mırıldanmaları sürüp giderken,

حَتّٰى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا

biz onları, biçilmiş *(ekin gibi)* yaptık;

خَامِدِينَ

sönüp gittiler.

(١٦) وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

16-Biz göğü, yeri ve bunlar arasında bulunanları, eğlence için yaratmadık.

(١٧) لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا

17-Eğer bir eğlence edinmek isteseydik,

لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا

kendi katımızdan edinirdik.

إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ

Yapacak olsaydık, böyle yapardık.[2]

(١٨) بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ

18-Hayır, biz hakkı bâtılın üstüne atarız da,

فَيَدْمَغُهُ

o onun beynini parçalar,

فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ

derhal *(bâtılın)* canı çıkar.[3]

2.Başka bir tefsire göre: "Ama biz böyle yapanlar olmadık."

3.Âyette geçen zâhik'in türediği zuhûk

وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ

Allah'a yakıştırdığınız niteliklerden ötürü de vay siz*(in haliniz)*e!

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ط

19-Göklerde ve yerde kim varsa hep O'nundur.

وَمَنْ عِنْدَهُ

O'nun yanında bulunanlar,

لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ

O'na kulluk etmekten büyüklenmezler

وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ج

ve yorulmazlar.

(٢٠) يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ

20-Gece gündüz tesbîh ederler,

لَا يَفْتُرُونَ

hiç ara vermezler.

(٢١) أَمِ اتَّخَذُوا اٰلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ

21-Yoksa *(o müşrikler)*, yerden birtakım tanrılar edindiler de,

هُمْ يُنْشِرُونَ

(ölüleri) onlar mı diriltecek?

(٢٢) لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ إِلَّا اللّٰهُ

22-Eğer yerde, gökte Allah'tan başka tanrılar olsaydı,

kökü, canın çıkması mânâsındadır. Âyet, bâtıla beyin de vererek onu insan kişiliği haline getirdiğinden "zâhik" kelimesini, "canı çıkar" şeklinde çevirmek uygundur.

لَفَسَدَتَا ج

ikisi de *(yer de, gök de)* bozulup gitmişti.

فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Arş'ın sahibi Allah, onların nitelendirmelerinden yüce*(münezzeh)*dir.

(٢٣) لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ

23-O, yaptığından sorulmaz;

وَهُمْ يُسْئَلُونَ

ama onlar,[1] sorulurlar.

(٢٤) أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً ط

24-Yoksa O'ndan başka tanrılar mı edindiler?

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ج

De ki: "*(Bu hususta kesin)* delilinizi getirin.

هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي ط

İşte benimle beraber olanların da öğütü ve benden öncekilerin de öğütü budur."

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ لا الْحَقَّ

Ama çokları hakkı bilmezler,

فَهُمْ مُعْرِضُونَ

bundan dolayı onlar, *(haktan)* yüz çevirirler.

(٢٥) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ

رَسُولٍ

1. O tanrılar ve kullar.

25-Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki,

إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

ona "Benden başka tanrı yoktur, bana kulluk edin!" diye vahyetmiş olmayalım.

(٢٦) وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا

26-"Rahman çocuk edindi." dediler,

سُبْحَانَهُ

O, yücedir.

بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ

Hayır *(Rahman'ın çocukları sanılan melekler, O'nun)* değerli kulla-r*(ı)*dır.

(٢٧) لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ

27-O'ndan önce söz söylemezler

وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

ve onlar, O'nun buyruğunu yaparlar.

(٢٨) يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

28-*(Allah)* onların önlerinde ve arkalarında olanı bilir.

وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى

(Allah'ın) râzı olduğundan başkasına şefaat edemezler

وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

ve onlar, O'nun korkusundan titrerler.

(٢٩) وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلٰهٌ مِنْ دُونِهِ

29-Onlardan her kim: "Ben O'ndan başka bir tanrıyım!" derse,

فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ

onu cehennemle cezalandırırız.

كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

Biz zâlimleri böyle cezalandırırız.

(٣٠) أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا

30-O nankörler görmediler mi ki gökler ile yer bitişikti de,

فَفَتَقْنَاهُمَا

biz onları ayırdık

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

ve her canlı şeyi sudan yarattık?

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

Hâlâ inanmıyorlar mı?[1]

1.Bu âyet de çağımızda ulaşılan bilimsel bir gerçeği açıklamaktadır: Bilimsel teoriye göre bütün kâinat, başlangıçta bir gaz bulutu halinde idi. Sonra bir patlama ile bu gaz kütlesinden galaksiler, bunlara bağlı yıldız kümeleri, güneş sistemleri oluşmuştur. Dünyamız da bağlı bulunduğu güneş sisteminin gezegenlerinden biridir. Önceleri bir ateş bulutu halinde bulunan Dünya da yavaş yavaş soğuyup kabuk bağlamıştır. Oluşum sırasında Dünya üzerinde yükselen gazlar ve buharlar yağmur biçiminde dünyaya

(٣١) وَجَعَلْنَا فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيدَ بِهِمْ

31-Yer, onları sarsar diye, onun üstünde yüksek dağlar yarattık.

وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Ve istedikleri yere gidebilmeleri için orada geniş yollar açtık.

(٣٢) وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ج

32-Göğü, korunmuş bir tavan yaptık;

وَهُمْ عَنْ اٰيَاتِهَا مُعْرِضُونَ

onlarsa hâlâ *(göğün, Allah'ın kudretini gösteren)* âyetlerinden yüz çevirmektedirler.

(٣٣) وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ط

33-Geceyi, gündüzü, Güneş'i, Ay'ı yaratan O'dur.

dökülmüş, denizler, okyanuslar oluşmuştur. Denizlerde yosun biçiminde başlamış olan bitkisel hayat gelişe gelişe insana kadar varan canlılar meydana gelmiştir. Yani önceleri ratk *(bitişik)* olan gök cisimlerinin fatk *(birbirinden ayrılması)* ile Dünya meydana gelmiş ve dünyada oluşan sudan, hayat doğmuştur. İşte âyet, gayet öz bir ifade ile bu gerçeği anlatmaktadır.

كُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

(Bunların) her biri bir yörüngede yüzmektedir.[1]

(٣٤) وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ط

34-Senden önce hiçbir insana ebedî yaşama vermedik.

Şimdi sen ölürsen, اَفَائِنْ مِتَّ

فَهُمُ الْخَالِدُونَ

onlar ebedî mi kalacaklar?

(٣٥) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ط

35-Her nefis, ölümü tadacaktır.

وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ط

Biz sizi sınamak için şerre de, hayra da mübtelâ kılıyoruz.

وَاِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Ve *(sonunda)* bize döndürüleceksiniz.

1.Bu âyet, bütün gök cisimlerinin bir felekte *(yörüngede)* yüzmekte olduğunu söylüyor. Kur'ân indiği sırada ilim çevrelerinde egemen olan Batlamyus teorisine göre, Güneş'i ve Ay'ı hareket ettiren felektir. Oysa âyet, o teorinin tersine, Güneş'in ve Ay'ın felekte yüzdüklerini söylemiştir. Bugünün ispatlı verilerine göre de bu varlıkların her biri, Kur'ân'ın dediği gibi, kendine özgü bir yörüngede, tıpkı bir uzay gemisi gibi yüzmektedir. Yüce Kudret, şu uzayda birbirine çarpmadan yüzen sayısız, küresel gemiler yaratmıştır.

(٣٦) وَ إِذَا رَاٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوا

36-Kâfirler seni gördükleri zaman:

إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًاۜ اَ هٰذَا الَّذِى يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْۚ

"Sizin tanrılarınızı diline dolayan bu mu?" diye seninle alay ederler.

وَ هُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

Oysa kendileri Rahman'ın Zikri*(uyarısı)*nı kabul etmiyorlar.

(٣٧) خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍۜ

37-*(İnsanın doğasında acelecilik vardır. Öyle acelecidir ki, sanki)* insan aceleden yaratılmıştır.

سَأُرِيكُمْ اٰيَاتِى

(Durun,) size âyetlerimi göstereceğim;

فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ

benden acele istemeyin.

(٣٨) وَ يَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

38-"Doğru söyleyenler iseniz bu *(bizi)* tehdit *(ettiğiniz azap)* ne zaman?" diyorlar.

(٣٩) لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ

39-İnkâr edenler, şu zamanı bilselerdi ki,

لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَ لَا عَنْ ظُهُورِهِمْ

ki, *(o zaman)* ne yüzlerinden, ne de sırtlarından ateşi savamazlar

وَ لَا هُمْ يُنْصَرُونَ

ve *(yine o zaman)* yardım da olunmayacaklar*(bunu bilslerdi, azâbı böyle acele istemezlerdi)*!

(٤٠) بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ

40-Doğrusu o, onlara ansızın gelecek, onları şaşırtacak,

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا

ne onu savabilecekler,

وَ لَا هُمْ يُنْظَرُونَ

ne de kendilerine süre verilecek.

(٤١) وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ

41-Andolsun, senden önceki peygamberlerle de alay edildi;

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ۟ع

ama onlarla alay edenleri, o alay ettikleri şey kuşatıverdi.

(٤٢) قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِۜ

42-De ki: "Gece gündüz, sizi Rahman'dan kim koruyacak?"[1]

1.Çünkü O'nun azabı gece veya gündüz ansızın bastırır.

بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ

Hayır! Onlar, Rablerinin zikrinden yüz çeviriyorlar.

(٤٣) أَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَاۜ

43-Yoksa onları, bize karşı koruyacak tanrıları mı var?

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ

Onlar, ne kendilerine yardım edebilirler,

وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ

ne de bizim tarafımızdan onlara sahip çıkılır.

(٤٤) بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَٓاءِ وَاٰبَٓاءَهُمْ

44-Biz onları ve atalarını yaşattık,

حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُۜ

nihayet kendilerine ömür uzun geldi, *(ebedî yaşayacaklarını sandılar).*

اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَأْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَاۜ

Bizim, yere gelip, onu uçlarından eksilttiğimizi görmüyorlar mı?

اَفَهُمُ الْغَالِبُونَ

Üstün gelenler onlar mı *(yoksa biz miyiz)*[1]?

(٤٥) قُلْ اِنَّمَٓا اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِۘ

45-De ki: "Ben ancak sizi vahiyle uyarıyorum.

وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَٓاءَ اِذَا مَا يُنْذَرُونَ

Ama sağır*(lar)* uyarıldıkları zaman çağırıyı işitmez*(ler)*."

(٤٦) وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ

46-Andolsun, onlara Rabbinin azâbından bir esinti dokunsa,

لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَٓا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

"Eyvah bize! Biz gerçekten zâlimlermişiz!" derler.

(٤٧) وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ

47-Kıyamet günü için adâlet terazileri kurarız.

1.Tefsirlere göre Yerin uçlarından eksiltilmesi, putatapanlara ait ülkelerin, özellikle Mekke yöresindeki toprakların, yavaş yavaş Müslümanların eline geçmesine ve pek yakında Mekke'nin de fethedileceğine işarettir. Bu, âyetin mecâzî mânâsıdır. Ama hakikî mânâsı düşünülürse, yerin uçlarının eksiltilmesi ifadesiyle, yağmurların, sellerin, rüzgârların etkisiyle dağların aşındığına işaret edildiği gibi, kutup bölgelerinin basıklığına da işaret edilmiş olabilir.

وَ إِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَاطٍ

(İnsanın yaptığı iş), bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa ,onu getiririz.

وَ كَفَى بِنَا حَاسِبِينَ

Hesap gören olarak biz yeteriz.[1]

(٤٨) وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَ هَرُونَ الْفُرْقَانَ وَ ضِيَاءً وَ ذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ

48-Andolsun biz, Mûsâ'ya ve Hârûn'a hak ve bâtılı ayırt eden ve korunanlar için bir ışık ve öğüt olan Kitâb'ı verdik.

(٤٩) اَلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ

49-Korunanlar, görmeden Rablerinden korkarlar

وَ هُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ

ve *(duruşma)* saat*(in)*den de titrerler.

(٥٠) وَ هَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُطٍ

50-Bu *(Kur'ân)* da, indirdiğimiz mübarek *(çok faydalı)* bir öğüttür.

أَ فَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ع

Şimdi siz onu inkâr mı ediyorsunuz!? *(Ne kadar gâfilsiniz siz)*!

(٥١) وَ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ

51-Andolsun biz, daha önceden İbrahim'e de doğru yolu bulma yeteneğini vermiştik.

وَ كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ج

Zaten biz onu*(n olgun insan olduğunu)* biliyorduk.

(٥٢) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَ قَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

52-Babasına ve kavmine demişti ki: "Sizin şu karşısında durup taptığınız heykeller nedir?"

(٥٣) قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

53-"Babalarımızı onlara tapar bulduk *(da onun için biz de onlara tapıyoruz.)*" dediler.

(٥٤) قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

54-"Doğrusu siz de, babalarınız da açık bir sapıklık içine düşmüşsünüz!" dedi.

(٥٥) قَالُوا أَ جِئْتَنَا بِالْحَقِّ

55-Dediler ki: "Sen bize gerçeği mi getirdin,

1.Bazı tefsirlere göre terazilerin konması, doğru hesap görmenin ve eylemlere uygun ceza vermenin temsilidir, sembolik bir mânâ taşır. Abdullah ibn Abbâs'ın rivayetine göre, iyi eylemler güzel şekillerle, kötü eylemler çirkin kılıklarla gelip terazilere konacaktır *(Envâru't-Tenzîl)*.

أَمْ أَنْتَ مِنَ اللاَّعِبِينَ

yoksa şaka yapanlardan mısın?"

(٥٦) قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ

56-"Hayır, dedi; Rabbiniz, göklerin ve yerin Rabbidir,

الَّذِى فَطَرَهُنَّ

ki O, onları yaratmıştır.

وَأَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

Ben de buna şahitlik edenlerdenim."

(٥٧) وَتَاللّٰهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ

57-"Allah'a and olsun ki siz dönüp gittikten sonra putlarınıza bir tuzak kuracağım!"

(٥٨) فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا

58-Nihayet *(İbrahim)* onları parça parça etti,

إِلاَّ كَبِيرًا لَهُمْ

yalnız onların büyüğünü *(bıraktı)*;

لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

belki ona müracaat ederler diye(!)

(٥٩) قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا

59-*(Döndükleri zaman)* dediler ki: "Bunu tanrılarımıza kim yaptı?

إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Muhakkak o zâlimlerden biridir!"

(٦٠) قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ

60-"Onları diline dolayan bir genç işittik" dediler.

يُقَالُ لَهُ إِبْرٰهِيمُ

"Kendisine İbrahim deniliyormuş"

(٦١) قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلٰى أَعْيُنِ النَّاسِ

61-Dediler ki: "Onu insanların gözü önüne getirin de,

لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ

(nasıl cezalandırılacağına) tanık olsunlar"

(٦٢) قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَا إِبْرٰهِيمُ

62-*(İbrahim'i getirdiler.)* Dediler ki: "İbrahim! Bunu tanrılarımıza sen mi yaptın?"

(٦٣) قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا

63-"Hayır, dedi, *(büyük putu göstererek)* onu şu büyükleri yapmıştır;

فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

onlara sorun, eğer konuşurlarsa (!)"

(٦٤) فَرَجَعُوا إِلٰى أَنْفُسِهِمْ

64-Kendi vicdanlarına başvurup,

فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

(içlerinden): "Hakikaten sizler haksızsınız!" dediler.

(٦٥) ثُمَّ نُكِسُوا عَلٰى رُؤُسِهِمْۚ

65-Sonra yine eski kafalarına döndürüldüler:

"Bilirsin ki, لَقَدْ عَلِمْتَ

مَا هٰٓؤُلَٓاءِ يَنْطِقُونَ

bunlar konuşmazlar" *(dediler).*

(٦٦) قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا

لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْۚ

66-"Peki, dedi; siz Allah'ı bırakıp da size hiçbir fayda ve zarar vermeyen şeylere mi tapıyorsunuz?"

(٦٧) اُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ

دُونِ اللّٰهِۚ

67-"Yuh size ve Allah'tan başka taptıklarınıza!

اَفَلَا تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz siz!?"

(٦٨) قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُٓوا اٰلِهَتَكُمْ

68-Dediler ki: "Onu yakın, tanrılarınıza yardım edin,

اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

eğer bir iş yapacaksanız *(böyle yapın).*"

(٦٩) قُلْنَا يَا نَارُ

69-Biz de dedik ki: "Ey ateş!

كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَۙ

İbrahim'e serin ve esenlik ol!"

(٧٠) وَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا

70-Ona bir tuzak kurmak istediler.

فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَخْسَرِينَۚ

Biz de, asıl kendilerini hüsrana uğrattık.

(٧١) وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا اِلَى الْاَرْضِ

الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ

71-Onu ve Lût'u kurtarıp, âlemlere bereketli kıldığımız bir yere getirdik.[1]

(٧٢) وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَۜ

72-Ona İshak'ı armağan ettik,

وَيَعْقُوبَ نَافِلَةًۜ

üstelik *(torunu)* Yakub'u da *(verdik).*

وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ

Hepsini de iyi insanlar yaptık.

(٧٣) وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ

بِاَمْرِنَا

73-Onları, emrimizle doğru yolu gös teren önderler yaptık

1.Kendileri Yukarı Mezopotamya'da idiler. Harran üzerinden geçtiler. İbrahim Filistin'e, Lût, oraya bir günlük mesafede bulunan Mu'tefike'ye yerleşti.

وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ

ve onlara hayırlı işler yapmayı vahyettik,

وَإِقَامَ الصَّلٰوةِ

namaz kılmayı

وَإِيتَاءَ الزَّكٰوةِ ج

ve zekât vermeyi *(vahyettik).*

وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ لا

Onlar bize kulluk eden*(insan)*lardı.

(٧٤) وَلُوطًا اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا

74-Lût'a da hüküm *(hükümranlık, peygamberlik, hikmet)* ve ilim verdik

وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِى كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ ط

ve onu çirkin işler yapan bir kentten kurtardık.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ

Gerçekten onlar yoldan çıkan kötü bir kavim idiler.

(٧٥) وَأَدْخَلْنَاهُ فِى رَحْمَتِنَا ط

75-Ve onu rahmetimizin içine soktuk.

إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ع

Çünkü o, sâlihlerden idi.

76-Nuh'u da *(an),* (٧٦) وَنُوحًا

إِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ

o da bunlardan önce bize yalvarmıştı.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

Biz de onun duâsını kabul etmiş,

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ج

kendisini ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtarmıştık.

(٧٧) وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا ط

77-Ve âyetlerimizi yalanlayan kavimden onun öcünü almıştık.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ

Onlar, kötü bir kavim olmuşlardı;

فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ

biz de onların hepsini boğmuştuk.

(٧٨) وَدَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ

78-Dâvûd ile Süleyman'ı da *(an);*

إِذْ يَحْكُمَانِ فِى الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ج

hani onlar, toplumun davarının yayıldığı bir ekin hakkında hükmediyorlardı;

وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ لا

biz de onların hükümlerine tanık idik.[1]

1.Bir adamın ekinine, toplumdan birinin veya birkaç kişinin davarı düşmüş-

(٧٩) فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمٰنَ ج

79-O hükmü Süleyman'a bellettik.

وَ كُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَ عِلْمًا ز

Onların hepsine de hükümdarlık ve bilgi verdik.

وَ سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَ الطَّيْرَ ط

Dâvûd'a dağları ve kuşları boyun eğdirdik, onunla beraber tesbîh ediyorlardı.

Biz *(bunları)* yaparız. وَ كُنَّا فَاعِلِينَ

(٨٠) وَ عَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ ج

80-Ona, sizi, savaşın şiddetinden korumak için zırh yapmayı öğretmiştik.

فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ

Ama siz şükrediyor musunuz ki?

Henüz 11 yaşında bir çocuk olan oğlu Süleyman ise:

– Bunlar hakkında şöyle bir hüküm verilse her ikisi için daha insaflı ve âdil olur, dedi: Davar ekin sahibine verilir, ekin sahibi davarın sütünden, yününden yararlanır. Ekin de davar sahibine verilir, o da eski halini alıncaya dek ekine bakar. Ekin eski hâlini alınca sahibine, davarlar da sahibine iade edilir. Süleyman'ın bu hükmünü babası da uygun buldu. İşte bu hükmü Süleyman'a ilham eden Allah idi.

(٨١) وَ لِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً

81-Süleyman'a da rüzgârı *(boyun eğdirmiştik)*.

تَجْرِى بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَارَكْنَا فِيهَا ط

Onun emriyle, içinde bereketler yarattığımız yere akıp giderdi.

وَ كُنَّا بِكُلِّ شَىْءٍ عَالِمِينَ

Biz her şeyi biliriz.

(٨٢) وَ مِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَ يَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذٰلِكَ ج

82-Kendisi için denize dalan ve bundan başka işler yapan bazı şeytanları da *(emrine vermiştik)*.

وَ كُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ لا

Biz onları onun emrinde tutuyorduk.

83-Eyyûb'u da *(an)*. (٨٣) وَ أَيُّوبَ

إِذْ نَادٰى رَبَّهُ

O, Rabbine şöyle duâ etmişti:

أَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ

"Bu dert bana dokundu;

وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ج

sen merhametlilerin en merhametlisisin!"

(٨٤) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

84-Biz de onun duâsını kabul etmiştik;

فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ

kendisine bulaşan derdi kaldırmıştık;

وَاٰتَيْنَاهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِدِينَ

ona tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir öğüt olarak ailesini ve onlarla beraber bir katını daha vermiştik.

(٨٥) وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ ط

85-İsmail'i, İdris'i, Zü'l-Kifl'i de an;

كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ج

hepsi de sabredenlerdendi.

(٨٦) وَاَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ط

86-Onları rahmetimize soktuk.

اِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ

Çünkü onlar sâlihlerdendi.

(٨٧) وَذَا النُّونِ

87-Zü'n-Nûn'u *(balık karnına girmiş olan Yûnus ibn Matta'yı)* da an;

اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا

zira *(o, kavmine)* kızarak gitmişti,

فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

bizim kendisine güç yetiremeyeceğimizi, *(kavminin arasından çıkmakla kendisini kurtaracağını)* sanmıştı.

فَنَادٰى فِي الظُّلُمَاتِ اَنْ

Nihayet karanlıklar içinde *(kalıp)* şöyle yalvardı:

لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنْتَ

"Senden başka tanrı yoktur.

سُبْحَانَكَ ق

Senin şanın yücedir.

اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ج

Ben zâlimlerden oldum!"[1]

(٨٨) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

88-Biz de onun duâsını kabul ettik

وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ط

ve onu tasadan kurtardık.

وَكَذٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ

İşte biz, inananları böyle kurtarırız.

(٨٩) وَزَكَرِيَّا

89-Zekeriya'yı da *(an)*.

1.Kavminin yola gelmesinden umudu kesip, onlara azabın gelmekte olduğunu gören Yûnus aleyhi's-selâm, onlardan ayrılıp, başka bir yere gitmek üzere bir gemiye bindi. Batmaya yüz tutan geminin hafiflemesi için yolculardan birini suya atmak gerekti. Suya atılacak kişiyi saptamak için çekilen kur'a, Yunus'a çıktı. Denize atılan Yunus'u balık yuttu. İşte bir süre, balığın karnında, karanlıklar içinde kalan Yûnus, orada Rabbine, âyette anlatıldığı biçimde duâ etmişti. Bir süre sonra balık onu sahile bıraktı.

إِذْ نَادٰى رَبَّهُ

Rabbine şöyle duâ etmişti:

رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا

"Rabbim, beni tek bırakma!

وَ أَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ج

Sen, vârislerin en iyisisin *(her şeyim sana kalacaktır)*"

(٩٠) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ ز

90-Onun duâsını da kabul buyurduk

وَ وَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى

ve ona Yahya'yı armağan ettik.

وَ أَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ط

Eşini de kendisi için ıslah ettik *(çocuk doğurmaya elverişli bir hale getirdik).*

إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ

Gerçekten onlar hayır işlere koşarlardı,

وَ يَدْعُونَنَا رَغَبًا وَ رَهَبًا ط

umarak ve korkarak bize duâ ederlerdi

وَ كَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ

ve bize derin saygı gösterirlerdi.

(٩١) وَ الَّتِى أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا

91-O ırzını korumuş olan*(Meryem)*i de an;

فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا

ona ruhumuzdan bir çocuk üflemiş,

وَ جَعَلْنَاهَا وَ ابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ

kendisini ve oğlunu âlemlere bir ibret yapmıştık.

(٩٢) إِنَّ هٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ز

92-İşte bu sizin ümmetiniz *(olan tevhîd ve İslâm milleti)*, bir tek ümmettir.

وَ أَنَا رَبُّكُمْ

Rabbiniz de benim.

فَاعْبُدُونِ

(Yalnız) Bana kulluk edin.[1]

(٩٣) وَ تَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ط

93-İşlerini aralarında parçaladılar *(Tanrıdan gelen dini parça parça ettiler, ayrılığa düştüler)*;

كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ع

hepsi *(sonunda)* bize döneceklerdir.

(٩٤) فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

94-İmdi kim inanmış olarak iyi işlerden yaparsa,

فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ ج

onun çalışmasına nankörlük edilmez,

1.Bütün bu peygamberler hep aynı din ve ümmet birliğini sağlamak, aynı inancı yerleştirmekle görevlendirilmişlerdir. Bunların hepsi zincirin halkaları gibi birbirini tamamlamaktadır. Hepsi insanlık yolunu aydınlatmak için dizilmiş nur kandilleri gibi, Allah'a varan yolu aydınlatmaktadır.

وَ إِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ

biz onu*(n çalışmasını)* yazanlarız.

(٩٥) وَ حَرَامٌ عَلٰى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا

95-Helâk ettiğimiz bir ülkeye artık *(yaşamak)* haramdır:

أَنَّهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ

Onlar bir daha geri dönemezler.[1]

(٩٦) حَتّٰى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَ مَأْجُوجُ

96-Nihâyet Ye'cûc ve Me'cûc'un önü açıldığı zaman

وَ هُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ

ve onlar her tepeden akın etmeye başladıkları zaman,

(٩٧) وَ اقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ

97-Gerçek vaat *(yani kıyamet)* yaklaşmış olur.

فَإِذَا هِىَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا ط

İnkâr edenlerin gözleri birden donup kalır.

يَا وَيْلَنَا

"Vah bize!

قَدْ كُنَّا فِى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا

Biz bundan gaflet içinde idik *(bunun doğru olacağını hiç düşünmüyorduk).*

بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ

Meğer biz zulmediyormuşuz!" *(diye mırıldanırlar).*

(٩٨) إِنَّكُمْ وَ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ط

98-Siz ve Allah'tan başka taptıklarınız cehennemin odunusunuz.

أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

Siz, oraya gireceksiniz.

(٩٩) لَوْ كَانَ هٰؤُلَاۤءِ اٰلِهَةً

99-Eğer onlar tanrı olsalardı,

مَا وَرَدُوهَا ط

oraya girmezlerdi.

وَ كُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ

Oysa hepsi orada sürekli kalacaklardır.

(١٠٠) لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ

100-Onlar için bir inleme ve soluma vardır.

وَ هُمْ فِيهَا لاَ يَسْمَعُونَ

Ve onlar orada *(azabın dehşeti içinde hiçbir şey)* işitmezler.

1.Bu âyete çeşitli mânâlar verilir: İlk mânâ: "Helâk ettiğimiz bir ülke halkına artık dönüş mümkün değildir; bir daha dünya hayatına dönmezler." Diğer bir mânâya göre "Helâk ettiğimiz bir ülke halkının dönmemeleri, hesap vermek üzere huzurumuza gelmemeleri, ceza görmemeleri mümkün değildir" demektir.

(١٠١) إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَى لا

101-Ama bizden kendilerine, güzellik geçmiş *(mutluluk takdir edilmiş)* olanlar,

أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ لا

işte onlar, ondan *(cehennemden)* uzaklaştırılmışlardır.

(١٠٢) لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ج

102-Onun uğultusunu duymazlar.

وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ج

Ve canlarının çektiği *(nimetler)* içinde ebedî kalırlar.

(١٠٣) لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ

103-O en büyük korku, onları aslâ tasalandırmaz.

وَتَتَلَقَّيهُمُ الْمَلَٰئِكَةُ ط

Melekler onları şöyle karşılar:

هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

"İşte bu, size va'dedilen gününüzdür!"

(١٠٤) يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ط

104-O gün göğü yazı tomarlarını dürer gibi toplarız.

كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ط

İlk yaratmaya başladığımız gibi, onu iâde ederiz.

Üzerimize sözdür; وَعْدًا عَلَيْنَا ط

إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

biz bunu mutlaka yapacağız.

(١٠٥) وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

105-Andolsun Tevrat'tan sonra Zebûr'da da: "Arza mutlaka iyi kullarım vâris olacak *(bu yer onların eline geçecek)*" diye yazmıştık.

(١٠٦) إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ط

106-Şüphesiz bunda kulluk eden kimseler için yeterli bir öğüt vardır.

(١٠٧) وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

107-*(Ey Muhammed!)* Biz seni ancak âlemlere rahmet için gönderdik.[1]

(١٠٨) قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ج

108-De ki: "Bana "Tanrınız, ancak bir tek Tanrıdır" diye vahyolunuyor.

1.İnsanlara acıdığımız için seni, kurtarıcı bir elçi olarak görevlendirdik.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

O'na teslim ol*(up putperestliği bırak)*acak mısınız?

(١٠٩) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ

109-Eğer yüz çevirirlerse, de ki:

آذَنْتُكُمْ عَلَى سَوَاءٍ

"Ben sizin hepinize eşit biçimde açıkladım.

وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ

Artık tehdit edildiğiniz şeyin yakın mı, yoksa uzak mı olduğunu bilmem.

(١١٠) إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ

110-Şüphesiz O, sözün açığını da bilir,

وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ

gizlediklerinizi de bilir.

(١١١) وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ

111-Bilmem, belki de o *(azabın ertelenmesi)* sizi denemek içindir

وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

ve bir süreye kadar yaşatmak *(içindir.)*"

(١١٢) قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ

112-*(Allah'ın Rasûlü)* dedi: "Rabbim, *(aramızda)* hak ile hükmet.

وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ

Rabbimiz çok merhamet edendir.

الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

Sizin nitelendirdiğinize *(iftiralarınıza)* karşı O'nun yardımına sığınılır *(O, bizi her türlü tehlikeden korur)*!"

٢٢- سُورَةُ الْحَجِّ

22 -HAC SÛRESİ

Mekke'de mi, Medine'de mi indiği hakkında ihtilâf olmakla beraber Mekke'de indiği görüşü ağır basar. 19-24, 38-41, 52-55, 58-60. âyetlerinin Medine'de indiği söylenir. Fakat bu rivayetler kesin değildir. Çünkü 19-24. âyetlerin üslûbu Mekkî, 25-27., 58-60. âyetlerin üslûbu Medenîdir. 38-41. âyetlerin üslûbu iki döneme de uyar. Bundan dolayı bazı âyetleri Medine'de inse bile, sûrenin büyük bir bölümü Mekke'de inmiştir. Resmî sıralamada 22., iniş sırasına göre 88. sûredir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ

1-Ey insanlar! Rabbinizden korkun!

إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

Çünkü *(duruşma)* saati*(ni)*n depremi, cidden korkunç bir şeydir.

(٢) يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ أَرْضَعَتْ

2-Onu gördüğünüz gün, her emziren, emzirdiğinden geçer;

وَ تَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا

her gebe yükünü bırakır.

وَ تَرَى النَّاسَ سُكَارٰى

İnsanları sarhoş görürsün;

وَ مَا هُمْ بِسُكَارٰى

oysa sarhoş değillerdir.

وَ لٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ

Ama Allah'ın azabı şiddetlidir *(bu dehşetli azap, onların akıllarını başlarından almıştır).*

(٣) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ

3-İnsanlardan kimi, Allah hakkında bilmeden tartışır

وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

ve her kaba *(şarlatan)* şeytana uyar.

(٤) كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ

4-O*(Şeyta)*nın hakkında şöyle yazılmıştır:

مَنْ تَوَلَّاهُ "Kim bunu takip ederse,

فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ

muhakkak bu, onu şaşırtır

وَ يَهْدِيهِ إِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ

ve onu alevli ateş azabına götürür"

يَآ أَيُّهَا النَّاسُ 5-Ey insanlar!

إِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ

Eğer öldükten sonra dirilmekten kuşkuda iseniz

فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ

(bilin ki) biz sizi *(önce)* topraktan yarattık,

ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

sonra nutfe*(sperm)*den *(yarattık)*,

ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

sonra alaka*(embriyo)*dan *(yarattık)*,

ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَ غَيْرِ مُخَلَّقَةٍ

sonra biçimlenen ve biçimlenmeyen bir çiğnem et parçasından *(yarattık)*

لِنُبَيِّنَ لَكُمْ

ki, size *(kudretimizi)* açıkça gösterelim.

وَ نُقِرُّ فِى الْأَرْحَامِ مَا نَشَآءُ إِلٰى أَجَلٍ مُسَمًّى

Dilediğimizi, belirtilmiş bir süreye kadar rahimlerde tutarız;

ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا

sonra sizi bir bebek olarak çıkarırız.

ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ

Sonra güç*(ve kabiliyetler)*inize ermeniz için *(sizi büyütürüz)*.

وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى

İçinizden kimi *(henüz çocukken)* öldürülür,

وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلٰى أَرْذَلِ الْعُمُرِ

kimi de ömrün en kötü çağına *(ihtiyarlığa)* itilir

لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا

ki bilirken bir şey bilmez hale gelsin *(çocukluğundaki gibi bedence ve akılca güçsüz bir duruma düşsün).*

وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً

Yeri de kurumuş, ölmüş görürsün.

فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

Fakat biz onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman,

titreşir, اهْتَزَّتْ

kabarır وَرَبَتْ

وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

ve her güzel çifti bitirir.[1]

6-Bu böyledir. (٦) ذٰلِكَ

بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ

Çünkü Allah, tek gerçektir. *(Her şey O'nunla varlık kazanır).*

وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتٰى

Ve O, ölüleri diriltir

وَأَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ve O, her şeyi yapabilir.

1.Kur'ân'ın anlattığı insan yaratılış aşamaları, anatomi ve jinekoloji ile de doğrulanmaktadır. Döllenme esnasında erkek, 400-500 milyon sperm çıkarır. Kur'ân'da nutfe adı verilen bu meni hayvancıklarının büyük bir başı ve uzunca bir kuyruğu vardır. Kuyruğunun titreşimiyle hareket eder. Kadının Ovarium'una ulaşınca yumurtacığı yalnız bir hayvancık aşılar. Aşılanmış yumurta ikiye, dörde, sekize, on altıya... bölünürken rahim kanalından gelip, rahmin arka duvarında, kendine bir yer seçerek oraya asılır. İşte Kur'ân'da buna, asılan mânâsında *alaka* denilmiştir. Kırk gün kadar böyle alaka hâlinde kalır. Bölünme sonunda çoğalan bu nokta yuvarlaşır, belli belirsiz bir çiğnem et parçasına benzer bir görünüm veren alaka, mudğa (çiğnenmiş et) şekline konmuş olur. Uzunluğu 2,5 cm den fazla olmayan mudğa'nın hacmi elli katına, ağırlığı da sekiz bin katına çıkar. Bundan sonra mudğa, hücrelere bölünmesini sürdürür. Hücrelerin binlercesi kendi aralarında birleşerek her grup, fotus denilen ceninin belirli bir organını yapar. Mü'minûn Sûresinin 13. âyetinde belirtildiği gibi, insanın yaratılışı nutfe ile başlar. Nutfe alakaya, alaka mudğaya döner. Mudğanın içinde oluşan kemikleri adale dokusu sarar. Yüce kudret böylece insanı yaratır.

(٧) وَ اَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ

7-Ve *(çünkü)* o *(duruşma)* saat*(i)* mutlaka gelecektir,

لاَ رَيْبَ فِيهَا

onda şüphe yoktur.

وَ اَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُورِ

Ve Allah, kabirlerde olanları diriltecektir.

(٨) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ لاَ هُدًى وَ لاَ كِتَابٍ مُنِيرٍ

8-İnsanlardan kimi bilmeden, ne bir yol göstereni, ne de aydınlatıcı bir kitabı olmadan, Allah hakkında tartışır.

(٩) ثَانِىَ عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

9-Allah'ın yolundan şaşırtmak için boynunu öteye döndürerek *(kabara kabara tartışmasını sürdürür).*

لَهُ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ

Dünyada onun için bir kepazelik vardır.

وَ نُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ

Kıyamet günü de ona yangın azabını tattıracağız:

(١٠) ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ

10-*(Ey insan)*, "İşte bu, senin ellerinin yapıp öne sürdüğü işler yüzündendir.

وَ اَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ

Allah kullara zulmedici değildir!"

(١١) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ

11-İnsanlardan kimi de Allah'a bir kenardan ibadet eder.

فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ

Eğer kendisine bir hayır gelirse,

اطْمَاَنَّ بِهِ

onunla huzura kavuşur *(sevinir).*

وَ اِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ

Ve eğer başına bir kötülük gelirse,

انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهِ

yüzüstü döner *(dini kötüleyerek ondan vazgeçer).*

خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةَ

O, dünyayı da, âhireti de kaybetmiştir.

ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

İşte apaçık ziyan budur.

(١٢) يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَضُرُّهُ وَ مَا لاَ يَنْفَعُهُ

12-Allah'tan ayrı olarak kendisine ne zarar, ne de yarar veremeyen şeylere yalvarır.

ذٰلِكَ هُوَ الضَّلاَلُ الْبَعِيدُ

İşte *(doğru yoldan)* uzak*(lara)* sapma budur!

(١٣) يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ط

13-Zararı, faydasından daha yakın olana yalvarır.[1]

لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ

(O,) Ne kötü bir yardımcı ve ne kötü bir arkadaştır!

(١٤) إِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ط

14-Allah, inanan ve iyi işler yapanları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacaktır.

إِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

Şüphesiz Allah istediğini yapar.

(١٥) مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ

15-Kim Allah'ın, dünyada ve âhirette kendisine yardım etmeyeceğini sanıyorsa,

فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ

öfkesini gidermek için göğe bir sebep*(ip)*le uzansın,

ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ

sonra *(ayaklarını yerden)* kessin de baksın,

هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ

bu çaresi, öfkelendiği şeyi giderebilecek mi?[2]

(١٦) وَ كَذٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لا

16-Ve işte biz Kur'ân'ı böyle açık açık âyetler olarak indirdik.

وَ أَنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يُرِيدُ

Şüphesiz Allah, dilediğini doğru yola iletir.

(١٧) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا — 17-İnananlar,

وَ الَّذِينَ هَادُوا — Yahûdîler,

وَ الصَّابِئِينَ — Sâbiîler,

وَ النَّصَارٰى — Hıristiyanlar,

وَ الْمَجُوسَ — Mecûsîler

1.Zira ona kulluk, insanı dünya ve âhirette cezaya çarptırır.

2.Bu âyete şöyle bir mânâ da verilir: Kim Allah'ın, dünyada ve âhirette ona (yani peygamber'e) yardım etmeyeceğini sanıyor idiyse (şimdi öfkesini gidermek için) bir sebeple göğe uzansın (gökle yer arasındaki mesafeyi) katetsin de baksın; tuzağı, öfkelendiği şeyi giderecek mi? (Bu hareketiyle Allah'ın, Elçisine yaptığı yardıma engel olacak mı? Yani o adam ne yaparsa yapsın, nafile. Allah dilediğini yapar. Kâfirler haset ve öfkelerinden çatlasalar da Allah'ın, Elçisine ve Mü'minlere yardımına engel olamazlar.)

وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا

ve *(Allah'a)* ortak koşanlar *(var ya),*

إِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Allah, kıyamet günü bunlar arasında hüküm verecek*(haklıyı haksızı ortaya çıkaracak)*tır.

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Şüphesiz Allah, her şeye şahittir!

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ

18-Görmedin mi *(baksana)*, göklerde, yerde bulunan kimseler Allah'a secde ediyorlar,

Güneş de	وَ الشَّمْسُ
Ay da	وَ الْقَمَرُ
yıldızlar da	وَ النُّجُومُ
dağlar da	وَ الْجِبَالُ
ağaçlar da	وَ الشَّجَرُ
hayvanlar da	وَ الدَّوَابُّ

وَ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

insanlardan birçoğu da *(hep Allah'a secde ediyorlar!)*

وَ كَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ

Ama birçoğuna da azap hak olmuştur.

وَ مَنْ يُهِنِ اللّٰهُ

Allah kimi aşağılatırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ

artık ona değer veren olmaz.

إِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

Allah, dilediğini yapar.[1]

(١٩) هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ

19-İşte şunlar, Rableri hakkında çekişen iki hasım taraf:

1.Âyetteki ﴿مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ "men fi's-semâvâti ve men fi'l-ardı" ifadesinde «مَنْ» "men"ler akıl sahibi canlıları gösterir. Bundan, göklerde de akıllı canlıların olduğu anlaşılır. Göklerdeki akıllı varlıkların melekler olduğu ileri sürülmüş ise de, meleklerden başka maddî varlıkların olması da kuvvetle muhtemeldir. Yani bu «مَنْ» "men"ler, göklerde ve yerde bulunan bütün melek, insan, cin vs. akıllı varlıkları göstermektedir. Nitekim Ra'd: 15'de de göklerde ve yerde bulunan akıllı varlıkların, isteyerek veya istemeyerek Allah'ın buyruğuna boyun eğdikleri vurgulanmaktadır. "Sûr'a üflendiği gün, göklerde ve yerde bulunan kimselerin korkudan bayılacağı"nı ifade eden Neml: 87, Zümer: 68. âyetler de göklerde, kıyâmet olayından korkup bayılacak varlıkların bulunduğunu gösterir. Bayılmak tâbiri, maddî canlılar için kullanılan bir söylemdir. Bu ifadelerden, göklerde akıllı canlılar olduğu kanaatine varıyoruz.

فَالَّذِينَ كَفَرُوا

O nankörler var ya,

قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ ط

onlar için ateşten giysi biçildi;

يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ ج

başlarının üstünden de kaynar su dökülüyor!

(٢٠) يُصْهَرُ بِهِ مَا فِى بُطُونِهِمْ وَ الْجُلُودُ ط

20-Onunla karınlarının içindekiler ve derileri eritiliyor.

(٢١) وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ

21-*(Ayrıca)* onlar için demir kamçılar da var.

(٢٢) كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ

22-Oradan, *(o)* gamdan her çıkmak istediklerinde,

أُعِيدُوا فِيهَا

(demir kamçılarla vurularak) oraya geri çevrilirler

وَ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ع

ve *(onlara)*: "Yangın azâbını tadın!" *(denilir)*.

(٢٣) إِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

23-Allah, inanan ve iyi işler yapanları da altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar.

يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤْلُؤًا ط

Orada altın bilezikler ve inci*(ler)* takınırlar.

وَ لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

Orada giysileri de ipektir.

(٢٤) وَ هُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ج وَ هُدُوا إِلٰى صِرَاطِ الْحَمِيدِ

24-Sözün güzeline ve çok övülen*(Allah)*ın yoluna iletilmişlerdir.

(٢٥) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِى جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً نِ الْعَاكِفُ فِيهِ وَ الْبَادِ ط

25-Nankörlük edenler, Allah'ın yolundan ve gerek yerli, gerek dışarıdan gelen bütün insanlar için ibadet yeri yaptığımız Mescid-i Harâm'dan *(insanları)* geri çevirenler,

وَ مَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ

(bilsinler ki,) kim orada *(böyle)* zulüm ile haktan sapmak isterse,

نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ع

ona acı bir azap tattırırız.

(٢٦) وَ إِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ

26-Bir zamanlar İbrahim'i Beyt'in *(Kâbe'nin)* yerine kondurmuş*(ve ona şöyle emretmiş)*tik:

لَا تُشْرِكْ بِى شَيْئًا

"Bana hiçbir şeyi ortak koşma

وَ طَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّائِفِينَ وَ الْقَائِمِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ

ve tavâf edenler, ayakta duranlar, rükû ve secde edenler için Evimi temizle."

(٢٧) وَ أَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ

27-İnsanlar içinde haccı ilân et;

يَأْتُوكَ رِجَالًا وَ عَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

yaya olarak veya uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler.[1]

(٢٨) لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ

28-Ki kendileri için birtakım faydalara tanık olsunlar

وَ يَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِى أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

ve *(Allah'ın)* kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine belli günlerde *(onları kurban ederken)* Allah'ın adını ansınlar.

فَكُلُوا مِنْهَا

Onlardan yiyin,

وَ أَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ

sıkıntı içinde bulunan fakire de yedirin.

(٢٩) ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ

29-Sonra *(bıyıklarını, tırnaklarını kesmek, sair temizlik gereklerini yapmak suretiyle)* kirlerini gidersinler,

وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ

adaklarını yerine getirsinler

وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ

ve Eski Ev*(Kâbe'y)*i tavaf etsinler.

(٣٠) ذٰلِكَ وَ مَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللّٰهِ

30-İşte öyle. Kim Allah'ın yasaklarına saygı gösterirse,

1.Burada emir ya Hz. İbrahim'e veya Hz. Muhammed'e yöneliktir: rivâyete göre İbrahim aleyhi's-selâm, Ebû Kubeys Dağı'na çıkıp: "Ey insanlar! Rabbinizin Evini haccediniz!" diye bağırmış; Allah onun sesini henüz erkeklerin belinde, kadınların rahminde bulunan herkese duyurmuştur. Hasan Basrî gibi bazı kimseler, bu emirlerin Hz. İbrahim'e değil, Hz. Muhammed'e olduğunu söylemişlerdir. Bu, daha doğru görünmektedir. Hz. Peygamber, Vedâ Haccı'nda, bu emrin gereği olarak ömürde bir kez haccın gerekli olduğunu insanlara duyurmuştur.

فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ط

o*(hareketi)*, Rabbinin yanında kendisi için iyidir.

وَ أُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ

Size *(âyetlerle)* oku*(nup açıkla)*nanlar dışındaki hayvanlar sizin için helal kılınmıştır.

فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ

Artık o pis putlardan kaçının

وَ اجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ لا

ve yalan sözden kaçının.

(٣١) حُنَفَاءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ط

31-Allah'a ortak koşmadan, halis olarak O'nu birleyenler olun.

وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ

Kim Allah'a ortak koşarsa,

فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ

o tıpkı şöyledir: Sanki gökten düşmüş de,

kendisini kuş kapıyor فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ

أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ

veya *(sanki)* rüzgâr onu, uzak bir yere sürüklüyor

32-İşte böyle. ذٰلِكَ ق

وَ مَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللّٰهِ

Kim Allah'ın nişanlarına *(hac ibadetlerine ve kurbanlara)* saygı gösterirse,

فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ

bu, kalplerin takvâsındandır *(kalplerinde Allah korkusu olanlar, O'nun dîninin işaretlerine saygı gösterirler).*

(٣٣) لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى

33-O*(hayva)*nlarda belli bir süreye kadar sizin için menfaatler vardır.[1]

ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ع

Sonra onların varacakları yer, Eski Ev*(Kâbe)*dir. *(Orada kurban edilirler).*

وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا

34-Biz, her ümmet için bir kurban ibadeti koyduk

لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ط

ki, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanların üzerine O'nun adını ansınlar.

فَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ

Tanrınız bir tek Tanrıdır;

فَلَهُ أَسْلِمُوا ط

yalnız O'na teslim olun.

وَ بَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ لا

(Ey Muhammed!) O alçak gönüllü, saygılı, samîmî insanları müjdele.

1.Bir zaman için onların sütlerinden, yünlerinden yararlanırsınız.

(٣٥) اَلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ

35-Onlar ki, Allah anıldığı zaman,

kalpleri titrer. وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ

وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَٓا أَصَابَهُمْ

Başlarına gelene sabrederler,

وَالْمُقِيمِى الصَّلٰوةِۙ

namazı kılarlar

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

ve kendilerine verdiğimiz rızıktan *(Allah yoluna)* harcarlar.

(٣٦) وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَٓائِرِ اللّٰهِ

36-Biz o kurbanlık develeri de size Allah'ın *(dîninin)* işaretlerinden yaptık.

لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌۗ ق

Onlarda sizin için hayır vardır.

فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَٓافَّۚ

Onlar ön ayaklarını sıra halinde yere basmış durumda iken üzerlerine Allah'ın adını anın *(da boğazlayın).*

فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا

Yanları yere düş*(üp canları çık)*ınca da onlardan yiyin,

وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّۜ

kanaat eden*(fakir)*e de, isteyen *(fakir)*e de yedirin.

كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ

Allah o*(kocaman hayva)*nları, size boyun eğdirdi,

ki şükredesiniz. لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(٣٧) لَنْ يَنَالَ اللّٰهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَٓاؤُهَا

37-Onların etleri ve kanları Allah'a ulaşmaz.

وَلٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْۜ

Fakat sizin takvânız O'na ulaşır.

كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ

Allah onları size böyle boyun eğdirdi ki,

لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْۜ

sizi doğru yola ilettiği için O'nun büyüklüğünü anasınız.

وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ

(Ey Muhammed!) Güzel davrananları müjdele.

إِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُواۜ

38-Allah inananları savunur.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ۟ ع

Allah hiçbir hâin, nankörü sevmez.

(٣٩) أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ

39-Kendileriyle savaşılan*(Mü'-min)*- lere *(karşı koyma)* izn*(i)* verildi.

بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ؕ

Çünkü onlara zulmedilmiştir

وَ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۙ

ve şüphesiz Allah, onlara yardım etmeğe kâdirdir.[1]

(٤٠) اَلَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّآ أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ؕ

40-Onlar, sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar.

وَ لَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ

Eğer Allah'ın bazı insanları diğer bazılarıyle savunması olmasaydı,

لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَ بِيَعٌ وَ صَلَوَاتٌ وَ

مَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا ؕ

içlerinde Allah'ın ismi çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı.[2]

وَ لَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ؕ

Allah, kendi*(dîni)*ne yardım edene elbette yardım eder.

إِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Kuşkusuz Allah, kuvvetlidir, galiptir.

(٤١) اَلَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِى الْأَرْضِ

41-O *(Allah'ın dînine yardım ede)*nleri yeryüzünde iktidara getirdiğimiz takdirde *(zorbaların yoluna sapmazlar, bilakis),*

namazı kılarlar, أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

zekâtı verirler, وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ

وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ

iyiliği emrederler,

وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ؕ

kötülükten vazgeçirmeğe çalışırlar.

1.Abdullah ibn Kesîr, İbn 'Âmir, Hamza ve Kisâ'î, âyetin başındaki «أَذِنَ» (uzine) fi'lini ma'lûm (etken) kipiyle «أَذَنَ» ezine şeklinde okumuşlardır. O zaman "Allah Mü'minlere izin verdi" demek olur. Müşrikler, Mekke'de Mü'minlere son derece zulüm ve işkence ediyorlardı. Peygamber'in arkadaşlarından bazıları, zaman zaman başları yarılmış veya dövülmüş vaziyette gelip Allah'ın Elçisine yakınıyorlardı. Allah'ın Elçisi:"Sabrediniz, henüz savaşma emri almadım!" diyerek arkadaşlarına sükûneti, ihtiyatlı hareket etmeyi öğütlerdi. İşte savaşa izin veren ilk âyet budur.

2.Fakat Allah, bazı insanları güçlendirerek, onlar vasıtasıyle, Mü'min kullarını savunur. Kendisine inananlar ile, isminin anıldığı mabetleri korur. Bu âyette, bütün İlâhî din mabetlerinin, Allah'ın adının anıldığı, korunması gereken mabetler olarak tanıtılması, vahiy dinlerinin özde birliğine ve mensuplarının kardeşliğine işarettir.

وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

Bütün işlerin sonu Allah'a aittir *(her şey sonunda O'na varacaktır).*

(٤٢) وَ إِنْ يُكَذِّبُوكَ

42-*(Ey Muhammed!)* Eğer *(bunlar)* seni yalanlıyorlarsa,

فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادٌ وَ ثَمُودُ ۙ

(bil ki) bunlardan önce Nuh, Âd ve Semûd kavmi de yalanlamıştı.

(٤٣) وَ قَوْمُ إِبْرٰهِيمَ وَ قَوْمُ لُوطٍ ۙ

43-İbrahim kavmi ve Lût kavmi de *(yalanlamıştı).*

(٤٤) وَ أَصْحَابُ مَدْيَنَ ۚ

44-Medyen halkı da *(yalanlamıştı)*;

وَ كُذِّبَ مُوسٰى

Mûsâ da yalanlanmıştı.

فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ

Ben de kâfirlere bir süre vermiştim,

ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۚ

sonra onları yakalamıştım.

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

(Bak,) Benim *(onları)* inkârım *(görülmemiş biçimde cezalandırmam)* nasıl oldu!

(٤٥) فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ

45-*(Halkı)* zulmederken helâk ettiğimiz nice kent vardır ki,

فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا

duvarları *(yıkılan)* tavanlarının üstüne çökmüştür.

وَ بِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَ قَصْرٍ مَشِيدٍ

Nice kullanılmaz olmuş kuyu ve nice *(ıssız kalmış)* sağlam köşk vardır!

(٤٦) أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

46-Hiç yeryüzünde gezmediler mi ki *(kendilerinden önce mahvolanların yerlerini görsünler de)*

فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ

düşünecekleri kalpleri, işitecekleri kulakları olsun *(akılllları başlarına gelsin, hak sözünü işitsinler).*

فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ

Zira gözler kör olmaz *(çünkü gözlerin körlüğü, geçici bir görme yetersizliğidir)*;

وَ لٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

fakat *(asıl)* göğüslerdeki kalpler kör olur.[1]

---

1. Asıl felâket, kalp gözü olan basîretin kör olmasıdır. Çünkü insana gerçekleri gösterecek olan odur. O göz burada kör oldu mu âhirette de kör olur. Ama dış göz kör olsa da kalp gözü açık ise

(٤٧) وَ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ

47-Senden azabı çabuk istiyorlar.

وَ لَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ

Allah sözünden caymaz. *(Ama herşeyin bir zamanı vardır. O, acele etmez.)*

وَ إِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ

(Zira) Rabbinin yanında bir gün,

كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

sizin saydıklarınızdan bin yıl gibidir.[1]

(٤٨) وَ كَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ

48-Nice kent var ki,

أَمْلَيْتُ لَهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ

zulmederken ona biraz süre vermişim,

ثُمَّ أَخَذْتُهَا

sonra onu yakalamışımdır.

وَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

Sonunda dönüş ancak banadır.

(٤٩) قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ

49-De ki: "Ey insanlar!

إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben sizin için ancak apaçık bir uyarıcıyım."

(٥٠) فَالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ

50-İnanıp iyi işler yapanlar için mağfiret ve bol rızık vardır.

(٥١) وَ الَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا

مُعَاجِزِينَ

51-Âyetlerimizi etkisiz bırakmak için çalışanlara gelince,

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

onlar da cehennemin adamlarıdır.

(٥٢) وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ

رَسُولٍ وَ لَا نَبِيٍّ

52-Senden önce hiçbir rasul ve nebî göndermemiştik ki,

إِلَّا إِذَا تَمَنَّى

o temennî ettiği zaman,

أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ

Şeytan onun temennîsine *(bir düşünce)* atmış olmasın.

---

bir zararı yoktur. Nasıl olsa şu fânî hayattan sonra basîretler devreye girecektir.

1.Size çok uzun gelen birkaç yıl, O'nun için çok kısadır. Sizin hesabınızca bin yıl, Rabbinin katında bir gün kadardır. Size zaman uzun gelir, sabırsızlanırsınız, acele edersiniz. Ömrünüz kısa olduğundan sabrınız da azdır. Zaman size göredir. Allah'ın zâtına nisbetle zaman, "bir an"dan ibarettir. Milyarlarca yıl, Allah'a göre bir an sayılır. "O, her gün *(an)* bir şândadır" (Rahman: 29) âyeti buna işaret etmektedir. İşte o tek an içine milyarlarca yıl sığar.

فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِى الشَّيْطَانُ

Fakat Allah, Şeytan'ın attığını siler,

ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِ ط

sonra kendi âyetlerini sağlamlaştırır.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥٢

Allah, alîm*(bilen)*dir, hakîm *(sağlamlaştıran)*dır.[1]

1.Resul, *elçi* demektir. Daha ziyade *yeni bir şeriat getiren peygamber* mânâsında kullanılır. Nebi ise *haber veren* (mânâ âleminden gelen gizli bilgileri söyleyen) demektir. Bu da *peygamber* mânâsında kullanılır. Yeni bir şeriat getiren elçiye nebi dendiği gibi, kendisinden önceki şeriati güçlendirmeğe çalışan reformcuya da *nebi* denilir.Ümniyye, *bir şeyi arzu etmek, gönlünün istediğine kavuşma arzusu*dur, ki felsefede buna *ideal* denilir. Peygamberlik, insanın kendi arzusuyla değil, Allah'ın vahyi ile olur. Bu âyette Hz. Muhammed'e, insanın arzu ve isteklerine şeytanın karışıp bozuk düşünceler karıştırabileceği, bu bakımdan peygamberin hayal ve arzulara değil, sadece Allah'ın vahyine teslim olması gerektiği anlatılmaktadır. Çünkü gönüle gelen arzu ve düşüncelerde şeytanın payı olabilir, ama Allah, vahyinin içine şeytan düşüncelerinin karışmasına müsaade etmez. Çünkü vahiy, meleklerin koruması altında gönderilir. Hz. Muhammed (s.a.v.): "Benim de kalbim bulutlanır, bunun için günde yetmiş kez Allah'tan bağışlanmayı dilerim" buyurmuştur.

(٥٣) لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَ الْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ط

53-*(Allah, böyle yapar ki)* Şeytanın attığını, kalplerinde hastalık olanlar ve kalpleri katılaşanlar için bir imtihan yapsın;

وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِى شِقَاقٍ بَعِيدٍ ٥٣

zâlimler uzak bir ayrılık içindedirler.

(٥٤) وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

54-Ve kendilerine ilim verilmiş olanlar da o*(Kur'â)*nın, Rabbinden *(gelen)* gerçek olduğunu bilsinler de,

فَيُؤْمِنُوا بِهِ

ona inansınlar;

Başka bir yoruma göre âyette geçen *temennî* kelimesi, *okumak* mânâsındadır. *Ümniyye* de *okuma ile öğrenilen, kulaktan dolma şeyler*dir. Bu takdirde âyetin mânâsı şöyledir: "Senden önce hiçbir rasul ve nebî göndermedik ki, o bir şey okuduğu zaman mutlaka şeytan, onun okumasına, vahiy dışı bir şey atmış olmasın. Fakat Allah, onun attığı sözü yok eder, sonra Allah kendi âyetlerini sağlamlaştırır. Allah'ın vahiyleri arasına şeytanın sözü karışmaz. Şeytanın kalplere attığı vehimler, vahiy karşısında eriyip gider."

فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ط

böylece kalpleri ona saygı duysun.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوا إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Şüphesiz Allah, inananları mutlaka doğru yola iletir.

(٥٥) وَ لَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى مِرْيَةٍ مِنْهُ

55-İnkâr edenler ise o*(Kur'â)*ndan yana, kuşku içinde olacaklardır,

حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

tâ ansızın o saat *(kıyamet veya ölüm)* kendilerine gelinceye

أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ

yahut o kısır *(hayırsız)* günün azabı kendilerine gelinceye kadar.[1]

(٥٦) اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ط

56-O gün mülk Allah'ındır.

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ط

(O) onların aralarında hükmeder.

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ

İnananlar ve iyi işler yapanlar nimet cennetlerindedirler.

(٥٧) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

57-İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar *(var ya)*,

فَأُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

işte onlara da alçaltan bir azap vardır.

(٥٨) وَ الَّذِينَ هَاجَرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا

58-Allah yolunda göç edip sonra öldürülen veya ölenlere gelince;

لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا ط

Allah onları en güzel bir rızıkla besleyecektir.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Doğrusu Allah, rızık verenlerin en iyisidir.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ط

59-Onları, razı olacakları bir yere sokacaktır.

1.Bu âyette ansızın geleceği bildirilen saatin ve azabın, kıyamet saati ve azabı olma ihtimali varsa da zayıftır. Çünkü Kur'ân'ın tehdit ettiği müşrikler, kıyameti görmemişlerdi, görmeleri de mümkün değildi. Büyük ihtimalle bu saat ve kısır günün azabı, müşriklerin başına gelecek Bedir olayıdır. Bu âyet de Bedir zaferine işaret eden bir Kur'ân mucizesidir.

Yahut kasıt, ölümden sonra başlayacak olan sorgulama duruşmasıdır. Zaten kıyametin asıl mânâsı da *dikilip durmak* demektir.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ

Doğrusu Allah, bilendir, halîmdir.

(٦٠) ذٰلِكَ وَ مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ

60-İşte böyle. Kim kendisine yapılan cezanın dengiyle ceza verir de,

ثُمَّ بُغِىَ عَلَيْهِ

sonra kendisine tekrar saldırılırsa,

لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ

elbette, Allah ona yardım eder.

إِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

Şüphesiz Allah, affeden, bağışlayandır.[1]

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ

61-İşte böyle. *(Allah,)* geceyi gündüzün içine sokar,

وَ يُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ

gündüzü de gecenin içine sokar.

وَ أَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Doğrusu Allah, işiten ve görendir.

(٦٢) ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ

62-İşte böyle. Çünkü Allah, Hak'tır.

وَ أَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ

O'ndan başka yalvardıkları ise bâtıldır *(aslı olmayan yalan şeylerdir).*

وَ أَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِىُّ الْكَبِيرُ

İşte Allah, çok yüce, çok büyük olandır.

(٦٣) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

63-Görmedin mi Allah gökten bir su indirdi de,

فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً

yer yeşeriyor.

إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

Doğrusu Allah latîftir *(bilgisi veya lütfu en ince ve nazik şeylere kadar varır),* habîrdir *(her türlü tedbiri bilir, her şeyi haber alır).*

(٦٤) لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

64-Göklerde ve yerde ne varsa hep O'nundur.

1.Bu âyet de Müslümanlara aşırılıktan kaçınmayı, yapılan bir haksızlığı mümkünse affetmeyi, kötülük edeni mutlaka cezalandırmak gerekli ise ona, ancak yaptığı kötülüğe denk ceza vermeyi, aşırı gitmemeyi emretmektedir. Sonunda Allah'ın *affeden, bağışlayan* mânâsındaki "afuvv" ve "ğafûr" sıfatlarının vurgulanması, Müslümanlara affın, bağışlamanın önemini anlatmak ve onları affa yöneltmek içindir. Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak insanın ideali olmalıdır.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيدُ

Allah; işte zengin O'dur, övülmeğe lâyık O'dur.

(٦٥) اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ وَ الْفُلْكَ تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ

65-Görmedin mi Allah, yerdekileri ve emriyle, *(koyduğu kanunla)* denizde akıp giden gemileri sizin buyruğunuza verdi.

وَ يُمْسِكُ السَّمَاءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ

Yerin üstüne düşmesin diye göğü tutuyor.

اِلَّا بِاِذْنِهِ

(Gök) Ancak O'nun izniyle *(düşer).*

اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah, insanlara çok şefkatli, çok merhametlidir.[1]

(٦٦) وَ هُوَ الَّذِى اَحْيَاكُمْ

66-O'dur ki sizi diriltti,

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

sonra sizi öldürür,

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ

sonra yine sizi diriltir.

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُورٌ

Gerçekten insan çok nankördür.

(٦٧) لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ

67-Biz her ümmete, uydukları bir mensek *(ibadet yöntemi)* yaptık.

فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِى الْاَمْرِ

Bu işte seninle aslâ çekişmesinler.

وَ ادْعُ اِلَى رَبِّكَ

Sen Rabbine çağır.

اِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ

Kuşkusuz sen doğru bir yol üzerindesin.

(٦٨) وَ اِنْ جَادَلُوكَ

68-Eğer seninle mücadele ederlerse,

فَقُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Allah yaptıklarınızı daha iyi bilir" de.

1.Allah'ın, göğü tutup yerin üstüne düşmesine engel olması, evrendeki çekim yasasını gösterir. Cisimler arasında bir çekme gücü vardır. Bundan dolayı güneş sistemimizde ve diğer güneş sistemlerinde bulunan yıldızlar, gezegenler, çekim yasası uyarınca Yer üzerine düşmek isterler ama dengeyi sağlamak için çekim yasasını dengeleyen bir itme gücü, yıldızların birbiri üzerine düşmesini önler. Bu iki karşıt güç arasındaki denge, cisimleri birbirinden belli uzaklıkta tutar. Bu ince yasaları yaratan Allah'tır.

(٦٩) اَللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

69-"Allah kıyamet günü, ayrılığa düştüğünüz hususlarda aranızda hükmedecek*(haklıyı, haksızı ayıracak)*tır."

(٧٠) اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمَٓاءِ وَ الْاَرْضِؕ

70-Bilmez misin ki Allah gökte ve yerde ne varsa hepsini bilir.

اِنَّ ذٰلِكَ فِى كِتَابٍؕ

Bunların hepsi, bir Kitâb'dadır *(katında yazılıdır)*

اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ

Bu, Allah'a kolaydır.

(٧١) وَ يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

71-Allah'tan ayrı olarak öyle şeylere tapıyorlar ki,

مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا

(Allah), onlara hiçbir kudret indirmemiştir.

وَ مَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌؕ

Kendilerinin de onlar*(ın tanrı olabileceği)* hakkında bir bilgileri yoktur.

وَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

O zâlimlerin yardımcısı yoktur.

(٧٢) وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ

72-Kendilerine apaçık âyetlerimiz okunduğu zaman,

تَعْرِفُ فِى وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَؕ

kâfirlerin yüzlerinde hoşnutsuzluk belirdiğini anlarsın.

يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَاؕ

Neredeyse kendilerine âyetlerimizi okuyanların üzerine saldıracaklar.

قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكُمْؕ

De ki: "Size bundan *(bu öfkeli durumunuzdan)* daha kötü bir şey haber vereyim mi?

اَلنَّارُؕ *(O şey, varacağınız)* ateştir!

وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُواؕ

Allah onu kâfirlere va'detmiştir.

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

Ne kötü sonuçtur *(o)*![1]

1.Burada kin ve öfkeden ateş püsküren kâfirlerin karşısına "ateş" konmuştur. Âdetâ o öfkeleri ateşe dönüşüp kendilerini yakacak bir sonuç olmaktadır. Ne üstün bir teşbih, ne güzel bir anlatım!

(٧٣) يَا أَيُّهَا النَّاسُ 73-Ey insanlar!

ضُرِبَ مَثَلٌ *(Size)* bir temsil verildi;

فَاسْتَمِعُوا لَهُ onu dinleyin:

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

O Allah'tan başka yalvardıklarınız *(var ya),*

لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا

bir sinek dahi yaratamazlar;

وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ

onların hepsi bir araya toplansalar bile*(bunu yapamazlar).*

وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا

Sinek onlardan bir şey kapsa,

لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ

bunu ondan kurtaramazlar.

ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ

İsteyen de âciz, istenen de.[1]

مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ

74-Allah'ı lâyikıyle takdir edemediler *(O'nu gereği gibi bilemediler).*

إِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah kuvvetlidir, üstündür.

(٧٥) اَللّٰهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلٰئِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ

75-Allah meleklerden de, insanlardan da elçiler seçer.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Allah, işitendir, görendir.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

76-Onların önlerinde ve arkalarında olan*(bütün olayları, yaptıkları bütün işler)*i bilir.

وَإِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Bütün işler Allah'a döndürülür.

(٧٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

77-Ey inananlar!

ارْكَعُوا Rükû edin,

وَاسْجُدُوا secde edin,

وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ

Rabbinize ibadet edin,

وَافْعَلُوا الْخَيْرَ hayır işleyin

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

ki, umduğunuza eresiniz.

(٧٨) وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ

1.Yani puta tapan da aciz, tapınılan put da veya put da âciz, sinek de. Rivayete göre putatapanlar, putlarına koku ve bal sürerler, üstlerine kapıları kilitlerlerdi. Sinek duvarın deliğinden girer, balı yerdi. Âyette bu duruma işaret edilmekte ve sinekten dahi kendisini koruyamayan şeyin tanrı olamayacağı anlatılmaktadır.

٢٣- سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

23-MÜ'MİNÛN SÛRESİ

Mekke döneminin ikinci yarısında inen sûrelerdendir. Ferîd Vecdî ve Muhammed İzzet Derveze'ye göre Enbiyâ Sûresi'nden sonra inmiştir. Başında Mü'minlerin zafere ulaşacakları, sonunda da kötülerin cezaya çarpılacakları anlatılan sûre, müşriklere son ihtar olup İslâmın parlak geleceğinin müjdesidir. Onun için: "Mü'minler başarıya ulaştı" dendikten sonra önceki peygamberlerin de başarıya ulaştıkları anlatılır. Onların bir devamı olan Hz. Muhammed-(s.a.v.)'in hayatından söz edilir ve nihayet müşriklerin sonucu anlatılır. 118 âyeti içeren sûre, resmî sıralamada 23., iniş sırasına göre 74. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۙ

1-Felaha ulaştı o Mü'minler.

(٢) اَلَّذِينَ هُمْ فِى صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۙ

2-Ki onlar, namazlarında saygılıdırlar.

(٣) وَ الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۙ

78-Allah uğrunda, O'na yaraşır biçimde cihâd edin.

O, sizi seçti هُوَ اجْتَبٰيكُمْ

وَ مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ

ve dinde size bir güçlük yüklemedi;

مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرٰهِيمَ ۜ

babanız İbrahim'in dîni*(ne uyun)*[1]

هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَ فِى هٰذَا

O *(Allah)* bu *(Kur'â)*ndan önce *(ki Kitaplarda)* da, bu*(Kur'â)*nda da size "Müslümanlar" adını verdi ki,

لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ

Elçi size şahit olsun,

وَ تَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۚ

siz de insanlara şahit olasınız.

Haydi namazı kılın, فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

zekâtı verin وَ أٰتُوا الزَّكٰوةَ

ve Allah'a sarılın; وَ اعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ ۜ

sahibiniz O'dur. هُوَ مَوْلٰيكُمْ ۚ

فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ

Ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır *(O)*!

1.Yahut: Sizin dîninizi, babanız İbrahim'in dîni gibi kapsamlı yaptı, daraltmadı.

3-Onlar boş şeylerden yüz çevirirler.

(٤) وَ الَّذِينَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ۙ

4-Onlar zekâtı verirler.

(٥) وَ الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۙ

5-Ve onlar ırzlarını korurlar.

(٦) إِلَّا عَلٰى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

6-Ancak eşleri, yahut ellerinin sahip olduğu *(cariyeler)* hariç.

فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۚ

(Bunlarla ilişkilerinden dolayı da) onlar kınanmazlar.

(٧) فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَٓاءَ ذٰلِكَ

7-Ama bunun ötesine gitmek isteyen olursa,

فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۚ

işte onlar haddi aşanlardır.

(٨) وَ الَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۙ

8-Ve o*(Mü'min)*ler emanetlerine ve ahitlerine özen gösterirler.

(٩) وَ الَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۘ

9-Onlar namazlarını *(vakitlerinde kılarak)* korurlar.

(١٠) أُولٰٓئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۙ

10-İşte vâris olacaklar onlardır.

(١١) اَلَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ ۜ

11-Onlar *(en yüksek cennet olan)* Firdevs'e vâris olacaklar,

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

orada ebedî kalacaklardır.

(١٢) وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۚ

12-Andolsun biz insanı çamurdan bir süzmeden yarattık.

(١٣) ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۖ

13-Sonra onu bir nutfe *(sperm)* olarak sağlam bir karar yerine koyduk.

(١٤) ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً

14-Sonra nutfeyi alaka*(embriyo)*ya çevirdik;

فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً

alaka*(embriyo)*yı bir çiğnemlik ete çevirdik;

فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا

bir çiğnemlik eti kemiklere çevirdik;

فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ۗ

kemiklere et giydirdik;

ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ ۜ

sonra onu bambaşka bir yaratık yaptık.

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

Yaratanların en güzeli Allah, ne yücedir![1]

(١٥) ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ

15-Sonra siz, bunun ardından öleceksiniz.

(١٦) ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ

16-Sonra, siz kıyamet günü muhakkak diriltileceksiniz.

(١٧) وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ

17-Üstünüzde de yedi tabaka *(yedi gök)* yarattık.

وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ

Biz yaratmadan gâfil değiliz.[2]

(١٨) وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ

18-Gökten belli ölçü ve miktarda su indirip onu yerde durdurduk.

وَإِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

Biz onu *(indirmeğe kâdir olduğumuz gibi)* gidermeğe de kâdiriz.

(١٩) فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

19-Onunla size, içlerinde sizin için hurma ve üzüm bahçeleri yetiştirdik.

لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

Sizin için orada bol miktarda meyveler vardır ve onlardan *(dünyada da)* yiyorsunuz.

(٢٠) وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْآكِلِينَ

20-Yine onunla Tûr-i Sînâ'dan çıkan, *(meyvası)* yağlı olarak biten, yiyenlerin *(yağına ekmeklerini)* batıracakları bir *(zeytin)* ağac*(ı yetiştirdik)*.

(٢١) وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً

21-Hayvanlarda da sizin için ibret vardır;

1.Kur'ân'ın anlattığı bu yaratılış safhası, modern anatomi ve jinekoloji ile de doğrulanmıştır. Hac Sûresi'nin 5. âyeti münasebetiyle de belirttiğimiz üzere insanın menşei topraktır. Atamız topraktan süzüle süzüle, çeşitli aşamalardan geçirilerek insan şekline getirilmiştir. Elbette toprağın bağrından fışkıran hayatın insan hâline gelmesi, uzun zamanları almıştır. Sonra yüce Allah, insan türünü üreme yoluyla sürdürmüştür.

2.Yani yarattığımızı biliriz. Her şeyi bilgimize göre yaratırız. Yarattıklarımız körü körüne, kendiliğinden meydana gelmiş değildir. Biz kör bir tabiattan ibaret değiliz. Yarattıklarımız, doğanın eseri değildir. Her şey bizim derin ilim ve hikmetimizle var olmaktadır.

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِى بُطُونِهَا

karınlarının içindekinden size içiriyoruz.

وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ

Onlarda sizin için daha birçok faydalar var;

وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ۙ

aynı zamanda onlardan yersiniz.

(٢٢) وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۚ

22-O*(hayva)*nların üzerinde ve gemiler üzerinde taşınırsınız.

(٢٣) وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ

23-Andolsun biz, Nûh'u kavmine gönderdik.

فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin;

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۜ

sizin O'ndan başka tanrınız yoktur.

Korunmaz mısınız?" اَفَلَا تَتَّقُونَ

(٢٤) فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

24-Kavminin içinden ileri gelen inkârcı bir grup *(şöyle)* dedi:

مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۙ

"Bu da sizin gibi bir insandan başka bir şey değildir.

يُرِيدُ اَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ۜ

Size üstün gelmek istiyor.

وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

Eğer Allah *(elçi göndermek)* dileseydi,

melekleri indirirdi. لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً ۚ

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى اٰبَائِنَا الْاَوَّلِينَ ۚ

Biz ilk babalarımızdan böyle bir şey işitmedik."

(٢٥) اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ

25-"O, kendisinde delilik bulunan bir adamdan başka bir şey değildir.

فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتّٰى حِينٍ

Hele bir süreye kadar onu gözetleyin."

(٢٦) قَالَ رَبِّ انْصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ

26-*(Nuh)*: "Rabbim, beni yalanlamaları karşısında bana yardım et *(bana verdiğin sözü yerine getir)*!" dedi.

(٢٧) فَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ

27-Biz de ona vahyettik

اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَ وَحْيِنَا

ki "Gözlerimizin önünde ve vahyimiz*(öğretimimiz)*le o gemiyi yap.

فَاِذَا جَاءَ اَمْرُنَا

Bizim buyruğumuz gelip de,

وَ فَارَ التَّنُّورُ ۙ tandır kaynayınca[1]

فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ أَهْلَكَ

her cinsten iki çift ve aileni de alıp ona sok.

إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۚ

Yalnız onlar içinde aleyhlerine söz geçmiş *(azabımıza uğrama hükmü giymiş)* olanları bırak.

وَ لَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ

O zulmedenler hakkında bana yalvarma!

إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

Onlar, mutlaka boğulacaklardır!

(٢٨) فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَ مَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ

28-Sen ve yanında bulunanlar gemiye yerleştiğiniz zaman,

فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي نَجَّينَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Bizi o zâlim kavimden kurtaran Allah'a hamdolsun" de.

(٢٩) وَ قُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا

29-Ve de ki: "Rabbim, beni mübarek bir inişle indir;

وَ أَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

sen konuklayanların en hayırlısısın."

(٣٠) إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ

30-Bu olayda *(sizler için de)* nice ibretler vardır.

وَ إِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ

Gerçi biz, *(onları)* sınıyorduk.

(٣١) ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ ۚ

31-Sonra onların ardından başka bir nesil yetiştirdik.

(٣٢) فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ

32-Onlara da kendi içlerinden şöyle diyen bir elçi gönderdik:

اعْبُدُوا اللّٰهَ "Allah'a kulluk edin;

مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ۙ

sizin O'ndan başka Tanrınız yoktur,

أَفَلَا تَتَّقُونَ ۚ

(Allah'ın azabından) korunmaz mısınız?"

(٣٣) وَ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْاٰخِرَةِ وَ أَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ

1.Hûd: 40. âyet münasebetiyle belirttiğimiz gibi "Tandırın kaynaması" mecaz olarak işlerin ciddîleşmesi mânâsını verir. Fakat esas mânâsı, gemide suyu buharlaştıracak ocağın alev alev yanması demektir. Şayet o zaman buharlı gemi yok idiyse, bu ifade ileri çağlardaki buharlı gemilere işarettir.

33-Kavminden, kendilerine dünya hayatında bol nimet verdiğimiz o inkâr eden ve âhiret buluşmasını *(hesap ve cezasını)* yalanlayan eşraf takımı dedi ki:

مَا هٰذَٓا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْۙ

"Bu da sizin gibi bir insandan başka bir şey değildir.

يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ

Sizin yediğinizden yiyor

وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ

ve sizin içtiğinizden içiyor."

(٣٤) وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ

34-"Eğer sizin gibi bir insana itaat ederseniz,

اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ

o takdirde siz, mutlaka ziyana uğrayanlarsınız demektir."

(٣٥) اَيَعِدُكُمْ اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا اَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ

35-"O size, siz öldüğünüz, toprak ve kemik haline geldiğiniz zaman yeniden hayata çıkarılacağınızı mı va'dediyor?"

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ

36-"Heyhât, o size va'dedilen şey ne kadar uzak!"

اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا

37-"Ne ise hep bu dünya hayatımızdır;

نَمُوتُ وَنَحْيَا

ölürüz ve yaşarız;

وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ

biz öldükten sonra diriltilecek değiliz."

(٣٨) اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

38-"O, Allah'a yalan uydurandan başka bir adam değildir.

وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ

Biz ona inanıcı*(insan)*lar değiliz."

(٣٩) قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ

39-*(O peygamber)*: "Rabbim, dedi; beni yalanlamaları karşısında bana yardım et."

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ

40-*(Allah)*: "Az sonra onlar pişman olacaklar!" dedi.

(٤١) فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ

41-Derken o korkunç ses, onları gerçekten yakaladı da

فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَٓاءً

onları sel süprüntüsü haline getirdik.

فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Uzak olsun o zâlim kavim!

(٤٢) ثُمَّ اَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَرِينَ

42-Sonra onların ardından başka nesiller yetiştirdik.

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا

43-Hiçbir ümmet, ne süresinden ileri geçebilir,

وَ مَا يَسْتَأْخِرُونَ

ne de geri kalabilir.

ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا

44-Sonra biz, elçilerimizi ardı ardına gönderdik.

كُلَّمَا جَاءَ اُمَّةً رَسُولُهَا

Hangi ümmete elçisi geldiyse,

كَذَّبُوهُ

onlar onu yalanladılar.

فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

Biz de onları birbiri ardınca devirdik

وَ جَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ

ve hepsini birer efsane yaptık.

فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

İnanmayan toplum uzak olsun.

(٤٥) ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوسَى وَ اَخَاهُ

هٰرُونَ بِاٰيَاتِنَا وَ سُلْطَانٍ مُبِينٍ

45-Sonra Mûsâ'yı ve kardeşi Hârun'u âyetlerimizle ve apaçık bir delille gönderdik;

(٤٦) اِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ

46-Firavun'a ve ileri gelen adamlarına.

فَاسْتَكْبَرُوا

Onlar büyüklük tasladılar

وَ كَانُوا قَوْمًا عَالِينَ

ve böbürlenen bir topluluk oldular.

(٤٧) فَقَالُوا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا

47-Dediler ki: "Şimdi biz kalkıp bizim gibi iki insana mı inanacağız?"

وَ قَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ

Halbuki o ikisinin kavmi bize kölelik ediyor

(٤٨) فَكَذَّبُوهُمَا

48-Onları yalanladılar

فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

ve helâk edilenlerden oldular.

وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

49-*(Sonra Mûsâ, İsrâiloğulları'nı Mısır'dan çıkardı. İsrâiloğulları)* Biz, Mûsâ'ya Kitâb'ı *(Tevrat'ı)* verdik,

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

ki doğru yolu bulsunlar.

(٥٠) وَ جَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَ اُمَّهُ اٰيَةً

50-Meryem oğlunu ve annesini bir mucize kıldık

وَ اٰوَيْنَاهُمَا اِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَ مَعِينٍ

ve onları oturmaya uygun, çeşmeli bir tepeye yerleştirdik.

(٥١) يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ
51-Ey elçiler!

كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ
Güzel şeylerden yiyin

وَ اعْمَلُوا صَالِحًا ط
ve yararlı iş yapın.

إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ط
Çünkü ben yaptıklarınızı bilmekteyim.

(٥٢) وَ إِنَّ هٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
52-Ve işte sizin bu ümmetiniz bir tek ümmettir;[1]

وَ أَنَا رَبُّكُمْ
ben de sizin Rabbinizim;

فَاتَّقُونِ
benden korkun.

(٥٣) فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ط
53-Fakat işlerini aralarında parçalayıp, çeşitli kitaplara ayırdılar.

كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ
Her parti, kendi yanında bulunanla sevinmektedir.

(٥٤) فَذَرْهُمْ فِى غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِينٍ
54-Bir süreye kadar onları, *(daldıkları)* gafletleri içinde bırak.

1.Bir tek topluluktan ibarettir. Aralarında din ve inanç ayrılığı yoktur. Çünkü hepsi, tek makbul din olan İslâm'a inanmaktadır.

(٥٥) أَ يَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَ بَنِينَ لا
55-Onlar sanıyorlar mı ki kendilerine verdiğimiz mal ve oğullar ile,

(٥٦) نُسَارِعُ لَهُمْ فِى الْخَيْرَاتِ ط
56-Onların iyiliklerine koşuyoruz?

بَلْ لَا يَشْعُرُونَ
Hayır, *(bu verdiğimiz dünya nimetleri, onlar için bir sınavdır, fakat onlar)* farkında değiller.

(٥٧) إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ لا
57-Onlar ki Rablerine saygıdan titrerler.

وَ الَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ لا
58-Ve onlar ki Rablerinin âyetlerine inanırlar.

(٥٩) وَ الَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ لا
59-Ve onlar ki Rablerine ortak koşmazlar.

(٦٠) وَ الَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا اٰتَوْا وَ قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلٰى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ لا
60-Verdiklerini, Rablerinin huzuruna dönecekleri düşüncesiyle kalpleri korkudan ürpererek verirler.

(٦١) أُولٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ

61-İşte onlar, hayır işlerine koşarlar

وَ هُمْ لَهَا سَابِقُونَ

ve onlar hayır için önde giderler.

(٦٢) وَ لاَ نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا

62-Biz, hiç kimseye gücünün üstünde bir şey teklif etmeyiz.

وَ لَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ

Katımızda gerçeği söyleyen bir Kitap vardır. *(Herkesin eylemleri onda tespit edilmiştir).*

وَ هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ

Onlara aslâ haksızlık edilmez.

(٦٣) بَلْ قُلُوبُهُمْ فِى غَمْرَةٍ مِنْ هٰذَا

63-Fakat onların kalpleri, bundan gaflet içindedir.

وَ لَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ

Onların bundan başka *(birtakım pis)* işleri daha var ki,

هُمْ لَهَا عَامِلُونَ

onlar hep o işler için çalışırlar.

(٦٤) حَتّٰى إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ

64-Nihayet varlıklılarını azap ile yakaladığımız zaman,

إِذَا هُمْ يَجْئَرُونَ ط

hemen feryada başlarlar.

(٦٥) لاَ تَجْئَرُوا الْيَوْمَ

65-"Bugün artık feryadetmeyin,

إِنَّكُمْ مِنَّا لاَ تُنْصَرُونَ

bize karşı size yardım olunmaz *(kimse sizi bizim azabımızdan kurtaramaz).*

(٦٦) قَدْ كَانَتْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ

66-"Âyetlerim size okunuyordu da,

فَكُنْتُمْ عَلٰى أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ لا

siz arkanıza dönüyordunuz.

(٦٧) مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ ق

67-"Âyetlerime karşı kibirlenerek,

سَامِرًا تَهْجُرُونَ

geceleyin *(Kâbe'nin çevresinde toplanıp)* saçmalıyordunuz."

(٦٨) أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ

68-Onlar o sözü *(Kur'ân'ı)* iyice düşünmediler mi?

أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ اٰبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ز

Yoksa onlara, ilk atalarına gelmeyen bir şey *(bir elçi ve Kitap)* geldi diye mi *(böyle davranıyorlar)*?

(٦٩) أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ز

69-Yoksa elçilerini tanımadıkları *(onun doğruluğunu, dürüstlüğünü bilmedikleri)* için mi onu inkâr ediyorlar?

(٧٠) أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ط

70-Yoksa "Onda bir delilik var" mı diyorlar?

بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ

Hayır, o kendilerine hakkı getirdi;

وَ أَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

fakat çokları haktan hoşlanmıyorlar.

(٧١) وَ لَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ

71-Eğer hak, onların keyiflerine uysaydı,

لَفَسَدَتِ السَّمٰوَاتُ وَ الْأَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ ط

gökler, yer ve bunların içinde bulunan kimseler bozulur giderlerdi.

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ

Biz onlara Zikir'lerini getirdik,

فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ط

fakat onlar, Zikir'lerinden yüz çeviriyorlar.

أَمْ تَسْئَلُهُمْ خَرْجًا

72-Yoksa sen onlardan bir vergi mi istiyorsun?

فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ق

Rabbinin vergisi daha hayırlıdır.

وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

O, rızık verenlerin en iyisidir.

(٧٣) وَ إِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

73-Sen onları doğru bir yola çağırıyorsun.

(٧٤) وَ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ

74-Ama âhirete inanmayanlar yoldan sapıyorlar.

(٧٥) وَ لَوْ رَحِمْنَاهُمْ

75-Biz onlara acısaydık da,

وَ كَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ

başlarındaki sıkıntıyı açsaydık,

لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

yine azgınlıklarında bocalamağa devam ederlerdi.

(٧٦) وَ لَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ

76-Andolsun biz onları azap ile yakaladık;

فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ

ama yine Rablerine boyun eğmediler

وَ مَا يَتَضَرَّعُونَ

ve O'na yalvarmıyorlar.

حَتَّى إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

77-Nihayet üzerlerine şiddetli bir azap kapısı açtığımız zaman,

إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ع

derhal O'nun içinde şaşkın ve u- mut- suz kalırlar.

(٧٨) وَهُوَ الَّذِى أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ط

78-O'dur ki, sizin için o kulağı, o gözleri ve gönülleri inşa etti.

قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ

Ne kadar az şükrediyorsunuz!

(٧٩) وَهُوَ الَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى الْأَرْضِ

79-O'dur ki, sizi yeryüzünde yara- tıp yaydı

وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

ve O'na götürüleceksiniz.

(٨٠) وَهُوَ الَّذِى يُحْيِى وَيُمِيتُ

80-O'dur ki yaşatıyor, öldürüyor.

وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ط

Gecenin ve gündüzün değişmesi O'nun*(eseri)*dir.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?

(٨١) بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ

81-Hayır, onlar da evvelkilerin de- dikleri gibi dediler:

(٨٢) قَالُوا ءَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا

82-Dediler ki: "Öldüğümüz, toprak ve kemik haline geldiğimiz zaman mı?

ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ

biz mi diriltileceğiz?"

(٨٣) لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هٰذَا مِنْ قَبْلُ

83-"Andolsun bu tehdit bize de, bizden önce atalarımıza da yapıldı.

إِنْ هٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bu, evvelkilerin masallarından baş- ka bir şey değildir."

(٨٤) قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

84-De ki: "Biliyorsanız dünya ve i- çinde bulunanlar kimindir?"

(٨٥) سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ط

85-"Allah'ındır" diyecekler.

قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

"O halde düşün*(üp, ilk kez yarata- nın, ikinci defa yine yaratabileceğini anla)*mıyor musunuz?" de.

(٨٦) قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

86-"Yedi göğün Rabbi ve büyük Arş'ın Rabbi kimdir?" de.

(٨٧) سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ط

87-"*(Bunlar)* Allah'ındır" diyecekler.

قُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ

"O halde korunmuyor musunuz?" de.

(٨٨) قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ يُجِيرُ وَ لاَ يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

88-"Biliyorsanız *(söyleyin)* her şeyin melekûtu *(mülkü ve yönetimi)* elinde olan, koruyup kollayan, fakat kendisi korunup kollan*(maya muhtaç ol)*mayan kimdir?" de.

(٨٩) سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ط

89-"*(Her şeyin yönetimi)* Allah'a aittir" diyecekler.

قُلْ فَأَنّٰى تُسْحَرُونَ

"O halde nasıl büyüleniyorsunuz?" de.

(٩٠) بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ

90-Doğrusu biz, onlara hakkı getirdik, *(bizim söylediklerimiz gerçektir)*,

وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

onlarsa yalancıdırlar.

(٩١) مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ

91-Allah çocuk edinmemiştir.

وَ مَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلٰهٍ

O'nunla beraber hiçbir tanrı yoktur.

إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ

Öyle olsaydı her tanrı, kendi yarattığını götürürdü[1]

وَ لَعَلاَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ط

ve onlardan biri diğerine üstün gelmeğe çalışırdı.

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ لا

Allah, onların tanımlamalarından uzaktır.

(٩٢) عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

92-*(O,)* Görünmeyeni ve görüneni bilir;

فَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ع

onların ortak koştukları şeylerden yücedir.

(٩٣) قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ لا

93-De ki: "Rabbim, eğer onların tehdit edildikleri şeyi mutlaka bana göstereceksen *(ben sağ iken onları cezalandıracaksan)*"

(٩٤) رَبِّ فَلاَ تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

94-"Rabbim, beni bu zâlim kavmin içinde bırakma!"

1.Her tanrı kendi yarattığına sahip çıkar, kendi mülkünü ötekilerin mülkünden ayırmağa kalkardı.

(٩٥) وَ إِنَّا عَلَى أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ

95-Biz, onları tehdit ettiğimiz şeyi sana göstermeğe elbette kadiriz *(onları cezalandıracağız ve sen bunu göreceksin).*

اِدْفَعْ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ

96-Kötülüğü en güzel şeyle sav.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

Biz onların *(seni)* nasıl vasıflandıracaklarını biliyoruz.

وَ قُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

97-Ve de ki: "Rabbim! Şeytanların dürtüklemelerinden sana sığınırım.

(٩٨) وَ أَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

98-Ve onların yanıma uğramalarından sana sığınırım Rabbim."

(٩٩) حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ

99-Nihayet onlardan birine ölüm geldiği zaman:

قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

"Rabbim, der, beni geri döndürünüz!"

(١٠٠) لَعَلِّى أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

100-"Ki terk ettiğim*(dünya)*da yararlı bir iş yapayım."

كَلَّا

Hayır!

إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا

Bu, onun söylediği bir sözdür.

وَ مِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Arkalarında tâ diriltilecekleri güne kadar bir berzah[1] vardır.

(١٠١) فَإِذَا نُفِخَ فِى الصُّورِ

101-Sûr'a üflendiği zaman,

فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ

artık o gün aralarında soylar yoktur

وَ لَا يَتَسَاءَلُونَ

ve *(insanlar, birbirlerine soylarını)* sormazlar.[2]

(١٠٢) فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

102-Kimlerin *(eylemlerinin)* tartıları ağır gelirse,

فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

(١٠٣) وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

103-Kimlerin tartıları hafif gelirse,

1.Berzah, *iki şey arasında bulunan engel, geçit, mesafe* mânâlarına gelir.

2.Çünkü orada soyun ve soyluluğun para etmediğini bilirler ve çünkü herkes kendi canının kaygısına düşmüştür.

فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِى جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ج

işte onlar da kendilerini ziyana sokanlar, cehennemde sürekli kalanlardır.

(١٠٤) تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ

104-*(Orada onların)* yüzlerini ateş yalar.

وَ هُمْ فِيهَا كَالِحُونَ

Öyle ki *(ateşin)* içinde *(dehşetten dudakları gerilir de)* dişleri açıkta kalır.[1]

(١٠٥) أَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِى تُتْلَى عَلَيْكُمْ

105-"Âyetlerim size okunurdu da,

فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

siz onları yalanlardınız değil mi?"[2]

(١٠٦) قَالُوا رَبَّنَا

106-"Rabbimiz,!" dediler;

غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا

Bahtsızlığımız bizi yendi.

وَ كُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ

Biz sapık bir topluluk olduk."

(١٠٧) رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا

107-Rabbimiz, bizi bundan çıkar.

فَإِنْ عُدْنَا

Eğer bir daha *(yaptığımız kötü işlere)* dönersek,

فَإِنَّا ظَالِمُونَ

artık biz gerçekten zâlimleriz."

قَالَ اخْسَؤُا فِيهَا

108-Buyurdu ki: "Sinin orada!

وَ لَا تُكَلِّمُونِ

Bana bir şey söylemeyin!"

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِى يَقُولُونَ

109-Zira kullarımdan bir zümre diyorlardı ki:

رَبَّنَا اٰمَنَّا "Rabbimiz, inandık,

فَاغْفِرْ لَنَا bizi bağışla,

وَ ارْحَمْنَا bize acı,

وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ج

sen acıyanların en hayırlısısın!"

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا

110-Siz onlarla alay ettiniz;

حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِى

(sürekli onlarla uğraştığınız için onlar) size beni anmayı unutturdular.

وَ كُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ

Siz daima onlara gülüyordunuz."

1. Veya: Ateş dudaklarını, yüz adalelerini yaktığından dişleri açıkta kalır.

2. Yüce Allah, cehennemde azap çekenlere hitap ediyor. Sanki olay gözümüzün önünde geçmektedir.

إِنِّى جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا

111-"Bugün ben, onlara sabretmelerinin karşılığını verdim;

أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

onlar *(evet)* işte kurtulup murada erenler onlardır."

(١١٢) قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ

112-Ve buyurdu: "Yeryüzünde yıllar sayısınca ne kadar kaldınız?"

(١١٣) قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

113-Dediler ki: "*(Herhalde)* bir gün, yahut günün bir kısmı kadar kaldık;

فَسْئَلِ الْعَادِّينَ

sayanlara sor."

(١١٤) قَالَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا

114-Buyurdu ki: "Sadece az bir zaman kaldınız,

لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

keşke bilseydiniz!"

(١١٥) أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا

115-"Bizim sizi boş yere, bir oyun ve eğlence olarak yarattığımızı mı sandınız!?

وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

Ve sizin bize döndürülüp getirilmeyeceksiniz *(mi sandınız!?)*

(١١٦) فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ

116-Hak padişah olan Allah, pek yücedir.

لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

O, Kerîm Arş'ın sahibidir.[1]

(١١٧) وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا اٰخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ

117-Kim Allah ile beraber, varlığını kanıtlayacak hiçbir delil bulunmayan bir tanrıya taparsa,

فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

onun hesabı, Rabbinin yanındadır *(onu Allah cezalandırır)*,

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

çünkü kâfirler iflâh olmazlar.

(١١٨) وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ

118-De ki: "Rabbim, bağışla, acı,

وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

sen acıyanların en hayırlısısın."

1.Bu durumda "Kerîm" kelimesi Arş'-ın sıfatıdır. Başka bir okumaya göre "Kerîm", Rabb'in sıfatıdır. Mânâ şöyledir: "O, Arşın sahibidir, kerîmidir."

٢٤- سُورَةُ النُّورِ

24 –NÛR SÛRESİ

İsmini, Allah'ın nûrunu tasvir eden 35. âyetinden alır. Zinâ ve kazif hakkındaki hükümleri açıklamakla başlar, çirkin bir iftira olayına karışanları kınar; aile ve toplum ilişkileri konusunda bazı görgü ve hukuk kuralları getirir. Allah'ın büyüklüğüne, hidâyetine ve nûruna dikkati çeker. Çeşitli konuları içermesine rağmen bölümleri birbirine bağlıdır. Siret olaylarını iyi bilen Muhammed İzzet Derveze, bu sûrenin, Beyyine sûresinden sonra indiği kanısındadır. Buna göre resmî sıralamada 24., iniş tarihine göre 102. sûredir ve 64 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَ فَرَضْنَاهَا

1-Bu, indirdiğimiz ve *(uygulanmasını)* farz kıldığımız bir sûredir.

وَ أَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Düşünüp öğüt almanız için onda açık açık âyetler indirdik.

اَلزَّانِيَةُ وَ الزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ

2-Zina eden kadın ve zina eden erkeğin her birine yüz sopa vurun;

وَ لاَ تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللهِ

Allah'ın cezasını uygulamada sizi, onlara karşı acıma duygusu tut*(up engelle)*mesin.

إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ

Allah'a ve âhiret gününe inananlar iseniz *(böyle yapın)*.

وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Mü'minlerden bir grup da onlara yapılan azâba şahit olsun.

(٣) اَلزَّانِي لاَ يَنْكِحُ إِلاَّ زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً

3-Zina eden erkek, zina eden veya ortak koşan kadından başkasıyla evlenmez;

وَ الزَّانِيَةُ لاَ يَنْكِحُهَا إِلاَّ زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ

zinâ eden kadın da zina eden veya ortak koşan erkekten başkasıyla evlenmez.

وَ حُرِّمَ ذلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Böyleleriyle evlenmek Mü'minlere haram kılınmıştır.[1]

1.Bu âyetin, îmânı zayıf Mekke göçmen- lerinin hakkında indiği rivayet edilir. Bunlar, Câhiliye geleneğine uyarak fâhişelerle evlenip onları çalıştırmak ve onların zinadan gelen kazançlarıyle geçinmek istemişlerdi. Âyet, bu tür evlenmeyi yasaklamıştır.

(٤) وَ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ

4-Onlar ki, namuslu kadınları zina ile suçlarlar

ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ

sonra *(bu suçlamalarını ispat için)* dört şahit getirmezler,

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً

işte onlara seksen sopa vurun

وَ لاَ تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا

ve onların şahitliğini aslâ kabul etmeyin.

وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Onlar yoldan çıkmış kimselerdir.

(٥) إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَ أَصْلَحُوا

5-Ancak bundan sonra tevbe edip uslananlar hariç.

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Çünkü Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٦) وَ الَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلاَّ أَنْفُسُهُمْ

6-Eşlerini zina ile suçlayıp kendilerinden başka şahitleri bulunmayan kimselere gelince:

فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ

Onlardan her birinin şahitliği, kendisinin mutlaka doğru söyleyenlerden olduğuna, dört defa Allah'ı şahit tutmasıdır.

(٧) وَ الْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَةَ اللّٰهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

7-Beşinci defa da: eğer yalan söyleyenlerden ise Allah'ın lânetinin kendi üzerine olmasını diler.

(٨) وَ يَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ

8-Kadının da dört defa, sözüne Allah'ı şahit tutup kocasının, mutlaka yalan söyleyenlerden olduğuna şahitlik etmesi, kendisinden azabı kaldırır.

(٩) وَ الْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ

9-Beşinci defa da, eğer kocası doğrulardan ise, Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasını diler.[1]

1.İslâm hukukunda bu işleme li'ân denir. Bir adam, karısını zina ile suçlar da kendisinden başka tanık bulamazsa, yargıcın huzurunda dört defa, "Billâhi ona attığım sözde doğru olduğuma şahitlik ederim" der. Beşincide de, "Eğer yalan söylüyorsam, Allah'ın lâneti üzerime olsun", der. Kadın da buna karşılık dört kez: "Billâhi kocam yalan söylüyor" dedikten sonra beşinci kere de: "Eğer kocam doğru ise Allah'ın gazabı üzerime olsun!"

(١٠) وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ

10-Ya Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı

وَأَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ع

ve Allah, tevbeleri çok kabul eden ve hikmet sahibi olmasaydı *(ne yapardınız)*?

(١١) إِنَّ الَّذِينَ جَاؤُا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ ط

11-O yalan haberi getir*(ip ortaya at)*anlar, içinizden bir topluluktur.

لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ ط

Siz, onu sizin için şer sanmayın.

بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ط

Tersine o, sizin için hayırdır.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ج

Onlardan her kişi, işlediği günahın cezasını görecektir.

وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onlardan o*(yala)*nın en büyüğünü idare edene de büyük bir azap vardır.[1]

(١٢) لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا لا وَقَالُوا هٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ

---

der. Böyle yemin etmesi, kadından zina cezasını kaldırır. Yargıç da nikâhı feshedip bu karı-kocayı ayırır.

1.Peygamberimiz, Benû Mustalik Gazâsına, zevcesi Hz. Ayşe'yi de götürmüştü. Dönüşte ordu, bir yerde konaklarken Hz. Ayşe, gittiği tuvalette gerdanlığını düşürdü. Sonradan farkına varınca gerdanlığını aramaya gitti. Hz. Ayşe, bineğinde hevdec denilen çadır gibi kapalı bir şey içinde oturduğundan, hayvanını süren kişi, onu hevdeci içinde sandı. Hz. Ayşe ordugâha döndüğünde ordu hareket etmişti. Orada bekledi. Geriden artçı olarak gelen Safvan, hayvanından inip onu bindirdi ve ordugâha yetiştirdi. Bazı kimseler bunu dedikodu konusu yaptılar. Sonradan işin farkına varan Ayşe, üzüntüsünden hastalandı, babasının evine gitti. Aradan bir ay geçmişti. Bir gün Hz. Peygamber, Hz. Ebû Bekir'in evine gitmiş:

– Ey Ayşe! Senden bana şöyle bir söz yetişti. Şimdi eğer sen suçsuz isen Allah, muhakkak suçsuzluğunu ortaya çıkarır. Ama bir günaha düştüysen, Allah'a istiğfar ile tevbe et, dedi.

Hz. Ayşe de çok üzülüyordu:

– Suçsuz olduğumu Allah biliyor, ama siz, başka sözlere inanıyorsunuz! Ne diyeyim, Allah bana sabır versin!... dedi.

Hz. Peygamber, henüz yerinden kalkmamış idi ki Hz. Ayşe'nin masumluğunu bildiren bu âyetler indi.

12-Onu işittiğiniz zaman inanan erkek ve kadınların, kendiliklerinden güzel zanda bulunup: "Bu, apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi?

(١٣) لَوْلَا جَاؤُ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ج

13-Ona dört şahit getirmeleri gerekmez miydi?

فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ

Mâdem ki şahitleri getirmediler,

فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ

o halde onlar Allah yanında yalancıların ta kendileridir.

(١٤) وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ

14-Eğer size dünyada ve âhirette Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı,

لَمَسَّكُمْ فِيمَا اَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ج

içine daldığınız yaygarada size mutlaka büyük bir azap dokunurdu.

(١٥) إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِاَلْسِنَتِكُمْ

15-Çünkü siz, onu dillerinizle alıveriyorsunuz

وَ تَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ

ve hakkında hiç bilginiz olmayan bir şeyi, *(düşünüp taşınmadan, hemen)* ağızlarınızla söylüyorsunuz

وَ تَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا ق

ve onu önemsiz bir iş sanıyorsunuz.

وَ هُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمٌ

Oysa o, Allah yanında büyük*(bir günah)*tır.

(١٦) وَ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ

16-Onu işittiğiniz zaman, şöyle demeniz gerekmez miydi?:

مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا ق

"Bunu konuşmamız bize yakışmaz;

سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

hâşâ, bu, büyük bir iftiradır"

(١٧) يَعِظُكُمُ اللّٰهُ

17-Allah size öğüt veriyor ki,

أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ج

eğer inananlar iseniz, böyle bir şeye bir daha aslâ dönmeyesiniz.

وَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ ط

18-Allah size âyetleri*(ni)* açıklıyor.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٩) إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِى الَّذِينَ اٰمَنُوا

19-İnananlar içinde edepsizliğin yayılmasını isteyenler var ya,

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ

onlar için dünyada da, âhirette de acı bir azap vardır.

Allah bilir; وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ

siz bilmezsiniz. وَ أَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

(٢٠) وَ لَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ

20-Eğer size Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı

وَ أَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

ve Allah çok şefkatli ve merhametli olmasaydı *(bu iftiranızdan dolayı büyük bir azaba uğrardınız)*!

(٢١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

21-Ey inananlar!

لاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

Şeytanın adımlarını izlemeyin.

وَ مَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

Kim Şeytan'ın adımlarını izlerse,

فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ

o ona, edepsizliği ve kötülüğü emreder.

وَ لَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ

Eğer size, lütfu ve rahmeti olmasaydı, Allah,

مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا

hiçbirinizi aslâ temizlemezdi.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّى مَنْ يَشَاءُ

Fakat Allah dilediğini arındırır.

وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah işitendir, bilendir.

(٢٢) وَ لاَ يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَ السَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِى الْقُرْبٰى وَ الْمَسَاكِينَ وَ الْمُهَاجِرِينَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

22-Sizden fazilet ve servet sahibi kimseler, yakınlığı bulunanlara, yoksullara, Allah yolunda göç edenlere bir şey vermemeğe yemin etmesinler,

affetsinler, وَلْيَعْفُوا

hoşgörsünler. وَلْيَصْفَحُوا

أَلاَ تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ

Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz?

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.[1]

1.Hz. Ebû Bekir, Mistah'ı, hem akrabası, hem de yoksul olduğu için beslerdi. Fakat Mistah, bu olayı yayanlar arasında idi. Bu âyetler Hz. Ayşe'nin masumluğunu ortaya çıkarınca, Hz. Ebû Bekir yemin edip, bir daha Mistah'a bakmayacağını söyledi. İşte âyette Mü'minlere daha lütufkâr olmaları emredilmektedir.

(٢٣) إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلاَتِ الْمُؤْمِنَاتِ

23-O namuslu, bir şeyden habersiz, inanmış kadınları zinâ ile suçlayanlar

لُعِنُوا فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ

dünyâda da, âhirette de lânetlenmişlerdir.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onlar için büyük bir azap vardır.

(٢٤) يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَ اَيْدِيهِمْ وَ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

24-O gün, dilleri, elleri ve ayakları yaptıklarına şahitlik edecektir.

(٢٥) يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللّٰهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ

25-O gün Allah onlara hak ettikleri cezalarını tam verir

وَ يَعْلَمُونَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ

ve onlar da bilirler ki, Allah, apaçık Hak'tır.

(٢٦) اَلْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ

26-Kötü kadınlar, kötü erkeklere mahsustur.

وَ الْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ

Kötü erkekler de kötü kadınlara mahsustur.

وَ الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ

iyi kadınlar iyi erkeklere mahsustur.

وَ الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ

İyi erkekler de iyi kadınlara mahsustur.

اُولٰئِكَ مُبَرَّؤُنَ مِمَّا يَقُولُونَ

Bunlar onların söyledikleri*(çirkin şeyler)*den uzaktırlar.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ

Bunlara, *(Allah tarafından)* bağışlama ve cömertçe bir rızık vardır.

(٢٧) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

27-Ey inananlar!

لاَ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ

Kendi evlerinizden başka evlere girmeyin,

حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوا وَ تُسَلِّمُوا عَلٰى اَهْلِهَا

izin alıp halkına selâm vermedikçe.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Herhalde bunun, sizin için daha iyi olduğunu düşünüp anlarsınız.

فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا اَحَدًا

28-Eğer orada kimseyi bulamazsanız,

فَلاَ تَدْخُلُوهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ

size izin verilinceye kadar oraya girmeyin.

وَ اِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا

Ve eğer size: "Dönün" denirse,

فَارْجِعُوا dönün.

هُوَ أَزْكَى لَكُمْ

Bu, sizin için daha temizdir.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Allah yaptıklarınızı bilendir.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا

غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ

29-Oturulmayan ve içinde eşyanız bulunan evlere *(izinsiz)* girmenizden dolayı size bir günah yoktur.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَ مَا تَكْتُمُونَ

Allah, açığa vurduğunuzu da, gizlediğinizi de bilir.

(٣٠) قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ

30-İnanan erkeklere söyle:

يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ

"Bazı bakışlarını kıssınlar,

وَ يَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ

ırzlarını korusunlar.

ذٰلِكَ أَزْكَى لَهُمْ

Bu, onlar için daha temizdir.

إِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

Şüphesiz Allah, onların her yaptıklarını haber almaktadır.

(٣١) وَ قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ

31-İnanan kadınlara da söyle:

يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ

"Bazı bakışlarını kıssınlar,

وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

ırzlarını korusunlar.

وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

Süslerini göstermesinler.

إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا

Ancak kendiliğinden görünenler hariç.[1]

وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ

Baş örtülerini *(göğüs)* yırtmaçlarının üstüne koysunlar.

وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

Süslerini kimseye göstermesinler.

Yalnız kocalarına, إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ

yahut babalarına, أَوْ آبَائِهِنَّ

أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ

yahut kocalarının babalarına,

yahut oğullarına, أَوْ أَبْنَائِهِنَّ

1.Bunların görünmesinde bir günah yoktur. Bir tefsire göre süsten maksat, süs yerleridir. Buna göre kendiliğinden görünecek süs yerleri, örtünme hükmü dışında tutulmuştur. Bir şeyi alıp verirken, hattâ örtüsünü örterken dahi ellerin görünmesi zarurîdir. El, yüz ve ayaklar örtünmeden muaf tutulmuştur.

أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ

yahut kocalarının oğullarına,

أَوْ إِخْوَانِهِنَّ

yahut kardeşlerine,

أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ

yahut kardeşlerinin oğullarına,

أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ

yahut kızkardeşlerinin oğullarına,

أَوْ نِسَائِهِنَّ

yahut kadınlarına,

أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

yahut ellerinin altında bulunan*(köle)*lerine,

أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ

yahut kadına ihtiyacı bulunmayan erkek tâbilerine,[1]

أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ

yahut henüz kadınların mahrem yerlerini anlamayan çocuklara *(gösterebilirler)*.

وَ لَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ

Gizledikleri süslerin bilinmesi için ayaklarını vurmasınlar.

وَ تُوبُوا إِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ

Ey Mü'minler, topluca Allah'a tevbe edin

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

ki, felâha eresiniz.

(٣٢) وَ أَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَ الصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَ إِمَائِكُمْ

32-İçinizden bekârları ve köle ve cariyelerinizden iyileri evlendirin.

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ

Eğer yoksul iseler,

يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ

Allah, lütfuyle onları zengin eder.

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Allah*(ın mülkü)* geniştir, O, *(her şeyi)* bilendir.

(٣٣) وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا

33-Evlenme *(imkânı)* bulamayanlar, iffetlerini korusunlar

حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ

Allah kendilerini lütfundan zengin edinceye dek.

وَ الَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ

1.Yani hizmetçilere, yardıma muhtaç ihtiyarlara, bunaklara ve dilencilere.

(٣٤) وَ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ
34-Andolsun ki size indirdik:

أَيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ
Açıklayıcı âyetler,

وَ مَثَلاً مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ
sizden önce gelip geçenlerden bir temsil

وَ مَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ
ve korunanlar için bir öğüt *(indirdik)*

(٣٥) اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ
35-Allah, göklerin ve yerin nurudur.

مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ
O'nun nuru, içinde lamba bulunan bir kandile benzer.

اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ
Lamba cam içerisindedir.

اَلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ
Cam, sanki inciden bir yıldızdır.

يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
Yakıtı bereketli bir zeytin ağacından sağlanır

لاَ شَرْقِيَّةٍ وَ لاَ غَرْبِيَّةٍ
ne doğuda, ne batıda bulunmayan *(mübarek bir ağaç)*.

يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ
(O ağacın) yağı neredeyse ateş değmese de ışık verir

Ellerinizin altında bulunan *(köle ve cariye)*lerden, mükâtebe *(akdi)* yapmak isteyenlerle[1] mükâtebe yapın,

إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا
-eğer kendilerinde hayır görürseniz.

وَ أٰتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللّٰهِ الَّذِى أٰتٰيكُمْ
ve Allah'ın size verdiği malından onlara da verin.[2]

وَ لاَ تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا
namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın,

لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
dünya hayatının geçici menfaatini elde etmek için *(böyle bir şeye kalkışmayın)*.

وَ مَنْ يُكْرِهْهُنَّ
Kim onları *(fuhşa)* zorlarsa,

فَإِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ
şüphesiz Allah *(fuhşa)* zorlanmalarından sonra *(o kadınlara karşı)* bağışlayıcı, esirgeyicidir.

1.Çalışıp belli bir para ödemek karşılığında hürriyetlerini kazanmak isteyenler.

2.Onların size verecekleri mal veya paradan bir kısmını onlara bağışlayın veya hürriyete kavuşmak isteyen bu insanlara zekâttan yardım edin.

(٣٦) فِى بُيُوتٍ أَذِنَ اللّٰهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُۙ

36-*(Bu kandil)* Allah'ın, yüceltilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerdedir.

يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْاٰصَالِۙ

Onların içinde sabah-akşam O'nu tesbîh eder *(şanının yüceliğini anar)*lar:

(٣٧) رِجَالٌۙ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَ لَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَ إِقَامِ الصَّلٰوةِ وَ إِيتَاءِ الزَّكٰوةِۙ

37-Kendilerini ne ticaretin, ne de alışverişin Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoymadığı erkekler.

يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَ الْاَبْصَارُۙ

(Onlar,) yüreklerin ve gözlerin *(dehşetten)* ters döneceği günden korkarlar.

(٣٨) لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا

38-*(Böyle yaparlar)* ki Allah onlara yaptıklarının en güzel karşılığını versin

وَ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِۜ

ve lütfundan onlara daha fazlasını da ihsan etsin.

نُورٌ عَلٰى نُورٍۜ

Işığı parıl, parıldır

يَهْدِى اللّٰهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُۜ

Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir.

وَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِۜ

Allah insanlara misaller verir.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۙ

Allah herşeyi bilir.[1]

1.Bu âyet, temsil yoluyla Allah'ın nurunu anlatmaktadır. Müfessirlere göre nur, eşyayı bize gösteren şeydir. Bütün varlıkları, yokluktan varlık alanına çıkarıp gözlerimize gösteren Allah'tır. Bu bakımdan O, göklerin ve yerin nurudur. Bazı müfessirlere göre bu âyette Allah'ın, Mü'minlerin kalplerine verdiği hidayet nuru temsil yoluyla anlatılmaktadır. Nitekim Übeyy ibn Ka'b âyeti "Mü'minin nûrunun misali" şeklinde okumuştur.

Bütün varlıklarda Allah'ın nuru tecelli etmektedir. Gerçekten maddenin en küçük parçası atomun yapısı da bunu gösterir. Atom, negatif elektronlarla, pozitif elektrik yüklü protondan ve nötr durumundaki nötronlardan oluşur. Madde, enerjinin yoğunlaşmasından ibarettir. Enerji, ışığın kaynağıdır. Demek ki bütün eşya, Allah'ın nurundan var olmuştur. Ancak nur, Allah'ın bir adı olmakla beraber zâtı, yani kendisi değildir. Yani eşya Allah'ın bir nur tecellîsidir, fakat hâşâ Allah'ın kendisi değildir. Bu âyetin bir temsil olduğu da unutulmamalıdır. Bu en çok üzerinde durulmuş olan bir âyettir. Gazalî bu âyet üzerine bir risale yazmıştır ki, bu risale vaktiyle tarafımızdan Türkçeye çevrilmiştir.

وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.

(٣٩) وَالَّذٖينَ كَفَرُٓوا

39-İnkâr edenler*(e gelince)*:

أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقٖيعَةٍ

onların işleri, düz arazideki serap gibidir;

يَحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَٓاءًۜ

susayan onu su sanır.

حَتّٰٓى إِذَا جَٓاءَهُ

Fakat yanına gelince,

لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا

hiçbir şey olmadığını anlar

وَوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهُ

ve yanında Allah'ı bulur;

فَوَفّٰيهُ حِسَابَهُۜ

(Allah) onun hesabını tam görür.

وَاللّٰهُ سَرٖيعُ الْحِسَابِۙ

O, hesabı çabuk görendir.

(٤٠) أَوْ كَظُلُمَاتٍ فٖى بَحْرٍ لُجِّيٍّ

40-Yahut *(onların işleri)* engin bir denizdeki karanlıklar gibidir:

يَغْشٰيهُ مَوْجٌ

(bir deniz) ki üstünü bir dalga örtüyor,

مِنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ

onun üstünden bir dalga,

مِنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌۜ

onun üstünden de bir bulut *(örtmektedir)*.

ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍۜ

Birbiri üstüne yığılmış karanlıklar.

إِذَٓا أَخْرَجَ يَدَهُ

(İçinde bulunan kimse) elini çıkarsa,

لَمْ يَكَدْ يَرٰيهَاۜ

neredeyse onu dahi göremez.

وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا

Allah bir kimseye nur vermemişse,

فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ع

artık onun nuru olmaz.[1]

(٤١) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِى
السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَٓافَّاتٍۜ

1.Kâfirin yaptığı işler, korkunç dalgaların çalkalandığı, karanlıkların bürüdüğü bir denize benzetilmektedir. Böyle bir denizde olan insan, zifirî karanlıklar içinde kaldığı için bir şey göremez, selâmet yolunu bulamaz. İşte küfür eylemleri, insanı böyle zifiri karanlıklar içinde boğulmaya mahkûm eden korkunç bir denizdir. Bu karanlıklar, insanın hakkı görmesine engel olur.

41-Görmedin mi göklerde ve yerde olan kimseler, kanatlarını çırparak uçan kuşlar Allah'ı tesbîh ederler?

كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ تَسْبِيحَهُ ط

Her biri kendi duâsını ve tesbîhini bilmiştir.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

Allah da onların ne yaptıklarını bilmektedir.

(٤٢) وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ج

42-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır.

وَ إِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

Dönüş de Allah'adır.

(٤٣) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يُزْجِي سَحَابًا

43-Görmedin mi Allah bulutları sürer,

ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ

sonra onları birbirine geçirir,

ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا

sonra onları birbiri üstüne yığar *(sıkıştırır)*,

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ج

arasından yağmurun çıktığını görürsün.

وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ

Gökteki dağlar*(gibi büyük bulut parçaların)*dan bir dolu indirir de,

فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ

onunla dilediğini vurur;

وَ يَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ ط

dilediğinden de onu öteye çevirir

يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ط

Şimşeğinin parıltısı neredeyse gözleri alır.

(٤٤) يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ط

44-Allah gece ile gündüzü çevirir.

إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ

Kuşkusuz gözleri olanlar için bunda bir ibret vardır.

(٤٥) وَ اللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ ج

45-Allah her canlıyı sudan yarattı;

فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ ج

onlardan kimi karnı üzerinde *(sürünerek)* yürür

وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ ج

kimi iki ayak üstünde yürür,

وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ ط

kimi de dört *(ayak)* üstünde yürür.

يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ ط

Allah dilediğini yaratır.

إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Çünkü Allah her şeye kadirdir.

(٤٦) لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ

46-Andolsun biz, *(gerçekleri)* açıklayan âyetler indirdik.

وَ اللّهُ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah dilediğini, doğru yola iletir.

(٤٧) وَ يَقُولُونَ آمَنَّا بِاللّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ أَطَعْنَا

47-"Allah'a ve Elçi'ye inandık ve itaat ettik" diyorlar.

ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ

Sonra onlardan bir grup, bunun ardından dönüyor.

وَ مَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

Bunlar inanmış değillerdir.

(٤٨) وَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللّهِ وَ رَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

48-Elçinin, aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Elçisine çağırıldıkları zaman,

إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

hemen onlardan bir grup yüz çevirirler.

(٤٩) وَ إِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ

49-Eğer hüküm kendi lehlerine olursa,

يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ

itaat ederek gelirler.

(٥٠) أَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

50-Kalblerinde bir hastalık mı var;

yoksa şüphe mi ettiler? أَمِ ارْتَابُوا

أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللّهُ عَلَيْهِمْ وَ رَسُولُهُ

Yoksa Allah'ın ve Elçisinin kendilerine haksızlık yapacağından mı korkuyorlar?

بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Hayır, onlar zâlimlerdir.

(٥١) إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللّهِ وَ رَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا

51-Elçinin, aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Elçisine çağırıldıkları zaman inananların sözü, ancak şöyle demeleridir:

سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا

"İşittik ve itaat ettik"

وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

İşte umduklarına erenler bunlardır, bunlar!

(٥٢) وَ مَنْ يُطِعِ اللّهَ وَ رَسُولَهُ

52-Kim*(ler)* Allah'a ve Elçisine itaat ederse,

وَ يَخْشَ اللّٰهَ
Allah'tan korkarsa,

وَ يَتَّقْهِ
O'*(nun azabı)*ndan korunursa,

فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
işte, kurtuluşa erenler onlardır.

(٥٣) وَ أَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
53-Yeminlerinin var gücüyle Allah'a yemin ettiler:

لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ
Eğer sen onlara emredersen *(savaşa)* çıkacaklar diye,

قُلْ لَا تُقْسِمُوا
de ki: "Yemin etmeyin.

طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ
(Sizden istenen, yalan yere yemin etmek değil), güzel itaat etmektir.

إِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
Şüphesiz Allah, yaptıklarınızı haber almaktadır."[1]

(٥٤) قُلْ أَطِيعُوا اللّٰهَ
54-De ki: "Allah'a itaat edin,

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ
Elçi'ye de itaat edin.

فَإِنْ تَوَلَّوْا
"Eğer dönerseniz,[2]

فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ
ona gereken, kendisine yükletilen *(duyurma görevini yapmak)*,

وَ عَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ
size gereken de size yükletilen*(itaat görevini yapmak)*dır.

وَ إِنْ تُطِيعُوهُ
Eğer ona itaat ederseniz,

تَهْتَدُوا
doğru yolu bulursunuz.

وَ مَا عَلَى الرَّسُولِ
Elçi'ye düşen,

إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ
sadece açık bir şekilde duyurmaktır.

(٥٥) وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
55-Allah sizden, inanıp iyi işler yapanlara va'detmiştir:

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ
Onları yeryüzünde hükümran kılacaktır,

كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
tıpkı onlardan öncekileri nasıl hükümran kıldığı gibi.

1.Veya: Yemin etmeyiniz, itaatiniz bellidir (nasıl itaat ettiğiniz ortada). Allah yaptıklarınızı bilmektedir.

2.Âyetteki « تَوَلَّوْا » fiili, mâzinin çoğulu olabileceği gibi, muzâri fiilin çoğulu da olabilir. « تَتَوَلَّوْنَ » âyetin siyâkına daha uygun olduğu için bu şekli tercih ettik.

وَ لَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ

Ve kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine sağlamlaştıracak

وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ط

ve korkularının ardından kendilerini *(tam)* bir güvene erdirecektir.

Bana kulluk edecekler يَعْبُدُونَنِى

لاَ يُشْرِكُونَ بِى شَيْئًا ط

ve bana hiçbir şeyi ortak koşmayacaklar.

وَ مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ

Ama kim*(ler)* bundan sonra da nankörlük ederse,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

işte onlar, yoldan çıkanlardır.

(٥٦) وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

56-Namazı kılın,

zekâtı verin وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ

ve Elçi'ye itaat edin ki,

size acınsın. لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(٥٧) لاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

مُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ ج

57-Nankörlerin, yeryüzünde *(Allah'ı)* âciz bırakacaklarını, *(Allah'ın azabına engel olacaklarını)* sanma.

وَ مَأْوٰيهُمُ النَّارُ ط

Onların varacağı yer ateştir.

وَ لَبِئْسَ الْمَصِيرُ ع

Ne kötü bir gidiş yeridir o!

(٥٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

58-Ey inananlar!

لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَ الَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ ط

Ellerinizin altında bulunan*(köle ve hizmetçi)*ler ve henüz erginliğe ermemiş çocuklarınız üç vakitte *(odalarınıza girebilmek için)* izin istesinler:

مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ

sabah namazından önce,

وَ حِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ

öğle vakti elbisenizi çıkar*(ıp yat)*acağınız zaman

وَ مِنْ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَاءِ قف

ve yatsı namazından sonra.

ثَلٰثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ط

Bunlar sizin üstünüzün açılabileceği üç vakittir.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَ لاَ عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ط

Bunların dışında *(hizmetçilerin ve çocukların, izin almadan içeri girmelerinden dolayı)* ne size, ne de onlara bir günah yoktur.

طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ط

(Onlar sizin) yanınızda dolaşırlar, birbirinizin yanına girip çıkarsınız.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ ط

Allah âyetleri size böyle açıklar.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥٩) وَاِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ

59-Çocuklarınız erginlik çağına erdikleri zaman,

فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

kendilerinden öncekilerin izin istedikleri gibi izin istesinler.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ ط

İşte Allah size âyetlerini böyle açıklıyor.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٦٠) وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الّٰتِى لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا

60-Evlenme arzusu kalmamış, oturan *(ihtiyar)* kadınların,

فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ط

kasden süs göstermeğe çalışmadan, dış örtülerini bırakmalarında kendileri için bir günah yoktur.

وَاَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ ط

Ama sakınmaları, kendileri için daha hayırlıdır.

وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Allah işitendir, bilendir.

(٦١) لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ

61-Köre güçlük yoktur;

وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ

topala güçlük yoktur;

وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ

hastaya güçlük yoktur.

وَلَا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ

size de *(şunları yapmanızda güçlük)* yoktur:

اَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ

Kendi evlerinizden yemenizde,

اَوْ بُيُوتِ اٰبَٓائِكُمْ

yahut babalarınızın evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ

yahut annelerinizin evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ

yahut kardeşlerinizin evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ

yahut kızkardeşlerinizin evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ

yahut amcalarınızın evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ

yahut halalarınızın evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ

yahut dayılarınızın evlerinden,

أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ

yahut teyzelerinizin evlerinden,

أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ

yahut anahtarlarıellerinizde bulunan evlerden,

أَوْ صَدِيقِكُمْ ط

yahut arkadaşınızın evlerinden *(yemenizde bir güçlük yoktur).*

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا

أَوْ أَشْتَاتًا ط

Toplu olarak yahut ayrı ayrı yemenizde de üzerinize bir günah yoktur.

فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا

Evlere girdiğiniz zaman,

فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ

عِنْدِ اللّٰهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ط

Allah tarafından kutlu, güzel bir yaşama dileği olarak kendinize *(kendinizden olan ev halkına)* selâm verin.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ

İşte Allah, âyetleri size böyle açıklıyor ki,

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ع

düşünüp anlayasınız.

(٦٢) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

62-Mü'minler o kimselerdir ki,

اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

Allah'a ve Elçisine *(gönülden)* inanmışlardır.

وَ إِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ

Toplumsal bir iş için Allah'ın Elçisi ile beraber bulundukları zaman,

لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ ط

ondan izin almadan gitmezler.

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ

(Ey Muhammed!) Senden izin alanlar,

أُولٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ ج

işte Allah'a ve Elçisine inananlar onlardır.

فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ

Bazı işleri için senden izin istedikleri zaman,

فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ

onlardan dilediğine izin ver

وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَ

ve onlar için Allah'tan mağfiret dile.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٦٣) لاَ تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا

63-Elçi'nin çağırmasını, aranızda herhangi birinizin diğerini çağırmasıyla bir tutmayın.

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا

Allah içinizden, birbirinin arkasına gizlenerek sıvışıp gidenleri bilir.

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ

Elçinin emrine aykırı davrananlar, kendilerine bir belanın çarpmasından sakınsınlar,

أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

yahut onlara acı bir azabın uğramasından *(sakınsınlar)*.

(٦٤) أَلاَ إِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الأَرْضِ

64-İyi bilin ki göklerde ve yerde olanlar hep Allah'ındır.

قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ

O, sizin ne iş üzerinde bulunduğunuzu, *(ne yaptığınızı, içinizde nasıl bir niyet taşıdığınızı)* bilir.

وَ يَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ

O'na döndürülüp götürüldükleri gün,

فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا

ne yaptıklarını onlara haber verir.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Allah, her şeyi bilendir.

٢٥- سُورَةُ الْفُرْقَانِ

25–FURKÂN SÛRESİ

İsmini birinci âyetinde geçen el Furkân kelimesinden alır. Furkân, hakkı bâtıldan ayıran demektir ve Tevrat ile Kur'ân'ın ortak sıfatıdır. Bu sûre, Mekke döneminin ortalarında ve Yâsîn Sûresi'nden sonra nâzil olmuştur. Ancak 68-70. âyetlerinin Medine'de indiği rivayet edilir. 77 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) تَبَارَكَ الَّذِى نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

1-Âlemlere uyarıcı olması için *kuluna* Furkân'ı *(hakkı bâtıldan ayırma ölçüsünü)* indiren *(Allah)* pek kutludur!

(٢) اَلَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

2-Göklerin ve yerin mülkü O'nundur.

وَ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا

O, çocuk edinmemiştir;

وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ

mülkünde ortağı yoktur.

Herşeyi yaratmış, وَ خَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ

فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا

ona ölçü, biçim ve düzen vermiştir.

(٣) وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً

3-O'ndan ayrı olarak, birtakım tanrılar edindiler.

لاَ يَخْلُقُونَ شَيْئًا

bir şey yaratamayan, وَ هُمْ يُخْلَقُونَ

(tam tersine) kendileri yaratılan,

وَ لاَ يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَ لاَ نَفْعًا

kendilerine dahi ne zarar ne de yarar veremeyen

وَ لاَ يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَ لاَ حَيٰوةً وَ لاَ نُشُورًا

öldüremeyen, yaşatamayan, *(ölüleri diriltip)* kaldıramayan *(tanrılar).*

وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

4-İnkâr edenler dediler ki:

إِنْ هٰذَا إِلاَّ إِفْكٌ

"Bu, yalandan başka bir şey değildir.

Onu *(Muhammed)* uydurdu; افْتَرٰيهُ

وَ أَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُونَ ج

başka bir topluluk da kendisine yardım etti."

فَقَدْ جَاؤُ ظُلْمًا وَ زُورًا ج

(Bu sözleriyle) kesin bir haksızlığa ve iftiraya vardılar.

(٥) وَ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

5-Dediler ki: "Evvelkilerin masalları;

onları yazmış, اكْتَتَبَهَا

فَهِىَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَ أَصِيلاً

sabah akşam onlar kendisine yazdırılıyor."[1]

1.Yahut: Yazmak istedi, sabah akşam kendisine imlâ ediliyor (yazdırılıyor).

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِى يَعْلَمُ السِّرَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

6-De ki: "Onu, göklerdeki ve yerdeki gizleri bilen indirdi.

إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

وَ قَالُوا مَا لِهٰذَا الرَّسُولِ

7-Dediler ki: "Bu Elçi'ye ne oluyor ki,

يَأْكُلُ الطَّعَامَ

yemek yiyor,

وَ يَمْشِى فِى الْأَسْوَاقِ

çarşılarda geziyor?

لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا

Ona kendisiyle beraber uyarıcı olacak bir melek indirilmeli değil mi?

(٨) أَوْ يُلْقٰى إِلَيْهِ كَنْزٌ

8-Yahut üstüne bir hazine atılmalı,

أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا

yahut kendisinin, ürününden yiyeceği bir bahçesi olmalı değil mi?"

وَ قَالَ الظَّالِمُونَ

Ve zâlimler dediler ki:

إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

"Siz başka değil, sadece büyülenmiş bir adama uyuyorsunuz"

(٩) أُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ

9-Bak, senin için nasıl benzetmeler yaptılar da,

فَضَلُّوا

saptılar.

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا

Artık bir daha yolu bulamazlar.

(١٠) تَبَارَكَ الَّذِى إِنْ شَاءَ

10-Yücedir O ki, dilerse,

جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذٰلِكَ

sana bundan daha hayırlısını yapar,

جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

altlarından ırmaklar akan bahçeler *(verir)*

وَ يَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا

ve senin için saraylar yapar.

(١١) بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ

11-Onlar *(senin hakkında o yakışıksız sözleri söylemekle kalmadılar)* bilakis, *(Duruşma)* saati*(ni)* de yalanladılar.

وَ أَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا

Biz *(Duruşma)* Saat'i*(ni)* yalanlayanlara alevli bir ateş hazırlamışızdır.

(١٢) إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

12-*(Bu ateş)* Onları uzak bir yerden görünce,

سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَ زَفِيرًا

onlar bunun öfkesini ve homurtusunu işitirler.

(١٣) وَ إِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ

13-*(Elleri boyunlarına zincirlerle)* Bağlı olarak onun dar bir yerine atıldıkları zaman,

دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا

orada ölümü çağırırlar *("Yetiş ey ölüm! Neredesin! Gel bizi bu azaptan kurtar!" derler).*

(١٤) لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا

14-"Bugün bir ölüm çağırmâyın;

وَ ادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا

birçok ölüm çağırın."[1]

(١٥) قُلْ أَ ذٰلِكَ خَيْرٌ

15-De ki: "Bu mu iyi,

أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ

yoksa korunanlara va'dedilen ebedî cennet mi?

كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَ مَصِيرًا

O da onların mükâfat ve sonucudur!"

(١٦) لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاؤُنَ خَالِدِينَ

16-Orada istediklerini bulurlar ve sürekli kalırlar.

كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْؤُلًا

Bu, Rabbinin, istenen, arzu edilen bir va'didir.

(١٧) وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَقُولُ

17-*(Rabbin)*, Onları ve Allah'tan başka taptıklarını bir araya toplayacağı gün, *(tapılanlara)* der ki:

ءَ أَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِى هٰؤُلَاءِ

"Bu kullarımı siz mi saptırdınız,

أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ

yoksa kendileri mi yolu sapıttılar?"

(١٨) قَالُوا سُبْحَانَكَ

18-Derler ki: "Senin şanın yücedir;

مَا كَانَ يَنْبَغِى لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ

senden başka veliler edinmek bize yaraşmaz.

وَ لٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَ اٰبَاءَهُمْ

Fakat sen onları ve atalarını nimet verip yaşattın;

حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ

(bolluk içinde dünyaya daldılar da seni) anmayı unuttular

1.Çünkü ölüm derecesine gelip yine dirileceksiniz, pişen derileriniz yeniden tazelenecek, her defasında ölümü çağırın.

وَ كَانُوا قَوْمًا بُورًا

ve helâki hak eden bir topluluk oldular.

(١٩) فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ لا

19-*(Bu kez hitap, bunlara tanrı diye tapanlara yönelir.)* İşte *(tanrı)* dedikleriniz de sizi yalanladılar.

فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَ لاَ نَصْرًا ج

Artık ne *(azabı geri)* çevirmeğe gücünüz yeter, ne de *(kendinize)* bir yardım bulabilirsiniz!

وَ مَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ

Sizden kim zulmederse,

نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا

ona büyük bir azap tattırırız.

(٢٠) وَ مَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

20-Senden önce gönderdiğimiz elçiler de,

إِلاَّ إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ

mutlaka yemek yerlerdi

وَ يَمْشُونَ فِي الأَسْوَاقِ ط

ve çarşılarda gezerlerdi.

وَ جَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ط

Biz sizi birbiriniz için sınav yaptık. *(Sizin bir kısmınızı, diğer bir kısmınızla denemekteyiz.)*

أَ تَصْبِرُونَ ج

(ki bakalım) sabrediyor musunuz?

وَ كَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ع

Rabbin, *(herşeyi)* görendir.

(٢١) وَ قَالَ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

21-Bizimle karşılaşmayı ummayanlar dediler ki:

لَوْلاَ أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰئِكَةُ

"Bize melekler indirilmeli değil mi!?

أَوْ نَرٰى رَبَّنَا ط

Yahut Rabbimizi görmeliydik *(değil mi?)*

لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِى أَنْفُسِهِمْ

Andolsun ki onlar kendi içlerinde büyüklük tasladılar

وَ عَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا

ve büyük bir azgınlıkla haddi aştılar

(٢٢) يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰئِكَةَ

22-Melekleri gördükleri gün,

لاَ بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ

işte o gün suçlulara müjde yoktur

وَ يَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا

ve onlar: "*(Size sevinmek)* Yasaktır, yasak!" derler.[1]

1.Bu sözü müşrikler kendi kendilerine söylüyorlar. Onlarda âdet idi, kötü bir şeyle karşılaştıkları zaman: "Hicran mahcûrâ: sevinmekten tamamen

(٢٣) وَ قَدِمْنَآ إِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ

23-Yaptıkları her işin önüne geçmişiz de,

فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

onu *(etrafa)* saçılmış toz zerreleri haline getirmişizdir.[1]

(٢٤) أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا

24-O gün cennet halkının kalacakları yer daha iyidir,

وَ أَحْسَنُ مَقِيلاً

dinlenip safa sürecekleri yer de daha güzeldir.

(٢٥) وَ يَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ

25-Göğün, bulutları parçaladığı gün,

وَ نُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيلاً

meleklerin bölük bölük indirildiği *(gün)*;

(٢٦) اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ط

26-İşte o gün, gerçek mülk, Rahmân'ındır; *(bütün hükümranlık yalnız O'na aittir.)*

وَ كَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا

Ve o *(gün)*, kâfirler için çetin bir gündür.

(٢٧) وَ يَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُولُ

27-O gün zâlim ellerini ısırıp der ki:

يَا لَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً

"N'olaydı, keşke ben elçiyle beraber bir yol edineydim!"

28-"Vah bana, (٢٨) يَا وَيْلَتٰى

لَيْتَنِى لَمْ اَتَّخِذْ فُلاَنًا خَلِيلاً

keşke ben falanı dost tutmasaydım!"

(٢٩) لَقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى ط

29-O beni, bana gelen Zikirden saptırdı.

وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولاً

Zaten Şeytan, insanı yapayalnız ve yardımcısız bırakır."

---

mahrum kaldık!" derlerdi. Yahut bu sözü onlara melekler de söylemiş olabilirler. Yani « يقولون » nin zamiri meleklere de gidebilir, müşriklere de.

1.İnanmadıklarından dolayı kendilerinin yaptıkları bazı güzel işleri de sildik, boşa çıkardık. Çünkü güzel iş, ancak îmanla makbuldür.

(٣٠) وَقَالَ الرَّسُولُ

30-Elçi de demiştir ki:

"Ya Rabbi! يَا رَبِّ

إِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا

Kavmim, bu Kur'ân'ı terk edilmiş bıraktılar.

(٣١) وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَۜ

31-Biz böylece her elçiye suçlulardan bir düşman var ettik.

وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

Yol gösterici ve yardımcı olarak Rabbin yeter.

(٣٢) وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

32-İnkâr edenler dediler ki:

لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَاحِدَةًۚ

"Kur'ân, ona bir defada indirilmeli değil miydi?"

كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ

Biz onunla senin kalbini sağlamlaştırmak[1] için onu böyle *(parça parça indirdik)*

وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا

ve onu ağır ağır okuduk.

(٣٣) وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ

33-Onların sana getirdiği her misâle *(her bâtıl soruya)*,

إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًاۜ

mutlaka biz sana, *(o bâtılı yok edecek)* gerçeği ve en güzel açıklamayı getiririz.

(٣٤) اَلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلٰى وُجُوهِهِمْ إِلٰى جَهَنَّمَۙ

34-O yüzükoyun cehenneme toplanacak olanlar,

أُولٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا

işte onlar, yerce çok kötü ve yolca çok sapıktır.

(٣٥) وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

35-Andolsun biz Mûsâ'ya Kitâb'ı verdik

وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًاۚ

ve kardeşi Hârûn'u kendisinin yanında vezir yaptık.

(٣٦) فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ

36-"Âyetlerimizi yalanlayan kavme gidin" dedik.

فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًاۜ

(Onlara gittiler. Onlar, kendilerine gelen bu elçilerimizi kabul etmeyince biz de) onları yıkıp yok ettik.

(٣٧) وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ

37-Nuh kavmi de peygamberleri yalanladıkları vakit,

1.Kolayca ezberlemeni sağlamak ve çeşitli olaylara karşı yeni gelen âyetlerle kalbini güçlendirmek için.

أَغْرَقْنَاهُمْ onları da boğduk

وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ط

ve onları insanlara bir ibret yaptık.

وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ج

Zâlimlere acı bir azap hazırladık.

(٣٨) وَعَادًا وَثَمُودَا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ

38-Âd'ı, Semud'u, Ress halkını[1]

وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا

ve bu arada daha birçok nesilleri *(inkârları yüzünden helâk ettik).*

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ ز

39-Hepsine de *(uyarmak için)* misaller *(geçmişlerden hikâyeler)* anlattık.

وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا

(Öğüt almayıp küfürlerinde ısrar edince biz de) hepsini helâk ettik.

1.Ress kuyu demektir. Şu'ayb Aleyhisselâm'ın kavmi, kendisini yalanlayınca, çok sığ olan bir kuyunun başında toplandıkları sırada kuyu birden çöküvermiş, hepsi batmışlar. Başka bir tefsire göre Ress, Doğu Anadolu'da bulunan Aras Nehridir. İşte bu nehrin kıyısında bulunan bir kent halkı (Semûd'un torunları) isyanları yüzünden helâk edilmişlerdir. Semûd kavminden artakalanlar burada otururlarmış. Kendilerine gelen peygamberi öldürdüklerinden dolayı helâk olmuşlar.

(٤٠) وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ط

40-*(Şu Kureyş müşrikleri)* Belâ yağmuruna tutulan, *(üstüne taş yağdırılan)* kente vardılar.

أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا ج

Onun durumunu görmüyorlar mıydı *(ki ibret alsınlar)*?

بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا

Hayır, onlar *(öldükten sonra)* tekrar dirilip kalkmayı ummuyorlar.

(٤١) وَإِذَا رَأَوْكَ

41-Seni gördükleri zaman,

إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ط

mutlaka seni eğlence konusu yapıyorlar:

أَهٰذَا الَّذِى بَعَثَ اللّٰهُ رَسُولًا

"Allah bunu mu elçi göndermiş?"

(٤٢) إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ط

42-"Eğer biz tanrılarımıza tapmakta ısrar etmeseydik, neredeyse bizi tanrılarımızdan saptıracaktı" *(diyorlar).*

Ve bileceklerdir, وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ

azâbı gördükleri zaman,

مَنْ أَضَلُّ سَبِيلاً

kimin yolunun sapık olduğunu,

(٤٣) أَ رَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوٰيهُ ط

43-Arzusunu tanrı edinen kimseyi gördün mü?

أَ فَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً لا

Onun üstüne sen mi bekçi olacaksın?

(٤٤) أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ط

44-Yoksa sen onların çoğunun işittiklerini, düşündüklerini mi sanıyorsun?

إِنْ هُمْ إِلاَّ كَالْأَنْعَامِ

Hayır, onlar hayvanlar gibidir,

بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلاً ع

hattâ onlar, yolca *(hayvanlardan)* daha sapıktır.

(٤٥) أَلَمْ تَرَ إِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ج

45-Rabbini görmedin mi gölgeyi nasıl uzattı?

وَلَوْ شَاءَ

Dileseydi,

لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ج

onu durgun yapardı.

ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلاً لا

Sonra nasıl Güneş'i ona delil kıldık *(gölgenin görünmesini, ışığa bağlı kıldık)*?

(٤٦) ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا

46-Sonra *(Güneş yükseldikçe)* gölgeyi yavaş yavaş çekip aldık.

(٤٧) وَ هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا

47-O, geceyi sizin için elbise yaptı,

وَ النَّوْمَ سُبَاتًا

uykuyu dinlenme *(yaptı)*

وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا

gündüzü de kalkıp çalışma zamanı yaptı.

وَ هُوَ الَّذِى أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ ج

48-Ve O, rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderdi.

وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا لا

Ve gökten tertemiz bir su indirdik.

(٤٩) لِنُحْيِىَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا

49-Ki onunla ölü bir ülkeyi diriltelim

وَ نُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَ أَنَاسِىَّ كَثِيرًا

ve onunla yarattığımız hayvanlardan ve insanlardan birçoğunu sulayalım.

(٥٠) وَ لَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ

50-Andolsun biz, bu sözü onların aralarında çevirip çevirip anlattık,

لِيَذَّكَّرُوا ر

ki öğüt alsınlar.[1]

فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

Ama insanların çoğu, nankörlükte direnmektedir.

(٥١) وَلَوْ شِئْنَا

51-Eğer biz dileseydik,

لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ز

her kente bir uyarıcı gönderirdik.

(٥٢) فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ

52-Kâfirlere boyun eğme

وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

ve bu *(Kur'ân)*la onlara karşı büyük cihâd et.

(٥٣) وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ

53-O, iki denizi birbirine salmıştır.

هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

Bu tatlı, susuzluğu giderici,

وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ج

bu tuzlu ve acıdır.

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا

Ve ikisinin arasına birbirine kavuşmalarına engel olan bir perde koymuştur *(hiç birbirine kavuşmazlar)*.

1.Yahut bu suyu tekrar tekrar indirip toprağı hayata kavuşturduk, ki ibret alsınlar.

(٥٤) وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا

54-Ve O, sudan bir insan yarattı da,

فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ط

onu nesep ve sıhr kıldı.[2]

وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا

Rabbin, her şeye gücü yetendir.

(٥٥) وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ط

55-Allah'tan başka kendilerine ne yarar, ne de zarar veremeyecek şeylere tapıyorlar.

وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا

Kâfir, Rabbine aykırı şeylere yardımcıdır.[3]

(٥٦) وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

56-Biz seni ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.

(٥٧) قُلْ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

57-De ki: "Buna karşı sizden bir ücret istemiyorum;

2.Yani insanı ikiye ayırdı. Çocukların kendisine nispet edileceği erkek ile, evlenmek suretiyle hısımlık kurulacak kadın yaptı.

3.Yahut: Rabbine göre kâfir, değersizdir.

إِلاَّ مَنْ شَآءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَـى رَبِّهِ سَبِيلاً

ancak Rabbine varan yola girmek isteyene*(yol gösteriyorum)*"

(٥٨) وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لاَ يَمُوتُ

58-Ve ölmeyen*(diriy)*e tevekkül et

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِهِ ط

ve O'nu överek tesbîh et.

وَ كَفَـى بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ج

Kullarının günahlarını, O'nun bilmesi yeter.

(٥٩) اَلَّذِى خَلَقَ السَّـمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ

59-O, gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları altı günde yarattı,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ج

sonra Arş'a kuruldu *(böylece mülkünü yönetmektedir.)*

اَلرَّحْمٰنُ

(O) Rahman'dır. [1]

فَاسْئَلْ بِهِ خَبِيرًا

Bunu bir bilene sor.

1.O'nun rahmeti, bütün varlıkları kaplamıştır. Varlık ve hayat O'nun rahmetinin eseridir. Bütün kâinata Allah'ın Arş'ından hayat ve vücut dağılmaktadır. Bunu, bir bilene sor, sana gerçekten böyle olduğunu anlatacaktır.

(٦٠) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ

60-Onlara: "Rahman'a secde edin!" dendiği zaman;

قَالُوا وَ مَا الرَّحْمٰنُ ق

derler ki: "Rahman da nedir?

أَ نَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا

Senin bize emrettiğine secde eder miyiz hiç?"

وَ زَادَهُمْ نُفُورًا ۩

Ve *(bu söz)*, onların nefretini artırır.

(٦١) تَبَارَكَ الَّذِى

61-Yücedir O, ki,

جَعَلَ فِى السَّمَآءِ بُرُوجًا

gökte burçlar yaptı

وَ جَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَ قَمَرًا مُنِيرًا

ve orada bir kandil ve aydınlatıcı bir Ay var etti.

(٦٢) وَ هُوَ الَّذِى جَعَلَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ خِلْفَةً

62-Ve O, gece ile gündüzü, birbirini izler yaptı.

لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

öğüt almak veya şükretmek isteyenler için *(böyle yaptı)*

(٦٣) وَ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ

63-Rahmân'ın kulları öyle kimselerdir ki,

يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا

yeryüzünde mütevâzi olarak yürürler,

وَ إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ

cahiller kendilerine lâf atarsa,

قَالُوا سَلَامًا

"Selâm" derler.

(٦٤) وَ الَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا

64-Gecelerini Rablerine secde ederek, O'nun Dîvânında durarak geçirirler:

(٦٥) وَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ

65-Derler ki: "Rabbimiz, cehennemin azabını bizden uzaklaştır.

إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا

Doğrusu onun azabı sargındır"

(٦٦) إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَ مُقَامًا

66-"Orası ne kötü bir karargâh ve ne kötü bir makamdır!"

(٦٧) وَ الَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا

67-Ve harcadıkları zaman,

لَمْ يُسْرِفُوا

ne israf ederler,

وَ لَمْ يَقْتُرُوا

ne de cimrilik ederler;

وَ كَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا

(harcamaları), bu ikisinin arasında dengeli olur.

(٦٨) وَ الَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا آخَرَ

68-Ve onlar Allah ile beraber başka tanrıya yalvarmazlar,

وَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ إِلَّا بِالْحَقِّ

Allah'ın haram ettiği canı haksız yere öldürmezler

وَ لَا يَزْنُونَ

ve zinâ etmezler.

وَ مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ

Kim bunları yaparsa,

يَلْقَ أَثَامًا

cezasını bulur.

(٦٩) يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

69-Kıyamet günü onun için azap kat kat yapılır

وَ يَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا

ve o azabın içinde hor ve hakîr olarak kalır.

(٧٠) إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

70-Ancak tevbe edip inanan ve faydalı iş yapanlar,

فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ

işte Allah onların kötülüklerini iyiliklere değiştirecektir.

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

(٧١) وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا

71-Kim tevbe eder ve faydalı iş yaparsa,

فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللّٰهِ مَتَابًا

o, makbul bir kimse olarak Allah'a döner.

(٧٢) وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ

72-Onlar yalan ve boş sözün yanında bulunmazlar.

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

Boş söze rastladıklarında,

مَرُّوا كِرَامًا

vakar ile *(oradan)* geçip giderler.

(٧٣) وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

73-Ve kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığı zaman,

لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

onlara karşı sağır ve kör davranmazlar.

(٧٤) وَالَّذِينَ يَقُولُونَ

74-Ve derler ki:

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ

"Rabbimiz, bize gözler sevinci *(gönüller açan)* eşler ve çocuklar lütfeyle.

وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

ve bizi korunanlara önder yap!"

(٧٥) أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا

75-İşte onlar, sabretmelerine karşılık saraylarda ödüllendirilecekler

وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا

ve orada bir sağlık dileği ve selâm ile karşılanacaklardır.

(٧٦) خَالِدِينَ فِيهَا

76-Orada ebedî kalacaklardır.

حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

Ne güzel karargâh ve ne güzel makamdır orası!

(٧٧) قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

77-De ki: "Duânız *(ibadetiniz)* olmadıktan sonra Rabbim sizi ne yapsın?

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ

(Size haber verdiklerimi) yalanladınız.

فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

Bu yüzden cezalandırılmanız gerekecektir."

٢٦-سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

26-ŞUARÂ SÛRESİ

Şuarâ, "şâir"in çoğuludur. 224. âyetinde şâirlerden söz ettiği için bu adı almıştır. Mekke'de inen sûrelerin orta grubundandır. Vâkı'a Sûresi'nden sonra inmiştir. 224-227. âyetleri Medine'de nâzil olmuştur. Mushafta 26., inişte 47. sûredir, 227 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) طسٓمٓ
1-Tâ sîn mîm.

(٢) تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

2-Şunlar o apaçık Kitâb'ın âyetleridir.

(٣) لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

3-Herhalde sen, inanmıyorlar diye neredeyse kendini helâk edeceksin!

(٤) اِنْ نَشَأْ
4-Dilesek,

نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ اٰيَةً

onların üzerine gökten bir mucize indiririz de,

فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

boyunları ona eğilir *(inanırlar)*.

وَ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ

5-Rahman'dan onlara hiçbir yeni Zikir *(uyarı)* gelmez ki,

اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

mutlaka ondan yüz çevirici olmasınlar.

(٦) فَقَدْ كَذَّبُوا
6-Yalanladılar;

فَسَيَأْتِيهِمْ اَنْبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

ama alay edip durdukları şeyin haberleri, yakında kendilerine gelecektir.

(٧) اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ

7-Yere bakmadılar mı,

كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

orada her çeşit güzel çifti bitirmişiz?

(٨) اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً

8-Şüphesiz bunda bir ibret vardır;

وَ مَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

ama yine çokları inanıcı değillerdir.

(٩) وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

9-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٠) وَ اِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰى اَنِ

10-Rabbin Mûsâ'ya seslendi ki:

ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"O zâlim kavme git!"

(١١) قَوْمَ فِرْعَوْنَ ط

11-"Firavun'un kavmine *(git).*

أَلاَ يَتَّقُونَ

Onlar *(kötülüklerden)* korunmayacaklar mı?"

(١٢) قَالَ رَبِّ

12-*(Mûsâ)*: "Rabbim, dedi;

إِنِّـي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

ben, onların beni yalanlayacaklarından korkuyorum."

(١٣) وَ يَضِيقُ صَدْرِى

13-Göğsüm daralıyor,

وَ لاَ يَنْطَلِقُ لِسَانِى

dilim açılmıyor *(tutukluk yapıyor)*,

فَأَرْسِلْ إِلَـى هٰرُونَ

onun için Hârûn'a da elçilik ver."

(١٤) وَ لَهُمْ عَلَىَّ ذَنْبٌ

14-"Hem benim üzerimde onlara karşı işlediğim bir günah da var *(onlardan bir adam öldürmüştüm)*;

فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ج

onların beni öldürmelerinden korkuyorum."

(١٥) قَالَ كَلاَّ ج فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَا

15-*(Allah:)* "Hayır!" dedi; "İkiniz de âyetlerimizle gidin;

إِنَّا مَعَكُمْ

biz sizinle beraberiz,

مُسْتَمِعُونَ

(aranızda geçecekleri) dinliyoruz."

(١٦) فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولاَ

16-"Firavun'a giderek deyin ki:

إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ لا

"Biz Âlemlerin Rabbi'nin elçisiyiz."

(١٧) أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِـى إِسْرَٓائِيلَ ط

17-İsrâiloğulları'nı bizimle beraber gönder."

(١٨) قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا

18-*(Gittiler, Allah'ın emrini duyurdular. Firavun)* dedi ki: "Biz seni, içimizden bir çocuk olarak yetiştirmedik mi?

وَ لَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ط

Ömründe nice yıllar aramızda kalmadın mı?"

(١٩) وَ فَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِى فَعَلْتَ

19-"Ve sonunda o yaptığını da yaptın,

وَ أَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

sen nankörlerden birisin."

(٢٠) قَالَ فَعَلْتُهَٓا إِذًا

20-*(Mûsâ)* Dedi ki: "Onu yaptığım zaman,

وَ أَنَا مِنَ الضَّٓالِّينَ ط

sapıklardan idim."

(٢١) فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ

21-"Sizden korkunca aranızdan kaçtım.

فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا

Sonra Rabbim bana hükümdarlık verdi

وَ جَعَلَنِى مِنَ الْمُرْسَلِينَ

ve beni elçilerden yaptı"

(٢٢) وَ تِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىَّ

22-"O başıma kaktığın nimet de,

أَنْ عَبَّدْتَ بَنِى إِسْرَائِيلَ

İsrâiloğulları'nı köle yapman *(yüzünden)*dir. *(Onları köle diye kullanıp erkek çocuklarını kesmeseydin, senin eline düşmezdim).*"

(٢٣) قَالَ فِرْعَوْنُ

23-Firavun dedi ki:

وَ مَا رَبُّ الْعَالَمِينَ

"*(Ey Mûsâ!)* Âlemlerin Rabbi nedir?"

(٢٤) قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ

وَ مَا بَيْنَهُمَا

24-*(Mûsâ:)* Dedi ki: "Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin Rabbidir.

إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

Eğer gerçekten inanan kimseler iseniz *(bunu anlarsınız)*"

(٢٥) قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ

25-*(Firavun)* Çevresinde bulunanlara dedi:

"İşitiyor musunuz?" أَلَا تَسْتَمِعُونَ

(٢٦) قَالَ رَبُّكُمْ

26-*(Mûsâ)* Dedi ki: "O sizin de Rabbinizdir,

وَ رَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

önceki atalarınızın da Rabbidir"

(٢٧) قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِى أُرْسِلَ

إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ

27-*(Firavun:)* "Size gönderilen bu elçiniz mutlaka delidir" dedi.

(٢٨) قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا

28-*(Mûsâ)* Dedi ki: "O, doğunun batının ve bunlar arasında bulunanların da Rabbidir.

إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Eğer düşünürseniz *(bunu anlarsınız)*"

(٢٩) قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَهًا غَيْرِى

29-*(Firavun)* Dedi ki: "*(Ey Mûsâ!)* Andolsun ki benden başka tanrı edinirsen,

لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ

seni mutlaka zindana atılanlardan yapacağım."

(٣٠) قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُبِينٍ

30-*(Mûsâ: Peki,)* "Sana *(doğruluğumu)* kanıtlayan apaçık bir şey getirmiş olsam da mı?" dedi.

(٣١) قَالَ فَأْتِ بِهِ

31-*(Firavun)* Dedi ki: "Onu getir *(bakalım)*"

إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

eğer doğrulardansan *(getir de görelim)*

(٣٢) فَأَلْقَى عَصَاهُ

32-*(Mûsâ)* Asâsını attı;

فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ج

bir de *(baktılar ki)* o, apaçık bir ejderha!

(٣٣) وَ نَزَعَ يَدَهُ

33-Elini *(böğründen)* çıkardı;

فَإِذَا هِىَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ع

o da, bakanlara parıl parıl parlayan bir şey oluverdi.

(٣٤) قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ

34-*(Firavun,)* Çevresindeki ileri gelenlere dedi ki:

إِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ لا

"Bu, bilgin bir büyücüdür."

(٣٥) يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ ق

35-"Büyüsüyle sizi toprağınızdan çıkarmak istiyor.

فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

Ne buyurursunuz?"

(٣٦) قَالُوا أَرْجِهْ وَ أَخَاهُ

36-Dediler ki: "Onu ve kardeşini eğle,

وَ ابْعَثْ فِى الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ لا

kentlere toplayıcılar gönder."

(٣٧) يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ

37-"Bütün bilgin büyücüleri sana getirsinler."

(٣٨) فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ لا

38-Derken büyücüler belli bir günün belirlenen vaktinde bir araya getirildi.

(٣٩) وَ قِيلَ لِلنَّاسِ

39-Halka da denildi ki:

هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ لا

"Siz de toplanır mısınız?"

(٤٠) لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ

40-"Umarız ki büyücüler üstün gelirse, biz de onlara uyarız."

(٤١) فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ

41-Büyücüler gelince Firavun'a dediler ki:

أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

"Eğer üstün gelenler biz olursak, bize mutlaka bir ücret var, değil mi?"

42-"Evet, dedi, (٤٢) قَالَ نَعَمْ

وَ إِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

hem o takdirde siz *(bana)* yakınlardan olacaksınız."

(٤٣) قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ

43-Mûsâ onlara: "Atacağınızı atın!" dedi.

(٤٤) فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَ عِصِيَّهُمْ

44-İplerini ve değneklerini attılar

وَ قَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ

ve "Firavun'un şerefine biz, elbette biz galip geleceğiz" dediler.

(٤٥) فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ

45-Mûsâ da asâsını attı;

فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ج

birden o, onların uydurduklarını yutmağa başladı.

(٤٦) فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ لا

46-Büyücüler derhal secdeye kapandılar.

(٤٧) قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ لا

47-Dediler: "Âlemlerin Rabbi'ne inandık."

(٤٨) رَبِّ مُوسَى وَ هٰرُونَ

48-"Mûsâ'nın ve Hârûn'un Rabbine."

(٤٩) قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ج

49-*(Firavun)* Dedi: "Ben size izin vermeden mi ona inandınız!?

إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ج

O, size büyü öğreten büyüğünüzdür.

فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ط

Öyleyse *(size ne yapacağımı)* yakında bileceksiniz:

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَ أَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ

Ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğim

وَ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ

ve hepinizi asacağım!"

قَالُوا لَا ضَيْرَ ز

50-"Zararı yok" dediler;

إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ج

"*(Nasıl olsa)* Biz Rabbimize döneceğiz.

(٥١) إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا

51-Rabbimizin, hatalarımızı bağışlayacağını umarız."

أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ

Biz ilk inananlar olduğumuz için *(bağışlanmayı umuyoruz)*"

(٥٢) وَ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ

52-Mûsâ'ya vahyettik ki:

أَسْرِ بِعِبَادِى

"Kullarımı geceleyin *(Mısır'dan çıkar)*, yürüt;

إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ

siz takip edileceksiniz."

(٥٣) فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ

53-Firavun, *(İsrâiloğulları'nın gittiğini duyunca)* kentlere *(asker)* toplayıcılar gönderdi.

(٥٤) إِنَّ هٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ

54-"Şunlar, *(şu İsrâiloğulları)*, az bir topluluktur" dedi.

(٥٥) وَ إِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ

55-"Onlar bizi kızdırmaktadırlar."

وَ إِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ

56-"Biz, ihtiyatlı, koca bir cemaatiz."

فَأَخْرَجْنَاهُمْ

57-Böylece biz onları çıkardık:

مِنْ جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ

bahçeler*(in)*den, çeşmeler*(in)*den.

(٥٨) وَ كُنُوزٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ

58-Hazineler*(in)*den ve o güzel yer-*(lerin)*den.

(٥٩) كَذٰلِكَ وَ أَوْرَثْنَاهَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

59-Böylece bunları İsrâiloğulları'na miras yaptık.

(٦٠) فَأَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ

60-*(Firavun ve adamları,)* Güneş doğarken onların ardına düştüler.

(٦١) فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ

61-İki topluluk *(yaklaşıp)* birbirini görünce,

قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى

Mûsâ'nın adamları dediler ki·

إِنَّا لَمُدْرَكُونَ

"İşte yakalandık!"

(٦٢) قَالَ كَلَّا

62-*(Mûsâ:)* "Hayır!" dedi;

إِنَّ مَعِىَ رَبِّى

"Rabbim benimle beraberdir.

سَيَهْدِينِ

Bana yol gösterecektir."

(٦٣) فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ

63-Mûsâ'ya: "Değneğinle denize vur" diye vahyettik.

فَانْفَلَقَ *(Vurunca deniz)* Yarıldı,

فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ

(On iki yol açıldı). Her bölüm, kocaman bir dağ gibi oldu.

(٦٤) وَ أَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِينَ

64-Ötekileri de buraya yaklaştırdık *(Mûsâ ve adamlarının ardından, düşmanları da, bu denizde açılan yollara girdiler).*

(٦٥) وَ أَنْجَيْنَا مُوسٰى وَ مَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ

65-Mûsâ'yı ve beraberinde olanları tamamen kurtardık.

(٦٦) ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ

66-Sonra ötekilerini boğduk *(Mûsâ ve adamları karaya çıkınca deniz kapandı, Firavun ve adamları boğuldu).*

(٦٧) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً

67-Muhakkak ki bunda bir ibret vardır;

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

ama çokları inanmazlar.

(٦٨) وَ إِنَّ رَبَّكَ

68-Şüphesiz Rabbin,

لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(٦٩) وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرٰهِيمَ

69-Onlara İbrahim'in haberini de oku:

(٧٠) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَ قَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ

70-Babasına ve kavmine: "Neye tapıyorsunuz?" demişti.

(٧١) قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا

71-Dediler ki: "Putlara tapıyoruz;

فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ

onların önünde ibâdete duruyoruz."

(٧٢) قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ

72-"Peki, dedi, siz duâ ettiğiniz zaman onlar sizi işitiyorlar mı?"

(٧٣) أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ

73-"Yahut size fayda veya zarar verebiliyorlar mı?"

(٧٤) قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ

74-"Hayır, ama babalarımızın böyle yaptıklarını gördük, *(onun için biz de böyle yapıyoruz).*" dediler.

(٧٥) قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

75-"İşte gördünüz mü neye tapıyorsunuz?" dedi.

(٧٦) أَنْتُمْ وَ اٰبَاؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ

76-"Siz ve eski atalarınız?"

(٧٧) فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي

77-"Onlar benim düşmanımdır.

اِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

Yalnız Âlemlerin Rabbi *(benim dostumdur).*"

(٧٨) اَلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

78-"Beni yaratan ve bana yol gösteren O'dur."

(٧٩) وَ الَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَ يَسْقِينِ

79-"Bana yediren ve içiren O'dur."

(٨٠) وَ اِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

80-"Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur."

(٨١) وَ الَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ

81-"Beni öldürecek, sonra diriltecek O'dur."

(٨٢) وَ الَّذِي اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ

82-"Ceza günü hatamı bağışlayacağını umduğum da O'dur."

(٨٣) رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا

83-"Rabbim, bana hüküm *(hükümdarlık, bilgi)* ver

وَ اَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

ve beni sâlihler arasına kat."

(٨٤) وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِينَ

84-"Sonra gelenler arasında bana, bir doğruluk dili nasip eyle *(sonraki nesiller arasında hayır ile anılmamı sağla)!*"[1]

(٨٥) وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ

85-"Beni nimet*(i bol olan)* cennetinin vârislerinden kıl."

(٨٦) وَ اغْفِرْ لِاَبِي

86-"Babamı da bağışla.

اِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ

Çünkü o, sapıklardandır.

(٨٧) وَ لَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ

87-*(Kulların)* Diriltilecekleri gün, beni utandırma.

(٨٨) يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَ لَا بَنُونَ

88-O gün ki, ne mal, ne de oğullar yarar vermez.

(٨٩) اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

89-Ancak Allah'a sağlam ve temiz kalp getiren *(yarar görür).*"

1.Hz. İbrahim'in bu duâsından ötürü her ümmet onu sever, onu över olmuştur.

(٩٠) وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّق۪ينَۙ

90-*(O gün)* Cennet, korunanlara yaklaştırılır.

(٩١) وَ بُرِّزَتِ الْجَح۪يمُ لِلْغَاو۪ينَۙ

91-Cehennem de azgınların karşısına çıkarılır.

(٩٢) وَ ق۪يلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَۙ

92-Onlara "Hani taptıklarınız nerede?" denilir.

(٩٣) مِنْ دُونِ اللّٰهِؕ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ

93-"O Allah'tan başka *(taptıklarınız)* size yardım ediyorlar mı,

اَوْ يَنْتَصِرُونَؕ

yahut kendilerine yardımları dokunuyor mu?"

(٩٤) فَكُبْكِبُوا ف۪يهَا هُمْ وَ الْغَاوُنَۙ

94-Onlar ve azgınlar, tepetaklak oraya atılırlar.

(٩٥) وَ جُنُودُ اِبْل۪يسَ اَجْمَعُونَؕ

95-İblîs'in bütün askerleri de.

(٩٦) قَالُوا وَ هُمْ ف۪يهَا يَخْتَصِمُونَۙ

96-Onlar orada *(putlarıyla)* çekişerek derler ki:

(٩٧) تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍۙ

97-"Vallahi biz apaçık bir sapıklık içinde imişiz!"

(٩٨) اِذْ نُسَوّ۪يكُمْ بِرَبِّ الْعَالَم۪ينَ

98-"Çünkü sizi Âlemlerin Rabbi'ne eşit tutuyorduk.

(٩٩) وَ مَٓا اَضَلَّنَٓا اِلَّا الْمُجْرِمُونَ

99-"Ama bizi saptıran o suçlulardır."

(١٠٠) فَمَا لَنَا مِنْ شَافِع۪ينَۙ

100-"Şimdi artık bizim ne şefaatçilerimiz var,

(١٠١) وَ لَا صَد۪يقٍ حَم۪يمٍ

101-ne de sıcak bir dostumuz."

(١٠٢) فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ

102-"Ah keşke bir dönüşümüz daha olsa da inananlardan olsak!"

(١٠٣) اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةًؕ

103-Muhakkak ki bunda bir ibret vardır.

وَ مَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِن۪ينَ

ama yine çokları inanmazlar."

(١٠٤) وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَز۪يزُ الرَّح۪يمُ۟ ع

104-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٠٥) كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍۨ الْمُرْسَل۪ينَ

105-Nuh kavmi de gönderilen elçileri yalanladı.

(١٠٦) إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلاَ تَتَّقُونَ

106-Kardeşleri Nuh onlara: "Korunmaz mısınız?" demişti.

(١٠٧) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

107-"Ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.

(١٠٨) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

108-Allah'tan korkun

ve bana itaat edin. وَ أَطِيعُونِ

(١٠٩) وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

109-Ben sizden, buna karşı bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Benim ücretim, yalnız Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

(١١٠) فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ أَطِيعُونِ

110-Öyle ise Allah'tan korkun ve bana itaat edin."

(١١١) قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَ اتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ

111-Dediler ki: "Sana bayağı kimseler uymuşken biz sana inanır mıyız?"

(١١٢) قَالَ وَ مَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

112-Dedi ki: "Ben onların yaptıklarını*(n iç yüzünü)* bilmem. *(Ben ancak görünüşe göre hüküm veririm).*

(١١٣) إِنْ حِسَابُهُمْ إِلاَّ عَلٰى رَبِّي

113-Onların hesabının Rabbime ait olduğunu bilirsiniz.

لَوْ تَشْعُرُونَ

Anlayışınız olsaydı *(bunun böyle olduğunu anlardınız.)*

(١١٤) وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ

114-Ben inananları kovacak değilim.

(١١٥) إِنْ أَنَا إِلاَّ نَذِيرٌ مُبِينٌ

115-Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım."

(١١٦) قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ

116-Dediler: "Ey Nûh! *(Bu dediğinden)* vazgeçmezsen,

لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ

mutlaka taşlananlardan olacaksın."

(١١٧) قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ

117-*(Nuh:)* "Rabbim!" dedi; "Kavmim beni yalanladı.

(١١٨) فَافْتَحْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فَتْحًا

118-Benimle onların arasını aç *(aramızda hükmet)*;

وَ نَجِّنِي وَ مَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

beni ve benimle beraber bulunan Mü'minleri kurtar!"

(١١٩) فَأَنْجَيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ج

119-Biz de onu ve onunla beraber bulunanları, dolu gemi içinde kurtardık.

(١٢٠) ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ط

120-Sonra bunun ardından, geride kalanları boğduk.

(١٢١) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً ط

121-Muhakkak ki bunda bir ibret vardır.

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Ama yine çokları inanmazlar.

(١٢٢) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ع

122-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٢٣) كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ج

123-Âd *(kavmi)* de, gönderilen elçileri yalanladı.

(١٢٤) إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ

124-Kardeşleri Hûd onlara demişti ki:

أَلَا تَتَّقُونَ ج "Korunmaz mısınız?

(١٢٥) إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ لا

125-Ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.

(١٢٦) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

126-Allah'tan korkun

وَ أَطِيعُونِ ج ve bana itaat edin.

(١٢٧) وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ج

127-Ben sizden buna karşı bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ط

Benim ücretim yalnız Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

(١٢٨) أَ تَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ اٰيَةً تَعْبَثُونَ لا

128-"Siz her yol[1] üzerine, *(gelip geçenleri yanıltmak için)* bir işaret yapıp da boş şeyle mi uğraşıyorsunuz?"

(١٢٩) وَ تَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ج

129-Belki ebedî yaşarsınız diye köşkler *(ve müstahkem kaleler)* ediniyorsunuz?

(١٣٠) وَ إِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ج

130-*(Bir kavmi)* Yakaladığınız zaman da zorbalar gibi yakalıyorsunuz."

1.Âyetteki rî' «ريع» kelimesi, *yüksek yer* mânâsına geldiği gibi, *yol* mânâsına da gelir. Biz bu mânâyı tercih ettik.

(١٣١) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

131-Allah'tan korkun

ve bana itaat edin. وَ أَطِيعُونِ ج

(١٣٢) وَ اتَّقُوا الَّذِى أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ج

132-Size bildiğiniz nimetleri bol bol veren*(Allah)*dan korkun.

(١٣٣) أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَ بَنِينَ لا

133-O size verdi: Davarlar, oğullar

(١٣٤) وَ جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ ج

134-Bahçeler, çeşmeler.

(١٣٥) إِنِّى أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ط

135-Doğrusu ben size büyük bir günün azabı*(nın çarpması)*ndan korkuyorum."

(١٣٦) قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا

136-Dediler ki: "Bizce birdir,

Öğüt versen de, أَوَعَظْتَ

أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ لا

öğüt verenlerden olmasan da *(farketmez)*.

(١٣٧) إِنْ هٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ لا

137-Bu *(davranışımız)*, sadece evvelkilerin ahlâkı*(ve geleneği)*dir.[1]

1.Veya: Bu *(söylediklerin)*, evvelkilerin uydurmasıdır.

(١٣٨) وَ مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ج

138-Biz azaba uğratılacak değiliz."

(١٣٩) فَكَذَّبُوهُ

139-*(Böylece)* Onu yalanladılar.

فَأَهْلَكْنَاهُمْ ط

Biz de onları helâk ettik.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً ط

Muhakkak ki bunda bir ibret vardır.

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Ama yine çokları inanmazlar.

(١٤٠) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ع

140-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٤١) كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ج

141-Semûd *(kavmi)* de gönderilen elçileri yalanladı.

(١٤٢) إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ

142-Kardeşleri Salih, onlara demişti ki:

"Korunmaz mısınız? أَلَا تَتَّقُونَ ج

(١٤٣) إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ لا

143-Ben sizin için güvenilir bir elçiyim.

(١٤٤) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

144-Allah'tan korkun

وَ أَطِيعُونِ ج

ve bana itaat edin.

(١٤٥) وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ج

145-Ben sizden buna karşı bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ط

Benim ücretim yalnız Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

(١٤٦) أَ تُتْرَكُونَ فِى مَا هَيهُنَا أَمِنِينَ لا

146-Siz burada güven içinde bırakılacağınızı mı sanıyorsunuz?

(١٤٧) فِى جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ لا

147-Böyle bahçelerde, çeşme başlarında?

(١٤٨) وَ زُرُوعٍ وَ نَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ج

148-Ekinler ve yumuşak tomurcuklu güzel hurmalıklar arasında?

(١٤٩) وَ تَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ج

149-Dağlardan ustalıkla evler yontuyorsunuz.

(١٥٠) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

150-Allah'tan korkun

وَ أَطِيعُونِ ج

ve bana itaat edin.

(١٥١) وَ لاَ تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ لا

151-O aşırıların emrine uymayın.

(١٥٢) اَلَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِى الْأَرْضِ

152-Onlar ki yeryüzünde bozgunculuk yaparlar,

وَ لاَ يُصْلِحُونَ

ıslâh etmezler*(işte, o kimselerin sözüyle hareket etmeyin).*"

(١٥٣) قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ج

153-Dediler: "Sen, iyice büyülenmişlerdensin.

(١٥٤) مَا أَنْتَ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا ج

154-Sen de bizim gibi bir insansın.

فَأْتِ بِأَيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Eğer doğrulardansan bize bir mucize getir."

(١٥٥) قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ

155-Dedi: "İşte bu dişi deve*(mucize)*dir.

لَهَا شِرْبٌ

(Bir gün) Onun su içme hakkı var,

وَ لَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ج

belli bir günün su içme hakkı da sizin.

(١٥٦) وَ لاَ تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ

156-Sakın, ona bir kötülük dokundurmayın.

فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Sonra büyük bir günün azabı sizi yakalar."

(١٥٧) فَعَقَرُوهَا

157-Nihayet onu kestiler.

فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ

Ama pişman oldular.

(١٥٨) فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ

158-Ve azap onları yakaladı.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً

Muhakkak ki bunda bir ibret vardır.

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Ama yine çokları inanmazlar.

(١٥٩) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

159-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٦٠) كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ

160-Lût *(kavmi)* de gönderilen elçileri yalanladı.

(١٦١) إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ

161-Kardeşleri Lût, onlara demişti ki:

"Korunmaz mısınız? أَلَا تَتَّقُونَ

(١٦٢) إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

162-Ben sizin için güvenilir bir elçiyim.

(١٦٣) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

163-Allah'tan korkun

ve bana itaat edin. وَ أَطِيعُونِ

(١٦٤) وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

164-Ben sizden buna karşı bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Benim ücretim yalnız Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

(١٦٥) أَ تَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ

165-Âlemlerin içinde erkeklere mi gidiyorsunuz!?

(١٦٦) وَ تَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ

166-Ve Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz?

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ

Siz sınırı aşan bir kavimsiniz."

(١٦٧) قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ

167-Dediler: "Ey Lût! Andolsun, eğer *(bundan)* vazgeçmezsen,

لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ

mutlaka sürülenlerden olacaksın."

(١٦٨) قَالَ إِنِّى لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ

168-*(Lût)* Dedi: "Ben sizin bu işinize, *(kadınları bırakıp erkeklere gidişinize)* kızanlardanım.

(١٦٩) رَبِّ نَجِّنِى وَ أَهْلِى مِمَّا يَعْمَلُونَ

169-Rabbim, beni ve ailemi bunların yaptıklarından kurtar!"

(١٧٠) فَنَجَّيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ

170-Biz de onu ve ailesinin hepsini kurtardık.

(١٧١) إِلاَّ عَجُوزًا فِى الْغَابِرِينَ

171-Yalnız geride kalanlar arasında bulunan bir kocakarıyı *(kurtarmadık)*.

(١٧٢) ثُمَّ دَمَّرْنَا الآخَرِينَ

172-Sonra ötekilerini hep yıktık, helâk ettik.

(١٧٣) وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا

173-Ve üzerlerine bir yağmur yağdırdık.

فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ

Uyarıl*(ıp da yola gelmey)*enlerin yağmuru hakikaten çok kötü oldu!

(١٧٤) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً

174-Muhakkak ki bunda bir ibret vardır.

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Ama yine çokları inanmazlar.

(١٧٥) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

175-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٧٦) كَذَّبَ أَصْحَابُ الأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ

176-Eyke halkı da gönderilen elçileri yalanladı.

(١٧٧) إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ

177-Şuayb, onlara demişti ki:

"Korunmaz mısınız? أَلاَ تَتَّقُونَ

(١٧٨) إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

178-Ben sizin için güvenilir bir elçiyim.

(١٧٩) فَاتَّقُوا اللّٰهَ

179-Allah'tan korkun

ve bana itaat edin. وَ أَطِيعُونِ

(١٨٠) وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

180-Ben sizden, buna karşı bir ücret istemiyorum.

إِنْ أَجْرِىَ إِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Benim ücretim yalnız Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

(١٨١) أَوْفُوا الْكَيْلَ

181-Ölçüyü tam yapın;

وَ لاَ تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ج

eksiltenlerden olmayın.

(١٨٢) وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ج

182-Doğru terazi ile tartın.

(١٨٣) وَ لاَ تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ

183-İnsanların haklarını kısmayın.

وَ لاَ تَعْثَوْا فِى الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ج

Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın.

(١٨٤) وَ اتَّقُوا الَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ط

184-Sizi ve önceki nesilleri yaratandan korkun."

(١٨٥) قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ لا

185-Dediler: "Sen iyice büyülenmişlerdensin.

(١٨٦) وَ مَا أَنْتَ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا

186-Sen de bizim gibi bir insansın.

وَ إِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ج

Biz seni mutlaka yalancılardan sanıyoruz.

(١٨٧) فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ

187-O halde üzerimize gökten parçalar düşür.

إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ط

Eğer doğrulardan isen *(bunu yap bakalım)*"

(١٨٨) قَالَ رَبِّى أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

188-"Rabbim yaptığınızı daha iyi bilir"dedi.

(١٨٩) فَكَذَّبُوهُ

189-Onu yalanladılar.

فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ط

Nihayet o gölge gününün azabı, kendilerini yakaladı.

إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Gerçekten o, büyük bir günün azabı idi.

(١٩٠) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً ط

190-Muhakkak ki bunda bir ibret vardır;

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

ama yine çokları inanmazlar.

(١٩١) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ع

191-Şüphesiz Rabbin, işte üstün O'dur, merhamet eden O'dur.

(١٩٢) وَ إِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ط

192-Muhakkak ki o *(Kur'ân)*, Âlemlerin Rabbi'nin indirmesidir.

(١٩٣) نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُۙ

193-Onu, er-Rûhu'l-Emîn *(Güvenilir Rûh, Cebrâîl)* indirdi:

(١٩٤) عَلٰى قَلْبِكَ

194-Senin kalbine;

لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَۙ

uyarıcılardan olman için,

(١٩٥) بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍۜ

195-Apaçık Arapça bir dille.

(١٩٦) وَاِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْاَوَّلِينَ

196-O*(nun içeriği)*, evvelkilerin Kitaplarında da vardır.

(١٩٧) اَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اٰيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ

عُلَمٰٓؤُا بَنٖٓي اِسْرَٓائِيلَۜ

197-İsrâiloğulları bilginlerinin onu bilmesi de onlar için *(Kur'ân'ın Güvenilir Ruh tarafından vahyedildiğine)* yeterli bir delil değil mi?

(١٩٨) وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلٰى بَعْضِ

الْاَعْجَمِينَۙ

198-Biz onu yabancılardan birine indirseydik de,

(١٩٩) فَقَرَاَهُ عَلَيْهِمْ

199-onu onlara okusaydı,

مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَۜ

ona inanmazlardı:

(٢٠٠) كَذٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ

الْمُجْرِمِينَۜ

200-Biz onu, suçluların kalplerine öyle soktuk.[1]

(٢٠١) لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ

201-Ona inanmazlar.

حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَۙ

Tâ acı azabı görünceye kadar,

(٢٠٢) فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً

202-Azap onlara öyle ansızın gelir ki,

وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَۙ

onlar hiç farkında olmazlar.

(٢٠٣) فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَۜ

203-*(Birden onu karşılarında bulunca)* "Acaba bize süre verilir mi?" derler.

(٢٠٤) اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ

204-Hâlâ bizim azabımızı mı acele istiyorlar *(doğru söyleyenlerden isen bizi tehdit ettiğin azabı getir mi diyorlar)*?

1.Âyette geçen hû (هُوَ) zamiri, *inanmazlar* fiilinin delâlet ettiği küfre de gidebilir, doğrudan doğruya Kur'ân'a da gidebilir. Birinci durumda mânâ: "İşte biz küfrü onların kalplerine öylesine soktuk." İkinci durumda mânâ: "Biz Kur'ân'ı, onların kalplerine öyle soktuk, kendi dilleriyle indirdik, mânâsını anladılar; fakat yine inanmadılar." şeklinde olur.

(٢٠٥) أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۙ

205-Baksana, biz onları yıllarca yaşatsak,

(٢٠٦) ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۙ

206-Sonra tehdit edildikleri *(azap)* kendilerine gelse,

(٢٠٧) مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ۗ

207-O yaşatıldıkları *(zevk ü sefâ sürdükleri)* şeyler, kendilerine ne yarar sağlardı?

(٢٠٨) وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ

208-Biz, hiçbir kenti helâk etmedik ki,

إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۛ

onun uyarıcıları olmasın *(helâk etmeden önce mutlaka uyarıcı gönderdik).*

(٢٠٩) ذِكْرَى ۛ

209-*(Uyarıcılar)* uyarı *(yaparlardı).*

وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ

Biz zulmediciler değildik.

(٢١٠) وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ

210-O*(Kur'â)*n'ı şeytanlar *(cinler)* indirmedi.

(٢١١) وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۗ

211-Bu, onlara yaraşmaz ve zaten yapamazlar da.

(٢١٢) إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ۗ

212-Çünkü onlar, *(meleklerin sözlerini)* işitmekten uzaklaştırılmışlardır.

(٢١٣) فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ

213-Allah ile beraber başka bir tanrı çağırma.

فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ۚ

Sonra azap edilenlerden olursun.

(٢١٤) وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۙ

214-En yakın akrabanı uyar.

(٢١٥) وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

215-Ve sana uyan Mü'minlere kanadını indir *(onlara karşı mütevâzi ve şefkatli davran).*

(٢١٦) فَإِنْ عَصَوْكَ

216-Şayet sana *(uymaz)* karşı gelirlerse,

فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۚ

"Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım" de.

(٢١٧) وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۙ

217-Galip ve esirgeyen*(Allah)*a tevekkül et.

(٢١٨) اَلَّذى يَريكَ

218-O, seni görür:

حينَ تَقُومُ

namaza durduğun zaman,

(٢١٩) وَ تَقَلُّبَكَ فِى السَّاجِدينَ

219-Ve secde edenler arasında eğilip doğrulurken.

(٢٢٠) إِنَّهُ هُوَ السَّميعُ الْعَليمُ

220-Çünkü O, işitendir, bilendir.

(٢٢١) هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطينُ

221-Şeytanların kime ineceğini size haber vereyim mi?

(٢٢٢) تَنَزَّلُ عَلى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثيمٍ

222-Onlar, her günahkâr yalancıya inerler.

(٢٢٣) يُلْقُونَ السَّمْعَ وَ أَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ

223-O yalancılar, *(şeytanlara)* kulak verirler, çokları da yalan söylerler.

(٢٢٤) وَ الشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ

224-Şairlere gelince, onlara da azgınlar uyar.

(٢٢٥) أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فى كُلِّ وَادٍ يَهيمُونَ

225-Baksana onlar, her vâdide şaşkın şaşkın dolaşırlar.

(٢٢٦) وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لاَ يَفْعَلُونَ

226-Ve onlar yapmayacakları şeyleri söylerler.

(٢٢٧) إِلاَّ الَّذينَ اٰمَنُوا

227-Ancak şunlar hariç: İnananlar,

وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

iyi işler yapanlar,

وَ ذَكَرُوا اللّٰهَ كَثيرًا

Allah'ı çok ananlar,

وَ انْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا

kendilerine zulmedildikten sonra *(rakiplerine)* üstün gelmeğe çalışanlar.

وَ سَيَعْلَمُ الَّذينَ ظَلَمُوا أَىَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

Zulmedenler, yakında nasıl bir devrime uğrayıp devrileceklerini bileceklerdir!

٢٧-سُورَةُ النَّمْلِ

27-NEML SÛRESİ

18. âyetinde Hz. Süleyman'ın ordusuna yol veren karıncaların sözü geçtiği için bu adı almış olan sûre, Mekke döneminin ortalarında ve Şu'arâ Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 27., inişte 48. sûredir ve 93 âyeti içermektedir.

بِسْــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰـنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

طٰسٓ قف

1-Tâ sîn.

تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ وَ كِتَابٍ مُبِينٍۙ

Şunlar Kur'ân'ın ve apaçık bir Kitâb'ın âyetleridir.

(٢) هُدًى وَ بُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَۙ

2-İnananlara yol gösterici ve müjdedir.

(٣) اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

3-Onlar ki namazı kılarlar,

وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ

zekâtı verirler

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

ve âhirete de kesin olarak inanırlar.

(٤) إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

4-Âhirete inanmayanlar var ya,

زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ

biz onların işlerini kendilerine süslemişizdir;

فَهُمْ يَعْمَهُونَؕ

onlar körü körüne bocalarlar.

(٥) اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ

5-Onlar, öyle kimselerdir ki,

لَهُمْ سُوٓءُ الْعَذَابِ

en kötü azap kendilerinindir.

وَ هُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ

Ve onlar âhirette de en çok ziyana uğrayanlardır.

(٦) وَ إِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُـرْاٰنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

6-*(Ey Muhammed!)* Sana bu Kur'ân, hüküm ve hikmet sahibi, *(herşeyi)* bilen *(Allah)* katından verilmektedir.

(٧) إِذْ قَالَ مُوسٰـى لِأَهْلِهِ

7-Mûsâ, ailesine demişti ki:

إِنِّى اٰنَسْتُ نَارًاؕ

"Ben bir ateş gördüm,

سَاٰتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ

(gidip) size ondan bir haber getireyim,

أَوْ اٰتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ

yahut size bir ateş koru getireyim de

لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

ısınasınız"

(٨) فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِىَ أَنْ

8-Oraya gelince *(kendisine)* seslenildi:

بُورِكَ مَنْ فِى النَّارِ وَ مَنْ حَوْلَهَاؕ

"Ateşin içinde bulunan da, çevresinde olan da mübarek kılındı.

وَ سُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Âlemlerin Rabbi Allah, eksikliklerden münezzehtir."

(٩) يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۙ

9-"Ey Mûsâ, gerçek şu ki ben, güçlü, hüküm ve hikmet sahibi olan Allah'ım!"

(١٠) وَ أَلْقِ عَصَاكَ ۜ

10-"Asânı at!"

فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ

(Mûsâ attığı) Asâsının küçük bir yılan gibi titreştiğini görünce,

وَلّٰى مُدْبِرًا

(korkudan) arkaya dön*(üp kaç)*tı

وَ لَمْ يُعَقِّبْ ۜ

geri dön*(üp bak)*madı *(bile)*.

"Ey Mûsâ! يَا مُوسٰى

Korkma! لَا تَخَفْ

إِنِّى لَا يَخَافُ لَدَىَّ الْمُرْسَلُونَ ۗ

Çünkü ben *(evet)*, benim huzurumda elçiler korkmaz*(lar)*."

(١١) إِلَّا مَنْ ظَلَمَ

11-"Ancak her kim zulmeder de,

ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوٓءٍ

sonra yaptığı kötülüğün yerine iyilik yaparsa,

فَإِنِّى غَفُورٌ رَحِيمٌ

ona karşı da ben bağışlayıcı, esirgeyiciyim."

(١٢) وَ أَدْخِلْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ

12-"Elini böğrüne sok,

تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ

kusursuz olarak bembeyaz *(parıl parıl)* çıksın.

فِى تِسْعِ اٰيَاتٍ إِلٰى فِرْعَوْنَ وَ قَوْمِهِ ۜ

(Bu da) Firavun'a ve onun kavmine *(göstereceğin)* dokuz mucize içindedir.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Çünkü onlar yoldan çıkan bir kavimdir."

(١٣) فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ اٰيَاتُنَا مُبْصِرَةً

13-Onlara açıkça görünen âyetlerimiz gelince,

قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ۚ

"Bu, apaçık bir büyüdür" dediler.

(١٤) وَ جَحَدُوا بِهَا وَ اسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَ عُلُوًّا ۜ

14-Vicdanları, onlar*(ın doğruluğun)*a kanaat getirdiği halde, sırf haksızlık ve böbürlenme yüzünden onları inkâr ettiler.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۟ ع

Bak, işte o bozguncuların sonu nasıl oldu.

(١٥) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ وَ سُلَيْمٰنَ عِلْمًا ۚ

15-Andolsun biz, Dâvûd'a ve Süleyman'a bir ilim verdik de,

وَ قَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذٖى فَضَّلَنَا عَلٰى كَثٖيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنٖينَ

onlar: "Bizi inanan kullarından birçoğuna üstün kılan Allah'a hamdolsun" dediler.

(١٦) وَ وَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوُدَ

16-Süleyman, Dâvûd'a mirasçı oldu

وَ قَالَ

ve dedi ki:

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ

"Ey insanlar!

عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ

Bize kuşların dili öğretildi

وَ اُوتٖينَا مِنْ كُلِّ شَیْءٍۜ

ve bize her şeyden *(bolca)* bir pay verildi.

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبٖينُ

İşte bu, açık bir lütuftur."

(١٧) وَ حُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ وَ الطَّيْرِ

17-Süleyman'a cinlerden, insanlardan ve kuşlardan orduları toplandı;

فَهُمْ يُوزَعُونَ

hepsi bir arada düzenli olarak sevk ediliyordu.

(١٨) حَتّٰٓى اِذَٓا اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِۙ

18-Karınca vâdisine geldikleri zaman,

قَالَتْ نَمْلَةٌ

bir karınca dedi ki:

يَٓا اَيُّهَا النَّمْلُ

"Ey karıncalar!

ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْۚ

yuvalarınıza girin ki,

لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَ جُنُودُهُۙ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Süleyman ve orduları farkında olmayarak sizi ezmesinler."

(١٩) فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا

19-*(Süleyman)* onun sözüne gülümsedi

وَ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنٖٓى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتٖٓى اَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَ عَلٰى وَالِدَیَّ وَ اَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ

ve dedi ki: "Rabbim, bana ve anama, babama lütfettiğin nimete şükretmemi, senin beğeneceğin faydalı bir iş yapmamı gönlüme ilham eyle

وَ اَدْخِلْنٖى بِرَحْمَتِكَ فٖى عِبَادِكَ الصَّالِحٖينَ

ve rahmetinle beni iyi kullarının ara- sına sok."

(٢٠) وَ تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ

20-Kuşları teftiş etti, *(içlerinde Hüdhüd'ü bulamadı)*, Dedi ki:

مَا لِىَ لَآ أَرَى الْهُدْهُدَ

"Neden Hüdhüd'ü göremiyorum?

أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ

Yoksa kayıplardan mı oldu?"

(٢١) لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا

21-Ona çetin bir azap edeceğim,

ya da onu keseceğim. أَوْ لَأَاذْبَحَنَّهُ

أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Yahut da bana *(mazeretini belirten)* açık bir delil getirecek."

(٢٢) فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ

22-Çok geçmeden *(Hüdhüd)* geldi ve dedi ki:

أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ

"Ben, senin görmediğin bir şey gördüm

وَ جِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ

ve Seba'dan sana gerçek bir haber getirdim.

(٢٣) إِنِّى وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ

23-"Ben onlara hükümdarlık eden bir kadın buldum,

وَ أُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ

kendisine her şey verilmiş

وَ لَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ

ve büyük bir tahtı var."

(٢٤) وَجَدْتُهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ

لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

24-"Onun ve kavminin, Allah'ı bırakıp Güneş'e secde ettiklerini gördüm.

وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ

Şeytân onlara, işlerini süsleyip onları doğru yoldan çevirmiş;

فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ

bu yüzden yola gelmiyorlar."

(٢٥) أَلَّا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ

25-Allah'a secde etmeleri gerekmez mi?

الَّذِى يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

(O Allah ki) göklerde ve yerde gizleneni açığa çıkarır,

وَ يَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَ مَا تُعْلِنُونَ

sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilir.[1]

(٢٦) اَللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

26-Allah ki, O'ndan başka Tanrı yoktur,

1.Burada kuşun ifadesi çok ilginçtir. Kuş, toprağın içine gizlenen taneyi gagalayıp çıkarır. Kendince gizli taneyi çıkarmak büyük hünerdir. Kendi işiyle Allah'ın işini kıyaslıyor ve Allah'ın gizlileri bildiğini söylüyor.

رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Büyük Arş'ın sahibidir."

(٢٧) قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ

27-*(Süleyman)* Dedi ki: "Bakalım, doğru mu söyledin,

أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

yoksa yalancılardan mısın."

(٢٨) اذْهَبْ بِكِتَابِي هٰذَا

28-"Bu mektubumu götür,

onlara at, فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ

ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ

sonra onlardan biraz öteye çekil de,

فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ

bak, neye başvuruyorlar *(ne yapacaklar).*"

(٢٩) قَالَتْ

29-*(Hüdhüd'ün mektubu götürüp kendisine attığı Seba melikesi Belkıs, danışmanlarına)* Dedi ki:

"Ey ileri gelenler! يَا أَيُّهَا الْمَلَؤُا

إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ

Bana çok önemli bir mektup bırakıldı."

(٣٠) إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ

30-"O Süleyman'dandır

وَ إِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ve Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle *(başlamakta)*dır.

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ

31-"Bana karşı büyüklük taslamayın

وَ أْتُونِي مُسْلِمِينَ

ve bana teslim olarak gelin *(diye yazıyor).*"

(٣٢) قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَؤُا

32-*(Belkıs)* Dedi ki: "Ey ileri gelenler!

أَفْتُونِي فِي أَمْرِي

Bu işimde bana bir fikir verin;

مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُونِ

ben, siz olmadıkça hiçbir işi kesip atmam."

(٣٣) قَالُوا نَحْنُ أُولُوا قُوَّةٍ وَ أُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ

33-Dediler ki: "Biz güçlüyüz, yaman savaşçılarız,

ama emir senindir. وَ الْأَمْرُ إِلَيْكِ

فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ

Bak, ne buyurursan öyle yaparız."

(٣٤) قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً

34-Dedi: "Hükümdarlar bir ülkeye girdiler mi,

أَفْسَدُوهَا
orayı bozarlar,

وَ جَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ج
halkının şereflilerini alçaltırlar,

وَ كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ
(Evet) böyle yaparlar.

وَ إِنِّى مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ
35-Ben onlara bir hediye göndereyim de,

فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ
bakayım elçiler ne ile dönecekler."

(٣٦) فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ
36-*(Elçi, hediyelerle)* Süleyman'a gelince *(Süleyman)* dedi ki:

أَ تُمِدُّونَنِ بِمَالٍ ز
"Siz bana mal ile yardım mı etmek istiyorsunuz?

فَمَا اٰتٰينِىَ اللّٰهُ
Allah'ın bana verdiği,

خَيْرٌ مِمَّا اٰتٰيكُمْ ج
size verdiğinden daha iyidir.

بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ
Hediyenizle ancak siz sevinirsiniz."

(٣٧) اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ
37-"Sen, onlara dön *(söyle ki)*:

فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا
onlara, kendilerinin aslâ karşı koyamayacakları ordularla geliriz

وَ لَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَ هُمْ صَاغِرُونَ
ve onları hor ve hakîr bir durumda oradan sürüp çıkarırız."

(٣٨) قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَؤُا
38-*(Elçi gittikten sonra Süleyman, danışmanlarını topladı)*: "Ey ileri gelenler, dedi,

أَيُّكُمْ يَأْتِينِى بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِى مُسْلِمِينَ
onların bana teslim olarak gelmelerinden önce, hanginiz onun tahtını bana getirebilir?"

(٣٩) قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ
39-Cinlerden bir ifrit *(kötü bir cin)* dedi ki:

أَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ ج
"Sen makamından kalkmadan önce ben onu sana getiririm.

وَ إِنِّى عَلَيْهِ لَقَوِىٌّ أَمِينٌ
Bunu yapmağa gücüm yeter ve bana güvenilir."

(٤٠) قَالَ الَّذِى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ
40-Yanında Kitap'tan bir bilim bulunan kimse de dedi ki:

أَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ط

"Sen gözünü açıp yummadan ben onu sana getirebilirim."

فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ

(Süleyman) Tahtı yanına yerleşmiş görünce dedi ki:

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبّ۪ى قف

"Bu, Rabbimin lütfundandır.

لِيَبْلُوَن۪ٓى ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ ط

(Kendisine) şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak istiyor.

وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِه۪ ج

Şükreden kendisi için şükretmiş olur.

وَمَنْ كَفَرَ

Nankörlük edene gelince,

فَاِنَّ رَبّ۪ى غَنِىٌّ كَر۪يمٌ

Rabbim zengindir *(onun şükrüne muhtaç değildir)*, kerîmdir *(çok ikram sahibidir, yücedir)*."

(٤١) قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا

41-*(Ve)* Dedi ki: "Onun tahtını tanınmaz hale getirin,

نَنْظُرْ اَتَهْتَد۪ٓى

bakalım tanıyabilecek mi,

اَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذ۪ينَ لَا يَهْتَدُونَ

yoksa tanımayacak mı."

(٤٢) فَلَمَّا جَٓاءَتْ ق۪يلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِ ط

42-*(Kraliçe)* Gelince *(ona)*: "Senin tahtın da böyle mi?" dendi;

قَالَتْ كَاَنَّهُ هُوَ ج

"Tıpkı o" dedi.

وَاُوت۪ينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِم۪ينَ

"Zaten bize daha önce bilgi verilmişti. *(Allah'ın kudretini ve senin peygamber olduğunu anlamış)* ve biz Müslüman olmuştuk."

(٤٣) وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

43-Onu, Allah'tan başka taptığı şeyler, *(bu zamana dek tevhîd dînine girmekten)* alıkoymuştu.

اِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِر۪ينَ

Çünkü kendisi, inkâr eden bir kavimden idi.

(٤٤) ق۪يلَ لَهَا ادْخُلِى الصَّرْحَ ج

44-Ona: "Köşke gir!" dendi.

فَلَمَّا رَاَتْهُ

Köşkü görünce,

حَسِبَتْهُ لُجَّةً

onu *(zemini)* su sandı

وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ط

ve bacaklarını sıvadı.[1]

1.Rivayete göre Hz. Süleyman, Belkis gelmeden önce, saray salonunun zeminini havuz yaptırmış, içine deniz hayvanları salmış, üstünü de beyaz kristalle kapatmış, tahtını da bu salonun ortasına koydurmuştu. Belkis, kristali fark edemediği için suya gireceğini sanarak bacaklarını sıvamıştı.

قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ

(Süleyman) "O, cilâlı, şeffaf sırçadandır" dedi.

قَالَتْ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى

(Kraliçe): Dedi ki: "Rabbim, ben kendime zulmetmişim.

وَ أَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(Artık) Süleyman'la beraber Âlemlerin Rabbi Allah'a teslim oldum"

(٤٥) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

45-Andolsun biz, Semud*(kavmin)*e de kardeşleri Salih'i "Allah'a kulluk edin!" demesi için gönderdik.

فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

Baktı ki onlar, birbiriyle çekişen iki bölük olmuşlar.

(٤٦) قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ

46-Dedi: "Ey kavmim, iyilikten önce neden kötülüğe koşuyorsunuz?

لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Esirgenmeniz için Allah'tan mağfiret dilemeniz gerekmez mi?"

(٤٧) قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَ بِمَنْ مَعَكَ

47-Dediler: "Senin ve seninle beraber bulunanların yüzünden uğursuzluğa uğradık."

قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ

Dedi: "Uğursuzluğunuz*(un sebebi)*, Allah'ın yanındadır *(herşey O'nun takdiriyle olur)*.

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ

Doğrusu siz *(bu olaylarla)* sınanan bir toplumsunuz."

(٤٨) وَ كَانَ فِى الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ

48-Şehirde dokuz kişi vardı ki,

يُفْسِدُونَ فِى الْأَرْضِ

yeryüzünde bozgunculuk yaparlar,

وَ لَا يُصْلِحُونَ

düzeltmezlerdi.

(٤٩) قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ

49-Allah'a and içerek birbirlerine dediler ki:

لَنُبَيِّتَنَّهُ وَ أَهْلَهُ

"Biz, gece ona ve ailesine baskın yap*(ıp onları öldür)*elim,

ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ

sonra âilesinin öldürülüşünde bulunmadığımızı söyleyelim

وَ إِنَّا لَصَادِقُونَ

ve bizim doğru olduğumuzu, *(söyleyelim)*"

(٥٠) وَ مَكَرُوا مَكْرًا

50-Böyle bir tuzak kurdular,

وَ مَكَرْنَا مَكْرًا وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

biz de onlar hiç farkında olmadan onlara bir tuzak kurduk.[1]

(٥١) فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ

51-Bak, işte tuzaklarının sonucu nasıl oldu,

أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَ قَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ

(nasıl) biz onları ve kavimlerini toptan yıktık, yok ettik.

(٥٢) فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا

52-İşte şunlar, zulümleri yüzünden çökmüş, ıssız kalmış evleridir.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Şüphesiz bunda bilen bir kavim için ibret vardır.

(٥٣) وَ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

53-İnananları ve korunanları kurtardık.

(٥٤) وَ لُوطًا

54-Lût'u da *(gönderdik)*,

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ

kavmine dedi ki:

أَ تَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَ أَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

"Siz göre göre o aşırı kötülüğü yapıyorsunuz ha!?"

(٥٥) أَ ئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ

55-"Siz, kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz?

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

Siz gerçekten câhil bir toplumsunuz."

(٥٦) فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلاَّ أَنْ قَالُوا

56-Kavminin cevabı sadece şöyle demek oldu:

أَخْرِجُوا اٰلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ

"Lût ailesini kentinizden çıkarın.

إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Çünkü onlar temiz kalmak isteyen kimselermiş(!)"

(٥٧) فَأَنْجَيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ

57-Biz de onu ve ailesini kurtardık,

إِلاَّ امْرَأَتَهُ

yalnız karısını *(kurtarmadık)*

قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ

Onun *(azapta)* kalanlardan olmasını takdir ettik.

1.Onların tuzaklarını, kendi helâklerinin sebebi kıldık. Onlar, bilmeden kendi helâklerini hazırladılar.

(٥٨) وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۚ

58-Üzerlerine *(pişmiş çamurdan bir taş)*[1] yağmur*(u)* indirdik.

فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ع

Uyarıl*(ıp da aldırmay)*anların yağmuru gerçekten ne kötü oldu!

(٥٩) قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

59-De ki: "Hamd olsun Allah'a,

وَ سَلَامٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفٰىۜ

selâm O'nun seçtiği kullarına.

آٰللّٰهُ خَيْرٌ

Allah mı hayırlı,

أَمَّا يُشْرِكُونَۜ

yoksa ortak koştukları şeyler mi?"

(٦٠) أَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

60-Yahut gökleri ve yeri kim yarattı?

وَ أَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءًۚ

Ve *(kim)* size gökten su indirdi de

فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍۚ

biz onunla gönül açan bahçeler bitirdik?

مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَاۜ

Siz *(o bahçelerin)* bir ağacını dahi bitiremezdiniz.

ءَ إِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ

Allah ile beraber başka bir tanrı mı *(var)*?

بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَۜ

Hayır, onlar *(haktan)* sapan bir kavimdir.

(٦١) أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا

61-Yahut şu dünyayı durulacak yer yapan kimdir?

وَ جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا

Arasından ırmaklar çıkaran,

وَ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ

Üstünde sağlam dağlar yaratan,

وَ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًاۜ

Ve iki deniz arasına bir perde koyan *(kimdir)*?

ءَ إِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ

Allah ile beraber başka bir tanrı mı *(var)*?

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَۜ

Hayır çokları bilmiyorlar.

(٦٢) أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ

62-Yahut duâ ettiği zaman darda kalmışa kim yetişiyor da,

وَ يَكْشِفُ السُّوءَ

kötülüğü *(onun üzerinden)* kaldırıyor?

وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِۜ

Ve *(kim)* sizi *(eskilerin yerine)* yeryüzünün sahipleri yapıyor?

1.Bu ifade, püsküren bir yanardağ lavlarının, kentin üstüne düşüp halkı helâk etmesine işaret olabilir.

ءَ إِلٰـهٌ مَعَ اللّٰهِ ط

Allah ile beraber başka bir tanrı mı *(var)*?

قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ ط

Ne de az düşünüyorsunuz!

(٦٣) أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ

63-Yahut karanın ve denizin karanlıkları içinde size yol gösteren kim?

وَ مَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ ط

Ve rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen kim?

ءَ إِلٰـهٌ مَعَ اللّٰهِ ط

Allah ile beraber başka bir tanrı mı *(var)*?

تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ط

Hâşâ, Allah onların ortak koştukları şeylerden yücedir, münezzehtir *(O, eksikliklerden uzaktır)*.

(٦٤) أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ

64-Yahut yaratmağa kim başlıyor da,

ثُمَّ يُعِيدُهُ

sonra onu *(kim)* iâde ediyor *(ölüp ortadan kalkan şeyleri yeniden yaratıyor)*?

وَ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ط

Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor?

ءَ إِلٰـهٌ مَعَ اللّٰهِ ط

Allah ile beraber başka bir tanrı mı *(var)*?

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki: "Eğer doğru iseniz delilinizi getirin."

(٦٥) قُلْ لاَ يَعْلَمُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلاَّ اللّٰهُ ط

65-De ki: "Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse gaybı[1] bilmez.

وَ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

Ne zaman dirileceklerini de bilmezler.

(٦٦) بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِى الْآخِرَةِ قف

66-Doğrusu onların âhiret hakkındaki bilgileri, ardarda gelip bir araya toplandı *(tüm bilgiler âhiretin varlığını gösterdi)*.[2]

1.Görünmeyeni, Allah'ın gizli ilmini.

2.«ادّارك» (iddârake) kelimesi, *arkadan gelip yetişmek* mânâsını taşıdığından âyetin bu kısmına: "Onların bilgileri, âhirette gelip kendilerine yetişir, yani âhirete vardıklarında anlarlar ki kendilerine vahyedilen gerçek imiş" mânâsı da verilmiştir. Fakat âyetin sözgeliminden, bizim verdiğimiz mânâ tercih edilir.

بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِنْهَا قف

Fakat onlar *(hâlâ)* ondan bir kuşku içindedirler.

بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ع

Daha doğrusu, onlar ondan yana kördürler.[1]

(٦٧) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

67-İnkâr edenler dediler ki:

ءَ إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَ اٰبَاؤُنَا

"Biz de babalarımız da toprak olduktan sonra mı?

أَ ئِنَّا لَمُخْرَجُونَ

Biz mi *(diriltilip)* çıkarılacağız?"

(٦٨) لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَ اٰبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ لا

68-"Bu tehdit, bize de, önceden atalarımıza da yapıldı.

إِنْ هٰذَا إِلَّآ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir."

(٦٩) قُلْ سِيرُوا فِى الْأَرْضِ فَانْظُرُوا

69-De ki: "Yeryüzünde yürüyün de görün,

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

suçluların sonunun nasıl olduğunu.

1.Gözlerinin önüne serilen bu kadar delili görmüyorlar.

(٧٠) وَ لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

70-*(Ey Muhammed!)* Onlar*(ın sözlerin)*e üzülme,

وَ لَا تَكُنْ فِى ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

tuzak kurmalarından da sıkılma.

وَ يَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

71-"Doğru iseniz bu tehdit*(ettiğiniz azap)* ne zaman *(gelecek)*?" diyorlar.

(٧١) قُلْ عَسٰى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ

72-De ki: "Belki de acele ettiğiniz*(azap)*ın bir kısmı ardınıza takılmıştır bile."

(٧٢) وَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

73-Şüphesiz Rabbin, insanlara karşı lütuf sahibidir.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

Fakat çokları şükretmezler.

وَ إِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

74-Ve Rabbin, elbette onların göğüslerinin gizlediğini de bilir,

açığa vurduklarını da, وَ مَا يُعْلِنُونَ

(٧٣) وَ مَا مِنْ غَائِبَةٍ فِى السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ

75-Gökte ve yerde gizli hiçbir şey yoktur, ki,

إلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

apaçık bir Kitap'ta olmasın.

(٧٦) إنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِى إسْرَائِيلَ أكْثَرَ الَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

76-Bu Kur'ân, İsrâiloğulları'na, kendilerinin ayrılığa düştükleri şeylerin bir çoğunu anlatmaktadır.

(٧٧) وَ إنَّهُ لَهُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

77-Ve elbette o, Mü'minlere bir yol gösterici ve rahmettir.

(٧٨) إنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ج

78-Şüphesiz, Rabbin, onlar[1] arasında hükmünü verecektir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ج

O, azizdir, hakkıyle bilendir.

(٧٩) فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ط

79-Allah'a tevekkül et;

إنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

çünkü sen apaçık gerçek üzerindesin.

1.Yani İsrailoğulları

(٨٠) إنَّكَ لاَ تُسْمِعُ الْمَوْتٰى

80-Sen ölülere duyuramazsın;

وَ لاَ تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

arkalarını dönmüş kaçmakta olan sağırlara da çağrıyı işittiremezsin.

(٨١) وَ مَا أنْتَ بِهَادِى الْعُمْىِ عَنْ ضَلاَلَتِهِمْ ط

81-Ve sen kör*(ler)*i içine düştükleri sapıklıklardan çıkarıp yola getiremezsin.

إنْ تُسْمِعُ إلاَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا

Sen, ancak âyetlerimize inananlara duyurabilirsin

فَهُمْ مُسْلِمُونَ

ve onlar derhal Müslüman olurlar.

(٨٢) وَ إذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ

82-O söz, başlarına geldiği zaman,

أخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأرْضِ

onlara yerden bir dâbbe *(canlı)* çıkarırız;

تُكَلِّمُهُمْ لا أنَّ النَّاسَ كَانُوا بِاٰيَاتِنَا لاَ يُوقِنُونَ ع

o, onlara insanların, âyetlerimize inanmadıklarını söyler.

(٨٣) وَ يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِاٰيَاتِنَا

83-O gün her ümmet içinde âyetlerimizi yalanlayanlardan bir cemaat toplarız.

فَهُمْ يُوزَعُونَ

Onlar hep bir araya getirilip tutuklanarak *(ilâhî huzura)* sevk edilirler.

(٨٤) حَتّٰى إِذَا جَاؤُ قَالَ

84-*(Divanına)* geldiklerinde *(Allah onlara)* der:

أَ كَذَّبْتُمْ بِاٰيَاتِى وَ لَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا

"Âyetlerimi anlamadığınız halde yalanladınız mı?

أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Yoksa ne yaptınız?"

وَ وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا

85-Zulmetmeleri yüzünden o *(azap)* karar*(ı)* başlarına gelmiştir;

artık konuşamazlar. فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ

(٨٦) أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ

86-Görmediler mi, biz geceyi, içinde istirahat etmeleri için yarattık,

وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا ط

gündüzü de aydınlık *(yaptık)*.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şüphesiz bunda inanan bir kavim için âyetler vardır.

(٨٧) وَ يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ

87-Sûr'a üfleneceği gün,

فَفَزِعَ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَنْ فِى الْأَرْضِ

göklerde ve yerde bulunan kimselerin hepsi korku içinde kalır *(bayılır)*.

إِلَّا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ ط

Allah'ın diledikleri bunun dışındadır.

وَ كُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ

Hepsi boyun bükerek O'na gelirler.

(٨٨) وَ تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً

88-Görüp de donuk sandığın dağlar,

وَ هِىَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ط

bulutun yürümesi gibi yürümektedir.[1]

1.Gerçi âyet kıyamet ahvalini, donuk, hareketsiz sanılan dağların, o gün bulutlar gibi yürütülüp dağıtılacağını anlatmaktadır, ama bu ifadede daima sabit bir gerçeğe de işaret vardır:

Dağlar Arzın yüksek yerleridir. Âyet sabit görünen dağların, aslında sabit olmayıp bulutlar gibi hareket ettiğini söylüyor. Dağların hareket etmesi demek, dağların üzerinde bulunduğu yerkürenin hareket etmesi demektir. Dünyanın hareket ettiğine işaret eden bu âyet de, Kur'ân'ın bilimsel mucizelerinden biridir.

صُنْعَ اللّٰهِ الَّذٖى اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ ط

(Bu,) Her şeyi gayet iyi yapan Allah'ın yapısıdır.

اِنَّهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

Doğrusu O, yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٨٩) مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

89-Kim iyilik getirirse,

فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ج

ona, ondan daha hayırlısı vardır.

وَ هُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ اٰمِنُونَ

Ve onlar o gün korkudan uzak, güven içindedirler.

(٩٠) وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

90-Ve kim kötülük getirirse,

فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ ط

onların da yüzleri cehenneme yıkılır.[1]

هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Yaptıklarınızdan başka bir şeyle mi cezalandırılıyorsunuz? *(denilir).*"

(٩١) اِنَّمَا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ

91-*(De ki)*: "Ben sadece bu kentin Rabbine kulluk etmekle emrolundum.

الَّذٖى حَرَّمَهَا

O, *(bu kenti)* saygıdeğer kıldı

وَ لَهُ كُلُّ شَىْءٍ ز

ve her şey O'nundur.

وَ اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمٖينَ لا

Ve bana Müslümanlardan olmam emredildi.

(٩٢) وَ اَنْ اَتْلُوَا الْقُرْاٰنَ ج

92-Ve Kur'ân okumam *(emredildi).*"

فَمَنِ اهْتَدٰى

İmdi kim yola gelirse,

فَاِنَّمَا يَهْتَدٖى لِنَفْسِهٖ ج

kendi yararına yola gelmiş olur.

وَ مَنْ ضَلَّ

Ve kim saparsa,

فَقُلْ اِنَّمَا اَنَا مِنَ الْمُنْذِرٖينَ

de ki: "Ben ancak uyarıcılardanım."

(٩٣) وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

93-Ve de ki: "Allah'a hamdolsun.

سَيُرٖيكُمْ اٰيَاتِهٖ

O size âyetlerini gösterecek,

فَتَعْرِفُونَهَا ط

siz de onları tanıyacaksınız.

وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

"Rabbin, yaptıklarınızdan gafil değildir.

1.Âyetteki « كُـبَّـت » (kubbet) kelimesinde âdetâ yüzün cehenneme şiddetle çarpmasının sesi gelmektedir.

٢٨-سُورَةُ الْقَصَصِ

28-KASAS SÛRESİ

İsmini 25. âyetinde geçen "el-kasas" kelimesinden alır. Sûre, Hz. Mûsâ'nın çocukluğunu, mücadelesini ve tevhîd ehlinin başarısını, dünya servetinin geçiciliğini anlatır. Mekke döneminin ikinci yarısında ve Neml Sûresi'nden sonra inmiştir. Yalnız 85. âyeti hicret esnasında, 52-55. âyetleri de Medine'de inmiştir. 88 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

(١) طٰسٓمٓ

1-Tâ sîn mîm.

(٢) تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

2-Şunlar, o apaçık Kitâb'ın âyetleridir.

(٣) نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسٰى وَ فِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

3-İnanan bir toplum için Mûsâ ile Firavun'un haberinden bir parçayı, gerçek olarak sana okuyacağız:

(٤) إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِى الْأَرْضِ

4-Firavun, orada ululandı *(zorbalığa kalktı)*,

وَ جَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا

halkını çeşitli gruplara böldü.

يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ

Onlardan bir zümreyi *(İsrâiloğulları'nı)* eziyor,

يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ

oğullarını kesiyor,

وَ يَسْتَحْيِى نِسَاءَهُمْ

kadınlarını sağ bırakıyordu.[1]

إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

Çünkü o, bozgunculardan idi.

(٥) وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِى الْأَرْضِ

5-Biz de istiyorduk ki o yerde ezilenlere lütfedelim,

وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً

onları önderler yapalım,

وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

onları *(ötekilerin mülküne)* mîrasçı kılalım.

(٦) وَ نُمَكِّنَ لَهُمْ فِى الْأَرْضِ

6-Ve onları o yerde iktidara getirelim de,

وَ نُرِىَ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ

Firavun'a, Hâmân'a ve askerlerine, *(ezdikleri)* o*(insa)*nlardan, korktukları şeyi *(kendilerine)* gösterelim.

1.Çünkü bir kâhin, Firavun'a, İsrailoğulları içinde yetişecek bir çocuğun, mülkünü elinden alacağını söylemişti. Esasen Firavun da İsrailoğullarının çoğalıp, ileride kendi saltanatı için tehlike teşkil edeceklerinden korktuğu için, onların erkek çocuklarını yaşatmıyordu.

(٧) وَ اَوْحَيْنَا اِلَى اُمِّ مُوسَى اَنْ اَرْضِعِيهِ ج

7-Mûsâ'nın annesine şöyle vahyettik: "O*(çocuğu)*nu emzir.

فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ

Başına bir şey gelmesinden korkuyorsan,

فَاَلْقِيهِ فِى الْيَمِّ

(bir sandık içinde) onu suya bırak,

korkma, وَ لاَ تَخَافِى

üzülme. وَ لاَ تَحْزَنِى ج

اِنَّا رَادُّوهُ اِلَيْكِ

Biz onu tekrar sana geri vereceğiz

وَ جَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

ve onu elçilerden yapacağız."

(٨) فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ

8-Nihayet onu Firavun ailesi aldı

لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَ حَزَنًا ط

ki, kendilerine bir düşman ve başlarına dert olsun.

اِنَّ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ

Gerçekten Firavun, Hâmân ve askerleri yanılıyorlardı.[1]

1.Son cümleye "Firavun ve askerleri suçlular idiler" şeklinde de mânâ verilmiştir, ama bu mânâ, kanâatimize göre sözgelimine uygun düşmüyor.

(٩) وَ قَالَتِ امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ

9-Firavun'un karısı *(çocuğu sandıktan çıkarınca)*: dedi ki:

قُرَّةُ عَيْنٍ لِى وَ لَكَ ط

"Bana da, sana da gözbebeği *(olacak, çok sevimli bir çocuk).*

Onu öldürmeyin. لاَ تَقْتُلُوهُ ق

عَسَى اَنْ يَنْفَعَنَا

Belki bize yararı dokunur,

اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا

ya da onu evlât ediniriz."

وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

(Onu almakla hatâ ettiklerini) anlamıyorlardı.

(١٠) وَ اَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوسَى فَارِغًا ط

10-Mûsâ'nın annesinin gönlü bomboş sabahladı *(meraktan çıldıracak oldu).*

اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِى بِهِ

Neredeyse işi açığa vuracaktı.

لَوْلاَ اَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Önceki cümlede belirtildiği üzere Firavun ve askerlerinin, Mûsâ'yı almakla yanıldıkları, böylece Allah'ın takdirinin gerçekleşmesine yardımcı oldukları anlatılıyor.

Eğer biz, *(vaadimize)* inananlardan olması için onun kalbini iyice pekiştirmemiş olsaydık *(işi açığa vuracaktı)*

(١١) وَ قَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ

11-*(Mûsâ'nın)* Kızkardeşine "Onun izini takip et" dedi.

فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

O da onlar farkına varmadan onu uzaktan gözetledi.

(١٢) وَ حَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ

12-Biz daha önce ona, süt verenler*(in sütünü emmey)*i haram etmiştik. *(Hiç bir kadının sütünü emmiyordu.)*

فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَ هُمْ لَهُ نَاصِحُونَ

(Firavun ve ailesi, çocuğun emeceği bir dadı bulma telâşı içinde idiler. Kızkardeşi uzaktan durumu görünce sokuldu): "Sizin için onun bakımını üstlenecek ve ona öğüt ver*(ip onu güzelce eğit)*ecek bir aileyi göstereyim mi?" dedi.

(١٣) فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ

13-Böylece biz onu, annesine geri verdik

كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا ki, gözü aydın olsun,

وَ لَا تَحْزَنَ üzülmesin

وَ لِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

ve Allah'ın va'dinin gerçek olduğunu bilsin.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmezler.

(١٤) وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ اسْتَوٰى

14-*(Mûsâ)* Güçlü çağına erip, olgun- laşınca,

اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا

biz ona hüküm ve ilim verdik.

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

İşte güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

(١٥) وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلٰى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا

15-Halkının *(kendisinden)* habersiz olduğu bir sırada şehre girdi.

فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ

Orada iki adamın dövüştüklerini gördü.

هٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ

biri kendi taraftarlarındandı;

وَ هٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ

öbürü de düşmanlarındandı.

فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ

Kendi taraftarlarından olan, düşmanlarından olana karşı Mûsâ'dan yardım istedi.

فَوَكَزَهُ مُوسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ

Mûsâ da ötekine bir yumruk indirip onun işini bitirdi.

قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

(Sonra): "Bu dedi, Şeytan'ın işindendir

إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

O, gerçekten apaçık, şaşırtıcı bir düşmandır."

(١٦) قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى

16-Dedi ki: "Rabbim, ben nefsime zulmettim;

فَاغْفِرْ لِى

beni bağışla!"

فَغَفَرَ لَهُ

(Allah) onu bağışladı.

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Çünkü O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(١٧) قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَىَّ

17-"Rabbim, dedi; bana lûtfettiğin nimetler hakkı için,

فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

artık bir daha suçlulara arka olmayacağım."

(١٨) فَأَصْبَحَ فِى الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ

18-Şehirde korku içinde *(sonucu)* gözetleyerek sabahladı.

فَإِذَا الَّذِى اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ

Bir de baktı ki dün kendisinden yardım isteyen *(İsrailoğlu)*, yine kendisine feryat ed*(ip yardım ist)*iyor.

قَالَ لَهُ مُوسٰى إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُبِينٌ

Mûsâ, ona: "Belli ki sen bir azgınsın!" dedi.

(١٩) فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا

19-Nihayet *(Mûsâ)* ikisinin de *(kendisinin ve yardım isteyenin)* düşmanı olan adamı yakalamak isteyince,

قَالَ يَا مُوسٰى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِى كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ

o dedi ki: "Ey Mûsâ! Dün bir canı öldürdüğün gibi, şimdi de beni mi öldürmek istiyorsun!?

إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِى الْأَرْضِ

Sen yeryüzünde bir zorba olmak istiyorsun;

وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

uzlaştıranlardan olmak istemiyorsun."

(٢٠) وَ جَـــاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْـــصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى ز

20-Şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi.

قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَـلأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ

"Ey Mûsâ!" dedi, "İleri gelenler seni öldürmek için aralarında konuşuyorlar.

فَاخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

Sen çık *(git)*, ben sana öğüt verenlerdenim."

(٢١) فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ

21-*(Mûsâ, etrafı)* Kollayarak, korka korka oradan çıktı.

قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ع

"Rabbim, beni şu zâlim kavimden kurtar!" dedi.

(٢٢) وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ

22-Medyen'e doğru yönelince:

قَالَ عَسَى رَبِّى أَنْ يَهْدِيَنِى سَوَاءَ السَّبِيلِ

"Umarım ki Rabbim beni doğru yola iletir" dedi.

(٢٣) وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ

23-Medyen suyuna varınca,

وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ز

o*(su)*nun başında birçok insanların, *(hayvanlarını)* suladıklarını gördü.

وَ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ج

Onların gerisinde de, *(diğerlerinin hayvanlarına karışmasın diye hayvanlarını)* sudan men eden iki kız buldu.[1]

قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ط

(Mûsâ onlara:) "İşiniz nedir *(niçin hayvanları suya bırakmıyorsunuz)*?" dedi.

قَالَتَا لاَ نَسْقِى حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ

Dediler ki: "Çobanlar sulayıp çekilmeden biz *(onların içine sokulup hayvanlarımızı)* sulamayız.

وَ أَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ

Babamız da büyük bir ihtiyardır *(O gelemez)*."

(٢٤) فَسَقَى لَهُمَا

24-Hemen *(Mûsâ)* onlarınkini de suladı.

ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ

Sonra gölgeye çekildi:

فَقَالَ رَبِّ إِنِّى لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَىَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ

1.Kız oldukları için erkeklerin içine sokulamıyorlar, herkesin çekilmesini bekliyorlar, su içmek için sabırsızlanan hayvanlarının suya gitmesine engel oluyorlardı.

"Rabbim, dedi; doğrusu bana indireceğin bir hayra muhtacım, *(azıcık azık indir de şu karnımı doyur).*"

(٢٥) فَجَاءَتْهُ إِحْدٰيهُمَا تَمْشِى عَلَى اسْتِحْيَاءٍ ز

25-Derken o iki kızdan biri utana utana yürüyerek ona geldi:

قَالَتْ إِنَّ أَبِى يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ط

"Babam seni çağırıyor, bizim için *(hayvanları)* sulamanın ücretini verecek" dedi.

فَلَمَّا جَاءَهُ وَ قَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ لا

(Mûsâ,) o*(kızların babaları)*na gelip *(başından geçen)* hikâyeyi anlatınca,

o: "Korkma!" dedi, قَالَ لاَ تَخَفْ قف

نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"O zâlim kavimden kurtuldun."

(٢٦) قَالَتْ إِحْدٰيهُمَا

26-Onlardan biri dedi ki:

يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ز

"Babacığım! Bunu *(çoban)* tut işte.

إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِىُّ الْأَمِينُ

Çünkü ücretle tuttuklarının en hayırlısı, güçlü, güvenilirdir."

(٢٧) قَالَ

27-*(O zat, Mûsâ'ya)* Dedi ki:

إِنِّى أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَىَّ هَاتَيْنِ عَلٰى أَنْ تَأْجُرَنِى ثَمَانِىَ حِجَجٍ ج

"*(Bak,)* Bana sekiz yıl hizmet etmen şartıyle şu iki kızımdan birini sana nikâhlamak istiyorum.

فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا

Eğer *(bu süreyi)* on*(yıl)*a tamamlarsan,

فَمِنْ عِنْدِكَ ج

artık o, senin tarafından*(bir iyilik)*dir.

وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ط

Ben sana zahmet vermek istemem.

سَتَجِدُنِى إِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

İnşâallah beni iyilerden bulacaksın."

(٢٨) قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِى وَ بَيْنَكَ ط

28-*(Mûsâ)* Dedi: "Bu, seninle benim aramızda*(bir sözleşme)*dir.

أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ

Demek hangi süreyi yerine getirsem,

فَلاَ عُدْوَانَ عَلَىَّ ط

bana düşmanlık yok.

وَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ع

Allah dediğimize vekildir."

(٢٩) فَلَمَّا قَضٰى مُوسَى الْأَجَلَ وَ سَارَ بِأَهْلِهِ

29-Mûsâ, süreyi bitirip ailesiyle yola çıkınca,

اٰنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا ج

Tûr'un *(sağ)* yanında bir ateş gördü.

Âilesine dedi ki: قَالَ لِأَهْلِهِ

"Siz durun; امْكُثُوا

إِنِّي اٰنَسْتُ نَارًا

Ben bir ateş gördüm.

لَعَلِّي اٰتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ

Belki ondan size bir haber getiririm,

أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

yahut bir ateş koru *(getiririm)* de ısınırsınız."

(٣٠) فَلَمَّا أَتٰيهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ

30-Oraya gelince o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısındaki ağaçtan kendisine şöyle seslenildi:

يَا مُوسٰى إِنِّي أَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

"Ey Mûsâ! Âlemlerin Rabbi Allah benim, ben!

31-Asanı at! وَ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ط

فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ

(Mûsâ attığı kocaman) Asâsının küçük bir yılan gibi titreş*(ip hareket et)*tiğini görünce,

وَلّٰى مُدْبِرًا وَ لَمْ يُعَقِّبْ ط

(korkudan) öyle dönüp kaçtı *(ki)* arkasına bile bakmadı:

يَا مُوسٰى أَقْبِلْ وَ لَا تَخَفْ قف

"Ey Mûsâ! Dön, korkma!

إِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِينَ

Sen güvende olanlardansın.

(٣٢) أُسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ

32-Elini koynuna sok,

تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ز

kusursuz olarak bembeyaz çıksın.

وَ اضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ

Ve kanadını korkudan kendine çek[1]

فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلٰى فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ ط

İşte bunlar, Firavun'a ve onun adamlarına *(göstermek için)* Rabbinden sana verilen iki delildir.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Çünkü onlar yoldan çıkan bir kavim olmuşlardır."

1.Kendine gel, korkudan açılan ellerini kollarının altına koy, tamamen emîn ve fütursuz ol.

(٣٣) قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا

33-"Rabbim, dedi; ben onlardan bir kişi öldürmüştüm.

فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ

Beni öldüreceklerinden korkuyorum.

(٣٤) وَ أَخِى هٰرُونُ

34-Kardeşim Hârûn,

هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا

o, dil bakımından benden daha güzel konuşur.

فَأَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ

Onu da benimle beraber, beni doğrulayan bir yardımcı olarak gönder.

إِنِّىٓ أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

Zira ben, beni yalanlayacaklarından korkuyorum."

(٣٥) قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ

35-*(Allah)* Dedi: "Senin pazunu kardeşinle kuvvetlendireceğiz

وَ نَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا

ve size öyle bir yetki vereceğiz ki,

فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأٰيَاتِنَاۚ

âyetlerimiz sayesinde onlar size aslâ erişemeyecekler.

أَنْتُمَا وَ مَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ

İkiniz ve size uyanlar üstün geleceksiniz!"

(٣٦) فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسٰى بِأٰيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ

36-Mûsâ, onlara açık açık âyetlerimizle gelince,

قَالُوا مَا هٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى

dediler ki: "Bu, uydurulmuş bir büyüden başka bir şey değildir.

وَ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِىٓ أٰبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

İlk atalarımız arasında böyle bir şey *(olduğunu)* işitmedik"

(٣٧) وَ قَالَ مُوسٰى

37-Mûsâ dedi ki:

رَبِّىٓ أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهٖ

"Rabbim, kimin kendisinin yanından hidayet getirdiğini daha iyi biliyor

وَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِۜ

ve bu *(dünya)* evin*(in)* sonun*(da güzel sonuc)*un kime ait olacağını *(da daha iyi biliyor).*

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Muhakkak ki zâlimler iflâh olmaz

(٣٨) وَ قَالَ فِرْعَوْنُ يَآ أَيُّهَا الْمَلَأُ

38-Firavun dedi ki: "Ey ileri gelenler!

مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرِىۚ

Ben sizin için benden başka bir tanrı bilmiyorum.

فَأَوْقِدْ لِى يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ

Ey Hâmân! Haydi benim için çamurun üzerinde ateş yak*(arak tuğla imâl et de)*

bana bir kule yap, فَاجْعَلْ لِى صَرْحًا

لَعَلِّى أَطَّلِعُ إِلَى إِلٰهِ مُوسَى لا

Belki Mûsâ'nın tanrısına çıkarım.

وَ إِنِّى لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Çünkü ben onu *(Mûsâ'yı)* yalancılardan sanıyorum."

(٣٩) وَ اسْتَكْبَرَ هُوَ وَ جُنُودُهُ فِى الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ

39-O *(Firavun)* ve askerleri yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar

وَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ

ve kendilerinin bize döndürülmeyeceklerini sandılar.

(٤٠) فَأَخَذْنَاهُ وَ جُنُودَهُ

40-Biz de onu ve askerlerini tuttuk

فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ

ve onları suya attık.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

Bak, o zâlimlerin sonu nasıl oldu!

(٤١) وَ جَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ج

41-Biz onları ateşe çağıran önderler yaptık.

وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُونَ

Kıyamet günü aslâ yardım olunmazlar.

(٤٢) وَ أَتْبَعْنَاهُمْ فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ج

42-Bu dünya hayatında biz onların ardına bir lânet taktık *(daima lânetle anılacaklardır)*.

وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ع

Kıyamet günü ise onlar çirkinleştirilenlerdendir.[1]

(٤٣) وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً

43-Andolsun biz, ilk nesilleri *(Nuh, Hûd, Salih ve Lût kavimlerini)* helâk ettikten sonra Mûsâ'ya, insanların gönül gözlerini aydınlatacak nur ve onlara yol gösterici olarak Kitâb'ı verdik

1.Tefsîrler âyetteki «اَلْمَقْبُوحِينَ» (el-makbûhîn) kelimesini el-matrûdîn «اَلْمَطْرُودِينَ» şeklinde açıklar. Buna göre *"Onlar kovulmuşlardandır"* demek olur. Fakat kabîh (çirkin); makbûh (çirkinleştirilmiş) mânâsına gelir. Bu, asıl mânâya daha uygundur. Nitekim Beyzâvî de buna işaret etmiştir.

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

ki, belki düşünür, öğüt alırlar.

(٤٤) وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ

44-Mûsâ'ya o işi yaptığımız *(kendisine vahyettiğimiz)* vakit sen *(Mukaddes Vâdî'nin)* batı tarafında değildin,

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

(o olayı) görenlerden de değildin.

(٤٥) وَلٰكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا

45-Fakat biz *(Mûsâ'dan sonra)* birçok nesiller yarattık da,

فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ

onların üzerinden uzun zamanlar geçti.[1]

وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ

Sen Medyen halkı arasında oturmuş değildin ki,

تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا

(orada olanları görüp öğrenesin de) âyetlerimizi bunlara okuyasın. *(Bu, bir yerden görme, öğrenme ile değildir)*

وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

(fakat) Biz seni elçi olarak gönderdik *(ve bu olayları sana vahyettik)*.

1.Bunlar tamamen senin bilmediğin, vukûuna şahit olmadığın gayb haberleridir.

(٤٦) وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا

46-*(Mûsâ'ya)* ünlediğimiz zaman sen Tûr'un yanında değildin.

وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

Fakat Rabbinden bir rahmet olarak *(orada geçenleri sana bildirdik)*,

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ

ki, senden önce kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan toplumu uyarasın;

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

belki düşünüp öğüt alırlar.

(٤٧) وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا

47-Kendi elleriyle yaptıkları *(günahları)*, yüzünden başlarına bir felâket geldiği zaman şöyle diyecek olmasalardı:

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا

"Ey Rabbimiz, bize bir elçi gönderseydin de,

فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

âyetlerine uyup Mü'minlerden olsaydık" *(diyecek olmasalardı, seni göndermezdik)*.

(٤٨) فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا

48-Fakat onlara katımızdan hak gelince dediler ki:

لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسٰى ط

"Mûsâ'ya verilenin eşi, buna da verilmeli değil miydi?"

أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ ج

Daha önce Mûsâ'ya verileni de inkâr etmemişler miydi?

قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا قف

"Birbirine destek olan iki büyü"[1] dediler.

وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ

Ve "Biz hepsini inkâr ederiz" dediler.

(٤٩) قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ أَهْدٰى مِنْهُمَا

49-De ki: "Allah katından bu ikisinden *(yani Mûsâ'ya ve bana inen Kitaplardan)* daha doğru bir Kitap getirin de,

أَتَّبِعْهُ

ben ona uyayım."

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru iseniz *(bunu yapın)*

1.Başka kıraate göre iki büyücü, yani Mûsâ ile Muhammed.

(٥٠) فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ

50-Eğer sana cevap veremezlerse,

فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ط

bil ki, onlar keyiflerine uyuyorlar

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِ ط

Allah'tan bir yol gösterici olmadan, yalnız kendi keyfine uyandan daha sapık kim olabilir?

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Muhakkak ki Allah, zâlim kavmi doğru yola iletmez.

(٥١) وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ

51-Andolsun biz, onlar için sözü*(müzü)* birbirine bitiştirdik *(ardı ardına gerçeği kanıtlayan âyetler gönderdik)*,

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ط

ki düşünüp öğüt alsınlar.

(٥٢) اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ

52-Bundan önce kendilerine Kitap verdiklerimiz,

هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

bu*(Kur'â)*n'a inanırlar.

(٥٣) وَإِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوا

53-Onlara *(Kur'ân)* okunduğu zaman derler ki:

آمَنَّا بِهِ
"Ona inandık,

إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا
o, Rabbimizden gelen gerçektir.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ
Zaten biz ondan önce de Müslümanlar idik" derler.

(٥٤) أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا
54-İşte onlara, sabretmelerinden ötürü mükâfatları iki kez verilir;

وَ يَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ
onlar kötülüğü iyilikle savarlar

وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ
ve kendilerine verdiğimiz rızıktan *(hayır yoluna)* harcarlar.

(٥٥) وَ إِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ
55-Boş söz işittikleri zaman,

أَعْرَضُوا عَنْهُ وَ قَالُوا
ondan yüz çevirirler ve derler ki:

لَنَا أَعْمَالُنَا
"Bizim işlerimiz bize,

وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ
sizin işleriniz size.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ز
Size selâm olsun *(haydi hoşça kalın)*,

لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ
biz câhiller*(le sohbet etmey)*i istemeyiz."

(٥٦) إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ
56-*(Ey Muhammed!)* Sen, sevdiğini doğru yola iletemezsin;

وَ لَٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ج
fakat Allah, dilediğini doğru yola iletir.

وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ
O, yola gelecek olanları daha iyi bilir.

(٥٧) وَ قَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ
57-Dediler ki: "Biz seninle beraber doğru yola gelirsek,

نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا ط
yurdumuzdan atılırız."

أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا
Biz onlara güvenli, dokunulmaz bir mekân vermedik mi?

يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا
(Ki o mekâna) kendi katımızdan bir rızık olarak her şeyin ürünleri toplanıp getirilir.

وَ لَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
Fakat çokları bilmezler.

(٥٨) وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا

58-Biz refah içinde şımarmış nice kenti helâk ettik.

فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ

İşte şunlar, onların konutları.

لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلاَّ قَلِيلاً

Onlardan sonra oralarda pek az oturuldu.

وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ

Onlara hep biz vâris olduk *(hepsi bize kaldı)*.

(٥٩) وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى

59-Rabbin, ülkeleri helâk edici değildir;

حَتَّى يَبْعَثَ فِى أُمِّهَا رَسُولاً يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا

Anakent*(olan Mekke)*de[1] onlara âyetlerimizi okuyan bir elçi göndermedikçe.

وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى الْقُرَى إِلاَّ وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ

Ve biz, halkı zâlim olmadan, ülkeleri helâk ediciler değiliz.

(٦٠) وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَىْءٍ

60-Size verilen her şey,

فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا

dünya hayatının geçimi ve süsüdür.

وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى

Allah'ın yanında olan ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

Aklınızı kullanmıyor musunuz?

(٦١) أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لاَقِيهِ كَمَنْ

61-İmdi kendisine güzel bir söz verdiğimiz ve muhakkak o*(söz verile)*ne kavuşacak olan kimse, şu kimse gibi midir ki?:

مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Onu dünya hayatının geçici zevki içinde bir süre yaşattık

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

ve sonra kıyamet günü *(yakalanıp)* getirilenlerden oldu. *(Hiç bu iki kimse bir olur mu!?)*

(٦٢) وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ

62-O gün *(Allah)* onlara seslenerek şöyle der:

أَيْنَ شُرَكَائِىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

"Benim ortaklarım *(olduklarını)* sandığınız şeyler nerede?"

(٦٣) قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ

63-*(Azâp)* söz*(ü)* üzerlerine hak olanlar dediler ki:

1.Mekke'nin bir adı da Ümmü'l-Kurâ (kentlerin en büyüğü) demektir.

رَبَّنَا هٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا ج

"Rabbimiz, azdırdıklarımız şunlardır.

أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ج

Kendimiz azdığımız gibi onları da azdırdık. *(Biz azdık, onlar da bize uydular).*

تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ ز

(Onların yaptıklarından) uzak olduğumuzu, *(bu hususta bizim suçumuz olmadığını)* sana arzederiz.

مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ

Zaten onlar bize tapmıyorlardı *(kendi arzularına tapıyorlardı).*"

(٦٤) وَ قِيلَ

64-*(Allah tarafından)* Onlara denilir ki:

ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ

"*(Bana)* Koştuğunuz ortakları çağırın!"

فَدَعَوْهُمْ

Onları çağırırlar.

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ

Fakat *(çağırılanlar)*, bunların çağrısına cevap vermezler

وَ رَأَوُا الْعَذَابَ ج

ve *(bunlar)*, karşılarında azabı görürler *(sanki çağırdıkları şey, azabın kendisi olmuştur).*

لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ

Ne olurdu *(sanki dünyada)* yola gelselerdi![1]

(٦٥) وَ يَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ

65-*(Allah)* O gün onlara seslenerek der ki:

مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ

"Elçilere ne cevap verdiniz?"

(٦٦) فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ

66-O gün haberler, onlara kör olmuştur *(yani sözler sanki kör olmuştur, hiçbir söz gelip onların ağızlarını bulamaz, cevap verecek bir tek kelime bulamazlar).*

فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ

Onlar, birbirlerine de soramazlar.

(٦٧) فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

67-Ama kim tevbe eder, inanır ve iyi iş yaparsa,

فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ

o kurtuluşa erenlerden olabilir.

(٦٨) وَ رَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ يَخْتَارُ ط

68-Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer.

1.Veya: Azabı gördüler, "Âh! Keşke yola gelmiş olsalardı! diye temennî ettiler.

مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ط

Seçim, onlara ait değildir.

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah, onların ortak koştukları şeylerden uzaktır, yücedir.[1]

(٦٩) وَ رَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

69-Rabbin, onların göğüslerinin neyi gizlediğini bilir.

وَ مَا يُعْلِنُونَ

neyi açığa vurduğunu da *(bilir).*

(٧٠) وَ هُوَ اللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط

70-O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır.

لَهُ الْحَمْدُ فِى الْأُولٰى وَ الْاٰخِرَةِ ز

İlkte de, sonda da *(dünyada da, â- hirette de)* hamd O'na mahsustur.

وَ لَهُ الْحُكْمُ Hüküm de O'nundur

1.Allah dilediği insanları seçip peygamber yapar. Vahyine kim lâyıksa onu seçer. Âyette bu mânâ mevcut olduğu gibi, Allah'ın genel bir yasasına da işaret bulunmaktadır:

Bilindiği gibi türlerde sürekli bir evrim vardır. Her tür, işe yaramaz olanlarını ayıklayarak tekâmül eder. İşte bu tekâmül, Allah'ın yaratmasından ve seçmesinden başka bir şey değildir.

وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ve O'na döndürüleceksiniz.

(٧١) قُلْ أَرَأَيْتُمْ

71-De ki: "Baksanıza!

إِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

Eğer Allah, üzerinize geceyi kıyâmet gününe kadar sürekli kılsa,

مَنْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ ط

Allah'tan başka size ışık getirecek tanrı kimdir? *(Söyleyin!)*

أَفَلَا تَسْمَعُونَ İşitmiyor musunuz!?"

(٧٢) قُلْ أَرَأَيْتُمْ

72-De ki: "Baksanıza!

إِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

Eğer Allah, üzerinize gündüzü, kıyâmet gününe kadar sürekli kılsa,

مَنْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ط

Allah'tan başka, size dinleneceğiniz geceyi getirecek tanrı kimdir?

أَفَلَا تُبْصِرُونَ Görmüyor musunuz?"

وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ

73-Rahmetinden dolayı sizin için geceyi ve gündüzü var etti

لِتَسْكُنُوا فِيهِ

ki, geceleyin dinlenesiniz,

وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

(gündüzün) Allah'ın lütfunu arayasınız

وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ve *(Allah'ın nimetine)* şükredesiniz.

(٧٤) وَ يَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ

74-O gün onlara seslenerek şöyle der:

أَيْنَ شُرَكَائِىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

"Ortaklarım sandığınız şeyler nerede?"

(٧٥) وَ نَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا

75-Her ümmetten bir şâhit çıkarır ve deriz ki:

"Delîlinizi getirin!" هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ

Gerçeğin Allah'a ait olduğunu bilirler

وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ع

ve uydurdukları şeyler kendilerinden sapıp gider.

(٧٦) إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى

76-Kârûn, Mûsâ'nın kavminden idi.

فَبَغَى عَلَيْهِمْ ص

Onlara karşı azgınlık etti.

وَ آتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا

Biz kendisine öyle hazineler vermiştik ki,

إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوأُ بِالْعُصْبَةِ أُولِى الْقُوَّةِ ق

onun *(hazinelerinin)* anahtarlarını *(taşımak)* güçlü bir topluluğa ağır geliyordu.

إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ

Kavmi ona demişti ki:

"Şımarma! لاَ تَفْرَحْ

إِنَّ اللَّهَ لاَ يُحِبُّ الْفَرِحِينَ

Allah, şımarıkları sevmez.

(٧٧) وَ ابْتَغِ فِيمَا آتَيكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ

77-Allah'ın sana verdiği *(bu servet)* içinde âhiret yurdunu ara;

وَ لاَ تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

dünyadan da nasîbini unutma.

وَ أَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

Allah sana nasıl iyilik ettiyse, sen de öyle iyilik et.

وَ لاَ تَبْغِ الْفَسَادَ فِى الْأَرْضِ ط

Yeryüzünde bozgunculuk *(etmeyi)* isteme.

إِنَّ اللَّهَ لاَ يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Çünkü Allah bozguncuları sevmez."

(٧٨) قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِى ؕ

78-"Bu *(servet)* bende bulunan bir bilgi sayesinde bana verildi" dedi.

أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ

Bilmedi mi ki Allah, kendisinden önceki kuşaklar arasında nice kimseleri helâk etmiştir?

هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ أَكْثَرُ جَمْعًا ؕ

(ki o kimselerin) kendisinden daha güçlü ve daha çok cemaati vardı.

وَ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

Suçlulara günahlarından sorulmaz.[1]

(٧٩) فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِى زِينَتِهِ ؕ

79-*(Kârûn)* süsü, *(debdebesi)* içinde kavminin karşısına çıktı.

قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا

Dünya hayatını isteyenler dediler ki:

يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِىَ قَارُونُ لا

"Keşke Kârûn'a verilenin bir benzeri de bize verilseydi.

إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

Gerçekten onun büyük şansı var!"

(٨٠) وَ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

80-Kendilerine bilgi verilmiş olanlar ise dediler ki:

"Yazık size! وَيْلَكُمْ

ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِمَنْ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ج

İnanan ve iyi iş yapan kimse için Allah'ın sevabı daha hayırlıdır.

وَ لَا يُلَقّٰيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ

Buna ancak sabredenler kavuşturulur."

(٨١) فَخَسَفْنَا بِهِ وَ بِدَارِهِ الْأَرْضَ

81-Nihayet onu da, evini barkını da yere batırdık.

فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ق

Allah'a karşı ona yardım edecek bir topluluğu olmadı.

وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ

Kendi kendini *(savunup)* kurtaranlardan da değildi.

(٨٢) وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ

82-Dün onun yerinde olmayı isteyenler şöyle demeğe başladılar:

1.Çünkü Allah, suçluların günahlarını bilir. Onların her yaptıkları, ânında tespit edilmiştir. Artık günah işleyip işlemediklerini sormağa gerek yoktur. Oradaki muhasebe gerçeği ortaya koyma sorgusu değil, yapılan hata ve günahları suçlunun yüzüne vuran azar ve tekdir muhasebesidir.

وَيْكَأَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ

"Vay, demek Allah kullarından dilediğine rızkı açar ve kısar.

لَوْلَاۤ أَنْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا

Allah bize lütfetmiş olmasaydı,

لَخَسَفَ بِنَا

bizi de yere batırırdı.

وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Demek gerçekten kâfirler iflâh olmaz!"

(٨٣) تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ

83-İşte âhiret yurdu:

نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا

Onu yeryüzünde böbürlenmek ve bozgunculuk yapmak istemeyenlere veririz.

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

(Güzel) sonuç, *(günahlardan)* sakınanlarındır.

(٨٤) مَنْ جَاۤءَ بِالْحَسَنَةِ

84-Kim bir iyilik getirirse,

فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا

ona ondan daha güzeli vardır.

وَمَنْ جَاۤءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim kötülük getirirse,

فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

kötülükleri yapanlar, ancak yaptıkları *(kötülük)* kadar cezalanırlar.

(٨٥) إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ

85-Kur'ân'ı sana *(indiren ve)* gerekli kılan *(Allah)*,

لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ

elbette seni varılacak yere[1] döndürecektir.

قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاۤءَ بِالْهُدٰى

De ki: "Rabbim kimin hidayet getirdiğini de bilir,

وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

kimin apaçık bir sapıklık içinde bulunduğunu da *(bilir)*

(٨٦) وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقٰى إِلَيْكَ الْكِتَابُ

86-Sen, o Kitâb'ın, senin kalbine bırakılacağını ummazdın;

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

ancak Rabbinden bir rahmet olarak *(Kitap senin kalbine bırakıldı)*.

فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

O halde kâfirlere arka olma.

1.Medine'ye, yahut zaferle Mekke'ye, yahut da huzuruna döndürecektir.

(٨٧) وَ لاَ يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ إِذْ اُنْزِلَتْ إِلَيْكَ

87-Ve Allah'ın âyetleri sana indirildikten sonra sakın seni onlardan alıkoymasınlar.

Rabbine davet et; وَ ادْعُ إِلٰى رَبِّكَ

وَ لاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ortak koşanlardan olma.

(٨٨) وَ لاَ تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ إِلٰـهًا اٰخَرَ

88-Allah ile beraber başka bir tanrıya yalvarma.

لاَ إِلٰـهَ إِلاَّ هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلاَّ وَجْهَهُ

O'nun yüzü*(zatı)*ndan başka her şey helâk olacaktır.

Hüküm O'nundur لَهُ الْحُكْمُ

وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ve O'na döndürüleceksiniz.

٢٩-سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

29-ANKEBÛT SÛRESİ

Ankebut, örümcek demektir. 41. âyetinde kâfirlerin işleri örümcek ağına benzetildiğinden sûreye bu ad verilmiştir. Mekke'de inen en son sûre olduğu söylenir. Rûm Sûresi'nden sonra inmiştir. 1-11. âyetleri Medine'de nâzil olmuştur. Mushafta 29., inişte 85. sûredir ve 69 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyle

1-Elif lâm mîm. (١) الٓمٓ

(٢) أَ حَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا اٰمَنَّا وَ هُمْ لاَ يُفْتَنُونَ

2-İnsanlar yalnız "inandık" demekle, hiç sınanmadan bırakılacaklarını mı sandılar?

(٣) وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

3-Andolsun biz, onlardan öncekilerini sınadık.

فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ صَدَقُوا

Elbette Allah *(sınayıp)* doğruları bilecektir;

وَ لَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

yalancıları da bilecektir.[1]

(٤) أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ

4-Yoksa kötülükleri yapanlar, sandılar mı ki,

أَنْ يَسْبِقُونَا

bizi geçecekler? *(bizim, yetişip onla- rı cezalandıramayacağımızı mı sandılar?)*

سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

Ne kötü hüküm veriyorlar.

1.Bir kıraate göre: Allah doğruları bildirecek, yalancıları bildirecektir.

(٥) مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللّٰهِ

5-Kim Allah ile buluşmayı umarsa,

فَإِنَّ أَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ

Allah'ın *(buluşma)* süresi gelmektedir.

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir.

(٦) وَ مَنْ جَاهَدَ

6-Kim cihâd ederse,

فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ

ancak kendi yararına cihâd eder.

إِنَّ اللّٰهَ لَغَنِىٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Allah, âlemlerden zengindir. *(Kimsenin cihâdına muhtaç değildir. İnsanların cihâd ve ibadetleri kendi menfaatleri içindir).*

(٧) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

7-İnanıp iyi işler yapanlar var ya

لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

onların kötülüklerini mutlaka örteceğiz

وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذِى كَانُوا يَعْمَلُونَ

ve onları, yaptıklarının en güzeliyle mükâfatlandıracağız.

(٨) وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا

8-Biz insana ana babasına iyilik etmeyi tavsiye ettik.

وَ إِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

Eğer onlar seni, *(gerçekliği)* hakkında hiçbir bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa,

فَلَا تُطِعْهُمَا

(bu hususta) onlara itaat etme.

Dönüşünüz banadır. إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ

فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

O zaman size yaptıklarınızı haber veririm.

(٩) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

9-İnanıp iyi işler yapanlar var ya,

لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى الصَّالِحِينَ

biz onları salihler arasına sokarız.

(١٠) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ

10-İnsanlardan kimi vardır ki "Allah'a inandık" der.

فَإِذَا أُوذِىَ فِى اللّٰهِ

Fakat Allah uğrunda kendisine işkence edilince

جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ ط

insanların işkencesini, Allah'ın azabı gibi sayar.

وَ لَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ

Ama Rabbinden *(sana)* bir yardım gelse,

لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ط

"Andolsun ki biz de sizinle beraberdik" derler.

أَوَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِى صُدُورِ الْعَالَمِينَ

Allah, âlemlerin göğüslerinde bulunan*(düşünceler)*i daha iyi bilmez mi?

(١١) وَ لَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا

11-Allah, elbette inananları da bilir

وَ لَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ

ve elbette ikiyüzlüleri de bilir.

(١٢) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

12-İnkâr edenler, inananlara dediler ki:

اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا

"Siz bizim yolumuza uyun.

وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ ط

Sizin hatâlarınızı biz taşırız"

وَ مَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ ط

Oysa kendileri, onların hatalarından hiçbir şey taşıyacak değillerdir.

إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Onlar tamamen yalancıdırlar.

(١٣) وَ لَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَ أَثْقَالاً مَعَ أَثْقَالِهِمْ ز

13-Onlar, hem kendi yüklerini, hem de kendi yükleriyle beraber başka yükleri *(başkalarını kandırıp saptırmalarının vebâlini)* taşıyacaklar.

وَ لَيُسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ع

Ve elbette uydurdukları şeylerden kıyamet gününde sorguya çekileceklerdir.

(١٤) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ

14-Andolsun biz, Nuh'u kavmine gönderdik;

فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلاَّ خَمْسِينَ عَامًا ط

onların arasında bin seneden elli yıl eksik kaldı *(öğüt verdi, dinlemediler)*,

فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ هُمْ ظَالِمُونَ

Sonunda haksızlık etmekte olan insanları Tufan yakaladı.

(١٥) فَأَنْجَيْنَاهُ وَ أَصْحَابَ السَّفِينَةِ

15-Onu ve gemi halkını kurtardık

وَ جَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ

ve o gemiyi âlemlere bir ibret yaptık.

(١٦) وَ إِبْرٰهِيمَ

16-İbrahim'i de *(gönderdik)*.

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ Kavmine dedi ki:

اعْبُدُوا اللّٰهَ "Allah'a kulluk edin,

وَ اتَّقُوهُ ط O'ndan korkun.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır."

(١٧) إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْثَانًا

17-"Siz Allah'tan başka bir takım putlara tapıyorsunuz,

وَ تَخْلُقُونَ إِفْكًا ط

yalan şeyler uyduruyorsunuz.

إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Sizin Allah'tan başka taptıklarınız,

لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا

size rızık veremezler.

فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ

Siz rızkı Allah'ın yanında arayın,

وَ اعْبُدُوهُ O'na tapın

وَ اشْكُرُوا لَهُ ط ve O'na şükredin.

إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

O'na döndürüleceksiniz."

(١٨) وَ إِنْ تُكَذِّبُوا

18-"Eğer yalanlarsanız,

فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ط

sizden önceki ümmetler de yalanlamışlardı.

وَ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

Elçi'ye düşen, yalnız açıkça duyurmaktır."

(١٩) أَوَلَمْ يَرَوْا

19-Görmediler mi,

كَيْفَ يُبْدِئُ اللّٰهُ الْخَلْقَ

Allah nasıl yaratmayı başlatıyor,

ثُمَّ يُعِيدُهُ ط

sonra onu iade ediyor *(dönüp yeniden yaratıyor)*.

إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ

Bu, Allah'a göre kolaydır.[1]

1.Bu âyette, öldükten sonra yeniden dirilmeğe işaret edildiği gibi, yaratmanın her an tazelenmekte olduğuna, ölen canlıların yerine, aralıksız olarak yenilerinin yaratıldığına da işaret edilmektedir.

(٢٠) قُلْ سِيرُوا فِى الْأَرْضِ فَانْظُرُوا

20-De ki: "Yeryüzünde gezin, bakın,

كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ

yaratmağa nasıl başladı?

ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْاٰخِرَةَ ط

Sonra Allah, son yaratmayı da yapacaktır.

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ج

Çünkü Allah, her şeyi yapabilendir.[1]

(٢١) يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ

21-Dilediğine azap eder,

dilediğine acır وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ ج

وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ

ve hepiniz O'na çevrilirsiniz.

(٢٢) وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِى الْأَرْضِ وَلَا فِى السَّمَاءِ ز

22-Siz, ne yerde, ne de gökte Allah'*(ın yapacağı iş)* i engelleyemezsiniz.

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ع

Sizin Allah'tan başka ne bir koruyucunuz, ne de bir yardımcınız vardır.

(٢٣) وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَلِقَائِهِ

23-Allah'ın âyetlerini ve O'nunla buluşmayı inkâr edenler var ya,

أُولٰئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِى

işte onlar benim rahmetimden ümidi kesmişlerdir

وَأُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ve onlar için acı bir azap vardır.

(٢٤) فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

24-Kavminin *(İbrahim'e)* cevabı, sadece şöyle demeleri oldu:

"Onu öldürün, اقْتُلُوهُ

yahut onu yakın!" أَوْ حَرِّقُوهُ

فَأَنْجٰيهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ ط

Allah onu ateşten kurtardı.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şüphesiz bunda inanan bir toplum için ibretler vardır.

(٢٥) وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْثَانًا لا

25-*(İbrahim kavmine)* dedi ki: "Siz dünya hayatında Allah'ı bırakıp birtakım putlar edindiniz.

1.İlk neşe (yaratma) kâinatın yapılmasıdır. Son neşe de dünyadan sonraki hayatın yaratılmasıdır. Dünya hayatına neş'e-i ûlâ, âhiret hayatına neş'e-i sâniye denilir.

مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ج

(o putları) birbirinizi sevmek için *(vesîle edindiniz. O putlara tapmanız, dünyada aranızda bir sevgi meydana gelmesine sebep olsa bile,)*

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ

Daha sonra kıyamet gününde birbirinizi inkâr edersiniz

وَ يَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ز

ve birbirinizi lânetlersiniz.

وَ مَأْوٰيكُمُ النَّارُ

Varacağınız yer de ateştir

وَ مَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ق

ve hiçbir yardımcınız da yoktur.[1]

(٢٦) فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌ م

26-Bunun üzerine Lût ona inandı

وَ قَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلٰى رَبِّى ط

ve *(İbrahim, kavmine)* dedi ki: "Rabbim*(e özgürce ibadet edeceğim yer)*e göç edeceğim.

1.Bâtıl üzerine kurulan sevgi devam etmez. Burada bâtıla bağlılık yüzünden birbirini sevenler, yarın işin içyüzü ortaya çıkınca birbirini tanımaz olurlar, hattâ birbirini lânetlerler. Çünkü herkes dünyada dost bildiğinin, kendisinin bâtılda kalmasına neden olduğunu anlar da dostuna düşman olur.

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Kuşkusuz O, galiptir, hüküm ve hikmet sahibidir.[2]

(٢٧) وَ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ

27-Biz ona İshâk'ı ve *(torunu)* Yakub'u armağan ettik.

وَ جَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَ الْكِتَابَ

Onun nesli içine peygamberlik ve Kitap koyduk.[3]

وَ اٰتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِى الدُّنْيَا ج

Ona dünyada *(yaptığı güzel işin)* karşılığını verdik.

وَ إِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Şüphesiz o, âhirette de iyilerdendir.

(٢٨) وَ لُوطًا

28-Lût'u da *(gönderdik)*.

Kavmine dedi ki: إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ ز

"Siz, öyle bir fuhşa gidiyorsunuz ki

2.İbrahim, Lût ve amcasının kızı olan karısı Sâre ile birlikte Harran üzerinden Şam'a hicret edip Filistin'e yerleşti. Lût da Sodom'a gitti.

3.Vahyimiz olan Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân, onun neslinden gelen peygamberler vasıtasıyle insanlara gönderildi.

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

sizden önce âlemlerden hiç kimse onu yapmadı.

(٢٩) أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ

29-"Siz *(kadınları bırakıp)* erkeklere gidiyorsunuz,

وَ تَقْطَعُونَ السَّبِيلَ

yol kesiyorsunuz

وَ تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ ط

ve toplantılarınızda edepsizce şeyler yapıyorsunuz ha!?

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلاَّ أَنْ قَالُوا

Kavmi'nin cevabı, sadece şöyle demeleri oldu:

ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

"Eğer doğrulardan isen, haydi Allah'ın azabını getir!"

(٣٠) قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ع

30-*(Lût)*: "Rabbim, şu bozguncu kavme karşı bana yardım et" dedi.

(٣١) وَ لَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى لا قَالُوا

31-Elçilerimiz İbrahim'e *(oğlu olacağına dair)* müjdeyi getirdikleri zaman dediler ki:

إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ ج

"Biz şu *(Sodom)* kenti*(ni)*n halkını helâk edeceğiz.

إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ج

Çünkü oranın halkı zâlim oldular."

(٣٢) قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ط

32-*(İbrahim)* Dedi: "Ama orada Lût var?"

قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ز

Dediler: "Biz orada kimin bulunduğunu daha iyi biliriz.

لَنُنَجِّيَنَّهُ وَ أَهْلَهُ

Onu ve ailesini kurtaracağız.

إِلاَّ امْرَأَتَهُ ز كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

Yalnız karısı *(azapta)* kalacaklardandır."

(٣٣) وَ لَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا

33-Elçilerimiz Lût'a gelince,

سِيءَ بِهِمْ

(Lût) Onlar yüzünden fenalaştı[1]

وَ ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا

ve onlar hakkında arşını daraldı.[2]

1.Gelişleri, onun hoşuna gitmedi. Taze delikanlılar şeklinde gelen bu elçilerin, melek olduklarını bilmediğinden, kavminin bunlara sataşacağından endişe etmeğe başladı.

2.Gücü azaldı, konuklarını oğlancı kavminin elinden nasıl koruyacağını bilemedi.

وَ قَالُوا لاَ تَخَفْ وَ لاَ تَحْزَنْ قف

(Melekler): "Korkma üzülme, dediler;

إِنَّا مُنَجُّوكَ وَ أَهْلَكَ

biz seni ve aileni kurtaracağız,

إِلاَّ امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

yalnız karın, kalacaklardan olmuştur."

(٣٤) إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

34-"Biz yoldan çıkan şu ülke halkının üstüne gökten bir azap indireceğiz."

(٣٥) وَ لَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

35-Andolsun biz, aklını kullanan bir toplum için ondan, *(harap ettiğimiz o ülkeden)* açık bir işaret bırakmışızdır.[1]

(٣٦) وَ إِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا لا

36-Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı *(gönderdik)*:

فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

"Ey kavmim! dedi; "Allah'a kulluk edin,

وَ ارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ

âhiret gününü umun,

وَ لاَ تَعْثَوْا فِى الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

yeryüzünde karışıklık çıkarıp bozgunculuk yapmayın!"

37-Onu yalanladılar, (٣٧) فَكَذَّبُوهُ

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

bu yüzden onları *(o müthiş)* deprem yakaladı,

فَأَصْبَحُوا فِى دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ز

yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar.

(٣٨) وَ عَادًا وَ ثَمُودَا

38-Âd ve Semûd'u da *(helâk ettik)*.

وَ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ قف

Bu, oturdukları yerlerden size belli olmaktadır.

وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

Şeytan onlara yaptıkları işleri süsleyip,

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ

onları yoldan çıkardı

وَ كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ لا

Oysa bakıp ibret alabilirlerdi *(ama almadılar)*.

(٣٩) وَ قَارُونَ وَ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ

39-Kârûn'u da, Firavun'u da, Hâmân'ı da *(helâk ettik)*.

1.Ondan kalan harabeler, isyan eden milletleri nasıl mahvettiğimizi göstermektedir.

وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ

Andolsun, Mûsâ onlara açık deliller getirdi.

فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْأَرْضِ

Fakat onlar o yerde büyüklük tasla*(yıp âyetlerimizi kabule tenezzül etme)*diler.

وَ مَا كَانُوا سَابِقِينَ ج

Ama geçip gidecek, *(elimizden kurtulacak)* değillerdi.

(٤٠) فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ ج

40-Nitekim hepsini günahıyle yakaladık.

فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا ج

Onlardan kiminin üstüne taş yağdıran bir fırtına gönderdi;

وَ مِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ ج

onlardan kimini korkunç ses yakaladı,

وَ مِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ ج

onlardan kimini yere batırdık,

وَ مِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا ج

onlardan kimini de boğduk.

وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ

Allah onlara zulmedecek değildi;

وَ لٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

fakat onlar, kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(٤١) مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْلِيَاءَ

41-Allah'tan başka veliler edinenlerin durumu,

كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ ج اتَّخَذَتْ بَيْتًا ط

bir ev edinen örümceğe benzer.

وَ إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ م

Evlerin en gevşeği örümcek evidir;

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

keşke bilselerdi.[1]

(٤٢) إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ط

42-Allah, onların kendisinden başka ne gibi şeylere yalvardıklarını bilir.[2]

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

1.Yani örümceğin girdiği ev ne kadar zayıf ve güvensizse, o kâfirlerin bel bağlayıp tutundukları, himayelerine sığındıkları tanrılar da öyle zayıftır; ama ne yazık ki, bu kadar açık bir gerçeği anlamıyorlar.

2.« يَدْعُونَ »kelimesindeki« مَا » mevsul ismi, soru edatı olabileceği gibi, olumsuzluk edatı da olabilir. Bizim verdiğimiz mânâ, mevsul yahut soru edatı olduğuna göredir. Olumsuzluk edatı olursa mânâ: "Allah onların, kendisinden başka hiçbir şeye yalvarmadıklarını, sadece hayallerine yalvardıklarını bilir" demek olur.

(٤٣) وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ج

43-Biz bu misalleri insanlara anlatıyoruz.

وَ مَا يَعْقِلُهَا إِلاَّ الْعَالِمُونَ

Ama onları, bilenlerden başkası düşünüp anlamaz.

(٤٤) خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ ط

44-Allah, gökleri ve yeri hak ile yarattı.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ع

Şüphesiz bunda inananlar için bir ibret vardır.

(٤٥) أُتْلُ مَا أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ

45-Kitap'tan sana vahyedileni oku

وَ أَقِمِ الصَّلٰوةَ ط

ve namazı da kıl.

إِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ ط

Çünkü namaz kötü ve iğrenç şeylerden men eder.

وَ لَذِكْرُ اللّٰهِ أَكْبَرُ ط

Elbette Allah'ı anmak, en büyük-*(ibadet)*tir.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

Allah, ne yaptığınızı bilir.

(٤٦) وَ لاَ تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلاَّ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ق

46-Kitap Ehli'yle en güzel tarzda tartışın,

إِلاَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

–onların haksızlık edenleri bunun dışındadır–

وَ قُولُوا اٰمَنَّا بِالَّذِى أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ

ve deyin ki: "Bize indirilene de size indirilene de inandık;

وَ إِلٰهُنَا وَ إِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ

Tanrımız ve tanrınız birdir;

وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

biz de O'na teslim olanlarız.[1]

(٤٧) وَ كَذٰلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ط

47-İşte böylece Kitâb'ı sana da indirdik.

فَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ج

Kendilerine Kitâb'ı verdiklerimiz, ona inanırlar.

وَ مِنْ هٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ط

Şunlardan *(şu Araplardan)* da ona inananlar vardır.

1.O halde aramızda bir fark yoktur. Bütün ayrılıklar, hayal ve vehimden ibarettir.

وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَٓا اِلَّا الْكَافِرُونَ

Âyetlerimizi, kâfirlerden başkası inkâr etmez

(٤٨) وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ

48-*(Ey Muhammed!)* Sen bundan önce bir Kitap okumuyordun,

وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ

elinle de onu yazmıyorsun.

اِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ

Öyle olsaydı, o zaman *(Allah'ın sözlerini boşa çıkarmaya çalışan)* iptalciler, kuşkulanırlardı.

(٤٩) بَلْ هُوَ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِى صُدُورِ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ ط

49-Hayır, o *(sana vahyedilenler)* kendilerine bilgi verilmiş olanların göğüslerinde bulunan açık açık âyetlerdir.

وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَٓا اِلَّا الظَّالِمُونَ

Bizim âyetlerimizi, zâlimlerden başkası inkâr etmez.

(٥٠) وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ ط

50-Dediler ki: "Ona Rabbinden âyetler indirilmeli değil miydi?"

قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ ط

De ki: "Âyetler *(mucizeler)* Allah'ın yanındadır.

وَاِنَّمَٓا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."

(٥١) اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ط

51-Kendilerine okunan Kitâb'ı sana indirmemiz, onlara yetmedi mi?

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ع

Şüphesiz inanan bir toplum için bunda bir rahmet ve öğüt vardır.

(٥٢) قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ج

52-De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter.

يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ط

O, göklerde ve yerde olanları bilir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ لا

Bâtıla İnanıp Allah'a karşı nankörlük edenler,

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

işte ziyana uğrayacaklar onlardır."

(٥٣) وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ط

53-Senden azabı çabuk istiyorlar.

وَلَوْلَٓا اَجَلٌ مُسَمًّى

Eğer *(azap için)* belirtilmiş bir süre olmasaydı,

لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ ط

onlara hemen azap gelirdi.

وَ لَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً

Fakat o *(azap)*, kendilerine ansızın gelecektir,

وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

hem de hiç farkına varmadıkları bir sırada *(gelecektir)*.

(٥٤) يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ط

54-Senden azabı çabuk istiyorlar.

وَ إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ لا

Cehennem o nankörleri kuşattığı halde *(azâb istiyorlar)*.

(٥٥) يَوْمَ يَغْشَيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ

55-O gün azap, onları üstlerinden, ayaklarının altından örter

وَ يَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

ve *(Allah onlara)*: "Yaptığınız işleri tadın!" der.

(٥٦) يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا

56-Ey inanan kullarım!

إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ

Benim arzım geniştir.[1]

فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ

Bana kulluk edin.

(٥٧) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

57-Her can, ölümü tadacaktır.

ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Sonra bize döndürüleceksiniz.

(٥٨) وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

58-İnanıp iyi işler yapanlar var ya,

لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

biz onları cennette, altlarından ırmaklar akan yüksek odalara yerleştiririz.

خَالِدِينَ فِيهَا ط

Orada ebedî kalırlar.

نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ق

Çalışanların ücreti ne güzeldir!

(٥٩) الَّذِينَ صَبَرُوا

59-Onlar ki sabrettiler

وَ عَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

ve Rablerine dayanmaktadırlar.

(٦٠) وَ كَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا

60-Nice canlı var ki rızkını taşıyamaz,

1.Eğer bir şehirde bana kulluk etmeniz mümkün değilse, bana rahatça kulluk edeceğiniz başka bir şehre göçün.

اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَ إِيَّاكُمْ ز

onları da sizi de Allah besler.

وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, işitendir, bilendir.

(٦١) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ

61-Onlara sorsan ki:

مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

"Gökleri ve yeri kim yarattı?

وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

Güneş'i ve Ay'ı *(kim sizin yararınıza)* boyun eğdirdi?"

Elbette "Allah" derler. لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ج

فَأَنّٰى يُؤْفَكُونَ

O halde nasıl *(Allah'ın birliğinden)* döndürülüyorlar?

(٦٢) اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

62-Allah kullarından dilediğine rızkı açar da,

kısar da. وَ يَقْدِرُ لَهُ ط

إِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir.

(٦٣) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا

63-Onlara: "Kim gökten suyu indirip de ölmüş olan yeri onunla diriltti?" diye sorsan,

"Allah" derler. لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ط

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ط

De ki: "Hamd *(övgü)*, Allah'a lâyıktır."

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ع

Doğrusu çokları düşünmezler.

(٦٤) وَ مَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ ط

64-Bu dünya hayatı eğlence ve oyundan başka bir şey değildir.

وَ إِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ م

Âhiret yurdu, işte asıl hayat odur *(asıl yaşanacak yer orasıdır)*;

Keşke bilselerdi! لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

(٦٥) فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ

65-Gemiye bindikleri zaman,

دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ج

dîni yalnız Allah'a hâlis kılarak O'na yalvarırlar.

فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ إِلَى الْبَرِّ

Fakat *(Allah)* onları sâlimen karaya çıkarınca,

إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ لا

hemen *(O'na)* ortak koşarlar.

(٦٦) لِيَكْفُرُوا بِمَا اٰتَيْنَاهُمْ

66-Ki kendilerine verdiğimiz*(nimetler)*e nankörlük etsinler

وَ لِيَتَمَتَّعُوا

ve *(şu geçici hayatta)* zevk içinde yaşasınlar.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Ama yakında *(gerçeği)* bilecekler-dir.

(٦٧) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا

وَ يُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ

67-Görmediler mi çevrelerinde insanlar kaçırılırken biz *(kendi şehirleri Mekke'yi)*, güvenli, dokunulmaz bir bölge yaptık?

أَ فَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ

Hâlâ bâtıla inanıyorlar da,

وَ بِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ

Allah'ın nimetine nankörlük mü e-diyorlar?

(٦٨) وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

68-Uydurduğu yalanı Allah'ın üzerine atandan daha zâlim kimdir?

أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ

veya kendisine gelen gerçeği yalanlayandan *(daha zâlim kimdir)*?

أَ لَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ

Kâfirlerin durağı cehennemde değil midir?

(٦٩) وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا

69-Ama biz*(im uğrumuz)*da cihâd edenler var ya,

لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

biz, elbette onları yollarımıza iletiriz

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

Muhakkak ki Allah, iyilik edenlerle beraberdir.

٣٠- سُورَةُ الرُّومِ

30-RÛM SÛRESİ

İlk âyetlerinde, İranlılarla yapılan savaşta yenilgiye uğrayan Rumların, tekrar galip gelecekleri anlatıldığından sûreye bu ad verilmiştir. Mekke'de, İnşikak Sûresi'nden sonra inmiştir. Resmî sıralamada 30., iniş tarihi bakımından 84. sûredir ve 60 âyeti içermektedir.[1]

1.Bizans İmparatoru Herakleios (610-641) zamanında, Rumlarla savaş halinde bulunan İranlılar, 613 yılında Şam ve Kudüs'ü, ertesi yıl da Mısır'ı aldılar. Anadolu'da ilerleyen İran ordusu, 615 veya 616'da, yani Hz. Muhammed(s.a.v.)'in peygamberliğinin 6 veya 7. yılında İstanbul önlerine gelerek Rumları haraç vermek zorunda bıraktılar. Putatapan Arapların, kendileri gibi çok tanrıcı olan İranlıları tuttukları, Müslümanlar ise Kitap ehli olan Rumların tarafını tuttukları rivayet edilir. İranlıların galibiyeti, müşrikleri şımarttı. Onlara göre eğer Hz. Muhammed'in iddia ettiği gibi tek Allah'a tapmak (tevhid) doğru olsaydı,

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) الٓمٓ

1-Elif lâm mîm.

(٢) غُلِبَتِ الرُّومُ

2-Rum*(lar)*, yenildi:

(٣) فٖى أَدْنَى الْأَرْضِ

3-*(Bölgeye)* en yakın bir yerde.

وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

Onlar *(bu)* yenilgilerinden sonra yeneceklerdir;

(٤) فٖى بِضْعِ سِنٖينَ

4-Birkaç *(3-9)* yıl içinde.[1]

Allah, yalnız kendisine tapan Rumları galip getirirdi. İşte sûrenin başı, onların bu savlarını yanıtlamakta, yenilgiye uğrayan Rumların, birkaç (3-9) yıl içinde galip geleceğini bildirdiği gibi, onların galip oldukları gün, Müminlerin de Allah'ın yardımı ile sevineceklerini vurgulamaktadır. Gerçekten 624 yılında Bizans orduları İran'a girdiler ve aynı yıl, küçük İslâm cemaati de Bedir'de büyük bir zafer kazandı.

1.« غُلِبَتْ » (gulibet), fetha ile « غَلَبَتْ » (galebet),« سَيُغْلَبُونَ » (seyağlibûn) da zamme ile « سَيُغْلَبُونَ » (seyuğlebûn) şeklinde de okunmuştur. O zaman mânâ: "Romalılar, Hicaz'a en yakın yer*(olan Şam yöresin)*de galip geldiler; Müslümanlar da onları yeneceklerdir" şekline girer. Gerçekten âyetin inişinden dokuz yıl sonra, Rumlarla çarpışan Müslümanlar, onların bazı kentlerini ele geçirdiler.

لِلّٰهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ

(Onların) bu*(yenilgileri)*nden önce de, sonra da emir Allah'ındır *(ferman O'nundur)*.

وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

O gün Mü'minler sevinir*(ler)*:

(٥) بِنَصْرِ اللّٰهِ

5-Allah'ın yardımıyle,

يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ

(Allah) dilediğine yardım eder.

وَهُوَ الْعَزٖيزُ الرَّحٖيمُ

O, galiptir, esirgeyendir.

(٦) وَعْدَ اللّٰهِ

6-*(Bu,)* Allah'ın va'didir.

لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهُ

Allah va'dinden caymaz;

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

fakat insanların çoğu bilmezler.

(٧) يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

7-Onlar, sadece şu yakın hayatın dış yüzünü bilirler;

وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

âhiretten ise onlar tamamen gâfildirler.

(٨) أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فٖى أَنْفُسِهِمْ

8-Kendi içlerinde hiç düşünmediler mi ki,

مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَٓا اِلَّا بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ مُسَمًّى ط

Allah, göklerde, yerde ve bu ikisi arasında bulunan her şeyi ancak hak olarak ve belirtilmiş bir süre ile yaratmıştır?

وَ اِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ

İnsanlardan çoğu, Rablerine kavuşmayı inkâr etmektedirler.

(٩) اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ

9-Yeryüzünde gezmediler mi ki,

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna baksınlar?

كَانُٓوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً

Onlar, kendilerinden daha güçlü idiler;

وَ اَثَارُوا الْاَرْضَ

(sular, madenler çıkarmak, ekin ekmek, ağaç dikmek için) toprağı *(kazmış)* alt-üst etmişler

وَ عَمَرُوهَٓا اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا

ve onu, bunların imar ettiklerinden daha çok imar etmişlerdi.

وَ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ط

Onlara da elçileri, deliller getirmişti.

فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ

Allah onlara zulmedecek değildi.

وَ لٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ط

Fakat onlar, kendi kendilerine zulmediyorlardı.

(١٠) ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ اَسَٓاؤُا السُّٓواٰى

10-Sonra kötülük edenlerin sonu çok kötü oldu.

اَنْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

Çünkü Allah'ın âyetlerini yalanladılar.

وَ كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِؤُنَ ع

Ve onlarla alay ediyorlardı.

(١١) اَللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ

11-Allah, yaratmağa başlar,

ثُمَّ يُعِيدُهُ

sonra onu çevirip yeniden yapar;

ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

sonra O'na döndürülürsünüz.

(١٢) وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

12-*(Duruşma)* Saat*(i)* başladığı gün,

يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ

suçlular *(umutsuzluk içinde)* susarlar.

(١٣) وَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَٓائِهِمْ شُفَعٰٓؤُا

13-*(Allah'a)* Ortak*(koştukları put)*larından da kendilerine hiçbir şefaatçi çıkmaz.

وَ كَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ

O zaman ortaklarını inkâr ederler.

(١٤) وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

14-O saat başladığı gün,

يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ

o gün *(inananlar ve inanmayanlar)* ayrılırlar:

(١٥) فَأَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

15-İnanıp iyi işler yapanlar,

فَهُمْ فِى رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ

onlar *(çiçekli, ırmaklı)* bir bahçe içinde neşelendirilirler.

(١٦) وَ أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَ لِقَائِ الْاٰخِرَةِ

16-Fakat inkâr edip âyetlerimizi ve âhiret buluşmasını yalanlayanlara gelince;

فَأُولٰئِكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

onlar da *(tutuklanıp)* azabın içine getirilirler.

(١٧) فَسُبْحَانَ اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ

17-Öyle ise akşama girdiğiniz zaman da, sabaha erdiğiniz zaman da tesbîh Allah'ındır *(O'nun şanının yüceliği anılır).*

(١٨) وَ لَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

18-Göklerde ve yerde hamd, O'na mahsustur.

وَ عَشِيًّا

günün sonunda da *(hamd, O'na mahsustur).*

وَ حِينَ تُظْهِرُونَ

öğleye erdiğiniz zaman da *(hamd, O'na mahsustur).*[1]

(١٩) يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ

19-*(Allah,)* Ölüden diri çıkarır,

وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ

diriden ölü çıkarır;

1.Abdullah ibn Abbas'a göre bu âyet, beş vakit namazı içinde toplamıştır: "Akşama girerken" tabiri, akşam ve yatsı namazlarına; "sabaha ererken" tabiri, sabah namazına; "âşiyyen, yani gündüzün sonu" tabiri ikindi namazına; "öğleye erdiğiniz zaman" tabiri de öğle namazına işarettir. Hz. Peygamber: "Kim kendisine tam ölçekle sevap verilmesini isterse, fesubhânellahi hîne tumsûne ve hîne tusbihûn ve lehû'l-hamdu fî's-semâvâti ve'l-ardı ve aşiyyen ve hîne tuzhirûn desin." buyurmuştur *(Envâru't-Tenzîl).*

وَ يُحْيِى الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ

yeri ölümünden sonra diriltir.

وَ كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ۧ

İşte siz de *(bedensel hayata)* öyle çıkarılacaksınız.

(٢٠) وَ مِنْ اٰيَاتِه۪

20-O'nun âyetlerinden *(gücünün işaretlerinden)* biri,

اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ

sizi topraktan yaratmasıdır.

ثُمَّ اِذَٓا اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ

Sonra siz, *(yeryüzüne)* yayılan insan*(lar)* oluverdiniz.

(٢١) وَ مِنْ اٰيَاتِه۪

21-O'nun âyetlerinden biri de,

اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِتَسْكُنُٓوا اِلَيْهَا

size nefislerinizden, sakinleşeceğiniz eşler yaratması

وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةًۜ

ve aranıza sevgi ve acıma koymasıdır.

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şüphesiz bunda, düşünen bir toplum için ibretler vardır.

(٢٢) وَ مِنْ اٰيَاتِه۪

22-O'nun âyetlerinden biri de

خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

göklerin ve yerin yaratılması,

وَ اخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْۜ

dillerinizin ve renklerinizin değişik olmasıdır.

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْعَالِم۪ينَ

Şüphesiz bunda, bilenler için ibretler vardır.

(٢٣) وَ مِنْ اٰيَاتِه۪

23-O'nun âyetlerinden biri de,

مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ

geceleyin ve gündüzün uyumanız

وَ ابْتِغَٓاؤُ۬كُمْ مِنْ فَضْلِه۪ۜ

ve O'nun lütfundan *(nasibinizi)* aramanızdır.

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Şüphesiz bunda, işiten bir toplum için ibretler vardır.

(٢٤) وَ مِنْ اٰيَاتِه۪

24-O'nun âyetlerinden biri de,

يُر۪يكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَ طَمَعًا

size, korku ve umut vermek için şimşeği göstermesi,

وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً

gökten bir su indirip,

فَيُحْي۪ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ

onunla ölmüş olan yeri diriltmesidir.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Şüphesiz bunda, aklını kullanan bir toplum için ibretler vardır.

(٢٥) وَمِنْ اٰيَاتِه۪ٓ

25-O'nun âyetlerinden biri de,

أَنْ تَقُومَ السَّمَاۤءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِه۪ۜ

göğün ve yerin, kendisinin buyruğuyla durmasıdır.

ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْاَرْضِ

Sonra sizi yerden bir tek davetle çağırdığı zaman

إِذَٓا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

bir de bakarsınız ki çıkıyorsunuz.

(٢٦) وَلَهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ

26-Göklerde ve yerde bulunan kimseler hep O'nundur,

كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

hepsi O'na itaat etmektedirler.

(٢٧) وَهُوَ الَّذ۪ى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ

27-Yaratmağa başlayan O'dur.

ثُمَّ يُع۪يدُهُ

Sonra onu çevirip yeniden yapar.

وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِۜ

Bu, O'na daha kolaydır.

وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ

Göklerde ve yerde en yüce durum O'nundur *(En büyük kudret ve şeref misali O'dur).*

وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ۟

O, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٨) ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْۜ

28-Size kendinizden bir misâl verdi:

هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاۤءَ فِى مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ ف۪يهِ سَوَاۤءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخ۪يفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْۜ

(Bakın) Size verdiğimiz rızıklarda, sizin ellerinizin altında bulunan*(köleler, hizmetçi)*lerden sizinle eşit derecede *(yönetim hakkına sahip)* olan, birbiriniz*(in hakkına dokunmak)*dan çekindiğiniz gibi onlar*(ın hakkına dokunmak)*dan da çekindiğiniz ortaklar var mı *(ki tutup kendi mülkümüzde, saltanatımızda bize ortaklar atfediyorsunuz, kendi kullarımızı, yaratıklarımızı bize eş koşuyorsunuz)*?

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

İşte biz, aklını kullanan bir toplum için âyetleri böyle açıklıyoruz.

(٢٩) بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ

29-Hayır, zulmedenler, bilgisizce keyiflerine uydular.

فَمَنْ يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ اللّٰهُ

Allah'ın şaşırttığını *(Allah'ın gönderdiği hidayete uymadığı için düştüğü sapıklığında terk ettiği kimseyi)* kim yola getirebilir?

وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Onların hiçbir yardımcıları yoktur.

(٣٠) فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا

30-Sen yüzünü, Allah'ı birleyici olarak doğruca dîne çevir:

فِطْرَتَ اللّٰهِ

Allah'ın yaratma yasasına *(uygun olan dine dön)*

الَّتِى فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا

ki, *(Allah)* insanları ona göre yaratmıştır.

لاَ تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ

Allah'ın yaratması değiştirilemez.

ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ

İşte doğru din odur.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ

Fakat insanların çoğu bilmezler.

(٣١) مُنِيبِينَ إِلَيْهِ

31-Yalnız O'na yönelin

وَ اتَّقُوهُ

ve O'ndan korkun.

وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

Namazı kılın

وَ لاَ تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ve *(Allah'a)* ortak koşanlardan olmayın.

(٣٢) مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ

32-*(O ortak koşanlardan olmayın ki onlar)* dinlerini parçaladılar

وَ كَانُوا شِيَعًا

ve bölük bölük oldular.

كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

Her parti kendi yanındakiyle sevin*(ip övün)*mektedir.

(٣٣) وَ إِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ

33-İnsanlara bir zarar dokundu mu,

دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ

Rablerine yönelerek O'na yalvarırlar.

ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً

Sonra *(Rableri)*, onlara kendinden bir rahmet tattırınca,

إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

hemen onlardan bir grup, Rablerine ortak koşarlar.

(٣٤) لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ

34-*(Böyle yaparlar)* Ki kendilerine verdiğimiz*(nimet)*e karşı nankörlük etsinler.

فَتَمَتَّعُوا قف

Şimdi zevk içinde yaşayın bakalım,

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

yakında *(sonunuzun ne olduğunu)* bileceksiniz.

(٣٥) أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا

35-Yoksa onlara bir delil mi indirmişiz de,

فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ

o mu *(Allah'a)* ortak koşmalarını söylüyor?

(٣٦) وَ إِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً

36-Biz insanlara bir rahmet tattırdığımız zaman,

فَرِحُوا بِهَا ط

onunla sevinirler.

وَ إِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ

Elleriyle yapıp öne sürdükleri *(işleri)*nden dolayı onlara bir kötülük erişince de,

إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

derhal umutsuzluğa düşerler.

(٣٧) أَوَلَمْ يَرَوْا

37-Görmediler mi ki,

أَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğine rızkı genişletiyor da,

وَ يَقْدِرُ ط

daraltıyor da.

إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şüphesiz inanan bir toplum için bunda ibretler vardır.

(٣٨) فَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَ الْمِسْكِينَ وَ ابْنَ السَّبِيلِ ط

38-Akrabaya, yoksula, yolcuya *(zekât ve sadakadan)* hakkını ver.

ذٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ ز

Allah'ın yüzünü *(rızasını)* isteyenler için bu, daha hayırlıdır

وَ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ve onlar başarıya erenlerdir.

(٣٩) وَ مَا اٰتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ

39-İnsanların malları içinde artması için verdiğiniz ribâ,[1]

فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللّٰهِ ج

Allah katında artmaz.

وَ مَا اٰتَيْتُمْ مِنْ زَكٰوةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ

Ama Allah'ın yüzünü *(rızasını)* isteyerek verdiğiniz zekât*(a gelince)*;

فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ

işte *(onu verenler sevaplarını ve mallarını)* kat kat artıranlardır.

1.Gerçek fâiz, tefe.

(٤٠) اَللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ

40-Allah'tır ki sizi yarattı,

ثُمَّ رَزَقَكُمْ

sonra besledi,

ثُمَّ يُمٖيتُكُمْ

sonra öldürüyor,

ثُمَّ يُحْيٖيكُمْ ط

sonra diriltiyor.

هَلْ مِنْ شُرَكَٓائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَیْءٍ ط

Ortaklarınız içinde bunlardan birini yapan var mı?

سُبْحَانَهُ وَ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ۟

O, onların ortak koştukları şeylerden uzak ve yücedir.

(٤١) ظَهَرَ الْفَسَادُ فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِى النَّاسِ

41-İnsanların elleriyle kazandıkları *(günahları)* yüzünden, karada ve denizde fesat çıktı.

لِيُذٖيقَهُمْ بَعْضَ الَّذٖى عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki dönerler diye, *(Allah)* onlara, yaptıklarının bir kısmını tattırıyor.

(٤٢) قُلْ سٖيرُوا فِى الْاَرْضِ

42-De ki: "Yeryüzünde gezin de,

فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلُ ط

öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakın."

كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُشْرِكٖينَ

Onların da çoğu ortak koşanlardan idi.

(٤٣) فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدّٖينِ الْقَيِّمِ

43-Yüzünü dosdoğru dine yönelt,

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِىَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ

Allah'tan, geri çevrilmesi mümkün olmayan gün gelmeden önce *(doğru dîne dön).*

يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ

O gün gelince *(insanlar)* bölük bölük ayrılırlar *(bir bölük cennete, öbür bölük ateşe gider).*

(٤٤) مَنْ كَفَرَ

44-Kim inkâr ederse,

فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ط

inkârı kendi aleyhinedir.

وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

İyi bir iş yapan*(lar)* da,

فَلِاَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ لا

(cennette) kendileri için yer hazırlamaktadırlar.

(٤٥) لِيَجْزِىَ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهٖ ط

45-Tâ ki Allah, inanıp iyi işler yapanları lütfundan mükâfatlandırsın.

إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

Doğrusu O, kâfirleri sevmez.

(٤٦) وَ مِنْ اٰيَاتِهِ

46-O'nun âyetlerinden biri de *(şudur)*:

أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ

rüzgârları *(yağmurun)* müjdecileri olarak gönderir

وَ لِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ

ki, size rahmetinden biraz tattırsın,

وَ لِتَجْرِىَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ

gemiler buyruğuyla yürüsün

وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

ve siz O'nun lütfundan arayasınız da,

وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(verdiği nimetlere) şükredesiniz.

(٤٧) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلاً

إِلَى قَوْمِهِمْ

47-Andolsun ki, biz senden önce de elçileri kavimlerine gönderdik;

فَجَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

onlara deliller getirdiler

فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا

ve biz, *(onları dinlemeyip)* suç işleyenlerden öç aldık.

وَ كَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ

(Elbette alırız. Çünkü) Mü'minlere yardım etmek, üzerimize borç idi.

(٤٨) اَللّٰهُ الَّذِى يُرْسِلُ الرِّيَاحَ

48-Allah, rüzgârları gönderir,

فَتُثِيرُ سَحَابًا

bulutu kaldırırlar;

فَيَبْسُطُهُ فِى السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ

sonra onu gökte dilediği gibi yayar

وَ يَجْعَلُهُ كِسَفًا

ve parça parça eder;

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلاَلِهِ

arasından yağmurun çıktığını görürsün.

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

Derken, onu kullarından dilediğine uğratınca,

إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

hemen sevinirler.

(٤٩) وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ

49-Halbuki onlar, yağmurun kendilerine indirilmesinden önce umutsuz idiler.

(٥٠) فَانْظُرْ إِلَى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ

50-Allah'ın rahmetinin eserlerine bak ki,

كَيْفَ يُحْيِى الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

nasıl yeri ölümünden sonra diriltiyor!

إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ج

Şüphe yok ki O, ölüleri de diriltecektir.

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

O her şeye kadirdir.

(٥١) وَ لَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا

51-Andolsun bir rüzgâr göndersek de,

فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا

o*(eki)*ni sararmış görseler,

لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ

ondan sonra nankörlük etmeğe başlarlar.[1]

(٥٢) فَإِنَّكَ لاَ تُسْمِعُ الْمَوْتٰى

52-Sen de ölülere söz dinletemezsin;

وَ لاَ تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

arkalarını dönüp giden sağırlara çağrıyı işittiremezsin.

(٥٣) وَ مَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْىِ عَنْ ضَلاَلَتِهِمْ ط

53-Ve sen, körleri de sapıklıklarından çıkarıp yola getiremezsin.

1.Oysa genişlik zamanında şükretmeleri, darlık zamanında sabretmeleri, Allah'ın her şeyi bir hikmete göre yaptığını anlamaları gerekirdi. Fakat onlar henüz bu düzeye gelmemişlerdir; seni anlayamazlar.

إِنْ تُسْمِعُ إِلاَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا

Sen ancak, âyetlerimize inananlara işittirirsin de,

فَهُمْ مُسْلِمُونَ ع

onlar Müslüman olurlar.

(٥٤) اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ

54-Allah'tır ki sizi zayıflıktan yarattı.[2]

ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً

Sonra zayıflığın ardından *(size)* bir kuvvet verdi.

ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَ شَيْبَةً ط

Sonra kuvvetin ardından da zayıflık ve ihtiyarlık verdi.

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ج

(Allah) dilediğini yaratır,

وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

O, bilendir, gücü yetendir.

(٥٥) وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ لا

55-*(Duruşma)* Saat*(i)* başladığı gün, suçlular yemin ederler,

مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ ط

(dünyada veya Berzahta) bir saatten fazla kalmadık, diye.

2.Pek zayıf bir kökten, spermden yarattı. Başlangıcınız çok zayıf bir madde idi. Kökünüz pek cılızdı.

كَذٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ

İşte onlar, *(dünyada da haktan)* böyle çevriliyorlardı.

(٥٦) وَ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ الْإِيمَانَ

56-Kendilerine bilgi ve îman verilenler dediler ki:

لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِى كِتَابِ اللّٰهِ إِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ

"Andolsun siz, Allah'ın yazgısınca tâ yeniden dirilme gününe kadar kaldınız.

فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ

İşte bu da dirilme günüdür.

وَ لٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Fakat siz bilmiyordunuz.

(٥٧) فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ

57-Artık zulmetmiş olanlara o gün, ne mazeretleri fayda verir

وَ لَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

ve ne de onlardan rıza talep etmeleri istenir.

(٥٨) وَ لَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ

58-Andolsun biz bu Kur'ân'da insanlara her çeşit misâli getirip anlattık.

وَ لَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ

Onlara bir âyet getirdiğin zaman,

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

inkâr edenler derler ki:

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ

"Siz *(geleneklerimizi)* iptal edenlerden başka bir şey değilsiniz."

(٥٩) كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

59-İşte Allah, bilmeyenlerin kalplerini böyle mühürler.

60-Sabret; (٦٠) فَاصْبِرْ

إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın va'di haktır *(o mutlaka yerine gelecektir).*

وَ لَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ

İnanmayanlar seni telâşa düşürmesin.

٣١- سُورَةُ لُقْمَانَ

31-LOKMAN SÛRESİ

Adını, Allah'ın Lokman'a verdiği hikmetten söz eden 12. âyetinden alan sûre, Mekke döneminin ortalarında ve Sâffât Sûresi'nden sonra inmiştir. 27-29. âyetlerinin Medîne'de indiği rivayet edilir. Resmî sıralamada 31., iniş tarihine göre 57. olan bu sûre, 34 âyeti içerir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) الۤمۤ

1-Elif lâm mîm.

(٢) تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

2-Şunlar, hikmetli Kitâbın âyetleridir.

(٣) هُدًى وَ رَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ

3-Güzel davrananlara yol gösterici ve rahmet olarak *(indirilmiştir)*.

(٤) اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ

4-Onlar ki namazı kılarlar,

وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ

zekâtı verirler

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

ve onlar âhirete de kesin olarak inanırlar.

(٥) اُولٰئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ

5-İşte onlar, Rableri tarafından *(gösterilen)* doğru bir yol üzerindedirler

وَ اُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ve onlar, umduklarına ereceklerdir.

(٦) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِى لَهْوَ الْحَدِيثِ

6-İnsanlardan kimi var ki, boş hadisi *(eğlence sözünü)* satın alır

لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا

ki, bilgisizce *(insanları)* Allah'ın yolundan saptırsın ve onunla alay etsin.

اُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Onlar için küçük düşürücü bir azap vardır.

(٧) وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا

7-Ona âyetlerimiz okunduğu zaman,

وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا

büyüklük taslayarak döner,

كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا

sanki onları hiç işitmemiş gibi,

كَاَنَّ فِى اُذُنَيْهِ وَقْرًا

sanki kulaklarında ağırlık varmış gibi.

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ

Ona acı bir azabı müjdele.

(٨) اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

8-İnanan ve iyi işler yapanlar var ya,

لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

işte onlara nimeti bol cennetler vardır.

(٩) خَالِدِينَ فِيهَا

9-Orada ebedî kalacaklardır.

وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا

(Bu,) Allah'ın gerçek va'didir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١٠) خَلَقَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

10-*(Allah,)* Gökleri görebileceğiniz bir direk olmadan yarattı;

وَ اَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ

sizi sarsar diye yere de sağlam ve yüksek dağlar attı

وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍۜ

ve orada her çeşit canlıyı yaydı.

وَ اَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً

Gökten bir su indirdik de,

فَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

orada her güzel çifti bitirdik.[1]

1.Önce geçen bu mânâdaki âyetlerde belirttiğimiz gibi, göklerin, görülür bir direk olmadan yaratılması (yükseltilmesi), gökleri tutup onların birbirine çarpmasını önleyen, görünmez manevî bir direğin var olduğunu anımsatır. Bu manevî direk, cisimler arası itme ve çekme yasasıdır. Âyetin son bölümü de ayrı bir doğa olayına işaret etmektedir: Dünyada bütün bitkiler, erkekli, dişilidir, çifttir. Bitkide erkek ve dişi tohumlar vardır. Bundan dolayı burada ve birçok yerde bitkilerin çift olarak yaratıldığı anlatılır.

(١١) هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ

11-İşte bunlar, Allah'ın yarattıklarıdır.

فَاَرُونِى مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهٖۜ

Gösterin bana, O'ndan başka*(tanrı dedik)*leri*(niz)* ne yarattı?

بَلِ الظَّالِمُونَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ۟

Doğrusu o zâlimler, açık bir sapıklık içindedirler.

(١٢) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِۜ

12-Andolsun biz Lokman'a, "Allah'a şükret!" diye hikmet verdik,[2]

2.Lokman'ın kimliği hakkındaki rivayetlerin özeti şudur: Hz. Eyyûb'un kızkardeşinin, ya da teyzesinin oğlu Âzer soyundan Bâurâ oğlu Lokman, bin yıl yaşamış, Hz. Dâvûd'a yetişip ondan bilgi öğrenmiştir. Çoğunluğun kanısına göre Lokman, peygamber değil, filozoftur. Kâdî'nin aktardığı bir fıkradan Lokman'ın Ezop olması ihtimâli belirmektedir. Dâvûd, bir gün kendisine bir koyun kesmesini ve onun en tatlı yerinden iki çiğnem et getirmesini emretmiş; o da kestiği hayvanın dilini ve kalbini getirmiş. Birkaç gün sonra Dâvûd ona keseceği hayvanın en kötü tarafından iki çiğnem et getirmesini emretmiş; Lokman yine hayvanın dilini ve kalbini getirmiş ve bunun sebebini soran Dâvûd'a: "Bunlar güzel olursa en tatlı şeylerdir. Çirkin olursa en kötü şeylerdir." demiş (*Envâru't-Tenzîl*: 2/253). Bu fıkra, E-

(١٣) وَ إِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَ هُوَ يَعِظُهُ

13-Lokman oğluna öğüt vererek demişti ki:

"Yavrum, يَا بُنَيَّ

Allah'a ortak لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ koşma.

Çünkü ortak koşmak إِنَّ الشِّرْكَ

büyük bir zulümdür." لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

(١٤) وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

14-Biz insana, ana babasını tavsiye ettik.

حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ

Anası onu zayıflık üstüne zayıflık çekerek *(karnında)* taşımıştır. *(Ona gebe kaldığından itibaren tâ doğuruncaya kadar günden güne güçsüzleşmiş, ağırlaşmıştır).*

وَ فِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ

Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olmuştur. *(Bunların hepsi, güç şeylerdir.)*

أَنِ اشْكُرْ لِي وَ لِوَالِدَيْكَ

(Onun için biz insana şöyle öğüt verdik:) "Bana ve anana-babana şükret;

dönüş banadır." إِلَيَّ الْمَصِيرُ

kim şükrederse, وَ مَنْ يَشْكُرْ

فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ

kendisi için şükreder;

kim nankörlük ederse, وَ مَنْ كَفَرَ

فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Allah zengindir, *(onun şükrüne muhtaç değildir)*, övülmüştür *(hamde lâyıktır).*

---

zop hakkında da söylenir. Marmaduke Pickthall'e göre Lokman hakkında anlatılanlar, Ezop'unkilere çok benzerlik göstermektedir (*The Glorious Qur'an*: 2/615)

Hikmete gelince: insan nefsinin teorik bilgileri öğrenip, gücü oranında üstün işler yapma yeteneğini kazanmak, hikmet' tir. Yani hikmet, nazarî bilgileri elde ettikten sonra onların gereğini uygulayıp teori ile pratiği birleştirmek ve böylece üstün amaca ulaşmaktır. Kâinatın birtakım yasalarını keşfetmek ve bunları insanlığın yararına kullanmak da elbette hikmet'tir. Ama asıl hikmet, insanı îmâna ve Allah'a şükretmeğe götüren bilgidir. Onun için yüce Mevlâ, *hikmeti şükürle* beraber anmıştır. Çünkü bilgi, Allah'ın insana en büyük lütfudur. Öğrendiği bilgi ile gurura düşen insan, şeytanın yoluna girmiş olur. O bilgi de hikmet olmaktan çıkar. Bundan dolayı Allah'ın Elçisi: *"Hikmetin başı Allah korkusudur!"* buyurmuştur (*Feydu'l-Kadîr*: 2/574).

(١٥) وَ إِنْ جَـاهَدَاكَ عَلٰى أَنْ تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

15-"Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa,

فَلاَ تُطِعْهُمَا

onlara itaat etme.

وَ صَاحِبْهُمَا فِى الدُّنْيَا مَعْرُوفًا

Onlarla dünya*(işlerin)*de iyi geçin

وَ اتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ ج

ve bana yönelen kimsenin yoluna uy.

ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ

Sonra dönüşünüz banadır;

فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(o zaman ben) size yaptıklarınızı haber vereceğim."

(١٦) يَا بُنَىَّ

16-*(Lokman öğütlerine devam ederek dedi ki)*: "Yavrum,

إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ

(yaptığın iyilik veya kötülük), hardal dânesi ağırlığınca bir şey de olsa,

فَتَكُنْ فِى صَخْرَةٍ

bir kayanın içinde *(de olsa)*,

أَوْ فِى السَّمٰوَاتِ أَوْ فِى الْأَرْضِ

göklerde veya yerde bulunsa,

يَأْتِ بِهَا اللّٰهُ ط

Allah mutlaka onu getirir.

إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

Çünkü Allah latîftir *(O'nun bilgisi her gizli ve ince şeye ulaşır. O, her şeyi)* haber alır."

(١٧) يَا بُنَىَّ أَقِمِ الصَّلٰوةَ

17-"Yavrum! Namazı kıl,

وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ

iyiliği emret,

وَ انْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten vazgeçir

وَ اصْبِرْ عَلٰى مَا أَصَابَكَ ط

ve başına gelene sabret.

إِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ج

Çünkü bunlar yapılması gereken işlerdendir."

(١٨) وَ لاَ تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ

18-"İnsanlara yanağını bükme *(kibirlenerek boynunu bir yana büküp yüzünü insanlardan öte çevirme)*

وَ لاَ تَمْشِ فِى الْأَرْضِ مَرَحًا ط

ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ج

Zira Allah, kendini beğenip övünen kimseyi sevmez."

(١٩) وَ اقْصِدْ فِى مَشْيِكَ

19-"Yürüyüşünde tutumlu ol, *(orta yürü, ne çok çabuk ne de çok yavaş git; ölçülü hareket et)*,

وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ط
sesini de kıs.

إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
Çünkü seslerin en çirkini,

لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ع
eşeklerin sesidir."

(٢٠) أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا
فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ
20-Görmediniz mi Allah, göklerde ve yerde bulunan şeyleri size boyun eğdirdi

وَ أَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَ
بَاطِنَةً ط
ve size zâhir ve bâtın *(dış ve iç; görülen, görülmeyen; bildiğiniz ve bilmediğiniz)* nimetlerini bol bol verdi?

وَ مِنَ النَّاسِ
Yine de insanlardan kimi var ki,

مَنْ يُجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ لَا
هُدًى وَ لَا كِتَابٍ مُنِيرٍ
ne bilgisi, ne yol göstereni ve ne de aydınlatıcı bir Kitabı olmadan Allah hakkında tartışır *(durur).*

(٢١) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ
اللّٰهُ
21-Onlara: "Allah'ın indirdiğine uyun!" dense,

قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَاءَنَا ط
"Hayır, biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız *(onların yolundan gideriz)*" derler.

أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى
عَذَابِ السَّعِيرِ
Şeytan onları alevli ateşin azabına çağırmış olsa da mı *(babalarının izinde gidecekler)*?

(٢٢) وَ مَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللّٰهِ وَ
هُوَ مُحْسِنٌ
22-Kim güzel davranarak özünü Allah'a teslim ederse,

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ط
o, en sağlam kulpa yapışmıştır.

وَ إِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ
İşlerin sonu Allah'a döner.

(٢٣) وَ مَنْ كَفَرَ
23-Kim de inkâr ederse,

فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ ط
onun inkârı seni üzmesin.

إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ
Sonunda onların dönüşleri bizedir.

فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ط
O zaman yaptıklarını kendilerine haber veririz.

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Şüphesiz Allah göğüslerin özünü *(kalplerden ne düşünceler geçtiğini)* bilir.

(٢٤) نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلاً

24-Onları biraz yaşatırız,

ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَى عَذَابٍ غَلِيظٍ

sonra kaba bir azaba süreriz.

(٢٥) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

25-Andolsun onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan,

mutlaka: "Allah" لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ derler.

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

"Hamd Allah'a lâyıktır" de.

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

Hayır, çokları bilmezler.

(٢٦) لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

26-Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır.

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيدُ

Allah, işte ganî *(zengin)* O, övülen O'dur.

(٢٧) وَ لَوْ أَنَّ مَا فِى الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلاَمٌ

27-Yeryüzünde bulunan ağaçlar kalem olsa,

وَ الْبَحْرُ

deniz*(ler)* de *(mürekkep olsa)*,

يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ

arkasından yedi deniz *(daha gelip)* ona yardım etse de *(Allah'ın kelimeleri yazılsa)*,

مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِ

yine *(bunlar tükenir)*, Allah'ın kelimeleri tükenmez.

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah öyle üstündür, öyle hikmet sahibidir.

(٢٨) مَا خَلْقُكُمْ وَ لاَ بَعْثُكُمْ

28-Sizin yaratılmanız ve diriltilmeniz,

إِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

bir tek kişi*(nin yaratılıp diriltilmesi)* gibidir.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Şüphesiz Allah, işitendir, görendir.

(٢٩) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ

29-Görmedin mi Allah, geceyi gündüzün içine sokuyor

وَ يُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ

ve gündüzü gecenin içine sokuyor.

وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

Güneş'i ve Ay'ı, emrine boyun eğdirmiştir.

كُلٌّ يَجْرِى إِلَٓى أَجَلٍ مُسَمًّى

Her biri belli bir süreye kadar akıp gider.

وَ أَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Ve Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٣٠) ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ

30-Böyledir, çünkü Allah haktır.

وَ أَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ لا

O'ndan başka yalvardıkları bâtıldır.

وَ أَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِىُّ الْكَبِيرُ ع

Gerçekten ulu ve büyük olan, yalnız Allah'tır.

(٣١) أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ اٰيَاتِهِ ط

31-*(Allah)* Size, bir kısım âyetlerini göstersin diye, Allah'ın nimetiyle gemilerin denizde gittiğini görmedin mi?

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Şüphesiz bunda sabreden, şükreden herkes için ibretler vardır.

(٣٢) وَ إِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ

32-*(Denizde)* Onları, gölgeler gibi dalga*(lar)* sardığı zaman,

دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ج

dîni yalnız kendisine has kılarak Allah'a yalvarırlar

فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ إِلَى الْبَرِّ

Fakat O, onları kurtarıp karaya çıkarınca,

فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ط

içlerinden bir kısmı iktisâd eder *(Allah'a yönelmeyi kısar, gevşetir)*[1]

وَ مَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ

zaten bizim âyetlerimizi *(öyle)* nankör gaddarlardan başkası inkâr etmez.

33-Ey insanlar! (٣٣) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

Rabbinizden korkun; اتَّقُوا رَبَّكُمْ

وَ اخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِى وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ ز

babanın, çocuğunun cezasını çekmeyeceği günden korkun

وَ لَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْـًٔا ط

ve çocuğun da babasının cezasını çekmeyeceği *(hiç kimse, kimsenin borcunu ödemeyeceği günden çekinin).*

1.Celâleyn tefsirine göre mânâ: "Onları kurtarıp karaya çıkarınca, onlardan bir kısmı küfrün ortasında kalır" şeklindedir.

٣٢- سُورَةُ السَّجْدَة

32-SECDE SÛRESİ

Adını 15. âyette geçen kelimeden alır. Mekke'de, Mü'minûn Sûresi'nden sonra inmiştir. İniş tarihi bakımından 75., resmî tertipte 32. sûredir ve 30 âyeti içermektedir. 16-20. âyetlerinin Medîne'de indiği rivayet edilir. Bundan başka bir Secde Sûresi daha vardır. İkisini ayırt etmek için buna Lokmân Secdesi, ötekine Hâ Mîm Secdesi denilir. Keza buna Medâci Sûresi, diğerine Fussilet Sûresi de denmiştir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) الٓمٓ

1-Elif lâm mîm.

(٢) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

2-Şüphe yok ki Kitabın indirilişi, Âlemlerin Rabbi tarafındandır.

(٣) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ

3-Yoksa "Onu uydurdu" mu diyorlar?

بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

Hayır! O, Rabbin tarafından *(sana indirilen)* gerçektir;

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ

إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın va'di gerçektir.

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

Dünya hayatı sizi aldatmasın.

وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ

O aldatıcı *(Şeytan)*, sizi Allah hakkında *(O'nun yumuşak davranmasına, mühlet vermesine güvendirerek)* aldatmasın.

(٣٤) إِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ

34-Allah, *(işte kıyamet)* saatin*(in ne zaman geleceği)* hakkındaki bilgi, O'nun yanındadır.

وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ

Yağmuru O yağdırır,

وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ

rahimlerde olanı bilir.

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا

Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ

ve hiç kimse hangi yerde öleceğini bilmez.

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

(Her şeyi) Bilen, *(her şeyden)* haberi olan yalnız Allah'tır.

Senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş olan bir kavmi uyarman için *(indirilmiştir).*

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Belki *(böylece)* doğru yola gelirler.

(٤) اَللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ

4-O *(Allah)* ki gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları altı günde yarattı;

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ط

sonra Arş'a istivâ etti.

مَا لَكُمْ مِنْ دُونِه۪ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا شَف۪يعٍ ط

Sizin, O'ndan başka bir dostunuz, şefaatçiniz yoktur.

اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Düşünüp öğüt almıyor musunuz?

(٥) يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَٓاءِ اِلَى الْاَرْضِ

5-*(Allah)* Emri gökten yere tedbir eder *(buyruğunu indirir)*.

ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ ف۪ي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

Sonra emir, sizin hesabınızca bin yıl süren bir gün içinde O'na çıkar.

(٦) ذٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَز۪يزُ الرَّح۪يمُ لا

6-İşte görünmeyeni de, görüneni de bilen, güçlü ve esirgeyici olan O'dur.

(٧) اَلَّذ۪ٓي اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

7-O'dur ki, yarattığı herşeyi güzel yaptı

وَ بَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ ط۪ينٍ ج

ve insanı yaratmağa çamurdan başladı.

(٨) ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَٓاءٍ مَه۪ينٍ ج

8-Sonra onun neslini bir özden, hakir bir su*(yun özü)*nden yaptı.

(٩) ثُمَّ سَوّٰيهُ

9-Sonra ona biçim verdi

وَ نَفَخَ ف۪يهِ مِنْ رُوحِه۪

ve ona kendi ruhundan üfledi.

وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْاَبْصَارَ وَ الْاَفْـِٔدَةَ ط

Ve sizin için kulak*(lar)*, gözler ve gönüller yarattı.

قَل۪يلًا مَا تَشْكُرُونَ

Ne kadar az şükrediyorsunuz![1]

1.Ruh üfleninceye kadar insanı bir madde ve üçüncü şahıs olarak anlatan

(١٠) وَقَالُوا ءَإِذَا ضَلَلْنَا فِى الْأَرْضِ

ءَإِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ط

10-"Biz toprakta kaybolduktan sonra, yeni bir yaratılış içinde mi olacağız?" dediler.

بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ

Doğrusu onlar, Rablerine kavuşmayı inkâr edenlerdir.

(١١) قُلْ يَتَوَفّٰيكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ

الَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ

11-De ki: "Üzerinize vekil edilen ölüm meleği, canınızı alır,

ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ع

sonra Rabbinize döndürülürsünüz."

(١٢) وَلَوْ تَرَى إِذِ الْمُجْرِمُونَ

نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط

12-Suçluları, Rablerinin huzurunda *(utançtan)* başlarını öne eğmiş olarak bir görsen.

رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا

(O zaman derler ki:) "Rabbimiz, gördük, işittik,

فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا

bizi geri döndür, iyi iş yapalım;

إِنَّا مُوقِنُونَ

artık kesin olarak inandık!"

13-Dileseydik, (١٣) وَلَوْ شِئْنَا

لَاٰتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدٰيهَا

herkese hidâyetini verirdik, *(herkesi doğru yola iletirdik).*

وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّى

Fakat benden şu karar çıkmıştır:

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

أَجْمَعِينَ

"Mutlaka cehennemi, cinlerden ve insanlardan bir kısmıyle tamamen dolduracağım!"[1]

(١٤) فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ

هٰذَا ج

14-"Bu gününüzle karşılaşmayı unutmanızın cezasını tadın!

إِنَّا نَسِينَاكُمْ

(Şimdi) Biz de sizi unuttuk.

وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ

âyet, ruh üflendikten sonra derhal onu söz anlayan varlık yapıyor ve ikinci şahıs olarak ona hitap ediyor. Bundan, insanın, ancak ruh üflendikten sonra hitap edilmeğe lâyık, değerli bir varlık olduğu anlaşılıyor.

1.Bu sözün yerine gelmesi için bu yaratıkları serbest irade sahibi yapmışızdır.

Yaptıklarınızdan ötürü ebedî azâbı tadın!"

(١٥) إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا الَّذِينَ

15-Bizim âyetlerimize o kimseler inanırlar ki,

إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا

onlarla, kendilerine öğüt verildiği zaman,

خَرُّوا سُجَّدًا

derhal secdeye kapanırlar;

وَ سَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

Rablerini överek tesbîh ederler,

وَ هُمْ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ

büyüklük taslamazlar.

(١٦) تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

16-Yanları yataklardan uzaklaşır, *(gece teheccüd namazı kılmak için yanlarını yataklardan ayrılıp kalkarlar)*,

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَ طَمَعًا

korkarak ve umarak Rablerine duâ ederler

وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

ve kendilerine verdiğimiz rızıktan hayır için harcarlar.

(١٧) فَلاَ تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِىَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

17-Yaptıklarına karşılık olarak onlar için ne gözler aydınlatıcı*(nimetleri)*in saklandığını hiç kimse bilmez!

(١٨) أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا

18-Hiç inanan kimse,

كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا

(yoldan çıkan) fâsık gibi olur mu?

لاَ يَسْتَوُنَ

Elbette bunlar bir olmazlar.

(١٩) أَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

19-İnanan ve iyi işler yapanlara gelince,

فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوٰى نُزُلاً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

onlar, yaptıklarına karşılık, durulmağa değer cennetlerde ağırlanırlar.

(٢٠) وَ أَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوٰيهُمُ النَّارُ

20-Yoldan çıkanların barınacakları yer de ateştir.

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا

Ne zaman oradan çıkmak isteseler,

أُعِيدُوا فِيهَا

yine oraya geri çevrilirler

وَقِيلَ لَهُمْ
ve onlara denilir ki:

ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ
"Yalanlamakta olduğunuz ateş azabını tadın!"

(٢١) وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنٰى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ

21-Onlara o büyük azaptan ayrı olarak, daha yakın azabı da tattıracağız.

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
(Böylece) Belki dön*(üp yola gel)*irler diye.

(٢٢) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا

22-Kendisine Rabbinin âyetleriyle öğüt verildikten sonra onlardan yüz çevirenlerden daha zâlim kim olabilir?

إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ
Muhakkak ki biz, suçlulardan öç alıcıyız.

(٢٣) وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

23-Andolsun biz Mûsâ'ya Kitabı verdik.

فَلَا تَكُنْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ
Sakın onun *(Mûsâ'ya)* ulaşmasından kuşkuya düşme.[1]

وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِى إِسْرَائِيلَ
Onu İsrâiloğulları'na yol gösterici yaptık.

(٢٤) وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يُوقِنُونَ

24-Sabrettikleri ve âyetlerimize kesinlikle inandıkları zaman, onların içinden, buyruğumuzla doğru yola ileten önderler yetiştirmiştik.

(٢٥) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

25-Şüphesiz Rabbin, kıyamet günü, ayrılığa düştükleri konularda onların aralarında hükmedecektir.

(٢٦) أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِى مَسَاكِنِهِمْ

26-Bugün yurtlarında dolaştıkları nice kuşakları daha önce helâk etmiş olmamız, hâlâ onları yola getirmedi mi?

1.Burada birkaç mânâ vardır: 1) Sakın Mûsâ'nın Kitab'a kavuşması, Kitab'ı alması hakkında şüphe içine düşme; 2) Sakın sen onunla, yani Mûsâ ile karşılaşacağından şüpheye düşme; 3) Sakın sen ona yani Kitab'a kavuşacağından şüpheye düşme.

Bu üç mânâ da âyet için muhtemel olmakla beraber birinci mânâ daha kuvvetli görünmektedir. Çünkü ardından gelen ifade bu mânâyı desteklemektedir.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍۜ

Şüphesiz bunda ibretler vardır.

اَفَلَا يَسْمَعُونَ

(Öğüt alma kulağıyle) İşitmiyorlar mı?

(٢٧) اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُوقُ الْمَاۤءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ

27-Görmüyorlar mı biz nasıl suyu, kuru, otsuz yere sürüyoruz da,

فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا

onunla ekin bitiriyoruz;

تَأْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْۜ

ondan hayvanları da, kendileri de yiyor?

Görmüyorlar mı? اَفَلَا يُبْصِرُونَ

(٢٨) وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْفَتْحُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

28-"Doğru iseniz bu fetih ne zaman?" diyorlar.

(٢٩) قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا اِيمَانُهُمْ

29-De ki: "Fetih günü *(gelince, şimdi)* inkâr edenlere *(o zaman)* inanmaları fayda vermez

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

ve kendilerine mühlet de verilmez.

(٣٠) فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ

30-Sen onlardan yüz çevir ve bekle,

اِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ

zaten onlar da beklemektedirler.

٣٣-سُورَةُ الْاَحْزَابِ

33-AHZÂB SÛRESİ

Ahzâb, *topluluk, grup, parti* anlamına gelen *hizb*'in çoğuludur. İnsanın her gün okuduğu duâ demetine, Kur'ân'da bir cüz'ün dörtte birine de hizb denilir. Burada ahzâb (topluluklar) sözü ile, Müslümanlara karşı savaşmak üzere birleşen Arap kabîleleri kastedilmektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Ey peygamber! (١) يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ

Allah'tan kork! اتَّقِ اللّٰهَ

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَۜ

Kâfirlere ve münâfıklara itaat etme!

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًاۙ

Şüphesiz Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢) وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰۤى اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۜ

2-Rabbinden sana vahyedilene uy;

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراًۙ

muhakkak ki Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٣) وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِۜ

3-Allah'a dayan;

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلاً

vekil olarak Allah yeter.

(٤) مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِى جَوْفِهِۚ

4-Allah, bir adamın *(göğüs)* boşluğunda iki kalp yaratmadı

وَ مَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللّٰٓـئِ تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْۚ

ve zıhar yaptığınız *(sen bana, annemin sırtı gibisin dediğiniz)* eşlerinizi, sizin anneleriniz yapmadı;

وَ مَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْۜ

evlâtlıklarınızı da sizin öz oğullarınız kılmadı.

ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْۜ

Bunlar sizin ağızlarınıza gelen sözlerinizdir.

وَ اللّٰهُ يَقُولُ الْحَقَّ

Allah gerçeği söyler

وَ هُوَ يَهْدِى السَّبِيلَ

ve O, doğru yola iletir.[1]

(٥) أُدْعُوهُمْ لِاٰبَائِهِمْ

5-Onları babalarının adına bağlayarak çağırın;

هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِۚ

bu, Allah yanında daha adaletlidir.

فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا اٰبَاءَهُمْ

Eğer babalarını bilmiyorsanız,

فَإِخْوَانُكُمْ فِى الدِّينِ وَ مَوَالِيكُمْۜ

onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır.

1.Rivayete göre, Araplar, akıllı kişilerin iki kalbi olduğuna inanırlardı. Âyette bu inancın doğru olmadığı, her insanın yalnız bir kalp taşıdığı belirtiliyor. Zıhar da Araplar arasında uygulanan bir gelenekti. Bir adam karısına: "Sen bana, annemin sırtı gibisin!" dedi mi, o kadın kendisine haram olurdu, artık ona yaklaşamazdı. Âyet, öyle bir benzetme sözüyle, insanın karısının, kendi öz annesi gibi olamayacağını belirterek bu bâtıl geleneği kaldırıyor. Bir çeşit yemin olan bu sözden dönmek için kefaret gerekir ki bu husus da *Mücâdele*: 2-4. âyetlerinde anlatılmıştır.

Araplar arasında uygulanan bir gelenek de evlâtlığın, öz oğul gibi sayılmasıydı. Evlâtlık asıl babasının adıyle değil, evlât edenin adıyle çağırılırdı. Bunu da kaldıran Kur'ân, kişinin asıl evlâdının, kendi belinden gelen çocuklar olduğunu; dolayısıyle evlâtlığa, aynen evlât hükmünün uygulanamayacağını belirterek evlâtlıkların, kendi babalarının adlarıyle çağrılmalarını buyuruyor.

وَ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهِ ۙ

Yanılarak yaptığınızda size bir günah yoktur;

وَ لٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۜ

fakat kalplerinizin bile bile yaptığında günah vardır.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٦) اَلنَّبِىُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ

6-Peygamber, Mü'minlere canlarından ileridir.

وَ اَزْوَاجُهُ اُمَّهَاتُهُمْ ۜ

Onun eşleri de onların anneleridir.

وَ اُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِى كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُهَاجِرِينَ

Rahim sahipleri *(anne tarafından akrabalar)* da Allah'ın Kitabında birbirlerine öteki Mü'minlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar.

اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُوا اِلٰى اَوْلِيَآئِكُمْ مَعْرُوفًا ۜ

Ancak dostlarınıza bir iyilik yapmanız *(bir vasiyet etmeniz)* hariç *(yaptığınız o vasiyet yerine getirilir).*

كَانَ ذٰلِكَ فِى الْكِتَابِ مَسْطُورًا

Bunlar Kitap'ta yazılmıştır.

(٧) وَ اِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ

7-Biz peygamberlerden, *(verdiğimiz elçilik görevini yapmak ve hak dîne davet etmek hususunda)* kuvvetle ahidlerini almıştık,

وَ مِنْكَ وَ مِنْ نُوحٍ وَ اِبْرٰهِيمَ وَ مُوسٰى وَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَ اَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۙ

senden, Nuh'dan, İbrahim'den, Mûsâ'dan ve Meryem oğlu Îsâ'dan, *(evet)* onlardan sapasağlam söz almıştık.

(٨) لِيَسْئَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ

8-*(Böyle yaptık)* Ki *(Allah)*, o doğrulara doğruluklarından sorsun.

وَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ۟

Kâfirlere de acı bir azap hazırlamıştır.

(٩) يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

9-Ey inananlar! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın.

اِذْ جَآءَتْكُمْ جُنُودٌ

Hani bir zaman size ordular gelmişti de,

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا

biz onların üzerine bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik de,

وَ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

Allah, yaptıklarınızı görmekteydi.[1]

(١٠) إِذْ جَاؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَ مِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ

10-Hani onlar üstünüzden ve alt tarafınızdan gelmişlerdi,[2]

وَ إِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ

gözler *(şaşkınlıktan ötürü)* kaymıştı,

وَ بَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ

yürekler *(korkudan)* hançerelere dayanmıştı.

وَ تَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا

Allah hakkında türlü zanlarda bulunuyordunuz.[3]

(١١) هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ

11-İşte orada Mü'minler denenmişti de,

وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا

şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı.

(١٢) وَ إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

12-Münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunan kimseler diyorlardı ki:

1.Hicretin 5. yılında Kureyş ve Gatafan kabîleleri, bütün kollarıyle birlikte Medîne üzerine yürüdüler. Medîne'de oturan Kurayza Oğulları adlı Yahûdî kabîlesi de Müslümanlarla yapmış oldukları ittifakı bozup bunlarla birleşti. Birleşik ordunun sayısı 12.000 kişiye varmıştı. Allah'ın Elçisi (s.a.v.), düşmanın geleceğini haber alınca Medîne çevresine hendek kazdırmış, arkadaşlarını, hendekten çıkan toprağın arkasına mevzilendirmişti. Düşman hendeği geçemedi. Karşılıklı oklar atılıyordu, fakat göğüs göğüse savaş olmadı. Kuşatma bir ay sürmüştü. Bir mucize oldu: Ansızın çıkan soğuk bir fırtına, düşmanın çadırlarını yerinden söküp savuruyor, toprakları kaldırıp yüzlerine çarpıyor, ateşlerini söndürüyordu. Atları birbirine giriyordu. Müslümanların çevresinde görünmez varlıkların tekbir sesleri duyuldu. Tulayha İbn Huveylid el-Esedî: "Muhammed size büyü yapmağa başladı! Aman canınızı kurtarın!" diye bağırdı. Ebû Süfyân da devesine bindi ve Kureyş çekilip gitti. Böylece zafer Müslümanların oldu. Müslümanlar, kendilerine hıyânet eden Kurayzalıların da dersini verdiler.

2.Gatafan, vâdinin üst yanından, Kureyş alt yanından gelmişti.

3.Kiminiz, Allah'ın inananlara yardım edeceğini sanıyor, kiminiz O'nun inananları sınayacağını, kiminiz de yüzüstü bırakacağını sanıyordu.

مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ إِلاَّ غُرُورًا

"Allah ve Rasûlü bize sadece boş va'dlerde bulundu."

(١٣) وَ إِذْ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ

13-Onlardan bir grup da demişti ki:

يَا أَهْلَ يَثْرِبَ

"Ey Yesrib *(Medîne)* halkı!

لاَ مُقَامَ لَكُمْ

Artık size duracak yer yok;

فَارْجِعُوا ج

(haydi durmayın, evlerinize) dönün *(yahut: Artık bu dinde durmanız doğru değil, dönün).*"

وَ يَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِىَّ يَقُولُونَ

إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ

Onlardan bir topluluk da. "Evlerimiz *(sağlam değil)*, açıktır" diyerek peygamberden izin istiyordu.

وَ مَا هِىَ بِعَوْرَةٍ ط

Oysa onlar*(ın evleri)* açık değildi.

إِنْ يُرِيدُونَ إِلاَّ فِرَارًا

Sadece kaçmak istiyorlardı.

(١٤) وَ لَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ

أَقْطَارِهَا

14-Eğer *(Medîne'nin)* her yanından onların üzerine giril*(ip saldırıl)*saydı da,

ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ

kendilerinden *(halka)* baskı ve işkence yapmaları istenseydi,

bunu yaparlardı لَاٰتَوْهَا

وَ مَا تَلَبَّثُوا بِهَٓا إِلاَّ يَسِيرًا

ve bunu yapmakta fazla gecikmezlerdi.

(١٥) وَ لَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ

قَبْلُ لاَ يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ط

15-Oysa arkalarına dön*(üp kaç)*mayacaklarına dair Allah'a söz vermişlerdi.

وَ كَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُلاً

Allah'a verilen sözden sorumlu idiler.

(١٦) قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ

16-De ki: "Kaçmak size fayda vermez,

إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ

eğer ölümden veya öldürülmekten kaçıyorsanız *(bunun faydası yoktur).*

وَ إِذًا لاَ تُمَتَّعُونَ إِلاَّ قَلِيلاً

Kaçsanız bile pek az bir zaman yaşatılırsınız *(sonunda yine ölürsünüz).*"

(١٧) قُلْ مَنْ ذَا الَّذِى يَعْصِمُكُمْ

مِنَ اللّٰهِ

17-De ki: "Sizi Allah'tan kim korur?

إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا

eğer Allah size kötülük istese,

أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةًۜ

veya size rahmet dilese *(Allah'ın azabından sizi kim kurtarır, O'nun rahmetine kim engel olur?)*

وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

Kendilerine Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı bulurlar.

(١٨) قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ

18-Allah içinizden *(savaştan)* alıkoyanları biliyor

وَالْقَٓائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَاۚ

ve kardeşlerine "Bize gelin!" diyenleri de *(biliyor)*.

وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًاۙ

Onlar savaşa pek az gelirler.

(١٩) أَشِحَّةً عَلَيْكُمْۚ

19-*(Geldikleri zaman da)* Size karşı cimriler olarak *(gelirler)*.[1]

فَإِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ

Ama korkulu bir durum olunca,

رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ

onların sana baktıklarını görürsün.

تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذ۪ي يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِۚ

üstüne ölüm baygınlığı çökmüş insan gibi, gözleri dönerek *(bakarlar)*

فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ

Korku gid*(ip de sıra ganimetleri paylaşmağa gel)*ince,

سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِۜ

mala düşkünlük göstererek sizi sivri dillerle incitirler.

أُو۬لٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا

Onlar, *(içtenlikle)* inanmamışlardır.

فَأَحْبَطَ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْۜ

bu yüzden Allah onların işlerini boşa çıkarmıştır.

وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَس۪يرًا

Bu, Allah'a göre kolaydır.

(٢٠) يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُواۚ

20-*(Korkaklıklarından ötürü düşman)* Orduların*(ın Medîne'den)* gitmediklerini sanıyorlardı.

وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ

Eğer o ordular *(ikinci kez)* gelseler,

1.Size yardım etmek için değil, ganimet almak için gelirler.

يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِى الْأَعْرَابِ
يَسْئَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ

bunlar çölde Bedevî Araplar arasında bulunmayı, sizin haberlerinizi *(başınıza gelecek olayları)* oradan sorup öğrenmeyi arzu ederlerdi.

وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا

İçinizde bulunsalardı dahi pek az dövüşürlerdi.

(٢١) لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ اللّٰهِ
أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَ
الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيرًا

21-Andolsun Allah'ın Elçisinde sizin için Allah'a ve âhiret gününe kavuşmaya inanan ve Allah'ı çok anan kimseler için, *(uyulacak)* en güzel bir örnek vardır.[1]

(٢٢) وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ

22-Mü'minler *(düşman)* ordula-rı*(nı)* gördükleri zaman *(korkmadılar)*:

قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

Dediler ki:"Bu Allah'ın ve Rasûlü-nün, bize va'dettiği*(zafer)*dir.

وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir."

وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا

Ve bu, onların sadece îmanlarını ve teslimiyetlerini artırdı.[2]

(٢٣) مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ

23-Mü'minlerden öyle erkekler var ki,

صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ

Allah'a verdikleri sözde durdular.

فَمِنْهُمْ مَنْ قَضٰى نَحْبَهُ

Onlardan kimi adağını yerine getirdi, *(ölünceye dek çarpışacaklarını adamışlardı, çarpıştılar ve şehit düştüler)*,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ

kimi de *(şehitlik)* beklemektedir;

وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

sözlerini aslâ değiştirmemişlerdir.

1.Savaşta sebat, güçlüklere dayanma, azim ve irade, üstün ahlâk hep ondadır.

2.Allah, Müminlerin sınanacaklarını, biraz güçlük ve sıkıntı çektikten sonra zaferin Müminlere ait olacağını vaat etmişti. Allah'ın Elçisi de: "Birleşik Arap orduları, dokuz-on gün sonra üzerinize gelecekler, önce biraz sıkıntı çekeceksiniz, fakat sonuç sizin lehinize olacaktır" demişti. İşte bu durum, o vaat edilen şeydir.

(٢٤) لِيَجْزِىَ اللّٰهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ

24-Ki Allah doğruları, doğruluklarıyle mükâfatladırsın,

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ

ikiyüzlülere de dilerse azap etsin;

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ

yahut tevbelerini kabul buyursun.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

(٢٥) وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ

25-Allah, inkâr edenleri öfkeleriyle geri çevirdi;

لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا

hiçbir hayra eremediler.

وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ

Allah savaşta *(rüzgâr ve meleklerin yardımıyle)* Mü'minlere yetti.

وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Allah güçlüdür, üstündür.

(٢٦) وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ

26-Kitap Ehlin'den onlara yardım eden*(Kurayza Yahûdî)*lerini de kalelerinden indirdi

وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ

ve kalplerine korku düşürdü.

فَرِيقًا تَقْتُلُونَ

(Onlardan) bir kısmını öldürüyordunuz,

وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا

bir kısmını da esir alıyordunuz.[1]

(٢٧) وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَؤُهَا

27-Onların topraklarını, evlerini, mallarını ve henüz ayak basmadığınız bir toprağı size mîras verdi.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا

Allah, her şeye kadirdir.

(٢٨) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ

28-Ey peygamber! Eşlerine şöyle söyle:

إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا

"Eğer siz, dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız,

1.Müşrik kabîleleri gittikten sonra Allah'ın Elçisi (s.a.v.), Cebrail'in işaretiyle Ashâbına, ikindi namazını Kurayza Oğulları yurdunda kılmayı emretti. Müslümanlara hiyanet eden Kurayzalıların dersini vermek gerekiyordu. Kurayza kuşatması 21 veya 25 gün sürdü. Sonunda kale, Müslümanların eline geçti.

فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ

gelin size müt'a *(boşanma bedeli)* vereyim

وَ أُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلاً

ve sizi güzellikle salayım.[1]

(٢٩) وَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ وَ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ

29-Eğer siz, Allah'ı, Elçisini ve âhiret yurdunu istiyorsanız,

فَإِنَّ اللّٰهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا

(biliniz ki) Allah, sizden güzel hareket edenlere büyük bir mükâfat hazırlamıştır."

(٣٠) يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ

30-Ey Peygamber kadınları! Sizden kim açık bir fuhuş *(edepsizlik)* yaparsa,

يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ

onun için azap iki kat yapılır.

وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا

Bu, Allah'a göre kolaydır.

(٣١) وَ مَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَ رَسُولِهِ

31-Fakat sizden kim Allah'a ve Rasûlüne itaate devam ederse

وَ تَعْمَلْ صَالِحًا

ve yararlı iş yaparsa,

نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ

ona da mükâfatını iki kez veririz

وَ أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

ve onun için bol bir rızık hazırlamışızdır.

(٣٢) يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ

32-Ey peygamber kadınları!

لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ

Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz.

إِنِ اتَّقَيْتُنَّ

Eğer *(Allah'ın buyruğuna karşı gelmekten)* korunuyorsanız,

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ

sözü yumuşak *(kıvrak)* bir edâ ile söylemeyin ki,

فَيَطْمَعَ الَّذِى فِى قَلْبِهِ مَرَضٌ

kalbinde hastalık bulunan kimse tamâh etmesin;

وَ قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

güzel, *(kuşkudan uzak bir biçimde)* söz söyleyin.

1.Peygamber hanımları, kendisinden süs ve daha iyi bir geçim istemeğe başlamışlardı. Bunun üzerine bu âyet indi. Allah'ın Elçisi, önce Ayşe'den başladı. Hz. Âyşe de, ötekiler de bulundukları geçim tarzına razı olup Allah'ın Elçisiyle kalmayı yeğlediler.

(٣٣) وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ

33-Evlerinizde oturun;

وَ لاَ تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولٰى

ilk câhiliye *(çağı kadınları)*nın açılıp kırıtması gibi açılıp kırıtmayın.

Namazı kılın, وَ أَقِمْنَ الصَّلٰوةَ

zekâtı verin, وَ اٰتِينَ الزَّكٰوةَ

وَ أَطِعْنَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Allah'a ve Rasûlüne itaat edin.

إِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ

أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

Ey Ehl-i Beyt *(ey Peygamber'in ev halkı)*, Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.[1]

(٣٤) وَ اذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِى بُيُوتِكُنَّ

مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَ الْحِكْمَةِ

34-Evlerinizde okunan Allah' âyetlerini ve hikmeti hatırlayın.

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا

Şüphesiz Allah lâtîftir, haber alandır.

(٣٥) إِنَّ الْمُسْلِمِينَ

35-Muhakkak ki Müslüman erkekler

Müslüman kadınlar, وَ الْمُسْلِمَاتِ

Mü'min erkekler, وَ الْمُؤْمِنِينَ

Mü'min kadınlar, وَ الْمُؤْمِنَاتِ

وَ الْقَانِتِينَ

tâate devam eden erkekler,

1.Âyette hitâb edilen Ehl-i Beyt (yani Ev Halkı) deyimi üzerinde ihtilâf edilmiştir. İmam Müslim'in, Hz. Ayşe'den çıkardığı bir hadîse göre Hz. Peygamber (s.a.v.), bir sabah, üstü . le siyah kıldan bir aba ile dışarı çıkmış oturuyordu. Derken Fâtıma geldi, onu abasının altına aldı; sonra Ali geldi, onu da abasının altına aldı; sonra Hasan ve Hüseyin geldi, onları da abasının altına aldı, sonra bu âyeti okudu. Mücahid, Katâde ve başkalarının aralarında bulunduğu Tâbiîlerden bir cemaat de Ehl-i Beyt'in Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin olduklarına kânîdirler. Fakat Şî'a'nın, bu hadîse dayanarak Ehl-i Beyt'in, sırf bunlardan ibaret olduğunu sanması hatadır. Zîrâ hadîs, bu insanların Ehl-i Beyt'ten olduğunu gösterirse de bunların dışında başka insanların Ehl-i Beyt'ten olmayacaklarını göstermez. Kaldı ki bu âyetin üstü ve altı hep Peygamber'in hanımlarına hitâb etmektedir. Söz, onlar üzerinedir. Elbette bu hitâb onlaradır. Onlar da Rasûl-i Ekrem'in ev halkı, yani Ehl-i Beyt'idir. Bu hususta en uygun görüş şudur: Allah Elçisinin evlâtları, eşleri, torunları olan Hasan, Hüseyin ve dâmâdı Hz. Ali onun Ehl-i Beyti(ev halkı)dır. Hz. Ali de küçüklüğünden beri Peygamber'in yanında büyümesi, onun amcasının oğlu olması, peygamber kızı Fatıma ile ilişkisi dolayısıyle Allah Elçisi'nin evinin halkındandır.

(İşte) Allah bunlar için bağış ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.

(٣٦) وَ مَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَ لاَ مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ

36-Allah ve Rasûlü, bir işte hüküm verdiği zaman, artık inanmış bir erkek ve kadının, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur.

وَ مَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Kim Allah'a ve Rasûlüne karşı gelirse,

فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً مُبِينًا

apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.

(٣٧) وَ إِذْ تَقُولُ لِلَّذِى أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَ اتَّقِ اللّٰهَ

37-Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine nimet ver*(ip hürriyete kavuştur)*duğun kimseye: "Eşini yanında tut, Allah'tan kork" diyordun;

وَ تُخْفِى فِى نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ مُبْدِيهِ

fakat Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyordun

وَ تَخْشَى النَّاسَ ج

ve insanlardan çekiniyordun;

وَ اللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشٰيهُ

oysa asıl çekinmene lâyık olan, Allah idi.

وَ الْقَانِتَاتِ

tâate devam eden kadınlar,

وَ الصَّادِقِينَ

doğru erkekler,

وَ الصَّادِقَاتِ

doğru kadınlar,

وَ الصَّابِرِينَ

sabreden erkekler,

وَ الصَّابِرَاتِ

sabreden kadınlar,

وَ الْخَاشِعِينَ

(Allah'a) saygılı erkekler,

وَ الْخَاشِعَاتِ

saygılı kadınlar,

وَ الْمُتَصَدِّقِينَ

sadaka veren erkekler,

وَ الْمُتَصَدِّقَاتِ

sadaka veren kadınlar,

وَ الصَّائِمِينَ

oruç tutan erkekler,

وَ الصَّائِمَاتِ

oruç tutan kadınlar,

وَ الْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ

ırzlarını koruyan erkekler,

وَ الْحَافِظَاتِ

(ırzlarını) koruyan kadınlar,

وَ الذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيرًا

Allah'ı çok zikreden erkekler

وَ الذَّاكِرَاتِ

ve zikreden kadınlar;

أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَ أَجْرًا عَظِيمًا

فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا

Zeyd, o kadından ilişiğini kesince, biz onu sana nikâhladık زَوَّجْنَاكَهَا

لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِى أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا

ki *(bundan böyle)* evlâtlıkları, kadınlarıyle ilişkilerini kestikleri zaman o kadınlarla evlenmek hususunda Mü'minlere bir güçlük olmasın.

وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا

Allah'ın buyruğu *(her zaman)* yerine getirilmiştir.[1]

1.Bu âyette işaret edilen zât, Zeyd ibn Hârise'dir. Çocukluğunda annesinden çalınıp köle diye satılmış ve Hz. Hatîce kendisini satın almıştı. Hz. Hatîce'nin hediye ettiği bu çocuğu, Peygamberimiz azâd edip evlât edinmişti.

Allah'ın Elçisi, Zeyd'i çok severdi. Onu evlât edindiği gibi, azatlı câriyesi Ümmü Eymen ile de evlendirmiş, daha sonra da halasının kızı Zeyneb binti Cahş'ı ona nikâhlamıştı. Fakat şerefli bir aileden geldiği için bir köle azatlısı ile evlenmekten hoşlanmayan, sırf Allah Elçisi'nin hatırı için evlenen Zeyneb; bir türlü ısınamadığı Zeyd'e karşı asâletiyle övünürdü. Bir süre buna sabreden Zeyd, sonunda Allah'ın Elçisi'ne varıp, Zeyneb'den ayrılmak istediğini söyledi. Allah'ın Elçisi de bu hoşnutsuzluğa bir son vermek için ayrılmalarını, içinden uygun bulduysa da bunu Zeyd'in yüzüne söylemedi. "Karını yanında tut!" dedi.

Peygamberimizin içinde gizlediği, bu huzursuzluğun giderilmesi için, boşanmanın uygun olacağı ve sırf kendisinin hatırına, bir köle azatlısı ile evlenmeğe razı olan Zeyneb'in ve ailesinin incinen onurunu onarmak amacıyla onu da temiz eşleri arasına katmak niyeti idi. Bundan başka, uydurulan şeylerin esâsı yoktur. Peygamberimiz, Zeyneb'in güzelliğine hayran kaldığı için onunla evlenmiş değildir. Eğer öyle olsaydı zaten kendi halasının kızı olan Zeyneb'i her zaman görüyordu. Pekâlâ onu, Zeyd'den önce kendisi alabilirdi ve bundan Zeyneb'in ailesi de şeref duyardı.

Zeyneb'in, Allah'ın Elçisi tarafından nikâhlanması, İslâm hukûku bakımından önemli bir hikmete dayalı idi. O zamana kadar, evlât gibi kabul edilen evlâtlığın karısıyla evlenilmezdi. Halbuki bu, hoş olmayan birtakım işlere neden oluyor ve insanları bağlayıcı bir engel oluşturuyordu. İslâm bunu kaldırıyor ve Allah, ilk önce bunu, Elçisinin uygulamasıyle halka gösteriyor ki, bundan böyle evlâtlık karısıyla evlenme yasağı kalksın ve şayet evlâtlık, karısını boşarsa, onun karısıyla Müminler evlenebilsinler. Çünkü İslâm, öz oğul biçiminde bir evlâtlık anlayışını kabul etmemektedir. Evlât, ancak insanın kendi öz oğlu ve öz kızıdır. Allah'ın koyduğu yasa böyledir. İnsan birini evlâdı gibi sevebilir, ama onun boşadığı karısıyla da gerektiğinde evlenebilir. Çünkü evlât gibi sevdiği o insan, aslında kendi oğlu değil, din kardeşidir.

(٣٨) مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهُ

38-Allah'ın kendisine takdir ettiği bir şeyi yerine getirmekte, Peygamber'e herhangi bir güçlük yoktur.

سُنَّةَ اللّٰهِ فِى الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ

Sizden önce geçenler arasında da Allah'ın yasası böyle idi.

وَ كَانَ أَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَقْدُورًا

Allah'ın emri, olup bitmiş bir şeydir.

(٣٩) اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالاَتِ اللّٰهِ

39-*(O peygamberler)*, Allah'ın mesajlarını duyururlar,

وَ يَخْشَوْنَهُ

O'ndan *(Allah'tan)* korkarlar

وَ لاَ يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلاَّ اللّٰهَ

ve Allah'tan başka hiç kimseden korkmazlardı.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا

Hesap görücü olarak Allah yeter.

(٤٠) مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ

40-Muhammed, sizin erkeklerinizden birinin babası değildir;

وَ لٰكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ

fakat Allah'ın Elçisidir

وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ

ve peygamberlerin hâtemidir.

وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا

Allah her şeyi bilendir.

(٤١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

41-Ey inananlar!

اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

Allah'ı çok anın.

(٤٢) وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أَصِيلاً

42-Ve O'nu sabah akşam tesbîh edin.

(٤٣) هُوَ الَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَ مَلٰئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

43-O *(Allah)*dır ki, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize rahmet eder, melekleri de *(size acıyıp mağfiret dilerler.)*

وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

(Allah) inananlara karşı çok esirgeyendir.

(٤٤) تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلاَمٌ

44-Kendisine kavuştukları gün, selâm ile karşılanırlar.

وَ أَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا

(Allah) onlara güzel bir mükâfat hazırlamıştır.

(٤٥) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ

45-Ey peygamber!

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

Biz seni şahit, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik.

(٤٦) وَ دَاعِيًا إِلَى اللّٰهِ بِإِذْنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا

46-Ve izniyle, Allah'a davetçi ve aydınlatıcı bir lamba olarak *(gönderdik).*

(٤٧) وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَضْلاً كَبِيرًا

47-Mü'minlere, Allah'tan büyük bir lütuf bulunduğunu müjdele!

(٤٨) وَ لاَ تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ

48-Kâfirlere ve münafıklara itaat etme.

وَ دَعْ أَذٰيهُمْ

Onların eziyetlerine aldırma,

Allah'a dayan; وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلاً

vekîl *(koruyucu)* olarak Allah yeter.

(٤٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

49-Ey inananlar!

إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ

İnanan kadınları nikâhlayıp da,

ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ

henüz onlara dokunmadan boşarsanız,

فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا

onların üzerinde sayacağınız bir iddet hakkınız yoktur.

فَمَتِّعُوهُنَّ

Hemen müt'alarını verin *(biraz geçimlik verip memnun edin)*

وَ سَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلاً

ve onları güzellikle serbest bırakın.[1]

(٥٠) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ

50-Ey Peygamber!

إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللاَّتِى اٰتَيْتَ أُجُورَهُنَّ

Biz, ücretlerini *(mehirlerini)* verdiğin eşlerini sana helâl kıldık

وَ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ

ve Allah'ın sana ganimet olarak verdiğ*(i savaş esir)*lerinden elinin altında bulunan*(cariye)*leri *(helâl kıldık),*

1.Boşanan kadın, üç temizlik süresi geçmeden evlenemez. Ancak kadın, henüz kendisine dokunulmadan boşanmış ise hiç beklemeden evlenebilir.

وَ بَنَاتِ عَمِّكَ وَ بَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَ بَنَاتِ خَالِكَ وَ بَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ

amcanın, halalarının, dayının ve teyzelerinin seninle beraber göç eden kızlarını *(da helâl kıldık).*

وَ امْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِىِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِىُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

Bir de kendisini *(mehirsiz olarak)* Peygamber'e hibe eden ve Peygamber'in de kendisini almak dilediği inanmış kadını, diğer Mü'minlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere *(helâl kıldık).*

قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِى أَزْوَاجِهِمْ وَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

Biz, eşleri ve ellerinin altında bulunan*(cariye)*leri hakkında Mü'minlere yapmalarını gerekli kıldığımız şeyi bil*(dir)*dik;

لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ

(onların bu hususta ne yapması lâzım geldiğini daha önce açıkladık) ki sana bir zorluk olmasın, *(sen bir sıkıntıya, güç bir duruma düşmeyesin).*

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٥١) تُرْجِى مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ

51-Onlardan dilediğini geri bırakırsın,

وَ تُؤْوِى إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ

dilediğini yanına alırsın.

وَ مَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ

(Geçici olarak) Ayrıldıklarından *(tekrar birleşmeyi)* arzu ettiğine *(dönmekte),*

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ

senin üzerine bir günah yoktur.

ذٰلِكَ أَدْنٰى أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَ لَا يَحْزَنَّ

Onların gözlerinin aydınlanıp tasalanmamalarına en elverişli olan budur

وَ يَرْضَيْنَ بِمَا اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ

ve hepsinin, senin verdiklerine razı olmalarına *(da en elverişli olan budur).*[1]

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى قُلُوبِكُمْ

Allah sizin kalplerinizde olanı bilir.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَلِيمًا

Allah bilendir, halîmdir *(birden öfkeye kapılıp ceza vermez).*

1.Çünkü kendilerine Allah'ın hükmünün uygulandığını bilirler ve aralarında gözettiğin eşit muameleden memnun olurlar.

(٥٢) لاَ يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَ
لاَ أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَ لَوْ
أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ

52-Bundan sonra artık sana *(başka)* kadınlar*(la evlenmek)*, güzellikleri hoşuna giden kadınlar olsa da, bunları başka eşlerle değiştirmek helâl değildir.

إِلاَّ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ

Yalnız elinin altında bulunan*(cariye)*ler bunun dışındadır.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا

Allah, her şeyi gözetleyicidir.

(٥٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

53-Ey inananlar!

لاَ تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ

(Rastgele) Peygamber'in evlerine girmeyin.

إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلٰى طَعَامٍ

Ancak yemek için size izin verilir de girerseniz,

غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنٰيهُ

(erkenden gelip) yemeğin pişmesini beklemeyin.

وَ لٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا

Fakat çağrıldığınız zaman girin;

yemeği yiyince, فَإِذَا طَعِمْتُمْ

dağılın; فَانْتَشِرُوا

وَ لاَ مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ

söze dalmayın.

إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ

Çünkü bu *(davranışınız)* Peygamberi incitiyor;

فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ

fakat o, *(size bunu söylemekten)* utanıyordu.

وَ اللّٰهُ لاَ يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ

Ama Allah, gerçek*(i söylemek)* ten utanmaz.

وَ إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا

Onlardan *(yani Peygamber'in hanımlarından)* bir şey istediğiniz zaman,

فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ

perde arkasından isteyin.

ذٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَ قُلُوبِهِنَّ

Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temizdir.

وَ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَ
لاَ أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا

Sizin, Allah'ın Elçisi'ni incitmeniz ve kendisinden sonra onun eşlerini nikâhlamanız aslâ olamaz.

إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمًا

Çünkü bu, Allah katında büyük*(bir günah)*tır.[1]

(٥٤) إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا

54-Bir şeyi açığa vursanız da,

أَوْ تُخْفُوهُ

yahut onu gizleseniz de *(fark etmez),*

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Allah her şeyi gayet iyi bilmektedir.

(٥٥) لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ

55-*(Peygamber)* kadınlar*(ın)*a *(örtünmemekten ötürü)* bir günah yoktur,

ne babalarına karşı, فِي آبَائِهِنَّ

ne oğullarına karşı, وَلَا أَبْنَائِهِنَّ

ne kardeşlerine karşı, وَلَا إِخْوَانِهِنَّ

وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ

ne kardeşlerinin oğullarına karşı,

وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ

ne kızkardeşlerinin oğullarına karşı,

ne kadınlarına karşı وَلَا نِسَائِهِنَّ

وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ج

ve ne de ellerinin altında bulunan *(köle)*lerine karşı *(bir günah yoktur).*

وَاتَّقِينَ اللّٰهَ ط

Ey Peygamberin hanımları!) Allah'tan korkun!

إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا

Şüphesiz Allah, her şeyi görmektedir.[2]

(٥٦) إِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ط

56-Allah ve melekleri, Peygambere salât etmekte*(onun şerefini gözetmeğe, şanını yüceltmeğe özen göstermekte)*dirler.

1.Bu âyetten anlaşıldığına ve Abdullah ibn Abbas'tan da rivayet edildiğine göre bazı kimselere zaman zaman, Hz. peygamber'in evinde yemek yedirilirdi. Bunlar bazan yemekten önce gelip yemek hazırlanıncaya kadar bekliyorlar, yemekten sonra da kalkıp gitmiyorlardı. Hz. Peygamber (s.a.v.) bu durumdan sıkılıyordu. Müslümanlara görgü öğretmek üzere bu âyet indi.

2.Kadınlarla, perde (kapı) ardından konuşmayı emreden âyet inince, ailede yakın akraba olan kişilerin, acaba kendilerinin de mi kapı ardından konuşmaları gerektiği konusunda tereddüt etmeleri ve bu hususu Allah'ın Elçisinden: "Ey Allah'ın Elçisi! Biz de mi onlarla perde ardından konuşacağız?" diye sormaları üzerine inen bu âyet, bunun sadece, mahrem olmayan erkekler için konulmuş bir hüküm olduğunu belirtmiştir.

(٥٧) إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

57-Allah'ı ve Elçisini incitenler var ya,

لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ

işte Allah onlara dünyada ve âhirette lânet etmiştir

وَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا

ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.

(٥٨) وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا

58-Mü'min erkekleri ve Mü'min kadınları yapmadıkları bir şeyle *(suçlayıp)* incitenler,

فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُبِينًا ع

bir iftira ve açık bir günah yüklenmişlerdir.

(٥٩) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ

59-Ey Peygamber!

قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ

Eşlerine, kızlarına ve inananların kadınlarına söyle:

يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ط

(Bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) örtülerini üstlerine salsınlar;

ذٰلِكَ أَدْنٰى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ط

onların tanınıp incitilmemesi için en elverişli olan budur.

Ey inananlar! يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

صَلُّوا عَلَيْهِ

(Siz de) ona salât edin, *(onun şanını yüceltmeğe özen gösterin)*

وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا

ve içtenlikle selâm edin *(ona esenlik dileyin)*[1]

1.Allah tarafından salât: rahmet ve kulunun şânını yüceltmek mânâsına gelir. Meleklerin salâtı da burada yine Peygamber'i esirgemek, onun şânını yüceltmek demektir. Ayrıca meleklerin Müminlere salât etmesi, onların bağışlanmalarını dilemeleridir. Mü'minlerin salâtı ise, duâ, acıma mânâsındadır. Yüce Allah, bütün mü'minlere, peygamber'e salât ve selâm getirmelerini emretmektedir. Yani onun için rahmet ve esenlik dilemelerini, böylece ona saygı göstermelerini istemektedir. Aslında bu âyet, çeşitli dedikodularıyle Peygamber'i rahatsız eden kişilerle ilgilidir. Onlara, Peygamber'e acımaları, onu rahatsız etmemeleri emredilmiştir.

Ömürde bir kez olsun Hz. Peygamber'e salât ve selâm getirmek farzdır. Bir rivâyete göre onun adı her anıldığında salât ve selâm getirmek gereklidir. "Allâhumme salli 'alâ Muhammedin" demek salât; "es-selâmu 'aleyke eyyuhe'n-nebiyyu" demek selâmdır. Peygamberimizden rivâyet edilen birçok salâvât-ı şerîfe vardır. Bunları okumak, mümkün olduğu kadar çok salât ve selâm getirmek, bize karşı Peygamber'in sevgisini çeker ve kendimiz için de rahmet olur.

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٦٠) لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِى الْمَدِينَةِ

60-Andolsun, iki yüzlüler, kalplerinde hastalık bulunanlar, şehirde kötü haberler yayanlar *(bu yaptıklarından)* vazgeçmezlerse,

لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ

seni onların üstüne süreriz *(onlarla savaşmanı ve onları şehirden sürüp çıkarmanı sana emrederiz)*;

ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ج

sonra orada, senin yanında ancak az bir zaman kalabilirler.

61-Lânetlenirler; مَلْعُونِينَ ج (٦١)

nerede rastlansalar, أَيْنَمَا ثُقِفُوا

أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا

yakalanıp öldürülürler.

(٦٢) سُنَّةَ اللّٰهِ فِى الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ج

62-Allah'ın önceden geçen*(millet)*ler arasında *(uygulanan)* yasası budur. *(Peygamberlere karşı iki yüzlülük edenler öldürülürler).*

وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا

Allah'ın yasasını değiştirme*(ğe imkân)* bulamazsın.

(٦٣) يَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ط

63-İnsanlar sana o saatten soruyorlar.

قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ ط

De ki: "Onun bilgisi Allah'ın yanındadır."

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

Ne bilirsin, belki o saat yakın olur?

(٦٤) إِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ

64-Allah kâfirlere lânet etmiştir

وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا لا

ve onlar için çılgın bir ateş hazırlamıştır.

(٦٥) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ج

65-Orada ebedî olarak kalacaklar;

لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ج

(kendilerini koruyacak) bir dost ve yardımcı bulamayacaklardır.

(٦٦) يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ

66-Yüzleri ateşin içinde çevrildiği gün

يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللّٰهَ

derler ki: "Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik,

وَ أَطَعْنَا الرَّسُولاَ

Elçi'ye *(de)* itaat etseydik!"

(٦٧) وَ قَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَ كُبَرَاءَنَا

67-Ve dediler ki: "Rabbimiz! Biz beylerimize ve büyüklerimize uyduk da,

فَأَضَلُّونَا السَّبِيلاَ

bizi yoldan saptırdılar."

(٦٨) رَبَّنَا أٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَ الْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا

68-"Rabbimiz, onlara iki kat azap ver ve onlara büyük bir lânet eyle!"

(٦٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

69-Ey inananlar!

لاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ

Şu kimseler gibi olmayın ki,

اٰذَوْا مُوسٰى

Mûsâ'ya eziyet ettiler de,

فَبَرَّأَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوا

Allah onu, onların dediklerinden beraat ettirdi

وَ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيهًا

O, Allah yanında vecîh *(gözde, itibarlı bir kul)* idi.

(٧٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

70-Ey inananlar!

اتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun

وَ قُولُوا قَوْلاً سَدِيدًا

ve doğru söz söyleyin ki,

(٧١) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

71-*(Allah)* işlerinizi düzeltsin

وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

ve günahlarınızı bağışlasın.

وَ مَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse,

فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

büyük bir başarıya ermiş olur.

(٧٢) إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ

72-Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara sunduk;

فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا

onu yüklenmekten kaçındılar,

وَ أَشْفَقْنَ مِنْهَا

on*(un sorumluluğun)*dan korktular;

وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ

onu insan yüklendi; *(fakat onun ağır sorumluluğunu tam kavrayamadı).*

إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً

Doğrusu o, çok zâlim, çok cahildir.[1]

1.Yüce Allah, bu âyette başkasının hakkını, malını doğrulukla koruyup sa-

inanan erkekleri ve inanan kadınları da bağışlasın.

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

٣٤-سُورَةُ سَبَإٍ

34-SEBE SÛRESİ

Adını Yemen'de bir bölge veya kabîle olan Sebâ kelimesinin geçtiği 15. âyetten alan sûre, Mekke döneminin ikinci yarısında inen sûrelerdendir; Lokman Sûresi'nden sonra inmiştir. İniş tarihine göre 58., resmî tertipte 34. sırayı alan sûre, 54 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

1-Hamd, göklerde ve yerde bulunanların hepsi kendisinin olan Allah'a mahsustur.

وَ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ

Âhirette de hamd O'na mahsustur.

وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

O, hüküm ve hikmet sahibidir; *(her şeyi)* haber alandır.

(٢) يَعْلَمُ

2-Bilir:

مَا يَلِجُ فِى الْأَرْضِ

2-Yerin içine gireni,

(٧٣) لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُشْرِكَاتِ

73-*(Allah bu emaneti insana vermiştir)* ki iki yüzlü erkeklere ve iki yüzlü kadınlara, ortak koşan erkeklere ve ortak koşan kadınlara azap etsin;

وَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ

---

hibine vermenin önemini belirtmek için, emanetin, göklerin ve yerin çekemeyeceği kadar ağır bir sorumluluğu olduğunu, insanın, dağların ve taşların dayanamadığı bu sorumluluk altına girdiğini belirtmektedir. Âyetin asıl mânâsı budur.

Kadı Beyzâvî'ye göre insana yüklenen emanet, düşünce ve akıl kabiliyetidir. Çünkü insan, ancak akıl ve buna bağlı duyularını kazandığı zaman Allah'ın buyruklarına muhatab olmuştur; sorumluluk o zaman kendisine yönelmiştir. Bu emanet sayesinde insan, cennet, Allah'ın cemalini görme, irfan gibi yüksek nimetlere kavuşmaktadır. Fakat onun hakkına riayet edip Allah'ın buyrukları dışına çıkmamak lâzımdır. Akıl bunu emreder. İnsanın zâlim ve cahil diye nitelendirilmesi emaneti yüklendikten sonra onun gereği dışına çıkarak haksızlık yapmasından ötürüdür. Akıl emanetini vermekle Allah, insanı buyruklarıyle sorumlu tutmuş ve böylece onu imtihan etmiştir.

وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا
ondan çıkanı,

وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ
gökten ineni,

وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا
ve oraya çıkanı *(bilir)*.

وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ
O, çok esirgeyen, çok bağışlayandır.

(٣) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَأْتِينَا السَّاعَةُ
3-İnkâr edenler: "O Saat bize gelmez" dediler.

قُلْ بَلَى وَ رَبِّى لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ
De ki: "Hayır, gaybı bilen Rabbim hakkı için o, mutlaka size gelecektir.

لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوَاتِ وَ لاَ فِى الْأَرْضِ
Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şey, O'ndan gizli kalmaz.

وَ لاَ أَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَ لاَ أَكْبَرُ
Ne bundan küçük, ne de bundan büyük hiçbir şey yoktur ki,

إِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ
apaçık bir Kitap'ta bulunmasın.

(٤) لِيَجْزِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
4-*(Her şeyi bir Kitap'ta tespit etmiştir)* Ki, inanıp iyi işler yapanları mükâfatlandırsın."

أُولٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ
Onlar için mağfiret ve güzel rızık vardır.

(٥) وَ الَّذِينَ سَعَوْ فِى اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ
5-Âyetlerimiz hakkında *(bizi)* âciz bırakmağa çalışanlara gelince:

أُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ
Onlar için de acı bir pislik azabı vardır.

(٦) وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِى أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ
6-Kendilerine bilgi verilenler, Rabbinden sana indirilenin, gerçek olduğunu görürler

وَ يَهْدِى إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ
ve mutlak galip ve hamde lâyık olan*(Allah)*ın yoluna ilettiğini *(görürler)*.

(٧) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
7-İnkâr edenler dediler ki:

هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ

"Siz tamamen dağılıp parçalandıktan sonra, mutlaka yeni bir yaratılış içinde olacağınızı size haber veren bir adam gösterelim mi size?"

(٨) اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

8-"Allah'a yalan mı uydurdu?

اَمْ بِهِ جِنَّةٌ

Yoksa kendisinde delilik mi var?"

بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

Hayır, âhirete inanmayanlar,

فِى الْعَذَابِ وَ الضَّلَالِ الْبَعِيدِ

azap ve uzak bir sapıklık içindedirler.

(٩) اَفَلَمْ يَرَوْا إِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْاَرْضِ

9-Onlar gökten ve yerden önlerinde ve arkalarında bulunanı, *(kendilerini her yandan kuşatan göğü ve yeri)* görmüyorlar mı?

إِنْ نَشَأْ

Dilesek,

نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ

onları yere batırırız,

اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ

ya da üzerlerine gökten parçalar düşürürüz.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

Şüphesiz bunda *(Rabbine)* yönelen her kul için ibret vardır.

(١٠) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا

10-Andolsun, Dâvûd'a tarafımızdan bir üstünlük verdik:

يَا جِبَالُ اَوِّبِى مَعَهُ

"Ey dağlar! Onunla beraber tesbîh edin *(dedik)*.

وَ الطَّيْرَ

Ve ey kuşlar *(siz de onun tesbîhine katılın)*!" *(dedik)*

وَ اَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ

ve ona demiri yumuşattık:

(١١) اَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ

11-"Geniş zırhlar yap,

وَ قَدِّرْ فِى السَّرْدِ

dokumasını ölçülü yap

وَ اعْمَلُوا صَالِحًا

ve *(hepiniz)* iyi işler yapın.

إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Çünkü ben yaptıklarınızı görmekteyim" diye *(vahyettik)*.

(١٢) وَ لِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَ رَوَاحُهَا شَهْرٌ

12-Süleyman'a da, sabah gidişi bir ay*(lık mesafe)*, akşam dönüşü bir ay*(lık mesafe)* olan rüzgârı boyun eğdirdik

onun öldüğünü, ancak değneğini yiyen bir ağaç kurdu gösterdi.

فَلَمَّا خَرَّ

(Kurdun yemesiyle değnek çürüyüp de ona dayalı duran Süleyman) Yıkılınca *(öldüğü anlaşıldı).*

تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ

(Ve) Anlaşıldı ki eğer cinler gaybı bilselerdi,

مَا لَبِثُوا فِى الْعَذَابِ الْمُهِينِ

o küçük düşürücü azap içinde kalmazlardı.[1]

1.Hz. Süleyman, cinleri emrinde kullanıyor, Beytü'l-Mukaddes'i yaptırıyordu. Ölümü yaklaşınca, değneğe dayanarak namaza durdu ve öylece öldü. Cinler onu ayakta sanıyorlardı. Nihayet kurt değneği çürütünce Süleyman yıkıldı ve cinler Süleyman'ın öldüğünü anladılar *(Envâru't-Tenzîl).*

Ömer Rıza Doğrul'a göre Süleyman'ın dayandığı değnek, onun saltanatıdır. Değneğini yiyen kurt da, oğlunun idaresizliği ve zayıflığıdır. Cinler de kendisinin egemenliğine tâbi' olup buyruğu altında çalışan yabancılardır. Süleyman'ın ölümünden sonra onun tahtına geçen oğlu Rehoboam, sefahete ve zevke daldığından, onun saltanatını kemirdi, çürüttü, sonunda İsrailoğullarına boyun eğip hizmet eden kabîleler, artık onlara boyun eğmediler. Rehoboam'ın elinde sadece bir sıbt (kabile kaldı), on bir sıbt elinden çıktı, mülk dağıldı. (*Tanrı Buyruğu*: 2/676, not: 9, *Kitâb-ı Mukaddes*, I. Krallar, s. 352-356)

وَ أَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ ط

ve onun için katran *(petrol)* kaynağını da akıttık.

وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ ط

Rabbinin izniyle cinlerin bir kısmı, onun önünde çalışırdı.

وَ مَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا

Onlardan kim buyruğumuzdan sapsa,

نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ

ona alevli azabı tattırırdık.

(١٣) يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَ تَمَاثِيلَ وَ جِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَ قُدُورٍ رَاسِيَاتٍ ط

13-Ona dilediği gibi kaleler, heykeller, havuzlar kadar *(geniş)* leğenler, sabit kazanlar yaparlardı.

اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا ط

"Ey Dâvûd ailesi! Şükredin!"

وَ قَلِيلٌ مِنْ عِبَادِىَ الشَّكُورُ

Kullarımdan şükreden azdır.

(١٤) فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ

14-*(Süleyman'ın)* Ölümüne hükmettiğimiz zaman,

مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلاَّ دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ ج

(١٥) لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِى مَسْكَنِهِمْ
اٰيَةٌ ج

15-Andolsun *(Kahtan oğlu, Yâ'rub oğlu,)* Sebe*(oğulların)*ın oturdukları yerlerde de bir ibret vardır:

جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَ شِمَالٍ ط

(O meskenler) sağdan, soldan iki bahçe *(ile çevrili idi).*

كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَ اشْكُرُوا لَهُ ط

(Onlara): "Rabbinizin rızkından yiyin de O'na şükredin! *(denilmişti).*

بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَ رَبٌّ غَفُورٌ

Hoş *(bir)* ülke, çok bağışlayan Rab!" *(denilmişti).*

(١٦) فَأَعْرَضُوا

16-Ama *(şükürden)* yüz çevirdiler;

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

bu yüzden üzerlerine Arim selini gönderdik;

وَ بَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَىْ
أُكُلٍ خَمْطٍ وَ أَثْلٍ وَ شَىْءٍ مِنْ سِدْرٍ
قَلِيلٍ

onların iki bahçesini buruk yemişli, acı meyvalı ve içinde biraz da sedir ağacı bulunan iki bahçeye çevirdik.

(١٧) ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا ط

17-Nankörlük ettiklerinden ötürü onları böyle cezalandırdık.

وَ هَلْ نُجَازِى إِلاَّ الْكَفُورَ

Biz nankörden başkasını cezalandırır mıyız?

(١٨) وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى
الَّتِى بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً

18-Onlarla, içinde bereketler yarattığımız kentler arasında, açıkça görünen kentler var ettik

وَ قَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ط

ve bunlar arasında yürümeyi takdir ettik:

سِيرُوا فِيهَا لَيَالِىَ وَ أَيَّامًا اٰمِنِينَ

"Oralarda geceleri ve gündüzleri güven içinde yürüyün" *(dedik).*

(١٩) فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا

19-"Rabbimiz, seferlerimizin arasını uzaklaştır *(şehirlerimiz birbirine çok yakın, bunların arasını uzat da daha uzun mesafelere gidelim, ülkemizi genişlet)*" dediler

وَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

ve kendilerine zulmettiler.

فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ

Biz de onları efsanelere çevirdik,

وَ مَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ط

onları darmadağın ettik.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Şüphesiz bunda, sabreden, şükreden herkes için ibretler vardır.

(٢٠) وَ لَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ

20-Andolsun İblis, onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı;

فَاتَّبَعُوهُ إِلاَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

inanan bir bölükten başka *(hepsi)* ona uydular.

(٢١) وَ مَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ

21-Onun onlar üzerinde zorlayıcı bir gücü yoktu.

إِلاَّ لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ

Ancak âhirete inananı, ondan kuşkulanandan *(ayırt edip)* bilelim diye *(ona bu fırsatı verdik)*.

وَ رَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

Rabbin her şeyi korumaktadır.

(٢٢) قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

22-De ki: "Allah'tan başka *(tanrı)* sandığınız şeyleri çağırın!

لاَ يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَ لاَ فِي الْأَرْضِ

Onlar ne göklerde ve ne de yerde zerre ağırlığınca bir şeye sahip değillerdir.

وَ مَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ

Bu ikisi*(nin yaratılmasında ve mülkü)*nde bir ortaklıkları yoktur.

وَ مَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ

Ve Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur."

(٢٣) وَ لاَ تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلاَّ لِمَنْ أَذِنَ لَهُ

23-O'nun huzurunda, O'nun izin verdiği kimselerden başkasının şefaati fayda vermez.

حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ

Nihayet onların yüreklerinden korku giderilince,

قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ

(birbirlerine): "Rabbiniz ne buyurdu?" derler.

قَالُوا الْحَقَّ

"Hakkı *(buyurdu)*" derler.

وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

O, yücedir, büyüktür.

(٢٤) قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

24-De ki: "Size göklerden ve yerden kim rızık veriyor?"

قُلِ اللَّهُ

De ki: "Allah.

وَ إِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَى هُدًى أَوْ فِى ضَلاَلٍ مُبِينٍ

O halde ya biz veya siz, *(ikimizden biri)*, doğru yol üzerinde veya açık bir sapıklık içindeyiz."

(٢٥) قُلْ لاَ تُسْئَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا

25-De ki: "Bizim işlediğimiz suçtan siz sorulacak değilsiniz;

وَ لاَ نُسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ

biz de sizin işlediğinizden sorumlu değiliz."

(٢٦) قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا

26-De ki: "Rabbimiz *(kıyamet günü)* hepimizi bir araya toplayacaktır.

ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ط

sonra aramızdaki sorunu çözecektir.

وَ هُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

O sorunları en güzel çözümleyendir, bilendir."

(٢٧) قُلْ أَرُونِىَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ

27-De ki: "O'na kattığınız ortakları bana gösterin *(bakayım, onlar tanrı olabilirler mi?)*.

كَلاَّ ط

Hayır *(böyle şey olamaz)*!

بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Doğrusu O, galip, hüküm ve hikmet sahibi olan Allah'tır."

(٢٨) وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا

28-Biz seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik;

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ

fakat insanların çoğu bilmezler.

(٢٩) وَ يَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

29-Diyorlar ki: "Doğru iseniz bu tehdit*(ettiğiniz azap)* ne zaman *(olacak)*?"

(٣٠) قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ

30-De ki: "Sizin için belirtilmiş bir gün vardır.

لاَ تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً

Ondan ne bir saat geri kalırsınız,

وَ لاَ تَسْتَقْدِمُونَ ع

ne de ileri geçebilirsiniz."

(٣١) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

31-İnkâr edenler dediler ki:

لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَ لاَ بِالَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ ط

"Biz ne bu Kur'ân'a, ne de bundan öncekilere inanırız."

وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ج

Sen o zâlimleri, Rablerinin huzurunda tutuklanmış olarak bir görsen.

يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ ج

(o halde iken) birbirlerine söz atarlar.

يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

Zayıf düşürülenler, büyüklük taslayanlara derler ki:

"Siz olmasaydınız, لَوْلَا أَنْتُمْ

لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ

elbette biz inanan insanlar olurduk."

(٣٢) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

32-Büyüklük taslayanlar da zayıf düşürülenlere dediler ki:

أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ

"Size hidayet geldiği zaman sizi ondan biz mi engelledik?

بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ

Hayır, zaten siz kendiniz suç işliyordunuz."

(٣٣) وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

33-Zayıf düşürülenler büyüklük taslayanlara dediler ki:

بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ

"Hayır, gece gündüz dolap *(kurar, kötülük aşılardınız),*

إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللّٰهِ

bize, Allah'a nankörlük etmemizi emrederdiniz

وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا ط

ve O'na eşler koşmamızı *(emrederdiniz)*"

وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ط

Ve azabı gördüklerinde, içlerinde pişmanlıklarını gizlediler.

وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا ط

Biz de o nankörlerin boyunlarına demir halkalar geçirdik.

هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Yalnız yaptıklarıyle cezalanmıyorlar mı?

(٣٤) وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

34-Biz hangi ülkeye bir uyarıcı gönderdiysek,

إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا لا

mutlaka oranın varlıkla şımarmış kimseleri şöyle dediler:

إِنَّا بِمَٓا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Biz, sizinle gönderilen mesajı inkâr ediyoruz"

(٣٥) وَ قَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالاً وَ أَوْلاَدًا لا

35-Ve dediler ki: "Biz malca ve evlâdça daha çokuz,

وَ مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

biz azaba uğratılacak değiliz."

(٣٦) قُلْ إِنَّ رَبِّى يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ

36-De ki: "Rabbim dilediğine rızkı yayar

وَ يَقْدِرُ

ve *(dilediğine)* kısar;

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ع

fakat insanların çoğu bilmezler, *(sanırlar ki mal ve evlât çokluğu şeref ve büyüklük sebebidir.)*"

(٣٧) وَ مَٓا أَمْوَالُكُمْ وَ لآَ أَوْلاَدُكُمْ بِالَّتِى تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى

37-Ne mallarınız, ne de evlâtlarınız size katımızda bir yakınlık sağlar.

إِلاَّ مَنْ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ز

Ancak inanıp faydalı iş yapanlar başka.

فَأُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَٓاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا

Onlara yaptıklarının kat kat fazlası mükâfat vardır

وَ هُمْ فِى الْغُرُفَاتِ اٰمِنُونَ

ve onlar saraylarda güven *(ve huzur)* içindedirler.

(٣٨) وَ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِى اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ

38-Âyetlerimizi etkisiz kılmağa çalışanlara gelince;

أُولٰٓئِكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

onlar da azabın içine getirileceklerdir.

(٣٩) قُلْ إِنَّ رَبِّى يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهِ

39-De ki: "Rabbim kullarından dilediğine rızkı yayar

وَ يَقْدِرُ لَهُ ط

ve ona *(tekrar rızkı)* kısar.

وَ مَٓا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَىْءٍ

Siz Allah için ne verseniz,

فَهُوَ يُخْلِفُهُ ج

Allah onun yerine başkasını verir.

وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

(٤٠) وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا

40-O gün, onların hepsini bir araya toplar;

ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ أَهٰٓؤُلَٓاءِ إِيَّاكُمْ
كَانُوا يَعْبُدُونَ

sonra meleklere: "Bunlar size mi tapıyorlardı?" der.

(٤١) قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ
دُونِهِمْ ج

41-*(Melekler)* Derler ki: "Sen yücesin, bizim velîmiz *(koruyucumuz)* onlar değil, sensin.

بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ج

Hayır, onlar cinlere tapıyorlardı.

أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ

Çokları onlara inanıyorlardı."

(٤٢) فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ط

42-O gün birinizin, diğerine ne bir fayda, ne de zarar vermeğe gücü yeter.

وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

Biz zulmedenlere: "Yalanlamakta olduğunuz ateş azabını tadın!" deriz.

(٤٣) وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ قَالُوا

43-Onlara açık açık âyetlerimiz okunduğu zaman dediler ki:

مَا هٰذَآ إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ
عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُكُمْ ج

"Bu, sadece sizi babalarınızın taptığı*(tanrılar)*dan çevirmek isteyen bir adamdan başka bir şey değildir."

وَقَالُوا مَا هٰذَآ إِلَّآ إِفْكٌ مُفْتَرًى ط

Ve dediler ki: "Bu, uydurulmuş bir yalandan başka bir şey değildir."

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ لا

Ve kendilerine gelen hakkı inkâr edenler dediler ki:

إِنْ هٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu, apaçık bir büyüdür, başka bir şey değildir"

(٤٤) وَمَٓا اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ
يَدْرُسُونَهَا

44-Halbuki biz onlara okuyacakları bir Kitap vermemiştik

وَمَٓا أَرْسَلْنَٓا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ط

ve senden önce onlara bir uyarıcı göndermemiştik.

(٤٥) وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ لا

45-Bunlardan önceki*(millet)*ler de yalanlamışlardı.

وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَٓا اٰتَيْنَاهُمْ

Bunlar, onlara verdiklerimizin onda birine bile erişmemişlerdir.

فَكَذَّبُوا رُسُلِى قف

(Onlara o kadar nimet verdiğim halde yine) elçilerimi yalanladılar.

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ع

Ama benim de *(onları)* inkârım nasıl oldu, *(onları nasıl mahvettim)*!?

(٤٦) قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ج

46-De ki: "Size bir şeyi öğütleyeyim:

أَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَ فُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا قف

Allah için, ikişer ikişer ve teker teker durup düşününüz!

مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ط

Arkadaşınızda delilikten eser yoktur.

إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَىْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

O, çetin bir azabın arefesinde sizin için bir uyarıcıdır."

(٤٧) قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ

47-De ki: "Ben sizden bir ücret istemişsem,

فَهُوَ لَكُمْ ط

o sizin olsun.

إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ ج

Benim ücretim yalnız Allah'a aittir.

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

O her şeye şahittir."

(٤٨) قُلْ إِنَّ رَبِّى يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ج

48-De ki: "Rabbim gerçeği, *(dilediği kulunun kalbine)* atar.

عَلَّامُ الْغُيُوبِ

(O) gaybleri bilendir."

(٤٩) قُلْ جَاءَ الْحَقُّ

49-De ki: "Hak geldi,

وَ مَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ

artık bâtıl ne bir şey ortaya çıkarabilir,

وَ مَا يُعِيدُ

ne de geri getirebilir. *(O tamamen yok olup gitmiştir).*"

(٥٠) قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ

50-De ki: "Eğer saparsam,

فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلٰى نَفْسِى ج

kendi zararıma sapmış olurum.

وَ إِنِ اهْتَدَيْتُ

Eğer yolu bulursam,

فَبِمَا يُوحِى إِلَىَّ رَبِّى ط

bu da Rabbimin bana vahyettiği *(Kur'ân)* sayesindedir.

إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ

Şüphesiz O, işitendir, yakındır."

(٥١) وَ لَوْ تَرٰى إِذْ فَزِعُوا

51-Telâşa düştükleri zaman *(onları)* bir görsen:

فَلَا فَوْتَ

hiçbiri kurtulamaz;

وَ أُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ۙ

yakın yerden yakalanmışlardır.

(٥٢) وَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِهٖ ج

52-"Ona inandık" demektedirler;

وَ اَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ج

ama uzak yerden *(tâ dünyadan îmanı)* nasıl alabilsinler?[1]

(٥٣) وَ قَدْ كَفَرُوا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ج

53-Oysa daha önce onu inkâr etmişlerdi.

وَ يَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ج

Uzak yerden görülmeyene taş atıyorlardı.[2]

(٥٤) وَ حِيلَ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ

54-Kendileriyle arzu ettikleri şey arasına perde çekildi,

كَمَا فُعِلَ بِاَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۜ

tıpkı bundan önce benzerlerine yapıldığı gibi.

إِنَّهُمْ كَانُوا فِى شَكٍّ مُرِيبٍ

Doğrusu, onlar katmerli bir kuşku içindedirler.

٣٥-سُورَةُ فَاطِرٍ

35-FÂTIR SÛRESİ

İsmini birinci âyette geçen *fâtır* veya *el-melâike* kelimelerinden almıştır. Mekke'de, Furkan Sûresi'nden sonra inmiştir. İlk sûrelerdendir, resmî sıralamada 35., iniş tarihine göre 43. sûredir; 45 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

1-O Allah'a hamd olsun ki,

فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولٖٓى اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَ ثُلٰثَ وَ رُبَاعَ ط

1-Gökleri ve yeri yoktan var eden; melekleri, ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapandır.

يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَٓاءُ ط

O, yaratmada *(dilediği kadar)* artırır: *(Kimine daha fazla kanat verir, kiminin bünyesini daha sağlam, daha büyük, kimini daha güzel yapar).*

إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Şüphesiz Allah, her şeyi yapabilendir.

1.İnanmak, artık dünyada kalmıştır. Burası inanma yeri değildir. Çünkü herşey gözlerinin önündedir. Görülene inanılmaz. Dünya da artık pek gerilerde kalmıştır. Oraya uzanıp imanı almaları mümkün mü?

2.Görmediğine taş atan avcılar gibi bunlar da görmedikleri, bilmedikleri şeyler hakkında atıp tutuyorlardı.

(٢) مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ

2-Allah, insanlara bir rahmet açtı mı,

onu tutan olamaz. فَلَا مُمْسِكَ لَهَاۚ

وَمَا يُمْسِكْۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِؕ

O'nun tuttuğunu da O'ndan sonra salacak yoktur.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

3-Ey insanlar! (٣) يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ

اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْؕ

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın:

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِؕ

Allah'tan başka size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mı?

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَؗ

O'ndan başka tanrı yoktur.

فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

Nasıl oluyor da *(gerçekten)* çevriliyorsunuz?

(٤) وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ

4-Eğer seni yalanlıyorlarsa,

فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَؕ

senden önceki elçiler de yalanlanmıştır.

وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ

Bütün işler Allah'a döndürülecek*(ve Allah, herkesi yaptığıyle cezalandıracak)*tır.

5-Ey insanlar! (٥) يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ

اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın va'di gerçektir;

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاࣞ

sakın dünya hayatı sizi aldatmasın,

وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ

o aldatıcı, sizi Allah*(ın affına güvendirmek sureti)* ile aldatmasın.

(٦) اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ

6-Şeytan, sizin düşmanınızdır,

فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّاؕ

siz de onu düşman tutun.

اِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ اَصْحَابِ السَّعِيرِؕ

O, partisini alevli ateşin halkından olmağa çağırır.

(٧) اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌؕ

7-İnkâr edenler için çetin bir azap var.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

İnanıp iyi işler yapanlara gelince,

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ع

onlar için de mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır.

(٨) اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًا ط

8-Kötü işi, kendisine süslendirilip de onu güzel gören kimse *(vehmine aldanmayarak kötü amelini güzel görmeyen, aklıyle gerçeği gören kimse gibi olur)* mu?

فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğini sapıklık içinde bırakır,

وَيَهْدِى مَنْ يَشَاءُ ز

dilediğini yola iletir.

فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ط

Bundan dolayı canın, onlar için hasretlere *(üzüntülere)* gitmesin,

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

Allah onların ne yaptıklarını biliyor.

(٩) وَاللّٰهُ الَّذِى اَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

9-Allah'tır ki, gönderdiği rüzgârlar bir bulut kaldırır,

فَسُقْنَاهُ اِلٰى بَلَدٍ مَيِّتٍ

onu ölü bir ülkeye süreriz,

فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ط

ölmüş olan yeri onunla diriltiriz.

كَذٰلِكَ النُّشُورُ

İşte, diriltme de böyledir.

(١٠) مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ

10-Kim şeref istiyorsa,

فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ط

bilsin ki) şeref tamamen Allah'ındır, *(onu başkasından değil, Allah'tan istesin).*

اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ

Güzel söz O'na çıkar,

وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ط

iyi amel onu yükseltir.[1]

وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ

Kötü şeyleri kuranlara gelince,

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ط

onlar için çetin bir azap vardır.

وَمَكْرُ اُولٰئِكَ هُوَ يَبُورُ

Ve onların tuzağı bozulacaktır.

(١١) وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ

11-Allah sizi önce topraktan yarattı,

1.Âyete şu mânâ da verilmiştir: "Güzel söz O'na çıkar, iyi ameli de Allah'a yükselten odur." Yani kelime-i tevhitten ibaret olan güzel söz, iyi ameli Allah'a yükseltir. Onsuz iyi amel kabul edilmez, demektir.

ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

sonra nutfe*(sperm)*den *(yarattı),*

ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًاؕ

sonra sizi çift çift yaptı.

وَ مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثٰى وَ لَا تَضَعُ

Bir dişinin gebe kalması ve doğurması,

hep O'nun bilgisiyledir. إِلَّا بِعِلْمِهٖؕ

وَ مَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ

Bir canlıya ömür verilmesi de,

وَ لَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖ

onun ömründen azaltılması da,

إِلَّا فِى كِتَابٍؕ

mutlaka bir Kitap'ta*(yazılı)*dır.

إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ

Şüphesiz bu, Allah'a göre kolaydır.[1]

(١٢) وَ مَا يَسْتَوِى الْبَحْرَانِۗ

12-İki deniz bir olmaz:

هٰذَا عَذْبٌ

Şu tatlıdır,

فُرَاتٌ

susuzluğu keser,

سَائِغٌ شَرَابُهُ

içimi *(boğazdan)* kayar;

وَ هٰذَا مِلْحٌ

şu da tuzludur,

أُجَاجٌؕ

(ve) acıdır.

وَ مِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا

Hepsinden de taze et yersiniz

وَ تَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَاۚ

ve takındığınız *(inci, sedef gibi)* süs *(eşyası)* çıkarırsınız.

وَ تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(Allah'ın) Lütfundan payınızı arayıp şükretmeniz için gemilerin, denizi yarıp gittiğini görürsün.[2]

(١٣) يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ

13-*(Allah)* Geceyi gündüzün içine sokar,

1.Herşeyin yazılı olduğu Kitap, Allah'ın bilgisinin ve yapacağı işlerin tespit edildiği ilâhî plandır. Bunu kalem ve mürekkep ile yazılmış bir kitab gibi düşünmek doğru değildir. Bu, ağacın çekirdeğe, bütün yaprakları, dalları ve meyvasıyla yazılmış olduğu gibi; yahut bir bilginin, bilgisinin kaydedildiği beyin gibi bir kitaptır. Mâhiyetini Allah bilir. Ancak kavrama bakımından bunlara benzetebiliriz.

2.Yani iki denizden de taze balık, süs eşyası çıkarıldığı halde, asıl arzu edilen su bakımından bu iki deniz nasıl bir değilse, inanan insanla inanmayan insan da görünüş bakımından birbirine benzese dahi, asıl temel vasıf bir olmadığından, bu iki insan da bir olmaz. İman olmadıktan sonra diğer güzel huylar da heder olup gider.

وَ يُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ

gündüzü de gecenin içine sokar;

وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

Güneş'i ve Ay'ı buyruğu altına almıştır.

كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُسَمًّى

Her biri belirtilmiş bir süreye kadar akıp gider.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

İşte Rabbiniz Allah budur;

mülk O'nundur. لَهُ الْمُلْكُ

وَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

O'ndan başka yalvardığınız şeyler ise,

مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ

bir çekirdek zarına bile sahip değillerdir.

(١٤) إِنْ تَدْعُوهُمْ

14-Onları çağırsanız,

لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ

sizin çağırmanızı işitmezler.

İşitseler bile وَ لَوْ سَمِعُوا

مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ

size cevap veremezler.

Kıyamet günü de, وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ

sizin *(onları Allah'a)* ortak koşmanızı tanımazlar.

وَ لَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ

Hiç kimse sana, herşeyi bilen *(Allah)* gibi *(gerçekleri)* haber veremez.

15-Ey insanlar! يَا أَيُّهَا النَّاسُ (١٥)

أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللّٰهِ

siz Allah'a muhtaçsınız,

وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيدُ

Allah ise, işte zengin ve hamde lâyık olan O'dur.

(١٦) إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ

16-Dilese sizi götürür

وَ يَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

ve yeni bir halk getirir.

وَ مَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ

17-Bu, Allah'a zor değildir.

(١٨) وَ لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى

18-Hiçbir günahkâr başkasının günahını çekmez.

وَ إِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلٰى حِمْلِهَا

Eğer yükü ağır gelen kimse onu taşımak için *(başkalarını çağırsa)*,

لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَىْءٌ

onun yükünden hiçbir şey, taşınmaz;

وَ لَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى

akrabası dahi olsa *(kimse onun yükünü taşımaz)*.

إِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

Sen ancak görmeden Rablerinden korkanları ve namazı kılanları uyarırsın.

Mânen arınıp yücelen, وَ مَنْ تَزَكّٰى

فَإِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهِ

kendi yararına arınmış olur.[1]

وَ إِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

Dönüş Allah'adır, *(Allah, herkese yaptığının karşılığını verir).*

(١٩) وَ مَا يَسْتَوِى الْأَعْمٰى وَ الْبَصِيرُ

19-Körle, gören bir olmaz.

(٢٠) وَ لَا الظُّلُمَاتُ وَ لَا النُّورُ

20-Karanlıklarla aydınlık da bir olmaz.

(٢١) وَ لَا الظِّلُّ وَ لَا الْحَرُورُ

21-Gölge ile sıcaklık da bir olmaz.

(٢٢) وَ مَا يَسْتَوِى الْأَحْيَاءُ وَ لَا الْأَمْوَاتُ

22-Diriler ile, ölüler de bir olmaz.

إِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğine işittirir;

وَ مَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِى الْقُبُورِ

yoksa sen kabirlerde bulunanlara işittirecek değilsin.

(٢٣) إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ

23-Sen sadece bir uyarıcısın.

(٢٤) إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا

24-Biz seni gerçek ile birlikte müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.

وَ إِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

Her millet içinde mutlaka bir uyarıcı *(peygamber gelip)* geçmiştir.

(٢٥) وَ إِنْ يُكَذِّبُوكَ

25-Eğer *(bunlar)* seni yalanlıyorlarsa *(üzülme),*

فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

(Çünkü) bunlardan öncekiler de yalanlamışlardı.

جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَ بِالزُّبُرِ وَ بِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

Elçileri onlara açık kanıtlar, sahifeler ve aydınlatıcı Kitap getirmişlerdi *(yine de onları yalanladılar).*

1.Veya: "Zekât veren, kendi yararına zekât vermiş olur." Kur'ân-ı Kerîm'de namaz, genellikle zekâtla beraber kullanıldığından, bizce bu mânâ daha güçlüdür.

(٢٦) ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا

26-Sonra ben de o inkâr edenleri yakaladım.

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ع

Benim *(onları)* inkârım *(cezalandırmam)* nasıl oldu *(ama)*!?

(٢٧) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ج

27-Görmedin mi Allah gökten su indirdi de,

فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ط

onunla renkleri çeşit çeşit meyvalar çıkardık.

وَ مِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَ حُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَ غَرَابِيبُ سُودٌ

Dağlardan *(geçen)* beyaz, kırmızı, değişik renklerde ve simsiyah yollar *(yarattık)*.

(٢٨) وَ مِنَ النَّاسِ وَ الدَّوَابِّ وَ الْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ ط

28-İnsanlardan, hayvanlardan ve davarlardan da yine böyle türlü renkte olanlar var.

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ط

Kulları içinden ancak bilginler, Allah'tan *(gereğince)* korkar.[1]

إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

Şüphesiz Allah daima üstündür, çok bağışlayandır.

(٢٩) إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللّٰهِ

29-Allah'ın Kitabını okuyanlar,

namazı kılanlar وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ

وَ أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً

ve kendilerine verdiğimiz rızıktan hayır için gizli ve açık harcayanlar,

يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ لا

aslâ batmayacak bir ticaret umarlar.

(٣٠) لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ

30-Ki *(Allah)*, onlara ücretlerini tam ödesin

وَ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ط

ve lütfundan onlara fazlasını da versin.

إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

Çünkü O, çok bağışlayan, çok karşılık verendir.

(٣١) وَ الَّذِى أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ

31-Kitap'tan sana vahyettiğimiz,

هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ط

kendinden öncekini doğrulayan gerçektir.

1.Çünkü O'nun yaptıklarındaki incelikleri öğrendikçe onların Allah'a karşı saygıları artar.

إِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

Allah kulların*(ın her halini)* haber alandır, görendir.

(٣٢) ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ج

32-Sonra Kitabı kullarımız arasından seçtiklerimize miras verdik.

فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ج

Onlardan kimi nefsine zulmedendir,

kimi orta gidendir, وَ مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ج

وَ مِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللّٰهِ ط

kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçendir.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ط

İşte büyük lütuf budur.

(٣٣) جَنَّاتُ عَدْنٍ

33-Adn cennetleri,

Oraya girerler; يَدْخُلُونَهَا

يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤْلُؤًا ج

orada altın bilezikler ve inci*(ler)* takınırlar.

وَ لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

Orada giysileri de ipektir.

(٣٤) وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ط

34-Dediler ki: "Bizden tasayı gideren Allah'a hamdolsun,

إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ لا

doğrusu Rabbimiz çok bağışlayan, çok karşılık verendir."

(٣٥) اَلَّذِى أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ ج

35-O *(Rab)* ki lütfuyla bizi durulacak yurda kondurdu.

لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ

Orada bize ne bir yorgunluk dokunur

وَ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

ve ne de orada bize bir usanç dokunur.

(٣٦) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ج

36-Nankörlere de cehennem ateşi vardır.

لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا

(Orada) onlar ne öldürülürler ki, ölsünler

وَ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا ط

ve ne de onlardan cehennem azabı biraz hafifletilir.

كَذٰلِكَ نَجْزِى كُلَّ كَفُورٍ ج

İşte biz her nankörü böyle cezalandırırız.

(٣٧) وَ هُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا ج

37-Onlar orada şöyle feryat ederler:

"Rabbimiz, bizi çıkar, رَبَّنَا أَخْرِجْنَا

نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ

(önce) yaptığımızdan başkasını yapalım."

أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ

"Sizi, öğüt alacak olanın, öğüt alacağı kadar bir süre yaşatmadık mı?

وَ جَاءَكُمُ النَّذِيرُ ط

Size uyarıcı da geldi *(fakat inanmadınız)*.

Öyle ise *(azabı)* tadın artık. فَذُوقُوا

فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ع

Zâlimlerin yardımcısı yoktur."

(٣٨) إِنَّ اللّٰهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ

وَ الْأَرْضِ ط

38-Allah göklerin ve yerin gaybını bilendir.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

O, göğüslerin özünü bilir.

(٣٩) هُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِى

الْأَرْضِ ط

39-Sizi yeryüzünde halifeler *(yöneticiler)* yapan O'dur.

فَمَنْ كَفَرَ

Artık kim nankörlük ederse,

فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ

nankörlüğü kendi zararınadır.

وَ لَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

إِلَّا مَقْتًا ج

Kâfirlerin küfrü, Rableri yanında *(kendilerine)* gazaptan başka bir şey artırmaz;

وَ لَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا

خَسَارًا

kâfirlerin küfrü, *(kendilerine)* ziyandan başka bir şey artırmaz.

(٤٠) قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ

تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

40-De ki: "Siz, Allah'tan başka yalvardığınız şu tanrılarınızı gördünüz mü?

أَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ

Bana gösterin *(bakayım)*, onlar yerden hangi şeyi yarattılar?

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوَاتِ ج

"Yoksa onların, gökler*(in yaratılmasın)*da *(Allah'a)* ortaklıkları mı var?

أَمْ أٰتَيْنَاهُمْ كِتَابًا

Yoksa biz onlara *(taptıkları putları bize ortak koşmalarını söyleyen)* bir Kitap vermişiz de,

فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْهُ ج

onlar o Kitap'tan bir delil üzerinde mi bulunuyorlar?

بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلاَّ غُرُورًا

Hayır, o zâlimler birbirlerine, aldatmadan başka bir şey va'detmiyorlar.

(٤١) إِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولاَ ج

41-Allah yıkılmamaları için gökleri ve yeri tutmaktadır.

وَ لَئِنْ زَالَتَا

Andolsun, *(gökler ve yer)* yıkılsalar,

إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ط

onları, kendisinden başka hiç kimse tutamaz.

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Şüphesiz O, halîmdir, çok bağışlayandır.

(٤٢) وَ أَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ

42-Yeminlerinin bütün gücüyle Allah'a şöyle yemin ettiler:

لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

Eğer kendilerine bir uyarıcı *(peygamber)* gelirse,

لَيَكُونُنَّ أَهْدٰى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ ج

her milletten daha çok doğru yolda olacaklar *(diye)*."

فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

Fakat kendilerine uyarıcı gelince,

مَا زَادَهُمْ إِلاَّ نُفُورًا لا

onlara Hak'tan uzaklaşmaktan başka bir katkı sağlamadı.

(٤٣) اِسْتِكْبَارًا فِى الْأَرْضِ وَ مَكْرَ السَّيِّئِ ط

43-Yeryüzünde büyüklük taslama*(larını)* ve kötü tuzak*(lar)* kurma*(larını artırdı)*.

وَ لاَ يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلاَّ بِأَهْلِهِ ط

Kötü tuzak, ancak sahibine dolanır.

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلاَّ سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ ج

Onlar öncekilerin yasasından başkasını mı bekliyorlar?[1]

فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلاً ج

Allah'ın yasasında bir değişme bulamazsın;

1.Kötülerin Allah'ın gazabına uğrayıp mahvolacağı, eskiden beri Allah'ın uygulanan yasasıdır.

وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيلاً

Allah'ın yasasında bir sapma bulamazsın.

(٤٤) أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْأَرْضِ

44-*(Bunlar,)* Yeryüzünde hiç gez*(ip dolaş)*madılar mı ki,

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler?

وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً

Onlar, *(bunlardan)* daha güçlü idiler.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِى السَّمٰوَاتِ وَلَا فِى الْأَرْضِ

Ne göklerde ne de yerde Allah'ı engelleyecek bir şey yoktur.

إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا

O, bilendir, güçlüdür.

(٤٥) وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا

45-Eğer Allah, insanları yaptıkları işler yüzünden *(hemen)* cezalandıracak olsaydı,

مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ

yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı.

وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلٰى أَجَلٍ مُسَمًّى

Fakat Allah, onları belirtilmiş bir süreye kadar erteliyor.

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ

Süreleri geldiği zaman,

فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا

kuşkusuz Allah kullarını görmektedir *(onları, yaptıkları işlere göre cezalandıracaktır).*

٣٦ـ سُورَةُ يٰسٓ

36-YÂSÎN SÛRESİ

İsmini, başındaki iki harften alır. Hurûf-i mukatta'a (bağımsız harfler) denen bu harflerin gerçek anlamını Allah bilir. Yalnız genellikle Yâsin'in, *"Ey insan!"* mânâsına geldiği kabul edilir. Tayy kabîlesi lehçesinde yâsîn, "Ey insan!" demektir. Aslı "Yâ enîsîn!"dir. Kısaltmak için *enîsîn*'in baş tarafı atılmış, *Yâsîn* kalmıştır. Kasdedilen insan, Hz. Muhammed(s.a.v.)'dir. Bazı bilginlere göre de "Yâ seyyid" mânâsındadır. Yine kasdedilen, Hz. Muhammed'dir. Mekke'de, Cin Sûresi'nden sonra inen bu sûre, Kur'ân'ın kalbi kabûl edilmiş (bkz. *Feydu'l-Kadîr:* 2/512), ve Müslümanlar arasında ayrı bir özellik kazanmıştır. Fazîleti hakkındaki bazı hadislerden ötürü Yâsîn, hastalara, can çekişme halinde bulunanlara okunur. 83 âyetten oluşan sûrenin 45. âyetinin Medîne'de indiği söylenir. Resmî sıralamada 36., iniş tarihine göre 41. sûredir.

بِسْــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰــنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) يٰــسۤ

1-Yâsîn

(٢) وَ الْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِۙ

2-Hikmetli Kur'ân'a andolsun.

(٣) إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَۙ

3-Kuşkusuz sen gönderilmiş elçilerdensin.

(٤) عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍؕ

4-Dosdoğru bir yol üzerinde,

(٥) تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِۙ

5-Yani üstün ve çok esirgeyen Allah'ın indirdiği *(Kur'ân yolu)* üzerindesin.

(٦) لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أُنْذِرَ اٰبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

6-Babaları uyarılmamış, bu yüzden kendileri de gaflet içinde kalmış bir toplumu uyarman için *(seni gönderdik).*

(٧) لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰى أَكْثَرِهِمْ

7-Andolsun onların çoğuna o söz *("Cinlerden ve insanlardan bir kısmını cehenneme dolduracağım!" sözü)* hak oldu;

فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

artık onlar inanmazlar.

(٨) إِنَّا جَعَلْنَا فِى أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا

8-Biz onların boyunlarına halkalar geçirdik.

فَهِىَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ

Çenelere kadar dayanan o halkalar yüzünden kafaları kalkıktır.

(٩) وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا

9-Önlerinden bir set ve arkalarından bir set çektik de,

فَأَغْشَيْنَاهُمْ

onları kapattık;

فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

artık görmezler.

(١٠) وَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَ أَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ

10-Onları uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir,

لَا يُؤْمِنُونَ

inanmazlar.

(١١) إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ

11-Sen ancak Zikre uyanı uyarabilirsin

وَ خَشِىَ الرَّحْمٰــنَ بِالْغَيْبِۚ

ve görmeden Rahman'dan korkan kimseyi *(uyarabilirsin).*

فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَ أَجْرٍ كَرِيمٍ

İşte öylesini bir mağfiret ve güzel bir mükâfatla müjdele.

(١٢) إِنَّا نَحْنُ نُحْيِى الْمَوْتٰــى

12-Biziz, biz ki, ölüleri diriltiriz

وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ط

ve öne sürdükleri işleri ve bıraktıkları eserleri yazarız.

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ع

Zaten biz, her şeyi apaçık bir kütüğe ayrıntılı olarak kaydetmişizdir.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ م (١٣)

13-Onlara şu kent halkını misâl olarak anlat:

إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ج

onlara elçiler gelmişti.

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ (١٤)

14-Biz onlara iki elçi gönderdik,

onları yalanladılar, فَكَذَّبُوهُمَا

فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ

biz de *(elçileri)* üçüncü biriyle destekledik.

فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ

Dediler ki: "Biz size gönderilen elçileriz."

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا لا (١٥)

15-*(Kentliler)* dediler ki: "Siz de bizim gibi insandan başka bir şey değilsiniz.

وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ لا

Rahman bir şey indirmemiştir.

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ

Siz sadece yalan söylüyorsunuz."

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ (١٦)

16-*(Elçiler)* Dediler ki: "Rabbimiz bilir ki,

إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ

biz size gönderilmiş elçileriz."

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (١٧)

17-Bizim üzerimize düşen, yalnız açıkça duyurmaktır."

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ج (١٨)

18-*(Kentliler)* dediler ki: "Doğrusu biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık.

لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا

Eğer bu işten vazgeçmezseniz,

sizi mutlaka taşlarız لَنَرْجُمَنَّكُمْ

وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

ve bizden size acı bir azap dokunur."

قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ ط (١٩)

19-*(Elçiler)* Dediler ki: "Uğursuzluğunuz sizin kendinizdedir.

أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ط

Size öğüt verildiği için mi *(uğursuzluğa uğruyorsunuz)*?

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

Hayır siz aşırı giden bir kavimsiniz."

(٢٠) وَ جَاءَ مِنْ اَقْصَى الْمَدِينَةِ

رَجُلٌ يَسْعٰى

20-Kentin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi:

قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

"Ey kavmim! Elçilere uyun." dedi.

(٢١) اِتَّبِعُوا مَنْ لاَ يَسْئَلُكُمْ اَجْرًا

21-"Sizden bir ücret istemeyenlere uyun;

وَ هُمْ مُهْتَدُونَ

onlar doğru yoldadırlar.

(٢٢) وَ مَا لِىَ لاَ اَعْبُدُ الَّذِى فَطَرَنِى

22-Ben niçin beni yaratana kulluk etmeyeyim?

وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Siz de hep O'na döndürüleceksiniz.

(٢٣) ءَ اَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً

23-O'ndan başka tanrılar edinir miyim hiç!?

اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ

Eğer O çok esirgeyen, bana bir zarar vermek dilese,

لاَ تُغْنِ عَنِّى شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا

onların şefaati bana hiçbir yarar sağlamaz

وَ لاَ يُنْقِذُونِ

ve onlar beni kurtaramazlar.

(٢٤) اِنِّى اِذًا لَفِى ضَلاَلٍ مُبِينٍ

24-O takdirde ben, apaçık bir sapıklık içinde olurum."

(٢٥) اِنِّى اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ

25-Ben sizin Rabbinize inandım,

(*gelin*) beni dinleyin!" فَاسْمَعُونِ

(٢٦) قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ

26-Ona: "Cennete gir" denilince:

قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِى يَعْلَمُونَ

"Keşke, dedi; kavmim bilseydi:

(٢٧) بِمَا غَفَرَ لِى رَبِّى

27-Rabbimin beni bağışladığını

وَ جَعَلَنِى مِنَ الْمُكْرَمِينَ

ve beni (*cennette*) ağırlananlardan kıldığını!"

(٢٨) وَ مَا اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِهِ مِنْ

بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ

28-Ondan sonra biz, kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik;

وَ مَا كُنَّا مُنْزِلِينَ

indirici de değildik, (*buna gerek yoktu*).

(٢٩) اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً

29-Sadece korkunç bir gürültü oldu,

فَاِذَا هُمْ خَامِدُونَ

hemen sönüverdiler.

(٣٠) يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ج

30-Yazık şu kullara!

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ

Kendilerine ne zaman bir elçi gelse,

إِلاَّ كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

mutlaka onunla alay ederlerdi.

(٣١) أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ

31-Görmediler mi kendilerinden önce nice nesilleri yok ettik de,

أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لاَ يَرْجِعُونَ

onlar bir daha kendilerine dönüp gelmezler?

(٣٢) وَ إِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ

32-Ancak hepsi toplandığı zaman,

لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ع

huzurumuza getirileceklerdir.

(٣٣) وَ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ ج

33-Ölü toprak, onlar için *(ölüleri nasıl dirilteceğimiz hakkında)* bir âyet*(delîl)*dir:

biz onu dirilttik أَحْيَيْنَاهَا

وَ أَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا

ondan dâne çıkardık da,

ondan yiyorlar. فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

(٣٤) وَ جَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَ أَعْنَابٍ

34-Orada hurma ve üzüm bahçeleri yarattık;

وَ فَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ لا

orada çeşmeler akıttık.

(٣٥) لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَ مَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ط

35-Ki o*(suyun, yahut bahçe)*nin ürününden ve ellerinin emeğinden yesinler.

أَفَلاَ يَشْكُرُونَ

Hâlâ şükretmiyorlar mı?

(٣٦) سُبْحَانَ الَّذِى

36-Ne yücedir O *(Allah)* ki,

خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لاَ يَعْلَمُونَ

toprağın bitirdiklerinden, kendilerinden ve daha bilmedikleri nice şeylerden olan bütün çiftleri yaratmıştır.

(٣٧) وَ آيَةٌ لَهُمُ الَّيْلُ ج

37-Gece de onlar için bir âyettir.

نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ

Gündüzü ondan soyup, alırız;

فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ لا

birden onlar karanlıkta kalıverirler.

(٣٨) وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ط

38-Güneş de kendi müstekarrı *(istikrarı veya istikrar bulacağı yer)* için akıp gider.

ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ط

Bu, üstün ve bilen*(Allah)*ın takdiridir.[1]

(٣٩) وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ

39-Ay'a da konaklar belirledik.

حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

Nihayet o, eski urcun*(hurma salkımının sapın)*a benzer bir hâle geldi.[2]

(٤٠) لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِى لَهَا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ

40-Ne Güneş Ay'a erişebilir,

وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ط

ne de gece, gündüzün önüne geçebilir.

وَكُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

Hepsi bir felekte *(yörüngede)* yüzmektedirler.

(٤١) وَاٰيَةٌ لَهُمْ

41-Onlar için bir âyet de,

اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ لا

onların çocuklarını dolu gemide taşımamız,

1.Burada « مُسْتَقَرٍّ » (müstekarr) kelimesi mimli mastar, zaman ismi ve mekân ismi olabilir. Lâm ile de birkaç mânâ kazanır. Onun için bu ifade birkaç mânâya gelir: önce Güneş, kör bir raslantı eseri değil, sabit bir yasa ile yürür, demektir. Güneş bir istikrar için, yani kendi sisteminde bir düzen oluşturmak için akıp gider, mânâsı da vardır. Müstekarr zaman ismi olduğuna göre mânâ: Güneş kendisine özgü bir istikrar, yani durma zamanına kadar akıp gider, demek olur ki bu durma zamanı, Güneş'in söndürüleceği kıyamet zamanıdır. Müstekarr mekân ismi olursa: Güneş kendine tahsis edilmiş bir istikrar yerinde, yani bir yörünge içinde akıp gider, demek olur. Keza Güneş, istikrar bulacağı yer için hareket eder mânâsı da vardır, ki bu takdirde Güneş'in, başka bir merkeze doğru hareket ettiği de anlaşılır. Hâsılı âyet, her mânâsıyle pozitif ilme uygun düşen İlâhî bir mucizedir.

2. « عُرْجُونٌ » (urcûn): hurma salkımının eğri olan dip tarafına denilir. Bunun eskisi, yani bir önceki yıla ait salkım çöpü daha ince, daha eğri ve daha renkli olur. Bu benzetme, hilâlin ilk ve son biçimini göstermekle kalmıyor; aynı zamanda Ay'ın yörüngesinden geçerken Dünya çevresinde bir ay içinde aldığı yolun biçimini de göstermiş oluyor. Ay'ın yolu, tam dairesel olmayıp bir tarafı konkav (bombeli) bir eğrilik arz etmektedir.

(٤٢) وَ خَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ

42-Ve kendilerine onun gibi binecekleri nice şeyler yaratmamızdır.

(٤٣) وَ إِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ

43-Dilesek onları *(suda)* boğarız,

فَلاَ صَرِيخَ لَهُمْ

ne kendilerine imdâd *(eden)* olur,

وَ لاَ هُمْ يُنْقَذُونَ لا

ne de kurtarılırlar.

(٤٤) إِلاَّ رَحْمَةً مِنَّا وَ مَتَاعًا إِلَى حِينٍ

44-Ancak bizden bir rahmet ve bir süreye kadar yaşatma vardır *(acıyarak onları bir süre yaşatırız).*

(٤٥) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَ مَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

45-Onlara: "Önünüzdeki ve arkanızdaki *(yani sizden önce geçen ve ileride sizi bekleyen)* olaylardan sakının, ki, esirgenesiniz" dendiği zaman *(aldırmazlar).*

(٤٦) وَ مَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ

46-Zaten, onlara Rablerinin âyetlerinden hiçbir âyet gelmez ki,

إِلاَّ كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

ondan yüz çevirmiş olmasınlar.

(٤٧) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ لا

47-Onlara: "Allah'ın size verdiği rızıktan *(Allah için)* verin!" dendiği zaman,

قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

nankörler, inananlara derler ki:

أَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ أَطْعَمَهُ ق

"Allah'ın dilediği takdirde yedireceği bir kimseye biz mi yedirelim?

إِنْ أَنْتُمْ إِلاَّ فِي ضَلاَلٍ مُبِينٍ

Doğrusu siz, apaçık bir sapıklık içindesiniz."

(٤٨) وَ يَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

48-Ve: "Eğer doğru söylüyorsanız bu tehdit *(ettiğiniz azap)* ne zaman *(gelecek)*?" diyorlar.

(٤٩) مَا يَنْظُرُونَ إِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً

49-Onların işi sadece korkunç bir sese bakar;

تَأْخُذُهُمْ وَ هُمْ يَخِصِّمُونَ

çekişip dururlarken ansızın o, kendilerini yakalar.

(٥٠) فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً

50-Artık ne bir tavsiye yapabilirler.

وَلَآ إِلَـى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ع

ne de ailelerine dönebilirler.

(٥١) وَنُفِخَ فِى الصُّورِ

51-Sûr'a üflendi.

فَـإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْـدَاثِ إِلَـى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ

İşte onlar kabirlerden Rablerine koşuyorlar.

(٥٢) قَـالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَـثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا م

52-Dediler: "Vah bize! Bizi yattığımız yerden kim kaldırdı?

هٰـذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰـنُ

İşte Rahman'ın va'dettiği şey budur.

وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ

Demek peygamberler doğru söylemiş!"

(٥٣) إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً

53-Sadece bir tek gürültü olur;

فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

hemen onların hepsi huzurumuza getirilirler.

(٥٤) فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا

54-O gün, hiç kimseye bir haksızlık yapılmaz

وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

ve siz ancak yaptığınızın cezasını çekersiniz.

(٥٥) إِنَّ أَصْحَـابَ الْجَنَّةِ الْيَـوْمَ فِى شُغُلٍ فَاكِهُونَ ج

55-O gün cennet halkı, bir iş içinde eğlenirler.

(٥٦) هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلَالٍ

56-Kendileri ve eşleri, gölgelerdedirler,

عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِؤُنَ

(ve) koltuklara yaslanmışlardır.

(٥٧) لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ

57-Orada onlar için meyvalar vardır

وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ج

ve istedikleri her şey vardır.

(٥٨) سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ

58-Çok esirgeyen Rab'den *(onlara)* sözle selâm *(verilir)*.

(٥٩) وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

59-"Ey suçlular, bugün şöyle ayrılın!

(٦٠) أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِـى آدَمَ

60-"Ey Âdemoğulları! Ben size *(şöyle)* and vermedim mi:

أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ج

Şeytan'a tapmayın!

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

O sizin apaçık düşmanınızdır!

(٦١) وَ أَنِ اعْبُدُونِى هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

61-Bana tapın! Doğru yol budur!

(٦٢) وَ لَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا

62-O, sizden birçok kuşağı saptırmıştı.

أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ

Düşünmüyor muydunuz?

(٦٣) هٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

63-İşte size söylenen cehennem!

(٦٤) اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

64-İnkârınızdan dolayı bugün oraya girin!"

(٦٥) اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰى أَفْوَاهِهِمْ

65-O gün ağızlarını mühürleriz,

elleri bize söyler; وَ تُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ

وَ تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

ayakları da yaptıklarına şahitlik eder.

(٦٦) وَ لَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلٰى أَعْيُنِهِمْ

66-Dilesek gözlerini silerdik de,

yola dökülürlerdi, فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ

فَأَنّٰى يُبْصِرُونَ

ama nasıl görecekler?

(٦٧) وَ لَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ

67-Dilesek kılıklarını değiştirip onları oldukları yerde dondururduk;

فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا

ne ileri gidebilirlerdi

وَ لَا يَرْجِعُونَ

ne de geri dönebilirlerdi.

(٦٨) وَ مَنْ نُعَمِّرْهُ

68-Kime uzun ömür versek,

نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ

onun yaratılışını baş aşağı çevirir*(gücünü azaltır)*ız, *(sonunda zayıflar, ihtiyarlar)*.

أَفَلَا يَعْقِلُونَ

Akıllarını kullanmıyorlar mı?

(٦٩) وَ مَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ

69-Biz ona *(Muhammed'e)* şiir öğretmedik,

وَ مَا يَنْبَغِى لَهُ

(şiir) ona yakışmaz da.

إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ

O*(na vahyedilen)* sadece bir öğüt tür

وَ قُرْآنٌ مُبِينٌ

ve apaçık bir Kur'ân'dır.

(٧٠) لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا

70-*(Bu Kur'ân Muhammed'e vahyedilmiştir)* ki, diri olanları uyarsın

وَ يَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

ve inkâr edenlere de *(azap)* söz*(ü)* hak olsun.

(٧١) أَوَلَمْ يَرَوْا

71-Görmediler mi ki,

أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا

ellerimizin yaptıklarından kendilerine nice hayvanlar yarattık da,

فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ

kendileri onlara mâlik olmaktadırlar?[1]

(٧٢) وَ ذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ

72-Onları kendilerine boyun eğdirdik;

فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ

onlardan bazıları binekleridir

وَ مِنْهَا يَأْكُلُونَ

ve onlardan bazılarını da yerler.

(٧٣) وَ لَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ مَشَارِبُ

73-Kendileri için onlarda daha birçok yararlar ve içecekler var.

أَفَلاَ يَشْكُرُونَ

Hâlâ şükretmiyorlar mı!?

(٧٤) وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ

74-Belki kendilerine yardım edilir diye Allah'tan başka tanrılar edindiler.

(٧٥) لاَ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ

75-*(O tanrılar)* kendilerine yardım edemezler.

وَ هُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ

Tersine kendileri onlar için hazırlanmış askerlerdir. *(Onları korumaktadırlar).*

(٧٦) فَلاَ يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ

76-Onların sözü seni üzmesin.

إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ

Biz onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da biliyoruz.

1.Allah için el, ayak gibi, yaratıklara mahsus organlar nisbet edilemez. Kur'ân-ı Kerîm'de mecaz olarak yed (el), sâk (bacak) tabirleri kullanılmıştır. Bunları Kur'ân içeriğini göz önünde bulundurarak anlamak gerekir. Allah'ın, yaratıklar gibi eli olduğunu düşünmek hatalıdır. Bu âyetleri Arapçadaki mânâsıyle kabul ederiz. Fakat Allah'a nispet edilen, el, ayak, bacak, göz gibi sıfatların mâhiyetlerini bilemeyiz.

(٧٧) أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ

77-İnsan, bizim kendisini nasıl bir nutfe*(sperm)*den yarattığımızı görmedi mi ki,

فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

şimdi apaçık bir hasım kesildi?

(٧٨) وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ

78-Kendi yaratılışını unutarak bize bir mesel verdi:

قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ

"Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?" dedi.

(٧٩) قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ

79-De ki: "Onları ilk defa yaratan diriltecek.

وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

O, her yaratmayı bilir."

(٨٠) الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا

80-O size yeşil ağaçtan ateş yaptı da,

فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ

siz ondan yakıyorsunuz.[1]

(٨١) أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

81-Gökleri ve yeri yaratan, onların benzerlerini yaratamaz mı?

Elbette yaratır. بَلَى

وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

O, çok bilen yaratıcıdır.

(٨٢) إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا

82-O'nun işi, bir şeyi*(n olmasını)* istedi mi,

أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ

ona, sadece "ol!" demektir;

hemen oluverir. فَيَكُونُ

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ

83-Yücedir O ki, her şeyin hükümranlığı O'nun elindedir

وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ve siz O'na döndürüleceksiniz.

---

1 Bu «مَرْخٌ» (Marh), ile «عَفَرٌ» (Afar) denilen iki ağaçtır. İkisi de yemyeşil, suları damlarken Marh, çakmak gibi Afara sürülünce ateş çıkar. Bedevîler bunu bilirler. Ateşi, onun zıddı olan yeşil ağaçtan çıkarmağa kâdir olan Allah, ölüye can vermeğe de kâdirdir.

٣٧ ـ سُورَةُ الصَّافَّات

37-SÂFFÂT SÛRESİ

Adını, sıra sıra dizilen meleklere işaret eden ilk âyetinden alır. Mekke dönenimin ortalarında ve En'âm Sûresi'nden sonra inmiştir. Resmî sıralamada 37., iniş tarihine göre 56. sûredir ve 182 âyetten oluşmaktadır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الصَّافَّاتِ صَفًّا

1-Andolsun o sıra sıra dizilenlere,

(٢) فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا

2-Bağırıp sürenlere,[1]

(٣) فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا

3-Zikir okuyanlara,[2]

(٤) إِنَّ إِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ

4-Ki Tanrınız, birdir.

(٥) رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

5-Göklerin ve yerin Rabbidir

وَ مَا بَيْنَهُمَا

ve bunların arasındakilerin *(Rabbi'dir)*

وَ رَبُّ الْمَشَارِقِ

ve doğuların Rabbi'dir.

(٦) إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ

6-Biz en yakın göğü bir ziynetle, yıldızlarla süsledik.

(٧) وَ حِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

7-Ve *(onu)* itaat dışına çıkan her türlü şeytandan koruduk.

(٨) لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلٰى

8-O *(şeyta)*nlar Mele-i A'lâ'yı *(yüce melekler topluluğunu)* dinleyemezler;

وَ يُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

her yandan kendilerine *(ışınlar)* atılır.

(٩) دُحُورًا

9-Kovulurlar.

وَ لَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

Onlar için sürekli bir azap vardır.

1.Bulutları sevk edenlere, yahut insanları günahlardan veya şeytanları semâvî haberlere ulaşmaktan men edenlere.

2.Bu and içilen yaratıklar, doğa olaylarını yönetmekle görevli, Allah'a kulluk için dizilmiş meleklerdir. Bu âyetlerin, melekleri kasdettiği, 164-165. âyetlerden de belli olmaktadır. Orada bizzat vahyi getiren meleğin sözü anlatılmaktadır. Hadisin anlatımına göre Hz. Peygamber'in görevlendirilişi sırasında bütün kâhinler ve astrologlar şaşırtılmıştı. Gökte beliren bir kuyruklu yıldızın ve birçok meteorun yanılttığı bu kişiler, artık eskisi gibi tepelere oturup yıldızları gözetlemekten korkmuşlar, eskisi gibi tâliplerine, gelecek haberleri veremez olmuşlardı.

(١٠) إِلاَّ مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ

10-Yalnız *(yüce topluluktan)* bir söz kapan olursa,

فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

onu da delici bir şihâb *(ışın)* izler.

(١١) فَاسْتَفْتِهِمْ

11-Şimdi onlara sor:

أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا

yaratılış bakımından kendileri mi daha çetin,

أَمْ مَنْ خَلَقْنَا

yoksa bizim yarattıklarımız mı?

إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لاَزِبٍ

Biz kendilerini yapışkan bir çamurdan yarattık.

(١٢) بَلْ عَجِبْتَ

12-Hayır sen *(bu muhteşem kudrete)* hayran kaldın;

وَ يَسْخَرُونَ

onlarsa *(seninle)* alay ediyorlar.

(١٣) وَ إِذَا ذُكِّرُوا

13-Kendilerine öğüt verilse,

لاَ يَذْكُرُونَ

öğüt almıyorlar.

(١٤) وَ إِذَا رَأَوْا آيَةً

14-Bir mucize görseler,

يَسْتَسْخِرُونَ

alay ediyorlar.

(١٥) وَ قَالُوا إِنْ هٰذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ

15-"Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir." diyorlar.

(١٦) ءَ إِذَا مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَ عِظَامًا

16-"Yani biz öldüğümüz, toprak ve kemik olduğumuz zaman mı?

ءَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ

biz mi diriltilecek mişiz?"

(١٧) أَوَ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ

17-"Evvelki atalarımız da mı?"

(١٨) قُلْ نَعَمْ وَ أَنْتُمْ دَاخِرُونَ

18-De ki: "Evet, siz aşağılanarak *(diriltileceksiniz)*!"

(١٩) فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ

19-O *(iş)* sadece korkunç bir sesten ibarettir:

فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ

hemen onlar *(diriltilmiş olarak)* bakıyorlardır.

(٢٠) وَ قَالُوا يَا وَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدِّينِ

20-"Vah bize! Bu ceza günüdür!" dediler.

(٢١) هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

21-"Bu, yalanlamakta olduğunuz hüküm günüdür!"

(٢٢) اُحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَ أَزْوَاجَهُمْ وَ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

22-*(Yüce Allah meleklerine emreder)*: "Toplayın o zâlimleri, onların eşlerini ve taptıklarını;

(٢٣) مِنْ دُونِ اللّٰهِ

23-Allah'tan başka.

فَاهْدُوهُمْ إِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيمِ

Onları cehennemin yoluna götürün!

24-Durdurun onları! (٢٤) وَقِفُوهُمْ

إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ

Çünkü onlar sorguya çekileceklerdir!"

25-"Size ne oldu ki (٢٥) مَا لَكُمْ

لَا تَنَاصَرُونَ

birbirinize yardım etmiyorsunuz?"

(٢٦) بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ

26-*(Başları öne eğik, utançtan yüzleri kızarmış. Cevap verecek durumda değillerdir.)* Hayır, onlar o gün teslim olmuşlardır.

(٢٧) وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ

27-Birbirlerine döndüler,

soruyorlar. يَتَسَاءَلُونَ

(٢٨) قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ

28-*(Uyanlar, uydukları adamlara)* Dediler ki: "Siz bize sağdan gelir *(güvendiğimiz yandan bize sokulup vesvese verir)*diniz."

(٢٩) قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

29-*(Ötekiler de:)* "Hayır!" dediler, "Zaten siz kendiniz inanan insanlar değildiniz.

(٣٠) وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

30-Bizim sizi zorlayacak bir gücümüz yoktu.

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ

Siz kendiniz azgın bir toplum idiniz."

(٣١) فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا

31-"Artık Rabbimizin sözü bize hak oldu.

إِنَّا لَذَائِقُونَ

Biz *(hak ettiğimiz cezayı mutlaka)* tadacağız!"

32-"Sizi azdırdık. (٣٢) فَأَغْوَيْنَاكُمْ

إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ

Çünkü biz kendimiz azmıştık*(siz de bize uyunca azmış oldunuz).*"

(٣٣) فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

33-O gün onlar azap*(çekme)*de ortaktırlar.

(٣٤) إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

34-İşte biz, suçlulara böyle yaparız.

(٣٥) إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ

35-Çünkü onlara: "Allah'tan başka tanrı yoktur!" dendiği zaman,

büyüklük taslarlardı. يَسْتَكْبِرُونَ

(٣٦) وَ يَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

36-"Cinlenmiş bir şair için biz tanrılarımızı mı terk edeceğiz?" derlerdi.

(٣٧) بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ

37-"Hayır, o *(ne şairdi, ne de mecnun. O)* gerçeği getirmişti

وَ صَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ

ve elçileri de doğrulamıştı."

(٣٨) إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ

38-"Siz acı azabı tadacaksınız!"

(٣٩) وَ مَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

39-"Sadece yaptığınız*(işler)*le cezalanıyorsunuz!"

(٤٠) إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ

40-Ancak Allah'ın hâlis kulları bu cezanın dışındadır.

(٤١) أُولٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ

41-Onlar için bilinen bir rızık vardır.

(٤٢) فَوَاكِهُ

42-*(Türlü türlü)* Meyvalar.

وَ هُمْ مُكْرَمُونَ

Ve onlar ağırlanırlar.

(٤٣) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

43-Nimet cennetlerinde.

(٤٤) عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

44-Tahtlar üzerinde, karşılıklı otururlar.

(٤٥) يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ

45-Önlerinde akan kaynaktan *(doldurulmuş)* kadehler dolaştırılır.

(٤٦) بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ

46-Berrak, içenlere lezzet veren bir içki.

(٤٧) لَا فِيهَا غَوْلٌ

47-Onda ne sersemletme var,

وَ لَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ

ne de onunla sarhoş olurlar.

(٤٨) وَ عِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ

48-Yanlarında da, yalnız kendilerine göz dikmiş, iri gözlü eşler vardır.

(٤٩) كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ

49-Saklı yumurta gibi bembeyaz eşler.

(٥٠) فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

50-Bunlar birbirine dönmüş soruyorlar:

(٥١) قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّى كَانَ لِى قَرِينٌ

51-Onlardan bir sözcü dedi ki: "Benim bir arkadaşım vardı.

(٥٢) يَقُولُ ءَ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ

52-Derdi ki: "Sen doğrulayanlardan mısın?"

(٥٣) ءَ إِذَا مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَ عِظَامًا

53-Biz ölüp toprak ve kemik olduğumuz zaman mı?

ءَ إِنَّا لَمَدِينُونَ

Biz mi *(diriltilip yaptığımız işlere göre)* cezalanacağız?"

(٥٤) قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ

54-*(Sonra yanındakilere)*: "Bakar mısınız?" dedi.

(٥٥) فَاطَّلَعَ

55-Baktı;

فَرَآهُ فِى سَوَاءِ الْجَحِيمِ

onu cehennemin ortasında gördü.

(٥٦) قَالَ تَاللّٰهِ

56-"Tallâhi, dedi;

إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ

sen az daha beni de alçaltacaktın."

(٥٧) وَ لَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى

57-"Rabbimin nimeti olmasaydı,

لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

şimdi ben de *(oraya)* getirilenlerden olurdum."[1]

(٥٨) أَ فَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ

58-"Biz bir daha ölmeyecek miyiz?" *(der)*.

(٥٩) إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولٰى

59-"Yalnız ilk ölümümüz, başka ölüm yok ha!?

وَ مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

Ve biz azaba da uğratılmayacağız ha!?"

(٦٠) إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

60-Gerçekten büyük başarı ve mutluluk budur!

(٦١) لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ

61-Çalışanlar, bunun için çalışsınlar.

(٦٢) أَ ذٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا

62-*(Nasıl,)* Ağırlanmak için bu mu hayırlı,

أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

yoksa zakkum ağacı mı?

1.Cehennemlik arkadaşına sözlerini bitirdikden sonra yine cennet arkadaşlarına dönerek nimetlerinin ve yaşamlarının sürekliliğini belirtmek üzere şöyle demektedir:

(٦٣) إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ

63-Biz onu zâlimler için bir fitne *(sınav)* yaptık.[1]

(٦٤) إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ

64-O, cehennemin dibinde çıkan bir ağaçtır.

(٦٥) طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِينِ

65-Tomurcukları, şeytanların başları gibidir.

(٦٦) فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِؤُنَ مِنْهَا الْبُطُونَ

66-Onlar ondan yiyeceklerdir ve karınlarını onunla dolduracaklardır.

(٦٧) ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ

67-Sonra onların, bunun üzerine kaynar su karıştırılmış bir içkileri vardır.[2]

(٦٨) ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ

68-Sonra dönecekleri yer, elbette cehennemdir.

(٦٩) إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ

69-Çünkü onlar babalarını sapık kimseler buldular.

(٧٠) فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ

70-Kendileri de onların izlerinde koşturuluyorlar.[3]

(٧١) وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ

71-Andolsun ki, onlardan önce, evvelkilerin çoğu da sapmıştı.

(٧٢) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ

72-Biz onların içine de uyarıcılar göndermiştik.

1.Kâfirler, cehennemde biten ağaçtan söz edilince: "Ateş ağacı yakarken cehennemde nasıl ağaç olur?" diye alay etmişlerdi. Bu bakımdan bu söz, onlar hakkında bir sınav oldu. Bu sözün asıl mânâsını anlamadıklarından küfürleri daha da katmerleşti. Düşünmediler ki Allah istese, cehennemin yakmayacağı bir ağaç yaratabilir. Bu ağacın, cehennemliklerin kendi bedenlerine işaret olması da kuvvetle muhtemeldir. Nitekim işe yaramaz, söz anlamaz kaba insanlar için yergi olarak "Cehennem kütüğü!" denilir. Bu âyeti izleyen âyetler de bu olasılığı güçlendirmektedir.

2.Yedikleri zakkum, boğazlarını yakar. Yanan boğazlarını dindirmek için içki ararlar. Ama kaynar su katılmış kusmuk ve irinden başka içki bulamazlar.

3.Düşünmeden, önde gidenlerin peşinde koşan akıldan yoksun hayvanlar gibi, sapık atalarını izlemektedirler.

(٧٣) فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ۙ

73-Bak, o uyarılanların sonu nice oldu.

(٧٤) إِلاَّ عِبَادَ اللهِ الْمُخْلَصِينَ ۚ

74-Ancak Allah'ın halis kulları o azabın dışında kaldılar.

(٧٥) وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ

75-Andolsun Nuh bize yalvarmıştı da,

فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ۘ

ne güzel kabul buyurmuştuk!

(٧٦) وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۘ

76-Onu ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtarmıştık.

(٧٧) وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۘ

77-Yalnız onun zürriyetini kalıcılar yaptık *(onlardan başka hepsini helâk ettik).*

(٧٨) وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ ۘ

78-Sonra gelenler arasında ona *(iyi bir ün)* bıraktık:

(٧٩) سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِى الْعَالَمِينَ

79-Âlemler içinde Nuh'a selâm olsun *(bütün insanlar onu esenlikle anarlar).*

(٨٠) إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

80-İşte biz, güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

(٨١) إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

81-Çünkü o bizim, inanan kullarımızdandı.

(٨٢) ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ

82-Sonra ötekilerini suda boğduk.

(٨٣) وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرٰهِيمَ ۘ

83-İbrahim de onun kolundan idi.

(٨٤) إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

84-Zira Rabbine tertemiz bir kalb getirmişti.

(٨٥) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۚ

85-Babasına ve kavmine: Neye tapıyorsunuz?demişti.

(٨٦) أَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللهِ تُرِيدُونَ ۗ

86-Allah'tan başka uydurma tanrılar mı istiyorsunuz?

(٨٧) فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

87-Âlemlerin Rabbi hakkında zannınız nedir *(ki O'na böyle ortaklar koştunuz)?"*

(٨٨) فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى النُّجُومِ ۙ

88-Yıldızlara bir göz attı:

(٨٩) فَقَالَ إِنِّى سَقِيمٌ

89-"Ben hastayım" dedi.

(٩٠) فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ

90-Bunun üzerine arkalarını dönüp ondan kaçtılar.

(٩١) فَرَاغَ إِلَى آلِهَتِهِمْ

91-O da gizlice onların tanrılarına sokuldu:

فَقَالَ أَلاَ تَأْكُلُونَ ج

"Yemez misiniz?" dedi.

(٩٢) مَا لَكُمْ لاَ تَنْطِقُونَ

92-"Neyiniz var ki konuşmuyorsunuz?"

(٩٣) فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

93-Ve gizlice üzerlerine yürüyüp sağ eliyle onlara kuvvetli bir darbe indirdi.

(٩٤) فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ

94-*(Puta, tapanlar, döndüklerinde putlarını kırılmış görünce,)* Hemen koşarak ona gittiler.

(٩٥) قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ لا

95-"*(Elinizle)* Yonttuğunuz şeylere mi tapıyorsunuz?" dedi.

(٩٦) وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

96-"Oysa sizi de, yaptığınız*(bu şeyler)*i de Allah yaratmıştır."

(٩٧) قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِى الْجَحِيمِ

97-"Onun için bir bina yapın da onu *(o binada)* ateşe atın" dediler.

(٩٨) فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا

98-Ona bir tuzak kurmak istediler;

فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ

biz de *(onların tuzaklarını boşa çıkardık)*, onları alçak düşürdük.

(٩٩) وَقَالَ إِنِّى ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّى

99-*(İbrahim)* Dedi ki: "Ben Rabbime gideceğim,

سَيَهْدِينِ

O, beni doğru yola iletecek."

(١٠٠) رَبِّ هَبْ لِى مِنَ الصَّالِحِينَ

100-"Rabbim, bana iyilerden *(bir çocuk)* lütfet!"

(١٠١) فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلاَمٍ حَلِيمٍ

101-Ona halîm bir erkek çocuk müjdeledik.

(١٠٢) فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْىَ

102-*(Çocuk)* Onun yanında koşma çağına erişince,

قَالَ يَا بُنَىَّ إِنِّى أَرَى فِى الْمَنَامِ أَنِّى أَذْبَحُكَ

(İbrahim ona): "Yavrum, dedi; ben uykuda görüyorum ki ben seni kesiyorum;

فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى ط

(düşün) bak, ne dersin?"

قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ز

(Çocuk): "Babacığım, sana emredileni yap" dedi.

سَتَجِدُنِى إِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

inşâallah beni sabredenlerden bulacaksın."

(١٠٣) فَلَمَّا أَسْلَمَا

103-İkisi de böylece *(Allah'ın emrine)* teslim olup,

وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ج

(İbrahim, kurban etmek için) çocuğu alnı üzerine yıkınca,[1]

(١٠٤) وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرٰهِيمُ لا

104-Biz ona: "İbrahim!" diye ünledik.

(١٠٥) قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ج

105-"Sen rüyayı doğruladın.

إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

İşte biz, güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız!"

(١٠٦) إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلٰٓؤُا الْمُبِينُ

106-Gerçekten bu, apaçık bir sınav idi.

(١٠٧) وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ

107-Ve fidye olarak ona büyük bir kurbanlık verdik.

(١٠٨) وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ

108-Sonra gelenler arasında ona *(iyi bir ün)* bıraktık.

(١٠٩) سَلَامٌ عَلٰٓى إِبْرٰهِيمَ

109-*(İleride gelecek nesiller)*: "İbrahim'e selâm olsun!" *(diyeceklerdi.)*

(١١٠) كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

110-İşte, güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

1.Hz. İbrahim'in İsmail ve İshak adında iki oğlu vardı. Tevrat'ta kurbanlık çocuğun İshak olduğu belirtilir. Kur'ân-ı Kerîm'de isminden söz edilmez. Ama sonradan gelen müfessirlerin kanaatine göre kurbanlık İsmâil'dir. Ancak bu görüş, kurbanlığın İshak olduğunu söyleyen Sahâbîlerin çoğunluğunun görüşüne aykırıdır. Dâvûdî ve Taberî de kurbanlığın İshak olduğu görüşündedirler. Kur'ân-ı Kerîm'den de kurbanlığın İshak olduğu açıkça anlaşılır. Çünkü kurbanlık, İbrahim'e müjdelenen çocuktur ki İshak'tır. Hz. İbrahim, gece rüyasında birinin, kendisine: "Allah sana oğlunu boğazlamanı emrediyor!" dediğini duymuş, sabah olunca bunun şeytandan mı, Rahmandan mı olduğu hakkında tereddüt etmiş, üç gece aynı rüyayı üst üste görünce bunun Allah'tan olduğunu anlamıştır.

Peygamberimizin babası Abdullah da kurban edilecekti. AbdülMuttalib, Zemzem kuyusunu bulup çıkardığı veya on oğlu olup kendisini savunacak duruma geldikleri takdirde bir oğlunu kurban edeceğini adamıştı. Dileği olunca oğulları arasında çektiği kur'a, Abdullah'a isabet etti. Abdullah'ın kurban edilmesine razı olmayan Mekke ileri gelenleri, bir kâhine başvurmayı önerdiler. Sonuçta kâhinin fikri üzerine, on deve ile Abdullah arasında çekilen kura Abdullah'a çıktı. Deve sayısı onar onar artırılarak yinelenen kura, deve sayısı yüze vardığında develere isabet etti ve Abdullah'ın yerine yüz deve kurban edildi.

(١١١) إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

111-Çünkü o, bizim Mü'min kullarımızdandı.

(١١٢) وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ

112-Biz ona İshak'ı, iyilerden bir peygamber olarak müjdeledik.

(١١٣) وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰى إِسْحٰقَ ط

113-Kendisine de, İshak'a da bereketler verdik.

وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ

Onların neslinden *(gelenler arasında)* iyi hareket eden de var,

وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ع

açıkça kendisine zulmeden de.

(١١٤) وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ج

114-Andolsun Mûsâ'ya ve Hârûn'a da lütuflarda bulunduk.

(١١٥) وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ج

115-Onları ve kavimlerini büyük sıkıntıdan kurtardık.

(١١٦) وَنَصَرْنَاهُمْ

116-Onlara yardım ettik de,

فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ج

üstün gelenler onlar oldular.

(١١٧) وَاٰتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ج

117-Onlara açık ifadeli Kitabı verdik.

(١١٨) وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ج

118-Ve onları doğru yola ilettik.

(١١٩) وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِينَ

119-Ve sonra gelenler arasında onlara *(iyi bir ün)* bıraktık.

(١٢٠) سَلَامٌ عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ

120-*(Hep)*: "Mûsâ'ya ve Hârûn'a selâm olsun!" *(diyeceklerdi)*.

(١٢١) إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

121-İşte biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

(١٢٢) إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

122-Çünkü ikisi de bizim inanan kullarımızdandı.

(١٢٣) وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ط

123-İlyas da elçilerdendi.

(١٢٤) إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ

124-Kavmine demişti ki: "*(Allah'ın azabından)* korunmaz mısınız?"

(١٢٥) أَ تَدْعُونَ بَعْلاً

125-Ba'l'e[1] yalvarıyorsunuz da,

وَ تَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۙ

bırakıyor musunuz, yaratıcıların en güzelini?"

(١٢٦) اَللّٰهَ رَبَّكُمْ وَ رَبَّ اٰبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

126-"Sizin Rabbiniz ve önceki atalarınızın Rabbi olan Allah'ı?"

(١٢٧) فَكَذَّبُوهُ

127-Onu yalanladılar;

فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ۙ

bundan dolayı onlar *(azaba)* getirileceklerdir.

(١٢٨) إِلاَّ عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ

128-Yalnız Allah'ın hâlis kulları azap dışındadırlar.

(١٢٩) وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ

129-Biz, sonra gelenler arasında ona *(İlyas'a da iyi bir ün)* bıraktık:

(١٣٠) سَلاَمٌ عَلَٓى إِلْ يَاسِينَ

130-"İlyâs'a selâm olsun."

(١٣١) إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

131-İşte biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

1.Ba'l, Şam'da Bek adlı bir kent halkının putu idi. Şimdi buraya Baalbek denmektedir. Bir görüşe göre de B'al, Yemen dilinde *tanrı* mânâsına gelir.

(١٣٢) إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

132-Çünkü o bizim Mü'min kullarımızdandı.

(١٣٣) وَ إِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ط

133-Lût da gönderilen elçilerdendi.

(١٣٤) إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ۙ

134-Onu ve ailesinin tümünü kurtardık.

(١٣٥) إِلاَّ عَجُوزًا فِى الْغَابِرِينَ

135-Yalnız *(azapta)* kalacaklar arasında bulunan acûze bir kadın hariç.

(١٣٦) ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَ

136-Sonra ötekileri kırdık *(geçirdik).*

(١٣٧) وَ إِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ

137-Siz onların yanlarından geçip gidiyorsunuz;

مُصْبِحِينَ ۙ

sabahleyin;

(١٣٨) وَ بِالَّيْلِ ط

138-Ve geceleyin.

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ ع

Düşünmüyor musunuz?

(١٣٩) وَ إِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ط

139-Yunus da gönderilen elçilerdendi.

(١٤٠) إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۙ

140-Dolu gemiye kaçmıştı.

(١٤١) فَسَاهَمَ

141-*(Yükü fazla oluğundan gemi taşıyamamış, yolculardan birini denize atmak gerekmişti. Birini atmak üzere gemidekilerle)* Kur'â çekti.

فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ج

(Yunus) Yenilenlerden oldu. *(Kura kendisine isabet etti).*

(١٤٢) فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَ هُوَ مُلِيمٌ

142-*(Yunus, Rabbinden izinsiz olarak kavminden ayrıldığı için)* kendi kendisini kınarken *(denize attılar)* balık onu yuttu.

(١٤٣) فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ لا

143-Eğer tesbîh edenlerden olmasaydı,

(١٤٤) لَلَبِثَ فِى بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

144-*(İnsanların)* Yeniden diriltilecekleri güne kadar balığın karnında kalırdı.

(١٤٥) فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَ هُوَ سَقِيمٌ ج

145-*(Ama balığın karnında bizi andı, tesbîh etti, biz de)* Onu hasta bir halde ağaçsız, çıplak bir yere attık.

(١٤٦) وَ أَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ج

146-Ve üzerine *(gölge yapması için)* bir asma kabak ağacı bitirdik.

(١٤٧) وَ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ج

147-Ve onu yüz bin insana, ya da daha fazla olanlara elçi gönderdik.

148-İnandılar, (١٤٨) فَآمَنُوا

فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ط

biz de onları bir süreye kadar geçindirdik.

(١٤٩) فَاسْتَفْتِهِمْ

149-Şimdi onlara sor:

Rabbine kızlar, أَ لِرَبِّكَ الْبَنَاتُ

وَ لَهُمُ الْبَنُونَ لا

onlara da oğlanlar mı?

(١٥٠) أَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰئِكَةَ إِنَاثًا

150-Yoksa biz melekleri, dişi olarak mı yarattık da,

وَ هُمْ شَاهِدُونَ

onlar da şâhit mi oldular *(ki meleklerin dişi olduğunu söylüyorlar)*?

(١٥١) أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ لا

151-İyi bilin, onlar iftiraları yüzünden diyorlar ki:

(١٥٢) وَلَدَ اللّٰهُ لا

152-"Allah doğurdu."

وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Onlar elbette yalancıdırlar.

(١٥٣) اَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ

153-*(Allah)* Kızları seçip oğlanlara tercih mi etmiş?

(١٥٤) مَا لَكُمْ

154-Size ne oldu?

كَيْفَ تَحْكُمُونَ

Nasıl hüküm veriyorsunuz?

(١٥٥) اَفَلَا تَذَكَّرُونَ

155-Hiç mi düşünmüyorsunuz?

(١٥٦) اَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ

156-Yoksa sizin, *(meleklerin, Allah'ın kızları oldukları hakkında)* açık bir deliliniz mi var?

(١٥٧) فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

157-Eğer doğru iseniz Kitabınızı getirin.

(١٥٨) وَ جَعَلُوا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا

158-Allah ile cinler arasında bir nesep, *(bir soy bağlantısı)* uydurdular.

وَ لَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

Oysa cinler de kendilerinin *(yüce divana)* getirileceklerini bilmişlerdir.[1]

(١٥٩) سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ

159-Hâşâ Allah, onların taktıkları sıfatlardan *(münezzehtir)*, yücedir.

(١٦٠) إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ

160-Fakat Allah'ın temiz kulları hariç *(onlar azaba sokulmayacaklardır).*

(١٦١) فَإِنَّكُمْ وَ مَا تَعْبُدُونَ

161-*(Ey inkârcılar!)* Ne siz, ne de taptıklarınız,

(١٦٢) مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ

162-Kandırıp Allah'ın yolundan çıkaramazsınız.[2]

(١٦٣) إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ

163-Cehenneme girecek olandan başkasını *(kandıramazsınız).*

(١٦٤) وَ مَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ

164-"Bizden herkesin belli bir makamı vardır."

1.Burada iki mânâ olasıdır: 1) Halbuki cinler de kendilerinin yakalanıp hesâba çekileceklerini bilmişlerdir. 2) Halbuki cinler de, Allah ile cinler arasında soybirliği, akrabalık olduğunu söyleyenlerin yakalanıp hesaba çekileceklerini bilmişlerdir.

2.Şimdi söz, meleklerin ağzından söyletilmektedir.

(١٦٥) وَ إِنَّا لَنَحْنُ الصَّٓافُّونَۚ

165-"Biziz, o saf saf dizilenler, biz."

(١٦٦) وَ إِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ

166-"Biziz, o tesbîh edenler, biz."

(١٦٧) وَ إِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ۙ

167-Gerçi o*(ortakkoşa)*nlar şöyle diyorlardı:

(١٦٨) لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ۙ

168-"Eğer yanımızda öncekiler*(e gelen Kitaplar)*dan bir uyarı olsaydı."

(١٦٩) لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ

169-"Elbette biz, Allah'ın hâlis kulları olurduk!"

(١٧٠) فَكَفَرُوا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

170-Ama o uyarıyı inkâr ettiler, yakında *(inkâr etmelerinin sonunun nasıl olacağını)* bileceklerdir.

(١٧١) وَ لَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَۚ

171-Gönderilen elçi kullarımıza şu sözümüz geçmişti:

(١٧٢) إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ۖ

172-"Mutlaka zafere ulaştırılanlar kendileri olacaktır."

(١٧٣) وَ إِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

173-"Ve galip gelenler, mutlaka bizim ordumuz olacaktır!"

(١٧٤) فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ۙ

174-Bir süreye kadar onlardan dön *(onların sözlerine aldırış etme).*

(١٧٥) وَ أَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ

175-Onları gözetle. Yakında *(başlarına neler geleceğini)* göreceklerdir.

(١٧٦) أَ فَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ

176-Bizim azâbımızı mı acele istiyorlar?

(١٧٧) فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ

177-Fakat o azap yurtlarına indiği zaman,

فَسَٓاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ

uyarılmış olanların sabahı ne kötü olur!

(١٧٨) وَ تَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ۙ

178-Bir süreye kadar onları kendi hallerine bırak.

(١٧٩) وَ أَبْصِرْ

179-Ve *(bekle de)* gör;

فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ

onlar da göreceklerdir.

(١٨٠) سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَۚ

وَ لَاتَ حِينَ مَنَاصٍ

fakat artık kurtuluş zamanı geçmişti.

(٤) وَعَجِبُوا اَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ز

4-Onlara kendilerinden bir uyarıcı *(peygamber)* gelmesine hayret ettiler de,

وَ قَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ج

o kâfirler dediler ki: "Bu, yalancı bir sihirbazdır."

(٥) اَ جَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَاحِدًا ج

5-"Tanrıları bir tek tanrı mı yaptı?

اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

Bu, cidden tuhaf bir şeydir."

(٦) وَ انْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ

6-Onlardan bir grup fırladı:

اَنِ امْشُوا وَ اصْبِرُوا عَلٰى اٰلِهَتِكُمْ ج

"Yürüyün, tanrılarınıza bağlı kalın.

اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ج

Çünkü bu, arzu edilen bir şeydir."

(٧) مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ج

7-"Biz bu*(nun söylediği)*ni *(babalarımızın bağlı olduğu)* öteki dinde işitmedik.

اِنْ هٰذَا اِلَّا اخْتِلَاقٌ ج

Bu, uydurmadan başka bir şey değildir!"

180-Kudret ve şeref sahibi Rabbin, onların nitelendirmelerinden yücedir.

(١٨١) وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ج

181-Selâm, gönderilen elçilere!

(١٨٢) وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

182-Hamd, Âlemlerin Rabbi Allah'a.

٣٨ ـ سُورَةُ ص

38-SÂD SÛRESİ

Sâd harfiyle başladığı için bu adı alan sûre, Mekke'de, Kamer Sûresi'nden sonra inmiştir. Resmî tertîbde ve iniş tarihine göre 38. sûre ve 88 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) ص

1-Sâd,

وَ الْقُرْاٰنِ ذِى الذِّكْرِ ط

(Uyarıcı ve) Şanlı Kur'ân'a andolsun ki,

(٢) بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى عِزَّةٍ وَ شِقَاقٍ

2-İnkâr edenler bir gurur ve ayrılık içindedirler.

(٣) كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ

3-Onlardan önce nice nesilleri helâk ettik de,

فَنَادَوْا

feryâd ettiler;

(٨) ءَ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ط

8-"O Zikr *(uyarı, başka kimse kalmadı da)* aramızdan ona mı indirildi?"

بَلْ هُمْ فى شَكٍّ مِنْ ذِكْرى ج

Doğrusu, onlar benim Zikr'imden yana şüphe içindedirler.

بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ط

Hayır, onlar henüz azabımı tatmadılar!

(٩) أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ج

9-Yoksa daima üstün olan, çok lütufta bulunan Rabbinin rahmet hazineleri onların yanında mı?

(١٠) أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا قف

10-Yoksa göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların mülkü onların mı?

فَلْيَرْتَقُوا فِى الْأَسْبَابِ

Öyleyse sebepler *(vasıtalar)* içinde yükselsinler *(vasıtalara binip göklere çıksınlar da oradan âlemi yönetsinler, vahyi de kendi isteklerine göre indirsinler).*

(١١) جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ

11-*(Onlar)* Şurada bozguna uğratılacak derme-çatma bir ordudur.

(١٢) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادٌ وَ فِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ لا

12-Onlardan önce de Nuh kavmi, Âd *(kavmi)* ve kazıklar sahibi *(temelleri kazık gibi yere çakılmış, yüksek piramitler yaptıran)* Firavun da yalanlamıştı.

(١٣) وَ ثَمُودُ وَ قَوْمُ لُوطٍ وَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ط

13-Semud *(kavmi)*, Lût kavmi ve Eyke halkı da *(böyle yapmıştı).*

أُولٰئِكَ الْأَحْزَابُ

İşte onlar da *(peygamberlere karşı birleşik)* kabîlelerdi.

(١٤) إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ

14-Hepsi de elçileri yalanladılar,

فَحَقَّ عِقَابِ ع

(böylece) benim cezamı hak ettiler.

(١٥) وَ مَا يَنْظُرُ هٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ

15-Bunlar*(ın işi)* de sadece geri dönmesi olmayan bir na'raya bakıyor.

وَ قَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

16-*(Alay ederek)* Dediler ki: "Rabbimiz, bizim *(azap)* payımızı hesap gününden önce, hemen ver."

(١٧) اِصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ

17-Onların dediklerine sabret de,

وَ اذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ

güçlü kulumuz Dâvûd'u an.

إِنَّهُ أَوَّابٌ

Çünkü o *(bize)* çok başvururdu.[1]

(١٨) إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ

18-Biz dağları onunla beraber *(tesbih etmeleri için)* boyun eğdirmiştik;

يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَ الْإِشْرَاقِ

akşam sabah onunla tesbîh ederler *(onun yaptığı tesbîhle çınlarlar)*dı.

(١٩) وَ الطَّيْرَ مَحْشُورَةً

19-Toplanıp gelen kuşları da *(ona râm etmiştik).*

كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ

Hepsi onun nağmesine katılır *(beraber tesbîh ederler)*di.

(٢٠) وَ شَدَدْنَا مُلْكَهُ

20-Onun mülkünü güçlendirmiştik,

وَ اٰتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ

kendisine hikmet *(peygamberlik, yüksek bilgi, hakkı bâtıldan ayırma, davaları çözme yeteneği)* vermiştik

وَ فَصْلَ الْخِطَابِ

ve açık, güzel konuşma *(yeteneği vermiştik).*

(٢١) وَ هَلْ اَتٰيكَ نَبَؤُا الْخَصْمِ

21-Sana dâvâcıların haberi geldi mi?

إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ

Hani odasının duvarına tırmanmışlardı.

(٢٢) إِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوُدَ

22-Dâvûd'un yanına girmişlerdi de,

فَفَزِعَ مِنْهُمْ

(Dâvûd) onlardan korkmuştu:

"Korkma!" dediler; قَالُوا لَا تَخَفْ

"*(Biz)* İki dâvâcıyız. خَصْمَانِ

بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ

Birimiz, ötekinin hakkına saldırdı.

فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

Şimdi sen aramızda hak ile hükmet,

وَ لَا تُشْطِطْ

(adâletten ayrılıp bize) zulmetme.

وَ اهْدِنَا إِلٰى سَوَاءِ الصِّرَاطِ

Bizi yolun ortasına *(adâlete)* götür."

(٢٣) إِنَّ هٰذَا أَخِي

"Bu benim kardeşimdir.

لَهُ تِسْعٌ وَ تِسْعُونَ نَعْجَةً

Onun doksan dokuz koyunu var.

1.Yahut: "Nağme ile Allah'ı tesbih ederdi."

وَ لِىَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ

Benimse bir tek koyunum var.

فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا

(Böyle iken) "Onu da bana ver" dedi

وَ عَزَّنِى فِى الْخِطَابِ

ve konuşmada beni bastırdı *(onunla baş edemedim).*"

(٢٤) قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ ط

24-*(Dâvûd)* dedi ki: "Andolsun *(o)* senin, koyununu kendi koyunlarına katmayı istemekle sana zulmetmiştir.

وَ إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِى بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

Zaten *(mallarını birbirine)* karıştıran*(ortak)*ların çoğu birbirine zulmederler.

إِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

Yalnız inanıp iyi işler yapanlar bunun dışındadır ki,

وَ قَلِيلٌ مَا هُمْ ط

onlar da ne kadar azdır!"

وَ ظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ

Dâvûd, kendisini denediğimizi *(cezalandıracağımızı)* sandı da,

فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ

Rabbinden mağfiret diledi,

وَ خَرَّ رَاكِعًا

eğilerek secdeye kapandı

ve tevbe edip *(bize)* döndü. وَ أَنَابَ

(٢٥) فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ ط

25-Biz de ondan bunu affettik.

وَ إِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَ حُسْنَ مَآبٍ

Yanımızda onun bir yakınlığı ve güzel bir geleceği vardır.

(٢٦) يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْأَرْضِ

26-"Ey Dâvûd! Biz seni yeryüzünde *(senden öncekilerin yerine)* hükümdar yaptık.

فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

İnsanlar arasında adaletle hükmet;

keyf*(in)*e uyma, وَ لاَ تَتَّبِعِ الْهَوَى

فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ط

sonra seni Allah'ın yolundan saptırır.

إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah'ın yolundan sapanlar ise,

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ع

hesap gününü unuttuklarından dolayı, çetin azaba uğrayacaklardır.

(٢٧) وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ

مَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً ط

27-Göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık *(bunlar bir tesadüf eseri değildir)*;

ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ج

bu, inkâr edenlerin zannıdır, *(onlar kâinatın boş bir tesadüf eseri olduğunu söylerler)*.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ط

Ateşten vay hallerine o nankörlerin!

(٢٨) أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِى الْأَرْضِ ز

28-Yoksa biz, inanıp iyi işler yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar gibi mi tutacağız?

أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

Yoksa korunanları yoldan çıkanlar gibi mi *(tutacağız)*?

(٢٩) كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ

29-Sana *(bu)* mübarek Kitabı indirdik ki,

âyetlerini düşünsünler لِيَدَّبَّرُوا اٰيَاتِهِ

وَ لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ

ve sağduyu sahipleri öğüt alsınlar.

(٣٠) وَ وَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ ط

30-Biz Dâvûd'a Süleyman'ı armağan ettik,

نِعْمَ الْعَبْدُ ط

(Süleyman) ne güzel kuldu!

Hep Allah'a başvururdu. إِنَّهُ أَوَّابٌ ط

(٣١) إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ

الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ لا

31-Akşam üstü kendisine sâfin *(görkemli)*, hızlı koşan *(saf kan Arap)* atları gösterilmişti.

(٣٢) فَقَالَ إِنِّى أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ

عَنْ ذِكْرِ رَبِّى ج

32-"Ben, dedi; mal sevgisini, Rabbimi anmaktan *(ötürü)* tercih ettim."

حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ قف

Nihayet bu atlar perde ile gizlendi *(koşup dağın arkasına düşmekle gözden kayboldu)*.

(٣٣) رُدُّوهَا عَلَىَّ ط

33-"Onları bana getirin" *(dedi)*;

فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَ الْأَعْنَاقِ

bacaklarını ve boyunlarını okşamağa başladı.

(٣٤) وَ لَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ

34-Andolsun Süleyman'ı denedik:

وَ أَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا

Tahtının üstüne bir ceset bıraktık,

ثُمَّ أَنَابَ
sonra *(bize)* yöneldi.[1]

(٣٥) قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِى
35-"Rabbim, dedi; beni affet,

وَ هَبْ لِى مُلْكًا لاَ يَنْبَغِى لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِى ج
bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayan bir mülk *(hükümdarlık)* ver.

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
Çünkü Sensin o çok lütfeden, Sen!"

(٣٦) فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ
36-Biz, rüzgârı ona boyun eğdirdik.

تَجْرِى بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ
(Rüzgâr) Onun buyruğuyla, onun istediği yere tatlı tatlı eserdi.

(٣٧) وَ الشَّيَاطِينَ
37-Ve şeytanları,

كُلَّ بَنَّاءٍ
her bina ustasını

وَ غَوَّاصٍ لا
ve dalgıcı,

(٣٨) وَ اٰخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِى الْأَصْفَادِ
38-Ve zincirlerle birbirine bağlanmış başka *(şeytan)*ları.[2]

(٣٩) هٰذَا عَطَاؤُنَا
39-"Bu bizim ihsanımızdır.

فَامْنُنْ
Artık dilediğine ver

أَوْ أَمْسِكْ
veya verme,

بِغَيْرِ حِسَابٍ
hesapsızdır" *(dedik)*.

(٤٠) وَ إِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَ حُسْنَ مَاٰبٍ ع
40-Onun için, bizim yanımızda bir yakınlık ve güzel bir gelecek de vardır.

(٤١) وَ اذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ م
41-Kulumuz Eyyûb'u da an:

إِذْ نَادٰى رَبَّهُ أَنِّى مَسَّنِىَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَ عَذَابٍ ط
(O) Rabbine: "Şeytan, bana bir yorgunluk ve azap dokundurdu" diye seslenmişti.

(٤٢) أُرْكُضْ بِرِجْلِكَ ج
42-"Ayağını *(yere)* vur;

1.Bu sınav hakkında tefsirlerde birçok uydurma rivayet vardır. Peygambere yakışmayan bu uydurma rivâyetler, Kitap ehlinden alınmış hurafelerdendir. Bu konuda en akılcı açıklamayı Fahre'd-din Râzî yapmıştır: Hz. Süleyman, şiddetli bir hastalığa yakalanmak suretiyle sınandı. Öyle ki "cansız ceset" denecek kadar zayıfladı. «ثُمَّ أَنَابَ» "Daha sonra yine sağlığına kavuştu." İşte âyetteki "sonra döndü" ifadesi, ***sağlığına kavuştu*** mânâsındadır.

2.Yani cinleri veya isyancı kabîleleri ona boyun eğdirdik.

هٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَ شَرَابٌ

işte yıkanacak ve içilecek serin *(bir su)"* *(dedik).*

(٤٣) وَ وَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ

43-Ona ilesini ve onlarla beraber bir eşini daha armağan ettik.

رَحْمَةً مِنَّا وَ ذِكْرٰى لِأُولِى الْأَلْبَابِ

(Bunu) bizden bir rahmet ve sağduyu sahiplerine bir ibret olarak *(yaptık)*

(٤٤) وَ خُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا

44-*(Dedik ki)*: "Eline bir demet sap al,

فَاضْرِبْ بِهِ onunla vur da,

وَ لَا تَحْنَثْ ط yeminini bozma."

إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ط

Gerçekten biz onu sabreden *(bir kul)* bulmuştuk.

نِعْمَ الْعَبْدُ ط Ne güzel kuldu,

إِنَّهُ أَوَّابٌ ط

o daima *(bize)* başvururdu.

(٤٥) وَ اذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرٰهِيمَ وَ إِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ أُولِى الْأَيْدِى وَ الْأَبْصَارِ

45-Kuvvetli ve basiretli kullarımız İbrahim'i, İshak'ı ve Yakub'u da an.

(٤٦) إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ج

46-Biz onları âhiret yurdunu düşünme özelliğiyle temizleyip, kendimize hâlis *(kul)* yaptık.

(٤٧) وَ إِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ط

47-Onlar bizim yanımızda seçkinlerden, hayırlılardandır.

(٤٨) وَ اذْكُرْ إِسْمٰعِيلَ وَ الْيَسَعَ وَ ذَا الْكِفْلِ ط

48-İsmail'i, Elyesa'ı, Zülkifl'i de an.

وَ كُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ط

Hepsi de iyilerdendir.

(٤٩) هٰذَا ذِكْرٌ ط

49-Bu, bir hatırlatmadır.

وَ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَاٰبٍ لا

Korunanlar için güzel bir gelecek vardır:

(٥٠) جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ ج

50-Kapıları kendilerine açılmış Adn cennetleri.

(٥١) مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَ شَرَابٍ

51-Orada *(koltuklara)* yaslanarak bir çok meyva ve içki isterler.

(٥٢) وَ عِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ

52-Yanlarında da bakışlarını yalnız *(kocalarına)* diken *(kendileriyle)* yaşıt dilberler vardır.

(٥٣) هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ

53-İşte, hesap günü için size söz verilen budur!

(٥٤) إِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ

54-Doğrusu bizim bu rızkımızın bitip tükenmesi yoktur!

55-Bu böyledir; (٥٥) هٰذَا

وَ إِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ

fakat azgınlara da en kötü bir gelecek vardır:

56-Cehennem! (٥٦) جَهَنَّمَ

Oraya girerler. يَصْلَوْنَهَا

Ne kötü bir döşektir o! فَبِئْسَ الْمِهَادُ

(٥٧) هٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ

57-İşte onu tatsınlar:

حَمِيمٌ وَ غَسَّاقٌ

(o tattıkları şey) kaynar ve kokuşmuş sudur![1]

(٥٨) وَ آخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ

58-Ve daha başka çeşit çeşit *(azap)* vardır.

(٥٩) هٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ

59-İşte şunlar da sizinle beraber *(cehenneme)* girecek olanlardır:[2]

لَا مَرْحَبًا بِهِمْ

"Onlara merhaba yok, *(yerleri geniş olmasın, rahat yüzü görmesinler)*!

إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ

Onlar ateşe gireceklerdir."

(٦٠) قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ

60-*(Uyanlar, uyulanlara)* Dediler ki: "Hayır, asıl size merhaba yok! *(Asıl siz rahat yüzü görmeyin!)*

أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا

Siz bunu bizim önümüze getirdiniz.

1.Âyetteki gassâk « غَسَّاق »: *irin* mânâsı yanında *öldürücü soğuk, kokuşmuş, karanlık* mânâlarına da gelir.

2.Yani cehenneme girerken liderlere: "İşte peşinizden gelenler; şimdi burada da ardınızdan geliyorlar. Onlar da sizinle beraber cehenneme giriyorlar." deniliyor. Ama liderler şimdi memnun değiller. Dünyada kendilerine uymalarından gurur duydukları kimseleri, artık istemiyorlar.

فَبِئْسَ الْقَرَارُ
Ne kötü duraktır *(bu)*!"

(٦١) قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا

61-*(Ve hepsi birbiri aleyhine duâ ederek dediler ki:)* "Rabbimiz! Bunu bizim önümüze kim getirdiyse,

فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِى النَّارِ

onun ateşteki azabını bir kat daha artır!"

(٦٢) وَ قَالُوا مَا لَنَا لاَ نَرٰى رِجَالاً كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْاَشْرَارِ

62-"Bize ne oldu ki, *(dünyada)* kötülerden saydığımız adamları *(burada)* görmüyoruz?" dediler.

(٦٣) اَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا

63-"Hani onlarla alay ederdik.

اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ

Yoksa gözler*(imiz)* mi onlardan kaydı, *(onları gözden mi kaçırdık)*?"

(٦٤) اِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ

64-Bu, mutlaka gerçektir,

تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ

ateş halkının tartışmasıdır *(bunun olacağından aslâ şüphe yoktur)*.

(٦٥) قُلْ اِنَّمَا اَنَا مُنْذِرٌ

65-De ki: "Ben ancak bir uyarıcıyım.

وَ مَا مِنْ اِلٰهٍ اِلاَّ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Tek ve *(her şeyi)* kahreden Allah'tan başka tanrı yoktur."

(٦٦) رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا

66-"O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir,

الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

daima üstündür, çok bağışlayandır."

(٦٧) قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيمٌ

67-De ki: "O, büyük bir haberdir."

(٦٨) اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ

68-"*(Ama gafletinizden dolayı)* Siz ondan yüz çeviriyorsunuz."

(٦٩) مَا كَانَ لِىَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ الْاَعْلٰى اِذْ يَخْتَصِمُونَ

69-"Yüce topluluk tartışırlarken *(aralarında)* neler geçtiği hakkında bir bilgim yoktu."

(٧٠) اِنْ يُوحٰى اِلَىَّ

70-"*(Bu bilgi)* bana vahyediliyorsa,

اِلاَّ اَنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

benim sadece apaçık bir uyarıcı olduğumdan dolayıdır.[1]

1.Âyetten: "Bana, benim sadece bir peygamber olduğum vahyediliyor" mânâsı da çıkabilir. Ferid Vecdi bu mânâyı tercîh etmiştir.

(٧١) إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ

71-Rabbin meleklere demişti ki:

إِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ

"Ben çamurdan bir insan yaratacağım."

(٧٢) فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى

72-"Onu biçimlendirip ona ruhumdan üflediğim zaman,

فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

derhal ona secdeye kapanın!"

(٧٣) فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

73-Meleklerin hepsi tüm olarak secde ettiler.

(٧٤) إِلَّآ إِبْلِيسَ

74-Yalnız İblis etmedi.

اِسْتَكْبَرَ

büyüklük taslad‹

وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

ve kâfirlerden oldu.

(٧٥) قَالَ يَٓا إِبْلِيسُ

75-*(Rabbin ona)* Dedi ki: "Ey İblîs!

مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ

İki elimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir?

اَسْتَكْبَرْتَ

Büyüklük mü tasladın!?

أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ

Yoksa yücelerden mi oldun?"

(٧٦) قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ

76-*(İblis)* Dedi ki: "Ben ondan iyiyim.

خَلَقْتَنِى مِنْ نَارٍ

Beni ateşten yarattın;

وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

onu da çamurdan yarattın."

(٧٧) قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا

77-Buyurdu ki: "Haydi çık oradan,

فَإِنَّكَ رَجِيمٌ

sen kovuldun!"

(٧٨) وَ إِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِى إِلٰى يَوْمِ الدِّينِ

78-"Tâ ceza gününe kadar lânetim üzerinedir!"

(٧٩) قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِى إِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

79-"Rabbim!" dedi, "Öyleyse yeniden dirilecekleri güne kadar bana süre ver."

(٨٠) قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

80-*(Allah)* buyurdu: "Haydi sen süre verilenlerdensin."

(٨١) إِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

81-"O belli vaktin gününe kadar."

(٨٢) قَالَ فَبِعِزَّتِكَ

82-*(İblis)* dedi: "Senin izzet ve şerefine and olsun ki,

لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

onların tümünü azdıracağım.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ

83-Yalnız onlardan ihlâslı kulların*(a dokunmayacağım).*"

(٨٤) قَالَ فَالْحَقُّ

84-Buyurdu ki: "Gerçektir *(sen benim hâlis kullarımı kandıramazsın)*

وَالْحَقَّ أَقُولُ

ve ben gerçek olarak diyorum ki:

(٨٥) لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ

85-"Senden ve onlar içinde sana uyan kimselerden *(gelenler ile)* cehennemi dolduracağım!"

(٨٦) قُلْ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

86-De ki: "Ben sizden buna karşı bir ücret istemiyorum

وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

ve ben yapmacık yapanlardan, *(uydurma şeylerle peygamberlik taslayanlardan)* değilim."

(٨٧) إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

87-O *(Kur'ân)*, ancak bütün âlemlere öğüttür.

(٨٨) وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ

88-Bir süre sonra onun haberi*(nin doğruluğu)*nu gayet iyi bileceksiniz!"

٣٩- سُورَةُ الزُّمَرِ

39-ZÜMER SÛRESİ

Zümer, *zümreler, gruplar* demektir. 71. ve 73. âyetlerinde geçen bu kelime, sûrenin adı olmuştur. Mekke döneminin ortalarında ve Sebe' Sûresi'nden sonra inmiş olan sûre, 75 âyeti içermektedir. 52-54. âyetlerinin Medîne'de indiği rivayet edilmiştir. Mushafta 39., iniş tarihine göre 59. sûredir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

1-Kitabın indirilmesi, aziz hüküm ve hikmet sahibi Allah tarafındandır.

(٢) إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

2-Biz bu Kitabı sana hak ile indirdik;

فَاعْبُدِ اللهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

sen dîni yalnız Allah'a hâlis kılarak O'na kulluk et.

(٣) أَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

3-İyi bil ki, hâlis din yalnız Allah'ındır.

وَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلاَّ لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللهِ زُلْفَى

O'ndan başka velîler edinerek: "Biz bunlara, sırf bizi Allah'a yaklaştırmaları için tapıyoruz" diyenler*(e gelince)*:

إِنَّ اللهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيمَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

şüphesiz ki Allah, onlar arasında, ayrılığa düştükleri konuda hükmünü verecektir.

إِنَّ اللهَ لاَ يَهْدِى مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

Allah, yalancı, nankör insanı doğru yola iletmez.

(٤) لَوْ أَرَادَ اللهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

4-Eğer Allah çocuk edinmek isteseydi,

لاَصْطَفَى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ

yarattıklarından dilediğini seçerdi.

سُبْحَانَهُ

O *(bundan münezzehtir)* yücedir.

هُوَ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

O tek ve kahredici Allah'tır.

(٥) خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ

5-Gökleri ve yeri hak ile yarattı.

يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ

Geceyi gündüzün üzerine dolar,

وَ يُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ

gündüzü de gecenin üzerine dolar.

وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

Güneş'i ve Ay'ı buyruğu altına almıştır.

كُلٌّ يَجْرِى لأَجَلٍ مُسَمًّى

Her biri belli bir süreye kadar akıp gitmektedir.

أَلاَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

İyi bil ki O, aziz ve çok bağışlayandır.

(٦) خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

6-Sizi bir tek candan yarattı,

ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا

sonra ondan eşini meydana getirdi

وَ أَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ

ve sizin için davarlardan sekiz çift indirdi *(:deve, öküz, koyun, keçi)*.

يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَاتٍ ثَلَثٍ

Sizi annelerinizin karınlarında üç karanlık içinde yaratmadan yaratmaya *(aşamadan aşamaya)* geçirerek yaratmaktadır.[1]

1.Rahim, dıştan içe doğru parametrium, miometrium, endometrium denilen ışık, ısı ve su geçirmez zarlarla sarılı bulunan üç doku ile yapılmıştır. Kur'ân, ışık geçirmez bu perdelere zulmet diyor ve insanın üç zulmet (karanlık) içinde yaratıldığını söylüyor. Ne yüce söz, ne ebedî bir mucize!

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

İşte Rabbiniz Allah budur.

لَهُ الْمُلْكُ ط

Mülk O'nundur.

لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

فَأَنّٰى تُصْرَفُونَ

Nasıl *(O'na kulluktan şirke)* çevriliyorsunuz?

(٧) إِنْ تَكْفُرُوا

7-Eğer nankörlük ederseniz,

فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ

şüphesiz Allah, siz*(in îmânınız)*a muhtaç değildir.

وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ط

Fakat kulları için küfre râzı olmaz.

وَإِنْ تَشْكُرُوا

Ve eğer şükrederseniz,

يَرْضَهُ لَكُمْ ط

sizin için ona râzı olur.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى ط

Hiçbir günahkâr, diğerinin günahını çekmez.

ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ

Sonra dönüşünüz Rabbinizedir,

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ط

(O), size yaptıklarınızı haber verir.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Çünkü O, göğüslerin özünü bilir.

(٨) وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ

8-İnsana bir zarar dokundu mu,

دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ

hemen içtenlikle Rabbine yönelerek O'na duâ eder.

ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ

Sonra *(Rabbi)* ona kendisinden bir nimet verdi mi,

نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ

önceden O'na yalvarmakta olduğunu unutur da,

وَجَعَلَ لِلّٰهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ط

O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koşmağa başlar.

قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ق

De ki: "Küfrünle azıcık yaşa;

إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

sen ateş halkındansın!"

(٩) أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ط

9-Yoksa o *(nankör)*, gece saatlerinde secde ederek, ayakta durarak ibâdet eden, âhiretten korkan ve *Rabbinin rahmetini* uman gibi midir?

قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ
الَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ

De ki: “Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?”

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ

Doğrusu ancak sağduyu sahipleri öğüt alır.

(١٠) قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا
رَبَّكُمْ

10-*(Tarafımdan)* De ki: “Ey inanan kullarım! Rabbinizden korkun.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

Bu dünya hayatında güzel davrananlara güzellik vardır.

وَ أَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ

Allah'ın yeri geniştir.[1]

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ

Ancak sabredenlere, ödülleri hesapsız ödenecektir.

(١١) قُلْ إِنِّى أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللّٰهَ
مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

11-De ki: “Bana dîni yalnız Allah’a hâlis kılarak, O’na kulluk etmem emredildi.”

(١٢) وَ أُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ
الْمُسْلِمِينَ

12-“Ve bana Müslümanların ilki olmam emredildi.”

(١٣) قُلْ إِنِّى أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ
رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

13-De ki: “Ben, Rabbime isyan edersem, büyük bir günün azabından korkarım.”

(١٤) قُلِ اللّٰهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِى

14-De ki: “Ben, dînimi yalnız Allah’a hâlis kılarak O’na kulluk ediyorum.

(١٥) فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ

15-Siz de O’ndan başka dilediğinize kulluk edin.”

قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ

“ De ki: “Ziyâna uğrayanlar,

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيهِمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ

kıyâmet günü hem kendilerini, hem de ailelerini ziyan edenlerdir.

أَلاَ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

Dikkat edin, işte bu, apaçık bir ziyandır!”

1.Bir yerde Allah’a karşı ibâdet ve tâatini yapamayan, inancına göre yaşayamayan kimse, bunu yapabileceği başka bir yere göçebilir.

(١٦) لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ

16-Onların üstlerinde ateş gölgeler var,

وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ط

altlarında da *(ateŞ)* gölgeler *(var)*.

ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهِ عِبَادَهُ ط

İşte Allah kullarını bu durumdan korkutur.

Ey kullarım! يَا عِبَادِ

Benden korkun! فَاتَّقُونِ

(١٧) وَ الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ج

17-Tâğut'a kulluk etmekten kaçınan ve Allah'a yönelenlere müjde var.

Müjdele kullarımı: فَبَشِّرْ عِبَادِ لا

(١٨) اَلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ط

18-Onlar ki, sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar.

أُولٰئِكَ الَّذِينَ هَدٰيهُمُ اللّٰهُ

İşte onlar Allah'ın, kendilerini doğru yola ilettiği kimselerdir

وَ أُولٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ

ve onlar sağduyu sahipleridir.

(١٩) أَ فَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ط

19-Üzerine azap kararı hak olanı mı?

أَ فَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ج

sen ateşte bulunanı mı kurtaracaksın?

(٢٠) لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ لا

20-Fakat Rablerinden korkanlar için üstüste yapılmış odalar var.[1]

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ط

(Odaların) Altından da ırmaklar akmaktadır.

Bu, Allah'ın va'didir. وَعْدَ اللّٰهِ ط

لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْمِيعَادَ

Allah va'dinden caymaz.

(٢١) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

21-Görmedin mi Allah gökten bir su indirdi,

فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ

onu yerin içindeki kaynaklara geçirdi.

ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ

Sonra onunla çeşitli renklerde ekin çıkarıyor.

1.Kâfirlerin her yandan kendilerini saran, üst üste binmiş ateş gölgeleri yerine, Mü'minlerin üst üste binmiş odaları var.

ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا

Sonra *(ekin)* kurur, onu sararmış görürsün.

ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًاۜ

Sonra Allah onu bir çöp yapar.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِأُولِى الْأَلْبَابِ ع

Şüphesiz bunda sağduyu sahipleri için ibret vardır.

(٢٢) أَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ

22-Allah'ın, göğsünü İslâm'a açtığı kimse,

فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِۜ

Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir?

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِۜ

Allah'ı anmağa karşı yürekleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun.

أُولٰئِكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler.

(٢٣) اَللّٰهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِىَ ق

23-Allah, sözün en güzelini, *(Kur'ân'ın âyetlerini güzellikte)* birbirine benzer, ikişerli bir Kitap halinde indirdi.[1]

تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ج

Rablerinden korkanların, ondan derileri ürperir,

ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِۜ

sonra derileri ve kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar.

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ

İşte bu *(Kitap,)* Allah'ın rehberidir.

يَهْدِى بِهِ مَنْ يَشَاءُۜ

Dilediğini bununla doğru yola iletir.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Ama Allah kimi sapıklığında bırakırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

artık ona yol gösteren olmaz.

1.Burada geçen « مَثَانِى » (mesânî) kelimesi, *ikişerli* demektir. Buna çok mânâ verilmiştir. Fakat bize göre bu kelime ile Kur'ân'ın her yönden ikili bir sistem takip ettiği belirtilmektedir. Gerçekten Kur'ân'ın ifade üslûbu, karşılıklı zıtlığa dayanır. Kur'ân, olayları hep ikili, karşıtlı olarak anlatır: Gök, yer; cennet, cehennem; melek, şeytan; emir, yasak.. Bunlar birbiri ardından anlatılır. Mü'minlerin hali anlatıldıktan sonra kâfirlerin hali; Allah'ın gökteki kudret işaretlerinin ardından yerdeki kudret işaretleri; zamandaki kanıtların ardından mekândaki kanıtlar anlatılır. Ve herşey karşıtıyla anlatılınca daha iyi kavranır. İşte mesânî, yani *karşılıklı olarak ikişerli* sözü, bu mânâyı belirtmektedir. Allah'ın vahyi bu üslûb üzere indirilmiştir.

أَفَمَنْ يَتَّقِى بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ
الْقِيمَةِ ط

24-Kıyamet günü, *(elleri bağlı olduğu için)* yüzüyle o en kötü azaptan korunmağa çalışan *(ile güven içinde bulunan bir olur)* mu?

وَ قِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْسِبُونَ

(O gün) Zâlimlere: "Kazandığınız*(ın tadın)*ı tadın!" denmiştir.

(٢٥) كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

25-Onlardan öncekiler de yalanladılar;

فَأَتَيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

bundan dolayı hiç farkına varmadıkları bir yönden onlara azap geldi.

(٢٦) فَأَذَاقَهُمُ اللّهُ الْخِزْىَ فِى
الْحَيوةِ الدُّنْيَا ج

26-Allah, dünya hayatında onlara rezillik tattırdı.

وَ لَعَذَابُ الْأخِرَةِ أَكْبَرُ م

Âhiret azabı ise daha büyüktür;

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

keşke bilselerdi!

(٢٧) وَ لَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هٰذَا
الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ج

27-Andolsun biz, bu Kur'ân'da insanlara, öğüt almaları için her temsili anlattık.

(٢٨) قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

28-Korunanlar için bunu, pürüzsüz Arapça bir Kur'ân olarak *(indirdik)*.

(٢٩) ضَرَبَ اللّهُ مَثَلًا

29-Allah, *(ortak koşanla tek Allah'a inananın durumunu anlatmak için)* şöyle bir misâl verdi:

رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ

Birbiriyle çekişen ortaklara bağlı olan bir adam

وَ رَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ ط

(yani köle) ile yalnız bir kişiye bağlı olan bir adam.

هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ط

Şimdi bu ikisinin durumu bir olur mu?

اَلْحَمْدُ لِلّهِ ج

Hamd yalnız Allah'a mahsustur;

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

fakat çokları *(yalnız Allah'a tapılacağını)* bilmiyorlar.

(٣٠) إِنَّكَ مَيِّتٌ وَ إِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ز

30-Sen de öleceksin; onlar da ölecekler.

(٣١) ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيمَةِ عِنْدَ
رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ع

31-Sonra siz, kıyâmet günü, Rabbinizin dîvânında dâvâlaşacaksınız.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَ كَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ

32-Allah hakkında yalan uyduran-dan ve kendisine gelen doğruyu ya-lanlayandan daha zâlim kim olabilir?

أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ

Cehennemde kâfirler için bir yer yok mudur *(sanıyorsunuz)*?

(٣٣) وَ الَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَ صَدَّقَ بِهِ

33-Doğruyu getiren ve onu doğrulayanlara gelince,

أُولٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

işte korunanlar onlardır.

(٣٤) لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ

34-Rablerinin yanında onlara, diledikleri her şey var.

ذٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

İşte güzel davrananların mükâfâtı budur.

(٣٥) لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا

35-*(Böyle olur)* ki Allah onların yaptıklarının en kötülerini onlardan örtsün

وَ يَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

ve onları, yaptıklarının en güzeliyle mükâfatlandırsın.

(٣٦) أَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ

36-Allah kuluna kâfi değil mi?

وَ يُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ

Seni O'ndan başkalarıyle korkutuyorlar![1]

وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Allah kimi şaşırtırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

artık onu yola getiren olmaz.

(٣٧) وَ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ

37-Allah kime de yol gösterirse,

فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ

artık onu şaşırtan olmaz.

أَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ

Allah galip ve öç alan değil midir?

(٣٨) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

38-Andolsun onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan,

1."Tanrılarımızı yerme, sonra tanrılarımız seni çarpar!" diyorlar. Hz. peygamber (s.a.v.), Hâlid ibn Velîd'i, Uzzâ adlı putu kırmak için göndermişti. Putun bekçileri Hâlid'e: "Bak, o öfkelidir, sakın başına bir şey gelmesin!" dediler. Hâlid gitti, putun burnunu kırdı.

لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ

elbette "Allah" derler.

قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

De ki: "O halde Allah'tan başka yalvardıklarınızı gördünüz mü?

إِنْ أَرَادَنِىَ اللّٰهُ بِضُرٍّ

Şimdi Allah, bana bir zarar vermek istese,

هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهٖ

onlar O'nun vereceği zararı kaldırabilirler mi?

أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ

Yahut *(Allah)* bana bir rahmet *(fayda)* vermek dilese,

هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهٖ

onlar O'nun rahmetini durdurabilirler mi?"

قُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ

De ki: "Allah bana yeter.

عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ

Tevekkül edenler O'na dayanırlar."

(٣٩) قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ

39-De ki: "Ey kavmim, durumunuza göre bildiğinizi yapın;

إِنِّى عَامِلٌ

ben de *(bildiğimi)* yapıyorum;

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

yakında bileceksiniz;"

(٤٠) مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ

40-"Kendisini rezîl edecek azap kime geliyor

وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ

ve sürekli azap *(kimin)* üzerine konuyor?"

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ

41-Biz Kitabı, insanlar için, sana hak ile indirdik.

فَمَنِ اهْتَدٰى

Artık kim doğru yola gelirse,

فَلِنَفْسِهٖ

kendi yararınadır.

وَ مَنْ ضَلَّ

Kim de saparsa,

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

kendi zararına sapmış olur.

وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Sen onların üzerinde vekil değilsin.

(٤٢) اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا

42-Allah, ölmekte olan canları alır,

وَ الَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا

ölmeyenleri de uykularında *(bedenlerinden alıp kendilerinden geçirir)*;

فَيُمْسِكُ الَّتِى قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ

sonra ölümüne hükmettiğini yanında tutar,

وَ يُرْسِلُ الْاُخْرٰى اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى

ötekilerini de belli bir süreye kadar salıverir.

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَاءَ

43-Yoksa Allah'tan başka şefaatçiler mi edindiler?

قُلْ اَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَ لَا يَعْقِلُونَ

De ki: "Onlar, hiçbir şeye mâlik olmayan, düşünmeyen şeyler olsalar da mı *(onları şefaatçi edineceksiniz)*?"

(٤٤) قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا

44-De ki: "Şefaat tamamen Allah'ındır *(yardım ve destek yalnız O'ndandır)*.

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

Göklerin ve yerin mülkü O'nundur.

ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Sonra O'na döndürüleceksiniz."

(٤٥) وَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ

45-Allah, tek olarak anıldığı zaman,

اشْمَاَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

âhirete inanmayanların kalpleri ürker.

وَ اِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ

Ama O'ndan başka*(tanrı)*ları da anıldığı zaman,

hemen sevinirler. اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

(٤٦) قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

46-De ki: "Allahım! Ey gökleri ve yeri yoktan var eden,

عَالِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

görülmeyeni ve görüleni bilen *(yüce Allahım!)*

اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Ancak Sen, ayrılığa düştükleri şeylerde kullarının arasında hükmedersin."

(٤٧) وَ لَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا وَ مِثْلَهُ مَعَهُ

47-Eğer yeryüzünde bulunanların tümü, ve onun bir misli daha zulmedenlerin olsaydı,

لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Ama kazandıkları şeyler, kendilerine hiçbir yarar sağlamadı.

(٥١) فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ط

51-Kazandıklarının kötülükleri, sonunda başlarına geldi.

وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هٰؤُلَاءِ

Bunlardan zulmedenlere de,

سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا لا

yaptıklarının kötülükleri erişecektir.

وَ مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Onlar, buna engel olacak değillerdir.

(٥٢) أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ ط

52-Bilmediler mi ki Allah dilediğine rızkı açar ve kısar.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ع

Şüphesiz bunda inanan bir toplum için ibretler vardır.

(٥٣)قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ

53-*(Tarafımdan onlara)* De ki: "Ey nefislerine karşı aşırı giden kullarım!

لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ط

Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin.

kıyamet günü o kötü azaptan *(kurtulmak için)* onu mutlaka fidye verirlerdi.

وَ بَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ

(Çünkü) Hiç hesap etmedikleri şeyler, Allah'tan karşılarına çıkmıştır.

(٤٨) وَ بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا

48-Yaptıkları işlerin kötülükleri kendilerine görünmüş

وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

ve alay edegeldikleri şey onları kuşatmıştır.

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ز

49-İnsana bir zarar dokunduğu zaman, bize duâ eder.

ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا لا

Sonra, ona bizden bir nimet verdiğimiz vakit;

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ ط

"Bu, *(benim)* bilgi*(m)* sayesinde bana verildi" der.

Hayır, o bir imtihandır! بَلْ هِىَ فِتْنَةٌ

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmiyorlar.

(٥٠) قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

50-Onlardan öncekiler de bunu demişlerdi.

إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا

Allah bütün günahları bağışlar.

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Çünkü O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."

(٥٤) وَ أَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَ أَسْلِمُوا
لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ

54-"Size azap gelip çatmadan Rabbinize dönün, O'na teslim olun.

ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

Yoksa size yardım edilmez."

(٥٥) وَ اتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

55-"Rabbinizden size indirilenin en güzeline uyun."[1]

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَ
أَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

Ansızın ve hiç farkına varmadığınız bir sırada, size azap gelmeden önce *(size indirilenin en güzeline uyun)*.

(٥٦) أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتَى
عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللّٰهِ

56-*(O gün günahkâr)* Nefsin şöyle demesinden sakının: "Allah'ın yanında *(O'na kullukta)* kusur edişimden dolayı vah *(bana)*.

وَ إِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ

Gerçekten ben alay edenlerdendim."

(٥٧) أَوْ تَقُولَ

57-Yahut şöyle demesinden:

لَوْ أَنَّ اللّٰهَ هَدٰينِي

"Allah bana hidâyet etseydi,

لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

elbette ben de *(Allah'ın azâbından)* korunanlardan olurdum."

(٥٨) أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ
أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

58-Yahut azâbı gördüğü zaman: "Keşke benim için bir kez daha *(dünyaya dönüş)* olsaydı da güzel hareket edenlerden olsaydım!" demesinden.

(٥٩) بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي

59-*(Allah şöyle buyurur)*: "Hayır! Sana âyetlerim geldi de,

sen onları yalanladın, فَكَذَّبْتَ بِهَا

büyüklük tasladın وَ اسْتَكْبَرْتَ

وَ كُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

ve nankörlerden oldun!"

1.Kur'ân'ın bütün âyetleri en güzeldir. Bu âyet, Kur'ân'ın en güzeline uyun da ötekilerine uymayın, mânâsını taşımıyor. Ancak "Sizin duyduğunuz sözlerin en güzeli olan bu Kur'ân'a uyun" diyor.

(٦٠) وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللّٰهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ

60-Allah'a yalan uyduranların kıyâmet günü yüzlerinin kapkara kesildiğini görürsün.

أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ

Kibirlenenler için cehennemde bir yer yok mudur?

(٦١) وَ يُنَجِّى اللّٰهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ

61-Allah, korunanları başarılarıyla kurtarır;

لَا يَمَسُّهُمُ السُّوٓءُ

onlara kötülük dokunmaz

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmezler.

(٦٢) اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ

62-Allah her şeyin yaratıcısıdır

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ

ve O, her şeyin yöneticisidir.

(٦٣) لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

63-Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

Allah'ın âyetlerini inkâr edenler,

أُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

işte ziyâna uğrayacaklar onlardır.

(٦٤) قُلْ أَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَأْمُرُوٓنِّى أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

64-De ki: "Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi bana emrediyorsunuz ey câhiller!?"

(٦٥) وَ لَقَدْ أُوحِىَ إِلَيْكَ وَ إِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ

65-Sana ve senden öncekilere şöyle vahyedildi:

لَئِنْ أَشْرَكْتَ

"Andolsun, eğer *(Allah'a)* ortak koşarsan,

لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ

amelin boşa çıkar

وَ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

ve kaybedenlerden olursun!"

(٦٦) بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ

66-Hayır, yalnız Allah'a kulluk et

وَ كُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

ve şükredenlerden ol.

(٦٧) وَ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ

67-Allah'ı gereği gibi bilemediler.

وَ الْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Halbuki kıyâmet günü yer, tamamen O'nun avucu içindedir,

وَ السَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ط

gökler de sağ elinde dürülmüştür.

سُبْحَانَهُ وَ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, onların ortak koştuklarından uzak ve yücedir.

(٦٨) وَ نُفِخَ فِى الصُّورِ

68-Sûr'a üflenmiştir;

فَصَعِقَ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَنْ فِى الْأَرْضِ

göklerde ve yerde olanlar *(korkudan)* bayılmışlardır;

إِلاَّ مَنْ شَاءَ اللّٰهُ ج

ancak Allah'ın dilediği hâriç *(onlar sarsılmamıştır)*.

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرٰى

Sonra ona bir daha üflenmiştir,

فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ

birden onlar kalkmış, bakıyorlardır.

(٦٩) وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا

69-Yer, Rabbinin nuru ile parlamıştır,

وَ وُضِعَ الْكِتَابُ

Kitap *(ortaya)* konmuştur,

وَ جِىٓءَ بِالنَّبِيِّينَ وَ الشُّهَدَاءِ

peygamberler ve şâhitler getirilmiştir

وَ قُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ

ve aralarında adâletle hükmedilmiştir.

وَ هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ

Onlara aslâ haksızlık edilmez.

(٧٠) وَ وُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ

70-Herkese yaptığının karşılığı tam verilmiştir.

وَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ع

O, onların ne yaptıklarını en iyi bilendir.

(٧١) وَ سِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا ط

71-Nankörler, bölük bölük cehenneme sürülmüşlerdir.

حَتّٰى إِذَا جَاؤُهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَ قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا

Oraya geldikleri zaman, kapıları açılan cehennemin bekçileri onlara şöyle demiştir:

أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَ يُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ط

"Kendi aranızdan, Rabbinizin âyetlerini size okuyan ve sizi bu gününüzle karşılaşacağınız hakkında uyaran elçiler gelmedi mi?"

"Evet geldi, demişlerdir; قَالُوا بَلٰى

وَ لٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ

ama kâfirlere azap sözü hak olmuştur *(kâfirler azap hükmünü giymeyi hak etmişlerdir).*"

(٧٢) قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

72-Onlara şöyle denilmiştir: "O halde içinde ebedî kalmak üzere cehennemin kapılarından girin.

فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

Kibirlenenlerin yeri ne kötüymüş!" *(denilmiştir).*

(٧٣) وَ سِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا

73-Rablerinin *(azâbından)* korunanlar da bölük bölük cennete sevk edilmişlerdir.

حَتَّى إِذَا جَاؤُهَا وَ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا

Kapıları daha önce açılmış bulunan cennete vardıklarında,

وَ قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا

onun bekçileri onlara demişlerdir ki:

"Selâm size! سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

(Ne) hoşsunuz! طِبْتُمْ

فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

Ebedî kalmak üzere buraya girin!"

(٧٤) وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ

74-*(Cennettekiler de)* demişlerdir ki: "Allah'a hamdolsun

الَّذِى صَدَقَنَا وَعْدَهُ

O *(Allah)* ki verdiği sözü yerine getirdi

وَ أَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ

ve bizi dilediğimiz yerinde oturacağımız bu cennet yurduna vâris kıldı.

فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

(Allah için) Çalışanların ücreti ne güzeldir!

وَ تَرَى الْمَلَٓئِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

75-Meleklerin de Arşın çevresinde dönerek Rablerini övgü ile andıklarını görürsün.

وَ قُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ

O*(insa)*nların arasında hak ile hükmedilmiştir

وَ قِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ve: "Hamd Âlemlerin Rabbi'ne mahsustur" denilmiştir.

٤٠ - سُورَةُ الْمُؤْمِنِ

40-MÜ'MİN SÛRESİ

Allah'ın günahları bağışlayıcı sıfatını anan 3. âyetteki *gâfir* kelimesinden ötürü Ğâfir ve Firavun ailesinden inanan bir kişinin vasıflarını sayan 28-45. âyetlerinden ötürü de Mü'min adını taşıyan sûre, 85 âyetten oluşur. 56-57. âyetleri Me-

فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِى الْبِلَادِ

Onların *(öyle)* şehirlerde dolaşmaları, seni aldatmasın.

(٥) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ ص

5-Onlardan önce Nuh kavmi ve onlardan sonra gelen kollar da yalanladı.

وَ هَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ

Her millet, elçisini yakalamağa yeltendi;

وَ جَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ

hakkı gidermek için boş şeyler ileri sürerek tartıştılar.

فَأَخَذْتُهُمْ قف

Bu yüzden onları yakaladım.

فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

(Bak işte) Azâbım nasıl oldu!?

(٦) وَ كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ م

6-Böylece Rabbinin inkâr edenler hakkındaki "Onlar ateş halkıdır" sözü yerini bulmuş oldu.

(٧) اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَ مَنْ حَوْلَهُ

7-Arş'ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar,

dîne'de inmiştir. Zümer Sûresi'nden sonra inmiş olan sûre, resmî sıralamada 40., iniş tarihine göre 60. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) حٰمٓ

1-Hâ Mîm.

(٢) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ لا

2-Bu Kitabın indirilişi, aziz *(daima galip)* ve alîm *(herşeyi en iyi bilen)* Allah tarafındandır;

(٣) غَافِرِ الذَّنْبِ

3-Günahı bağışlayan,

وَ قَابِلِ التَّوْبِ

tevbeyi kabûl eden,

شَدِيدِ الْعِقَابِ

azâbı çetin olan,

ذِى الطَّوْلِ ط

lütuf sâhibi *(Allah tarafından).*

لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط

O'ndan başka tanrı yoktur,

إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

dönüş O'nadır.

(٤) مَا يُجَادِلُ فِى آيَاتِ اللّٰهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

4-İnkâr edenlerden başkası, Allah'ın âyetleri hakkında mücâdele etmez,

يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

Rablerini överek tesbîh ederler.

وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

O'na inanırlar

وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُواۚ

ve Mü'minler için *(şöyle)* mağfiret dilerler:

رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَ عِلْمًا

"Rabbimiz! Sen rahmet ve bilgi bakımından her şeyi kapladın.

فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَ اتَّبَعُوا سَبِيلَكَ

Tevbe edip senin yoluna uyanları bağışla,

وَ قِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

onları cehennem azabından koru!

(٨) رَبَّنَا وَ اَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ

الَّتِي وَعَدْتَهُمْ

8-Rabbimiz, onları söz verdiğin Adn cennetlerine sok

وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَ اَزْوَاجِهِمْ وَ

ذُرِّيَّاتِهِمْ ط

ve babalarından, eşlerinden, çocuklarından iyi olan kimseleri de *(cennete sok.)*

اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ج

Şüphesiz, üstün olan, hüküm ve hikmet sahibi olan Sensin Sen!"

(٩) وَ قِهِمُ السَّيِّئَاتِ ط

9-"Onları kötülüklerden koru.

وَ مَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ

O gün Sen, kimi kötülüklerden korursan,

فَقَدْ رَحِمْتَهُ ط

ona acımışsındır.

وَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ع

İşte o büyük başarı budur!"

(١٠) اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ

10-İnkâr edenlere de bağırılır:

لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ

"Allah'ın *(size)* kızması, sizin kendi kendinize kızmanızdan daha büyüktür.

اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِيمَانِ

Zira siz îmâna çağrılırdınız da,

فَتَكْفُرُونَ

inkâr ederdiniz!"

(١١) قَالُوا رَبَّنَا اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ

11-Dediler ki: "Rabbimiz, bizi iki kez öldürdün

وَ اَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ

ve iki kez dirilttin.

فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا

Günahlarımızı itiraf ettik.

فَهَلْ اِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ

Şimdi *(şu ateşten)* çıkmak için *(bize)* bir yol var mı *(acaba)*?"

(١٢) ذٰلِكُمْ بِأَنَّهُ

12-*(Şöyle cevap verilir)*: Bu*(duruma düşmeniz)*in sebebi şudur:

إِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحْدَهُ

Tek Allah'a çağrıldığı zaman

كَفَرْتُمْ ج

inkâr ederdiniz.

وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ

O'na ortak koşulunca,

تُؤْمِنُوا ط

inanırdınız.

فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ

Artık hüküm yüce ve büyük Allah'a aittir.

(١٣) هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ

13-O'dur ki, size âyetlerini gösteriyor

وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا ط

ve sizin için gökten rızık indiriyor, *(rızkın sebebi olan yağmur, güneş ve hava veriyor)*.

وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ

Ancak *(O'na)* yönelen öğüt alır.

(١٤) فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

14-Siz, dîni yalnız Allah'a hâlis kılarak O'na çağırın;

وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

kâfirlerin hoşuna gitmese de *(yine O'na çağırın)*.

(١٥) رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ

15-*(O,)* Dereceleri yükselten *(Allah)*;

ذُو الْعَرْشِ ج

Arş'ın sahibidir.

يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

Emrinden olan Rûhu, kullarından dilediğine indirir

لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ لا

ki, buluşma gününe karşı uyarsın.

(١٦) يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ج

16-O gün onlar, açıkça ortaya çıkarlar.

لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ط

Onlardan hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ط

(Ve sorulur onlara): "Bugün mülk kimindir?

لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O, Tek ve Kahhâr olan *(ezen, yok eden)* Allah'ın!"

(١٧) اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ط

17-Bugün her can, kazandığıyla karşılık görür.

لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ط

Bugün zulüm yoktur.

إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Allah, hesabı çabuk görendir.

(١٨) وَ أَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ

18-Onları yaklaşan güne karşı uyar.

إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ

Zîrâ *(o gün)* yürekler, *(korkudan âdetâ yerinden sökülüp)* gırtlaklara dayanmıştır;

كَاظِمِينَ

(kederlerini) yutkunup dururlar.

مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ

Zâlimlerin ne bir dostu vardır,

وَ لَا شَفِيعٍ يُطَاعُ

ne de sözü tutulur bir aracıları.

(١٩) يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْاَعْيُنِ

19-*(Allah)* Gözlerin hâin*(bakışlar)*ını bilir

وَ مَا تُخْفِى الصُّدُورُ

ve göğüslerin gizlediği düşünceleri *(de bilir)*.

(٢٠) وَ اللّٰهُ يَقْضِى بِالْحَقِّ

20-Allah, hak ile hükmeder.

وَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

O'ndan başka yalvardıkları *(tanrılar)* ise,

لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ

hiçbir hüküm veremezler.

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Çünkü işiten, gören yalnız Allah'tır.

(٢١) أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ

21-*(Onlar)* Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki,

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

kendilerinden önce gelenlerin sonunun nasıl olduğunu görsünler.

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَ اٰثَارًا فِى الْاَرْضِ

Onlar kuvvet ve yeryüzündeki eserleri bakımından kendilerinden daha üstün idiler.

فَأَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ

Fakat Allah, onları günahları yüzünden yakaladı.

وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ

Onları Allah'a karşı koruyan olmadı.

(٢٢) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

22-Çünkü onlar *(öyle kimselerdi ki)* elçileri onlara açık deliller getirirdi,

فَكَفَرُوا

ama kabul etmezlerdi.

فَأَخَذَهُمُ اللّٰهُ

Bu yüzden Allah onları yakaladı.

إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Zira O güçlüdür, cezâsı çetin olandır.

(٢٣) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَ سُلْطَانٍ مُبِينٍ

23-Andolsun biz Mûsâ'yı âyetlerimizle ve apaçık bir yetki ile gönderdik:

(٢٤) إِلٰى فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ قَارُونَ

24-Firavun'a, Hâmân'a ve Kârûn'a.

فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

"*(Bu,)* Yalancı bir büyücüdür." dediler.

(٢٥) فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا

25-*(Mûsâ,)* Onlara katımızdan hakkı getirince,

قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

dediler ki: "Onunla beraber inananların oğullarını öldürün,

وَ اسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ

kadınlarını sağ bırakın!"

وَ مَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَالٍ

Fakat kâfirlerin tuzağı hep boşa çıkar.

(٢٦) وَ قَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِى أَقْتُلْ مُوسٰى

26-Firavun dedi: "Bırakın Mûsâ'yı öldüreyim de,

وَلْيَدْعُ رَبَّهُ

Rabbine yalvarsın *(bakalım O, Mûsâ'yı kurtaracak mı?)*

إِنِّى أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ

Çünkü ben onun, dîninizi değiştireceğinden korkuyorum;

أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِى الْأَرْضِ الْفَسَادَ

yahut yeryüzünde fesat çıkaracağından *(korkuyorum)*"

(٢٧) وَ قَالَ مُوسٰى إِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَ رَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ

27-Mûsâ dedi: "Ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz*(olan Allah)*a sığındım."

(٢٨) وَ قَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ

28-Firavun âilesinden îmanını gizleyen Mü'min bir adam *(şöyle)* dedi:

أَ تَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّىَ اللّٰهُ

"Rabbim Allah'tır dediği için bir adamı öldürüyor musunuz?

وَ قَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ

Oysa o size Rabbinizden deliller getirmiştir.

وَ إِنْ يَكُ كَاذِبًا

Eğer yalancı ise,

فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ

yalanı kendi zararınadır.

وَ إِنْ يَكُ صَادِقًا

Ve eğer doğru söylüyorsa,

يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذٖى يَعِدُكُمْ

size va'dettiklerinin bir kısmı başınıza gelir.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدٖى مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

Şüphesiz Allah aşırı giden, yalancı kimseyi doğru yola iletmez."

(٢٩) يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ

29-"Ey kavmim, bugün mülk sizindir;

ظَاهِرٖينَ فِى الْاَرْضِ

buraya siz hâkimsiniz.

فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللّٰهِ إِنْ جَٓاءَنَا

Eğer bize *(Allah'ın hışmı)* gelirse, bizi Allah'ın hışmından kim kurtarır?

قَالَ فِرْعَوْنُ مَٓا أُرٖيكُمْ إِلَّا مَٓا أَرٰى

"Firavun dedi: "Ben size yalnız *(doğru)* gördüğümü gösteriyorum

وَ مَٓا أَهْدٖيكُمْ إِلَّا سَبٖيلَ الرَّشَادِ

ve ben sizi ancak doğru yola götürüyorum."

(٣٠) وَ قَالَ الَّذٖى اٰمَنَ يَا قَوْمِ إِنّٖى أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ

30-İnanan adam dedi ki: "Ey kavmim, ben üzerinize önceki toplulukların günü gibi bir günün gelmesinden korkuyorum:"

(٣١) مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَ عَادٍ وَ ثَمُودَ وَ الَّذٖينَ مِنْ بَعْدِهِمْ

31-Nuh kavminin, Âd ve Semûd'un ve onlardan sonrakilerin durumu gibi *(bir durumla karşılaşmanızdan kaygı duyuyorum).*

وَ مَا اللّٰهُ يُرٖيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

Allah kullara zulmetmek istemez, *(günahsız kimselere ceza vermez).*

(٣٢) وَ يَا قَوْمِ إِنّٖٓى أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ

32-Ey kavmim, sizin için o *(Yüce Dîvân'a)* çağırma *(yahut feryâd etme)* gününden korkuyorum.

(٣٣) يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرٖينَ

33-O gün arkanızı dönüp kaç*(mak ist)*ersiniz,

مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ

ama sizi Allah*(ın azabın)*dan kurtaracak kimse yoktur.

وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Allah kimi şaşırtırsa, artık ona yol gösteren olmaz.

(٣٤) وَ لَقَدْ جَٓاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ

34-Daha önce Yusuf da size açık kanıtlar getirmişti.

فَمَا زِلْتُمْ فِى شَكٍّ مِمَّا جَٓاءَكُمْ بِهِ ط

Onun getirdiklerinden de kuşkulanıp duruyordunuz.

حَتّٰٓى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولاً ط

Nihayet o ölünce: "Allah ondan sonra elçi göndermez" dediniz.

كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ج

İşte Allah, aşırı giden, şüpheci kimseleri böyle saptırır."

(٣٥) اَلَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى أٰيَاتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتٰيهُمْ ط

35-Onlar ki kendilerine gelmiş bir delil olmadan Allah'ın âyetleri hakkında tartışırlar.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَ عِنْدَ الَّذِينَ أٰمَنُوا ط

(Bu hareketleri) Gerek Allah yanında, gerek inananlar yanında *(onlara karşı)* ne büyük bir kızgınlık *(doğurur)*!

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ

İşte Allah, her kibirli zorbanın kalbini böyle mühürler."

(٣٦) وَ قَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ

36-Firavun dedi: "Ey Hâmân!

ابْنِ لِى صَرْحًا لَعَلِّى

Bana yüksek bir kule yap da,

أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ لا

o sebeplere *(yollara)* erişeyim.

(٣٧) أَسْبَابَ السَّمٰوَاتِ

37-*(Yani)* Göklerin yollarına *(erişeyim)* de,

فَأَطَّلِعَ إِلٰٓى إِلٰهِ مُوسٰى

çıkıp Mûsâ'nın tanrısına bakayım.

وَ إِنِّى لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ط

Çünkü ben Mûsâ'yı, yalancı sanıyorum."

وَ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُٓوءُ عَمَلِهِ

Böylece yaptığı kötü iş, Firavun'a süslü gösterildi

وَ صُدَّ عَنِ السَّبِيلِ ط

ve *(o)*, yoldan çıkarıldı.

وَ مَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِى تَبَابٍ ع

Firavun'ın tuzağı, tamamen boşa çıktı.

(٣٨) وَ قَالَ الَّذِى اٰمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ
38-İnanan *(adam)* dedi ki: "Ey kavmim, bana uyun da,

أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ
sizi doğru yola götüreyim."

(٣٩) يَا قَوْمِ إِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ
39-"Ey kavmim, bu dünya hayatı *(kısa)* bir geçinmedir.

وَ إِنَّ الْاٰخِرَةَ هِىَ دَارُ الْقَرَارِ
Âhiret ise ebedî olarak durulacak yerdir."

(٤٠) مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً
40-Kim bir kötülük yaparsa,

فَلاَ يُجْزٰى إِلاَّ مِثْلَهَا
sadece onun *(yaptığı kötülük)* kadar cezâlanır.

وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ
Ama erkek ve kadından her kim inanarak faydalı iş yaparsa,

فَأُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
onlar cennete girerler

يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ
(ve) orada kendilerine hesapsız rızık verilir."

(٤١) وَ يَا قَوْمِ مَا لِى أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجٰوةِ وَ تَدْعُونَنِى إِلَى النَّارِ
41-Ey kavmim, neden ben sizi kurtuluşa çağırdığım halde siz beni ateşe çağırıyorsunuz?"

(٤٢) تَدْعُونَنِى
42-Siz beni çağırıyorsunuz

لِأَكْفُرَ بِاللّٰهِ
ki, Allah'a nankörlük edeyim

وَ أُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِى بِهِ عِلْمٌ
ve bilmediğim şeylerde O'na ortak koşayım.

وَ أَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ
ben ise sizi O aziz ve çok bağışlayana çağırıyorum.

(٤٣) لاَ جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِى إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِى الدُّنْيَا وَ لاَ فِى الْاٰخِرَةِ
43-Sizin beni çağırdığınız şeye kesinlikle ne dünyada, ne de âhirette duâ edilemez *(onlar kendilerine yapılan duâyı duymazlar ve ona cevap veremezler)*.

وَ أَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللّٰهِ
Bizim dönüşümüz Allah'adır.

وَ أَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ
Aşırı gidenler, işte onlar ateş halkıdır.

(٤٤) فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ ط

44-Benim size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız.

وَ أُفَوِّضُ أَمْرِى إِلَى اللّٰهِ ط

Ben işimi Allah'a bırakıyorum.

إِنَّ اللّٰهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Şüphesiz Allah, kulları görür."

(٤٥) فَوَقٰيهُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُوا

45-Allah onu, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden korudu

وَ حَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُوٓءُ الْعَذَابِ ج

ve Firavun âilesini, azâbın en kötüsü kuşattı:

(٤٦) اَلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَ عَشِيًّا ج

46-Ateş! Sabah akşam ona sunulurlar.

وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ قف

Kıyamet koptuğu gün de:

اَدْخِلُوٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ

"Firavun ailesini azabın en çetinine sokun!" *(denilir).*

(٤٧) وَ إِذْ يَتَحَاجُّونَ فِى النَّارِ

47-Ateşin içinde birbirleriyle tartışırlarken,

فَيَقُولُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا

zayıf olanlar, büyüklük taslayanlara dediler ki:

إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا

"Biz size uymuştuk.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ

Şimdi siz, şu ateşin ufak bir parçasını bizden savabilir misiniz?"

(٤٨) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا

48-Büyüklük taslayanlar da dediler ki:

إِنَّا كُلٌّ فِيهَآ

"Hepimiz de onun içindeyiz.

إِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ

Allah kullar arasında *(böyle)* hüküm verdi!"

(٤٩) وَ قَالَ الَّذِينَ فِى النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ

49-Ateştekiler, cehennemin bekçilerine dediler ki:

ادْعُوا رَبَّكُمْ

"Rabbinize duâ edin de,

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ

(hiç değilse) bir gün, bizden azâbı biraz hafifletsin!"

قَالُوٓا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ط

50-*(Bekçiler)* Dediler: "Elçileriniz size açık kanıtlar getirmezler miydi?"

قَالُوا بَلٰى

"Evet *(getirirlerdi)*" dediler.

قَالُوا فَادْعُوا

(Bekçiler) Dediler ki: "Öyle ise yalvar*(ıp dur)*un.

وَ مَا دُعَٰٓؤُا الْكَافِرِينَ إِلاَّ فِى ضَلاَلٍ

Nankörlerin yalvarması hep çıkmazdadır."

(٥١) إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

51-Elbette biz elçilerimize ve inananlara hem dünya hayatında hem, şahitlerin *(şahitliğe)* duracakları günde yardım ederiz.

(٥٢) يَوْمَ لاَ يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ

52-O gün zâlimlere mazeretleri fayda vermez.

وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوٓءُ الدَّارِ

Onlar için lânet ve yurt*(lar)*ın en kötüsü vardır.

(٥٣) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْهُدٰى

53-Andolsun biz Mûsâ'ya hidâyet verdik

وَ أَوْرَثْنَا بَنِى إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ

ve İsrâiloğulları'na Kitâb'ı mîras kıldık.

(٥٤) هُدًى وَ ذِكْرٰى لِأُولِى الْأَلْبَابِ

54-*(O,)* Sağduyu sahiplerine bir yol gösterici ve öğüttür.

(٥٥) فَاصْبِرْ

55-Sabret,

إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın va'di mutlaka gerçektir.

وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ

Günahına da istiğfâr et

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِىِّ وَ الْإِبْكَارِ

ve akşam-sabah Rabbini övgü ile an.

(٥٦) إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى اٰيَاتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتٰيهُمْ

56-Kendilerine gelmiş hiçbir delil olmadan Allah'ın âyetleri hakkında tartışanlar var ya,

إِنْ فِى صُدُورِهِمْ إِلاَّ كِبْرٌ مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ

onların göğüslerinde, *(hiçbir zaman)* erişemeyecekleri bir büyüklük taslamaktan başka bir şey yoktur.

فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ

Sen Allah'a sığın.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Çünkü işiten, gören O'dur.

(٥٧) لَخَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ

57-Gökleri ve yeri yaratmak, insanları yaratmaktan çok daha zordur.[1]

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat insanların çoğu bilmezler.

(٥٨) وَ مَا يَسْتَوِى الْأَعْمٰى وَ الْبَصِيرُ

58-Körle gören bir olmaz.

وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ لَا الْمُسِیٓءُ

İnanan ve iyi işler yapanlarla kötülük yapan bir olmaz.

قَلِيلاً مَا تَتَذَكَّرُونَ

Ne kadar az düşünüyorsunuz!

(٥٩) إِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ

59-*(Duruşma)* Saat*(i)* mutlaka gelecektir.

لَا رَيْبَ فِيهَا

Bunda aslâ şüphe yoktur.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Fakat insanların çoğu inanmazlar.

1.Bu kadar büyük kâinatı yaratan Allah, elbette insanları ikinci kez yaratabilir. Bu, O'nun için çok basittir.

(٦٠) وَ قَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِى

60-Rabbiniz buyurdu ki: "Bana duâ edin,

أَسْتَجِبْ لَكُمْ

duânızı kabul edeyim.

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى

Bana kulluk etmeğe tenezzül etmeyenler,

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

aşağılık olarak cehenneme girecek-lerdir."

(٦١) اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

61-Allah O'dur ki size geceyi, içinde istirahat etmeniz için *(karanlık)*; yaptı;

وَ النَّهَارَ مُبْصِراً

gündüzü de *(işinizi)* görmeniz için aydınlık *(yaptı)*.

إِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Şüphesiz Allah, insanlara lütufkârdır;

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

fakat insanların çoğu şükretmezler.

(٦٢) ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ

62-İşte herşeyin yaratıcısı olan Rabbiniz Allah budur.

لَآ إِلٰـهَ إِلاَّ هُوَ ز

O'ndan başka tanrı yoktur.

فَأَنّٰـى تُؤْفَكُونَ

Nasıl da *(O'nu birlemekten)* çevriliyorsunuz?

(٦٣) كَـذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَـانُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ

63-İşte Allah'ın âyetlerini kasden inkâr edenler de *(haktan)* böyle çevriliyorlardı.

(٦٤) اَللّٰهُ الَّذِى جَـعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا

64-Allah O'dur ki arzı size durulacak yer yaptı,

وَ السَّمَاءَ بِنَاءً

göğü de binâ *(yaptı)*;

وَ صَوَّرَكُمْ

sizi şekillendirdi,

فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ

şekillerinizi de güzel yaptı.

وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ط

Ve sizi güzel rızıklarla besledi.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ج

İşte Rabbiniz Allah budur.

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Bütün âlemleri yaratan Allah, ne yücedir!

(٦٥) هُوَ الْحَىُّ

65-O diridir,

لَآ إِلٰـهَ إِلاَّ هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ط

Dîni yalnız kendisine hâlis kılarak O'na yalvarın.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Hamd, Âlemlerin Rabbi'ne mahsustur.

(٦٦) قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُـونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَمَّـا جَـاءَنِى الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّى

66-De ki: "Ben, Rabbimden bana açık deliller gelince, sizin Allah'tan başka yalvardıklarınıza tapmaktan men olundum

وَ أُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

ve Âlemlerin Rabbi'ne teslim olmakla emrolundum."

(٦٧) هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ

67-O'dur ki *(önce)* sizi topraktan yarattı;

ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

sonra nutfe*(sperm)*den *(yarattı)*

ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

sonra alaka*(embriyo)*dan *(yaratti.)*

ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً

Sonra sizi çocuk olarak *(annelerinizin karnından)* çıkarıyor.

ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ج

Sonra güçlü çağınıza eresiniz, sonra da ihtiyarlar olasınız diye *(sizi yaşatıyor).*

وَ مِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ

İçinizden kimi de daha önce öldürülüyor.

وَ لِتَبْلُغُوا أَجَلاً مُسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Belli süreye erişmeniz ve aklınızı kullan*(ıp Allah'ın bundaki hikmetlerini anla)*manız için *(böyle yapıyor).*

(٦٨) هُوَ الَّذِى يُحْيِى وَ يُمِيتُ ج

68-Yaşatan ve öldüren O'dur.

فَإِذَا قَضٰى أَمْرًا

Bir işin olmasını istedi mi,

فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

ona sadece "Ol!" der,

فَيَكُونُ ع

o da olur.

(٦٩) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى أيَاتِ اللّٰهِ ط أَنّٰى يُصْرَفُونَ ج

69-Baksana, Allah'ın âyetleri hakkında tartışanlar, nasıl *(Hak'tan)* çevriliyorlar?

(٧٠) اَلَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَ بِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا قف

70-O Kitâb'ı ve elçilerimizle gönderdiğimiz mesajı yalanlayanlar,

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ لا

yakında bileceklerdir!

(٧١) إِذِ الْأَغْلَالُ فِى أَعْنَاقِهِمْ وَ السَّلَاسِلُ ط يُسْحَبُونَ لا

71-Boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu halde sürüklenecеklerdir:

(٧٢) فِى الْحَمِيمِ

72-Kaynar su içinde.

ثُمَّ فِى النَّارِ يُسْجَرُونَ ج

Sonra da ateşte yakılacaklardır.

(٧٣) ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ

73-Sonra onlara denilecektir:

أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ لا

"Ortak koştuklarınız nerede?

(٧٤) مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

74-Allah'tan başka *(taptıklarınız)*?"

قَالُوا

Diyecekler ki:

ضَلُّوا عَنَّا

"Bizden *(uzaklaşıp)* kayboldular.

بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا

Hayır! Meğer biz önceden hiçbir şeye tapmıyormuşuz, *(taptıklarımız hiçbir şey değilmiş)!*"

كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكَافِرِينَ

İşte Allah, kâfirleri böyle şaşırtır.

(٧٥) ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ

75-"Bu durum, sizin yeryüzünde haksız olarak şımarmanızdan ve böbürlenmenizden ötürüdür."

(٧٦) اُدْخُلُوا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ

76-"Cehennemin kapılarından girin,

خَالِدِينَ فِيهَا

orada sürekli kalacaksınız.

فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ

Kibirlenenlerin yeri ne kötüdür!"

(٧٧) فَاصْبِرْ

77-Sabret,

اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın sözü gerçektir.

فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ

Onları tehdit ettiğimiz şeylerin bir kısmını ya sana gösteririz,

اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

yahut seni daha önce vefat ettiririz.

فَاِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

(Sonunda) Onlar bize döndürüleceklerdir.

(٧٨) وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ

78-Andolsun biz, senden önce de elçiler gönderdik.

مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ

Onlardan kimini sana anlattık,

وَ مِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ

kimini de sana anlatmadık.

وَ مَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِىَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ

Hiçbir elçi, Allah'ın izni olmadan bir mucize getiremez.

فَاِذَا جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ

Allah'ın emri geldiği zaman,

قُضِىَ بِالْحَقِّ

hak yerine getirilir

وَ خَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ

ve işte o zaman *(Allah'ın âyetlerini)* boşa çıkarmağa uğraşanlar, hüsrâna uğrarlar.

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

79-Allah'tır ki kimine binmeniz, kiminden yemeniz için size hayvanları yarattı.

(٨٠) وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ

80-Onlarda sizin için *(sütleri, derileri, tüyleri gibi daha birçok)* faydalar var.

وَ لِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِى صُدُورِكُمْ

Onların üstünde gönüllerinizdeki arzuya erersiniz *(dilediğiniz yere gidersiniz).*

وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

onların ve gemilerin üstünde taşınırsınız.

(٨١) وَ يُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ

81-*(Allah)* Size âyetlerini gösteriyor.

فَاَىَّ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ

Allah'ın âyetlerinden hangisini inkâr ediyorsunuz?

(٨٢) اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ

82-Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki,

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler?

كَانُوا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَ اَشَدَّ قُوَّةً

Onlar, bunlardan daha çok, daha kuvvetli idiler

وَ اٰثَارًا فِى الْاَرْضِ

ve yeryüzündeki eserleri bakımından *(daha sağlam idiler).*

فَمَا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Ama kazandıkları, kendilerine hiçbir yarar sağlamadı.

(٨٣) فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

83-Elçileri onlara açık deliller getirince,

فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ

yanlarında bulunan bilgi ile sevin*(ip övün)*düler *(peygamberlerin getirdikleri bilgiye değer vermediler, onlarla alay ettiler).*

وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

Sonunda alay edegeldikleri şey, kendilerini kuşatıverdi.

(٨٤) فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا

84-Ne zaman ki hışmımızı gördüler:

قَالُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ

Dediler ki: "Tek Allah'a inandık

وَ كَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ

ve O'na ortak koştuğumuz şeyleri inkâr ettik."

(٨٥) فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا

85-Fakat hışmımızı gördükleri zaman inanmaları, kendilerine bir fayda sağlamadı.

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِى قَدْ خَلَتْ فِى عِبَادِهِۚ

Allah'ın kulları hakkında eskiden beri yürürlükte olan yasası budur.

وَ خَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ

İşte o zaman kâfirler ziyana uğramışlardır.

٤١- سُورَةُ فُصِّلَتْ

41-FUSSİLET SÛRESİ

Secde Sûresi, Secde Hâmîmi, Mesâbîh Sûresi ve Akvât Sûresi adlarıyle de anılan bu sûre de, Mekke'de inen sûrelerin orta grubuna dahildir. Mü'min Sûresi'nden sonra inmiştir. 54 âyeti içermektedir. Resmî sıralamada 41., iniş tarihine göre 61. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) حٰمٓ

1-Hâ Mîm.

(٢) تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِۚ

2-*(Bu,)* Rahman, Rahîm'den indirilmiştir.

(٣) كِتَابٌ فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا

لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَۙ

3-Bilen bir toplum için âyetleri açıklanmış, Arapça okunan bir Kitap'tır.

(٤) بَشِيرًا وَ نَذِيرًاۚ

4-Müjdeleyici ve uyarıcı olarak *(gönderilmiştir)*.

فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

Fakat çokları yüz çevirmiştir, onlar işitmezler.

(٥) وَ قَالُوا قُلُوبُنَا فِى اَكِنَّةٍ مِمَّا

تَدْعُونَا اِلَيْهِ

5-Dediler ki: "Bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimiz kılıflar içinde,

وَ فِى اٰذَانِنَا وَقْرٌ

kulaklarımızda bir ağırlık var

وَ مِنْ بَيْنِنَا وَ بَيْنِكَ حِجَابٌ

ve seninle bizim aramızda bir perde var.

فَاعْمَلْ

Sen *(istediğini)* yap;

اِنَّنَا عَامِلُونَ

biz de *(istediğimizi)* yapıyoruz."

(٦) قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

6-De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir insanım.

يُوحٰى اِلَىَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ

Bana, tanrınızın bir tek Tanrı olduğu vahyediliyor.

فَاسْتَقِيمُوا اِلَيْهِ

O'na doğrulun *(O'na yönelerek işlerinizi düzeltin)*,

وَ اسْتَغْفِرُوهُؕ

O'ndan mağfiret dileyin.

وَ وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ۙ

(O'na) ortak koşanların vay hâline!"

(٧) اَلَّذِينَ لاَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ

7-Onlar ki zekât vermezler

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

ve onlar âhireti de inkâr ederler.

(٨) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

8-İnanıp iyi işler yapanlara gelince;

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ع

onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

(٩) قُلْ أَ ئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِى خَلَقَ الْأَرْضَ فِى يَوْمَيْنِ

9-De ki: "Siz mi Arz'ı iki günde Yaratan'a nankörlük ediyorsunuz

وَ تَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ط

ve O'na eşler koşuyorsunuz?

ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ج

O, Âlemlerin Rabbi'dir."

(١٠) وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا

10-Arz'a, üstünden ağır baskılar *(sağlam dağlar)* yaptı.

onda bereketler yarattı وَ بَارَكَ فِيهَا

وَ قَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِى أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ ط

ve onun gıdalarını *(bitkilerini ve ağaçlarını)* tam dört günde takdîr etti *(düzene koydu)*,

سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ

onda arayıp soranlar için *(böyle yaptı)*.[1]

(١١) ثُمَّ اسْتَوٰى إِلَى السَّمَاءِ وَ هِىَ دُخَانٌ

11-Sonra duman *(gaz)* halinde bulunan göğe yöneldi,

فَقَالَ لَهَا وَ لِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا ط

ona ve Arz'a: "İsteyerek veya istemeyerek *(buyruğuma)* gelin" dedi.

قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

"İsteyerek *(buyruğuna)* geldik." dediler.

1.Âyetteki سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ (sevâen li's-sâilîn): *rızkı arayıp soranlar* mânâsına gelebildiği gibi, *arzın yaratılışını soranlar* mânâsına da gelir. Sevâ', *düz, eşit* demektir. Tefsirler bunu اسْتَوَتْ سَوَاءً (istevet sevâen) şeklinde bir cümle olarak "eyyâm"ın sıfatı kabul ettiklerinden, biz bunu "tam" kelimesiyle çevirdik. Kabul etmek lâzımdır ki bu ibârenin mânâsını -biz de dahil- hiçbir çevirmen doğru dürüst verememiştir.

(١٢) فَقَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِى يَوْمَيْنِ

12-Böylece onları, iki günde yedi gök yaptı

وَ أَوْحٰى فِى كُلِّ سَمَاۤءٍ أَمْرَهَا ط

ve her göğe emrini *(kanunlarını)* vahyetti.

وَ زَيَّنَّا السَّمَاۤءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ق وَ حِفْظًا ط

Biz, en yakın göğü lambalarla ve koruma ile *(koruyucu güçlerle)* donattık.

ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

İşte bu, o güçlü, bilen *(Allah)* ın takdîridir.

(١٣) فَإِنْ أَعْرَضُوا

13-Eğer yüz çevirirlerse,

فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَ ثَمُودَ ط

de ki: "Ben sizi Âd ve Semûd'un başına düşen yıldırım gibi bir yıldırıma karşı uyardım."

(١٤) إِذْ جَاۤءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

14-Onlara önlerinden ve arkalarından elçiler gelmişti de,

أَلاَّ تَعْبُدُوۤا إِلاَّ اللّٰهَ ط

"Yalnız Allah'a kulluk edin!" *(demişlerdi)*

قَالُوا لَوْ شَاۤءَ رَبُّنَا

Dediler ki: "Rabbimiz dileseydi,

melekler indirirdi. لَأَنْزَلَ مَلٰۤئِكَةً

فَإِنَّا بِمَاۤ أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Biz sizinle gönderilen mesajı tanımıyoruz." dediler.

(١٥) فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ

15-Âd *(kavmi)*, yeryüzünde haksız olarak büyüklük tasladılar

وَ قَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ط

ve: "Bizden daha kuvvetli kim var?" dediler.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ط

Onları yaratan Allah'ın, kendilerinden daha güçlü olduğunu görmediler mi?

وَ كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

Bizim âyetlerimizi de inkâr ediyorlardı.

(١٦) فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِىۤ أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ

16-O uğursuz günlerde, üzerlerine dondurucu bir rüzgâr gönderdik

لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْىِ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَاۜ

ki, onlara dünya hayâtında rezillik azâbını tattıralım.

وَ لَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى

Âhiret azâbı ise daha da kepâze edicidir

وَ هُمْ لَا يُنْصَرُونَ

ve onlara hiç yardım edilmeyecektir.

(١٧) وَ اَمَّا ثَمُودُ

17-Semud*(kavmin)*e gelince,

فَهَدَيْنَاهُمْ

onlara yol gösterdik;

فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى

fakat onlar, körlüğü doğru yolu bulmağa yeğlediler.

فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ج

Böylece yaptıkları yüzünden alçaltıcı azap yıldırımı onları yakaladı.

(١٨) وَ نَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ كَانُوا
يَتَّقُونَ ع

18-İnananları ve korunanları kurtardık.

(١٩) وَ يَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَاۤءُ اللّٰهِ اِلَى
النَّارِ

19-Allah'ın düşmanları ateşe sürüldükleri gün,

فَهُمْ يُوزَعُونَ

toplanıp bir araya getirilirler.

(٢٠) حَتّٰۤى اِذَا مَا جَاۤؤُهَا

20-Nihayet oraya vardıklarında,

شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ اَبْصَارُهُمْ وَ
جُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

kulakları, gözleri ve derileri, yaptıkları işler hakkında aleyhlerine şâhitlik ettiler.

(٢١) وَ قَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ
عَلَيْنَاۜ

21-Derilerine: "Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?" dediler.

قَالُوا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِى اَنْطَقَ كُلَّ
شَىْءٍ

(Derileri): Dediler ki: "Her şeyi konuşturan Allah bizi konuşturdu.

وَ هُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ

İlk defa sizi O yaratmıştı,

وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

işte O'na döndürülüyorsunuz.

(٢٢) وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ يَشْهَدَ
عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَ لَاۤ اَبْصَارُكُمْ وَ لَا
جُلُودُكُمْ

22-Siz *(günah işlerken)* kulaklarınızın, gözlerinizin ve derilerinizin, aleyhinize şahitlik etmesinden gizlenmiyordunuz,

وَ لٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

yaptıklarınızın çoğunu Allah'ın bilmeyeceğini sanıyordunuz.

(٢٣) وَ ذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ

23-İşte Rabbinize karşı beslediğiniz bu zannınız, sizi helâk etti,

فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

(böylece) ziyâna uğrayanlardan oldunuz!"

(٢٤) فَاِنْ يَصْبِرُوا

24-Şimdi eğer dayanabilirlerse,

فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ج

ateştir onların yeri.

وَ اِنْ يَسْتَعْتِبُوا

Ve eğer özür dile*(yip Rablerini razı et)*mek isterlerse,

فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ

özürleri kabul edilmeyecektir *(çünkü özür dileme vakti geçmiştir artık)*.

(٢٥) وَ قَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ

25-Biz onlara birtakım *(kötü)* arkadaşlar sardırdık.[1]

فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ

Onların önlerinde ve arkalarında bulunan herşeyi onlara süslü gösterdiler *(yaptıkları işlerin güzel olduğunu söylediler)*.

وَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِى اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ ج

Kendilerinden önce gelip geçmiş olan cin ve insan topluluklarına *(uygulanan)* söz, kendilerine de gerekli oldu *(bunlar da azabı hak ettiler)*,

اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ع

Çünkü hep ziyanda idiler.

(٢٦) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

26-İnkâr edenler dediler ki:

لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ

"Bu Kur'ân'ı dinlemeyin,

وَ الْغَوْا فِيهِ

o*(okunduğu)*nda gürültü edin, *(böylece onun anlaşılmasına engel olun)*,

---

1.Âyette kullanılan قَيَّضْنَا fi'li kayd قيض (k-y-d) kökünden gelir. Kayd *kabuk* demektir. Kabuk nasıl özü sararsa, bu kötü arkadaşlar da o adamları öyle sardılar.

لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ

belki ona galip gelirsiniz *(başka türlü onunla başa çıkmanıza imkân yoktur).*"

(٢٧) فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا

27-İnkâr edenlere şiddetli bir azap tattıracağız

وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِى كَانُوا يَعْمَلُونَ

ve onları, yaptıklarının en kötüsüyle cezâlandıracağız.

(٢٨) ذٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللّٰهِ النَّارُ ج

28-O Allah düşmanlarının cezâsı, ateştir.

لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ط

onlara, orada sürekli kalma yurdu vardır.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

(Bu ateş) Âyetlerimizi inkâr etmelerinin cezasıdır.

(٢٩) وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

29-*(Ateşe giren)* Kâfirler dediler ki:

رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ

"Rabbimiz, bizi saptıran cin ve insanları bize göster,

نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا

onları ayaklarımızın altına alalım da,

لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ

alçaklardan olsunlar!"

(٣٠) إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا

30-"Rabbimiz Allah'tır" deyip, sonra doğru olanlar *(var ya)*

تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰئِكَةُ

üzerine melekler iner:

(Derler ki:) "Korkmayın, أَلَّا تَخَافُوا

üzülmeyin, وَ لَا تَحْزَنُوا

وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

size söz verilen cennetle sevinin!

(٣١) نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ فِى الْاٰخِرَةِ ج

31-Biz dünya hayatında da, âhirette de sizin dostlarınızız.

وَ لَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِى أَنْفُسُكُمْ

Orada size canlarınızın çektiği her şey var.

وَ لَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ط

Orada size istediğiniz her şey var.

(٣٢) نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ع

32-*(Bütün bunlar)* Çok bağışlayan, çok esirgeyen*(Allah)*ın ağırlaması olarak *(size lütfedilir)*"

(٣٣) وَ مَنْ أَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ

33-Kim şu*(insa)*ndan daha güzel sözlü olabilir?:

دَعَا إِلَى اللّٰهِ

(İnsanları) Allah'a çağırdı,

وَ عَمِلَ صَالِحًا

iyi iş yaptı

وَ قَالَ إِنَّنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ

ve "Ben Müslümanlardanım" dedi.

(٣٤) وَ لاَ تَسْتَوِى الْحَسَنَةُ وَ لاَ السَّيِّئَةُ ط

34-İyilikle kötülük bir olmaz.

ادْفَعْ بِالَّتِى هِىَ أَحْسَنُ

(Sen kötülüğü) En güzel olan şeyle sav.

فَإِذَا

O zaman bir de bakarsın ki,

الَّذِى بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ عَدَاوَةٌ

seninle arasında düşmanlık bulunan kimse,

كَأَنَّهُ وَلِىٌّ حَمِيمٌ

sanki sıcak bir dosttur.

(٣٥) وَ مَا يُلَقَّيهَا إِلاَّ الَّذِينَ صَبَرُوا ج

35-Bu*(kötülüğü iyilikle savma olgunluğu)*na ancak sabredenler kavuşturulur

وَ مَا يُلَقَّيهَا إِلاَّ ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

ve buna ancak çok şanslı olan kavuşturulur.

(٣٦) وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ

36-Eğer Şeytan'dan kötü bir düşünce, seni dürtüklerse,

فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ط

hemen Allah'a sığın.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Çünkü O, işitendir, bilendir.

(٣٧) وَ مِنْ أَيَاتِهِ الَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ ط

37-Gece, gündüz, Güneş ve Ay O'nun âyetlerindendir.

لاَ تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَ لاَ لِلْقَمَرِ

Güneş'e ve Ay'a secde etmeyin;

وَ اسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَهُنَّ

onları yaratan Allah'a secde edin.

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Eğer O'na tapıyorsanız *(O'ndan başkasına secde etmeyin)*

(٣٨) فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا

38-Eğer büyüklük taslarlarsa,

فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ

(bilsinler ki) Rabbinin yanında bulunan*(melek)*ler, gece gündüz O'nu tesbîh ederler

وَ هُمْ لاَ يَسْئَمُونَ

ve onlar hiç usanmazlar.

(٣٩) وَ مِنْ اٰيَاتِهٖ

39-O'nun âyetlerinden biri de *(şudur)*:

اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً

Sen, toprağı, boynu bükük görürsün.

فَاِذَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَٓاءَ

Onun üzerine suyu döktüğümüz zaman,

titreşir ve kabarır. اهْتَزَّتْ وَ رَبَتْ ؕ

Onu dirilten, اِنَّ الَّذٖٓى اَحْيَاهَا

لَمُحْيِى الْمَوْتٰى ؕ

elbette ölüleri de diriltir.

اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدٖيرٌ

O, her şeye kâdirdir.

(٤٠) اِنَّ الَّذٖينَ يُلْحِدُونَ فٖٓى اٰيَاتِنَا

لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ؕ

40-Âyetlerimiz hususunda doğruluktan sapanlar bize gizli kalmazlar.

اَفَمَنْ يُلْقٰى فِى النَّارِ خَيْرٌ

Şimdi, ateşin içine atılan mı daha iyidir,

اَمْ مَنْ يَاْتٖٓى اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ

yoksa kıyamet günü güvenle gelen mi?

Dilediğinizi yapın, اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ لا

اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ

O, yaptıklarınızı görmektedir.

(٤١) اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَٓاءَهُمْ ج

41-Onlar, kendilerine gelen Kur'ân'ı inkâr ettiler.

وَ اِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزٖيزٌ لا

Halbuki o, öyle eşsiz bir Kitap'tır,

(٤٢) لَا يَاْتٖيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ

وَ لَا مِنْ خَلْفِهٖ ؕ

42-Ki ne önünden, ne de arkasından onu boşa çıkaracak bir söz gelmez.

تَنْزٖيلٌ مِنْ حَكٖيمٍ حَمٖيدٍ

(O) Hüküm ve hikmet sâhibi, çok övülen*(Allah)*dan indirilmiştir.

(٤٣) مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قٖيلَ

لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ؕ

43-Sana söylenen, senden önceki elçilere söylenmiş olandan başka bir şey değildir.

اِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَ ذُو عِقَابٍ اَلٖيمٍ

Kuşkusuz Rabbin, hem bağışlama sahibi, hem de acı azap sahibidir.

(٤٤) وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا

44-Eğer biz onu, yabancı *(dilde)* bir Kur'ân yapsaydık

لَقَالُوا لَوْلاَ فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ

derlerdi ki: "Âyetleri *(anlayacağımız)* bir dille açıklanmalı değil miydi?

ءَ اَعْجَمِىٌّ وَ عَرَبِىٌّ

Arab'a yabancı söz mü *(geliyor)*?"

قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَاءٌ

De ki: "O, inananlar için bir yol gösterici ve *(gönüllere)* şifâdır.

وَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ

İnanmayanlara gelince,

فِى اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ

onların kulaklarında bir ağırlık vardır

وَ هُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى

ve o, onlara bir körlüktür.[1]

اُولٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

(Sanki) Onlar, uzak bir yerden çağırılıyorlar *(da duymuyorlar)*.

(٤٥) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

45-Andolsun biz Mûsâ'ya Kitâbı vermiştik,

فَاخْتُلِفَ فِيهِ

onda da ayrılığa düşülmüştü.

وَ لَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ

Eğer Rabbinden bir söz geçmiş olmasaydı,

لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ

aralarında derhal hüküm verilir*(işleri bitirilir)*di.

وَ اِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Onlar ondan işkilli bir kuşku içindedirler.

(٤٦) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

46-Kim iyi iş yaparsa,

فَلِنَفْسِهِ yararı kendisinedir;

وَ مَنْ اَسَاءَ kim kötülük yaparsa,

فَعَلَيْهَا zararı kendisinedir.

وَ مَا رَبُّكَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ

Rabbin kullara zulmedici değildir.

(٤٧) اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ

47-*(Duruşma)* Saati*(ni)* bilmek, Allah'a havale edilir.

وَ مَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ اَكْمَامِهَا

وَ مَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثَى وَ لاَ تَضَعُ اِلاَّ

بِعِلْمِهِ

O'nun bilgisi olmadan ne meyvalar kabuklarından çıkar, ne bir dişi gebe kalır ve ne de doğurur.

1.Kur'ân'ın gerçeklerine karşı onların basîretleri kapanmıştır, bu yüzden hakkı görmezler.

وَ يَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِى لا

(Allah) onlara: "Ortaklarım nerede?" diye ünlediği gün,

قَالُوا آذَنَّاكَ لا

dediler ki: "Sana arzederiz ki,

مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ج

bizden hiçbir gören yok."

(٤٨) وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ

48-Önceden yalvarıp durdukları şeyler, onlardan sapıp gitti

وَ ظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ

ve onlar, kendileri için kaçacak bir yer olmadığını anladılar.

(٤٩) لاَ يَسْئَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ ز

49-İnsan hayır istemekten usanmaz *(daima malının artmasını diler).*

وَ إِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ

Ama kendisine bir şer dokundu mu

فَيَؤُسٌ قَنُوطٌ

hemen üzülür, ümitsiz olur.

(٥٠) وَ لَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ

50-Eğer kendisine dokunan bir zarardan sonra biz ona bir rahmet tattırsak,

لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِى لا

der ki: "Bu benim hakkımdır;

وَ مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً لا

kıyâmetin kopacağını sanmıyorum;

وَ لَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّى

(kıyâmet kopsa da) Rabbime götürülmüş olsam bile

إِنَّ لِى عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى ج

muhakkak O'nun yanında benim için daha güzel şeyler vardır"

فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا ز

Biz, o nankörlere, yaptıklarını mutlaka haber vereceğiz

وَ لَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

ve mutlaka onlara kaba azaptan tattıracağız.

(٥١) وَ إِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ

51-İnsana bir nimet verdik mi,

أَعْرَضَ وَ نَا بِجَانِبِهِ ج

yüz çevirir, yan çizer.

وَ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ

Ona bir şer dokundu mu,

فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ

yalvarıp durur.

(٥٢) قُلْ أَرَأَيْتُمْ

52-De ki: "Gördünüz mü,

إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللهِ

ya o *(Kur'ân)* Allah tarafından ise

ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ

ve siz de onu inkâr etmişseniz,

مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِى شِقَاقٍ بَعِيدٍ

o zaman uzak bir ayrılığa düşenden daha sapık kim olabilir?"

(٥٣) سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَ فِى أَنْفُسِهِمْ

53-Biz onlara, ufuklarda ve kendi canlarında âyetlerimizi göstereceğiz

حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ

tâ ki o*(Kur'â)*n'ın gerçek olduğu, onlara iyice belli olsun.

أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

Rabbinin her şeye tanık olması yetmez mi?[1]

(٥٤) أَلَا إِنَّهُمْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ

54-İyi bil ki onlar, Rablerine kavuşmaktan kuşku içindedirler.

أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُحِيطٌ

İyi bil ki O, her şeyi kuşatmıştır *(her şey Allah'ın bilgisi içindedir).*

٤٢- سُورَةُ الشُّورٰى

42-ŞÛRÂ SÛRESİ

38. âyetinde Mü'minlerin işlerini şûra *(danışma)* ile gördükleri anlatıldığından bu adı almıştır. Mekke döneminin ortalarında ve Fussilet'ten sonra inen bu sûre, 53 âyettir. 23-25, 27. âyetlerinin Medîne'de indiği rivâyet edilir. Resmî sıralamada 42., iniş tarihi bakımından 62. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) حٰمٓ

1-Hâ Mîm

(٢) عٓسٓقٓ

2-Ayn Sîn Kâf.

(٣) كَذٰلِكَ يُوحِى إِلَيْكَ وَ إِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

3-O Aziz ve Hakîm olan Allah, sana ve senden öncekilere böyle vahyeder:

1.Ufuklar: Mekke'nin dışındaki dünya ülkeleri, enfüs ise, Mekke'deki Arap kavmi mânâsını taşıdığı gibi, ufuklar *dış dünya*, enfüs *insanların ruhları* mânâsına da gelir. Bu âyet, Allah'tan gelen Kur'ân âyetlerinin, diğer ülkelerde olduğu gibi, Arapların kendi içlerinde de yayılacağını, hakkın ortaya çıkacağını haber vermekle bir mucize göstermiştir. Ufuklar dış dünya, nefisler iç dünyadır. Bu mânâ, tasavvufta çok işlenmiştir. Kur'ân âyetlerinin dış ve iç mânâları olduğu ileri sürülmüştür. Yine bu âyetten, bilginin iki önemli kaynağı olduğunu anlamaktayız: Duyulara çarpan dış dünya ve insanın iç yetileri, düşüncesi. İnsan bilgisi bu iki kaynaktan doğmaktadır.

(٤) لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ ط

4-Göklerde ve yerde bulunan her şey O'nundur.

وَ هُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ

O, yücedir, uludur.

(٥) تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ

5-Neredeyse gökler üstlerinden çatlayacaklar.

وَ الْمَلٰئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

Melekler Rablerini hamd ile tesbîh ederler;

وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ ط

yerdekiler için de mağfiret dilerler.

اَلَاۤ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

İyi bil ki Allah, işte çok bağışlayan, çok esirgeyen O'dur.

(٦) وَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ

اللّٰهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ ز

6-O'ndan başka velîler edinenleri Allah kollamaktadır.

وَ مَاۤ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

Sen onların üzerinde vekil değilsin.

وَ كَذٰلِكَ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا

7-Biz sana böyle Arapça bir Kur'ân vahyettik

لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَ مَنْ حَوْلَهَا

ki, Anakent(*Mekke'y*)i ve çevresinde bulunanları îkâz edesin,

وَ تُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ط

(*vukûunda*) aslâ kuşku bulunmayan toplanma gününe karşı uyarasın.

فَرِيقٌ فِى الْجَنَّةِ

(*O gün,*) Bir bölük cennette,

وَ فَرِيقٌ فِى السَّعِيرِ

bir bölük ateştedir.

8-Allah dileseydi, (٨) وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ

لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً

onları bir tek millet yapardı.

وَ لٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِى رَحْمَتِهِ ط

Fakat O, dilediğini rahmetine sokar.

Zâlimlere gelince: وَ الظَّالِمُونَ

مَا لَهُمْ مِنْ وَلِىٍّ وَ لَا نَصِيرٍ

onların ne velîsi ne de yardımcısı vardır.

(٩) اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ ج

9-Yoksa Allah'tan başka velîler mi edindiler?

Velî yalnız Allah'tır. فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِىُّ

وَ هُوَ يُحْيِى الْمَوْتٰى ز

Ölüleri O diriltir.

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ع

O her şeye kâdirdir.

(١٠) وَ مَا اخْتَلَفْتُمْ ف۪يهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ اِلَى اللّٰهِ ط

10-Ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek, Allah'a aittir.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبّ۪ي

İşte Rabbim Allah budur.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ق

O'na dayandım,

وَ اِلَيْهِ اُن۪يبُ

O'na yöneldim.

(١١) فَاطِرُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ط

11-*(O)* Gökleri ve yeri yoktan var edendir.

جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَ مِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ج

Size kendinizden çiftler, hayvanlardan da çiftler yaratmıştır.

يَذْرَؤُكُمْ ف۪يهِ ط

Bu*(düzen içi)*nde sizi üretiyor.

لَيْسَ كَمِثْلِه۪ شَيْءٌ ج

O'na benzer hiçbir şey yoktur.

وَ هُوَ السَّم۪يعُ الْبَص۪يرُ

O işitendir, görendir.

(١٢) لَهُ مَقَال۪يدُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ج

12-Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur.

يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَ يَقْدِرُ ط

Dilediğine rızkı açar ve kısar.

اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ

O, her şeyi bilendir.

(١٣) شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدّ۪ينِ مَا وَصّٰى بِه۪ نُوحًا وَ الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَ مَا وَصَّيْنَا بِه۪ٓ اِبْرٰه۪يمَ وَ مُوسٰى وَ ع۪يسٰٓى

13-O size, dinden Nûh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrâhim'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya tavsiye ettiğimizi şeriat *(hukuk düzeni)* yaptı.

اَنْ اَق۪يمُوا الدّ۪ينَ

Şöyle ki: Dîni doğru tutun[1]

وَ لَا تَتَفَرَّقُوا ف۪يهِ ط

ve onda ayrılığa düşmeyin.

كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِك۪ينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ ط

Fakat kendilerini çağırdığın *(bu)* esas, Allah'a ortak koşanlara ağır geldi.

1.Allah'ın birliğine inanın ve O'nun gönderdiği hükümlere teslim olun. Hurâfeler karıştırıp dîni bozmayın.

اَللّٰهُ يَجْتَبٖى اِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ

Allah dilediğini kendisine seçer

وَ يَهْدٖى اِلَيْهِ مَنْ يُنٖيبُ

ve iyi niyetle yöneleni kendisine iletir.

(١٤) وَ مَا تَفَرَّقُوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ط

14-Onlar, kendilerine ilim geldikten sonra sadece aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler.

وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى

Eğer Rabbinden belli bir süreye kadar yaşatma sözü geçmiş olmasaydı,

لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ط

aralarında hüküm verilir*(işleri bitirilir)*di.

وَ اِنَّ الَّذٖينَ اُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ

Onlardan sonra Kitâba vâris kılınanlar[1]

لَفٖى شَكٍّ مِنْهُ مُرٖيبٍ

ondan, kuşku veren bir şüphe içindedirler.

(١٥) فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ج

15-Bundan dolayı sen *(Hakka)* çağır

وَ اسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ ج

ve emrolunduğun gibi doğru ol;

وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَهُمْ ج

onların keyiflerine uyma

وَ قُلْ اٰمَنْتُ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ ج

ve de ki: “Ben Allah'ın indirdiği her Kitaba inandım

وَ اُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ ط

ve aranızda adâlet yapmakla emrolundum.

اَللّٰهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ ط

Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir.

Bizim eylemlerimiz bize, لَنَا اَعْمَالُنَا

وَ لَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ط

sizin eylemleriniz size aittir.

لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ ط

Bizimle sizin aranızda bir tartışma nedeni yoktur.

اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ج

Allah aramızı bulur, *(yahut, Allah bizi bir araya toplar)*,

dönüş O'nadır. وَ اِلَيْهِ الْمَصٖيرُ ط

1.Yani Allah Rasûlü'nün devrindeki Kitap Ehli.

(١٦) وَ الَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِى اللّٰهِ مِنْ
بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ

16-*(Kamu tarafından)* kabul edildikten sonra, hâlâ Allah*(ın dîni hakkın)*da tartışanların delilleri,

دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ

Rableri yanında bâtıldır.

وَ عَلَيْهِمْ غَضَبٌ

Üzerlerine bir gazap vardır

وَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

ve onlara şiddetli bir azap vardır.

(١٧) اَللّٰهُ الَّذِى اَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَ الْمِيزَانَ ط

17-Allah'tır ki gerçeği içeren Kitabı ve *(adâlet)* ölç*(üsün)*ü indirdi.

وَ مَا يُدْرِيكَ

Ne bilirsin,

لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ

belki o saat yakındır?

(١٨) يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ
بِهَا ج

18-Ona inanmayanlar, onun çabuk gelmesini isterler.

وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا لا

İnananlar ise ondan korkarlar

وَ يَعْلَمُونَ اَنَّهَا الْحَقُّ ط

ve onun gerçek olduğunu bilirler.

اَلَآ

İyi bil ki,

إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِى السَّاعَةِ

o saat hakkında tartışanlar,

لَفِى ضَلاَلٍ بَعِيدٍ

uzak bir sapıklık içine düşmüşlerdir.

(١٩) اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ

19-Allah kullarına lütufkârdır,

يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ ج

dilediğini rızıklandırır.

وَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ ع

O kuvvetlidir, galiptir.

(٢٠) مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ

20-Kim âhiret ekinini istiyorsa,

نَزِدْ لَهُ فِى حَرْثِهِ ج

onun ekinini artırırız;

وَ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا

kim dünyâ ekinini istiyorsa,

نُؤْتِهِ مِنْهَا

ona da o*(dünya)*dan *(bir şey)* veririz.

وَ مَا لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

Fakat onun âhirette bir nasîbi olmaz.

(٢١) اَمْ لَهُمْ شُرَكٰؤُا شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ
الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللّٰهُ ط

21-Yoksa onların, kendilerine, Allah'ın izin vermediği dîni koyan ortakları mı var?

وَلَوْلاَ كَلِمَةُ الْفَصْلِ

Eğer *(bir süre fırsat verilmesi hakkında)* karar olmasaydı,

لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ط

derhal aralarında hüküm verilir*(işleri bitirilir)*di.

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Kuşkusuz zâlimler için acı bir azap vardır.

(٢٢) تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ط

22-Yaptıkları işler başlarına inerken zâlimlerin, korkudan titrediklerini görürsün.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

Fakat inanıp iyi işler yapanlar,

فِى رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ج

cennet bahçelerindedirler.

لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط

Rablerinin yanında onlara diledikleri her şey vardır.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

İşte, büyük lütuf budur.

(٢٣) ذٰلِكَ الَّذِى يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ط

23-Allah'ın, inanan ve iyi işler yapan kullarını müjdelediği *(büyük lütuf)*.

قُلْ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

De ki: "Ben buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum.

إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبٰى ط

Ancak *(Allah'a)* yaklaşmayı arzu ediyorum."[1]

وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً

Kim bir iyilik yaparsa,

نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ط

onun iyiliğini artırırız.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

Şüphesiz Allah bağışlayan, *(iyiliğe)* karşılık verendir.

(٢٤) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ج

24-Yoksa: "Allah'a yalan uydurdu" mu diyorlar?

فَإِنْ يَشَإِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَ ط

Öyle bir durumda Allah, dilese senin kalbine mühür basar;

bâtılı mahveder, وَيَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ

1.Âyetteki « إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبٰى » ya şu mânâlar da verilir: "Sizden yalnız akrabamı sevmenizi istiyorum."; "Sizden yalnız Allah'a yaklaşmayı sevmenizi istiyorum."

وَ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ط

hakkı kelimeleriyle yerleştirir.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Şüphesiz O, göğüslerin özünü bilir.

(٢٥) وَ هُوَ الَّذِى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ

25-O'dur ki kullarından tevbeyi kabul eder,

وَ يَعْفُوا عَنِ السَّيِّئَاتِ

kötülüklerden geçer

وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ لا

ve yaptıklarınızı bilir.

(٢٦) وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

26-İnanan ve iyi işler yapanların dileklerini kabul eder;

وَ يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ط

lütuf ve kereminden onlara, daha fazlasını da verir.

Kâfirlere gelince: وَ الْكَافِرُونَ

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

Onlara da çetin bir azap vardır.

(٢٧) وَ لَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ

27-Allah kullarına rızkı bollaştırsaydı,

لَبَغَوْا فِى الْاَرْضِ

yeryüzünde azarlardı.

وَ لٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ ط

Fakat *(O, rızkı)* dilediği ölçüde indiriyor.

إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

Çünkü O, kullarını*(n her halini)* haber alandır, görendir.

(٢٨) وَ هُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا

28-O'dur ki *(kulları)* umutlarını kestikten sonra yağmuru indirir

ve rahmetini yayar. وَ يَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ط

وَ هُوَ الْوَلِىُّ الْحَمِيدُ

O velîdir, övülmüştür.

(٢٩) وَ مِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ ط

29-Gökleri, yeri ve bunların içine yaydığı canlıları yaratması da O'nun âyetlerinden*(birliğinin ve kudretinin işaretlerinden)*dir.

وَ هُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ع

O, dilediği zaman onları toplamağa da kadirdir.

(٣٠) وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ

30-Başınıza gelen herhangi bir musîbet,

فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ

kendi ellerinizin yaptığı *(işler)* yüzündendir.

وَ يَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

(Allah, hatâlarınızın) birçoğunu da affeder.

(٣١) وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِى الْأَرْضِ

31-Siz, yeryüzünde O*(nun cezası)*na engel olamazsınız.

وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لاَ نَصِيرٍ

Sizin Allah'tan başka ne bir velîniz, ne de bir yardımcınız vardır.

(٣٢) وَ مِنْ اٰيَاتِهِ الْجَوَارِ فِى الْبَحْرِ كَالْأَعْلاَمِ

32-Denizde dağlar gibi akıp giden*(gemi)*ler O'nun âyetlerindendir.

(٣٣) إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ

33-Dilerse rüzgârı durdurur,

فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلٰى ظَهْرِهِ

(gemiler denizin) sırtında durakalır.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Kuşkusuz bunda sabreden, şükreden herkes için ibretler vardır.

(٣٤) أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا

34-Yahut yaptıkları *(işler)* yüzünden gemileri*(n içindekileri)* helâk eder.

وَ يَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ

Birçoğunu da affeder *(kurtarır)*.

(٣٥) وَ يَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى اٰيَاتِنَا

35-*(Böyle yapar)* Ki âyetlerimiz hakkında tartışanlar, bilsinler

مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ

kendileri için kacacak bir yer olmadığını.

(٣٦) فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَىْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

36-Size verilen şeyler, dünya hayatının geçimidir.

وَ مَا عِنْدَ اللهِ خَيْرٌ وَ أَبْقٰى لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

İnanıp Rablerine dayananlar için Allah'ın yanında bulunan ödül ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

(٣٧) وَ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ

37-Onlar ki, büyük günahlardan ve çirkin işlerden kaçınırlar;

kızdıkları zaman da, وَ إِذَا مَا غَضِبُوا

هُمْ يَغْفِرُونَ ج
onlar, affederler.

(٣٨) وَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ
38-*(Yine onlar ki,)* Rablerinin çağrısına gelirler,

وَ أَقَامُوا الصَّلٰوةَ
namazı kılarlar.

وَ أَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ ص
İşleri, aralarında danışma iledir.

وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
Kendilerine verdiğimiz rızıktan,

يُنْفِقُونَ ج
hayır için harcarlar.

(٣٩) وَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ
39-Bir zulüm ve saldırıya uğradıkları zaman,

هُمْ يَنْتَصِرُونَ
kendilerini savunurlar.

(٤٠) وَ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ
40-Kötülüğün cezası,

سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ج
yine onun gibi bir kötülüktür.

فَمَنْ عَفَا وَ أَصْلَحَ
Kim affeder, barışırsa,

فَأَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ ط
onun mükâfatı Allah'a aittir.

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ
Doğrusu O, zâlimleri sevmez.

(٤١) وَ لَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ
41-Kim zulme uğradıktan sonra kendini savunursa,

فَأُولٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ط
öylelerinin aleyhine bir yol yoktur *(onlar kınanmaz ve cezalandırılmazlar).*

(٤٢) إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ
42-Ancak şunlar aleyhine yol vardır ki,

يَظْلِمُونَ النَّاسَ
insanlara zulmederler

وَ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ط
ve yeryüzünde haksız yere saldırırlar.

أُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
İşte öylelerine acı bir azap vardır.

(٤٣) وَ لَمَنْ صَبَرَ وَ غَفَرَ
43-Fakat kim sabreder, affederse,

إِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ع
şüphesiz bu, çok önemli işlerdendir!

(٤٤) وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ
44-Allah kimi sapıklıkta bırakırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ ط
artık onun, Allah'tan sonra bir velîsi yoktur.

وَ تَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ

يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ج

Zâlimlerin, azabı gördükleri zaman: "Geri dönecek bir yol var mı?" dediklerini görürsün.

(٤٥) وَ تَرَيهُمْ

45-Yine onları görürsün:

يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ

يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ط

Aşağılıktan başlarını öne eğmiş vaziyette ateşe sunulurlarken göz ucuyla gizli gizli bakarlar.

وَ قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيهِمْ يَوْمَ

الْقِيمَةِ ط

İnananlar dediler ki: "İşte asıl ziyana uğrayanlar, kıyamet günü hem kendilerini, hem ailelerini ziyan edenlerdir.

أَلَآ إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

Bakın, gerçekten zâlimler sürekli bir azap içindedirler" demişlerdir.

(٤٦) وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ

يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط

46-Onların, Allah'tan başka kendilerine yardım edecek velîleri yoktur.

وَ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ

Allah kimi sapıklıkta bırakırsa,

فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ط

artık onun için bir *(kurtuluş)* yol*(u)* yoktur.

(٤٧) اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ

يَأْتِيَ يَوْمٌ لاَ مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ ط

47-Allah'tan, geri çevrilmesi mümkün olmayan bir gün gelmeden önce, Rabbiniz*(in çağrısı)*na uyun.

مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ

Çünkü o gün ne sığınacak bir yeriniz var,

وَ مَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ

ne de *(yaptıklarınızı)* inkâra çareniz var. *(Yaptığınız hiç bir şeyi inkâr edemezsiniz.)*[1]

(٤٨) فَإِنْ أَعْرَضُوا

48-Eğer yüz çevirirlerse,

فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ط

(üzülme), biz seni onların üzerine bekçi göndermedik.

1.Burada nekîr, iki mânâya gelebilir: Birincisi *inkâr*dır ki çeviride bu mânâyı kullandık. İkincisi de *inkâr eden* demektir. Yani o gün size yapılan işi inkâr eden, kınayan, buna engel olmaya kalkan yoktur.

إِنْ عَلَيْكَ إِلاَّ الْبَلاَغُ ط

Sana düşen, yalnız duyurmaktır.

وَ إِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً

Biz insana, bizden bir rahmet tattırdığımız zaman,

فَرِحَ بِهَا ط

ona sevinir.

وَ إِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ

Ama ellerinin *(yapıp)* öne sürdüğü işlerden dolayı başlarına bir kötülük gelirse,

فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ

insan hemen nankör olur.

(٤٩) لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

49-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır.

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ط

(O) Dilediğini yaratır,

يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا

dilediğine dişiler bahşeder,

وَ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ لا

dilediğine de erkekler bahşeder.

(٥٠) أَوْ يُزَوِّجُهُمْ

50-Yahut onları çift yapar:

ذُكْرَانًا وَ إِنَاثًا ج

hem dişi, hem erkek *(verir).*

وَ يَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ط

Dilediğini de kısır yapar.

إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

O *(herşeyi)* bilendir, *(herşeye)* gücü yetendir.

(٥١) وَ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ

51-Allah hiç bir insanla *(karşılıklı)* konuşmaz.

إِلاَّ وَحْيًا

Ancak vahiyle *(kulunun kalbine dilediği düşünceyi doğurarak),*

أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ

yahut perde arkasından konuşur,

أَوْ يُرْسِلَ رَسُولاً فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ط

yahut izniyle, dilediğini vahyedecek bir elçi gönderir.

إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ

O, yücedir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥٢) وَ كَذٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ط

52-İşte sana da böyle emrimizden bir ruh *(gönüllere can veren bir söz)* vahyettik.

مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَ لاَ الْإِيمَانُ

Sen Kitap nedir, îman nedir bilmezdin.

وَ لٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِى بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ط

Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi, doğru yola ilettiğimiz bir nur yaptık.

وَ إِنَّكَ لَتَهْدِى إِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ لا

Şüphesiz sen, doğru yola götürüyorsun:

(٥٣) صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

53-Göklerde ve yerde bulunan herşeyin sahibi Allah'ın yoluna.

أَلَا إِلَى اللّٰهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

İyi bilin ki bütün işler sonunda Allah'a varır.

٤٣- سُورَةُ الزُّخْرُفِ

43-ZUHRUF SÛRESİ

Zuhruf, *altın* ve *mücevher* mânâsına gelir. 35. âyette bunlardan söz edildiği ve Allah'ın, insanlara altın ve mücevherle değil, gönül ayrıcalıklarıyla değer verdiği anlatıldığı için sûreye bu ad verilmiştir. Bu sûre de Mekke döneminin ortalarında ve Şûrâ'dan sonra inmiştir. 89 âyeti içerir. 54. âyetinin Medîne'de indiği rivâyet edilir. Resmî tertipte 43., iniş tarihine göre 63. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) حٰمٓ

1-Hâ Mîm

(٢) وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ لا

2-Apaçık Kitâba andolsun ki,

(٣) إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا

3-Biz, onu Arapça bir Kur'ân yaptık,

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ج

ki düşünüp anlayasınız.

(٤) وَ إِنَّهُ فِى أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا

4-O, katımızda bulunan ana Kitap'tadır,

لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ ط

Yücedir, hikmetlidir.

(٥) أَ فَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ

5-Siz, aşırı giden bir kavim oldunuz diye, sizi uyarmaktan vaz mı geçelim?

(٦) وَ كَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِىٍّ فِى الْأَوَّلِينَ

6-Biz önce gelenlere nice peygamber gönderdik.

(٧) وَ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِىٍّ

7-Onlara her ne zaman bir peygamber gelse,

إِلاَّ كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

mutlaka onunla alay ederlerdi.

(٨) فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا

8-Biz de bunlardan daha güçlü olan*(o kavimler)* i helâk ettik.

وَ مَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ

Öncekilerin örneği geçti.

(٩) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ

9-Andolsun onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan,

elbette diyecekler ki: لَيَقُولُنَّ

خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۙ

"Onları, çok üstün, (her şeyi) bilen *(Allah)* yarattı."

(١٠) الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا

10-O yeri sizin için beşik kıldı

وَ جَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلاً لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ج

ve varacağınız yere gitmeniz için yeryüzünde size yollar yaptı.

(١١) وَ الَّذِى نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ ج

11-Gökten bir ölçü ile su indirdi de,

فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا ج

onunla ölü bir ülkeyi canlandırdık.

كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ

İşte siz de öyle *(canlandırılıp)* çıkarılacaksınız.

(١٢) وَ الَّذِى خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا

12-O bütün çiftleri yarattı

وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَ الْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ۙ

ve size bineceğiniz gemiler ve hayvanlar var etti,

(١٣) لِتَسْتَوُا عَلٰى ظُهُورِهِ

13-Ki onların sırtlarına binesiniz,

ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ

sonra onlara bindiğiniz zaman Rabbinizin nimetini anasınız

ve *(şöyle)* diyesiniz: وَ تَقُولُوا

سُبْحَانَ الَّذِى سَخَّرَ لَنَا هٰذَا

"Bunu bizim hizmetimize veren*(Allah)*ın şanı yücedir;

وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ۙ

yoksa biz bunu *(hizmetimize)* yanaştıramazdık.

(١٤) وَ إِنَّا إِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

14-Biz elbette Rabbimize döneceğiz."

(١٥) وَ جَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا ط

15-Tuttular, O'na, kullarından bir parça tasarladılar.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ

Gerçekten insan apaçık bir nankördür.

(١٦) أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ

16-Yoksa *(Allah)*, yarattıklarından kızları kendisine aldı da,

وَ أَصْفَيكُمْ بِالْبَنِينَ

oğullar için sizi mi yeğledi?[1]

(١٧) وَ إِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا

17-Onlardan birine Rahmân'a benzer olarak anlattığı *(kız çocuğu)* müjdelense

ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا

yüzü kapkara kesilir,

وَ هُوَ كَظِيمٌ

öfkesinden yutkunup durur.

(١٨) أَوَمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ

18-Süs içinde yetiştirilip,

وَ هُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ

mücâdelede açık olmayanı *(tartışmayı ve kavgayı beceremeyeni)* mi *(Allah'ın çocuğu yaptılar)*?

(١٩) وَ جَعَلُوا الْمَلَئِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا

19-Rahman'ın kulları olan melekleri dişi saydılar.

أَ شَهِدُوا خَلْقَهُمْ

Onların yaratılışlarına mı şahit oldular ki *(böyle hüküm veriyorlar)*?

سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ

Şahitlikleri yazılacaktır

وَ يُسْئَلُونَ

ve *(bundan)* sorulacaklardır

(٢٠) وَ قَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ

20-Ve dediler ki: "Rahman dileseydi,

مَا عَبَدْنَاهُمْ

biz onlara tapmazdık."[2]

مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ

Onların bu hususta bir bilgileri yoktur.

إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

Onlar sadece saçmalıyorlar.

(٢١) أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ

21-Yoksa bundan önce onlara bir Kitap vermişiz de,

1.Yahûdîlerden bir bölümü Uzeyr'i Allah'ın oğlu saymıştı. Hıristiyanlar Îsâ'yı Allah'ın oğlu saydılar. Müşrikler de melekleri Allah'ın kızları sayıyorlardı. Bugün Vahdet-i Vücut mezhebinin mülhidleri de varlıkları Allah'ın birer parçası saymaktadırlar. Bunların hiçbirisi doğru değildir.

2.Demek Allah dilemiş ki biz meleklere tapıyoruz. Allah dilemeseydi, onları Allah'ın parçası saymazdık.

فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ

ona mı sarılıyorlar?

(٢٢) بَلْ قَالُوا

22-Hayır, *(ne bilgileri var, ne de kitapları)*. Sadece dediler ki:

إِنَّا وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا عَلَى اُمَّةٍ

"Biz babalarımızı bir din üzerinde bulduk;

وَ إِنَّا عَلَى اٰثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ

biz de onların izlerinde gidiyoruz."[1]

(٢٣) وَ كَذٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ

فِى قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

23-İşte böyle, senden önce de hangi kente uyarıcı gönderdiysek

إِلاَّ قَالَ مُتْرَفُوهَا

mutlaka oranın varlıklıları şöyle dediler:

إِنَّا وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا عَلَى اُمَّةٍ

"Biz babalarımızı bir din üzerinde bulduk,

وَ إِنَّا عَلَى اٰثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ

biz de onların izlerine uyarız."

(٢٤) قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدٰى مِمَّا

وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ اٰبَاءَكُمْ

24-"Ben size, babalarınızı, üzerinde bulduğunuz*(din)*den daha doğrusunu getirmiş olsam da *(yine babalarınızın yolunu)*mu *(tutacaksınız)*?" dedi.

قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

"Doğrusu biz sizinle gönderilen mesajı tanımıyoruz." dediler.

(٢٥) فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ

25-Biz de onlardan öç aldık.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Bak, yalanlayanların sonu nasıl oldu?

(٢٦) وَ إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ لأَبِيهِ وَ قَوْمِهِ

26-Bir zaman İbrahim babasına ve kavmine demişti ki:

إِنَّنِى بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ

"Ben sizin taptıklarınızdan uzağım."

(٢٧) إِلاَّ الَّذِى فَطَرَنِى

27-"Ben yalnız beni yaratana *(taparım)*.

فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ

Çünkü O, bana doğru yolu gösterecektir."

(٢٨) وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِى عَقِبِهِ

28-Ve bu sözü ardında kalıcı bir söz yaptı,

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

ki *(insanlar Allah'a kulluğa)* dönsünler.

1.Bütün delilleri, körükörüne taklitten ibârettir.

(٢٩) بَلْ مَتَّعْتُ هٰؤُلَاۤءِ وَ اٰبَاۤءَهُمْ

29-Doğrusu bunları da, babalarını da yaşattım,

حَتّٰى جَاۤءَهُمُ الْحَقُّ وَ رَسُولٌ مُبِينٌ

tâ ki kendilerine gerçek söz ve *(onu)* açıklayan elçi gelinceye dek.

(٣٠) وَ لَمَّا جَاۤءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا

30-Fakat kendilerine gerçek gelince dediler ki:

هٰذَا سِحْرٌ

"Bu, büyüdür;

وَ اِنَّا بِهِ كَافِرُونَ

biz onu tanımayız"

(٣١) وَ قَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ

31-Ve dediler ki: "Bu Kur'ân iki kentten, büyük bir adama indirilmeli değil miydi?"[1]

(٣٢) اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ ط

32-Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar?

نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz taksim ettik

وَ رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

ve onlardan kimini ötekine derecelerle üstün kıldık ki,

لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ط

biri, diğerine iş gördürebilsin.

وَ رَحْمَةُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Rabbinin rahmeti, onların toplayıp yığdıklarından daha hayırlıdır.

(٣٣) وَ لَوْلَا اَنْ يَكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً

33-İnsanlar *(küfürde birleşen)* bir tek ümmet olacak olmasaydı,

لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ

Rahman'ı inkâr edenlerin evlerine gümüşten tavanlar yapardık

1.Hz. Peygamber'e inanmayan adamlar, birçok bahane ileri sürmüşlerdi. İnanmalarına engel olan en büyük etken de, Hz. Peygamber'i çekememeleri idi. Onlara göre Kur'ân, ya Mekke'nin zenginlerinden Velîd ibn Muğîre'ye veya Taîf'in zenginlerinden Urve ibn Mes'ûd es-Sekafî'ye indirilmeliydi. Velîd ibn Muğîre: "Kureyş'in büyüğü ve efendisi olan ben, yahut Sakîf'in ulusu Ebû Amr es-Sekafî dururken Kur'ân Muhammed'e mi inecek?" demişti. Halbuki Allah nazarında ma'nevî ululuk, zenginlikle veya soylulukla değil, takvâ iledir. Kaldı ki Hz. Muhammed, soy bakımından da onların en şereflisi idi. Yalnız anneden babadan yetim kaldığı için zengin değildi. Allah, vahyini göndermek için kalbi temiz, İlâhî vahyi almaya dayanıklı bir insan seçmişti.

وَ مَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ۙ

ve üzerine binip çıkacakları merdivenler *(yapardık)*.

(٣٤) وَ لِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا

34-Ve evlerine kapılar *(yapardık)*

وَ سُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِؤُنَ ۙ

ve üzerine yaslanacakları koltuklar, divanlar *(yapardık)*.

(٣٥) وَ زُخْرُفًا ط

35-Ve *(nice)* süs*(ler verirdik)*.

وَ إِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ط

Bütün bunlar, sadece dünya hayatının geçiminden ibârettir.

وَ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ع

Rabbinin katında âhiret ise, *(günahlardan)* korunanlar içindir. [1]

(٣٦) وَ مَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ

36-Kim Rahman'ın zikrine karşı kör olursa,

نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا

ona bir şeytanı sardırırız;

فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

artık o, onun *(yanından ayrılmaz, ona sürekli olarak kötülükleri aşılayan)* arkadaşı olur.

(٣٧) وَ إِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ

37-O*(şeyta)*nlar onları yoldan çıkarırlar

وَ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ

(bunlar ise) doğru yolda olduklarını sanırlar.

1.Kur'ân-ı Kerîm, bu âyetleriyle günümüzün modern hayatını tasvir etmektedir. Yüce Allah diyor ki: Eğer bütün insanlar, inanmayanların zenginliklerine ve sürdükleri konforlu hayata imrenip küfre eğilim duyacak ve böylece bütün insanlık inkâra sapacak olmasaydı, biz, Rahman'a nankörlük edenlerin evlerine gümüş tavanlar, üzerine binip yükseklere çıkacakları merdivenler, asansörler yapardık. Evlerine kapılar, odalarına rahatça yaslanacakları koltuklar, kanepeler ve bundan başka nice süsler verirdik. Verirdik ama insanlar bu konfor içinde azar, servetlerine güvenip Allah'ı tanımaz olurlardı. Nitekim öyle olmuştur. Servetin, refahın ve konforun içine gömülen günümüz insanı, Allah'ı tanımaz hale gelmiştir. Demek ki yüce Kur'ân, çok önceden, insanlığın istikbalini haber vermiştir. Fakat neden insanlar bu kadar gururlu, neden böyle paraya, mala güvenmektedirler? Nihayet bunlar, şu birkaç günlük dünya malından ibarettir. İnsanla beraber âhirete gelmeyecektir ki! İnsanla gelen Allah'a îmânı, O'na karşı sevgisi ve kulluğudur. Gerçekten insan, refahı görünce azmakla, çok büyük nankörlük ve bilmezlik etmektedir!

(٣٨) حَتّٰى إِذَا جَاءَنَا قَالَ

38-Nihayet *(zikrimize karşı körlük edip yoldan çıkan o adam)* bize geldiği zaman *(kötü arkadaşına)* der ki:

يَا لَيْتَ بَيْنِى وَ بَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ

"Keşke benimle senin aranda iki doğu *(doğu ile batı)* arası kadar uzaklık olsaydı *(seni hiç görmeseydim)*!

فَبِئْسَ الْقَرِينُ

Meğer ne kötü arkadaş*(mışsın sen)*!"

(٣٩) وَ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ

39-"*(Böyle söylemeniz)* Bugün size bir yarar sağlamaz;

إِذْ ظَلَمْتُمْ

çünkü zulmettiniz.

أَنَّكُمْ فِى الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

Siz, azap*(çekme)*de ortaksınız.

(٤٠) أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ

40-*(Ey Muhammed!)* Sen mi sağıra işittireceksin,

أَوْ تَهْدِى الْعُمْىَ وَ مَنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

yahut körü ve apaçık sapıklıkta olanı doğru yola mı ileteceksin?

(٤١) فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ

41-Ya biz seni alıp götürdükten sonra,

فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ۙ

onlardan öç alırız.

(٤٢) أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِى وَعَدْنَاهُمْ

42-Yahut onları uyardığımız şeyi sana gösteririz *(senin gözlerinin önünde onları azaba uğratırız)*;

فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ

bizim onlara gücümüz yeter.

(٤٣) فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِى أُوحِىَ إِلَيْكَ ج

43-Sen, sana vahyedilene sımsıkı sarıl.

إِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Çünkü sen doğru yoldasın.

(٤٤) وَ إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ ج

44-O *(Kur'ân)* sana ve kavmine bir Zikir*(uyarı, şan ve şeref)*dir

وَ سَوْفَ تُسْئَلُونَ

ve yakında *(ona uymadığınızdan dolayı sorguya)* çekileceksiniz!

(٤٥) وَ اسْئَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا ق

45-Senden önce gönderdiğimiz elçilerimize sor:

أَ جَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ ع

Rahman'dan başka tapılacak tanrılar yapmış mıyız?

(٤٦) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا

إِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ

46-Andolsun biz Mûsâ'yı da âyetlerimizle Firavun'a ve ileri gelen adamlarına gönderdik:

فَقَالَ إِنِّى رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Ben Âlemlerin Rabbi'nin elçisiyim" dedi.

(٤٧) فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِاٰيَاتِنَا

47-Onlara âyetlerimizi getirince,

إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

onlar o âyetler*(le alay edip)* gülmeğe başladılar.

(٤٨) وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ

48-Onlara gösterdiğimiz her mucize,

إِلَّا هِىَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا ز

mutlaka kızkardeşinden *(ötekinden)* büyüktü.

وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Belki dönerler diye onları *(kıtlık, tufan, çekirge gibi türlü)* azap*(lar)* ile cezâlandırdık.

(٤٩) وَقَالُوا

49-Bunun üzerine dediler ki:

"Ey büyücü! يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ

ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ

Bizim için Rabbine duâ et, sana verdiği söz hakkı için *(bizi bağışlasın)*.

إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

Artık biz yola geleceğiz.

(٥٠) فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ

50-Fakat biz onlardan azâbı kaldırınca,

إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

sözlerinden dönmeye başladılar.

(٥١) وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهِ قَالَ

51-Firavun, kavminin içinde bağırıp şöyle dedi:

يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ

الْأَنْهَارُ تَجْرِى مِنْ تَحْتِى ج

"Ey kavmim, Mısır mülkü ve şu altımdan akıp giden ırmaklar benim değil mi?

Görmüyor musunuz? أَفَلَا تُبْصِرُونَ ط

(٥٢) أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ

مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ

52-Yahut ben, şu aşağılık, nerdeyse söz anlatamayacak durumda olan adamdan daha iyi değil miyim?

(٥٣) فَلَوْلَا أُلْقِىَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ

ذَهَبٍ

53-*(Eğer o, doğru söylüyorsa,)* Üzerine altın bilezikler atılmalı değil miydi?

أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلٰئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ

Yahut yanında *(kendisine yardım eden, onu doğrulayan)* melekler de gelmeli *(değil miydi?)*"

(٥٤) فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ

54-Kavmini küçümsedi,

فَأَطَاعُوهُ ط

onlar da ona boyun eğdiler.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Çünkü onlar yoldan çıkmış bir kavim idiler.

(٥٥) فَلَمَّا آسَفُونَا

55-Onlar bizi kızdırınca,

انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ

biz de onlardan öç aldık,

فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ لا

hepsini boğduk.

(٥٦) فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَ مَثَلًا لِلْاٰخِرِينَ ع

56-Onları sonradan gelen*(inkârcı)*ların geçmiş ataları ve örneği yaptık *(bunlar da onların izinden gittiler)*.

(٥٧) وَ لَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا

57-Meryem oğlu, bir misâl olarak anlatılınca,

إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ

hemen kavmin, ondan ötürü yaygarayı bastılar:

(٥٨) وَ قَالُوا ءَ اٰلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ط

58-"Bizim tanrılarımız mı hayırlı, yoksa o mu? dediler.

مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ط

Bunu sadece tartışma için sana misâl verdiler.

بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ

Doğrusu onlar, kavgacı bir toplumdur.

(٥٩) إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ

59-O, sadece kendisine nimet verdiğimiz bir kuldur

وَ جَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ط

ve İsrâiloğulları'na örnek kıldığımız *(bir kul)*.

(٦٠) وَ لَوْ نَشَاءُ

60-Eğer dileseydik,

لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلٰئِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ

sizden şu dünyada yerinize geçen melekler yapardık.

(٦١) وَ إِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ

61-O, kıyametin kopacağını gösterir bir ilimdir.[1]

1."O" zamîri, tefsirlerde genellikle Îsâ diye açıklanmıştır. Bir görüşe göre de bu zamir, Kur'ân'ı gösterir. *İlim* kelimesi, alem olarak da okunmuştur. Böylece âyet şu iki mânâya gelir: "Îsâ, kıyâmetin kopacağına bir işarettir", "Kur'ân, kıyâmetin kopacağını açıklayan bir bilgidir."

فَلاَ تَمْتَرُنَّ بِهَا

O saatin geleceğinden hiç şüphe etmeyin;

وَ اتَّبِعُونِ ط

bana uyun,

هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

doğru yol budur.

(٦٢) وَ لاَ يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ج

62-Şeytan sizi *(bundan)* alıkoymasın.

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

Çünkü o, sizin için açık bir düşmandır.

(٦٣) وَ لَمَّا جَاءَ عِيسٰى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ

63-Îsâ açık deliller getirince dedi ki:

قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ

"Ben size hikmet getirdim

وَ لِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِى تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ج

ve ayrılığa düştüğünüz şeylerden bir kısmını size açıklamak için *(geldim)*,

فَاتَّقُوا اللّٰهَ

Allah'tan korkun

وَ أَطِيعُونِ

ve bana itaat edin."

(٦٤) إِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّى وَ رَبُّكُمْ

64-"Allah, işte benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz O'dur.

فَاعْبُدُوهُ ط

O'na tapın,

هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

doğru yol budur.

(٦٥) فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ج

65-Aralarından çıkan partiler, birbirleriyle ihtilâfa düşmüşlerdir.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ

Acı bir günün azâbından vay o zulmedenlerin hâline!

(٦٦) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلاَّ السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

66-Onlar ille o saatin, kendilerinin hiç farkında olmadıkları bir sırada, ansızın başlarına gelmesini mi bekliyorlar?

(٦٧) اَلْأَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

67-O gün, dostlar birbirine düşmandır;[1]

1.Dünya için dost olanların dostlukları dünyada kalır. Fakat korunanların dostlukları Allah için olduğundan, âhirette de devam eder.

إِلاَّ الْمُتَّقِينَ ط ع

ancak, korunanlar bunun dışındadır. *(Onlara Âlemlerin Rabbi şöyle hitâb eder:)*

(٦٨) يَا عِبَادِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ

68-"Ey kullarım, bugün size korku yoktur

وَ لاَ أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ج

ve siz üzülmeyeceksiniz."

(٦٩) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاٰيَاتِنَا

69-Onlar, âyetlerimize inanmışlardı

وَ كَانُوا مُسْلِمِينَ ج

ve Müslüman olmuş *(kullarım)* idiler.

(٧٠) أُدْخُلُوا الْجَنَّةَ

70-"Haydi, siz cennete girin.

أَنْتُمْ وَ أَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ

Siz ve eşleriniz ağırlanıp sevindirileceksiniz!"

(٧١) يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَ أَكْوَابٍ ج

71-Onların önünde altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır.

وَ فِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَ تَلَذُّ الْأَعْيُنُ ج

Orada canların çektiği, gözlerin hoşlandığı her şey var!

وَ أَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ج

Ve siz orada ebedî kalacaksınız.

(٧٢) وَ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِى أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

72-"İşte yaptıklarınıza karşılık size mîras verilen cennet budur."

(٧٣) لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ

73-Orada sizin için çok meyva var.

مِنْهَا تَأْكُلُونَ

Onlardan yersiniz.

(٧٤) إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ج

74-Suçlular, cehennem azâbında sürekli kalacaklardır.

(٧٥) لاَ يُفَتَّرُ عَنْهُمْ

75-*(Azap)* Kendilerinden hiç hafifletilmeyecektir.

وَ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ج

Onlar azap içinde umutsuzdurlar!

(٧٦) وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ

76-Biz onlara zulmetmedik;

وَ لٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ

fakat onlar kendileri zâlim idiler.

(٧٧) وَ نَادَوْا

77-*(Cehennemin muhâfızına)* Şöyle seslendiler:

يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ط

"Ey Mâlik, Rabbin bizim işimizi bitirsin, *(bizi yok etsin, böyle yaşamaktansa ölmek daha iyidir)*!"

قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ

(Mâlik) "Siz kalacaksınız *(hiçbir suretle buradan kurtuluş yok).*" dedi.

(٧٨) لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ

78-Andolsun biz size hakkı getirdik;

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

fakat sizin çoğunuz haktan hoşlanmıyorsunuz.

(٧٩) أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا

79-Yoksa *(hakka engel olma hususunda)* bir iş mi kararlaştırdılar?

فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ج

Biz de *(onları cezalandırmağa ve hakkı yerleştirmeğe)* kararlıyız.

(٨٠) أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ

سِرَّهُمْ وَنَجْوٰيهُمْ ط

80-Yoksa biz, onların sırlarını ve gizli konuşmalarını işitmez miyiz sanıyorlar?

Hayır, *(işitiriz)* بَلٰى

وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

ve yanlarında bulunan elçilerimiz de *(her yaptıklarını)* yazarlar.

(٨١) قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ق

81-De ki: "Eğer Rahman'ın çocuğu olsaydı,

فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

(O'na) tapanların ilki ben olurdum.[1]

(٨٢) سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَ

الْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

82-Göklerin ve yerin Rabbi, Arş'ın Rabbi onların nitelendirmelerinden yücedir, münezzehtir.

(٨٣) فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا

83-Bırak onları, dalsın, oynasınlar,

حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى يُوعَدُونَ

tâ kendilerine söylenen günlerine kavuşuncaya kadar.

(٨٤) وَهُوَ الَّذِى فِى السَّمَاءِ إِلٰهٌ

84-O'dur ki gökte de Tanrı'dır,

وَفِى الْأَرْضِ إِلٰهٌ ط

yerde de Tanrı'dır.

وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

O, hüküm ve hikmet sahibidir, bilendir.

(٨٥) وَتَبَارَكَ الَّذِى لَهُ مُلْكُ

السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ج

1.Çünkü çocuğa saygı, babasına saygı demektir. Ama Allah'ın çocuğu yoktur.

(٨٩) فَاصْفَحْ عَنْهُمْ

89-Şimdi sen onlardan geç,

وَ قُلْ سَلاَمٌ ط

ve: "Size esenlik *(dilerim)*" de.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Yakında bileceklerdir.

٤٤- سُورَةُ الدُّخَانِ

44-DUHÂN SÛRESİ

Duhân, *duman* demektir. Bu isim, 10. âyetteki *duhân* kelimesinden gelmiştir. Mekke'de, Zuhruf Sûresi'nden sonra inen bu sûre, 59 âyeti içermektedir. Resmî sıralamada 44., iniş bakımından 64. sırada yer alır.

بِسْــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) حٰمٓ

1-Hâ Mîm.

(٢) وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ لا

2-Apaçık Kitâba andolsun ki,

(٣) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ

3-Biz onu mübârek bir gecede indirdik.

إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ

Çünkü biz, uyarıcıyız.

(٤) فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ لا

4-Her hikmetli emir, o gecede ayırt edilir;

85-Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin mülkü kendisine âit olan *(Allah)* ne yücedir!

وَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ج

(Duruşma) saatine ait bilgi de O'nun yanındadır

وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ve siz O'na döndürülüp götürüleceksiniz.

(٨٦) وَ لاَ يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

86-O'ndan başka *(tanrı diye)* yalvardıkları şeyler şefaat *(yetkisin)*e sahip değillerdir.

إِلاَّ مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

Ancak bilerek hakka şahitlik edenler *(bildiklerini doğru anlatanlar)* bunun dışındadır.

(٨٧) وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ

87-Andolsun onlara, "Kendilerini kim yarattı?" diye sorsan,

لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ

elbette "Allah" derler.

فَأَنّٰى يُؤْفَكُونَ لا

O halde nasıl *(haktan)* çevriliyorlar?

(٨٨) وَ قِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هٰؤُلاَءِ قَوْمٌ لاَ يُؤْمِنُونَ م

88-Ve Elçinin: "Yâ Rab, bunlar inanmayan bir kavimdir" demesini de *(Allah biliyor)*.

(٥) أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَاۜ

5-Katımızdan *(verilen her)* emir.

إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَۚ

Çünkü biz elçi göndericiyiz.

(٦) رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَۜ

6-Senin Rabbinin acıması gereği olarak *(gönderdiğimiz elçilere o gece emirlerimizi açıklar, vahiylerimizi bildiririz).*

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُۙ

Doğrusu O, işitendir, bilendir.[1]

(٧) رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۢ

7-*(Allah)* Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir.

إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

Eğer kesin olarak inanıyorsanız *(bunu böyle bilin).*

(٨) لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

8-O'ndan başka tanrı yoktur,

يُحْيِي yaşatır

وَيُمِيتُۜ ve öldürür.

رَبُّكُمْ Sizin de Rabbinizdir,

وَرَبُّ اٰبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

önceki atalarınızın da Rabbidir.

(٩) بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ

9-Ama onlar, şüphe içinde oynuyorlar.

(١٠) فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍۙ

10-Göğün, açık bir duman getireceği günü gözetle.

(١١) يَغْشَى النَّاسَۜ

11-*(Duman)* İnsanları sarar.[2]

1.Kur'ân-ı Kerîm, Hz. Muhammed-(s.a.v.)'e Ramazan ayı içerisinde, mübârek bir gecede indirilmeğe başlamıştır. Kadir Sûresi'nin belirttiğine göre bu gece Kadir Gecesi'dir. Demek ki Kadir gecesi, Ramazan ayı içindedir.

2.Bu duman hakkında başlıca iki tefsir ileri sürülmüştür:

1) Duman, Araplarda kıtlıktan da kinâye olabilir. Bu âyet, büyük bir kıtlık olacağına işarettir. Nitekim Arabistan'da büyük bir kıtlık olmuştur.

2) İkinci tefsire göre duhân, kıyâmet arefesinde göğü kaplayacak olan dumandır.

Atılan atom bombalarıyle gerçekten insanları bir duman sarmıştır. Şayet kıyâmet olaylarında atmosfer atomları tutuşursa veya çıkacak genel bir dünya savaşında birkaç atom birden patlatılırsa bütün insanları bir duman sarıp mahveder. Bu âyet, Kur'ân'ın, gelecekte vukû bulacak bilimsel keşif ve icatları işaretleyen mucize haberlerinden biridir. Belki de ileride meydana gelecek ve insanlığı yok edecek gazlı, dumanlı korkunç silahlara işaret etmektedir.

Bu, acı bir azaptır. هٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

(١٢) رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ

12-"Rabbimiz, bizden azabı kaldır;

إِنَّا مُؤْمِنُونَ

çünkü biz artık inanıyoruz" *(derler).*

(١٣) أَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى

13-Artık onlar nasıl düşünüp öğüt alacaklar *(öğüt alma zamanı geçti)*?

وَ قَدْ جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ

Oysa kendilerine apaçık bir elçi gelmişti.

(١٤) ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ

14-Ondan yüz çevirdiler

وَ قَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ

ve dediler ki: "Bu, öğretilmiştir, cinlenmiştir"

(١٥) إِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيلاً

15-Biz *(sizden)* azabı birazcık kaldırırız,

إِنَّكُمْ عَٓائِدُونَ

ama siz yine *(inkârınıza)* dönersiniz.

(١٦) يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى

16-O gün büyük vuruşla vururuz;

zîrâ biz öc alıcıyız! إِنَّا مُنْتَقِمُونَ

(١٧) وَ لَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ

17-Andolsun, onlardan önce Fira-vun toplumunu da *(imkânlar vererek)* sınadık.

وَ جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ أَنْ

Onlara değerli bir elçi geldi, *(şöyle diyordu):*

أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللّٰهِ

18-"Allah'ın kullarını bana teslim edin.

إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Çünkü ben sizin için güvenilir bir elçiyim."

(١٩) وَ أَنْ لاَ تَعْلُوا عَلَى اللّٰهِ

19-Allah'a karşı ululanmayın.

إِنِّى اٰتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Ben size apaçık bir delil getiriyorum."

(٢٠) وَ إِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَ رَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ

20-"Ben, beni taşla*(yıp öldür)*menizden, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan*(Allah)*a sığındım."

(٢١) وَ إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِى

21-"Eğer bana inanmadınızsa,

فَاعْتَزِلُونِ

bâri ben*(im yolum)*dan çekilin."

(٢٢) فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هٰؤُلَٓاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ

22-Sonra *(Mûsâ)*: "Bunlar, suç işleyen bir toplumdur!" diye Rabbine duâ etti.

(٢٣) فَأَسْرِ بِعِبَادِى لَيْلاً

23-*(Allah)*: "O halde kullarımı geceleyin yürüt;

إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ۙ

çünkü takip edileceksiniz" *(dedi)*.

(٢٥) وَ اتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًاؕ

24-"Denizi *(yarıp toplumunu geçirdikten sonra olduğu gibi)* açık bırak;

إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ

çünkü onlar boğulacak bir ordudur."

(٢٥) كَمْ تَرَكُوا

25-Onlar geride nice şeyler bıraktılar:

مِنْ جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ ۙ

bahçeler, çeşmeler.

(٢٦) وَ زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ ۙ

26-Ekinler, güzel makamlar!

(٢٧) وَ نَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ۙ

27-Ve zevk ü sefâ sürdükleri nice nimetler!

28-İşte böyle oldu (٢٨) كَذٰلِكَ قف

وَ أَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا اٰخَرِينَ

ve biz onları başka bir topluma mîras verdik.

(٢٩) فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَٓاءُ وَ الْأَرْضُ

29-Onlara gök ve yer ağlamadı

وَ مَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ع

ve kendilerine fırsat da verilmedi.[1]

(٣٠) وَ لَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِى إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۙ

30-Andolsun biz, İsrâiloğulları'nı o küçültücü azaptan kurtardık:

(٣١) مِنْ فِرْعَوْنَ ط

31-Firavun'dan *(kurtardık)*.

إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ

Çünkü o, *(insanları ezip)* ululanan, sınırı aşanlardan biri idi.

(٣٢) وَ لَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلٰى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ج

32-Andolsun biz, onları bir bilgiye göre âlemlere üstün kıldık.

(٣٣) وَ اٰتَيْنَاهُمْ مِنَ الْاٰيَاتِ مَا فِيهِ بَلٰٓؤٌا مُبِينٌ

1.Kötü insanlar oldukları için onlara hiç acıyan olmadı. Mûsâ'nın ardından denize girdiler, boğulup gittiler.

33-Onlara, içinde açık bir sınav bulunan âyetler verdik.[1]

(٣٤) إِنَّ هٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ

34-Şunlar *(Kureyş kâfirleri)* de diyorlar ki:

(٣٥) إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولٰى

35-"İlk ölümümüzden sonra bir şey yoktur.

وَ مَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ

Biz diriltilecek değiliz."

(٣٦) فَأْتُوا بِاٰبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

36-"Doğru söylüyorsanız, babalarımızı getirin."

(٣٧) أَ هُمْ خَيْرٌ

37-Onlar mı hayırlı,

أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

yoksa Tubba[2] kavmi ve onlardan önce gelen*(kavim)*ler mi?

أَهْلَكْنَاهُمْ

Biz onları*(n hepsini)* helâk ettik.

إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

Çünkü onlar suç işliyorlardı.

(٣٨) وَ مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

38-Biz gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları eğlenmek için yaratmadık!

(٣٩) مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

39-Onları sadece gerçek bir sebeple, *(hikmetli bir gâye ile)* yarattık.

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat onların çoğu bilmiyorlar.

(٤٠) إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ

40-*(Hakkın bâtıldan ayrılacağı)* Hüküm Günü,

مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ

hepsinin varacağı gündür.

(٤١) يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا

41-O gün dost, dostundan bir şey savamaz.

وَ لَا هُمْ يُنْصَرُونَ

Ve onlara yardım da edilmez.

(٤٢) إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللّٰهُ

42-Ancak Allah'ın acıdığı kimseler *(kurtulur)*.

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Şüphesiz O, üstündür esirgeyendir.

1.Öyle mucizeler gönderdik ki o mucizeler, kendileri için büyük bir nimet olduğu gibi, aynı zamanda açık bir imtihan idi.

2.Tubba, Yemen hükümdarlarının unvânıdır. Hz. Peygamber'den aktarıldığına göre bu hükümdar iyi bir insanmış. Fakat kavmi yoldan çıkmış.

(٤٣) إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ ۙ

43-Zakkum ağacı,

(٤٤) طَعَامُ الْأَثِيمِ ۚ

44-Günahkârların yemeğidir.

(٤٥) كَالْمُهْلِ ۚ

45-Pota gibi,

يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۙ

karınlarda kaynar.

(٤٦) كَغَلْيِ الْحَمِيمِ

46-Sıcak suyun kaynaması gibi.

(٤٧) خُذُوهُ

47-*(Allah, zebânîlere emreder)*: "Tutun onu!

فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۚ

Cehennemin ortasına sürükleyin onu!"

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۗ

48-"Sonra başının üstüne kaynar su azabından dökün!"

(٤٩) ذُقْ ۚ

49-"Tad!

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ

Zîrâ sen kendince üstündün, şerefliydin."

(٥٠) إِنَّ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ

50-İşte o kuşkulanıp durduğunuz şey budur!"

(٥١) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۙ

51-Korunanlar ise güvenli bir makamdadır.

(٥٢) فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۚ

52-Bahçelerde ve çeşme başlarında.

(٥٣) يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ

53-İnce ipekten ve parlak atlastan giysiler giyerek,

مُتَقَابِلِينَ ۚ

karşılıklı otururlar.

(٥٤) كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۗ

54-Ayrıca onları, iri gözlü hûrilerle de evlendirmişizdir.

(٥٥) يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ۙ

55-Orada, güven içinde, her meyveyi isterler.

(٥٦) لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۚ

56-Orada ilk ölümden başka ölüm tatmazlar *(sürekli yaşarlar)*.

وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۙ

Ve *(Allah)* onları cehennem azâbından korumuştur.

(٥٧) فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ۚ

57-Rabbinden bir lütuf olarak *(bu nimetler kendilerine verilmiştir)*.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte, o büyük başarı budur.

(٥٨) فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ

58-Biz o*(Kur'â)*nı senin diline kolaylaştırdık ki,

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

düşünüp öğüt alsınlar.

59-Biraz bekle, (٥٩) فَارْتَقِبْ

إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ

onlar da beklemektedirler *(yakında başlarına neler geleceğini görecekler)*.

٤٥- سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

45-CÂSİYE SÛRESİ

İsmini 28. âyetteki *câsiye* kelimesinden alır. Bu sûreye Şeriat Sûresi de denilir. Mekke'de, Duhân Sûresi'nden sonra inmiştir. 37 âyettir. 14. âyeti, Medîne'de inmiştir. Resmî sıralamada 45., iniş tarihine göre 65. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Hâ Mîm. (١) حٰمٓ

(٢) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

2-Kitâb'ın indirilmesi, o üstün, hüküm ve hikmet sahibi Allah tarafındandır.

(٣) إِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

3-Şüphesiz göklerde ve yerde, inananlar için ibretler vardır.

(٤) وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ

4-Sizin yaratılışınızda ve *(yeryüzünde)* yaymakta olduğu canlılarda,

آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

kesin olarak inananlar için ibretler vardır.

(٥) وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

5-Gecenin ve gündüzün değişmesinde,

وَمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

Allah'ın gökten rızık *(sebebi olan su)* indirip onunla ölümünden sonra yeri diriltmesinde

وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ

ve rüzgârları estirmesinde,

آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

düşünen bir toplum için ibretler vardır.

(٦) تِلْكَ آيَاتُ اللّٰهِ

6-İşte şunlar, Allah'ın âyetleridir,

نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ج

onları sana gerçek ile okuyoruz.

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللّٰهِ وَ اٰيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

Allah'tan ve O'nun âyetlerinden sonra hangi hadîse *(söze)* inanacaklar?

(٧) وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ لا

7-Her yalancı, günah yüklü kimseye yuh olsun!

(٨) يَسْمَعُ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ

8-O, Allah'ın âyetlerinin kendisine okunduğunu işitir de,

ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا ج

sonra büyüklük taslayarak sanki hiç onları işitmemiş gibi *(küfründe)* direnir.

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Onu, acı bir azap ile müjdele.

(٩) وَ إِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيَاتِنَا شَيْـًٔا

9-O, bizim âyetlerimizden bir şey öğrendiği zaman,

اتَّخَذَهَا هُزُوًا ط

onunla alay eder.

أُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ط

İşte öyleleri için alçaltıcı bir azap vardır.

(١٠) مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ج

10-Ötelerinden de cehennem *(onları beklemektedir).*

وَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْـًٔا

Ne kazandıkları kendilerine bir yarar sağlayabilir

وَ لَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْلِيَاءَ ج

ve ne de Allah'tan başka edindikleri veliler *(kendilerine bir yarar sağlayabilir).*

وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ط

Onlar için büyük bir azap vardır.

(١١) هٰذَا هُدًى ج

11-İşte yol gösterici, bu*(Kur'ân)*-dır.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ

Rablerinin âyetlerini tanımayanlar var ya

لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ع

onlar için çok çetin bir azap vardır![1]

(١٢) اَللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ

12-Allah'tır ki denizi size boyun eğdirdi,

لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ

tâ ki gemiler buyruğuyla denizin içinde akıp gitsin de,

وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ج

siz bu sayede O'nun lütfundan payınızı arayasınız ve şükredesiniz.

1.Yahut: Onlar için acı bir pislik azâbı vardır.

(١٣) وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمٰوَاتِ
وَ مَا فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ

13-Göklerde ve yerde bulunan şeyleri kendisinden *(bir lütuf olarak)* size boyun eğdirdi.

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Elbette bunda, düşünen bir toplum için ibretler vardır.

(١٤) قُلْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا

14-İnananlara söyle:

يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللّٰهِ

Allah'ın *(cezâ)* günlerinin geleceğini ummayanları affetsinler

لِيَجْزِىَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

ki, *(Allah)*, bir toplumu, yaptıklarıyle cezâlandırsın.

(١٥) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

15-Kim iyi bir iş yaparsa,

فَلِنَفْسِهِ

yararı kendisinedir.

وَ مَنْ أَسَاءَ

Kim de kötülük yaparsa,

فَعَلَيْهَا

zararı kendisinedir.

ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

Sonunda Rabbinize döndürüleceksiniz.

(١٦) وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِى إِسْرَائِيلَ
الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ

16-Andolsun biz, İsrâiloğulları'na Kitap, hüküm *(hikmet, hükümranlık)* ve peygamberlik verdik,

وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

onları güzel rızıklarla besledik

وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

ve onları âlemlere üstün kıldık.

(١٧) وَ اٰتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ

17-Ve onlara bu *(din)* iş*(in)*de açık deliller verdik.

فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

Onlar kendilerine bilgi geldikten sonra sadece aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Şüphesiz, Rabbin kıyâmet günü, ayrılığa düştükleri şeylerde onlar arasında hüküm verecektir.

(١٨) ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيعَةٍ مِنَ
الْأَمْرِ

18-Sonra seni de buyruk*(umuz)*dan bir şeriate *(bir hukuk düzenine)* koyduk.

فَاتَّبِعْهَا

Ona uy;

وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

bilmeyenlerin keyiflerine uyma.

(١٩) إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ط

19-Çünkü onlar, Allah'tan *(gelecek)* hiçbir şeyi senden savamazlar.

وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ج

Zâlimler birbirlerinin velîsidirler.

وَ اللّٰهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

Allah ise korunanların velîsidir.

(٢٠) هٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ

20-Bu *(Kur'ân)*, insanlar için kanıtlar *(sunmakta)*dır;

وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

kesin olarak inananlar için yol gösterici ve rahmettir.

(٢١) أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لا

21-Yoksa kötülükleri işleyen kimseler, kendilerini, inanıp iyi ameller işleyen kimseler gibi yapacağımızı mı sandılar?

سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتُهُمْ ط

Yaşamaları ve ölümleri onlarla bir olacak, öyle mi?

سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ع

Ne kötü hüküm veriyorlar!

(٢٢) وَ خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ

22-Allah, gökleri ve yeri gerçek olarak yaratmıştır

وَ لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

ki, her can, kazandığıyla cezalandırılsın;

وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

kimseye haksızlık edilmesin.

23-Gördün mü: (٢٣) أَفَرَأَيْتَ

مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوٰيهُ

Keyfini tanrı edinen kimseyi,

وَ أَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ

Allah'ın, bir bilgiye göre saptırdığı

وَ خَتَمَ عَلٰى سَمْعِهِ وَ قَلْبِهِ

kulağını ve kalbini mühürlediği

وَ جَعَلَ عَلٰى بَصَرِهِ غِشَاوَةً ط

ve gözünün üstüne de perde çektiği *(kimseyi gördün mü)*?

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِ ط

Şimdi ona Allah'tan sonra kim doğru yolu gösterecek?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Düşünmüyor musunuz?

(٢٤) وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا

24-Dediler ki: "Ne varsa dünya hayatımızdır, başka bir şey yoktur.

نَمُوتُ
Ölürüz,

وَ نَحْيَا
yaşarız.

وَ مَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ ج

Bizi zamandan başkası helâk etmiyor."

وَ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ج

Fakat onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur.

إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

Onlar sadece zannediyorlar.

(٢٥) وَ إِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ

25-Onlara açık açık âyetlerimiz okunduğu zaman:

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا

delilleri ancak şöyle demeleri oldu:

ائْتُوا بِاٰبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Doğru iseniz, babalarımızı getirin"

(٢٦) قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ

26-De ki: "Allah sizi yaşatıyor,

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ
sonra sizi öldürüyor.

ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

Sonra sizi, toplayıp duruşma gününe getirecektir.

لَا رَيْبَ فِيهِ

Bunda aslâ şüphe yoktur;

وَ لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ع

ama insanların çoğu bilmezler."

(٢٧) وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

27-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır.

وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ

O saat başladığı gün,

يَوْمَئِذٍ
işte o gün

يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ

(Allah'ın âyetlerini etkisiz bırakmağa çalışan) iptalciler hüsrâna uğrayacaktır.

(٢٨) وَ تَرٰى كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً قف

28-*(O gün)* Her ümmeti *(Allah'ın huzurunda)* toplanmış görürsün.[1]

كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعٰى إِلٰى كِتَابِهَا ط

Her ümmet, kendi Kitabına *(yaptığı işlerin tutanağı olan amel defterine)* çağırılır:

اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Bugün yaptıklarınızla cezalandırılacaksınız!"

(٢٩) هٰذَا كِتَابُنَا

29-"İşte Kitâbımız,

1.Veya: "diz çökmüş görürsün..." « جثوة » (cesve), *toplanma* ve *diz çökme* mânâlarına gelir.

يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ

aleyhinize gerçeği söylüyor.

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Çünkü biz, yaptıklarınızı yazıyorduk."

(٣٠) فَأَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

30-İnanıp iyi işler yapanlar var ya;

فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِ

Rableri onları rahmetine sokar.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

İşte apaçık başarı budur.

(٣١) وَ أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

31-Ama inkâr edenlere gelince *(onlara da şöyle denir)*:

أَفَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ

"Âyetlerim size okunmaz mıydı?

فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَ كُنْتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ

Buna karşın siz büyüklük tasladınız ve suçlu bir toplum oldunuz, değil mi!"

(٣٢) وَ إِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَ السَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا

32-"Allah'ın va'di gerçektir; *(duruşma)* saat*(inin geleceğin)*de şüphe yoktur" dendiği zaman:

demiştiniz ki: قُلْتُمْ

مَا نَدْرِى مَا السَّاعَةُ

"Saat nedir, bilmiyoruz,

إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا

sadece *(öyle bir şey olduğunu)* sanıyoruz;

وَ مَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ

ama biz ona kesin inanmıyoruz"

(٣٣) وَ بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا

33-Yaptıklarının kötülükleri onlara göründü

وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ

ve alay edip durdukları şey onları kuşattı.

(٣٤) وَ قِيلَ الْيَوْمَ نَنْسٰيكُمْ

34-Ve *(kendilerine şöyle)* denildi: Bugün biz sizi unuttuk,

كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا

tıpkı sizin bugününüzle karşılaşmayı unuttuğunuz gibi,

Yeriniz ateştir. وَ مَأْوٰيكُمُ النَّارُ

وَ مَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

Hiçbir yardımcınız da yoktur!"

(٣٥) ذٰلِكُمْ بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا

35-Böyledir, çünkü siz Allah'ın âyetlerini eğlence yaptınız;

وَ غَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

dünya hayatı sizi aldattı.

فَالْيَوْمَ لاَ يُخْرَجُونَ مِنْهَا

Artık bugün onlar ne ateşten çıkarılırlar

وَ لاَ هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ

ve ne de kendilerinden Allah'ı memnun etmeğe çalışmaları istenir.

(٣٦) فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَ رَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

36-Hamd, göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve bütün Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

(٣٧) وَ لَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ص

37-Göklerde ve yerde ululuk, yalnız O'na aittir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, Azîz'dir Hakîm'dir.

٤٦- سُورَةُ الْأَحْقَاف

46-AHKÂF SÛRESİ

Rüzgârların yaptığı kum tepelerine *ahkâf* denilir. Genellikle Âd kavminin yaşadığı bölgenin karakteri bu olduğundan o bölgeye Ahkâf denmiştir. 21. âyette geçen ve o bölgeden söz eden bu kelime, sûrenin adı yapılmıştır. Mekke'de, Câsiye Sûresi'nden sonra inmiş olan bu sûrenin, 10, 15 ve 35. âyetleri Medîne'de inmiştir. 35 âyeti içermekte olan sûre, resmî tertipte 46., iniş tarihine göre 66. sûredir.

بِسْــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰـنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Hâ Mîm. (١) حٰمٓ

(٢) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

2-Kitâb'ın indirilişi Azîz, Hakîm olan Allah tarafındandır.

(٣) مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِالْحَقِّ وَ أَجَلٍ مُسَمًّى ط

3-Biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları *(boş yere değil)*, ancak gerçek ile ve belli bir süreye göre yarattık.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ

İnkâr edenler, uyarıldıkları şeyden yüz çevirmektedirler.

(٤) قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

4-De ki: "Allah'tan başka yalvardıklarınızı gördünüz mü?

Bana gösterin, أَرُونِى

مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ

onlar yerden neyi yaratmışlar?

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوَاتِ ط

Yoksa gökler*(in yaratılışın)*da onların bir ortaklığı mı var?

إِيتُونِى بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هٰـذَا

(Eğer varsa) bundan önce *(inmiş olan)* bir kitap getirin

أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ

yahut bir bilgi kalıntısı getirin.

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru iseniz *(bunu yapın)*"

(٥) وَ مَنْ أَضَلُّ مِـمَّنْ يَدْعُـوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلٰـى يَوْمِ الْقِيٰـمَةِ

5-Allah'ı bırakıp da kıyâmet gününe kadar kendisine cevap veremeyecek şeylere yalvarandan daha sapık kim olabilir?

وَ هُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ

Oysa onlar, bunların yalvardıklarından habersizdirler.

(٦) وَ إِذَا حُشِرَ النَّاسُ

6-İnsanlar *(Yüce Dîvân'a)* toplandıkları gün,

كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً

(taptıkları tanrılar) onlara düşman olurlar

وَ كَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

ve onların, kendilerine tapmalarını tanımazlar.

(٧) وَ إِذَا تُتْلٰـى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ

7-Onlara açık açık âyetlerimiz okunduğu zaman,

قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ

kendilerine gelen hakkı inkâr edenler dediler ki:

هٰـذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu, apaçık bir büyüdür."

(٨) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ

8-Yoksa "Onu uydurdu" mu diyorlar?

قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ

De ki: "Eğer ben onu uydurmuşsam,

فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا

Allah'tan gelecek cezaya karşı sizin bana hiçbir yararınız olmaz.

هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ

O, sizin yaptığınız taşkınlığı daha iyi bilir.

كَفٰـى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَ بَيْنَكُمْ

Benimle sizin aranızda O'nun şahit olması yeter.

وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

O, bağışlayan, esirgeyendir.

(٩) قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ

9-De ki: "Ben türedi bir elçi değilim.[1]

1.Peygamberliği ilk defa ben ortaya atmadım, ya da önceki peygamberlerin hiç söylemediği bir şeyi söyleyen, ortaya bid'atlar atan bir peygamber değilim.

وَ مَآ اَدْرٖى مَا يُفْعَلُ بٖى وَ لَا بِكُمْ ط

Bana ve size ne yapılacağını da bilmem.

اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰۤى اِلَىَّ

Ben sadece bana vahyedilene uyuyorum

وَ مَآ اَنَا اِلَّا نَذٖيرٌ مُبٖينٌ

ve ben apaçık bir uyarıcıdan başka bir şey değilim."

(١٠) قُلْ اَرَاَيْتُمْ

10-De ki: "Hiç düşündünüz mü:

اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

Eğer bu *(Kur'ân)* Allah katından olduğu halde,

siz onu tanımamışsanız, وَ كَفَرْتُمْ بِهٖ

وَ شَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنٖۤى اِسْرَۤائٖيلَ

عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ

İsrâiloğulları'ndan bir şâhit de bunun benzerini *(Tevrât'ta)* görüp inandığı halde,

وَ اسْتَكْبَرْتُمْ ط

siz *(inanmağa)* tenezzül etmemişseniz *(durumunuz nice olur)*

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ ع

Allah, zâlim bir toplumu doğru yola iletmez.

(١١) وَ قَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لِلَّذٖينَ

اٰمَنُوا

11-İnkâr edenler, inananlar için dediler ki:

لَوْ كَانَ خَيْرًا

"(Muhammed'in getirdiği) iyi bir şey olsaydı,

مَا سَبَقُونَۤا اِلَيْهِ ط

(şu zavallı kişiler) ona inanmada bizi geçemezlerdi, *(biz onlardan önce inanırdık)*

وَ اِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهٖ فَسَيَقُولُونَ

Onlar, onun gösterdiği doğru yola eremediklerinden, diyeceklerdir ki:

هٰذَۤا اِفْكٌ قَدٖيمٌ

"Bu eski bir yalandır."

(١٢) وَ مِنْ قَبْلِهٖ كِتَابُ مُوسٰۤى اِمَامًا

وَ رَحْمَةً ط

12-Ondan önce de önder ve rahmet olarak Mûsâ'nın Kitabı vardır.

وَ هٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا

Bu da *(kendinden önceki Kitabı)* doğrulayan, Arap diliyle *(indirilmiş)* Kitap'tır

لِيُنْذِرَ الَّذٖينَ ظَلَمُوا ق وَ بُشْرٰى

لِلْمُحْسِنٖينَ

ki, *(şirk ile)* kendilerine yazık edenleri uyarsın ve güzel davrananları müjdelesin.

(١٣) اِنَّ الَّذٖينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ

13-"Rabbimiz Allah'tır" deyip,

ثُمَّ اسْتَقَامُوا

sonra doğru olanlar *(var ya),*

فَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

onlara korku yoktur

وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

ve onlar üzülmeyeceklerdir.

(١٤) أُولَٓئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ

14-Onlar cennet halkıdır;

خَالِدِينَ فِيهَا جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

yaptıklarına karşılık orada ebedî kalacaklardır.

(١٥) وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا

15-Biz insana, ana babasına iyilik etmesini tavsiye ettik.

حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا

Anası onu zahmetle taşıdı

وَ وَضَعَتْهُ كُرْهًا

ve zahmetle doğurdu.

وَ حَمْلُهُ وَ فِصَالُهُ ثَلٰثُونَ شَهْرًا

(Ana karnında) Taşınması ile sütten kesilmesi otuz ay sürdü.

حَتّٰٓى إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ

Nihayet *(insan)* güçlü çağına erip kırk yaşına varınca dedi ki:

رَبِّ

"Ya Rabbi!

أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَ عَلَى وَالِدَيَّ

Beni, bana ve anama-babama verdiğin nimete şükretmeğe sevkeyle

وَ أَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ

ve razı olacağın yararlı işler yapmağa *(sevk eyle).*

وَ أَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي

Benim için zürriyetim içinde de salâhı devam ettir *(benden gelecek olanları da iyi insanlar yap).*

إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ

Ben sana yüz tuttum

وَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

ve ben *(sana)* teslim olanlardanım."

(١٦) أُولَٓئِكَ الَّذِينَ

16-Onlar öyle kişilerdir ki,

نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا

yaptıklarının en iyisini onlardan kabul ederiz

وَ نَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ

ve onların kötülüklerinden geçeriz,

فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ

(onlar) cennet halkı arasındadırlar.

وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

Bu, *(dünyada)* kendilerine söylenen doğru söz*(ün gerçekleşmesi)*dir.

(١٧) وَ الَّذِى قَالَ لِوَالِدَيْهِ

17-Fakat o kimse ki anasına, babasına şöyle dedi:

أُفٍّ لَكُمَا

"Öf size!

أَ تَعِدَانِنِى أَنْ أُخْرَجَ

siz benim *(diriltilip)* çıkarılacağımı mı bana va'dediyor*(beni bununla mı tehdit ediyor)*sunuz?"

وَ قَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِى

Benden önce nice nesiller gelip geçmiş, *(kimse geri gelmemiş)* iken *(beni bununla mı tehdit ediyorsunuz?)*

وَ هُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللّٰهَ

Onlarsa, Allah'a sığınarak *(şöyle dediler)*

وَيْلَكَ اٰمِنْ

"Yazık sana! *(Etme! Gel)* inan!

إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

Allah'ın sözü gerçektir"

فَيَقُولُ مَا هٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

Fakat o diyordu ki: "Bu, eskilerin masallarından başka bir şey değildir."

(١٨) أُولٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ

18-İşte onlar da kendilerine *(azap)* söz(ü) gerekli olmuş kimselerdir.

فِى أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ

(Kendilerinden) önce geçen cin ve insan toplulukları arasında *(azabın içinde)* bulunacaklardır.

إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

Gerçekten onlar, ziyâna uğrayanlardır.

(١٩) وَ لِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا

19-Her birinin *(inananların ve inanmayanların)* yaptıkları işlerden dereceleri vardır.

وَ لِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ

Allah, onlara yaptıklarının karşılığını tam verir;

وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

kendilerine hiç haksızlık edilmez.

(٢٠) وَ يَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ

20-İnkâr edenler ateşe sunulacakları gün, *(kendilerine denir ki)*:

أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا

"Dünya hayatınızda bütün güzel şeylerinizi zayi ettiniz;

وَ اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا

(orada) bunlarla sefâ sürüp bunları tükettiniz *(burası için hiçbir şey bırakmadınız)*.

فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ

Bugün, alçaltıcı bir azap ile cezalandırılacaksınız."

بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِى الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ع

(Bu cezâlandırılmanız) yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanızdan ve yoldan çıkmanızdan ötürüdür.

(٢١) وَ اذْكُرْ أَخَا عَادٍ ط

21-Âd'ın kardeşini *(Hûd'u)* an:

إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ

Ahkaf'taki kavmini uyarmıştı.[1]

وَ قَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ

Onun önünden ve ardından nice uyarıcılar da gelip geçti

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللّٰهَ ط

(demişti ki): "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin;

إِنِّى أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

ben sizin, büyük bir günün azabına uğramanızdan korkuyorum diye."

(٢٢) قَالُوا أَ جِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا ج

22-Dediler: "Sen bizi tanrılarımızdan çevirmek için mi geldin?

فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Doğrulardan isen, bizi tehdit ettiğin şeyi bize getir."

(٢٣) قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ز

23-Dedi: "*(Azabın ne zaman geleceğine dair)* Bilgi, ancak Allah katındadır.

وَ أُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ

Ben, tebliğle görevlendirildiğim mesajı size duyuruyorum;

وَ لٰكِنِّى أَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

fakat sizi câhillik eden bir kavim görüyorum."

(٢٤) فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ لا

24-Nihayet azâbın *(ufukta)* geniş bir bulut halinde vâdilerine doğru geldiğini görünce:

1.Ahkaf, kum tepesi mânâsındaki hikf'in çoğudur. Hûd'un kavmi Âd, Yemen'de Sıhr bölgesindeki denize nâzır kum tepeleri arasında oturduğundan bu bölgeye Ahkaf denmiştir. Dahhâk'tan gelen bir rivayete göre Ahkaf Şam'da bir dağın adıdır. Fakat tefsirler, Âd kavminin Yemen bölgesinde oturduğunda birleşiyorlar. İşte Hûd onları uyarmıştı.

Fakat ne kulakları, ne gözleri ne de gönülleri kendilerine bir yarar sağladı.

إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ

Zira *(düşünüp ibret almıyorlar, tersine)* bile bile Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı.

وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ع

Ve alay edip durdukları şey, kendilerini kuşatıverdi.

(٢٧) وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى

27-Andolsun, biz çevrenizdeki kentleri de yok ettik

وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

ve belki *(küfürlerinden)* dönerler diye âyetleri tekrar tekrar açıkladık.

(٢٨) فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ط

28-Allah'tan başka, kendilerine *(Allah yanında)* yakınlık sağlamak için tanrı edindikleri şeyler, kendilerine yardım etselerdi ya!

بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ج

Hayır, *(tanrıları)*, onlardan kaybolup gittiler.[1]

قَالُوا هٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا ط

"Bu, bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler.

بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ ط

Hayır! O, sizin acele gelmesini istediğiniz şeydir;

رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ لا

içinde acı azap bulunan bir rüzgârdır.

(٢٥) تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا

25-*(O rüzgâr)* Rabbinin emriyle her şeyi yıkar, mahveder.

فَأَصْبَحُوا

Derken onlar o hale geldiler ki,

لَا يُرٰى إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ط

konutlarından başka bir şey görülmez oldu.

كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

İşte biz, suç işleyen toplumu böyle cezalandırırız.

(٢٦) وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ

26-Onlara size vermediğimiz servet ve kuvveti vermiştik,

وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً ز

onlara kulaklar, gözler ve gönüller yaratmıştık.

فَمَا أَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ

1.Çünkü hakikat karşısında yalan durmaz, Hak karşısında bâtıl yok olur, gider.

وَ ذٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

İşte onların yalanları ve uydurmaları budur.

(٢٩) وَ إِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَۚ

29-Bir zaman, cinlerden bir topluluğu Kur'ân dinlemek üzere sana yöneltmiştik.

فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوٓا اَنْصِتُواۚ

O*(kunan kur'â)*na geldiklerinde *(birbirlerine)*: "Susun, *(dinleyin)*" dediler.

(Okuma) bitirilince de, فَلَمَّا قُضِيَ

وَلَّوْا إِلٰى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ

uyarıcılar olarak kavimlerine döndüler:

(٣٠) قَالُوا يَا قَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى

30-"Ey kavmimiz, dediler; biz Mûsâ'dan sonra indirilen bir Kitap dinledik.

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَ إِلٰى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

(O Kitap,) kendinden öncekini doğrulayan, gerçeğe ve doğru yola götüren bir Kitap'tır.

(٣١) يَا قَوْمَنَآ أَجِيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ

31-"Ey kavmimiz, Allah'ın davetçisine uyun

وَ اٰمِنُوا بِهِ

ve O'na inanın

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ

ki, *(Allah)* günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın

وَ يُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ

ve sizi, acı azaptan korusun."

(٣٢) وَ مَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ

32-Kim Allah'ın davetçisine uymazsa,

فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ

yeryüzünde *(başına inecek belâya)* engel olamaz.

وَ لَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَآءُۜ

Kendisinin O'ndan başka velîleri de olmaz.

أُولٰٓئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Onlar, apaçık bir sapıklık içindedirler.

(٣٣) أَوَلَمْ يَرَوْا

33-Görmediler mi ki,

أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ

gökleri ve yeri yaratan Allah

وَ لَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ

ve bunları yaratırken yorulmayan *(Allah)*,

بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰىۜ

ölüleri diriltmeğe de kâdirdir.

بَلٰـى إِنَّهُ عَلٰـى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
Evet O, her şeye kadirdir.

(٣٤) وَ يَوْمَ يُعْـرَضُ الَّذِينَ كَـفَـرُوا عَلَى النَّارِ ط

34-İnkâr edenler ateşe sunulacakları gün *(Allah onlara)*:

أَ لَيْسَ هٰـذَا بِالْحَقِّ ط
"*(Nasıl,)* bu gerçek değil miymiş?" *(der)*.

قَالُوا بَلٰـى وَ رَبِّنَا ط
"Evet, Rabbimiz hakkı için *(gerçekmiş)*" derler.

قَـالَ فَـذُوقُـوا الْعَـذَابَ بِمَـا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ
"Öyleyse inkâr etmenizden dolayı azabı tadın" der.

(٣٥) فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ

35-O halde sen de, azim *(ve irade)* sahibi elçilerin sabrettikleri gibi sabret.

وَ لاَ تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ ط
O*(nankör)*ler için acele etme.

كَـأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَـا يُوعَـدُونَ لا لَمْ يَلْبَثُوا إِلاَّ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ط

Onlar, tehdit edildikleri azabı gördükleri gün, sanki gündüzün sadece bir saati kadar yaşamış gibi olurlar.

بَلاَغٌ ج
(Bu) bir duyurudur.

فَهَلْ يُهْلَكُ إِلاَّ الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ
Yoldan çıkmış topluluktan başkası mı helâk edilecek sanki.

٤٧- سُورَةُ مُحَمَّد

47-MUHAMMED SÛRESİ

İkinci âyetinde Hz. Muhammed*(s.a.v.)*'in adı zikredildiği için bu adı almıştır. Bu sûreye aynı zamanda Kıtâl Sûresi de denilir. Medîne'de inmiştir. Yalnız 13. âyeti hicret esnasında yolda nâzil olmuştur. 38 âyettir. Mushaf'ta 47., inişi bakımından 99. sûredir.

بِسْــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰـنِ الرَّحِيمِ
Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

1-Allah, inkâr edip kendisinin yoluna engel olanların işlerini boşa çıkarmıştır.

(٢) وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

2-İnanıp iyi işler yapanlar

وَ اٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰـى مُحَمَّدٍ وَ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لا

ve Rableri tarafından Muhammed'e indirilen gerçeğe inananlar*(a gelince)*,

كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ أَصْلَحَ بَالَهُمْ

(Allah onların) günahlarını örtmüş ve hallerini düzeltmiştir.

(٣) ذٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ

3-Bu, böyledir: Çünkü inkâr edenler bâtıla uymuşlardır;

وَ أَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ؕ

inananlar ise Rablerinden gelen hakka uymuşlardır.

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ

İşte Allah, onların durumlarını, insanlara böyle anlatır.

(٤) فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

4-*(Savaşta)* İnkâr edenlerle karşılaştığınız zaman,

فَضَرْبَ الرِّقَابِ ؕ

boyunlarını vurun.

حَتّٰى إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ

Nihayet onları iyice vurup sindirince,

فَشُدُّوا الْوَثَاقَ ۙ

bağı sıkıca bağlayın *(onları esir alın).*

فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ

Ondan sonra artık ya lütfen bırakırsınız

وَ إِمَّا فِدَاءً

veya karşılığında fidye alırsınız.

حَتّٰى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذٰلِكَ ؕ

Harb, ağırlıklarını bırakıncaya *(savaş sona erinceye)* kadar *(böyle yaparsınız).*

وَ لَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ

Allah dileseydi,

لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ ۙ

(kendisi) onlardan öc alırdı;

وَ لٰكِنْ لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ؕ

fakat sizi birbirinizle denemek için *(size savaşı emrediyor).*

وَ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah, kendi yolunda öldürülenler var ya,

فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ

(Allah onların) yaptıkları işleri zâyi etmeyecektir.

(٥) سَيَهْدِيهِمْ

5-Onları doğru yola iletecektir

وَ يُصْلِحُ بَالَهُمْ ۚ

ve durumlarını düzeltecektir.

(٦) وَ يُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ

6-Onları, kendilerine tanımladığı cennete sokacaktır.

(٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

7-Ey inananlar!

إِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ

Eğer siz Allah*(ın dînin)*e yardım ederseniz,

يَنْصُرْكُمْ

(Allah da) size yardım eder;

وَ يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

ayaklarınızı *(hakkı koruma yolunda)* sağlam tutar.

(٨) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا

8-İnkâr edenler*(e gelince)*:

فَتَعْسًا لَهُمْ

Yıkım onlara!

وَ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

(Allah) onların işlerini boşa çıkarmıştır.

(٩) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ

9-Böyledir. Çünkü onlar, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamışlar,

فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

(Allah da) onların amellerini boşa çıkarmıştır.

(١٠) أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْأَرْضِ

10-*(Onlar)* Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki,

فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler?

دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

Allah onları*(n evlerini, barklarını)* yıkıp başlarına geçirmiştir.

وَ لِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا

Bu kâfirlere de, onun benzeri sonuçlar vardır.

(١١) ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا

11-Bu böyledir. Çünkü Allah inananların koruyucusudur.

وَ أَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ

Kâfirlerin ise koruyucuları yoktur.

(١٢) إِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

12-Allah, inanıp iyi işler yapanları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ

İnkâr edenler ise dünyada biraz yaşarlar

وَ يَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ

ve hayvanların yediği gibi yerler,

وَ النَّارُ مَثْوًى لَهُمْ

(sonunda) yerleri ateştir.

(١٣) وَ كَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ ج

13-Seni *(içinden)* çıkarmış olan kentten daha kuvvetli nice kent var ki,

أَهْلَكْنَاهُمْ

biz onları yok ettik de,

فَلاَ نَاصِرَ لَهُمْ

onlara yardım eden çıkmadı.

(١٤) أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ

14-Rabbinden bir delil üzerinde bulunan insan,

كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

kötü işi kendilerine süslendirilen ve keyiflerine uyan kimseler gibi olur mu? *(Olmaz elbet)*.

(١٥) مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ط

15-*(Günahlardan)* Korunanlara söz verilen cennetin durumu şudur:

فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ ج

içinde bozulmayan su ırmakları vardır.

وَ أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ ج

tadı değişmeyen süt ırmakları,

وَ أَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ج

içenlere lezzet veren şarap ırmakları,

وَ أَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ط

süzme bal ırmakları

وَ لَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

ve onlar için orada her çeşit meyve,

وَ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ط

Rablerinden de bağışlama vardır.

كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَ سُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ

(Şimdi bu nimetler içinde yaşayanlar,) Ateşte ebedî kalan ve barsaklarını parça parça kesen sıcak suyun içirildiği kimseler gibi olur mu?

(١٦) وَ مِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ج

16-Onlardan kimi de gelip seni dinler.

حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

Fakat senin yanından çıktıkları zaman kendilerine bilgi verilmiş olanlara derler ki:

مَاذَا قَالَ آنِفًا قف

"Demin ne söyledi?"

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

Onlar Allah'ın kalplerini mühürlediği kimselerdir

وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

ve keyiflerinin ardına düşmüşlerdir.

(١٧) وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا

17-Hidayet bulanlara gelince,

زَادَهُمْ هُدًى

Allah onların hidayetlerini artırmıştır

وَ اٰتٰيهُمْ تَقْوٰيهُمْ

ve onlara korunmalarını *(kendilerini kötü sonuçtan koruma çareleri)* vermiştir.

(١٨) فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلاَّ السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ج

18-*(İnanmayanlar)* İlle *(helâk edilecekleri)* saatin ansızın kendilerine gelmesini mi bekliyorlar?

فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا ج

İşte onun belirtileri geldi.

فَأَنّٰى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ

O uyarıldıkları saat kendilerine geldikten sonra artık öğüt almaları nereden mümkün olsun?

(١٩) فَاعْلَمْ أَنَّهُ لآَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ

19-Allah'tan başka tanrı olmadığını bil

وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ط

ve kendi günahın, inanan erkeklerin ve inanan kadınların günahı için *(Allah'tan)* mağfiret dile.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ مَثْوٰيكُمْ ع

Allah, dönüp dolaşacağınız yeri ve varıp duracağınız yeri bilir.

(٢٠) وَ يَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلاَ نُزِّلَتْ سُورَةٌ ج

20-İnananlar: "*(Savaş hakkında)* bir sûre indirilmeli değil miydi?" derler.

فَإِذَآ أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَ ذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ لا

Fakat hükmü açık bir sûre indirilip de onda savaştan söz edilince,

رَأَيْتَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

kalplerinde hastalık bulunanları görürsün ki,

يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ط

sana ölümden bayılıp düşen kimsenin bakışı gibi bakıyorlar.

فَأَوْلٰى لَهُمْ ج

Onlara *(ölüm)* gerektir.

(٢١) طَاعَةٌ وَ قَوْلٌ مَعْرُوفٌ قف

21-*(Onlara düşen,)* İtaat etmek ve güzel söz söylemektir.

فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ قف

İş ciddiye bindiği zaman,

فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ

Allah'a verdikleri söze sadık kalsalardı,

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ج

elbette kendileri için daha iyi olurdu.

(٢٢) فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ

22-Demek işbaşına gelecek olursanız,

أَنْ تُفْسِدُوا فِى الْأَرْضِ

yeryüzünde bozgunculuk yapacaksınız

وَ تُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ

ve rahimleri *(akrabalık bağlarını)* koparacaksınız öyle mi?"[1]

(٢٣) أُولٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ

فَأَصَمَّهُمْ وَ أَعْمٰى أَبْصَارَهُمْ

23-Onlar, Allah'ın lânetleyip sağır yaptığı ve gözlerini kör ettiği kimselerdir.

(٢٤) أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ

24-Kur'ân'ı*(n mânâsını)* düşünmüyorlar mı?

أَمْ عَلٰى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

Yoksa kalpler*(inin)* üzerinde kilitleri mi var *(ki hiçbir hakikat, gönüllerine girmiyor)*?

(٢٥) إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلٰى

أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ

الْهُدَى لا

25-Kendilerine doğru yol belli olduktan sonra arkalarına *(yine eski küfürlerine)* dönenlere,

الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ ط

Şeytan hatâlarını süslemiş ve *(günah işlemelerini)* kolaylaştırmıştır

وَ أَمْلٰى لَهُمْ

ve onları uzun emellere, umutlara düşürmüştür.

(٢٦) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا

مَا نَزَّلَ اللّٰهُ

26-Bu böyledir. Çünkü onlar, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayanlara dediler ki:

سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ الْأَمْرِ ج

"Bazı hususlarda size itaat edeceğiz"

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ

Oysa Allah, onların gizlediklerini biliyor.

1.Başka bir kıraate göre: "Zâlimler sizin başınıza geçtiği takdirde onlarla bir olup yeryüzünde bozgunculuk yapar, akrabalık bağlarını keser, onlarla birlikte akrabanızı öldürürsünüz, değil mi?" Âyette şu mânâ da muhtemeldir: "Demek ki sizin, dönüp yeryüzünde bozgunculuk yapmanız ve akrabalık bağlarını keserek onları (öldürmeniz) umulur değil mi?"

(٢٧) فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ

27-Ya melekler, canlarını alırken yüzlerine ve kıçlarına vurarak dövünecekleri zaman durumları nice olur?[1]

(٢٨) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللّٰهَ

28-Bu böyledir. Çünkü onlar, Allah'ı kızdıran şeylerin ardınca gittiler.

وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ

O'nu razı edecek şeylerden hoşlanmadılar.

فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ع

Allah da onların amellerini boşa çıkardı.

(٢٩) أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

29-Yoksa kalplerinde hastalık bulunanlar,

أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ أَضْغَانَهُمْ

Allah'ın, kendilerinin kinlerini ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?

30-Biz dileseydik, (٣٠) وَلَوْ نَشَاءُ

onları sana gösterirdik; لَأَرَيْنَاكَهُمْ

فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمٰيهُمْ ط

sen onları sîmâlarından tanırdın

وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ الْقَوْلِ ط

ve onları sözlerinin üslûbundan tanırdın.

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ

Allah yaptığınız işleri bilir.

(٣١) وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ

31-Andolsun biz sizi deneyeceğiz ki,

حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ

içinizden cihâd edenleri bilelim

وَالصَّابِرِينَ لا

(güçlüklere) sabredenleri *(bilelim)*

1.Bu âyette «يَضْرِبُونَ» (yadribûne)" cümlesi, «تَوَفَّتْهُمْ» (teveffethum)"un öznesi olan melekler"den de, tümleci olan "hum" zamirinden de hâl olabilir. Birinci takdirde melekler kâfirlerin yüzlerine ve kıçlarına vura vura canlarını alırlar. Fakat melekler, lafzen dişil olduğu için (yadribûne)"nin dişil kipte olması uygun olurdu. Oysa fiil erildir. Bizce daha kuvvetli olan ikinci ihtimâle göre meleklerin, canlarını almak üzere geldikleri kâfirler, yüzlerine ve kıçlarına vurarak dövünürler.

Enfal Sûresi 50'de de geçen bu âyet, Allah'a ve Elçisine baş kaldıran, onlara samîmî davranmayanların son demlerinde duyacakları pişmanlığı canlandırmaktadır. Bu, psikolojik bir haldir. Mutlaka insanın eliyle yüzüne ve kalçasına vurması gerekmez. Eliyle başına vurmak, son derece pişmanlığı anlatan bir deyimdir.

وَ نَبْلُوَا أَخْبَارَكُمْ

ve söylediğiniz sözlerin *(doğru olup olmadığını)* sınayalım.

(٣٢) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

32-Nankörlük edip Allah yoluna engel olanlar

وَ شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى ۙ

ve kendilerine doğru yol belli olduktan sonra Elçi'yi incitenler var ya,

لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا

(Onlar) Allah'a hiçbir zarar veremezler.

وَ سَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ

(Allah) onların işlerini boşa çıkaracaktır.

33-Ey inananlar! يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

Allah'a itaat edin, أَطِيعُوا اللّٰهَ

Elçi'ye itaat edin, وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

وَ لَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

işlerinizi boşa çıkarmayın.

(٣٤) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

34-Nankörlük edenler,

وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yoluna engel olanlar,

ثُمَّ مَاتُوا وَ هُمْ كُفَّارٌ

sonra kâfir olarak ölenler *(var ya)*,

فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ

Allah onları affetmeyecektir.

(٣٥) فَـلَا تَهِنُوا وَ تَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ ۖ وَ أَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ ۖ

35-Siz gâlip durumda iken gevşeyip barış istemeyin.

وَ اللّٰهُ مَعَكُمْ

Allah sizinle beraberdir.

وَ لَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

O sizin amellerinizi zâyi etmeyecektir.

(٣٦) إِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ ۜ

36-Dünya hayatı, bir oyun ve eğlenceden ibarettir.

Eğer inanırsanız وَ إِنْ تُؤْمِنُوا

وَ تَتَّقُوا

ve *(günahlardan)* korunursanız,

يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ

(Allah) size mükâfatlarınızı verir

وَ لَا يَسْـَٔلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ

ve sizden *(bütün)* mallarınızı istemez.[1]

1.Sadece zekât ve sadaka gibi cüz'î bir miktar talep eder.

(٣٧) إِنْ يَسْـَٔلْكُمُوهَا

37-Eğer onları isteseydi de,

فَيُحْفِكُمْ

sizi sıkıştırsaydı,

تَبْخَلُوا

cimrilik ederdiniz

وَ يُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ

ve kinlerinizi ortaya çıkarırdı *(Allah'ın Elçisine kin beslemeğe başlardınız).*

(٣٨) هَا أَنْتُمْ هٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا

فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ج

38-İşte sizler, Allah yolunda harcamağa çağırılıyorsunuz;

فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ ج

ama içinizden kimisi cimrilik ediyor.

وَ مَنْ يَبْخَلْ

Cimrilik eden,

فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ ط

kendi nefsine karşı cimrilik etmiş olur.[1]

وَ اللّٰهُ الْغَنِىُّ

Allah zengindir,

وَ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ ج

sizler fakirsiniz.

وَ إِنْ تَتَوَلَّوْا

Eğer yüz çevirecek olursanız,

يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ لا

Allah, yerinize başka bir toplum getirir de,

ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ

onlar sizin gibi olmazlar.

٤٨- سُورَةُ الْفَتْحِ

48-FETİH SÛRESİ

İçinde birkaç keç fetihten söz edildiği için Fetih adını alan bu sûre, hicretin altıncı yılında, Hudeybiye Andlaşması'ndan dönerken, Mekke ile Medîne arasında inmiştir. Hicret'ten sonra indiği için iki kent arasında inmesine karşın, yine Medîne sûrelerinden kabul edilmiştir. Mushaf'ta 48., inişte 109. sûre olup 29 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا لا

1-Biz sana apaçık bir fetih verdik.

(٢) لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ

ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ

2-Ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlasın *(bütün tasalarını gidersin),*

وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ

sana olan nimetini tamamlasın

وَ يَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا لا

ve seni doğru bir yola iletsin.

1.Çünkü infâkın faydası da, cimriliğin zararı da kendisine aittir.

(٣) وَ يَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيزًا

3-Ve Allah sana şanlı bir zafer versin.

(٤) هُوَ الَّذِى أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

4-O, Mü'minlerin kalplerine huzur indirdi,

لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ ط

ki îmanlarına îman katsınlar,

وَ لِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

Göklerin ve yerin askerleri Allah'-ındır.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا لا

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٥) لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

5-*(Allah işini böyle hikmetle çevirir, Mü'minlerin gönüllerine huzur verir, onlara görünmez askerleriyle yardım eder)* Ki, inanan erkekleri ve inanan kadınları, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlere soksun,

وَ يُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ط

onların kötülüklerini de örtsün.

وَ كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيمًا لا

Gerçekten bu, Allah katında büyük bir başarıdır.

(٦) وَ يُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ط

6-Allah hakkında kötü zanda bulunan münâfık erkeklere ve münâfık kadınlara; *(Allah'a)* ortak koşan erkeklere ve ortak koşan kadınlara da azap etsin.

عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ج

(Onların, Müslümanlar için istedikleri) Kötü olaylar, kendi başlarına gelsin.

وَ غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

Allah, onlara gazap etmiştir,

onları lânetlemiştir وَ لَعَنَهُمْ

وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ط

ve onlara cehennemi hazırlamıştır.

وَ سَاءَتْ مَصِيرًا

Orası da ne kötü bir yerdir!

(٧) وَ لِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

7-Göklerin ve yerin askerleri Allah'ındır.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Allah Aziz'dir, Hakîm'dir.

(٨) إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

8-Biz seni, şâhit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.

(٩) لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

9-Ki Allah'a ve Rasûlüne inanasınız,

وَ تُعَزِّرُوهُ

O'nu*(n dînini)* destekleyesiniz,

O'na saygı gösteresiniz وَ تُوَقِّرُوهُ

وَ تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أَصِيلاً

ve sabah akşam O'nu tesbîh ed*(ip şanını yücelt)*esiniz,

(١٠) إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ

10-Sana biat edenler *(İslâm uğrunda ölünceye kadar savaşmak üzere sana söz verenler)*,

إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ

gerçekte Allah'a biat etmektedirler.

يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ

Allah'ın eli, onların ellerinin üzerindedir.

Kim ahdini bozarsa, فَمَنْ نَكَثَ

فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ

kendi aleyhine bozmuş olur.

وَ مَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ

Ve kim Allah'a verdiği sözü tutarsa,

فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

Allah ona büyük bir mükâfat verecektir.[1]

(١١) سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ

11-Göçebe Araplardan geri bırakılanlar, sana diyecekler ki:

شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَ أَهْلُونَا

"Mallarımız ve çocuklarımız bizi, *(seninle beraber gelmekten)* alıkoydu.

فَاسْتَغْفِرْ لَنَا

Bizim için mağfiret dile."

1.Hicretin altıncı yılında Hz. Peygamber (s.a.v.), umre yapmak üzere 1400 Müslüman ile birlikte Mekke'ye doğru yola çıktı. Fakat Kureyş, Müslümanları Mekke'ye sokmamak için önlerine bir birlik çıkardı. Vâdilerden sapıp Hudeybiye'ye gelen Hz. Peygamber, savaşmak niyyetinde değildi. Anlaşmak için Hz. Osman'ı Kureyş'e elçi gönderdi. Hz. Osman'ın dönüşü gecikince, bir ağacın altında oturarak arkadaşlarından, Osman öldürülmüş olduğu takdirde ölünceye dek savaşacaklarına dâir söz aldı. Onlar da kendisine biât edip, ölünceye dek savaş sözü verdiler.

Sonunda Hz. Osman geldi ve Kureyş ile Müslümanlar arasında on yıl süreli bir andlaşma yapıldı. Âyet bu Andlaşma öncesindeki mübarek biâte işaret etmektedir.

يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ

Onlar, dilleriyle kalplerinde olmayan bir şeyi söylüyorlar.

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا إِنْ
أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا

De ki: "Allah size bir zarar vermek istemiş, yahut size bir yarar vermek istemiş olsa, Allah'ın, sizin için dilediğine kim engel olabilir?

بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Hayır, Allah yaptıklarınızı haber almaktadır."

(١٢) بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ
الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلٰى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا

12-Herhalde siz sandınız ki Elçi ve Mü'minler, bir daha ailelerine dönmeyecekler.

وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ

Bu *(düşünce)* gönüllerinizde süslendirildi, *(size güzel gösterildi),*

وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ

kötü zanda bulundunuz

وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا

ve helâki hak etmiş bir topluluk oldunuz.

(١٣) وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ

13-Kim Allah'a ve Elçisine inanmazsa,

فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا

bilsin ki, biz, kâfirler için alevli bir ateş hazırlamışızdır.

(١٤) وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ
الْأَرْضِ

14-Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır.

يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ

O, dilediğini bağışlar,

وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ

dilediğine azâb eder.

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.[1]

(١٥) سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا
انْطَلَقْتُمْ إِلٰى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا

15-O geri bırakılanlar, ganimetleri almak için gittiğiniz zaman diyeceklerdir ki:

ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ

"Bizi bırakın, sizinle beraber gelelim"

1.Hz. peygamber (s.a.v.), Hicret'in altıncı yılında Hudeybiye'den döndükten sonra ertesi yılın başlarında Hudeybiye'ye katılanlarla birlikte çıktığı seferde Hayber'i fethetti. Bu fetihten Müslümanlara hayli ganimet düştü. Sefere katılmayanlar, tamah ettiler. Âyet, ileride vukû bulacak bu durumu anlatıyor.

يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلاَمَ اللّهِ ط

Onlar, Allah'ın sözünü değiştirmek istiyorlar.

قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا

De ki: "Siz, bizimle gelemezsiniz.

كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّهُ مِنْ قَبْلُ ج

Allah, önceden böyle buyurdu."

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ط

Onlar: "Bizi çekemiyorsunuz" diyecekler.

بَلْ كَانُوا لاَ يَفْقَهُونَ إِلاَّ قَلِيلاً

Hayır, onlar, pek az anlarlar.

(١٦) قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ

16-O geride kalan göçebe Araplara de ki:

سَتُدْعَوْنَ إِلٰى قَوْمٍ أُولِى بَأْسٍ شَدِيدٍ

"Siz yakında çok kuvvetli bir kavme karşı savaşmağa davet edileceksiniz,

تُقَاتِلُونَهُمْ

onlarla *(ya)* dövüşürsünüz,

أَوْ يُسْلِمُونَ ج

yahut *(onlar)* Müslüman olurlar.

Eğer itaat ederseniz, فَإِنْ تُطِيعُوا

يُؤْتِكُمُ اللّهُ أَجْرًا حَسَنًا ج

Allah size güzel bir mükâfat verir;

وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ

(yok) eğer önceden döndüğünüz gibi yine dönerseniz,

يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

size acı bir şekilde azap eder.

(١٧) لَيْسَ عَلَى الْأَعْمٰى حَرَجٌ

17-Köre güçlük yoktur,

وَلاَ عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ

topala güçlük yoktur,

وَلاَ عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ ط

hastaya güçlük yoktur. *(Bunlar savaşa katılmak zorunda değillerdir.)*

وَمَنْ يُطِعِ اللّهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allah'a ve Elçisine itaat ederse

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ج

(Allah) onu, altından ırmaklar akan cennetlere sokar.

Kim de yüz çevirirse وَمَنْ يَتَوَلَّ

يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ع

onu da acı bir azaba uğratır.

(١٨) لَقَدْ رَضِىَ اللّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ

18-Allah şu Mü'minlerden razı olmuştur ki,

إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ

onlar, ağacın altında sana biat ediyorlardı.

فَعَلِمَ مَا فِى قُلُوبِهِمْ

Allah onların gönüllerinden geçeni bildi de

فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ

onların üzerine huzur ve güven indirdi

وَ أَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۙ

ve onlara yakın bir fetih verdi.

(١٩) وَ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ

19-Yine onlara alacakları birçok ganimetler bahşeyledi.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢٠) وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا

20-Allah size elde edeceğiniz birçok ganimetler va'detti.

فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ

Şimdilik size bu*(Hudeybiye Barışı)*nı verdi

وَ كَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۚ

ve insanların ellerini sizden çekti

وَ لِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

ki bu, inananlara bir ibret olsun

وَ يَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۙ

ve *(Allah)* sizi dosdoğru yola iletsin.

(٢١) وَ أُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا

21-*(Size)* Başka *(ganimetler de söz vermiştir ki)* henüz onları ele geçiremediniz;

قَدْ أَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ۗ

fakat Allah onları kuşatmış*(sizin için ayırmış)*tır.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

Allah her şeyi yapabilir.

(٢٢) وَ لَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

22-Eğer kâfirler sizinle savaşsalardı,

لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ

arkalarına dön*(üp kaç)*arlardı;

ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَ لَا نَصِيرًا

sonra ne bir koruyucu, ne de bir yardımcı bulabilirlerdi.

(٢٣) سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۚ

23-Bu, Allah'ın öteden beri süregelen yasasıdır:[1]

وَ لَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا

Allah'ın yasasında bir değişme bulamazsın.

(٢٤) وَ هُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۗ

1.Allah, peygamberlerini ve inananları üstün getirmeyi takdir buyurmuştur.

24-Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara galip getirdikten sonra onların ellerini sizden, sizin ellerinizi onlardan çeken O'dur.

وَ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

Allah, yaptıklarınızı görmektedir.[1]

(٢٥) هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

25-Onlar öyle kimselerdir ki inkâr ettiler

وَ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ الْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ط

ve sizin Mescid-i Harâm'ı ziyaret etmenize ve bekletilen kurbanların yerlerine varmasına engel oldular.

وَ لَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَ نِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ج

Eğer orada, kendilerini bilmediğiniz için tepeleyeceğiniz ve bilmeyerek tepelemenizden ötürü, kınanacağınız inanmış erkekler ve inanmış kadınlar olmasaydı *(Allah sizin savaşmanıza engel olmazdı).*

لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِى رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ج

(Böyle yaptı) ki Allah, dilediğini rahmetine soksun.

لَوْ تَزَيَّلُوا

Şayet *(inananlar ve inanmayanlar)* birbirinden ayrılmış olsalardı,

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

elbette onlardan inkâr edenleri, acı bir azaba çarptırırdık.

(٢٦) إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ

26-O zaman inkâr edenler, kalplerine öfke ve gayreti, o Câhiliye *(çağının)* öfke ve gayretini koymuşlardı.

فَأَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Allah da Elçisine ve Mü'minlere huzur ve güvenini indirdi;

وَ أَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى

onları takvâ kelimesine *(sebâta ve ahde vefâya)* bağladı.

وَ كَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَ أَهْلَهَا ط

Zaten onlar, buna lâyık ve ehil idiler.

وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ع

Allah, her şeyi bilendir.[2]

1.Düşmandan silâhlı 80 kişi, Müslümanların çevresini sarmışken yakalanarak Hz. Peygamber'in huzurlarına getirildiler. Hz. Peygamber, onları affetti. İşte düşmanların barış istemelerine bu olay sebep olmuştu.

2.Hudeybiye'de Mekkelilerle Müslümanlar arasında andlaşma yazılacağı sırada Hz. Peygamber, Hz. Ali'ye: "Yaz, dedi; bu, Allah'ın Elçisi'nin Mekke halkıyla yaptığı andlaşmadır." Kureyş temsilcileri dediler ki: "Biz

(٢٧) لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ

27-Andolsun, Allah, Elçisinin rüyâsını doğru çıkardı.

لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ

Allah dilerse, güven içinde Mescid-i Harâm'a gireceksiniz.

مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ

başlarınızı *(kökten)* traş ederek *(Mescid-i Harâm'a gireceksiniz).*

وَ مُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ

ve*(ya)* saçlarınızı kısaltarak, korkmadan *(Mescid-i Harâm'a gireceksiniz).*

فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا

Allah sizin bilmediğinizi bildi;

فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

böylece bundan önce size yakın bir fetih verdi.

(٢٨) هُوَ الَّذِى أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَ دِينِ الْحَقِّ

28-O, Elçisini hidayet ve hak dinle gönderdi ki,

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

o*(hak dî)*ni, bütün dinlere üstün kılsın.

وَ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا

Şahit olarak Allah yeter.

(٢٩) مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ

29-Muhammed Allah'ın elçisidir.

وَ الَّذِينَ مَعَهُ

Onun yanında bulunanlar,

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ

kâfirlere karşı katıdırlar;

رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(fakat) birbirlerine karşı merhametlidirler.

تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانًا

Onların, rükû ve secde ederek Allah'ın lütuf ve rızâsını aradıklarını görürsün.

---

senin Allah'ın Elçisi olduğunu bilsek, sizin Kâbe'ye girmenize engel olmayız. Şöyle yazın: "Bu, Abdullah oğlu Muhammed ile, Mekke halkı arasındaki andlaşmadır." Hz. Peygamber de öyle yazdırdı. Mü'minlerin çok zoruna giden bu durum, Allah'ın, gönüllerine indirdiği huzur ile yatıştı.

Allah'ın Elçisi, Hudeybiye seferinden önce rüyâsında, Ashâbıyla birlikte Mekke'ye girdiklerini, bazılarının saçlarını tamamen traş ettiklerini, bazılarının da kısalttığını görmüştü.

سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ؕ

Yüzlerinde secde izinden nişanları vardır.

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ ۚ وَ مَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيلِ ۚ كَزَرْعٍ

Onların Tevrat'taki vasıfları ve İncil'deki vasıfları da şöyle bir ekin gibidir ki,

filizini çıkardı, أَخْرَجَ شَطْـَٔهُ

onu güçlendirdi, فَاٰزَرَهُ

kalınlaştı, فَاسْتَغْلَظَ

فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ

derken gövdesinin üstüne dikildi,

يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ

ekincilerin hoşuna gider,

لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ؕ

onlara karşı kâfirleri de öfkelendirir *(bir duruma geldi)*.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَ أَجْرًا عَظِيمًا

Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat va'detmiştir.[1]

1.Bu benzetme, Allah Elçisinin ve arkadaşlarının, ilk ve son durumlarını anlatmaktadır. İlk defa yere atılan bir tane gibi filizlenmeğe başlayan İslâm cemaati, gittikçe güçlenerek koca bir ordu olmuşlar, İslâm tohumunu ekenler bu durumdan son derece sevinirlerken, onların bu güçlü durumunu gören kâfirler öfkeden çatlar hale gelmişlerdi.

٤٩- سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

49-HUCURÂT SÛRESİ

Bu ad, 4. âyetteki *el-hucurât* kelimesinden gelir. Fetih Sûresi ile Mü'minlerin artık zafere ulaştıkları, hâkim bir cemaat olarak güven içinde yaşayacakları bildirilmiştir. Bu sûrede de Mü'minlere bazı görgü kuralları, Peygamber'e ve birbirlerine karşı nasıl davranacakları öğretilmektedir. "Elçiler Yılı" denen 9. Hicret yılında ve Mücâdele Sûresi'nden sonra inmiştir, 18 âyettir. Mushaf'ta 49., inişe göre 105. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

1-Ey inananlar!

لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىِ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

Allah'ın ve Elçisinin önüne geçmeyin.[2]

Allah'tan korkun. وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ

2.Onlardan önce konuşmağa, bir iş hakkında hüküm belirtmeğe kalkmayın.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir.

(٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

2-Ey inananlar!

لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ

Seslerinizi, Peygamberin sesinin üstüne çıkarmayın,

وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ

birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi, onunla da öyle yüksek sesle konuşmayın;

أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

yoksa siz farkında olmadan amelleriniz boşa gider.

(٣) إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ

3-Allah'ın Elçisinin huzûrunda seslerini kısanlar var ya

أُولٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ط

onlar öyle kimselerdir ki Allah, onların kalplerini, takva için imtihan etmiş *(onların takvaya ehil olduklarını anlamış)*tır.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

Onlar için mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır.

(٤) إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ

4-Odaların arkasından sana bağıranlar var ya,

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

onların çoğu, düşüncesiz kimselerdir.[1]

(٥) وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ

5-Onlar, sen kendilerinin yanına çıkıncaya kadar bekleselerdi,

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ط

elbette kendileri için daha iyi olurdu.

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ

6-Ey inananlar! Size fâsık *(yoldan çıkmış)* bir adam, bir haber getirirse,

1.Uyeyne ibn Hısn ile, Akra ibn Hâbis, Temîm Oğullarından yetmiş kişilik bir heyetle, öğle vakti Allah'ın Elçisi'ne geldiler. Allah'ın Elçisi, odasında uyuyordu: "Yâ Muhammed, dışarı çık, yanımıza gel!" diye bağırdılar. Âyet, bu tür davranışın nezâkete aykırı olduğunu anlatıyor.

فَتَبَيَّنُوا onun doğruluğunu araştırın.

أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ

Yoksa bilmeyerek bir topluluğa karşı kötülük edersiniz de

فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ

sonra yaptığınıza pişman olursunuz.

(٧) وَ اعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ

7-Bilin ki, Allah'ın Elçisi içinizdedir.

لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ

Şâyet o, birçok işte size uysaydı,

لَعَنِتُّمْ sıkıntıya düşerdiniz.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ

Fakat Allah size îmanı sevdirdi

وَ زَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ

ve onu sizin kalplerinizde süsledi

وَ كَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ

ve size küfrü, fıskı ve isyanı[1] çirkin gösterdi.

أُولٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ

İşte doğru yolda olanlar bunlardır.

(٨) فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَ نِعْمَةً

8-*(Bu)* Allah'ın bir lütuf ve nimetidir.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hakîmdir.

(٩) وَ إِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا

9-Eğer inananlardan iki grup vuruşurlarsa,

فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا

onların arasını düzeltin.

فَإِنْ بَغَتْ إِحْدٰيهُمَا عَلَى الْأُخْرٰى

Şayet biri ötekine saldırırsa,

فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي

saldıran tarafla vuruşun,

حَتّٰى تَفِيءَ إِلٰى أَمْرِ اللّٰهِ

ki Allah'ın buyruğuna dönsün.

فَإِنْ فَاءَتْ

(Allah'ın buyruğuna) dönerse,

فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ

onların arasını adâletle düzeltin

وَ أَقْسِطُوا ve daima âdil olun.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Çünkü Allah, adâlet yapanları sever.

(١٠) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

10-Muhakkak Mü'minler kardeştirler.

1.Hakîkati tanımamayı, sınırı aşıp yoldan çıkmayı, baş kaldırmayı...

فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ

Kardeşlerinizin arasını düzeltin

ve Allah'tan korkun وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ع

ki, size rahmet edilsin.

(١١) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

11-Ey inananlar!

لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ

Bir topluluk, başka bir toplulukla alay etmesin.

عَسٰٓى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ

Belki *(alay ettikleri kimseler)*, kendilerinden iyidirler.

وَ لَا نِسَٓاءٌ مِنْ نِسَٓاءٍ

Kadınlar da başka kadınlarla *(alay etmesinler)*.

عَسٰٓى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ج

Belki onlar, kendilerinden iyidirler.

وَ لَا تَلْمِزُٓوا أَنْفُسَكُمْ

Birbirinizde kusur aramayın;

وَ لَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ط

birbirinizi kötü lâkaplarla çağırmayın.

بِئْسَ الْاِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ ج

İnandıktan sonra fısk adı,[1] ne kötü bir şeydir!

Kim tevbe etmezse, وَ مَنْ لَمْ يَتُبْ

فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte onlar, zâlimdirler.

(١٢) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ ج

12-Ey inananlar! Zandan çok sakının.

إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ

Zîrâ zannın bir kısmı günahtır.

وَ لَا تَجَسَّسُوا

Birbirinizin gizli şeylerini araştırmayın;

وَ لَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ط

biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin.

أَ يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

Hiç biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemeyi sever mi?

İşte bundan iğrendiniz. فَكَرِهْتُمُوهُ ط

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط

O halde Allah'tan korkun!

إِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul eden, çok esirgeyendir.

13-Ey insanlar! (١٣) يَٓا أَيُّهَا النَّاسُ

1.İnanana "fâsık!" demek.

إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَ أُنْثَى

Biz sizi bir erkek ve bir kadından yarattık

وَ جَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَ قَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ط

ve birbirinizi tanımanız için sizi milletlere ve kabîlelere ayırdık.

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ

Allah yanında en üstün olanınız,

أَتْقَيكُمْ ط

(günahlardan) en çok korunanınızdır.

إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Allah bilendir, haber alandır.

(١٤) قَالَتِ الْأَعْرَابُ اٰمَنَّا ط

14-Göçebe Araplar: "İnandık" dediler.

De ki: "İnanmadınız, قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا

وَ لٰكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا

fakat, "İslâm olduk" deyin.

وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِى قُلُوبِكُمْ ط

Henüz îman kalplerinize girmedi.

وَ إِنْ تُطِيعُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Eğer Allah'a ve Elçisine itaat ederseniz,

لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ط

(Allah), yaptığınız güzel işlerden hiçbirinin sevabını size eksik vermez.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir."

(١٥) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

15-Mü'minler onlardır ki,

اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

Allah'a ve Elçisine inandılar,

sonra şüphe etmediler ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا

وَ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ط

ve Allah yolunda mallarıyle, canlarıyle cihâd ettiler.

أُولٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

İşte *(îman sözlerinde)* doğru olanlar onlardır.

(١٦) قُلْ أَ تُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ

16-De ki: "Siz mi Allah'a din*(darlığ)*ınızı öğreteceksiniz?

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ط

Allah, göklerde ve yerde olanları bilir.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Allah, her şeyi bilendir."

(١٧) يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ط

17-İslâm olmalarını senin başına kakıyorlar.

قُلْ لاَ تَمُنُّوا عَلَىَّ إِسْلاَمَكُمْ ج

De ki: "Müslüman olmanızı benim başıma kakmayın.

بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدٰيكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Tersine, eğer gerçekten inanmışsanız, sizi îmâna ilettiği için Allah, sizin başınıza kaksa yeridir."

(١٨) إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ط

18-Şüphesiz Allah, göklerin ve yerin gizlisini bilir.

وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızı görmektedir.

٥٠-سُورَةُ قٓ

50-KÂF SÛRESİ

Adını başındaki harften alan bu sûre, Mekke'de, Mürselât Sûresi'nden sonra inmiştir. 45 âyettir. 38. âyetinin Medîne'de indiği rivâyet edilir. Mushaf'ta 50., inişte 34. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قٓ قف وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ

1-Kâf. Zikir'li *(uyarıcı, şerefli)* Kur'ân'a andolsun,

(٢) بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ

2-İçlerinden bir uyarıcı gelmesine şaştılar da,

فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

o kâfirler: "Bu tuhaf bir şeydir" dediler.

(٣) ءَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ج

3-"Biz öldüğümüz ve toprak olduğumuz zaman mı *(tekrar bedene döneceğiz)*?

ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ

Bu, uzak bir dönüştür."

(٤) قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ج

4-Biz yerin, onlar*(ın cesetlerin)* den ne eksilttiğini bilmişizdir.

وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ

Yanımızda *(her şeyi)* zapteden bir Kitâb vardır.

(٥) بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ

5-Doğrusu onlar, hak kendilerine gelince onu yalanladılar.

فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ

Şimdi onlar çalkantılı bir durumun içindedirler.

(٦) أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ

6-Üstlerindeki göğe bakmadılar mı,

onu nasıl yaptık كَيْفَ بَنَيْنَاهَا

ve *(onu nasıl)* süsledik وَزَيَّنَّاهَا

وَ مَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ

onun *(göğün)* hiçbir çatlağı yoktur?

(٧) وَ اْلأَرْضَ مَدَدْنَاهَا

7-Arz'ı *(nasıl)* yaydık,

وَ أَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

ona sağlam dağlar attık,

وَ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

onda her güzel çifti bitirdik!

(٨) تَبْصِرَةً وَ ذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

8-*(Bütün bunları)* Allah'a yönelen her kulun, gönül gözünü açmak için ve *(ona)* ibret vermek için *(yaptık)*.

(٩) وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا

9-Gökten bereketli bir su indirdik,

فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَ حَبَّ الْحَصِيدِ

onunla bahçeler ve biçilecek dâne*(li ekin)*ler bitirdik.

(١٠) وَ النَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

10-Birbirine girmiş kat kat tomurcukları olan yüksek hurma ağaçları yetiştirdik;

(١١) رِزْقًا لِلْعِبَادِ

11-Kullara rızık olması için *(böyle yaptık)*.

وَ أَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا

Ve o su ile, ölü bir ülkeye can verdik.

كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ

İşte, çıkış da öyledir.[1]

(١٢) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ أَصْحَابُ الرَّسِّ وَ ثَمُودُ

12-Onlardan önce Nuh kavmi, Ressliler ve Semûd *(kavmi)* de yalanlamıştı.

(١٣) وَ عَادٌ وَ فِرْعَوْنُ وَ إِخْوَانُ لُوطٍ

13-Âd, Firavun ve Lût'un kardeşleri *(durumundaki kavmi)*,

(١٤) وَ أَصْحَابُ اْلأَيْكَةِ وَ قَوْمُ تُبَّعٍ

14-Eyke halkı ve Tubba' kavmi.

كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ

Bunların hepsi elçileri yalanladılar

فَحَقَّ وَعِيدِ

böylece uyardığım *(azâb)*ı hak ettiler.

(١٥) أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ اْلأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

15-İlk yaratmadan âciz mi kaldık ki *(yeniden yaratamayalım)*? Doğrusu onlar yeni bir yaratmadan kuşku içindedirler.

(١٦) وَ لَقَدْ خَلَقْنَا اْلإِنْسَانَ

Andolsun insanı biz yarattık

1.Nasıl ölen toprak canlanıyor, ağaçlara taze bir hayat geliyor, bitkiler yerden çıkıyorsa, siz de öyle yeniden bedenlenip çıkacaksınız.

وَ نَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهُ ج

ve nefsinin ona ne fısıldadığını biliriz.

وَ نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

Çünkü biz ona şahdamarından daha yakınız.

(١٧) اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ

17-Onun sağında ve solunda oturan iki alıcı *(melek, onun sözlerini ve işlerini)* kaydetmektedir.

(١٨) مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ

18-*(İnsan,)* Hiçbir söz söylemez ki,

اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

yanında kendisini gözetleyen, dediklerini zapteden *(bir melek)* hazır bulunmasın.

(١٩) وَ جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ط

19-Ölüm sarhoşluğu gerçekten geldi.

ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ

İşte *(ey insan)* bu, senin öteden beri kaçtığın şeydir.

(٢٠) وَ نُفِخَ فِى الصُّورِ ط

20-Sûr'a üflendi.

ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ

İşte bu, kendisine karşı uyarılan gündür.

(٢١) وَ جَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَ شَهِيدٌ

21-Her can, yanında bir sürücü ve şahitle geldi.

(٢٢) لَقَدْ كُنْتَ فِى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا

22-*(Allah ona)*: "Andolsun, sen bundan gaflet içinde idin.

فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ

Biz sen*(in gözün)*den perdeni açtık;

فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ

bugün artık gözün keskindir" *(dedi)*.

(٢٣) وَ قَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ ط

23-Yanındaki arkadaşı: "İşte yanımdaki hazır" dedi.

(٢٤) اَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ

24-*(Allah sürücü ve şahide buyurdu ki)*: "Haydi ikiniz, atın cehenneme her inatçı nankörü!"

(٢٥) مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ لا

25-"Hayra engel olan, saldırgan, şüpheciyi."

(٢٦) اَلَّذِى جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ

26-"O ki Allah ile beraber başka tanrılar edindi;

فَأَلْقِيَاهُ فِى الْعَذَابِ الشَّدِيدِ

bundan dolayı onu çetin bir azâba atın."

(٢٧) قَالَ قَرِينُهُ

27-Yanındaki arkadaşı dedi ki:

رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ

"Rabbimiz, ben onu azdırmadım!

وَ لٰكِنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Zaten o kendisi derin bir sapıklık içinde idi."

(٢٨) قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىَّ

28-*(Allah)* buyurdu ki: "Huzurumda çekişmeyin.

وَ قَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ

Ben size daha önce uyarı göndermiştim."

(٢٩) مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَىَّ

29-"Benim huzurumda söz değiştirilmez

وَ مَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ع

ve ben kullara zulmedici değilim."

(٣٠) يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ

30-O gün cehenneme: "Doldun mu?" deriz.

وَ تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

"Daha yok mu" der.

(٣١) وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ

31-Cennet de korunanlara yaklaştırılmıştır,

غَيْرَ بَعِيدٍ

uzak değildir.

(٣٢) هٰذَا مَا تُوعَدُونَ

32-"İşte size va'dedilen budur.

لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ج

Daima Allah'a yüz tutan *(O'nun buyruklarını)* koruyan,

(٣٣) مَنْ خَشِىَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ

33-Gaybde *(içtenlikle)* Rahman'a saygı gösteren[1]

وَ جَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ

ve *(Hakka)* dönük bir yürek getiren herkesin *(mükâfatı budur)*!"

(٣٤) اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ط

34-"Ona selâm *(esenlik)* ile girin.

ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ

Bu, süreklilik günüdür!"

(٣٥) لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ فِيهَا

35-Orada onlara istedikleri herşey vardır.

1.Âyetteki (bi'l-ğayb) kelimesi, fâilden hâl olabileceği gibi, mef'ûlden de hâl veya masdardan sıfat olabilir. Yani âyetin ilk cümlesi, "Görmeden Rahman'dan korkan" mânâsına geldiği gibi; "Kimsenin görmediği bir yerde Rahman'dan korkan" veya "Rahman görülmediği halde O'ndan korkan" mânâlarına da gelir.

وَ لَدَيْنَا مَزِيدٌ

Katımızda daha fazlası da vardır.

(٣٦) وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ

36-Bunlardan önce nice kuşakları helâk etmiştik ki ,

هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا

onların tutuşu, bunlardan daha kuvvetli idi, *(yakalaması daha güçlü idi).*

فَنَقَّبُوا فِى الْبِلَادِ ط

Ülkelerde gezip dolaşmışlardı.[1]

هَلْ مِنْ مَحِيصٍ

Ama bir kurtuluş buldular mı?

(٣٧) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ

لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَ هُوَ شَهِيدٌ

37-Muhakkak ki bunda, kalbi olan, yahut şahit olarak *(zihnini toplayarak dikkatle)* kulak veren kimse için bir öğüt vardır.

(٣٨) وَ لَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَ

الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ

38-Andolsun, biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yarattık

وَ مَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ

ve bize hiçbir yorgunluk dokunmadı.

(٣٩) فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ

39-Onların dediklerine sabret

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

ve Rabbini övgü ile an:

قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

Güneş doğmadan önce

وَ قَبْلَ الْغُرُوبِ ج

ve *(güneş)* batmadan önce,

(٤٠) وَ مِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ

40-Gecenin bir kısmında O'nu tesbîh et

وَ أَدْبَارَ السُّجُودِ

ve secde arkalarında *(O'nu tesbîh et).*

(٤١) وَ اسْتَمِعْ

41-Dinle!

يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ لا

O gün o ünleyici, yakın bir yerden çağırır.

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ط

42-O gün o çağrıyı gerçek olarak duyarlar.

1.Âyetteki « نَقَّبُوا فِى الْبِلَادِ » (nakkabû fî'l-bilâd): *gezip dolaştılar* mânâsını verirse de "tenkîb"in asıl mânâsı *delmek, yırtmak*tır. Bunda *"Helâkten kurtulmak için şuraya buraya kaçmağa çalıştılar"* mânâsı yanında "Ülkeleri deldiler, büyük binalar yapmak için derin temeller, yürümek için yollar, sulamak için kanallar açtılar" mânâsı da vardır.

ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ

İşte bu, *(dirilip)* çıkış günüdür.

(٤٣) إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ

43-Yaşatan ve öldüren ancak biziz, biz.

Dönüş de bizedir. وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ۙ

(٤٤) يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۗ

44-O gün yer onlar*(ın üstün)*den yarıl*(ıp açıl)*ır, *(çağırana doğru)* süratle koşarlar.

İşte bu, toplamadır; ذَلِكَ حَشْرٌ

bize göre kolaydır. عَلَيْنَا يَسِيرٌ

(٤٥) نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ

45-Biz onların ne dediklerini biliyoruz.

وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Sen onların üstünde bir zorlayıcı değilsin.

فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ

Sadece tehdidimden korkanlara Kur'ân ile öğüt ver.

٥١- سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

51-ZÂRİYÂT SÛRESİ

Birinci âyetindeki *ez-zâriyât* kelimesi, sûrenin adı olmuştur. Mekke'de inen ikinci grup sûrelerdendir. Ahkaf Sûresi'nden sonra inmiştir. 60 âyettir. Mushaf'ta 51., inişte 67. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ۙ

1-Savurup kaldıranlara,[1]

(٢) فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ۙ

2-*(Yağmur)* yüklü *(bulut)*lara,

(٣) فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ۙ

3-Kolayca akıp gidenlere,[2]

(٤) فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا ۙ

4-İş*(ler)*i taksim edenlere *(rızıkları, yağmurları dağıtan güçlere)* andolsun ki,

(٥) إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ۙ

5-Size va'dedilen, mutlaka doğrudur.

(٦) وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ۗ

6-Ceza muhakkak olacaktır.[3]

1.Esip bulutları, tozları kaldıran rüzgârlara, yanardağlardan lavlar püskür-ten tabiat güçlerine, yaratıkları savuran meleklere andolsun.

2.Akıp giden gemilere, rüzgârlara, yörüngelerinde dönüp seyreden gezegenlere.

3.Bu âyetler, tabiat güçlerinin, Allah tarafından yönetilen büyük gü^ler olduğunu anımsatmak için onlar üzerine yemin etmekte ve böylece dikkatimizi bu güçlere çevirmektedir. Mübhem (belirsiz) bırakmak suretiyle de bunların önemini ve ihtişamını artırmaktadır.

(٧) وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ۙ

7-*(Çeşitli)* Yolları *(yörüngeleri)* bulunan göğe andolsun ki,

(٨) إِنَّكُمْ لَفِى قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ۙ

8-Siz, çeşitli söz*(ler)* içindesiniz.[1]

(٩) يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ؕ

9-Çevirilen, ondan çeviriliyor.

(١٠) قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ۙ

10-O *(çeşitli sözleri)* atan yalancılar kahrolsun!

(١١) اَلَّذِينَ هُمْ فِى غَمْرَةٍ سَاهُونَ ۙ

11-Onlar aptallık içinde yanılıp durmaktadırlar.

(١٢) يَسْئَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ؕ

12-"Cezâ günü ne zaman?" diye sorarlar.

(١٣) يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ

13-O gün onlar ateş üzerinde yakılacaklardır.

(١٤) ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ ؕ

14-*(Kendilerine)*: "Fitnenizi *(fesadınızın cezasını)* tadın!

هٰذَا الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ

Acele isteyip durduğunuz şey budur işte!" *(denilecek)*.

1.Din hakkında her kafadan bir ses çıkıyor. Kur'ân veya Muhammed hakkında ağzınıza geleni atıyorsunuz.

(١٥) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۙ

15-Korunanlar, cennetlerde ve çeşme başlarındadırlar;

(١٦) آخِذِينَ مَا آتَيهُمْ رَبُّهُمْ ؕ

16-Rablerinin, kendilerine verdiğini alırlar.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ ؕ

Çünkü onlar bundan önce güzel davranırlardı:

(١٧) كَانُوا قَلِيلاً مِنَ الَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ

17-Geceleri pek az uyurlardı.

(١٨) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

18-Seherlerde onlar istiğfâr ederlerdi.

(١٩) وَفِى أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

19-Mallarında dilenci ve yoksul için hak vardı.

(٢٠) وَفِى الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ۙ

20-Kesin inanacaklar için yerde nice ibretler vardır.

(٢١) وَفِى أَنْفُسِكُمْ ؕ

21-Kendi canlarınızda da öyle.

Görmüyor musunuz? أَفَلَا تُبْصِرُونَ

(٢٢) وَفِى السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ
22-Gökte rızkınız da var,
وَمَا تُوعَدُونَ
uyarıldığınız *(azap)* da var!
(٢٣) فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
23-Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki,
إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ع
o, sizin konuştuğunuz gibi gerçektir.[1]
(٢٤) هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ م
24-İbrahim'in ağırlanan konuklarının haberi sana geldi mi?
(٢٥) إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ط
25-Bir zaman onun yanına girmişler: "Selâm" demişlerdi.
"Selâm, dedi, قَالَ سَلَامٌ ج
قَوْمٌ مُنْكَرُونَ
(siz) tanınmamış bir topluluk*(sunuz).*"
(٢٦) فَرَاغَ إِلٰى أَهْلِهِ
26-*(Konuklarına yemek hazırlamak için)* gizlice ailesinin yanına gitti,
فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ لا
semiz bir buzağı getirdi.
(٢٧) فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ
27-Onu, önlerine yaklaştırdı,
قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ز
"Yemez misiniz?" dedi.
(٢٨) فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ط
28-*(Yemediklerini görünce)* Onlardan içine bir korku düşürdü.
"Korkma" dediler قَالُوا لَا تَخَفْ ط
وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ
ve ona bilgin bir oğlan çocuğu müjdelediler.
(٢٩) فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِى صَرَّةٍ
29-Karısı *(Sâre)* çığlık içinde geldi
فَصَكَّتْ وَجْهَهَا
(hayretten elini) yüzüne vurdu
وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ
ve dedi ki: "*(Ben)* kısır bir kocakarı*(yım, benden nasıl çocuk olur)?*"
(٣٠) قَالُوا كَذٰلِكِ لا قَالَ رَبُّكِ ط
30-Dediler ki: "Rabbin böyle dedi.
إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ
O, hüküm ve hikmet sâhibidir, bilendir."
(٣١) قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

1.Sizin birbirinizle konuşmanız nasıl gerçekse, bu da öyle gerçektir. Buna kendi sözünüz gibi güvenebilirsiniz.

(٣٨) وَ فِى مُوسَى

38-Mûsâ'da da *(ibret alınacak şeyler vardır)*.

إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Onu açık bir delil ile Firavun'a göndermiştik.

(٣٩) فَتَوَلَّى بِرُكْنِهِ

39-*(Firavun ona)* Yanını çevirdi

وَ قَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

ve: "Bu, ya büyücü ya da cinlidir" dedi.

(٤٠) فَأَخَذْنَاهُ وَ جُنُودَهُ

40-Biz de onu ve askerlerini yakaladık,

onları suya attık. فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ

وَ هُوَ مُلِيمٌ

(O boğulurken pişmanlıkla) kendi kendini kınıyordu.

(٤١) وَ فِى عَادٍ

41-Âd*(kavmin)*de de *(ibret alınacak şeyler vardır)*.

إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ

Onlara, köklerini kesen bir rüzgâr gönderdik:

(٤٢) مَا تَذَرُ مِنْ شَىْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ

42-Neyin üzerinden geçse,

إِلاَّ جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ

o*(üzerinden geçtiği)*ni kül gibi ediyordu.

31-*(İbrahim)*: "O halde göreviniz nedir ey elçiler?" dedi.

(٣٢) قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ

32-Dediler: "Biz suçlu bir kavme gönderildik."

(٣٣) لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ

33-"Ki onların üzerine çamurdan taş*(lar)* salalım."

(٣٤) مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ

34-"Rabbinin katında, haddi aşanlar için işaretlenmiş *(taşlar)*."

(٣٥) فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

35-Orada bulunan Mü'minleri çıkardık.

(٣٦) فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

36-Zaten orada bir ev*(halkın)*dan başka Müslüman da bulmadık.

(٣٧) وَ تَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

37-Acı azaptan korkanlar için orada bir ibret bıraktık.[1]

1.Onlardan kalan harâbeler inanmayanları nasıl mahvettiğimize işarettir. Azâbımızdan korkanlar, ona bakıp ibret alırlar.

(٤٣) وَ فِى ثَمُودَ

43-Semûd*(kavmin)*de de *(ibret alınacak şeyler vardır)*.

إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتّٰى حِينٍ

Onlara: "Bir süreye kadar sefâ sürün" denmişti.

(٤٤) فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ

44-Rablerinin buyruğuna başkaldırdılar.

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَ هُمْ يَنْظُرُونَ

Bu yüzden onlar bakıp dururlarken, onları yıldırım yakaladı.

(٤٥) فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ

45-*(Yurtlarında çöküverdiler.)* Ne kalkabildiler,

وَ مَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ

ne de *(bu duruma)* engel olabildiler.

(٤٦) وَ قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ

46-Daha önce de Nûh kavmini helâk etmiştik.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Çünkü onlar da yoldan çıkmış bir toplum idiler.

(٤٧) وَ السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ

47-Göğü sağlam yaptık,

وَ إِنَّا لَمُوسِعُونَ

biz genişleticiyiz *(kudretimiz geniştir, göğü öyle genişleten biziz)*.

(٤٨) وَ الْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا

48-Yeri biz döşedik.

فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

(Biz) Ne güzel döşeyiciyiz.

(٤٩) وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ

49-Her şeyden iki çift *(erkek-dişi)* yarattık

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

ki, düşünüp öğüt alasınız.[1]

(٥٠) فَفِرُّوا إِلَى اللّٰهِ

50-"O halde Allah'a kaçın.

إِنِّى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben size, O'nun tarafından görevlendirilmiş apaçık bir uyarıcıyım."

(٥١) وَ لَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا اٰخَرَ

51-"Allah ile beraber başka tanrılar uydurmayın.

إِنِّى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben size O'nun tarafından görevlendirilmiş apaçık bir uyarıcıyım."

(٥٢) كَذٰلِكَ

52-İşte böyle,

1.Mümkün varlıkların çift, müteaddit olduğunu, yalnız bizim tek olduğumuzu anlayasınız.

مَآ أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ

onlardan önce de ne kadar elçi geldiyse,

إِلاَّ قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

mutlaka: "Büyücü" veya "Cinlenmiş" dediler.

(٥٣) أَ تَوَاصَوْا بِهِ ج

53-Bunu birbirlerine tavsiye mi ettiler *(ki hep aynı şeyi söylüyorlar)*?

بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ

Doğrusu, onlar azgın bir topluluktur.

(٥٤) فَتَوَلَّ عَنْهُمْ

54-Onlardan yüz çevir.

فَمَآ أَنْتَ بِمَلُومٍ ز

Sen kınanacak değilsin.

(٥٥) وَ ذَكِّرْ

55-Ama yine de hatırlat.

فَإِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

Çünkü hatırlatmak inananlara yararlıdır.

(٥٦) وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ

56-Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.

(٥٧) مَآ أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ

57-Ben onlardan rızık istemiyorum;

وَ مَآ أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ

beni beslemelerini de istemiyorum.

(٥٨) إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

58-Şüphesiz rızık veren, sağlam kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır.

(٥٩) فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ

59-Muhakkak ki, bu zulmedenlerin de *(geçmiş)* arkadaşlarının payı gibi bir *(azap)* payı vardır, *(ötekilerin başına gelen azap gibi bir azap bunların da başına gelecektir)*,

فَلاَ يَسْتَعْجِلُونِ

acele etmesinler.

(٦٠) فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِى يُوعَدُونَ

60-Uyarıldıkları günlerinden dolayı vay o kâfirlerin haline!

٥٢-سُورَةُ الطُّورِ

52-TÛR SÛRESİ

Adını ilk âyetinden alan bu sûre de Mekke döneminin ikinci yarısında, Secde sûresinden sonra inmiştir. Mushaf'ta 52., iniş sırasında 76., sûredir ve 49 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالطُّورِ

1-Andolsun Tûr'a *(Mûsâ'nın vahiy aldığı Sînâ Dağı'na).*

(٢) وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

2-Satır satır yazılmış Kitâba;

(٣) فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ

3-Yayılmış ince deri üzerine,

(٤) وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

4-Mamur *(bakımlı, şen)* Ev*(Kâbe'y)*e,

(٥) وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

5-Yükseltilmiş tavana *(göğe)*,

(٦) وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

6-Kaynatılmış denize *(bunlara andolsun ki)*,

(٧) إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

7-Rabbinin azâbı mutlaka vukû bulacaktır;

(٨) مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ

8-Ona engel olacak bir şey yoktur.[1]

(٩) يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا

9-O gün gök, bir çalkalanış çalkanır,

(١٠) وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا

10-Dağlar bir yürüyüş yürür ki!

(١١) فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

11-Yalanlayanların vay haline o gün!

(١٢) الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ

12-O daldıkları bâtıl içinde oynayıp duranlar,

(١٣) يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا

13-O gün *(şöyle denilerek)* cehennem ateşine kakılırlar:

(١٤) هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

14-"İşte yalanlayıp durduğunuz ateş budur!"

1.Kıyamet koparken denizler kaynaştırılıp fışkırtılacak, ateş kesilecektir. Tekvîr Sûresi'ndeki: "Denizler kaynatıldığı zaman" âyeti de bunu anlatmaktadır. Kimbilir belki deniz suyu atomlarına ayrılacaktır. Bilindiği üzere su, atomlarına ayrılınca biri yanan hidrojen, öteki yakan oksijen gazı olur. O zaman bütün okyanuslar kaynar, dünyayı bir anda ateş sarar. İşte âyette bu hâlin büyüklüğüne, dehşetine yemin ediliyor. Dikkat edilirse bu âyetlerde büyük bir çağrışım zinciri görülür: Tûr, Hz. Mûsâ'nın Tevrat levhalarını aldığı yerdir. Mâmur Ev, Hz. Muhammed'in yetiştiği Mekke'de bulunan Kâ'be'dir. Yükseltilmiş tavan, göğü belirtiyor. Fakat önce Mâmur Ev'den söz edildiği için onunla çağrışımlı olarak gök için *yükseltilmiş tavan* deniliyor. Gökten sonra kaynaştırılıp birbirine akıtılmış deniz arasında da çağrışım vardır.

(١٥) أَفَسِحْرٌ هٰذَٓا

15-"*(Nasıl)* Şimdi bu, büyü mü imiş,

أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ

yoksa siz mi görmüyor muşsunuz?"

(١٦) اِصْلَوْهَا

16-"Girin ona,

فَاصْبِرُٓوا

ister dayanın,

أَوْ لَا تَصْبِرُواۚ

ister dayanmayın,

سَوَٓاءٌ عَلَيْكُمْۜ

sizin için birdir.

إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Ancak yaptıklarınıza göre cezalandırılacaksınız."

(١٧) إِنَّ الْمُتَّقِينَ

17-Korunanlar da,

فِى جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍۙ

cennetlerde, nimet içindedirler.

(١٨) فَاكِهِينَ بِمَٓا اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْۚ

18-Rablerinin kendilerine verdikleriyle sefâ sürerler.

وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Rableri onları, cehennem azabından korumuştur.

(١٩) كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَۙ

19-"Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için;"

(٢٠) مُتَّكِئِينَ عَلٰى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍۚ

20-"Sıra sıra dizilmiş koltuklara yaslanarak *(yiyin için).*"

وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

Onları, iri gözlü hûrîlerle evlendirmişizdir.

(٢١) وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

21-Kendileri inanmış, zürriyetleri de îmanda kendilerine uymuş olan kimselerin zürriyetlerini de kendilerine katmışızdır;

وَمَٓا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍۜ

kendi ameller*(inin sevab)* ından da hiçbir şey eksiltmemişizdir.

كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

Herkes kendi kazandığına bağlıdır.

(٢٢) وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ

22-Ve onlara canlarının istediği meyveden ve etten bol bol vermişizdir.

(٢٣) يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا

23-Orada bir kadeh kapışırlar ki,

لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ

içinde ne saçmalama var, ne de günâha sokma.[1]

1.Kadeh çok neşe verdiğinden, ben alayım, ben alayım diye nizâ ederler. Rızâ evinde nizâ olmaz. Fakat bu nizâ, kavga değil, fazla sevinç ve

(٢٤) وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ

24-Çevrelerinde de kendilerine mahsus, civanlar dolaşır *(hizmet eder).*

كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ

O*(gılmâ)*nlar sedef içinde saklı inci gibidirler.

(٢٥) وَ أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

25-Birbirlerine dönmüş soruyorlar:

(٢٦) قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِى أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ

26-"Daha önce biz ailemiz içinde *(iken sonumuzdan)* korkardık." dediler.

(٢٧) فَمَنَّ اللّهُ عَلَيْنَا

27-"Allah bize lütfetti de,

وَ وَقَينَا عَذَابَ السَّمُومِ

bizi o delikçiklere işleyen[1] azaptan korudu."

(٢٨) إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ

28-"Biz bundan önce yalnız O'na yalvarır*(bizi korumasını O'ndan niyâz eder)*dik.

إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ

Çünkü iyilik eden, esirgeyen O'dur, O."

(٢٩) فَذَكِّرْ

29-*(Ey Muhammed!)* Sen hatırlat, *(öğüt ver).*

فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَ لاَ مَجْنُونٍ

Rabbinin nimeti sayesinde sen ne kâhinsin, ne de mecnûn.

(٣٠) أَمْ يَقُولُونَ

30-Yoksa onlar *(senin hakkında)* şöyle mi diyorlar:

"Bir şâirdir; شَاعِرٌ

نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ

zamanın felâketlerine çarpılmasını gözetliyoruz"

(٣١) قُلْ تَرَبَّصُوا

31-De ki: "Gözetleyin!

فَإِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ

Ben de sizinle beraber gözetleyenlerdenim. *(Bakalım hangimiz felâketlere çarpılacağız?)*"

---

memnunluktan ötürü aralarında dolaşan ortak kadehe duydukları eğilimi gösteriyor. Biri içiyor, ötekine veriyor. İçenler usanmıyor, yine içmek için büyük bir sevinç ve iştiyâk içinde bekliyor. Kadeh o kadar tatlı ki, kapışılıyor.

1.Semûm: cisimlerden içeri geçen, maddeye nüfûz eden kavurucu ateş veya ışın.

(٣٢) أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلاَمُهُمْ بِهٰذَٓا

32-Akılları mı bunu kendilerine emrediyor,

أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ج

yoksa onlar azgın bir topluluk mudur?

(٣٣) أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ ج

33-Yoksa "Onu uydurdu" mu diyorlar?

بَلْ لاَ يُؤْمِنُونَ ج

Hayır, onlar inanmıyorlar.

(٣٤) فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ط

34-Doğru iseler haydi onun gibi bir söz getirsinler.

(٣٥) أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ

35-Yoksa kendileri, hiçbir şey olmadan *(raslantı sonucu olarak)* mı yaratıldılar?

أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ط

Yoksa yaratanlar kendileri midir?

(٣٦) أَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ ج

36-Yoksa gökleri ve yeri mi yarattılar?

بَلْ لاَ يُوقِنُونَ ط

Hayır, onlar düşünüp de inanmazlar.

(٣٧) أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ

37-Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır?

أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ط

Yahut hâkim olan *(her şeyi istedikleri gibi yöneten)* kendileri midir?

(٣٨) أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ج

38-Yoksa onların, *(göğe çıkıp meleklerin sözlerini ve onlara vahyedileni)* dinleyecekleri bir merdivenleri mi var?

فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ط

Öyleyse dinleyenleri, *(meleklerin sözlerini dinlediklerine)* açık bir delil getirsin.

(٣٩) أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَ لَكُمُ الْبَنُونَ ط

39-Yoksa kızlar O'na, oğullar size mi?

(٤٠) أَمْ تَسْئَلُهُمْ أَجْرًا

40-Yoksa sen onlardan *(vahiyleri duyurmana karşı)* bir ücret istiyorsun da,

فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ط

onlar, ağır bir borç yükü altında mı kalmışlardır?

(٤١) أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ

41-Yoksa gayb *(görülmeyen bilgi)* kendilerinin yanındadır da,

فَهُمْ يَكْتُبُونَ ط

kendileri mi *(oradan istediklerini)* yazıyorlar?

(٤٢) أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًاۜ

42-Yoksa bir tuzak mı kurmak istiyorlar?

فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَۜ

Asıl tuzağa düşecek olanlar, o inkâr edenlerin kendileridir.[1]

(٤٣) أَمْ لَهُمْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِۜ

43-Yoksa onların Allah'tan başka bir tanrısı mı var?

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'ın şanı onların ortak koştuklarından yücedir.

(٤٤) وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا

44Gökten bir parçanın düştüğünü görseler,

يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ

(yine inatlarından): "Üst üste yığılmış bulutlardır" derler.

(٤٥) فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذ۪ي ف۪يهِ يُصْعَقُونَۙ

45-Korkudan bayılacakları günlerine kavuşuncaya kadar bırak onları.

(٤٦) يَوْمَ لَا يُغْن۪ي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا

46-O gün, tuzakları kendilerine hiçbir yarar sağlamaz

وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَۜ

ve onlara yardım da edilmez.

(٤٧) وَإِنَّ لِلَّذ۪ينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ

47-Zulmedenlere, bundan başka bir azap da vardır.[2]

وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat çokları bilmezler.

(٤٨) وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

48-Rabbinin hükmüne sabret;

فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا

çünkü sen, gözlerimizin önünde*(korumamız altında)*sın.

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ ح۪ينَ تَقُومُۙ

Kalktığın zaman Rabbini övgü ile an.

1.Kâfirler, Dâru'n-Nedve'de toplanmış, Allah'ın Elçisi'ni bir hile ile öldürmeyi planlamışlardı: Geceleyin her kabîleden bir kişi saldırıp Allah'ın Elçisi'ne kılıç vuracak, böylece o, kim vurduya gidecekti. Bu âyette, asıl o tuzak kuranların, tuzağa düşecekleri belirtiliyor. Nitekim bu adamların kurdukları tuzak, Bedir'de kendi başlarına geçmiş ve imhâ için üzerine yürüdükleri Peygamber'in arkadaşları tarafından biçilmişlerdir.

2.Onlar, âhiret azabından önce de bir azap göreceklerdir: Bedir bozgunu gibi...

(٤٩) وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ

49-Gecenin bir kısmında ve yıldızların ardından da *(O'nu tesbîh et).*

٥٣- سُورَةُ النَّجْمِ

53-NECM SÛRESİ

Adını birinci âyetinden alan bu sûre, ilk Mekke sûrelerindendir. İhlâs Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 53., inişte 23. sûredir. 62 âyettir. 32. âyetinin Medîne'de indiği söylenir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالنَّجْمِ إِذَا هَوٰى

1-Aşağı kayan yıldıza[1] andolsun ki:

(٢) مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ

2-Arkadaşınız sapmadı

وَمَا غَوٰى

ve azmadı.

(٣) وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى

3-O havadan konuşmaz.

(٤) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحٰى

4-O*(nun okuduğu Kur'ân,)* kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir.

(٥) عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰى

5-Onu, müthiş kuvvetleri olan biri öğretti;

(٦) ذُو مِرَّةٍ

6-Üstün akıl sahibi *(melek).*

فَاسْتَوٰى

Doğruldu;

(٧) وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلٰى

7-Kendisi yüksek ufukta iken.

(٨) ثُمَّ دَنَا

8-Sonra yaklaştı,

فَتَدَلّٰى

(yere doğru) sarktı.

(٩) فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنٰى

9-*(Muhammed ile arasındaki mesafe)* iki yay uzunluğu kadar, yahut daha az kaldı.

(١٠) فَأَوْحٰى إِلٰى عَبْدِهِ مَا أَوْحٰى

10-Kuluna, vahyettiğini vahyetti.

1.Âyette geçen «هَوٰى» (hevâ) *düşmek, kaymak, inmek* ve *çıkmak* mânâlarına gelir. Kanaatimize göre burada *inmek* mânâsınadır. Çünkü yıldız ile, Hz. Peygamber'e inen melek veya Kur'ân arasında güçlü bir ilgi ve uyum kurulmuştur. Peygamber'e inen meleğin veya Kur'ân'ın gökten inen yıldız gibi parlak ve ışık verici olduğu anlatılmak istenmiştir. *Hevâ,* asıl *düşmek, kaymak* mânâsında olduğundan "Ve'n-necmi izâ hevâ", "Kayan yıldıza andolsun" demektir. Ancak bu kayma, ufuktan yere doğru olduğundan, biz âyeti, "Aşağı kayan" şeklinde çevirmeyi uygun gördük.

(١١) مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأٰى

11-Gönül gördüğünde yanılmadı *(yalan söylemedi, gerçeği gördü).*

(١٢) أَ فَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى

12-Onun gördüğünden kuşku mu duyuyorsunuz?

(١٣) وَ لَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً أُخْرٰى

13-Andolsun, onu bir inişinde daha görmüştü;

(١٤) عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى

14-Sidretü'l-Münteha*(uzak ağaç)'*-ın yanında,

(١٥) عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى

15-Ki onun yanında oturulacak bahçe vardır.

(١٦) إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى

16-Sidre'yi kaplayan kaplıyordu.

(١٧) مَا زَاغَ الْبَصَرُ

17-*(Muhammed'in)* göz*(ü)* şaşmadı

وَ مَا طَغٰى

ve azmadı.

(١٨) لَقَدْ رَأٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

18-Andolsun, Rabbinin büyük âyetlerinden bazılarını gördü.

(١٩) أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَ الْعُزّٰى

19-Gördünüz mü o Lât ve Uzzâ'yı?

(٢٠) وَ مَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرٰى

20-Ve üçüncü*(leri olan)* öteki *(put)* Menât'ı?[1]

(٢١) أَ لَكُمُ الذَّكَرُ وَ لَهُ الْأُنْثٰى

21-Demek erkek size, kadın Allah'a öyle mi?[2]

(٢٢) تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزٰى

22-O halde bu insafsızca bir taksim!

(٢٣) إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ اٰبَاؤُكُمْ

23-Onlar, sizin ve babalarınızın, *(tanrı)* diye isimlendirdiğiniz *(boş, kavramsız)* isimlerden başka bir şey değildir.

مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

Allah, onlara hiçbir güç *(tanrı oldukları hakkında hiçbir delil)* indirmemiştir.

إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ

O*(putlara tapa)*nlar zanna uyuyorlar

وَ مَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ

ve nefislerin hevesine *(uyuyorlar).*

وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰى

Oysa kendilerine, Rableri tarafından yol gösterici gelmiştir.

1.Düşünsenize, onların tanrılık gücü var mı?

2.Onun için mi meleklere Allah'ın kızları diyorsunuz?

(٢٤) أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنّٰى

24-Yoksa insan, her arzu ettiğine sahip mi olacaktır?

(٢٥) فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَ الْاُولٰى

25-Son da ilk de *(âhiret de, dünya da)* Allah'ındır.

(٢٦) وَ كَمْ مِنْ مَلَكٍ فِى السَّمٰوَاتِ

26-Göklerde nice melek var ki,

لَا تُغْنِى شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا

onların şefaati hiçbir işe yaramaz.

إِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَأْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَرْضٰى

Meğer Allah'ın dilediği ve razı olduğu kimseye izin verdikten sonra olsun *(ancak o zaman şefaatin faydası olur)*.

(٢٧) إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

27-Âhirete inanmayanlar,

لَيُسَمُّونَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى

meleklere dişilerin adlarını takıyorlar.

(٢٨) وَ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ

28-Onların bu hususta bir bilgileri yoktur.

إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ

Sadece zanna uyuyorlar.

وَ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا

Zan ise haktan hiçbir gerçek kazandırmaz *(zan ile gerçeğe ulaşılmaz)*.

(٢٩) فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ

29-Yüz çevir şu adamdan ki

تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا

bizim zikrimizden yüz çevirdi *(uyarılarımızı kabul etmedi, bizi anmadı)*

وَ لَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا

ve dünya hayatından başka bir şey istemedi.

(٣٠) ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ

30-İşte onların erişebilecekleri bilgi *(sınırı)* budur *(Bundan ötesine akılları ermez)*.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ

Şüphesiz Rabbin, yolundan sapanı da iyi bilir

وَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى

ve O, yola geleni de iyi bilir.

(٣١) وَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ

31-Göklerde ve yerde bulunan herşey Allah'ındır.

لِيَجْزِىَ الَّذِينَ أَسَٓاؤُا بِمَا عَمِلُوا

(Bunları yaratmıştır) ki kötülük edenleri, yaptıklarıyle cezalandırsın

وَ يَجْزِىَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنٰى

ve güzel davrananları da güzellikle mükâfatlandırsın.

(٣٢) اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ

32-Onlar, günahın büyüklerinden ve çirkin işlerden kaçınırlar,

إِلاَّ اللَّمَمَ

yalnız bazı küçük hatalar *(işleyebilirler).*

إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ

Şüphesiz Rabbinin affı geniştir *(O kendisine yönelen kulunu affeder).*

O sizi daha iyi bilir: هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

Gerek sizi topraktan inşa ettiği sırada

وَ إِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِى بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ

gerekse annelerinizin karınlarında yavru iken *(sizin her hâlinizi bilmiştir),*

فَلاَ تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ

artık kendinizi övüp yüceltmeyin.

هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى

Çünkü O, korunanı daha iyi bilir.

(٣٣) أَفَرَأَيْتَ الَّذِى تَوَلَّى

33-Gördün mü şu adamı ki arkasını döndü?

(٣٤) وَ أَعْطَى قَلِيلاً وَ أَكْدَى

34-Azıcık verdi, gerisini elinde sıkı sıkı tuttu?

(٣٥) أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ

35. Gayb'ın bilgisi kendi yanında mı

فَهُوَ يَرَى

o mu *(âlemin esrârını)* görüyor?

(٣٦) أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ

36-Yoksa kendisine haber mi verilmedi,

بِمَا فِى صُحُفِ مُوسَى

Mûsâ'nın sahifelerinde bulunan?

(٣٧) وَ إِبْرَاهِيمَ الَّذِى وَفَّى

37-Ve çok vefâlı İbrahim'in *(sahîfelerinde bulunan şu gerçekler):*

(٣٨) أَلاَّ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى

38-Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü yüklenmez.

(٣٩) وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعَى

39-İnsana çalışmasından başka bir şey yoktur.

(٤٠) وَ أَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى

40-Ve çalışması da yakında görülecektir.

(٤١) ثُمَّ يُجْزَيهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى

41-Sonra ona tastamam karşılığı verilecektir.

(٤٢) وَ أَنَّ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى

42-Ve sonunda senin Rabbine varılacaktır.

(٤٣) وَ أَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَ أَبْكٰى ۙ

43-Güldüren de O'dur, ağlatan da O'dur.

(٤٤) وَ أَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَ أَحْيَا ۙ

44-Öldüren de O'dur, yaşatan da O'dur.

(٤٥) وَ أَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ

45-O yarattı iki çifti:

erkeği ve dişiyi; الذَّكَرَ وَ الْأُنْثٰى ۙ

(٤٦) مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنٰى ص

46-Atıldığı zaman nutfe*(sperm)*[1]-den.

(٤٧) وَ أَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرٰى ۙ

47-Şüphesiz tekrar yaratmak da O'nun işidir.

(٤٨) وَ أَنَّهُ هُوَ أَغْنٰى

48-Zengin eden O'dur,

وَ أَقْنٰى ۙ

bol verip memnun eden *(de O'dur)*.

(٤٩) وَ أَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰى ۙ

49-*(Taptıkları)* Şi'râ*(yıldızı)*nın Rabbi O'dur.

(٥٠) وَ أَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولٰى ۙ

50-O helâk etti, önce gelen Âd'ı,

(٥١) وَ ثَمُودَا

51-Semûd'u *(da helâk etti)*

komadı *(onları)*. فَمَا أَبْقٰى ۙ

(٥٢) وَ قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ط

52-Önceden de Nûh kavmini *(helâk etmişti)*.

إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَ أَطْغٰى ط

Çünkü onlar daha zâlim ve azgın idiler.

(٥٣) وَ الْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوٰى ۙ

53-Altı üstüne getirilen kentleri *(Lût kavminin oturduğu bölgeleri)* devirip yıktı.

(٥٤) فَغَشّٰيهَا مَا غَشّٰى ج

54-Onların üstüne neler çöktü, neler!

(٥٥) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى

55-O halde Rabbinin hangi nimetinden kuşku duyuyorsun?

(٥٦) هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْأُولٰى

56-Bu *(Kur'ân veya peygamber)* de ilk uyarıcılar gibi bir uyarıcıdır.

1.Çocuğun erkek veya kız oluşunun, tamamen erkekten gelen spermin eril veya dişil karakterli oluşuna bağlı olduğuna işaret ediliyor. Çünkü erkeğin ve dişinin, atılan meninin bir bölümü olan nutfeden yaratıldığı belirtiliyor. Meni, spermleri taşıyan ve sperma denilen sıvıdır. Onun bir bölümü olan nutfe de meni canlıları olan spermlerdir.

(٥٧) أَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ

57-O yaklaşıcı, yaklaştı.

(٥٨) لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ

58-Onu Allah'tan başka açacak *(geldiği zaman kaldıracak, vaktini erteleyecek veya onun ne zaman geleceğini belirleyecek)* kimse yoktur.

(٥٩) أَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ

59-Şimdi siz bu söze mi hayret ediyorsunuz?

(٦٠) وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ

60-Ve gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz?

(٦١) وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ

61-Ve siz başkaldırıyorsunuz?

(٦٢) فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ

62-Haydi Allah'a secde edin

وَاعْبُدُوا

ve kulluk edin!

٥٤-سُورَةُ الْقَمَرِ

54-KAMER SÛRESİ

İlk âyetinde, Ay'ın yarılacağından söz edildiği için Kamer Sûresi adını almış olan sûre, Mekke'de inen 37. sûredir. 44-46. âyetlerinin Medîne'de indiği söylenir. Mushaf'ta 54. sırayı almıştır. 55 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ

1-O saat yaklaştı,

وَانْشَقَّ الْقَمَرُ

Ay yarıldı.[1]

(٢) وَإِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا

2-Bir mucize görecek olsalar yüz çevirirler

وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

ve "Süregelen bir büyüdür" derler.

(٣) وَكَذَّبُوا

3-Yalanladılar

وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

ve nefislerinin heveslerine uydular.

وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ

Halbuki her iş yerini bulacaktır *(Allah'ın kararına kimse engel olamaz)*.

1.Benzeri birçok âyette olduğu gibi bu âyette de kıyâmet zamanında vukû bulacak olaylara dikkat çekilmektedir: Güneş'in büzülmesi, Ay'ın yarılması, yıldızların dağılması da kıyâmet olaylarındandır. Kıyâmetin kesin ve yakın olduğunu belirtmek için, o zamana ait olan Ay'ın yarılması olayı, geçmiş zaman kipiyle anlatılmıştır. Kur'ân'da bu üslûbun örnekleri çoktur. Esâsen ikinci âyetteki (yerav), (yu'ridû) fiillerinin, gelecek kipinde olması da, sözü edilen olayın, gelecekte vukû bulacağını gösterir.

(٤) وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

4-Andolsun, onlara, *(bâtılda kalmalarını)* önleyecek *(ibret verici olayları anlatan)* haberler geldi.

(٥) حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ

5-Bunlar üstün hikmettir!

فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ

Ama uyarılar fayda vermiyor.

(٦) فَتَوَلَّ عَنْهُمْ

6-Öyleyse sen de onlardan yüz çevir;

يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُكُرٍ

o çağırıcının görülmemiş, tanınmamış bir şeye çağıracağı gün *(onlardan yüz çevir)*.

(٧) خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ

7-Gözleri düşkün düşkün *(zillet ve dehşet içinde)* kabirlerden çıkarlar;

كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ

tıpkı yayılan çekirgeler gibidirler.

(٨) مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ

8-Boyunlarını, çağırana doğru uzatmış koşarlarken,

يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ

kâfirler: "Bu çetin bir gündür!" derler.

(٩) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ

9-Onlardan önce Nuh'un kavmi de yalanlamıştı.

فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا

Kulumuzu yalanladılar,

وَقَالُوا مَجْنُونٌ

ve: "Cinlenmiştir" dediler.

وَازْدُجِرَ

Ve o*(na çeşitli eziyetler yapılarak tebliğden)* menedildi.

(١٠) فَدَعَا رَبَّهُ

10-Bunun üzerine Rabbine şöyle yalvardı:

"Ben yenik düştüm, أَنِّي مَغْلُوبٌ

yardım et!" فَانْتَصِرْ

(١١) فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ

11-Biz de boşalan bir su ile göğün kapılarını açtık.

(١٢) وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا

12-Yeri kaynaklar halinde fışkırttık,

فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ

(göğün ve yerin) su*(ları)* takdir edilmiş bir işin olması için birleşti.

(١٣) وَ حَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَ دُسُرٍ

13-Nûh'u da tahtalar ve çiviler*(le yapılmış gemi)* üzerinde taşıdık.

(١٤) تَجْرِى بِاَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ

14-*(Kendisine karşı)* Nankörlük edilen*(kulumuz)*a *(bizden)* bir mükâfat olmak üzere *(gemi)*, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu.

(١٥) وَ لَقَدْ تَرَكْنَاهَا اٰيَةً

15-Bunu bir ibret olarak bıraktık.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

İbret alan yok mudur?

(١٦) فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَ نُذُرِ

16-Benim azâbım ve uyarılarım nasılmış *(görsünler diye)*.

(١٧) وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ

17-Andolsun biz, Kur'ân'ı öğüt almak için kolaylaştırdık.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Öğüt alan yok mudur?

(١٨) كَذَّبَتْ عَادٌ

18-Âd da yalanladı;

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَ نُذُرِ

ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?

(١٩) اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ

19-Biz onların üstüne uğursuz mu uğursuz bir günde uğultulu bir kasırga saldık.

(٢٠) تَنْزِعُ النَّاسَ

20-İnsanları sankikoparıp deviriyordu.

كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

(O insanlar) köklerinden sökülmüş hurma kütükleri imişler gibiydiler.

(٢١) فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَ نُذُرِ

21-Benim azabım ve uyarılarım nasıl oldu?

(٢٢) وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ

22-Andolsun biz Kur'ân'ı öğüt almak için kolaylaştırdık.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Öğüt alan yok mudur?

(٢٣) كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ

23-Semûd da uyarıları yalanladı:

(٢٤) فَقَالُوا اَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ

24-Dediler ki: "Bizden bir insana mı uyacağız?

اِنَّا اِذًا لَفِى ضَلَالٍ وَ سُعُرٍ

O takdirde biz apaçık bir sapıklık ve çılgınlık içine düşmüş oluruz"

(٢٥) ءَاُلْقِىَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا

25-"Zikir, aramızdan ona mı bırakıldı?

بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ

Hayır o, yalancı küstahın biridir!"

(٢٦) سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ

26-*(Sâlih'e dedik ki)*: Yarın onlar, yalancı, küstahın kim olduğunu bilecekler.

(٢٧) اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ

27-Biz onlara, kendilerini sınamak için dişi deveyi göndereceğiz.

Hele sen onları gözetle فَارْتَقِبْهُمْ

ve sabret. وَاصْطَبِرْ ز

(٢٨) وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ج

28-Onlara, suyun aralarında paylaştırılacağını, *(bir gün devenin, bir gün de kendilerinin su içme nöbeti olacağını)* haber ver;

كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ

içme sırası kiminse o gelip suyunu alsın.

(٢٩) فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ

29-Bir arkadaşlarını çağırdılar,

فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ

o da bıçağı çekip *(deveyi)* kesti.

(٣٠) فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ

30-Ama azâbım ve uyarılarım nasıl oldu?

(٣١) اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً

31-Biz onların üzerine tek sayha *(korkunç bir ses)* gönderdik;

فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ

ağılcının topladığı kuru ot gibi kırılıp döküldüler.

(٣٢) وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ

32-Andolsun Biz Kur'ân'ı öğüt almak için kolaylaştırdık.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Öğüt alan yok mudur?

(٣٣) كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ

33-Lût'un kavmi de uyarıları yalanladı.

(٣٤) اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا

34-Biz de üstlerine *(taşlar savuran)* bir fırtına gönderdik,

اِلَّا اٰلَ لُوطٍ ط

yalnız Lût ailesi *(bu fırtınadan zarar görmedi)*

نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ لا

onları seher vakti kurtardık;

(٣٥) نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا ط

35-Katımızdan bir nimet olarak.

كَذٰلِكَ نَجْزِى مَنْ شَكَرَ

Biz şükredeni böyle mükâfatlandırırız.

(٣٦) وَ لَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا

36-*(Lût)*, Onları bizim yakalamamıza karşı uyarmıştı.

فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ

Fakat uyarılara karşı kuşku duydular.

(٣٧) وَ لَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ

37-Onun *(güzel delikanlılar şeklinde görünen melek)* konuklarından murat almağa kalkıştılar.

فَطَمَسْنَا اَعْيُنَهُمْ

Biz de gözlerini siliverdik:

فَذُوقُوا عَذَابِى وَ نُذُرِ

"Haydi azâbımı ve uyarılarımı tadın!*(dedik)*"

(٣٨) وَ لَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ج

38-Sabah erken, onları kararlı bir azap yakaladı.

(٣٩) فَذُوقُوا عَذَابِى وَ نُذُرِ

39-"Azabımı ve uyarılarımı*(n âkıbetini)* tadın! *(dedik)*"

(٤٠) وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ

40-Andolsun Biz Kur'ân'ı öğüt almak için kolaylaştırdık.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ع

Öğüt alan yok mudur?

(٤١) وَ لَقَدْ جَاءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ج

41-Firavun'un kavmine de uyarılar gelmişti.

(٤٢) كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا

42-Bütün âyetlerimizi yalanladılar.

فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ

Biz de onları, gâlip ve güçlü*(pâdişâh)*ın yakalaması gibi yakaladık.

(٤٣) اَ كُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰئِكُمْ

43-Şimdi sizin kâfirleriniz, ötekilerinizden hayırlı mı?

اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِى الزُّبُرِ ج

Yoksa Kitaplarda sizin için bir berâet *(inkârınızdan dolayı size sorumsuzluk)* mu var?

(٤٤) اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ

44-Yoksa "Biz muzaffer *(yenilmez)* bir topluluğuz" mu diyorlar?

(٤٥) سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ

45-O topluluk bozulacaktır

وَ يُوَلُّونَ الدُّبُرَ

ve geriye dönüp kaçacaklardır.

(٤٦) بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ

46-Hayır, buluşma zamanları o *(uyarıldıkları)* saattir.

وَ السَّاعَةُ اَدْهٰى وَ اَمَرُّ

O saat cidden çok fecî ve acıdır;

(٤٦) إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَ سُعُرٍ

47-Suçlular bir sapıklık ve çılgınlık içindedir.

(٤٨) يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ

48-O gün yüzükoyun ateşe sürüklenecekler:

ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ

"Cehennemin dokunuşunu tadın!" diye.

(٤٩) إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

49-Biz her şeyi bir kader*(düzen, plan, ölçüy)*le yarattık.

(٥٠) وَ مَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ

50-Bizim buyruğumuz yalnızca bir tektir;

كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ

göz açıp yumma gibidir.[1]

(٥١) وَ لَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ

51-Andolsun Biz sizin benzerlerinizi hep helâk ettik.

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Öğüt alan yok mudur?

1.Bir şeyi bir kere buyurduk mu o, göz açıp yumma süresi gibi kısa bir zamanda oluverir.

(٥٢) وَ كُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ

52-İşledikleri her şey, Kitaplarda mevcuttur.

(٥٣) وَ كُلُّ صَغِيرٍ وَ كَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ

53-Küçük, büyük hepsi satır satır yazılmıştır.

(٥٤) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَ نَهَرٍ

54-Korunanlar cennetlerde ırmaklar*(ın kenarın)*da;

(٥٥) فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ

55-Doğruluk koltuğunda, güçlü pâdişâhın huzûrunda bulunmaktadırlar.

٥٥- سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

55-RAHMÂN SÛRESİ

Adını ilk kelimesinden alan bu sûre, Mekke'de inen son sûrelerdendir. Hac sûresinden sonra inmiştir. Mushaf'ta 55., inişte 89. sûredir ve 78 âyeti içermektedir.[2]

2.Allah'ın nimetlerini sayar ve bunları sayarken "Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?" âyeti tekrar edilir. İkil biçiminde yapılan hitâbın, insanlara ve cinlere yönelik olduğu, 33. âyetinden anlaşılmaktadır. 46-76. âyetlerinde nitelenen dört cennetin, yalnız âhiret cennetlerini değil, dünyada fetihlerle alınacak olan cennet ülkeleri, yani Mısır, Suriye, Mezopotamya ve İran'ı kastettiği ileri sürülür. Böylece âyetler hem âhiret cennetlerini, hem de Müslümanların eline geçecek olan cennet gibi ülkeleri tavsîf etmiş (nitelendirmiş) olur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلرَّحْمٰنُۙ

1-Çok merhametli *(Allah),*

(٢) عَلَّمَ الْقُرْاٰنَؕ

2-Kur'ân'ı öğretti.

3-İnsanı yarattı. (٣) خَلَقَ الْاِنْسَانَ

(٤) عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

4-Ona beyânı *(konuşup, düşüncelerini açıklamayı)* öğretti.

(٥) اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍۙ

5-Güneş de, Ay da bir hesap ile *(cereyân etmekte)*dir.

(٦) وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ

6-Necm *(bitkiler, yıldızlar)* ve ağaçlar *(Allah'a)* secde etmektedirler.

(٧) وَالسَّمَاۤءَ رَفَعَهَا

7-Göğü yükseltti

ve mîzanı koydu.[1] وَوَضَعَ الْمِيزَانَۙ

1.Mîzan, ölçü ve denge mânâsına gelir. Gök cisimleri arasında itme ve çekme güçleri vardır. Bunların birbirine denk oluşu, cisimlerin birbiri üzerine düşmesini veya birbirinden sonsuzca uzaklaşmasını önler. Kâinatın düzeni, Allah'ın koyduğu bu denge sayesinde sağlanmaktadır. Herşey bu dengeye uymuştur. O halde insanların da dengeye uymaları, doğru ölçüp tartmaları ve haksızlıktan kaçınmaları gerekir.

(٨) اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

8-Tartıda taşkınlık edip dengeyi bozmayın.

(٩) وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ

9-Tartıyı adâletle yapın,

وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

terâzide eksiklik yapmayın.

(١٠) وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِۙ

10-*(Allah)* Yeri halk için koydu.

(١١) فِيهَا فَاكِهَةٌۙ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِۖ

11-Onda meyva*(lar)* ve salkımlı hurmalar var.

(١٢) وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُۚ

12-Saplı ve yapraklı tane*(ler)* ve hoş kokulu bitkiler var.

(١٣) فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

13-*(Ey cinler ve insanlar topluluğu)* Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(١٤) خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِۙ

14-İnsanı kiremit gibi pişmiş çamurdan yarattı.

(١٥) وَخَلَقَ الْجَاۤنَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍۚ

15-Cin'i de hâlis ateşten yarattı.

(١٦) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

16-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(١٧) رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَ رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ج

17-İki doğunun ve iki batının Rabbidir.

(١٨) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

18-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(١٩) مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ

19-İki denizi salıverdi;

يَلْتَقِيَانِ لا

birbirine kavuşuyorlar,

(٢٠) بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ

20-Aralarında bir engel vardır;

لَا يَبْغِيَانِ ج

birbirine geçip karışmıyorlar.

(٢١) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

21-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٢٢) يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجَانُ ج

22-İkisinden de inci ve mercan çıkar.

(٢٣) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

23-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٢٤) وَ لَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاٰتُ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ج

24-Denizde koca dağlar gibi akıp giden kocaman gemiler de O'nundur.

(٢٥) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ع

25-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٢٦) كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ج

26-*(Yer)* Üzerinde bulunan her şey yok olacaktır.

(٢٧) وَ يَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ ج

27-Yalnız Rabbinin celâl ve ikrâm sahibi yüzü bâkî kalacaktır.

(٢٨) فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

28-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٢٩) يَسْئَلُهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ط

29-Göklerde ve yerde bulunanlar *(her şeyi)* O'ndan dilek dilerler.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَاْنٍ ج

O, her gün *(her an)* yeni bir iştedir.[1]

1.Kimilerini yaratırken, kimilerini öldürür, her an hayatı tazeler; bir hâli giderir, başka haller getirir.

(٣٠) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

30-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٣١) سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَا الثَّقَلَانِۚ

31-Ey iki sekal,[1] sizin için de boş vaktimiz olacak *(sizin de hesabınızı göreceğiz).*

(٣٢) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

32-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٣٣) يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ

33-Ey cinler ve insanlar topluluğu!

اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ

Göklerin ve yerin bucaklarından geçip gitmeğe gücünüz yeterse,

geçip gidin. فَانْفُذُواۜ

لَا تَنْفُذُونَ اِلَّا بِسُلْطَانٍۚ

Ancak kudretle geçebilirsiniz.

(٣٤) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

34-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٣٥) يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَ نُحَاسٌ

1.Yani yere ağırlık veren, yahut bir ağırlığı, şerefi olan iki toplum.

35-İkinizin de üzerine, ateşten yalın alev ve kıpkızıl bir duman *(yahut erimiş bakır)* gönderilir;

başaramazsınız. فَلَا تَنْتَصِرَانِۚ

(٣٦) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

36-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?[2]

(٣٧) فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَٓاءُ فَكَانَتْ

وَرْدَةً كَالدِّهَانِۚ

37-Gök yarılıp da erimiş yağ gibi kıpkırmızı bir gül olduğu zaman *(hâliniz nice olur?),*

2.Bu âyetlerde iki topluluğun da göklerin bucaklarına, yani kıyılarına, köşelerine, içlerine nüfûz etmeğe çalışacaklarına işaret edilmektedir. Demek ki iki topluluk da uzaya gitmeğe çalışacaktır. Daha önce cinler, göklerin bucaklarından geçip gayb haberleri çalma girişiminde bulunmuşlardır. Fakat üzerlerine ışınlar gönderilmiştir. Hitap iki topluluğa yapıldığına göre insanların da bir gün bu işe girişecekleri anlatılır.

Sanki uzay çalışmalarını haber veren âyette ilginç bir ifade daha var: bu iş, ancak sultân (yetki, kudret) ile yapılabilir, kudretsiz böyle bir şey başarılamaz. Demek ki uzaya gidecek teknoloji ve güç (enerji) bulununca uzaya gitmek de mümkündür. Ama uzaya gitmek de ancak bir ölçüdedir. İnsanın milyarlarca ışık yılı uzaklıktaki galaksilere ulaşması mümkün değildir.

(٣٨) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

38-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٣٩) فَيَوْمَئِذٍ لاَ يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهٖ إِنْسٌ وَ لاَ جَانٌّ ج

39-O gün ne insana, ne de cine günahından sorulur.[1]

(٤٠) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

40-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٤١) يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰيهُمْ

41-Suçlular, sîmâlarından tanınır,

فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِى وَ الْاَقْدَامِ ج

alınlar*(ın)*dan ve ayaklar*(ın)*dan tutulur.[2]

(٤٢) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

42-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz!?

(٤٣) هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِى يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ م

43-"İşte bu, suçluların yalanladığı cehennemdir!"

(٤٤) يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَ بَيْنَ حَمِيمٍ اٰنٍ ج

44-Onunla kaynar su arasında dolaşırlar.

(٤٥) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ع

45-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٤٦) وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ

46-Rabbinin divanında dur*(up hesap ver)*mekten korkan kimseye,

جَنَّتَانِ ج

iki cennet var.

(٤٧) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ لا

47-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٤٨) ذَوَاتَٓا اَفْنَانٍ ج

48-İkisinin de çeşitli ağaçları, meyveleri var.

(٤٩) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

49-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٥٠) فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ج

50-İkisinde de akıp giden iki kaynak var.

(٥١) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

51-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٥٢) فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ج

52-İkisinde de her meyveden iki çift var.

(٥٣) فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

53-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

1.Allah her şeyi bildiği ve yapılan eylemler bütün ayrıntılarıyla tesbît edildiği için sormağa hâcet yoktur çünkü.

2.Başları ayaklarına bağlanarak cehenneme atılırlar.

(٥٤) مُتَّكِئِينَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ

54-*(Orada)* Astarları kalın atlastan yataklara yaslanırlar.

وَ جَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ

İki cennetin de devşirmesi yakındır.[1]

(٥٥) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

55-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٥٦) فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ

56-Onlarda bakışları kısa *(yalnız kocalarına bakan)* öyle dilberler de var ki,

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَ لَا جَانٌّ

bunlardan önce onları ne insan, ne de cin kanatmamıştır.

(٥٧) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

57-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٥٨) كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَ الْمَرْجَانُ

58-Sanki onlar yâkut ve mercandırlar.

(٥٩) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

59-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٦٠) هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

60-İyiliğin karşılığı, yalnız iyilik değil midir?

(٦١) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

61-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٦٢) وَ مِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ

62-Bu ikisinin ötesinde iki cennet daha var.

(٦٣) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

63-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٦٤) مُدْهَامَّتَانِ

64-Yemyeşildirler.

(٦٥) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

65-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٦٦) فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ

66-İkisinde de fışkıran iki kaynak var.

(٦٧) فَبِأَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

67-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٦٨) فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَ نَخْلٌ وَ رُمَّانٌ

68-İkisinde de meyve, hurma ve nar var.

1.Ağaçların meyvalı dalları çok yakın. İnsan eliyle istediği meyvayı toplayabilir. Yorulmağa gerek yoktur.

(٦٩) فَبِأَىِّ آلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ

69-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٧٠) فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌۚ

70-Onlarda da iyi huylu, güzel kadınlar var.

(٧١) فَبِأَىِّ آلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ

71-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٧٢) حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِى الْخِيَامِۚ

72-Çadırlara kapanmış hûriler.

(٧٣) فَبِأَىِّ آلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ

73-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٧٤) لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّۚ

74-Bunlardan önce onları ne insan, ne de cin kanatmamıştır.

(٧٥) فَبِأَىِّ آلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ

75-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٧٦) مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِىٍّ حِسَانٍۚ

76-*(Cennettekiler)* Yeşil yastıklara ve hârikulâde güzel işlemeli döşeklere yaslanırlar.

(٧٧) فَبِأَىِّ آلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

77-Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

(٧٨) تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِى الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

78-Büyüklük ve ikrâm sahibi Rabbinin adı ne yücedir!

٥٦-سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

56-VÂKI'A SÛRESİ

Adını birinci âyetindeki "vâkı'a" kelimesinden alan sûre, Mekke'de, Tâhâ Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 56., inişte 46. sûredir. 96 âyettir. 81-82. âyetlerinin Medîne'de indiği söylenir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُۙ

1-Olacak vaka olduğu *(kıyamet koptuğu)* zaman,

(٢) لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌۘ

2-Onun oluşunu yalanlayacak yoktur.

(٣) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌۙ

3-O alçaltıcı, yükselticidir *(yerleri alt üst eder)*,

(٤) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّاۙ

4-Yer şiddetle sarsıldığı zaman,

(٥) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّاۙ

5-Dağlar serpildikçe serpildiği, *(zaman)*

(٦) فَكَانَتْ هَبَٓاءً مُنْبَثًّاۙ

6-Dağılan toz duman haline geldiği *(zaman)*

(٧) وَ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلٰثَةًۜ

7-Ve sizler üç sınıf olduğunuz zaman;

(٨) فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

8-Sağın adamları *(amel defterleri sağ tarafından verilenler)*,

مَٓا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِۜ

ne uğurlulardır onlar!

(٩) وَ أَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ

9-Solun adamları *(amel defterleri sol tarafından verilenler)*,

مَٓا أَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِۜ

ne uğursuzlardır onlar!

(١٠) وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ۙ

10-Ve o sâbıklar, sâbıklar![1]

(١١) أُولٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُونَۚ

11-İşte, onlardır *(Allah'a)* yaklaştırılanlar,

(١٢) فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ

12-Nimet cennetlerinde.

1.Sâbık: Allah'a en yakın olan, ruhsal evrimde en ileri düzeye ulaşan kimsedir. Sâbıklar, Kur'ân-ı Kerîm'de en makbul insanlar topluluğunu oluşturur. Ayrıca İslâma ilk girenler hakkında da "Sâbıklar" sıfatı kullanılmıştır.

(١٣) ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَۙ

13-Çoğu öncekilerden,

(١٤) وَ قَلِيلٌ مِنَ الْاٰخِرِينَ ۜ

14-Birazı da sonrakilerden *(olan bu insanlar)*,

(١٥) عَلٰى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍۙ

15-Altın ve cevâhirle işlenmiş tahtlar üzerindedirler.

(١٦) مُتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ

16-Onların üzerinde karşılıklı yaslanırlar.

(١٧) يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَۙ

17-Çevrelerinde, ebedî yaşamağa erdirilmiş gençler dolaşır;

(١٨) بِأَكْوَابٍ وَ أَبَارِيقَ وَ كَأْسٍ مِنْ مَعِينٍۙ

18-Akıp giden şarap kaynağından doldurulmuş testiler, ibrikler ve kadehlerle.

(١٩) لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا

19-*(Bir şarap ki) o*ndan ne başları ağrıtılır,

وَ لَا يُنْزِفُونَۙ

ne de akılları giderilir.

(٢٠) وَ فَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ۙ

20-Beğendikleri meyve*(ler)*,

(٢١) وَ لَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۜ

21-Canlarının çektiği kuş et*(ler)*i,

(٢٢) وَحُورٌ عِينٌ

22-İri gözlü hûriler,

(٢٣) كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ج

23-Saklı inciler gibi;

(٢٤) جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

24-Yaptıklarına karşılık olarak.

(٢٥) لاَ يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا

25-Orada ne boş bir söz işitirler,

وَلاَ تَأْثِيمًا لا

ne de günaha sokan bir laf.

(٢٦) إِلاَّ قِيلاً سَلاَمًا سَلاَمًا

26-*(Duydukları söz,)* yalnız "Selâm, selâm" dır.

(٢٧) وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ

27-Sağın adamları *(amel defterleri sağ yanından verilenler)*,

مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ط

nedir o sağın adamları!

(٢٨) فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ لا

28-*(Onlar)* Dikensiz kirazlar,

(٢٩) وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ لا

29-*(Kökünden tepesine kadar)* Meyve dizili muzlar,

(٣٠) وَظِلٍّ مَمْدُودٍ لا

30-Uzamış gölge*(ler)*,

(٣١) وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ لا

31-Fışkıran sular,

(٣٢) وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ لا

32-Pek çok meyve arasında;

(٣٣) لاَ مَقْطُوعَةٍ وَلاَ مَمْنُوعَةٍ لا

33-Tükenmeyen ve yasaklanmayan!

(٣٤) وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ط

34-Ve yükseltilmiş döşekler üstündedirler.

(٣٥) إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً لا

35-Biz *(oradaki)* kadınları da yeniden bir güzel inşâ etmişiz,

(٣٦) فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا لا

36-Onları bâkireler yapmışızdır.[1]

(٣٧) عُرُبًا أَتْرَابًا لا

37-Hep yaşıt sevgililer;

(٣٨) لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ط ع

38-Sağın adamları için.

(٣٩) ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ لا

39-*(Bu sağcıların)* Bir bölümü öncekilerdendir,

(٤٠) وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ط

40-Bir bölümü de sonrakilerdendir.

(٤١) وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ لا

41-Solun adamları *(amel defterleri, sol yanından verilenler)*,

---

1.Bir hadîse göre cennetteki kadınlar, dünya kadınlarıdır. Dünyada ihtiyarlayan, kocakarı olan kadınlar, orada taze kızlar haline getirileceklerdir. Kocaları her vardıklarında onları bâkire bulacaklardır.

مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ط

nedir o solcular!

(٤٢) فِى سَمُومٍ وَ حَمِيمٍ لا

42-*(Onlar)* Delikçiklere işleyen bir ateş ve kaynar su içinde,

(٤٣) وَ ظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ لا

43-Kara dumandan bir gölge altındadırlar.

(٤٤) لاَ بَارِدٍ وَ لاَ كَرِيمٍ

44-*(Bir gölge)* Ki, ne serindir, ne de faydalı.

(٤٥) إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِينَ ج

45-Çünkü onlar bundan önce varlık içinde şımartılmışlardı.

(٤٦) وَ كَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ج

46-Büyük günahı işlemekte ısrar ediyorlardı.

(٤٧) وَ كَانُوا يَقُولُونَ ءَ إِذَا مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَ عِظَامًا

47-Ve diyorlardı ki: "Biz öldükten, toprak ve kemik yığını olduktan sonra mı?

ءَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ لا

biz mi bir daha diriltileceğiz?"

(٤٨) أَوَ اٰبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ

48-"Önceki atalarımız da mı *(diriltilecekler)*?"

(٤٩) قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَ الْاٰخِرِينَ لا

49-De ki: "Öncekiler de sonrakiler de."

(٥٠) لَمَجْمُوعُونَ إِلٰى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ

50-"Belli bir günün buluşma vakti için mutlaka toplanacaklardır."

(٥١) ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ لا

51-Sonra siz de, ey sapık yalanlayıcılar *(o zaman toplanacaksınız).*

(٥٢) لَاٰكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ لا

52-*(Suçlular)* Mutlaka bir zakkum ağacından yiyecekler,

(٥٣) فَمَالِؤُنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ج

53-Onunla karınları*(nı)* dolduracaklar,

(٥٤) فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ج

54-Üzerine de kaynar su içeceklerdir.

(٥٥) فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ط

55-Susuzluk hastalığına tutulmuş develerin içişi gibi içeceklerdir!

(٥٦) هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ط

56-İşte ceza gününde onların ağırlanışı böyledir.

(٥٧) نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ

57-Biz sizi yarattık;

فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ

doğrulamanız gerekmez mi?

(٥٨) أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ

58-Akıttığınız menîyi gördünüz mü?

(٥٩) ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ

59-Siz mi onu yaratıyorsunuz,

أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ

yoksa yaratıcılar biz miyiz?

(٦٠) نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ

60-Aranızda ölümü takdir eden biziz

وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

ve bizim önümüze geçilmiş değildir *(kimse ölüme engel olamaz).*

(٦١) عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ

61-*(Size böyle ölümü takdir ettik)* Ki, sizin yerinize benzerlerinizi getirelim

وَنُنْشِئَكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ

ve sizi, bilmediğiniz bir biçimde yeniden inşâ edelim.

(٦٢) وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى

62-Andolsun, ilk yaratmayı bildiniz;

فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ

(bunu) düşünüp ibret almanız gerekmez mi?[1]

(٦٣) أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ

63-Ektiğinizi gördünüz mü?

(٦٤) ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ

64-Siz mi onu bitiriyorsunuz,

أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ

yoksa bitirenler biz miyiz?

65-Dileseydik, (٦٥) لَوْ نَشَاءُ

لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ

onu kuru bir çöp yapardık, sızlanıp dururdunuz:

(٦٦) إِنَّا لَمُغْرَمُونَ

66-"Biz borçlandık. *(Yaptığımız masraflar boşa gitti).*

(٦٧) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ

67-Doğrusu, biz yoksun bırakıldık!" *(derdiniz).*

(٦٨) أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ

68-İçtiğiniz suya baktınız mı?

(٦٩) ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ

69-Siz mi onu buluttan indirdiniz,

أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ

yoksa indirenler biz miyiz?

(٧٠) لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا

70-Dileseydik onu tuzlu yapardık.

فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ

Şükretmeniz gerekmez mi?

1.Sizi ilk defa yarattığımızı gördüğünüzden dolayı yeniden yaratabileceğimizi de anlamanız îcâb eder.

(٧١) أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِى تُورُونَ ط

71-*(İki dalı birbirine sürterek)* Çıkardığınız ateşi gördünüz mü?

(٧٢) ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا

72-Onun ağacını siz mi yarattınız,

أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِؤُنَ

yoksa yaratanlar biz miyiz?

(٧٣) نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً

73-Biz onu bir ibret yaptık

وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ج

ve çölden gelip geçenlere bir fayda.

(٧٤) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ع

74-Öyleyse büyük Rabbinin adını yücelt.

(٧٥) فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ لا

75-Yooo! Yıldızların yerlerine yemin ederim!

(٧٦) وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ

عَظِيمٌ لا

76-Bilirseniz, bu büyük bir yemindir.[1]

1.Nucûm, necm'in çoğuludur. Necm, yıldız, nucûm, yıldızlar demektir. Yıldızların mevkileri (yerleri) çeşitli biçimlerde tefsir edilirse de bu kelimeden, yıldızların dolaşım alanlarının kastedildiği anlaşılıyor. Zira âyette bunun büyük bir yemin olduğu vurgulanarak, bu mevkilerin çok muazzam, akıllara durgunluk verecek oranda geniş alanı kapsadığına işaret ediliyor.

(٧٧) إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ لا

77-O, elbette değerli bir Kur'ân'dır,

(٧٨) فِى كِتَابٍ مَكْنُونٍ لا

78-Saklı bir Kitap'tadır.

(٧٩) لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ط

79-Ki ona temizlerden başkası dokunmaz.[2]

2.Burada sözü edilen saklı Kitap'ın, Levh-i Mahfûz olduğunu söyleyenler varsa da, kanaatimize göre bu, Kur'ân'dan önceki İlâhî Kitaptır. Burada Yahûdî âlimlerin, kitaplarına olan saygı ve özenlerine işaret edilmektedir. Bu tabirle Mushaf'ın kendisi de kasdedilmiş olabilir. Eğer kasıt Mushâf ise Kur'ân'a, tertemiz, abdestli olanlardan başkasının el süremeyeceği anlatılır. Kitâb-ı Meknûn'u, Mushâf'ın kendisi kabul edenlerin çoğunluğu, abdestsiz Mushâf'a el sürülmeyeceğini düşünmüş ve benimsemişlerdir. Abdestsiz Mushâf'a el sürülmese de abdestsiz Kur'ân okunabilir. Yine fakîhlerin görüşüne göre cünüp iken Kur'ân'a ne el sürülür, ne de ezbere Kur'ân okunur. Ancak bu görüşlerin Kur'ân'dan kaynaklanan bir delili yoktur. Nitekim Selmân-ı Fârisî gibi bazı Sahâbîler, abdestsiz Kur'ân'ın tutulabileceği kanâatindedirler. Çünkü "mutahherûn" kelimesi, "temizler" mânâsına geldiği gibi, "sünnetliler" mânâsına da gelir. "Mutahherûn"a "abdestliler" mânâsını yüklemek, zorlama bir yorumdur. Âyette sözü edilen "Kitâb"ın "Kur'ân" değil "Kur'ân'ın orijini" olduğu açıktır. Bununla kasıt "Kur'ân" olsa bile, onu tutabilmek için abdestli olmak gerekmez. Ancak temiz olmak, cünüp halde bulunmamak yeterlidir.

(٨٠) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

80-*(O)*, Âlemlerin Rabbi'nden indirilmiştir.

(٨١) أَ فَبِهٰذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ۙ

81-Şimdi siz, bu sözü mü küçümsüyorsunuz?

(٨٢) وَ تَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ

82-*(Kur'ân'dan istifâde edeceğiniz yerde)* Rızkınızı, yalanlamanızdan ibaret mi kılıyorsunuz *(sizin ondan elde ettiğiniz nasip, sadece onu yalanlamanız mıdır)*?

(٨٣) فَلَوْلَٓا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ۙ

83-Ya can boğaza dayandığı zaman?

(٨٤) وَ أَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ۙ

84-Ki siz de o zaman *(can çekişen kimseye)* bakıp durursunuz.

(٨٥) وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ

85-Biz ona sizden daha yakınız;

وَ لٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ

fakat siz göremezsiniz.

(٨٦) فَلَوْلَٓا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۙ

86-Eğer *(öldükten sonra)* cezalandırılmayacaksanız,

(٨٧) تَرْجِعُونَهَٓا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

87-*(Bu sözünüzde)* Doğru iseniz, o*(çıkmakta olan ca)*nı geri döndürsenize!

(٨٨) فَأَمَّٓا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۙ

88-*(O can, Allah'a)* Yaklaştırılanlardan ise,

(٨٩) فَرَوْحٌ وَ رَيْحَانٌ وَ جَنَّةُ نَعِيمٍ

89-O'na rahatlık, güzel rızık ve nimet cenneti var.

(٩٠) وَ أَمَّٓا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۙ

90-Eğer sağcılardan *(amel defteri sağ tarafından verilenlerden)* ise,

(٩١) فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ

91-"*(Ey sağcı!)* Sana sağcılardan selâm var!" *(denir)*.

(٩٢) وَ أَمَّٓا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّٓالِّينَ ۙ

92-Ama yalanlayıcı sapıklardan ise;

(٩٣) فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ۙ

93-Kaynar sudan bir ziyafet.

(٩٤) وَ تَصْلِيَةُ جَحِيمٍ

94-Ve cehenneme atılma var.

(٩٥) إِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۚ

95-Kesin gerçek budur işte.

(٩٦) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

96-Öyleyse büyük Rabbinin adını tesbîh et *(O'nu, kendisine lâyık olmayan sıfatlardan tenzîh eyle).*

٥٧- سُورَةُ الْحَدِيدِ

57-HADÎD SÛRESİ

Hadîd, *demir* demektir. 25. âyetinde demirin yararlarından söz edildiği için sûreye bu ad verilmiştir. Hicretin 8 veya 9. yılında Medîne'de inmiştir. Mushâf'ta 57., inişte 112. sûredir. 29 âyeti içerir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِۚ

1-Göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ı tesbîh etmiştir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, azîzdir, hakîmdir.

(٢) لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِۚ

2-Göklerin ve yerin mülkü O'nundur.

Yaşatır, öldürür; يُحْيِي وَ يُمِيتُۚ

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

O her şeyi yapabilir.

(٣) هُوَ الْاَوَّلُ

3-O, ilktir *(kendisinden önce hiçbir varlık yoktur,)*

وَ الْاٰخِرُ

sondur *(kendisinden sonra hiçbir varlık yoktur. Her şey yok olurken O kalacaktır,)*

وَ الظَّاهِرُ

zâhirdir *(delilleriyle varlığı gün gibi açıktır,)*

وَ الْبَاطِنُۚ

bâtındır *(zâtının hakîkati gizlidir; akıllar O'nun özünü idrâk edemez,)*

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

O, her şeyi bilendir.

(٤) هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ

4-O'dur ki gökleri ve yeri altı günde yarattı,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ

sonra Arş'a oturdu.

O bilir يَعْلَمُ

Yere gireni, مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ

ondan çıkanı, وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

gökten ineni, وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ

ona çıkanı. وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَاۜ

وَ هُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْۜ

Nerede olsanız, O sizinle beraberdir,

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah yaptıklarınızı görmektedir.[1]

(٥) لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

5-Göklerin ve yerin mülkü O'nundur.

وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

Bütün işler Allah'a döndürülecektir.

(٦) يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ

6-Geceyi gündüzün içine sokar,

وَ يُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ

gündüzü gecenin içine sokar.

وَ هُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

O, göğüslerin özünü bilir.

(٧) اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

7-Allah'a ve Elçisine inanın

وَ أَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ

ve *(O'nun)* sizi hâkim kıldığı, sizin yönetiminize verdiği şeylerden *(Allah için)* harcayın.

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَ أَنْفَقُوا

Sizden, inanan ve *(hak rızâsına)* harcayanlar var ya,

لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

onlar için büyük mükâfat vardır.

(٨) وَ مَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ

8-Size ne oluyor da Allah'a güvenmiyorsunuz!?

وَ الرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ

Rasûl sizi Rabbinize inanmaya çağırdığı

وَ قَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ

ve sizden sağlam söz aldığı halde

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

gerçekten inananlar iseniz *(neden Allah'a güvenmiyorsunuz!?)*

(٩) هُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

9-Kuluna açık açık âyetler indiren O'dur,

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

ki böylece sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarsın.

وَ إِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah, size karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.

(١٠) وَ مَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

10-Neden siz Allah yolunda harcamayasınız ki?

1."Altı gün"ün, *"altı çağ"* mânâsına geldiğini daha önce îzâh etmiştik. Allah'ın Arş'a oturması, yaratıklarını yönetmesini ifade eder. Kâinâtın tek hükümdarı O'dur. Herşeyin yaratıcısı ve yöneticisi O'dur.

وَ لِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ط

Göklerin ve yerin mîrâsı zaten Allah'ındır.[1]

لَا يَسْتَوِى مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَ قَاتَلَ ط

Elbette içinizden *(Mekke'nin)* feth*(in)*den önce *(Hak yolunda)* harcayan ve savaşan*(lar, ötekilerle)* bir olmaz.

اُولٰئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَ قَاتَلُوا ط

Onların derecesi, sonradan infâk eden ve savaşanlardan daha büyüktür.

وَ كُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ط

Bununla beraber, Allah hepsine de *(gerek fetihten önce, gerek fetihten sonra infâk eden ve savaşan Müslümanlara)* en güzel sonucu va'detmiştir.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ع

Allah, yaptıklarınızı haber almaktadır.

(١١) مَنْ ذَا الَّذِى يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

11-Kimdir o, Allah'a güzel bir borç verecek olan,

فَيُضَاعِفَهُ لَهُ

ki, Allah da onun verdiğini kat kat artırsın?

وَ لَهُ اَجْرٌ كَرِيمٌ ج

Ve onun için değerli bir mükâfat da vardır.

(١٢) يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ بِاَيْمَانِهِمْ

12-O gün inanan erkekleri ve inanan kadınları, ışıkları, önlerinde ve sağlarında koşar durumda görürsün.

بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط

(Kendilerine): "Bugün müjdeniz, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacağınız cennetlerdir *(denilir).*"

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ج

İşte büyük başarı budur!

(١٣) يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَ الْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا

13-O gün münâfık erkekler ve münâfık kadınlar (*cennete gitmekte olan)* Mü'minlere derler ki:

"Bize bakın da انْظُرُونَا

1.Hiç kimseye bir şey kalmaz, hepsi Allah'a kalır.

نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ

sizin nûrunuzdan yararlanalım."[1]

قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًاؕ

Onlara: "Arkanıza dönün de nur arayın!" denilir.

فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌؕ

Aralarına kapılı bir sur çekilir ki,

بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ

onun içinde rahmet vardır;

وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُؕ

dış yönünde de azap.

(١٤) يُنَادُونَهُمْ

14-*(Münâfıklar)* Onlara seslenirler:

اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْؕ

"Biz de sizinle beraber değil miydik?"

قَالُوا بَلٰى

(Mü'minler) Derler ki: "Evet;

وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ

ama, siz kendi canlarınıza kötülük ettiniz

وَتَرَبَّصْتُمْ

ve beklediniz *(hemen tevbe etmediniz)*,

وَارْتَبْتُمْ

kuşkulandınız,

وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ

kuruntular sizi aldattı.

حَتّٰى جَاءَ اَمْرُ اللّٰهِ

tâ Allah'ın *(ölüm)* emri gelinceye kadar *(böyle hareket ettiniz,)*

وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ

o çok aldatıcı *(Şeytan,)* sizi Allah*(ın affı)* ile aldattı."

(١٥) فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَ

لَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُواؕ

15-Bugün artık ne sizden, ne de inkâr edenlerden fidye alınmaz.

مَأْوٰيكُمُ النَّارُؕ

varacağınız yer ateştir.

هِيَ مَوْلٰيكُمْؕ

Sizin lâyığınız odur.

وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Ne kötü gidilecek yerdir orası!

(١٦) اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ

تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ

الْحَقِّ

1.Çünkü Mü'minlerin gözleri, kâfirler tarafına çevrildikçe lâtîf bir nur ışıldar. Karanlık içindeki adamlar, bu nurdan yararlanabilmek için Mü'minlere kendilerine bakmalarını söylerler. Fakat onlara bakmak Mü'minlerin elinde değildir. Âhiretin nûru dünyadan götürülür. Onun için Mü'minler, onlara dünyaya dönüp ışık almalarını söylüyorlar. Fakat bu da onların elinde değildir. Kâfirlerin sonucu karanlık cehennem zindanıdır.

16-İnananlar için kalplerinin Allah'ın zikrine ve inen hakka saygı duyma vakti hâlâ gelmedi mi!?

وَ لاَ يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ

Onlar, daha önce kendilerine Kitâb verilenler gibi olmasınlar;

فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ

onların üzerinden uzun zaman geçti de,

kalbleri katılaştı فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ط

وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

ve onların çoğu, yoldan çıkmış kimselerdir.

(١٧) اِعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ط

17-Biliniz ki, Allah, yeri ölümünden sonra diriltir.

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Belki aklınızı kullanırsınız diye size âyetleri açıkladık.

(١٨) إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ

18-Sadaka veren erkekler

وَ الْمُصَّدِّقَاتِ

ve sadaka veren kadınlar

وَ أَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

ve Allah'a güzel borç verenler;[1]

يُضَاعَفُ لَهُمْ

işte onlara, *(verdikleri)*, kat kat yapılır

وَ لَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

ve onlar için değerli bir mükâfat da vardır.

(١٩) وَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ

19-Allah'a ve elçilerine inananlar *(yok mu)*

أُولٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ق

işte sıddîkler *(çok doğru olanlar)* onlardır

وَ الشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط

ve Rablerinin katında şehitler onlardır.

لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَ نُورُهُمْ ط

Onların mükâfatları ve nurları vardır.

وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

İnkâr edenler ve âyetlerimizi yalanlayanlar*(a gelince)*,

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ع

onlar da cehennem halkıdır.

(٢٠) اِعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ

20-Bilin ki dünya hayatı bir oyundur,

eğlencedir, وَ لَهْوٌ

1.Allah rızası için yoksullara borç verenler, yahut mallarını Allah için uygun yerlere harcayanlar.

وَ زِينَةٌ

süstür,

وَ تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ

kendi aranızda övünmedir

وَ تَكَاثُرٌ فِى الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ ط

ve mal ve evlât çoğaltma yarışıdır.

كَمَثَلِ غَيْثٍ

Tıpkı bir yağmura benzer ki,

أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ

bitirdiği ot, ekincilerin hoşuna gider.

ثُمَّ يَهِيجُ

sonra kurur,

فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا

onu sapsarı görürsün,

ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ط

sonra çer-çöp olur.

وَ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ لا

Âhirette ise çetin bir azap

وَ مَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانٌ ط

ve Allah'tan mağfiret ve rıza vardır.

وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Dünya hayatı aldatıcı bir zevkten başka bir şey değildir.

(٢١) سَابِقُوا إِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ
الْأَرْضِ لا

21-*(O halde siz,)* Rabbinizden bir mağfirete ve genişliği, gökle yerin genişliği gibi olan cennete koşun.

أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهِ ط

(O cennet ki,) Allah'a ve elçilerine inananlar için hazırlanmış bulunmaktadır.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ط

İşte bu, Allah'ın dilediğine vereceği lütfudur.

وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah, büyük lütuf sahibidir.

(٢٢) مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِى
الْأَرْضِ وَ لَا فِى أَنْفُسِكُمْ

22-Ne yerde ne de kendi canlarınızda meydana gelen hiçbir musîbet *(âfet, hastalık)* yoktur ki,

إِلَّا فِى كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا ط

biz onu yaratmadan önce, bir Kitap'ta *(yazılmış, ezelî bilgimizde tespit edilmiş)* olmasın.

إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ط

Doğrusu bu, Allah'a kolaydır.

(٢٣) لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ

23-*(Başınıza gelecek olayları, önceden bir Kitaba yazdık)* ki, elinizden çıkana üzülmeyesiniz

وَ لَا تَفْرَحُوا بِمَا اٰتٰيكُمْ ط

ve *(Allah'ın)* size verdiğiyle sevinip şımarmayasınız.

وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۙ

Çünkü Allah, kendini beğenip övünen kimseleri sevmez.

(٢٤) اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ

24-Onlar cimrilik ederler;

وَ يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ

insanlara da cimriliği emrederler.

وَ مَنْ يَتَوَلَّ

Kim *(Allah yolunda harcamaktan)* yüz çevirirse,

فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

(bilsin ki,) Allah zengindir, övgüye lâyıktır.

(٢٥) لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ

25-Andolsun biz elçilerimizi açık delillerle gönderdik

وَ أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ

ve onlarla beraber Kitâbı ve *(adâlet)* ölçü*(sün)*ü indirdik,

لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ

ki insanlar adâleti yerine getirsinler.

وَ أَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ

Ve kendisinde büyük bir kuvvet ve insanlara birçok yararlar bulunan demiri indirdik,

وَ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَ رُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۗ

ki Allah, kimin *(ondan yararlanarak)* gaybda *(gizlide, içtenlikle)* kendisine ve elçilerine yardım edeceğini bilsin, *(ortaya çıkarsın).*

إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۟

Şüphesiz Allah kuvvetlidir, daima üstündür.

(٢٦) وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَ إِبْرٰهِيمَ

26-Andolsun, Nûh'u ve İbrâhim'i elçi gönderdik,

وَ جَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَ الْكِتَابَ

peygamberliği ve Kitâb'ı bunların zürriyetleri arasına koyduk.

فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ ۚ

Onlardan doğru yolda olanlar da vardır,

وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

ama onlardan çoğu yoldan çıkmıştır.

(٢٧) ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا

27-Sonra bunların peşinden ard arda elçilerimizi gönderdik.

وَ قَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

Meryem Oğlu Îsâ'yı da onların ardına kattık;

وَ آتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ

ona İncil'i verdik

وَ جَعَلْنَا فِى قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَ رَحْمَةً

ve ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet koyduk.

وَ رَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ

Îcâd ettikleri ruhbanlığı, biz onlara yazmamıştık;

إِلاَّ ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللهِ

yalnız Allah'ın rızasını kazanmak için *(kendiliklerinden uyguladılar);*

فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا

ama ona gereği gibi uymadılar.

فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ

Biz de onlardan îmân edenlere mükâfatlarını verdik.

وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Fakat onlardan birçoğu da yoldan çıkmıştır.

(٢٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

28-Ey inananlar!

Allah'tan korkun اتَّقُوا اللهَ

وَ اٰمِنُوا بِرَسُولِهِ

ve O'nun Elçisine inanın ki,

يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ

size rahmetinden iki pay versin,

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ

sizin için ışığında yürüyeceğiniz bir nur yaratsın

ve sizi bağışlasın. وَ يَغْفِرْ لَكُمْ

وَ اللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

(٢٩) لِئَلاَّ يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلاَّ يَقْدِرُونَ عَلَى شَىْءٍ مِنْ فَضْلِ اللهِ

29-Böylece Kitap Ehli, kendilerinin, Allah'ın lütfundan hiçbir şeye mâlik olmadıklarını bilsinler

وَ أَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللهِ

ve bütün lütfun, Allah'ın elinde olduğunu.

يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

Onu dilediğine vereceğini bilmezlik etmesinler.

وَ اللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Allah, büyük lütuf sahibidir.

٥٨-سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

58-MÜCÂDELE SÛRESİ

Adını, birinci âyetinde geçen fiilden alır. Medîne'de, 4 veya 5. hicret yılında, Münâfikûn Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 58. inişte 104. sûredir ve 22 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِى تُجَادِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَ تَشْتَكِى إِلَى اللّٰهِ

1-Allah, kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü işitti.

وَ اللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا

Allah, ikinizin birbirinizle konuşmanızı işitir.

إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Çünkü Allah işitendir, görendir.[1]

(٢) اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ

2-Sizden kadınlara zıhâr edenler *(sen bana, anamın sırtı gibisin diyenler bilmelidirler ki)*

مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ

o kadınlar onların anaları değillerdir.

إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلاَّ الّٰٓئِى وَلَدْنَهُمْ

Onların anaları, ancak kendilerini doğuran kadınlardır.

وَ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَ زُورًا

Onlar, çirkin ve yalan olan bir söz söylüyorlar.

وَ إِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

Bununla beraber Allah affedicidir, bağışlayıcıdır.

(٣) وَ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا

3-Kadınlarına zıhâr edip sonra söylediklerine dönenler,

فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا

(karılarıyla) temaslarından önce bir köleyi hürriyete kavuşturmalıdırlar.

ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ

Size öğütlenen budur.

1.Araplar arasında zıhâr geleneği vardı. Yani adam karısına "Sen bana anamın sırtı gibisin" deyince kadın kendisine harâm olur, fakat tam boş da sayılmaz, evli olduğu halde kocasız gibi kalırdı. Karısına kızan Evs ibn Sâmit de bu sözü söylemişti. Karısı Sa'lebe kızı Havle de Hz. Peygamber'e gidip, genç yaşında kocasına hizmetler ettiğini, çocukları olduğunu, şimdi bu ihtiyar zamanında kocasının o sözü söyleyerek kendisini perişan duruma düşürdüğünü anlattı ve Hz. Peygamber'den, tekrar kocasına varması için hüküm istedi. Hz. Peygamber de:
"–Sen ona haramsın" dedi.
"–Yâ Rasûlallah! Beni boşamadı!" diyen kadın, küçük çocuklarına üzüldü, lehinde bir hüküm vemesini Allah Elçisi'nden tekrar tekrar istedi, Allah'a yalvardı. Nihayet Allah'ın Elçisinde vahiy hali belirdi ve inen bu âyetler, o eski geleneğin, yanlış bir zandan ibaret olduğunu, ağızdan çıkan bir sözle kadının, kocasının anası olamayacağını bildirdi. Yeminin saygınlığını korumak için, böyle bir söz söyleyene de, fakirlerin lehine olmak üzere bir keffâret (fidye) getirdi.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah, yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٤) فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

4-Buna imkân bulamayan,

فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا

temaslarından önce aralıksız olarak iki ay oruç tutmalıdır.

فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ

Buna da gücü yetmeyen,

فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا

altmış fakiri doyurmalıdır.

ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

Allah'a ve Elçisine inanmanız *(onların sözlerini doğrulamanız)* için bu hükümler konmuştur.

وَ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ

Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır,

وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(bu sınırları tanımayan) kâfirler için acı bir azap vardır.

(٥) إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

5-Allah'a ve Elçisine karşı gelen *(onların koyduğu sınırlardan başka sınırlar koymağa kalkan)*lar,

كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

kendilerinden öncekilerin tepelendikleri gibi tepeleneceklerdir!

وَ قَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

Biz açık açık âyetler indirdik.

وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

Kâfirler için küçük düşürücü bir azap vardır.

(٦) يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا

6-Allah onların hepsini tekrar dirilteceği gün ne yaptıklarını kendilerine haber verecektir!

أَحْصٰيهُ اللّٰهُ

Allah on*(ların yaptıkları işler)*i hep saymış*(zaptetmiş)*tir;

وَ نَسُوهُ

onlar ise onu unutmuşlardır.

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

Allah her şeye şahittir.

(٧) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

7-Göklerde ve yerde olanları, Allah'ın bildiğini görmedin mi?

مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ

Üç kişi gizli konuşsa,

إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ

mutlaka dördüncüleri O'dur.

Beş kişi gizli konuşsa, وَ لَا خَمْسَةٍ

إلا هو سادسهم

mutlaka altıncıları O'dur.

و لا أدنى من ذلك

Bundan az da olsalar,

bundan çok da olsalar, و لا أكثر

إلا هو معهم أين ما كانوا ج

nerede bulunsalar mutlaka O, onlarla beraberdir.

ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيمة ط

Sonra kıyamet günü, onlara yaptıklarını haber verir.

إن الله بكل شيء عليم

Çünkü Allah, her şeyi bilendir.

(٨) ألم تر إلى الذين نهوا عن النجوى

8-Görmedin mi şu adamları ki gizli gizli konuşmaktan men edildikleri halde,

ثم يعودون لما نهوا عنه

yine o men edildikleri işe dönüyorlar;

و يتناجون بالإثم و العدوان و معصية الرسول ز

günah, düşmanlık, Elçi'ye isyan husûsunda gizli gizli konuşuyorlar.

Sana geldikleri zaman, و إذا جاؤك

حيوك بما لم يحيك به الله لا

seni, Allah'ın selâmlamadığı bir tarzda selâmlıyorlar

و يقولون في أنفسهم لولا يعذبنا الله بما نقول ط

ve kendi içlerinde de: "Bu dediğimizden ötürü Allah bize azap etse ya" diyorlar.

حسبهم جهنم ج

Cehennem onlara yeter.

Oraya gireceklerdir; يصلونها ج

فبئس المصير

ne kötü gidilecek yerdir orası!

(٩) يا أيها الذين آمنوا

9-Ey inananlar!

إذا تناجيتم

Aranızda gizli konuştuğunuz zaman,

فلا تتناجوا بالإثم و العدوان و معصية الرسول

günah, düşmanlık ve Elçi'ye karşı gelme üzerinde konuşmayın;

و تناجوا بالبر و التقوى ط

iyilik ve takvâ üzerinde konuşun

و اتقوا الله الذي إليه تحشرون

ve huzûruna toplanacağınız Allah'tan korkun.

(١٠) إِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطَانِ

10-Gizli konuşma *(fiskos)* şeytan'dandır.

لِيَحْزُنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

(Şeytan insanları bu yola iletir ki) inananlar üzülsünler.

وَلَيْسَ بِضَٓارِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ

Oysa o, Allah'ın izni olmadıkça Mü'minlere hiçbir zarar veremez.

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Mü'minler Allah'a dayansınlar.

(١١) يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ

11-Ey inananlar! Size: "Meclislerde yer açın" dendiği zaman,

فَافْسَحُوا

yer açın ki,

يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ

Allah da size genişlik versin.

وَاِذَا قِيلَ انْشُزُوا

Size: "Kalkın" dendiği zaman da,

فَانْشُزُوا

kalkın ki,

يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin.

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah yaptıklarınızı haber almaktadır.

(١٢) يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا

12-Ey inananlar!

اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ

Siz Elçi ile gizli konuşacağınız zaman,

فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةً

bu gizli konuşmanızdan önce bir sadaka verin.

ذٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاَطْهَرُ

Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir.

فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا

Şayet *(sadaka verecek bir şey)* bulamazsanız,

فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.[1]

1.Allah'ın Elçisi(s.a.v.)'nin meclisinde bazı kişiler, gerekli gereksiz, onunla gizli konuşuyor, herkesin yanında onunla fısıldaşıyorlardı. Allah'ın Elçisi, özellikle zenginlerin çok yaptığı bu işten sıkılıyor, fakat incitmemek için kimseye bir şey demiyordu. İşte inen bu âyet, bu tür konuşmayı şarta bağlayıp kısıtladı. Böylece konuşma ihtiyâcında olan öyle konuştu. Verilmesi gereken sadaka, sadece fakirlere verilirdi. Fakat aradan çok zaman geçmeden inen müteakip âyet, bu hükmü *hafifletmiştir*. Esâsen âyetin "Bulamaz-

(١٣) ءَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ

13-Gizli konuşmanızdan önce sadaka vermenizden korktunuz mu?

فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا

Çünkü yapmadınız.

وَ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ

Allah da sizi *(bundan)* affetti.

فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

Artık namazı kılın,

وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ

zekâtı verin,

وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Allah'a ve Elçisine itaat edin.

وَ اللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Allah yaptıklarınızı bilmektedir.

(١٤) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

14-Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu dost edinenleri görmedin mi?

مَا هُمْ مِنْكُمْ

Onlar ne sizdendirler,

وَ لَا مِنْهُمْ

ne de onlardandırlar.

وَ يَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

Bilerek yalan yere yemin ediyorlar.

(١٥) أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا

15-Allah onlar için çetin bir azap hazırlamıştır.

إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onlar ne kötü işler yapıyorlar.

(١٦) اِتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً

16-Yeminlerini kalkan yaptılar,

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

böylece Allah'ın yoluna engel oldular.

فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

Onlar için küçük düşürücü bir azap vardır.

(١٧) لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ لَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا

17-Onların ne malları, ne de çocukları kendilerini Allah'a karşı koruyabilir.

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ

Onlar ateş halkıdır.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Orada sürekli kalacaklardır.

---

sanız Allah bağışlayandır, esirgeyendir" cümlesi, bu emrin gereklik değil, nedb bildirdiğini, yani gizli konuşmadan önce bir sadaka vermenin daha iyi olduğu mânâsına geldiğini gösterir. Bu hükmü uygulamak evlâdır; fakat uygulamamakta da bir sakınca yoktur. Bundan dolayı âyetler arasında nesih söz konusu değildir. Rivâyete göre bu hükmü uygulayan tek kişi, Hz. Ali'dir.

(١٨) يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا

18-Allah onların hepsini tekrar dirilttiği gün,

فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ

dünyada size yemin ettikleri gibi O'na da yemin edecekler

وَ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلٰى شَىْءٍ ط

ve kendilerinin bir şey üzerinde bulunduklarını, *(doğru yolda olduklarını)* sanacaklardır.

أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ

İyi bilin ki onlar yalancılardır.

(١٨) اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ

19-Şeytan onları kuşatmış *(ruhlarına hâkim olmuş),*

فَأَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ط

onlara Allah'ı anmayı unutturmuştur.

أُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ط

Onlar Şeytan'ın hizbi*(partisi)*dir.

أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Muhakkak ki Şeytan'ın hizbi kaybedecektir.

(٢٠) إِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

20-Allah'a ve Elçisine düşman olanlar var ya,

أُولٰٓئِكَ فِى الْأَذَلِّينَ

işte onlar, en alçaklar arasındadırlar.

(٢١) كَتَبَ اللّٰهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَ رُسُلِى ط

21-Allah: "Elbette ben ve elçilerim galip geleceğiz" diye yazmıştır.

إِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ

Şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir.

(٢٣) لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

22-Allah'a ve âhiret gününe inanan bir milletin, Allah'a ve Elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini görmezsin.

وَ لَوْ كَانُوا اٰبَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ط

(bu düşmanlar) babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa *(yine de dostluk etmezler).*

أُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ

Allah onların kalplerine îman yazmış

وَ أَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ط

ve onları kendinden bir ruh ile *(kalb nûru veya Kur'ân ile)* desteklemiştir.

وَ يُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ

1-Göklerde ve yerde bulunan herşey Allah'ı tesbîh etmiş*(O'nun şanının eksikliklerden uzak, zâtının yüce olduğunu anmışlar)*dır.

وَ هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

O, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

Elçisi, bir alay piyade ile Nadîr Oğulları'nın köylerini kuşattı. Yurtlarından çıkıp gitmelerini emretti. O sırada Kâ'b için yas tutmakta olan Yahûdîler, on gün süre istediler. İstedikleri süre kendilerine verilen Yahûdîler, bu süre içinde savaş hazırlığına başladılar. Beri yandan münâfıkların başı Abdullah ibn Übeyy de bunlara haber salıp yurtlarını bırakmamalarını, savaşmalarını, kendisinin de onlara yardım edeceğini bildirdi.

Bu süre içinde Yahûdîler, Allah'ın Elçisine konuşma önerisinde bulunarak iki kez sû-i kasd hazırladılar. Aralarında bir kadın, Müslüman olan kardeşiyle, gizlice haber yollayıp durumu Hz. Peygamber'e bildirdi. Hz. Peygamber de kuşatmayı sıklaştırdı. Nihayet her üç ev, bir deveye yükleyebildikleri kadar eşya yükleyip gitmek üzere anlaştılar. Çokları Şam'a, Eriha ve Ezri'ât'a, bir kısmı Hîre'ye, birkaç ev de Hayber'e gitti.

Onları altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacak, orada ebedî kalacaklardır.

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

Allah onlardan razı olmuştur;

وَ رَضُوا عَنْهُ

onlar da O'ndan razı olmuşlardır.

أُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ

İşte onlar Allah'ın hizbi*(partisi)*dir.

أَلَآ إِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Muhakkak ki başarıya ulaşacak olanlar, Allah'ın hizbidir.

٥٩-سُورَةُ الْحَشْرِ

59-HAŞR SÛRESİ

2-17. âyetlerinde Yahûdî kabîlelerinden Nadîr Oğulları'nın sürülmelerini anlattığı için Haşr adını alan sûre, Medîne'de, Âl-i İmrân Sûresi'nden sonra inmiştir ve 24 âyetten oluşmaktadır.[1]

1.Allah'ın Elçisi, Medîne'ye geldiği zaman Nadîr Oğulları'yla, birbirlerine karşı saldırmazlık ve dış düşmana karşı ortak savunma ittifâkı yapmıştı. Peygamber'in çevresinde toplanan Arapların güçlenmesini tehlikeli gören Yahûdîler, Müslümanların güçlenmesini önlemenin yollarını aramağa başladılar. Uhud Savaşı'ndan sonra, annesi "Nadîr"li olan Arap lideri Kâ'b ibn el-Eşref, kırk süvâri ile Mekke'ye gidip Ebû Süfyân'la ittifak yaptı. Bunun üzerine Kâ'b'ın süt kardeşi Muhammed ibn Mesleme, bir gece Kâ'b'ı evinde öldürdü. Bundan sonra Allah'ın

(٢) هُوَ الَّذِى أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ ط

2-Kitap sahiplerinden inkâr edenleri, hemen ilk haşirde *(Müslümanların, kaleleri önünde toplanmalarında)* yurtlarından O çıkardı.

مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا

Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız.

وَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ

Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı.

فَأَتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا

Allah onlara ummadıkları yerden geldi,

وَ قَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ

yüreklerine korku saldı;

يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَ أَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ

öyle ki evlerini kendi elleriyle ve Mü'minlerin elleriyle harap ediyorlardı.

فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِى الْأَبْصَارِ

Ey akıl sahipleri! İbret alın!

(٣) وَ لَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ

3-Eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı,

لَعَذَّبَهُمْ فِى الدُّنْيَا ط

mutlaka onlara dünyada azap ederdi.

وَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

Âhirette de onlar için ateş azabı vardır.

(٤) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ ج

4-Bunun sebebi şudur: Onlar Allah'a ve Elçisine karşı geldiler;

وَ مَنْ يُشَاقِّ اللّٰهَ

kim Allah'a karşı gelirse,

فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(bilsin ki) Allah'ın azabı çetindir.

(٥) مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ

5-Herhangibir hurma ağacını kesmeniz,

أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلٰى أُصُولِهَا

yahut onu kökleri üzerinde bırakmanız,

فَبِإِذْنِ اللّٰهِ وَ لِيُخْزِىَ الْفَاسِقِينَ

hep Allah'ın izniyle ve *(O'nun)* yoldan çıkanları cezalandırması için olmuştur.

(٦) وَ مَا أَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْهُمْ

6-Allah'ın, onlardan Elçisine verdiği ganimetlere gelince,

فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَ لاَ رِكَابٍ

siz *(onu elde etmek için)* onun üzerine ne at ne de deve sürdünüz.

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ

Fakat Allah, elçilerini, dilediği kimselerin üzerine salar *(onlara üstün getirir).*

وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah her şeyi yapabilir.

(٧) مَا أَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرٰى

7-Allah'ın, o kent halkından, Elçisine verdiği ganimetler,

فَلِلّٰهِ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِى الْقُرْبٰى وَ الْيَتَامٰى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ

Allah'a, Elçi'ye, *(ona)* akraba olanlara, yetimlere, yoksullara *(yolda kalan)* yolcuya aittir.

كَىْ لاَ يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ

Tâ ki *(o mallar)*, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın.

وَ مَا اٰتٰيكُمُ الرَّسُولُ

Elçi size ne verdiyse,

onu alın; فَخُذُوهُ

وَ مَا نَهٰيكُمْ عَنْهُ

size neyi yasakladıysa,

ondan sakının فَانْتَهُوا

ve Allah'tan korkun. وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Çünkü Allah'ın azabı şiddetlidir.[1]

(٨) لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ أَمْوَالِهِمْ

8-*(O mallar)* Şu göçmen fakirlere âittir, ki *(onlar)* yurtlarından ve mallarından *(sürülüp)* çıkarılmışlardır;

1.Âyette «فَيْئٌ» (fey') tâbiri geçer. Fey', *savaşmadan ele geçen düşman malı*dır. Savaş sonucu ele geçen düşman malına da ganimet denilir. Âyetin açık mânâsına göre bu tür mallar, altıya bölünür. Allah'ın hakkı, Kâbe'ye ve diğer mescidlerin onarımına harcanır. Bir kısım bilginlere göre de Allah'a pay ayrılması, saygı içindir. Bütün ganimetler beşe ayrılır: Rasûl'e, onun akrabasına, yetimlere, yoksullara ve yolculara birer hisse verilir. Rasûl'e ayrılan, onun ve ailesinin geçimliğidir. Kendisinden sonra bu hisse imama (devlet başkanına), orduya ve devletin ihtiyaçlarına sarfedilir. Yani bu kısım, devlet başkanının bir çeşit örtülü ödeneğidir. "Tâ ki o mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın" ifadesiyle Kur'ân, servetin belli ellerde toplanmasını değil, topluma yayılmasını istemekte, böylece sosyal adâletin temelini atmaktadır.

يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَ رِضْوَانًا
Allah'ın lütuf ve rızasını ararlar;
وَ يَنْصُرُونَ اللهَ وَ رَسُولَهُ
Allah'a ve Elçisine yardım ederler.
أُولَٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
İşte doğru olanlar onlardır.
(٩) وَ الَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَ الْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ
9-Ve onlardan önce o yurda *(Medîne'ye)* yerleşen, îmâna sarılanlar,[1]
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ
kendilerine göç edip gelenleri severler
وَ لاَ يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا
ve onlara verilen*(ganimet)*lerden ötürü göğüslerinde bir ihtiyaç *(eğilimi)* duymazlar.
وَ يُؤْثِرُونَ عَلَٓى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ
Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, *(göç eden yoksul kardeşlerini)* öz canlarına tercih ederler.
وَ مَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ
Kim nefsinin cimriliğinden korunursa,
فَأُولَٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
işte onlar başarıya erenlerdir.
(١٠) وَ الَّذِينَ جَاؤُا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ
10-Onlardan sonra gelenler derler ki:
رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
"Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla,
وَ لاَ تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلاًّ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا
kalplerimizde inananlara karşı bir kin bırakma!
رَبَّنَٓا إِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ
Rabbimiz! Sen çok şefkatli çok merhametlisin!"
(١١) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا
11-İkiyüzlülük edenleri görmedin mi?
يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
Kitap Ehli'nden inkâr eden kardeşlerine derler ki:
لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ
"Eğer siz *(yurdunuzdan)* çıkarılırsanız,

1.Yani daha önce Medîne'yi yurt edinen Ensâr.

لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ

mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız;

وَ لاَ نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا لا

sizin aleyhinize hiç kimseye aslâ itaat etmeyiz.

وَ إِنْ قُوتِلْتُمْ

Şayet sizinle savaşılırsa,

لَنَنْصُرَنَّكُمْ ط

mutlaka size yardım ederiz."

وَ اللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Allah, onların yalancı olduklarına şahitlik eder.

(١٢) لَئِنْ أُخْرِجُوا

12-Andolsun eğer onlar, çıkarılsalar,

لاَ يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ج

(bunlar) onlarla beraber çıkmazlar;

eğer onlarla savaşılsa, وَ لَئِنْ قُوتِلُوا

لاَ يَنْصُرُونَهُمْ ج

onlara yardım etmezler;

yardım etseler bile, وَ لَئِنْ نَصَرُوهُمْ

لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ قف

arkalar*(ın)*a dönüp kaçarlar,

ثُمَّ لاَ يُنْصَرُونَ

sonra kendilerine de yardım edilmez.

(١٣) لَاَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِى صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ط

13-Onların kalplerinde sizin korkunuz, Allah'ınkinden fazladır. *(Allah'tan çok sizden korkarlar).*

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَفْقَهُونَ

Böyledir, çünkü onlar anlamaz bir topluluktur.

(١٤) لاَ يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا

14-Onlar toplu olarak sizinle savaşamazlar,

إِلاَّ فِى قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ ط

ancak müstahkem kaleler içinde, yahut duvarların ardından *(savaşırlar).*

بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ط

Kendi aralarında şiddetli ayrılık vardır.

تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا

Sen onları toplu sanırsın,

وَ قُلُوبُهُمْ شَتّٰى ط

ama kalpleri dağınıktır.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَعْقِلُونَ ج

Öyledir, çünkü onlar düşünmez bir topluluktur.

(١٥) كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ ج وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ج

15-*(Onların durumu,)* Kendilerinden az önce, yaptıklarının vebâlini tatmış olan, âhirette de kendileri için acı bir azap bulunan kimselerin durumu gibidir.

(١٦) كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ

16-*(Onların durumu,)* Tıpkı Şeytan'ın durumuna benzer ki,

إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ ج

insana "İnkâr et" dedi.

فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ

(İnsan) inkâr edince de dedi ki:

إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ

"Ben senden uzağım;

إِنِّي أَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

ben Âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım!"

(١٧) فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ط

17-Nihayet ikisinin de sonu, ebedî olarak ateşte kalmaları oldu.

وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ع

Zâlimlerin cezası budur.

(١٨) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

18-Ey inananlar!

اتَّقُوا اللّٰهَ — Allah'tan korkun

وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ج

ve kişi yarın için ne *(yapıp)* gönderdiğine baksın.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ ط — Allah'tan korkun.

إِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Çünkü Allah, yaptıklarınızı bilmektedir.

(١٩) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللّٰهَ فَأَنْسٰيهُمْ أَنْفُسَهُمْ ط

19-Şu, Allah'ı unuttuklarından dolayı *(Allah'ın da)* onlara kendi canlarını unutturduğu kimseler gibi olmayın.

أُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Onlar, yoldan çıkan insanlardır.

(٢٠) لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ط

20-Ateş halkıyle cennet halkı bir olmaz.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَٓائِزُونَ

Kurtulanlar, ancak cennet halkıdır.

(٢١) لَوْ أَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ

21-Biz bu Kur'ân'ı bir dağa *indirseydik,*

لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ط

Allah korkusundan onu, baş eğmiş, çatlamış, yarılmış görürdün.

وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Bu misâlleri, düşünmeleri için insanlara anlatıyoruz.

(٢٢) هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ج

22-O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka tanrı yoktur.

عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ ج

Görülmeyeni ve görüleni bilir.

هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

O çok esirgeyen, çok acıyandır.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ج

23-O, öyle Allah'tır ki O'ndan başka tanrı yoktur.

Padişah'tır, اَلْمَلِكُ

Mukaddes'tir, الْقُدُّوسُ

السَّلَامُ

Selâm'dır *(esenlik verendir)*,

الْمُؤْمِنُ

Mü'min'dir *(güvenlik verendir)*,

الْمُهَيْمِنُ

Müheymin'dir*(kollayıp koruyandır)*,

Azîz'dir *(üstündür, gâliptir)*, الْعَزِيزُ

الْجَبَّارُ

Cebbâr'dır *(istediğini zorla yaptırandır)*,

الْمُتَكَبِّرُ ط

Mütekebbir'dir *(çok uludur)*.

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah *(puta tapanların)* ortak koşmalarından yücedir.

(٢٤) هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ

24-O Allah ki, Yaratan'dır,

Var eden'dir, الْبَارِئُ

الْمُصَوِّرُ

(varlığa getirdiklerine) Biçim veren'dir.

لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ط

En güzel isimler O'nundur.

يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ج

Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O'nun ululuğunu anarlar.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O, Azîz'dir *(mutlak galiptir)*, Hakîm'dir *(hükümdardır, herşeyi hikmetle yapandır)*.

٦٠-سُورَةُ الْمُمْتَحنَة

60-MÜMTEHİNE SÛRESİ

Mümtehine *"sınav veren kadın"* mânâsına gelir. Hudeybiye Antlaşması'nın hükümlerine göre Kureyş'ten Müslümanların yanına kaçan olursa bunların Kureyş'e geri verilmesi gerekirdi. 10. âyette Kureyş'ten kaçıp gelen kadınların imtihân edilmesi, inanmış iseler geri verilmemeleri emredildiğinden, sûreye bu ad verilmiştir. Hicret'in yedinci yılında Medîne'de, Mâide Sûresi'nden sonra inmiştir. 13 âyeti içeren sûre, Mushaf'ta 60., inişte 111. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

1-Ey inananlar!

لاَ تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَ عَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ

Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin.

تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ج يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَ إِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ

Onlar size gelen gerçeği inkâr ettikleri, Rabbiniz Allah'a inandığınızdan dolayı Elçi'yi ve sizi *(yurdunuzdan)* çıkardıkları halde siz onlara sevgi iletiyorsunuz.

إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِى سَبِيلِى وَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِى

Benim yolumda cihâd etmek ve benim rızamı kazanmak için *(yurdunuzdan)* çıktığınız halde,

تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ق

içinizde onlara sevgi *(mi)* gizliyorsunuz?

وَ أَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَ مَا أَعْلَنْتُمْ

Oysa ben sizin gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz her şeyi bilirim.

وَ مَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ

Sizden kim bunu yaparsa,

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

doğru yoldan sapmış olur.

(٢) إِنْ يَثْقَفُوكُمْ

2-Onlar sizi ele geçirseler,

يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً

size düşman olurlar,

وَ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ

size ellerini, dillerini kötülükle uzatırlar

وَ وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ط

ve inkâr etmenizi isterler.

(٣) لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَ لاَ أَوْلاَدُكُمْ يَوْمَ الْقِيمَةِ

3-Kıyamet günü akrabanız ve çocuklarınız size fayda vermez.

يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ

(Allah) aranızı ayırır.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah yaptıklarınızı görmektedir.

(٤) قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِى إِبْرٰهِيمَ وَ الَّذِينَ مَعَهُ

4-İbrahim'de ve onunla beraber bulunanlarda sizin için güzel bir örnek vardır.

إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ

Onlar kavimlerine demişlerdi ki:

إِنَّا بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَ مِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

"Biz sizden ve sizin Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız.

كَفَرْنَا بِكُمْ

Sizi*(n taptıklarınızı)* tanımıyoruz.

وَ بَدَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَ الْبَغْضَآءُ أَبَدًا

Sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir"

حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ

Siz tek Allah'a inanmdıkça *(sizi yürekten sevemeyiz).*

إِلاَّ قَوْلَ إِبْرٰهِيمَ لأَبِيهِ

Yalnız İbrahim'in babasına şöyle demesi hâriç:

لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ

"Senin için mağfiret dileyeceğim.

وَ مَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ

Fakat Allah'tan gelecek bir şeyi senden savamam."[1]

رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا

"Rabbimiz! Sana dayandık,

وَ إِلَيْكَ أَنَبْنَا

sana yöneldik.

وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Dönüş*(ümüz)* sanadır!"

(٥) رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا

1.Babası ile ilişkisi, sadece bu sözünden ibâretti. Bu âyet, tıpkı: "İbrahim'in babası için mağfiret dilemesi, sadece ona verdiği bir sözden ötürü idi. Fakat onun, bir Allah düşmanı olduğu, kendisine belli olunca ondan uzak durdu. Gerçekten İbrahim, çok içli ve yumuşak huylu idi." (Tevbe: 114) âyeti gibi, İbrahim'in yola geleceğini umduğu babası için istiğfâr ettiğini; yoksa küfrü kesin olan kimseler için istiğfâr edilmeyeceğini anlatmaktadır.

5-"Rabbimiz, bizi inkâr edenler için bir sınav yapma, *(bizi onların baskı ve işkencesi altına düşürme),*

وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ج

Rabbimiz! Bizi bağışla.

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Yegâne galip, hükümı ve hikmet sahibi, ancak Sensin, Sen!"

(٦) لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللّٰهَ وَالْيَوْمَ
الْاٰخِرَ ط

6-Andolsun, onlarda sizin için, Allah'ı ve "Son Gün"ü arzu edenler için güzel bir örnek vardır.

Kim yüz çevirirse, وَمَنْ يَتَوَلَّ

فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ع

(bilsin ki) Allah işte zengin, övgüye lâyık olan O'dur.

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ
الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ط

7-Belki de Allah sizinle, onlardan düşman olduklarınız arasına bir sevgi koyar.

Allah Kadîr'dir. وَاللّٰهُ قَدِيرٌ ط

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.[1]

(٨) لَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ
يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ
مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا
إِلَيْهِمْ ط

8-Allah sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten, onlara adaletli davranmaktan men etmez.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Çünkü Allah, adalet yapanları sever.

(٩) إِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ
قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ
دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلٰى إِخْرَاجِكُمْ أَنْ
تَوَلَّوْهُمْ ج

9-Allah sizi, ancak sizinle din hakkında savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanıza yardım eden kimselerle dost olmaktan men eder.

1.Bu âyetiyle Kur'ân, düşmanlıkta aşırı gidilmemesini, düşman olan bir toplumun, bir gün dost olabileceğini öğütlemiş oluyor. Nitekim Peygamber'in ve Müslümanların can düşmanı olan Mekke ve yöresi müşriklerinin çoğu sonradan İslâma girmişler, hele onların çocukları Allah yolunda cihâd eden Mü'minler olmuşlardır. Müslümanlara, düşmanlıkta aşırı gitmemelerini, din ve inançları ne olursa olsun, iyi niyetli insanlarla iyi geçinmelerini öğütleyen 8. âyet, dünya barışının prensiplerindendir.

وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ

Kim onlarla dost olursa,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

işte zâlimler onlardır.

(١٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

10-Ey inananlar!

إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ

Mü'min kadınlar göç ederek size geldiği zaman,

فَامْتَحِنُوهُنَّ ط

onları imtihan edin.

اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ج

Allah onların îmanlarını daha iyi bilir.

فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ

Eğer onların *(gerçekten)* inanmış olduklarını anlarsanız,

فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ ط

onları kâfirlere geri döndürmeyin.

لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ

Ne bu*(kadı)*nlar onlara helâldir;

وَ لَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ط

ne de onlar bunlara helâl olurlar.

وَ اٰتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا ط

Onların *(bu kadınlara)* harcadıkları*(mehirleri)*ni onlara verin.

وَ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ط

Ücretlerini kendilerine verdiğiniz takdirde bu*(kadı)*nlarla evlenmenizde sizin için bir günah yoktur.

وَ لَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ

Kâfir kadınların ismetlerini *(nikâh bağlarını)* tutmayın *(onları salıverin)*

وَ اسْئَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ

ve kâfirlere katılan kadınlara) harcadığınız*(mehir)*i isteyin.

وَلْيَسْئَلُوا مَا أَنْفَقُوا ط

Onlar da *(size katılan kadınlarına)* harcadıklarını istesinler.

ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ط

Bu size Allah'ın hükmüdür.

يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ط

Aranızda *(böyle)* hükmediyor.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(١١) وَ إِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ

11-Eğer eşleriniz*(e sarfettiğiniz mehirler)*den herhangi bir şey kâfirlere gider de, sonra *(onlardan da size kaçan kadınlar çıkar ve bu kez mehir ödeme)* sıra*(sı)* size gelirse,

فَاٰتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا ط

eşleri giden *(Mü'minlere)* harcadıklarının mislini verin

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذٖى اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُونَ

ve inandığınız Allah'a karşı gelmekten sakının.[1]

(١٢) يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ اِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰى اَنْ

12-Ey peygamber! İnanmış kadınlar (sana gelip) şu hususlarda sana biât ederlerse:

لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا

Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklar,

hırsızlık etmeyecekler, وَ لَا يَسْرِقْنَ

zinâ etmeyecekler, وَ لَا يَزْنٖينَ

وَ لَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ

çocuklarını öldürmeyecekler,

وَ لَا يَأْتٖينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرٖينَهُ بَيْنَ اَيْدٖيهِنَّ وَ اَرْجُلِهِنَّ

elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmeyecekler[2]

وَ لَا يَعْصٖينَكَ فٖى مَعْرُوفٍ

ve iyi bir işte sana karşı gelmeyecekler.

فَبَايِعْهُنَّ

(Buna göre söz verirlerse) Onların biatlerini al

وَ اسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللّٰهَ

ve onlar için Allah'tan mağfiret dile.

اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ

Şüphesiz Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.[3]

(١٣) يَا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا

13-Ey inananlar!

لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

Allah'ın gazabına uğramış milleti dost edinmeyin;

قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحَابِ الْقُبُورِ

inkârcıların kabirde bulunan kimselerden umutlarını kestikleri gibi, onlar da, âhiretten umutlarını kesmişlerdir.

1.Yani sizin kadınlarınız kâfir olup kâfirlerin arasına katılır ve onlar size yaptığınız masrafı vermezlerse, onlardan size kaçan kadınlar olduğu takdirde bu kez siz, kâfir kocalarının bu kadınlara yaptıkları masrafı onlara değil, eşleri kâfirlere kaçmış olan Müslümanlara veriniz. Böylece hem kâfirlerle ödeşmiş, hem de yaptığı masraflar boşa gidip mağdur duruma düşen Müslümanlara yardım etmiş olursunuz.

2.Başkasının doğurduğu veya başka erkekten gayr-i meşrû kazandıkları bir çocuğu, kocalarına nisbet etmemeleri konusunda.

3.Erkeklerin yanında kadınlardan da biat alınmasını emreden bu âyetiyle Kur'ân, 15 asır önce kadınlara oy ve seçim hakkı tanımıştır.

٦١- سُورَةُ الصَّفِّ

61-SAF SÛRESİ

4. âyetinde Mü'minlerin saf saf durup Allah yolunda savaştıklarını anlattığı için Saf adı verilmiş olan sûre, Medîne'de, Teğâbün Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushâf'ta 61., inişte 108. sûredir ve 14 âyetten oluşmaktadır.

بِسْــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ

1-Göklerde ve yerde bulunanların hepsi Allah'ı tesbîh etmiştir.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

2-Ey inananlar!

لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

Niçin yapmayacağınız şeyi söylüyorsunuz!?

(٣) كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

3-Yapmayacağınız şeyi söylemek, Allah katında en sevilmeyen bir şeydir.

(٤) إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

4-Allah, kendi yolunda kenetlenmiş binalar gibi saf bağlayarak çarpışanları sever.

(٥) وَ إِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِى وَ قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّى رَسُولُ اللّٰهِ إِلَيْكُمْ

5-Bir zaman Mûsâ, kavmine: "Ey kavmim, benim, Allah'ın size gönderdiği elçisi olduğumu bildiğiniz halde niçin beni incitiyorsunuz?" demişti.

فَلَمَّا زَاغُوا

Onlar eğrilince,

أَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ

Allah da kalplerini eğriltti.

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Allah, yoldan çıkanları doğru yola iletmez.

(٦) وَ إِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

6-Meryem Oğlu Îsâ da şöyle demişti:

يَا بَنِى إِسْرَائِيلَ

"Ey İsrâiloğulları!

إِنِّى رَسُولُ اللّٰهِ إِلَيْكُمْ

Ben size Allah'ın elçisiyim!

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنْ بَعْدِى اسْمُهُ أَحْمَدُ

Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek, Ahmed adında bir elçiyi müjdeleyici olarak *(gönderildim)*"

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Fakat *(Îsâ'nın müjdelediği Elçi)* onlara apaçık deliller getirince,

قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

"Bu, apaçık bir büyüdür" dediler.

(٧) وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللهِ الْكَذِبَ وَ هُوَ يُدْعٰى إِلَى الْإِسْلَامِ

7-İslâma çağırıldığı halde, Allah'ın üstüne yalan atandan daha zâlim kim olabilir?

وَ اللهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez.

(٨) يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِأَفْوَاهِهِمْ

8-Ağızlarıyla Allah'ın nurûnu söndürmek istiyorlar.

وَ اللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Oysa kâfirler hoşlanmasa da Allah, nûrunu tamamlayacaktır.

(٩) هُوَ الَّذِى أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَ دِينِ الْحَقِّ

9-O, Elçisini, hidâyet ve hak dîn ile gönderdi

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

ki, müşrikler hoşlanmasa da onu, bütün dinlere üstün getirsin.

(١٠) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

10-Ey inananlar!

هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

Size, sizi acı azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi?

(١١) تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَ رَسُولِهِ

11-Allah'a ve Elçisi'ne inanırsınız,

وَ تُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ

Allah yolunda mallarınızla ve canlarınızla cihâd edersiniz.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

İşte bilirseniz, sizin için en iyisi budur.

(١٢) يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

12-*(Böyle yapınız ki, Allah)* Sizin günahlarınızı bağışlasın

وَ يُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَ مَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ ط

ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve durulmağa değer bahçeler içinde güzel konutlara koysun.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ لا

İşte büyük başarı budur.

(١٣) وَ أُخْرٰى تُحِبُّونَهَا ط

13-Seveceğiniz bir şeyler daha var:

نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَ فَتْحٌ قَرِيبٌ ط

Allah'tan bir zafer ve yakın bir fetih.

وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Mü'minleri müjdele.

(١٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

14-Ey inananlar!

كُونُوا أَنْصَارَ اللّٰهِ

Allah'ın yardımcıları olun.

كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ

Nitekim Meryem oğlu Îsâ da Havârîlere demişti ki:

مَنْ أَنْصَارِى إِلَى اللّٰهِ ط

"Allah yolunda benim yardımcılarım kimlerdir?"

قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ

Havârîler: "Allah*(yolun)*un yardımcıları biziz" dediler.

فَاٰمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِى إِسْرَائِيلَ

İsrâiloğullarından bir zümre inandı,

وَ كَفَرَتْ طَائِفَةٌ ج

bir zümre de inkâr etti.

فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ

Biz de inananları, düşmanlarına karşı destekledik;

فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

onlar üstün geldiler.

٦٢-سُورَةُ الْجُمُعَةِ

62-CUM'A SÛRESİ

9. âyetinde Cuma namazına gitmeyi emrettiğinden "Cum'a" adını alan bu sûre, Medîne'de, Haşr Sûresi'nden sonra inmiştir. 11 âyettir. Mushaf'ta 62., inişte 96. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

1-Göklerde ve yerde bulunanların hepsi padişah, mukaddes, azîz, hakîm olan Allah'ı tesbîh etmektedir.

(٢) هُوَ الَّذٖى بَعَثَ فِى الْاُمِّيّٖنَ رَسُولًا مِنْهُمْ

2-O'dur ki ümmîler içinde, kendilerinden olan bir elçi gönderdi,

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ

(O elçi) O'nun âyetlerini okuyor,

onları yüceltiyor وَ يُزَكّٖيهِمْ

وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ

onlara Kitâb'ı ve hikmeti öğretiyor.

وَ اِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ

Oysa onlar, önceden, açık bir sapıklık içinde idiler.

(٣) وَ اٰخَرٖينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ

3-*(O Elçi'yi)* yine onlardan olup henüz kendilerine katılmamış bulunan başka kimselere de *(gönderdi).*

وَ هُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

O, Azîz'dir, Hakîm'dir.

(٤) ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَاءُ

4-Bu, Allah'ın, dilediğine vereceği lütfudur.

وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ

Allah, büyük lütuf sahibidir.

(٥) مَثَلُ الَّذٖينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا

5-Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayan*(onun buyruklarını tutmayan)*ların durumu, kitaplar taşıyan eşeğin durumu gibidir.

بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

Allah'ın âyetlerini yalanlayanların durumu ne kötüdür.

وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ

Allah zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez.

(٦) قُلْ يَا اَيُّهَا الَّذٖينَ هَادُوا

6-De ki: "Ey Yahûdî olanlar!

اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ

Eğer insanlar arasında yalnız sizin, Allah'ın dostları olduğunuzu sanıyorsanız,

فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ

(bu inancınızda) samîmi iseniz ölümü temennî edin.[1]

1.Çünkü âhiret hayatı, dünyadan çok daha iyidir. Siz Allah'ın dostları iseniz, o güzelim hayâtı niçin istemiyorsunuz?

(٧) وَ لاَ يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ط

7-Ama onlar, ellerinin *(yapıp)* öne sürdüğü *(işler)* yüzünden aslâ ölümü temenni etmezler.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Allah zâlimleri bilir.

(٨) قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلاَقِيكُمْ

8-De ki: "Sizin, kendisinden kaçtığınız ölüm, sizi mutlaka bulacaktır.

ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

Sonra görünmeyeni ve görüneni Bilen'e döndürüleceksiniz,

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ع

O size yaptıklarınızı haber verecektir.

(٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

9-Ey inananlar!

إِذَا نُودِىَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

Cuma günü namaz için çağırıldığı*(nız)* zaman,

فَاسْعَوْا إِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ

Allah'ı anmağa koşun

وَ ذَرُوا الْبَيْعَ ط ve alışverişi bırakın.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.

(١٠) فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ

Namaz kılındıktan sonra,

فَانْتَشِرُوا فِى الْأَرْضِ

yeryüzüne dağılın,

وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ

Allah'ın lütfundan *(nasîbinizi)* arayın

وَ اذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا

ve Allah'ı çok anın ki,

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ başarıya eresiniz.

(١١) وَ إِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا ن

11-Bir ticaret veya eğlence gördükleri zaman,

انْفَضُّوا إِلَيْهَا

hep dağılıp ona giderler

وَ تَرَكُوكَ قَائِمًا ط

ve seni ayakta bırakırlar.

قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ

De ki: "Allah'ın yanında bulunan,

خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ ط

eğlenceden de, ticaretten de hayırlıdır.

وَ اللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır."[1]

٦٣-سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

63-MÜNÂFİKÛN SÛRESİ

Münâfıklardan söz ettiği için bu adı alan sûre, Medîne'de, Nûr Sûresi'nden sonra inmiştir, 11 âyettir. Mushaf'ta 63., inişte 103. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ

1-Münâfıklar[2] sana geldikleri zaman,

قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ

"Senin muhakkak Allah'ın elçisi olduğuna tanıklık ederiz" derler.

وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ

Senin muhakkak kendisinin elçisi olduğunu Allah bilir

وَ اللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

ve Allah münâfıkların yalancı olduklarına tanıklık eder.

(٢) اِتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً

2-Yeminlerini kalkan yapıp,

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah'ın yoluna engel oldular.

إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların yaptıkları ne kötüdür!

(٣) ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ

3-*(Bu davranışlarının)* Sebebi şudur:

İnandılar آمَنُوا

sonra inkâr ettiler; ثُمَّ كَفَرُوا

فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ

bu yüzden kalplerinin üzeri mühürlendi,

فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

artık onlar anlamazlar.

(٤) وَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ

4-Onları gördüğün zaman,

1.Hz. Peygamber (s.a.v.), bir Cuma konuşmasını yaparken, sokaktan yiyecek yüklü bir kervan geçti. Kervanın davulunu işiten herkes, kervana koştu. Yalnız on iki erkek ve bir kadın kaldı. Âyet bu olaya işaret etmektedir. Bir kervan geldiği zaman sevinç gösterisi olmak üzere davul çalınarak karşılanırdı. Burada kasdedilen eğlence, kervanı karşılamak üzere çalınan davuldur. Çünkü mesciddekiler, davul sesini duyunca çıkmışlardı (Tirmizî, *Tefsîr*: 62; *Câmi'u'l-Beyân*: 28/104).

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus da Peygamber'in hutbesini dinlemeğe devam edenler arasında bir kadının da bulunmasıdır, ki bu, peygamber zamanında kadınların da Cuma namazlarına gittiğini gösterir.

2.Münâfık: İkiyüzlü, içi başka, dışı başka insandır.

تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ط

cisimleri hoşuna gider, *(çünkü gösterişli adamlardır.)*

Konuşsalar وَ إِنْ يَقُولُوا

تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ط

sözlerini dinlersin,[1]

كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ ط

onlar dayatılmış odunlar gibidirler.

يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ط

Her bağırtıyı kendi aleyhlerinde sanırlar.

Onlar düşmandır, هُمُ الْعَدُوُّ

onlardan sakın. فَاحْذَرْهُمْ ط

Allah onları kahretsin, قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ ز

أَنّٰى يُؤْفَكُونَ

nasıl da *(haktan)* döndürülüyorlar?

(٥) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّٰهِ

5-Onlara: "Gelin, Allah'ın Elçisi sizin için mağfiret dilesin" dendiği zaman,

başlarını çevirirler لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ

وَ رَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَ هُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

1.Sözlerini allayıp pullayarak konuşurlar, dinletirler.

ve onların, büyüklük taslayarak yüz çevirdiklerini görürsün.

(٦) سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ط

6-Onlar için mağfiret dilesen de, dilemesen de, onlar için birdir.

لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ط

Allah onları bağışlamayacaktır.

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Çünkü Allah, yoldan çıkan topluluğu yola iletmez.

(٧) هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لاَ تُنْفِقُوا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوا ط

7-Onlar öyle kimselerdir ki: "Allah'ın Elçisi'nin yanında bulunanları beslemeyin ki, dağılıp gitsinler" diyorlar.

وَ لِلّٰهِ خَزَائِنُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ

Oysa göklerin ve yerin hazîneleri Allah'ındır.

وَ لٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لاَ يَفْقَهُونَ

Fakat münâfıklar anlamazlar.[2]

2.Sûre, Benî Mustalik Gazvesinde geçen şu olay üzerine inmiştir: Mustalik Oğulları'nın, Müslümanlara karşı savaşacaklarını duyan Allah Elçisi, ordusuyla hareket etti. Sahil tarafında bulunan Kadîd nâhiyesi yöresinde Muraysi adlı su başında, Mustalik Oğulları'nı bozguna

(٨) يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَآ إِلَى الْمَدِينَةِ

8-Diyorlar ki: "Andolsun, eğer Medîne'ye dönersek,

لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ

üstün olan, alçak olanı oradan mutlaka çıkaracaktır.

وَ لِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ

Üstünlük, ancak Allah'a, Elçisine ve Mü'minlere mahsustur.

وَ لٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

Fakat münâfıklar bilmezler.

(٩) يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

9-Ey inananlar!

لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَ لَآ أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ

Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın.

وَ مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ

Kim bunu yaparsa,

فَأُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

işte onlar ziyana uğrayanlardır.

(١٠) وَ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ

10-Size verdiğimiz rızıktan sadaka verin:

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ

10-Biriniz, kendisine ölüm gelip de şöyle demeden önce *(sadaka versin)*:

---

uğrattı. Hz. Ömer'in atını süren Cahcâh adlı bir ücretlisi vardı. Bu Cahcâh ile, Avf ibn Hazrec Oğulları'nın andlısı Sinân el-Cuhenî, su başında, suyu daha önce alma yüzünden kavga ettiler. Cahcâh Mekkeli, Sinân Medîneli idi. Sinân: "Ey Ensâr!" diye bağırırken, Cahcâh da: "Ey Muhacirler!" diye bağırıp yardım istedi.

Münâfıkların başı olan Abdullah ibn Übeyy, Mekke'den gelen Peygamber'i ve arkadaşlarını kastederek: "Bize geldiler, barındılar. Vallâhi bizim asıl düşmanımız, şu Kureyş artıklarıdır. Onlara yiyecek vermeyin ki dağılıp gitsinler. Bunlarla olan durumumuz, tıpkı "Köpeğini semizlet, seni yesin!" diyen adamın durumu gibidir. Ama Medîne'ye dönersek, üstün olan, alçak olanı çıkaracaktır!" dedi. Henüz küçük bir çocuk olan Zeyd ibn Erkâm orada bulunuyordu. Duyduğu bu sözleri, gelip Allah'ın Elçisi'ne haber verdi.

Abdullah ibn Übeyy, sözlerinin Hz. Peygamber tarafından duyulduğunu anlayınca, gelip böyle bir şey söylemediğine, çocuğun yalan söylediğine yemin etti. Zeyd ibn Erkâm, kendisinin yalancı çıkarılmasına çok üzülmüştü. Allah'ın Elçisi, orduya hareket emri verdi. Medîne'ye geldiklerinde münâfıkların durumunu açıklayan bu sûre indi. Abdullah da bu olaydan sonra fazla yaşamadı ve öldü. Allah'ın Elçisi, ona giydirilmek üzere kendi gömleğini verdiği gibi, gidip cenaze namazını da kıldırdı.

وَ لَهُ الْحَمْدُ
hamd O'nundur.

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
O, herşeye kadirdir.

(٢) هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ
2-Sizi yaratan O'dur.

فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
Kiminiz kâfirdir,

وَ مِنْكُمْ مُؤْمِنٌ ط
kiminiz Mü'min.

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
Allah yaptıklarınızı görmektedir.

(٣) خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ
3-Gökleri ve yeri hak *(hikmet)* ile yarattı,

وَ صَوَّرَكُمْ
sizi biçimlendirdi,

فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ج
biçimlerinizi güzel yaptı.

وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ
Dönüş O'nadır.

(٤) يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ
4-Göklerde ve yerde bulunanları bilir,

وَ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَ مَا تُعْلِنُونَ ط
gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz şeyleri de bilir.

وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
Allah, göğüslerin özünü bilendir.

رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِى إِلٰى أَجَلٍ قَرِيبٍ لا
"Rabbim, beni yakın bir süreye kadar erteleseydin de,

فَأَصَّدَّقَ
sadaka verseydim

وَ أَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ
ve iyilerden olsaydım!"

(١١) وَ لَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ط
11-Allah, süresi dolan hiçbir canı ertelemez.

وَ اللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
Allah, yaptıklarınızı haber alandır.

٦٤- سُورَةُ التَّغَابُنِ

64-TEĞÂBÜN SÛRESİ

Adını 9. âyette geçen kelimeden alır. Medîne'de ve Tahrîm Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 64., inişte 107. sûredir ve 18 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ ج
1-Göklerde ve yerde bulunanların hepsi Allah'ın şanının yüceliğini anmaktadır.

لَهُ الْمُلْكُ
Mülk O'nundur,

(٥) أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ز

5-Daha önce inkâr etmiş olanların haberi size gelmedi mi?

فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ

(Onlar,) işlerinin vebâlini tattılar

وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ve onlar için acı bir azap da vardır.

(٦) ذٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

6-Çünkü onlara elçileri, açık deliller getirirlerdi.

فَقَالُوا أَ بَشَرٌ يَهْدُونَنَا ز فَكَفَرُوا

Fakat onlar, "Bir insan mı bize yol gösterecek" deyip inkâr ettiler

وَ تَوَلَّوْا

ve yüz çevirdiler.

وَ اسْتَغْنَى اللّٰهُ ط

Allah da *(hiçbir şeye)* muhtaç olmadığını gösterdi.

وَ اللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

Allah zengindir, övülmüştür.

(٧) زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا ط

7-İnkâr edenler, kesinlikle diriltilmeyeceklerini sandılar.

قُلْ بَلٰى وَ رَبِّي لَتُبْعَثُنَّ

De ki: "Hayır, Rabbim hakkı için mutlaka diriltileceksiniz,

ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ط

sonra yaptıklarınız size haber verilecektir.

وَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ

Bu, Allah'a göre kolaydır.

(٨) فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ

8-Artık Allah'a, Elçisine inanın

وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا ط

ve indirdiğimiz ışığa *(inanın).*

وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah, yaptıklarınızı haber almaktadır.

(٩) يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ

9-Toplantı günü için sizi topladığı gün,

ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ط

işte o aldanma günüdür.[1]

وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Kim Allah'a inanırsa

1.Dünyada büyük, üstün olduklarını sananlar, orada yanıldıklarını, gerçekte alçak kimseler olduklarını anlayacaklar; dünyada hakaret içinde tutulan bazı kişilerin de orada çok şerefli, değerli ve büyük ikrâma mazhar kimseler olduklarını göreceklerdir. O gün dünya değerleri ters döner.

وَ يَعْمَلْ صَالِحًا

ve yararlı iş yaparsa,

يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ

(Allah) onun kötülüklerini örter

وَ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

ve onu, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar,

خَالِدِينَ فِيهَٓا أَبَدًا ط

orada ebedî kalırlar.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

İşte büyük başarı budur.

(١٠) وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا

10-Nankörlük eden ve âyetlerimizi yalanlayanlar var ya,

أُولٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ

onlar ateş halkıdır.

خَالِدِينَ فِيهَا ط

Orada sürekli kalacaklardır.

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ ع

Ne kötü gidilecek yerdir orası!

(١١) مَٓا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ

11-Başa gelen her musibet[1]

Allah'ın izniyledir. إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِ ط

وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Kim Allah'a inanırsa,

يَهْدِ قَلْبَهُ ط

(Allah) onun kalbini doğru*(düşünce)*ye iletir.

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Allah, herşeyi bilendir.

(١٢) وَ أَطِيعُوا اللّٰهَ

12-Allah'a itâat edin,

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ ج

Elçi'ye itaat edin.

Eğer dönerseniz, فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

فَإِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا

(bilin ki) elçimize düşen,

açıkça duyurmaktır. الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

(١٣) اَللّٰهُ لَٓا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط

13-Allah ki, O'ndan başka tanrı yoktur.

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Mü'minler Allah'a dayansınlar.

(١٤) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا

14-Ey inananlar!

إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَ أَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ

eşlerinizden ve çocuklarınızdan bazıları size düşmandır.

1.Hastalık, insanı üzüntüye sokan olay.

وَ أَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ

ve kendi iyiliğinize olarak *(mallarınızı Allah uğrunda)* harcayın.

وَ مَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ

Kim nefsinin cimriliğinden korunursa,

فَأُولَٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

işte onlar, başarıya erenlerdir.

(١٧) إِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

17-Eğer Allah'a güzel borç verirseniz,

يُضَاعِفْهُ لَكُمْ

Allah onu sizin için kat kat yapar

وَ يَغْفِرْ لَكُمْ

ve sizi bağışlar.

وَ اللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ

Allah karşılık verendir, halîmdir *(hoşgörülüdür).*

(١٨) عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

18-Görünmeyeni ve görüneni bilendir *(O'na hiçbir şey gizli kalmaz).*

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(O,) Azîz'dir, Hakîm'dir *(üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir).*

٦٥- سُورَةُ الطَّلَاقِ

65- TALÂK SÛRESİ

Sûrenin 1-7. âyetlerinde âile sorunları, boşanma açıklandığından, bu adı almıştır. Medîne'de, Muhammed Sûresi'nden sonra inmiştir, 12 âyettir. Mushâf'ta 65., inişte 100. sûredir.

فَاحْذَرُوهُمْ

Onlardan sakının.

وَ إِنْ تَعْفُوا

Ama affederseniz,

وَ تَصْفَحُوا

hoşgörürseniz

وَ تَغْفِرُوا

ve bağışlarsanız,

فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

muhakkak ki Allah da bağışlayandır, esirgeyendir. *(O da sizi bağışlar).*

(١٥) إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَ أَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ

15-Mallarınız ve evlâtlarınız bir fitne*(sınav)*dır. *(Allah, onlarla sizi imtihan etmektedir).*

وَ اللّٰهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah ise, işte büyük ödül O'nun yanındadır.[1]

(١٦) فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ

16-Öyle ise gücünüz yettiği kadar Allah'tan korkun,

وَ اسْمَعُوا

(O'nun öğütlerini) dinleyin,

وَ أَطِيعُوا

(O'na) itaat edin

1.Kim Allah sevgisini mal ve evlât sevgisinden üstün tutarsa o, Allah'ın yanındaki mükâfata erişir.

بِسْــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰـنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Ey Peygamber! يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ (١)

إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ

Kadınları boşa*(mak iste)*diğiniz zaman,

فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ

onları iddetleri içinde *(âdetten temiz oldukları sırada)* boşayın

وَ أَحْصُوا الْعِدَّةَ ج

ve iddeti sayın *(üç defa âdet görüp temizlenmelerini hesap edin).*

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ج

ve Rabbiniz Allah'tan korkun.

لاَ تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ

(Bekleme süresi içinde) onları evlerinden çıkarmayın.

وَ لاَ يَخْرُجْنَ

Kendileri de çıkmasınlar.

إِلاَّ أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ط

Ancak apaçık bir edepsizlik yapmaları durumu, bu hükmün dışındadır; *(o zaman evden çıkarabilirsiniz).*

وَ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ ط

Bunlar Allah'ın sınırlarıdır.

وَ مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ

Kim Allah'ın sınırlarını geçerse,

فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ط

kendisine yazık etmiş olur.

Bilmezsin, لاَ تَدْرِى

لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ أَمْرًا

belki Allah, bundan sonra *(iddet süresi içinde)* yeni bir iş ortaya çıkarır *(gönülleri uzlaştırıp birleşme ortamı yaratır).*

(٢) فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

2-Sürelerinin sonuna vardıklarında,

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

ya onları güzelce *(yanınızda)* tutun,

أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

yahut, güzellikle onlardan ayrılın.

وَ أَشْهِدُوا ذَوَىْ عَدْلٍ مِنْكُمْ

(Eşinizi yanınızda tutmak veya ondan ayrılmak için) içinizden adâletli iki kişiyi de şâhit tutun.

وَ أَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ط

Şâhitliği Allah için yapın.

ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط

İşte, içinizden Allah'a ve Son Gün'e inanan kimseye öğütlenen budur.

وَ مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ

Kim Allah'*(ın yasakların)*dan sakınırsa

يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۙ

(Allah) ona bir çıkış *(yolu)* yaratır.

(٣) وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۜ

3-Ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.

وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ

Kim Allah'a dayanırsa,

فَهُوَ حَسْبُهُ ۜ

O, ona yeter.

إِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۜ

Allah, buyruğunu yerine getirendir.

قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

Allah herşey için bir ölçü koymuştur.

(٤) وَ الّٰٓئِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ
نِسَآئِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ

4-*(Yaşlılıklarından ötürü)* Âdetten kesilen kadınlarınızın *(bekleme süresinden)* şüphe ederseniz,

فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ أَشْهُرٍ ۙ

(bilin ki) onların bekleme süresi üç aydır.

وَ الّٰٓئِي لَمْ يَحِضْنَ ۜ

Henüz âdet görmeyenler de *(böyledir).*

وَ أُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ

Gebe olanların bekleme süresi,

أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۜ

yüklerini bırakmalarına kadardır.

وَ مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ

Kim Allah'tan korkarsa,

يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا

(Allah) ona işinde bir kolaylık yaratır.

(٥) ذٰلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ أَنْزَلَهُٓ إِلَيْكُمْ ۜ

5-Bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur.

وَ مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ

Kim Allah'tan korkarsa,

يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ

(Allah) onun kötülüklerini örter

وَ يُعْظِمْ لَهُٓ أَجْرًا

ve onun mükâfatını büyütür

(٦) أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ
مِنْ وُجْدِكُمْ

6-*(Boşadığınız)* O kadınları, gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun

وَ لَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ ۜ

ve onları sıkıştır*(ıp evden çıkmağa zorla)*mak için kendilerine zarar vermeğe kalkışmayın.

وَ إِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ

Şayet gebe iseler,

فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ

yüklerini bırakıncaya kadar onların geçimini sağlayın.

فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ

Sonra sizin için *(çocuğunuzu)* emzirirlerse,

فَاٰتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ج

onlara ücretlerini verin

وَ أْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ ج

ve aranızda güzellikle konuşup anlaşın.

وَ إِنْ تَعَاسَرْتُمْ

Eğer *(anlaşmakta)* güçlük çekerseniz

فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرٰى ط

(o zaman) çocuğu, başka bir kadın emzirecektir.

(٧) لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ ط

7-Eli geniş olan, genişliğine göre nafaka versin.

وَ مَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا اٰتٰيهُ اللّٰهُ ط

Rızkı kısılmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiğinden versin.

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا مَا اٰتٰيهَا ط

Allah, bir kişiye ne vermişse, ancak onu yükler *(kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemez).*

سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ع

Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.

(٨) وَ كَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ

8-Nice kent var ki,

عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَ رُسُلِهِ

Rabbinin ve elçilerinin buyruğuna baş kaldırdı,

فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا

biz de onu çetin bir hesâba çektik

وَ عَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا

ve ona görülmemiş biçimde azâb ettik.

(٩) فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا

9-İşinin vebâlini tattı.

وَ كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا

İşinin sonucu da tüm bir ziyân idi.

(١٠) أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا

10-Allah o*(insa)*nlara şiddetli bir azap da hazırlamıştır.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَٓا أُولِي الْأَلْبَابِ ج الَّذِينَ اٰمَنُوا ج

Ey inanmış olan sağduyu sahipleri, Allah'tan korkun,

قَدْ أَنْزَلَ اللّٰهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا لا

Allah size bir uyarı indirdi.

(١١) رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مُبَيِّنَاتٍ

11-Yani size Allah'ın açık açık âyetlerini okuyan bir elçi *(gönderdi)*

لِيُخْرِجَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۜ

ki, inanıp yararlı işler yapanları, karanlıklardan aydınlığa çıkarsın.

وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Kim Allah'a inanırsa,

وَ يَعْمَلْ صَالِحًا

ve yararlı iş yaparsa,

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

(Allah) onu, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar;

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۜ

orada ebedî olarak kalırlar

قَدْ أَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا

Allah ona gerçekten güzel rızık vermiştir.

(١٢) اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَ مِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ ۜ

12-Allah O'dur ki yedi göğü ve yerden de onların benzerini yarattı.

يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ

(Allah'ın) buyruğu, bunlar arasında iner

لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۙ

ki, Allah'ın herşeye kâdir olduğunu bilesiniz

وَ أَنَّ اللّٰهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا

ve Allah'ın bilgice her şeyi kuşatmış bulunduğunu *(bilesiniz)*.

٦٦-سُورَةُ التَّحْرِيمِ

66-TAHRÎM SÛRESİ

Tahrîm, *haram kılmak* demektir. Hz. Peygamber'in, bazı yiyecekleri veya eylemi kendisine haram kıldığını anlattığı için sûreye bu ad verilmiştir. 12 âyet olan bu sûre, Medîne'de, Hucurât Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 66., inişte 106. sûredir.[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Ey peygamber! (١) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ

1.Hz. Peygamber, zevcelerinden birinin evinde bal şerbeti içmiş ve bu yüzden onun yanında biraz fazla kalmıştı. Bu durumu kıskanan iki zevcesi, aralarında kararlaştırıp Peygamber yanlarına vardığında, kendisinden megâfir kokusu geldiğini söylediler. Megâfir kötü kokan bir ağacın reçinesiydi. Kötü kokudan hoşlanmayan Hz. Peygamber, megâfir yemediğini söyledi "Demek ki balı yapan arı megâfir yalamış" dedi ve bir daha bal şerbeti içmemeğe and içti. Bu sûrenin, bu münâsebetle indiği rivâyet edilir.

Bu tahrîm olayının, asıl başka bir nedeni de vardır, ki ayrıntı için *"Tefsîr"*imize bakılmalıdır.

لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ اللّٰهُ لَكَۚ تَبْتَغِى مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَۜ

Niçin, Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi, eşlerinin hatırı için haram kılıyorsun?

وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(٢) قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْۚ

2-Allah size, yeminlerinizi *(keffâretle)* çözmeyi meşrû kılmıştır.

وَ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ

Allah sizin sahibinizdir.

وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

O bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٣) وَ إِذْ أَسَرَّ النَّبِىُّ إِلٰى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًاۚ

3-Peygamber, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti.

فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ

Fakat eşi, o sözü *(başkasına)* haber verip,

وَ أَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ

Allah da, Peygamber'i, eşinin bu davranışına muttali kılınca,

عَرَّفَ بَعْضَهُ

(Peygamber, eşine) o*(söylediği)*nin bir kısmını bildirmiş *(şunları şunları filana söyledin, demiş)*,

وَ أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍۚ

bir kısmından da vazgeçmişti.

فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ

(Peygamber) bunu eşine haber verince,

قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هٰذَاۜ

(eşi): "Bunu sana kim söyledi?" dedi.

قَالَ نَبَّأَنِىَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ

(Peygamber): "*(Herşeyi)* bilen, haber alan *(Allah)* bana söyledi" dedi.

(٤) إِنْ تَتُوبَآ إِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَاۚ

4-Eğer ikiniz, kalplerinizin sapmış olmasından dolayı Allah'a tevbe ederseniz *(ne âlâ)*.

وَ إِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ

Ve eğer Peygambere karşı birbirinize arka olursanız,

فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰيهُ وَ جِبْرِيلُ وَ صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَۚ

(bilin ki) onun koruyucusu ve yardımcısı Allah, Cibrîl ve Mü'minlerin iyileridir.

وَ الْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ

Ayrıca melekler de ona arkadır.

(٥) عَسٰى رَبُّهُٓ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبْدِلَهُٓ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَٓائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَٓائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَ أَبْكَارًا

5-O sizi boşarsa, belki de Rabbi ona, sizden daha hayırlı, kendisini Allah'a teslim eden, inanan, gönülden itaat eden, tevbe eden, ibâdet eden, seyahat eden dul ve bakire eşler verir.

(٦) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

6-Ey inananlar!

قُوٓا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا

Kendinizi ve ailenizi bir ateşten koruyun ki,

وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ

onun yakıtı insanlar ve taşlardır.

عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ

Onun başında gayet katı, şiddetli, melekler vardır.

لَا يَعْصُونَ اللّٰهَ مَٓا أَمَرَهُمْ

(O melekler) Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmezler

وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

ve emredildikleri şeyi yaparlar.

(٧) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا

7-*(Oraya girenlere derler ki:)* "Ey nankörlük edenler!

لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ط

Bugün özür dilemeyin!

إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ع

Çünkü siz, ancak yaptığınız şeylerle cezalandırılıyorsunuz!"

(٨) يَٓا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا

8-Ey inananlar!

تُوبُوٓا إِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ط

Allah'a yürekten tevbe edin.

عَسٰى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter

وَ يُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لا

ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar.

يَوْمَ لَا يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِىَّ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ ج

O gün Allah, Peygamber'i ve onunla beraber inanmış olanları utandırmaz.

نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بِأَيْمَانِهِمْ

فَخَانَتَاهُمَا onlara hıyânet ettiler.

فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا

Kocaları, Allah'tan *(gelen)* hiçbir şeyi onlardan savamadı.

وَ قِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ

(Onlara): "Haydi, girenlerle beraber siz de ateşe girin!" denildi.

(١١) وَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا

امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ

11-Allah inananlar hakkında da Firavun'un karısını misâl verdi.

إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتًا فِى

الْجَنَّةِ

O şöyle demişti: "Rabbim, bana katında, cennetin içinde bir ev yap,

وَ نَجِّنِى مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ

beni Firavun'dan ve onun *(kötü)* işinden kurtar.

وَ نَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Ve beni şu zâlimler topluluğundan da kurtar!"

(١٢) وَ مَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ

12-*(Yine Allah)* İmran'ın kızı Meryem'i de *(misâl verdi)*.

الَّتِى أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا

(ki) o, ırzını korumuştu,

(İşte o gün) o*(inana)*nların nûru, önlerinden ve sağ yanlarından koşar.

يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا

Derler ki: "Rabbimiz, nurumuzu tamamla

وَ اغْفِرْ لَنَا

ve bizi bağışla.

إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Doğrusu, senin herşeye gücün yeter!"

(٩) يَا أَيُّهَا النَّبِىُّ 9-Ey Peygamber!

جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ

Kâfirlerle ve iki yüzlülerle uğraş,

وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ

onlara karşı katı davran.

وَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ

Onların varacağı yer cehennemdir.

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

Ne kötü varılacak yerdir o!

(١٠) ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا

امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ

10-Allah inkâr edenler hakkında Nûh'un karısı ile Lût'un karısını misâl verdi.

كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا

صَالِحَيْنِ

Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kulun *(nikâhı)* altında idiler,

فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا

biz de on*(un rahmin)*e ruhumuzdan üflemiştik.

وَ صَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَ كُتُبِهِ

O, Rabbinin kelimelerini ve Kitaplarını doğrulamıştı[1]

وَ كَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ

ve gönülden itaat edenlerden olmuştu.

٦٧- سُورَةُ الْمُلْكِ

67-MÜLK SÛRESİ

Adını birinci âyette geçen *Mülk* kelimesinden alır. Mekke'de, Tûr Sûresi'nden sonra inmiştir. 30 âyettir. Mushaf'ta 67., inişte 77. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ

1-Mülk *(mutlak hükümranlık ve yönetim)* elinde bulunan yüce Allah, kutludur.

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

O'nun herşeye gücü yeter.

(٢) اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيٰوةَ

2-O, ölümü ve hayatı yarattı

لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا

ki, hanginizin daha güzel iş yapacağınızı denesin.

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

O, üstündür, bağışlayandır.

(٣) اَلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا

3-O, yedi göğü, birbiri üzerinde tabaka, tabaka yarattı,

مَا تَرٰى فِى خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ

Rahman'ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk görmezsin.

فَارْجِعِ الْبَصَرَ

Gözü*(nü)* döndür de bak;

هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ

bir bozukluk görüyor musun?

(٤) ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ

4-Sonra gözü*(nü)* iki kez daha döndür *(bak)*.

يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ

Göz, *(aradığı bozukluğu bulmaktan)* umûdu keserek hor ve bitkin bir halde sana döner.

(٥) وَ لَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

5-Andolsun biz, en yakın göğü lambalarla donattık

1.Bir kıraate göre: Rabbinin kelimesini ve Kitâbını doğruladı.

وَ جَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

ve onları, şeytanlar için taşlamalar yaptık.[1]

وَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

Ve o*(şeyta)*nlara da çılgın ateş azâbını hazırladık.

(٦) وَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ

6-Rablerine nankörlük edenler için cehennem azâbıvardır.

وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

Ne kötü gidilecek sonuçtur o!

(٧) إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا

7-Oraya atıldıkları zaman onun öfkeli homurtusunu işitirler;

وَ هِيَ تَفُورُ — kaynıyor;

(٨) تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ

8-Neredeyse öfkeden çatlayacak.

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

Her topluluk onun içine atıldıkça,

سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ

onun bekçileri, onlara: "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" diye sordu*(lar)*.

قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ

9-Dediler ki: "Evet, bize uyarıcı geldi;

فَكَذَّبْنَا — ama biz yalanladık

وَ قُلْنَا — ve dedik ki:

مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ

"Allah hiçbirşey indirmedi!

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ

Siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz!"

(١٠) وَ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ

10-Ve dediler ki: "Eğer söz dinleseydik,

أَوْ نَعْقِلُ — yahut düşünseydik,

مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

şu çılgın ateşin halkı arasında bulunmazdık!"

(١١) فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ

11-Günahlarını itirâf ettiler.

فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ

O çılgın ateş halkına *(Allah'ın acımasından)* uzak olup ezilmek yaraşır!

1.Haber çalmak için göğe çıkan cinler, meteor taşlarıyle, ışınlarla karşılaştılar. Artık bu göğü delip ötesine geçmeyi, gayb haberlerini çalmayı başaramadılar. Bir başka tefsire göre yıldızları şeytanların, zan ve hayallerine göre saçma şeyler söylemelerine vesile yaptık. Müneccimler (astrologlar) bunlara bakıp birtakım şeyler saçmalarlar.

(١٢) إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ

12-Fakat gizlide Rablerine saygılı olanlara gelince,

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ أَجْرٌ كَبِيرٌ

onlar için bağış*(lama)* ve büyük mükâfat vardır.

(١٣) وَ أَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ

13-Sözünüzü ister gizleyin, ister onu açığa vurun *(fark etmez)*.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Çünkü O, göğüslerin özünü bilir.

(١٤) أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ

14-Yaratan bilmez mi?[1]

وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

O lâtîftir *(bilgisi herşeyin içine geçen, herşeyi)* haber alandır.

(١٥) هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا

15-O size yeri boyun eğer yaptı.

فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا

Haydi onun omuzlarında yürüyün

وَ كُلُوا مِنْ رِزْقِهِ

ve Allah'ın rızkından yiyin.

وَ إِلَيْهِ النُّشُورُ

(Sonunda) Dönüş O'nadır. *(Size verdiği nimetlere karşı şükredip etmediğinizi sizden soracak, sizi hesâba çekecektir).*

(١٦) ءَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ

16-Gökte olanın, sizi yere batırmayacağından emin misiniz?

فَإِذَا هِيَ تَمُورُ

O zaman *(yer)*, birden sallanmağa başlar *(ve siz yerin dibine geçersiniz).*

(١٧) أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ

17-Yoksa siz, gökte olanın,

أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا

üzerinize taş yağdıran *(bir fırtına)* göndermeyeceğinden emin misiniz!?

فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ

(O zaman) Tehdidimin nasıl olduğunu bileceksiniz.

(١٨) وَ لَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

18-Andolsun, onlardan öncekiler de yalanladılar.

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Ama benim *(onların yaptıklarını)* inkârım nasıl oldu?

1.Yahut: Allah, yarattığını bilmez mi?

(١٩) أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ

19-Üstlerinde *(kanatlarını)* açıp yumarak uçan kuşları görmüyorlar mı?

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلاَّ الرَّحْمٰنُ

Onları *(havada)* Rahman'dan başkası tutmuyor.

إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

Doğrusu O, herşeyi görmektedir.

(٢٠) أَمَّنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ

20-Yahut Rahman'dan başka size yardım ed*(ip sizi O'nun azabından kurtar)*acak askeriniz kimdir?

إِنِ الْكَافِرُونَ إِلاَّ فِى غُرُورٍ

Kâfirler derin bir gaflet ve aldanma içindedirler.

(٢١) أَمَّنْ هٰذَا الَّذِى يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ

21-Yahut Allah, rızkını tutacak olursa size rızık verecek kimdir?

بَلْ لَجُّوا فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

Doğrusu onlar, azgınlık ve nefret içinde direnmektedirler.

(٢٢) أَفَمَنْ يَمْشِى مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهِ أَهْدٰى

22-Şimdi, yüzüstü kapanarak yürüyen mi doğru gider?

أَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

yoksa yolda düzgün yürüyen mi *(doğru gider)*?

(٢٣) قُلْ هُوَ الَّذِى أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

23-De ki: "Sizi yaratan, size işitme *(duyusu)*, gözler ve gönüller veren O'dur.

قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ

Ne kadar az şükrediyorsunuz?

(٢٤) قُلْ هُوَ الَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى الْأَرْضِ

24-De ki: "Sizi yerde üreten O'dur

وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

ve toplanıp O'na götürüleceksiniz."

(٢٥) وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ

25-Diyorlar ki: "Bu tehdit*(ettiğiniz azap)* ne zaman gelecek?

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Eğer doğru söylüyorsanız *(bunun zamanını bize bildirin)*.

(٢٦) قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ

26-De ki: " *(Ona ait)* Bilgi, Allah'ın yanındadır.

وَ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."

(٢٧) فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً

27-Onu yakın görünce,

سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

inkâr edenlerin yüzleri kötüleşti.

وَ قِيلَ هٰذَا الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ

Ve: "İşte çağırıp durduğunuz şey budur!" dendi.

(٢٨) قُلْ أَرَأَيْتُمْ

28-De ki: "Baksanıza!

إِنْ أَهْلَكَنِىَ اللّٰهُ وَ مَنْ مَعِىَ

Allah beni ve benimle beraber olanları öldürse de,

أَوْ رَحِمَنَا

bize acısa da *(fark etmez,)*

فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

kâfirleri acı azaptan kim kurtarabilir?"[1]

(٢٩) قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ

29-De ki: "O, çok merhametlidir.

O'na inandık, آمَنَّا بِهِ

O'na dayandık. وَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا

فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Yakında kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu bileceksiniz."

(٣٠) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا

30-De ki: "Baksanıza, eğer suyunuz çekilse,

فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

size kim bir akar su getirebilir?"

٦٨- سُورَةُ الْقَلَمِ

68-KALEM SÛRESİ

Nûn Sûresi adını da alan bu sûre, bu adlarını birinci âyetinden almıştır. İlk Mekke sûrelerindendir. Alâk Sûresi'nden sonra inmiştir. Yalnız 17-33 ve 48-50. âyetlerinin Medîne'de indiği söylenir. 52 âyettir. Mushaf'ta 68., inişte 2. sûredir. Müddessir sûresinin baş tarafı bundan önce inmiştir. Ama tüm sûre olarak Alâk'tan sonra inen sûre budur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1-Nûn.[2] (١) نٓ

1.Kâfirler mutlaka Allah'ın cezâsına çarpılacaklardır. Bizim ölmemizle onlar azaptan kurtulamazlar.

2.Bu harf, gerçek mânâsını ancak Allah'ın bildiği harflerdendir. Hasan ve Katâde, bunu *hokka* diye tefsir etmişlerdir. Nûn'un, *hokka* mânâsına gelmesi kuvvetli bir olasılıktır. Çünkü burada insanın dikkati yazı araçlarına çevrilmektedir. Nitekim bundan önce inen Alâk sûresinde de okumaya, yazmaya, ve bunların aracı olan "kalem"e dikkat çekilmişti. İnen ilk iki sûresinde Kur'ân, insanın dikkatini bilimin gelişmesini sağlayacak okumaya, yazmaya ve bunun araçlarına çevirmektedir.

وَ الْقَلَمِ وَ مَا يَسْطُرُونَ لا

Kaleme ve *(kalemle)* yazdıklarına andolsun.

(٢) مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ج

2-Sen, Rabbinin nimetiyle cinlenmiş *(deli)* değilsin.

(٣) وَ إِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ج

3-Senin için kesintisiz bir mükâfat vardır.

(٤) وَ إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ

4-Ve sen, büyük bir ahlâk üzerindesin.

(٥) فَسَتُبْصِرُ

5-*(Sen de)* Göreceksin,

وَ يُبْصِرُونَ لا

onlar da görecekler;

(٦) بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ

6-Hanginizin fitnelenmiş *(çarpılmış delirmiş)* olduğunu *(göreceksiniz)*.

(٧) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ص

7-Şüphesiz Rabbin, kim*(ler)*in kendi yolundan saptığını bilir

وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

ve kimlerin yolda olduğunu en iyi bilen O'dur.

(٨) فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ

8-Öyleyse yalanlayanlara itaat etme.

(٩) وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ

9-İstediler ki, sen yağcılık yapasın da,

فَيُدْهِنُونَ

onlar da yağcılık yapsınlar *(sana yumuşak davransınlar)*.

(١٠) وَ لَا تُطِعْ كُلَّ

10-Şunların hiçbirine itaat etme:

حَلَّافٍ

Yemin edip duran,

مَهِينٍ لا

aşağılık,

(١١) هَمَّازٍ

11-Çekiştiren,

مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ لا

söz götürüp getiren,

(١٢) مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ

12-Hayra engel olan,

مُعْتَدٍ

saldırgan,

أَثِيمٍ لا

günahkâr,

(١٣) عُتُلٍّ

13-Kaba olan,

بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ لا

sonra da kötülükle damgalı olan *(kimselere)*,

(١٤) أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَ بَنِينَ ط

14-Mal ve oğullar sahibi olmuş diye *(yolunu şaşırmışlara itaat etme)*.

(١٥) إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا

15-Kendisine âyetlerimiz okunduğu zaman:

قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

"Eskilerin masalları" dedi.

(١٦) سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

16-Biz onu burnunun üzerine damga vurup işaretleyeceğiz.

(١٧) إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ

17-Biz bunlara da belâ verdik,

كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ

tıpkı şu bahçe sahiplerine belâ verdiğimiz gibi:

إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ

Hani onlar, sabah olunca bahçeyi mutlaka devşireceklerine yemin etmişlerdi.

(١٨) وَلَا يَسْتَثْنُونَ

18-İstisnâ da etmiyorlar*(Allah dilerse devşiririz, demiyorlar)*dı.

(١٩) فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ

وَهُمْ نَائِمُونَ

19-Fakat onlar uyurlarken hemen *(gönderilen)* dolaşıcı bir belâ, onu sardı da,

(٢٠) فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ

20-Bahçe simsiyah kesiliverdi.

(٢١) فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ

21-Sabahleyin birbirlerine seslendiler:

(٢٢) أَنِ اغْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ

22-"Haydi devşireceksiniz erkenden ekininize gidin" diye.

(٢٣) فَانْطَلَقُوا

23-Derken yürüdüler;

fısıldaşıyorlardı: وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ

(٢٤) أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ

24-"Sakın, bugün hiçbir yoksul bahçeye girip yanınıza sokulmasın" diye.

(٢٥) وَغَدَوْا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ

25-Devşirebileceklerini umarak erkenden gittiler.

(٢٦) فَلَمَّا رَأَوْهَا

26-Fakat bahçeyi görünce:

قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ

"Herhalde biz yolu şaşırdık." dediler.

(٢٧) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ

27-"Hayır, doğrusu biz mahrum bırakıldık!"

(٢٨) قَالَ أَوْسَطُهُمْ

28-Orta*(yolda giden iyi)*leri dedi:

أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ

"Ben size demedim mi?

لَوْلَا تُسَبِّحُونَ

Rabbinizi tesbîh etmeniz gerekmez miydi?"

(٢٩) قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا

29-Dediler ki: "Rabbimizi tesbîh ederiz,

إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

doğrusu biz zulmedenlermişiz!"

(٣٠) فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ

30-Dönüp birbirlerini kınamağa başladılar:

(٣١) قَالُوا يَا وَيْلَنَا

31-"Yazık bize, dediler;

إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ

biz azgınlarmışız!"

(٣٢) عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا

32-"Belki Rabbimiz, bize onun yerine ondan daha iyisini verir.

إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ

Biz Rabbimize yönelir, O'ndan umarız.

(٣٣) كَذَلِكَ الْعَذَابُ ط

33-İşte azap böyledir.

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ م

Âhiret azâbı ise daha büyüktür;

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ع

keşke bilselerdi.

(٣٤) إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

34-Korunanlar için de Rableri katında nimet bahçeleri vardır.

(٣٥) أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ط

35-Biz Müslümanları suçlular gibi yapar mıyız hiç?

(٣٦) مَا لَكُمْ قف

36-Neyiniz var?

كَيْفَ تَحْكُمُونَ ج

Nasıl hüküm veriyorsunuz?

(٣٧) أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ لا

37-Yoksa sizin bir Kitabınız var da onda mı *(bu hükümleri)* okuyorsunuz?

(٣٨) إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ج

38-Onda istediğiniz her şeyi buluyor sunuz *(ha)*?

(٣٩) أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لا إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ج

39-Yoksa sizin istediğiniz hükmü verebileceğinize dair, kıyamete kadar sürecek andlarınız mı var üzerimizde?[1]

1.Size kıyâmete kadar istediğiniz biçimde hükmedin, her hükmünüzde serbestsiniz diye ant içip söz mü verdik?

40-Sor onlara: (٤٠) سَلْهُمْ

أَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيمٌ ج

Onların hangisi buna kefil olacak?

(٤١) أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ ج

41-Yoksa kendilerinin ortakları mı var?

فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

Doğru iseler ortaklarını çağırsınlar.

(٤٢) يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ

42-O gün bacaktan açılır *(paça sıvanır, işler güçleşir)*

وَ يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ

ve secdeye davet edilirler.

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ لا

Fakat *(secde etmeye)* güç yetiremezler.

(٤٣) خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ط

43-Gözleri düşük olarak yüzlerini bir zillet kaplar.

وَ قَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَ هُمْ سَالِمُونَ

Onlar sağlam iken de secdeye dâvet edilirler*(fakat secde etmezler)*di.

(٤٤) فَذَرْنِي وَ مَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيثِ ط

44-Bu sözü yalanlayanı bana bırak;

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ لا

onları bilmedikleri yerden derece derece *(azaba)* yaklaştıracağız.

(٤٥) وَ أُمْلِي لَهُمْ ط

45-Onlara mühlet veriyorum.

إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

Doğrusu benim tuzağım sağlamdır *(onu kimse bozamaz)*.

(٤٦) أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ أَجْرًا

46-Yoksa sen onlardan bir ücret mi istiyorsun da,

فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ج

onlar ağır borç altında *(mı)* kalıyorlar?

(٤٧) أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ

47-Yoksa gayb *(görünmez bilgi hazînesi)*, kendi yanlarında *(mı)* da,

فَهُمْ يَكْتُبُونَ

onlar mı *(istedikleri gibi)* yazıyorlar?

(٤٨) فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

48-Sen Rabbinin hükmüne sabret,

وَ لَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ م

balık sahibi *(Yûnus)* gibi olma.

إِذْ نَادٰى وَ هُوَ مَكْظُومٌ ط

Hani o, sıkıntıdan yutkunarak *(Allah'a)* seslenmişti.

(٤٩) لَوْلَآ اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ

49-Eğer Rabbinden ona bir ni'met yetişmeseydi,

لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَ هُوَ مَذْمُومٌ

yerilerek çıplak bir yere atılırdı.

(٥٠) فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ

50-Fakat Rabbi onun duâsını kabûl etti de,

فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

onu sâlih*(iyi insan)*lardan yaptı.

(٥١) وَ اِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ

51-O inkâr edenler Zikr*(Kur'ân)*ı işittikleri zaman, neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi.

وَ يَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

Ve "O mecnundur" diyorlardı.

(٥٢) وَ مَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

52-Halbuki o, âlemler için uyarıdan başka bir şey değildir!

٦٩- سُورَةُ الْحَاقَّةِ

69-HÂKKA SÛRESİ

Adını ilk âyetinden alan bu sûre de, Mekke döneminin ikinci yarısında inen sûreler arasındadır. Mülk Sûresi'nden sonra inmiştir, 52 âyettir. Mushaf'ta 69., inişte 78. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلْحَاقَّةُ

1-Gerçekleşen,

(٢) مَا الْحَاقَّةُ

2-Nedir o gerçekleşen?

(٣) وَ مَا اَدْرٰيكَ مَا الْحَاقَّةُ

3-Gerçekleşenin ne olduğunu nerden bileceksin!?[1]

(٤) كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَ عَادٌ بِالْقَارِعَةِ

4-Semud ve Âd *(kavimleri)*, başa çarpan olayı yalanladılar.

(٥) فَاَمَّا ثَمُودُ فَاُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

5-Bu yüzden Semûd *(kavmi)* azgın bir vak'a ile helâk edildiler.

(٦) وَ اَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

6-Âd *(kavmi)* ise uğultulu, azgın bir kasırga ile helâk edildiler.

(٧) سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَ ثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ حُسُومًا

7-*(Allah)* Onu, yedi gece, sekiz gün ardı ardına onların üzerine saldı.

1.Bütün bu âyetler, gerçekleşeceğinde aslâ kuşku olmayan kıyamet olayının dehşetini, korkunçluğunu belirtmektedir.

فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى ۙ

O kavmi orada serilmiş görürsün:

كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۚ

içi boş hurma kütükleri gibi.

(٨) فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ

8-Onlardan hiç geri kalan görüyor musun?

(٩) وَ جَاءَ فِرْعَوْنُ وَ مَنْ قَبْلَهُ وَ الْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ۚ

9-Firavun ve ondan öncekiler ve alt-üst olmuş kentler*(in halkı olan Lût kavmi)* de hatalı iş yaptılar.

(١٠) فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ

10-Rablerinin elçisine karşı geldiler.

فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَابِيَةً

O da onları şiddeti gittikçe artan bir yakalayışla yakaladı.

(١١) اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ

11-Su*(lar)* kabarınca,

حَمَلْنَاكُمْ فِى الْجَارِيَةِ ۙ

biz sizi, akıp giden*(gemi)*de taşıdık.

(١٢) لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً

12-Ki onu size bir ibret yapalım

وَ تَعِيَهَا اُذُنٌ وَاعِيَةٌ

ve belleyen kulak*(lar)* onu bellesin.

(١٣) فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۙ

13-Sûr'a bir tek üfleme üflendiği zaman,

(١٤) وَ حُمِلَتِ الْاَرْضُ وَ الْجِبَالُ

14-Arz ve dağlar yerlerinden kaldırılıp,

فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً

şiddetle birbirine çarpılarak darmadağın olduğu zaman,

(١٥) فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۙ

15-İşte o gün, olan olmuştur.

(١٦) وَ انْشَقَّتِ السَّمَاءُ

16-Gök yarılmıştır;

فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۙ

o gün o, zayıf, sarkıktır.

(١٧) وَ الْمَلَكُ عَلٰى اَرْجَائِهَا ۜ

17-Melekler de onun kenarlarındadır.

وَ يَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ۜ

O gün Rabbinin tahtını, üstlerinde sekiz *(melek)* taşır.

(١٨) يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ

18-O gün *(Allah'a)* arz olunursunuz.

لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ

Sizden hiçbir giz, *(Allah'a)* gizli kalmaz.

(١٩) فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ

19-Kitabı sağından verilen der ki:

فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ ج

"Alın Kitabımı okuyun"

(٢٠) إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ج

20-"Ben hesâbımla karşılaşacağımı sezmiştim zaten."

(٢١) فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ لا

21-Artık o, memnun eden bir hayat içindedir.

(٢٢) فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ لا

22-Yüksek bir bahçede.

(٢٣) قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ

23-Ki devşirmesi kolay *(meyvaları yakın. Oturan, elini uzatıp alabilir).*

(٢٤) كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ

24-"Geçmiş günlerde yaptığınız işlerden ötürü afiyetle yiyin, için!"

(٢٥) وَ أَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ

25-Kitabı sol tarafından verilen ise der ki:

يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ ج

"Keşke bana Kitabım verilmeseydi!

(٢٦) وَ لَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ج

26-Şu hesabımı hiç bilmemiş olsaydım!

(٢٧) يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ج

27-Keşke *(ölüm)* işimi bitirmiş olsaydı!

(٢٨) مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيَهْ ج

28-Malım bana hiçbir yarar sağlamadı.

(٢٩) هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ ج

29-Gücüm *(saltanatım)* benden yok olup gitti."

(٣٠) خُذُوهُ فَغُلُّوهُ لا

30-*(Allah, cehennemin muhafızlarına buyurur:)* "Tutun onu! Bağlayın onu!

(٣١) ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ لا

31-Sonra cehenneme sallayın onu!

(٣٢) ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ط

32-Sonra uzunluğu yetmiş arşın olan zincire vurun onu!

(٣٣) إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ لا

33-Çünkü o büyük Allah'a inanmıyordu.

(٣٤) وَ لَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ط

34-Yoksulu doyurmaya ön ayak olmuyordu!

(٣٥) فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ

35-Bugün burada onun için candan bir dost yoktur.

(٣٦) وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ

36-İrinden başka yiyecek de yoktur.

(٣٧) لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِؤُنَ

37-Onu, *(bile bile)* hatâ işleyenlerden başkası yemez."

(٣٨) فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ

38-Yooo! Yemin ederim, gördüklerinize.

(٣٩) وَمَا لَا تُبْصِرُونَ

39-Ve görmediklerinize,

(٤٠) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

40-Ki, o *(Kur'ân)* elbette değerli bir elçinin sözüdür.

(٤١) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ

41-O, bir şairin sözü değildir.

قَلِيلاً مَا تُؤْمِنُونَ

Ne de az inanıyorsunuz!

(٤٢) وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ

42-Bir kâhinin sözü de değildir.

قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ

Ne de az düşünüyorsunuz!

(٤٣) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

43-Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.

(٤٤) وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ

44-Eğer o, *(Muhammed)*, bazı laflar uydurup bize iftira etseydi,

(٤٥) لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ

45-Elbette onun sağ*(elini veya kuvvet)*ini alırdık.

(٤٦) ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

46-Sonra onun can damarını keserdik.

(٤٧) فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

47-Sizden hiç kimse buna engel olamazdı.

(٤٨) وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

48-O *(Kur'ân)*, korunanlar için bir öğüttür.

(٤٩) وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ

49-Biz, içinizde yalanlayanlar bulunduğunu elbette biliyoruz.

(٥٠) وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

50-Doğrusu o, kâfirler için hasrettir.[1]

1.Mü'minlerin güçlendiğini, Kur'ân'ın yayıldığını gördükçe, kâfirlerin içleri yanar.

(٥١) وَ إِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ

51-O, kesin gerçektir.

(٥٢) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

52-Öyleyse ulu Rabbinin adını tesbîh et *(O'nun eksikliklerinden uzak, yücelerden yüce olduğunu an).*

٧٠- سُورَةُ الْمَعَارِجِ

70-ME'ÂRİC SÛRESİ

Ma'rec'in çoğulu olan *meâric*, *yükselme dereceleri* demektir. 3. âyetinde Allah, "Yükselme derecelerinin sahibi" diye nitelendirildiğinden, sûreye bu ad verilmiştir. Mekke döneminin ikinci yarısında inen sûrelerdendir, Hâkka Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 70., inişte 79. sûredir; 44 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۙ

1-Bir soran, inecek azâbı sordu:

(٢) لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۙ

2-Kâfirler için, ki onu savacak yoktur,

(٣) مِنَ اللّٰهِ ذِي الْمَعَارِجِ ؕ

3-Yükselme derecelerinin sahibi Allah'tan.[1]

(٤) تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ الرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ

4-Melekler ve Rûh, bir gün içinde O'na çıkar.[2]

كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۚ

(o günün) miktârı elli bin yıl sürer,

(٥) فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا

5-Şimdi sen güzelce sabret.

(٦) إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۙ

6-Onlar onu uzak görüyor*(lar).*

(٧) وَ نَرٰيهُ قَرِيبًا ؕ

7-Biz ise onu yakın görüyoruz.[3]

(٨) يَوْمَ تَكُونُ السَّمَٓاءُ كَالْمُهْلِ ۙ

8-O gün gök, erimiş maden gibi olur.

(٩) وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۙ

9-Dağlar, renkli yün gibi olur.

1.Bu âyette de kâinatta egemen olan bir Tanrı yasasına işaret edilmektedir: bütün yaratıklar, yükselme çabası içindedir. Her şeyde bir tekâmül vardır. Bu tekâmül, Allah'a yükselme ile son bulur. Son kemâl, O'nun katındadır.

2.Bu gün hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Kanaatimize göre, bu gün bize, tekâmül sürecinin uzun zaman aldığını gösteren göreli bir zaman birimidir. Aynı zamanda bu ifade zamanın itibârîliği prensibini de ortaya koymuştur.

3.Allah'a göre zaman bahis konusu değildir. Bütün zamanlar, O'nun için bir an gibidir.

(١٠) وَ لاَ يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًاۚ

10-Dost, dostun hâlini sormaz.

(١١) يُبَصَّرُونَهُمْۜ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ

11-Birbirlerine gösterilirler *(fakat herkes kendi derdine düştüğünden, başkasıyla ilgilenemez).*

لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ

Suçlu ister ki o günün azabından *(kurtulmak için)* fidye versin:

Oğullarını, بِبَنِيهِۙ

12-Eşini, (١٢) وَ صَاحِبَتِهِ

kardeşini, وَ أَخِيهِۙ

(١٣) وَ فَصِيلَتِهِ الَّتِى تُؤْوِيهِۙ

13-Kendisini barındıran, içinde yetiştiği tüm âilesini

(١٤) وَ مَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعًاۙ

14-Ve yeryüzünde bulunanların hepsini *(fidye versin)* de,

tek kendisini kurtarsın. ثُمَّ يُنْجِيهِۙ

(١٥) كَلاَّۜ إِنَّهَا لَظٰىۙ

15-Hayır! O *(ateş)*, alevlenen bir ateştir.

(١٦) نَزَّاعَةً لِلشَّوٰىۚ

16-Derileri kavurur, soyar.

17-*(Kendine)* çağırır, تَدْعُوا (١٧)

مَنْ أَدْبَرَ وَ تَوَلّٰىۙ

sırtını dönüp gideni,

(١٨) وَ جَمَعَ فَأَوْعٰى

18-*(Mal)* toplayıp kasada yığanı!

(١٩) إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًاۙ

19-Doğrusu insan hırslı *(ve huysuz)* yaratılmıştır.

(٢٠) إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ

20-Kendisine kötülük dokundu mu,

sızlanır, جَزُوعًاۙ

(٢١) وَ إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ

21-Kendisine hayır dokundu mu,

مَنُوعًاۙ

yardım etmez *(sıkı sıkı tutar).*

(٢٢) إِلاَّ الْمُصَلِّينَۙ

22-Ancak namaz kılanlar bunun dışındadır.

(٢٣) اَلَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلاَتِهِمْ دَائِمُونَ ص

23-Onlar ki: namazlarını sürekli kılarlar *(aksatmazlar).*

(٢٤) وَ الَّذِينَ فِى أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌۙ

24-Onların mallarında belli bir hisse vardır:

(٢٥) لِلسَّائِلِ وَ الْمَحْرُومِ ص

25-Sâile ve mahrûma *(isteyene ve utancından dolayı istemeyip mahrum kalana).*

(٢٦) وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۙ

26-Cezâ gününü tasdîk ederler,

(٢٧) وَ الَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۚ

27-Rablerinin azâbından korkarlar.

(٢٨) إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۚ

28-Çünkü Rablerinin azâbına güven olmaz.

(٢٩) وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۙ

29-Ve onlar ırzlarını korurlar.

(٣٠) إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

30-Yalnız eşlerine, ya da ellerinin altında bulunan*(câriyelerin)*e karşı *(korumazlar)*.

فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۚ

(Bundan ötürü de) Onlar kınanmazlar.

(٣١) فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ

31-Ama kim bundan ötesini ararsa,

فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۚ

onlar *(sınırı)* aşanlardır.

(٣٢) وَ الَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۙ

32-Emânetlerini ve ahidlerini gözetirler.

(٣٣) وَ الَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ۙ

33-Şâhitliklerini yaparlar.[1]

(٣٤) وَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۗ

34-Namazlarını korurlar.[2]

(٣٥) أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ۗ

35-İşte onlar cennetlerde ağırlanırlar.

(٣٦) فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ۙ

36-Nankörlere ne oluyor ki sana doğru koşuyorlar?

(٣٧) عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ

37-Sağdan, soldan, ayrı ayrı gruplar halinde *(gelip başına üşüşüyorlar)*?

(٣٨) أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۙ

38-Onlardan her biri, nimet cennetine sokulacağını mı umuyor?

1.Gördükleri, bildikleri bir hakkı gizlemek sûretiyle Allah'ın kullarına hıyânet etmezler.

2.Bütün şartları ve rükünleriyle onu yerine getirirler.

(٣٩) كَلَّاۜ

39-Hayır! Öyle şey yok!

إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ

Biz onları bildikleri şeyden yarattık.[1]

(٤٠) فَلَا

40-Yooo!

أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَ الْمَغَارِبِ

doğuların ve batıların Rabbine yemin ederim ki,

إِنَّا لَقَادِرُونَ

bizim gücümüz yeter:

(٤١) عَلٰى اَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ

41-Onları, kendilerinden daha hayırlı olanlarla değiştirmeğe.

وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

Bizim önümüze geçilmez *(bize engel olunamaz).*

(٤٢) فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَ يَلْعَبُوا

42-Bırak onları, dalsın, oynasınlar,

حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذٖى يُوعَدُونَ

tâ kendilerine va'dedilen günlerine kavuşuncaya kadar *(eğlenmeye devam etsinler)*

(٤٣) يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا

43-O gün kabirlerden hızlı hızlı çıkarlar.

1.Fakat kendilerini bir damla sudan ne hale getirdiğimizi düşünüp ibret almıyorlar.

كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ يُوفِضُونَ

Onlar dikilen*(putlara yahut hedef)*lere doğru koşar gibi *(koşarlar).*

(٤٤) خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ

44-Gözleri düşük,

تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ

yüzlerini alçaklık bürümüş bir durumda.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذٖى كَانُوا يُوعَدُونَ

İşte onlara va'dedilen gün, bugündür.

٧١- سُورَةُ نُوحٍ

71-NÛH SÛRESİ

Hz. Nûh'un, Allah'ın elçisi olarak gönderilişi ve etkinliği anlatıldığından bu adı almıştır. Mekke'de, Nahl Sûresi'nden sonra inmiştir. 28 âyettir. Mushaf'ta ve inişte 71. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ

1-Biz Nûh'u kavmine gönderdik:

اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ

"Onlara acı bir azap gelmeden önce kavmini uyar" diye.

(٢) قَالَ يَا قَوْمِ

2-"Ey kavmim, dedi;

إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۙ

ben sizin için açık bir uyarıcıyım."

(٣) أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

3-Allah'a kulluk edin,

O'ndan korkun وَ اتَّقُوهُ

ve bana da itaat edin. وَ أَطِيعُونِ ۙ

(٤) يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ

4-Ki *(Allah)* günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın

وَ يُؤَخِّرْكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ۭ

ve sizi belli bir süreye kadar ertelesin.

إِنَّ أَجَلَ اللّٰهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ ۘ

Zîrâ Allah'ın süresi geldiği zaman ertelenmez.

لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Bilir*(kişiler)* olsaydınız *(bunu anlardınız).*"

(٥) قَالَ رَبِّ

5-*(Nûh:)* "Rabbim, dedi;

إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَ نَهَارًا ۙ

ben kavmimi gece-gündüz davet ettim."

(٦) فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِى إِلَّا فِرَارًا

6-"Fakat benim davetim, onlara, kaçışlarını artırmaktan başka bir katkıda bulunmadı."

(٧) وَ إِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ

7-"Günahlarını bağışlaman için onları *(sana)* ne kadar davet ettimse,

جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِى آذَانِهِمْ

parmaklarını kulaklarına tıkadılar,

وَ اسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ

örtülerini başlarına çektiler,

direttiler, وَ أَصَرُّوا

وَ اسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ۚ

çok böbürlendiler."

(٨) ثُمَّ إِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۙ

8-"Sonra ben onları açıkça davet ettim."

(٩) ثُمَّ إِنِّى أَعْلَنْتُ لَهُمْ

9-"Sonra onlara açıktan söyledim;

وَ أَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۙ

gizli gizli *(de)* söyledim:

(١٠) فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

10-Dedim ki: "Rabbinizden mağfiret dileyin.

إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۙ

Çünkü O çok bağışlayandır"

(١١) يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۙ

11-"*(O'ndan mağfiret dileyin)* Ki, üzerinize gökten bol yağmur göndersin"

(١٢) وَ يُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ

12-"Ve size mallarla, oğullarla yardım etsin,

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ

size bahçeler versin

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًاؕ

ve size ırmaklar versin."

(١٣) مَا لَكُمْ

13-"Size ne oluyor ki,

لاَ تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًاۚ

Allah için saygı ummuyorsunuz?"[1]

(١٤) وَ قَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا

14-"Oysa O, sizi aşama, aşama yarattı."

(١٥) أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًاۙ

15-"Görmediniz mi Allah nasıl yedi göğü birbiri üstünde tabaka tabaka yarattı?"

(١٦) وَ جَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا

16-"Ve Ay'ı bunların içinde bir nûr yaptı.

وَ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا

Güneş'i de bir lamba yaptı."

1.Saygının yalnız Allah'a ait olacağını ummuyorsunuz? Yahut: Allah'a saygıya önem vermiyorsunuz?

(١٧) وَ اللّٰهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًاۙ

17-"Allah sizi yerden bir bitki olarak bitirdi."

(١٨) ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا

18-"Sonra sizi yine oraya geri çevirir

وَ يُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا

ve sizi tekrar çıkarır."

(١٩) وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًاۙ

19-"Allah, yeri sizin için bir sergi yaptı."

(٢٠) لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلاً فِجَاجًاۚ

20-"Ki onda açılan geniş geniş yollarda gidesiniz."

(٢١) قَالَ نُوحٌ

21-*(Bu öğütlerin hiçbirinin fayda vermediğini gören)* Nuh, *(Rabbine dönerek)* dedi ki:

"Rabbim! رَبِّ

إِنَّهُمْ عَصَوْنِي

Onlar bana karşı geldiler de,

وَ اتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَ وَلَدُهُ إِلاَّ خَسَارًاۚ

malı ve çocuğu kendisinin ziyanını artırmaktan başka işe yaramayan *(şımarık, gururlu)* bir adama uydular."

(٢٢) وَ مَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًاۚ

22-"Büyük büyük tuzaklar kurdular."

(٢٣) وَ قَالُوا لاَ تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ

23-Dediler ki: "Tanrılarınızı bırakmayın:

وَ لاَ تَذَرُنَّ وَدًّا Ne Vedd'i

وَ لاَ سُوَاعًا ne Suvâ'ı

وَ لاَ يَغُوثَ ne Yeğûs'u

وَ يَعُوقَ ne Ye'ûk'u

وَ نَسْرًاۚ

ve ne de Nesr'i *(bırakmayın)*!"

(٢٤) وَ قَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًاۚ

24-*(Böylece)* onlar, çok kimseyi yoldan çıkardılar.

وَ لاَ تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلاَّ ضَلاَلاً

Sen de o zâlimlere şaşkınlıktan başka bir şey artırma."

(٢٥) مِمَّا خَطِيَاتِهِمْ أُغْرِقُوا

25-Hatâlarından dolayı boğuldular,

ateşe sokuldular, فَأُدْخِلُوا نَارًا

فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللهِ أَنْصَارًا

kendilerine Allah'tan başka yardımcılar da bulamadılar.

(٢٦) وَ قَالَ نُوحٌ رَبِّ لاَ تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا

26-Nuh dedi ki: "Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden tek kişi bırakma."

(٢٧) إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ

27-"Çünkü sen onları bırakırsan,

kullarını şaşırtırlar يُضِلُّوا عِبَادَكَ

وَ لاَ يَلِدُوا إِلاَّ فَاجِرًا كَفَّارًا

ve sadece ahlâksız, nankör *(insanlar)* doğururlar."

(٢٨) رَبِّ اغْفِرْ لِى

28-Rabbim beni bağışla,

وَ لِوَالِدَىَّ

anamı-babamı *(da bağışla)*,

وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِنًا

inanarak evime gireni *(de bağışla)*,

وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ط

inanan erkek ve kadınları *(da bağışla)*;

وَ لاَ تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلاَّ تَبَارًا

zâlimlerin de sadece helâkini artır *(onların köklerini kurut)*."

٧٢- سُورَةُ الْجِنِّ

72-CİN SÛRESİ

Cinlerin Kur'ân dinleyip hidâyete geldikleri anlatıldığından sûreye bu ad verilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.) Taîf'ten döndükten sonra Mekke'de inmiştir. Böylece sûre, yalnız insanların değil, manevî var-

lıkların dahi Kur'ân'a tâbi olduklarını anlatarak Peygamberimizi teselli̇̂ etmekte, ona moral vermektedir. A'râf Sûresi'nden sonra inen sûre, Mushaf'ta 72., inişte 40. sıradadır; 28 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قُلْ اُو۫حِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ

1-De ki: "Bana vahyolundu ki:

اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا

Cinlerden bir topluluk Kur'ân dinleyip şöyle dediler:

اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًاۙ

Biz harikulâde güzel bir Kur'ân dinledik.

(٢) يَهْد۪ٓي اِلَى الرُّشْدِ

2-Doğru yola iletiyor.

فَاٰمَنَّا بِه۪ؕ

Ona inandık.

وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَٓا اَحَدًاۙ

Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız.

(٣) وَاَنَّهُ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا

3-Doğrusu Rabbimizin şanı yücedir.

مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًاۙ

O, eş ve çocuk edinmemiştir.

(٤) وَاَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَف۪يهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًاۙ

4-Meğer bizim beyinsiz *(İblis veya cinlerin kâfirleri)* Allah hakkında saçma şeyler söylüyormuş.

(٥) وَاَنَّا ظَنَنَّٓا اَنْ لَنْ تَقُولَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۙ

5-Biz insanların ve cinlerin, Allah'a karşı yalan söylemeyeceklerini sanmıştık *(onun için o beyinsizin sözüne uymuştuk)*,

(٦) وَاَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْاِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ

6-Doğrusu insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklere sığınırlardı da,

فَزَادُوهُمْ رَهَقًاۙ

onların şımarıklığını artırırlardı.

(٧) وَاَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًاۙ

7-Onlar da sizin sandığınız gibi Allah'ın hiç kimseyi diriltmeyeceğini sanmışlardı.

(٨) وَاَنَّا لَمَسْنَا السَّمَٓاءَ

8-Biz göğe dokunduk da,

فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَد۪يدًا وَشُهُبًاۙ

onu kuvvetli bekçilerle ve ışınlarla doldurulmuş bulduk.

(٩) وَ أَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ط

9-Ve biz onun dinlemeğe mahsus olan oturma yerlerinde otururdik *(gayb haberlerini dinlemeğe çalışır)*dık.

فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْاٰنَ

Artık şimdi kim dinlemek istese,

يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا لا

kendisini gözetleyen bir ışın bulur.

(١٠) وَ أَنَّا لاَ نَدْرٖى 10-Bilmiyoruz;

أَ شَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِى الْأَرْضِ

bununla yeryüzündekilere kötülük mü *(yapılmak)* istendi?

أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا لا

yoksa Rableri onları doğruya mı iletmek diledi?

(١١) وَ أَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ

11-Bize gelince, bizden iyiler de var

وَ مِنَّا دُونَ ذٰلِكَ ط

ve bizden başka türlü olan da var.

كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا لا

Biz çeşitli yollara ayrıldık.

(١٢) وَ أَنَّا ظَنَنَّا أَنْ

12-Biz anladık ki,

لَنْ نُعْجِزَ اللّٰهَ فِى الْأَرْضِ

yeryüzünde Allah'ı âciz bırakamayız.

وَ لَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا لا

(yerden) kaçmakla da O'nu âciz bırak*(ıp O'ndan kurtul)*amayız.

(١٣) وَ أَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰى

13-Biz, yol gösteren*(Kur'ân)*ı işitince,

اٰمَنَّا بِهٖ ط ona inandık."

فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهٖ

Kim Rabbine inanırsa,

فَلاَ يَخَافُ بَخْسًا

(ne hakkının) eksik verilmesinden korkar,

وَ لاَ رَهَقًا لا

ne de kendisine kötülük edilmesinden.

(١٤) وَ أَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ

14-Ve biz, bizden Müslümanlar da var

وَ مِنَّا الْقَاسِطُونَ ط

ve yine, bizden doğru yoldan sapanlar da var.

فَمَنْ أَسْلَمَ

Kimler Müslüman olursa,

فَأُولٰٓئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا

işte onlar doğru yolu aramışlardır.

(١٥) وَ أَمَّا الْقَاسِطُونَ

15-Hak yoldan sapanlar ise,

فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۙ

cehenneme odun olmuşlardır."

(١٦) وَ أَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ

16-Şayet yolda doğru gitselerdi,

لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا ۙ

onlara bol su verirdik *(rızıklarını bollaştırırdık).*

(١٧) لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ

17-Ki onları, onunla sınayalım.

وَ مَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ

Kim Rabbini anmaktan yüz çevirirse,

يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۙ

(Rabbi) onu, alt eden bir azâba sokar.

(١٨) وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ

18-Mescidler, Allah'a mahsustur.

فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللّٰهِ أَحَدًا ۙ

Allah ile beraber hiç kimseye yalvarmayın.

(١٩) وَ أَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوهُ

19-Allah'ın kulu kalkıp O'na yalvarınca,

كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۜ

(hayretten, hepsi) onun üzerine üşüşüp nerdeyse keçe gibi birbirlerine geçeceklerdi.[1]

(٢٠) قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي

20-De ki: "Ben ancak Rabbime yalvarırım

وَ لَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا

ve hiç kimseyi O'na ortak koşmam."

(٢١) قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَ لَا رَشَدًا

21-De ki: "Ben size ne zarar, ne de akıl verme gücüne sahip değilim."

(٢٢) قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللّٰهِ أَحَدٌ

22-De ki: "Beni Allah*(ın azâbın)*dan hiç kimse kurtaramaz

وَ لَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۙ

ve O'ndan başka sığınacak kimse bulamam."

(٢٣) إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللّٰهِ

23-*(Benim yapabileceğim)* sadece Allah'tan *(bana vahyedilenleri size)* duyurmak

وَ رِسَالَاتِهِ ۜ

ve O'nun elçilik görevlerini *(yerine getirmektir).*

وَ مَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ

Artık kim Allah'a ve Elçisine baş kaldırırsa,

1.Hz. Peygamber'in namaz kıldığını gören müşrikler, hayretten onun üzerine üşüştüler veya puta tapanlar, onun getirdiği dîni iptâl etmek için âdetâ birbirlerine kenetlendiler.

O, elçisinin önüne ve arkasına gözetleyiciler *(koruyucular)* koyar.[1]

(٢٨) لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالاَتِ رَبِّهِمْ

28-*(Böyle yapar)* Ki, onların, Rablerinin kendilerine verdiği mesajları duyurduklarını bilsin.

وَ أَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ

Allah, onlarda bulunan herşeyi *(bilgisiyle)* kuşatmıştır

وَ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا

ve herşeyi bir bir saymış*(hesap etmiş)*tir.

٧٣- سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

73-MÜZZEMMİL SÛRESİ

Birinci âyetinde *örtüsüne bürünen* mânâsındaki *müzzemmil* kelimesi geçtiğinden bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Kalem Sûresi'nden sonra inmiştir. 20 âyeti içerir. 10, 11 ve 20. âyetlerinin Medîne'de indiği söylenirse de bu görüş ancak 20. âyet için doğru olabilir. Mushaf'ta 73., inişte 3. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1.Onlara verilen bilgileri şeytanların kapmasına, yahut onlara yanıltıcı şeyler karıştırmasına engel olur.

فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

ona içinde sürekli kalacağı cehennem ateşi vardır.

(٢٤) حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ

24-Kendilerine va'dedilen şeyi *(ya azabı veya kıyâmet saatini)* gördükleri zaman,

فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا

kimin yardımcı bakımından daha zayıf olduğunu bileceklerdir

وَ أَقَلُّ عَدَدًا

ve sayıca daha az olduğunu *(da bileceklerdir)*.

(٢٥) قُلْ إِنْ أَدْرِي

25-De ki: "Bilmem:

أَ قَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ

Size söylenen şey yakın mıdır,

أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا

yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi koyacaktır, *(bilmiyorum)*."

(٢٦) عَالِمُ الْغَيْبِ

26-Gaybı bilen O'dur.

فَلاَ يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا

Gizli bilgisini kimseye göstermez.

(٢٧) إِلاَّ مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ

27-Ancak râzı olduğu elçiye gösterir.

فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا

(١) يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ

1-Ey örtüsüne bürünen,

(٢) قُمِ الَّيْلَ

2-Geceleyin kalk *(namaz kıl)*;

إِلاَّ قَلِيلاً

yalnız gecenin birazında *(uyu)*.

(٣) نِصْفَهُ

3-Gecenin yarısında *(kalk)*,

أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً

yahut bundan biraz eksilt.

(٤) أَوْ زِدْ عَلَيْهِ

4-Veya bunu artır

وَ رَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيلاً

ve ağır ağır Kur'ân oku.

(٥) إِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ قَوْلاً ثَقِيلاً

5-Doğrusu biz, senin üzerine ağır bir söz bırakacağız.

(٦) إِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِىَ أَشَدُّ وَطْأً

6-Gerçekten gece kalk*(ıp ibâdet et)*mek daha oturaklı

وَ أَقْوَمُ قِيلاً

ve *(geceleyin)* söz *(duâ)* daha etkilidir.

(٧) إِنَّ لَكَ فِى النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلاً

7-Çünkü gündüz, senin uzun süre uğraşacağın şeyler vardır.

(٨) وَ اذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ

8-Rabbinin adını an

وَ تَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلاً

ve bütün gönlünle O'na yönel.

(٩) رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ

9-*(O)* Doğunun ve batının Rabbidir.

لَآ إِلٰـهَ إِلاَّ هُوَ

O'ndan başka tanrı yoktur.

فَاتَّخِذْهُ وَكِيلاً

(Yalnız) O'nu vekîl tut.

(١٠) وَ اصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ

10-Onların dediklerine sabret

وَ اهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلاً

ve güzelce onlardan ayrıl.

(١١) وَ ذَرْنِى وَ الْمُكَذِّبِينَ أُولِى النَّعْمَةِ

11-Beni ve o nimet sahibi yalanlayıcıları yalnız bırak

وَ مَهِّلْهُمْ قَلِيلاً

ve onlara biraz mühlet ver.

(١٢) إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالاً وَ جَحِيمًا

12-Doğrusu, bizim yanımızda bukağılar ve cehennem var.

(١٣) وَ طَعَامًا ذَا غُصَّةٍ

13-*(Dikenli,)* Boğazı tırmalayan bir yiyecek,

وَ عَذَابًا أَلِيمًا

ve acı veren bir azap *(var)*.

(١٤) يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَ الْجِبَالُ

14-O gün yer ve dağlar sarsılır

وَ كَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً

ve dağlar, dağılan kum yığınları olur.

(١٥) إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولاً شَاهِدًا عَلَيْكُمْ

15-*(Ey insanlar!)* Doğrusu biz size, aleyhinize tanıklık edecek bir elçi gönderdik;

كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولاً ط

tıpkı Firavun'a da bir elçi gönderdiğimiz gibi.

(١٦) فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ

16-Firavun, Elçi'ye karşı geldi.

فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً

Biz de onu ağır bir yakalayışla yakaladık.

(١٧) فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ق

17-Peki inkâr ederseniz, çocukları ihtiyarlatan o günden kendinizi nasıl kurtaracaksınız?

(١٨) اَلسَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ط

18-Gök *(bile)* onun dehşetinden yarılır.

كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولاً

Allah'ın va'di mutlaka yapılmıştır.

(١٩) إِنَّ هٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ج

19-Bu bir öğüttür.

Dileyen, فَمَنْ شَاءَ

اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلاً

Rabbine varan bir yol tutar.

(٢٠) إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ

20-Rabbin senin gecenin üçte ikisinden daha azında kalktığını biliyor.

yarısında, وَ نِصْفَهُ

وَ ثُلُثَهُ

ve üçte birinde *(kalktığını biliyor)*

وَ طَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ط

seninle beraber bulunanlardan bir topluluğun da *(böyle yaptıklarını biliyor).*

وَ اللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ط

Allah, geceyi ve gündüzü takdir eder.

عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ

sizin onu sayamayacağınızı *(zamanı hesap edip gecenin belli saatlerinde kalkamayacağınızı)* bildiği için sizi affetti.

فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ط

Artık *(belli bir saat gözetmeden)* Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun *(ne miktar kolayınıza gelirse o kadar gece namazı kılın, kendinizi zorlamayın).*

عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى

Allah, içinizden hastalar bulunacağını bilmiştir,

وَ اٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى الْاَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ

yeryüzünde gezip Allah'ın lütfunu arayan başka kimseler *(bulunacağını da bilmiştir)*

وَ اٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

ve Allah yolunda savaşan daha başka insanlar *(bulunacağını da bilmiştir).*

فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

Onun için, Kur'ân'dan kolayınıza geldiği kadar okuyun.

Namazı kılın, وَ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ

zekâtı verin وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ

وَ أَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

ve Allah'a güzel bir borç verin.

وَ مَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ

Kendiniz için verdiğiniz hayırları,

تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا

Allah katında, verdiğinizden daha hayırlı bulacaksınız

وَ أَعْظَمَ أَجْرًا

ve mükâfatça daha büyük *(bulacaksınız).*

وَ اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ

Allah'tan mağfiret dileyin.

إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Şüphesiz Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

٧٤- سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

74-MÜDDESSİR SÛRESİ

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurmuşlardır: "Hira'da idim. Bana seslenildiğini duydum. Sağıma, soluma baktım; bir şey göremedim. Üstüme baktım, bir de ne göreyim, o (bana seslenen melek), gökle yer arasında bir taht'a oturmuş! Korktum, Hatice'ye vardım, "Beni örtün!" dedim. Cibril indi ve "Yâ eyyuhe'l-muddessir"[1] dedi." Hadîsin de belirttiği üzere bu sûre, Peygamberimizin, ilk defa Cebrail'i asıl şekliyle gördüğü için korkarak evine gelip yorganına sarılması üzerine inmiştir. el-Müzzemmil Sûresi'nin iniş sebebi de aynıdır. Müddessir'in başındaki âyet, el-Müzzemmil'den önce inmiş, sonra el-Müzzemmil inmiştir. 56 âyet olan sûre, Mushaf'ta 74., inişte 4. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1.Buhârî, *Bed'u'l-Vahy; el-Fethu'r-Rabbânî*: 20/210-211.

(١) يَٓا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُۙ

1-Ey örtüsüne bürünen,

(٢) قُمْ فَاَنْذِرْۙ

2-Kalk, uyar.

(٣) وَرَبَّكَ فَكَبِّرْۙ

3-Rabbini tekbîr et *(O'nun büyüklüğünü an)*,

(٤) وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْۙ

4-Elbiseni temizle,

(٥) وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْۙ

5-Pislikten[1] kaçın.

(٦) وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُۙ

6-Verdiğini çok bularak başa kakma.

(٧) وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْۜ

7-Rabbin için sabret.

(٨) فَاِذَا نُقِرَ فِى النَّاقُورِۙ

8-Sûr'a üflendiği zaman.

(٩) فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌۙ

9-İşte o gün, çetin bir gündür!

(١٠) عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

10-*(O gün)* kâfirler için kolay değildir.

(١١) ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًاۙ

11-Benimle şu adamı yalnız bırak ki, ben onu tek olarak yarattım.

1.Allah'a eş tutmak, puta tapmak gibi çirkin şeylerden kaçın.

(١٢) وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًاۙ

12-Ona uzun boylu mal verdim.

(١٣) وَبَنِينَ شُهُودًاۙ

13-Göz önünde oğullar *(verdim)*.

(١٤) وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًاۙ

14-Kendisine bir döşeyiş döşedim.[2]

(١٥) ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيدَۗ

15-Hâlâ daha da artırmama göz dikiyor.

(١٦) كَلَّاۜ

16-Hayır!

اِنَّهُ كَانَ لِاٰيَاتِنَا عَنِيدًاۜ

Çünkü o, bizim âyetlerimize karşı bir inatçı kesildi.

(١٧) سَاُرْهِقُهُ صَعُودًاۜ

17-Onu dimdik bir yokuşa sardıracağım.

(١٨) اِنَّهُ فَكَّرَ

18-Zira o düşündü,

وَقَدَّرَۙ

ölçtü, biçti.

(١٩) فَقُتِلَ

19-Kahrolası!

كَيْفَ قَدَّرَۙ

Nasıl da ölçtü, biçti!?

(٢٠) ثُمَّ قُتِلَ

20-Yine kahrolası!

كَيْفَ قَدَّرَۙ

Nasıl da ölçtü, biçti!?

2.Servet, evlât ve çeşitli nimetler verdim.

(٢١) ثُمَّ نَظَرَ ۙ

21-Sonra baktı,

(٢٢) ثُمَّ عَبَسَ

22-Sonra surat astı

وَ بَسَرَ ۙ

ve kaşlarını çattı,

(٢٣) ثُمَّ أَدْبَرَ

23-Sonra arkasını döndü,

وَ اسْتَكْبَرَ ۙ

böbürlendi:

(٢٤) فَقَالَ إِنْ هٰذَا إِلاَّ سِحْرٌ يُؤْثَرُ ۙ

24-"Bu, dedi, rivayet edilip öğretilen bir büyüden başka bir şey değildir.

(٢٥) إِنْ هٰذَا إِلاَّ قَوْلُ الْبَشَرِ ؕ

25-Bu, sadece bir insan sözüdür."

(٢٦) سَأُصْلِيهِ سَقَرَ

26-Onu Sekar'a sokacağım.

(٢٧) وَ مَا أَدْرٰيكَ مَا سَقَرُ ؕ

27-Sekar'ın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٢٨) لاَ تُبْقِى

28-*(Geride bir şey)* komaz,

وَ لاَ تَذَرُ ۚ

bırakmaz *(her şeyi yakıp yok eder).*

(٢٩) لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ۚ

29-Durmadan deriler kavurur.

(٣٠) عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ؕ

30-Üzerinde on dokuz *(muhâfız)* vardır.[1]

(٣١) وَ مَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلاَّ مَلٰئِكَةً ص

31-Biz cehennemin muhâfızlarını hep melekler yaptık.

وَ مَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلاَّ فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۙ

Onların sayısını da inkâr edenler için bir sınav yaptık ki,

لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

kendilerine Kitap verilmiş olanlar iyice inansın,

وَ يَزْدَادَ الَّذِينَ اٰمَنُوا إِيمَانًا

inananların da îmânı artsın.

وَ لاَ يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَ الْمُؤْمِنُونَ ۙ

Kitap verilmiş olanlar ve inananlar da kuşkulanmasınlar.

1.28-30. âyetler için, şu mânâ da muhtemeldir:
28-*(Hiçbirşey)* komaz, bırakmaz *(herşeyi sayıp döker).*
29-Beşer için levhalar *(disketler)* çıkarır.
30-On dokuzun kontrolündedir.
İhtimali olan bu mânâya göre âyetler 19'a kodlu bir bilgi hazinesine işaret etmektedir. Gerçeği Allah bilir.

وَ لِيَقُولَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَ الْكَافِرُونَ

Kalblerinde hastalık bulunanlar ve kâfirler de desinler ki:

مَاذَا أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلاً

"Allah bu misâlle ne demek istedi?"

كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَاءُ

Böylece Allah, dilediğini şaşırtır,

وَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ

dilediğini doğru yola iletir.

وَ مَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلاَّ هُوَ

Rabbinin ordularını ancak kendisi bilir.

وَ مَا هِىَ إِلاَّ ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ

Bu,[1] insanlara bir uyarıdır.

(٣٢) كَلاَّ

32-Hayır!

وَ الْقَمَرِ

Andolsun Ay'a,

(٣٣) وَ الَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ

33-Dönüp gitmekte olan geceye,

(٣٤) وَ الصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ

34-Ağaran sabaha,

(٣٥) إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ

35-Ki o *(Sekar)*, büyük*(belâ)*lardan biridir.

1.Sekar, yahut cehennem muhafızlarının sayısı veya bu sûre.

(٣٦) نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

36-İnsanlar için uyarıcıdır;

(٣٧) لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

37-Sizden *(îman yolunda)* ileri gitmek veya geri kalmak dileyen kimseler için *(uyarıcıdır)*.

(٣٨) كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

38-Her can, kazandığıyle rehin alınmıştır *(eyleminin tutsağıdır)*.

(٣٩) إِلاَّ أَصْحَابَ الْيَمِينِ

39-Yalnız sağın adamları *(kitapları sağdan verilenler)* hariç.

(٤٠) فِى جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ

40-Onlar cennetler içinde soruyorlar;

(٤١) عَنِ الْمُجْرِمِينَ

41-Suçluların durumunu:

(٤٢) مَا سَلَكَكُمْ فِى سَقَرَ

42-"Sizi şu yakıcı ateşe ne sürükledi?"

(٤٣) قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

43-*(Onlar da)* Dediler ki: "Biz namaz kılanlardan olmadık."

(٤٤) وَ لَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ

44-"Yoksula da yedirmezdik."

(٤٥) وَ كُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

45-"Boş şeylere dalanlarla birlikte dalardık."

(٤٦) وَ كُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ

46-"Ceza gününü yalanlardık."

(٤٧) حَتّٰى أَتٰينَا الْيَقِينُ

47"İşte böyle iken ölüm bize gelip çattı."

(٤٨) فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ

48-Artık onlara şefaatçilerin şefaati fayda vermez.

(٤٩) فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ

49-Böyle iken onlara ne oluyor ki öğütten yüz çeviriyorlar?

(٥٠) كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ

50-Yaban eşekleri gibi;

(٥١) فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ

51-Aslandan ürkmüş.

(٥٢) بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتٰى صُحُفًا مُنَشَّرَةً

52-Hayır, onlardan her kişi kendisine açılan sahifeler verilmesini istiyor.

(٥٣) كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْاٰخِرَةَ

53-Yok yok! Onlar âhiretten korkmuyorlar.

(٥٤) كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ

54-Hayır *(iyi bilsinler ki)* o *(Kur'ân)* bir îkazdır.

(٥٥) فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ

55-Dileyen onu düşünür, öğüt alır.

(٥٦) وَ مَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ

56-Allah dilemedikçe onlar öğüt almazlar.

هُوَ أَهْلُ التَّقْوٰى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

Takvâ ve mağfiret ehli O'dur *(kendisinden korunmağa, cezasından kaçınmağa lâyık olan ve günahları bağışlayan yalnız O'dur).*

٧٥- سُورَةُ الْقِيٰمَةِ

75-KIYÂMET SÛRESİ

Adını birinci âyette geçen *kıyâmet* kelimesinden almıştır. Mekke'de inen ilk sûrelerdendir. Kâri'a'dan sonra inmiştir. Mushaf'ta 75., inişte 31. sûre olup 40 âyeti içermektedir. Kasemle yani yeminle başlayan sûrelerdendir. Arapçada yemine güç vermek için yemin sözünün başına olumsuz edâtı olan lâ getirilir. Burada da böyledir. Yani anlatılan şey, üstüne yemin edilmeyecek kadar açık bir sözdür, anlamını verir. Fakat Kunbul, "lâ"yı elifsiz olarak okumuştur. O zaman fiil "leuksime" şekline girer ki "Elbette yemin ederim'" mânâsı çıkar.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ

1-Yooo! Kıyamet gününe and içerim,

(٢) وَلَآ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

2-Yooo! Daima, kendini kınayan nefse and içerim.

(٣) أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ

3-İnsan kendisinin kemiklerini bir araya toplamayacağımızı mı sanıyor?

(٤) بَلٰى قَادِرِينَ عَلٰى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

4-Evet, toplarız, onun parmak uçlarını düzenlemeğe gücümüz yeter.

(٥) بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ

5-Fakat insan, devamlı suç işleyerek ilerisini berbat etmek ister.

(٦) يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ

6-"Kıyamet günü nerede?" diye sorup durur.

(٧) فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ

7-Ama göz kamaştığı zaman,

(٨) وَخَسَفَ الْقَمَرُ

8-Ay tutulduğu,

(٩) وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

9-Güneş ve Ay bir araya toplandığı zaman!

(١٠) يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ

10-*(Evet,)* O gün insan: "Kaçacak yer neresi!?" der.

(١١) كَلَّا لَا وَزَرَ

11-Hayır, sığınacak yer yoktur.

(١٢) إِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ

12-O gün varıp durulacak yer, ancak Rabbinin huzûrudur.

(١٣) يُنَبَّؤُا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ

13-*(O zaman)* İnsanın yapıp öne sürdüğü, *(yapmayıp)* geri bıraktığı herşey kendisine haber verilir.

(١٤) بَلِ الْإِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ

14-Doğrusu insan kendi nefsini görür,

(١٥) وَلَوْ أَلْقٰى مَعَاذِيرَهُ

15-Birtakım özürler ortaya atsa da.

(١٦) لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ

16-*(Ey Muhammed!)* Onu hemen okumak için dilini depretme.[1]

(١٧) إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُ

17-Onu *(senin kalbinde)* toplamak ve *(sana)* okumak bize düşer.

1.Hz. peygamber *(s.a.v.)* unutmamak için gelen vahyi, henüz kendisine okunup tamamlanmadan, acele ederek tekrarlamağa çalışırdı. Âyet buna işaret etmektedir.

(١٨) فَإِذَا قَرَأْنَاهُ

18-O halde sana onu *(Kur'ân'ı)* okuduğumuz zaman,

فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُ ج

onun okunuşunu izle.

(١٩) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ط

19-Sonra onu açıklamak da bize düşer.

(٢٠) كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ لا

20-Hayır, siz çabuk*(geçen şu dünyay)*ı seviyorsunuz da,

(٢١) وَتَذَرُونَ الْاٰخِرَةَ ط

21-Âhireti bırakıyorsunuz.

(٢٢) وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ لا

22-Yüzler var ki o gün ışıl ışıl parlar,

(٢٣) إِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ج

23-Rabbine bakar.

(٢٤) وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ لا

24-Yüzler de var ki o gün asıktır.

(٢٥) تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ط

25-Kendisine bel kemiklerini kıran*(azâb)*ın yapılacağını anlar.

(٢٦) كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ لا

26-Hayır, ne zaman ki can, köprücük kemiklerine dayanır.

(٢٧) وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ لا

27-Ve *(başında bulunanlar tarafından)*: "Kim afsûn yapar acaba?" denir.

(٢٨) وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ لا

28-Ve kendisi artık bunun, ayrılık zamanı olduğunu anlar,

(٢٩) وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ لا

29-Ve bacak bacağa dolaşır.

(٣٠) إِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ط ع

30-İşte o gün, sevk Rabbinedir *(can, Allah'ın huzûruna sevk edilir).*

(٣١) فَلَا صَدَّقَ

31-Ne sadaka verdi,

وَلَا صَلّٰى لا

ne de namaz kıldı.

(٣٢) وَلٰكِنْ كَذَّبَ

32-Fakat yalanladı

وَتَوَلّٰى لا

ve döndü.

(٣٣) ثُمَّ ذَهَبَ إِلٰى أَهْلِهِ يَتَمَطّٰى ط

33-Sonra çalım satarak ailesine gitti.

(٣٤) أَوْلٰى لَكَ فَأَوْلٰى لا

34-Yazık sana, yazık!

(٣٥) ثُمَّ أَوْلٰى لَكَ فَأَوْلٰى ط

35-Yine yazık sana, yazık!

(٣٦) أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ط

36-İnsan, başı boş bırakılacağını mı sanır?

(٣٧) أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَى ۙ

37-Kendisi dökülen menîden bir nutfe *(sperm)* değil miydi?

(٣٨) ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً

38-Sonra alaka *(rahme asılan embriyo)* oldu da,

فَخَلَقَ فَسَوَّى ۙ

(Rabbi onu) yarattı, düzenledi.

(٣٩) فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى ۗ

39-O*(meni)*den iki çifti, erkeği ve dişiyi var etti.

(٤٠) أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى

40-Şimdi bun*(ları yapan Allah)*ın ölüleri diriltmeğe gücü yetmez mi?

٧٦- سُورَةُ الْإِنْسَانِ

76-İNSAN SÛRESİ

Birinci âyette insanın, bu durumuna gelmeden önceki haline dikkat çekildiği için bu adı alan sûre, Dehr Sûresi, Ebrâr Sûresi, Emşâc Sûresi, Hel Etâ Sûresi adlarını da taşır. 31 âyettir. Medîne'de, Rahman Sûresi'nden sonra inmiştir. Mekke'de indiğini söyleyenler de vardır. Mushaf'ta 76., inişte 90. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا

1-İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi?[1]

(٢) إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ ۖ نَبْتَلِيهِ

2-Doğrusu biz insanı, imtihan etmek için karışık bir nutfeden yarattık da,

فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

onu işitici, görücü yaptık.

(٣) إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ

3-Biz ona yolu gösterdik:

إِمَّا شَاكِرًا Ya şükredici olur,

وَإِمَّا كَفُورًا ya da nankör olur.

(٤) إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

4-Biz, kâfirler için zincirler, demir halkalar ve alevli bir ateş hazırlamışızdır.

---

1. Yani insanın üzerinden öyle uzun süreler geçti ki, henüz kendisi anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli aşamalardan geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe haline geldi.

(٥) إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ج

5-İyiler de, kâfur karışımlı bir kadehten içerler.

(٦) عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ

6-Bir kaynak ki Allah'ın kulları ondan içerler,

يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

(istedikleri yere de) tazyikle akıtırlar.

(٧) يُوفُونَ بِالنَّذْرِ

7-Adaklarını yerine getirirler

وَ يَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا

ve şerri salgın olan bir günden korkarlar.

(٨) وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا

8-Yoksula, yetime ve esire sevdikleri yemeği yedirirler:

(٩) إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ

9-"Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz;

لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَ لَا شُكُورًا

sizden bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz.

(١٠) إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا

10-Çünkü biz suratsız, çok katı bir gün*(ün azabın)*dan ötürü Rabbimizden korkarız." *(derler)*.

(١١) فَوَقٰيهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ

11-Allah da onları, o günün şerrinden korumuştur

وَ لَقّٰيهُمْ نَضْرَةً وَ سُرُورًا ج

ve onlar*(ın yüzlerin)*e parlaklık ve *(gönüllerine)* sevinç vermiştir.

(١٢) وَ جَزٰيهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَ حَرِيرًا لا

12-Sabrettiklerinden dolayı onları cennet ve ipekle ödüllendirmiştir!

(١٣) مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ج

13-Orada divanlar üzerinde yastıklara dayanırlar.

لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَ لَا زَمْهَرِيرًا ج

Orada ne *(yakıcı)* güneş görürler, ne de dondurucu soğuk.

(١٤) وَ دَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا

14-Cennetin gölgeleri, üzerlerine yaklaşmıştır;

وَ ذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا

meyvaları da aşağı eğdirildikçe eğdirilmiştir.

(١٥) وَ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَ أَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا لا

15-Yanlarında gümüş kaplar ve billur kupalar dolaştırılır.

(١٦) قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا

16-Öyle gümüş kadehler ki onları istedikleri ölçüde takdir etmişlerdir *(istedikleri kadar içki alırlar)*.

(١٧) وَ يُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلاً ج

17-Onlara orada, zencefil karışımlı kadehten içirilir.

(١٨) عَيْنًا فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلاً

18-Bir çeşme ki adına "Selsebîl" denir.

(١٩) وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ج

19-Çevrelerinde de *(öyle)* ölümsüz gençler dolaşır ki,

إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا

onları görsen, kendilerini saçılmış inci sanırsın.

(٢٠) وَ إِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ

20-Orada nereye baksan,

رَأَيْتَ نَعِيمًا وَ مُلْكًا كَبِيرًا

bir nimet ve büyük bir mülk görürsün.

(٢١) عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَ إِسْتَبْرَقٌ ز

21-*(Cennet ehlinin)* üstlerinde yeşil ipekten ince ve kalın giysiler var.

وَ حُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ج

Gümüş bilezikler takınmışlardır.

وَ سَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا

Rableri onlara tertemiz bir içki içirmiş*(ve şöyle demiş)*tir:

(٢٢) إِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً

22-"Bu, sizin ödülünüzdür.

وَ كَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ع

Çalışmanızın karşılığı verilmiştir!"

(٢٣) إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيلاً ج

23-Muhakkak Biziz, Biz ki, sana Kur'ân'ı parça parça indirdik.

(٢٤) فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

24-O halde Rabbinin hükmüne sabret

وَ لاَ تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا أَوْ كَفُورًا ج

ve onlardan hiçbir günahkâra yahut nanköre itaat etme.

(٢٥) وَ اذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَ أَصِيلاً ج

25-Sabah akşam Rabbinin adını an.

(٢٦) وَ مِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ

26-Gecenin bir bölümünde O'na secde et

وَ سَبِّحْهُ لَيْلاً طَوِيلاً

ve geceleyin uzun zaman O'nu tesbîh eyle *(şanının yüceliğini an)*!

وَ الظَّالِمِينَ
Zâlimlere gelince,

أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
onlar için de acı bir azap hazırlamıştır.

٧٧-سُورَةُ الْمُرْسَلاَتِ

77-MÜRSELÂT SÛRESİ

"Gönderilenler" mânâsındaki kelime ile başladığından bu adı almıştır. Mekke'de inen ilk sûrelerdendir. Hümeze Sûresi'nden sonra inmiştir. 50 âyettir. 48. âyetinin Medîne'de indiği söylenir. Mushaf'ta 77., iniş sırasına göre 33. sûredir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الْمُرْسَلاَتِ عُرْفًا
1-Andolsun; birbiri ardınca gönderilenlere,

(٢) فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا
2-Esip savuranlara,

(٣) وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرًا
3-Yaydıkça yayanlara,

(٤) فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا
4-Ayırdıkça ayıranlara,

(٥) فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا
5-Öğüt bırakanlara:

(٦) عُذْرًا أَوْ نُذْرًا
6-Özür, yahut uyarmak için.

(٢٧) إِنَّ هؤُلاَءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ
27-Bunlar, şu çabuk*(geçen dünyay)*ı seviyorlar da,

وَ يَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلاً
ötelerindeki ağır bir günü bırakıyorlar.

(٢٨) نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ
28-Biz onları yarattık,

وَ شَدَدْنَا أَسْرَهُمْ
yapılarını sıkıca bağladık.[1]

وَ إِذَا شِئْنَا
Dilediğimiz zaman

بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلاً
onları benzerleriyle değiştiririz.

(٢٩) إِنَّ هذِهِ تَذْكِرَةٌ
29-Bu bir öğüttür.

فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلاً
Dileyen, Rabbine varan yolu tutar.

(٣٠) وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللهُ
30-Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.

إِنَّ اللهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا
Şüphesiz Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(٣١) يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ
31-Dilediğini rahmetine sokar.

1. Vücut parçalarını birbirine sıkı sıkıya bağladık, eklemlerini, damarlarını sağlam yaptık.

(٧) إِنَّمَا تُوعَدُونَ

7-*(Bunlara andolsun)* Ki, size va'dedilen,

لَوَاقِعٌ mutlaka olacaktır.

(٨) فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ

8-Yıldızlar*(ın ışığı)* silindiği zaman,

(٩) وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

9-Gök yarıldığı zaman,

(١٠) وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ

10-Dağlar ufalanıp savrulduğu zaman,

(١١) وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ

11-Elçilere vakit belirlendiği zaman:

(١٢) لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ

12-Ertelenmiş oldukları gün için,

(١٣) لِيَوْمِ الْفَصْلِ

13-Yani hüküm günü için.

(١٤) وَمَا أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ

14-Hüküm gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(١٥) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

15-Yalanlayanların vay haline o gün!

(١٦) أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ

16-Öncekileri helâk etmedik mi?

(١٧) ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِينَ

17-Sonra geridekileri de onların ardına takarız.

(١٨) كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

18-Suçlulara böyle yaparız.

(١٩) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

19-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٢٠) أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ

20-Sizi âdî bir sudan yaratmadık mı?

(٢١) فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ

21-Onu sağlam bir karar yerine koyduk.

(٢٢) إِلٰى قَدَرٍ مَعْلُومٍ

22-Belli bir süreye kadar.

(٢٣) فَقَدَرْنَا 23-Biçimlendirdik.

فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ

Ne güzel biçim vereniz Biz.

(٢٤) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

24-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٢٥) أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا

25-Arz'ı toplanma yeri yapmadık mı?

(٢٦) أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا

26-Diriler ve ölüler için.

(٢٧) وَ جَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ شَامِخَاتٍ

27-Orada yüksek yüksek dağlar meydana getirmedik mi?

وَ أَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًاۜ

Ve size tatlı su*(lar)* içirmedik mi?

(٢٨) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

28-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٢٩) اِنْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَۚ

29-"Haydi yalanladığınız*(azâb)*a gidin!"

(٣٠) اِنْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِى ثَلٰثِ شُعَبٍۙ

30-Üç dallı bir gölgeye gidin."

(٣١) لَا ظَلِيلٍ

31-Ki ne gölgelendirir,

وَ لَا يُغْنِى مِنَ اللَّهَبِۜ

ne de alevden korur.

(٣٢) إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِۚ

32-O, kütük gibi kıvılcım*(lar)* saçar.

(٣٣) كَأَنَّهُ جِمَالَةٌ صُفْرٌۜ

33-*(Saçtığı)* kıvılcım, sanki sarı bir halattır.[1]

1.Bir tefsire göre de: "Sanki sarı bir devedir."

(٣٤) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

34-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٣٥) هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَۙ

35-Bu, konuşamayacakları gündür.

(٣٦) وَ لَا يُؤْذَنُ لَهُمْ

36-Kendilerine izin de verilmez,

فَيَعْتَذِرُونَ

ki özür dilesinler.

(٣٧) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

37-Yalanlayanların vay hâline o gün!

(٣٨) هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِۚ

38-İşte bu, hüküm günüdür.

جَمَعْنَاكُمْ وَ الْأَوَّلِينَ

Sizi ve öncekileri bir araya topladık.

(٣٩) فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ

39-Eğer *(kurtulmak için)* bir hileniz *(çareniz)* varsa,

فَكِيدُونِ

bana hile yapın *(da beni atlatın)*.

(٤٠) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ۟ع

40-Yalanlayanların vay hâline o gün!

(٤١) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى ظِلَالٍ

41-Korunanlar ise gölgeler altında

وَ عُيُونٍۙ

ve çeşme başındadırlar.

(٤٢) وَ فَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ

42-Gönüllerinin çektiği meyvalar içindedirler.

(٤٣) كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

43-"Yaptıklarınıza karşılık âfiyetle yiyin, için!"

(٤٤) إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ

44-"Biz, güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız."

(٤٥) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

45-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٤٦) كُلُوا وَ تَمَتَّعُوا قَلِيلاً

46-"Yiyin, azıcık sefâ sürün;

إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ

siz suçlularsınız!"

(٤٧) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

47-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٤٨) وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا

48-Onlara: "Rükû edin" dendiği zaman,

لاَ يَرْكَعُونَ

rükû etmezler.

(٤٩) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

49-Yalanlayanların vay haline o gün!

(٥٠) فَبِأَىِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

50-Onlar bun*(a inanmadık)*dan sonra hangi hadîse *(söze)* inanacaklar?

٧٨- سُورَةُ النَّبَإِ

78-NEBE' SÛRESİ

Nebe', *haber* demektir. Sûre, kıyâmet günü haberiyle başladığından bu adı almıştır. İlk Mekke sûrelerindendir. Me'âric Sûresi'nden sonra inmiştir, 40 âyettir. Mushaf'ta 78., inişte 80. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

1-Birbirlerine hangi şeyden soruyorlar?

(٢) عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ

2-O büyük haberden mi?

(٣) الَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

3-Ki onlar onda ayrılığa düşmektedirler.

(٤) كَلاَّ سَيَعْلَمُونَ

4-Hayır *(dedikleri gibi değil)*, yakında bilecekler.

(٥) ثُمَّ كَلاَّ سَيَعْلَمُونَ

5-Sonra hayır *(dedikleri gibi değil)*, yakında bilecekler.

(٦) أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا

6-Yapmadık mı biz, Arzı bir beşik,

(٧) وَ الْجِبَالَ أَوْتَادًا ص

7-Dağları birer kazık?

(٨) وَ خَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا لا

8-Ve sizi çift çift yarattık.

(٩) وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا لا

9-Uykunuzu dinlenme yaptık.

(١٠) وَ جَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا لا

10-Geceyi *(sizi sarıp örten)* bir giysi yaptık.

(١١) وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ص

11-Gündüzü de geçim zamanı yaptık.

(١٢) وَ بَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا لا

12-Üstünüzde yedi sağlam *(gök)* binâ ettik.

(١٣) وَ جَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ص

13-Ve *(orada)* parıl parıl parlayan bir lamba yarattık.

(١٤) وَ أَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا لا

14-Sıkışan*(bulut)*lardan şarıl şarıl su indirdik,

(١٥) لِنُخْرِجَ بِهِ

15-Ki onunla çıkaralım:

Dâne*(ler)* ve bitki*(ler)* حَبًّا وَ نَبَاتًا لا

(١٦) وَ جَنَّاتٍ أَلْفَافًا ط

16-Ve *(ağaçları)* birbirine sarmaş dolaş bahçeler.

(١٧) إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ

17-Muhakkak ki *(haklının, haksızın ayırt edileceği)* hüküm günü,

belirlenmiş bir vakittir. كَانَ مِيقَاتًا لا

(١٨) يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

18-O gün Sûr'a üflenir,

فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا لا

bölük bölük gelirsiniz.

(١٩) وَ فُتِحَتِ السَّمَاءُ

19-Gök açılmış,

kapı kapı olmuştur. فَكَانَتْ أَبْوَابًا لا

(٢٠) وَ سُيِّرَتِ الْجِبَالُ

20-Dağlar yürütülmüş,

bir serap olmuştur. فَكَانَتْ سَرَابًا ط

(٢١) إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا لا

21-Cehennem de gözetleme yeri olmuş*(suçluları gözetleyip durmakta)*dır.

(٢٢) لِلطَّاغِينَ مَآبًا لا

22-Azgınların varacağı yerdir.

(٢٣) لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ج

23-Orada çağlar boyu kalacaklardır.

(٢٤) لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَ لَا شَرَابًا لا

24-Orada ne bir serinlik, ne de içilecek bir şey tadarlar,

(٢٥) إِلاَّ حَمِيمًا وَ غَسَّاقًا

25-Yalnız kaynar su ve irin *(içerler)*;

(٢٦) جَزَاءً وِفَاقًا

26-Yaptıklarına uygun bir ceza olarak.

(٢٧) إِنَّهُمْ كَانُوا لاَ يَرْجُونَ حِسَابًا

27-Çünkü onlar bir hesap *(görüleceğini)* ummuyorlardı.

(٢٨) وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا

28-Âyetlerimizi de tamamen yalanlamışlardı.

(٢٩) وَ كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

29-Biz de her şeyi sayıp yazmıştık.

(٣٠) فَذُوقُوا

30-"Şimdi tadın *(yaptıklarınızın tadını)*,

فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلاَّ عَذَابًا

artık size azaptan başka bir şey artırmayacağız!

(٣١) إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا

31-Korunanlar için de başarı ödülü vardır.

(٣٢) حَدَائِقَ وَ أَعْنَابًا

32-Bahçeler, bağlar,

(٣٣) وَ كَوَاعِبَ أَتْرَابًا

33-Göğüsleri tomurcuklanmış yaşıt kızlar.

(٣٤) وَ كَأْسًا دِهَاقًا

34-Ve dolu kadeh*(ler)*.

(٣٥) لاَ يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَ لاَ كِذَّابًا

35-Orada ne boş söz, ne de yalan işitirler;

(٣٦) جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا

36-Rabbinden bir karşılık, yeterli bir bağış olarak.

(٣٧) رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا

37-Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbi,

الرَّحْمٰنِ

çok merhametli *(Rab)*.

لاَ يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

O'nun *(izni olmadan)* huzurunda konuşamazlar.

(٣٨) يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَ الْمَلٰئِكَةُ صَفًّا

38-O gün Ruh ve melekler, sıra sıra dururlar.

لاَ يَتَكَلَّمُونَ إِلاَّ مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ

Ancak Rahman'ın izin verdiği konuşabilir;

وَ قَالَ صَوَابًا

o da *(ancak)* doğruyu söyler.

(٣٩) ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ

39-İşte bu, hak gündür.

فَمَنْ شَاءَ Artık dileyen,

اتَّخَذَ إِلٰى رَبِّهِ مَآبًا

Rabbine varan bir yol tutar.

(٤٠) إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا

40-Biz sizi yakın bir azap ile uyardık.

يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ

O gün kişi, ellerinin *(yapıp)* öne sürdüğü işlere bakar

وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

ve kâfir "Keşke ben, toprak olsaydım!" der.

٧٩-سُورَةُ النَّازِعَاتِ

79-NAZİ'ÂT SÛRESİ

Söküp çıkaran mânâsındaki *nâzi'ât* kelimesiyle başladığından bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Nebe' Sûresi'nden sonra inmiştir. 46 âyettir. Mushaf'ta 79., inişte 81. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا

1-Andolsun söküp çıkaranlara,

(٢) وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا

2-Hemen çekip alanlara,

(٣) وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا

3-Yüzüp gidenlere,

(٤) فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا

4-Yarışıp, geçenlere,

(٥) فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

5-Derken işi düzenleyenlere![1]

(٦) يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

6-O gün o gürültü[2] sarsar.

(٧) تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ

7-Ardından başka bir gürültü gelir.

(٨) قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

8-O gün bazı yürekler çarpar.

1.Nedir bunlar? Büyük bir hareket, büyük bir telâş sahnesi meydana getirmektedirler? Tefsirlere göre yüce Allah, bu âyetlerde bazı meleklere and içmektedir. Kâfirlerin tâ bedenlerinin derinliklerine gömülmüş olan ruhlarını şiddetle söküp çıkaran, çıkarırken de tıpkı denizlerden inci çıkaran dalgıçlar gibi yüzen, kâfirlerin ruhlarını cehenneme, Mü'minlerin ruhlarını cennete götüren; bunların sevap ve ceza işlerini düzenleyen meleklere andolsun, demektir.

2.er-Râcife, *çalkantı yapan gürültü* demektir. Bazı âyetlerde *sâhha*, bazılarında *sayha* olarak anılan bu gürültü, Yüce Dîvân'a çağırma borusunun çıkardığı sestir. Zümer 68'de bu borunun iki kez çalınacağı belirtilmiştir. Burada da aynı şey başka bir üslûb ile anlatılmaktadır.

(٩) أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۘ

9-Gözleri *(korkudan)* aşağı kayar.

(١٠) يَقُولُونَ ءَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى الْحَافِرَةِ ۗ

10-Diyorlar ki: "Biz yine eski halimize döndürülecek miyiz?"

(١١) ءَ إِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ۗ

11-"Biz çürümüş kemikler olduktan sonra ha?"

(١٢) قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۘ

12-"Öyle ise bu, ziyanlı bir dönüştür!" dediler.

(١٣) فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۙ

13-O *(olay zor değil)* bir tek haykırış*(a bakmakta)*dır.

(١٤) فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۗ

14-Hemen onlar uyanıklık alanındadırlar.

(١٥) هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى ۘ

15-Mûsâ'nın haberi sana geldi mi?

(١٦) إِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۚ

16-Hani Rabbi ona Kutsal Vâdi'de, "Tuvâ"da ünlemişti:

(١٧) اذْهَبْ إِلٰى فِرْعَوْنَ

17-"Firavun'a git!

Çünkü o azdı." إِنَّهُ طَغٰى ۖ

(١٨) فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلٰى أَنْ تَزَكّٰى ۙ

18-"De ki: Arınmağa gönlün var mı?"

(١٩) وَ أَهْدِيَكَ إِلٰى رَبِّكَ

19-"Seni Rabbin*(in yolun)*a ileteyim de,

(O'ndan) korkasın."[1] فَتَخْشٰى ۚ

(٢٠) فَأَرٰيهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ۖ

20-Ona büyük mucizeyi gösterdi.

21-Fakat oyalanladı (٢١) فَكَذَّبَ

ve karşı geldi. وَ عَصٰى ۖ

(٢٢) ثُمَّ أَدْبَرَ

22-Sonra sırtını döndü;

يَسْعٰى ۖ

(Mûsâ'nın getirdiklerini iptal etmek için) çalışmağa koyuldu.

(٢٣) فَحَشَرَ

23-*(Adamlarını)* Topladı,

(onlara) bağırdı: فَنَادٰى ۖ

(٢٤) فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلٰى ۖ

24-"Ben sizin en yüce Rabbinizim!" dedi.

(٢٥) فَأَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَ الْأُولٰى ۗ

25-Allah da onu, sonun ve ilkin *(âhiretin ve dünyanın)* azâbıyla cezalandırdı.

1.Mûsâ gitti, Allah'ın buyruğunu Firavun'a duyurdu.

(٢٦) إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ؏

26-Şüphesiz bunda *(Allah'tan)* korkacak kimse için ibret vardır.

(٢٧) ءَ أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا

27-Yaratılışça siz mi daha çetinsiniz,

أَمِ السَّمَاءُ ط yoksa gök mü?

بَنٰيهَا قف (Allah) onu yaptı,

(٢٨) رَفَعَ سَمْكَهَا

28-Kalınlığını *(tavanını)* yükseltti,

فَسَوّٰيهَا لا onu düzenledi.

(٢٩) وَ أَغْطَشَ لَيْلَهَا

29-Gecesini örtüp kararttı,

وَ أَخْرَجَ ضُحٰيهَا ص

kuşluğunu *(gündüzünü)* açığa çıkardı.

(٣٠) وَ الْأَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا ط

30-Bundan sonra da yeri yayıp yuvarlattı.[1]

(٣١) أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَ مَرْعٰيهَا ص

31-Ondan suyunu ve otlağını çıkardı,

(٣٢) وَ الْجِبَالَ أَرْسٰيهَا لا

32-Dağları oturttu,

(٣٣) مَتَاعًا لَكُمْ وَ لِأَنْعَامِكُمْ ط

33-Sizin ve hayvanlarınızın geçimi için.

(٣٤) فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرٰى ز

34-Herşeyi bastıran o büyük felâket geldiği zaman,

(٣٥) يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعٰى لا

35-O gün insan, neyin peşinde koşmuş olduğunu hatırlar.

(٣٦) وَ بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرٰى

36-Gören kimseler için cehennem ortaya çıkarılmıştır.

(٣٧) فَأَمَّا مَنْ طَغٰى لا

37-Artık kim azmışsa.

(٣٨) وَ اٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا لا

38-Ve şu yakın hayatı yeğlemişse,

(٣٩) فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِىَ الْمَأْوٰى ط

39-Onun barınağı cehennemdir.

(٤٠) وَ أَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ

40-Ama kim Rabbinin divanında dur*(up hesap ver)*mekten korkmuşsa

وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى لا

ve nefsi*(ni)* kötü heves*(ler)*den men etmişse

---

1. دَحَا : *"Dehâ"* kelimesinde *yuvarlaklık* mânâsı bulunduğundan Dehâ'yı *"yuvarlattı"* diye tercüme ettik.

٨٠-سُورَةُ عَبَسَ

80-ABESE SÛRESİ

"Abese" *surat astı,* demektir. İlk âyeti, *abese* kelimesiyle başladığından bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Necm Sûresi'nden sonra inmiştir, 42 âyettir. Mushaf'ta 80., inişte 24. sûredir.[2]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) عَبَسَ

1-Surat astı

وَ تَوَلّٰى

ve döndü;

2.Hz. Peygamber (s.a.v.) Kureyş'in ileri gelenleriyle konuşurken gözleri görmeyen Abdullah ibn Ümmi Muktûm geldi, söze karıştı: "Allah'ın sana öğrettiklerinden bana da öğret ey Allah'ın Elçisi!" dedi. Bu sözünü bir iki defa tekrarladı. Oysa Hz. Peygamber, sözü sohbeti dinlenen Velîd veya Ümeyye ibn Halef'i iknâ etmeğe çalışıyordu. Bu adamlar, kendilerinin yanında fakir kişilerin bulunup söze karışmasından hoşlanmazlardı. Bundan dolayı Allah'ın Elçisi'nin, Abdullah İbn Ümmi Mektûm'un gelip sözünü kesmesine canı sıkıldı. Fazla sorması üzerine de yüzünü gayri memnun bir biçimde o yana çevirdi, ötekiyle meşgul oldu. Velîd, yahut Ümeyye ibn Halef de kalkıp gitti. Hz. Peygamber'in, böyle yüzünü o yana çevirmesi, gerçekte onun âleme rahmet olan ruhuna ağır gelmişti. Yüce Mevlâ, bu olay üzerine Abese Sûresi'ni indirdi.

(٤١) فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِىَ الْمَأْوٰى

41-Onun barınağı da cennettir.

(٤٢) يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ

42-Sana saatten[1] soruyorlar:

اَيَّانَ مُرْسٰيهَا

Demir atması *(gelip çatması)* ne zaman diye.

(٤٣) فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَا

43-Sen nerede, onun vaktini söylemek nerede!?

(٤٤) اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَا

44-Onun bilgisi Rabbine aittir.

(٤٥) اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشٰيهَا

45-Sen ancak, ondan korkacak olanları uyarıcısın.

(٤٦) كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا

46-Onlar onu gördükleri zaman,

لَمْ يَلْبَثُوا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰيهَا

sanki *(dünyada)* bir akşam veya onun kuşluk vaktinden fazla kalmamış gibi olurlar.

1.Saat, *"kıyâmet saati"* olarak tefsîr edilir. Bundan kasıt, bedenden çıkan ruhun, Allah'ın huzurunda sorgulanacağı zamandır. Bunun yanında inkârcıların cezalandırılacağı zaman mânâsı da vardır.

(٢) أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمٰى ط

2-Ona kör geldi diye.

(٣) وَمَا يُدْرِيكَ

3-Ne bilirsin,

لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى لا

belki o arınacak?

(٤) أَوْ يَذَّكَّرُ

4-Yahut öğüt dinleyecek de

فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى ط

öğüt, kendisine yarayacak.

(٥) أَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى لا

5-Kendisini zengin görüp tenezzül etmeyene gelince;

(٦) فَأَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى ط

6-Sen ona yöneliyorsun.

(٧) وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكّٰى ط

7-Onun arınmamasından sana ne?

(٨) وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعٰى لا

8-Fakat koşarak sana gelen,

(٩) وَهُوَ يَخْشٰى لا

9-Saygılı olarak gelmişken,

(١٠) فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ج

10-Sen onunla ilgilenmiyorsun.

(١١) كَلَّا

11-Hayır *(olmaz böyle şey)*!

إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ج

O *(âyetler)*, bir hatırlatmadır.

(١٢) فَمَنْ شَاءَ

12-Dileyen,

ذَكَرَهُ م

onu düşünüp öğüt alır.

(١٣) فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ لا

13-*(O öğüt)* Sahifeler içindedir: Değer verilen,

(١٤) مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ لا

14-Saygı ile yükseltilen, tertemiz *(sayfalar)*.

(١٥) بِأَيْدِي سَفَرَةٍ لا

15-Yazıcıların ellerinde:

(١٦) كِرَامٍ بَرَرَةٍ ط

16-Değerli, iyi *(yazıcıların)*.

(١٧) قُتِلَ الْإِنْسَانُ

17-Kahrolası insan,

مَا أَكْفَرَهُ ط

ne kadar da nankördür!

(١٨) مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ط

18-*(Allah)* Onu hangi şeyden yarattı?

(١٩) مِنْ نُطْفَةٍ ط

19-Nutfe *(sperm)*den.

خَلَقَهُ

Onu yarattı,

فَقَدَّرَهُ لا

ona biçim verdi.

(٢٠) ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ لا

20-Sonra ona yolu[1] kolaylaştırdı.

1.Ana karnından çıkmasını, dünyada yaşamanın, doğrunun ve eğrinin yolunu gösterdi.

(٢١) ثُمَّ أَمَاتَهُ

21-Sonra onu öldürdü,

فَأَقْبَرَهُ ۙ kabre koydurdu.

(٢٢) ثُمَّ إِذَا شَاءَ

22-Sonra dilediği zaman,

أَنْشَرَهُ ۗ onu diriltip kaldırdı.

(٢٣) كَلاَّ 23-Hayır!

لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ۗ

İnsan, O'nun kendisine emrettiğini yapmadı.

(٢٤) فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۙ

24-İnsan şu yiyeceğine baksın.

(٢٥) أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۙ

25-Biz suyu iyice döktük.

(٢٦) ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۙ

26-Sonra toprağı güzelce yardık da,

(٢٧) فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۙ

27-Orada bitirdik: Dâne,

(٢٨) وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۙ

28-Üzüm, yonca,

(٢٩) وَزَيْتُونًا وَنَخْلاً ۙ

29-Zeytin, hurma,

(٣٠) وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۙ

30-İri ve gür bahçeler,

(٣١) وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۙ

31-Meyve ve çayır;

(٣٢) مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۗ

32-Sizin ve hayvanlarınızın geçimi için.

(٣٣) فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ۘ

33-Çarpınca kulakları sağır eden o gürültü geldiği zaman,

(٣٤) يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ

34-İşte o gün kişi kaçar:

مِنْ أَخِيهِ ۙ kardeşinden,

(٣٥) وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۙ

35-Anasından, babasından,

(٣٦) وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۗ

36-Eşinden ve oğullarından.

(٣٧) لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۗ

37-O gün, onlardan her kişinin, kendisine yeter derecede işi vardır.

(٣٨) وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ۙ

38-Yüzler var ki o gün parıl parıl,

(٣٩) ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ۚ

39-Güleç, sevinçli.

(٤٠) وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۙ

40-Yüzler de var ki o gün tozlanmış.

(٤١) تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ

41-Onları karanlık bürümüş *(öylesine üzgün, öylesine dertli).*

(٤٢) أُولَٓئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

42-İşte onlar kâfirler, Hak'tan sapanlardır.

٨١-سُورَةُ التَّكْوِيرِ

81-TEKVÎR SÛRESİ

Birinci âyetinde Güneş'in büzülmesini anlattığı için bu adı alan sûre, Mekke'de, Mesed Sûresi'nden sonra inmiştir. 29 âyettir. Mushaf'ta 81., inişte 7. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

1-Güneş büzüldüğü zaman,

(٢) وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ

2-Yıldızlar kararıp döküldüğü zaman,

(٣) وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ

3-Dağlar yürütüldüğü zaman,

(٤) وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ

4-On aylık gebe develer başı boş bırakıldığı zaman,

(٥) وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ

5-Vahşi hayvanlar bir araya toplandığı zaman,

(٦) وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ

6-Denizler kaynatıldığı zaman,

(٧) وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ

7-Nefisler çiftleştirildiği[1] zaman.

(٨) وَإِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ

8-Ve sorulduğu zaman o diri diri toprağa gömülen kıza:

(٩) بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

9-"Hangi günah*(ı)* yüzünden öldürüldü?" diye.

(١٠) وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ

10-*(Amel)* Defterler*(i)* açılıp yayıldığı zaman,

(١١) وَإِذَا السَّمَٓاءُ كُشِطَتْ

11-Gök sıyrılıp açıldığı zaman,[2]

(١٢) وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ

12-Cehennem alevlendirildiği zaman,

(١٣) وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ

13-Cennet yaklaştırıldığı zaman,

(١٤) عَلِمَتْ نَفْسٌ مَٓا أَحْضَرَتْ

14-Her can, ne yapıp getirdiğini bilir.

1.Ruhlar bedenlerle yahut eylemleriyle birleştiği zaman.

2.Bu gökler kaldırılıp Allah'ın Arş'ını ve cenneti gizleyen perdeler yırtıldığı, gerçekler ortaya çıktığı zaman.

(١٥) فَلَآ أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۙ

15-Yooo! Yemin ederim o geri kalıp gizlenenlere;

(١٦) اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۙ

16-Akıp gidenlere, dönüp saklananlara,

(١٧) وَ الَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۙ

17-Sırtını dönen geceye,

(١٨) وَ الصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۙ

18-Soluk almağa başlayan sabaha,

(١٩) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۙ

19-*(Andolsun bunlara)* ki o, değerli bir elçinin *(Cebrâîl'in)* sözüdür.

(٢٠) ذِى قُـوَّةٍ عِنْدَ ذِى الْعَـرْشِ مَكِينٍ ۙ

20-*(O elçi,)* Güçlüdür, Arş'ın Sahibi *(Allah)* katında yücedir.

(٢١) مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ؕ

21-Orada *(kendisine)* itaat edilen, güvenilendir.

(٢٢) وَ مَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۚ

22-Arkadaşınız *(Muhammed)* cinli değildir.

(٢٣) وَ لَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ ۚ

23-Andolsun *(Muhammed)* onu apaçık ufukta görmüştür.

(٢٤) وَ مَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۚ

24-O, gayb hakkında *(verdiği haberlerden dolayı)* suçlanamaz.[1]

(٢٥) وَ مَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۚ

25-O *(Kur'ân)* kovulmuş Şeytan'ın sözü değildir.

(٢٦) فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ؕ

26-O halde nereye gidiyorsunuz?

(٢٧) إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۙ

27-O, âlemlere öğüttür;

(٢٨) لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ

28-Aranızdan doğru hareket etmek isteyen için.

(٢٩) وَ مَـا تَشَـاؤُنَ إِلَّآ أَنْ يَشَـاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

29-Âlemlerin Rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.

٨٢- سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ

82-İNFİTÂR SÛRESİ

İnfitâr, *yarılmak* demektir. Göğün yarıldığını anarak başladığı için bu adı alan sûre, Mekke'de Nâzi'ât Sûresi'nden sonra inmiştir. 19 âyettir. Mushaf'ta ve inişte 82. sûredir.

بِسْــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰـنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1.Âsım kıraatine göre: O, gaybe ait haberlerde cimrilik etmez, gördüklerini, aldığı vahiyleri aynen duyurur.

(١) إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۙ

1-Gök yarıldığı zaman,

(٢) وَ إِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ۙ

2-Yıldızlar saçıldığı zaman,

(٣) وَ إِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ۙ

3-Denizler fışkırtıldığı zaman,

(٤) وَ إِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۙ

4-Kabirlerin içi dışına getirildiği zaman,

(٥) عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَ أَخَّرَتْ ؕ

5-Her can, ne *(yapıp)* öne sürdüğünü ve ne *(yapmayıp)* geride bıraktığını bilir.

(٦) يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ

6-Ey insan!

مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۙ

Seni engin kerem sahibi Rabbine karşı ne aldatıp isyâna sürükledi?

(٧) اَلَّذِى خَلَقَكَ

7-O *(Rab)* ki seni yarattı,

فَسَوّٰيكَ

seni düzenledi,

فَعَدَلَكَ ۙ

sana ölçülü bir biçim verdi.

(٨) فِى أَىِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ؕ

8-Seni*(n organlarını)* dilediği şekilde birbirine ekledi.

(٩) كَلَّا

9-Hayır, *(bu gurûrunuzun sebebi şudur:)*

بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ۙ

siz ceza*(görme)*yi yalanlıyorsunuz.

(١٠) وَ إِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۙ

10-Oysa üzerinizde koruyucu*(yaptıklarınızı zaptedici melek)*ler vardır:

(١١) كِرَامًا كَاتِبِينَ ۙ

11-Değerli yazıcılar,

(١٢) يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

12-Yaptığınız herşeyi bilirler.

(١٣) إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ج

13-İyiler nimet içindedirler.

(١٤) وَ إِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ ج

14-Kötüler de yakıcı ateş içindedirler.

(١٥) يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ

15-Ceza günü oraya girerler.

(١٦) وَ مَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ؕ

16-Onlar ondan *(hiçbir yere kaçıp)* kaybolacak değillerdir.

(١٧) وَ مَا أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۙ

17-Ceza gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(١٨) ثُمَّ مَا أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدّ۪ينِ

18-Ve yine ceza gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(١٩) يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْـًٔا

19-O, kimsenin kimseye yardım edemeyeceği bir gündür!

وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ

O gün buyruk, yalnız Allah'ındır.

٨٣-سُورَةُ الْمُطَفِّف۪ينَ

83-MUTAFFİFÎN SÛRESİ

Mutaffif'in çoğulu olan *mutaffifîn*, ölçü ve tartıda hile yapanlar anlamına gelir. Böyle kimselerin başına gelecek felâketi anlattığından bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Ankebût Sûresi'nden sonra inmiştir. 36 âyettir. Mushaf'ta 83, inişte 86. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَيْلٌ لِلْمُطَفِّف۪ينَ

1-Ölçü ve tartıda hile yapanların vay haline!

(٢) اَلَّذ۪ينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ

2-Onlar insanlardan bir şey ölçüp aldıkları zaman,

يَسْتَوْفُونَ

ölçüyü tam yaparlar.

(٣) وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ

3-Kendileri onlara bir şey ölçtükleri veya tarttıkları zaman,

يُخْسِرُونَ

(ölçü ve tartıyı) eksik yaparlar.

(٤) أَلَا يَظُنُّ أُولٰٓئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ

4-Onlar, tekrar diriltileceklerini sanmıyorlar mı?

(٥) لِيَوْمٍ عَظ۪يمٍ

5-Büyük bir gün için,

(٦) يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَم۪ينَ

6-Ki o gün insanlar, Âlemlerin Rabbi'nin dîvanında dururlar.

(٧) كَلَّا

7-Hayır! *(Ölçü ve tartıda hîle yapılamaz)*!

إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَف۪ي سِجّ۪ينٍ

Doğrusu sapanların yazısı Siccîn-*(aşağı zindan)*dadır.

(٨) وَمَا أَدْرٰيكَ مَا سِجّ۪ينٌ

8-Siccîn'in ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٩) كِتَابٌ مَرْقُومٌ

9-Yazılmış bir Kitap'tır.

(١٠) وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ

10-Yalanlayanların vay haline o gün!

(١١) ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ

11-Onlar ceza gününü yalanlamaktadırlar.

(١٢) وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ

12-Onu, saldırgan, günahkârdan başkası yalanlamaz.

(١٣) إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا

13-Ona âyetlerimiz okunduğu zaman:

قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ

"Eskilerin masalları" der.

(١٤) كَلَّا

14-Hayır!

بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Doğrusu, onların işleyip kazandıkları şeyler, kalplerinin üzerine pas olmuştur.

(١٥) كَلَّا

15-Hayır!

إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ

doğrusu onlar, o gün Rablerinden perdelenmişlerdir.[1]

(١٦) ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا ٱلْجَحِيمِ

16-Sonra onlar, elbette cehenneme gireceklerdir.

1.Kalpleri paslandığı için O'nu göremezler. Halbuki Mü'minler âhirette O'nu göreceklerdir.

(١٧) ثُمَّ يُقَالُ

17-Sonra da *(onlara)* şöyle denilecektir:

هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ

"İşte yalanlamakta olduğunuz şey budur!"

(١٨) كَلَّا

18-Hayır!

إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ

İyilerin yazısı İlliyyîn*(yüceler)*dedir.

(١٩) وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ

19-İlliyyîn*(yüceler)*in ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٢٠) كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ

20-Yazılmış bir Kitap'tır.

(٢١) يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ

21-*(Allah'a)* Yaklaştırılmış olanlar, ona tanık olurlar.[2]

2.Çünkü ancak onlar, o mertebelere çıkabilirler. 9. ve 20. âyetlerde geçen kitaptan maksat, onun konulduğu yerdir. Bunda büyük bir incelik vardır: bu kitap, bir yazı değil, eylemlerin aldığı şekildir. Kötülerin yaptıkları işler cehennem azapları biçimini alıp aşağılardaki cehenneme konuluyor; iyilerin işleri de cennet nimetleri biçimine sokulup yücelerde, cennete konuluyor. İşte bütün Kur'ân'da hep bu gerçek anlatılır: *"Bir kötülük işleyip de günahı kendisini kuşatmış olan"*, *"Yaptıklarınızı*

(٢٢) إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

22-İyiler elbette nimet içindedirler.

(٢٣) عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

23-Divanlar üzerinde oturup bakarlar.

(٢٤) تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

24-Yüzlerinde nimetin sevinç ve parıltısını sezersin.

(٢٥) يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ

25-Onlara, mühürlü, hâlis bir şaraptan içirilir,

(٢٦) خِتَامُهُ مِسْكٌ

26-Ki sonu misktir *(içildikten sonra misk gibi kokar)*.

وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

İşte, yarışanlar, bunun için yarışsınlar.

(٢٧) وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ

27-Karışımı tesnîmdendir.[1]

(٢٨) عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

28-Bir çeşme ki *(Allah'a)* yaklaştırılanlar ondan içerler.

(٢٩) إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ

29-Suç işleyenler, inananlara gülerlerdi.

(٣٠) وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ

30-Onların yanından geçtikleri zaman,

يَتَغَامَزُونَ

birbirlerine kaş göz eder*(ek onları küçümser)*lerdi.

(٣١) وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمُ

31-Ailelerine döndükleri zaman da,

انْقَلَبُوا فَكِهِينَ

(yaptıklarıyla övünüp) eğlenmeye başlarlardı.

(٣٢) وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا

32-İnananları gördüklerinde derlerdi ki:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ

"Şunlar sapık insanlardır."

tadacaksınız", "Yaptığınızla karşılaşacaksınız", "İnsan yaptığını hazır bulacaktır", "İnsan ister ki yaptığı ile kendisi arasında uzun bir mesafe olsun"... Bütün bunlar, insanın yaptığı işlerin birer manevî şekil alıp cennete veya cehenneme gittiğini gösterir. Yani insan dünyada yaptığı hareket ve davranışlarıyla ya cennetini veya cehennemini örmektedir; ya kendisini iyi eylemlerinin saraylarına yükseltiyor; ya da kötü eylemlerinin cehennemine atıyor.

1.İçine tesnîm karıştırılmıştır. Tesnîm yukarıdan aşağıya şarıl şarıl akan çeşmenin adıdır.

(٣٣) وَ مَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ

33-Oysa kendileri, onların üzerine bekçi gönderilmemişlerdi.

(٣٤) فَالْيَوْمَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ

34-İşte bugün de inananlar kâfirlerin üstüne gülerler.

(٣٥) عَلَى الْاَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

35-Divanlar üzerinde *(oturup)* bakarlar:

(٣٦) هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

36-"Kâfirler, yaptıklarıyla cezalandılar mı?" diye.

٨٤-سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

84-İNŞİKÂK SÛRESİ

Birinci âyetinde göğün yarılmasından söz ettiği için bu adı almış olan sûre, Mekke'de inen son sûrelerdendir. İnfitâr Sûresi'nden sonra nâzil olmuştur. 25 âyettir. Mushaf'ta 84., inişte 83. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اِذَا السَّمَٓاءُ انْشَقَّتْ

1-Gök yarıldığı zaman,

(٢) وَ اَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَ حُقَّتْ

2-Kendisine yaraştığı üzere Rabbini*(n buyruğunu)* dinlediği zaman!

(٣) وَ اِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ

3-Yer uzatıl*(ıp dümdüz yapıl)*dığı zaman,

(٤) وَ اَلْقَتْ مَا فِيهَا وَ تَخَلَّتْ

4-İçindekileri dışarı atıp boşaldığı zaman.

(٥) وَ اَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَ حُقَّتْ

5-Ve kendisine yaraştığı üzere Rabbini*(n buyruğunu)* dinlediği zaman!

(٦) يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ

6-Ey insan!

اِنَّكَ كَادِحٌ اِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا

sen, Rabbine varan yolda çabalayıp durmaktasın,

فَمُلَاقِيهِ

nihayet O'na varacaksın.

(٧) فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ

7-*(O zaman)* kimin kitabı sağından verilirse:

(٨) فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا

8-O, kolay bir hesaba çekilecektir,

(٩) وَ يَنْقَلِبُ اِلٰٓى اَهْلِهِ مَسْرُورًا

9-Ve sevinçli olarak ailesine dönecektir.

(١٠) وَ اَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَٓاءَ ظَهْرِهِ

10-Kimin kitabı arka tarafından verilirse,

(١١) فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۙ

11-O, ölümü çağıracak.

(١٢) وَ يَصْلٰى سَعِيرًا ۜ

12-Ve alevli ateşe girecektir.

(١٣) اِنَّهُ كَانَ فٖى اَهْلِهٖ مَسْرُورًا

13-Çünkü o, *(dünyada)* ailesi arasında *(şımarık ve)* sevinçli idi.

(١٤) اِنَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ ۚ

14-O, hiç *(Rabbine)* dönmeyeceğini sanmıştı.

15-Hayır! (١٥) بَلٰى ۚ

اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهٖ بَصٖيرًا ۜ

Rabbi O'nu görmekte idi.

16-Yooo! (١٦) فَلَٓا

اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۙ

And içerim; akşamın alaca karanlığına,

(١٧) وَ الَّيْلِ وَ مَا وَسَقَ ۙ

17-Geceye ve *(gecenin bağrında)* topladığı şeylere,

(١٨) وَ الْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ ۙ

18-Değirmileşen Ay'a,

(١٩) لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ۜ

19-Ki, siz, mutlaka tabakadan tabakaya bineceksiniz![1]

(٢٠) فَمَا لَهُمْ

20-Onların nesi var ki,

inanmıyorlar? لَا يُؤْمِنُونَ ۙ

(٢١) وَ اِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ

21-Kendilerine Kur'ân okunduğu zaman,

secde etmiyorlar? لَا يَسْجُدُونَ ۜ

(٢٢) بَلِ الَّذٖينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ۘ

22-Tersine o nankörler yalanlıyorlar.

(٢٣) وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۘ

23-Allah onların, içlerinde gizledikleri *(düşünceleri)* bilir.

(٢٤) فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلٖيمٍ ۙ

24-Onlara acı bir azâbı müjdele.

(٢٥) اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

25-Ancak inanıp yararlı işler yapan kimseler bunun dışındadır.

1.Bu âyeti müfessirler: "Hâlden hâle, nesilden nesle geçecek, değişikliklere uğrayacaksınız" şeklinde açıklamışlardır. Fakat yıldızlara ait olan ışık ve karanlık olaylarına, özellikle Ay'a yemin edildikten sonra *"Siz, mutlaka tabakadan tabakaya bineceksiniz!"* denmesi, son uzay çalışmalarına işaret olmalıdır. Bu âyet, insanın nesilden nesile geçerek tekâmül etmesine işaret olduğu gibi, uzay gemileri aracılığıyla Ay'a, göğün derinliklerine gitme çabalarına da işaret olabilir.

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٌ

Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

٨٥-سُورَةُ الْبُرُوجِ

85-BÜRÛC SÛRESİ

Adını birinci âyette geçen, *burçlar* mânâsındaki *burûc* kelimesinden alan sûre, Mekke'de, Şems Sûresi'nden sonra inmiştir. 22 âyettir. Mushaf'ta 85., inişte 27. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ السَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۙ

1-Burçlar sahibi göğe andolsun;

(٢) وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ۙ

2-Va'dedilen güne andolsun;

(٣) وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ ط

3-*(O gün)* Şahide ve şahitlik edilene andolsun,

(٤) قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ۙ

4-Ki kahroldu o hendeğin adamları

(٥) اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ۙ

5-O yakıt doldurulup tutuşturulmuş ateş *(hendeğinin adamları)*!

(٦) إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ۙ

6-Onlar, o*(ateş hendeği)*nin başında oturmuşlardı.

(٧) وَ هُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ط

7-Ve onlar, Mü'minlere yaptıklarını seyrediyorlardı.[1]

(٨) وَ مَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۙ

8-Mü'minler sırf azîz, övgüye lâyık Allah'a inandıkları için, o*(zâlim)*ler onlardan öç aldılar.

(٩) اَلَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

9-O *(Allah)* ki göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur.

وَ اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ط

Allah, her şeye tanıktır.

(١٠) إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ

10-İnanmış erkek ve kadınlara işkence edip,

ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا

sonra *(yaptıklarına)* tevbe etmeyenler *(yok mu)*,

فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ

onlar için cehennem azabı vardır

1.Yemen'de Yahûdî Zû Nüvâs ve adamları, Yahûdî dinine dönmeyen Necran Hıristiyanlarını ateş dolu hendeklere atıp yakmış ve onların cayır cayır yanmalarını seyretmişlerdir. Âyet bu olaya işaret etmektedir.

وَ لَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ

ve onlar için yangın azabı vardır.

(١١) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

11-İnanan ve iyi işler yapan kimselere gelince,

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

onlar için de altlarından ırmaklar akan cennetler vardır.

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

İşte büyük başarı budur.

(١٢) إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ

12-Şüphesiz Rabbinin tutuşu şiddetlidir.

(١٣) إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَ يُعِيدُ

13-İlkin var eden, sonra geri çevirip yeniden yaratan O'dur.

(١٤) وَ هُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ

14-O bağışlayandır, sevendir.

(١٥) ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

15-Arş'ın sahibidir, yücedir.

(١٦) فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

16-İstediğini yapandır.

(١٧) هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ

17-O orduların haberi sana geldi mi?

(١٨) فِرْعَوْنَ وَ ثَمُودَ

18-*(Yani)* Firavun ve Semud *(kavimlerin)*in?

(١٩) بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى تَكْذِيبٍ

19-Doğrusu, nankörler bir yalanlama içindedirler.

(٢٠) وَ اللّٰهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ

20-Allah ise onları arkalarından kuşatmıştır.

(٢١) بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَجِيدٌ

21-Hayır, *(Kur'ân, onların dedikleri gibi bir söz değil)*, o şerefli bir Kur'ân'dır.

(٢٢) فِى لَوْحٍ مَحْفُوظٍ

22-Korunan bir levhada*(yazılı)*dır.

٨٦-سُورَةُ الطَّارِقِ

86-TÂRIK SÛRESİ

Gece ortaya çıkan ilk yıldıza yeminle başladığından bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Beled Sûresi'nden sonra inmiştir. 17 âyettir. Mushaf'ta 86., inişte 36. sûredir.[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

1.Târık, şiddetle vuran, çarpan demektir. Ayağını yere vurduğu için yolcuya da *târık* denilir. Gece gelene *târık* denmiş, sonra gece ortaya çıkan mânâsında kullanılmıştır. Burada gecenin karanlığında ilk kez ortaya çıkan yıldız, Hz. Muhammed(s.a.v.)'-dir. Çünkü insanlık, cehâlet gecesinin zifiri karanlığında yüzerken o ortaya çıkmış ve bu karanlığı açmaya başlamıştır.

(١) وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۙ

1-Göğe ve Târık'a andolsun.

(٢) وَمَا أَدْرٰيكَ مَا الطَّارِقُ ۙ

2-Târık'ın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٣) اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ ۙ

3-Parlayan yıldızdır.

(٤) إِنْ كُلُّ نَفْسٍ

4-Hiçbir can yoktur ki,

لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ؕ

başında bir koruyucu *(bekçi)* olmasın.

(٥) فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ؕ

5-İnsan neden yaratıldığına bir baksın:

(٦) خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ۙ

6-Atılan bir sudan yaratıldı.

(٧) يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ؕ

7-Bel ile kaburga kemikleri arasından çıkan *(bir sudan)*.

(٨) إِنَّهُ عَلٰى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ؕ

8-O *(Allah)*, onu tekrar döndür*(üp yarat)*mağa kadirdir.

(٩) يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۙ

9-Gizlilerin *(ortaya dökülüp)* yoklanacağı gün,

(١٠) فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ

10-Onun *(insanın)* ne bir gücü vardır,

وَلَا نَاصِرٍ ؕ

ne de bir yardımcısı vardır.

(١١) وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۙ

11-Dönüşlü göğe[1] andolsun,

(١٢) وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۙ

12-*(Bitkilerin çıkması için)* Çatlayan yere andolsun ki,

(١٣) إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۙ

13-O *(Kur'ân)*, elbette *(hak ile bâtılı)* ayırdedici bir sözdür.

(١٤) وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ؕ

14-O, şaka değildir.

(١٥) إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۙ

15-Onlar *(onu iptal etmek için)* bir tuzak kuruyorlar.

(١٦) وَأَكِيدُ كَيْدًا ۚ

16-Ben de *(onları yakalamak için)* bir tuzak kuruyorum.

(١٧) فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ

17-Hele sen o kâfirlere mühlet ver,

1.Yani her dönüşünde harekete başladığı noktaya gelen yıldızlara veya denizlerden aldığı su buharını yere yağmur olarak döndüren buluta andolsun.

أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا

biraz bırak onları *(bildiklerine gitsinler).*

٨٧-سُورَةُ الْأَعْلٰى

87-A'LÂ SÛRESİ

Allah'ın "Yüce" adıyla başladığından bu ismi almış olan sûre, Mekke'de, Tekvîr Sûresi'nden sonra inmiştir, 19 âyettir. Mushaf'ta 87, inişte 8. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلٰى

1-Rabbinin yüce adını tesbîh et *(O'nun eksikliklerden uzak olduğunu an).*

(٢) الَّذ۪ي خَلَقَ

2-O ki *(her şeyi)* yarattı,

فَسَوّٰى

düzenledi.

(٣) وَالَّذ۪ي قَدَّرَ

3-Ve O ki herşeyin miktarını, biçimini belirleyip,

فَهَدٰى

hedefini gösterdi.[1]

1.Her şey, kendisi için belirlenen hedefe doğru koşmaktadır. Hiçbir şey yaratılış hedefinin dışına çıkamaz. Meselâ spermin hedefi insan, çekirdeğin hedefi dallı budaklı ağaç olmaktır. Bu biçim ve hedef, her varlık için takdir edilmiştir.

(٤) وَالَّذ۪ي أَخْرَجَ الْمَرْعٰى

4-Ve O ki otlağı çıkardı,

(٥) فَجَعَلَهُ غُثَٓاءً أَحْوٰى

5-Sonra da onu kuru-kara yapıverdi.[2]

(٦) سَنُقْرِئُكَ

6-Sana *(Kur'ân'ı)*, okutacağız

فَلَا تَنْسٰى

ve sen hiç unutmayacaksın.

(٧) إِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُ

7-Yalnız Allah'ın dilediğini unutursun.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ

O, açığı da bilir,

وَمَا يَخْفٰى

gizli olanı da.

(٨) وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰى

8-Seni en kolay yola muvaffak edeceğiz.

(٩) فَذَكِّرْ

9-O halde öğüt ver,

إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰى

eğer öğüt vermek yarar verirse.

(١٠) سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰى

10-*(Allah'a)* saygılı olan hatırlar *(öğüt alır).*

2.Bu âyette ilk bakışta tarlalarda, mer'alarda yeşeren otların, zamanla ufalması, sonra kararması anlatılır. Derin düşünülünce, bitkilerin kararması, zamanla kömürleşmesine işaret olabilir.

٨٨-سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

88-GÂŞİYE SÛRESİ

Gâşiye, *kaplayıp örten* demektir. Herşeyi kaplayıp örtecek olan kıyâmet haberiyle başladığından sûre, bu adı almıştır. Mekke dönemi-nin ikinci kesiminde inen sûrelerdendir. Zâriyât Sûresi'nden sonra inmiştir. 26 âyettir. Mushaf'ta 88., inişte 68. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ط

1-*(Şiddet ve dehşetiyle her şeyi)* Sarıp kaplayacak olan*(o felâket)*in haberi sana geldi mi?

(٢) وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ لا

2-Yüzler var ki o gün öne düşüktür,

(٣) عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ لا

3-Çalışır, yorulur.[1]

(٤) تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً لا

4-Kızgın ateşe girerler.

(٥) تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ط

5-Kendilerine kaynamış bir gözeden *(su)* içirilir.

1.Dünyada saygı göstermeyen, Allah'ın önünde eğilmeyen, Allah için çalışmayan yüzler, bugün saygı göstermekte, çalışmakta ve boyunlarına, ayaklarına vurulan zincirleri çekerek azap verici işleri yapmakta, *yorulup* bitkin düşmektedirler.

(١١) وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقٰى لا

11-Bahtsız olan da ondan *(öğütten)* kaçınır.

(١٢) اَلَّذِى يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى ج

12-O da en büyük ateşe girer.

(١٣) ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا

13-Sonra orada ne ölür,

وَلَا يَحْيٰى ط

ne de yaşar.

(١٤) قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى لا

14-Doğrusu, mutluluğa ermiştir zekât veren;

(١٥) وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ

15-Rabbinin adını anıp,

فَصَلّٰى ط

namaz kılan.

(١٦) بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ز

16-Ama siz, şu yakın hayatı yeğliyorsunuz.

(١٧) وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقٰى ط

17-Oysa âhiret daha iyi ve daha kalıcıdır.

(١٨) إِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْأُولٰى لا

18-Bu *(hükümler)*, elbette ilk sayfalarda da vardı:

(١٩) صُحُفِ إِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى

19-İbrâhim'in ve Mûsâ'nın sayfalarında.

(٦) لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلاَّ مِنْ ضَرِيعٍ

6-Onlar için kuru dikenden başka yiyecek de yoktur.

7-O da ne semirtir, (٧) لاَ يُسْمِنُ

وَ لاَ يُغْنِى مِنْ جُوعٍ

ne de açlığı giderir.

8-Yüzler de var ki, (٨) وُجُوهٌ

يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

o gün nimet içinde mutludur;

(٩) لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ

9-İşinden memnundur,

(١٠) فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

10-Yüksek bir bahçededir.

(١١) لاَ تَسْمَعُ فِيهَا لاَغِيَةً

11-Orada boş söz işitmezler.[1]

(١٢) فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

12-Orada akan bir kaynak vardır.

(١٣) فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

13-Orada yükseltilmiş tahtlar,

(١٤) وَ أَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ

14-Konulmuş kadehler,

(١٥) وَ نَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ

15-Dizilmiş yastıklar,

(١٦) وَ زَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ

16-Serilmiş halılar vardır.

(١٧) أَفَلاَ يَنْظُرُونَ

17-Bakmıyorlar mı:

إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ

Develere, nasıl yaratılmış?

(١٨) وَ إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

18-Göğe nasıl yükseltilmiş?

(١٩) وَ إِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

19-Dağlara, nasıl dikilmiş?

(٢٠) وَ إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

20-Yere, nasıl yayılıp döşenmiş?

21-Öğüt ver. (٢١) فَذَكِّرْ

إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ

Sen ancak öğüt verensin.

(٢٢) لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ

22-Onların üzerinde zorlayıcı değilsin.

(٢٣) إِلاَّ مَنْ تَوَلَّى

23-Ancak kim yüz çevirirse

ve inanmazsa, وَ كَفَرَ

(٢٤) فَيُعَذِّبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ

24-Allah ona en büyük azâbı eder.

1.Veya: "Sen orada boş söz işitmezsin.." Bir kıraate göre de: "Orada boş söz işitilmez" mânâsı vardır. Fakat daha önce "yüzler" geçtiğinden, işitenlerin, bu yüzlerin sahibi insanlar olması daha uygundur.

(٥) هَلْ فِى ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذِى حِجْرٍ ط

5-Bu*(anıla)*n*(şeyler)*de akıl sahibi için bir yemîn var, değil mi? *(İşte bunlara andolsun ki, kâfirler mutlaka azaba uğrayacaklardır!)*

(٦) أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ صلى

6-Görmedin mi Rabbin ne yaptı Âd*(kavmin)*e?

(٧) إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ صلى

7-Sütunlu İrem'e

(٨) الَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى الْبِلاَدِ صلى

8-Ki, ülkeler arasında onun eşi yaratılmamıştı.

(٩) وَ ثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ صلى

9-Vâdi*('l-Kurâ)*da kayaları oya*(rak evler yapa)*n Semûd*(kavmin)*e?

(١٠) وَ فِرْعَوْنَ ذِى الْأَوْتَادِ صلى

10-Ve kazıklar sahibi Firavun'a?[2]

(١١) الَّذِينَ طَغَوْا فِى الْبِلاَدِ صلى

11-Bunlar ülkelerde azmışlardı.

2.Kur'ân-ı Kerîm'de yere oturmuş yüksek dağlara da "evtâd" dendiğinden, burada dağlar gibi yüksek, temelleri kazık gibi yere çakılmış piramitleri yaptıran Firavun, "Evtâd Sahibi" olarak tanımlanmıştır. Yani *dağlar gibi piramitleri yaptıran kişi* demektir.

(٢٥) إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ لا

25-Dönüşleri Bizedir.

(٢٦) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ

26-Sonra onların hesabını görmek Bize düşer.

٨٩-سُورَةُ الْفَجْرِ

89-FECR SÛRESİ

Tanyerinin ağarmasına yemin ile başladığından bu adı alan ve ilk Mekke sûrelerinden olan sûre, Leyl Sûresi'nden sonra nâzil olmuştur. 30 âyettir. Mushaf'ta 89., inişte 10. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الْفَجْرِ لا

1-Andolsun fecre *(tan yeri ağarmasına)*,

(٢) وَ لَيَالٍ عَشْرٍ لا

2-On geceye,[1]

(٣) وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ لا

3-Çift'e ve tek'e,

(٤) وَ الَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ج

4-Gitmekte olan geceye.

1.Zilhicce ayının ilk on gecesine. Buradaki *fecr, Arafe*, yahut *Kurban bayramı*, yahut *Ramazanın son on gününün fecri* diye tefsir edilmiştir.

(١٢) فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

12-Oralarda çok kötülük etmişlerdi.

(١٣) فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

13-Rabbin de onların üzerine azap kırbacını çarptı.

(١٤) إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

14-Elbette Rabbin gözetleme yerindedir *(her an kullarının fiillerini gözetlemektedir).*

(١٥) فَأَمَّا الْإِنْسَانُ

15-Fakat insan öyledir;

إِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ

Rabbi ne zaman kendisini sınar,

فَأَكْرَمَهُ ona ikramda bulunur

وَنَعَّمَهُ ve ona nimet verirse,

فَيَقُولُ رَبّٖى أَكْرَمَنِ

"Rabbim bana ikram etti" der.

(١٦) وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلٰيهُ

16-Ama Rabbi onu sınayıp da,

فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ rızkını daraltırsa,

فَيَقُولُ رَبّٖى أَهَانَنِ

"Rabbim beni alçalttı *(perişan etti)*" der.

(١٧) كَلَّا 17-Hayır!

بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتٖيمَ

Doğrusu siz *(Allah'tan ikram bekliyorsunuz ama kendiniz)* yetime ikram etmiyorsunuz.

(١٨) وَلَا تَحَاضُّونَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكٖينِ

18-Yoksula yedirmeğe teşvik etmiyorsunuz.

(١٩) وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا

19-Mîrâsı hırsla yutuyorsunuz.

(٢٠) وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا

20-Malı pek çok seviyorsunuz.

(٢١) كَلَّا 21-Hayır!

إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا

Yer birbiri ardınca sarsılıp dümdüz edildiği zaman,

(٢٢) وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

22-Melekler sıra sıra dizili durumda Rabbin geldiği zaman.

(٢٣) وَجِئَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ

23-Ve cehennem de getirildiği zaman,

يَوْمَئِذٍ İşte o gün,

يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ insan anlar;

٩٠-سُورَةُ الْبَلَد

90-BELED SÛRESİ

Mekke kentine yemin ile başladığından bu adı alan, ilk Mekke sûrelerinden olan ve Kâf Sûresi'nden sonra inen bu sûre, 20 âyeti içermektedir. Mushaf'ta 90., inişte 35. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) لَٓا اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِۙ

1-Yoo! And içerim bu kente,

(٢) وَاَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِۙ

2-Ki sen bu kente girmekte*(burada yaşamakta)*sın.

(٣) وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَۙ

3-Ve *(and içerim)* doğurucuya ve doğurduğuna ki,

(٤) لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ ف۪ي كَبَدٍۜ

4-Biz insanı zorluk arasında yarattık.[2]

2.İnsanın, insan haline gelişi, pek büyük zamanları almıştır. Ve insanın meydana gelmesi için bütün dünya, bütün kâinat seferber olmuştur. Bu kadar özenle yaratılmış olan insan da başı boş bırakılacak değildir. Onun çevresini pek çok güçlük sarmıştır. İnsan, bu güçlüklere katlanmak, bunları yenmek zorundadır. İnsan, güçlüklerle uğraştığı ve onları yendiği ölçüde değer kazanır.

وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰىۜ

ama artık anlamanın kendisine ne yararı var!?

(٢٤) يَقُولُ يَا لَيْتَن۪ي قَدَّمْتُ لِحَيَات۪يۚ

24-*(O zaman insan)*: "Âh, keşke ben bu hayatım için *(iyi işler yapıp)* gönderseydim!" der.

(٢٥) فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُٓ اَحَدٌۙ

25-O gün O'nun yapacağı azabı kimse yapamaz.

(٢٦) وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُٓ اَحَدٌۜ

26-Ve O'nun vuracağı bağı kimse vuramaz!

(٢٧) يَٓا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُۗ

27-Ey huzûra eren nefis!

(٢٨) اِرْجِع۪ٓي اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةًۚ

28-Razı edici ve razı edilmiş[1] olarak Rabbine dön!

(٢٩) فَادْخُل۪ي ف۪ي عِبَاد۪يۙ

29-*(İyi)* Kullarım arasına gir!

(٣٠) وَادْخُل۪ي جَنَّت۪ي

30-Ve cennetime gir!

1.Allah'ı memnun etmiş ve Allah tarafından memnun edilmiş.

(٥) أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

5-İnsan, hiç kimsenin kendisine güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

(٦) يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالاً لُبَدًا

6-*(Gösteriş ve övünme için)* "Ben birçok mal telef ettim" diyor.

(٧) أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

7-Kimsenin kendisini görmediğini mi sanıyor?

(٨) أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

8-Biz ona vermedik mi: İki göz

(٩) وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

9-Bir dil, iki dudak?

(١٠) وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

10-Ona iki tepeyi *(anasının iki memesini emmenin veya hayır ve şerrin yolunu)* gösterdik.

(١١) فَلاَ اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

11-Fakat o, sarp yokuşa atılamadı.

(١٢) وَمَا أَدْرَيكَ مَا الْعَقَبَةُ

12-Sarp yokuşun ne olduğunu sen nereden bileceksin!?

(١٣) فَكُّ رَقَبَةٍ

13-Bir boynu *(kölelik zincirinden)* çözmek,

(١٤) أَوْ إِطْعَامٌ فِى يَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ

14-Yahut açlık gününde doyurmaktır:

(١٥) يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ

15-Akraba olan yetimi,

(١٦) أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ

16-Yahut hiçbir şeyi olmayan yoksulu.

(١٧) ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

17-Sonra inananlardan olmak,

وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

birbirlerine sabır tavsiye eden ve merhamet tavsiye edenlerden olmak.

(١٨) أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

18-İşte onlar sağın adamlarıdır. *(Kitabı sağından verilen uğurlu kişilerdir).*

(١٩) وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا

19-Âyetlerimizi tanımayanlar ise,

هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

solun adamlarıdır *(Kitabı solundan verilen uğursuz kişilerdir).*

(٢٠) عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ

20-Onlara *(kapıları)* üzerlerine kilitlenecek bir ateş vardır!

٩١-سُورَةُ الشَّمْسِ

91-ŞEMS SÛRESİ

Birinci âyeti Güneş'e yeminle başladığından bu adı almıştır. İlk Mekke sûrelerindendir. Kadir Sûresi'nden sonra inmiştir. 15 âyettir. Mushaf'ta 91., inişte 26. sûredir.

بِسْــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الشَّمْسِ

1-Güneş'e andolsun

وَ ضُحٰيهَا صلى

ve onun aydın sabahına andolsun.

(٢) وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلٰيهَا صلى

2-Onu izleyen Ay'a andolsun,[1]

(٣) وَ النَّهَارِ إِذَا جَلّٰيهَا صلى

3-Güneş'i ortaya çıkaran gündüze andolsun.

(٤) وَ الَّيْلِ إِذَا يَغْشٰيهَا صلى

4-Onu örten geceye andolsun.

5-Göğe andolsun (٥) وَ السَّمَاءِ

وَ مَا بَنٰيهَا صلى

ve onu yapana andolsun.

6-Yere andolsun (٦) وَ الْأَرْضِ

وَ مَا طَحٰيهَا صلى

ve onu yuvarlayıp döşeyene andolsun.

7-Nefse andolsun (٧) وَ نَفْسٍ

وَ مَا سَوّٰيهَا صلى

ve onu biçimlendirene andolsun,

1.Güneş battıktan sonra doğan Ay'a andolsun.

(٨) فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوٰيهَا صلى

8-Ona bozukluğunu ve korunmasını *(isyanını ve itaatini)* ilhâm edene andolsun ki:

(٩) قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا صلى

9-*(Allah'tan başkasına tapmayarak)* Nefsini yücelten kazanmıştır.

(١٠) وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰيهَا ط

10-*(Yaratıklara taparak)* Onu alçaltan da ziyana uğramıştır.

(١١) كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَا صلى

11-Semûd *(kavmi)*, azgınlığıyla *(Hakk'ı)* yalanladı.

(١٢) إِذِ انْبَعَثَ أَشْقٰيهَا صلى

12-En haydutları ayaklandığı zaman,

(١٣) فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ

13-Allah'ın elçisi onlara demişti ki:

نَاقَةَ اللّٰهِ وَ سُقْيٰيهَا قف

"Allah'ın devesine ve onun su içme hakkına dokunmayın!"

(١٤) فَكَذَّبُوهُ

14-Onu yalanladılar,

فَعَقَرُوهَا صلى

böylece onu *(deveyi)* kestiler.

فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰيهَا صلى

Rableri de, günahları yüzünden azabı başlarına geçirip, orayı dümdüz etti.

(١٥) وَ لاَ يَخَافُ عُقْبٰيهَا

15-*(Rab)* bu işin sonundan korkmaz.

٩٢- سُورَةُ الَّيْلِ

92-LEYL SÛRESİ

Geceye yeminle başladığı için bu adı almıştır. Mekke'de ve A'lâ Sûresi'nden sonra inmiştir. 21 âyettir. Mushaf'ta 92., inişte 9. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الَّيْلِ إِذَا يَغْشٰى

1-Örttüğü zaman geceye andolsun,

(٢) وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلّٰى

2-Göründüğü zaman gündüze andolsun,

(٣) وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثٰى

3-Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki,

(٤) إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى

4-Sizin işiniz çeşit çeşittir:

(٥) فَأَمَّا مَنْ أَعْطٰى وَ اتَّقٰى

5-Kim *(hayır için)* verir, korunursa.

(٦) وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنٰى

6-Ve en güzel*(söz)*ü doğrularsa,

(٧) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰى

7-Ona en kolay*(yolda gitmey)*i kolaylaştırırız.

(٨) وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ

8-Kim de cimrilik ederse

وَ اسْتَغْنٰى

ve kendini zengin *(ve kendine yeterli)* görürse.

(٩) وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنٰى

9-Ve en güzel*(söz)*ü de yalanlarsa.

(١٠) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰى

10-Ona da en güç*(yolda gitmey)*i kolaylaştırırız.

(١١) وَ مَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُ

11-Malı ona hiçbir yarar sağlamaz:

Çukura düştüğü zaman. إِذَا تَرَدّٰى

(١٢) إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى

12-Doğru yola iletmek bize aittir.

(١٣) وَ إِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَ الْأُولٰى

13-Son da, ilk de *(âhiret de, dünya da)* bizimdir.

(١٤) فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى

14-Ben sizi alev saçan bir ateşe karşı uyardım.

(١٥) لاَ يَصْلٰيهَا إِلاَّ الْأَشْقٰى

15-Ona ancak haydut olan girer.

(١٦) اَلَّذِى كَذَّبَ وَ تَوَلّٰى

16-O (haydut) ki, yalanlandı ve sırtını döndü.

(١٧) وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى

17-En çok korunan da ondan uzak tutulur.

(١٨) اَلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُ يَتَزَكَّى

18-O ki malını hayra vererek arınır, yücelir.

(١٩) وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى

19-Ve onun yanında, hiç kimsenin karşılık verilecek bir nimeti yoktur. *(O, verdiğini kendisine yapılan bir iyiliğin karşılığı olarak değil,)*,

(٢٠) إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى

20-Yalnız yüce Rabbinin rızası için verir.

(٢١) وَلَسَوْفَ يَرْضَى

21-Yakında kendisi de *(Allah'ın vereceği nimetle)* razı olacaktır.

٩٣ - سُورَةُ الضُّحَى

93-DUHÂ SÛRESİ

Kuşluk vaktine yeminle başladığı için bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Fecr Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 93., inişte 11. sûredir. 11 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالضُّحَى

1-Kuşluk vaktine andolsun,

(٢) وَالَّيْلِ إِذَا سَجَى

2-Sakinleşen geceye andolsun ki,

(٣) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ

3-Rabbin, seni bırakmadı

وَمَا قَلَى

ve sana darılmadı.

(٤) وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى

4-Senin sonun, ilkinden iyi olacaktır.

(٥) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ

5-Rabbin, sana verecek

فَتَرْضَى

ve sen râzı olacaksın.

(٦) أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا

6-O, seni yetim bulup,

فَاٰوَى

barındırmadı mı?

(٧) وَوَجَدَكَ ضَالًّا

7-Seni şaşırmış bulup,

فَهَدَى

yola iletmedi mi?

(٨) وَوَجَدَكَ عَائِلًا

8-Seni fakir bulup,

فَأَغْنَى

zengin etmedi mi?

(٩) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ

9-Öyleyse sakın öksüzü ezme,

(١٠) وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

10-Dilenciyi azarlama.

(١١) وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

11-Ve Rabbinin nimetini anlat.

٩٤- سُورَةُ الْإِنْشِرَاحِ

94-İNŞİRÂH (ŞERH) SÛRESİ

Hz. Peygamber'in göğsünün açılıp sevinç, huzur ve güvene kavuşturulmasını anlattığından bu adı almıştır. Mekke'de, Duhâ Sûresi'nden sonra inmiştir; 8 âyettir. Mushaf'ta 94., inişte 12. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

1-Biz senin *(bunalan)* göğsünü açmadık mı *(ondaki bunalımları, sıkıntıları giderip, onu ilim, hikmet ve huzur ile genişletmedik mi)*?

(٢) وَ وَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ

2-Ve atmadık mı senin üzerinden yükünü?

(٣) اَلَّذٖى أَنْقَضَ ظَهْرَكَ

3-Ki *(o, ağırlığından)* sırtını çatırdatmıştı!

(٤) وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

4-Senin şânını da yücelttik *(değil mi?)*

(٥) فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

5-Muhakkak her güçlükle beraber bir kolaylık vardır.

(٦) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

6-Evet, her güçlükle beraber bir kolaylık vardır.

(٧) فَإِذَا فَرَغْتَ

7-O halde *(işlerinden)* boşaldığın zaman,

فَانْصَبْ

(ibâdete) dur.

(٨) وَ إِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ

8-Rabbine niyâz et, yalvar.

٩٥- سُورَةُ التّٖينِ

95-TÎN SÛRESİ

Tîn'e yeminle başladığından bu adı almış olan sûre, Mekke'de, Bürûc Sûresi'nden sonra inmiştir, 8 âyettir. Mushaf'ta 95., inişte 28. sûredir.[1]

1.Bu Sûrede dört şeye yemin edilir: Tîn'e, Zeytun'a, Tûr-i Sînîn'e ve el-Beledu'l-Emîn'e. Tûr-i Sînîn, Hz. Mûsâ'nın, Rabbi'nin hitâbını duyduğu ve Kitabını aldığı kutsal dağdır. el-Beledu'l-Emîn de Hz. Muhammed'in vahiy aldığı Mekke kentidir. Tîn *incir*, zeytûn ise *zeytin*dir. Faydalarından ötürü bunlara yemin edilmiş olabilir. Fakat ikinci ve üçüncü âyetlerle ilişki bakımından bu mânâ pek tutmuyor. Sözgeliminden, bunların da vahye sahne olmuş coğrâfî bölgeler olduğu anlaşılıyor. Nitekim Cüneyd-i Bağdâdî Tîn'in İlyâ Mescidi, Zeytûn'un da Beytu'l-Mukaddes olduğunu söylemiştir (Sülemî, *Hakâık*, Tîn Sûresi). İbn Cuzeyy de bunla-

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالتّ۪ينِ وَالزَّيْتُونِۙ

1-Tîn'e ve Zeytun'a andolsun.

(٢) وَطُورِ س۪ين۪ينَۙ

2-Sînâ Dağı'na andolsun.

(٣) وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَم۪ينِۙ

3-Ve bu Güvenli Şehir'e andolsun ki,

(٤) لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ ف۪ٓي اَحْسَنِ تَقْو۪يمٍۘ

4-Biz insanı en güzel biçimde yarattık.

(٥) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِل۪ينَۙ

5-Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik

(٦) اِلَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

6-Yalnız inanıp iyi işler yapanlar hariç.

---

rın, Filistin'de Hz. Îsâ'nın doğduğu ve ikâmet ettiği iki bölge olduğu kanaatindedir (*et-Teshîl*, 4/207). Râzî de bunların Arz-ı Mukaddes'te Tûr-i Tînâ ve Tûr–i Zeytâ denen iki dağ olduğunu söylemiştir. Hâsılı, buradaki Tîn ve Zeytun, peygamberlerin yetişmiş olduğu coğrafî bölgelerdir. Bunların üzerine yemin edilerek manevî değer ve önemleri vurgulanmıştır.

فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۜ

Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

(٧) فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدّ۪ينِۜ

7-Böyle iken sana âhiret cezasını yalanlatan nedir?

(٨) اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحَاكِم۪ينَ

8-Allah, hüküm verenlerin en iyisi değil midir?

٩٦-سُورَةُ الْعَلَقِ

96-ALÂK SÛRESİ

İkinci âyetinde insanın alâk'tan yaratıldığını söylediği için bu adı alan sûre, ilk sûredir. Mushaf'ta 96., inişte 1. sırada bulunan sûre, 19 âyeti içerir. *(oku)* kelimesiyle başladığından sûreye, İkra' Sûresi de denilir. Alak *asalak* demektir ki bununla, döllendikten sonra rahmin cidârına tutunan embriyo kastedilmiştir.[1]

1.İlk beş âyeti, ilk inen Kur'ân âyetleridir. Hz. Muhammed Aleyhisselâm, Hira Mağarası'nda iken Cebrâil gelmiş, ona "Oku!" demiş, o da "Ben okumak bilmem" demiştir. Cebrâil ona yine "Oku!" demiş, O da "Ben okumak bilmem" demiştir. Üçüncüde Cebrâil ona, bu sûrenin ilk beş âyetini vahyetmiştir. Bundan sonra bir süre vahiy kesilmiş, daha sonra "kalem"le başlayan vahiy, devam etmiştir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذ۪ي خَلَقَۚ

1-Yaratan Rabbinin adıyla oku.

(٢) خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ

2-O, insanı alâktan *(embriyodan)* yarattı.

(٣) إِقْرَأْ

3-Oku.

وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ

Rabbin en büyük kerem sahibidir.

(٤) اَلَّذ۪ي عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ

4-O ki kalemle *(yazmayı)* öğretti.

(٥) عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْۜ

5-İnsana bilmediğini öğretti.

(٦) كَلَّٓا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰىۙ

6-Hayır, *(Rabbinin bu kadar iyiliğine rağmen yine)* insan azar;

(٧) اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰىۜ

7-Kendini zengin *(kendine yeterli)* gördüğü için,

(٨) اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰىۜ

8-Ama dönüş Rabbinedir *(O'nun huzurunda bu azgınlığının hesabını verecektir).*

(٩) اَرَاَيْتَ الَّذ۪ي يَنْهٰىۙ

9-Gördün mü şu menedeni?

(١٠) عَبْدًا اِذَا صَلّٰىۜ

10-Namaz kılarken bir kulu *(namazdan)*?[1]

(١١) اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰىۙ

11-Gördün mü, ya o *(kul)* doğru yolda olur,

(١٢) اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰىۜ

12-Yahut kötülüklerden korunmayı emrederse?

(١٣) اَرَاَيْتَ

13-Gördün mü,

اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۜ

ya bu *(adam, hakkı)* yalanlar yüz çevirirse? *(O zaman bu yaptığı kendisi için iyi mi olur?)*

(١٤) اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰىۜ

14-Allah'ın *(daima kendisini)* gördüğünü bilmedi mi *(o)*?

(١٥) كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ

15-Hayır, *(olmaz böyle şey)*, eğer bundan vazgeçmezse,

لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِۙ

(onu) perçem*(in)*den yakalar*(ateşe sürükler)*iz,

(١٦) نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍۚ

16-O yalancı, günahkâr perçem*(den)*!

1.Hz. Peygamber (s.a.v.) namaz kılarken Ebû Cehîl ona engel olmak istemiş, fakat yanına varınca, korkudan titreyerek dönüp kaçmıştır.

(١٧) فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۙ

17-O zaman *(o gitsin)* de meclisini *(adamlarını)* çağırsın.

(١٨) سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۙ

18-Biz de zebânîleri çağıracağız.

19-Hayır! (١٩) كَلَّا ؕ

ona boyun eğme; لَا تُطِعْهُ

(Rabbine) secde et وَ اسْجُدْ

ve yaklaş! وَ اقْتَرِبْ

٩٧-سُورَةُ الْقَدْرِ

97-KADİR SÛRESİ

Kadir Gecesi'ni anlattığından, bu adı almıştır. Mekke'de, Abese Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 97., inişte 25. sûre olup, 5 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۚ

1-Biz o*(Kur'â)*n'ı Kadir gecesinde indirdik.

(٢) وَ مَا أَدْرٰيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ؕ

2-Kadir gecesinin ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٣) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ؕ

3-Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır.

(٤) تَنَزَّلُ الْمَلٰئِكَةُ وَ الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۙ

4-Melekler ve Rûh, o gece Rab'lerinin izniyle her iş için iner de iner.[1]

5-Esenliktir o, (٥) سَلَامٌ ۛ هِيَ

حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ

tâ tanyeri ağarıncaya kadar.

٩٨-سُورَةُ الْبَيِّنَةِ

98-BEYYİNE SÛRESİ

Birinci âyetinde, "beyyine*(açık delil)*"den söz edildiği için bu adı almıştır. Medîne'de, Talâk Sûresi'nden sonra inmiştir. 8 âyettir. Mushaf'ta 98., inişte 101. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ

1-Kitap Ehli'nden ve müşriklerden *(Hakk'ı)* tanımayanlar, *(halleri üzere)* bırakılacak değillerdi.

حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۙ

Kendilerine açık kanıt gelmedikçe *(bırakılmayacaklardı. Mutlaka onlara gerçeği anlatan kanıt gelecekti)*.

1.Bir kıraate göre: "Her kişi için melekler iner."

(٢) رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً

2-*(Yani)* Allah tarafından gönderilen ve tertemiz sahifeler okuyan bir elçi.

(٣) فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ

3-O sahîfelerde doğru, değerli kitaplar vardır.

(٤) وَ مَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ

4-Kitap verilmiş olanlar, ancak kendilerine açık kanıt geldikten sonra ayrılığa düştüler.

(٥) وَ مَا أُمِرُوا إِلاَّ لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

5-Oysa kendilerine, dîni yalnız Allah'a hâlis kılıp O'nu birleyerek Allah'a kulluk etmeleri emredilmişti:

Namazı kılmaları, وَ يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ

وَ يُؤْتُوا الزَّكٰوةَ

zekâtı vermeleri *(emredilmişti)*.

وَ ذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

İşte doğru din oydu.

(٦) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ

6-Kitap Ehli'nden ve *(Allah'a)* ortak koşanlardan olan nankörler,

فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

sürekli olarak cehennem ateşindedirler.

أُولٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

Onlar, halkın en şerlisidir.

(٧) إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

7-İnanıp iyi işler yapanlar ise,

أُولٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

halkın en hayırlısıdır.

(٨) جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

8-Rableri katında onların mükâfatı,

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

altlarından ırmaklar akan Adn cennetleridir.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

Orada ebedî kalacaklardır.

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

Allah onlardan razı olmuştur;

وَ رَضُوا عَنْهُ

onlar da O'ndan razı olmuşlardır.

ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

Bu, Rabbine saygı gösterene mahsustur.

٩٩-سُورَةُ الزَّلْزَال

99-ZELZELE SÛRESİ

Yerin sarsılmasını tasvîr ettiğinden bu adı almıştır. Medîne'de İnsan Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 99., inişte 91. sûre olup 8 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

1-Yer o yaman sarsıntı ile sarsıldığı zaman,

(٢) وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

2-Yer *(bağrındaki)* ağırlıklarını[1] çıkardığı *(zaman)*.

(٣) وَ قَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

3-Ve insan: "Ona ne oluyor?" dediği zaman!

(٤) يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

4-İşte o gün *(yer)*, haberlerini söyler.

(٥) بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا

5-Çünkü Rabbin ona vahyetmiştir *(onun için başından geçenleri anlatır)*.

(٦) يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا

6-O gün insanlar, ayrı ayrı gruplar halinde *(Yüce Dîvân'a)* çıkarlar

لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

ki, yaptıkları işler kendilerine gösterilsin.

(٧) فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا

7-Artık kim zerre ağırlığınca hayır yapmışsa,

يَرَهُ

onu görür..

(٨) وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا

8-Ve kim zerre ağırlığınca şer yapmışsa,

يَرَهُ

onu görür.

١٠٠-سُورَةُ الْعَادِيَات

100-ÂDİYÂT SÛRESİ

Âdiyât kelimesiyle başladığından bu adı alan sûre, Mekke'de, Asr Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 100., inişte 14. sûre olup, 11 âyettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَ الْعَادِيَاتِ ضَبْحًا

1-Andolsun nefesleriyle *(güp güp)* ses çıkararak koşan*(at)*lara,

(٢) فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا

2-*(Tırnaklarıyla yerden)* Ateş çıkaranlara,

(٣) فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

3-Sabahleyin akın edenlere,

1.Deprem sonucunda altındaki hazineleri, madenleri yahut ölüleri dışarı attığı zaman.

(٤) فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا

4-*(Koşarak)* Toz koparanlara,

(٥) فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا

5-Derken bir topluluğun ortasına dalanlara.

(٦) إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

6-*(Bunlara andolsun)* Ki, insan, Rabbine karşı çok nankördür.

(٧) وَإِنَّهُ عَلَى ذَلِكَ لَشَهِيدٌ

7-Ve o da buna şahittir.[1]

(٨) وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ

8-Doğrusu o, malı çok sever.

(٩) أَفَلَا يَعْلَمُ

9-Bilmez mi o,

إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

kabirlerde olanlar dışarı atıldığı zaman,

(١٠) وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

10-Göğüslerde bulunanlar devşirildiği zaman,

(١١) إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ

11-O gün Rableri onların her halini haber almış*(gizli ve açık bütün yaptıklarını bilmiş)*tir.[2]

1.O, zamiri insana da, Allah'a da gidebilir. Yani: "İnsan bu durumu görür" veya "Allah bu duruma tanıktır."

2.Bunu bilmez mi insan? O halde neden bu bilgisine uygun davranmaz?

١٠١-سُورَةُ الْقَارِعَةِ

101-KAARİ'A SÛRESİ

Kapıyı çalan, dehşetten yürekleri hoplatan mânâsındaki kaari'a kelimesiyle başladığından, bu adı alan sûre, Mekke'de, Kureyş Sûresi'nden sonra inmiştir. Mushaf'ta 101., inişte 30. sûredir. 11 âyetten oluşur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) اَلْقَارِعَةُ

1-Çarpan olay!

(٢) مَا الْقَارِعَةُ

2-Nedir o çarpan olay?

(٣) وَمَا أَدْرَيكَ مَا الْقَارِعَةُ

3-O çarpan olayın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(٤) يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

4-O gün insanlar, yayılmış pervâneler gibi olurlar.

(٥) وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

5-Dağlar atılmış renkli yün gibi olur.

(٦) فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

6-Kimin tartıları ağır gelirse,

(٧) فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ط

7-O, memnun edici bir hayat içindedir.

(٨) وَ أَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ لا

8-Kimin tartıları hafif gelirse,

(٩) فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ط

9-Onun anası *(bağrına atılacağı)* hâviye*(uçurum)*dur.

(١٠) وَ مَا أَدْرَيكَ مَاهِيَهْ ط

10-Onun ne olduğunu sen nereden bileceksin?

(١٠) نَارٌ حَامِيَةٌ

11-Kızgın bir ateştir!

١٠٢-سُورَةُ التَّكَاثُرِ

102-TEKÂSÜR SÛRESİ

Tekâsür, *mal ve evlât çoğaltma yarışı* demektir. İnsanların mal ve evlât çokluğuna düşkünlüğünün, kendilerini felâkete sürüklediği anlatıldığından bu adı alan sûre, Mekke'de, Kevser Sûresi'nden sonra inmiştir, 8 âyettir. Mushaf'ta 102., inişte 16. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) أَلْهَيكُمُ التَّكَاثُرُ لا

1-Çokluk yarışı, sizi oyaladı,

(٢) حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ط

2-Nihayet kabirleri ziyaret ettiniz *(kabre girinceye kadar mal artırmağa çalıştınız)*.

(٣) كَلَّا

3-Hayır *(olmaz bu)*!

سَوْفَ تَعْلَمُونَ لا

Yakında bileceksiniz *(hatanızı)*!

(٤) ثُمَّ كَلَّا

4-Yine hayır!

سَوْفَ تَعْلَمُونَ ط

Yakında bileceksiniz *(hatânızı)*!

(٥) كَلَّا

5-Hayır!

لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ط

(Gerçeği) Kesin bilgi ile bilseydiniz;

(٦) لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ لا

6-Mutlaka cehennemi görür *(onun varlığını gözle görmüş gibi kabul eder)*diniz.

(٧) ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ لا

7-Sonra onu kesin olarak gözle göreceksiniz.

(٨) ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

8-Sonra o gün, *(size verilen)* nimetten sorulacaksınız.

١٠٣-سُورَةُ الْعَصْرِ

103-ASR SÛRESİ

Asra yeminle başladığından bu adı almıştır. Mekke'de, İnşirâh Sûresi'nden sonra inmiştir, 3 âyettir. Mushaf'ta 103., inişte 13. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَالْعَصْرِ

1-Asra andolsun ki,[1]

(٢) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

2-İnsan ziyandadır.

(٣) إِلَّا

3-Ancak şunlar bunun dışındadır

ki, onlar inandılar, الَّذِينَ آمَنُوا

iyi işler yaptılar, وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ

birbirlerine hakkı tavsiye ettiler

وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

ve birbirlerine sabrı tavsiye ettiler.

١٠٤- سُورَةُ الْهُمَزَةِ

104-HÜMEZE SÛRESİ

Hümeze, *birini arkasından çekiştiren, kötüleyen, kaş ve göz işaretleriyle alay edip küçümseyen insan*dır. Böyle yapanları kınadığı için sûreye bu ad verilmiştir. Mekke'de, Kıyâmet Sûresi'nden sonra inmiştir, 9 âyettir. Mushafta 104., inişte 32. sûredir.

1.Asr, *çağ, insanın ortalama ömrü, uzun zaman, peygamberlik çağı, ikindi namazı* mânâlarına gelir. Âyette bu mânâlar muhtemel bulunmakla beraber, daha ziyade inanıp güzel işler yapan, hakkı ve sabrı tavsiye edenler dışındaki insanların, ömürlerini boşa geçirdikleri teması işlendiği için, burada *asr* ile insan ömrünün kastedildiği kanısındayız.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ

1-*(İnsanları)* Diliyle çekiştiren, kaş ve gözüyle işaretler yapıp alay eden her fesat kişinin vay haline!

(٢) اَلَّذِي جَمَعَ مَالًا

2-O ki mal yığdı,

onu saydı, durdu. وَعَدَّدَهُ

(٣) يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ

3-Malının, kendisini ebedî yaşatacağını sanıyor.

(٤) كَلَّا

4-Hayır!

لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

Andolsun ki o, Hutame'ye atılacaktır.

(٥) وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْحُطَمَةُ

5-Hutame'nin ne olduğunu sen nereden bileceksin!?

(٦) نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ

6-Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir.

(٧) اَلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْئِدَةِ

7-*(Bir ateş)* Ki, gönüllere işler.

(٨) اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ

8-O, onların üzerine kapatılıp kilitlenecektir.

(٩) فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

9-*(Kendileri,)* Uzatılmış direkler arasında *(bağlı)* olarak *(kalacaklardır).*

١٠٥- سُورَةُ الْفِيلِ

105-FÎL SÛRESİ

Fîl Olayı'ndan söz ettiği için bu adı almıştır. Mekke'de, Kâfirûn Sûresi'nden sonra inmiştir, 5 âyettir. Mushaf'ta 105., inişte 19. sûredir.[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ط

1-Rabbinin, Fîl sahiplerine ne yaptığını görmedin mi?

(٢) أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ لا

2-Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?

(٣) وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ لا

3-Üzerlerine sürü sürü kuşlar gönderdi,

(٤) تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ص لا

4-Onlara çamurdan sertleşmiş taşlar atan *(kuşlar)*.

(٥) فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

5-Nihayet onları, kurt yeniği ekin yaprağı gibi yaptı.

1.Fîl olayı kısaca şudur: Yemen'deki Habeş vâlisi Ebrehe, San'a'da bir kilise yaptırıp burayı Kâbe yerine koymak ve hacıları buraya çekmek istedi. Kinâne kabîlesinden bir adam, geceleyin gidip kilisenin içini kirletti. Buna kızan Ebrehe, Kâbe'yi yıkmağa and içerek ordusuyla yola çıktı. Kendisinin Mahmud adlı bir fili olduğu için bunlara Ashâbu'l-Fîl (Fîl Sahipleri) denmiştir. Ebrehe ordusu, Kâbe yakınına varınca, Ebâbîl denilen kuşların attığı taşlarla helâk edilmişlerdir.

١٠٦- سُورَةُ قُرَيْشٍ

106-KUREYŞ SÛRESİ

Kureyş kabîlesinin seyahat geleneğinden söz ettiğinden bu adı almıştır. Mekke'de, Tîn Sûresi'nden sonra inmiştir, 4 âyettir. Mushaf'ta 106., inişte 29. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ لا

1-Kureyş'i alıştırdığı için,[2]

(٢) إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ج

2-Onları kış ve yaz yolculuğuna[3] alıştırdığı için,

(٣) فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ لا

3-Bu Ev*(Kâ'be'n)*in Rabbine kulluk etsinler.

2.Eğer Kureyşliler, Allah'ın başka nimetlerinden dolayı O'na kulluk etmiyorlarsa hiç değilse, onları, geçimlerini sağlayan güvenli yolculuğa alıştırdığından dolayı Allah'a kulluk etmelidirler.

3.Kışın Yemen'e, yazın Şam'a gitmeğe.

(٤) الَّذِى أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ

4-O ki, onları yedirip açlıktan kurtardı

وَ اٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

ve onları korkudan güvene kavuşturdu.

١٠٧-سُورَةُ الْمَاعُونِ

107-MÂ'ÛN SÛRESİ

Mâ'ûn *zekât vermek* yahut *basit bir şeyi emanet etmek* demektir. İyiliğe engel olan kimselerin vasıfları anlatıldığından bu adı almıştır. Tekâsür Sûresi'nden sonra inmiştir. 7 âyettir. Mushaf'ta 107., inişte 17. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) أَرَأَيْتَ الَّذِى يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ط

1-Din*(âhiret cezâsın)*ı yalanlayan*(adam)*ı gördün mü?

(٢) فَذٰلِكَ الَّذِى يَدُعُّ الْيَتِيمَ لا

2-İşte o, öksüzü iter, kakar;

(٣) وَ لَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ط

3-Yoksulu doyurmağa önayak olmaz.

(٤) فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ لا

4-Şu namaz kılanların vay haline,

(٥) الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ لا

5-Ki, onlar namazlarından gaflet ederler. *(Kıldıkları namazın değerini bilmez, ona önem vermezler).*

(٦) الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ لا

6-Onlar gösteriş *(için ibadet)* yaparlar.

(٧) وَ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

7-En ufak bir yardımı bile esirgerler.

١٠٨-سُورَةُ الْكَوْثَرِ

108-KEVSER SÛRESİ

Bu sûre de Mekke'de Âdiyât Sûresi'nden sonra inmiştir, Mushaf'ta 108., inişte 15. sûre olup3 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ط

1-Biz sana Kevser*(ilim ve şeref)* verdik.[1]

1.Kevser, *çok hayır, ilim, şan ve şeref* demektir. Hz. Peygamber(s.a.v.)'in oğlu Kâsım vefât ettiği zaman müşrikler ona ebter (sonu kesik) dediler. Allah'ın Elçisi anıldığı zaman Âs ibn Vâil: "Bırakın onu! O, ebterin biridir. Ölürse adı unutulur, gider." derdi. İşte sûre, böyle düşünenlere cevap olarak asıl sonu kesilecek olanların kendileri olduğunu bil-

(٢) فَصَلِّ لِرَبِّكَ

2-Öyleyse Rabbin için namaz kıl

وَانْحَرْ

ve nahret *(kurban kes veya ellerini boğazına kadar kaldırıp tekbir al).*

(٣) إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

3-Asıl sonu kesik olan, sana buğzedendir.

١٠٩-سُورَةُ الْكَافِرُونَ

109-KÂFİRÛN SÛRESİ

Kâfirlere hitap ile başladığından bu adı almıştır. Mekke'de, Mâ'ûn Sûresi'nden sonra inmiştir. 6 âyettir. Mushaf'ta 109., inişte 18. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

1-De ki: Ey nankörler!

(٢) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

2-Ben sizin yaptığınız ibâdeti yapmam.

(٣) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

3-Siz de benim yaptığım ibâdeti yapmazsınız.

(٤) وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

4-Ben aslâ sizin yapmakta olduğunuz ibâdeti yapıcı değilim.

(٥) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

5-Siz de benim yapmakta olduğum ibâdeti yapıcı değilsiniz.

(٦) لَكُمْ دِينُكُمْ

6-Sizin dîniniz size,

benim dînim banadır. وَلِيَ دِينِ

١١٠-سُورَةُ النَّصْرِ

110-NASR SÛRESİ

Nasr, *yardım, zafer* demektir. Allah'ın yardımını anlattığından bu adı almıştır. Abdullah İbni Ömer'in belirttiğine göre sûre, Vedâ Haccı'nda inmiş ve inişinden seksen gün sonra Peygamber (s.a.v.) vefat etmiştir. Fi'len Mekke'de inmekle beraber, Medîne döneminde indiğinden Medenî sûrelerdendir. Mushaf'ta 110., inişte 114. sûredir ve 3 âyeti içermektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ

1-Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman,

(٢) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللّٰهِ أَفْوَاجًا

---

dirmektedir. Çünkü Hz. Muhammed-(s.a.v.)'in düşmanlarının nesilleri Müslüman olacaklar, onun manevî evlâdı durumuna girecekler, atalarıyle bağlantıları kalmayacağından asıl o adamların sonu kesilecektir. Hz. Muhammed Aleyhisselâm ise kıyâmete dek sevgi ve saygı ile anılacaktır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ

1-Ebû Leheb'in iki eli kurusun *(yok olsun o)*!

وَتَبَّ

Zaten yok oldu ya.

(٢) مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

2-Ne malı, ne de kazandığı onu *(Allah'ın kahrından)* kurtaramadı.

(٣) سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

3-Alevli bir ateşe girecektir *(o)*.

(٤) وَامْرَأَتُهُ

4-Karısı da,

حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

odun hammalı olarak.

(٥) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ

5-Boynunda hurma lifinden bir ip olacaktır.[2]

2-Ve insanların dalga dalga Allah'ın dînine girdiklerini gördüğün zaman,

(٣) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

3-Rabbini överek tesbîh et

وَاسْتَغْفِرْهُ

ve O'ndan mağfiret dile.

إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

Çünkü O, tevbeyi kabul edendir.

١١١- سُورَةُ الْمَسَدِ

111-MESED SÛRESİ

Adını son âyetteki *mesed* kelimesinden alan sûreye Leheb Sûresi, Tebbet Sûresi de denilir. Mekke'de Fâtiha Sûresi'nden sonra inmiştir. 5 âyettir. Mushaf'ta 111., inişte 6. sûredir.[1]

2.Sûrede fevkalâde edebî bir uyum vardır: öfkeden kızaran "alevli adam" ve onun alevini tutuşturan "odun hamalı karısı" alevli bir ateşe girmektedirler. Sûreyi okursanız kelimelerdeki "b" harflerinden, odunların birbirine çarpmasından duyulan bir "tab, tab" sesi çıktığını duyarsınız. İşte bu, kelimelerdeki mûsıkînin anlattığı konuya uygunluğu(aliterasyon)dur. Mûsıkî, odunların toplanıp demetlenmesini canlandırmaktadır.

1.Hz. Peygamber (s.a.v.), kendisine yakın akrabasını uyarma emri gelince Safâ Dağı'na çıkıp Kureyş'in ileri gelenlerini çağırdı. Onları tevhîde davet etti. İçlerinden amcası Ebû Leheb: "Yuh sana! Elin kurusun! Bizi bunun için mi çağırdın!?" deyip gelenleri dağıttı. Asıl adı 'Abdu'l-'Uzzâ olan bu adama, çabuk kızıp kızardığından dolayı "Ebû Leheb = Alev Babası" lâkâbı verilmiştir. İslâmın baş düşmanlarından biriydi. Peygamber'e eziyet etmekten hoşlanırdı. Karısı Ümmü Cemîl, topladığı dikenleri, Peygamber'in geçeceği yollara atardı. Bu yüzden bu kadına "Odun Hammalı" denmiştir. İşte bu sûre, Ebû Leheb'le karısı hakkında inmiştir.

١١٢-سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

112-İHLÂS SÛRESİ

İhlâs, *dîni hâlis yapmak, şirk bulaşıklarından temizlemek* demektir. Tevhîd inancını birkaç kelime ile çok kapsamlı bir biçimde anlatan ve Kur'ân'ın özü olan bu sûreye "Esâs", "Tevhîd Sûresi", "Tefrîd Sûresi", "Tecrîd Sûresi", "Necât Sûresi", "Velâyet Sûresi", "Ma'rifet Sûresi" de denmiştir. Mekke'de Nâs Sûresi'nden sonra inmiştir, 4 âyettir. Mushaf'ta 112., inişte 22. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ

1-De ki: "O Allah birdir,

(٢) اَللّٰهُ الصَّمَدُ

2-Allah Samed'dir.[1]

(٣) لَمْ يَلِدْ

3-Kendisi doğurmamıştır

وَلَمْ يُولَدْ

ve doğurulmamıştır.

(٤) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

4-Hiçbir şey O'nun dengi olmamıştır."

1.Her şey varlığını ve bekâsını O'na borçludur. Herşey O'na muhtaçtır. O, hiçbir şeye muhtaç değildir. Her şeyin başvuracağı, yardım dileyeceği tek varlık O'dur. O, tamdır, eksiği yoktur.

١١٣-سُورَةُ الْفَلَقِ

113-FELAK SÛRESİ

Bu ve bundan sonraki sûreye birlikte "el-Mu'avvizetân = Allah'a sığınmayı gösteren iki sûre" denilir. Bunların Mekke'de veya Medîne'de indiği hakkında ihtilâf varsa da, doğrusu bunların, Mekke'de inen ilk sûrelerden olduğudur. Üslupları, Mekke'de indiklerini kanıtlar. Birinci âyetteki *yarıp çıkarmak* mânâsına gelen *felak* kelimesi, sûrenin adı olmuştur. 5 âyeti içeren sûre, Mushaf'ta 113., inişte 20. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

1-De ki: Sığınırım ben, karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkaran Rabbe;

(٢) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

2-Yarattığı şeylerin şerrinden,

(٣) وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

3-Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden,

(٤) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

4-Düğümlere üfleyip tüküren büyücü kadınların şerrinden.

(٥) وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

5-Ve hased ettiği zaman hasetçinin şerrinden.

١١٤- سُورَةُ النَّاسِ

114-NÂS SÛRESİ

Âyetlerinin sonu *nâs* kelimesiyle bittiğinden bu adı almıştır. Mekke'de, Felak Sûresi'nden sonra inmiştir, 6 âyettir. Mushaf'ta 114., inişte 21. sûredir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyle

(١) قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

1-De ki: "Sığınırım ben, insanların Rabbine.

(٢) مَلِكِ النَّاسِ

2-İnsanların pâdişâhına,

(٣) إِلٰهِ النَّاسِ

3-İnsanların Tanrısına,

(٤) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

4-O sinsi vesvesecinin şerrinden.

(٥) اَلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ

5-O ki insanların göğüslerine *(kötü düşünceler)* fısıldar.

(٦) مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ

6-Gerek cinlerden, gerek insanlardan *(olan bütün vesvesecilerin şerrinden Allah'a sığınırım).*[1]

1.Sûrede öyle bir uyum var ki güzelliğini anlatmak mümkün değildir. Ancak dile âşina olarak sûreyi aslından okumakla bu güzellik sezilir. Sûrede sinsice insana sokulup kötü düşünceler fısıldayan cin ve insan şeytanlarından Allah'a sığınılır. Konu, fısıltı konusudur. Arapça aslından okuyunuz: ***"Kul e'ûzu bi rabbi'n-nâs, meliki'n-nâs, ilâhi'n-nâs, min şerri'l-vasvâsi'l-hannâs, ellezî yuvesvisu fî sudûri'n-nâs, mine'l-cinneti ve'n-nâs."*** Kulağınıza bir fısıltı sesi geliyor, değil mi? İşte Kur'ân böyledir. Yalnız kelimelerin mânâsı değil, kelimelerin kendileri de ses tonlarıyle, anlattıkları konuyu canlandırır (aliterasyon).

دُعَاءُ خَتْمِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا يَا رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞ وَتُبْ عَلَيْنَا يَا مَوْلٰينَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۞ وَاهْدِنَا وَوَفِّقْنَا اِلَى الْحَقِّ وَاِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ۞ بِبَرَكَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَبِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ وَرَسُولِكَ الْكَرِيمِ ۞ وَاعْفُ عَنَّا يَا كَرِيمُ وَاعْفُ عَنَّا يَا رَحِيمُ ۞ وَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ وَيَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۞ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْضَ عَنَّا وَتَقَبَّلْ مِنَّا وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَنَجِّنَا مِنَ النَّارِ ۞ وَاَصْلِحْ لَنَا شَانَنَا كُلَّهُ ۞ اَللّٰهُمَّ زَيِّنَّا بِزِينَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ ۞ وَاَكْرِمْنَا بِكَرَامَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ ۞ وَشَرِّفْنَا بِشَرَافَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ ۞ وَاَلْبِسْنَا بِخِلْعَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ ۞ وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ الْقُرْآنِ ۞ وَعَافِنَا مِنْ كُلِّ بَلَاءِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْاٰخِرَةِ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ ۞ وَاحْفَظْ بَلْدَتَنَا وَبِلَادَ الْمُسْلِمِينَ بِحُرْمَةِ خَتْمِ الْقُرْآنِ ۞ اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَفِي الْقَبْرِ مُونِسًا وَفِي الْقِيٰمَةِ شَفِيعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَاِلَى الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَابًا وَاِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا وَاِمَامًا بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۞ اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا بِكُلِّ حَرْفٍ مِنَ الْقُرْآنِ حَلَاوَةً وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ كَرَامَةً وَبِكُلِّ اٰيَةٍ سَعَادَةً وَبِكُلِّ سُورَةٍ سَلَامَةً وَبِكُلِّ جُزْءٍ جَزَاءً وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ ۞ اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ ثَوَابَ مَا قَرَأْنَاهُ وَنُورَ مَا تَلَوْنَاهُ هَدِيَّةً وَصِلَةً مِنَّا اِلٰى رُوحِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاِلٰى اَزْوَاحِ اَوْلَادِهِ وَاَزْوَاجِهِ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ ۞ وَاِلٰى اَرْوَاحِ اٰبَائِنَا وَاُمَّهَاتِنَا وَاَبْنَائِنَا وَبَنَاتِنَا وَاِخْوَانِنَا وَاَخَوَاتِنَا وَاَصْدِقَائِنَا وَاَسَاتِذِنَا وَاَقْرِبَائِنَا وَمَشَايِخِنَا وَلِمَنْ لَهُ حَقٌّ عَلَيْنَا وَاِلٰى اَرْوَاحِ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْاَمْوَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۞ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ۞ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ۞ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞

Hatim Duası

Elhamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn, va's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve ashabihi ecmain. Ey yüce rabbimiz, okuduğumuz hatmi şerîfi dergâh-ı ülûhiyyetinde kabul eyle. Kur'ân'ın her harfi için bize sevap yaz. Kur'ân'ı kalbimizde, kabrimizde nur eyle, cennet yolumuzu onunla aydınlat, bizleri onun yüzü hürmetine rahmet denizine at. Rabbimiz, Yüce Allah'ım, dünyanın sıkıntılarıyla, günahlarıyla bunalan ruhlarımızı, kararan kalplerimizi Kur'ân ile huzura kavuştur. Rabbimiz, nefislerimize zulmettik, sana isyan eyledik, eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan dünyada da âhirette de kaybedenlerden oluruz. Rabbimiz bizi hüsrana uğrayanlardan eyleme, bize ceza emrini söyleme.

Ettiklerimize binlerce tövbeler olsun rabbimiz, büyük Allahımız. Beşer âcizdir, şaşar, ayaklar doğru yoldan kayar. Hidayet de, reşad da senin elindedir. Bizi daima doğru yolunda tut. şeytanın kalbimize girip bizi saptırmasına fırsat verme, zikrinle kalplerimizi cilalandır, daima sevgini içimizde yandır.

Gerçi günahımız çoktur, ama senin rahmetin de her şeyi aşkındır, her şeyi kuşatmıştır. Bir kulun bütün isyanına rağmen bir gün nedamet gözyaşıyla ellerini sana açtımı, onun günahını affetmemekten utandığını söyleyecek kadar kerimsin, rahîmsin. Ey Yüce Mevlâ, rahmetin, gazabından üstündür, bize rahmetinle tecelli eyle, bazı yüzlerin ağarıp, bazı yüzlerin kararacağı günde bizi, yüzleri ak, gönlü pak olan, sevgili Resulünün bayrağı altında toplanan mesut insanlar zümresine kat: onun yanında cennete girmeyi, mübarek cemalini görmeyi, evliyaya hemcivar olmayı, murada ermeyi nasib-ü müyesser eyle.

Allahım, mülkün sahibi sensin, dilediğine mülkü verir, dilediğinden alırsın, dilediğini aziz, dilediğini zelîl eylersin. Hayır elindedir, sen her şeye kadirsin. Ya Rabbi, kalplerimizi doğru yola ilettikten sonra bir daha eğriltme, yoldan kaydırma, sen lutfedensin, istediğini verensin. Bize dünyada iyilik ver, âhirette iyilik ver, bizi cehennem azabından koru. Bütün müslümanların günahlarını bağışla, yaptıklarımızla bizi cezalandırma.

Yurdumuzu ve bütün İslâm diyarını her türlü âfetlerden, belâlardan, zelzelelerden, yangınlardan, düşman hücumlarından koru. Devlet adamlarımıza, vatanımız için yapmak istedikleri iyi işlerde yardımcı ol, devletimizi, vatanımızı ilelebet payidar eyle.

Ruhumun senden ilâhî şudur ancak emeli
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

Çoluk çocuğumuzun kalbine İslâm nurunu, Kur'ân hidayetini sok, bütün soyumuzu İslâma ve Kur'an'a bağlı insanlar eyle, cümlemizi müslüman olarak yaşat, müslüman olarak öldür. Bizi İslâm'dan ve Kur'ân'dan ayırma, İslâm nurunu söndürmek isteyenlere fırsat verme.

Bizi dünya ve âhiret mutluluğuna nail eyle. Ya Rabbi, Hz. Muhammed Mustafa, seherlerde aşkınla dolup taşan ehli safa yüzü hürmetine, müslümanların kalplerindeki her türlü ayrılık tohumlarını gider, bizi ashab-ı kiram gibi birbirine dost, birbiri için yaşayan insanlar eyle.

Okuduğumuz hatm-i şeriften hasıl olan sevabı, yüce Peygamberimiz Muhammed Mustafa Hazretlerinin mübarek ruhlarına hediye eyledik, vasıl eyle. Bütün peygamberlerin, Hz. Peygamberin evlâdının, zevcelerinin, torunlarının, ashabının, müctehid imamların, evliya-i kiramın, sâlihlerin ve bütün inanan erkek ve kadınların ruhlarına, özellikle bu hatm-i şerîfin niyetine okunduğu kimselerin ruhlarına ve burada bulunan cemaatin geçmişlerinin ruhlarına hibe eyledik vasıl eyle. Kur'ân-ı azimüşşan yüzü hürmetine bütün geçmişlerimizin günahlarını bağışlayıp cennetine ithal eyle. Allahım, Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân yüzü hürmetine, bütün sevdiklerin yüzü hürmetine dualarımızı kabul eyle. Âmin, bi-hurmeti seyyidi'l-murselîn ve'l-ham-du lillâhi rabbi'l-âlemin. El-Fâtiha.

KUR'ÂN-I KERİM MEÂLİ
Mevzu-Mefhum İndeksi

(Çizgilerin solundaki rakam sûre numarasını, sağındaki rakamlar, âyetlerin numaralarını gösterir.)

-İ-

